מס' אוסטריה

רכב וינה - קטגוריות

סימול	019-01-4
שם חטיבה	גלילים
תאריך	1923-[illegible] 1993
מס. מיכל	50 97

תנו להם כוח

הכוח וינה, מועדון הספורט אגדי של יהודי אוסטריה שנמחק בימי הנאצים, מתכוון בתוך שנתיים לשחזר את ימיו הגדולים

גד שמרון

למשקיף מרחוק זה נראה כמו עוד טקס שגרתי של הנחת אבן פינה. אבל כמה מאות מוזמנים שהגיעו לפני כשבועיים לפראטר, רובע הגנים והלונה פארק של וינה, עם גלגל הענק המפורסם במרכזו, ידעו שהם משתתפים באירוע היסטורי. בהשקעה של עשרות מיליוני יורו יוקם בתוך שנתיים מרכז ספורט ותרבות ענק, על פני שטח של כ־20 אלף מ"ר, של אגודת הספורט האגדית "הכוח וינה".

"העניין בהקמת המרכז החדש של הכוח וינה חורג הרבה מעבר לקהילה היהודית", הרגיש רונלד גלברד, מנהל המרכז, "כבר קיבלנו פניות מאגודות ספורט רבות שרוצות להתאמן במרכז החדש".

הקהילה היהודית מונה היום פחות מ־10,000 נפש, לעומת 200 אלף היהודים שחיו בעיר לפני מלחמת העולם השנייה.

"בשבילנו, הכוח וינה היתה מקור לגאווה. היו אמנם עוד אגודות ספורט יהודיות. אני למשל הייתי במכבי, אבל הכוח וינה היתה אגודת הספורט המובילה של הקהילה היהודית, והמצטיינים בין אלפי חבריה היו אלופי אוסטריה בתחומים רבים", נזכר אשר (ארתור) בן נתן, יליד וינה, לשעבר מנכ"ל משרד הביטחון ושגריר ישראל בצרפת ובגרמניה.

יהדות השרירים

ראשיתה של התנועה ב־1909 באווירה האנטישמית ששררה בווינה, בירת האימפריה האוסטרו־הונגרית של הקייזר פרנץ יוזף. מועדוני ספורט סירבו לקבל לשורותיהם חברים יהודים, ובתגובה הקימו כמה ספורטאים יהודים, נאמנים לתורת "יהדות השרירים" של מקס נורדאו, מועדון משלהם וקראו לו "הכוח".

בתוך זמן קצר הפך הכוח וינה למועדון הספורט היהודי המוביל באימפריה.

אלפי ספורטאים וספורטאיות עסקו במרץ בסיף, בהוקי, באתלטיקה קלה, בהיאבקות, בשחייה ובכדורגל. אחרי מלחמת העולם הראשונה נוספו סקציות הוקי קרח, כדוריד, שחמט, סקי, טניס, טניס שולחן, וכדור־מים.

בשנות ה־20 וה־30 של המאה הקודמת היה מועדון הכוח וינה הוכתר גורפת מדליות לסמטום תורת הגזע הנאצית ולשקרי התעמולה האנטישמית. קידות המועדון היהודי כוסו בתעודות ניצחון, והארונות התפוצצו מרוב מדליות: הדי ביגנפלד ורטהיימר ופרידל לוי לקחו ב־1928 מדליות באליפות אירופה בשחייה. ניקי הירשל, אלוף אוסטריה בהיאבקות, חזר ב־1932 מאולימפיאדת לוס אנג'לס עם שתי מדליות ארד. הוא גם גרף כמה מדליות במכניה, אבל זה הרי נחשב. חברי הכוח וינה, כולם בעלי שמות יהודיים טיפוסיים, הוכתרו כאלופי אוסטריה בריצות ל־800, 1,500 ו־5,000 מטרים. נבחרת המועדון זכתה כמה פעמים באליפות המדינה בטניס שולחן, ובעוד אינספור תארים בכל המקצועות.

אלילי הכדורגל

שיא השיאים נרשם ב־1925, כאשר קבוצת הכוח וינה זכתה בתואר אלופת אוסטריה בכדורגל. ולמי ששכח, נזכיר שאוסטריה נחשבה תמיד למעצמת כדורגל, עם נבחרת שמעפילה בעקביות לגמר הגביע העולמי. והנה מגיעה קבוצה המורכבת אך ורק משחקנים יהודים, בלי שחקני חיזוק מאומות העולם, ובתום עונת משחקים מתישה מוכרזת כאלופת המדינה.

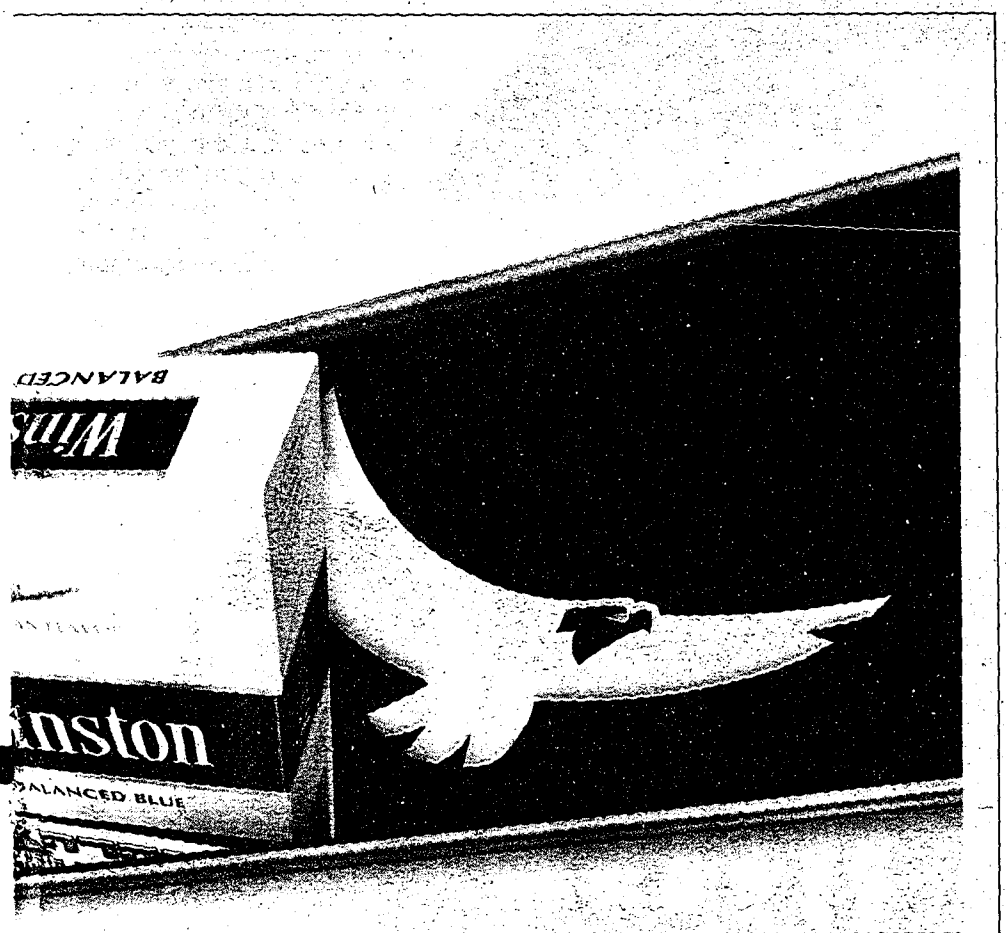
שמות כמו פאביאן, שוער הקבוצה ששיחק במשחק ההכתרה ביד שבורה, הלפרן, גוטמן (שלימים היגר לאנגליה והיה למאמן ידוע), גרינוולד, כץ, מולנר, נמש ואחרים, נישאו לא רק בפי ילדים חובבי כדורגל. עשרות אלפי צופים נהרו למשחקי הקבוצה. צופים אנטישמים נהגו לשרוק בוז בכל פעם שהכדור הגיע לרגלי שחקני הכוח, אך נדמה שזה רק הגביר את המוטיבציה אצל השחקנים עם המגן־דוד על החזה. יהורים מכל רחבי אירופה, ובהם פרנץ קפקא נמנו עם קהל האוהדים הנאמן של הקבוצה.

לבקשתם של הקהל והאוהדים יצאה הקבוצה למסעות ראווה מחוץ לגבולות אוסטריה. בין השאר ביקרו כמה פעמים בפלשתינה־א"י, ולימדו את חלוצי הכדורגל כאן פרק בהלכות הכדור.

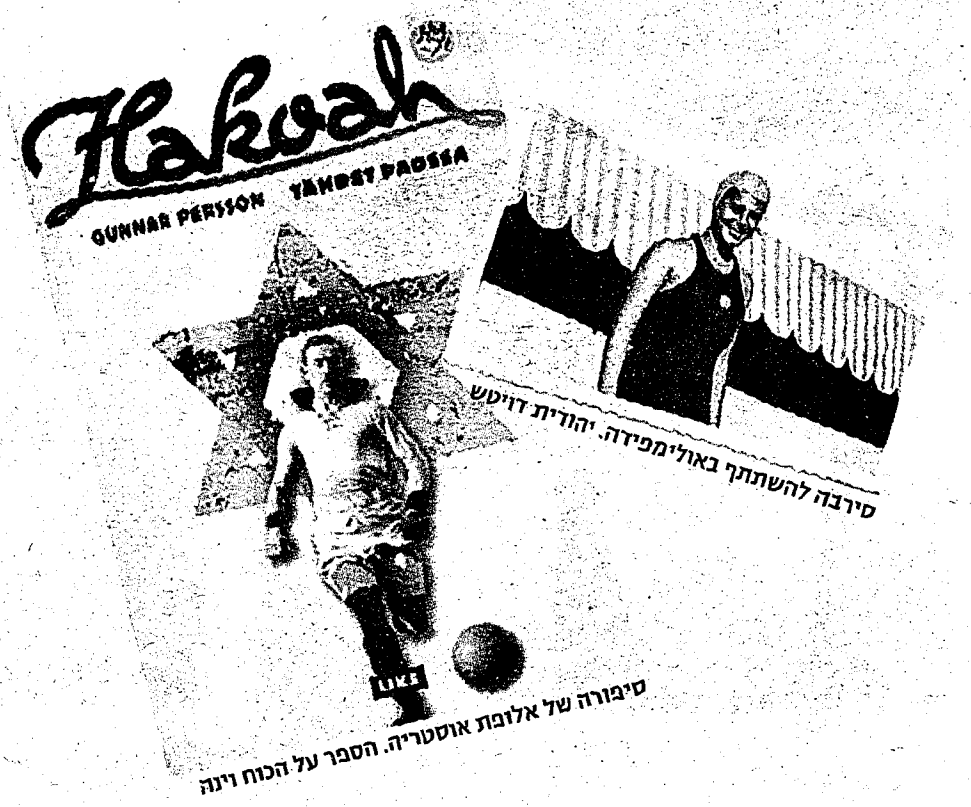
בלונדון הם רשמו היסטוריה כאשר הביסו את נבחרת סטהם יונייטד 5־1. בהיסטוריה הרשמית של ווסטהם יונייטד מודגש כי הקבוצה האנגלית העלתה הרכב מחליף לכך הדשא, אבל לאוהדי הכוח זה ממש לא שינה, שכן כל ניצחון על קבוצה אנגלית במגרשה הביתי נחשב או לסנסציה.

בהמשך תוזמנה הקבוצה היהודית המפורסמת ביותר בהיסטוריה לסיבוב משחקים בארצות הברית. ההצלחה היתה מדהימה, יותר מ־40 אלף צופים נדחקו לאיצטדיון בניו יורק כדי לראות את אשפי הכדור של הכוח וינה.

"הסיור בארצות הברית היה ללא ספק מוצלח,

Winston
Enjoy True Quality
MADE IN U.S.A
אזהרה - מחקרים רפואיים קובעים כי

הקבוצה האגדית
משנות ה־20.
ביקור היסטורי בא"י

עשרות אלפי צופים נהרו למשחקי הקבוצה. צופים אנטישמים נהגו לשרוק בוז בכל פעם שהכדור הגיע לרגלי שחקני הכוח, אך נדמה שזה רק הגביר את המוטיבציה אצל השחקנים עם המגן־דוד על החזה. יהודים מכל רחבי אירופה, וביניהם פרנץ קפקא נמנו עם קהל האוהדים הנאמן של הקבוצה

אבל גם בישר את סופה של הקבוצה", נזכר אשר בן נתן. כמי שכדדרו כל השנים מול יציעים גדושי אנטישמים הצועקים בוז, נדהמו השחקנים היהודים מקבלת הפנים החמה באמריקה. השיבה הביתה לוינה האנטישמית נראתה כאופציה גרועה.

"רוב השחקנים שהפליגו לסדרת המשחקים באמריקה נשארו שם, והקבוצה לא הצליחה לחזור יותר על הישגי העבר, והידרדרה לליגה נמוכה", מציין בן נתן, "וצריך לציין שמבחינתם האישית של השחקנים שנשארו באמריקה מדובר בהחלטה נכונה".

תקופת הזוהר של המועדון אכן עמדה לפני סיום. אדולף היטלר עלה לשלטון, וצלה של גרמניה הנאצית החל להאפיל גם על יהודי אוסטריה.

"לחברי הוועד האולימפי המכובדים. כיהודייה אינני יכולה להשתתף באולימפיאדת ברלין, מכיוון שמצפוני לא מותיר לי לעשות זאת", נאמר במכתב רשמי שהגישה יהודית דויטש ב־26 באפריל 1936. רויטש, שחיינית מצטיינת, חברת הכוח וינה, אשר עם חברותיה למועדון רות לגנר ולוסי גולדנר הוזמנה להשתתף בנבחרת האוסטרית לאולימפיאדת ברלין, לא נכנעה ללחצים שהופעלו עליה.

בתגובה לסירובן, נשללו מדויטש ומחברותיה כל התארים הרשמיים. יעברו 59 שנים עד שארגוני הספורט הרשמיים של אוסטריה יכירו בעוול שנגרם להן, ויחזירו לספורטאיות היהודיות את שנשלל מהן באותו קיץ 1936.

שנתיים אחר כך, ב־1938, קידמו האוסטרים בהתלהבות את פניו של הבן האובד אדולף היטלר, שסיפח את אוסטריה מולדתו לרייך השלישי.

200 אלף יהודי וינה הפכו בן לילה למיעוט נרדף וחסר הגנה. רכושם נבזז והולאם, כולל מתקניה של אגודת הספורט המצליחה "הכוח וינה".

כ־60 אחוזים מיהודי וינה הצליחו להימלט, גם לארץ ישראל. ברמת גן ייסדו יוצאי הכוח וינה קבוצת כדורגל הירועה עד היום בשם "הכוח מכבי רמת גן", והישגיה, למרבה הצער, לא מתקרבים כלל לרף שהציבו חלוצי הכוח וינה. 60 אלף היהודים שנותרו בווינה הושמדו בשואה.

אחרי מלחמת העולם חזרו כמה אלפי יהודים לווינה, ובין השאר הקימו מחדש את מועדון "הכוח".

ב־2002 אחרי שנים של מאבקים משפטיים נכנעה ממשלת אוסטריה, והסכימה להחזיר לארגון הספורט היהודי את חלקת הקרקע שבה עמד בזמנו בניין המועדון.

אגב, הרחוב המוביל לאתר ייקרא בקרוב סמטת שמעון ויזנטל, על שמו של האיש שבמשך עשרות שנים ניסה לאתר נאצים ולהביא אותם למשפט. ומי שמחפש סמליות, ימצא אותה בעובדה שעד עתה נקרא הרחוב סמטת איכמאן, על שמו של פרנץ איכמאן, מוזיקאי אוסטרי, שבריקות שנעשו לאחרונה חשפו כי היה חבר פעיל במפלגה הנאצית.

התרגילים של אניסטון

כוכבת "חברים" לשעבר הצליחה להתגבר על טראומת הפרידה מבראד פיט בעזרת תרגילי יוגה

בעוד שרבים וטובים בהוליווד נוהגים להתגבר על שיברון לב באמצעות סמים או אלכוהול, ג'ניפר אניסטון מצאה מרגוע לנפשה הדואבת ביוגה, לאחר שבראד פיט נטש אותה לטובת אנג'לינה ג'ולי.

אניסטון, שמאז הפרידה המתוקשרת נמנעה במפגיע מפגישה עם האקס שלה, כועסת מאוד על חברתו הנוכחית. במיוחד אחרי שג'ולי פתחה מחדש את העיסוק בפרשה בעקבות ראיון נרחב שהעניקה ל"ווג", על ההתפתחות מאחורי גבה של הרומן בין פיט לג'ולי באתר הצילומים של "מר וגברת סמית".

במהלך הראיון סיפרה ג'ולי שלא היה זה מהלך מתוכנן מצדה ועל כך שהיא תשמח להיפגש עם אניסטון וליישר את ההדורים עמה.

אולם כוכבת "חברים" שנפרדה לאחרונה מהחבר שלה וינס ווהן, שעמו כיכבה ב"הצד שלו הצד שלה", הבהירה באמצעות מקוריביה שאינה מעוניינת להיפגש עם מי שגזלה בעבר את בעלה.

אניסטון הצליחה להתגבר על חוויית הפרידה הטראומטית בעזרת היוגה. "היא מתאמנת כמעט בכל יום ואפילו בוכה במהלך התרגילים", אמרה קרוליין שייפר, סגנית עורך השבועון "אס וויקלי" שחשף את הסיפור. "היוגה גורמת לה קתרזיס".

ג'ולי בת ה־31 שסיפרה בהחבה כיצד הידידות האפלטונית ביניה לפיט בן ה־43 הפכה להומו לוהט, אמרה עוד שהיא אינה סובלת את הדמות שהיא מגלמת בסרטה החדש "הגרמני הטוב", אשר גונבת את בעלה של אישה אחרת.

בוכה במהלך היוגה. אניסטון
צילום ארכיון: רויטרס

אבי אזבלי־גנהרץ

יורדת לעם המלכה יועבר

מלכת בריטניה החליטה להתחבר לצעירים: לראש היום ל־MP3, ל־iPod או לסלולר את נאום חג המו

אליזבת מלכת בריטניה אשר חגגה השנה את יום הולדתה ה־80, מגלה מאוד להיות מעודכנת בחידושים הטכנולוגיים, ובעיקר באלה הממלאים חלק חשוב בחייהם של נתיניה הצעירים.

אחד הדברים שהמלכה אוהבת להדגיש הוא את חשיבות הקשר בין צעירים למבוגרים. השנה, כדי להוכיח שהיא מתכוונת ברצינות למה שהיא אומרת בעניין הקשר בין הדורות, עומדת המלכה ליצור תקדים מהפכני: בפעם הראשונה בהיסטוריה, הנאום השנתי שלה לאזרחי חבר העמים לרגל חג המולד יועבר לא רק ברדיו ובטלוויזיה, כפי שהיה עד כה, אלא גם כ"פודקאסט" – כך שאפשר יהיה להוריד אותו ל־MP3, ל־iPod או לטלפון סלולרי.

בכך תראה המלכה לצעירים שבין נתיניה שהיא מוכנה לפנות אליהם בכל דרך שהם מעדיפים, והיא מודעת לחידושים הטכנולוגיים, ובמיוחד לגאג'טים שהצעירים אוהבים.

אחד המסרים של המלכה בנאומה השנה יהיה מכוון לצעירים – היא תקרא לתת כבוד לזקנים. המלכה גם תדבר על הצורך במתן הכוונה לצעירים.

בכל שנה בחג המולד, בשעה 15:00, משודר בכל מדינות חבר העמים (גוף המאגד את המדינות שהיו בעבר מושבות של בריטניה) נאומה של המלכה.

השנה מי שירצה לקבל אותו ב"פודקאסט" יוכל להזמין מראש באתר האינטרנט של בית המלוכה, והנאום יגיע אליו בריוק בזמן שידורו ברדיו ובטלוויזיה, ללא תשלום.

ומי שיעדיף לצפות בנאומה של המלכה באינטרנט יוכל לעשות זאת באותו אתר.

לפי הדיווחים, המלכה עשתה היכרות עם iPod כשהאזינה במכשיר לקונצרט. היא גם משתמשת בטלפון סלולרי, ושולחת הודעות טקסט לנכדיה ויליאם והארי.

דפנה ורדי, בריטניה

עטלף בצלחת

בדרום־מזרח אסיה חוגגים את חג המולד באכילת בשר של כלבים ועטלפים

בסעודת חג המולד במזרח אסיה אין זכר לתרנגול הודו, והחוגגים מעדיפים שילוב של בשר כלבים, בשר עטלפים וקנטקי פרייד צ'יקן.

חג המולד נתפס באזור הזה, שרוב תושביו אינם נוצרים, כחג מערבי, אבל זה לא מפריע למיליונים להתקין סעודות חג שבהן מככב מזון אקזוטי שבמערב אפילו לא שמעו עליו.

באינדונזיה, המדינה המוסלמית הגדולה ביותר בעולם שבה גם קהילה נוצרית לא קטנה, סעודות חג המולד כוללות דליקטסים כמו בשר חזיר ספוג בדם ובבשר של כלבים.

וזה עוד כלום. באי סולאוואסי יש נוצרים שמביאים לשולחן החג חולדות שמבושלות בצ'ילי ושום ועטלפים בחלב קוקוס.

"אנו בדרך כלל עורכים כינוס משפחתי אצל ההורים שלי או של בעלי אחרי תפילת החג", אומרת ארמידה סימנג'ונטק, נוצרייה אינדונזית, הנרגשת לפני החג.

ארמידה סימנג'ונטק מוסיפה: "אנו לא מחלישים מתנות, אנו מנצלים את ההזדמנות להיפגש, לשוחח וגם לאכול, מן הסתם".

רויטרס

לרגל החג נשים משניאנג בצפון סין, בתחפושת מתאימה, מקבלות את פני חג המולד בריקוד בפארק

צילום: רויטרס

נקרא לדגל

פקחי עיריית הנופש פאלם ביץ' קנסו את דונלד טראמפ על הנפת דגל גדול מדי ● אבל הם לא ידעו עם מי יש להם עסק: עכשיו הוא תובע אותם

סדרתי. טראמפ
צילום ארכיון: א.פ.

המיליארדר האמריקני דונלד טראמפ לא מפסיק לרדת מהכותרות בארצות הברית. בסוף השבוע הוא העסיק את כו־לם, כאשר כינה את הברזנית רוזי אודונל "שמנה מכוערת" ואיים לתבוע אותה, משום שזו גיחכה עליו בתוכניתה וזיק־תה את רעמת השיער שלו. אתמול הוא פתח חזית נוספת, והפעם – נגד עיר הנופש פאלם ביץ' שבפלורידה.

פקחים של העיר חילקו לו באחרונה דוח, משום שמועדון שבבעלותו הניף דגל גדול מהמותר – בגודל 4.5 מטרים על 7.5 מטר ועל תורן בגובה 24 מטר. טראמפ הידוע במזגו החם, זעם. "היום שבו נצטרך לקבל אישור כדי להניף דגל אמריק־ני, יהיה יום עצוב מאוד לאומה הזאת", אמר. אבל העירייה הת־עקשה, ועכשיו הוא החליט לתבוע ממנה 10 מיליון דולר.

פרקליטיו טענו כי העירייה מפלה את המיליארדר, בכך שלא אוכפת חריגות דומות במקומות אחרים בעיר. "דגל קטן יותר על המבנה הגדול היה נבלע ונראה עלוב, ולא היה משקף את הפטריוטיות של המועדון ושל טראמפ", הוסיפו. הם הדגישו כי המיליארדר יעביר את כספי הפיצויים לחיי־לים שלחמו בעיראק. כיאה לפטריוט אמיתי. אגב, אחרי ששככה מעט הסערה בין טראמפ לאודונל, התברר אתמול כי הברזנית תרמה בשנים האחרונות פי שלושה לארגוני צדקה – אף שהוא עשיר ממנה בהרבה.

סוכנויות הידיעות

נאום בסלולרי

ונה בהיסטוריה, ניתן יהיה להוריד ד המסורתי של אליזבת בת ה־80

שולחת SMS לנכדים. המלכה אליזבת
צילום ארכיון: א.פ.

נלכד ברשת

קנדה: אתר האינטרנט YouTube סייע בלכידת רוצח

אתר האינטרנט YouTube, המציג סרטונים שהעלו אליו גולשים, סייע בלכידת רוצח בקנדה.

הרשויות בהמילטון שבאונטריו פרסמו החודש באתר הפופולרי סרטון שצולם במצלמת אבטחה, ובו נראו "שני אנשים הקשורים לח־קירת מעשה רצח". בסרטון בן הדקה נראים שני גברים צעירים כשהם נכנסים לבר מקומי ב־17 בנובמבר, כמה שעות לפני שנדקרו בו שני צעירים אחרים בקטטה שהתפתחה לאחר הופעת היפ־הופ. גבר אחד מת מפצעיו.

בשבוע שעבר אחד מהגברים שצולמו, בן 24, הסגיר את עצמו למ־שטרה. הוא מואשם ברצח מדרגה שנייה ובניסיון רצח. "אני חושד של־YouTube היה חלק בהחלטתו להסגיר את עצמו", סיפר הבלש ג'ורג לאסו. "לאחר פרסום הסרטון קיבלנו שיחות טלפון רבות ובהן מידע על האירוע".

YouTube ואתרים דומים זכו לפרסום רב בשנה האחרונה. בחו־דש נובמבר נקנה האתר על ידי חברת "גוגל" תמורת 1.65 מיליא־רד דולר.

באתר שהוקם לפני שנה וחצי נצפים 100 מיליון סרטונים ביום, אולם זו היתה הפעם הראשונה שהמשטרה השתמשה בו כ"כלי חקי־רה". "החלטנו לפרסם את הסרטון כיוון שלדעתנו היה סיכוי גבוה יותר שצעירים שנכחו בהופעה יצפו בו", סיפר לאסו. יותר מ־16 אלף אנשים צפו בסרטון שפרסמה המשטרה הקנדית.

אי־אף־פי

לא ממהרת

חידוש עולמי: צ'יטה שנפצעה בדרום אפריקה תקבל רגל תותבת

צ'יטה בת שנתיים, שרגלה נפגעה קשות כשנתפ־סה במלכודת, תקבל רגל תותבת לאחר ניתוח פורץ דרך שיבצעו וטרינרים בדרום אפריקה.

הצ'יטה בטי־בלו שנפצעה במחוז מפומלנגה הוב־אה לטיפול במרכז וטרינרי סמוך ליוהנסבורג, ושם נאלצו אנשי הצוות הרפואי לקטוע את רגלה.

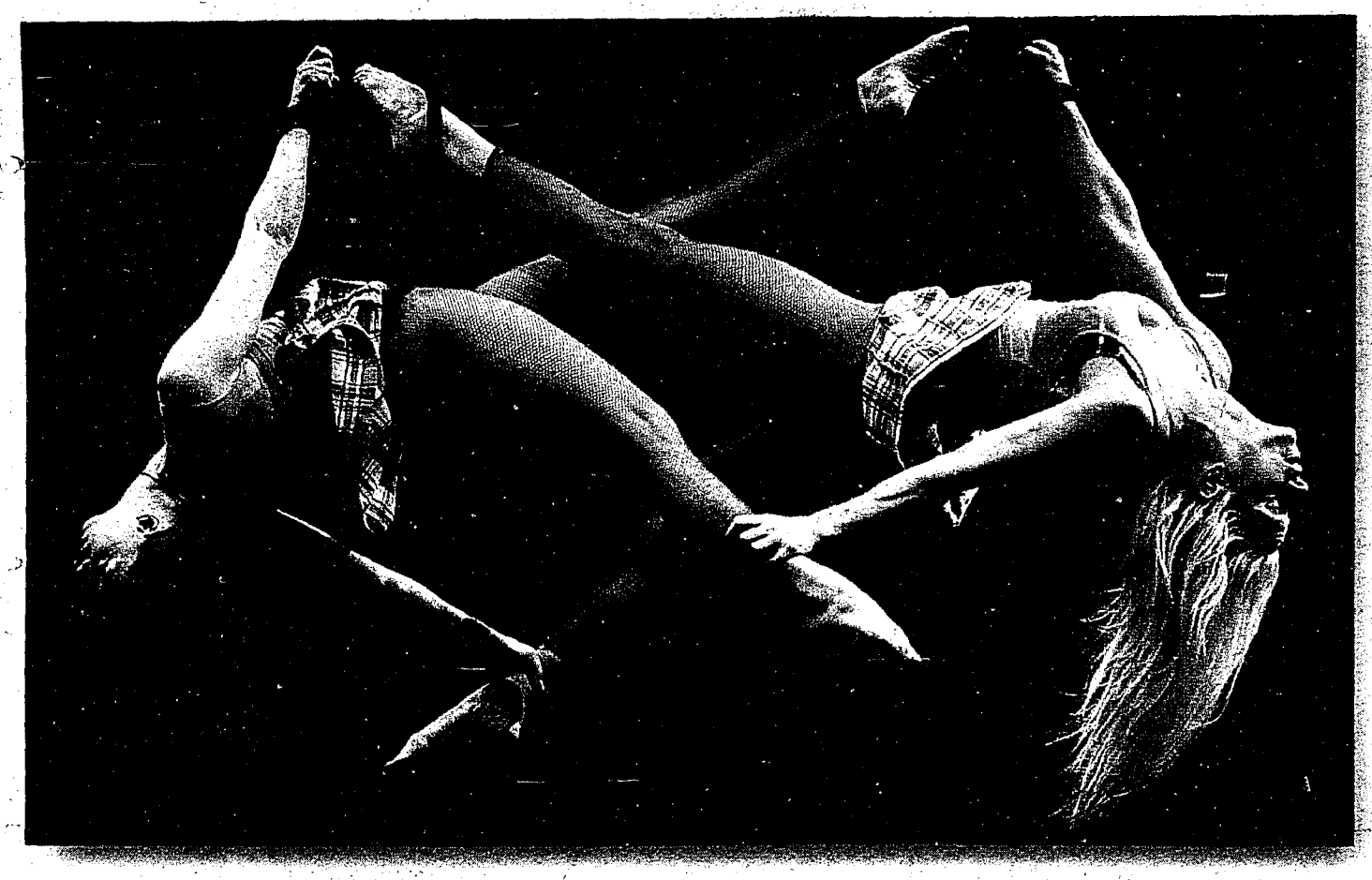
"ואז חשבנו שנוכל לשפר את איכות חייה ולסייע לה לנוע", סיפרה אחת הווטרינריות, ונסה באוור, כיצד נולד הרעיון להתאים לבטי־בלו רגל תותבת. "הצ'יטות 'בונות' על המהירות שלהן כדי להשיג טרף. אז בסדר, לא נוכל לשחרר אותה בטבע, אבל לפחות ניתן לה סיבה לחיות".

בתחילת השנה הבאה, בעזרת פסיכותרפיסט של חיות המלווה את בטי־בלו, יוחלט אם לעצב את הרגל התותבת הראשונה אי פעם שתותאם במיוחד לצ'יטה.

בינתיים הצוות הרפואי במרכז הווטרינרי לא מפ־סיק להתפעל מהתנהגותה המופתית של הצ'יטה הפ־צועה, ששוכבת בשקט על הגב ומקבלת את הטיפול הרפואי בהבנה וללא התנגדות.

"קשה להאמין שהיא חיית פרא", אומרת אחת מה־ווטרינריות במקום, מרילין האל.

אי־אף־פי

קשרי אוויר שתי אקרובטיות של קרקס "פליק פלאק" מפגינות את יכולתן כשהן תלויות באוויר במרומי אוהל הקרקס בפרנקפורט צילום: איפ"א

מעלה את הרייף

רשת הכבלים האמריקנית "שואו טיים" תשדר הבוקר סרט מבית היוצר של מוטי רייף, שמגולל את סיפורי הילדים שכיכבו במחזמר "אנני" ● גם שרה ג'סיקה־פרקר שם

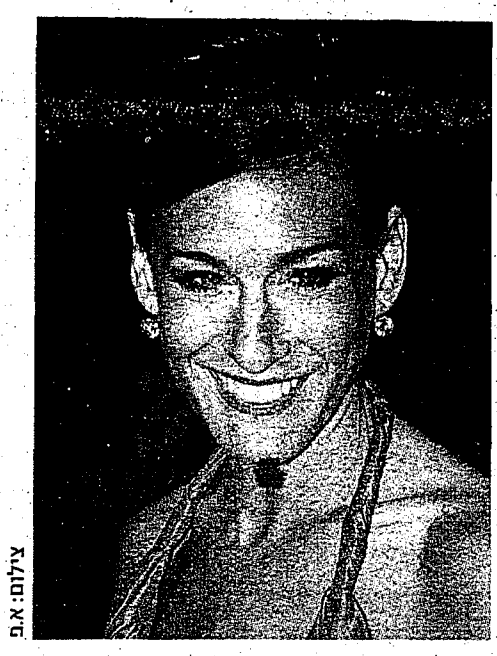
מיליוני אמריקנים שיתיישבו להם הבוקר לארוחת חג המולד, וישאירו כמובן ברקע טלוויזיה פועלת, יזכו לראות סרט תיעודי שהפיקה חברת "רייף המאירי". מדובר בפרויקט ראשון מתוך שלושה שיוצר רייף לטלוויזיה האמריקנית והוא משודר הבוקר ברשת הכבלים "שואו טיים": "החיים אחרי מחר" (Life after tomorrow) כבר הופק לפני שנתיים, והוא מגולל את סיפוריהם של הילדים שכיכבו במחזמר "אנני", ובהם שרה ג'סיקה־פרקר.

"חלק מהזמן אני חי שם", מספר רייף, ששימש גם כקונסול תרבות בלוס אנג'לס. "פנתה אליי הבמאית ג'ולי סטיבנס ברעיון לעשות סרט על שימוש בילדים בשואו־ביז. מבין כל הפרויקטים שאני עובד עליהם, זה הסרט הראשון שהסתיים, יצא ומיד נמכר ל'שואו טיים'".

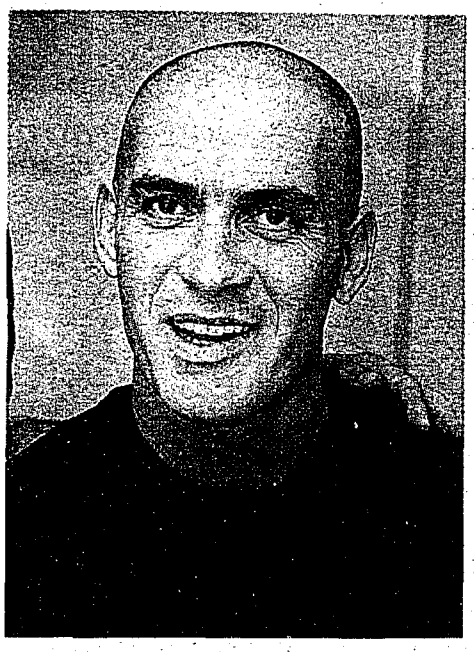
לדברי רייף, החברה המשותפת לו ולגיא המאירי הפיקה לאחרונה את פרויקט חודש האופנה ל"קשת", ויש הבדל משמעותי בין עבודה עם גופים ישראליים, לבין עבודה עם גופי שידור בארצות הברית. "הכול באמת דומה, אבל תהליך המכירה הוא בסדר גודל אחר", הוא מסביר. "להתנהלות הוסיפה באופן מהותי הנוכחות של ג'סיקה־פרקר בסרט".

בימים אלו מנהלים "רייף המאירי" ואולפני מימד מגעים למכירת הפרויקטים האחרים לרשת אמריקנית גדולה אחרת, שאת שמה הוא מסרב לחשוף. "בניגוד למוצר הזה, שהוא אמריקני לגמרי ואין לו קשר לישראל מלבד נוכחותי", אומר רייף, "הפרויקטים האחרים יהיו בעלי עניין של שיתוף פעולה ישראלי. נחבר בין זכיין ישראלי לזכיין אמריקני".

לי־אור אברבך

חוזרת למחזמר "אנני". ג'סיקה־פרקר

צילום: א.פ

"סרט על שימוש בילדים בשואו ביז". רייף

דיסק / יוסי חרסונסקי

ישאיר שובל וייעלם

דניאל זילברשטיין, "מה שאת עושה לי" (הליקון, פופ ארט)

תצלום העטיפה, פנים יפיופיות־מיוזעות־מסוקסקות, נראה כפרסומת לתחתוני גברים. בהמשך, לפי הטקסטים, נקבל הסבר: היא כמעט שלו אבל חומקת מידו, מוכן לתת זמן כדי שתהיה שלו. ומנגד, הוא מדמיין את עצמו רוקד עם הרבה בנות. חם עליה, אך לדאבונו הוא לא בראש שלה.

אני לא מאמין לאף מילה מהטקסטים באלבום של זמר הלהיטים התורן. לזילברשטיין אין מה לומר, יש לו בעלי מקצוע שעושים את העבודה, העיקר שזה ייצא מקצועי, חזק. זה יוצא מקצועי וחזק, אך בדרך כלל נטול נשמה.

נטול נשמה. דניאל

עזבו אתכם ממילים. כמעט כל טקסט בא להריץ שיר דאנס או סלואו פופ שטוח כמו ג'ינגל לתחתונים, מהסוג שכובשים ללא בעיה את הטופ־10, את רצפת הדיסקוטים, וגם מככבים בראש מצעד הרינגטונים. רק לעתים רחוקות מצליח זילברשטיין להתחמק מלהיות פרודוקט בפס ייצור שאליו חברו המפיק השוודי ג'ורג' סמואלסון והמפיקים המקומיים המיומנים והמעודכנים מומי לוי, רוי ארדי וחגי מורחי.

התריזה הפונקציונלית־טכנית באה לשרת את הקצב ואת ההפקה. הטקסט רץ עם המוזיקה, או נכון יותר המוזיקה רצה לפניו, ולא הכי מעניין מה זילברשטיין באמת שר על היחסים בינו ובינה. הכול זורם על שבלונה קצבית עם תוספות דוגמת הכפלות קולית ("זמן"), צליל גיטרות אקוסטיות, ניחוח לטיני ("ונרקוד") קישוטים מזרחיים ("מה שאת עושה לי") וגם נגיעות היפ־הופ.

המיקסים והגימורים אולי מבריקים, הסאונד מלוטש, אבל כזמר, זילברשטיין מצליח רק מעט להוכיח יכולת בטונים שמזכירים את זמרי להקות הבנים הפופולריות. לא איכפת לי שיכנו את זילברשטיין "דיקי מרטין של הדאנס הישראלי". מהבחינה הזו, אין תלונות. זילברשטיין ישרוף את רחבות הריקודים, ישאיר שובל אש וייעלם.

בגלל המוזיקה

בגלי צה"ל שוקלים לנסות ולשלב מוזיקת רקע למבזקי החדשות

בקרוב צפויים מבזקי החדשות של גלי צה"ל להיות משודרים על רקע מוזיקה קצבית, שתלווה את הקריין, מה שמכונה בעגה המקצועית "אנדר". המבזקים בתחנה הצבאית משודרים בכל חצי שעה, ומרעידים גם בכל שעה עגולה לאולפן גלגלצ.

מאז נכנסה גלית אלטשטיין לתפקידה כמנהלת מחלקת החדשות בגלי צה"ל, החל חיפוש אחר דרכים לרענן את המערכת החדשותית, שלא עברה רענון משמעותי כבר שנים. באחד הדיונים האחרונים עלה הרעיון שילוב המוזיקה במבזקים, והוחלט כי הנושא ייבדק בקרוב. אלטשטיין החדשה ליפה את צביקה גולדברג באוגוסט האחרון, לאחר שזה פרש ללימודים.

מהדורות החדשות הדיופוניות היחידות המשודרות עם מוזיקת רקע, הן אלה של ערוץ 10, המועברות לתחנות הרדיו האזוריות. המנגינה החדשנית המושמעת ברקע אמורה לשוות למבזק תחושה קצבית יותר ואף דרמטית במידה.

אלטשטיין ביקשה לא להגיב לדברים, ומגלי צה"ל נמסר כי "מחלקת החדשות של גלי צה"ל בוחנת אפשרויות שונות לרענון מבזקי החדשות. לכשתתקבל החלטה נעדכן".

לי־אור אברבך

פרדי דפ

ג'וני דפ יגלם את פרדי מרקורי האגדי בסרט שיפיקו רוברט דה נירו ופליטי להקת "קווין"

אחרי שגילם המוניות רבות ומרהימות, זכה בשתי מועמדויות לאוסקר, והוכיח את כוחו גם בקופות, ג'וני דפ מקבל על עצמו אתגר לא פשוט: להיכנס לנעליו הגדולות של פרדי מרקורי, סולנה המנוח של להקת קווין.

15 שנה אחרי מותו של הזמר האגדי ממחלת האיידס, חבר רוברט דה־נירו באמצעות חברת ההפקות שלו "טרייבקה" לבראיין מיי ולרוג'ר טיילור, פליטי קווין, להפקת "פנטסטי", הסרט האוטוביוגרפי המספר את סיפורם של קווין ומרקורי, ואשר צפוי לעלות לאקרנים עד תום העשור הנוכחי.

דה־נירו פגש את מיי ואת טיילור לפני כעשר שנים, והשלושה העלו יחד את המחזמר We will Rock You שזכה להצלחה מסחררת, ובעקבותיה החליטו השלושה שהגיעה העת לעשות מחווה קולנועית לאמן המנוח. "אנחנו נמצאים בשלבים מוקדמים מאוד של המשא ומתן. ג'וני דפ הוא פנטסטי. אני חושב שהוא יגלם את פרדי על הצד הטוב ביותר על האקרנים", כתב מיי בסוף השבוע באתר שלו.

דפ בן ה־43, שהיה מועמד לאוסקר על "בחזרה לארץ לעולם לא" ועל "שודדי הקאריביים", אמור נוסף על כך לגלם בקרוב את אוזי אוסבורן, בסרט אוטוביוגרפי על חייו של נסיך האופל וסולנה לשעבר של להקת בלאק סבאת'.

אבי אובליגנהרץ

הקראות מתבקשות לשמור על איפוק!

גיליון חגיגי של מותק – 100 הגברים הכי שווים, אל תפספסי!
החודש בגיליון: מי יותר נוטף: יהודה לוי או מייקל לואיס? מי יותר נחשק: אנחל בונני או דודי בלסר? מי יותר גברי: צבי יחזקאלי או אריק זאבי? מי יותר מפעים: יובל סגל או יוסף ג'ון סוויד? ובקיצור, מי הגבר שהכי עושה לך את זה?
בלעדי ללקוחות ישראכרט! עושים מנוי היכרות לשישה חודשים תמורת 420 כוכבים בלבד*
להצטרפות חייגו 6200* מעריב
*המבצע בתוקף עד 31.12.2006

ויל' שרעבי"ק

90 JAHRE HAYDN

Fotos: Landesbildstelle Wien, Blauensteiner

Präsi

sönli

Ausz

Spor

Wier

bilä

Rath

Anlä

AFTONBLADET
Måndag 28 februari 1994

SKIVOR TILL KAFFET

Tävlingsredaktörer Ingemar Lyshag och Frank Östergren

Tävla – och vinn skivor till kaffet!

Du hänger väl med i Aftonbladet Seniors populära tävling SKIVOR TILL KAFFET!

- Varje vecka har du chansen att vinna kaffe - och skivor till kaffet.

Tävlingen består av två delar. Den första fick du i torsdagstidningen och den andra får du idag i Aftonbladet Senior. Reglerna är enkla. Du hittar dem härintill.

Här andra delen - Frank Östergrens artistfråga:

Ledtrådarna

Egentligen hade han tänkt sig en karriär i affärer, han har gått på Schartau i Stockholm och ett par år ägde han en resebyrå. Men sången kom emellan, även om starten var trög. Han höll faktiskt på i många år innan det stora genombrotten kom i slutet av 1930-talet. Han kom att spela in över 600 låtar, hans mest kända inspelning har samma titel som den memoarbok som kom ut 1984. Många av de sånger han spelade in hade något med sjömanslivet att göra, men han tolkade tidigt också Dan Andersson. Han spelade med i fyra filmer och han har varit programledare i TV. Han har varit gift tre gånger, när tredje frun Eva gick bort flyttade han åter till Stockholm efter att i över 20 år ha bott i Småland. Han är en av de få gamla schlagercharmörerna som spelat in en video, det var en nyinspelning av hans mest kända låt. Han är född 1910.

Vem är artisten?

Har du missat den första delfrågan kan du tyvärr inte delta i tävlingen utan måste vänta till på torsdag. Då kommer nästa omgång i Skivor till kaffet.

Här är reglerna

Tävlingen SKIVOR TILL KAFFET består av två delar:
1. Den intressanta och kluriga frågesporten VEM? VAR? NÄR?
2. VEM ÄR ARTISTEN? där svaret är en känd artist som ni som varit med ett tag säkert minns.

Del 1 kommer i Aftonbladet Senior-Extra på torsdagarna och del 2 i Aftonbladets Seniorbilaga på måndagarna. Du måste svara rätt på båda deltävlingarna för att ha chans att vinna skivor till kaffet.

Fyll i kupongen som finns i Aftonbladet Senior på måndagar och skicka in den till **SKIVOR TILL KAFFET 09, Aftonbladet Senior, 105 18 Stockholm.**

Har du missat den första delfrågan på torsdagen kan du tyvärr inte delta i tävlingen utan måste vänta till veckan därpå.

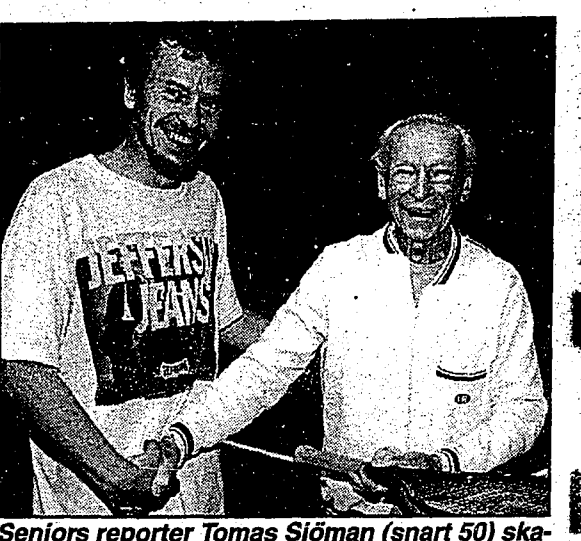
De två först öppnade rätta lösningarna vinner SKIVOR TILL KAFFET, det vill säga ett kilo kaffe och ett presentkort på en grammofonskiva eller ett kassettband. Dessutom vinner tio pristagare ett kilo kaffe.

Rätt svar och vinnarna publiceras i Senior-Extra på torsdagarna. **Lycka till!**

1 VEM? .....
VAR? .....
NÄR? .....
Frågorna fanns i Aftonbladet torsdag 24 februari
2 Artisten är .....
Mitt namn.....
Adress .....
Postnummer..... Ort.....
Skicka in kupongen till **Aftonbladet Senior, 105 18 Stockholm.** Märk kuvertet **SKIVOR TILL KAFFET 09.** Posta ditt brev senast söndag – vi måste ha svaren på morgonen måndag 7 mars. Bor du långt från Stockholm bör du posta ditt brev tidigare för att vara säker på att det ska komma fram i tid. Rätt svar och vinnarna presenteras i Aftonbladet torsdagen den 10 mars.

Willi, 100 år –

Vår reporter (50 i år) fick stryk i tennis

Seniors reporter Tomas Sjöman (snart 50) skakar hand med Willi efter matchen.

I omklädningsrummet efter tennismatchen frågar jag Willi hur ofta han varit sjuk.

– Aldrig, svarar Willi.

– Men någon gång, försöker jag igen.

– Nej, aldrig, svarar Willi bestämt.

– Jo, förresten, en gång. Blev sårad i Polen 1915, i första världskriget. En lättare skottskada bara.

Willi, killen som just besegrat mig i tennis, ler.

Egentligen är det väl ingen skam att förlora mot en före detta Davis Cup-spelare i det österrikiska landslaget.

Det är bara en hake: Willi Ehrenreich är över 100 år gammal!

Under tre decennier som journalist hinner man stöta ihop med många pigga äldre människor. Joggande, cyklande, dansanta, humoristiska 80-90 åringar. Men ingen som Willi Ehrenreich.

Willi, som är van att hantera förstummade redaktörer, skrattar hjärtligt.

– Ni är välkomna hem och hälsa på. Jag ska öppna prisskåpet och plocka fram klippböckerna från 1920-talet.

Willi och hans hustru Martha, 87, visar runt i solnalägenheten. På hallbordet ligger romaner tjocka som tegelstenar. Willi läser mycket. Mest judisk och tysk litteratur. På väggarna hänger inramade fotografier från Willis tenniskarriär.

På några av bilderna, från Båstad, poserar han med Gustav V, den gamle kungen.

– Jag spelade både med och mot kungen. Oftast dubbel eller mixed.

● **Hur gick det? Är det sant att ingen fick klå kungen, undrar vi.**

– Jawohl, säger Willi. Kungen skulle alltid vinna. Nåt annat var otänkbart.

Hundraåringen berättar om sitt fascinerande liv. Den 19 juli 1938 kom han till Sverige som handelsresande.

– Jag hade agentur för en sportsko och en skidbindning. Minns att jag, och alla utlänningar, måste betala 35 kronor hos svenska polisen för att få handelspass och arbetstillstånd.

När Willi blivit svensk medborgare, 1942, tog tenniskarriären fart igen. Nu som framstående oldboysspelare.

Alltid slagfärdig

Ulf Hagander, 68, var bara ung grabb när han första gången, i Falsterbo, såg den då 53-årige Willi Ehrenreich på tennisbanan. Willis motståndare: den betydligt yngre Matts Carlgren.

Tjugo år senare skulle Ulf Hagander döma en oldboysmatch i Stockholm. En av gubbarna var Willi Ehrenreich.

Ytterligare 20 år senare ska Ulf, 68, och tre kompisar spela dubbel. Fjärdemannen blir sjuk, men fixar en ersättare.

Just det... den 93-årige Willi Ehrenreich.

– Jag blev helt förstummad, förklarar Ulf Hagander. Willi var ju en gammal man redan på 40-talet.

Willi, den lille mannen med de tunga grundslagen, blev snart motorn i kvartetten. Lika slagfärdig på som utanför banan.

Ulf Hagander igen:

– Varje höstsäsong när vi återupptar träningen undrar vi andra om Willi överlevt ännu en sommar. Varje gång står han där igen, lika pigg, glad och fräsch.

Willi kör, naturligtvis, själv till träningen. Och det gör han lika bra som han spelar tennis.

Willi Ehrenreich missar aldrig sin tennisträning.

Båstad 1942. Gustav V, Ivar Selander, Göteborg och Willi.

I fjol, på 100-årsdagen, uppvaktades Willi, som är troende jude, av 500 människor i den judiska synagogan vid Berzelii park i centrala Stockholm.

Mitt under festen, en lördag, frågade Ulf Hagander, mest på skoj, om tennisträningen. Willi tittade på sin klocka och sa:

– Ja, vi spelar som vanligt kl 17. Jag har grejorna i bilen.

Jag frågar Martha hur det är att vara gift med en hundraåring.

Hon skrattar.

– Han ser bättre, hör bättre, går bättre, simmar bättre... men jag spelar bättre bridge!

Både Martha och Willi är tävlingsspelare i bridge.

Det drar ihop sig till tennismatch mot Aftonbladet. Fotografen Rolf Petterson erbjuder sig skjutsa Willi.

– Tack, men jag kör helst själv, säger han och kliver i sin Ford Cortina av 1968 års modell.

Jag åker med Willi. När han backat ut ur garaget märker jag att karln är klar och skärpt.

– Varje år kallar dom mig till hälsoundersökning på vårdcentralen i Solna. Dom hittar aldrig nåt fel, säger Willi och lägger sig i rätt fil på Valhallavägen.

– Nog börjar jag bli lite gammal, säger han. Men det viktigaste är att man känner sig ung. Jag lever ett ganska normalt liv. Ingen medicin, ingen alkohol, sover bra.

Röda mattan ut

25 gånger har Willi kört sin kära Cortina till Österrike på semester.

I somras fick makarna syn på en annons i tidningen Affärsvärlden. SAS Royal Hotel i Wien erbjöd 65 procents rabatt för alla 65–åringar. 75 procents rabatt för 75–åringar och så vidare.

Kul, tänkte Willi och Martha och flög till Österrikes huvudstad. När svensken visade passet i receptionen kom direktören springande med en röd matta. Martha och Willi bodde gratis på Royal i Wien i tre dygn!

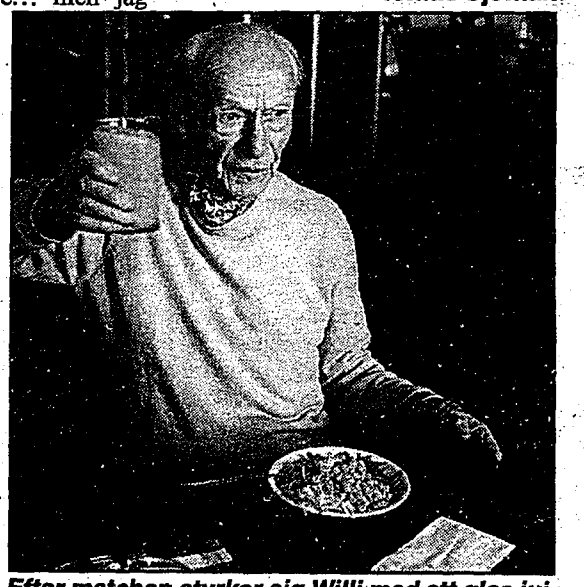
– Nästa gång tänker jag nog ta betalt, skojar Willi Ehrenreich.

Tennismatchen? Jag var chanslös mot den före detta österrikiska landslagsmannen.

Willi dirigerar spelet från baslinjen. Jag springer från hörn till hörn, men bollen kommer på något sätt alltid i retur.

Det är jag glad för – man får ju inte besegra kungar eller hundraåringar. Eller hur, Willi?

Tomas Sjöman

Efter matchen styrker sig Willi med ett glas juice och en sallad. Han är noga med kosten.

■■ Tre Kronor tog guld i OS – och Aftonbladet firar med att ge ut en GULDBILAGA!
■■ Av tekniska skäl kan då Senior inte tryckas som bilaga utan ingår som ett antal sidor i huvudtidningen. Några inslag som du brukar hitta i Senior utgår, t ex Solsidan.
■■ Nästa vecka är vi dock tillbaka som vanligt.

SENIOR

ERNIE OCH TRUMPETEN *Efter beskedet i somras att han led av prostatacancer har Ernie Englund börjat tänka över sitt liv. Ett av besluten blev att på allvar börja spela trumpet igen. I april blir det en turné i landets kyrkor.* *Foto: HENRIK RADHE*

AFTONBLADET för 40 år sedan

Jimmy Nyström

Den fjärde litern ”mot friheten”

Första veckan i mars 1954 kostade en TV-apparat 1 600- 1 700 kronor. Dyrt med andra ord. Och det fanns inte mycket att se, bara en och annan försökssändning under förutsättning att man bodde i Stockholmsområdet. Staten skulle gå in med egna försök, utlovades denna vecka.

Vad som upptog sinnena den här veckan för fyrtio år sedan, var som vanligt spritdebatten. Den fjärde litern på motboken skulle införas. Denna liter sades vara ”en sluss mot friheten”. Om drygt ett år, den första oktober 1955, skulle motboken slopas och spriten bli fri.

Aftonbladet kommenterade nyordningen, men försiktigt: Regeringens förslag har många goda sidor, löd kommentaren.

I övrigt kunde man den här veckan gotta sig åt ett ”glädjebud från poststyrelsen”. Postgiroavgiften skulle nämligen sänkas med 5 (fem) öre.

Å andra sidan beslutades att bilskatten skulle höjas med 11 (elva) procent. Dock en mild höjning jämfört den som föreslagits av en statlig utredning, nämligen 28 procent.

Ett arbetsmarknadsproblem var under uppsegling. Vad skulle hända med all den överflödiga personalen när motbokskontrollen upphörde? Svaret kom denna vecka: De skulle överföras till sjukkassorna!

Och veckans världsstjärna var Audrey Hepburn. Hon red på succévågen efter filmen ”Prinsessa på vift”. Hon framställdes som tonårsidol och världsstjärna och ägnades en helsida i Aftonbladet.I övrigt var det späckat med idrott denna vecka. Sovjet med Bobrov i spetsen vann ishockey-VM, som spelades på Stadion i Stockholm. Sverige kom trea och fick brons.

I Åre var det VM i utförsåkning, ett VM som dominerades av norrmannen Stein Eriksen. Inte heller i Vasaloppet blev det svensk seger. Finnen Pekka Kuvaja vann överlägset, tvåan var mer än tio minuter efter.

På tal om ishockey. En viss Sven Johansson var mycket framgångsrik och det talades om proffskontrakt i Kanada. Denne Johansson kom sedermera att heta Tumba...

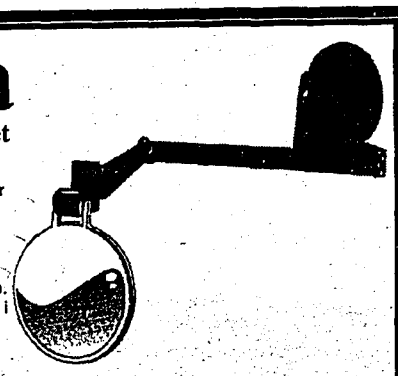
Hund sänkte bil

Hunden Vienna lämnades kvar i bilen av husse när denne skulle kasta en blick i bagageutrymmet. Bilägaren stängde inte ens av motorn, fast han stod på en kaj i Rotterdam. Tiken svansade omkring i den automatväxlade bilen och råkade få i gång den. Bilen rullade några meter och tippade sedan över kajkanten. Vienna lyckades kravla sig ur precis i tid, rapporterar den nederländska tidningen De Telegraaf. (TT-DPA)

Kvinna

Problem med närseendet vid ögonmake-up?

Du är inte ensam. 70% av alla kvinnor över 40 år har det.
MAKE-UP-LENS som Du fäster på spegeln, ger Dig en skarp bild av ögonområdet och möjlighet att utan besvär lägga en vacker ögonmake-up. Enkel att använda och lätt att ha med i väskan.
Beställ den direkt av oss (Finns även hos välsorterade optiker och parfymerier).
MAKE-UP-LENS kostar vid postorderköp 149:- exkl. postens avgifter.

Namn .....
Adress .....
Tel .....

A&A Vision AB
Box 69 43222 Varberg
Ordertel. 0340-75035 vard. 8-17

AB 282

PUNCH-HANDARBETEN!!

Expeditionsavgift och postens avgift tillkommer med **49:-**

★ **LITET STARTPAKET:** Nål, trädare, borste, sybåge, tyg, tråd och 2 motiv.
165:-
★ **MEDIUM STARTPAKET:** Nål, trädare, borste, sybåge, tyg, vliseline, 15 rullar tråd och 10 motiv.
260:-
★ **STORT STARTPAKET:** 2 nålar, (1 för acryltråd och 1 för sytråd, silke o.d), trädare, borste sybåge, tyg, vlisiline, 20 rull. tråd, 30 motiv.
335:-

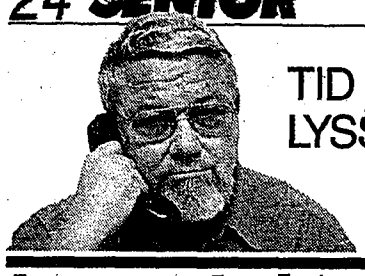
Sänd Din beställning till:

ATELJÉ GUN
Box 24, 458 21 Färgelanda.
Telefon
0528-230 93, 121 90

Namn: .....
Adress: .....

AB 282

AFTONBLADET
Måndag 28 februari 1994

TID ATT LYSSNA

Ingemar Lyshag

Elisabet, 53, blev sjuk och övergavs av barn och vänner. Senior berättade om hennes öde och läsarna reagerade upprört förra veckan.

– Hennes ensamhet är också min, sa många som kände igen sig.

Men motreaktionen lät inte vänta på sig och den är också stark.

– Varför ska jag älska min mor bara för att hon är min mor? säger Gunnel Malm, 46.

Varför ska jag älska min mor?

Mestadels kvinnor och några enstaka män ringer och vill förklara ”varför de överger sina föräldrar”.

– Min far var alkoholiserad och behandlade min mor illa. Den bitterhet han skapade hos henne får jag smaka på. Det är en plåga att besöka henne och höra hennes eviga klagan, säger Pia-Lena, 47.

– Min far slog mej när jag var barn och ärren sitter fortfarande i. Det vore hyckleri att låtsas som om jag glömt det, säger Lena i Hjo.

– Jag älskar min mor men mår så dåligt när jag besöker henne. Vi har inget gemensamt och kommer bara i gräl. Sen får jag dåligt samvete, säger Lena Björk, 59, Malmö.

Måste anstränga sig

Ingegerd läste Elisabets nödrop om att hennes barn övergett henne:

– Jag är skild sedan länge och träffar inte mina barn särskilt ofta, men mitt liv är sannerligen inte ensamt. Jag har fått anstränga mig för att ha ett någorlunda rikt liv. Och jag tror att ALLA kan hitta något att göra tillsammans med andra; i föreningslivet, på kurser och resor.

Att vuxna barn inte håller kontakt med sina föräldrar har ofta en orsak, tror Ingegerd.

– Det kanske är så att föräldrar och barn ser olika på vad barnen fått av sina föräldrar. Vi vet att en del föräldrar kan vara mycket grymma mot barnen på olika sätt: de är oförstående för de ungas behov, de är oförmögna att respektera barnens livsstil och ideal.

Tolerans och inlevelse i andra människors personlighet och öden är bra egenskaper för att få vänner, tillägger hon.

– Och jag tror att om barnen blivit behandlade med kärlek och respekt så älskar de sina föräldrar och hälsar gärna på dem, säger Ingegerd.

Hennes synpunkter delas av de flesta som hört av sig senaste veckan.

Fel i uppslagsboken

Apropå något helt annat vill jag upprepa varningen till alla er som deltar i tävlingen ”Skivor till kaffet”:

Lita inte på uppslagsböckerna!

Häromveckan förekom en fråga om när Moa Martinson fick stiftelsen ”De nios” pris. 1943 står det i de stora litteraturhandböckerna.

– Men det är fel, hälsar radioreportern Jan Cannert, det året fick Sven Lidman priset.

Anders R. Öhman, sekreterare hos samfundet ”De nio”, håller med honom och tillägger: Moa fick priset 1944!

Se även sidan 30

RING TILL LYSHAG

Arg? Glad? Upprörd? Ledsen?

Ring Ingemar Lyshag. Han tar sig tid att lyssna. Tisdag, onsdag och torsdag klockan 9-12 finns han på tel **020-25 10 10.** Det kostar inte mer än ett lokalsamtal var du än ringer ifrån.

Om du hellre vill skriva är adressen **Ingemar Lyshag, Aftonbladet, Box 53019, 400 14 Göteborg** eller telefax **031- 774 14 26.**

Sexlivet vaknade av nya medicinen

-Jag lever nyttigare nu och sexlivet har börjat fungera som förut igen, säger Ernie Englund som bor på Gotland tillsammans med hustrun Janet.

Ernie Englund fick cancer - och tvingades till ett nyttigare liv

När han fick prostatacancer och strax därefter kärlkramp började han fundera över livets mening.

Inte var det att masa ut med hunden på morgonen, dega framför TV-nyheterna mitt på dagen och nattmackan på kvällen. Dag efter dag.

Ernie Englund tog till trumpeten. Nu ska han göra comeback.

Det var med ”Gotländsk sommarnatt” som han spelade sig in i svenska hjärtan för nära ett kvarts sekel sedan. Numera bor han på Gotland tillsammans med hustru Janet och han har hunnit bli 65 år.

Bullrande skratt

I somras fick han reda på att han hade prostatacancer.

– Jag frågade doktorn hur lång tid jag hade kvar att leva och fick till svar att det var mellan två och femton år och att jag helst borde satsa på femton, berättar Ernie och lägger upp ett av sina bullrande skratt.

Men han talar också om sin rädsla:

– Jag fick förslaget att ta en spruta i magen en gång i månaden under resten av livet, men det tyckte jag verkade rena tortyren. Så jag beslöt mig för operation.

De delar av testiklarna som producerar det manliga könshormonet testosteron togs bort.

– De sa att det var för att tumören skulle krympa. Men jag kände mig som en halv man, säger Ernie.

En ljuspunkt var i alla fall att PSA-värdet (som kan ses i ett blodprov) gått ner från 226 till 35 efter operationen. Det är ett värde som speglar tumörers aktivitet i kroppen.

Ernie ville veta om hans överlevnadschanser därmed ökat men fick till svar att ingen någonsin har några garantier för morgondagen.

– Man kan ju ramla under en buss när som helst, säger Ernie. Men det var då jag började fundera över vad jag ville med resten av livet.

Slutade röka

Han försökte sköta sig exemplariskt och lade av att röka:

– Då fick jag ont i bröstet. En läkare sa att hjärtat var utslitet och att det inte fanns någonting att göra, en annan att hjärtat var överbelastat och att jag hade kärlkramp.

Han fick kärlvidgande tabletter och råddes att gå ner i vikt. Och det var inte så dumt med de där tabletterna.

Ernie:

– Sexlivet började fungera som förut igen. Sex betyder ju jävligt mycket, även efter 65.

Stort skratt igen.

Sen han var tonåring har han spelat trumpet tämligen regelbundet. På senare tid har det dock blivit alltmer sällan:

– När trumpeten har legat på hyllan en tre-fyra veckor får jag dåligt samvete. Det går inte att spela om man inte håller sig i trim hela tiden.

Det gick bra

För ett drygt år sedan spelade han tillsammans med bland andra kdsledaren Alf Svensson (saxofon) i Färila kyrka.

– Då hade jag övat alldeles för kort tid innan, så jag var jättenervös när jag gick in på scenen. Men det gick ju bra, säger Ernie.

Kritiken rosade honom och det kändes fint att stå inför publik igen.

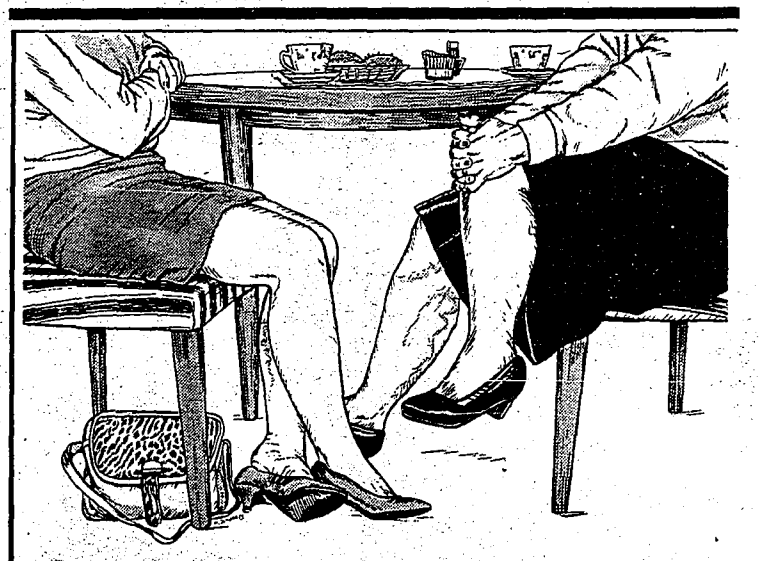
Så nu har han lagt sig i hårdträning inför comebacken. I april åker han ut på turné i landets kyrkor. Det gör han efter många funderingar över vad det är som är viktigt i tillvaron:

– Jag uppskattar livet på ett helt annat sätt efter de smällar jag fått. Jag har spelat trumpet sen jag var sexton år. Jag har insett att jag inte bara vill spela, utan att jag vill spela inför publik:

Man ger och man får tillbaka så mycket av publiken samtidigt. Det är som en ömsesidig kärleksförklaring.

Ingegerd Ekstrand

Åderbråck?

Verksamt ämne: Mukopolysackaridpolysulfat

SELENA LÄKEMEDEL AB. Box 1266.172 25 Sundbyberg

Ömma och svullna åderbråck beror oftast på en ytlig kärlinflammation. **Hirudoid®** salva är det enda läkemedlet som är godkänt för behandling av detta.

KÖPS RECEPTFRITT PÅ APOTEK

tockholm

Ann-Maja Paasunen.

istoria

Pappila. Jag är nyfiken.
elbaneknuten Gullmarsplan
ngen hög. Mycket folk och
äljare.
dra Aftonbladets chefredak-
rn Larsson:
ta säljargument är varumär-
n och fortsätter:
bättre start kunde vi inte få

Niklas Bodell

Klockan 06.30 i morse. Aftonbladet kommer till T-centralen.
Foto: BJÖRN ELGSTRAND

– Det här är toppen, säger Krister Högström på utrikesdepartementets pressbyrå. Han köpte två exemplar av Aftonbladet strax efter klockan halv sju i morse.
Foto: BJÖRN ELGSTRAND

Aftonbladet – redan på morgonen? De t var många som passade på att köpa Aftonbladet på väg ner i tunnelbanan.
Foto: BJÖRN ELGSTRAND

THORBJÖRN LARSSON
CHEFREDAKTÖR

Välkommen som läsare – redan på morgonen

Ikväll är det åtta år sedan Olof Palme mördades. Mordet skedde klockan 23.21 på fredagskvällen den 28 februari 1986.

Mordet blottlade, bland mycket annat, amatörismen i polisarbetet och senfärdigheten i Sveriges Radios rapportering. I Radiohuset var ingen nyhetsreporter i tjänst. Och rutinerna fungerade lika dåligt där som hos polisen. Ekoredaktionens larmlampa var trasig och telefonlistan var inaktuell. Bland annat därför dröjde det nästan två timmar innan den ensamme hallåmannen Staffan Schmidt kunde läsa upp TT:s första telegram om mordet.

När Aftonbladets reporter Bengt Michanek kom till mordplatsen några minuter efter dådet såg han ambulansen köra bort. En ensam polis huttrade i kylan. Ingen aktivitet. Inga avspärrningar. Ingen mördarjakt.

Den lördagsmorgonen tryckte vi Aftonbladet i en rekordstor upplaga. Men eftersom många försäljningsställen stängde redan klockan 13 blev en hel del tidningar liggande olästa på diskarna. De kom för sent trots fantastiskt nattjobb på redaktionen och i tryckeriet. Varför? Jo, därför att dåtidens tidningsledare många år tidigare bestämt att kvällstidningen ska komma ut efter lunch. Basta!

Ett av skälen till att Aftonbladet fick sitt namn – och blev kvällstidning – var att Lars Johan Hierta väntade in den utländska posten. Den anlände till färjeläget vid nuvarande Liljeholmsbron tidigt på morgonen. Genom att använda en snabb hästskjuts därifrån hann Hierta få med nyheterna i tidningen samma eftermiddag. Men nu, 163 år senare, har tidsfaktorn förändrats. Satelliten har ersatt diligensen som informationsbärare av nyheter från fjärran länder. Den senfärdiga nyhetsförmedlingen är historia. Numera sänder ekot dygnet runt.

Hiertas goda skäl för eftermiddagsutgivning gäller inte längre. Sedan ett år tillbaka arbetar vi på Aftonbladet med att nå vår miljonpublik före lunch. (1,2 miljoner svenskar läser Aftonbladet en vanlig vardag.

Över en och en halv miljon läser oss på söndagar.) Tack vare att vår moderna teknik nu – äntligen! – fungerar kan vi korta tiden från det ögonblick nyheten inträffar till dess tidningen finns ute hos läsarna.

Idag sker alltså premiären för morgonutgivning. I fem veckor ska vi prova om stockholmarna vill läsa vår morgonupplaga. Visst känns det pirrigt men jag tycker chanserna är goda: varannan stockholmare läser ingen morgontidning. Ungefär var fjärde läser ingen dagstidning alls. I dag kan de, och alla andra som läser Aftonbladet, återuppleva Tre Kronors guldmatch i en extra bilaga redan på morgonen. Senare i dag kommer Tre Kronor till Stockholm. Vi finns på plats på Arlanda.

AFTONBLADET
Måndag 28 februari 1994

Gomorron, S

"KOM OCH KÖP. . ." – Mitt bästa säljargument är varumärket, säger Aftonbladets chefredaktör Thorbjörn Larsson, som sålde sin första tidning till pendlaren

I morse skrev Aftonbladet tidningsh

Extra! Extra!

I morse fanns inte den största nyheten i tidningen.

Det var tidningen som var nyheten.

Morgontidningen Aftonbladet.

Det var någonting som inte riktigt stämde med det vanliga när Stockholms pendlare anlände till sina tunnelbanestationer i morse.

Strax före klockan sex uppenbarade sig plötsligt ett folk med lysgula jackor och kepsar på nästan samtliga stationer.

Och de ropade:

–Fira hockeyguldet med Aftonbladet.

Och:

–Aftonbladet med OS-bilagan.

Och:

–Aftonbladet, nu redan på morgonen.

Och:

–Aftonbladet, senaste nytt.

"Det här är riktig tidningshistoria"

Det var tidningens försäljare som gjorde sin första arbetsdag. På T-centralen stod bland andra Lars Åsland, 36, från Oslo.

–Man känner verkligen att man är med och skriver tidningshistoria, säger han.

Men för Lars Åsland är fenomenet knappast nytt. Redan för drygt tio år sedan övergick de norska kvällsaviserna Dagbladet och Verdens Gang till morgonutgivning.

Och själv arbetade Lars Åsland tidigare på den största morgontidningen – Aftenposten.

–Aftonbladet! fortsätter han att ropa på lätt böljande norska.

På bara några minuter hade flera ivriga Aftonbladet-läsare utnyttjat möjligheten att redan på morgonen köpa tidningen. Bland andra Krister Högström, som arbetar på utrikesdepartementets pressbyrå.

Han köpte två tidningar. En till sig själv och till byrån.

–Det här är toppen, säger han. Jag läser en hel del tidningar varje dag, både svenska och utländska, men jag blir aldrig mätt.

"Det här blir nog en vana för mig"

Samtliga morgonpendlare som Aftonbladet talade med var mycket positiva till den nya morgongåvan.

–Det här blir nog en vana för mig, säger Olle Nyberg som var på väg till sin arbetsplats på Dramaten. Jag läser alltid Aftonbladet. Dessutom är det ett roligt inslag i stadsbilden med alla de här försäljarna.

–Jag hinner aldrig läsa morgontidningen hemma så för mig är det i och för sig bra, men det är mer ett experiment,

säger Lotta

På tunn
var stämni
många förs

Bland an
tör Thorbjö

–Mitt bä
ket, säger h

–Och en
när pre-
miären
blir guld-
kantad
av hock-
eylaget.

Engagemanget för miljön minskar i samma takt som vi får mindre i plånboken. Andelen svenskar som tycker det är viktigare att värna om naturen än att få fart på den ekonomiska tillväxten har minskat de senaste tre åren och marknadsundersökningsföretaget GfK tror att det till stor del beror på att vi fått det sämre ställt, skriver Miljörapporten.

Maskarna rymmer!

Jag har haft mask i en månad.

Nu orkar jag faktiskt inte mer.

Men det är inte maskarnas fel, de är faktiskt riktigt söta och vet att göra rätt för sig.

Det är de andra "djuren" i kompostlådan jag inte tål.

Så fixar du din egen mask-kompost

Komposten är inne – i dubbel bemärkelse. Sopberget ska minskas och senaste flugan är att ha egen kompost inomhus.

Entusiasterna hävdar att det går utmärkt att ha den i köket.

Jag köpte en färdig kompostsats med lådor och mask för 485 kronor och prövade.

Naturen luktar faktiskt

Efter en månad inser jag att det kompostkännarna kallar för nedbrytningsprocess är att det ruttnar och jäser.

Mikroorganismerna som hjälper maskarna är svampar, småkryp och mögel.

Björn Petrini, docent i bakteriologi, kan dock lugna:

–Inget i komposten är farligt. Möjligtvis kan man få allergiska besvär av den här sortens mögel, förklarar han.

Att ha kompost inomhus är inget annat än att ta med sig en bit av naturen in och doftfri natur finns inte.

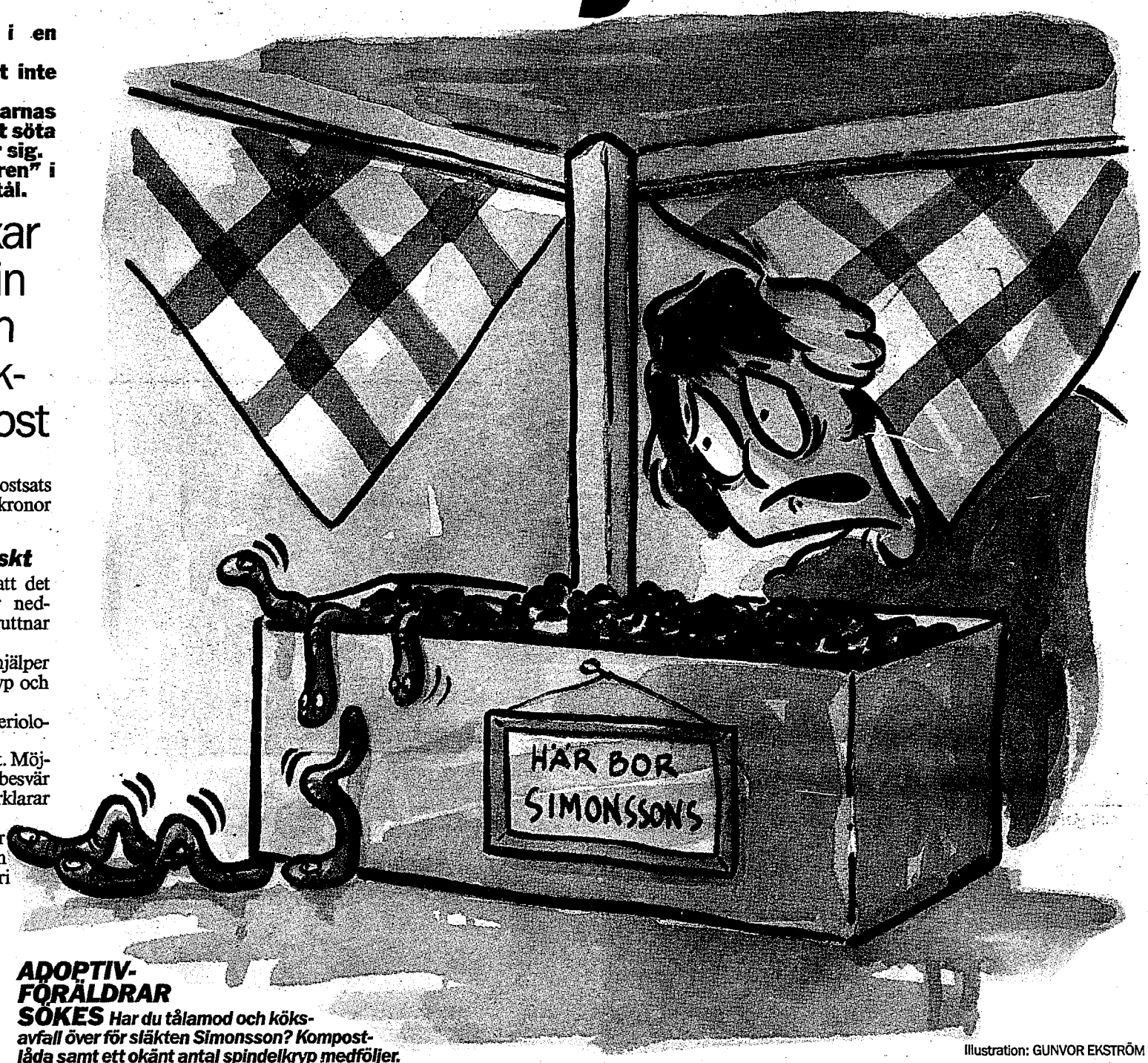

Illustration: GUNVOR EKSTRÖM

Kristina Persson

ADOPTIV-FÖRÄLDRAR SÖKES *Har du tålamod och köksavfall över för släkten Simonsson? Kompostlåda samt ett okänt antal spindelkryp medföljer. Ring 08-725 23 88.*

"Dag 19: Maskarna får pyttesmå vita barn. Lådan luktar ruttet. Panik!"

Dag 1: Bäddar i lådan med blött papper, hyvelspån och blomjord. Döper de 250 maskarna till Simonssons. Lådan ryms inte under diskbänken, Simonssons får bo under köksbordet.

Dag 2: På morgonen kliver jag på något som ser ut som en brun tandpetare. Det är en förolyckad rymling. 27 har rymt, 11 av dem torkat ihjäl. Lyfter tillbaka alla (är det kretslopp så är det) och inser varför de rymt. Det är för torrt. Vattnar och ber en stilla bön.

Dag 4: Mikroorganismerna har börjat arbeta, precis som broschyren lovade. Det möglar.

Dag 11: Matar med vissna tulpaner. Lutad över lådan förstår jag varför elektrikern hade så bråttom ut här om dagen, det luktar surt. Strör på hyvelspån, det hjälper.

Dag 19: De har fått barn. Pyttesmå vita maskar som försöker rymma med sina föräldrar eftersom lådan är varm som en kamin och luktar ruttet. Panik! Ringer maskexpert som kallar lukten "anaerob". Det är för blött. Rör ner blomjord och undrar om det här är värt mödan. Näsan rinner och ögonen kliar av möglet.

Foto: BJÖRN ELGSTRAND

Dag 23: Holmgren, en härdad jordbrukardotter, sover över. Vid frukostbordet berättar jag stolt att jag lyckats tämja Simonssons så att de inte luktar. Hon svarar diplomatiskt: Nej, andas man genom munnen går det bra.

Dag 30: Sitter och snyter mig i det mögeldoftande köket. Holmgren har åkt. Skriver ett kort till henne: "Har fått nog. Simonssons flyttar". De är snälla djur, men jag har hellre vänner.

Så här gör du – kort kurs i maskhållning

- Skaffa låda med lufthål i botten och lock. En gammal kylväska duger, men problem är svårare att bota i en liten kompost.
- Bädda med fuktigt papper i botten. Lägg i maskar och ställ lådan där den inte stör, till exempel i tvättstugan. Mata med finfördelat köksavfall men var försiktig med fisk och kött.
- Vattna lagom, komposten ska kännas som en urkramad tvättsvamp.

Så får du tag på mask och kompostlåda

■■ Den som vill köpa färdig kompostlåda eller mask kan ta kontakt med föreningen Maskringen på Högskolan i Luleå. Tel: 0920–91000. De har förteckning på maskförsäljare i hela Sverige.

■■ Från skräp till mull tar det cirka sex månader. Testa om komposten är färdig genom att lägga lite på en tallrik och så krassefrön. Om det blir en grön matta inom fem dagar är mullen färdig.

AFTONBLADET DIREKT

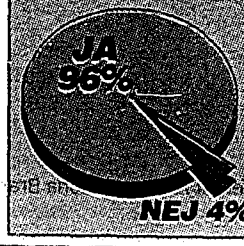
Du behöver inte säga något i telefonluren. Din åsikt registreras automatiskt. Avgiften är 4:55 kr per minut. Det betyder att ditt samtal kostar under en krona. Ring före kl. 23 i kväll så kommer din åsikt med i AFTONBLADET DIREKT.

Är det rätt att höja riksdagsmännens löner?

Riksdagsledamöterna har haft lönestopp i tre år för att uppmuntra löntagarna till låga lönelyft. Men nu har en nyinrättad nämnd bestämt att deras löner ska höjas med 1 575 kronor i månaden. Den nya lönen blir 25 000 kronor i månaden.

JA 071/24 56 13 NEJ 071/24 56 14

Fredagens fråga

Ska polisen ha svenska flaggan på uniformen?

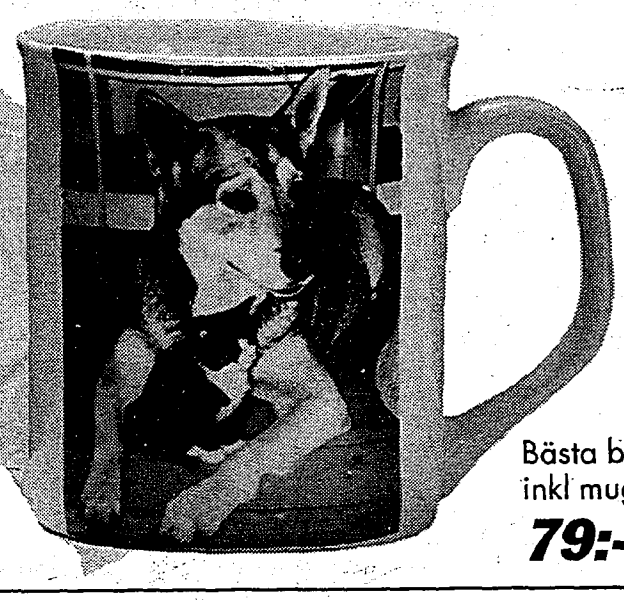
Så här svarade Aftonbladets läsare
410 ringde

VI GÖR EN TRÖJA AV DINA BILDER!!

Lämnar du in dina filmrullar hos oss får du inte bara stans bästa bilderbjudanden i högsta Kodakkvalitet. På köpet får du en A4-förstoring, värde 29:-, av valfri bild från vår fantastiska färgkopiator.

Och framförallt får du tillgång till detta tekniska mirakel, som snabbt och billigt för över dina bilder till T-tröjor, muggar, gör jätteförstoringar, OH-bilder, mm. Välkommen in! Idag!!

KVICKT!
Färgkort på 1 timme!
24 färgkort 10x15 cm inkl framkallning
119:-
A4-förstoring på köpet!

DUBBELT!
Dubbla bilder från varje neg!
2x24 färgkort 10x15 cm inkl framkallning
99:-
A4-förstoring på köpet!

BIG!
Extra stora färgkort!
24 färgkort inkl framkallning
99:-
A4-förstoring på köpet!

BUDGET!
Färgkort med förbetalning och lite längre lev. tid!
24 färgkort 10x15 cm inkl framkallning
59:-
A4-förstoring på köpet!

© deFacto

entusiasterna®
Tel postorder 08-662 50 89

entusiasterna

AMERICAN FOTO
RÅLAMBSVÄGEN 7
SvD-HUSET 08-618 74 38

Max Johansson

BJÖRKS FOTO RADIO
CEDERGRENSVÄGEN 56
TELEFONPL. 08-645 47 75

Percy Lindqvist

EKENS FOTO
GÖTGATAN 132, RINGEN
08-640 78 34

Paula af Ekenstam

ELIT FOTO
ODENGATAN 29
08-21 95 02

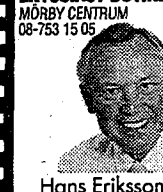
Thord Bäckman

ENTUSIAST-BUTIKEN
STORGATAN 4
08-663 99 55

Peter Fendert

FOTO-BILD & LJUD
KALLHÄLL CENTRUM
08-583 551 38

Gunnar Berselius

ENTUSIAST-BUTIKEN
MÖRBY CENTRUM
08-753 15 05

Hans Eriksson

HANINGE FOTO RADIO
VÄSTERHANINGE C
08-500 217 82

Börje Grenfeldt

LIDINGÖ FOTO RADIO
STOCKHOLMSVÄGEN 34
08-767 50 60

Urban Fastén

ENTUSIAST-BUTIKEN
FORUM NACKA
08-718 02 20

Guy Reynols

ENTUSIAST-BUTIKEN
HANINGE C
08-777 34 60

Bosse Fridstrand

ENTUSIAST-BUTIKEN
BRANDBERGEN C
08-777 09 00

Hans Liljebäck

NK LJUD & BILD
HAMNGATAN
08-762 80 00

Hans Ekberg

GRATTIS – DU HAR VUNNIT ETT MÅNADSMÄRKE *Du som finns på bilden här ovan – ring Aftonbladets läsarservice och berätta vem du är. Som tack för ditt glada leende i tunnelbanan har du nämligen vunnit ett SL-månadsmärke.*

Vinn på ditt leende!

DAGENS LEENDE

■■Sur, jäktad och tystlåten.

Den bilden har många av den typiske pendlaren. Nu tänker vi på Aftonbladet ändra på det.

■■Våra fotografer har fått en entydig order: Gå ut och leta rätt på de glada resenärerna. Plocka fram leendena i tunnelbanan, på bussar och i bilköerna.

För visst finns de, människorna som drar på smilbanden trots att morgonen är kall och det är långt till nästa lön.

■■Titta bara på damen på bilden här ovan. Hennes leende lyser som en sol i den mörka tunnelbanan.

■■Som tack för det leendet bjuder vi på ett SL-månadsmärke värt 355 kronor. Slå bara en signal till **Aftonbladets läsarservice, telefon 7252000** så skickar vi priset.

Varje vardag kommer vi att publicera en bild på en leende pendlare. Alla får ett månadsmärke som pris.

Från och med i dag lönar det sig alltså att le i rusningstrafiken!

Pingis-stjärna missar SM efter bilolycka

Nordvästra Skåne drabbades i går av rekordhalka.

Mer än hundra bilister krockade eller körde av vägen.

En av dem var bordtennisvärldsmästaren Jörgen Persson. Han skadade nacken och är borta från all pingis i minst tio dagar.

Jörgen Persson, som spelar i tyska ligan för Herta 06 Berlin, var på väg hem till sin flickvän i Halmstad. På E6:an strax söder om Landskrona fick han sladd med sin röda Golf och körde av vägen.

Bilen la sig på sidan och Jörgen kunde själv kliva ur vraket. Han klagade på smärtor i nacken och fördes till Landskrona lasarett. Inga skador syntes på röntgen, men Jörgen fick en stödkrage och är sjukskriven i minst tio dagar. Det medför att han missar SM nästa helg.

Strax bakom Jörgen Persson körde förre världsmästaren Stellan Bengtsson. Han höll också på att köra av vägen.

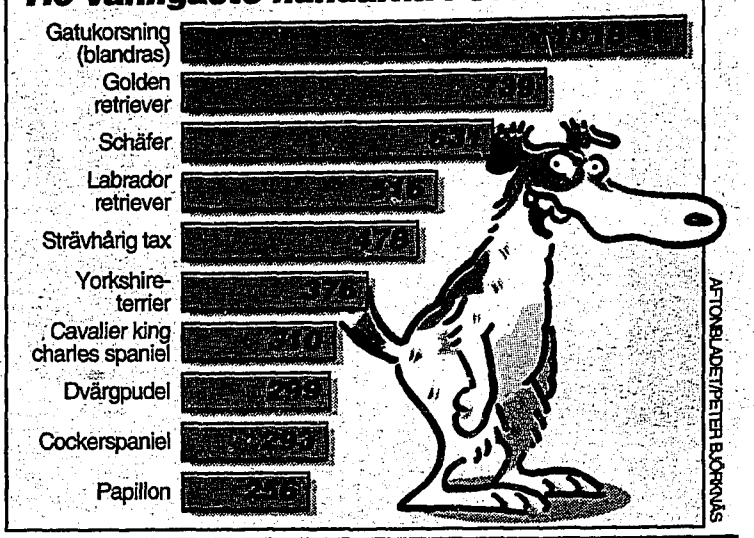
Jörgen Persson skadade nacken i olyckan och missar därmed SM nästa helg.

–Sex, sju bilar körde av på precis det här vägavsnittet under bara några timmar, berättar Bengt Ohlsson, vakthavande befäl vid Landskronapolisen.

Lars Ohlson

STOCKHOLMS FAKTA

Tio vanligaste hundarna i Stockholm:

PRISVÄRDA PROFFSJOBB!

Du får alltid fast pris i förväg och slipper obehagliga överraskningar. Självklart monterar vi proffs enbart Volvo Originaldelar. Säkra delar till säkra bilar.

Avgassystem 745:-
eller 186:- i 4 mån. Monterat och klart med Volvokort.

Till Volvo 240 exkl. Turbo. Ord. ca- pris 845:-
Till Volvo 340/360, 440/460, 740/940 4-cyl. motorer exkl. 16V och Turbo. Monterat och klar med Volvokort **1.045:-** Ord. ca-pris 1.145:-

Koppling 1.695:-
eller 423:- i 4 mån. Monterat och klart med Volvokort.

Till Volvo 740 4 cyl. motorer, exkl. 16V och Turbo. Ord. ca- pris 1.795:-
Till Volvo 240 4 cyl. motorer exkl Turbo. Monterat och klart med Volvokort **2.175:-**
Ord. ca- pris 2.275:-

Betala på 4 månader med Volvokortet. Räntefritt!

Volvokort

VOLVO

50% AVGASSYSTEM
50% RABATT
på monteringskostnaden

ALLTID HOS SPEEDY OLJEBYTE 245:- inkl. olja & filter

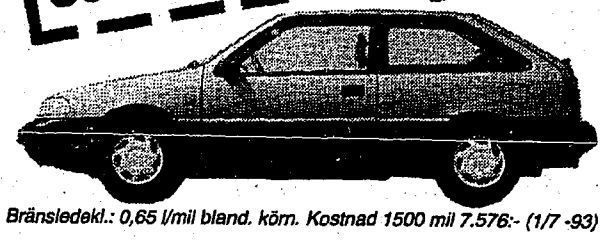
Låt våra specialister ta hand om AVGASBYTET.
Då vet Du att det blir riktigt gjort till EXTRA BRA PRIS HELA MARS.

KVALITETS DÄCK hos speedy

Nu kan Du byta däck hos speedy med samma snabba service och rimliga priser!

AVGAS BROMS STÖTDÄMPARE KOPPLING DÄCK OLJEBYTEN
speedy SERVICE medan Du väntar!
HÖGDALEN ÖSTERMALM SOLNA C TÄBY C
Rågsvedsv.6 Valhallav.161 Västra v.13 Marknadsv.
08-992180 08-6626065 08-7303825 08-7923090

HYUNDAI
SOLLENTUNA
Hela bilen för 89.500:-! NY Hyundai Pony LS

Bränsledekl.: 0,65 l/mil bland. körn. Kostnad 1500 mil 7.576:- (1/7 -93)

Unikt garantipaket: 6 års rostskyddsgaranti, 3 års vagnskadegaranti, 3 år/ 10.000 mil nybilsgaranti - och 3 års avbrottsförsäkring.

Stilbil ab
MALMVÄGEN 24, SOLLENTUNA Tel 08-96 69 00
Först med Hyundai i Sverige!
Öppet: Mån - Tors 9-18, Fre 9-17, Lör och Sön 11-15

Klassiskt eller reportage – så hittar du rätt

Vi guidar dig genom Stockholms reklamkanaler.

RÄTT RADIOKANAL

Radio Z: 101,9

För den som tröttnat på hitlistor och techno. Direktsänder från klockan fem på morgonen till 01.00. Spelar mest gamla godingar från 70-talet. Har tematävlingar då man kan vinna priser i form av till exempel resor. Radio Z har också morgonprogram och kvällsdebatter.

Megapol: 104,3

En renodlad musikkanal med mycket underhållning. Nyhetsrapporter från TT med jämna mellanrum. Megapol sänder också trafikrapporter från ett inhyrt flygplan som cirklar över trafikproppar kring rusningstid. Man spelar popmusik med betoning på hits från 60- till 80-tal.

Radio Q: 104,7

Vänder sig till hela familjen, men främst till den aktiva och vuxna qvinnan. Målsättningen är att vara en veckotidning i etern. Programmen innehåller ämnen som relationer, kärlek, hälsa, sex, barn, miljö och mode. Radio Q sänder ungefär lika mycket musik som prat. Direktsänder mellan 05.30 och 23.00.

Energy: 105,1

Direktsänd musik och nöjestips, dygnet runt. Spelar allt från Elvis Presley till de senaste hitlåtarna. Kryddar utbudet med "happenings" av olika slag. Sju gånger om dagen sänder Energy nyheter.

Bandit: 105,5

En rockkanal med musik och specialinslag dygnet runt. Fem olika discjockeys väljer rockmusik. Sänder varje vecka program från USA om albumrockens historia. Då och då bjuder de också på livemusik inför publik.

Radio City, 105,9

Direktsänder dygnet runt. Väljer musik från 60-talet fram till det allra senaste på musikmarknaden. I morgonprogrammet möter lyssnaren intressanta gäster i studion.

Rix: 107,1

En mer vuxen radio med målgrupp 20–50 år. Sänder dygnet runt. Bjuder på nyheter, musik och aktualiteter. Vill vara något av en dagstidning i radioformat. Reportage och nyheter varvas med musik från 60- till 90-tal.

Storstadsradion: 107,5

Arbetar med ett koncept som kan sammanfattas i fyra ord: sport, nöje, nyheter och musik. Bjuder på aktualitetsmagasin, sportprogram och mycket annat. Inslagen varvas med musik från 60-tal till 80-tal. På lördagarna har radiolegenden Hasse Tellemar ett eget program ditt lyssnarna kan ringa. Från midnatt spelas klassisk musik.

SKOLMATEN

UPPSALA
måndag: Potatisbullar/Minestronesoppa **tisdag:** Spagetti, köttfärssås/"Grön"sås, **onsdag:** Fiskgratäng/Pölsa **torsdag:** Falukorv m lök o äpple, potatis/Pastagratäng **fredag:** Rotfrukter under köttfärstäcke/ Blodpudding

LITE AV VARJE

RING 08/650 15 60 FÖR ANNONSER

SPÅDOM

Stjärna lägges end dam. 08-654 53 31

Hellre godis än sex

LONDON. **Kvinnor avstår hellre från sitt sexliv än från att äta choklad.**

Det framgår av en opinionsmätning i Storbritannien, där 1 000 personer tillfrågades vilket nöje de skulle ha svårast att leva utan. 34 procent av kvinnorna svarade choklad, knappt 30 svarade sex. Könsdriften tycks vara starkare hos män: nästan 50 procent av männen sade att de minst av allt kunde avstå från sex därefter kommer spriten, 37 procent satte flaskan högst. (Reuter, TT)

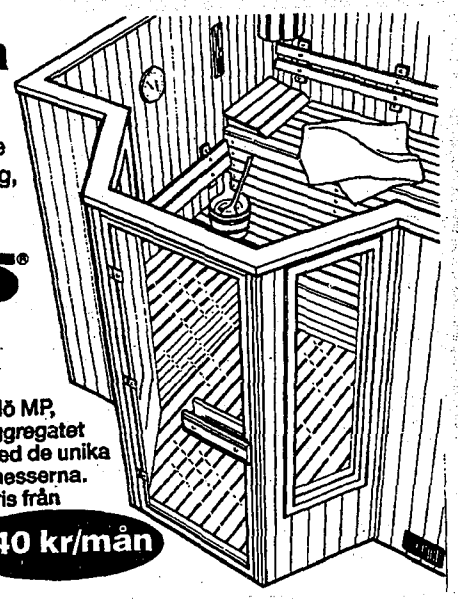

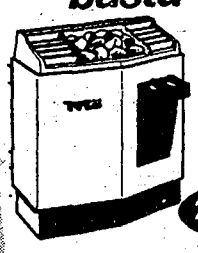
SPORTLOVSEXTRA!!!
30% på BARNLAMPOR
PAPEGOJOR
GUBBEN I MÅNEN
FLYGPLAN
NAPPAR m.m.
Takfläktar 698:- med belysning
EL OCH BELYSNING I GLOBEN
utomhusstråket, Arenavägen 33. Tel 08-600 44 85
vard 10.00-19.00. lörd 10.00-17.00, sönd 11.00-17.00

KÖP TYLÖ® BASTU - ÅNGBAD - DUSCH - NU!
Vi ger dig 12 månaders* räntefri kredit!!

Den bästa bastun!
Nya Tylö Grand Luxe med veranda-ingång, lyxig inredning och spännande design.

TYLÖ® bastu

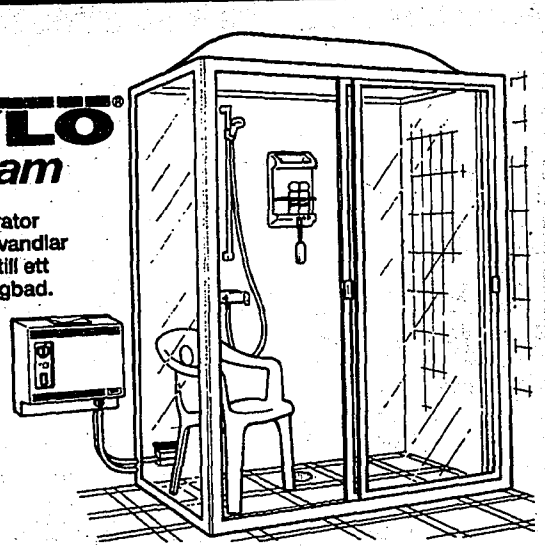

Tylö MP, aggregatet med de unika finesserna. Pris från 240 kr/mån

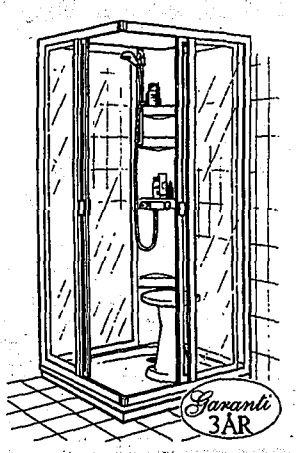
Basturum Tylö Classic 157x157 cm kompl. med dörr 890 kr/mån
Hos oss finner du även kompletta bastupaket för självbyggaren.

TYLÖ® steam

Ånggenerator M/MK förvandlar duschen till ett härligt ångbad.

Tylö Diamond duschhörn 150x150 cm i härdat glas med takkupol 443 kr/mån
Finns i flera utföranden och många olika mått.
Tylö steam generator 4mk 464 kr/mån

Tylö Topaz duschkabin i härdat emaljerat duschkar. Finns i tre storlekar. Kan kompletteras med ånggeneratorer och kupol till skönt ångbad. Pris Topaz Diamond med termostatblandare. 577 kr/mån

*Till 12 månaders köp tillkommer uppläggningsavgift 245 kr.

Välkommen till vår välsorterade utställning. Se hela Tylö sortiment av Bastur för alla typer av bad. Kvalitetsduschar till mycket fördelaktiga priser. Enkla och lyxiga ångbad. Bastutillbehör mm.

Karlsbodavägen 19 A
Box 89, 16126 Bromma
Tel. 08/627 51 00
Fax 08/627 51 05

Bastuspecialisten
RAGNAR FRUNCK AB

Öppettider:
Måndagar 10-19
Tisdag-Fredag 9-18
Lördag 10-14

Gratis bio med Aftonbladet på Cosmonova

I Cosmonova visas vetenskapliga filmer runtom åskådarna. Med speciella glasögon får man en tredimensionell upplevelse. Foto: TORBJÖRN F GUSTAVSSON

Antarktis oändliga isöknar.

Stillahavsområdets lavaspyende vulkaner.

En mycket annorlunda resa genom människans blodomlopp.

Sedan starten i oktober 1992 har 1150000 människor häpnat under Cosmonovas 769 kvadratmeter stora kupolformade filmduk.

Cosmonova är den stockholmska museivärldens största publika braksuccé.

Två programformer

Den kallas "omniteater", är belägen bakom Naturhistoriska riksmuseet uté i Frescati, och består av två programformer:

● Ett planetarium där barn och vuxna kan skaffa sig spännande och rolig kunskap om stjärnhimlen.

Just nu pågår "Stjärntjuven" för 6–8-åringar och "Upptäck stjärnorna" för mellanstadiebarn. Till hösten kommer en stor astronomisk show för vuxna om vårt eget solsystem, Vintergatan.

● En biograf som skiljer sig från allt annat i bioväg. Filmerna visas på en kolossal bioduk runt omkring och ovanför åskådaren. Den film som Aftonbladet bjuder på heter "Antarktis – utmaningen". En storslagen berättelse om jordens ödsligaste kontinent där nattmörker råder sex månader om året, starkt solljus de andra sex månaderna.

Varning för yrsel!

Museidirektör Kjell Engström är mycket nöjd men kommer också med en liten varning:

–Den som lätt drabbas av yrsel bör sätta sig högst upp i salongen.

Pelle Jacobsson

Aftonbladet delar ut biljetter!

291 gratisbiljetter till Cosmonova – Stockholms häftigaste filmpalats!

Det är Aftonbladets första present till alla sportlovslediga ungdomar.

Klipp ur kupongen härunder och skynda iväg till Aftonbladets reception på Arenavägen 63 vid Globen.

Mellan 8 och 16 i dag börjar biljettutdelningen.

Du får bara använda en kupong per person, men i gengäld får du två biljetter.

Ni som hinner först får titta på "Antarktis – utmaningen" – en 38 minuter lång film om de ödsliga vintervíddernas land.

Klockan 17.00, tisdag 1 mars, kan du se Antarktisfilmen på Cosmonova, strax bakom Naturhistoriska riksmuseet i Frescati (T-bana till Universitetet).

I morgon delar vi ut biljetter till Laserdome – ett av stans hetaste ungdomsställen. Missa inte det!

AFTONBLADET
bjuder på entré till
COSMONOVA

● Den här kupongen kan bytas mot en biljett för 2 personer. Hämtas i Aftonbladets reception på Arenavägen 63 Ⓣ Globen.

● Namn.....

Här är stans bästa isar, spår och backar

Isbanor

Östermalms idrottsplats, 400 meter. T-bana Stadion; buss 55.

Gärdet, 1 000 meter. T-bana Karlaplan; buss 64 från Odenplan; buss 54 till Radiohuset.

Trekanten, Gröndal, 800 meter. T-bana Liljeholmen.

Källtorpssjön, Hellasgården, 3000 meter. Buss 401 från Slussen.

Flaten, Flatenbadet, 2 000 meter. Buss 401 från Slussen; buss 828 från Gullmarsplan.

Drevviken, Hökarängsbadet, 1 500 meter. T-bana till Hökarängen; buss 181 och 182 från Hökarängen.

Magelungen, Farstabadet, 2 000 meter. T-bana Farsta (gångavstånd).

Långsjön, Långsjöbadet, Huddinge, 1500 meter. Buss 144 till Långsjöbadet.

Norrviken, Sollentuna, 14 kilometer. Pendeltåg till Norrvikens station.

Längdåkningsspår

Fiskartorpet, 3,1 km, buss 40.

Kaknästornet, 2,0 km, buss 69.

Tessinparken, 7,0 km, buss 62 alt 41.

Stora skuggan, 2,6 km, buss 40.

Tantolunden, 1,0 km, buss 43,54,66.

Långholmens bollplan, 2,0 km, buss 40, alt 54 till högalidsgatan.

Älvsjö gamla IP, 3,0 km, buss 144.

Skärholmens gård, 3,2 km, T-Skärholmen.

Bredängs Camping, 3,2 km, T-Bredäng.

Flaten, Älta, upp till 8,0 km, buss 173 till Flatenbadet alt, buss 811, 816, 828, alt 401 från Slussen.

Gålö, upp till 4,0 km, buss 845.

Lissma, upp till 13,0 km, buss 709.

Hellasgården, upp till 10,0 km, buss 410 från Slussen.

Orhem, Sköndal, Spår för synskadade, upp till 2,0 km, buss 180.

Tyresta by, upp till 6,0 samt ett antal längre naturspår. Buss 807.

Kärrtorp, upp till 3,3 km, buss 833 från Farsta.

Velamsund, Nacka, upp till 7,5 km, bil.

Lida, Botkyra, upp till 6,0 km, bil, tåg till Tullinge station, buss efter best.

Ursvik, Sundbyberg, upp till 10,0 km, T- till Sunbyberg.

Edbergs sportfält, Sollentuna, upp till 10,0 km, buss 527 från Sollentuna station.

Alby, Tyresö, upp till 10,0 km, bil.

Ågesta, Farsta, upp till 10,0 km, buss 833.

Skidbackar

Hammarbybacken, 3 nedfarter, T-bana Gullmarsplan, buss 130.

Albybacken, Tyresö, 2 nedfarter, buss 803 från Gullmarsplan.

Sundbybergsbacken, 2 nedfarter, T-bana Sundbyberg.

Ekholmsnäsbacken, Lidingö, en nedfart, buss 201 fr Ropsten, 1, 5km promenad.

Hackstabacken, Åkersberga, 1 nedfart, Roslagsbanan, buss 623 till ishallen.

Velamsund, Nacka, 1 nedfart, bil behövs.

Långbacken, Saltsjöbaden, 1 nedfart, Saltsjöbanan till Solsidan.

Långsjön, Saltsjö Duvnäs, 1nedfart, bil.

Lidabackarna, Lida, 3 nedfarter, bil, tåg till Tullinge stn, buss efter beställning.

Botkyrkabacken, 2 nedfarter, T-bana Alby, sen buss 701 eller 707.

Flottsbrobacken, Huddinge, 2 nedfarter, helst bil, buss 701 fr Alby eller 740 fr Skärholmen samt 1, 5 km promenad.

Haningealpen, 1 nedfart, 834 fr Haninge stn.

Ekebyhovsbacken, Ekerö, 1 nedfart, buss från Brommaplan till Tappström.

Brukets skidbacke, Järfälla, 1 nedfart, 501 el 552 fr Jakobsberg.

Väsjöbacken, Sollentuna, 2 nedfarter, 527 fr Sollentuna stn.

Ullnabacken, Täby, 2 nedfarter, Roslagsbanan till Täby C, buss 615.

skola?– BYT!

vantrivts", säger Angela. Men konkurrensen är hård. Bara 30 elever antas till skolans profilklass varje år. Foto: LASSE ALLARD

Hässelbygårdsskolan
Inriktning: Musikalklasser
Antal sökande höstterminen -93: 97
Prognos i år: Fler
Antal elever som antas: 30
Sista ansökningsdag: 15 november
Övrigt: De som söker kallas till audition i början av vårterminen. Eleven ska sjunga en sång, dansa i grupp och framföra en text. Skolan samarbetar med Stockholms stadsteater.
Medelbetyg: 3,2 (årskurs 9)
Antal elever: 848

Hässelby har musikal på schemat

Musikal på schemat.

Så lockar Hässelbygårdsskolan elever och skolpengar i det fria skolvalet.

–Det är en medveten satsning för att hävda oss i den nya konkurrensen, säger rektor Per-Olof Nordenback.

Stockholms profilskolor är de stora vinnarna i det fria skolvalet.

Nästan 1 500 elever valde mellan kommunens fem profilskolor.

Elever köar för att få en plats i de åtråvärda klasserna med körsång, dans, bild och form och fotboll på schemat.

Hässelbygårdsskolans nystartade musikalklass är en av de mest populära. Förra året sökte 97 elever från andra skolområden hit. Bara 30 togs in.

I år är kön ännu längre.

Resväg: en och en halv timme

Angela Kitti, 14, från Tyresö är en av eleverna som fått en plats i klassen med sex timmar musikal på schemat varje vecka.

Angela valde själv utbildningen som ligger en och en halv timmes resväg hemifrån. Varje morgon kliver hon upp klockan halv sex för att hinna till skolan.

–Det är det värt. Om jag inte fått välja hade jag hamnat i en trist skola där jag skulle ha vantrivts. Antagligen hade det gått dåligt för mig, säger hon.

Kompisarna Oskar Löfkvist från Hägersten och Sandra Lones från Söder håller med. De tycker att alla elever borde få gå i skolor med specialinriktning.

–Alla har olika intressen och man borde få göra det man tycker är roligt. Det betyder ju att man hamnar i samma klass som folk med samma intressen, säger de.

Rektor Per-Olof Nordenback medger att musikalklassen är en medveten taktik för att locka elever och därmed också deras skolpengar till just Hässelbygårdsskolan.

–Visst, på det här sättet ger vi skolan en speciell profil, säger han.

Kalle med C Sörnäs (jo, han heter faktiskt så!) är entusiasten och musikläraren bakom musikalklassen. Han menar att satsningen är seriös men också ett vapen i kampen om eleverna.

Konkurrensen är stenhård

Han vet att konkurrensen om eleverna hårdnat. Inför valet till förra läsåret skickade han ut 4200 broschyrer om musikalklassen till mellanstadieskolor i Stockholm.

Oftast blev broschyrerna liggande på skolexpeditionen.

–Man struntade i att dela ut dem i klasserna. Naturligtvis var man rädd om sina elever, säger han.

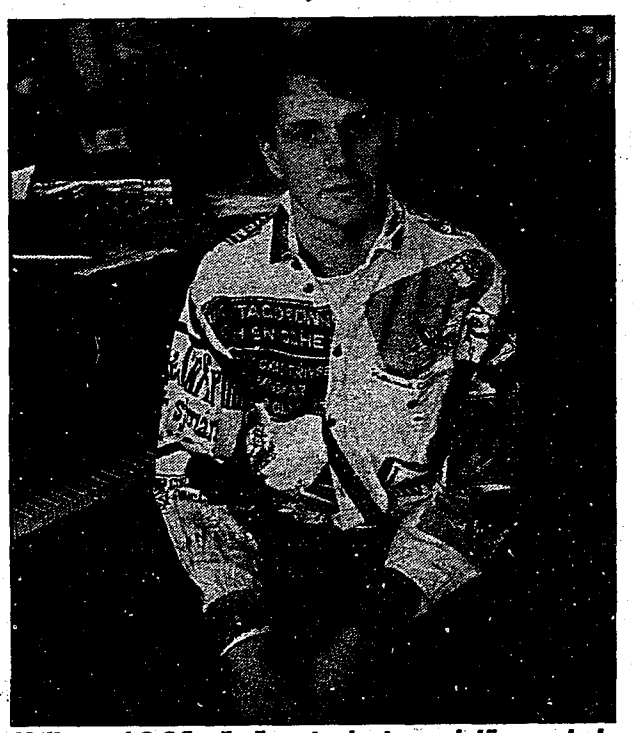
"Valfriheten är nyttig"

Mats Carlsson är rektor för en annan profilskola – Eriksdalsskolan på Söder. Sedan tre år tillbaka satsar skolan på kultur och miljö. Bild- och formutbildningen lockade förra året 200 elever utifrån att söka.

Han tycker att valfriheten är nyttig. Inte bara för eleverna som söker.

–Skolorna måste bli tydliga och förbättra sig hela tiden när det råder konkurrens.

Maria Trägårdh

Kalle med C Sörnäs är entusiasten och läraren bakom musikklassen i Hässelbygårdsskolan. Skolan är så populär att bara var tredje som söker får plats.

Så ansöker du

Ansökan skickas till varje separat skola. De flesta har tryckta broschyrer med information och ansökningsblankett. Viss vägledning kan grundskoleavdelningen vid Stockholms skolförvaltning ge. Men den bästa informationen ger respektive skola.

Tänk på att du själv får ombesörja och bekosta skolskjuts om skolan ligger utanför det egna upptagningsområdet.

Cigaretter med mer nikotin än vad som anges på paketet förekommer i USA.

Cigarretter spetsas med extra nikotin

Amerikanska cigarretter "spetsas" med extra nikotin för att bli mer vanebildande.

Det säger det amerikanska livsmedelsverket och hotar därför att totalförbjuda cigarretter.

I Sverige är det socialstyrelsen som ska kontrollera nikotinhalten.

Det gör man inte. Man litar på tobaksbolagen.

–Nej, vi har ingen egen kontroll av nikotinhalten. Det är Svensk Tobak som gör det.

–Och vi litar på deras uppgifter. Det måste vi göra eftersom vi inte har någon testutrustning, säger avdelningsdirektör Hans Agnéus på socialstyrelsen.

Det är socialstyrelsen som har ansvar för att det på varje paket finns uppgifter om hur mycket kolmonoxid, tjära och nikotin cigarretterna innehåller.

Uppgifterna kommer från tobaksindustrins egna mätningar.

–Visst skulle vi kunna göra prover men vi har inte funnit skäl att göra det, säger Hans Agnéus.

Per-Iwar Sohlström

Tips för skollediga

■■Är du kvar i stan under sportlovsveckan? Här hittar du roliga tips att göra när du tröttnat på att ligga i soffan och lata dig.

● ***Klättra med instruktör***
Fryshuset kl 11–15 tom 4/3.
Tegelviksgatan 19-23, buss 46 från Slussen till Sofia. 20 kr per person.

● ***Film***
Where the days takes you (av Marc Rocco). En film om ett gäng hemlösa ungdomar som lever på gatorna i Los Angeles. Huvudrollerna spelas av Lara Flyn Boyle (Twin Peaks) och Dermot Mulroney (Young Gun's). Från 15 år, kl 17, tom 6/3.
Zita folkets bio, Birger Jarlsgatan 37, T-Östermalmstorg. 45 kr.

● ***Vikingadagar***
Tillverkning av eget drakhuvud i trolldeg kl 10-15.
Vikingarnas skepp, guidad visning för barn kl 13, och filmen om "Arnljot", en replik av ett vikingaskepp visas kl 11, 14 och 15.
Sjöhistoriska museet, Djurgårdsbrunnsvägen 24, T-Karlaplan.

● ***Pröva på att göra radio***
Praktisera arbete i kontrollrum och studio eller gör ett studiobesök. Hör av dig till Birgitta Lbeck, tel 667 21 01 och boka tid för ett besök. Fritid Stockholms Ungdomsradio.

● ***Gör din egen dinosaurie.***
Lerlek varje heltimme kl 11–15. Dessutom visning av utställningen Dinosauriernas återkomst kl 12 och 14. Naturhistoriska riksmuseet, Frescati. Måndag till och med fredag. T-Universitetet.

● ***Drömmar om guld***
Spela och träna hockey hela veckan kl 13-14 på Sundbybergs IP. Innebandy kl 10-11 i Hallonbergshallen, Sundbyberg. Ta med egna klubbor. T-Hallonbergen.

Missnöjd med din

Ta din skolpeng och välj ny skola – i morgon är sista chansen

Dåliga lärare?
Förfallna klassrum?
Trista lektioner?
Ta din skolpeng och byt skola.
Men snabba på. I morgon är sista dagen.

Varje Stockholmselev har rätt att välja i vilken skola han/hon helst vill gå.

Förra året sökte 3000 av Stockholms 22000 grundskolelever till andra skolor än den egna.

De flesta – 3 av 4 elever – fick byta skola.

För de allmänna skolorna går ansökningstiden ut i morgon. För profilskolorna som till exempel Adolf Fredriks musikklasser, bild- och formklassen på Eriksdalsskolan och musikalklassen på Hässelbygårdsskolan testades blivande elever redan i höstas. Nästan 1500 elever sökte till en profilskola förra året.

FAKTA/SKOLPENG

Så stor är Stockholmaelevernas skolpeng:
Lågstadieelev: 23857 kr
Mellanstadieelev: 25280 kr
Högstadieelev: 32398 kr

De som bor nära går först

Grundregeln är att skolorna i första hand måste ta in elever som tillhör upptagningsområdet. I mån av plats kan de sedan välja att ta emot elever utifrån.

–Rektorerna måste se till att skolplikten fullföljs så ingen blir sittande hemma, säger avdelningsdirektör Lars Hallberg vid grundskoleavdelningen.

Avståndet viktigast

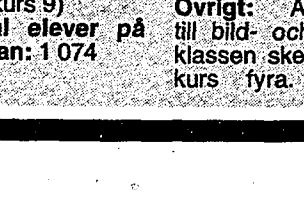
Skolförvaltningens enkät bland föräldrar visar att närheten är avgörande för föräldrarnas val. Man värdesätter också en målmedveten skolledning som kan ta tag i saker.

Många föräldrar angav att de tittade på personalomsättningen på skolan.

– Om personalen stannar kvar är det en bra skola för mitt barn, så tänker de flesta föräldrarna, säger Lars Hallberg.

Profilering av skolan, till exempel bild och form på schemat, var ovidkommande för de flesta föräldrar.

–Bara de med specialintressen angav det skälet först, säger Lars Hallberg.

Maria Trägårdh

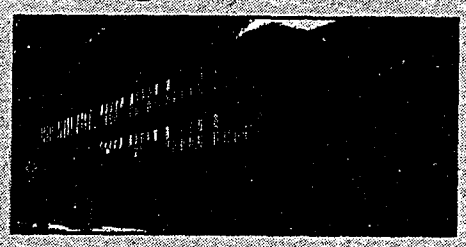

HELNÖJDA MED HÄSSELBY *Angela Kitti från Tyresö, Oskar Löfkvist från Hägersten och Sandra Lones från Söder är helnöjda med Hässelbygårdsskolan. Trots att de måste resa upp till en och en halv timme varje morgon och kväll så ångrar de inte sitt val: "Om jag inte fått välja hade jag hamnat i en skola där jag*

...och här är fyra andra populära profilskolor

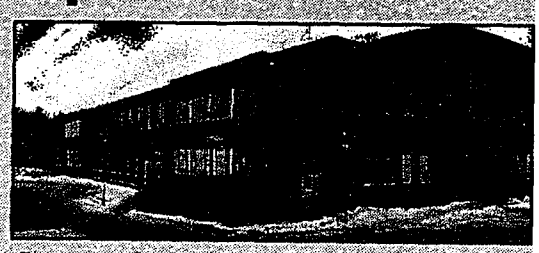
Adolf Frödriks musikklasser
Inriktning: Körsång
Antal sökande hösten -93: 967
Prognos i år: Fler
Elever som antas: 180
Sista ansökningsdag: Slutet av oktober.
Övrigt: Ansökan sker till årskurs fyra. Två intagningsprover där sångröst, gehör och musikalitet bedöms. Den sökande ska förbereda sig att sjunga en av följande visor, "Fjäriln vingad syns på Haga", "Uti vår hage", "Sov du lilla videung". Dessutom ska en valfri sång sjungas.
Medelbetyg: 3,9 (årskurs 9)
Antal elever på skolan: 1 074

Eriksdalsskolan:
Inriktning: Kultur och miljö. Särskilda bild- och formklasser.
Antal sökande höstterminen -93: 200
Prognos i år: Fler.
Elever som antas: 60
Sista ansökningsdag: December.
Övrigt: Ansökan till bild- och formklassen sker i årskurs fyra. Nästa läsår kommer utbildningen även finnas på högstadiet. Elever som söker skickar in arbetsprover i form av teckningar. Även ett särskilt arbetsprovstest görs på skolan. Skolan försöker få en miljömedveten elevkår.
Medelbetyg: 3,3 (årskurs 9)
Antal elever: 1 122

Högalidsskolan:
Inriktning: Dansklasser
Antal sökande höstterminen 93: 164
Prognos i år: Fler.
Antal elever som antas: 25
Sista ansökningsdag: Ansökan sker på hösten till årskurs fyra.
Övrigt: Uttagning görs av balettskolan i Stockholm någon gång i november. Den som sökt kallas till audition.
Medelbetyg: 3,3 (årskurs 9)
Antal elever: 908

Österholmsskolan
Inriktning: Fotbollsklass och dramaklass.
Antal sökande höstterminen -93: fotbollsklass 55, dramaklass, 35.
Prognos i år: Fotbollsklass 55, dramaklass 30.
Antal elever som antas: Fotbollsklass 30, dramaklass 30
Sista ansökningsdag: För fotbollsklass mitten av december. Dramaklass 1 mars.
Övrigt: För fotbollsklassen sker en uttagningsmatch och kortare intervjuer med sökande elever. Förutsättningen är att man är en duktig fotbollsspelare, helst med i ett lag. Men även duktighet i övrigt skolarbete bedöms.
För dramaklassen krävs enbart intresse.
Medelbetyg: 3,4 (årskurs 9)
Antal elever: 331

VAD GÖR DOM HÄR?

...vid Kungsholmens gymnasium på Hantverkargatan? ***På rivningstomten blir det en tillbyggnad av gymnasiet, ett femvåningshus. Under huset byggs ett parkeringsgarage med infart från Hantverkargatan.***

SUCCÉN
Den Svenska Historien

Förlängs till 4/9 1994
HISTORISKA MUSEET
och NORDISKA MUSEET
i samarbete med TIPSTJÄNST

EXTRA

Serbiska plan nedskjutna av Nato i morse

De fick välja: Landa eller bli angripna

Två amerikanska stridsplan sköt i morse ned fyra serbiska plan över Bosnien.

De serbiska planen bröt mot FN:s flygförbud.

– Detta innebär en otäck upptrappning och ökade risker för de svenska FN-förbanden i Bosnien, säger Ove Johansson, generalsekreterare för Svenska FN-förbundet.

– Våld föder våld. Detta innebär en oerhört svår situation för de svenska FN-trupperna. De kan utsättas för hämnd. Det får man räkna med.

Nedskjutningen skedde över området Banja Luka i nordvästra Bosnien.

"De hade rätt att skjuta ned dem"

FN har påbjudit ett flygförbud över hela Bosnien - de serbiska planen bröt mot detta förbud. Detta gav Nato rätt att skjuta ner dem, enligt Ove Johansson.

Två amerikanska hypermoderna F16-plan kunde utan svårighet bekämpa de fyra serbiska Galeb-maskinerna, som tillverkats i det gamla Jugoslavien.

Enligt en talesman för Nato kom ytterligare två serbiska plan undan attacken. De landade senare på sin bas i Bosnien.

Natoplanen konfronterades med de serbiska planen klockan kvart i sex i morse. Serberna beordrades att landa, annars skulle de bli angripna.

De serbiska planen ignorerade denna order, och luftstriden började.

Det är första gången Nato skjuter ner serbiska plan som brutit mot flygförbudet.

Bosnisk militär dementerar

En Bosnienserbisk militärtalesman förnekade att de fyra plan som skjutits ner var serbiska.

– Våra plan flyger inte, men vi kan dag och natt höra Natos stridsplan över Banja Luka. Vi har inga uppgifter om någon nedskjutning, säger Nebosja Radmanovic, talesman vid det militära presscentret i Banja Luka.

Henrik Arnstad

för 1 243 kr/mån

Aftonbladet hjälper dig få bostad – utan långa köer

Vad sägs om en etta, tio minuter med tunnelbanan från city – för 1243 kronor i månaden?

Det är bara ett av fynden i "Bostad Bums".

I dag startar Aftonbladet ny bostadsservice för dig som vill slippa bostadsförmedlingens långa köer.

Vi redovisar massor av lediga hyresbostäder i hela regionen.

Det är ett varierat utbud. En hel del stora och dyra lägenheter, men överraskande många mindre med hyfsat vettiga hyror. Och framför allt lägenheter för alla sorters familjer, stora som små.

Billiga lyor i innerstan och närförorterna är visserligen sällsynta. Men de kan dyka upp. Som Svenska Bostäders etta på Paternostervägen i det mysigt inbodda området strax söder om Söder, vid Hammarbyhöjden/Nytorp.

Ett rum och kokskåp, futtiga 20 kvm. Kanske inte mycket. Men det kan vara en billig början i "bokarriären" för en ung människa:

- Du accepterar en s k bristlägenhet, kanske utan dusch.
- Du får den med rejält förstahandskontrakt och kan direkt ställa dig i bostadsföretagets interna bostadskö.
- Ganska snart får du chans att byta upp sig till en fullgod enrummare eller en modern tvåa.

Här är fakta om vägen till en hyreslägenhet i Stor-Stockholm:

Via bostadsförmedlingen

Stor-Stockholms gemensamma bostadsförmedling (KSB) har genomgått en revolution. I stället för en massa olika behovs-köer har man nu en enda "rak" kö där de ca 140 000 köande får erbjudande i tur och ordning efter önskemål om lägenhetsstorlek, maxhyra, läge o s v.

För att ställa dig i kön ska du ha fyllt 18 år. Du kan anmäla dig på nya huvudkontoret vid Alströmergatan 22 eller hos din kommunala förmedling. Du hamnar då i KSB:s "superdator" som håller ordning på kön.

Ett bra tips: bredda dina önskemål! Ange inte "endast innerstan" utan till exempel "även hela västerort". Då får du faktiskt bostad i en närförort med rimlig väntetid.

Om du får bostad via förmedlingen måste du betala 1 200 kronor. Du ska förnya din anmälan varje år, men kan inte åka ur utan påminnelse.

Via allmännyttiga bostadsföretag

De kommunala bostadsföretagen – ett 25-tal i regionen – ska ge 80 procent av sina lägenheter till bostadsförmedlingen, men förmedlar 20 procent till egna interna och externa köer. Det kan alltså löna sig att ställa sig i dessa köer, som i dag är ganska långa. Bolagen ger ofta bättre lägenheter till sina "gamla trogna" hyresgäster och prioriterar deras barn när smålägenheter blir lediga.

Många företag erbjuder rabatter och förmåner i svåruthyrda och dyra områden, som faktiskt kan vara värda en chans.

Via privata värdar

De får numera förmedla hälften av sina lägenheter själva. Den andra hälften ska lämnas till KSB-förmedlingen.

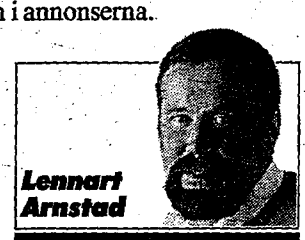
KSB:s egen "värdlista" innehåller drygt hundra privatvärdar och företag och de flesta av dem har ordnat egna köer på ibland flera tusen sökande. Till detta kommer hundratals småvärdar, ofta med bara ett eller ett par hyreshus.

Har man tur kan man få en lägenhet. Men privatvärdarnas lägenheter går oftast internt. Ibland hyr värdarna ut kontor och andra lokaler och som tack brukar deras hyresgäster få lägenheter till sina barn och anhöriga: "chefernas lyor".

Du ska alltså inte ha alltför stora förhoppningar om du ringer runt eller skriver till alla dessa värdar. Men försöka duger!

Via privata förmedlingar

Varning: här måste du deponera pengar som du ska ha tillbaka om du inte får lägenhet. Konsumentverket har många anmälningar från folk som anser sig lurade. Mestadels handlar det om andrahandsbostäder, men även förstahandskontrakt är i dag lockbeten i annonserna.

BOSTÄDER

Antal rum	Storlek kvm	Hyra mån	Område	Uthyres genom
2	59	4413	Hagsätra	JM Bygg
2	58	4672	Råcksta, Bromma	tel 664 00 35
2	63	4931	Rotsunda, Sollentuna	
3	85	6124	Råcksta, Bromma	
4	93	6620	Rotsunda	
5	120	9269	Hammarbyhöjden	
2	43	2600	Kvarntullen	SSM Bygg &
			Rinkeby	Fastighets AB
3	55	3100		tel 722 33 44
Flera lägenheter finns, samma storlek/hyra				
1	48	2636	Blockstensv, Jordbro	Familje-Bostäder
3	87	4315		tel 737 20 00
3	82	4005		samt
2	65	3353	Haninge	
2	70	3482		Bovaruhus
3	91	4419		tel 606 82 70
4	106	5166		
3	89	4410	S Jordbrovägen	
3	81	3947		
3	80	3747	Sandstensvägen	
1	31	1710		
1	38	2042		
2	68	3213		
2	69	3350		
2	68	3212		
4	99	4545		
4	111	5060		
4	107	4925		
5	122	5613		
4	99	7300	Hässelby Gård	HEBA
2	64	5100	Enspännargatan	tel 660 12 20
5	129	8976	Ärvinge, Kista	Ljungberg-
4	109	7458		gruppen
2	74	5497		tel 610 19 00
3	88	6484		
4	106	7341		
3	94	6515		
1	24,5	1345	Muskö	Haninge
2	75,7	3925	Västerhaninge	Bostäder
2	64	4533		tel 606 91 00
3	82	4253		
4	91	4638		
4	98,5	5078		
2	66,4	4855	Handen	
2	70	4870		
3	81,4	5490		
3	86	5754		
4	91	6177		
2	67,5	4463	Jordbro	
2	68,4	3539		
3	80,2	4188		
4	93,2	4811		
4	94,2	4860		
2	66	4016	Brandbergen	Haningehem
2	63	3770		tel 707 07 00
3	92	5014		
3	80	4898		
4	94	5335		
5	116	6299		
6	156	7798		
3	85	4925	Valla, Haninge	
4	90	5211		
5	105	5996		
6	126	6674		
3	88	5221	Lillbybacken	Byggnadsfirma
			Rinkeby	Olov Lindgren
Inklusive garageplats och hushålls-el tel 249990				
2	61	3000	Märsta/Sleipnerg	Sigtunahem
2	71	3500	Valstavägen	tel 59 07 96 00
2	61,4	4179(+)		Sigtuna/Marmorv
2	63	3665	Märsta centralt	
2	63-65	3200	Tingvallavägen	
3	94	4700	Valstavägen	
3	81	4000	Sleipnergatan	
3	71-77	3900	Norrbacka	
4	107	6000	Buregatan	
4	100,4	5000	Valstavägen	
6	126,5	7000	Buregatan	
(+) Lägenheten i Sigtuna är s k kooperativ hyresrätt				
3	84	4839	Tyresö	Tyresö Bostäder
4	95	6011		tel 682 61 00
2	68	3525	Alby	Botkyrka-
3	78	3971		byggen
4	92	4576		tel 53 06 93 00
3	80	4224	Fittja	
4	88	4619		
3	81	3978	Storvreten	
3	77	4118		
4	96	4864		
1	20	1243	Nytorp/Sthlm	Svenska
3	85	4549	Granbacken	Bostäder
3	89	4207	Salem	tel 759 88 00
2	64	3338	Vårby Gård	
3	70	3609		
1	42	3338	Söderby Gärde/Uttran	
3	85	4556	Vårberg	
3	85	4437		
3	82	4300	Rinkeby	
3	73	3617		
3	85	4429	Tensta	
4	99	5013		
3	82	4318	Husby	
2	67	3614		
3	71	3983	Akalla	
2	69	5600	Centrala Edsberg	Sollentunahem
				tel 92 47 00
Lägenheterna färdiga under våren				
1,5	52,5	4500	S Långgatan/	Vasahem
1,5	45,5	4390	Råsunda	tel 756 47 65
3	74,5	6890		
2	56,5	5600		
2	60,5	5900		
3	74,5	6890		
4	100,5	8500		
Inflyttning i maj och juni				
2	64	4901	Rinkeby	Familje-
3	79	5801		bostäder
4	90	6610		tel 737 23 24
5	111	6695		
6	143	8173		

Fler lediga lägenheter i torsdagens Aftonbladet.

Flygolycka på marken

Flygplanet gick plötsligt inte att bromsa.

I låg hastighet körde det in i flygledartornets betongvägg på Malöga flygplats utanför Trollhättan.

Ingen av de elva personerna ombord skadades då planet misslyckades med sin flight till Stockholm i går ef-

Flygplanet hade börjat rulla för att taxa ut på startbanan och skulle just svänga då piloten märkte att planet inte gick att bromsa. I stället rullade det rakt in i betongväggen.

Orsaken till kraschen var troligen isbildning i bromsarna. I dag kommer haverikommissionen till Trollhättan för att undersöka planet.

Oisín Cantwell

Passagerarplanet skulle rulla ut på banan när olyckan inträffade. Plötsligt fungerade inte bromsarna och flygplanet körde rakt in i flygledartornet. Ingen av de 12 ombord skadades. Foto: ROGER LÄRK

Aftonbladet avslöjar: Så här gör du klipp på nya folkaktien

Strax före lunch idag presenterade näringsminister Per Westerberg detaljerna om statens försäljning av aktier i AssiDomän.

Den nya "folkaktien".

–Redan nu finns det tecken på att flera hundratusen svenskar är intresserade att köpa aktier i AssiDomän, säger Per Westerberg.

I dag gick startskottet för såväl institutioner som privatpersoner att vara med i budgivningen på skogsbolaget AssiDomän. I vecka pågår anbudsförfarandet.

Bestämmer priset

I omgången fördelas totalt 16 miljoner aktier. Det är priset på den sista aktien som sedan bestämmer priset.

Och nästa tisdag ska priset vara fastställt.

–Mera marknadsmässig än så här kan prissättningen inte bli, säger näringsminister Per Westerberg. Med det upplägg som presenteras i prospektet finns också förutsättningar att uppnå en balanserad ägarbild samtidigt som vi visar den öppenhet EES-avtalet kräver.

Per Westerberg hänvisar också till intresseundersökningar av företaget och konstaterade att flera hundratusen svenskar är intresserade av att köpa aktier i skogsbolaget.

Från nästa onsdag

–En av förutsättningarna för att AssiDomän ska bli en verklig folkaktie är att den är lättillgänglig, säger näringsminister Per Westerberg. Därför kommer allmänheten att kunna anmäla sig för köp på 4 500 bank- och postkontor från och med nästa onsdag.

Genom en broschyr ska samtliga svenska hushåll få information om erbjudandet.

Enligt finanstidningen Dagens Industri värderar marknaden AssiDomän just nu till mellan 15 och 19 miljarder kronor.

Staten räknar med att ungefär åtta till nio miljarder kronor klirrar in i statskassan när man säljer sina 49 procent.

Niklas Bodell

En sprängladdning exploderade i en fullsatt katolsk kyrka i Jounieh i Libanon i går. Här betraktar libanesiska soldater förödelsen efter attentatet som dödade nio personer och skadade minst trettio. Foto: AP

Fredssamtal avbröts

WASHINGTON. **Syrien, Jordanien och Libanon avbröt sent i går kväll fredssamtalen med Israel.**

Anledningen sades vara massakern på bedjande palestinier i Hebron i fredags.

En israelisk källa i Washington sade att de tre arabiska delegationerna informerat de amerikanska värdarna.

Det hette att de avbryter samtalen med omedelbar verkan och återvänder till sina respektive hemländer.

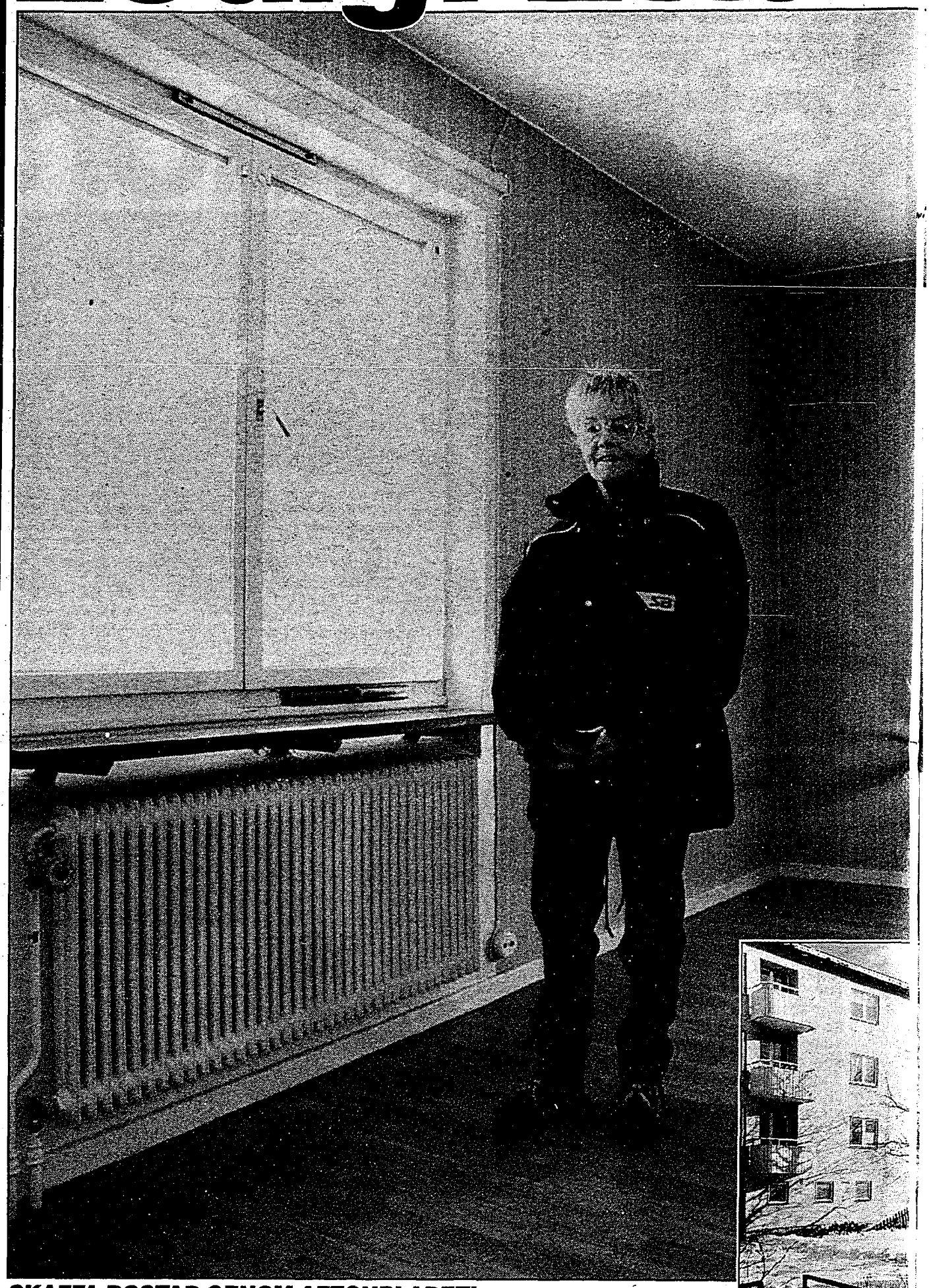
Den nuvarande samtalsrundan skulle ha avslutats på onsdag.

–Vi uttryckte vår djupa besvikelse, sade källan.

–Vi trodde att vi gjort framsteg och att dessa samtal var skilda från vad som händer på annat håll. Det är tråkigt att finna att det inte var på det sättet.

(Reuter, TT)

Ledig: Etta

SKAFFA BOSTAD GENOM AFTONBLADET! *Britt Lundmark, platschef hos Svenska Bostäder, visar en ledig etta för 1243 kronor i månaden. Ettan ligger i ett hus med lugnt läge intill Nytorps gärde vid Hammarbyhöjden. Gångavstånd till tunnelbanan, tio minuter till T-centralen. Utan dusch, men med wc/handfat och kokskåp. Du får själv bestämma tapeter. Också i Hagsätra centrum (bilden till höger) finns tomma lägenheter. Femtio meter till tunnelbanan, konstaterar Aftonbladets bostadsreporter Lennart Arnstad, som kartlagt utbudet av lediga lägenheter i hela Stor-Stockholm.* Foto: LASSE ALLARD

EXTRA

Olof Stenhammar

Han misstänks för insiderbrott

Olof Stenhammar, VD för optionsbörsen OM, har delgivits misstanke om insiderbrott av statsåklagare Bo Skarinder.

Två andra chefer på OM har tidigare delgivits misstanke om samma brott.

Bakgrunden till misstankarna är de aktieaffärer som de tre OM-cheferna gjorde i det egna företagets aktier förra sommaren. Affärerna gjordes tre veckor innan delårsrapporten för OM presenterades.

Kursen låg då på 140 kronor. När delårsrapporten kom steg kursen snabbt till närmare 160 kronor. Aktieaffärerna granskades av finansinspektionen som lämnade ärendet vidare till statsåklagaren.

Närmast ska Skarinder hålla fortsatta förhör bland annat med de anställda i Bohusbanken som hjälpt till med affärerna.

Det är ännu inte klart om misstankarna kommer att leda till åtal. Det beslutet kan dröja till framåt maj. (TT)

Guldyra på stan i morse

SVERIGE, SVERIGE, SVERIGE! *Många firade genom att åka varv efter varv genom innerstaden, lyckligt skrikande och viftande genom alla tänkbara öppningar i bilarna.* Foto: LARS ROSENGREN

Genom flagghavet syntes plötsligt en bar överkropp sticka ut genom ett bilfönster.

Med tröjan i ena handen och flaggan i den andra gungade några andra fram och tillbaka, lyckligt sjungande: "OS-guld, OS-guld, OS-guld."

Och i förmiddags förberedde hockeyförbundet och polisen den fortsatta festen på Sergels Torg.

– Vi räknar med 10000 människor på Sergels Torg i dag, säger Norrmalmspolisens operative chef Hans Koci.

Klockan 16:00 förväntas guldhjältarna anlända till torget. Och det blir trångt.

Mycket trångt.

– Vi får försöka hålla undan alla tokiga bilister från platsen, säger Hans Koci.

...och i dag klockan 16 kommer hjältarna till Sergels torg

Vill man vara med och fira bör man lämna bilen hemma.

Hans Koci tillägger:

– Men det är ett trevligt uppdrag.

Redan igår kväll började den stora festen.

Lukten av segeröl låg tät över Sergels torg, och glasskulpturen "Pinnen". lös belåtet guldmedaljsgul.

Flera hundra personer firade segern genom att vifta med vimplar, bölja med flaggor och gunga med banderoller.

Och genom att skrika av lycka.

Runt fontänen, varv efter varv, gled tutande bilar, draperade i jättelika svenska flaggor.

Ett tiotal segerrusiga hockeyälskare hoppade upp på flaket till en jättelik Toyota pickup. De studsade upp och ned medan bilen, vilt böljande, gungade fram i trafiken.

"Det är helt underbart!"

En hundkoja puttrade förbi med den svenska flaggan, fastknuten på en hockeyklubba, smattrande genom fönstret. Både bilföraren och hans tjutande passagerare bar hockeyhjälmar som verkade vara tillverkade på Uffe Sterners tid.

– Det här är helt underbart, skriker Christoffer Jensen och viftar med en flagga i sommarstugestångsstorlek.

– Vi kastade oss i caben och körde in från Sollentuna direkt efter Salos räddning.

● **Inte nedcabbat, väl?**

– Joho, försäkrar svägerskan Camilla Jensen. I en öppen Ford Escort. Det är så skönt, så helt otroligt.

Just då gled två nedcabbade sommarbilar in från Sveavägen. Upp ur sittbrunnarna sträckte de blågula flaggorna i stolta segergester.

– Nähä, inte fryser vi inte, försäkrar Lars Falk som körde en liten knallröd sportbil. Här inne är det varmt som i en hockeyarena.

Micke Lund satt hemma i Skogås söder om Stockholm och såg matchen. En knapp timme senare studsade han upp och ned i den snöfyllda fontänen med bar överkropp i den sexgradiga kylan.

– Jag är så lycklig, skriker han. Sverige värmer mitt hjärta.

Sedan försvann han nedför Hamngatan tillsammans med ett 30-tal andra flaggbärare, tjutande "Sverige, Sverige, Sverige".

Niklas Bodell
Ralf Persson

OS-FIRANDET FORTSÄTTER. *Redan i förmiddags föreberedde ishockeyförbundets Martin Forss och poliskommissarie Kenneth Fredlund guldhjältarnas hemkomst. Cirka 10000 personer förväntas delta i festen på Sergels Torg i dag.* Foto: BJÖRN ELGSTRAND

GÓ MORRON

...Jörgen Jönsson, 21, OS-hjälte och forward i svenska hockeylaget

– Tack så mycket.

● **När kom ni i säng, egentligen?**

– Ja, det var inte förrän vid sextiden i morse. Vi fick bara sova ett par timmar. Det blev en hård natt.

● **Vad gjorde ni?**

– Vi firade mycket grundligt. Efter matchen åt vi en ordentlig festmiddag på restaurang Möllet i Lillehammer. Inga utomstående fick vara med. Vi åt oxfilé med potatis och till det drack vi öl och champagne i omgångar. Sedan tog vi oss till diskotek Bränneriet där vi tillbringade hela natten. Vi dansade så gott vi kunde.

● **Blev det mycket vått?**

– Ja, det kan man väl säga. Vi unnade oss det, vi tyckte vi var värda en ordentlig festnatt.

● **Hur känner ni er idag, då?**

– Det känns bra.

● **Ingen baksmälla?**

– Jo, en riktigt ordentlig baksmälla. Men det är inga problem. Det tar man gärna en dag som den här.

● **Ni räknar med stor mottagning i Stockholm idag?**

– Jovisst. Jag har aldrig varit med om något liknande förut.

● **Till sist, vad önskar du dig mest av allt just nu?**

– Att det blir en riktigt rolig dag i Stockholm.

Henrik Arnstad

GULD-EXTRA
– en hel tidning att spara

Räkna med trafikkaos när guldlaget hyllas i eftermiddag

Aftonbladet hjälper dig spara tid i trafiken. Varje dag ger vi dig information om hinder på vägarna i Stockholm. Var dom gräver, reparerar, demonstrerar eller om det är stora evenemang på gång.

VÄG I VALET

● **Sergels torg:** Tre Kronors OS-guldmedaljörer hyllas på Sergels torg ungefär klockan 16.00. Räkna därför med stopp i trafiken i innerstan. Välj annan väg, om du inte vill hylla hjältarna förstås.

● **Gullmarsplan:** Fogar repareras. Ramperna till och från Johanneshovsbron är avstängda. Dessutom bara ett körfärlt öppet på Huddingevägen österut.

● **Engelbrektsgatan:** Begränsad framkomlighet vid Birger Jarlsgatan, en tunnel byggs ut.

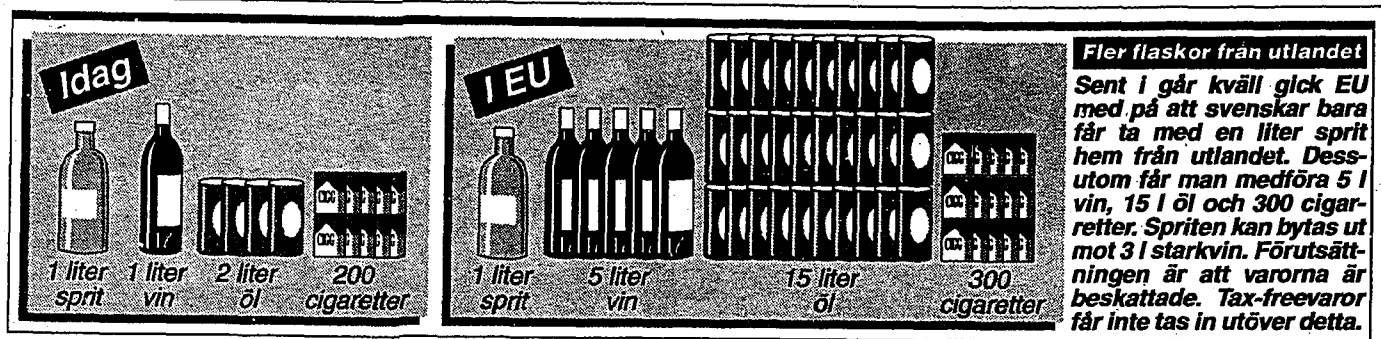
● **Myntgatan:** Här schaktas för gångtunnel, därför är bara ett körfält öppet för dubbelriktad trafik. Trafikljus reglerar.

● **Tegnérgatan:** Gatuarbete mellan Tulegatan och Birger Jarlsgatan, begränsad framkomlighet.

● **Birger Jarlsgatan:** Gatuarbete mellan Rådmansgatan och Tegnérgatan, begränsad framkomlighet.

● **Västerbron:** Endast ett körfält öppet riktning söderut på grund av broreparationer.

● **Drottningholmsvägen:** Bropelare repareras under viadukten vid Mariebergsgatan, därför är endast ett körfält öppet i varje riktning.

Fler flaskor från utlandet

Sent i går kväll gick EU med på att svenskar bara får ta med en liter sprit hem från utlandet. Dessutom får man medföra 5 l vin, 15 l öl och 300 cigaretter. Spriten kan bytas ut mot 3 l starkvin. Förutsättningen är att varorna är beskattade. Tax-freevaror får inte tas in utöver detta.

I MÅÅL!

EU-FÖRHANDLINGARNA FICK VÄNTA ***När Sverige och Kanada gjorde upp om OS-guldet bänkade sig både Europaminister Ulf Dinkelspiel och finansminister Anne Wibble framför TV:n i presshögkvarteret i Bryssel. "Det bästa som hänt i dag", sammanfattade Dinkelspiel matchen. Dinkelspiels och Wibbles förehavanden följdes med häpnad av den församlade pressen. En del undrade om de svenska ministrarna inte hade viktigare saker att göra... Men pressen fick vackert vänta tills Peter Forsberg fått pucken i mål.*** Lilla bilden: ***Roger Johansson har fått upp Wally Schreiber mot sargen.*** Foto: THIERRY CHARLIER/AP och FREDRIK HJERLING

...men Dinkelspiel och Wibble får vänta en dag till

BRYSSEL. **Anne Wibble är Sveriges svar på Margaret Thatcher, järnladyn som bara sade nej.**

Wibble slåss frenetiskt för att den svenska medlemsavgiften till EU ska bli så låg som möjligt.

– Hittills är det helt oacceptabelt.

I natt går tidsfristen ut. Vid midnatt måste Sverige ha ett avtal med EU – annars blir det inget på den här sidan midsommar.

Finansminister Anne Wibble (fp) har i slutförhandlingarna fått samma roll som den förra brittiska premiärministern Margaret Thatcher hade – järnladyn som inte ger sig.

– Jag vill ha tillbaka mina pengar, sade Thatcher och lyckades få kraftig rabatt på medlemsavgiften.

Precis samma sak säger Wibble.

Vill betala först om fem år

– EU vill ha mycket pengar bums. De ska de inte få. Vi har det knepigt nog ändå.

● Du tänker inte ge dig i första taget?

– Nej, finansministrar är ett envist släkte. Och det är en poäng att det inte är några andra finansministrar indragna i förhandlingarna än jag.

Den svenska medlemsavgiften till EU beräknas till omkring 20 miljarder kronor per år. Av det räknar regeringen att få tillbaks minst åtta miljarder i olika bidrag från EU.

Det betyder att den verkliga avgiften är omkring 12 miljarder, pengar som går till de fattiga regionerna i Östtyskland, Grekland, Irland, Portugal, Syditalien och norra Spanien. Det motsvarar två tredjedelar av barnbidraget.

Sverige är berett att betala avgiften – men först om fem år. Under resten av 1990-talet vill vi med hänsyn till det stora budgetunderskottet ha rabatt. 1995 vill vi inte skjuta till några pengar alls till EU:s kassor.

Wibble filar på sin första bok

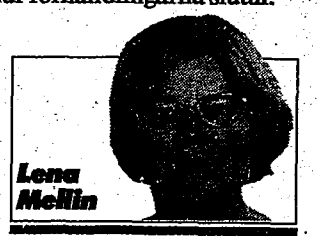
– De har gläntat på dörren. Men hittills är deras bud helt oacceptabelt.

● Varför det?

– Det ger inte tillräckligt med pengar. Vi har ett osedvanligt stort budgetunderskott och människor har utsatts för mycket tuffa åtgärder. EU handlar bland annat om solidaritet och det borde de visa i relation till Sverige också.

Mitt uppe i förhandlingarna håller Anne Wibble på att skriva sin första bok "Två cigg och en kopp kaffe". Den handlar om ekonomisk politik, skrevs färdigt under jul- och nyårshelgerna och kommer om en dryg månad.

Nästa vecka far Anne Wibble till Kanarieöarna och läser korrektur på boken – oavsett hur förhandlingarna slutar.

Lena Mellin
BRYSSEL

Whisky, vin och vitlöksräkor

BRYSSEL. **Politikerna och diplomaterna låter inte ens ana den stora högtiden som väntar i natt. De talar inte om att Sverige ska bli en del av Europa; de är upptagna av sådant som "fiskekvoter", "salmonella", "mullade morötter", "mjölkkvoter" och "budgetinfasning".**

Bryssel tycks förvandlat till en gammaldags centerstämma. Den svenska ministerdelegationen består också till hälften av centerstatsråd.

Jordbruksminister Olsson kräver besked: ingen import av salmonella-kycklingar till Sverige.

Arbetsmarknadsminister Hörnlund, en smula förströdd, vill ha mer pengar till de svenska regionerna. Finansminister Wibble vägrar betala de cirka 20 miljarder, som medlemskapet kan kosta.

Skolös hustru stal showen

Jag har följt den här sortens europeiska förhandlingar i drygt tjugo år och letar historiska paralleller. Därför har jag valt hotell Metropole som utsiktspost. Där bodde nämligen den brittiska delegation som 1972 skulle föra sitt motvilliga folk in i EEC, det hette så på den tiden. Danskar, norrmän och irländare var också kandidater, fyra länder ville bli medlemmar precis som nu. 1972 kom tre av dem in. Edward Heath hette den premiärminister som lyckades förhandla fram brittiskt medlemskap. När han återvände till hotellet överfölls han av en vildsint kvinna; hon kastade bläck rakt i ansiktet på den något förbluffade premiärministern.

Ulf Dinkelspiel bjuder oss svenska gäster på vin och vitlöksräkor. Ingen kastar någonting på honom.

Förhandlingarna liknar till innehållet mer, inser jag, dem som pågick när Sverige på tidigt 70-tal ordnade frihandelsavtal med EEC. Då satt en ung Kjell-Olof Feldt och sålde stål- och papperskvoter och bredvid fanns hans hustru. Hon blev mer uppmärksammad än avtalet; hon uppträdde nämligen utan skor.

Rösta på domsöndagen?

Efter avtalet, som höll i tjugo år, bjöd chefsförhandlare Sverker Åström på whisky, en av hans medarbetare hette Ulf Dinkelspiel.

Sverige slapp medlemskap och på den tiden ville många av oss fira. Bland dem fanns exempelvis Lars Anell. Han var då en av kanslihusets få marxister, skarp, kunnig och effektiv. Det är han fortfarande, men numera fungerar han som svensk EU-ambassadör och leder förhandlingarna om medlemskap.

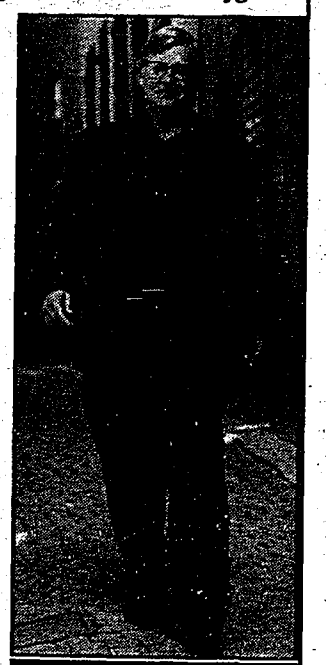
Den som ytterst avgör Sveriges europeiska framtid heter Theodor Pangalos och är både grekisk socialist och ordförande i EU:s ministerråd.

Pangalos, associationerna är givna.

En gång skrev den gamle franske filosofen Voltaire i sin "Candide" om en man som hette Pangloss. Han ville övertyga om att vi redan lever i "den bästa av världar". Det verkar vara en god utgångspunkt för en förhandlare.

I natt släpper Pangalos säkert in Sverige i EU. Sedan får folket avgöra om just EU är den bästa av världar.

Alla säkra tips pekar på att folkomröstningen äger rum den 20 november. Den dagen är känd som domsöndagen.

OLLE SVENNING
BRYSSEL

flera män

att hämta sitt vapen och vänta på sitt offer tills föreställningen var slut.

Skottvinkeln tyder dessutom på att mördaren är längre än Olof Palme, som enligt passet var 173 centimeter lång.

Begränsar materialet

Palmespanarna vet att mördaren avlossade skottet med rak högerarm och så kallad doppad pipa.

Kulan borrade sig därför nedåt genom statsministerns kropp.

När Aftonbladet konfronterar spaningsledaren Hans Ölvebro med uppgifterna blir han först irriterad och säger:

–Förstör nu inte det här. Vi har kommit i ett läge som gör det möjligt för oss att begränsa materialet. Det har jag sagt tidigare.

● Men kan du säga om det pågår spaning just nu?

–Vi har spanat i åtta år.

● Men spanar ni med anledning av profilbeskrivningen?

–Den 28 februari är en speciell dag. Det är åtta år sedan mordet. Självklart har vi vidtagit en del åtgärder.

Sedan tillbakavisar Hans Ölvebro Aftonbladets uppgifter och antyder att han möjligen ska göra ett offentligt uttalande i dag.

- Svensk
- Stockholmare
- Över 173 cm
- Jägare ?
- Högerhänt
- Enstöring

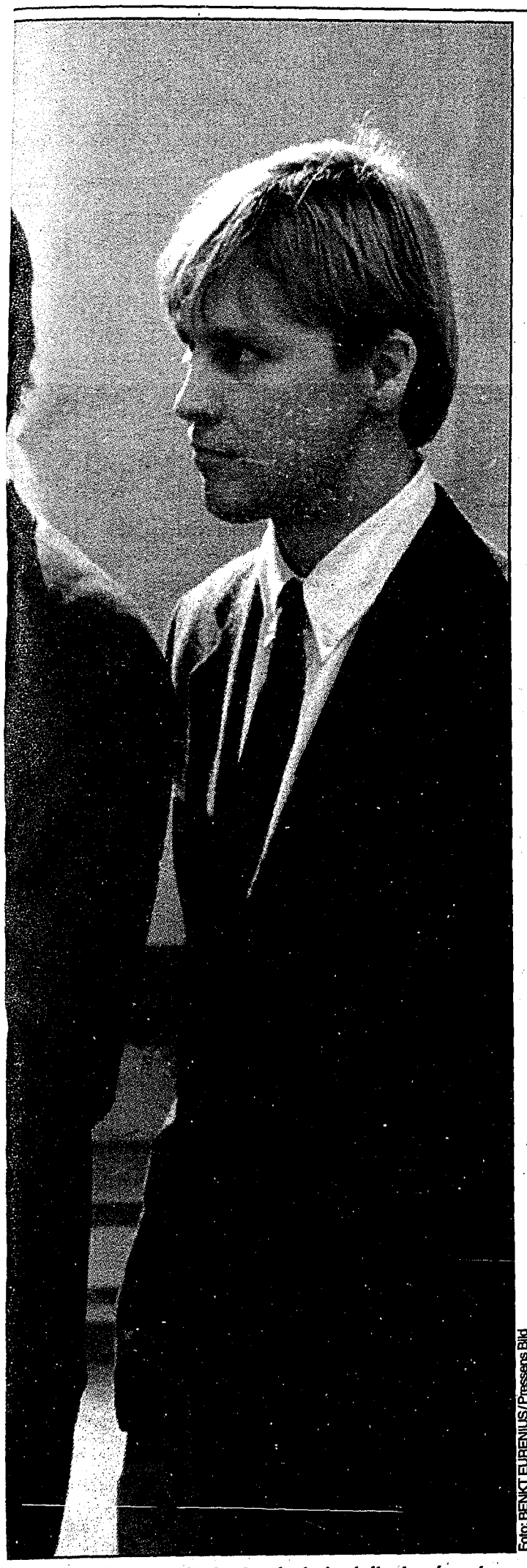

Foto: BENKT EURENIUS/Pressens Bild

trättbysten av Olof Palme invigdes i riksdagshuset.

Mördarjakt i åtta år

Det är i dag åtta år sedan Olof Palme föll offer för en revolvermans kula.

Med hjälp av flera inblandade huvudpersoner kan Aftonbladet berätta om mordet. Om de följande dramatiska timmarna.

Om nationens chock.

Klockan visade några sekunder över 23:21.

28 februari 1986.

I ganska rask takt vandrade Lisbet och Olof Palme på Sveavägen efter sitt biobesök. Vid korsningen med Tunnelgatan smög sig en mörkklädd man upp bakom paret.

Med höger hand lyfte han sin revolver – sannolikt en Smith & Wesson – och avlossade med rak arm ett skott mot Olof Palme. Avståndet mellan revolverns mynning och offrets kropp var bara en dryg decimeter.

Olof Palme föll handlöst. Han landade med pannan mot marken och fick ett blåmärke lika stort som en tvåkrona.

Revolvermannen backade ett litet steg och höjde vapnet igen. Mot Lisbet Palme. Men i samma ögonblick vred hon sig mot sin man. Revolvermannens andra kula borrade sig därför in vid hennes vänstra axel.

I nästa ögonblick knäböjde Lisbet Palme över sin svårt skadade man. Hon tittade upp och mötte revolvermannens blick.

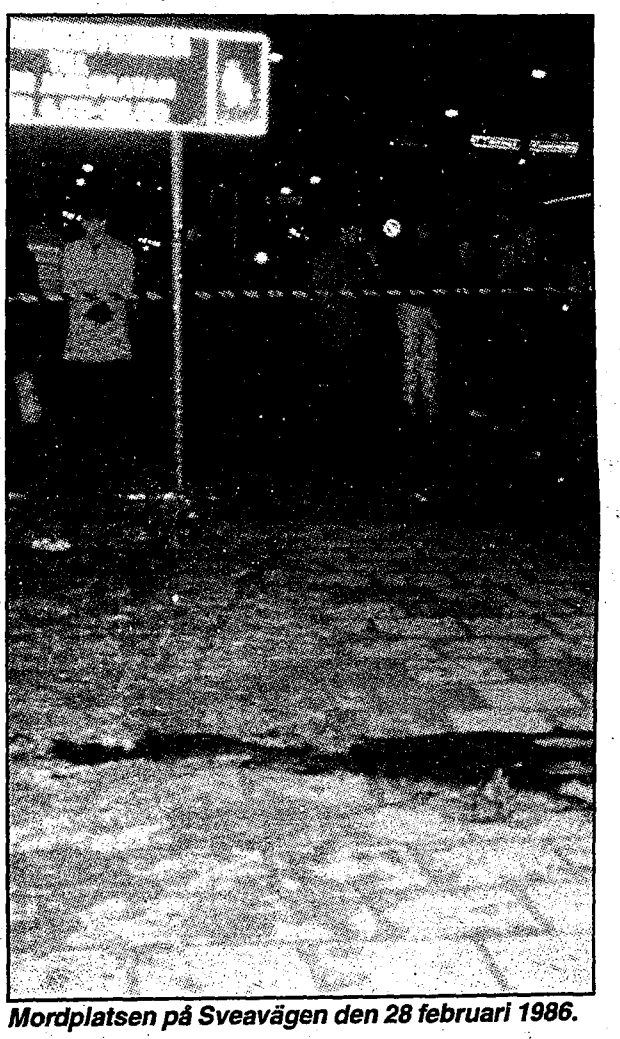
–Kan ni inte hjälpa mig, bad Lisbet Palme och förstod i sin förvirring inte att det var gärningsmannen hon talade till.

Mannen vände sig om och började springa från platsen i riktning mot Tunnelgatans trappor. Det var halt och han sprang bredbent. Nästan lite lufsande. Rullande.

Stoppade ambulansen

Det är den sista iakttagelsen av statsminister Olof Palmes mördare.

Under samma minut ringde ett vittne 90000 från sin mobiltelefon. Två piketpatruller skickades omedelbart till platsen.

Mordplatsen på Sveavägen den 28 februari 1986.

I hörnet av Kungsgatan och Sveavägen stoppade flera personer Peter Andersson och Christer Eriksons ambulans.

Christer Eriksson hoppade ur ambulansen och rusade fram till mordplatsen. Han konstaterade snart att såväl andning som hjärtverksamhet helt upphört att fungera och han hämtade båren.

Med hjälp av några andra personer lyfte Christer Eriksson och Peter Andersson upp offret. Men först när båren lastades in i ambulansen upptäckte Christer Eriksson vem den skadade var.

Undersköterskan Lena Österman rullade fram en bårvagn till ambulansporten och i nästan samma stund styrde Peter Andersson in. Lena Österman mötte hans blick och tänkte:

–Åh gud, nu är det något stort!

Snabbt placerade Peter Andersson och Christer Eriksson båren på vagnen och sprang in mot akutrummet.

Någon skrek:

–Det är Olof Palme!

Lena Österman sprang in på expeditionen och upptäckte en nedblodad kvinna. Hon såg att det var Lisbet Palme och bestämde sig för att ta hand om henne.

Tvättades och plåstrades om

Lisbet Palme tvättades ren från blod och plåstrades om.

Olof Palme hade förlorat stora mängder blod och kärlen var helt trycklösa.

Det fanns inte mycket att göra.

Lena Österman försökte under tiden förbereda Lisbet på det oundvikliga beskedet. Bland annat berättade Lena Österman om sin erfarenhet efter sin fars död.

De talade om döden.

Och livet.

Lisbet Palme ville också ha Ingvar Carlsson och makens pressekreterare Kjell Lindström vid sin sida. Tillsammans med Kjell-Olof Feldt, Anita Gradin och statssekreteraren Ulf Dahlsten anlände de vid tvåtiden direkt från regeringens krismöte i kanslihuset.

Från hela världen

Till sjukhuset ringde journalister från hela världen hela tiden för att försöka få nyheten bekräftad. Ingen lyckades. Inte den vägen.

Även på sjukhuset var det Kjell Lindström som förde befälet. Han ordnade med telefoner, utsåg informationsansvariga och försökte lokalisera Mattias Palme, som var på skidsemester i alperna.

Samtidigt gjorde läkarna i ordning den döde för de anhörigas sista farväl.

Strax efter klockan halv fyra skjutsade en polispiket hem Lisbet Palme och sönerna Mårten och Joakim till Västerlånggatan i Gamla stan. Kjell Lindström följde med.

Regeringsmedlemmarna åkte tillbaka till kanslihuset.

På Sabbatsbergs sjukhus var det åter lugnt. Ofattbart lugnt. N

Strax efter klockan sju på morgonen satte sig Lena Österman i sin bil och åkte hem.

I lägenheten tände hon ljus och kokade kaffe.

Sedan väckte hon sin mamma och syster som varit barnvakter.

Lena berättade.

Men då var nyheten redan publicerad och känd. Nyheten som upprörde en hel nation.

Inledningen till den mest spektakulära mördarjakten i svensk historia.

I dag är det åtta år sedan.

Niklas Bodell Leif Kasvi

Polisen skuggar

Polisen håller ett antal män under sträng uppsikt. Någon av dem kan vara Olof Palmes mördare.

Alla stämmer in på den profil som rikskriminalens psykologer skapat av gärningsmannen.

Det hävdar källor med mycket god insyn i utredningen för Aftonbladet.

Enligt källorna är den så kallade gärningsmannaprofilen nästan klar.

Stora delar av innehållet presenterades nyligen för spaningsledningen under en resa till tyska Kiel.

I januari besökte också Hans Ölvebro FBI:s särskilda avdelning för profilanalyser av gärningsmän för att få ett utlåtande.

Bakom profilen står bland andra psykologen Ulf Åsgård, som också tecknade karaktären av Lasermannen.

Enligt Aftonbladets källor pekar innehållet mot ett bestämt håll.

Tack vare materialet kunde polisens utredare identifiera ett tiotal personer.

Några av dessa spanar polisen på i dag.

Personen som profilen skissar har bland annat följande karaktärsdrag:

Spaningar pågår

- **Ensamvarg.**
- **Sannolikt svensk.**
- **Inte registrerad som avvikare. Vanlig.**
- **Palmehatare.**
- **Bosatt i Stockholm.**

Andra teser som förekommer är, enligt Aftonbladets källor, att mördaren kan vara van att hantera vapen. Kanske jägare.

En annan teori är att mördaren inte planerade mordet på statsministern.

När han upptäckte paret Palme på väg in till biografen fick han tid

***ÅTTA ÅR EFTER MORDET** på Olof Palme har polisen ringat in ett antal misstänkta. Bilden på bröderna Mattias, Mårten och Joakim Palme togs när por-*

PÅ VÅR SIDA

ökar de liberalas, vänsterns skall på denna "religiösa fundamentalism".

Vid det republikanska presidentvalskonventet i Houston, Texas i augusti 1992 dominerar denna kristet religiösa högerrörelse debatten. Det länder Stephen L Carter till heder att det också genom honom gick frossbrytningar av medmänskligt obehag när denna konservativa religiositet tilläts förvandla konventet till en plattform för snäva familjevärden och intolerans. Det är hedervärt av honom att ur askan av detta häxbål försöka raka resterna av den aktningsvärda religiositet som gör den kristna humanismens, d v s. nådelöftenas, toleranta anda i Nya testamentet rättvisa. Se inte till sättet kampen förs på, se till det goda uppsåtet, vill han säga.

Även om Carter är påläst och genomtänkt snubblar han på sin oförmåga att se skillnaden mellan liberalas kamp för trettio år sedan och konservativas kamp nu i Guds namn om det puritanska arvet: de förra avsåg att frigöra människor som individer, de senare avser att av individer göra flockmänniskor.

Detta är, menar Carter, helt i sin ordning. Det är enligt honom inte fel, än mindre är det okonstitutionellt, att sätta kristna intressen före enskilda. Sedan må författningstillägget säga vad det säger om individens rätt att tänka och att tala fritt.

Två frågor, intimt förbundna med varandra, fungerar som vattendelare i amerikansk samhällsdebatt: abort och dödsstraff. Carter gör inte den kopplingen.

Den som försöker rättfärdiga de kristet konservativas kamp för sitt samhälle, de som, i likhet med Stephen L Carter, vill ge kristet tänkande dess respekterade ställning tillbaka i debatten, måste se vari den kopplingen består. Båda gäller liv och död; hur liv och förverkat liv skall definieras.

Abortmotståndarna har i sitt Bibelförankrade motstånd mot kvinnans rätt att själv bestämma över sitt moderskap inte ens värjt inför mord på en legitimerad abortläkare. Liv och död är med andra ord relativa begrepp i dessa Gudskämpars uppfattning? Vissa liv må alltså tas för fortlevnadens skull?

Också dödsstraffet, legalt i många delstater, utgör en del av det gungfly av tyckanden och känslor som Carter vacklar på. Vad han lutar sig mot är inte Kristi förlåtande må nåd-gå-före-rätt utan det gammaltestamentligt bestraffande öga-för-öga, tand-för-tand.

Abortmotståndarna hävdar att fostrets liv är heligt i och med konceptionen. På den punkten saknar de inte argument. Dock blir fattigdomen på ord hörbar när samtal kommer in på det barn som skall födas och hur det välkomnas. Adoption är ett lättfärdigt ord om man ser till vad slags barn det i huvudsak är frågan om: icke-europeiska, barn som därför kommer i andra hand, om de alls kommer i fråga, vid adoption.

I stor utsträckning talar vi här om barn som just genom sitt ovälkomna inträde i livet riskerar att bli mindre motiverade att anpassa sig till den judisk-kristna socialiseringsprocessen. Visserligen garanterar denna inskolning som samhällsmedlem ingen från att bete sig så att inte rättvisan drabbar med ett straff. Men förhoppningsvis gör processen det svårare för individer att handla så att samhället likväl tillåter sig att ta deras liv.

Carters försvar för konservativa kristna värden begränsas av hans oförmåga att – som svart intellektuell? – ta tag i sambandet mellan (i huvudsak svarta) tonårsmödrars föga välkomna barn och den utbredda (inte minst svarta) brottsligheten. Kärnfamiljens upplösning i faderlösa familjer är helt visst ett akut amerikanskt problem. Men ligger dess lösning i att mot moderns vilja tvinga ytterligare barn till en värld där hon inte kan dra försorg om dem? Så länge den kristna konservatismen fortsätter att definiera sitt slagord "familjevärden" så snävt som sker kommer den att fortsätta dra på sig den misstro som Stephen L Carter fromt och i bästa avsikt, pläderar mot i The Culture of Disbelief.

Ingmar Björkstén

Marianne Halls skulpturer mäter sällan mer än en decimeter. De relaterar sig till handen, till handlandet, till människans hantering av sin omvärld.

5-6 mars
Umeå
KVINNO
Aftonbladet
Ring och boka biljett:
090-13 76 85

AFTONBLADET
KULTUR
MARSNUMRET UTE NU:

Den NYA över-klassen i Sverige

ANNETTE KULLENBERG

Andra avsnittet av **Annette Kullenbergs** uppmärksammade artikelserie om överklassen i Sverige – nu handlar det om den **nya** överklassen, männen utan anor som skaffat sig pengar och makt. Ett stort reportage med bilder av **Fredrik Hjerling**.
Dessutom i nr 2: **Ingmar Karlsson** om islam och Europa, kolumner av **Eva X Moberg** och **Karl Vennberg**, intervju med **Andrew Vachss**, advokaten som blev deckarförfattare för att rädda barn undan sexuellt utnyttjande, **Hasse Örn** – musiker som slår, nya dikter av **Klaus Rifbjerg** mm.
Aftonbladet/KULTUR finns att köpa hos välsorterade kiosker och boklådor – eller direkt från oss på tel **08/725 21 44** (dygnet runt). Lösnummerpris 35 kr. Ring så skickar vi.

PRENUMERERA!

08/725 21 44 är numret också om Du vill prenumerera. Sex nummer kostar 180 kr, tio 280 kr. I båda fallen får Du en ny bok på köpet.
Skicka in kupongen i dag. Då startar Din prenumeration med nr 2 – dessutom är Du säker på att få nästa nummer (som är dubbelt) med Jan Myrdals/Gun Kessles stora Kina-reportage: efter 30 år har de återvänt till sin kinesiska by. Vad har hänt med människorna i Liu Lin – och med Kina?

Ja, jag prenumererar på Aftonbladet/KULTUR – och får en bok på köpet.
☐ Sex nummer för 180 kr
☐ Tio nummer för 280 kr
Inbetalningskort kommer på posten

Namn
Adress
Postnr.
Ort
Telefon /

AFTONBLADET
KULTUR betalar portot

Till
Aftonbladet/KULTUR
PREN.avd.
SVARSPOST
120 334 405
110 00 STOCKHOLM

Kungen dör, August förlåter

DRAMATIK
August Strindberg
KARL XII,
ENGELBREKT (del 47)
Norstedts

När föga uppmärksammade och sen länge utgångna verk av **August Strindberg** återgörs tillgängliga – i utgivningen av hans samlade verk – blir det alltför ofta blott en rumphuggen notis i pressen. Man kan bara hoppas att det ödet inte ska drabba den senaste volymen, bestående av två pjäser skrivna under 1901: *Karl XII* och *Engelbrekt*.

Med de pjäserna är det som med all historisk dramatik av Strindbergs hand: han dyker ner i personernas liv och fiskar upp egenskaper som han känner igen hos sig själv. Därigenom gjuts liv i personerna; sen är det en annan sak om detta liv har något med historisk sanning att göra.

Såväl Karl XII som Engelbrekt framstår som föregångare till senare tiders antihjältar: de slåss mot en inre klyvnad och disharmoni, de hotar att falla sönder. Makterna spelar sitt spel och det enda man kan hoppas på är Försynen.

Att detta upprörde kritikerna är inte att förvåna sig över. Strindberg griper tag i två sakrosankta hjältar, av samtiden beskrivna som oerhört handlingskraftiga och beslutsamma, och gestaltar dem som måtvända, ofta handlingsförlamade grubblare.

Pjäsen om Karl XII är intressant, eftersom Strindberg här gör ett nyanserat porträtt av den kung som han livet igenom med gott humör hällde den ena slaskhinken efter den andra över, "Sveriges förstörare", "Boven", "Busen" är bara några av de invektiv som användes. Men i pjäsen bemöter kungen dessa saftigheter med att han bara har försvarat sig, sitt land och sitt konungaarv, vilket ju onekligen är sant.

Man kan säga att Strindberg såg kungen som offer för historiska omständigheter och att skottet 1718 ändade en svår prövotid i jämmerdalen. Det kom uppifrån, säger självaste Emanuel Swedenborg i slutscenen. Kungen dör och Strindberg förlåter honom.

Vad dramat i botten handlar om är Rysslands expansion västerut till vilken Strindberg var positiv varför Karl XII:s arton år långa krig med nödmynt och tvångsrekryteringar betecknades som kriminellt. Det lustiga är att Karl Marx gjorde en annan bedömning och försvarade den svenske kungen. Och det får antas vara känt att Marx inte var ett skinnhuvud som drack starkisar vid Karl XII-statyn.

Nils Granberg

KULTUR

Vad heter böter på franska?

I Frankrike blir det snart olagligt att ordna officiella cocktails. Det måste nämligen heta coquetel, annars riskerar man rejäla böter. Kulturminister Jacques Toubon har med en regeringsproposition i högsta hugg gått i krig mot anglicismernas intåg i franskan.

Alla reklammakare som försöker sälja freestyles och andra produkter made in USA ska kunna ställas inför rätta om de inte använder sig av "ett franskt uttryck eller fransk term med samma betydelse".

I själva verket är det allt undanträngande av franskan i officiella sammanhang som bannlyses. Utländska ve-tenskapsmän som kommer på kongressresa till Frankrike blir till exempel tvungna att lyssna på den franska översättningen av talen. Att ordet café kommer från arabiskan och bistro från ryskan tycks lämna kulturministern fullkomligt oberörd.

Frågan är nu om man ska tvingas döpa om tåget under Engelska kanalen – Eurostar – till L'Étoile européenne?

Magnus Falkehed
Paris

God morgon?

Bor Du i Stockholm har Du kanske köpt detta exemplar av Aftonbladet i morgonrusningen i tunnelbanan, av en lysande gulgrön kolportör i vacker kontrast mot tupputstyrda getingtidningsförsäljare. Kanske sitter Du nu och gläds över att äntligen ha fått hanterlig, meningsfull läsning för livets gråaste transportsträckor … men ingen tänker på oss, vi oförbätterliga nattmänniskor som alltid haft kvällstidningar som morgontidningar, som sällan somnat innan Svenska Dagbladet dunsat ner i brevlådan och som kastar saker på tuppar som gal för tidigt.

Så sitt ni där, ni morgonpigga, i er varma kollektivgemenskap, och prassla med era färska blad – men sänd oss andra en tanke: när vi släpar oss upp har ni redan läst ut allt.

MONUMENTALT i det lilla formatet

KONST
Marianne Hall
Galleri Axlund, Stockholm

Monumentala frågor, fast i mycket litet format, är vad Marianne Hall formulerar sig kring i sin aktuella utställning i Stockholm (utställningen visas i höst på Västerås konstmuseum). Hennes skulpturer är gjorda i lera och har bevarat det urtida materialets tidlöshet, dess associationer till sakrala monument – och till samtidens förstörelse av just historiska platser och byggnader.

Som helhet kan utställningen påminna om Anthony Gormleys "Field" på Malmö Konsthall; de små figurerna fungerar som representanter för mänskligheten i ett globalt perspektiv. Men Marianne Hall envisas med att hålla sina skulpturer inom "handens måttstock" vilket gör deras uttryck ännu starkare. Betraktaren lockas förhålla sig till skulpturerna som vore de oskyldiga leksaker eller enkla vardagliga föremål – och man finner sig plötsligt konfronterad med de yttersta tingen, med kampen för överlevnad och fred.

Marianne Hall förenar på ett mycket träffsäkert sätt bilden och historien. Varje skulptur har sina rötter i samtidens dokumentära fiktion, nyhetsbilder, reportage, krigsrapportering. Men lika klart knyter Marianne Hall an till historiska bildtraditioner som t ex altarskulpturer, grekiska kouroi eller enkla, samtida familjefotografier. De visuella uttrycken förstärks i detta möte mellan många associativa lager. Människans eviga utsatthet, hennes ömtålighet, är Marianne Halls tema, och det skulle kunnat bli känslolöst eller patetiskt om inte arbetet med formen var så friskt, så lågmält och samtidigt dramatiskt som hos Marianne Hall: en i ursprunglig mening monumental och aktuell bildkonstnär.

Ingamaj Beck

INGMAR BJÖRKSTÉN om USA:s religiösa stridsfråga

MED GUD

DEBATT
Stephen L Carter: THE CULTURE OF DISBELIEF.. How American Law and Politics Trivialize Religious Devotion. 328 s. BasicBooks/ HarperCollinsPublishers

Varför har "kristen" råkat i vanrykte i amerikansk debatt? När det växande motståndet mot administrationens krigföring i Vietnam tog Gud till hjälp gick det an. Att medborgarrättsrörelsen också ansåg sig ha Gud på sin sida gick likaså för sig.

Men ve dem som i dagens opinionsbildning tar Gud till intäkt för sin uppfattning om ett kristet sunt samhälle. Det ger "kristen" dåligt rykte. Dess företrädare smälls till med tillvitelsen "religiösa fundamentalister".

Vadan detta? frågar **Stephen L Carter,** självbekänt kristen och professor i juridik vid Yaleuniversitetet. *The Culture of Disbelief* (Misstrons kultur) är hans svar. Utan att darra på handen tar han här ett högerliberalt grepp om en fråga som i USA är lika gammal som kolonialiseringen av New England: hur tillämpa det judiskt-kristna arvet som cement i samhällsbygget?

Carter har rätt i att "kristen" undergått en betydelseförskjutning under de senaste decennierna. I den mån man alls kan tala om skuld fördelar han den på både den religiösa högern och på den liberala vänstern.

Den fördelningen importerades till Amerika med puritanernas ankomst 1620.

New England koloniserades inte först bland vad som skulle bli Amerikas förenta stater. De katolska spanjorerna fanns redan i sydväst. Söderut var Virginia sedan 1584 "dominion", under brittiskt välde, grundat av Walter Raleigh som aldrig satte sin fot där. Men det är från New Englands protestantiska puritaner det religiöst polemiska arv kommer vilket fortfarande dominerar det amerikanska samhället och debatten om dess ideella förvaltning.

Så resonerar inte Carter. Därmed bortser han från ett historiskt samband som kunde hjälpa honom med svaret på hans förtvivlade fråga.

Han ser inte var en konservativ och en liberal tolkning av Bibeln särskiljer sig så avgörande att antagonism uppstår. Han bortser från att en fundamentalistiskt tvingande, gammaltestamentlig läsning och Gudsbild ställs mot en förlåtande tolerant, nytestamentlig uppfattning och Frälsarbild.

I ljuset av dessa väsensskilda uppfattningar om ett och samma trosarv framstår den amerikanska konstitutionens fäder som framsynta. I upplysningens anda förmådde de höja sig över sina egna begränsningar som troende protestanter, se sig om i Europa och i Första författningstillägget slå fast att stat och kyrka skall vara skilda åt.

Så är det alltjämt. Men inte utan att man bland dem som kallar sig kristna ifrågasätter det absoluta i tilläggets formulering. Carter sällar sig till dem. Det var inte staten som skulle skyddas från kyrkan, utan kyrkorna som skulle skyddas från staten, invänder han till fördel för kyrkoföreträdarnas aktuella inblandning i statens affärer. Exempelvis genom att plädera för (underförstått kristen) skolbön, försvara "familjevärden" mot abortförespråkare, motsätta sig ett ohämmat fritt konstnärligt skapande.

Historiskt är Carters tolkning knappast så korrekt som han vill göra gällande. I 1700-talets Europa hade påvestatens inblandning i andra staters affärer gått så långt att författningstillägget snarare är att uppfatta just så som USA:s högsta domstol, hur konservativ den än för närvarande kan anses vara, gör till Carters förtret: nej, inte ens skolbön är konstitutionell i allmänna skolor.

När Carter med all rätt konstaterar att "kristen" inte längre allmänt uppfattas lika positivt som för trettio år sedan bortser han från att den Gud som 1960-talets liberala krafter åberopade i sin kamp för medborgarrätt och truppreträtt var en moralisk, inte en moralistisk kraft. Enighet nåddes i allt vidare kretsar om vad gott denna kraft gagnade. Den goda Guden blev en samlande symbolgestalt, företrädd inte minst av Martin Luther King Jr. Vem djärvdes fnysa högt åt Gud, så tolkad?

När fnysningarna så småningom hördes hade vänstern utlöst dem. Målet var den troende högerns första militanta företrädare i kampen om det puritanska trosarvets förvaltning: sångerskan Anita Bryant. Kring 1976 tog hon Gud till bundsförvant i sitt (då) ensamma försök att blåsa till strid mot den homosexuella frigörelsen.

Det frö hon sådde föll inte på hälleberget. I Ronald Reagan fick de politiskt vaknande företrädarna för uttalat kristna värden den statsman de behövde. Under hans presidenttid organiserar de sig politiskt effektivt. Under George Bush växer deras inflytande ytterligare. Samtidigt

DEBATT

Kompishjälp bättre än pigor

Pigdebatt har det kallats. Och den har sagts handla om hur vi ska värdera enklare hushållsgöromål. Men redan i ordet ligger en klar nedvärdering som i sig är avslöjande. För vem försvarar det gamla pigsamhället?

MARGOT WALLSTRÖM och PHILIP JOHNSSON, underkänner förslaget om skattesubventionerade pigor och föreslår i stället ett folkrörelsealternativ för att lösa de problem som pigdebatten tog sin utgångspunkt ifrån.

Inlägget som startade debatten utgick ifrån två problem, brister i omsorgen i den nära miljön och den oerhörda arbetslösheten. Det finns all anledning att ta seriöst på inlägg som har en ambition att ta itu med så angelägna samhällsproblem. Men ett antal intellektuella kullerbyttor har gjort att debatten urartat till slagordsnivå.

Grundtanken var så vitt vi förstår: Familjerna ska bli som aktiebolag och med avdragsrätten som stimulans skulle hårt pressade dubbelarbetande föräldrar kunna anställa arbetslösa ungdomar att sköta enklare hushållsgöromål. Genom avdragsrätten skulle hushållsarbetet uppvärderas och med det skulle de ungdomar som gör jobben också komma i ett bättre läge, har det hävdats.

Men det fungerar väl tvärtom? Få familjer har råd att betala denna typ av arbete på hederligt sätt. Och att staten subventionerar hushållsarbetet kan väl knappast höja statusen. En kraftig skattesubvention skulle dessutom med stor säkerhet fungera ytterligare nertryckande på de unga kvinnor (och män?) som det är tänkt skulle göra jobbet. Vi kan inte heller komma på något land där det har fungerat så att lågavlönade hembiträden har stärkt kvinnornas roll eller minskat klyftorna mellan kvinnor och män.

Hur skulle man då kunna höja statusen? T ex genom att göra dessa ungdomar till egna företagare som förhandlar om priset på den öppna marknaden. De skulle förhandla med familjerna som jämställda parter och slippa beroendeställningen i en enda familj. På det manliga området finns det goda traditioner i hantverksyrkena. Inom t ex snickares område diskuteras som bäst vissa skattesubventioner för ombyggnader och liknande arbete, för att öka sysselsättningen, men utan att rubba själva likapartsförhållandet.

Vi är övertygade om att det finns stora behov av arbetsinsatser av olika slag inom hushållssektorn. Samtidigt är det katastrofalt många arbetslösa som står utanför arbetslivet. Detta var ju också Ann-Mari Påhlssons utgångspunkt i debatten. Men vi ser en annan lösning som är bättre anpassad till människors verkliga behov – en folkrörelsemodell.

I den nära bostadsmiljön finns nästan alltid någon eller några slags föreningar. Bostadsrättsföreningen är den starkaste nära bindningen. Man äger sina bostäder tillsammans. Runt om i landet finns det många exempel där de boende utökat sin verksamhet till vad man kallar grann- och väntjänster. Det sker i mer eller mindre organiserad form. I bostadsrättsföreningen Lödöse i Gamlestan i Göteborg har de boende tagit över en stor del av hemtjänsten. Kommunen betalar för dessa tjänster till föreningen. Där har de äldre, de ensamma och personer som av olika skäl har tid över, börjat göra olika arbetsinsatser. De sköter trädgården, odlar grönsaker och bär, ordnar resor, sköter barn, hjälper till med att handla mat, dvs de hjälper sina grannar med alla de upptänkliga behov folk har. Allt sker frivilligt. Det är möjligt genom den betalning som föreningen får för att sköta en del hemtjänst.

I Skellefteå har föreningen Urkraft startat vad man kallar kompishjälp. Det innebär att föreningens arbetslösa ungdomar hjälper rörelsehindrade ungdomar att komma ut, gå på bio och konserter eller bara ut på stan och gå i affärer.

Observera att den omfördelning som sker genom dessa arbetsinsatser styrs av behoven av omsorg och insatser för det gemensamma. Om staten vill subventionera viss typ av arbetsuppgifter, t ex hushållsarbete och den nära omsorgen, vore en direkt insats till folkrörelser och föreningar det naturliga. Det skulle gå att att ordna speciella demokratiska föreningar bara för ändamålet.

Naturligtvis måste den skattefinansierade verksamheten i kommunerna vara basen. Men vi är övertygade om att förutan grannars och vänners insatser blir livet sämre för många människor. Vi tror också att statliga insatser via AMS skulle kunna bidra till att få igång en verksamhet där arbetslösa i ett område får arbeta med den nära omsorgen. En sådan statlig insats skulle dessutom ha den fördelen att den hamnar där behoven är störst av omsorg och hjälp. Kan den frivilliga verksamheten blomstra med hjälp av arbetslösa skulle dessutom gemenskapen stärkas och ett av vår tids värsta gissel, ensamheten, kunna brytas.

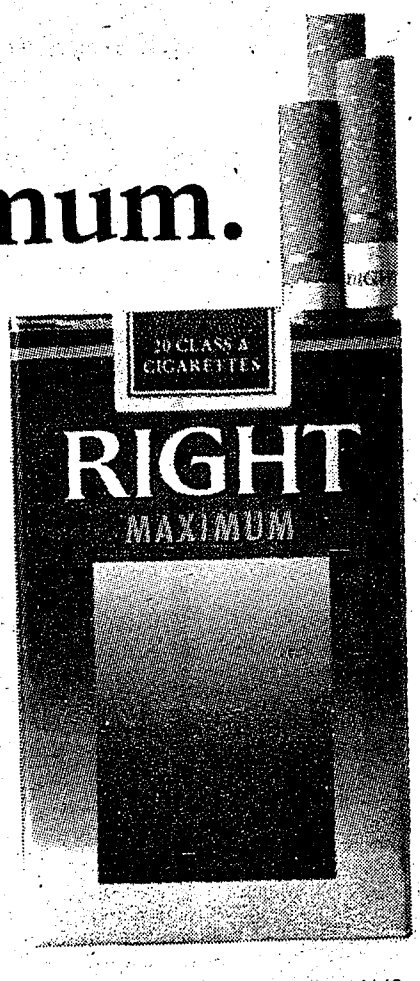
Vi tror att om utgångspunkten är att bekämpa ungdomsarbetslösheten och öka utrymmet för människorna i den nära miljön, är det dags att släppa pigfrågan och diskutera mer framåtsyftande idéer.

Margot Wallström och Philip Johnsson

Redaktör:
Judith Jäderberg
Telefon:
Vardagar
14.00–15.00
08/7252236
Telefax
08/600 06 15
Adress:
Aftonbladet
10518
Stockholm

NYHET!
Right Maximum.
Full smak
till lågt pris.

Nu kan även du som föredrar full längd och full smak köpa cigaretter till lågt pris. Right Maximum kostar ca 2 kronor mindre än Marlboro, John Silver och Prince i mjukpack.

RIGHT
MAXIMUM
Varför betala mer?

The House of Blend

FÄLTMAN & MALMÉN

Röken från en cigarett innehåller: **Right Maximum:** Kolmonoxid 9 mg. Tjära 13 mg. Nikotin 1,4 mg. **Genomsnitt märken i Sverige 1992:** Kolmonoxid 10 mg. Tjära 11 mg. Nikotin 0,9 mg.

Utsätt inte Dina arbetskamrater för tobaksrök.
Den är skadlig och irriterande.

Socialstyrelsen

LEDARE

28.2
1994

Telefon:
08/725 20 00
Telefax:
08/600 0615

EU-debatten går in på sista varvet

OM DET INTE strular i sista stund återstår bara timmar av Sveriges förhandlingar med den europeiska unionen, EU. När avtalet är klart, kanske i natt, går den svenska EU-debatten in i ett nytt skede.

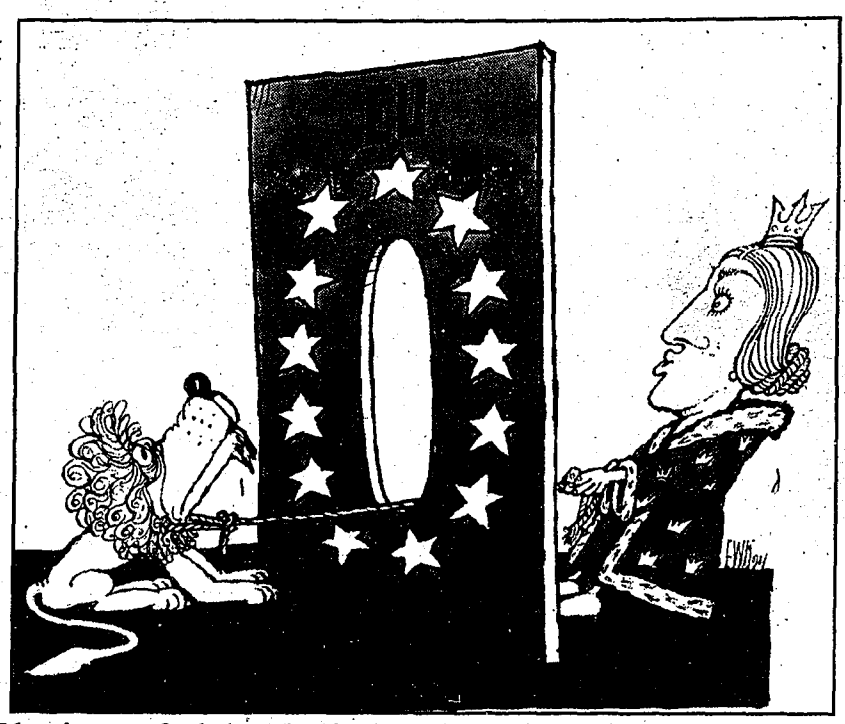
Villkoren för ett svenskt medlemskap ligger på bordet. Informationen kan bli rakare och mer konkret. Det bör debatten vinna på. Men vi ska för den skull inte tro att svar finns på alla frågor.

Den som exempelvis vill veta hur det blir med jobben får nog läsa förgäves i det 600-sidiga avtalet. Ingen kan heller säga hur det går med miljön, freden eller om våra barn någonsin får ett glas öl, för att tala med Hasse & Tage.

Det kan gå åt skogen med jobben, miljökatastrofer kan inträffa och krig kan bryta ut oavsett om vi är med i EU eller inte. EU har ingen kikare med vilken vi kan skåda in i framtiden.

Den europeiska unionen erbjuder ingen garanti mot kriser och problem, men någon sådan har vi inte heller om vi står utanför. Lovar en paradisisk framtid gör bara förlegade ideologier.

Socialdemokrater för EU talar om ett socialistiskt projekt. Men EU bygger tack och lov inte på någon politisk ideologi, om inte fred, demokrati och marknadsekonomi är en sådan. Unionen är vare sig höger eller vänster, lika litet som den svenska riksdagen eller FN är det.

DÄREMOT HAR DEN demokratiska vänstern, socialdemokrater och liberaler, nog störst intresse av att utnyttja den övernationella och demokratiska arena som EU erbjuder. Högern och kapitalet har aldrig behövt demokratin för att hävda sig.

Tretton månader av medlemskapsförhandlingar har lärt oss en del om EU. Grundläggande är sökandet efter kompromisser. Samarbetet fungerar inte om några länder hela tiden körs över, vare sig de är stora eller små.

Ju bättre argument ett land har, desto större möjligheter har man att få gehör för sina krav. I det avseendet är EU som vilken förening som helst.

Därför är det inte konstigt att svenska förhandlingsframgångar rör frågor som miljöpolitik, systembolaget, snus, regionalpolitik, utrikespolitik med mera. Svårt in i det sista tycks däremot vara att få rabatt på avgiften, förbjuda andra EU-medborgare att köpa svenska sommarstugor (när vi själva köper hus i Frankrike och Spanien) och få fler röster än vår storlek berättigar oss till.

Sveriges roll som EU-medlem kommer att följa samma mönster. Vi har våra starka sidor, arbetsmarknadspolitik, handikappfrågor, jämställdhet med mera. Där kommer man att lyssna särskilt noga på vad vi har att säga. På andra områden väger våra ord kanske lättare.

Inflytandet kan inte reduceras till en matematisk fråga. Det kan det däremot göra om vi väljer att stå utanför. Då blir det noll.

Satsa på OS i stan

DET ÄR KUL med OS. Tag bara hockeyfinalen i Lillehammer. De svenska pojkarna vinner och de vinner rättvist. Vilken dramatik, vilken fest, vilken glädje!

Det kanske trots allt är en bra idé att satsa på ett sommar-OS i Stockholm år 2004.

Naturligtvis känner jag till att det finns argument mot satsningen. Jag har själv fört dem till torgs. Aftonbladets sportkrönikör Lasse Sandlin har på sportsidorna övertygande visat att det varken finns huvud eller fötter på projektet.

Men ändå.

IOK-presidenten Juan Antonio Samaranch är förmodligen en skitstövel, och de övriga medlemmarna i IOK förtjänar nog inte heller någon särskild respekt. Men detta är ju inget argument mot sommar-OS i Stockholm utan mot OS över huvud taget. Och Samaranch & Co har nog gjort sitt redan innan 1997, då den avgörande omröstningen för Stockholm äger rum.

Men nog är väl den tänkta OS-budgeten överoptimistisk?

NÄRMARE ELVA MILJARDER kronor beräknas festen kosta, men projektgruppen tror att det går att få inkomsterna att täcka utgifterna. Skattebetalarna ska inte behöva gå emellan i nämnvärd utsträckning, enligt OS-generalen Göran Långsved.

Jag tror honom inte. Varenda känd OS-budget har spruckit. Till och med dundersuccén Lillehammer går kortsiktigt med miljardförlust.

Låt oss i stället salta notan. Låt oss säga att det handlar om 12 eller 13 miljarder och att det kan tänkas att staten och kommunen måste skjuta till en slant, om sponsorer och lotterier och TV-rättigheter inte lever upp till förväntningarna. Men kan det ändå inte vara väl använda pengar?

Jag börjar luta åt det.

Stockholmarna har prövats hårt de senaste åren. Skolorna har satts på svältkost, barnomsorgen bantats, sjukvården skurits ned.

Det är givet att det är viktigare att reparera välfärden än att arrangera en idrottsfest för all världens folk. Men det ena goda behöver inte utesluta det andra.

Är det riktigt klokt att bygga framtiden på antagandet att det moderata katastrofsystemet Bildt-Cederschiöld ska bestå år efter år? Är det inte rimligare att utgå från att deras framfart hejdas och att de rätt snart visas på porten. Och efter dem kommer kvinnor och män som vet både hur man skapar förutsättningar för tillväxt och hur man rättvist kan fördela våra växande resurser?

DET DUGER INTE att gå omkring med mungiporna nere vid knäna och tro att allt som kan gå åt helvete också går åt helvete. Det är dags för optimism och framtidstro. Vi behöver drömmar och visioner. Vi måste inte säga nej till allt nytt och en smula riskfyllt. Någon gång måste vi våga säga ja.

Till att börja med hade varannan norrman en skeptisk eller rent avog inställning till förslaget att Lillehammer skulle arrangera vinter-OS 1994. Nu har opinionen svängt. Nu säger, enligt kvällstidningen Verdens Gang (som kommer ut på morgonen), åttio procent av norrmännen att OS i Lillehammer var en alldeles utmärkt idé. Och 2,5 miljoner norrmän är tack vare OS stolta över att vara – norrmän. Det säger väl det mesta om vilken verkan ett OS kan ha.

Ett sommar-OS i Stockholm skulle ge åt oss en kick. Vi skulle känna att vi är ingripna i ett stort, gemensamt äventyr och ryckas med. Svartsyn och håglöshet skulle äntligen få vika för kreativitet och förnyelse.

STOCKHOLM ÄR VÄRLDENS vackraste huvudstad. Ingen stad har bättre förutsättningar att arrangera ett i alla avseenden lyckat sommar-OS.

Jag kan inte förstå att det är fel att utnyttja dem.

Rolf Alsing

SIGNERAT

I veckan som gick presenterades tre opinionsmätningar. Först kom Imu med den sensationella nyheten att socialdemokraterna backat sex procentenheter. Därpå meddelade Temo att det stora partiet tvärtom gått fram med två procentenheter. Och i går rapporterade till slut Sifo att socialdemokraternas andel av partisympatierna är i stort sett oförändrade, 49 procent.

Vem vet, det kanske finns skäl att vänta med de kategoriska slutsatserna om Ingvar Carlssons chans att återta regeringsmakten ännu någon månad?

Dagens Nyheter, kärnan i familjen Bonniers imperium, oroade sig i lördags över den tilltagande makt- och ägarkoncentrationen i medievärlden.

DN:s oro gällde dock inte Sverige utan Italien, där Silvio Berlusconi snart kan vara lika dominerande som Bonniers här hemma.

Riksdagen

Tisdag 1 mars

Kammaren

kl. 14.00 Frågestund

Offentlig utfrågning

Socialförsäkringsutskottet

kl. 10.00 i Förstakammarsalen om rehabilitering och rehabiliteringsersättning

GRUNDAD 1830
AV LARS JOHAN HIERTA

Chefredaktör för ledar- och kulturredaktionerna, ansvarig utgivare:
Rolf Alsing

Chefredaktör för allmänna redaktionen, vice verkställande direktör:
Thorbjörn Larsson

Redaktionschefer:
Anders Gerdin
Kalle Jungkvist
Niklas Silow

● Tidningen Aftonbladet AB
Verkställande direktör:
Gunnar Strömblad

Arenavägen 63,
105 18 Stockholm, telefon:
08/7252000
telefax:
08/6000177
● Avenyn 3, 1 tr
Box 530 19
400 14 Göteborg
telefon:
031/7013030
telefax:
031/774 14 26
● Stortorget 17,
Box 127, 201 21
Malmö, telefon:
040/300 600
Trycks i
Stockholm
och Göteborg

GRUNDAD 1830
AV LARS JOHAN HIERTA

SPORTLOVS-EXTRA

Aftonbladet bjuder på Cosmonova

BILJETT I TIDNINGEN

Listan du inte trodde fanns

STOR GUIDE– BARA I AFTONBLADET

Här finns lediga bostäder direkt!

SIDORNA 10–11

AFTONBLADET

KVÄLLS-UPPLAGAN

A50 MÅNDAG 28 FEBRUARI 1994

Tunnelbanan i morse:

Chefredaktör Thorbjörn Larsson började sin morgon på Gullmarsplans tunnelbanestation. Foto: BJÖRN ELGSTRAND

Go'morron, Stockholm

■■Extra! Extra!
■■Aftonbladet redan på morgonen. Det var för många stockholmspendlare dagens stora nyhet.
■■–Bättre start kunde vi inte få när premiären blir guldkantad av hockeylaget, sade en av Aftonbladets försäljare i morse – chefredaktör Thorbjörn Larsson.

MITTEN

Ny kul tävling

Vinn på ditt leende!

SIDAN 18

VÄDRET I DAG

Mestadels mulet under dagen och möjligen snöfall, främst i söderkommunerna. Temperaturer mellan 2 och 5 minus och måttlig till frisk ostlig vind.
I MORGON Uppehållsväder, tidvis molnigt. Kall morgon, senare varmare. Måttlig vind.

GULDGOSSARNA. *Hockeyhjältarna jublar över triumfen i OS och i dag fortsätter festen på Sergels torg.* Foto: URBAN ANDERSSON

Välkomna, guldhjältar!

■■Festen pågick hela natten. Hyllningarna av våra guldhjältar från Lillehammar ville aldrig ta slut. Och Aftonbladet firar landslaget med en särskild bilaga om den fantastiska triumfen.

■■Och i dag fortsätter festen. Klockan fyra i eftermiddag anländer guldgrabbarna till Sergels Torg.
■■Men redan i förmiddags började arrangörerna förbereda sig – på cirka 10 000 jublande fans.

SIDAN 9 OCH EN EXTRA TIDNING ATT SPARA

EXTRA

Serbiskt flyg sköts ned av Nato i morse

SIDAN 12

ROLF ALSING: VISST SKA STOCKHOLM HA OS!

7 388107 000608

VI 5

Är det bra att Aftonbladet blir morgontidning?

Markus Andersson, 21, lokalvårdare, Stockholm:

–Ja. Aftonbladet är inte lika knölig som morgontidningarna.

Anna-Lisa Carr, 29, lokalvårdare, Bromma:

–Ja, det är bra. Den är lättare att läsa på tunnelbanan.

Nadja Pelizzoli, 32, kiosksäljare, Stockholmare:

–Ja, det är okej. Det är ju bra att alltid få senaste nytt.

Stefan Holmqvist, 20, studerande, Eskilstuna:

–Ja. Det är bra om man vill läsa kvällstidningsmaterial på morgonen. Så skulle det vara hemma också.

Sif Ruud, 77, artist, Stockholm

– Ja, särskilt som det mindre formatet gör tidningen enklare att läsa. Men jag tror inte att jag själv ska köpa Aftonbladet på morgnarna.

AFTONBLADET

HUR KÄNNS DET I DAG DÅ . . .

. . . Sven Plex Petersson, 67, TV-veteran som i går kväll kommenterade OS för sista gången?

”Lillehammer kan vi aldrig kopiera”

–Jo tack, det känns alldeles utmärkt att få ha upplevt ett olympiskt evenemang på den här fina nivån.

● Kan du hålla räkningen på alla dina OS?

–Visst, det är inte så svårt. Lillehammer var mitt 21:a.

● Vilka spel minns du med särskild värme?

–1960 hade vi ett härligt vinter-OS i Squaw Valley, då var dessutom solen mer värmande än här. Sedan glömmer jag förstås aldrig 1964 när Sixten Jernberg tog guldet på femmilen och Assar Rönnlund körde slutsträckan i stafetten.

–En annan höjdpunkt var lika självklart Ingemar Stenmarks första svenska alpina OS-medalj 1980. Det var dessutom hans 15:e seger i rad.

● Får vi höra dig från invigningen i Atlanta om två år?

–Nej, det tror jag inte, då får nästa generation ta vid.

● Som gammal skidveteran, är du bekymrad över de svenska insatserna i Lillehammer?

–Ingen fara, i skidsporten går det upp och ned, det har alltid varit så. Och nu var det norrmännens tur.

● Hur tycker du att dina efterträdare i rutan sköter sig?

–Utmärkt – nu är man en klar tvåa.

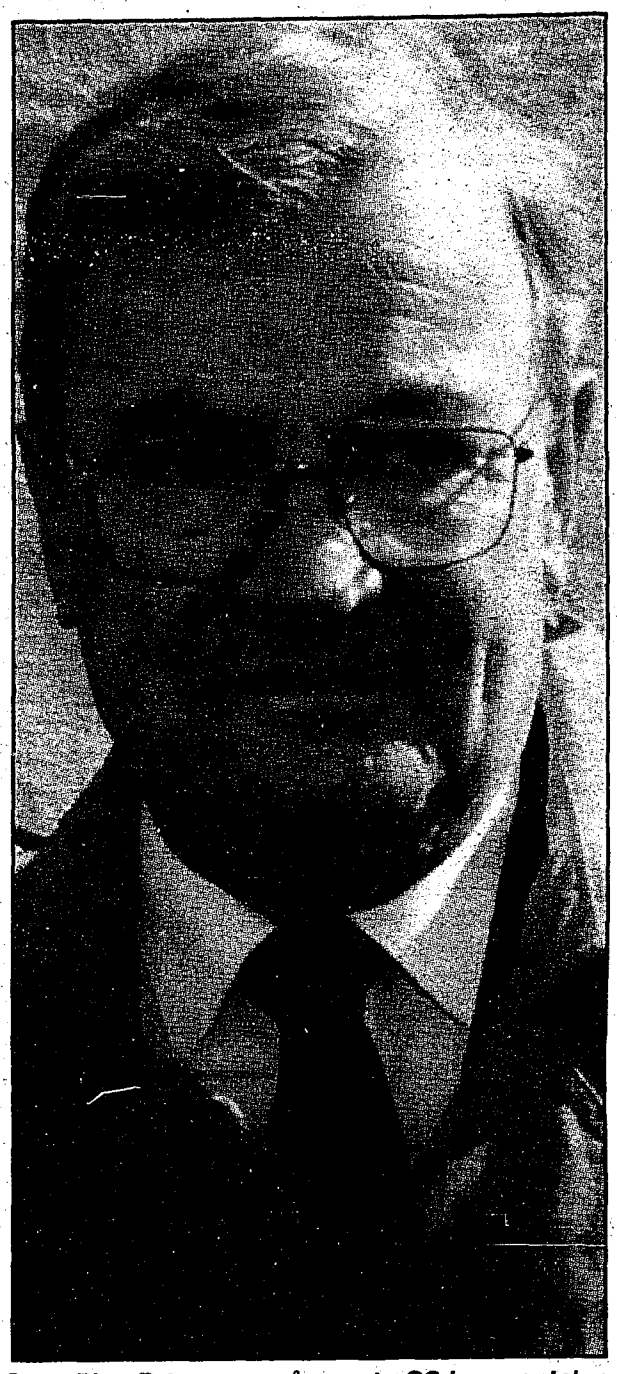
● Tror du att Sverige klarar att arrangera ett OS?

–Svår fråga, i så fall bör det vara ett vinter-OS som vi ordnar på vårt eget sätt. Lillehammer kan vi aldrig kopiera. Det var enastående.

● Till sist, vad önskar du mest av allt just nu?

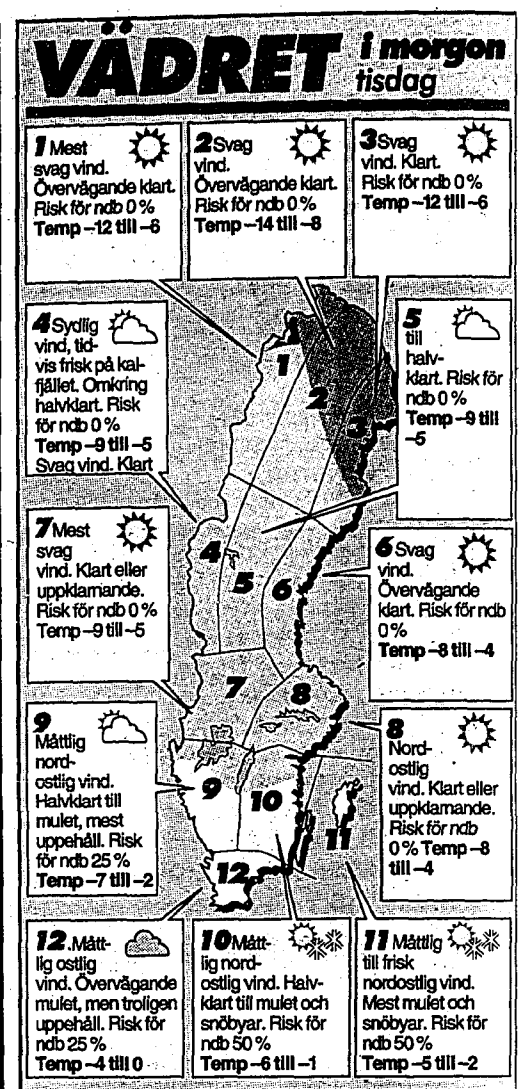
–Att Vasaloppet i år blir lyckat, då jobbar jag som kommentator för 33:e gången.

Ebba von Essen

Sven Plex Petersson, vår meste OS-kommentator, 21 gånger har han varit med. Vasaloppet blir hans 33:e. Foto: KAI REHN

VÄDRET i morgon tisdag

SVERIGE i går kl 13

Kiruna	–9
Haparanda	–7
Luleå	–7
Umeå	–6
Storlien	–9
Östersund	–6
Sundsvall	–6
Gävle	–4
Falun	–4
Karlstad	–3
Stockholm	–1
Norrköping	–5
Visby	–1
Jönköping	–8
Göteborg	–2
Växjö	–2
Kalmar	0
Ängelholm	0
Malmö	0

STORSTÄDER i går kl 13

Amsterdam	10
Aten	16
Berlin	9
Bryssel	i.u.
Genève	9
Helsingfors	–4
Köpenhamn	0
Lissabon	14
London	12
Madrid	10
Moskva	–5
New York	i.u.
Oslo	–7
Paris	10
Prag	7
Reykjavik	–3
Rom	16
Tokyo	7
Wien	10

i.u. = ingen uppgift

	On	To	Fr
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			
11			
12			

Färgen visar temperaturen: +25, +20, +15, +10, +5, 0, –5, –10, –20

SOLEN

	I DAG UPP	I DAG NER	I MORGON UPP	I MORGON NER
Luleå	6.51	16.39	6.47	16.42
Stockholm	6.51	17.11	6.48	17.14
Göteborg	7.12	17.39	7.09	17.41
Lund	7.03	17.37	7.01	17.39

TURISTORTER i går kl 13 +) = morgontemp.

Cypern	19	Malta	17
Eilat	20	Miami*)	17
Kanarieöarna	20	Nice	15
Kreta	15	Rhodos	17
Madeira	19	Sri Lanka	29
Malaga	16	Tunis	18
Mallorca	16	Venedig	7

DAGENS NAMN

MÅNDAG **28** FEBRUARI
Maria
Maja

Maria betyder hög, upphöjd eller bitter och är det vanligaste namnet i de kristna länderna.

DAGENS FÖDELSEDAGAR

Prins Bertil, *82 år.*

Arne Weise, Journalist, *64 år.*

Sven Gillsäter, fotograf, *73 år.*

DET HÄNDE 28 FEBRUARI

1860: Christina Nilssons debutkonsert.
1941: Orson Welles ”Citizen Kane” har premiär.
1986: Olof Palme mördas.

ANNONSBOKNING 08-725 25 08 ULLA ODEFORS

KÖRKORTS-FRÅGOR!
Nyutkomna för 1994
Alla de nya aktuella frågorna kompletta med alla svar och bilder.
Alla 240 frågorna till B-kort för endast 140:-.
Alla delfrågor till typ A, CE, DE och taxi tillkommer för endast 110:-/st.
Alla 5 för 490:-. Fraktfritt vid förskott.
Undvik de billigare och sämre kopiorna.
Du garanteras att klara provet med de enda kompletta originalen på marknaden.
Ring 0480-111 09 nu eller skriv till:
Masterförlaget, Box 4097, 390 04 Kalmar

Gula Tidningen
-Sveriges största annonstidning-
RÄTT PRIS!

NORDENS STÖRSTA och MEST KOMPLETTA BÅTMÄSSA för fritidsskeppare och yrkesfolk.
Båtmässan!
Båtar, motorer, tillbehör.
Specialtema: Allt för Segling. SurfExpo.
Classic Boat Show. DykExpo m m.
Öppet: Fre–Sön 10–18. Mån–Tors 12–21.
Tel 08-749 41 00.
Allt för sjön
5–13 MARS
STOCKHOLMSMÄSSAN, ÄLVSJÖ

Nöjd med din ensamhet?
- eller söker Du en trevlig partner att dela livets glädjeämnen och kanske ibland bekymmer med?

Det är ju inte oss alla förunnat att i vår vanliga omgivning finna den vi söker och kanske vi inte heller gillar dansbanans ytliga kontakter. Dessutom finns andra vägar. Genom vår förmedling har Du en god chans att möta den rätte(a). Under vår 25-åriga verksamhet har, genom vår försorg tusentals människor mötts och fattat tycke. Gör slag i saken NU! Sänd in talongen så får Du all information. Du förbinder Dig inte till något! All information sändes diskret.

Svara idag - Du har inget att förlora, men ett nytt liv att vinna!!!

Box 926, 745 25 Enköping
Tel. kontorstid: 0171/335 70.
Utförlig information och beställning, dygnet runt: 0712/701 31.
(Kostnad 4.55/min.)

Namn:.....
Adress:.....
Postadress:.....
AB 28/2

kanal 1

9.00–11.30 UR-program
9.00 UR-Akademin. 9.03 Afrikansk dans. 9.18 Med yxa och kniv. 9.30 Toner från underjorden. 9.32 Släktforskning. 9.40 Möbelrenovering. [42119]
10.00 I ögonblicket. Musikimprovisation. [46935]
11.00 Tidernas Europa. EU och Narkotikan. [6776549]

13.15 8 dagar (R)
Från gårdagen. [7422041]

14.00 Hemma
Huvudgäst: Stig Bergendorff. Inaktuellt och Hundliv. Med Ingela Agardh. Text-TV sidan 642. Forts 16.05. [3177886]

15.40 Högsta vinsten
Del 29. Australisk serie. [9891190]

16.00 Rapport [29848]

16.05 Hemma, forts
Historiska brottstycken. [1127935]

17.00 Rederiet (R)
Larmet går. Från torsdagen. [12225]

17.45 Börsen i dag [1166935]

17.50 Uutiset [7888549]

17.57 Kanal 1 i kväll [1180515]

18.00 Aktuellt, väder [49577]

18.15 Björnes magasin
Med följande filmer: Hanna Lovisa: Ja må hon leva! Sista delen. Bo och Bobek: På gatan. Tecknat. Hej Amigo! Marco Rios sjunger "Hip Hop Loppa". [96003]

18.45 Affärer
Del 3 av 10. Vad händer med jobben om svenska folket säger nej till EU? Näringsminister Per Westerberg berättar varför regeringen förstaligat fler företag än den privatiserat. Lars Wohlin, Stadshypotek, om villapriserna. Programledare: Henrik Frenkel och Nalini Yamdagni. Sänds även i kväll 23.15. [19954]

19.15 Bullen
Del 7. Kärlek och hästar. Reportage från ridskola. Brevfilm om anorexia. Intervju och musikvideo med artisten David Lee Roth. Programledare: Katti Hoflin och Eric Kearley. Text-TV sid 199. Även textat söndag 13.00. [507393]

20.00 Lilly Harpers dröm
Del 14 av 16. Amerikansk serie.
● I rollerna: Forrest Bedford – Sam Waterston, Lilly – Regina Taylor m fl.
● Handling: Forrest har lycktas få en fällande dom mot männen som mördade överste Landers. Men det är politikerna som tar åt sig äran. [29935]

20.45 På fel sida av Cypern (R)
Där bor den turk-cypriotiska familjen Saban. Från 5 februari. [4950732]

21.00 Aktuellt, väder [27515]

21.35 A-ekonomi [1451683]

21.45 Sportnytt [4135886]

22.00 Bakom kulisserna
"Återstoden av dagen." Om inspelningen av James Ivorys bioaktuella film med Anthony Hopkins och Emma Thompson i huvudrollerna. [515]

22.30 Spanarna på Hill Street (R)
Del 16 av 146. Polisserie. Från 1983. Missnöjet är stort med knarkpolisen Weeks brutala handlingssätt. [22157]

23.15–23.50 Affärer (R)
Från 18.45. [2432374]

KANAL 1 I MORGON

9.00–12.30 UR-program. **13.00** Vetenskapens värld (R). Det flygande snillet. **14.00** Hemma. Gäst: Mätts Carlgren. **15.35** Högsta vinsten. **16.00** Rapport. **16.05** Hemma, forts. **16.45** Nike (R). **17.45** Börsen i dag. **17.50** Uutiset. **17.57** Kanal 1 i dag. **18.00** Aktuellt. **18.15–19.00** Barnprogram. **19.00** Tuben. **19.30** Härlige Harry. **19.55** Tophit. **20.00** Läckan. **21.00** Aktuellt. **21.35** A-ekonomi. **21.45** Sportnytt. **22.00** Gardell får hemligt besök. **22.30–23.30** Mosaik (R).

tv 2

6.30–9.15 Gomorron Sverige
Med Rapport och väder varje hel och halv timme, studiogäster med mera. Programledare: Jesper Aspegren och Birgitta Axelsson. [95992577]

16.30 Carol & Co (R)
Del 7. Vilken morsa! Komiskt drama med Carol Burnett, Anita Barone, Richard Kind mfl. Från 1993. [60683]

16.55 Nyhetstecken [8304916]

17.00 Rapport, väder
Text-TV sidan 399. [61312]

17.05 Regionalnytt [1511312]

17.10 En härlig tid
Del 5 av 9. USA-serie. Kevin och kompisarna i skolmatsalen. [28138]

17.40 Parabolic People
Del 5 av 11. Ett expressionistiskt collage av Sandra Kogut. [1508848]

17.45 Flytande television
Sista delen. Animerat collage producerat av MTV. [883190]

18.00 Hurra
Udda musik med Per Dahlberg. [23041]

18.15 Landet runt
Larz-Thure Ljungdahl. [87867]

18.45 Lilla sportspegeln [60190]

19.15 Regionalnytt [4389119]

19.30 Rapport, väder
Text-TV sidan 399. [9886]

20.00 Trafikmagasinet
Vi får allt fler kompakta bilar. Men man får inte låta design gå före det praktiska. Test av kompaktbilen BMW 3161. Vågar du köpa en Renault när Volvosamarbetet sprack? Konsumenttest av Renault Laguna, närmaste konkurrent till bland annat Volvo 440/460. Programledare: Carl-Ingemar Perstad. Sänds även textat lördag 10.00. [6799]

20.30 Med huvet på skaft
Del 3 av 10. Vilket år, vilken händelse och vem letar vi efter? Har ni huvudet på skaft kan ni tävla mot Marianne von Baumgarten/Hans Waldenström och Jens Orback/Svante Grundberg. Programledare: Helge Skoog. [8770]

21.00 Plus
Rea på bostadsrätter. De som köpt sina nyproducerade bostadrätter till fullt pris känner sig lurade. Mobiltelefon för vanligt folk. Hur fungerar GSM-systemet? Programledare: Sverker Olofsson. Även textat söndag 15.30. [3521]

21.30 Dynamo
Sista programmet. Direktsändning. Artister i studion: Sator, IDHA, Olle Ljungström. Björn Kjellman. Reportage: Svårt att hitta den rätte. Programledare: Karin Magnusson. [98848]

22.30 Ni bad om det
Del 8. Stjärnsmällen. Lukas Berntz och Suzanne Kuhl svarar bl a på frågan: Vart tar alla bortflugna undulater vägen? Med Robert Gustafsson, Lena T Hansson, Jonas Hallberg med flera. [5206]

23.00 Rapport [20916]

23.10–0.10 Musikspegeln (R)
Del 1 av 8. Med cellisten Mstislav Rostropovitj, tonsättaren Staffan Mossenmark, folksångerskan Susanne Rosenberg m fl. Sigvard Hammar reflekterar över musiklivet i Sverige. Programvärd: Lars Tilling. Från tisdagen. [2493461]

TV 2 I MORGON

6.30–9.15 Gomorron Sverige. **14.00** Farlig kurva (R). Svensk film från 1952. **16.30** Carol & Co (R). **16.55** Nyhetstecken. **17.00** Rapport. **17.05** Regionalnytt. **17.10** Ren och Stimpy. **17.35** Pickup. **18.15** Solsta café. **19.15** Regionalnytt. **19.30** Rapport. **20.00** Glashuset. Sverige och Europa. **21.00** Miami Blues. Deckarserie. **21.50** Dokument utifrån. Kinas marknadsekonomi. **22.50** Rapport. **23.00–23.55** Regi: Derek Jarman. Engelsk dokumentär.

tv 3

12.20 Legenden om svarta masken
(The Legend on the Lone Ranger) USA-film från 1981. Med Michael Horse, Christopher Lloyd m fl. [5372393]

14.00 Diana & Diana
(Los Dos Dianas) Seriestart. Latinamerikansk dramaserie. Med Carlos Mata, Nohely Arteaga m fl. [747480]

15.00 Möte med det okända (R) [103022]
16.00 21 Jump Street (R) [5220393]
16.55 Nyheter [7245799]
17.00 Grannar [931732]
17.30 Barn: Scooby Doo [124515]

18.30 Storebror Jake
Seriestart. USA-komediserie om stuntmannen Jake Rosner (Jake Steinfeld) som ska hjälpa sin fostermor att uppfostra fem nya fosterbarn. [950867]

19.00 California Dreams
Seriestart. USA-ungdomsserie. Med Brent Gore, Hedi Noelle Lenhart, William James Jones med flera. [162515]

19.30 Paradise Beach [161886]

20.00 Henry & June
(Henry & June) USA-drama, 1990 baserat på Anaïs Nins dagböcker. Regi: Philip Kaufman. Med Fred Ward, Maria de Medeiros m fl. [1871206]

22.25 Nyheter, väder [3079206]

22.30 Rik och berömd
Aretha Franklin, Linda Gray, Janet Sartin, Jane Seymour m fl. [315770]

23.30 Nyheter, väder [747935]

23.35 Rebell i rätten [668193]

0.30–2.15 Dödlig utgång
(Terminal Choice) Kanadensisk thriller, 1985.
● I rollerna: Joe Spano, Diane Venora, David McCallum m fl. [3766159]

TV 3 I MORGON

12.25 Agent M.I.5. **14.15** Diana & Diana. **15.00** Privat. **16.00** 21 Jump Street (R). **16.55** Nyheter. **17.00** Grannar. **17.30** Barn. **18.30** Storebror Jake. **19.00** California Dreams. **19.30** Paradise Beach. **20.00** Larmet går. **21.00** Möte med det okända. **22.00** Privat. **22.55** Nyheter, väder. **23.00** Aschberg direkt. **23.30** McCall. **0.25** Nyheter. **0.30-2.25** Halvblodet.

nordic TV5

Nyheter: 17.55, 18.55, 19.55, 20.55, 21.55 och 23.00.
9.00 Oprah Winfrey (R) [676428]
10.00–10.30 Bakom rubrikerna [411428]

15.00 Santa Barbara [492428]

16.00 Gänget och jag (R) [871886]

16.30 Fresh Prince i Bel Air
USA-komediserie. [229409]

17.00 Pappa vet bäst [220138]

17.30 Bakom rubrikerna
Sänds även i morgon 10.00. [223225]

18.00 Oprah Winfrey
Sänds även i morgon 9.00. [476480]

19.00 Glamour [419729]

20.00 Vem tar vem [433515]

20.30 Vingar [432886]

21.00 Karate Kid II – Mästarprovet
(Karate Kid: Part II) USA-actionfilm, 1986. Med Ralph Macchio. [5315480]

23.05–0.05 Tennisspionerna
USA-spionkomedi. [1823225]

NORDIC I MORGON

Nyheter som ovan. **9.00** Oprah Winfrey. **10.00-10.30** Bakom rubrikerna. **15.00** Santa Barbara. **16.00** Gänget & jag. **16.30** Fresh Prince i Bel Air. **17.00** Pappa vet bäst. **17.30** Bakom rubrikerna. **18.00** Oprah Winfrey. **19.00** Glamour. **20.00** Kung Fu. Legenden. **21.00** NHL hockey. **23.30-0.00** Skilda typer.

4 tv 4

6.28 Gomorron [76651312]
8.45 Lingo (R) [4323935]
9.15–9.25 Stora famnen-lotteriet [38795190]

12.10 Helan & Halvan (R)
Gamla klassiker, med favoriterna Stan och Ollie, som färglagts med modern teknik. Från 1992. [7097799]

13.10 Sjukhuset [4955515]

13.55 Hotellet [276732]

14.50 Dynastin [2016799]

15.40 Lilla huset på prärien
USA-västernserie. [8553409]

16.30 Barn: Junior-4:an
Jakob tipsar om boken "Barna från Blåsjöfjället" och serialbumen om Spirou och Marsipulami. Serien "Vikingagravens hemlighet" fortsätter. [938645]

17.00 Cosby [939374]

17.30 Lokal-TV [932461]

18.00 Nyheterna [922664]

18.05 Lokal-TV [6559935]

18.25 Spader & Keno [3611190]

18.30 Tävling: Lingo
Sänds även nästa måndag 8.45. [958409]

19.00 Tävling: Jeopardy
Med Magnus Härenstam. [160157]

19.30 Nyheterna, väder [169428]

20.00 SOS – på liv och död
Dramatik på Åreskutan. Fyra ungdomar åker skidor utanför de preparerade områdena. Drunkningstillbud i Västerås. Reportage från en djurambulans i Stockholm Programvärd: Per Falkman. Sänds även söndag 10.00. [269848]

20.35 Kalla fakta
Vetlanda har en skrämmande självmordsstatistik. Vågar du ingripa mot en inbrottstjuv? Masspsykos i Norge. På bänken: Islands president Vigdis Finnbogadottir. Programledare: Jan Scherman. Sänds även lördag 13.15. [386119]

21.20 Matsons bil
Test av Honda Accord och Ford Mondeo på Knutstorp racer banan i Skåne av racerförarna Eva Bornebusch och Eje Elgh. Veckans ämne är avgaser. Håkan har varit ute och kört med en bil där avgaserna går direkt in i kupén, samt den eldrivna bilen Solon. Diskussionen i studion handlar om bensin- kontra eldrivna bilar. Besök på den exklusiva bilfabriken Cizeta i Modena. Peter Jezewski, från The Boppers, öppnar motorhuven på sin Cadillac Coupé -68. Programledare: Håkan Matson och Margita Ingwall. [2584225]

22.00 Nyheterna, väder [146577]

22.30 DD Åby [395461]

22.40–23.35 Hitlers barn
Fransk dokumentär om de män och kvinnor som föddes i nazisternas avelsanläggningar, i det djävulska projekt som 1935 startades av Heinrich Himmler. Syftet var att skapa en ren, arisk ras. Vi möter människor som fortfarande söker sitt förflutna, och som nu har tillgång till de tidigare hemliga, tyska arkiven. [2129916]

TV 4 I MORGON

6.28 Gomorron. **8.45-9.15** Lingo (R). **12.00** Helan & Halvan (R). Gamla färglagda klassiker med favoriterna Stan och Ollie. **13.10** Sjukhuset. **13.55** Hotellet. **14.50** Dynastin. **15.40** Lilla huset på prärien. **16.30** Barn: Junior-4:an. **17.00** Cosby. **17.30** Lokal-TV. **18.00** Nyheterna. **18.05** Lokal-TV. **18.25** Spader och Keno. Dragningar. **18.30** Tävling: Lingo. **19.00** Tävling: Jeopardy. **20.00** Skrattkammaren. Lustiga luringar och fräcka filmklipp. **20.35** På Spaning i New York. USA-polisserie. **21.25** Fotboll världen över. Presentatör: Robert Periskog. **22.00** Nyheterna, väder. **22.30** Dagens Dubbel Jägersro. **22.40-23.35** Tropical Heat. USA-actionserie.

■■ Siffrorna inom parentes anger koden vid användandet av Show View. © Gemstar

tv i går

Lysande OS-avslutning

ÅSA MOBERG

Hockeyguld till Sverige och femmilsguld till **Vladimir Smirnov**, vilken avslutningsdag i OS! Smirnov åkte med extra kolhydrater och halva världens förhoppningar som bränsle. Tänk när han får riktiga skidor också, så att **Gunde Svan** inte behöver bekymra sig över hur mycket han stakar med armarna. Svan är en lysande kommentator som kan få tittaren att själv uppleva känna skidåkarnas plågor.

I ett fint reportage av **Kristina Kappelin** sammanfattades OS ur kvinnovinkel. lika lysande som resten. I studion konstaterades att ingen har ett negativt ord att säga om Lillehammer.

Det är en fördel att vara ett litet land, sa en ledamot i olympiska kommittén i norsk TV, eftersom goda erfarenheter från ett fält så lätt kan överföras till andra, både i fråga om idrott och organisation. Men det finns också mycket norskt som inte går att överföra till något annat land. Avslutningsceremonin var inte riktigt det perfekta TV-skådespelet, men den förmedlade en norsk tradition som kanske kan kallas folkmystik. I det norska kynnet finns en förbisedd latinamerikansk del, en hängivenhet och passion som svenskar sällan har.

Det är väl det vi anar när vi avundsjukt betraktar norrmännens 17 maj-firande. Det är knappast en tillfällighet att Norge är en framstående tävlingsnation i latinamerikansk dans, eller att **Thor Heyerdahl** bor i Peru, där han hanterar sitt nyupptäckta pyramidområde med sällsynt känslighet för de andeväsen som råder över de gamla gravarna.

Norge är möjligen det land i världen där rationellt och irrationellt ingått den idealiska föreningen. Om svenskar nu kan inse att Norge är något annat än en mindre, sämre och löjligare variant av Sverige, då har OS i Lillehammer inneburit ett litet underverk i de mellanmänskliga förbindelserna.

AFTONBLADET
Redaktör: K G Björkman
Tel: 08–725 2336, fax: 08–600 0174

FILMER

JENS PETERSON

Jungle Fever
✚✚✚✚
Ett mord på en svart man av italienare i Brooklyn inspirerade **Spike Lee** till den här skildringen av kärlek mellan svart och vit. Ett omöjligt experiment med Lees ögon, en hopplös skildring av allt högre murar mellan amerikaner med olika bakgrund.
Filmnet Plus 20.00

Henry & June
✚✚✚
Lätt-erotik av **Philip Kaufman** som gjorde "Varats olidliga lätthet". Här skildrar han förhållandet mellan **Henry Miller, Anais Nin** och Millers fru **June** i 30-talets Pariskultur. Vacker och sensuell, om en kvinna som utnyttjas av två blivande litterära storheter. För lång, tycker en del.
TV 3 20.00

Maria de Medeiros och Fred Ward, TV 3 20.00.

Alan & Naomi
✚✚✚
Lukas Haas (pojken i "Vittne till mord") försöker få kontakt med en tyst grannflicka. Det är Brooklyn 1944, och hon har sett sina föräldrar mördas av nazisterna.
Filmnet Movie 21.00

Flykt genom öknen
✚✚✚
John Wayne är en av tre banditer som tar hand om en upphittad baby i öknen. Historien filmades många gånger, först 1909, men den här är gjord av **John Ford** vilket gör den bättre. Slutscenen, i juletid, tyngs av sentimentalitet och religiös symbolik.
FilmMax 16.00

Vilse
✚✚✚
Första filmversionen av "Postmannen ringer alltid två gånger", med **John Garfield** som luffaren och **Lana Turner** som kvinnan han faller för. Inte lika sexig som **Nicholson/Lange**, men lika svart skildring av mänsklig svaghet.
FilmMax 20.00

De laglösas näste
✚✚✚
Tyske mästerregissören **Fritz Lang** i sin sista västernfilm. En cowboy som ska hämnas sin fästmös död hamnar bland bovar. Och den rättfärdige hämnaren börjar likna dem han hatar. **Marlene Dietrich** är på de laglösas sida.
FilmMax 18.00

Legenden om Svarta masken
✚✚
I USA är han berömd, här har sagan inte fastnat. TV 3 har visat den här grundkursen i hur hjälten möter indianen Tonto m m många gånger. Färglösa aktörer.
TV 3 12.20

Dödlig utgång
✚✚
Ingen som väljer husläkare söker sig till det här kanadensiska sjukhuset. Läkare och systrar slår vad om hur patienterna ska klara sig – någon börjar mörda för att vinna vaden.
TV 3 1.00

Rena rama turen
✚✚
Martin Short är förföljd av otur i den här komedin som har ett grundskämt men varierar det väl. Tillsammans med **Danny Glover** ska han spåra en försvunnen – lika otursförföljd – flicka.
Filmnet Movie 19.00

Karate Kid II – mästarprovet
✚✚
Sämre än ettan. Här får pojken som hittade självförtroende i karatetävlan åka till Japan med sin lärofader. Även där försöker han låta bli att slåss, till slutscenen.
Nordic 21.00

Ralph Macchio, Nordic 21.00.

Dagens B-skådis
Bradford Dillman har gjort många filmer och TV-serier i mindre roller. "Please call it murder" är från 1974 och handlar om försäkringsbedrägeri.
TV 1000 18.00

Per Falkman är ny programledare i TV 4:s SOS-serie.

SOS – Falkman är tillbaka

Per Falkman, 51, är tillbaka i TV. Nu kan ni se hans leende i "SOS – på liv och död".

Efter 20 år hos SVT sade **Loa Falkmans** storebror upp sig 1986, och startade eget bolag för att lära folk tekniken att tala övertygande och säkert. Men från i kväll är Per ny programledare i "SOS – på liv och död".

HÄR IGEN

● **Kunde du inte vara utan TV, Per?**

–Jag blev tillfrågad, och tittade först på några gamla SOS-program med mina 10-åriga tvillingar **Sofia** och **Johan.**

–Där såg vi hur några barn livsfarligt klättrade på ett bygge. Johan sa "att det där var ingen bra idé". Då insåg jag att SOS-serien inte var något sätt att göra underhållning av katastrofer, utan ett pedagogiskt drama. Och tackade ja.

–I kväll visar vi något mycket aktuellt i sportlovstider. En skidolycka i Åre.
TV 4 20.00

SLUT I RUTAN

Dynamo utan pengar – och tittare

■■Adjöss med "Dynamo"! Och **Karin Magnusson,** 22, som försvinner ur TV2-rutan efter åtta veckor som programledare.

● **Varför, Karin?**

–Det finns inga mer pengar hos Malmö-TV för programmet, vad jag förstått.

● **Inga tittare heller, ni började med 290 000 och har sedan tappat cirka hundra tusen?**

–200 000 är väl inte så dåligt, men det är aldrig bra när det går nedåt.

● **Svårt att nå de unga, den åldersgrupp som tittar minst på TV?**

–Dynamo-serien blev aldrig marknadsförd på rätt sätt. Målgruppen var inte tonåringar, vi gjorde serien för 20–30-åringar.

● **Vad gör du i morgon?**

–Flyttar in i min nya lägenhet i Stockholm, och återvänder till riksradion. Där jag tidigare var reporter hos Studio 1 i P1.
TV 2 21.30

● *Karin Magnusson tillbaka till radion.*

Gamla bekanta seriedrottningar

Linda Gray.

■■TV 3 påstår att "California Dreams" är ny, men den serien har vi sett förut. Ännu mer gamla bekanta är seriedrottningarna **Linda Gray** och **Jane Seymour** hos **Lennart Swahn** i "Rik och berömd". Linda dyker upp som Sue Ellen när "Dallas" startar om i TV 4 nästa tisdag.

HÄR IGEN

TV 3 19.00, 22.30

Himmler avlade blonda arier

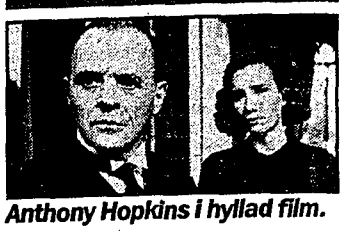
Himmler.

■■I Norge avlades det fram flera tusen "ariska barn" under andra världskriget. Något som SS-chefen **Heinrich Himmler** började med hemma i Tyskland redan 1935. Blonda, blåögda SS-officerare fick para sig med kvinnor av samma godkända utseende. Möt några av "Hitlers barn" i:

VÄRLDEN

TV 4 22.40

NÖJESNYTT

Anthony Hopkins i hyllad film.

Så spelades storfilmen in

■■Kvällens höjdare ser vi "Bakom kulisserna", från inspelningen av filmen "Återstoden av dagen". Nominerad till åtta Oscar. Som bästa film, bästa regi **(James Ivory),** bästa manliga och bästa kvinnliga huvudroll **(Anthony Hopkins** och **Emma Thompson),** med mera. Aftonbladets filmkritiker **Jens Peterson** har redan prisat filmen. Med högsta betyg, fem plus (världsklass) och orden "en mästerlig berättelse, suveränt spelad av alla inblandade med Hopkins i spetsen".
Kanal 1 22.00

SERIESTART

Gympa-Jake har blivit en snäll stuntman

■■ Jake Steinfeld har ni kanske sett i någon satellitkanal när han kört sin gympaserie "Jakes Fitness Minute".

TV-världens mest sympatiska – bara en minut lång.

Nu kommer Jake Steinfeld som stuntman med fem fosterbarn i en serie av den gulligare sorten.
TV 3 18.30 varje vardag

SERIESTART

Helan & Halvan till lunch.

Luncha med Helan & Halvan

■■Alla som köpte Aftonbladet tidigt i morse kan vi tipsa om att luncha med **Helan & Halvan** – i TV 4. Där ska världens mest berömda komikerpar härja varje vardag i åtta veckors tid. Det blir 40 luncher det!
TV 4 11.50

kabel och satellit

Övriga kanaler på nästa uppslag

FILMNET PLUS

6.00 Pyjamasbananerna; Teddybjörnen Rupert. Svenskt tal. **[5696157]**
8.00 Ernest – töntarnas konung. USA-komedi från 1991 med Jim Varney. 88 minuter. **[3289732]**
9.30 Allt för ett skratt. Dokumentär. **[9504848]**
12.00 De sista dubbelagenterna. Actionfilm från 1991 med Gene Hackman. 95 minuter. **[6746138]**
14.00 Alan & Naomi. Amerikanskt drama från 1992 med Lukas Haas. 96 minuter. **[7505799]**
15.35 Bio-top tio i USA. Nöje. **[57374206]**
16.00 Grady. Tecknat. Svenskt tal. **[7165206]**
16.30 Droiderna. Tecknat. Svenskt tal. **[1667041]**
17.00 Basketfeber. Tecknat. Svenskt tal. **[1668770]**
17.30 Sonics äventyr. Tecknat. Svenskt tal. Okodat. **[1678157]**
18.00 Prickskytten. Västern från 1990 med Tom Selleck. 115 minuter. **[1382664]**
19.55 Update. Evenemangsnyheter. **[5866751]**
20.00 Jungle Fever. Amerikansk komedi från 1991 med Wesley Snipes. 126 minuter. **[19600374]**
22.10 Fotboll: Engelska ligan. [83151461]
24.00 Dödligt vapen 3. Amerikansk actionfilm från 1992 med Mel Gibson och Danny Glover. 118 minuter. **[2927178]**
1.55 Den innersta kretsen. Italienskt drama från 1991 med Bob Hoskins. 129 minuter. **[55192028]**
4.10–6.00 Cyrano de Bergerac – värjans mästare. Äventyrsfilm från 1950. 112 minuter. **[1388180?]**
I MORGON: 6.00 Pyjamasbananerna; Teddybjörnen Rupert. Sv tal. **[2116468] 8.00 Emil och griseknoen.** Familjefilm (92). **[25997468] 9.35 Allt för ett skratt.** Dokumentär. **[12617642] 10.00 I demonernas våld.** Actionfilm från 1987 (92). **[54068642] 11.35 E News.** Nytt från Hollywood. **[46475062] 12.00 Jakten efter guldskatten.** Amerikansk komedi från 1977 (101). **[2564178]**

FILMNET MOVIE CHANNEL

7.00 Cyrano de Bergerac – värjans mästare. Film från 1950 med José Ferrer. 112 min. **[65954935]**
9.00 Familjen Jetson. Tecknad familjefilm från 1990. Svenskt tal. 87 minuter. **[65974799]**
11.00 Ernest – töntarnas konung. USA-komedi från 1991 med Jim Varney. 88 minuter. **[43327436]**
13.00 Virginia City. Västern från 1940 med Errol Flynn och Humphrey Bogart. 121 min. **[69959652]**
15.00 Brudens fader. Amerikansk komedi från 1991 med Steve Martin. 105 minuter. **[27837683]**
17.00 Havets faror. Drama från 1992 med Robert Urich. 96 minuter. **[63995867]**
19.00 Rena rama turen. Amerikansk komedi från 1991 med Martin Short. 92 minuter. **[36912515]**
21.00 Alan & Naomi. Amerikanskt drama från 1992 med Lukas Haas. 96 minuter. **[27825848]**
23.00 Blood Ties. Rysare från 1991 med Harley Venton. 96 minuter. **[27838312]**
1.00 Oskyldig till mord. Thriller med Virginia Madsen. 90 minuter. **[26182820]**
3.00 Ondskans hus. Amerikansk rysare från 1991 med Brandon Adams. 98 minuter. **[26364064]**
5.00–7.00 Dödligt vapen 3. Actionfilm med Mel Gibson och Danny Glover. 118 min. **[40764820]**

"Jetsons" klockan 9.00

I MORGON: 7.00 Thelonius Monk: Straight no Chaser. Amerikansk dokumentär från 1988 (90. **[18111604] 9.00 Återföreningen.** Drama från 1989 (110). **[18131468] 11.00 Skeppsbrott i Söderhavet.** Familjefilm från 1960 (121). **[45285739]**

TV 1000

7.00 What's up Doc? Tecknat för barn. **[84408799]**
8.00 Vårat gäng. Svensk komedi från 1942 med Alice Babs. 86 minuter. **[38639645]**
9.30 Running on Empty. Amerikansk actionfilm från 1988 med Christine Lahti. 112 min. **[45597480]**
11.30 Falling from Grace. USA-drama från 1992 med John Mellencamp. 100 min. **[51788751]**
13.30 Filmsnubbar, Afrikagubbar och hemska svenskar. Komedi från 1988 89 min. **[11383157]**
15.00 Sällskapsresan II. Svensk komedi från 1985 med Lasse Åberg. 91 minuter. **[64550848]**
16.30 Cigarettes and Coffee. 23 min. **[77149747]**
17.00 Det förlorade landet. Äventyr. **[76799206]**
17.30 Skattkammarön. Tecknad. **[91909745]**
18.00 Please Call It Murder. USA-thriller från 1974 med Bradford Dillman. 90 minuter. **[38221003]**
19.45 Den innersta kretsen. Italienskt drama från 1991 med Tom Hulce. 137 minuter. **[18339003]**
22.00 Knockoutmagasinet. De bästa matcherna från den senaste månaden. Kommentatorer: Steffen Tangstad och Ingemar Johansson. **[44478138]**
0.05 Tusen och en natt. Ylva Thompson presenterar erotisk film: Sex, Lies. 59 minuter. **[38913739]**
1.30 Tough Man. Amerikanskt drama från 1983 med Dennis Quaid. 102 minuter. **[70927623]**
3.30 Husbands and Lovers. Italienskt drama från 1991 med Julian Sands. 94 minuter. **[91172352]**
5.00–7.00 Honungsvargar. Svenskt drama från 1990 med Maria Grip. 98 minuter. **[78750596]**
I MORGON: 7.00 Sandokan. Tecknat. **[87963333] 7.30 Det förlorade landet.** Äventyrsserie. **[87966420] 8.00 Flicka utan namn.** Svenskt drama (96). **[89279536] 10.00 Se upp igen blindstyre!** Komedi från 1991 (91). **[56613517] 12.00 Tärningen är kastad.** Deckare från 1960 (90). **[17262178]**

FILMMAX

6.15 Kär i tre. Amerikansk musikal från 1957 med Jane Powell. 98 minuter. **[97676312]**
8.00 Flykt genom öknen. Amerikanskt drama från 1948 med John Wayne. 105 minuter. **[88499190]**
10.00 De laglösas näste. Amerikansk västern från 1952 med Marlene Dietrich. 89 min. **[73292225]**
12.00 Dr Jekyll och mr Hyde. Amerikansk rysare från 1941 med Spencer Tracy och Ingrid Bergman. 127 minuter. **[91336732]**
14.00 Kär i tre. Se 6.15. **[18043886]**
16.00 Flykt genom öknen. Se 8.00. **[18023022]**
18.00 De laglösas näste. Se 10.00. **[70926312]**
20.00 Vilse. Amerikanskt drama från 1946 med Lana Turner. 110 minuter. **[21139664]**
22.00 Dr Jekyll och mr Hyde. Se 12.00. **[21159428]**
24.00 Angel Heart. Amerikansk rysare från 1987 med Mickey Rourke och Robert De Niro. 113 minuter. **[48276555]**
2.00 Flykt genom öknen. Se 8.00. **[67316642]**
3.50–6.00 Vilse. Se 20.00. **[84215807]**
I MORGON: 6.00 Miracle Mile. Amerikanskt drama från 1989 (84). **[56032915] 8.00 An American in Paris.** Musikal från 1951 (113). **[70432771] 10.00 Straffkompaniet.** Drama från 1990 (94). **[62008371] 12.00 A Chorus of Disapproval.** Engelskt drama från 1988 (100). **[48997265]**

Lana Turner kan ses 20.00.

sport-tv

EUROSPORT NORDIC

8.30 Aerobics. Motion. **[309751]**
9.00 Vinter-OS: Avslutningen. Höjdpunkter. **[5390515]**
11.00 Vinter-OS: Alpint. Höjdpunkter. **[9390867]**
13.00 Golf. Höjdpunkter från Europatävlingen Open de Andalucia. **[415867]**
15.00 Tennis: ATP-turnering. Från Philadelphia. **[402428]**
17.00 Eurofun. Snowboard World Series, deltävling i Davos, Schweiz. **[980515]**
17.30 Vinter-OS. Höjdpunkter. **[614041]**
19.30 Eurosportnyheterna. Kommentarer, analyser och resultat. **[336770]**
20.00 Motor: Supercross. Motocross, inomhustävling i Hannover. **[934461]**
21.00 Motor: Nascar Winston Cup. Amerikanska standardbilar. Från Atlanta. SVENSK KOMMENTAR. **[583751]**
22.00 Thaiboxning. Internationella proffsmatcher. **[589935]**
23.00 Fotboll: Målkavalkad. Veckans mål från de europeiska ligorna och cupmatcherna. **[503515]**
24.00 Eurogolf: Open de Andalucía. Magasin. **[811081]**
1.00–1.30 Eurosportnyheterna. **[3838284]**

DSF

6.00 Sport Report. **7.00** Täglich Fit. Motion. **7.30** Sport Report. **9.00** Täglich Fit. **9.30** Sport Querschnitt. **12.00** Reisemagazin: Interlaken, Schweiz. **12.30** Powerplay – das Spiel der Spiele. Tävling. **13.00** Täglich Fit. **13.30** Fun. Magasin. **15.00** Tore und Triumphe. Dokumentär. Eller: Tennis: ATP-Turnier. Final. Från Rotterdam. **16.00** Basket: Veltins. Bundesliga. **17.00** Fotboll: Hattrick. Bundesliga. **18.00** Young and Fun. **19.30** Sport Report med nyheter. **19.35** Powerplay – das Spiel der Spiele. Tävling. **20.00** Tennis: ATP-Turnier Indian Wells. **22.00** Fotboll: Spanska ligan. Barcelona–La Coruna. **22.45** Sport Report med nyheter. **23.00** WCW: Pro Wrestling. **24.00** Kampsport: The Austrian Giants. **0.30** Motorsport: Transdanubia '93. **1.00–1.45** Fotboll: Spanska ligan.

nordisk tv

FINLAND

7.40 Sunnuntairaportti. **8.05** Koulu-TV. **8.10** Kieli-TV. **8.25** Vieraskirja. **9.10** Koulu-TV. **10.35** Utbildning. **11.25** Koulu-TV. **12.00** Uutiset. **12.05** Haastattelijana Mirja Pyykkö. **13.00** YLE-opisto. **14.50** Hyvää pataa. **15.20** Kanteletar. **16.00** Hyvää iltapäivää Suomi. **16.30** Wanhat mestarit – Viljo Heino. **17.00** Pikku Kakkonen. **17.25** Megavisa. **18.00** Suomen suosikit. **18.30** Milkshake. **19.00** Operaatio isänmaa. **19.30** Uutiset. **19.55** Urheiluruutu. **20.00** A-studio. **20.15** Tulek Manu. **22.05** Koivistos Finland.

FINLAND 1

5.00 Teksti-TV:n. **8.05** Koulu-TV. **8.10** Kieli-TV. **8.25** Vieraskirja: Le Kalevala, mon amour. **9.10** Koulu-TV. **10.35** Utbildning: Pussel. **11.25** Koulu-TV. **11.50** Euronews. **12.00** Uutiset. **12.05** Haastattelijana Mirja Pyykkö. **13.00** YLE-opisto. **15.00** Viittomakieliset uutiset. **15.05** Tuulet. **15.20** Kanteletar. **16.00** Uutiset. **16.05** Matkalla maineesen. **16.50** Ykköskriitikko. **17.00** TV-nytt. **17.30** Luvallanne. **17.35** Keskelle galaksia ja käännös vasempaan. **18.00** Suomen suosikit. **18.30** Milkshake. **19.00** Operaatio isänmaa. **19.30** Uutiset. **19.55** Urheiluruutu. **20.00** A-studio. **20.15** Tulek Manu – onk tääl tanssit? **21.45** Noitaympyrät. **22.15** Uutiset. **22.20** Videopolis: Kaksoiselämää. **23.15** Euronews.

FINLAND 2

14.50 Hyvää pataa. **15.20** Ekoisti. **15.45** Vuoristosairaala. **16.30** Wanhat mestarit – Viljo Heino. **17.00** Pikku Kakkonen. **17.30** Uutiset. **17.45** Kotimaan katsaus. **18.00** Skämt å sido. **18.20** Talking Heads. **19.15** Sebrá. **20.00** Vredens marker. **20.30** Merelle/Till havs. **21.00** TV-nytt. **21.05** Café Kafka. **22.05** Koiviston Suomi/Koivistos Finland.

NORGE 1

9.30 Mr Magic. **9.35** Alfabetet på engelsk. **9.40** Skapende historie. **10.00** Øyet på Tanzania. **10.25** På silkepoter. **10.55** Vårt solsystem. **11.20** I sikte: Grafiske yrker. **11.35** Åpen videregående II. **12.05–12.20** Trimkvarteret. **16.55** Nyheter på tegnspråk. **17.00** Ettermiddagsnytt. **17.05** Du? **17.30** Tegnsatt. **18.00** Barne-TV. **18.30** Tom og Jerry. **18.45** Hus og landskap i Norge. **19.00** Dagsrevyen. **19.35** Ingeborg Cook. **20.05** 5 x Kaurismäki. **20.10** Ariel. **21.20** Kulturoperatørene på filmfestival. **21.55** Fulle 5. **22.00** Aktuelt. **22.40–23.35** Dokumentar.

NORGE 2

15.50 Dagens dobbel. R från gårdagen. **16.00** Hverdagsliv. R. **16.30** VTV. Aktuella musikvideor. **17.00** Helene og gutta. Fransk ungdomsserie. **17.30** Hverdagsliv. Dramaserie. **18.00** Treneren. Komediserie. **18.30** Nyhetene. **18.45** PS. Nyhetsmagasin. **18.55** Været. **19.05** Arena 2: Goal! **19.35** Mot i brøstet. Norsk komediserie med Nils Vogt, Sven Nordin och Arve Opsahl. **20.05** Rederiet. Svensk dramaserie. Del 24. **21.00** Nyhetene. **21.25** Været. **21.30** Sporten. **21.40** Dokument 2. Svensk dokumentär. **22.40** Sheriffen. Serie. **23.30** KNA Hjulspinn. Motormagasin. **24.00** Whitbread-seilasen. R. **0.30** PS. R. **0.45** Været. **0.50–1.00** Dagens dobbel.

MTV

6.00 Awake on the Wild Side. **9.00** VJ Ingo. **12.00** The Soul of MTV. **13.00** Greatest Hits. **14.00** Snowball. **16.30** Report. **16.45** At the Movies. **17.00** News. **17.15** 3 from 1. **17.30** Dial MTV. **18.00** Hit List UK. **20.00** Greatest Hits. **21.00** Phil Collins Fantastic Journey. **21.30** Madonna Girlie Show. **22.00** The Real World. **22.30** Beavis & Butt-head. Tecknat. **23.00** Report. **23.15** At the Movies. **23.30** News at Night. **23.45** 3 from 1. **24.00** Hit List UK. **2.00** VJ Marijne van der Vlugt. **3.00–6.00** Night Videos.

Z-TV

Nyheter fem i varje hel timme från 16:55. 16.30 Funhouse. **17.00** Anna Valdsoo. **18.00** O S A. **19.00** Anna Valdsoo. **20.00** Jagad. **21.00** Tears or Fears? **21.30** Filmjournalen. **22.00** Saturday Night Live. **23.00–0.05** Island of Lost Souls. Amerikansk film från 1933 med Charles Laughton.

TV 21

7.00 Gymping. **7.30–8.00** Lokalt Malmö. **7.30–8.15** Lokalt Göteborg och Stockholm. **11.00** 11-kaffet. **12.00–12.30** Lokalt Malmö. **15.00–16.00** 3 till 4. **17.00–17.30** Lokalt Malmö. **18.30** Gymping. **19.00** Lokalt Göteborg. **19.50** Sportprofilen. **20.00–21.00** Sverigespelet. **20.00–22.00** Lokalt Göteborg: BingoLotto. **21.30–21.45** Lokalt Malmö: Syd-TV.

BBC

6.00 Nyheter; Weather. **6.25** The Money Programme. **7.00** Business Breakfast. **8.00** Breakfast News. **10.05** Kilroy. **10.45** Newshound. **11.00** News from London. **11.05** Playdays. **11.30** Good Morning. **13.15** Pebble Mill. **13.55** World Weather. **14.30** Leakey's Wildlife. **15.00** Nyheter; World Weather. **15.30** France Means Business. **16.00** Music Time. **16.20** Jackanory: The Fox and the Chicken. **16.35** Earthfasts. **17.00** Grange Hill. **17.25** Newsround Extra. **17.40** Landmarks. **18.00** Look Stranger. **18.20** Building Sights USA. **18.30** The Great British Quiz. **18.55** World Weather. **19.00** News from London. **19.30** Rough Guide to Careers. **20.00** The BBC Design Awards 1994. **20.30** Holiday. **21.00** As Time Goes By. **21.30** Only Fools and Horses. **22.45** In the Making. **23.00** Nyheter. **23.25** World Business Report. **24.00** Nyheter; Business News. **0.25** Newsnight. **1.10** Nyheter; Asia Today; Business News. **1.25** Newsnight. **2.00** Nyheter; Business News. **2.25** World Business Report. **3.00** Nyheter; Asia Today; Business News. **3.25** Newsnight. **4.00** Nyheter; Asia Today. **4.25** Film 94. **5.00** Nyheter; Business News. **5.25** Tomorrow's World.

NBC SUPER

5.30 NBC News. **6.00** Super Shop. **6.30** NBC News. **7.00** ITN World News. **7.15** Business Forum. **7.45** Strictly Business. **8.00** ITN World News. **8.15** Strictly Business. **8.30** NBC News. **9.00** Super Shop. **12.00** Today's Business. **12.30** Financial Times Reports. **13.00** Today. **13.30** European Market Round Up. **14.00** Today. **14.30** The Money Wheel. **17.30** European Market Wrap. **18.00** Today. **19.00** ITN World News. **19.30** Culture Calendar. **20.00** Documentary Showcase. **21.00** Disaster Chronicles. **21.30** Memories Then and Now. **22.00** ITN World News. **22.30** European Business Today. **22.50** US Market Wrap. **23.00** The Tonight Show. **24.00** Real Personal. **0.30** NBC News. **1.00** Equal Time. **1.30–2.00** The Detectives.

CARTOON

6.00–9.00 Morning Crew. 06.30–07.00 S, N. **9.00** Richie Rich. **9.30** Heathcliff. **10.00** Biskitts. **10.30** Paw Paws. **11.00** Pound Puppies. **11.30** Shirt Tales. **12.00–13.00** World Famous Toons. 12.30–13.00 S. **13.00** Josie & Pussycats. S. **13.30** Plastic Man. S. **14.00** Birdman/Galaxy Trio. N. **14.30** Galtar. N. **15.00–16.00** Super Adventures. 15.30–16.00 S. **16.00** Fantastic 4. **16.30** Capt Planet. **17.00** Jonny Quest. S. **17.30** Down Wi Droopy'D. S. **18.00** Dast & Mutt Wacky Race. S. **18.30** Flintstones. **19.00–20.00** Bugs & Daffy Tonight. S. ***S = svenskt tal. N = norskt tal.***

TNT

Tema: Hollywoodhjältar. 20.00 The Fighting 69th. Film från 1940 med James Cagney, Pat O'Brien m fl. 90 min. S. **21.45** God Is My Co-Pilot. Film från 1945 med Dennis Morgan, Raymond Massey m fl. 88 min. S. N. **23.25** Flying Fortress. Film från 1942 med Richard Greene, Carla Lehmann. 68 min. **0.45** Pilot No 5. Film från 1943 med Franchot Tone, Gene Kelly. 71 min. **2.10** Shadow in the Sky. Film från 1951 med Ralph Meeker, Nancy Davis m fl. 78 min. **3.40** Heroes for Sale. Film från 1933 med Richard Barthelmess, Loretta Young. 71 min. ***S = svensk text. N = norsk text.***

CHILDRENS

7.00 RatKan II. Bucky O'Hare. Bobobs. Paddy. Ej fastställt program. Pugwall (sv text), del 41. Head to Head with Violet Berlin. Tifou. Adventures of Teddy Ruxpin. **10.00** It's Droibee Time. Cococinel. Dappledown Farm. Ivor the Engine. Special Spots. Iris the Happy Professor. Clangers. Topsy & Tim. Rosie & Jim. Johnson and Friends. The Family Ness. Huxley Pig. **12.00–15.00** RatKan II. R från 07:00. **15.00** Ej fastställt program. **15.30** New Shoe People. **15.45** Babar. **16.15–18.00** RatKan II. Roger Ramjet. Ej fastställt program. Special Feature. Spiff and Hercules. Head to Head med Violet Berlin. McGee and Me (sv text), del 5. T-Rex.

DISCOVERY

17.00 Fåglar från alla årstider. **18.00** Skattsökarna: Perattas dödsbringande guld. **18.30** Terra X: En gömd värld. **19.05** Efter år 2000. **20.00** Klassiska bilar: Plastinpackade klassiker. **20.30** Viljan att överleva: Morro Castles öde. **21.00** Underrättelsetjänster: Industrispionage. **22.00** Resmål: Whickers World. **23.00** Äventyrslystnad: Född till kapplöpning. **24.00** Vildmarken.

RTL PLUS

6.00 Nyheter. **7.00** Guten Morgen Deutschland. **9.00–11.00** Serier. **9.00** Notruf California. **10.00** Reich und schön. **10.30** Zeit der Sehnsucht. **11.00** Der Preis ist heiß. **11.30** Familien Duell. **12.00** Punkt 12. **12.30–15.00** Serier. **12.30** Springfield Story. **13.20** California Clan. **14.10** Mord ist ihr Hobby. **15.00** Ilona Christen. **16.00** Hans Meiser. **17.00–18.30** Serier. **17.00** Wer ist hier der Boss? **17.30** Eine schrecklich nette Familie. **18.00** Familienbande. **18.30** Achtzehn 30. **18.45** Nyheter. **19.10** Explosiv – Das Magazin. **19.40** Gute Zeiten, schlechte Zeiten. **20.15** Flodder – Eine Familie zum Knutschen. **20.45** Eine schrecklich nette Familie. **21.15** Die Wache. **22.15** Tag X. **23.00** 10 vor 11. **23.30** SK-15. **24.00** Nacht-Journal. **0.30** Nachts! **1.00** Eine schrecklich nette Familie. **1.30** Wer ist hier der Boss. **2.05** 227. **2.35** Familienbande. **3.05** Explosiv – Das Magazin. **3.30** Hans Meiser. **4.30** Ilona Christen. **5.30** Reich und schön.

SAT 1

6.00 Deutschland heute morgen. **9.05** Alf. **9.30** Love Boat. **10.25** Bonanza. **11.20** Schatten der Leidenschaft. **12.15** Glücksrad. **13.00** Love Boat. **14.00** Nachbarn. **14.30** Alf. **15.05** Bonanza. **16.00** Raumschiff Enterprise. **17.00** 5 mal 5. **17.30** Regionala program. **18.00** Geh aufs Ganze! **19.00** Nyheter. **19.19** Sport. **19.30** Glücksrad. **20.15** Der Bergdoktor. **21.20** Bitte melde dich! **22.10** Hunter. **23.00** News & Stories. **23.50** Raumschiff Enterprise. **0.40** Philadelfia. **1.10** Star Trek: Deep Space Nine. **2.00** Feuer frei auf Frankie. **3.35** Stunde der Filmemacher. **3.50** 24 Stunden. **4.15** Bitte melde dich! **4.55** Black – Der schwarze Blitz. **5.30** Zorro.

radio i dag

P1 **5.30** Ekonyheter. **5.35** Klarspråk. **5.45** Vid dagens början. **5.55** Väder. **6.00** Morgoneko. **6.25** Ekonomiekot. **6.30** Nyhetssammanfattning. **6.35** Sjörapport. **6.40** Klarspråk. **6.50** Morgonandakt. **6.57** P1 idag. **7.00-8.00** Nyhetstimmen. **7.00** Morgoneko. **7.30** Nyhetssammanfattning. **7.35** Ekonomiekot. **7.40** Radiosporten. **7.45** Kulturnytt. **8.00** Nyheter från TT. **8.05** Väder. **8.10** Studio Ett. **9.00** Ekonyheter och Väder. **9.05** Tendens. **10.00** TT. **10.05-11.00** Tiotimmen. **11.00** TT. **11.05** Andliga sånger. **11.35** Klarspråk. **11.45** OBS. **12.00** Tolvslaget. **12.05** Ekonomiekot. **12.10** Vetandets värld. **12.30** Luncheko. **13.00** Väder, sjörapport. **13.05** RiksEttan. **14.00** TT. **14.05** Boktornet. **14.25** Radioföljetongen: Sula. **14.50** Klarspråk. **15.00** Nyheter från TT. **15.05** Radio Ellen. **15.55** Sjörapport. **16.00** Ekonyheter. **16.45** Dagens Eko kvart i fem och Väder. **17.00** Studio Ett. **17.45** Dagens Eko kvart i sex, väder. **18.10** Ekonomiekot. **18.15** Kulturradion: Deadline. **19.00** Nyheter från TT. **19.05** Kulturnytt. **19.20** Radioföljetongen: Sula. **19.45** OBS. **20.00** Nyheter från TT. **20.05** Tendens. **21.00** TT. **21.05-21.45** Utbildningsradion. **21.05** Willkommen in Deutschland/Ost. **21.25** Buongiorno Italia 3. **21.45** Vid dagens slut. **21.50** Väder med sjörapport. **22.00** Kvällseko. **22.15** Studio Ett. **23.00** Ekonyheter och Väder. **23.10** Vetandets värld. **23.30** Kulturradion: Deadline. **0.15** Boktornet.

P2 7.55-10.00 Morgonklassiskt. Med Gunilla Brodrej. 10.00-12.00 Stockholm. Från lördagen. 16.00-18.00 Klassiskt på hemväg. P4 Stockholm FM 93,8. 9.00-11.00 UR. Stockholm International FM 89,6. 7.55-8.00 Finska. 8.30-9.00 Finska. 16.00-17.00 Finska. 8.00-8.30 Sameradion. 11.00-12.00 Minspråk. 17.00-18.00 Minspråk. Se P2 Riks P2 Riks. **0.00-5.55** Musikradio. **5.55** Uutiset. **6.00-7.55** P2 Musik: Opp, Amaryllis! **7.00** Ekonyheter. **7.03** Opp, Amaryllis! **7.55** Uutiset. **8.00-8.30** Sameradion. **8.00** Idit oddasat. **8.10** Buorre idit Sápmi. **8.30** Aamustudio. **9.00-11.00** UR. **9.00** Läraröppet. **9.25** I öronblicket **9.45** Pedagogiska profiler. **10.25** Kvinnoliv. **10.45** ¿Por quién votas tú? **11.00** Dnevnik. **11.10** Pejvak. **11.25** Almadjalla. **11.45** Qolo. **12.00-16.00** Musikradion. **12.00** Rödhaken. **12.10** Radiokören. **13.00** Musikmagasinet. **14.00-16.00** Klassisk eftermiddag. **14.00** Mozart. **14.20** J S Bach. **15.05** Stravinsky. **15.15** Martinu. **15.40** Wagner. **16.00** Finska timmen. **17.00** Aktualnosci. **17.15** Dnevnik. **17.30** Merhaba. **17.45** Panorama. **18.00-5.55** P2 Musik. **18.00** Entré. **19.00** Igor idag. **19.15** Veckans artist. **19.30** Återklang artister från förr. **20.00** Franz Schubert. **20.35** Ludwig van Beethoven. **21.15** César Franck. **21.40** Musik av koncentrationslägrens offer. **21.55** Ögonblicket. **22.00** Jazzradion: ad lib. **22.45** Inför nästa program. **22.50-24.00** Anton Bruckner.

P3 Ekonyheter varje timme i P3 Dessutom 5.30, 6.30, 7.30, 8.30 Dagens Eko kvart i fem Väder i P3 I anslutning till ekosändningen 0.00, 5.00, 6.00, 6.30, 7.00, 7.30, 8.00, 9.00, 16.45, 23.00. **0.03-3.00** Nattradion. **3.03-6.00** Nattradion. **3.03** Svenska timmen. **6.03-9.00** Morgonpasset med Tomas Tengby. **6.30** Ekonyheter. Väder 07.03 Barnradion. 7.30 Ekonyheter. 8.30 Ekonyheter. **9.03-12.00** Stormvarning. 11.03 Meddelanden. **12.03-14.00** Tvål. **13.00** Ekot i P3. **14.03-16.00** Folkradion. Erik Blix. **16.03** Kaktus med nyhetsstick. **16.45** Dagens Eko kvart i fem. **17.00-19.00** Signal. 18.00 Ekot i P3. **19.03-21.00** Musikjournalen. **21.03** Trådlöst. Mazola Party helt enkelt. **22.03-24.00** Soul Corner. Mats Nileskär möter bl.a. raphallicken Too Short i Oakland: 23.00 Ekonyheter.

P4 Nyheter varje timme. Dessutom ekonyheter varje halvtimme mellan 5.30 och 18.00 Dagens Eko kvart fem Väder i P4 Varje timme mellan 6 och 18 samt i anslutning till ekosändningen 0.00, 5.00, 5.30, 16.45 och 23.00 Sport i P4 7.40, 16.30 och 19.03. **0.00-6.00** Samsändning med P3. **6.00-15.05** LOKALA P4-PROGRAM. **15.05-16.00** Efter Tre med Ulf Elfving. **16.00-19.00** LOKALA P4-PROGRAM. **19.03-21.00** Radiosportkväll. **21.03** Hotel Evergreen. Agneta Ekberg spelar tidlös musik. **22.03-24.00** Karlavagnen. Lisa Syrén tar er med mot midnatt.

VINNARE

Hej!

Tävlingen i **Söndagstidningen** den **6 februari** var inte alldeles lätt – bara dom verkliga ringrävarna klarade alla sju frågorna.

Så här skulle det vara:

"Hollywoods hetaste pitt" (rubrik från Aftonbladet/Puls) heter inte Brian i förnamn **(fel)** utan **Brad**, "22-åriga Kerstin Magnusson" leder inte TV2:s ungdomsprogram **"Dynamo" (fel)** – hon heter **Karin** i förnamn (efternamnet är korrekt), gamla **Eldkvarns** nya platta heter **"Sånger från Nedergården" (rätt)**, **Billy Gibbons** är mycket riktigt medlem i bandet **ZZ Top (rätt)**, miljöministern som har sånt trassel med **Öresundsbron** heter ingalunda Alf Svensson **(fel)** utan **Olof Johansson**, Eldkvarns **Plura Johansson** berättade inte om bandets satsning på heavy metal **(fel)** utan om **country**, och **Zia Lindberg** vann faktiskt **Rock-SM (rätt)** och året var 1991.

Tre fina priser skickar vi till **Hanna Schenning**, Kopparberg, **Gustav Agerbladh**, Fagersta, och **Cecilia Ahlin**, Töreboda.

GRATTIS!

TJENIX!

Är det någon som vet vad låten till reklamen för espresso, café au lait och capuccino heter? Den går ungefär så här: "She drives me crazy" o s v. Skriv och berätta!

Kram, Jenny

Hej Hopp!!!

Det jag nu skall skriva om tillägnar jag ALLA som skriver till Tyck och klagar på Arvingarna, Ultima Thule, Guns N'Roses m fl. KAN NI INTE SLUTA!!!

När jag sitter och läser Aftonbladet och kommer till Tyck & Tänk-sidan så räcker det att man läser antingen "Arvingarna" eller "Ultima Thule", så orkar man inte läsa längre. Det är en som skriver och klagar på Arvingarna och en som skriver och försvarar.

Låt dom som vill lyssna på Arvingarna. Det är väl inget att bråka om? Har ni verkligen inget vettigare att skriva om? Går ni alltid runt och hatar folk för att dom inte tycker som ni?

Nej, ta nu fram ett papper och en penna och skriv något positivt för en gångs skull. Ha en bra dag!

Emma

Hej

Svar till "VIKINGABALK, MJÖLNER":

Om du påstår att "BSB" är utan hjärna, hur är du själv då? Vad menar du med att man måste kunna utrota en hel ras för att vara rasist?

TYCK & TÄNK!

AFTONBLADET
105 18 Stockholm

Rasist = en person som värderar och behandlar människor efter deras ras. Slutsats: man behöver inte kunna utrota en hel ras för att vara rasist.

Att invandrare och fylktingar går före i bostadskön är helt fel. De sitter i sina förläggningar i flera år. Alla kan inte åka hem när kriget är slut. Barn, som har gått i skola här och fått kompisar, ska dom helt plötsligt åka hem till sina föräldrars hemland?

Det verkar som om du går på allt som rasisterna, fascisterna och nazisterna har sagt. Jag tror heller inte att Sverige går under om vi inte kastar ut invandrarna. Politikerna, som du också hoppar på, måste självklart släppa in flyktingar och invandrare.

Jag fattar inte hur du kan lyssna på sk musik som framförs av **Ultima Thule** (fast det är din ensak). Tacka vet jag **Strebers, Asta Kask, D.L.K., Sex Pistols** och annan bra busik – som går emot alla former av rasism, fascism och nazism.

"Högervindar"

Hej Tyck & Tänk

Jag är en tjej som undrar om någon har adressen till **Paul McCartney** (fanclub). I så fall skulle jag bli jätteglad om någon kunde skicka in den till T & T.

Linda

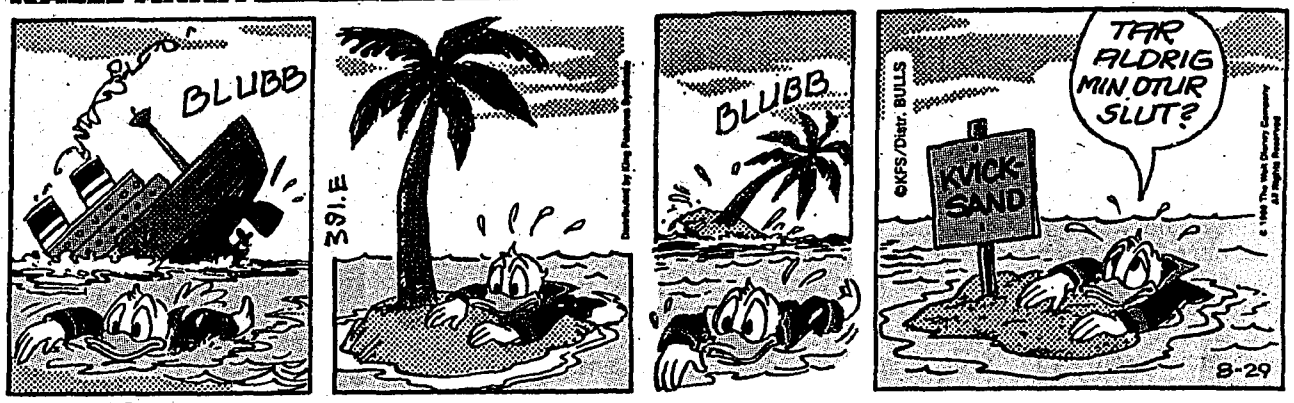

Vem har hans adress?

BERTS DAGBOK

KALLE ANKA

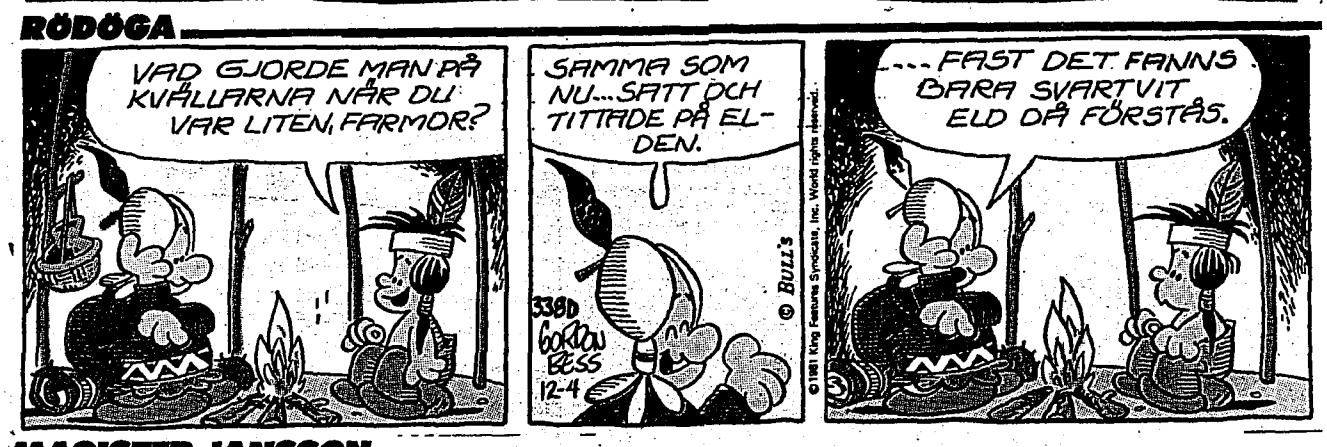
LABAN

TRÄSKET

RÖDÖGA

MAGISTER JANSSON

Magister Jansson – ny svensk originalserie i Aftonbladet

Välkommen till Aftonbladet, Magister Jansson! I dag börjar en ny svensk originalserie i skolmiljö av tecknaren Bernt Lundh.

Huvudpersonen Magister Jansson tar sin uppgift att uppfostra på allvar. Men numera är han nöjd om tapeterna är kvar på väggen vid lektionens slut.

Bernt Lundh ,45, har tecknat serien Balders Bar i nästan tio år. Nu är det skolan som fångat hans intresse.

–Det finns mycket att skoja om när det gäller vårt svenska högstadium, säger Bernt som personligen har träffat alla figurerna i serien.

–De finns på alla skolor tillsammans med alla andra stora och små, smala och tjocka i en salig blandning.

INSÄNDARE

● **REDAKTÖR:** Åke Berglund ● **SKRIV:** Aftonbladet Insändarsidan, 105 18 Stockholm
● **FAXA:** 08/600 10 47 ● **RING:** 08/725 24 67 månd–fred kl 13 till 21 (Säkrast: kl 14 till 16)

DAGENS ROS

...till min kompis **Jane Bergström** som alltid ställer upp och skjutsar och hämtar, ser efter hund och katter åt mig och min familj vid behov. Jag skulle inte klara det utan denna snälla tjej.

Tack och många kramar från Monica i Väsby

Stoppa rituell slakt

NU DJÄVLAR!

■■ Grymheter mot djur har i alla tider begåtts i vissa religioners namn. I Sverige har vi sedan länge förbjudit sådana avarter.

Den tävling som pågår hos vissa av samhällets företrädare att vara mest invandrartillvänd resulterar kanske i att ritualslakt som krävs av judar och muslimer kommer att tillåtas.

Hur kan man annars tolka den minister som i TV sa att det vore rasistiskt att behålla ett förbud mot detta. Det är så man baxnar!

Inte blir det bättre av att en annan minister, som man trodde stod för en kristet syn, i stort menar samma sak.

Nej, ni som är vettiga – protestera i stället mot dessa och andra grymheter mot djur. Förbjud tex import av ritualslaktat kött! Jag för min del kommer att protestera genom att bränna mitt uthus med tillhörande torrdass för att det bär ovan nämnda ministers namn.

Roland Olsson

”Stig Malm skyll de ju på att det var hans privatchaufför som myntade bl a uttrycket ’fittstim’. Detta trumpetade Malm ut om sina kolleger i LO och (s). Men det var fasligt vad det blev tyst från chauffören när han blev av med Malm...”

Eric af Wetterstedt, Leksand

Hårresande, mina damer!

■■ Förlåt en yngling (89,6 år) om han tar till orda i en angelägenhet som kanske är lite känslig. Sedan alltför lång tid har vi drabbats av en farsot som är i allra högsta grad irriterande, kanske i synnerhet för sk äldre gentlemän.

Vad jag syftar på är det moderna kvinnliga hårmodet. Det är fullständigt hårresande.

Våra kära damer, förutan vilka vi inte skulle ha existerat, framhärdar dock.

I sin fåvitskhet vägrar de att inse att den moderna damfrisyren inte alltid är klädsam och att den värld de ser genom allt burret är ofullständig. Det är bara burr på burr på burr för hela slanten.

De upplever bara en del av världen genom de omsorgsfullt nerkammade hårtestarna, som också förekommer i påklistrad form. Och i den populära luggvarianten måste de luta sig tillbaka för att kunna se vad som händer i det redan tämligen obefintliga synfältet.

Det synes mig vara i grevens tid att få bukt med eländet. Hur kan detta vara möjligt? Det är väl tämligen osannolikt att någon i det egna ledet skulle drista sig till att träda fram och kämpa för mera ljus i kvinnornas sällsamma värld.

En ny **Jeanne d'Arc**? Nej – hon skulle trampa i klaveret, hon skulle bli varg i veum, helt utesluten från allt umgänge med yttervärlden.

Eller en sjusärdeles duktig och modig karl som skulle våga sig ut på den tunna isen?

Hans Ostelius

Det här eländet måste vi få bukt med, anser Hans Ostelius, känd TV-profil för en äldre generation.

Dåliga böcker

VARFÖR?

■■ Vart tog de gamla hederliga bokreorna vägen?

Som det nu är, så trycker förlagen massupplagor speciellt för rean. Men dessa böcker är av dålig kvalitet; av dåligt och billigt papper samt ihoplimmade.

Efter två, tre genomläsningar av boken har man en bok i lösbladssystem.

Priset på reaböckerna är inte heller särskilt reamässigt.

Vad har Konsumentombudsmannen att säga om detta?

Bosse ad'Törnblom

Riktig stake

■■ Med bra potens blir man stå upp-komiker.

Benny Fahlén

BILDINSÄNDAREN av LYNN SCHUMACHER

Tre kvinnliga floppar

■■ Tre gånger i mitt liv har jag varit tillsammans med kvinnor som beskrivit sig själva som ”Romantiska/Lever i nuet/Tar dan som den kommer”. Ett typiskt citat har varit: ”Nej, jag är inte den som stressar...” Det har **alltid** slutat med att **jag** har varit den som skött matlagning, disk, tvätt och städning...

Sam-Band???

Carina Berglus, reporter vid Katrineholms-Kuriren, håller på att skriva en artikelserie om behandling med psykofarmaka i Sverige. Hon vill därför att insändarskribenterna **”Ut, Norrköping”, ”Ung=livskvalitet”, Gammal = ingen livskvalitet”, Margareta Larsson, Maud Pettersson,** Täby och **”Pillertrillaren”** hör av sig på telefon 0150-728 42 eller 0150-532 52.

Åke Berglund

Sånt här ger röster, Siw Persson!

Bra, Siw

■■ Tack, Siw Persson (fp). Ännu är vi arbetsföra, men en dag kanske vi går långtidssjuka. Det minsta man då kan begära är väl att den doktor som ska friskskriva oss gör det efter ett personligt möte.

Bra, Siw, att du har anmält riksförsäkringsverket och socialstyrelsen till JK – det är sådan handlingskraft av en politiker som kan skörda valröster.

Kram från Ztina Varg och Humlan

JAG VILL KRAMA

....dig du min vilda, tokiga, underbara älskling. Nu är jag fri och vi kan träffas när vi vill. Du vet mitt nummer, så ring!

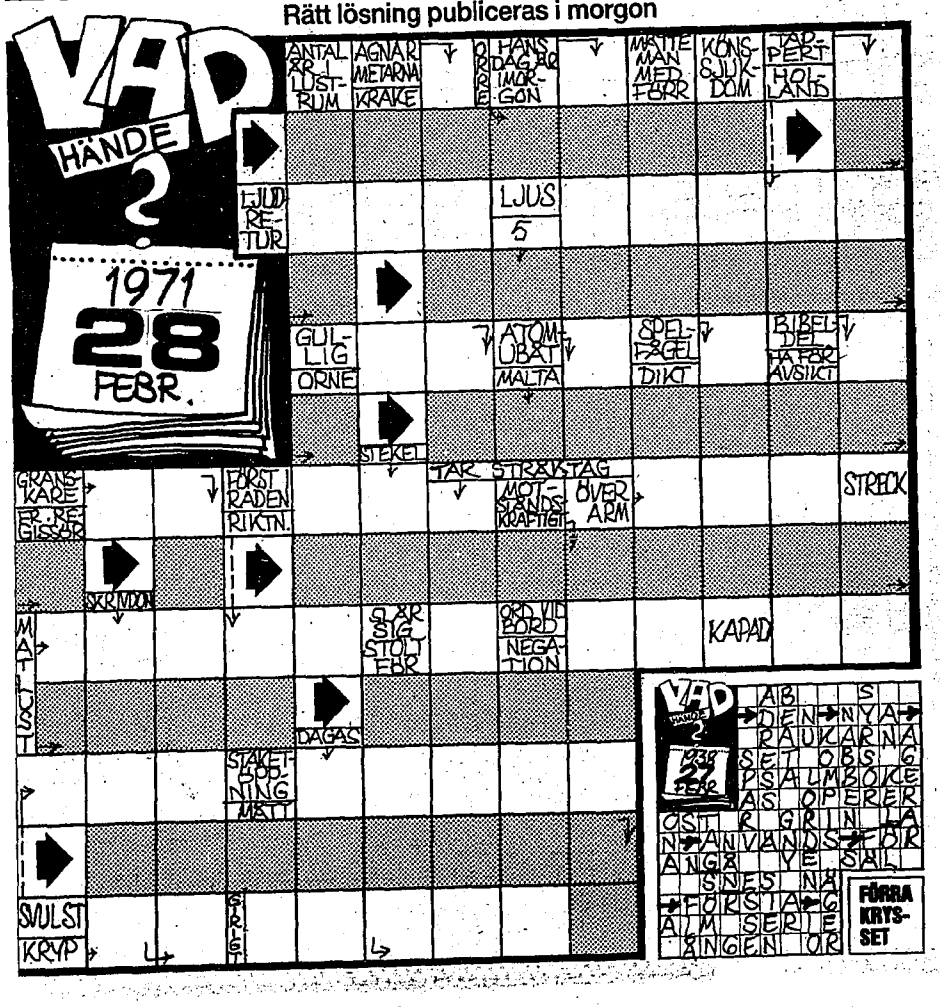
”Mia”

FÖR ÖVRIGT...

...glömde ”MUCHO MACHO” bort en sak i tisdagstidningen: varje man skall ha tillräcklig lön för att försörja fru och barn OCH ALLA ÄLSKARINNOR.

Toini

Rätt lösning publiceras i morgon

HOROSKOPET I MORGON

Av LENA ANDERSSON

VÄDUREN
21 mars–20 april

En dag med starka känslor. Du kan också komma att vilja ändra på en hel del i dina relationer.

OXEN
21 april–21 maj

Dina möten med andra blir intensiva och gör det mesta på ett positivt sätt. Du vill expandera i din relation till din partner.

TVILLINGARNA
22 maj–21 juni

Du känner stor iver när du ska uträtta något och i morgon kan det leda till rastlöshet om du inte kanaliserar detta.

KRÄFTAN
22 juni–22 juli

Du vill expandera i fråga om kärlek och skapande och i morgon känner du extra för detta, även om det inte är oproblematiskt.

LEJONET
23 juli–23 aug

Ditt inre kan vara i uppror ibland och i morgon känner du extra mycket av detta. Fast det kan vara ett välgörande uppror!

JUNGFRUN
24 aug–23 sept

Du vill vidga dina vardagliga vyer, lära känna nya människor just nu. I morgon gör du det på ett känslomässigt spontant sätt.

VÅGEN
24 sept–23 okt

Du försöker utöka dina resurser, göra mycket av dina talanger. Speciellt då du också förvandlar gamla talanger till nya.

SKORPIONEN
24 okt–22 nov

I morgon går månen in i ditt tecken. Du känner dig välmående för det mesta men kan vilja vara känslomässigt dominerande.

SKYTTEN
23 nov–21 dec

Ditt inre liv kan vara ovanligt rikt just nu, även om det stundom också kan kännas rätt tumultartat.

STENBOCKEN
22 dec–20 jan

Du är inne i en period då du utökar din vänkrets, kanske också byter ut den helt och hållet på lång sikt.

VATTUMANNEN
21 jan–18 febr

Om du har viss försiktighet kan det gå rätt bra med dina ambitioner just nu. I morgon kan du få uppmärksamhet!

FISKARNA
19 febr–20 mars

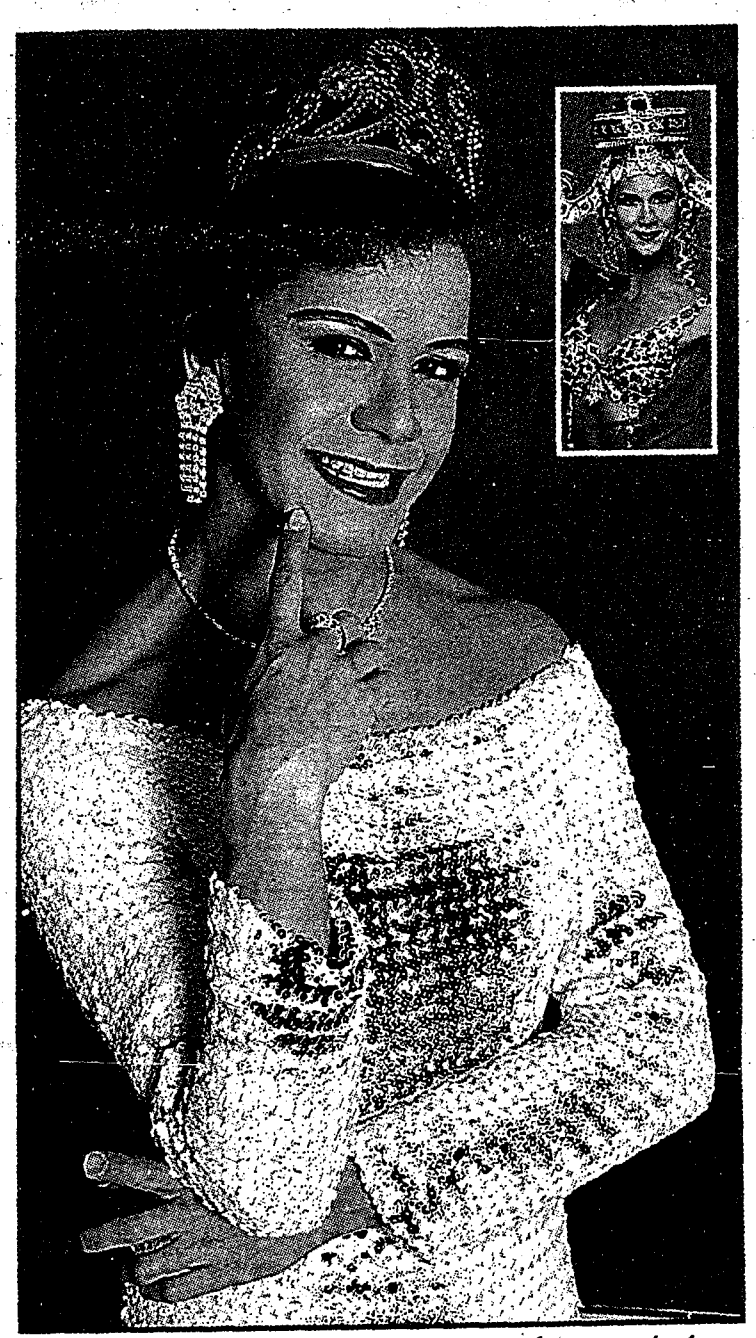
Du är inne i en expansiv period och lär dig gärna något nytt, reser långt eller lär dig något om världen på andra sätt.

Jorge – vackrare än Christer Lindarw?

Passa dig Christer Lindarw. Här är Sveriges vackraste drag-drottning!

Jorge Gonzalez har vunnit titeln "Queen Of The Year" för andra gången i ordningen.

– Det tar mig en timme att se ut så här, berättar han.

Nerbantad till 62 kilo och 178 centimeter lång sopade Jorge Gonzalez golvet med sina dragshow-medtävlare i kampen om titeln "Queen Of The Year". På torsdag är han med i Adam på TV3. Lilla bilden Christer Lindarw. Foto: BIBBI JOHANSSON

Här är Sveriges drag-drottning

Efter en bantningskur, ansiktsmask och omsorgsfullt lagd make-up blev **Jorge Gonzalez**, 32, årets drag-drottning. Han tävlade mot fyra andra finalister på gayklubben Huset i Stockholm i onsdags. Efter ett framförande av **Janet Jacksons** låt Naughty korades han till vinnare.

– I vanliga fall går jag klädd som vilken man som helst. Men jag har ett androgynt ansikte som ofta får folk att titta, berättar Jorge som jobbar som försäljare i en presentaffär i Stockholm.

För fem år sedan kom Jorge till Sverige från Chile.

Imiterade Lena Ph

– Jag var där förra året och imiterade **Lena Ph** på en klubb. Det blev succé, trots att ingen visste vem hon är, berättar han.

Som 15-åring kom han på att han var homosexuell. Inte lätt i sydamerikansk macho-kultur.

– Visst var det jobbigt. I Sverige är det lättare, mer öppet, tycker han.

Jorge har uppträtt i kvinnokläder i tre år. Mest på privata fester.

– Att klä sig i kvinnokläder är nog en instinkt man har som homosexuell.

Kvinnligare än kvinnor

Jorge tycker att män som klär ut sig till kvinnor kan till och med bli mer kvinnliga än kvinnor.

– Kvinnor i Sverige klär sig inte så sexigt och feminint. Vi använder mer kort och tajt.

Men som drag-artist gäller det inte bara att se så feminin ut som möjligt.

– Nej, man ska se lite manlig ut också. Men utan att se ut som en man utklädd till kvinna. Det är en svår balansgång.

Malin Kaldo

SÅ TYCKER JAG OM...

Marilyn Monroe
– Världens vackraste kvinna, med en oskuld som inte finns idag.

Christer Lindarw
– Han gör sina nummer bra, men tar det lite för seriöst. Som drag-artist missar han att man ska se lite manlig ut också.

Michelle Pfeiffer
– Hon har något i blicken som exempelvis Sharon Stone inte har.

Lena Olin
– Vacker på sitt sätt.

Emma Sjöberg
– Ser bra ut även utan mycket smink, det är viktigt.

Janet Jackson
– Hon ser bra ut, men är inte vacker.

– Det är hennes dans jag gillar.

Arnold slår flopprekordet

■■ Arnold Schwarzenegger fick en smärtsam påminnelse i förra veckan.

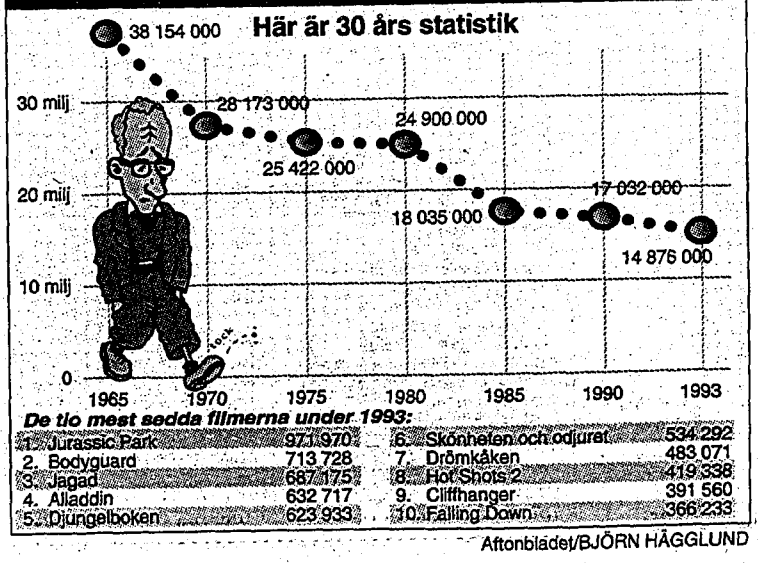
Den film han helst av allt vill glömma, "Last Action Hero", är på god väg att bli tidernas största bioflopp.

Nu vet han hur smärta känns. Foto: FREDRIK HJERLING

992 miljoner kronor back, så nära en miljard det går att komma!

Allt färre går på bio

De tio mest sedda filmerna under 1993:

1. Jurassic Park	971 970	6. Skönheten och odjuret	534 292
2. Bodyguard	713 728	7. Drömkåken	483 071
3. Jagad	687 175	8. Hot Shots 2	419 338
4. Alladin	632 717	9. Cliffhanger	391 560
5. Djungelboken	623 933	10. Falling Down	366 233

Aftonbladet/BJÖRN HÄGGLUND

Per Bjurman

ORSAKER TILL EXTAS

- **Red Red Meat:** Jimmywine Majestic (CD/Subpop/Border)
- **Elvis Costello:** Brutal Youth (CD/Warner)
- **Sator:** Barbie-Q - Killers (CD/WEA)
- **Brainpool:** Every Day (Singel/Jimmy Fun/Sony)
- **Magnus Svensson** (Back)

■■ Det är förstås fint att dom vill hjälpa Curtis Mayfield.

■■ Men tänk om mångmiljonärerna Springsteen, Clapton och Collins skickat stålarna direkt i stället.

■■ Då hade vi sluppit höra soulgudens gnistrande juveler förvandlas till dammig gråsten.

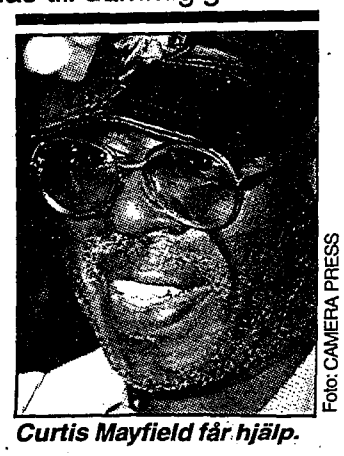

Foto: CAMERA PRESS

Curtis Mayfield får hjälp.

Varför inte bara betala?

Det handlar givetvis om "A Tribute To Curtis Mayfield"; den omskrivna hyllningsplatta en bunt stjärnartister spelat in för att hjälpa Mayfield – partiellt invalidiserad efter en scenolycka för några år sedan – med välbehövliga pengar till svettiga sjukhusräkningar.

Många kritiker har gått i spinn och talat om "fantastiska versioner av fantastiska låtar".

■■ Själv tycker jag det är rätt beklämmande att såna som Eric Clapton, Elton John och Phil Collins får göra blekfet radhusrock av tidernas kanske mest besjälade och sensuella soul.

Visserligen lyckas de medverkande på något vis missa Mayfields allra största ögonblick – de från sjuttiotalet alltså – men ändå; hans namn släpas i smutsen.

Bruce S.

Nu är den här allt vanligare sortens tributeplattor av någon konstig anledning nästan alltid kassa.

Skivan ser ju så bra ut på papperet – entusiastiska band och artister hyllar idolen/idolerna med personliga tolkningar av favoritlåtarna.

Men jag kan faktiskt bara komma på två dylika samlingar på vilka bidragsgivarna förmått göra något mer än urlakade avtryck av originalen. Den ena är "The Bridge" (Caroline Records, 1989), där **Sonic Youth, Dinosaur Jr, Pixies, Nick Cave** och andra skränkonstnärer ger sig på **Neil Young**. Dom är inte särskilt vördnadsfulla – men originella. Och det är väl det som är, eller bör vara, poängen.

Elton J.

■■ Den andra lyckträffen heter "Here Ain't The Sonics" (Popllama/Estrus/Amigo, 1989). På den är det, som framgår av titeln, 60-talets stora Seattle-band, psykotiska Sonics, som saluteras. Bland de medverkande märks Screaming Trees, Mono Men, The Cynics och, minsann, svenska Nomads. Dom inleder med en rasande "Cinderella".

De skivor som förärats **Leonard Cohen, Greatful Dead, Bruce Springsteen, Saints, ABBA** (urk!), **Roky Erickson** och **Dylan** är däremot inget att ha.

Phil C.

Jag vet inte om den ens är så mycket till filantropisk välgärning. Det handlar nog minst lika mycket om personlig marknadsföring som om välgörenhet. Om Springsteen & co verkligen brydde sig om broder Curtis kunde de väl dela med sig av sina groteska förmögenheter.

Ta och köp en riktig Curtis Mayfield-samling i stället. Då gör du både dig själv och Mayfield en tjänst.

***

■■ Jag förstår att Per Gessle vill jobba med Brainpool.

Första singeln på stort bolag, "Every Day", är en häpnadsväckande poppärla.

***

■■ Inte för att jag hör till fan-skaran, men nog är det häftigt att ett band som **Dia Psalma** kan komma från ingenstans och kliva rakt in på tiondeplats på försäljningslistan.

Grammis-etablissemanget får förhoppningsvis rejält med handsvett...

SANDREWS

ASTORIA
Nybrogatan 15 Tel: 660 00 25
Sista Dansen Colin Nutley
4, 6.30, 9 Kö.3 Från 11 år
Guldbaggebelönad!

BIOPALATSET K.ö. 11.30
Medborgarplatsen T. 644 31 00
Pelikanfallet THX-salong!
12.30, 3.30, 6.30, 9.15 Fr 11 år
Välkommen Mrs. Doubtfire Robin Williams
12, 3, 6.15, 9 Barntillåten
Wayne´s World 2
1, 3, 5, 7, 9 Från 7 år
De tre musketörerna
12.15, 2.15, 4.15, 6.45, 8.45
Tillåten från 11 år
Aladdin
12.30, 2.30 Från 7 år **45:-**
Sommarmord Peter Haber
4.15, 6.30, 9 Från 15 år
Rädda Willy Från 7 år
12, 2.15; 4.30, 6.45 **45:-**
Himmel och jord
Varje kväll 9 Från 15 år
Demolition Man S Stallone
7, 9.15 Från 15 år
Sista Dansen Colin Nutley
1, 3.30, 6.30, 9.15 Från 11 år
Guldbaggebelönad!
Cool Runnings
12.15, 2.15, 4.15 Från 11 år
Gilbert Grape L Hallström
1, 3.30, 6.45, 9.15 Från 11 år

FILMSTADEN Reger.g 42
Tel. 840500 Kassan ö. 11.30
Sista Dansen Colin Nutley
12, 2.15, 4.30, 6.45, 9 Fr 11 år
Guldbaggebelönad!
Andarnas hus M Streep
12, 3, 6, 9 Från 15 år
Binke kan inte flyga
Kl 12 Barntillåten **30:-**
Glädjekällan 1, 9 Barntill
Guldbagge, Sven Lindberg!
Frihetsligan
12, 2, 5, 7, 9 Från 11 år
Tandem Kl 7 Från 7 år **40:-**
FRANSK MÅNDAGSFILM!

GRAND Sveavägen 45
Tel. 11 24 00 K.ö. 1.45
Pianot H. Hunter, H. Keitel
3, 7, 9.15 Från 11 år
Guldbaggebelönad!
Andarnas hus M Streep
3, 6, 9 Från 15 år

Telegrafisten Från 11 år
2.15, 4.30, 6.45, 9 End. t.o.m tors!
Mycket väsen för ingenting
2, 4.15, 6.30, 8.45 Från 7 år

OLYMPIA
Birger Jarlsg. 41 Tel: 10 13 00
Sommarmord Peter Haber
6.30, 9 K.ö. 5.30 Från 15 år
Imorgon ingen föreställning!

SANDREW Kungsgatan 37
Tel. 10 10 20 Kassan ö. 11.45
Wayne´s World 2
1, 3, 5, 7, 9 Från 7 år
The Snapper Från 11 år
12.15, 2.15, 4.15, 6.45, 9.15
Den heliga familjen
Addams Från 11 år **45:-**
12.15, 2.15, 4.15, 6.45, 9.15
Naken Från 15 år
12.30, 3.15, 6, 8.45 **45:-**

VICTORIA Götgatan 67
Tel. 642 01 00 K.ö. 5.30
Sista Dansen Colin Nutley
6.45, 9.15 Från 11 år
Guldbaggebelönad!
Andarnas hus M Streep
6, 8.45 Från 15 år
Mycket väsen för ingenting
Varje kväll 6.45 Från 7 år
The Snapper
Varje kväll 9.15 Från 11 år
Frihet - Den blå filmen
6.30, 9 Tillåten från 11 år
Pianot
6.15, 8.30 Från 11 år

SOLLENTUNA BIO Tel. 96 12 14
1,3,5,7.30 Sunes sommar 3,5 Kådisbell.
1,3.30,7.30 Välkommen Mrs Doubtfire
5,7.30 Sista dansen 7.30 Andarnas hus
1,3 Bambi 1,2 Binke kan inte flyga

ZITA Birger Jarlsg. 37 T: 23 20 20
10 Pingu för stora & små 15:-
3 Guldregn Kragh-Jacobsen 30:-
3 Vill du se min snygga navel? 30:-
5, 7, 9 Where the day takes you Rocco
5.15, 7.15, 9.15 S Hawkings Kosmos
5, 7, 9 Kossor "mästerlig" J. Medem
S Jarls Modstrilogi lördagar & söndagar
Premiär fre: Nina Åkskling C Olofson

SIBIRIEN Roslagsg. 14 T: 612 84 90
7, 9 Raining Stones Ken Loach
6.45 Veronikas dubbelliv S:a dagarna!
8.45 Arizona Dream Depp Kort tid!
KVARTERSBION Hörnstullsstr. 3 669 19 95
6 **ZIGENARNAS TID** Kusturica Prisbel.
8.15 Ett vinterhjärta Suverän drama
10 **FIRMAN** Tom Cruise, Sidney Pollack

FILM ÄR BÄST PÅ BIO!

krogshow • TEATER • biografer • NÖJEN • res

RING SF BILJETTER 08-84 05 00 KL. 11-21 FÖR BILJETTER TILL SF BIO I STOCKHOLM

DE TRE MUSKETÖRERNA

Rebecca De Mornay, Kiefer Sutherland, Charlie Sheen och Chris O´Donnell. Alla medverkar de i denna filmatisering av *Alexandre Dumas den äldres* klassiker från 1846. Vi får återigen följa den stilige unge d´Artagnans öden och äventyr, göra bekantskap med den vackra Milady, den fömske kardinal Richelieu och naturligtvis de tre musketörerna Athos, Portos och Aramis.

Distribution: Buena Vista

SUNES SOMMAR

Drömmaren och tjejtjusaren Karl SUNE Rudolf Andersson är tillbaka, den här gången är det sommar och Sunes familj skall åka till Grekland. Pappa Rudolf surar över sin älskade fiskesemester som på g a detta tycks gå om intet, men fogar sig i beslutet tills han får veta att Greklandsresan kommer att kosta 35.000 kronor! Efter enträgna försök att pruta på resebyrån finner Rudolf till slut en gyllene medelväg - husvagnssemester! Sune träffar Cornelia, den första tjej som fått honom att lyfta från marken och svåva fritt. Deras första möte blir dock väldigt pinsamt och Sune kämpar febrilt för att reparera detta under semestern, men han får det inte lätt...

Kategori: Komedi

RÄDDA WILLY

RÄDDA WILLY är en äventyrsfilm för hela familjen, där alla talar svenska. Den handlar om två vänner som aldrig ger upp, inte ens när hela deras framtid står på spel. Willy kommer från havets djup. Han är en spackhuggare. Jesse är en pojke som driver fram på gatorna utan någon fast tillvaro. Willy har tillfångatagits av en affärsman och placerats i en mycket liten vattanbassäng i en nöjespark. När Jesse upptäcker att affärsmannen har en skum plan som är katastrofal för Willy, vet han att det bara är en sak att göra. Mot alla odds måste Jesse hjälpa sin nya kompis att göra det omöjliga. Han måsta RÄDDA WILLY.

Kategori: Familjefilm

BIO

Filmer från 7 år är barntillåtna i vuxens sällskap. Filmer från 11 år får ses av barn från 7 år i vuxens sällskap.

STOCKHOLM

PROGRAMMET GÄLLER MANDAG 28/2

Aladdin *Alla talar svenska*
SAGA Kungsgatan 24
2.15 och 4.30 Från 7 år **45:-**
RIGOLETTO Kungsgatan 16
12 och 2.15 Från 7 år **45:-**
FILMSTADEN Regeringsgatan 42
12, 2.15, 4.30 Från 7 år **45:-**

Bara du & jag *av S. Osten*
SPEGELN Birger Jarlsgatan 16
6.45 och 9 Från 11 år
RINGSIDE Götgatan 93
7 och 9.10 Från 11 år

Cool Runnings
RIGOLETTO Kungsgatan 16
12.15, 2.30, 4.45, 7, 9.15
Tillåten från 11 år

Forts. Cool Runnings
FILMSTADEN Regeringsgatan 42
12, 2.15, 4.30, 6.45, 9.15

Demolition Man *Snipes*
RIGOLETTO Kungsgatan 16
4.30, 6.45, 9.15 Från 15 år

De tre musketörerna
RIGOLETTO Kungsgatan 16
12, 2.15, 4.30, 6.45, 9.15
FILMSTADEN Regeringsgatan 42
1, 4, 6.30, 9.15 Från 11 år

Drömkåken *Björn Skifs*
FILMSTADEN Regeringsgatan 42
12, 2.15, 4.30 Från 7 år **45:-**

Frihet - Den blå filmen
SAGA Kungsgatan 24
2.15, 4.30, 6.45, 9 Fr 11 år

Germinal *Gérard Depardieu*
STURE Birger Jarlsgatan 28-30
kl. 7.30 Tillåten från 15 år

Gilbert Grape
Johnny Depp, Juliette Lewis
SKANDIA Drottninggatan 82
4, 6.45 och 9.10 Från 11 år
FILMSTADEN Regeringsgatan 42
12.30, 3.30, 6.30, 9 Fr 11 år
CAMERA Täby Centrum
6.45 och 9 Från 11 år

Good Night Irene
SERGEL-TEATERN Hötorget
6.45 och 9 Från 11 år
LILLA KVARN Biblioteksgatan 5
2, 4.30, 7, 9.30 Från 11 år

Himmel & jord
SAGA Kungsgatan 24
6.15 och 9 Från 15 år

Jagad *Harrison Ford*
RIGOLETTO Kungsgatan 16
kl. 9.15 Tillåten från 15 år

Joy Luck Club
RÖDA KVARN Biblioteksgatan 5
3, 6.30 och 9.10 Från 11 år

Kalifornia *Brad Pitt*
FILMSTADEN Regeringsgatan 42
6.45 och 9.15 Från 15 år

Kroppar, vila & rörelse
FILMSTADEN Regeringsgatan 42
2.15 och 9.15 Btill **45:-**

Kådisbellan *S. Skarsgård*
FILMSTADEN Regeringsgatan 42
12, 4.30, 6.45 Fr 11 år **45:-**

Lotta 2 - Lotta flyttar hemifrån
SAGA Kungsgatan 24
1.45, 3.30 Barntillåten **25:-**

Mr Jones Från 15 år
FILMSTADEN Regeringsgatan 42
12.30, 2.45, 5, 7.15, 9.30

Oskuldens tid *M. pfeiffer*
SAGA Kungsgatan 24
6.15 och 9 Barntillåten

Pelikanfallet *Julia Roberts*
RIGOLETTO Kungsgatan 16
12.30, 3.30, 6.30 och 9.15
FILMSTADEN Regeringsgatan 42
1, 4, 6.30, 9.15 Från 11 år
DRAKEN Fridhemsplan
6.30 och 9.15 Från 11 år
RIVAL Mariatorget
6.30 och 9.15 Från 11 år

PillerTrillaren
Kayo, Jakob Eklund
SAGA Kungsgatan 24
2.30, 4.45, 7, 9.15 **2.30, 4.45 Pris 45:-**
FILMSTADEN Regeringsgatan 42
12.30, 2.45, 5, 7.15, 9.30
12.30, 2.45 och 5 Pris 45:-
RINGSIDE Götgatan 93
6.45 och 9 Från 11 år

Rädda Willy *Svenskt tal!*
SERGEL-TEATERN Hötorget
2 och 4.15 Från 7 år **45:-**
RIGOLETTO Kungsgatan 16
12, 2.15, 4.30 och 6.45 **45:-**
DRAKEN Fridhemsplan
kl. 4 Från 7 år **45:-**
CAMERA Täby Centrum
12, 2.15, 4.30 Från 7 år **45:-**

Sidekicks *Chuck Norris*
RIGOLETTO Kungsgatan 16
12.15, 2.30, 4.45, 7, 9.15
Tillåten från 11 år **45:-**

Spanarna 2 *Emilio Estevez*
FILMSTADEN Regeringsgatan 42
6.30 och 9.15 Från 15 år

Sunes sommar *P. Haber*
FILMSTADEN Regeringsgatan 42
12.30, 2.45, 5, 7.15, 9.30 **45:-**
DRAKEN Fridhemsplan
12.30 och 2.15 Btill **45:-**
RIVAL Mariatorget
12.30, 2.15 och 4 Btill **45:-**
CAMERA Täby Centrum
11.30, 1.20, 3.10 och 5 **45:-**

Välkommen Mrs. Doubtfire
Robin Williams - Komedi
PARK Sturegatan 18
4, 6.45 och 9.15 Btill
RIGOLETTO Kungsgatan 16
12, 3, 6.45 och 9.15 Btill
FILMSTADEN Regeringsgatan 42
12, 3, 6.45 och 9.15 Btill
CAMERA Täby Centrum
6.30 och 9.15 Barntillåten

Återstoden av dagen
Anthony Hopkins, Emma Thompson
RIVIERA Sveavägen 52
3.30, 6.30, 9.10 Barntillåten

UPPSALA

FILMSTADEN
Västra Ågatan 16, Tel. 12 15 00.
Kassan öppnar 14.30.
Platsnumrerat. Biljetter till samtliga föreställningar kan köpas och/eller beställas både på Filmstaden och Spegeln.
Vid kö begränsad telefonservice.
Biljetter och biocheckar finns att köpa även på BK Records i Svava.

Bara Du & jag *Komedi*
15.45 och 18.15 Från 11 år

Cool Runnings *Komedi*
15.45 och 18.45 Från 11 år

Demolition Man *Stallone*
20.45 Tillåten från 15 år

De tre Musketörerna
Kiefer Sutherland, Charlie Sheen
15.30, 18.45, 21.00 Fr 11 år

Germinal *G. Depardieu*
15.00 och 18.00 Från 15 år

Gilbert Grape
Johnny Depp, Juliette Lewis
15.45, 18.15, 20.45 Fr 11 år

Himmel & jord
En film av Oliver Stone
21.00 Tillåten från 15 år

Joy Luck Club
15.00, 18.00, 21.00 Fr 11 år

Kalifornia
Brad Pitt, Juliette Lewis
21.00 Tillåten från 15 år

Pillertrillaren
15.30, 18.30, 20.45 Fr 11 år

Rädda Willy *Familjefilm*
15.30 Från 7 år **45:-**

Spanarna 2
Richard Dreyfuss, Emilio Estevez
21.00 Tillåten från 15 år

Välkommen Mrs. Doubtfire
Robin Williams - Komedi
15.45, 18.30 och 21.00 Btill.

Återstoden av dagen
A. Hopkins, E. Thompson
18.00 och 20.45 Barntillåten

RÖDA AVGÅNGAR

Drömkåken
Björn Skifs, Suzanne Reuter
15.45 Från 7 år **45:-**

SPEGELN
Västra Ågatan 12, Tel. 12 15 00.
Kassan öppnar 17.00.
Platsnumrerat.
Vid kö begränsad telefonservice.

Pelikanfallet
Thriller - Julia Roberts
18.00 och 21.00 Från 11 år

Blues & Jazz

I kväll

Fredrik Norn Band, Fasching, Kungsg 63.

Kvällens konsert med **Monica Zetterlund** och **Arne Domnerus** på Castle Hotel har ställts in. Anledningen är att Monica Zetterlund sedan några dagar ligger sjuk med hög feber. Arrangören försöker nu hitta ett annat datum för spelningen.

Ligger hemma och svettas. Foto: MATS STRAND

I morgon

Manu Dibango Soul Makossa Gang, Fasching, Kungsg 63.

Jess Jazzsextett med Ulrika Rimmerfors, Gare Du Sud, Swedenborgsg 20.

Unplugged Blues, Kaos, Stora Nyg 21.

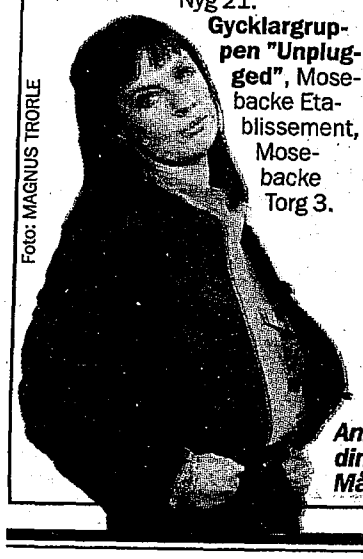

Foto: MAGNUS TRORLE

Gycklargruppen "Unplugged", Mosebacke Etablissement, Mosebacke Torg 3.

Partaj

I kväll

Monday Bar, Norrlandsg 5A.

Blacknez Sound System, Tunnelbana Rådhuset, uppgång Kungsklippan.

I morgon

Jope the Dope Tuesday Pot, Mikaels, Karlav 73.

Pop och rock

I kväll

Chapter 2, OffSide, Walling 32-34.

Doktor Berne, Heartbreak Hotel, Kungsg 18.

Basic Element, Berns, Berzelii park 9.

I morgon

Amor, Tre Backar, Tegnérg 12.

Dennis Och De Blå Apelsinerna, Kafé 44, Tjärhovsg 46.

Soul och Funk

I kväll

Bills Band, Lilla Maria, Mariatorget 1C.

I morgon

Black & White, Lilla Maria, Mariatorget 1C.

Stand Up Comedy

I kväll

John Houdi och Lasse Eriksson, Norra Brunn, Surbrunnsg 33.

I morgon

Måns Herngren och Anna-Lena Brundin, Norra Brunn, Surbrunnsg 33.

Foto: PER BJÖRN

Anna-Lena Brundin ställer upp med Måns Herngren.

Vad ska man tro om det här?

Kvinnliga öststatsakrobater och tvåhövdade poeter är bara lite av vad Gycklargruppen lovar/hotar att servera publiken på Mosebacke Etablissement i morgon.

■■ Varför skickar ni ut nakenbilder på gruppen?

–Det är en avslöjande föreställning och de är generösa artister och så är det ett bra avstamp för fria associationer, säger Gycklargruppens producent **Pia Wennström.**

■■ Vad mer får vi se ikväll?

Gycklargruppen utlovar ovanlig underhållning... Foto: MATS BÄCKER

–Det oväntade. Du får se en blandning mellan drift med mänskliga egenskaper där man känner igen sig i nästan allt och skicklighet, och höra stämningsskapande musik. En surrealistisk galenföreställning.

■■ Ni delar faxadress med Södra Bergens Balalaikor. Har ni annat gemensamt?

–Vi delar lokal och så brukar vi göra något vi kallar för ett gyckelspel ihop.

■■ Varför uppträder ni "Unplugged"?

–Alla andra kända grupper kör unplugged så varför skulle vi låta bli?

Fia Persson

Från kriget i Bosnien till scenen på Norra Brunn

Att vara komiker kan vara tufft nog. Att vara det i Bosnien mitt under brinnande krig är lite tuffare.

Det vet fältartisten John Houdi.

I kväll uppträder han på Norra Brunn.

■■ Hur var det i Bosnien, John Houdi?

–Det var intressant. Man uppskattar Sverige väldigt mycket när man kommer tillbaka.

■■ Var det hemskt?

–Nej. Man ställer om sig på något konstigt sätt och höjer sin smärttröskel. När vi landade i Tuzla första kvällen sköt de 26 granater över oss men vi tänkte inte så mycket på det.

–När man kommer hem märker man att man varit väldigt spänd, man blir mycket trött.

■■ Vad har du för något extra till gästerna på Norra Brunn i kväll?

–Jag gör måndagar med en gäst och ikväll är det Lasse Eriksson. Det blir naturligtvis cigarettricket och en buktalargrej. Inte med docka på knä utan jag tar upp två människor på scen som jag låter säga lite saker.

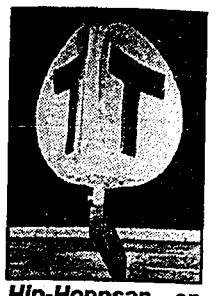
■■ Varning för att sitta längst fram, eller?

–Jaa, det kan man kanske säga. Fast man går inte säker någonstans, berättar John Houdi.

Fia Persson

John Houdi Svårknäckt komiker.

Hip-Hoppsan, en undergroundfest.

Party i underjorden

Det är party i Rådhusets tunnelbanestation ikväll. Blacknez Sound System har hip-hop, swing och soulfest i en SL-lokal vid uppgången till Kungsklippan.

● **Varför är ni i tunnelbanan, Tim Badejo?**

–Man stör ingen där och kan vara friare.

● **Vad händer i kväll?**

–Det blir en speciell sportlovsaktivitet med olika dansgrupper och discjockeys.

● **När börjar ni och vad kostar det?**

–Inträdet är 40 kronor. Vi börjar klockan 20 och stänger kl 02.

Fia Persson

LEVERANTÖRERNAS TIMMAR!
15–17 & 21–23 VARJE VECKA
MÅNDAG, TISDAG, ONSDAG, TORSDAG, FREDAG.
PRIPPS BRYGGERIER
PRESENTERAR DENNA VECKA:
EAGLE
PROVSMAKNING • MUSIK • ÖVERRASKNINGAR
ALLTID ÖPPET TILL 05.00 ALLA DAGAR!
KROGEN fre Remmare Alltid rätt!
VASAGATAN 7. BORDSBOKN. 08-21 73 83

ÅNEDIN LINJEN
PRISVÄRT! 24-tim-kryss!
Restplatser ! Avresa tisdag 1/3, torsdag 3/3
inkl. hytt, smörgåsbord, frukost och lunch.
Pris fr. 99:-/person
Min.ålder 20/23 år
VI KRYSSAR TILL MARIEHAMN T.O.M 5/3
"SJÖKORTET" GER 20% PÅ PARFYM OCH KOSMETIKA
VASAGATAN 4 • 08-24 79 85 • VARD. 9-18 • LÖRD. 11-15

NORRA BRUNN
SUCK
STAND UP COMEDY KLUBBEN
Föreställning varje kväll utom söndagar
I kväll kl. 21.00
John Houdi & Lasse Eriksson
I morgon: Måns Herngren & Anna-Lena Brundin
Ons-Lör 2-5/3: Claes Malmberg
Mån 7/3: John Houdi, Thomas Oredsson m.fl.
Tis 8/3: Thomas Oredsson, Johnny Sundin m.fl.
NORRA BRUNN, SURBRUNNSG 33
BORDSBEST. FÖR MATGÄSTER TEL. 16 61 80
ÖVRIG INFO TEL. 15 80 65 ENTRÉ 80:-

DANS N – NIGHT-CLUB SHR
N★ GÖTA KÄLLARE 6420828 Entré 25:- f 21.30 matgäster fritt f 21.30. Ikväll: HJÄLTARNA Im FERNANDOZ. On NORDSTRÖMS! Tors POLARNA m. JÖRGEN EDMAN! Välkomna!
N★ MÅLARSALEN 6583000 DANS-KURS-BUGG-FOXTROT GAMMELDANS-ROCK' N ROLL-CHA CHA-TANGO! GRATIS KURS-PROGRAM!! RING NUU Fred. BUGG-AFTON!!
MEDLEMMAR I STOCKHOLMS HOTELL- OCH RESTAURANTFÖRENING

ÖSTGÖTAvideo
SEX VIDEO-
PRIV. VISN-HYRR
Hyr 4 filmer • 75:- för 2 dagar
Jokerfilmer 169:- Reafilmer från 50:-
Köp våra billiga MAX-filmer
Endast 149:-
ÖSTGÖTAGATAN 18
T-MEDBORGARPL.
ALLA DAGAR 11-22

Lilla Maria
Mariatorget 1 C, tel 643 10 02
CASINO • BAR
Lilla Maria
Presenterar i kväll ca 21.00
THE CULTURAL IMPERATIVE!
- A mixed variety of music -
Levande musik varje kväll
FRI ENTRÉ
Fullständiga rättigheter
VÄLKOMNA!

Åland. Vinterpris på resa o. hotell, fr.240 kr!
Även vintern är tjusig i skärgården. Gör en avkopplande båtresa, ät gott och handla i taxfreebutikerna. På Åland kan du bo bekvämt på hotell till lågt vinterpris. Båtresa, hotell med frukost från 240 kr /pers. i dblrum. Gästhem 123 kr/pers. i dblrum inkl. båtresa. Stuga från 295 kr/dygn.
ECKERÖ LINJEN
ÅLANDSSPECIALISTEN
Direktbuss från/till Stockholm Ⓣ Tekn.högsk.
2 tim före båtavg., retur direkt efter båtank.
Via Danderyds sjukhus, Roslags-Näsby trafikplats och Norrtälje Busstation.
Buss + båt t/r 80 kr, pensionär 40 kr.
TURLISTA 18.2 - 9.6 LOKALA TIDER
Fr.Grisslehamn: Dagl. 10.00,15.00. To-sön även 20.00
Fr.Eckerö: Dagl.13.30, 18.30 (sö 18.45). Fre-mån även 8.30
Tel. Bilbokning 0175 - 30920, Stug-o. Hotellbokning 309 10 eller din resebyrå. Bokningen öppen även helger kl. 8 - 15.

AFTONBLADET RESOR

SISTA MINUTEN TIPS

För annonsering ring Kicki Rydén 08-725 24 79
eller Carola Larsén 08-725 24 84

Swansons

NYTT PROGRAM 1994
SVERIGES STÖRSTA AMERIKAPROGRAM

RUNDRESOR, SLÄKTRESOR
FLORIDA - ARIZONA
CALIFORNIEN - HAWAII
STORSTADSRESOR
AUSTRALIEN, SÖDERHAVET

Även allt för er som reser på egen hand.
Flyg, buss, bil, hotell, kryssning, campingbil, tåg m.m.

Begär program!

RESEBYRÅ
Sveav 22, 08-782 38 10
Blackebergsv 116, 08-87 93 65

SPIES

MALLORCA
1 v **2.995:-** 5/3
Arenal 1/2 pension

Dat	Resmål	1v	2v
5/3	Mallorca**	1.945	slut
6/3	London* 4 dgr	2.395	
12/3	Mallorca*	2.995	slut
12/3	Mallorca**	1.945	slut
13/3	London* 4 dgr	2.295	
17/3	Gambia	4.145	4.995
19/3	Mallorca*	3.095	slut
19/3	London	2.295	–
20/3	London* 4 dgr	2.495	
24/3	London* w-end	2.795	
25/3	Costa del Sol**	2.595	slut
26/3	Mallorca	2.895	slut
26/3	London	2.595	–
26/3	London**	2.295	–
26/3	Paris	2.845	–
26/3	Rom	3.195	
27/3	Teneriffe	3.895	slut
28/3	Cypern	2.795	slut
29/3	Algarve	2.795	slut
29/3	Sri Lanka*	slut	9.595
31/3	Kreta*	3.695	slut
2/4	Mallorca*	3.745	slut
4/4	Cypern	slut	3.495
5/4	Algarve	2.795	slut
7/4	Kreta*	3.395	3.995
9/4	Mallorca*	3.295	3.995
11/4	Cypern*	3.795	slut

Totalpris från Arlanda
* namngivet hotell/lägenhet
**enbart flyg

SPIES
08-24 94 10
Sveavägen 16. Vard 9-18, Lörd 10-14
060-11 30 00, 021-11 02 02-
Katalogbeställn 020-44 01 00

FLYG TILL STORA ÄPPLET: 3.280:- T O R!

NEW YORK 3.590:-

INKL. HYRBIL 1 VECKA.

Ta chansen och upplev the land of the free i egen hyrbil! Flygbiljetten är ombokningsbar och gäller 6 månader (utan högsäsongstillägg). På vägen dit får du en natt i swingin' Lissabon, med hotell och frukost. Och flera nätter om du vill!

Självklart kan du också åka non-stop till New York, mot några kronors tillägg. Passar inte N.Y.? Då har vi billiga resor till många andra städer.

Vänta inte, hit the road to funnyland!

(Hyrbilspriset baseras på 4 personer, inkl. fria mil, försäkring och självriskeliminering. Flygplatsskatter och lokal skatt på hyrbilen tillkommer.)

VAGABOND
LITE PENGAR. MYCKET RESA.
SVEAV. 8 TEL. 08-20 34 34, FAX 08-21 83 74.

APOLLO
SVERIGES STÖRSTA GREKLANDSPROGRAM

Dat	Resmål	1 v	2 v
5/3	Kreta**	2595	3295
12/3	Athens Riviera**	2695	3245
18/3	Thessaloniki*	1895	2095

GOLF I HALKIDIKI
Village Inn 18/3, 25/3
Egen 18-håls golfbana.
Dubbelrum,halvpension.
1v **3795:-**

26/3	Kreta**	2595 3595
27/3	Rhodos**	2795 3395
27/3	Poros**	2695 –

CHANIA
9/4,16/4, 23/4
Lägenheter Tropicana
Direkt vid stranden.
1v **2745:-** 2v **3495:-**

31/3	Athens Riviera**	3295 3645
7/4	Egina**	2445 2945
7/4	Kalamata**	2595 –

KLASSISKA GREKLAND
En resa i tid och rum.
Halvpension. 24/4, 1/5
1v **5595:-**

10/4	Spetses**	2395 2845
14/4	Egina**	2445 2945

*Endast flyg även 3 o 4 v. finns
**Namngivet hotell.

APOLLO RESOR
Sveavägen 92
08-673 01 00
Götgatan 61
08-644 09 70
Må-fr 9-18, Lö 10-14
Katalogbest 08-673 35 22
ELLER DIN RESEBYRÅ!

SPORTLOV I TRYSIL
inkl. resa hot. halvp. liftk. m.m.
2 dgr fr. 1465:- 3 dgr fr. 1975:-
5 dgr fr. 3240:- Mars & April
SKI-UP 32 50 16-17

PÅSK ÅRE
Må-To Hot. Buss fr. 1.550 p
Sö-Sö v. 14 Hot. Buss 1.550 p
WEEKEND TO-SÖ ÅRE
10, 17, 23/3 Hotell, Buss
ÅreKläppen fr. 1.055 p
Åre centralt fr. 1.450 p
SKI TIME
Tel. 644 95 60 Fax. 36 88 99

- Enhetspris barn och ungdomar
- Vuxen och ett barn rabatt
- Totalpriser
- Seniorrabatt
- Enbart flyg fr 1.490:-

prisex avser Thessaloniki 19/8, 1v.

Beställ sommarbroschyren
08-31 41 45. Dygnet runt!

Hellas tours

Birger Jarlsgatan 2,
Stockholm.
Tel 08-611 50 60. 08-34 55 00
Öppet: må-fre 9-18. Lö 10-14.

Turkiet
Först-Till Kvarn-Rabatt
Res 500 kr Billigare

ANTALYA - ALANYA - SIDE
500 kronor rabatt/person på katalogpriserna avsett avresedatum och hotell.

4, 11 mars	1v 1495	2v 1995
18 mars	1v 2195	2v 2795
25 mars	1v 1695	2v 2295
31 mars	1v 2295	2v 2895
7, 14 april	1v 1495	2v 1995
21, 28 april	1v 1495	2v 1995
6, 13, 20 maj	1v 1795	2v 2495
27 maj	1v 1695	2v 2495
3 juni	1v 1795	2v 2495
10, 17, 24 juni	1v 2395	2v 3195
1, 8, 15 juli	1v 2495	2v 3395

Extra flyg fr Arlanda varje tors fr o m 31/3
Prisex. ur kat. m. avdragen rabatt.
Flyg fr. Arlanda, namng. hotel, frukost, dusch/wc, dbl.r.

Antalya, **Hti Ceuder** ★★★★
inkl. halvp. 1v 2v
4 mars 2495 3395
8 april 2795 4695

Alanya, **Htl Serapsu** ★★★★
inkl. halvp.
4 mars 2295 2995
8 april 2295 3695

Störst från Sverige till Turkiet 1994

Express Resor
Sveavägen 86 • Tel. 08-16 92 00 • Fax 08-16 70 80
I år flyg även från Göteborg, Malmö, Umeå och Västerås.

ROYAL BONUS GREKLAND 1V, 16/4.
FÖRR ~~2.695:-~~ NU 2.195:-
VILLA MARIA I TOLON LGH/4 PERS FRÅN ARLANDA

Pengar att spara om du reser när vi har gott om plats.
Boka nu! Vänta inte, du är inte ensam om att läsa den här annonsen...

ELLER... MAMAIA 19/6, SUNNY BEACH 21/5, PORTUGAL 19/5, ALGARVE 30/4, TURKIET 9/4, CHIOS 24/5

ROYAL TOURS

ROYAL TOURS 08-23 63 60
RESEVARUHUSET 08-34 03 10
BENNETT 08-23 43 80
TICKET 08-24 00 90
TICKET 08-611 50 20
TRIVSELRESOR 08-24 32 95
RESEMARKNADEN 08-14 07 90

ENGLANDS LISTAN

Ace of Base med Ulf Ekberg klättrar.

1 (1) **Mariah Carey** – Without you
2 (7) **Ace of Base** – The sign
3 (4) **Enigma** – Return to innocence
4 (5) **Toni Brexton** – Breathe again
5 (2) **D:ream** – Things can only get better
6 (8) **2 Unlimited** – Let the beat control your body
7 (13) **Elton John & RuPaul** – Don't go breaking my heart
8 (10) **Cappella** – Move on baby
9 (6) **Bryan Adams/Rod Stewart/Sting** – All for love
10 (3) **Suede** – Stay together
11 (NY) **Smashing Pumpkins** – Disarm
12 (12) **Real & Real Featuring The Mad** – Like to move it
13 (9) **Celine Dion** – The power of love
14 (15) **Cranberries** – Linger
15 (11) **Meat Loaf** – Rock & roll dreams come through
16 (NY) **Beck** – Looser
17 (14) **Wendy Moten** – Come in out of the rain
18 (NY) **Inspiral Carpets** – I want you
19 (22) **Level 42** – Forever now
20 (19) **SWY** – Downtown

Ett finger till, Colin!

TIO, TJUGO, TRETTIO, FYRTIO... *Idag fyller Colin Nutley full hand men firar det stillsamt med en middag med familjen.*

Foto: ROLF PETTERSON

Idag fyller världens mest svenska engelsman 50 år

Han kom hit en gråmulen dag i mars 1975.

Åren har gått och nu skiner solen på engelsmannen Colin Nutley.

I dag fyller den främste uttolkaren av den svenska folksjälen 50 år.

– Det blir en middag med familjen bara, meddelar **Hans Bergström** som är pappa till skådespelerskan **Helena Bergström**.

Hon är ju som alla vet **Colin Nutleys** sambo och dessutom huvudrollsinnehavare i Colins framgångsrika filmer Black Jack, Änglagård och Sista Dansen.

I den sistnämnda spelar dessutom Hans Bergström rollen som småalkoholiserad semesterfirare på Barbados.

Han har sagt att han samlar på detaljer i människors beteende, och det är dessa detaljer som han sedan fyller sina filmer med.

Kollapsade av oro

Premiären på Änglagård i Ulricehamn för två år sedan var den värsta pärsen i Colin Nutleys liv. Efteråt fick han en kollaps – oron var för stark.

– Gör man film om vanligt folk, för vanligt folk, då måste man visa respekt. Om lokalbefolkningen känt att jag gjort mig lustig på deras bekostnad, då hade publiken över hela landet känt likadant, sade han i en intervju efteråt.

När han kom till Sverige 1975 var det för att göra ungdomsprogram för svensk TV tillsammans med **Arne Weise**.

– Stockholm var mörkt och tungt som i en Bergmanfilm. Inga neonljus, is och snö, har han sagt.

Men när sommaren kom blev han förälskad i naturen och människorna och bestämde sig för att stanna.

Under inspelningen av Black Jack förälskade han sig i Helena Bergström och hon i honom, trots en åldersskillnad på 20 år.

"Äldst är svagast"

– Åldersskillnaden är jobbig för mig ibland, för när man är äldst känner man sig alltid svagast, har Nutley sagt.

– När jag tittar in i Colins ögon känner jag att vi hör ihop, då spelar det ingen roll när eller var på jorden vi råkade födas, har Helena Bergström kommenterat åldersskillnaden.

Hör ihop gör numera också Colin Nutley och Sverige – som väntar spänt på uppföljaren till Änglagård. Grattis, Colin!

Johan Åsard

Finn en vän via stjärnorna
För info skriv till:
ASTRO DATE
Box 111, 691 22 Karlskoga

LONDON

Snabb-teater är det senaste i Londons teater-land, West End.

20-minuterspjäser ska locka teaterbesökare som inte har tid och lust att sitta igenom en normallång pjäs. Biljettpris 4 pund (knappt 50 kronor).

Idén kommer från Paris och den första engelska snabb-pjäsen blir Samuel Becketts Footfalls med Fiona Shaw, för svenskar mest känd som den neurotiska engelska rektorn för en flickskola i filmen Tre män och en liten lady, i huvudrollen. Premiär den 14 mars.

Maria Torshall-Ayris

Elaine Paige har gjort stor succé med sin tolkning av Edith Piaff på Piccadilly Theatre. Biljettförsäljningen har slagit rekord.

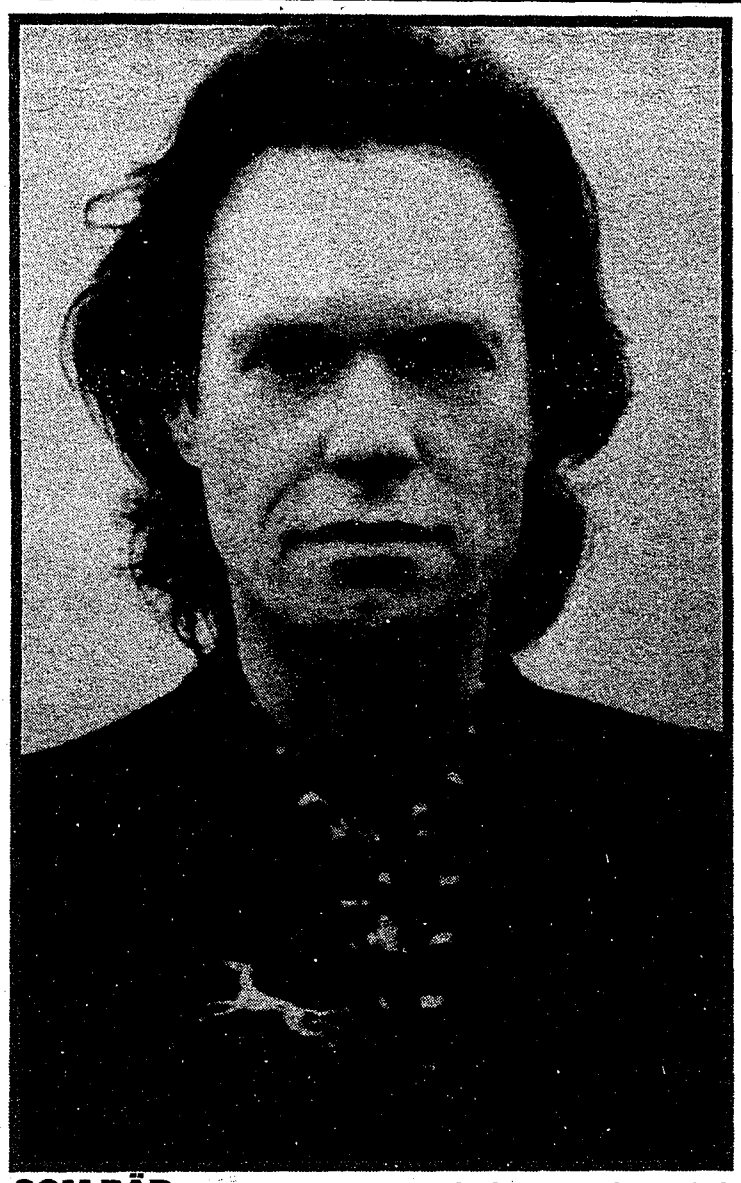
Nu ryktas att Elaine ska spela Edith Piaff i en uppsättning av musikalen på Broadway. Diskussioner förs mellan teatrarna, men än är inga kontrakt skrivna.

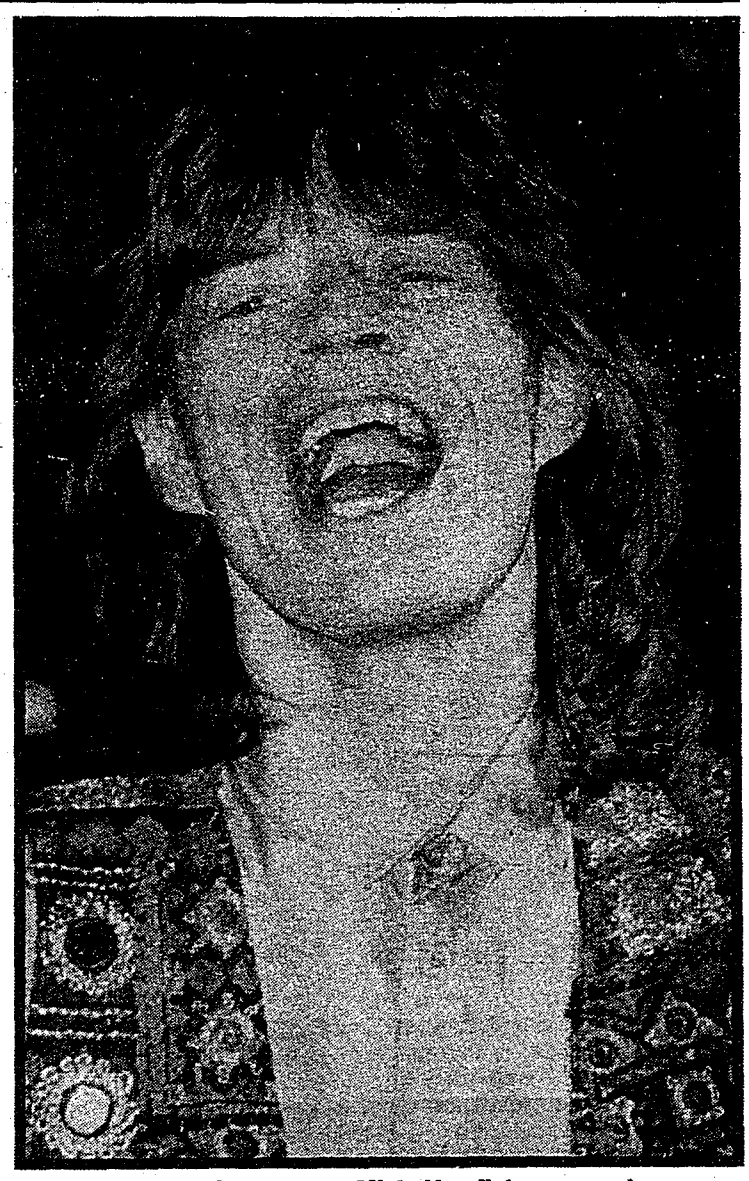
Maria Torshall-Ayris

Döden i Vetlanda!
Självmordsvåg i en liten stad. Vi söker svaret på frågorna.
4
KALLA FAKTA. I KVÄLL KL. 20.30

Jack Nicholson är i trubbel. Skådespelaren har stämts av en man som hävdar att han fått sin vindruta krossad av Nicholson. Händelsen inträffade vid ett stoppljus i L.A. i början av februari och enligt **Robert Blank** ska Nicholson ha riktat ett antal slag mot Blanks bil innan skådespelaren sedan "gav sig på vindrutan och krossade den".

***SOM BÄR** Som liten grabb tyckte Chris Jagger det var kul att ha en känd storebrorsa som Mick. Han fick vara med om en massa saker som hans kompisar inte fick. Sen, i 20-årsåldern, när Chris ville göra "en egen grej" var det inte lika kul längre. Men nu är lillebror på väg att bli stjärna på egen hand. Jo, det är Mick till höger och Chris till vänster, eller..?*

Jaggers – se så lika de är

Han har hankat sig fram genom livet genom att sälja exklusiva intervjuer med sin berömda bror Mick.

Men nu blir Chris Jagger själv stjärna.

Titta på bilderna. Visst är han lik sin brorsa.

Det kan inte vara lätt att vara lillebror till Mick Jagger.

Speciellt inte om man ger sig in på musikens bana.

Fast Chris Jagger, han klarar sig nog bättre än somliga tror. Vi ringde upp honom i London.

–Goddag, säger Chris Jagger stolt på svenska.

■■ **Ja, du var här i Sverige ett tag?**

–Den var länge sen, i slutet av 60-talet.

■■ **Vad minns du bäst?**

–Vackra flickor.

■■ **Det säger alla.**

–(Skratt) Jag hade en flickvän, tror hon spelade i ett skolband. Nej, jag minns inte vad hon heter! Hon var en flickvän till en vän.

■■ **Jaså, du är en sån kille?**

–Jag var väldigt ung, runt sjutton år.

■■ **På din utmärkta CD, som kan placeras i en slags country-blues-zydeco-genre, gästas du av (förutom Mick, Dave Gilmour och Dave Stewart) gamle discosmörsångaren Leo Sayer, är det en vän till dig?**

–Jag mötte honom genom **Ron Wood**. Well, han har rätt bra röst (vilket man kanske inte kan säga om Chris), tyckte det var bra att ha nån som backade upp mig. Han har väldigt hög stämma. På en låt skulle en gospelkör vara med, men de dök aldrig upp och Leo sa "Jag gör det!" Så, jag menar, det är trevligt, han är väldigt positiv.

Och nu blir lillebror Chris också stjärna

■■ **Du har rest jorden runt och så är du skådis också?**

–Jag har inte varit det på sju år. Var med i den första svarta teatergruppen som startades i England, (skratt) jag var den enda vita. Vi spelade politiska pjäser om Afrika.

■■ **Är du en gammal hippie?**

–Hon frågar om jag är en gammal hippie! Yeah, jag var en hippie.

–Det var en massa idéer som cirkulerade under sextiotalet, en del bra, en del dåliga, men de öppnade upp människor för nya idéer.

■■ **Du behöver inte urskulda dig.**

–Du förstår, här över (i England) är "hippie" ett fult ord.

■■ **Du har gjort tidningsintervjuer med din bror Mick?**

–Ja. Det är ett utmärkt tillfälle att prata med honom. Utan att någon stör. Och man kan tjäna lite pengar på det.

■■ **Brukade du och Mick spela tillsammans när ni var små?**

–Inte egentligen. Han är nästan fem år äldre. Men han introducerade mig till massa musik, som **Muddy Waters**.

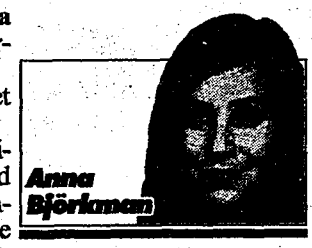
■■ **Hur är det att vara lillebror till en superstjärna?**

–Vilken period av livet menar du?

–I början var det verkligen kul. Du fick vara med om massa som dina kompisar inte fick, man växte upp mycket snabbare. Blev medveten om saker, som vilken äldre bror eller syster som helst får in en på saker. Sen när du kommer upp i tjugoårsåldern och vill göra dig egen grej – det är ganska svårt.

–När man ska börja, tävla ska jag inte säga, men om du inte gör det gör nån annan det åt dig. Man tog mig inte riktigt på allvar, på teatern trodde de jag var nån rock'n'roll-kille.

–Nuförtiden bryr jag mig inte, ju äldre du blir... Det är därför det är så bra att bli äldre.

Anna Björkman

CD

Med ANDERS HVIDFELDT

Här är några av veckans nya CD-skivor:

Sven-Ingvars: Byns enda blondin (NMG/Sony)gMDNMh

■■ Karlstadsgubbarna överger dansmusiken till förmån för pop och rock. Niklas Strömstedt och flera andra låtskrivare finns på tacklistan.

Sven-Ingvars släpper en ny platta.

Div. artister: Svensktoppar I & 2 – Stikkan Anderson väljer Polars pärlor (Polar)

■■ Stikkan själv står för urvalet och här firas orgier i nostalgi med Hootenanny Singers, Lena Andersson, Svenne & Lotta och Mats Olin.

Chet Baker: My funny valentine (EMI)

■■ Den perfekta presenten till någon som gillar tidlösa jazzballader.

Michael Nyman: Draughtman's contract (Virgin)

■■ Efter succén med filmmusiken till "Pianot" gräver nu skivbolaget fram mer Nyman-musik ur gömmorna.

Tekla: Tekla (MNW)

■■ Andra albumet från Tekla, en 23-årig skånska med återhållsamma melodiösa sånger i bagaget. Radiovänligt.

Queens Brian May räddar 3-åring

■■ **Brian May** (bilden), gitarrist i supergruppen Queen, säger i de flesta fall nej till alla förfrågningar om att ställa upp för välgörenhet i olika sammanhang.

Men när han fick höra talas om 3-årige **Rhys Daniels** öde bestämde han sig för att ställa upp. Rhys Daniel lider av en ovanlig genetisk sjukdom och kan bara räddas genom en snabb benmärgstransplantation.

Häromdan testade Brian May sitt blod på ett sjukhus i London för att se om han är lämplig som donator och för att fästa uppmärksamheten på fallet.

Johan Åsard

Grammisvinnare redan klar

NEW YORK

■■ NEW YORK. **Sting** är nominerad för sex. **Billy Joel** och **Whitney Houston** för fyra vardera. Men den store vinnaren av veckans Grammy-gala i New York är redan korad. **Ed Germano**, 53, ägare till skivstudion Hit Factory.

Germano ensam har tre gånger så många nomineringar som de tre största skivgiganterna tillsammans! Allt började med en stor hitskiva för **Stevie Wonder** för 19 år sedan. Wonder chansade på Germanos studio trots att den f d musikern (kvälls- och nattetid) och lastbilschaufförен (dagtid) inte hade några meriter.

Sedan har legendarer som **John Lennon**, "Double Fantasy", och **Bruce Springsteen**, "Born in the USA", använt sig av Germanos tjänster.

Leif-Åke Josefsson

Nej, det är inte slut

■■ NEW YORK. Nix, det är inte slut mellan **John F. Kennedy Jr.**, och **Daryl Hannah**. De satt tätt tillsammans på en konsert i Madison Square Garden, båda med keps på skallen för att inte väcka alltför mycket uppmärksamhet. Gissa vilka de lyssnade till? Aerosmith, hårdrockarna som vann två Rockbjörnar nyligen.

Leif-Åke Josefsson

...men här är helkört

■■ NEW YORK. Däremot är det helslut mellan **Sharon "Basic Instinct" Stone** och producenten **Bill MacDonald**. MacDonald blev brädad av en ung kille som träffade Stone i samband med en filminspelning i Arizona. Sedan skickade hon sin förlovningsring via Federal Express, leverans dan därpå, till den försmådde ex-fästmannen.

Leif-Åke Josefsson

Vittnet – ny succévideo

■■ NEW YORK. Här har ni senaste videosuccén: **Michael Jackson** som vittne! För 120 kronor går det att köpa Jacksons första vittnesmål i den så uppmärksammade följetongen om sexuell otukt med en minderårig pojke. På videon syns och hörs Jackson nynna på både "Dangerous" och "Billie Jean".

Leif-Åke Josefsson

Nöjeschef: Sigge Ennart *bitr. chef:* Charlotte Henschel (tel 08/7252000, fax 08/6000174)

Popprinsessan Vanessa Williams är på väg att ta över **Chita Riveras** roll i Broadwaypjäsen "Kiss of the Spider Woman". Riveras tvåårskontrakt går ut i juni och Williams, en gång miss USA, för just nu diskussioner med producenter för showen.

Hon ville bli en ny Marilyn Monroe

FÖRE: ***Så här såg Anna Nicole Smith ut innan hon blev världens mest kända modell. Då levde hon i den lilla hålan Mexia i Texas och drömde om att bli en stjärna. (Bilden är hämtad ur Vecko-Revyn.)***

EFTER: ***Anna Nicole Smith slår knock på all världens män och i Sverige blir hon känd genom H&M:s julkampanj. Att hon opererat brösten avfärdas som elakt förtal***

Foto: SJÖBERG PRESS

Aftonbladet har kartlagt Anna Nicole Smiths uppgång och fall

HOLLYWOOD. **Anna Nicole Smith ville bli lika känd som sin idol Marilyn Monroe.**

Men hennes dyrkan av den legendariska skådespelerskan tog sig orimliga proportioner.

Det började med kurvorna, det blekta håret och slutade med drogerna.

Aftonbladet har kartlagt supermodellens uppgång och fall.

När ambulanspersonalen forcerade dörren till det rum som Anna Nicole Smith och hennes vän Daniel Ross för två veckor sedan hyrde på Peninsula Hotel i Los Angeles fann de paret utslagna på golvet.

Hotellgrannarna hade hört paret gråla och en undersökning visade att de hade blandat alkohol och receptbelagd medicin.

För supermodellens närmaste vänner kom inte överdosen som någon överraskning utan mer som en bekräftelse på att hon levt för hårt, för mycket och för fort.

– Marilyn var den största och hon är min idol. Jag har alla hennes filmer och sånger.

Nakenbilder i Playboy

Med det uttalandet inledde Anna Nicole sin kometartade karriär för mindre än två år sedan. Stärkt av "nya" bröst gjorde småstadstejen från Mexia i Texas kometkarriär med hjälp av nakenbilder i Playboy.

Plötsligt var det inne med kurviga modeller igen och Anna Nicole var kurvigast. Hon blev den högst betalda modellen i branschen.

Samtidigt beskylldes hon för att ha förstorat brösten med silikon men hävdar att förändringen från smal och platt (se bilden här ovan) kom i samband med graviditeten vid 17 års ålder. Hon får också stöd av sin kollega, den svenske modellen **Beiron Andersson**.

– Hon har inte opererat in silikon. Det är bara elakt förtal som spridits av hennes före detta manager, säger han.

Uppståndelsen gjorde bara Anna Nicole ännu hetare. Hon gjorde inhopp i **Bryan Ferrys** musikvideo och fick sedan några filmroller, bland annat mot **Paul Newman** i "The Hudsucker Proxy".

Karusellen snurrade

Hon bjöds på cocktailparties och fester i en allt snabbare snurrande karusell och plötsligt befann sig Anna Nicole där hon alltid velat vara: i Hollywood.

När sedan filmen om Marilyn Monroes liv planerades utsåg hon sig själv till huvudkandidat.

Då hade hon redan gått helt upp i sin idol, börjat klä sig som Marilyn och till och med hyrt legendens gamla hus i stadsdelen Brentwood i L.A.

Men händelsen på hotellet har nu, åtminstone tillfälligt, satt stopp för hennes fortsatta framgång.

Klädföretaget Guess vill inte längre jobba med henne och Playboy tänker inte förnya modellens kontrakt när det går ut i april.

Själv slickar hon såren på sin gård i Texia och har inte uttalat sig sedan överdosen som så när kostade henne livet. Också det en händelse skrämmande lik det öde som drabbade Marilyn Monroe.

Magnus Sundholm

LOS ANGELES

● Idolen Marilyn Monroe.

FAKTA:

Namn: Anna Nicole Smith.
Ålder: 26.
Längd: 168 cm.
Vikt: 69 kilo.
Familj: sonen Daniel, 7 år.
Bor: i Mexia i Texas och i Los Angeles.
Yrke: Fotomodell och skådespelerska.
Utbildning: Jag slutade skolan när jag hade gått elva år.
Bil: Tre stycken, Jaguer, Mercedes och pickup.
Röker: Nej.
Dricker: Ja.

KARRIÄR:

Mars 1992: Playboys omslagsflicka.
Maj: Mittuppslag i Playboy.
September 1993: Klädföretaget Guess huvudmodell.
November: Filmroll i "The Hudsucker Proxy" med Paul Newman.
December 1993: Vald till Playboy's "Playmate of the Year".
Februari 1994: Filmroll i "Naked Gun 33 1/2".

Sparkarna som upprör USA

HOLLYWOOD

■■ HOLLYWOOD. Vad vet egentligen **Aaron Spelling**, mannen bakom TV-succéer som "BeverlyHills" och "Melrose Place", om havandeskap? Ingenting, enligt de TV-tittare i USA som rasar sedan den präktiga Beverly Hills-tjejen Andrea Zuckerman (spelad av **Gabrielle Carteris**) blivit med barn. Men det är inte graviditeten i sig som upprör tittarna utan det faktum att Zuckerman bestämt sig för att behålla barnet sedan hon känt en spark i magen efter en graviditet som inte varat längre än fyra veckor. Episoden irriterar också **Marilyn Elias**, TV-krönikör i USA Today, som skriver att inget foster sparkar förrän det är fem månader gammalt, att seriens författare är chockerande korkade och att "Beverly Hills" vilseleder dagens ungdom.

Magnus Sundholm

Vem är hon ihop med?

■■HOLLYWOOD. **Heather Locklear** och **Grant Show** i TV-serien "Melrose Place" har synts ute tillsammans.

Men Locklears publicist hävdar att de båda kollegerna inte är ett par.

Samtidigt förnekas också Locklears påstådda romans med motspelaren **Andrew Shue**.

Magnus Sundholm

Vad har hon emot Tom?

■■HOLLYWOOD. Författarinnan **Anne Rice** kritiseras för att hon inte vill ha **Tom Cruise** i huvudrollen i filmatiseringen av sin kultbok "Interview With the Vampire". Producenten **David Geffen** säger:

– Hennes uttalanden sårar de inblandade. Rice är bara elak och okänslig, säger han.

Magnus Sundholm

De hjälper Ryder hjälpa

■■HOLLYWOOD. **Winona Ryder** tar nu hjälp av sina vänner i kampen för försvunna barn. I TV-programmet Entertainment Tonight talade skådespelerskan om sitt engagemang och fick stöd av **Angela Basset**, sångerskan **Paula Abdul** och pojkvännen, tillika sångaren i Soul Asylum, **David Pirner**.

Magnus Sundholm

OJ, SÅ MÅNGA LÄSARE VI HAR!

Vi blev själva överraskade av siffrorna:
● Nästan 1,6 miljoner människor läser Aftonbladet på söndagarna.
● Över 1,2 miljoner läser Aftonbladet på vardagar.
Det här innebär att nästan var femte svensk över 16 år läser Aftonbladet varje dag. På söndagarna läser mer än 20 procent av Sveriges vuxna befolkning Aftonbladet.
Tidigare undersökningar (de så kallade Orvesto) skickas ut per post till personer som får berätta vilka tidningar de brukar läsa.
I den här undersökningen har IMU-Testologen intervjuat drygt 7 000 personer över 16 år per telefon. De har svarat på exakt vilka tidningar de läste dagen innan.
Skillnaden i mätmetod visar att Aftonbladet har fler läsare än vad som tidigare var känt.
Ja, under den aktuella perioden hade Aftonbladet långt fler läsareän vad Aktuellt, Glashuset, Svar direkt eller TV 4:s Nyheterna hade tittare.
Här nedan har vi jämfört Aftonbladets läsarsiffror med några populära TV-program under mätperioden.

Måndagar

		Läsare/ tittare	Andel av befolkn.
TV2	Rapport (19.30)	1 965 000	24%
	AFTONBLADET	**1 259 000**	**18%**
TV1	Lilly Harpers dröm	962 000	12%
TV4	Jeopardy	740 000	9%
TV1	Bullen	332 000	4%
TV3	Våra värsta år	135 000	2%

Tisdagar

		Läsare/ tittare	Andel av befolkn.
	AFTONBLADET	**1 249 000**	**17%**
TV2	Hallå Sverige	915 000	11%
TV2	Glashuset	798 000	10%
TV4	Nyheterna (22.00)	742 000	9%
TV1	Mark och hans grannar	495 000	6%
TV3	Stina	338 000	4%

Onsdagar

		Läsare/ tittare	Andel av befolkn.
	AFTONBLADET	**1 191 000**	**17%**
TV2	Hedebyborna	1 100 000	13%
TV1	Aktuellt (21.00)	875 000	11%
TV1	MacGyver	660 000	8%
TV4	Nyheterna (19.30)	452 000	5%
TV3	Melrose Place	278 000	3%

Torsdagar

		Läsare/ tittare	Andel av befolkn.
TV1	Rederiet	2 162 000	26%
	AFTONBLADET	**1 319 000**	**19%**
TV2	Svar direkt	762 000	9%
TV3	Efterlyst	518 000	6%
TV4	Hunter	472 000	6%
TV1	Röda tråden	390 000	5%

Fredagar

		Läsare/ tittare	Andel av befolkn.
TV2	Oldsberg	1 902 000	23%
	AFTONBLADET	**1 291 000**	**18%**
TV1	Disneydags	805 000	10%
TV2	Eddie Skoller	658 000	8%
TV4	De omutbara	360 000	4%
TV3	Lagens änglar	132 000	2%

Lördagar

		Läsare/ tittare	Andel av befolkn.
TV1	Gäster med gester	1 652 000	20%
TV4	Bingolotto (20.30)	1 622 000	20%
	AFTONBLADET	**1 329 000**	**19%**
TV2	Rapport (19.30)	745 000	9%
TV3	Babbla med Babsan	205 000	2%
TV2	Fontamara	202 000	2%

Söndagar

		Läsare/ tittare	Andel av befolkn.
	AFTONBLADET	**1 580 000**	**22%**
TV2	Bony	1 248 000	15%
TV4	Med liv och lust	642 000	8%
TV4	Nyheterna (19.30)	538 000	7%
TV1	8 dagar	508 000	6%
TV3	Mord och inga visor	195 000	2%

■■Under perioden 25 januari – 7 februari 1994 genomförde IMU-Testologen en räckviddsundersökning i syfte att fastställa antalet läsare av Aftonbladet under olika veckodagar. Intervjuerna genomfördes per telefon och frågorna handlade om gårdagens läsning av kvällstidning. Sammanlagt har 7 084 personer intervjuats under dessa 14 dagar. Intervjuerna har genomförts på ett representativt urval av svenskar i åldern 16 år och uppåt. Tabellerna här intill visar ett genomsnitt av läsare och tittare under den undersökta perioden. Observera att tittarsiffrorna visar procent av **hela** befolkningen, Aftonbladets läsarsiffror visar procent av **alla över 16 år.**

KÄLLA: IMU-TESTOLOGENS UNDERSÖKNING, P3807, TELFONINTERVJUER UNDER PERIODEN 25/1 – 7/2, 7 084 INTERVJUER GENOMFÖRDES

Visst förlänger humor livet

Grattis, Jeanne Calment, världens sannolikt äldsta kvinna, som fyllde 119 år för en tid sedan. Hon mår bra och blev mest irriterad över allt ståhej. "Det är inget särskilt med mig. Jag är en vanlig kvinna", förklarade hon för en intervjuare.

Sedan några år tillbaka bor hon på ett ålderdomshem i Arles i Frankrike. Jeanne Calment slutade röka (två cigaretter om dagen var ransonen) för ett par år sedan, men choklad äter hon fortfarande varje kväll. På födelsedagen stod chokladtårta på menyn.

Hennes läkare förklarar hennes långa liv med ett välutvecklat sinne för humor. Stressad har hon aldrig varit.

Hon var två år när Edison uppfann fonografen. Hon har sett 17 franska presidenter komma och gå, och hon firade sin 75-årsdag när gamle Gustav V fortfarande var kung uppe i Sverige. (TT-AFP-Reuter)

Vi flyger SAS
GO WEST MED
Swanson's
SVERIGES STÖRSTA AMERIKAPROGRAM
Vårt nya program erbjuder mängder av välplanerade arrangemang. Katalogen är mycket informativ och med biljetterna följer alltid omfattande material med kartor och broschyrer.
Startpaket fr. 4.590:-
Bästa och tryggaste starten. Flyg, hotell, informationsmöte, svensk färdledare och sightseeing. Finns nu till New York, Los Angeles, San Francisco och Fort Lauderdale.
Rundresor
Nio olika rundresor i Östra Amerika, Västra Amerika eller flaggskeppet Kust till Kust, de spännande Vägen Västerut och Rundresa Canada. Dessutom vår stora resa till Australien.
• Svensk färdledning
• Förstaklass hotell
• Alltid en bussresa
• Välplanerade resor
På egen hand
Vi har specialpriser på det mesta.
• Flyg • Buss
• Bil • Hotell
• Campingbil
Paketresor
t ex Hawaii fr. 7.690:-
Vi erbjuder paketarrangemang till många destinationer, t ex:
• New York • Västindien
• Arizona • Florida
• Hawaii
Läs mer i katalogen om våra förköpsrabatter och flyg- och prisgarantier (Vid bokning senast 7/3)
Sveriges största amerikaprogram hämtar du på din resebyrå eller hos Swanson's, Box 164, 283 00 Osby.
0479-101 82 eller 0479-144 35
Sänd mig Swanson's 1994!
Namn.....
Adress.....
Postadress.....

NYHET
Ont på ett hemligt ställe? Pröva den naturliga hjälpen.
Hemol-salva är ett nytt effektivt naturmedel som lindrar hemorrojder och irritation i ändtarmsöppningen. Hemol finns i din hälsokostbutik.
FORM
Konsumentkontakt tel 08-570 360 50
Reg. naturmedel 92-5117, har ej genomgått för läkemedel föreskriven kontroll.

– Det är inte så svårt att ge hjälp

Agneta Grimby läste om Elisabet, kvinnan som blev övergiven av barn och vänner när hon blev sjuk. Agneta Grimby är psykolog och har forskat i geropsykologi och sorgereaktioner. Hon har sett hur sorg och ensamhet ofta följs åt och kommenterar i dag Elisabets öde.
Foto: CHARLIE GUSTAVSON.

Psykologen Agneta Grimby om hur man kan övervinna ensamheten

Elisabets brev till Senior engagerade många läsare.

Ensamhet har liksom sorgen många ansikten.

– Ofta är sorgen och ensamheten mycket lika varandra.

– Det är inte så svårt att ge hjälp, säger psykologen Agneta Grimby. Bäst lyckas "vanliga" människor, d v s de som inte är proffs.

Hon läste i Senior om Elisabet, 53, som övergavs av barn och vänner när hon blev sjuk. Artikeln väckte starka reaktioner bland läsarna.

Agneta Grimby är psykolog och har forskat i geropsykologi (åldrandets psykologi) och sorgereaktioner.

– Precis som förlusten av en nära anhörig är också förlusten av hälsan en svår prövning i livet. I Elisabets fall sviker både hälsan och anhöriga. Förlusten blir dubbel.

– Hon tycker sig inte vara någon viktig person för dem längre, ingen att räkna med.

Människor i så utsatta lägen grubblar naturligtvis över varför det blivit så, menar Agneta Grimby.

– De börjar granska sin situation. Och belastar sig med skuld och skam för brister som de tror sig ha. Självförebråelserna kan bli många.

"Folk går åt sidan", berättar många nyblivna änkor och änklingar, "de gömmer sig när jag kommer. Det är hemskt att se hur gamla vänner undviker mig nu när jag har sorg. Nu när jag behöver dem som mest."

– Lika stort behov av sina närstående har Elisabet. I ett utsatt läge väljs hon bort även av dem som hon tidigare varit en viktig person för.

Är det för att vi medmänniskor är rädda för avvikelser från det vanliga? Är vi osäkra på hur vi ska reagera när andra visar starka känslor?

Agneta Grimby svarar:

– Genom att fly det som är känslosamt och obehagligt kan vi gå miste om något mycket värdefullt. Att i en svår situation få en annan människas förtroende är bland det största vi kan få. Och att lyssna och ta det svåra till sig kräver varken kunnande eller teknik.

> "I Elisabets fall har kanske hennes barn och vänner själva det kämpigt"

Helst ska hjälparen inte vara "proffs" utan en närstående och förtrogen, menar hon.

För att närma sig den som lider räcker det ofta med en enkel fråga: Hur har du det?

Det framgår snart om den tillfrågade vill prata om det svåra.

– Att orka med andras bekymmer är inte så betungande som man kanske inbillar sig.

– I Elisabets fall har kanske hennes barn och vänner själva det kämpigt. De är kanske rädda att bli ytterligare belastade av elände. Man fördömer ibland personer som överger den som behöver stöd och gemenskap i stället för att ta reda på anledningen.

– Självklart känns det bittert att inte få ha ett gott liv när man som Elisabet kämpat hårt i yrkeslivet och kroppen tagit så mycket stryk.

– Självkänslan urholkas. Man får eller sätter själv en odugglighetsstämpel på sig.

– Att i den situationen bli övergiven av de närstående kan få den starkaste på fall.

Elisabets öde är både ovanligt och vanligt, anser Agneta Grimby:

Det är ovanligt att ALLA överger någon. Samtidigt visar reaktionerna på artikeln om Elisabet att hennes situation inte är unik. Den väcker starka känslor och medkänsla.

Agneta Grimbys forskning kring sorgesituationer hos äldre visar att känslan av ensamhet är den dominerande upplevelsen. Men det behöver inte betyda att andra – barn och vänner – inte bryr sig om den sörjande.

– Ensamhetskänslan sägs vara lättare att tolerera när man blir äldre, tillägger hon.

– Att ensamhet rent generellt skulle vara ett stort problem i Sverige är fel, enligt sociologisk forskning. Det finns myter och missuppfattningar, särskilt bland yngre, om att just äldre människor är isolerade.

– Lyckligtvis är det ganska bra ställt med relationerna mellan människor, säger Agneta Grimby.

Ingemar Lyshag

"Die Melander", 70 år i juni, sjunger upp sig hemma i vardagsrummet inför sin comeback. Det är 25 år sen hon senast uppträdde på scenen. Foto: ROLF PETTERSON

–Jag är en seg, jäkla kärring som inte ger upp

MOCKFJÄRD. **För 50 år sedan kom den första succén när hon som 20-åring sjöng visor i 1944 års Ragnar Klange-revy.**

Sedan blev hon Die Melander för operaälskare i Sverige och Europa.

Det är 25 år sedan sist. Nu gör Stina-Britta Melander, 70 år i juni, comeback på operascenen.

–Jag är en seg jäkla kärring som aldrig ger upp, säger Stina-Britta.

Stina-Britta är tillbaka på operascenen efter 25 år

Det borde inte vara möjligt. Åren går och rösten åldras med dem. Men 4 mars gör snart 70-åriga Stina-Britta efter 25 år comeback på operascenen i Tjajkovskijs "Eugen Onegin" på Stadsteatern i Falun.

Det var Stina-Britta själv som sökte upp Musik i Dalarna, som i samarbete med Operahögskolan sätter upp föreställningen.

–Jag provsjöng och drog iväg med Figaros bröllop och Butterfly precis som i ungdomens dagar och det gick otroligt bra, berättar Stina-Britta när Senior träffar henne i huset i Mockfjärd.

Fick sig en funderare

Länsmusikchef Gösta Enar var den som engagerade Stina-Britta.

–Jag hörde henne som ung, bland annat när hon på gästspel i Sverige gjorde en fullkomligt lysande Traviata.

Men snart 70 år? Visst undrade Gösta lite när Stina-Britta skulle komma och provsjunga.

–Men hon sjöng fantastiskt bra och hade en ovanlig fräschör i rösten. Det måste vara unikt, säger Gösta, som då faktiskt inte visste att Stina-Britta länge bott nästgårds i Dalarna.

Vid det laget var nästan alla roller i "Onegin" besatta. Så Gösta var tvungen att ta sig en funderare.

–Det vore tråkigt att ha en sån kraft, som sjunger så bra, i länet och inte utnyttja det. Så vi gjorde om informatorn i 'Onegin', Monsieur Triquet, till Madame Triquet, säger Gösta och tillägger att den arian nästan var det enda som riktigt gick hem på urpremiären.

–Jag blev så glad, säger Stina-Britta. Det här är kanske inte min sista chans, men jag är lycklig över att få sluta cirkeln i mitt liv.

Operasångerskan Stina-Britta Melander har nästan 60-talet operaroller att se tillbaka på. Här intill ser ni henne i fyra av dem: överst tv Mimi i Puccinis "Bohème", th titelrollen i samme mans "Madame Butterfly", nere tv Lucia i Brittens "The rape of Lucretia", och th en av paradrollerna: Violetta i Verdis "La traviata".

Tolv succéår

Stina-Britta Melanders operakarriär i korthet: operaskolan 1945, Operan 1946–49, Stora teatern i Göteborg 1949–57 med gästspel till 1968. Studier för Benjamino Gigli i Rom.

Svenska gästspel under 50-talet. Debut i Wiesbaden 1958. Sedan tolv år i huvudsak vid scener i Berlin, Hamburg, München, Düsseldorf och Wien.

Bland närmare 60 roller märks paradrollerna i "La traviata" och "Madame Butterfly", titelroller i bland annat "Norma", "Lucia di Lammermoor" och "Manon", roller i "Figaros bröllop", "Don Juan", "Trollflöjten", "Bohème"... listan är lång. Lägg därtill operetter, filmer, TV och grammofonskivor.

Efter de tolv succéåren i utlandet kom Stina-Britta hem till Sverige runt 1970 för att avsluta karriären.

Men, det är svårt att bli profet i sitt eget land. Och Stina-Britta tvingades bland annat AMS-utbilda sig till affärskorrespondent för att klara ekonomin. Det var svåra år, men Stina-Britta är inte den som ger upp.

–Nej, jag är en seg jäkla kärring, säger Stina-Britta bestämt.

På senare tid har Stina-Britta rest runt med ett konsertprogram om våra storstjärnor Jenny Lind och Christina Nilsson.

Bär på en dröm

Men nu är det alltså än en gång operascenen som gäller, en hemkomst.

–Det är en kick, säger Stina-Britta, som också antyder att hon har en dröm: att få samarbeta också i regisammanhang. Jo, om det är något Stina-Britta Melander saknar, så inte är det erfarenhet av opera på högsta nivå.

Bengt Hörnemark

AFTONBLADET SENIOR

Redaktör: Per Björnör
Redigering: Kurt Karlsson
Krönikör: Ingemar Lyshag
Medicin: Gunnar Rosell
Ekonomi: Lars-Olof Berglund

Reportrar: Karl-Erik Brännström, Bengt Hörnemark, Sigvard Lindström
Övriga medarbetare denna vecka: Ingegerd Ekstrand, Charlie Gustavson, Jimmy Nyström, Rolf Petterson, Henrik Radhe, Tomas Sjöman, Frank Östergren.

Telefon: 08–725 20 00
Telefax: 08–725 24 04

Adress: Aftonbladet Senior, 105 18 Stockholm
Annonser: Frick Media AB
Tel: 08–21 95 85
Fax: 08–21 97 65

NÄSTA SIDA: ATT FÅ HJÄLP UR ENSAMHET

Använd ditt COMVIQ IQ

- det är *GRATIS!

4.990:-

Exkl. moms 3.992:-

Priset gäller vid samtidigt tecknande av COMVIQ-basabonnemang.

Storno GSM

DEN LILLA TELEFONEN FÖR DET STORA KORTET

DEN SOM SPAR HAN HAR COMVIQ IQ

COMVIQ

När du tecknar ett basabonnemang (inträdesavgift 370:-) bjuder Comviq på dom 12 första mån.avg. (*värde 1.500:-). Dessutom får du 30% rabatt på ordinarie samtalskostnader t.o.m 1995.

EXTRA!

De 50 första kunderna får en bilhållare värd 450:- på köpet

Var smart. Handla i fackbutiken.

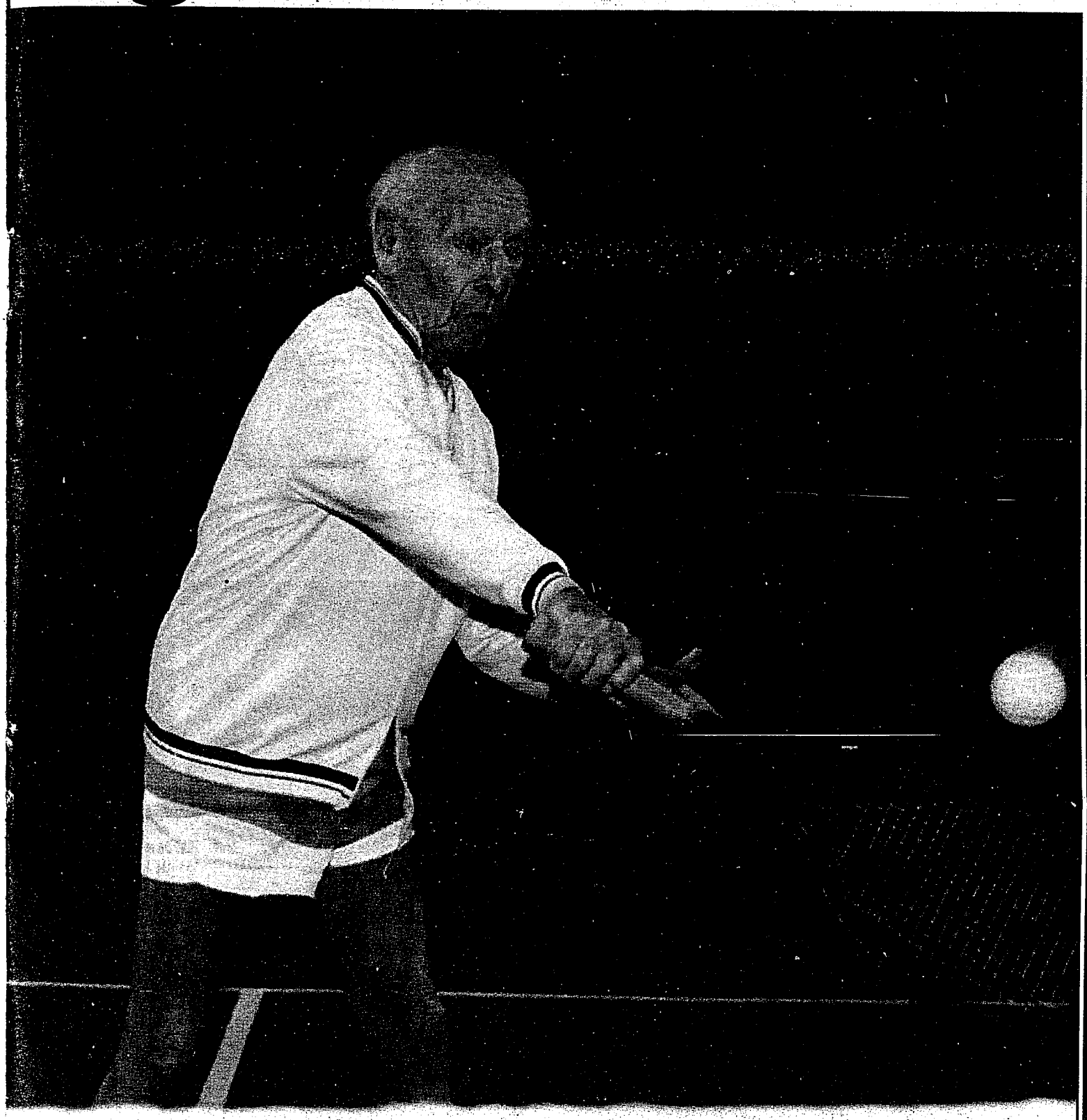
Där finns erfarenhet och kunskap.

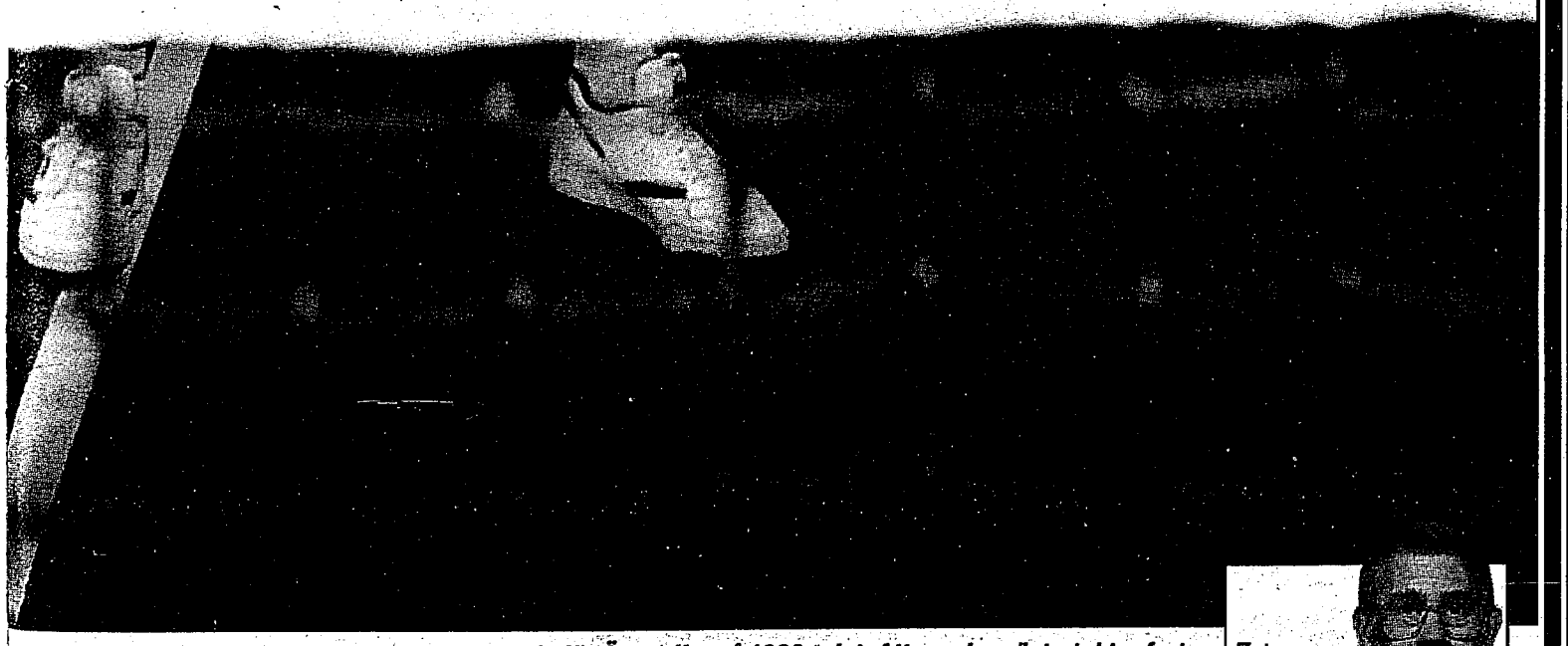
*MOBICO

Västberga Allé 9. Telefon 08-709 00 90
Öppettider: Mån-tors: 8-18, fred 8-16

Erbjudandet gäller t.o.m 4/3 eller så långt lagret räcker och går ej att kombinera med andra rabatter eller avtal

ingen lätt match

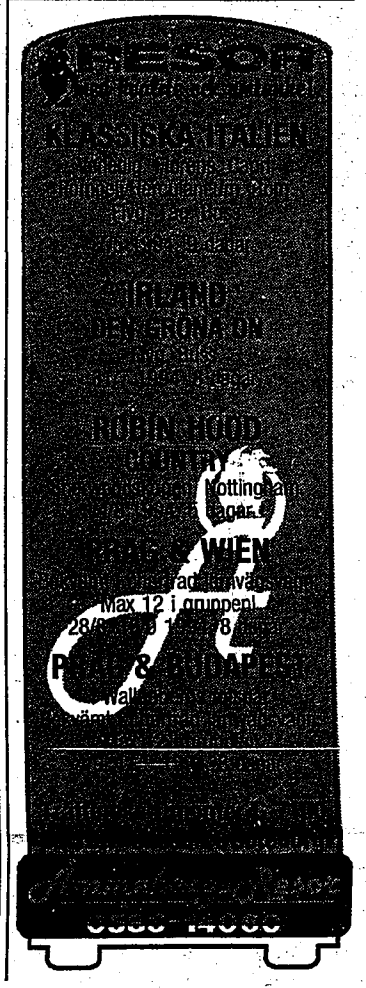

Willi Ehrenreich spelade Davis Cup-tennis för Österrike på 1920-talet. Att gamla mästartakter fortfarande sitter i fick Aftonbladets reporter Tomas Sjöman erfara. Willi gav inte unge Sjöman, snart 50, många game.

Foto: **Rolf Petterson**

Välkommen till Påskfirande vid Siljan
*Naturskönt
*God mat
*Sköna bäddar
*Personlig atmosfär
*Kristen miljö.
4 dygn i helpension 2.300:- per person i dubbelrum
Tel. 0248/129 75
Fax 0248/ 102 57
SVENSKA MISSIONSFÖRBUNDET
Hotell Gärdebygården
795 36 Rättvik Dalarna

Gratis bussresa till PälsBrunos fabrik i Tranås

BYT UPP DEJ NU!

Just nu kan du välja mellan 2 olika inbyteserbjudanden:

1 **3.000:- för din gamla päls om du köper en ny för minst 5.000:-**

2 **1.000:- för din gamla päls, tygkappa eller jacka om du köper pälspoplin eller skinnjacka**

GÖR EN **MEDMÄNNISKA GLAD!**
Alla inbytesplagg skänks till Lettland.

För 145:- får du lunch, modevisning, kaffe och wienerbröd. Köper du ett plagg för minst 400:- får du dina 145:- tillbaka.

Avresa: **3/3, 11/3**
Barbro Stam Resetjänst
08-715 78 06
Wasatrafik 08-727 90 07
Avresa: **5/3**
Triangelresor 08-665 10 35

SKIVOR TILL KAFFET

Tävlingsredaktörer Ingemar Lyshag och Frank Östergren

Tävla – och vinn skivor till kaffet!

Du hänger väl med i Aftonbladet Seniors populära tävling SKIVOR TILL KAFFET!

Varje vecka har du chansen att vinna kaffe - och skivor till kaffet.

Tävlingen består av två delar. Den första fick du i torsdagstidningen och den andra får du idag i Aftonbladet Senior. Reglerna är enkla. Du hittar dem härintill.

Här andra delen - Frank Östergrens artistfråga:

Ledtrådarna

Egentligen hade han tänkt sig en karriär i affärer, han har gått på Schartau i Stockholm och ett par år ägde han en resebyrå. Men sången kom emellan, även om starten var trög. Han höll faktiskt på i många år innan det stora genombrotten kom i slutet av 1930-talet. Han kom att spela in över 600 låtar, hans mest kända inspelning har samma titel som den memoarbok som kom ut 1984. Många av de sånger han spelade in hade något med sjömanslivet att göra, men han tolkade tidigt också Dan Andersson. Han spelade med i fyra filmer och han har varit programledare i TV. Han har varit gift tre gånger, när tredje frun Eva gick bort flyttade han åter till Stockholm efter att i över 20 år ha bott i Småland. Han är en av de få gamla schlagercharmörerna som spelat in en video, det var en nyinspelning av hans mest kända låt. Han är född 1910.

Vem är artisten?

Har du missat den första delfrågan kan du tyvärr inte delta i tävlingen utan måste vänta till på torsdag. Då kommer nästa omgång i Skivor till kaffet.

Här är reglerna

Tävlingen SKIVOR TILL KAFFET består av två delar:
1. Den intressanta och kluriga frågesporten VEM? VAR? NÄR?
2. VEM ÄR ARTISTEN? där svaret är en känd artist som ni som varit med ett tag säkert minns.

Del 1 kommer i Aftonbladet Senior-Extra på torsdagarna och del 2 i Aftonbladets Seniorbilaga på måndagarna. Du måste svara rätt på båda deltävlingarna för att ha chans att vinna skivor till kaffet.

Fyll i kupongen som finns i Aftonbladet Senior på måndagar och skicka in den till **SKIVOR TILL KAFFET 09, Aftonbladet Senior, 105 18 Stockholm.**

Har du missat den första delfrågan på torsdagen kan du tyvärr inte delta i tävlingen utan måste vänta till veckan därpå.

De två först öppnade rätta lösningarna vinner SKIVOR TILL KAFFET, det vill säga ett kilo kaffe och ett presentkort på en grammofonskiva eller ett kassettband. Dessutom vinner tio pristagare ett kilo kaffe.

Rätt svar och vinnarna publiceras i Senior-Extra på torsdagarna. **Lycka till!**

1 VEM? .....
VAR? .....
NÄR? .....
Frågorna fanns i Aftonbladet torsdag 24 februari
2 Artisten är .....
Mitt namn .....
Adress .....
Postnummer ..... Ort .....
Skicka in kupongen till **Aftonbladet Senior, 105 18 Stockholm.** Märk kuvertet **SKIVOR TILL KAFFET 09.** Posta ditt brev senast söndag – vi måste ha svaren på morgonen måndag 7 mars. Bor du långt från Stockholm bör du posta ditt brev tidigare för att vara säker på att det ska komma fram i tid. Rätt svar och vinnarna presenteras i Aftonbladet torsdagen den 10 mars.

Willi, 100 år –

Vår reporter (50 i år) fick stryk i tennis

Seniors reporter Tomas Sjöman (snart 50) skakar hand med Willi efter matchen.

Willi kör, naturligtvis, själv till träningen. Och det gör han lika bra som han spelar tennis.

I omklädningsrummet efter tennismatchen frågar jag Willi hur ofta han varit sjuk.

– Aldrig, svarar Willi.

– Men någon gång, försöker jag igen.

– Nej, aldrig, svarar Willi bestämt.

– Jo, förresten, en gång. Blev sårad i Polen 1915, i första världskriget. En lättare skottskada bara.

Willi, killen som just besegrat mig i tennis, ler.

Egentligen är det väl ingen skam att förlora mot en före detta Davis Cup-spelare i det österrikiska landslaget.

Det är bara en hake: Willi Ehrenreich är över 100 år gammal!

Under tre decennier som journalist hinner man stöta ihop med många pigga äldre människor. Joggande, cyklande, dansanta, humoristiska 80-90 åringar. Men ingen som Willi Ehrenreich.

Willi, som är van att hantera förstummade redaktörer, skrattar hjärtligt.

– Ni är välkomna hem och hälsa på. Jag ska öppna prisskåpet och plocka fram klippböckerna från 1920-talet.

Willi och hans hustru Martha, 87, visar runt i solnalägenheten. På hallbordet ligger romaner tjocka som tegelstenar. Willi läser mycket. Mest judisk och tysk litteratur. På väggarna hänger inramade fotografier från Willis tenniskarriär.

På några av bilderna, från Båstad, poserar han med Gustav V, den gamle kungen.

– Jag spelade både med och mot kungen. Oftast dubbel eller mixed.

● Hur gick det? Är det sant att ingen fick klå kungen, undrar vi.

– Jawohl, säger Willi. Kungen skulle alltid vinna. Nåt annat var otänkbart.

Hundraåringen berättar om sitt fascinerande liv. Den 19 juli 1938 kom han till Sverige som handelsresande.

– Jag hade agentur för en sportsko och en skidbindning. Minns att jag, och alla utlänningar, måste betala 35 kronor hos svenska polisen för att få handelspass och arbetstillstånd.

När Willi blivit svensk medborgare, 1942, tog tenniskarriären fart igen. Nu som framstående oldboysspelare.

Båstad 1942. Gustav V, Ivar Selander, Göteborg och Willi.

Alltid slagfärdig

Ulf Hagander, 68, var bara ung grabb när han första gången, i Falsterbo, såg den då 53-årige Willi Ehrenreich på tennisbanan. Willis motståndare: den betydligt yngre Matts Carlgren.

Tjugo år senare skulle Ulf Hagander döma en oldboysmatch i Stockholm. En av gubbarna var Willi Ehrenreich.

Ytterligare 20 år senare ska Ulf, 68, och tre kompisar spela dubbel. Fjärdemannen blir sjuk, men fixar en ersättare.

Just det... den 93-årige Willi Ehrenreich.

– Jag blev helt förstummad, förklarar Ulf Hagander. Willi var ju en gammal man redan på 40-talet.

Willi, den lille mannen med de tunga grundslagen, blev snart motorn i kvartetten. Lika slagfärdig på som utanför banan.

Ulf Hagander igen:

– Varje höstsäsong när vi återupptar träningen undrar vi andra om Willi överlevt ännu en sommar. Varje gång står han där igen, lika pigg, glad och fräsch.

Willi Ehrenreich missar aldrig sin tennisträning.

I fjol, på 100-årsdagen, uppvaktades Willi, som är troende jude, av 500 människor i den judiska synagogan vid Berzelii park i centrala Stockholm.

Mitt under festen, en lördag, frågade Ulf Hagander, mest på skoj, om tennisträningen. Willi tittade på sin klocka och sa:

– Ja, vi spelar som vanligt kl 17. Jag har grejorna i bilen.

Jag frågar Martha hur det är att vara gift med en hundraåring.

Hon skrattar.

– Han ser bättre, hör bättre, går bättre, simmar bättre... men jag spelar bättre bridge!

Både Martha och Willi är tävlingsspelare i bridge.

Det drar ihop sig till tennismatch mot Aftonbladet. Fotografen Rolf Petterson erbjuder sig skjutsa Willi.

– Tack, men jag kör helst själv, säger han och kliver i sin Ford Cortina av 1968 års modell.

Jag åker med Willi. När han backat ut ur garaget märker jag att karln är klar och skärpt.

– Varje år kallar dom mig till hälsoundersökning på vårdcentralen i Solna. Dom hittar aldrig nåt fel, säger Willi och lägger sig i rätt fil på Valhallavägen.

– Nog börjar jag bli lite gammal, säger han. Men det viktigaste är att man känner sig ung. Jag lever ett ganska normalt liv. Ingen medicin, ingen alkohol, sover bra.

Röda mattan ut

25 gånger har Willi kört sin kära Cortina till Österrike på semester.

I somras fick makarna syn på en annons i tidningen Affärsvärlden. SAS Royal Hotel i Wien erbjöd 65 procents rabatt för alla 65–åringar. 75 procents rabatt för 75–åringar och så vidare.

Kul, tänkte Willi och Martha och flög till Österrikes huvudstad. När svensken visade passet i receptionen kom direktören springande med en röd matta. Martha och Willi bodde gratis på Royal i Wien i tre dygn!

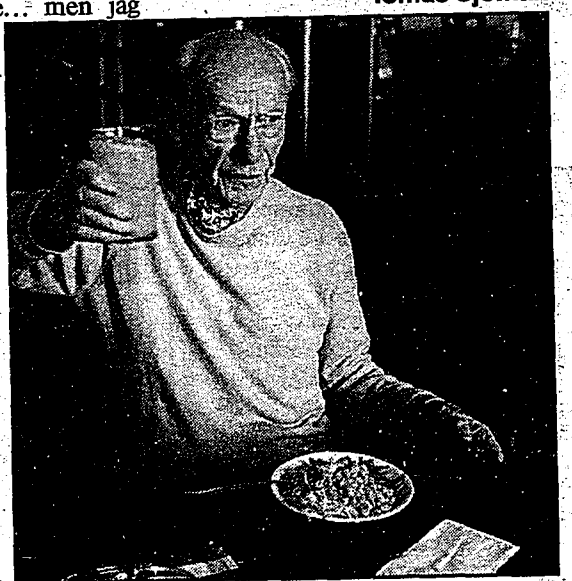
– Nästa gång tänker jag nog ta betalt, skojar Willi Ehrenreich.

Tennismatchen? Jag var chanslös mot den före detta österrikiska landslagsmannen.

Willi dirigerar spelet från baslinjen. Jag springer från hörn till hörn, men bollen kommer på något sätt alltid i retur.

Det är jag glad för – man får ju inte besegra kungar eller hundraåringar. Eller hur, Willi?

Tomas Sjöman

Efter matchen styrker sig Willi med ett glas juice och en sallad. Han är noga med kosten.

נבחרת ישראל חוזרת מחר למקום בו צמח הכדורגל המתקדם שבין שתי מלחמות העולם. כדורגל יהודי. הכח וינה האגדית, אוסטריה וינה והנבחרת האוסטרית הפגינו משחק עוצר נשימה, תיאטרלי, גאוני. ואז, ב־1938, הגיעו הגרמנים

דריבל אחרון על גדות הדנובה

רונן דורפן

ינה עושה אותנו צנועים. ישראלים גדלים על הסיפור שבישראל קמה תרבות מפוארת. רומזים לנו שגורל היהודים בגרמניה ובאוסטריה ובאי־רופה נחרץ, כי „לא חזו את הגולד". שהם טעו ואנחנו צדקנו. אבל וינה היהודית מגמדת אותנו. מעטות האוכלוסיות בתולדות האנושות שהצמיחו גאו־נים בתדירות כזאת. פרויד, הרצל, שניצלר. אובייקטיבית, אין גדולה כזו בישראל. ואין גם בארץ שחיסלה אותה. פעם וינה היתה מרכז חיוני של תרבות ומחשבה. היום היא עוד בירה אירופאית יפה, לא בעלת חשיבות אמיתית.

כמו במקומות רבים במאה ה־20, הכדורגל בוינה היה ב„דיילי מייל" של לונדון, תחת הכותרת „כדורגל מדעי":

„רבים מהצופים הגיעו למקום מתוך סקרנות לראות קבוצה של יהודים משחקים כדורגל, אבל הופתעו מאטרק־ציה מדהימה. היהודים הוינאים לא שיחקו את ה'בעט ורוץ', אלא יצרו צירופים יפים על הקרקע. הם עלו על שחקני ור־סטהאם גם במהירות וגם באמנות השליטה בכדור...

„כוכב הנצחון היה הקיצוני אלכסנדר נויפלד. שחקן מהיר, מדויק ואינטליגנטי מאוד. למרות היכולת האינדיב־דואלית שלו, הוא אינו אגואיסט. מהאגף הוא חותך למרכז, ומשם הבקיע שניים משלושת השערים שלו. שחקני ווסט־האם קיבלו שיעור בכדורגל. זה היה כדורגל מדעי".

אריק פוייר לא היה כדורגלן בהכח אלא אתלט במוע־דון. בשיאו, היה רחוק רק 8 שניות מהשיא העולמי ב־1,500. הוא זוכר את הנצחון: „הייתי ילד קטן, ואני זוכר להנהלה שלא נעבור למועדון אחר, אלא פשוט נפסיק להת־אמן. ההנהלה נכנעה במקרה של בירבאואר, והוא ידע לג־מול לנו בשעות קשות יותר כשסייע להציל יהודים".

תחילת עונת 1938 היתה טובה יחסית לקבוצת הכדורגל של הכח. הקבוצות הבכירות של אוסטריה כבר שיחקו בלי־גה הגרמנית, והכח הובילה את הליגה הוינאית. אז בא הסי־פוח הגרמני, הכח התפרקה, והספורטאים נמלטו על נפשם. 37 לא הצליחו להינצל.

נבחרת פלא

אריק פוייר שרד את המלחמה, כי היה מה שייצגה הכח: יהודי ציוני שמצא את דרכו לפלשתינה. גם פרנץ שורץ, איש עסקים וינאי ובנו של הנשיא היהודי של אוסטריה־ווי־נה, נותר בחיים בגלל הפתרון הפרטי של משפחתו לבעיית האנטישמיות. אביו, מיכל שורץ, פטריוט אוסטרי, התחתן עם אשה לא־יהודיה, ופרנץ נולד נוצרי. אוסטריה־וינה הי־תה מועדון של „אסימילנטים", יהודים שכל רצונם להיות חלק מאוסטריה.

סיפור אוסטריה־וינה מתחיל ב־1911, כשמועדון הספור־רט „דה קריקטר" ייסד את קבוצת הכדורגל „אמטורן". הר־גו מייזל, בן לבנקאים יהודים, אימן את אמטורן תקופות מסויימות והיה מאוכזב למדי מחוסר יציבותה. די מהר הפך לדמות האירגונית החשובה בכדורגל האוסטרי, ובין היתר, ייסד את „גביע מיטרופה" לקבוצות ואת הגביע הבינלאומי לנבחרות. אלה היו המפעלים האירופים הראשונים, שה־ביאו להשתוות רמת הכדורגל באיטליה, הונגריה, צ'כיה ואוסטריה לזו שבבריטניה ובדרום־אמריקה.

היהודים הוינאים יצרו צירופים יפים על הקרקע. הם עלו על שחקני ווסטהאם

משמאל: הכח וינה בקהיר, 1923. הערבים היו ידידותיים

מימין: שאנדור פביאן בשער הכח, 1923

השתקפות מושלמת של הזמנים. ההתאחדות האוסטרית שכנה ברחוב יהודי, ברג־גאסה מספר 7, מול הבית של הר־צל, 4 בתים מזיגמונד פרויד. היהודים הפכו את הכדורגל הוינאי למושא חיקוי. „האסכולה הדנובאינית" השליטה עליו תבונה ושאיפות אסתטיות. והכדורגל הזה נכחד בגלל מי שחשבו עצמם פטריוטים אוסטרים. היום הכדורגל האו־סטרי חסר השראה. במקרה הטוב, יעיל. במצב הצבירה הרע כוחני.

כדורגל מדעי

הכח ויגה גוסרה ב־1909, נחושה להזים את הטענות כי היהודי חלש ולא אוהב משחקי ספורט. אחד הגורמים למה־לך היה הביקור בוינה באותה שנה של הקבוצה היהודית מבודפשט „ויבו אס אתלטיקאי". הם לבשו כחול־לבן ומגן דוד, עיצבנו את האנטישמים, ועיצבנו גם יהודים שחשבו שמועדון ליהודים בלבד הוא סוג של גטו.

הנשיא הראשון של הכח, דוקטור פריץ לונר, היה משר־רד ידוע ואירגן ערבי שידה לאיסוף כספים למועדון. ב־1913 שכר המועדון מגרש מגברת אמיליה בירנר ועד המ־לחמה עלה מהליגה הרביעית לשנייה. ב־1914 הלכו הרבה שחקנים למלחמה. הכח, בפטריוטיזם מופגן, סייעה באיסוף תרומות לצבא האוסטרו־הונגרי.

ב־1920 עלתה הכח לליגה הראשונה של הרפובליקה האוסטרית החדשה. בליגה היו לא מעט שחקנים שלא אהבו יהודים, ושחקני הכח לא התכוונו לוותר להם. הכח ידעה גם לכסח. אולי בגלל זה, היתה הקבוצה היחידה שהצליחה להר־ציא תיקו, 1:1, מווסטהאם האנגלית שביקרה בוינה ב־1922.

האנגלים התרשמו והזמינו את הכח לגומלין באפטון־פא־רק בלונדון ב־1923. סיפור הנצחון על ווסטהאם, 0:5, הופיע שאלפי אנשים, יהודים ולא יהודים, הלכו לתחנת הרכבת לקבל את הקבוצה שהגיעה מלונדון. פתאום הכח כבר לא היתה המועדון היהודי, אלא סמל אוסטרי. ראש הממשלה בעצמו שלח נציג לקבל אותם". זה היה הנצחון הראשון של קבוצה אוסטרית באנגליה.

ב־1925 הונהג כדורגל מקצועני באוסטריה והכח זכתה באליפות הראשונה. עם השוער שאנדור פביאן, המגן יוזף אייזנהופר, הרץ התוקף בלה גוטמן והמתקיפים נויפלד ומקס גרינוולד, יצאה הקבוצה למסעות בכל אירופה, המזרח התי־כון וארה"ב. הכח הפכה לסמל יהודי בתחום מאוד לא צפוי.

„החשיבות הפוליטית של המסע גדולה. אנחנו פופולא־ריים מאוד והערבים חברותיים מאוד כלפינו, למרות שהם לא מתלהבים מהרעיון הציוני", סיכם אגון פולאק את המ־סע לפלשתינה ולמצרים ב־1923.

שני מסעות אחרים, ב־'26 וב־'27 לארה"ב, קטעו את ימי התהילה. הכח מילאה מגרשי בייסבול ב־20 ו־30 אלף צו־פים, אבל הרבה מהשחקנים החשובים התפתו לכסף בליגה משגשגת יחסית במזרח ארה"ב, ונשארו באמריקה. בשנות ה־30 הכדורגל בהכח וירשרש במרכז ובתחתית הליגה. המו־עדון המשיך לשגשג. „אי־אפשר היה להרכיב נבחרת או־סטרית באיגרוף, היאבקות, שחייה, הוקי או אתלטיקה ללא אנשי הכח", מספר פוייר.

ב־1936, בתגובה להגבלות הגזעניות על חיי היהודים, קיבלו במועדון החלטה בעיתית: לפטר את כל העובדים הלא־יהודים. פוייר לא היה מוכן שיפטרו את מאמן האתל־טיקה שלו, בירבאואר.

„הלכנו כל האתלטים אל ההנהלה, ואמרנו שלא נמשיך להתאמן בלי המאמן שלנו בירבאואר. בהנהלה לעגו לי: יש־אלו מי בדיוק ייקח אתלטים יהודים בימים אלה? אמרתי להנהלה שלא נעבור למועדון אחר, אלא פשוט נפסיק להת־אמן. ההנהלה נכנעה במקרה של בירבאואר, והוא ידע לג־מול לנו בשעות קשות יותר כשסייע להציל יהודים".

תחילת עונת 1938 היתה טובה יחסית לקבוצת הכדורגל של הכח. הקבוצות הבכירות של אוסטריה כבר שיחקו בלי־גה הגרמנית, והכח הובילה את הליגה הוינאית. אז בא הסי־פוח הגרמני, הכח התפרקה, והספורטאים נמלטו על נפשם. 37 לא הצליחו להינצל.

נבחרת פלא

אריק פוייר שרד את המלחמה, כי היה מה שייצגה הכח: יהודי ציוני שמצא את דרכו לפלשתינה. גם פרנץ שורץ, איש עסקים וינאי ובנו של הנשיא היהודי של אוסטריה־ווי־נה, נותר בחיים בגלל הפתרון הפרטי של משפחתו לבעיית האנטישמיות. אביו, מיכל שורץ, פטריוט אוסטרי, התחתן עם אשה לא־יהודיה, ופרנץ נולד נוצרי. אוסטריה־וינה הי־תה מועדון של „אסימילנטים", יהודים שכל רצונם להיות חלק מאוסטריה.

סיפור אוסטריה־וינה מתחיל ב־1911, כשמועדון הספור־רט „דה קריקטר" ייסד את קבוצת הכדורגל „אמטורן". הר־גו מייזל, בן לבנקאים יהודים, אימן את אמטורן תקופות מסויימות והיה מאוכזב למדי מחוסר יציבותה. די מהר הפך לדמות האירגונית החשובה בכדורגל האוסטרי, ובין היתר, ייסד את „גביע מיטרופה" לקבוצות ואת הגביע הבינלאומי לנבחרות. אלה היו המפעלים האירופים הראשונים, שה־ביאו להשתוות רמת הכדורגל באיטליה, הונגריה, צ'כיה ואוסטריה לזו שבבריטניה ובדרום־אמריקה.

ב־1926, כשהצליח מייזל להעביר את הכדורגל האוסטרי למקצוענות, דווקא אמטורן שלו כמעט פשטה רגל. ראשי הקבוצה החליטו לבקש ממיכל שורץ, איש עס־קים מצליח ושחיין־עבר ב„רה קריקטר", לנהל אותה. „אבא לקח הלוואה מחברים בבנק שוייצרי ובתוך 3 שנים הפך את המועדון למצליח", מספר פרנץ. „לא היינו משפחה ציונית והמועדון לא היה יהודי באופן רשמי. אבל הוא נחשב מוע־דון של הקהילה העסקית, ולכן רוב החברים בו היו יהודים".

שורץ שינה את שם המועדון ל„אוסטריה" ועל המגרש נתן חופש למייזל, שעבד עם מאמן בריטי, ג'ימי הוגן. הוגן ומייזל היו יושבים ב„ריגנ קפה" לדבר כדורגל. הקפה, שש־כן לא רחוק ממשרדי הכח, היה מקום ייחודי בתולדות הכדר־רגל. מעין כיכר עיר יוונית של המשחק שריתק את וינה.

זו היתה תקופת שיא תרבות בתי הקפה. תרבות סרורה של שתייה: קפה הפוך עד 12 בצהריים, קפה שחור לצהר־יים וקפה עם חלב אחר־הצהריים. תרבות שתייה סדורה, שהיתה רקע לביצה שהכילה כל רעיון – מהומניזם נאור ועד טירוף נאצי. גם הכדורגל חי בבתי הקפה. אוסטריה־ווי־נה זוהתה עם „קפה פרסיפל", וואקר עם „רש קפה", ורא־פיד עם „הולוב קפה". „ריגנ קפה" היה המרכז הדמוקרטי, אליו התנקזו הרעיונות.

ב־'31 מייזל, אז כבר מנהל נבחרת אוסטריה, היה בלחץ. כמעט בכל יום בו הגיע ל„ריגנ קפה", שמע את דרישות האנשים לתת למתיאס סינדלר את תפקיד החלוץ המרכזי בנבחרת. אבל סינדלר היה חלש גופנית, ומייזל חשש. בא־חת השיחות עם הוגן, תוך שהם משרטטים מערכים על מפ־יות, היתה למייזל הברקה. הוא יציב את סינדלר כחלוץ מרכזי בעל תפקוד גמיש במגרש. לא כבול למרכז הרחבה, אלא חופשי לדמיין את מבנה ההתקפות. כשסינדלר יזוז

ריק לסינדלר הארם. אציל, חסיד אומות עולם, שמת בלתי־מנוצח על־ידי שלטון אפל.

התיאורים של סינדלר הכדורגלן הם של מוח כדורגל המושל באלגנטיות בסיטואציות הפיסיות במגרש. מין התגלות מוקדמת של קרויף או קאנטונה. אתלט מקורי, שבנה את כושרו הגופני באימונים אינסופיים על טרמפולינות. הכוהמה הוינאית התייחסה לסינדלר, שכונה „איש הנייר" בגלל מבנה גופו, כגאון שווה־ערך לגאוני הבמה והעט. לפי ני גמר גביע מיטרופה בין אוסטריה־וינה לבולוניה, כתב מחזאי ידוע שהוא הולך למשחק, „כדי לראות איך יפרש סינדלר את תפקיד החלוץ המרכזי".

מנצ'סטר יונייטד הציעה הרבה כסף כדי שיבוא אל איצטדיוני הענק באנגליה, אבל סינדלר לא רצה לעזוב את בתי הקפה. הוא פירסם שעוני יד ומוצרי חלב, כדי להפוך למעט עשיר יותר. סביר להניח, שהגיע להכנסה של רופא מצליח בערך.

במשפחתו של פרנץ שוורץ סינדלר לא היה כוכב. הוא היה בן בית. „איש טוב לב, אבל מופנם מאוד. כמה שהיה נערץ, כמעט לא ריבר", אומר שוורץ, ומוסיף בצמצום: „הוא נפגע מאוד מהתנהגות הנאצים".

„אוסטריה־וינה לא עומדת בקריטריונים האריים", נכתב ב„נוייה וינר טגבלאט" מיד אחרי הסיפוח הגרמני. הגרמנים הדיחו את מיכל שוורץ מנשיאות הקבוצה ומינו משתף־פעולה בשם הלדנברג. במשחק הבא ניגש סינדלר אל שוורץ בהפגנתיות, ומול הצמרת הנאצית של וינה אמר: „הפיהרר החרש של המועדון אסר עלינו לדבר איתך, אבל אני תמיד אומר לך שלום, ארוני הנשיא".

במשחק לכבוד הסיפוח, בין ה„מחוז המזרחי" (אוסטריה) ל„מחוז המערבי", התעלל סינדלר במגינים גרמנים, הגיע למצבים נוחים, ומשם נראה שהחטיא בכוונה. ביציע לחשו על משחק מכור. אבל במחצית השנייה כבש שער מרהיב וחגג בריקוד מול תא הכבוד הנאצי. קרל סססטה הפר גם הוא את ההוראות והבקיע. אוסטריה ניצחה 0:2. סינדלר וססטה סירבו לייצג את גרמניה המאוחדת בגביע העולמי ב־38'.

אוסטריה־וינה החלה להתפרק. ג'רוסלם, אחד השחקנים היהודים, ברח לשוייץ. לוולטר נאוש הוצע לאמן את הקבוצה אם יתגרש מאשתו היהודיה, אבל, מספר פרנץ שוורץ, „הוא לא ברח מוינה אלא החביא אותה שם, תוך סיכונים רבים, לאורך כל המלחמה".

מיכל שוורץ ניצל בזכות הכדורגל. „חברים של אבא מבולוניה באו במיוחד והבריחו אותו לאיטליה. אמא סידרה לו ויזה בפאריז, אבל הנאצים כבר היום שם. הוא ברח לגרנובל, ושם הם תפסו אותו והעבירו אותו למחנה ריכוז ליד התעלה האנגלית. שחקני כדורגל אוסטרים ששירתו שם כחיילים זיהו אותו והיו מעבירים ידיעות לאמא.

„יום אחד קרא לו מפקד המחנה. אבא חשב שיהרגו אותו, אבל למחרת השאירו לו איזה שער פתוח כדי שיברח. הוא הצטרף לרזיסטנס הצרפתי וחזר לוינה ב־1945. אוסטריה־וינה שמרה לו את תפקיד הנשיא. המזכיר אולבריש שמר את התמונה שלו תלויה במועדון מתחת לתמונת הפיהרר כל שנות המלחמה". מיכל שוורץ נפטר בשנת 68' בגיל 90.

הוגו מייזל לא עבר את התופת ומת קצת אחרי הפלישה מהתקף־לב פתאומי בגיל 57. באותה תקופה חי עם מאהבת צעירה ממנו ביותר מ־20 שנה.

הבלדה על מות כדורגלן

ב־38', בנסיון להעביר אותו לצידם, קיבל מתיאס סינדלר מהשלטונות בית קפה שהוחרם מבעלים יהודי. סינדלר הלך ושילם בסתר לבעלים את ערכו של בית הקפה, 20 אלף מארק. ב־23 בינואר 1939 נמצא מתיאס סינדלר מת מהרעלת גז לצד המאהבת שלו, אשה איטלקיה חצי־יהודיה, וזנת צמרת לשעבר. העיתון „קרונן", תחת השפעה נאצית, פירסם כאילו היה כאן רצח על רקע רומנטי. אבל האמת חמקה החוצה: מתיאס סינדלר התאבד.

המשטרה לא הצליחה להעלים את הגופה, ולמרות העין הנאצית הפקוחה הגיעו 20 אלף אנשים להלוויה. זו היתה השפלה לנאצים האוסטרים. הבן האהוב של אוסטריה לא היה מוכן לחיות בעולם שהם יצרו.

פרידריך תורברג, שחיין בהכה, חבר קרוב של מיכל שוורץ ואחד מחשובי הכותבים האוסטרים במאה הנוכחית, כתב על סינדלר את „הבלדה על מות כדורגלן". וכך כתב על ימיו האחרונים של סינדלר:

„הוא המשיך לצפות קרימה/ לפני שעזב לדרכו/
בכדורגל, כמו בחיים/ האסכולה הוינאית יספה".
ובבית האחרון:
„השער בו עבר/ היה אפל וקודר/
ילד היה בפאבוריטן/ מתיאס סינדלר שמו".

■ ■ ■

באמצע מארס 38', כמה ימים אחרי הפלישה הגרמנית, הלך אריק פוייר אל המועדון על גדות תעלת הדנובה. לא היה שם כלום. הרכוש של הכח הוחרם. לא רחוק משם, כבר לא היה ה„דינג קפה" אותו המקום. במקום בו כדורגל, תיאטרון וספרות חיו כשווים אינטלקטואלית, במקום בו יצר הוגו מייזל את נבחרת הפלא בשרטוטים על מפיות, היה תלוי שלט על הדלת – „הכניסה ליהודים אסורה". ■

גם בפהירות וגם באפנות השליטה בכדור. זה היה כדורגל מדעי

מהמרכז, יפתח נתיבים לשחקנים שמגיחים מאחור. התוצאה היתה ה„וונדר־טים", הנבחרת האגדית הראשונה באירופה הלא־בריטית.

במשחק הראשון במערך החדש הביסו האוסטרים את סקוטלנד 0:5. בשנים 31' ו־32' רשמה הנבחרת 18 משחקים ללא הפסד, כולל נצחונות 2:8 על הונגריה, 0:6 ו־0:5 על גרמניה ו־0:4 על צרפת.

ברצמבר 1932 הוזמנה אוסטריה לשחק באנגליה. בכיכר הלדנפלאץ הוצבו 3 רמקולים, ששידרו את המשחק לאפי אנשים. אוסטריה פתחה בעצבנות ופיגרה 2:0, התאוששה, ובחצי השעה האחרונה האנגלים נלחצו לבונקר. אבל אנגליה, עדיין בלתי־מנוצחת בביתה על־ידי יריב לא בריטי, שורדה וניצחה 3:4. „הקבוצה הפחות טובה ניצחה", סיכם ה„דיילי מייל". „הדומיננטיות של אנגליה בכדורגל הסתיימה", נכתב ב„לונדון טיימס".

בתחילת 34' עדיין ניצחה אוסטריה 2:4 את איטליה ברומא, אבל בחצי גמר הגביע העולמי במילאנו באותה שנה היקשה הבוץ על משחק המסירות האוסטרי. הבלם האיטלקי מונטי הנחית בגלוי אגרוף על סינדלר, אבל באוירה הפאשיסטית ששררה במילאנו לא הורחק. איטליה ניצחה 0:1 וזכתה אחר־כך בגביע.

איש הנייר

מתיאס סינדלר לא היה יהודי. ובכל־זאת, אין סיפור כדורגל יהודי בוינה בלעדיו. הוא בן מהגרים צ'כי שגדל בעוני של שכונת הפועלים פאבוריטן. אביו היה בנאי שנהרג במלחמת העולם הראשונה. סינדלר עצמו היה הכדורגלן הגאוני, שהפך את תיאוריות המפיות של מייזל להוויונות מרהיבים במגרש. המלים „כדורגלן גאוני" הן תיאור במעט

למעלה: בלה גוטמן במדי הכח, בדרך לאליפות, 1925

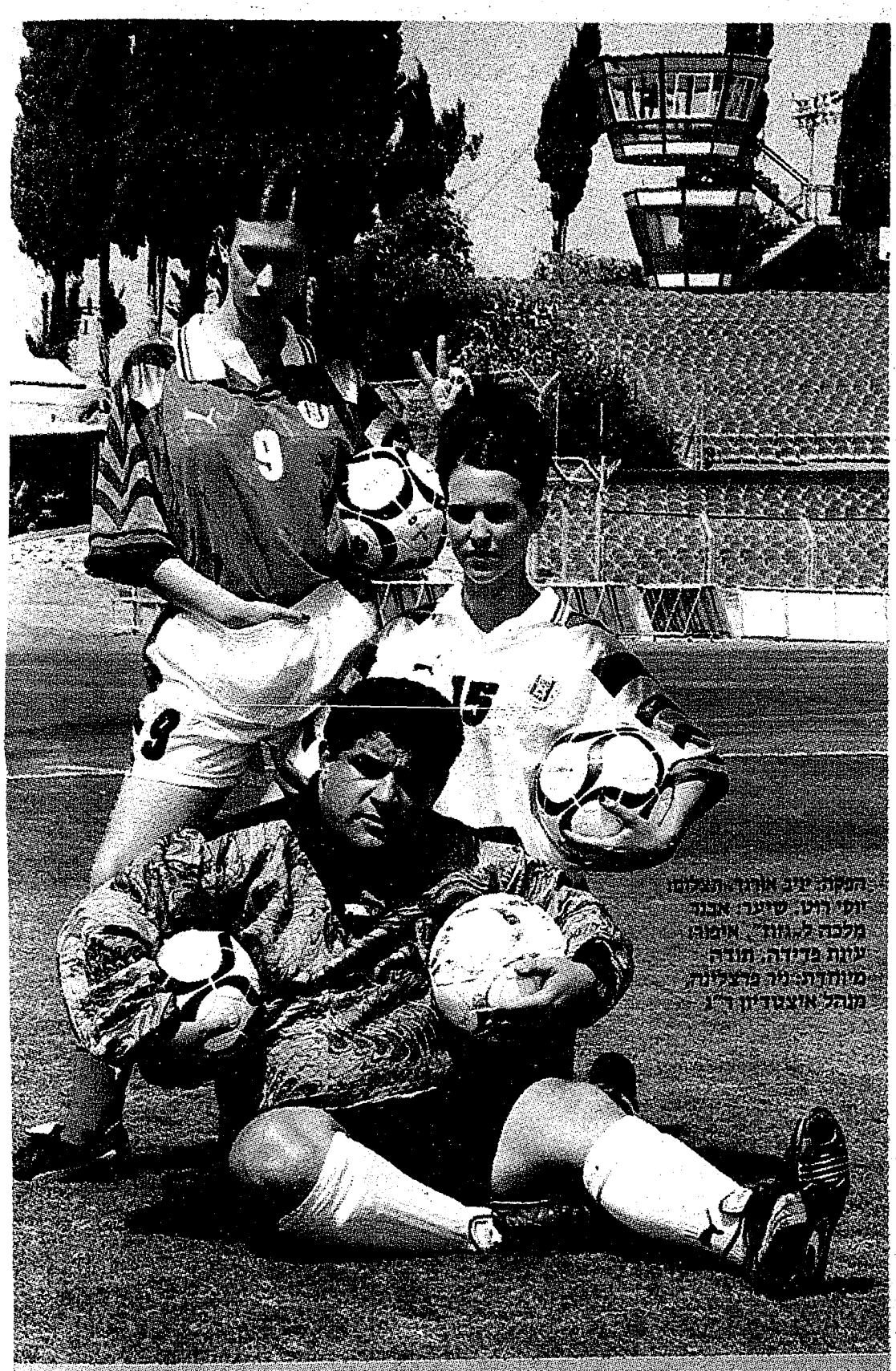
למטה משמאל: מתיאס סינדלר, כוכב נבחרת הפלא האוסטרית. התאבד לאחר הסיפוח הגרמני

למטה מימין: הוגו מייזל, הוגה נבחרת הפלא

פרנץ, בנו של מיכל שוורץ: "אבא חשב שיהרגו אותו, אבל השאירו לו שער פתוח שיברח מהמחנה. אוסטריה־וינה שמרה לו את תפקיד הנשיא. המזכיר אולבריש שמר את התמונה שלו תלויה במועדון מתחת לתמונת הפיהרר כל שנות המלחמה"

טריבונה

שרון הופמן

המקה: ציר אחרי הצלחה
יוסי רוט. שיגיר: אבוד
מלכה לשווא. אוכזר:
עונת בדידה. תודה
מיוחדת: מה פרצלינה,
מנהל אצטדיון ד"ר.

הרכב מנצח

דנה מודן („פלורנטין"), אסנת חכים („הפוך") ויגאל עדיקא („בת־ים ניו־יורק") הגיעו השבוע לאיצטדיון ר"ג כדי להתכונן למשחק החשוב מול אוסטריה. מודן (15) הרוסה על רביבו, חכים (9) מחוקה על צ'ילאברטו ועדיקא סוגר על 1:1. אופטימי

דנה מודן (גלי ב„פלורנטין"). מצלמת פיילוט לתוכנית לילה של „קשת", עובדת על תסריט לטלוויזיה)

אוסטריה – ישראל: „1:1. רביבו יכבוש".

שחקן מועדף בנבחרת: „אני אוהב את יוסי אבוקסיס באופן אישי. הוא גם שחקן מצויין".

מסר לשלמה שרף: „קטונתי מלתת עצות לשלמה. שישחק כמו שהוא מבין".

אסנת חכים (ליאת ב„הפוך". מתחילה ללמוד ב„ניסן נתיב")

אוסטריה – ישראל: „0:1 לישראל".

שחקן מועדף בנבחרת: „הייתי מחליפה את כל השחקנים בצ'ילאברטו אחד".

מסר לשלמה שרף: „לנצח".

יגאל עדיקא (דוד זלאייט ב„בת־ים ניו־יורק". מביים בתיאטרון, עובד כרגע על הצגת יחיד)

מחר בערב תפתח נבחרת ישראל את הופעותיה במוקדמות יורו 2000. אתם בטח תשבו בבית עם הפיצוחים ועיתוני סוף השבוע. רוצים לדעת על ההכנות האמיתיות של בחורינו האמיצים? תיצמדו לטריבונה.

חיים רביבו יעבוד על „אשראם" של רם אורן, יקשיב לריקי מרטין, ובהרגלו יניח תפילין בבוקר.

איל ברקוביץ' יהיה צמוד לווקמן. שלמה ארצי יככב.

רונן תרזי יתרכז בספר שיקנה בדיר־

0:0

המשפט „ככה לא בונים חומה" נאמר במשחק:
א. ישראל – ניו־זילנד
ב. ישראל – טיוואן
ג. ישראל – אוסטרליה
ד. ישראל – צרפת
זאב רווח: ישראל – צרפת
מני מושונוב: ישראל – ניו־זילנד
תשובה: אופס. מטבע הלשון של יורם ארבל, כמובן רגע אחרי הפצצה של האוסטרלי צ'רלי יוקום.

טי־פרי. „רק עכשיו סיימתי את 'אשראם' של רם אורן ו'בת יפתח' של נעמי רגן".

אריק בנאדו יניח תפילין עוד לפני הטיסה. בחדר יקרא את „חיפוש" של הגורו ההודי אושו.

טלסניקוב. פליטת פה בטדי

אלון מזרחי יאמר „שמע ישראל". במהלך הטיסה ישחק קלפים עם החבר'ה. לא לקפיץ, שלמה, זה רק בשביל הכיף.

ז'אן טלסניקוב יאזין לזמרת בילי הולידיי. „הכי נוח לי להתכונן למשחק חשוב עם מוסיקה קלאסית וג'אז".

דוד אמסלם, כמידי יום, יניח תפילין ויקווה לטוב. בחור פרקטי, דוד שלנו.

רן בן־שמעון יראג לנשק את האשה תהילה לפני העלייה למטוס. באוסטריה

חוזרים בתשובה

האם שאקיל אוניל קלע אי־פעם שלשה ב־NBA?
(רועי אזולאי, חיפה)

בטח קלע אחת. 15 פעמים ב־6 העונות שלו בליגה הטובה בעולם ניסה שאק לקלוע מעבר לקשת, ופעם אחת הצליח במשימה הקשה. זה קרה ב־16 בפברואר 96', במדי אורלנדו מג'יק, כשהשחיל שלשה נגד מילווקי באקס. אז מי אמר שאין מספיקים דעים יותר משל שאק בעונשין?

באיזו שנה התחיל אלי דריקס לשחק במכבי ת"א, ומה היה הרכב הקבוצה?
(יעל בליץ, בית נחמיה)

רשמי את התאריך – 13.2.82. אלי דריקס, נער בן 17 וחצי, לראשונה בהרכב מכבי ת"א. המחזור ה־20 בעונת 81/82. מכבי מארחת בבלומפילד את בני־יהודה. הופעת בכורה מול 10,000 צופים. המשחק, שה־סתיים ב־0:0, היה גם האחרון של דריקס באותה עונה. הרכב מכבי ת"א באותו יום היסטורי: בוזי גינצבורג, דמי מרציאנו, רוני צמח, אבי כהן, שלמה קויטו, משה גולדנברג, מוטי איוניר, יהודה קצב, משה אייזנברג, אלי דריקס, בני טנק דריקס, ששי־תק 90 דקות, זכה לציון 5.

מי הקבוצה שזכתה הכי הרבה פעמים ב„סטנלי קאפ" ב־NHL?
(יוסי ואיל לוי, חולון)

מונטריאול קנדיינס הוא מועדון ההוקי־קרח הטוב בהיסטוריה האמריקאית, למרות שהוא בכלל מקנדה. מונטריאול זכתה 24 פעמים ב„סטנלי קאפ" הענק והמרשים. הפעם הראשונה שלה היתה ב־1916 והאחרונה (ביותים) ב־1993. אגב, זה המועדון שזכה בהכי הרבה אליפויות בספורט האמריקאי. המקצועני במקום השני נמצאת ניו־יורק ינקיס, עם 23 אליפויות בייסבול.

מהו הישגה הטוב ביותר בלאומית של עירוני ראשל"צ?
(שרון סיסו, ראשל"צ)

עונת 96/97 נחשבת לאיכותית ביותר של ראשל"צ. היא סיימה אז במקום ה־9 עם 40 נק' (11 נצ', 7 תיקו, 12 הפ', 47:35 בשערים). גם בעונות 94/95 ו־95/96 סיימה ראשל"צ במקום התשיעי, אבל בשני המקרים צברה פחות נק' (34 ו־31 בהתאמה).

באילו קבוצות שיחק מרקו ואן־באסטן, כמה שערים כבש במ־דיהן ומתי פרש?
(מידן לבקוביץ', קרית־ים)

ואן־באסטן החל את הקריירה המקצוענית שלו באיאקס אמ־סטרדם בעונת 81/82. בה שי־חק וקיבל משחק אחד. ב־5 עונות מלאות לאחר־מכן בקבוצה ההולנדית כבש 128 שערים וז־כה 3 פעמים בתואר מלך השע־רים בליגה ההולנדית. בעונת 87/88 עבר למילאן האיטל־קית, וב־6 עונות שם כבש 90 שערים. ב־17 באוגוסט 95' נא־לץ מרקו לפרוש מכדורגל, לא־חר שבמשך שנתיים ניסה לשווא להתאושש מפיתוח בק־רסולו הימני.

תא הטלמסר לשאלות: 03־7651165

יקרא את – וואללה, צדקתם – רם אורן.

אלון חרזי יקרא מדע בריוני ויישא תפילה סודית.

אבי תקוה יזפזף במקלט. על וינה כבר למד בספר מיוחד שרכש לכבוד הביקור. עניין של הרגל לקראת כל ארץ חדשה שהוא נוחת בה. רוצים לקבל פרטים על בית האופרה המפוארת, תרימו טלפון לאבי.

ניר דוידוביץ'. במטוס: קלפים ועיתונים. „בחדר אני לא רוצה לשמוע אף אחד. רק להיות עם עצמי".

עידן טל ערך את ההכנות כבר בארץ. הוא עלה לקברו של רבי שמעון בר־יוחאי במירון, לקבל ברכה. „כל יום אני חולם בלילה שאני אשחק ותהיה לי הופעה מכרת. אני מאמין שנוכל להצליח שם".

אמיר שלח יתעמק בספר של ג'ון גרישם או, איך לא, רם אורן. „אני אוהב דרמה ופעולה". אל תראג, אמיר, תקבל במנות גדושות.

יוסי אבוקסיס, לפני שיפתח במלאכת קיצוץ האוסטרים, ינוח מול הטלוויזיה. „אני לא רוצה לאמץ את הגוף. ככה אני נרגע".

אבי נמני ידבר עם החבר'ה. „אני לא מאמין באמונות טפלות ולא צריך להעסיק את עצמי, אני מתרכז במשחק".

רפי כהן ימלא תשבצים. „בטח אסיק לגמור לקרוא את הספר על חיילים שלנו שהיו בשבי במצרים".

נג'ואן גרייב חולה טטריס. „ואמא שלי בנצרת תדליק נר בשביל שנצליח".

וואליד באדיר יסתכל על הקירות והריצפה. „אני חייב לשמור על ריכוז. פשוט אשב עם עצמי ואחשוב על מהלכים במשחק".

יום א' בלילה. טיסת „אל על" לונדון – ת"א. במחלקת העסקים עוברים דיילים, וכהרגלם מחלקים מתנות. הפעם – סי.די.רום לתרגום רב־לשוני. הנוסעים שמעו קוסם קטן, הידוע גם כאיל ברקוביץ', מסתלבט: „למה חילקתם לאמסלם סי.די. רום? הוא הרי בחיים שלו לא פתח מחשב" דוד אמסלם: „לא חילקו שום־דבר. תכתוב שאני לא יודע על מה אתה מדבר". מ„אל על" נמסר: „מילון קולי ל־8 שפות אכן חולק לכל נוסעי מחלקת העסקים. בספטמבר נחלק מייבשי שיער".

ז'אן טלסניקוב, תצליח בורינה. אבל

1 : 1

מלך השערים של הנבחרת בכל הזמנים הוא:
א. מוטי'ה שפיגלר
ב. שייע גלזר
ג. אלי אוחנה
ד. רונן חרזי
ואב רות: מוטי'ה שפיגלר
מוני מושונוב: מוטי'ה שפיגלר
תשובה: רונן חרזי אמנם מתקרב. אבל מוטי'ה עדיין גדול הכובשים.

אר לבר בדירה המפוארת בחיפה. דוידוביץ' נפרד לאחר 3 שנים משירלי בלילה.

רובי ורחל שפירא חיתנו ביום ראשון את הבת מורן ב„חוות רונית". כמו שרובי אוהב, זה היה אירוע מושקע. דודו פישר בירך את הזוג המאושר, צביקה פיק שר „ריוה" והאורחים נהנו מסלמון ופילה בקר. דרור קשטן, שפוטר ע"י רובי אבל נשאר חבר, היה ונהנה. אברהם גרנט שה־עדיף את מכבי ת"א והסתכסך עם שפירא – לא הוזמן.

קו הטלפון של טל בנין בברשיה עבר שעות נוספות, כדי לארגן לאשה יפית מסיבת הפתעה. זה נגמר בארוחת שחיתות לחברים ב„תפוח זהב" של אהרוני, טבעת יהר ויקרח ניוף של ז'אן פול גוטייה.

ראובן עטר חזר לכושר. גם האשה נעמי, שעשתה ריאטה רצחנית ונראית מצויין.

רון לאודר, לטיפולך המהיר: בית"ר ירושלים חילקה לשחקני בנפיקה בושם, והוא לא היה של אמא אסתי.

חוג אוהדי הפועל ירושלים בכדורגל פתח בפרוייקט בשם „מסע הלוויה של הפועל בית־שאן לארצית". במשחק הליגה בין שתי הקבוצות יצרו האוהדים הצעירים שרוכים מ־400 מ' (!) של גלילים, רק כדי לרענן את זכרונו של איתן טייב.

יונתן כהן, רובר החוג. מה לכם ולבית־שאן?

„אי־אפשר להתכחש שאנחנו אדרמים, ורצינו שבית"ר לא יקחו אליפות. אבל אנחנו פועלים בשם האידיאולוגיה ורוח הספורט. נעשה את הכל, בצורה ספורטיבית ויצירתית, שבית־שאן תרד ליגה עוד העונה ותיעלם המפה".

אוהדי הפועל ת"א שהגיעו לנורגיה ביקשו לחזור עם מזכרת: צילום עם שלום תקוה ושות'. משה תאומים, עדיין במצב־רוח מרומם, צילם בסבלנות את כולם. חייכו, אדומים, אכלתם אותה.

משפחת שפר, בראשות הבן דרון, החליטה לצ'פר את קוץ' קלהון שה־

שירלי בלילה ושירלי קרביץ, האקסיות הטריות של דוידוביץ' ובנאדו

לקראת המשחק מול גלאזגו ריינג'רס, שים לב למיקרופונים של „כדורגל פלוס" שמרנחים על הדשא בטדי. זוכר שאחרי המשחק מול בנפיקה רצת מול היציע ושאגת: „בית"ר ירושלים מספר 1. כוש־על־האמא של כולם"? כי אנחנו שמענו.

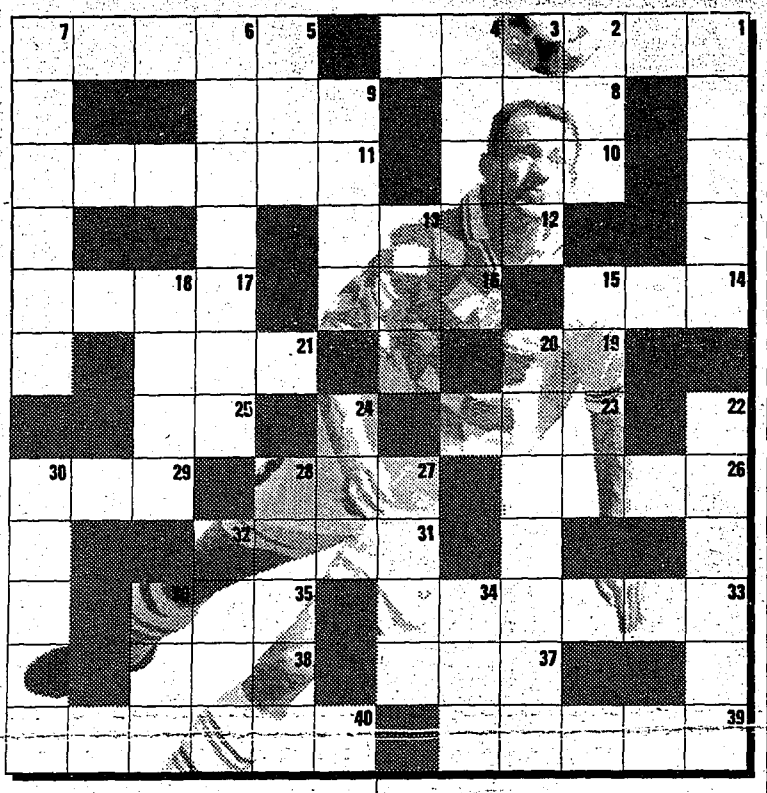
בואו נקווה שאריק בנאדו וניר דוידוביץ', אם ישחק, לא יעשו מחר פאדיחות. ואם כן, תתחשבו בהם. אחרי 4 שנים וחתונה שברדרך, נפרד בנאדו מהחברה שירלי קרביץ. העלמה חזרה לישון אצל ההורים בראשל"צ, בנאדו נש־

2 : 1

מי מהבאים לא היה קפטן קבוע בנבחרת ישראל:
א. משה סיני
ב. צביקה רונן
ג. גיודה שפיגל
ד. ניר קלינגר
ואב רות: צביקה רונן
מוני מושונוב: גיורא שפיגל
תשובה: גיורא שפיגל, תותח כדורגל, לא זכה לענוד באופן קבוע את הסרט המכובד. אין כמוני.

גיע להוליגנר עם קונטיקט. זה נגמר בחינגה גדולה ב„היבאצ'י" היפנית־תאילנדית, יום אחרי ששפר טחן את האמריקאים בהדר־יוסף. האייס־מן, שהגיע רעב מהאימון, טרף שרימפסים ופילה בקר. ולא שכחנו את הטיפ השמן, גבוה מהמוצע. סחתיין.

מאוזן

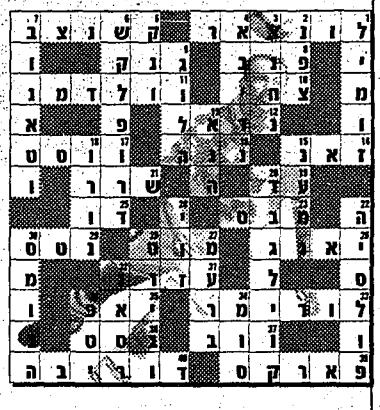
1. כדורסלן אטלנטה הוקס; 5. חלק מהשער; 8. כוכב נבחרת נורבגיה; 9. קפטן הנבחרת; 10. סגר חשבון; 11. כדורגלן זר שהואשם בהתערטלות וגורש; 12. מאמן כדורגל ישראלי ותיק; 14. שוער הנבחרת לשעבר; 16. כדורגלן ברזילאי, אח של סוקרטס; 17. מגדולי הכדורגלנים של הפועל פ"ת; 19. שיחק במכבי חיפה ובי־צפרירים; 21. מכוכבי אנגליה במונדיאל '66'; 23. רוכב אופניים מהצמרת העולמית; 25. הבעלים של הלייקרס; 26. ספינת טילים; 27. אתלטית ישראלית, היתה יריבתה המושבעת של חנה שזיפי; 29. שיחק בהפועל כפ"ס; 31. קבוצה בליגה האנגלית; 33. הכוכב הגדול בהיסטוריה של בנפיקה ופורטוגל; 35. חלוץ במכבי ת"א; 37. ציונור עיכול; 38. יו"ד מכבי יפו במשך שנים; 39. שחקן נבחרת ניגריה במונדיאל; 40. כינויים של שחקני בני־יהודה.

מאונך

1. מכוכבי נבחרת בולגריה; 2. השתתפה במונדיאל האחרון; 3. כדורגלן הפועל חיפה וסגל הנבחרת; 4. כדורגלן עבר שכינויו „שוקו"; 5. פרשן בערוץ הספורט; 6. האתלטית מס' 1 שלנו; 7. החלטת השופט; 9. מנסל העדיף אותו במכבי חיפה על־פני רוני רוזנטל; 13. שיחק במנצ'סטר יונייטד וגם הוריד אותה ליגה; 15. אימן את נבחרת הכדורעף; 18. הקבוצה שמאמן ויאלי; 20. מאמן כדוריד; שיחק במכבי פ"ת ובנבחרת; 22. מכוכבי העבר של שמשון; 24. אמריקני שחיזק את מכבי ת"א בכדורסל; 27. מכוכבי העבר של הפועל ת"א בכדורגל; 28. שוער נבחרת רומניה; 30. כינויו של האקים אולג'ואן; 32. מככב בהפועל חיפה; 34. קשר מוביל לשעבר בבית"ר ירושלים; 36. שמו הפרטי של מאמן נבחרת הנוער.

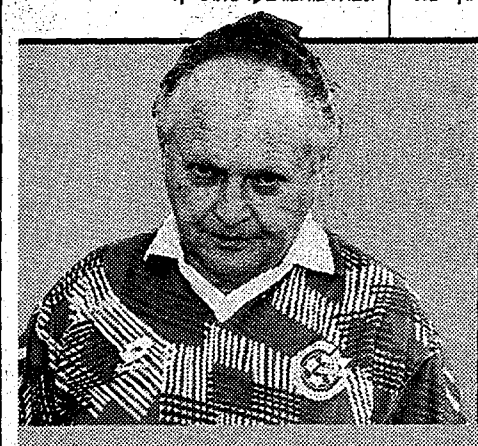
חיבר: עמיר פלג

פתרון תשבץ 2

איפה הם היום

אברהם מנצ'ל

כשנבחרת ישראל תחפש מחר לה בקיץ מול אוסטריה, יישב אברהם מנצ'ל בביתו בחיפה מול הטלוויזיה ויזכיר לכולם שלפני 36 שנה הוא כבר עשה את זה.

17 באוקטובר 1962, אי־צטדיון ר"ג, משחק רע"ם. המפגש הראשון בין ישראל לאוסטריה. אנחנו בדקה ה־86. ישראל בפיגור 1:0, מחפשת שוויון. „קיבלתי את הכדור ממסלמן, עברתי שני מגינים, הגעתי מול השוער, דיילגתי גם עליו, ובעטתי את הכדור לפינה. אני זוכר שקיבלנו על התיקו המכובד בונוס גדול – עט נובע", שיחזר השבוע מנצ'ל בקול־רוח אופייני.

מנצ'ל, כיום סוכן ביטוח, היה חלוץ מצטיין בשנות ה־50 ועד אמצע שנות ה־60. לב הקישור של מכבי חיפה („אני אוהד שרוף גם היום"), עימה זכה בג'יע המדיגה ב־62'. בנבחרת ישראל תחפש מחר לה בקיץ מול אוסטריה, יישב אברהם מנצ'ל בביתו בחיפה מול הטלוויזיה ויזכיר לכולם שלפני 36 שנה הוא כבר עשה את זה.

17 באוקטובר 1962, אי־צטדיון ר"ג, משחק רע"ם. המפגש הראשון בין ישראל לאוסטריה. אנחנו בדקה ה־86. ישראל בפיגור 1:0, מחפשת שוויון. „קיבלתי את הכדור ממסלמן, עברתי שני מגינים, הגעתי מול השוער, דיילגתי גם עליו, ובעטתי את הכדור לפינה. אני זוכר שקיבלנו על התיקו המכובד בונוס גדול – עט נובע", שיחזר השבוע מנצ'ל בקול־רוח אופייני.

מנצ'ל, כיום סוכן ביטוח, היה חלוץ מצטיין בשנות ה־50 ועד אמצע שנות ה־60. לב הקישור של מכבי חיפה („אני אוהד שרוף גם היום"), עימה זכה בג'יע המדיגה ב־62'. בנבחרת ישראל תחפש מחר לה בקיץ מול אוסטריה, יישב אברהם מנצ'ל בביתו בחיפה מול הטלוויזיה ויזכיר לכולם שלפני 36 שנה הוא כבר עשה את זה.

17 באוקטובר 1962, אי־צטדיון ר"ג, משחק רע"ם. המפגש הראשון בין ישראל לאוסטריה. אנחנו בדקה ה־86. ישראל בפיגור 1:0, מחפשת שוויון. „קיבלתי את הכדור ממסלמן, עברתי שני מגינים, הגעתי מול השוער, דיילגתי גם עליו, ובעטתי את הכדור לפינה. אני זוכר שקיבלנו על התיקו המכובד בונוס גדול – עט נובע", שיחזר השבוע מנצ'ל בקול־רוח אופייני.

מנצ'ל, כיום סוכן ביטוח, היה חלוץ מצטיין בשנות ה־50 ועד אמצע שנות ה־60. לב הקישור של מכבי חיפה („אני אוהד שרוף גם היום"), עימה זכה בג'יע המדיגה ב־62'. בנבחרת רשם 30 הופעות.

„היו לנו כוכבים גדולים, שחקנים עם טכניקה כמו היום. תזדרוב, סטלמך, גלור, לבקוביץ'. שם קנים שביכולת של או היו מגיעים היום לאירופה. אישית, אני מרגיש שאולי נולדתי בזמן הלא־נכון. או שיחקנו בשביל ההנאה, ולא בשביל הכסף. היום מרובר במקצוענות מלאה. הפער בין או להיום הוא 300 אלף דולר לעונה".

כשמדברים על הבונוסים שדורשים שחקני הנבחרת היום, נזכר מנצ'ל בדיבידנדים שקיבלו לפני 30 שנה. „בדרך־כלל, זה היה שני כרטיסים למשחק הבא של הנבחרת. הבונוס הכי גדול שקיבלנו היה על זכייה באליפות אסיה, שנערכה בהודו ב־60'. ניהלה מאנדי ו'ל אימן. קיבלנו שעון..."

אברהם, מה ההבדלים של הנבחרת מול אוסטריה?

„לפי התוצאות האחרונות, הנבחרת שלנו בהחלט עשתה התקדמות משמעותית. מצד שני, אוסטריה היא נבחרת מצויינת וה־2:2 מול צרפת רק מעיד עד כמה יהיה לנו קשה. לרעתי, אם נוכל להתגבר על הפער בר־מה בין משחקי הבית והחוץ, כפי שבאו לידי ביטוי למשל במפגשים בין בית"ר לבנפיקה, נגיע רחוק במסגרת האירופית".

יצחק גרלדשטיין

איך יעבירו שחקני הנבחרת את הזמן לפני המשחק מחר

טריבונה, עמ' 14

הרבה יותר רגוע

איל ברקוביץ' עושה כסף באנגליה ומתגעגע לישראל

4

ריבו על ריבו

תפסתי אירופה. פרק שלישי ואחרון

6

הואלס האחרון

תולדות הכדורגל היהודי באוסטריה

12

ששי ספורט

ידיעות אחרונות

יום ו', י"ג באלול תשנ"ח – 4.9.1998

תסמכו עלינו

מאחורי הקיסם. סיפור חייד של שלמה שרף

כמה דברים שאתם עדיין לא יודעים על המאמן הלאומי. עמ' 8-10

גליון מיוחד לקראת משחקה של נבחרת ישראל מול אוסטריה מחר בוינה

משחק העונה
ישראל
אוסטריה

ובפדור הפעם: 3 טורים אישיים לקראת המשחק פחר. צביקה שרף מציע איך להתנונן למשחק בלחץ, פיני זהבי חושש מחולשה פנטאלית וד"ר אחמד טיבי מתפעל מהאינטגרציה בנבחרת

צביקה שרף

בניגוד לכל האופטימיים

כל המטיפים למשחק פתוח, רב שערים - טועים ומטעים, ובגדול

משחק נגד אוסטריה הוא רק משחק אחד בליגה מתמשכת. אך מאחר שספרד סומנה כמועמדת בטוחה למקום הראשון, ואוסטריה כיריבה שלנו על המקום השני - ההתמודדות בינינו לבין האוסטרים מכרעת. אם־כי איבוד נקודות או זכייה בנקודות במשחקים אחרים - חשובים גם כן.

אני, באופן אישי, מכיר את הלחץ ששורר סביב משחק כזה, שהופך להיות המשחק הכי חשוב בעולם, כנהוג במדינתנו. עקב כך, כל הפעולות הרגילות שמבוצעות לפני המשחק, הופכות לפעולות־על ונושאות חשיבות־על.

בניגוד לכל האופטימיים שחושבים שצריך לנצח והפסד יהיה כישלון, אני חושב שאוסטריה נבחרת טובה, טובה מאיתנו, ובהחלט מסתפק בתיקו. כל המטיפים למשחק פתוח, רב שערים - טועים ומטעים, ובגדול. הם גם יהיו הראשונים לבקר, אם סגנון משחק כזה יגרום להפסד או לתבוסה.

חזיתי בשבוע שעבר במשחק גביע אופ"א בין גלאזגו ריינג'רס הגדולה לפאוק. ריינג'רס, על שלל כוכביה ומאמנה ההולנדי שהגיע למשחק כדי להשיג תיקו (אחרי נצחון 2:0 בבית), הראתה לי ולצופים איך מבצעים בונקר מושלם, כשהמטרה היא לא להפסיד ולעלות לשלב הבא. כל כוכביה, כולל החלוצים, השתתפו במשימות ההגנה: הרחקות בכל מחיר ובזבוז זמן.

ברור שהכנה למשחק בלחץ, דורשת טיפול אחר. אבל בעצם, כל משחק של נבחרת ישראל הוא משחק בלחץ, בו שרויים המאמן, צוות הניהול, וכמובן, השחקנים. מובן שעל המאמן והשחקנים לנסות ולנתק את עצמם, עד כמה שאפשר, מהשפעה סביבתית, תקשורתית, וגם השפעתם של האוהדים, ולקיים את ההכנות בשקט ובמנוחה עד כמה שאפשר.

על כל שחקן לדעת את תפקידו הה־גנתי וההתקפי, ולהכיר את היריב ואת תכונותיו בצורה הטובה ביותר. יש להתכונן למצבים קריטיים במשחק, ולדעת איך להגיב עליהם. אסור לספוג שערים שטותיים, שיגרמו למערך כולו לאבד שליטה.

כמו־כן, יש לקיים שיחות אישיות עם השחקנים, אימוני תיאום ושיחות משותפות בין שחקנים שחלוקת העבודה והאחריות ביניהם חשובה. למשל, השוער וההגנה, או הבלמים (בינם לבין עצמם).

יש לעבוד על תפקידי המגינים במצב הגנה, במצב התקפה, במצב של חזרה כנגד התקפה מתפרצת, או יציאה למתפרצת. מומלץ להבהיר לחלוצים את תפקידם במצב של מיגננה ו/או בעיטות קרן ו/או בעיטות עונשין. מובן שעל כולם לשוב ולשנן את חשיבותו של המשחק, ובמקביל, צריך להעניק להם בטחון, מבלי שיגלשו לבטחון־יתר. ככל שכל שחקן יידע את תפקידו ומעמדו בהרכב מוקדם יותר, יוכל להתרכז ולהתכונן טוב יותר למשחק. אסור לחרוג ולקיים אימוני יתר, אבל צריך לקיים את תוכנית האימונים המקסימלית.

את כל זה אני תורם מנסיוני במשחקים על כל הקופה ובמשחקי נבחרת ישראל בכדורסל.

נאחל לנבחרת הצלחה ונחזיק לשחקנים ולמאמן שלמה שרף אצבעות במשימה הקשה המחכה להם.

תמונה מהאלבום. אינשאללה גם מחר | תצלום: יוסי רוט

פיני זהבי

נקודה אחת זה הכל

הנקודה שיכולה להבטיח כרטיס לגמר האירופי וחוזים ביבשת ל־3־4 שחקנים

לפתיחה טובה יש חשיבות גדולה בכל טורניר מסוג זה, אבל כאשר מדובר בנבחרת ישראלית, הרי שלפתיחה יש משקל הרבה יותר גדול. כמעט קריטי.

הסיבה לכך נעוצה בשורשים עמוקים של הכדורגל הישראלי ובקשר בין השחקנים לאוהדים. דומה שהפיוז הקצר של אוהדי הכדורגל בישראל, קצר כיום יותר מתמיד, על רקע תרבות הכדורגל הקלוקלת שעליה צמחו רבים מהם, ולהתנהגות הקהל יש השפעה מזיקה על השחקנים והצוות שמוביל אותם.

יסודות רעועים הן הסיבות לחולשתו המנטאלית של השחקן הישראלי, ולצד הזה היתה, מאז ומתמיד, השפעה מכרעת על נבחרות ישראליות במוקדמות אליפויות העולם ואירופה.

זו הסיבה שנבחרות ישראל רשמו מאז ומתמיד הישגים בלתי־מבוטלים במשחקי רעים ובמשחקים רשמיים שכאלה עמדו בציפיות. אבל, ברגע שהגיעו למשחקים הקריטיים, הם נכשלו.

הספירה לאחור / עמיר פלג

5 יורי יבצ'ייצ'יק זכה בארד באליפות העולם בהיאבקות, ויורם אורנשטיין, יו"ר האיגוד מוכיח עצמו בגידול ספורטאים שמביאים כבוד למדינה". גידול: יבצ'ייצ'יק עלה לפני חצי שנה! כמו הזבוב שיושב על קרנף שדוהר במדבר, מסתכל אחורה, ואומר: "יו, כמה אבק אנחנו עושים".

4 אבי תקוה, קשר גראסהופרס, אחרי שהוחלף במחצית המשחק נגד נ.צ. באזל: "הייתי בסדר אבל היה לי קשה. איזה בלגנ'יני אחד נתן לי מכות כל הזמן". או בואו נראה מה יש לנו. הוא היה בלגנ'יני, הוא היה אחד. כנראה משוייך. למחות אפשר להוחיל לבוות קלסחרון.

3 הסאן פירסם תמונות מתוך סרט וידאו, המציגה אורגיה סוערת בהשתתפות דווייט יורק ממנצ'סטר יונייטד ומארק בוסניץ' מאסטון־וילה. בסרט, השויים שוכבים על המיטה, כשבלונדינית תמירה עומדת מעליהם ומצלפה בהם בחגורה. בואנה, הבלונדינים האלה אלימים!

2 קני וויליאמס, בדוסקן הפועל ירושלים, החליט לנסות להביא ארצה את אחיו דונלד, שנורה ונפצע בתקרית אלימה באר"ב. אין בידינו נתונים על הסטטיסטיקה של דונלד, אבל אין ספק שהוא מסוגל לחטוף כדורים.

1 ווהיר בהלול שידר בשבת מהמשחק של בית־שאן נגד הפועל ירושלים, ופתאום שטח הצעה לאולפן בת"א: "לאות מחאה על מצבה של בית־שאן, נעשה עכשיו דממת שידור של 10 שניות"... לאות מחאה עשינו דממת שידור וכיבינו את הדדיו. הוא עוד מסוגל לבקש שנעמוד דום.

0 באיצטדיון בס"ח ומשכות הקבורות אחרי החריסות שהוחזירו במקום אוהדי בית"ר לפני שבועיים. "האוהדים שברו ציוד ומרחו צואה על קירות בתי־השימוש", נאמר בידיעה. "ושמאים הגיעו כדי להעריך נזקים"... בקיצור, מדובר בחזרא של אוהדים והשמאים הם הזונל.

פסק זמן

מדריך לטרמפיסט בוינה
לידיעת אלון מזרחי ורונן חרזי: באוסטריה נהוג להגיב על החטאות קשות של החלוצים היריבים בזמזום ואלס „הדנובה הכחולה". לידיעת רן בן־שמעון: אופסייד בגרמנית זה „אבזייץ". לידיעת אוהדי הכח רמת־גן: המדים הסגולים של הקבוצה הם במקור תרומה של מועדון אוסטריה וינה להכח תל־אביב

עורך מדור הספורט: **אמיר אפרת**
עריכה: **רונן דורפן, אבישי מתיה**
הפקה: **שרון הופמן**

אחד למיליון

0

אפילו לא נצחון אחד לנבחרת ישראל על נבחרת אוסטריה ב־5 מפגשים עד היום. זה כולל שתי תוצאות תיקו, שני הפסדים בישראל והפסד אחד בוינה.

6

נקודות חוץ צבר שלמה שרף במשחקים השמיים. בהם היה לישראל עדיין סיכוי להעפיל מהבית המוקדם. מול נצחונות על אזרבייג'ן במגרש נייטרלי ולוקסמבורג. חוץ מזה, אם יש כסף על השולחן, אנחנו מפסידים.

46:52

הפרש השערים של שלמה שרף ב־33 משחקי יחידות כמאמן הנבחרת.

90+

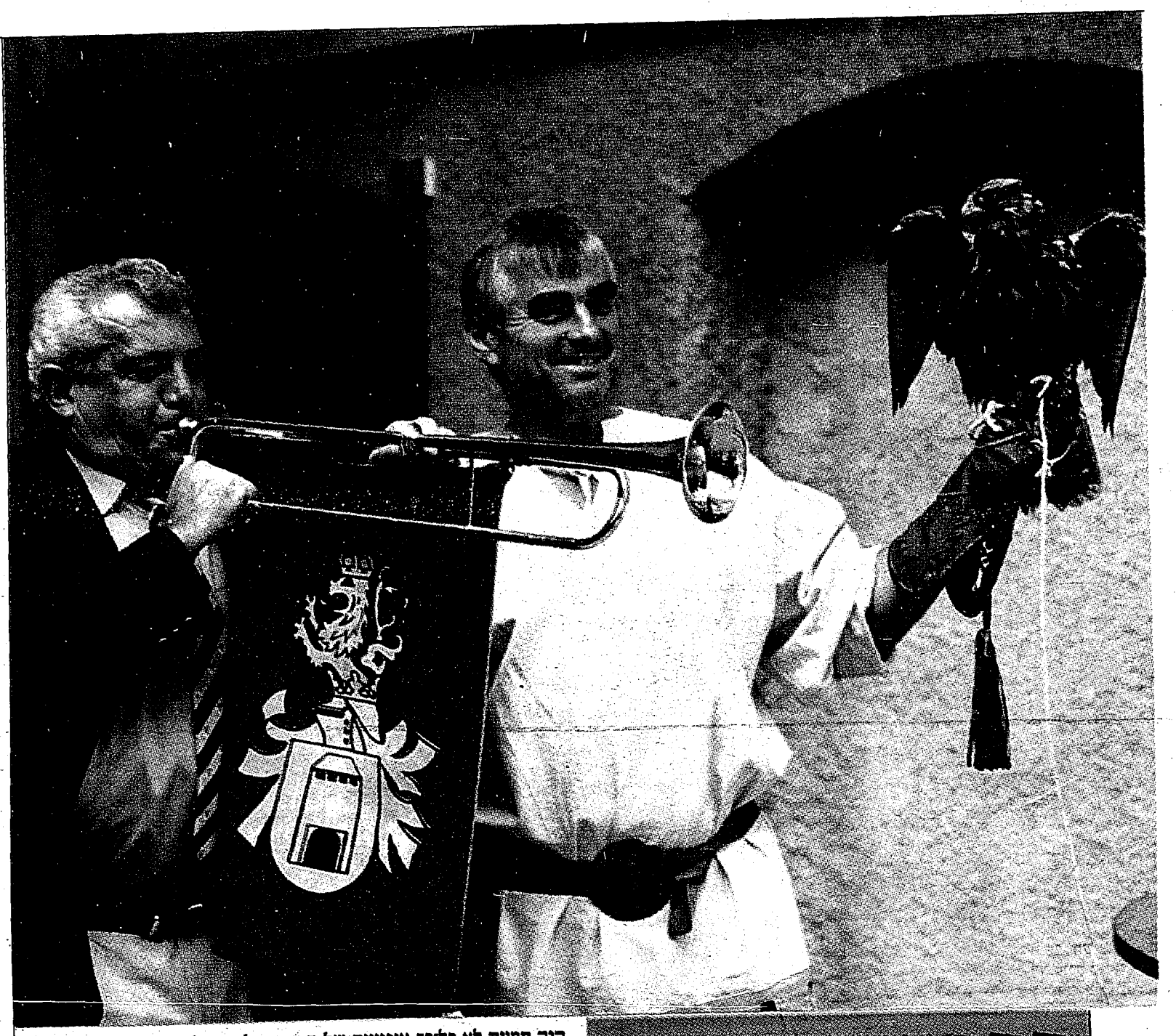
כל 3 השערים של אוסטריה במוקדי האחרון – נגד קאמרון, צ'ילה ואיטליה – הגיעו בזמן מציעות. והדרות, הם ממשיכים לשחק עד הדיגע האחרון.

150,000

דולר, נטו – כלומר, כ־550,000 שקל נטו, שהם יותר ממיליון שקל ברוטו – מקבל מאמן הנבחרת ישראל מדי שנה.

הוצא מהקשרו

„0:0 ישמח אותי, אבל גם 3:3 לא יהיה דע" (שלמה שרף לפני ה־5:2 באוסטריה, אוקטובר 92')

הנה תמונה לא כל־כך אופיינית של המאמן הלאומי. לפני כתודש, בזמן מחנה הנבחרת באוסטריה, נתפס שלמה שרף במצב־רוח טוב במיוחד כשהוא מנסה את כוחו בחיצרוץ ■ תצלום: יוסי רוט

תחקיר בחצוצרה

בר היו חסרי חשיבות, ותמיד, לכל אורך הדרך, נכשלו בהתמודדויות החשובות באמת. מעניין שהתופעה הזאת, המוכרת לי מאז התקופה בה הייתי עיתונאי וליוויתי את הנבחרת בעשרות משחקים בארץ ובחו"ל, נותרה כמעט ללא שינוי עד עצם היום הזה, למרות ההתקדמות הדרמטית ביסודות החשיבה, ההכנה והמעבר למקצוענות מלאה של השחקנים בישראל.

אין לי מושג מי יהיו ה־11 ששלמה שרף ישלח למשימה החשובה מחר בוינה, אבל נראה שלפחות מהבחינה הזאת, עומדים לרשותו הפעם שחקנים הרבה יותר מקצועיים, מקצוענים ורציניים מבעבר.

זו הבשורה הטובה לקראת מחר. הבשורה הפחות־טובה קשורה ביכולתם האישית של שחקנים רבים, כפי שהדבר בא לביטוי במשחקים האחרונים של הקבוצות המובילות בישראל, בית"ר ירושלים, הפועל ת"א ומכבי חיפה, וכמובן, באותו לילה שחור משחור באיצטדיון „האור" בליסבון.

את האיזון יוכלו להביא הישראלים המשחקים בחו"ל, אך למרבה הצער, רק שניים מהם, איל ברקוביץ' וחיים רביבו, מצויים ביכולת אישית גבוהה ומשחקים באורח קבע במדי קבוצותיהם. כל היתר אינם משחקים, או שזה עתה נכנסו להרכב הראשון (דוד אמסלם).

מכל מקום, אני מאמין שבהמשך הטורניר, השחקנים הישראלים בחו"ל, שנקראים משום־מה „ליגיונרים", הם שיעשו את ההבדל.

היתרון היחסי של הנבחרת שלנו במשחק זה הוא חוסר נסיונם הבינלאומי של חלק גדול משחקני אוסטריה. בנבחרת האוסטרית, שמעולם לא היתה גורם של ממש באירופה, יהיו הפעם כמה פנים בלתי־מוכרות. זה טוב ולא טוב – כמובן, מנקודת השקפה ישראלית.

להרכב הזה אין כלל ימי חסד. אוסטריה חייבת לקחת את 3 הנקודות מהמשחק הביתי – והביתיות היא כמעט מכרעת במשחקים כגון אלה.

שחקני הנבחרת הישראלית חייבים להתעלות כפי שלא התעלו מעולם, כדי לחלץ נקודה אחת. נקודה אחת זה הכל. הנקודה שיכולה להבטיח לה את כרטיס העלייה לגמר האירופי ולכמה משחקניה את החלום הגדול – חוזה בקבוצה אירופית. התעלות של הנבחרת שלנו תוכל לסלול את הדרך בפני 3־4 שחקנים נוספים לאירופה עוד לפני שהטורניר הזה יגיע לסיומו בעוד כשנתיים.

שיהיה בהצלחה.

ד"ר אחמד טיבי

אני בעד שלמה שרף

הרבה בגלל מאמן הנבחרת, ששילב ערבים־ישראלים, אני מאחל לה הצלחה מחר

עצם העובדה, ששני ערבים־ישראלים משחקים בנבחרת ישראל, מוסיפה נופך מיוחד למשחק מחר מזוית הראיה של הערבים בישראל. מאז ומתמיד, כשהנבחרת כללה בהרכב שחקנים ערבים, דוגמת רפעת טורק וזאהי ארמלי, הסימפטיה לנבחרת במגזר הערבי גברה.

המאמן שלמה שרף עשה צעד חיובי גדול קדימה, כשצירף את וואליד באדיר ונג'ואן גרייב, על רקע מקצועי בלבד. לצערי, בעבר היו מאמני נבחרת שלא צירפו שחקנים ערבים לסגל, למרות שמבחינת היכולת, היו יכולים להיות בהרכב הראשון. אחת הדוגמאות שעולות בזכרוני היא זו של עלי עותמן, היטב מי זה טורק, באדיר וגרייב. כל ערבי באשר הוא אוהב לראות שחקן ערבי מצטיין על המגרש.

בו בזמן, כשאין עדיין הסכם שלום, אי־אפשר לצפות שתהיה סימפטיה מצד הפלשתינאים לנבחרת ישראל. אולי דק אם ישראל תשחק נגד מיקרונזיה ותביס אותה 0:10, ואז, אולי, מיקרונזיה תבין את מקומה הטבעי ותפסיק להדים אוטומטית את היד לטובת ישראל בהצבעות באו"ם.

לערבים בישראל אין הזדהות עם מלות ההמנון שמושמע לפני המשחק. קשה לצפות מתושב טייבה או אום אל־פאחם להזדהות עם „נפש יהודי הומיה". אבל הערבים בישראל מזדהים עם השחקנים שבנבחרת, עם הרמה והביצועים על המגרש. יחד עם זאת, אם ערבי יהיה נוכח במגרש, הוא יעמוד על רגליו בזמן נגינת ההמנון, מתוך התחשבות.

פרט לגרייב ובאדיר, אני אוהב את המשחק של איל ברקוביץ'. הוא כוכב שצפוי לו עתיד עוד יותר מזהיר. חיים רביבו הוא וירטואוז שראוי להערכה. אבל חורה לי שיש עדיין שחקנים פרובוקטורים, שאין לי סימפטיה מיוחדת אליהם. אנשים שנתפסו עם אמירות גזעניות נגד ערבים.

באופן כללי, לערבים בישראל אין סימפטיה לשחקני בית"ר ירושלים שבנבחרת, בגלל האווירה וההתלהמות הגזענית במשחקיה בטדי. בעצמי חוויתי חוויה לא־נעימה כזאת, כשביקרתי שם עם הפועל טייבה.

בסיכומו של דבר, אני בעד שלמה שרף, והרבה בגללו, ובגלל באדיר, ברקוביץ' וגרייב, אני מאחל לנבחרת ישראל הצלחה באוסטריה, ומקווה שתנצח. אין לי חברים בנבחרת אוסטריה, אבל יש לי חברים בנבחרת ישראל. זה יהיה משחק קשה, בלי ספק. חשוב ללכת על נצחון, אבל גם תיקו יספק אותי. העיקר שנבחרת שישראל תהיה ביורו 2000.

באדיר. במגזר הערבי מחזיקים לו אצבעות

בלמה המצטיין של הפועל ירושלים.

המשחק באוסטריה יוצר התעניינות וציפיה מצד אוהדי הכדורגל הערבים למשחק טוב. בוודאי שהם ישמחו אם נבחרת ישראל תנצח, והשמחה תהיה כפולה אם גרייב או באדיר יבקיעו, או לפחות יצטיינו. אם לא היו שחקנים ערבים בנבחרת, ההתעניינות במגזר היתה פחותה. בהזדמנות זו, אני רוצה לציין שבתקופתו של שרף אני רואה אינטגרציה של שחקנים ערבים בנבחרת יותר מבעבר, וזה לכשעצמו צעד חיובי.

אצל הערבים הפלשתינאים, ההתעניינות בנבחרת ישראל, באופן טבעי, פחותה מאשר אצל הערבים בישראל. וזאת, למרות שהם אוהבים כדורגל וצפו הרבה במונדיאל. עם זאת, בגרה המערבית ובעזה מתעניינים בכוכבים הערבים של הכדורגל הישראלי. הם יודעים

משחק העונה
ישראל
אוסטריה

בחיים לא היה קורה לי מה שקרה לקלינטון

איל ברקוביץ', רגוע מתמיד, מתגעגע לארץ ובינתיים עושה כסף. הרבה כסף. שיחה מלב אל לב על דיכאון, בדידות, גורל ומסעי קניות. והעיקר, טפו טפו טפו, שהאשה והילדים יהיו בריאים

אורנה גנר, לונדון

בגלל שאתה ישראלי או שמשוט בכה זה?

„אין לי מושג. אי־אפשר להתחבר איתם. הם אנשים שונים לגמרי".

הם בטח הולכים לפאב אחרי המשחק ושותים משהו ביחד, כמו כל האנגלים.

„מאור יכול להיות. אין לי שמץ של מושג מה הם עושים אחרי המשחק. כשהקבוצה נוסעת לחו"ל, איך שנגמר המשחק אני הולך לחדר שלי במלון, וזהו. אני לא מבלה איתם".

אם כך, בנסיעות אתה מאוד בודד.

„כן, לפעמים. אבל זה לא כזה נורא. יש דברים יותר קשים. אני תמיד שם מול העיניים שלי את שני הילדים שלי ואומר: 'העיקר שהם בריאים'. מה שלא יהיה. דברים שפעם היו מרגיזים אותי, שהייתי הולך הביתה ובוכה בגלל - נניח, הפסד במשחק - היום אני רק חושב על המשפחה והילדים, ולוקח הכל יותר בפרופורציה. השתניתי מאוד".

אומרים שאתה חם מזג, שהדם עולה לך מהר לראש.

„אני כבר הרבה יותר שליו ורגוע. אנגליה משפיעה עלי לטובה. אני מתבגר. אני עוד לא לגמרי שולט בעצמי, אבל אני בדרך. יצאתי כאן מהלחץ של התחרות וההשוואות שיש בישראל. בארץ, כל אחד רוצה לרעת מה יש לך, כמה אתה מקבל, איזה אוטו קנית. פה אני לבד, שקט לי בראש, אף־אחד לא משווה אותי לאף־אחד, יצאתי מהמירוץ הזה, וזה מאוד מוצא חן בעיני, מאוד מרגיע".

אז מה, יותר נעים לך באנגליה?

„לא, מה פתאום? טלי ואני מתים על הארץ. מכל בחינה אחרת, אני מעדיף את ישראל. אני מקווה לשחק באנגליה עוד כמה שנים, אבל בסוף הקריירה שלי, בערך בגיל 34־35, לשחק בישראל. אנחנו כל הזמן מתגעגעים לארץ. מזג־האוויר זוועתי כאן, הכל שונה. בקושי יש מה לעשות פה.

„עכשיו מצבנו יותר טוב, כי אנחנו בלונדון. זו עיר שיש בה הרבה תנועה, באים אורחים, יש חבר'ה. אבל קודם, כשגרנו בסואת'המפטון, היה מה זה משעמם. היינו מסתכלים שעות בטלוויזיה. התמכרנו לזה".

איך באמת מדד היום שלך?

„האמת, די משעמם. אני קם מאוחר יחסית, ב־9, כי אני צריך את ה־9 שעות שינה שלי, אחרת אני לא מרגיש טוב. ואז אני שותה קפה והולך לאימון. אחר־כך הולך לאכול משהו וחוזר הביתה, בערך ב־1־2. לפעמים אני נח אחה"צ, ואז אנחנו יוצאים עם הילדים. אין יום שאנחנו לא מטיילים איתם.

„בכלל, אני נמצא הרבה עם הילדים. חברות של טלי אומרות לה: 'איזה כיף לך שאיל עם הילדים'. לפעמים אנחנו יוצאים בערב. הבילוי המועדף עלי זה ללכת למסעדה טובה. אני אוהב אוכל טוב. במיוחד סיני. ב־12 אני הולך לישון".

ומה קורה בחורף? הרי אי־אפשר לצאת בקור הלונדוני למגרש עם הילדים.

„גם אז יוצאים כל יום. הולכים לקניון, עושים קניות".

מה אתה אוהב לקנות? בגדים?

„בגדים זה לא בראש מעייני, זה יותר הקטע של טלי. גם לא חסר לי, כי אני מקבל הרבה מספונסרים. מה שאני הכי אוהב זה לפנק אחרים. לתת לבני המשפחה, להורים שלי או של טלי. אבל לפעמים, כשאני נדלק על משהו, אז אני קונה אותו. על הדקה. עכשיו למשל קניתי ג'יפ הונדה לאשתי. המוכרת לא הבינה מה קורה פה. ככה קניתי גם את הבית".

איל מסרב לנקוב במספרים, אבל מעריכים שביתו שווה לפחות מיליון דולר. מרובר באחד הבתים היפים באיזור בית אנגלי גדול, בן 7 חדרים, עם גינה יפהפיה ועצים עתיקים.

אתה לא נקשר לדברים שאתה נדלק עליהם? תהיה מוכן לעזוב את בית החלומות שלך ולחזור לישראל?

„אני אחזור, בלי שום סנטימנטים לאנגליה. כולם אומרים לי: 'אתה תראה, אחרי שתהיה פה 10 שנים כבר לא תרצה לחזור לארץ'. ואני מכריז: 'במאה אתו אני חוזר. וטלי אשתי – במיליון אחוז'".

זה נכון שאתם ביחד מגיל 16?

„כן. היכרנו כשלמדנו יחד בתיכון בחיפה. היא ישבה לידי בכיתה".

זה לא קצת מוקדם בגיל 16 לבחור אשה לכל החיים?

„עוברה שהצלחתי. אין ספק שהיינו ילדים. היום, כשאני מסתכל על אחי בן ה־15 וחצי אני רואה שהוא עוד ילד. והוא עוד נראה הרבה יותר גדול ובריא ממני. אני הייתי תמיד הכי קטן".

הפריע לך שהיית נמוך?

„בכלל לא. בניתי את עצמי במשחק לא על הגובה וה־כוח. אני שחקן יצירתי שעובר עם הראש, כך שאף־פעם לא נתתי לגודל להוות גורם".

אני לא מתבוננת מבחינת המשחק. אני שואלת אם העובדה שהיית נמוך הפריעה לך בחברה, עם בנות?

„היכרתי את טלי כבר בגיל 16, כך שזה לא הספיק להפריע לי עם בנות. אני גם לא כזה קטן".

אני מניחה שהיום, כשאתה בוכה, אתה מוקף מעריצות, ותמיד יש את הפיורים על בובבי בדורגל וסקס.

„זה לא מעניין אותי ולא בראש שלי. זה לא משהו שיכול לקרות לי. אני אוהב את האשה שלי ואני לא טיפוס שיאבד את הראש ויקריב את כל מה שיש לו בשביל שטות. בחיים, מה שלא יהיה, לא היה קורה לי מה שקרה לקלינטון".

גם אם תבוא איזו יפהפיה ותיפול לרגליך?

„לא יקרה לי. הבית והמשפחה הם כל העולם שלי. זה לא מעניין אותי בכלל והמעריצות יודעות את זה. יש לי מעריצות שבאות לכל משחק, עושות לי כבוד, ואני עושה להן כבוד, אבל הן יודעות שאני אוהב את אשתי ושאין על מה לדבר. זה לא הולך אצלי לכיוונים הללו".

במבט לאחור, יש משהו שזבור לך בנקודת מיפנה, הרגע ששינה את הבל?

„יש רגע כזה, שאני חושב שאלוהים היה איתי, ואני לא אשכח לו את זה. זה היה כשכמעט חתמתי על חוזה עם קבוצת לוגרונייס בספרד. הכל היה סגור, ורק נשאר לי לחתום על המסמכים, ופתאום הם אמרו שמשהו השתבש והם יחזרו אלי תוך יום או יומיים. אני זוכר שחזרתי הביתה בדיכאון. אבל היום, במבט לאחור, אני חושב שאלוהים חטף את העט לפני החתימה. כי אם הייתי חותם על זה, הייתי נופל איתם.

„הקבוצה הזאת נפלה אחר־כך, שלא לדבר על זה שכל המקום היה כזה קטן ולא היה בו כלום, ועוד רצו שאחתום ל־5 שנים. טלי היתה תולה שם את עצמה. וזמן קצר אחר־כך קבלתי את הטלפון מסואת'המפטון.

„אני מאמין בגורל. אני לא חושב שדברים קורים בלי סיבה. אני מאמין שכל עכבה לטובה. לפני חודש רצו אותי בניוקאסל, אבל המאמן התחרט. והיום הודיעו שהוא פוטר.

„אני חושב הרבה למה משהו מטויים קודה כך ולא אחרת. תמיד עומד לנגד עיני המקרה של השוער אבי רן, שעבר את כל מה שעבר בחיים, עשה את מה שעשה, ובסוף נהרג בכי־נרת מסירה שפגעה בו כשעשה סקי. ואני חושב לעצמי, כל־כך הרבה מים, קילומטרים של מים, ובדיוק שם, בדיוק אי־פה שהוא נמצא, היתה הסירה צריכה לעבור?

„למדתי מזה הרבה. כמו שאמרתי, לקחת הכל בפרופורציות. פעם הייתי אוכל את הלב אחרי משחק שלא הלך טוב. אבל למדתי שאי־אפשר שכל משחק אני אהיה הכי טוב. יש ימים כאלה ויש ימים אחרים, ושום־דבר לא קרה. אני הולך הביתה, ולמחרת מגיע לאימון ומתחיל כרגיל. באופן כללי, יש לי בטחון שאני טוב.

„וטפו, טפו, טפו", הוא מסכם. „העיקר שהילדים בסדר. שהמשפחה בסדר. שכולם בריאים. זה העיקר".

אני הרבה יותר שליו ורגוע. יצאתי מהלחץ. אנגליה משפיעה עלי

ברקוביץ' ודייויד בקהאם. „אצלי זה גם עבודה וגם הובי"

אורנה גנר, לונדון

לא משנה איזו שאלה שואלים את איל ברקוביץ', תמיד מישהו מהמשפחה שלו נמצא בתוך התשובה. את מי הוא הכי אוהב? את אשתו והילדים. מי הכוכב שלו? אחיו הקטן בן ה־15 וחצי, שהתקבל לאחרונה לקבוצת הכדורגל אנדרלכט בבריסל. את מי הוא הכי מעריך? את אבא, שהקריב את הכל בשבילו בחיים.

האב גידל את איל ואת אחיו מגיל אפס להיות כוכבי כדורגל. „הוא עצמו היה שחקן כדורגל בינוני שחלם להיות כוכב, אבל מה שהוא לא הצליח לעשות בעצמו, הוא רצה שאנחנו, הילדים, נעשה במקומו. מאז שאני זוכר את עצמי, היה לי ברור שאני חייב להיות כוכב".

משא של אמביציות שיכול היה אולי להכביד על ילד אחר, אבל לא על איל, שמפלס השאפתנות שלו תאם את זה של אביו. לא רק שאין לו שום טענה על כך שדחפו אותו לתהילה, אלא שהוא מודה להוריו שהביאוהו עד הלום. „אבא שלי ויתר על הרבה דברים על־מנת שנצליח. היום, בשביל אחי, הוא מוותר על העבודה שלו, על הזמן שלו עם אמא, על אחותי. רוב הזמן הוא עם אחי בבריסל. והיום, גם אלה שבעבר היתה להם ביקורת עליו, כבר מבינים שהוא צדק. היום רואים יותר ויותר הורים שעומדים מאחורי הצלחה של הילדים שלהם בספורט".

האם זה מספיק שהחורה רוצה, כדי להפוך את הילד לשחקן בדורגל? האם אפשר להפוך כל ילד מוכשר לכוכב?

„לא. ברור שהוא צריך את התכונות שעושות כדורגלן".

ומהן?

„אני לא יודע איך להגיד לך. רואים את זה. אבא שלי לא סתם דחף אותנו, הוא ראה עם מי יש לו עסק".

אבל אתה מדבר על כך, שמגיל אפס זה כבר היה ברור.

„אם תתני לי קבוצה של עשרה ילדים בני 7־8, אני אצביע לך על 3 מתוכם שיכולים להיות טובים. אפשר לראות אם יש לילד גישה. בגולדרס גרין, השכונה שאני גר בה בלונדון, יש ילד שאני מת עליו. אני רואה שיש לו כישרון והוא מת לשחק, ואני כל הזמן אומר לאבא שלו: 'זה יכול להיות שחקן'. אבל אם האבא לא ירחוף אותו, לא ייצא ממנו כלום. חבל".

ואולי לא כולם ריוצים שהבן שלהם יהיה שחקן בדורגל?

„הכדורגל הופך למקצוע יותר מכובד. אנשים מבינים שזה מסרר את הילד מבחינה כלכלית וגם כיף לשחק. אצלי זה גם העבודה וגם ההובי".

החלום של אבא שלך התגשם. אתה כוכב. אתה קולט שאתה כוכב?

„כן".

נעים להיות כוכב?

„כן, זה נעים. אבל זה לא עלה לי לראש. לא נעשיתי סנוב ואני גם אף־פעם לא אהיה".

איל מת לחזור לארץ, למרות ההצלחה באנגליה. הוא כאן בשביל הקירדום המקצועי, ההישגים והכסף. הוא לא מבסה להסתיר שהכסף הוא מטרה בפני עצמה. „כשהגעתי, זה היה קודם־כל אתגר מקצועי, אבל מהר מאוד למדתי שכאן כל השחקנים מסתכלים על הכסף. זה מה שמעניין אותם".

התחברת עם מישהו מהשחקנים האנגלים?

„על המגרש כולם חברים, אבל איך שנגמר המשחק כולם הולכים הביתה, ואין לי שום קשר עם אף־אחד".

לקח לשרף זמן, אבל הוא למד

זהו זה, שעת מבחן אמיתית הגיעה. 5 נבחרות רצופים במסגרת יריבות תיכונית, מתמיאים כשל עצמם ומעוררי תקוות (בנוסח: „אנחנו יכולים"). היו לנו בין סוף החורף לאביב, סיג של אשליה שהפעם זה הולך להיות אחרת. רק מה, ככל שההגנה האמיתית התקרבה, שוב חזרו הפרפרים לבטן, וההצדקות שאנחנו לא פחות טובים מריב נבחרות המונדיאל, שבו באופן טבעי למעלה, יש הבדל בין הצדקות לא מחייבות לאלה החייבות להיות מגובות מיידית בקבלות.

מחר בבוקר, קצת פחות מ־6 שנים אחרי תחילת החרדה והחמישיה המצלצלת ההיא, נשאל את עצמנו איפה התקדמנו. מה למדנו. איפה אנחנו ביחס לעולם, ולא רק במשחקי הירידות.

התשובה המיידית והיותר אופטימית בחלול שיובא כאן, היא שאנחנו פחות נאיבים. פשוט, אין הכם כבעל נסיון אחרי המכות שקיבלנו. קודם כל, שלמות שרף, שבא ב־92' לנבחרת מהליגה שלנו, ממכבי חיפה, וחשב בתמימותו, שמקורה בעולמנו הצר, רק על התקפה – למד על בשרו. לקח לו זמן, אבל הוא למד.

יום טוב של ההגנה, עם שלישיית הבלמים רן בן שמעון, אמיר שלוח ואריק בנאדו, מחזיק בידיו את עיקר המפתחות למחר. ממובן, יחד עם זום דומה של השוער, יהיה זה רפי כהן או גיר דרדוביץ'.

בתפיסתו התמימה לבאורה, דחה שרף במשך שנים את „ישום מערך „3 הבלמים", מחשש שהדבר יתקבל בציבור כפילוסופיה הגנתית – עד שבאו משחקי הירידות בחורף ובאביב ושיכנעו אחרת. טוב להגנה, וגם יותר מרחבים לשחקנים התקפיים.

הבעיה העיקרית שעדיין לא פתורה לפחות לא במשחקי האמת, היא קטע הכוח והאתלטיות. היכולת לתפקד תחת לחץ פיזי לגמרי לא מתון, כשהראש עדיין נקי ליצירתיות. בעבר, בדרך כלל ראינו בנבחרת, וברוב משחקי נציגותינו במפעלי היבשת, כיצד הירידים מנפנפים את השחקנים שלנו. אפילו גלנטורן מצפון אירלנד.

בנושא הכוח והמוח, יכולים דאן טלסניקוב וירסי אבוקסיס, שני החידושים, או שמא ואליד באדיר, לצמצם את הפערים, ולא שטל בנין וגם אלון חזן בשיאו, אינם חסרים.

מדברים אצלנו הרבה על כוחותינו מעבר לים, כמי שיעלו את רמת הנבחרת. אמנם רק שני שחקני הרכב מופיעים בחדרבים הפתוחים של מועדוניהם בליגות הגדולות – איל ברקוביץ' בווסט־האם וחיים רביבו בסלטה ויגו – אבל שניהם מהטוב היציבתי שיכול לעשות הבדל.

בכל מקרה, במשחק בו צפוי כי עיקר העומס יהיה בחלק ההגנתי, הדוש יום מושלם של איל וחיים, ועם כל הכבוד שבעולם, כל בעיטה במצבים הלא רבים, אפילו כל מסירה לבישול, יכולים לקבוע עובדות באיצטדיון ארנסט האפל, וכל שער משפיע, בעיקר מוראלית, על הדקות הבאות.

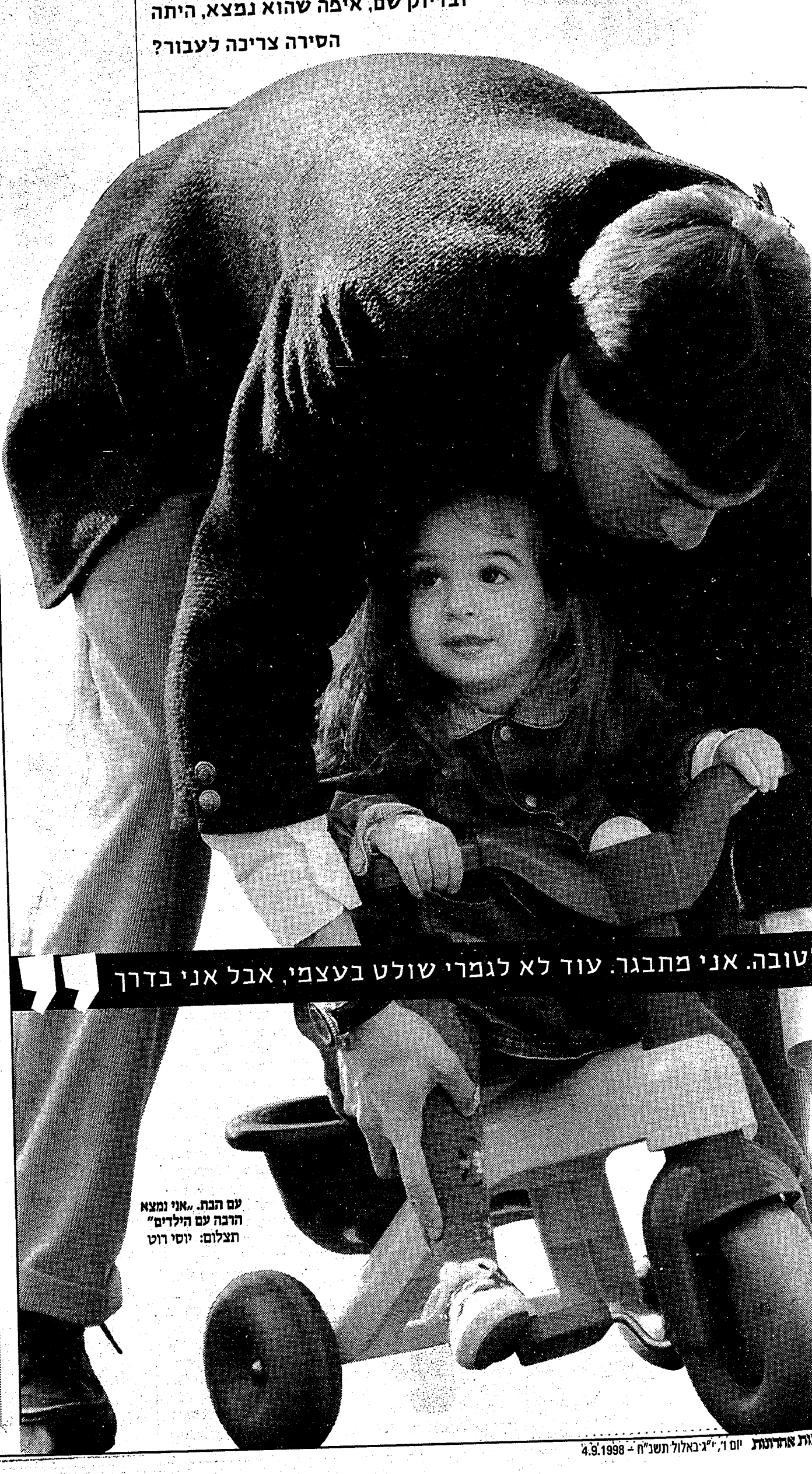
וזכרים מה היה בוינה ב־92'? עד הדקה ה־42 זה נראה בסדר. עד השגיאה של אלון חזיז, הבלתי־מבוסה אז, ומ־0:1 התפתחה והסתחררה היתמיקת המשחק ל־0:2, עד שגעצרה על ה־2:5. מאז שנות ה־50 של אוצ'ווידק והאפל והגרר לים האחרים, אוסטריה אינה על גג עולם הכדורגל. אבל היא מספיק טובה כדי לסכן כל נבחרת, היא בחצית מאוד, ולאחרונה – כפי שראינו במשחק מול צרפת לפני שבועיים – מתחילה להריץ הרכב אטרקטיבי, מהיר ויעיל, עם ווסטיץ' והאס, ווטל ומיליץ', ומי לא, היוצרים לרושם טוב יותר מהנבחרת עם טוני פולסטר במונדיאל.

יש המשלים עצמם כי בזכות ההצלחות של איל וחיים, אנחנו כבר ברמה של אוסטריה – וזה רחוק מלהיות מדויק. גם לאוסטריים ייצוג טוב בחו"ל (תראו איך והצליחו במוקדמות המפעלים האירופיים), ותהיה להם מחר את הבית יות.

הסיכויים? תיקו באמת יהיה תוצאה מצויינת, התלויה ביום ובמהלכים נתונים של שחקנים אלה ואחרים. אם כרודגל לא היה משחק כל כך מורכב המושפע מכל כך הרבה פרטים ואירועים לא צפויים, הייתי מחלק את התחזית כך: 65 אחוזי נצחון לאוסטריה, 25 אחוז תיקו, 10 אחוז נצחון לישראל.

היתכן שרוקא עשרת האחוזים יתממשו

תמיד עופד לנגד עיני המקרה של אבי רן, שעבר כל פה שעבר בחיים, עשה פה שעשה, ובסוף נהרג בנינרת כשעשה סקי. ואני חושב לעצמי, כל־כך הרבה פים, קילופטרים של פים, ובדיוק שם, איפה שהוא נפצא, היתה הסירה צריכה לעבור?

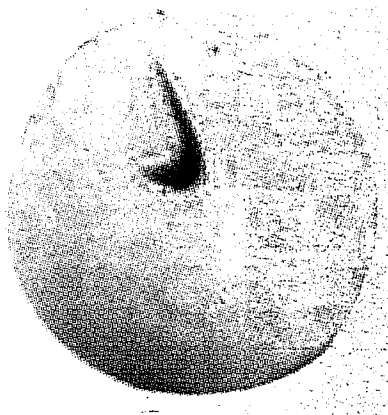

עם הבת. „אני נמצא הרבה עם הילדים"
תצלום: יוסי רוט

טובה. אני מתבגר. עוד לא לגמרי שולט בעצמי, אבל אני בדרך

החלום שלי התגשם

אני מתחיל עכשיו עונה שלישית בספרד. יש לי משפחה, בית על גבעה וקריירה שאני מקווה לסיים באירופה. מחר, באוסטריה, אני רוצה להתחיל ולכתוב את הפרק הבא בסיפור חיי

תמיד חלפתי לשחק בספרד. זה היה החלום שלי ושל אלון מזרחי עוד בבני-יהודה. ברצלונה היתה הקבוצה שאהדתי. שיחקו שם קופאן ורומאריו וסטויצ'קוב. גם פראדונה, האליל הגדול שלי

בגיל 22 כבר ידעתי שאשחק באירופה. לקח לי עוד 3 שנים להגיע לשם
תצלומים: יוסי רוט

חיים רביבו

אני משחק היום בליגה הספרדית. אבל לא היה חסר הרבה שהייתי משחק בשוויץ או באיטליה. ההצעה הראשונה שקיבלתי מאירופה הגיעה מאיטליה, מקבוצת לצ'ה. זה היה ממש לפני שעברתי להפועל ת"א. אבל הפועל סירבה לשחרר אותי. אם היתה מסכימה, הייתי יוצא. גם אם הייתי צעיר מדי. לא היה איכפת לי לאיזו קבוצה, גם אם זו קבוצת תחתית. רציתי רק אירופה.

אז עדיין לא החל הגל הגדול של השחקנים הישראלים שיצאו לאירופה, אבל היתה לי הזדמנות ורציתי לנצל אותה. לצ'ה דיברו על מבחנים. בזה לא הייתי כל־כך מעוניין, אז חתמתי בהפועל, הקבוצה שאהדתי מילדות. התרגשתי מאוד. ודווקא אז, באה הצעה נוספת: לבוא מיד ולחתום. מה שמצחיק הוא שבאותו זמן שיחק בלצ'ה מאויניו הברזילאי, היום אחד החברים הכי טובים שלי בסלטה. סיפרתי לו על זה בשנה שעברה והוא היה בהלם.

ההצעה השנייה של לצ'ה עשתה לי משהו. בכל־זאת, זו היתה הליגה האיטלקית, אחת הטובות בעולם. אבל הייתי רק בן 22 וירעתי שבסופו של דבר אגיע לאירופה. זה לקח עוד 3 שנים.

בית? מכונית? מה שתבקש

הכל התחיל במחנה אימונים של מכבי חיפה בשוויץ לקראת עונת 96'־97'. היה לנו משחק אימון נגד גראסהופרס. אני יודע שאף־אחד לא יאמין לי, אבל עד היום זה המשחק הכי טוב בקריירה שלי. אני גם לא חושב שאי־פעם אוכל לשחק יותר טוב מאשר באותו יום. שיחקתי בקישור ובמשך 90 דקות עשיתי הכל. עקבים, בין הרגליים, בישולים, שערים, הכל. אחרי המשחק ניגשו אלי שניים מהמנהלים של גראסהופרס וביקשו ממני פרטים.

חזרנו למלון ואחרי ארוחת הערב יצאנו ללובי. ומי חיכה לי שם? אותם שני האנשים מגראסהופרס. הם ניגשו ושאלו: „כמה כסף אתה רוצה להרוויח אצלנו?". זרקתי להם סכום והם ענו מיד: „בסדר, אין בעיות, זה סגור. מה עוד אתה רוצה? בית? מכונית? מה שתבקש. הכל עלינו. ואל תשכח את הבונוסים לעלייה לליגת האלופות. בשבוע הבא אתה מגיע לראות את הבית החדש שלך".

למחרת היינו צריכים לטוס חזרה לישראל. הגענו לשדה התעופה בבוקר והשניים שוב היו שם. הם רצו לדבר עם גיורא שפיגל. גיורא קרא לי ושאל אותי אם אני רוצה לשחק בגראסהופרס. „בטח", אמרתי לו, „אני רוצה לשחק באירופה".

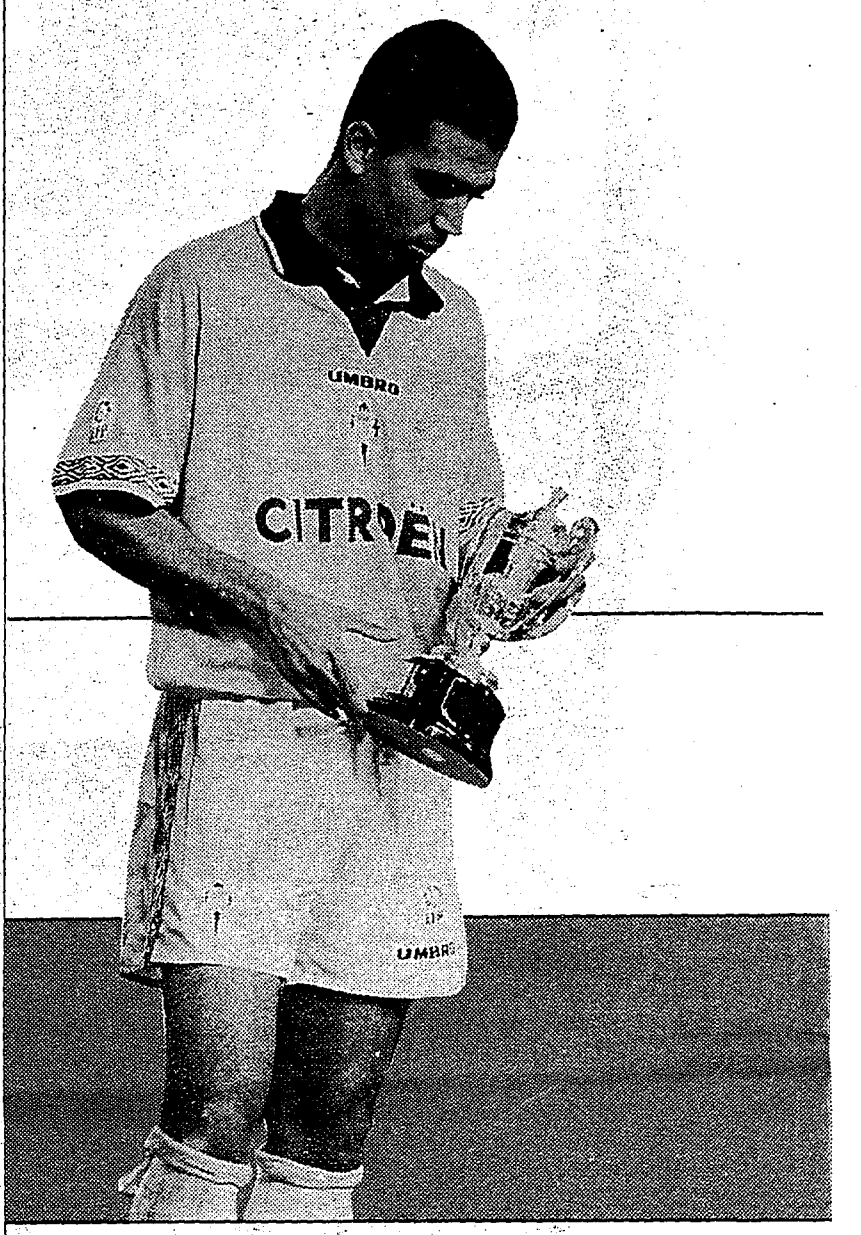
שפיגל אמר להם שמי שיכול לאשר את המכירה הוא רק יעקב שחר, הנשיא של־נו. „אין בעיה, אנחנו עולים למטוס איתכם עכשיו ומגיעים לישראל". רק ששחר לא היה אז בארץ, והם לא טסו. בסוף הם שלחו פאקס למכבי חיפה והזמינו אותי לבוא ולחתום אצלם.

כבר הייתי בטוח שאני בגראסהופרס. הכל כבר היה מוכן. אבל, מה לעשות, זה לא כל הסיפור. באותה תקופה ביקשתי העלאה במשכורת במכבי חיפה, ולא הסכימו לתת לי. גם חיפשתי בית מחוץ לחיפה, מקום שקט, שלא יפריעו לי. מצאתי בית בכפר האמנים עין־הוד, רבע שעה נסיעה ממגרש האימונים שלנו. הסתבר שזה הבית שבו גדו אביב גפן ואשתו אילנה. באותה תקופה אף־אחד לא גר בבית הזה, ששייך לאבא של אילנה. אבל השכירות היתה גבוהה יותר מהבית שבו גרתי על הכרמל, וגם לזה לא הסכימו במכבי חיפה.

היו ויכוחים. יענקל'ה אמר שהוא לא מוכן. דיברתי עם גיורא שידבר איתו והעניינים הסתבכו. הודעתי להם שאני רוצה לעזוב לאירופה, ולא מעניין אותי שום־דבר. למזלי, בדיוק הגיעה ההצעה של גראסהופרס. הפעלתי את כל הכוח כדי לעזוב. לא היה איכפת לי, רק לא להישאר בחיפה.

באמצע יולי שיחקה מכבי חיפה נגד פרטיזן בלגרד בסיבוב המוקדם של גביע אופ"א. המשחק הראשון בערב באי־צטדיון בהרצליה, אבל לא שיחקתי בגלל צהובים. ישבתי ביציע הכבוד. לפתע צילצל הפלאפון. על הקו היה מוני הראל, יו"ר הפועל ת"א לשעבר. הוא שאל אותי מתי אני נוסע לשוויץ לחתום, ועניתי לו שבעוד יומיים. אחר־כך התברר לי, שמוני, שהתחתן עם אשת עסקים ספרדיה שגרה בויגו, הראה קלטת שלי לאנשי סלטה. הם התרשמו מאוד וביקשו ממנו שיביא אותי.

הכל קרה מהר מאוד, תוך דקות. מוני

טילפן למשה סיני. משה התקשר אלי, כשאני עדיין רואה את המשחק בהרצליה, ואמר לי שסלטה ויגו מספרד רוצה שאבוא לחתום אצלם. שלמה שרף ישב לידי ושאל אותי ממי הטלפון. גיליתי לו. הוא היה הראשון שידע שאני נוסע לסלטה.

העניינים אורגנו במהירות. למחרת יצאתי לספרד עם מורי הרוחני. ידעתי שאם לא אחתום בויגו, למחרת אני בצירוף, חותם בגראסהופרס. אבל אני תמיד חלמתי לשחק בספרד. זה היה החלום שלי ושל אלון מזרחי עוד כששיחקנו בבני־יהודה. תמיד אמרנו שהליגה הספרדית היא הכי טובה. ברצלונה היתה הקבוצה שאהדתי בספרד. שיחקו שם קומאן ורומאריו וסטויצ'קוב. גם הייגו מראדונה, שהיה תמיד האליל הגדול שלי, שיחק פעם בברצלונה.

תמיד אהדנו את הקבוצות של מראדונה. באיטליה זו היתה נאפולי. וממה, אתם חושבים, התחיל כל הקטע הזה של האוהדות מקארקה, ששיחק בנאפולי עם מראדונה. כשהיינו בבני־יהודה, דיברנו שאלוף בחקה את התנועה של קארקה אחד־לאחד. זה היה כל העניין, התרגשות של קדרים.

הגעתי עם מוני־לויגו, עוד שער או לא שמעתי עליה, ויחד עלינו למשרדים באיצטדיון בלאידוס. ישבנו שם 36 שעות, חוץ מהפסקת שינה, וסיכמנו את כל הפרטים בחוזה. אשתו של מוני תירגמה מספרדית לאנגלית.

המו"מ היה קשה. היו המון צעקות ויכוחים, פאקסים נשלחו לארץ וחזרה. הוראסיו גומס, נשיא סלטה, אמר למורי שיגיד לי, שאם אשחק כמו שאני מנהל מו"מ, אז הוא לא מודאג. עד היום הוא מזכיר לי את זה.

בסוף חתמנו. רציתי לחזור לארץ, לאשתי שגית ולבר, שהיה אז בן 3 חודשים. אבל הוראסיו צחק: „מחר אתה נוסע למחנה שלנו בהולנד. קח כסף ולך תקנה לך בגדים".

בר אלוף עולם של פאפא

בדרך־כלל אין לי בעיות לעבור ממקום למקום ולהסתגל לסביבה חדשה, לקבוצה חדשה. הפעם זה היה שונה, כי עברתי לארץ אחרת. לא ידעתי ספרדית, ואנגלית כמעט אף־אחד לא מבין כאן. אבל הבעיה הכי גדולה היתה מקצועית – אף־אחד לא הכיר אותי ולא ידע מה אני שווה. בארץ, גם אם היה לי חורש פחות טוב, כולם ידעו למה אני מסוגל. כאן הייתי צריך להתחיל הכל מחדש. כאילו שחזרתי לבני־יהודה. אם אתה לא מצליח כבר בהתחלה – החוצה. ולא חסרות דוגמאות לאנשים שזה קרה להם.

אחרי המחנה בהולנד חזרנו לספרד. שגית ובר הצטרפו אלי בויגו. בחודש הראשון התגוררנו בבית מלון ואחר־כך עברנו לבית הראשון שלנו, ליד הים. כשבר גדל והתחיל ללכת, הבית הפך קטן עבורנו ובשנה האחרונה אנחנו גרים

קראתי לאחות. שאלתי אותה: "לפה הוא נחול נזה?". היא נבהלה ולקחה את בר לפגיה. הסתבר שבלע מי שפיר והחל להיחנק

בבית על גבעה שמשקיפה על העיר. אני, שגית, בר ואחותו מאי, שנולדה רק בשבוע שעבר.

את אשתי שגית היכרתי שבועיים לאחר הפרידה מחברתי סימה. יצאתי עם חברי הטוב אילן אדרי לדיסקוטק של ז'וז'ו אבוטבול (חבר אמיתי, עד היום) בתוף לידו באשדוד. אילן היה מיודד עם מירב, אחותה של שגית. שתיהן היו בדיסקוטק באותו ערב, ואילן הכיר ביני לבין שגית. היא היתה אז במעט בת 16.

זה היה בסוף העונה השלישית שלי בבני־יהודה. גרתי אז עם אילן בדירה בנווה־אביבים בת"א. שגית עדיין למדה בבית־ספר באשדוד, כך שהיינו נפגשים בעיקר בסופי שבוע, בדרך־כלל אצלי. ככה יצאנו שנתיים וחצי. לקראת סוף הלימודים, כשכבר שיחקתי במכבי חיפה, עברנו לגור יחד בחיפה. למרות שהיתה רק בת 18, הבנתי שזו האשה שאיתה אני רוצה להתחתן.

הרגע המרגש בחיי היה הלידה של בר. אני לא טיפוס שמתרגש, אבל זה היה משהו אחר. גם קרה לי מזל גדול. נכנסתי לחדר, הסתכלתי על הילד שלי ואני רואה שהוא כחול. מיד קראתי לאחות. שאלתי אותה: „למה הוא כחול כזה?". היא נבהלה ולקחה אותו לפגיה. הסתבר שבלע מי שפיר והחל להיחנק. פחדתי לספר לשגית מה קרה.

עכשיו יש לי בן ובת, אבל אני רוצה חמישה ילדים. הייתי רוצה שיהיו לנו ארבעה בנים ובת, כמו להודים שלי. שיהיה המון כדורגל בבית. בר הוא כישרון גדול, גם בכדורסל ובטניס. אם לא אצליח להגיע למונדיאל כשחקן, אני מקווה שבר יצליח. הוא כבר אומר לי: „בר אלוף עולם של פאפא". שלא יהיה אלוף עולם, מספיק לי שישתתף בגביע העולמי.

הצלחתי. עובדה

אחרי העונה הראשונה שלי בספרד, הרבה אנשים בארץ אמרו שנכשלתי. זה היה רחוק מהמציאות. הייתי סגן מלך השערים בקבוצה, מלך הבישולים, והסטטיסטיקה הראתה שבעטתי הכי הרבה לשער. שיחקתי 21 משחקים בהרכב ו־14 פעמים נוספות נכנסתי במחליף. אבל בארץ חשבו שאני צריך לשחק 90 דקות בכל משחק, להביקיע ולבשל. אסור לשכוח שהקבוצה לא תיפקדה ובמעט ירדנו. לכן זה היה הרבה יותר קשה.

מבחינתי זו היתה עונה מצויינת, והלוואי על כל שחקן שיוצא לאירופה שתהיה לו עונה כזאת. אפילו בעונתו השנייה או השלישית. עובדה שסלטה שילמה בסוף עונת ההשאלה את הכסף ורכשה אותי ממכבי חיפה. אם אני נמני או רונן חרזי היו נותנים עונה כזאת, הם היו נשארים באתלטיקו מדריד ובטלמנקה. אבל הביקורת בארץ לא הפריעה לי, כי ידעתי שבסוף אנשים בארץ יבינו.

צריך לשחק בספרד, כדי להבין כמה זה קשה. בטלוויזיה אי־אפשר לקלוט את זה. אתרי עונה ראשונה טובה, היתה לי עונה שנייה מצויינת. שיחקתי יותר, כבשתי יותר והצלתי יותר. ויגו הפתיעה והשיגה מקום בגביע אופ"א.

השיפור שלי היה קשור לשיפור הכללי בקבוצה. המאמן חאבייר אירורטה נתן לי הרבה יותר קרדים. שיחקתי באגף שמאל והקבוצה שיחקה עלי. היו גם פחות משחקי נבחרת, כך שלא היה חשש שיתפסו את המקום שלי בהרכב בהיעדרי.

קשה לי לומר מה היה המשחק הטוב ביותר שלי בשנה שעברה, אבל הנצחון 1:3 על ברצלונה היה אחד המרגשים ביותר. הוא נחשב כאן לאחד המשחקים הגדולים ב־75 שנות המועדון. הבקעתי בו את השער הראשון ובישלתי למאזיני את השלישי.

כבר יותר משנתיים שאני בספרד, אבל קשור מאוד לארץ. המשפחה והחברים לא מפסיקים להגיע ולבקר. יוסי אבוקסיס, שהיכרתי כשעברתי לגור בת"א, הוא חבר קרוב מאוד. וגם מפיק הסרטים ארנון מילצ'ן. פגשתי אותו במוסקבה, כשהגעתי עם הנבחרת למשחק מול רוסיה. הוא אחד האנשים המיוחדים ביותר שאני מכיר. מאז אנחנו בקשר הדוק, ולמרות פער הגילאים ביננו, מבינים זה את זה מצויין. אני מרבה להתייעץ איתו ולומד ממנו המון בתחומים רבים.

אני מתחיל עכשיו את העונה השלישית שלי בסלטה ויגו ומקווה להישאר באירופה עד סוף הקריירה. אין לי כרגע שום תוכניות לעבור לליגה אחרת או לקבוצה אחרת. אבל אם תהיה לי הצעה טובה, בוודאי שארצה להתקדם. ברצלונה היא מבחינתי היסטוריה. הייתי יכול לשחק שם, אבל לא הגעתי בגלל שיקולים כלכליים. זה לגיטימי. אני לא מתוסכל ולא כועס.

■ ■ ■

סיפרתי לכם את סיפור חיי עד עכשיו. מחר אני מופיע עם נבחרת ישראל באוסטריה והרצון שלי להצליח הוא עצום. אני מקווה שהמשחק הזה יהיה חלק מהמשך הסיפור שאכתוב בעתיד, ובו אולי תופיע העלייה עם נבחרת ישראל לאליפות אירופה. אולי גם למונדיאל. ■

אריה מליניאק

אם צריך להעיף כדורים – שיעיפו

צריך לצופף את ההגנה ולהחזיק בכדור, כי שישיה כמו זו שהטפה בית"ר לא הקדם אותנו

הפריינציפ ברור: בלי 5 נצחונות בית, חבל על הזמן באליפות אירופה. בלי נצחונות חוץ על סן־מרינו וקפריסין, חבל על הכסף. שתי תוצאות תיקו באוסטריה ובספרד יסדרו חגיגה גרמת־גן. הפסד בונוס הם מלהוביר.

השאלה, האם נבוא לוינה לשחק פתוח, היא שאלה אידיוטית. שמישהו יסביר לי: האם צרפת באה לשחק נגד ברזיל פתוח או סגור? האוסטרים אמנם לא עלו שלב כמונדיאל, אבל ישראל בכלל לא הגיעה לשם. אוסטריה המודקנת לא הצליחה להעפיל לשלב הבא, אבל חשוב לזכור שהיא לא שיחקה נגד ישראל, קפריסין ולוקסמבורג, אלא נגד איטליה, צ'ילה וקאמרון.

אם אין לנו שחקנים מהירים, צריך לצופף את ההגנה ולהחזיק בכדור. כי שישיה כמו זו שחטפה בית"ר בפורטוגל, לא תקדם את הכדורגל הישראלי לשום מקום. ואם צריך להעיף כמה בדורים לקיבינימט, כדי לא לספוג שער בדקות הסיום – או שיעיפו, ולא חשוב מה יגידו הפרשנים. במונדיאל האחרון ראיתי נבחרות טובות, שלא מתביישות להרחיק בדורים ללא מטרה.

קליאה מטופשת גורמת, שמי שבא במטרה לנצח יוציא לפחות תיקו, ואם תשחק על תיקו – תחטוף בראש. יש גם אפשרויות אחרות: שתבוא במטרה לנצח ותקבל בראש, או שתשחק על תיקו ותוציא תיקו. אבל פיני איתן ואבי רצון לא מסתפקים בהצהרה שנשחק פתוח, אלא דורשים משהו שיתחייב להסיק מסקנות במקרה של הפסד. ומי יסיק מסקנות לגבי התוכנית השכונתית בערוץ המורת התיכון?

■ ■ ■

לא קל להעמיד נבחרת משחקני בית"ר ירושלים, הפועל ת"א ומכבי חיפה כמו שהם נראים בזמן האחרון, אבל גם לשרוף חלק במצב. היה עדיף לו רחוה את הקריירה הפרשנית עד לאחר שיסיים את תפקידו כמאמן לאומי. אפשר היה להסתפק בראיון בסיום המשחק ואת הפרשנות להשאיר לפרשנים. ומה שחשוב יותר, שיפסיק להעביר ביקורת פומבית על שחקנים אחרי הפסדים.

מאמן, כמו מפקד, לא יכול לשלוח לחמים לקרב, בידיעה שאין מי שיחפה עליהם במקרה של כישלון. זו לא הביקורת הראשונה ששרף מטיח בשחקנים, אלא שהפעם הירידות הוקרמו, עוד לפני המשחק.

כמו הסיפור על האמא שנותנת לילד ספירה, לפני שהיא שולחת אותו למכולת להביא חלב. למחי כי הספירה תגיע לו במילא, כשישפוך את החלב ברוך הבירה. עכשיו, אולי יביא חלב. שרף לחוץ וזה טבעי, אבל איך הוא מצפה מהשחקנים שיעלו לשחק רגועים?

■ ■ ■

לפני שנתיים הכנסתי ל„רקה ה־91" וירוש: מישאל טלפוני. השאלה הראשונה שהצבנו היתה, האם צריך להקדים את פתיחת העונה לראשית אוגוסט, כדי שהשחקנים יהיו בכושר כשהקבוצות והנבחרת נכנסות למעגל המשחקים? ראשי התאחדות לכדורגל ודרשו לפטר אותי, אמרו שאין לי מושג בכדורגל, שיש לי משום אישי נגדם. מה לא.

בשבוע שעבר העלה שלמה שרף אותה הצעה בדיוק. הפעם היא נשמעה כלכך הגיונית, שום דבר לא אישי.

מה מסתתר מאחורי הקיסם | סיפור חייו של שלמה שרף

הגמבלר ממעברת פרדס-חנה

הוא איש עקרונות מקצוען וקשוח, אבל גם רך ומאמין בעושי נפלאות. אל תנסו להבין אותו באמת. הנה כמה סיפורים שעדיין לא שמעתם על המאמן הלאומי שלכם

דני ענבר

ב-30 באפריל 1997 החליט שלמה שרף כה־רגלו לא לעשות חשבון. הוא הישעה חמי־שה שחקני מפתח בנבחרת ממשחק במר־קדמות הגביע העולמי מול קפריסין, לא־חר שלא חזרו בזמן למלון. חיים רביבו, שחקן מצליח באירופה, היה ביניהם. גם ניר קלינגר, קפטן הנבחרת. הפסד או תיקו במשחק הזה, וישראל יוצאת מת־מונת העלייה למונדיאל 98'. „הם בגדו בי", אמר שרף.

את הסיפור הזה כבר שמענו. אבל רק מעטים יודעים מה התרחש באותו לילה בגינה של משפחת שרף. לאה שרף, אשתו של המאמן, הוציקה את „המשפלת המיוחדת" כדי להציל את נבחרת ישראל. שלמה שרף עשה פרצוף, הלך לישון ברן אבדיה, ולא ממש התנגד. הוא לא יודה בזה, אבל גם הוא מאמין שלפעמים מלה טובה מהרבי יכולה לעזור.

וכך, באמצע הלילה, נסעה אשה תימניה עם עצמות לח־יים בולטות ועיניים שרואות לתוך הנשמה לרבי באיזור רמת־גן, והסבירה לו את המצוקה: „שלמה העיף את הכוב־בים. מה יהיה?". כעבור שעה, ערכו האשה ובנה שהוזעק מהצבא 7 הקפות סביב הגינה המטופחת של משפחת שרף בגן־חיים ופיזרו אבקה סודית שרקחו מבצל ושום ושאר תר־מרים מספרי הקסמים.

למחרת ניצחה נבחרת ישראל 0:2 את נבחרת קפריסין ונמצאה במרחק נגיעה מהמונדיאל. המון מכתבי ברכה הגיעו אל שרף. אחד מהם היה מגיבור ילדות, הטייס רן רר־נן (פקר): „מסתבר שאין תחליף לדבקות במשימה, יוזמה, תושיה, כנות, והעיקר – רמה מקצועית עילאית". שרף הס־מיק מגאווה. הוא שוב הקשיב לתחושות הבטן והאינסטינק־טים שלו, הלך עם זה ויצא ענק.

מסתבר שיש הרבה מאוד שלמה שרפים. איש עקרונות מקצוען וקשות, אבל גם רך ומאמין בעושי נפלאות. אל תנ־סו להבין אותו באמת. מה שכן, הנה כמה וכמה סיפורים שעדיין לא שמעתם על המאמן הלאומי שלכם.

גזוז תות מעמנואל שפר

שלמה שרף נולד באוקראינה ב־1942. בנם הבכור של ציפורה ז"ל ומשה, אח לשרה. ילדותו המוקדמת עברה עליו בשיטוט עם משפחתו ברחבי אירופה. גדו במחנות פליטים של האו"ם והיו עסוקים בלהישאר בחיים. האב, משה שרף: „ברחנו מאוקראינה לפולין, ברלין, מינכן ופרנקפורט. ידע־תי להסתדר".

ב־49' הם עלו לארץ על סיפון האנייה „עצמאות". משה שרף: „אחרי כמה סיבובים של ד"ד־טי בשער העלייה בחי־פה, שלחו אותנו למעברה בפרדס־חנה. היינו שם חצי שנה. אחר־כך הגענו לכפר־סבא. היו אז שתי עבודות: הפרוטקצ־יונרים קיבלו בניין, ואני והשאר הלכנו לפרדס. אשתי עב־דה בשרה והיתה מוציאה תפוחי־אדמה עם הידיים. הרווחתי לידה וחצי ליום. ביצה עלתה אז, שתבין, 20 אגורות. במ־קום לקנות ביצים גידלתי כמה תרנגולים ותרנגולות, וכ־כה היה לילדים.

המשפחה הסתדרה. שלמה שיחק כדורגל. „עם שלמה הייתי רב רק על כדורגל", נזכר משה שרף. „אני רציתי שילמד כמו שצריך, אבל הוא אמר לי כבר בגיל 14: 'אבא, אל תדאג. אני אהיה שחקן טוב, מאמן מצליח, ואפילו מאמן נבחרת ישראל'".

אי־שם באמצע שנות ה־60 עזבה המשאית המקרטעת של הפועל כפר־סבא את מגרש החול בפרדס־חנה. כל שתקני הנו־ער נדחסו לארגז מאחור, מלבד אחד: קשר שמאלי טכני בן 14, עם פה גדול. השאירו אותו ברחוב, להגיע הביתה לבד. שלמה שרף העז לענות לדיקטטור הגדול, למאמן עמנואל שפר.

שרף הקטן נזל מדמעות, אבל כבר אז ידע לנחות על הר־גליים ותפס טרמפים הביתה. בפעם הבאה שנפגשו, שפר קנה לו גזוז בטעם תות, עולם ומלואו עבור ילד המעברות, ונישק אותו. זה היה שפר עבור שרף: רב וסולת, מלטף וצורח.

את השיעורים האלה לא מלמדים בבית־ספר למאמנים בוינגייט. שרף דיקלם מגיל אפס את הכלל החשוב ביותר שלימד אותו שפר: אתה אלוהים של השחקנים. איתך לא מתעסקים. כבוד הוא שם המשחק.

המשחק האחרון של שפר בנוער של כפר־סבא, לפני שעבר לאמן את נבחרת הנוער, היה מול מכבי נתניה. מו־טל'ה שפיגלר הוזעק מהבוגרים לחזק את נתניה. שפר נפ־רד לפני המשחק משחקניו בדמעות וביקש נצחון. משה שרף: „הילדים הבטיחו לעמנואל משחק גדול ונתנו לנתניה 9 חתיכות. שלמה הבקיע 7. אתה יכול לשאול את מוטל'ה".

את הקריירה שלו כשחקן בוגר עשה שרף בכפר־סבא. קשר טכני מהיר ועצבני. במדורי הספורט קראו לו „הט־בח". הוא הבקיע 52 שערים בקריירה, אבל די מהר היה ברור ששלמה נולד לאמן. שפר חזר אז לקבוצה כמאמן הנו־ערים. להשלמת הכנסה היה מוכר כרטיסים בקולנוע בעיר כשלא הגיע לאימון, כולם ידעו ששלמה מאמן במקומו. ילד בן 20 הריץ 22 שחקנים. והם לא העזו לפתוח את הפה.

כבר אז היה שלמה פיגורה נחשבת בכפר־סבא. הוא עמד לקבל החלטה גורלית.

רומבה וצ'ה-צ'ה-צ'ה

בסוף שנות ה־60 עזבה בחורה נאה ודעתנית בשם לאה

באמצע הלילה ערכו האשה התימניה ובנה ק הקפות סביב הגינה של פשפחת שרף ופיזרו אבקה סודית שרקחו מבצל, שום ושאר חומרים מספרי הקסמים. למחרת ניצחה ישראל את קפריסין 5:2

את משפחתה וחזרה לכפר־סבא, משם ירדה משפחתה לאר־צות־הברית. היא היתה רקרנית מצויינת ויצאה לבלות בדיסקוטק הראשון בעיר. את הדיסקוטק הזה בנה שלמה שרף בעצמו, על גג המסעדה המשפחתית שסיפקה אוכל ביתי לתושבי כפר־סבא. האב משה פתח אותה כשהמצב הכספי השתפר מעט והבן שלמה עזר לנהל, בצד 4 עבודות נוספות בהן עסק: קשר בהפועל כפר־סבא, מאמן הילדים והנוער ומנהל עבודה במפעל לסוויית חוטים „ארלונה", שאפילו נשלח להשתלמות מקצועית בלונדון.

גם שרף אהב מאוד את הצ'ה־צ'ה־צ'ה והרומבה הפופו־לאריים. הקליק היה באוויר. הבעיה היתה ששלמה היה רווק מחוזר מאוד, וגיהל קשר לא ממש אפלטוני עם בחורה אחרת. במשך כמה שבועות נהנה משני העולמות, לפני שעשה את הניפוי המשמעותי הראשון בקריירה. לאה הד־עתנית ניצחה. הקיץ הם סוגרים 30 שנה ביחד והעיניים עריין זורחות. אהבת אמת.

המכבש מהכרמל

שלמה שרף פרש ממשחק פעיל בשנת 70', בגיל 28. עו־נה אחר־כך הוזעק לאמן את הבוגרים של כפר־סבא. הוא היה המאמן הכי צעיר בליגה והספיק לשחק עם חלק מהשחקנים עליהם שאג עכשיו. מהר מאוד כולם הבינו שאם שלמה היה שחקן חמום־מוח, כמאמן באמת עדיף לא להתעסק איתו.

הקריירה שלו החלה בשקט יחסי. הוא הצליח לזכות ב־3 גביעים עם מועדונים קטנים (בני־יהודה וכפר־סבא), אבל בסך־הכל נחשב מאמן ליגה די רגיל.

עד שב־1983 הבטן של שרף אמרה לו לנסוע צפונה. הוא קיבל את מכבי חיפה והקריירה שלו נסקה לשמיים. הסיטוא־ציה אליה נקלע התאימה לו בצורה מושלמת: קבוצה מוכשרת בצורה מדהימה, שלא ממש ידעה שהיא כזאת. שרף הפך את חיפה במהירות לקבוצה ברמותו: מהמרת, כועסת, דורסת.

שנה קודם־לכן, סיימה מכבי חיפה בתיקו 4:4 מיתולוגי עם מכבי ת"א בחצי גמר הגביע, אבל הפסידה בפנדלים. לקראת עונת 83' החליטה להתחזק. נרקמה עיסקה: רוני רוזנטל, שבקושי שיחק, ושני שחקנים נוספים, היו אמורים לעזוב – גיורא אנטמן השוער היה אמור להצטרף. אבל תחושת הבטן אמרה אחרת. שלמה הודיע שאין מה לדבר ואת „הסוס הזה", כך קרא לרוזנטל, הוא רוצה אצלו.

שרף התחיל לשנות סדרי עולם. בשיחת הפתיחה לקח הצידה את הקשר ברוך ממן, מלך הבלאגנ'סטים בקבוצה, וא־מר לו: „אתה תעשה מה שאני אומר ואני אעשה ממך גדול. מי מכיר אותך עכשיו? איתי תעשה תארים ותגיע לנבחרת".

ממן: „עד או, היינו קבוצה של שישה נצחונות בעונה וכולם היו מבסוטים. כשהיינו רואים את האוטובוס של מכ־בי ת"א מגיע, היינו מצביעים: 'הנה ויקי פרץ, הנה בני טבק'. שלמה היה מוריד לנו מכות על האצבעות ונובח: 'מי הם בכלל? אתם תותחים. עוד מעט הם יצביעו עליכם'".

בינתיים הצטרף ציון מרילי, ומכבי חיפה יצאה למחנה אימון כמעט צבאי בגרמניה. שרף התחיל לפסל קבוצה.

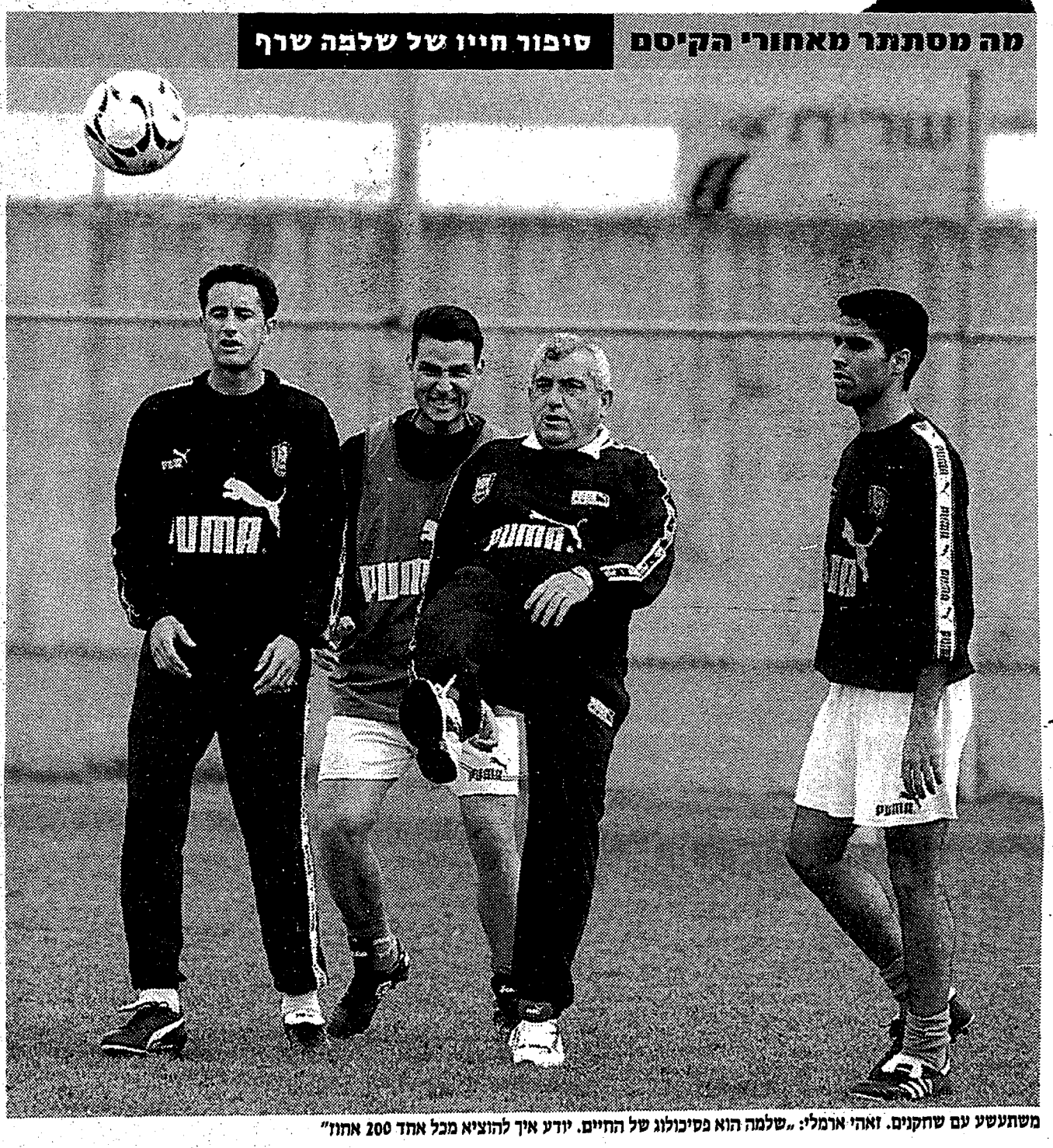
ממן: „היינו ברדקיסטים ושלמה הצליף בנו. בחדרים היו רק שתי מיטות וכיור, לא היו מזגנים, והשירותים היו במ־סדרון. ביום הראשון, במקום מנוחת צהריים, שני שחקנים חזרו למלון עם ספוילרים נוצצים של מכונית. שלמה אמר להם לארוז מזוודות, ובעצמו איים להתפטר. אנחנו אמרנו הוא סתם עושה רוח, אבל למחרת העיף לנו בפרצוף גם שר־לחן קלפים.

„אחרי חמישה מחזורים, הלל קפלן, שהיה שחקן בכיר, אמר לשלמה משהו בסגנון 'תעשה מה שאתה רוצה, אני לא מפחד ממך'. למחרת הוא כבר לא היה בקבוצה, היינו בהלם".

במחזור העשירי הושלמה סידרת התינוך. או הגיע ואהי ארמלי משפרעם, מרילי סיים עונש השעיה, וחיפה התחי־לה לעוף. שרף שיחק עם 4 חלוצים, ארמלי, רוזנטל, סלק־טר ומלכה, ועם שני מגינים תוקפים באגפים, אהרוני ומרי־לי. קבוצות קרסו מול המכבש הזה.

ארמלי: „שלמה הוא פסיכולוג של החיים. יודע איך להוציא מכל אחד 200 אחוז. הוא אמר לנו: 'אתה, רוני רוזנ־טל וסלקטר, כולכם ילדים. תרוצו למעלה ותחזרו למטה בטירוף, עד שתתפרקו'. על אחד היה צועק ומקלל, איתי הוא ידע שאני רגיש, ודיבר אחרת".

ממן: „היה לי הסכם עם שלמה. כשהיה צריך להוריד לנו בראש, אני הייתי חוטף ממנו קללות נוראיות באסיפות. דברים כמו 'אני אעיף אותך, מי אתה, אתה תחטוף קנסות',

משתעשע עם שחקנים. זאהי ארמלי: „שלמה הוא פסיכולוג של החיים. יודע איך להוציא מכל אחד 200 אחוז"

ואני הייתי מוריד עיניים ושותק. כולם אמרו לעצמם: אם הוא נכנס ככה בברוך, עדיף שאנחנו נשתוק".

חיפה סגרה פער של 13 נקודות מבית"ר ירושלים ובמחזור הלפני־אחרון השמיים ומשה סיני נפלו על בית"ר בי־מק"א. חיפה עלתה למקום הראשון והיתה צריכה נצחון על רמת־עמידר כדי לזכות באליפות. רמת־עמידר היתה זקוקה לנקודה כדי להישאר בליגה. 20 אלף צופים חיכו 3 שעות לפני המשחק באיצטדיון בקרית־אליעזר כדי לראות היסטוריה: אליפות ראשונה למכבי חיפה.

מרילי: „היינו מסטלה מאריס, וכל השחקנים נצמדו לחלון השמאלי באוטובוס וראו את המגרש צבוע בירוק. היינו בלחץ מטורף. שלמה קם ואמר בקול הנמוך שלו רק 3 מלים: 'בשבילם, רק בשבילם'. זו אולי לא פילוסופיית חיים גדולה, אבל אנחנו נכנסנו לאטרף. היה חשמל באוטובוס".

שנה אחר־כך חיפה זכתה באליפות שנייה וב־86' היתה צריכה תיקו נגד הפועל ת"א בבלומפילד לאליפות שלישית. אלא שכבר אז היה ברור שקבוצה של שרף לא מסתגלת לשחק על תוצאה. בדקה ה־86 גילי לנדאו, אלי יאני וצבי שריר ציפצפו על חוק הנבדל, הפועל ניצחה 0:1 ושרף נאלץ להשלים עם המקום השני.

פליק קטן לא יזיק

ב־1 ביוני 1990 התקבלה במזכירות ההתאחדות לכדורגל החלטה חד־משמעית: שלמה שרף לא יוכל לאמן בעתיד אף נבחרת לאומית. כמה ימים קודם, שרף, מאמן נבחרת הנוער שקודם לאולימפית, שוב שבר את הכלים. 3 שנים חיכה בשקט לא ממש אופייני, למרות שרטן מפעם לפעם, לתפקיד המאמן הלאומי, ובינתיים עשה בנוער ובאולימפית עבודה מצויינת. הוא אימן וטיפח את איציק זהר, טל בנין, אלון חזן, אלון מזרחי, רוגן חרזי וחיים רביבו. אבל תחושת הבטן שוב גרמה לו לעשות מעשה.

נמאס לו להמתין בסבלנות עד ששאול סווירי, יו"ר התאחדות, יקיים את ההבטחות וייתן לו את מלכות הכדורגל הישראלי, שמבחינתו הגיעה לו מזמן. הוא ידע להתחנף בפני אחדות בפנים את מפתחות הניהול של הנבחרות הצעירות, ונסע להביא דאבל ראשון למכבי חיפה עם השחקן החביב עליו מנבחרת הנוער, איל ברקוביץ'.

שרף הבין בריוק מה הילד שווה, אבל ידע גם מה יכול לעשות השתן למי שהופך אליל בגיל 18. את רוב העונה התחיל ברקוביץ' מהספסל. פעם שיחק 10 דקות, פעם הרנק בדקה ה־30, פעם התייבש לגמרי. איל בכה והצטיין. בכל פעם שפתח את הפה קיבל משלמה בראש. לכולם היה ברור ששרף הרוס על ברקוביץ', אבל הבטן אמרה שאיזה פליק קטן פה ושם לא יזיק.

חיפה נתנה עונה ענקית למרות פציעה של עופר מזרחי. בגמר הגביע מול הפועל פ"ת של אברהם גרנט היא חזרה מפיגור 1:0 והובילה בשער. ברקוביץ' שיחק מושלם, אבל לקראת הסיום המספר שלו הורם לחילוף. איל נתן ספרינט לספסל וממש התחנן לשלמה שישאיר אותו. שרף אולי עקשן, אבל לא טיפש. ברקוביץ' נשאר ו־5 דקות אחר־כך סגר את הדאבל. גם בהתאחדות הבינו אז, שהאיש פשוט נולד לנצח.

אבי כהן לא סולח

ערב עונת הדאבל ב־91' למד ציון מרילי את הצד הפחות נעים של שלמה שרף. היום אתה מראדונה, מחר אתה כלום. אפס. חיפה בריוק זכתה באליפות עם אמציה לבקוביץ', אבל מרילי החליט להתאוורר בקבוצה אחרת וסגר עם מכבי ת"א ודני לאופר. חיפה חיפשה מאמן ואמרה למרילי לחכות. שרף עזב את הנוער והחליט לחזור לחיפה. מרילי היה מבסוט מחידוש הקשר. אבל שרף כבר לא רצה בו כשחקן. מרילי כעס. הוא רצה ללכת, חיפה התעקשה עליו, ועכשיו לא היתה לו קבוצה.

שרף הרים טלפון והבטיח למרילי שבשנה הבאה יחזור כעוזר־מאמן שלו. השנה הובטחה המישרה לאלי גוטמן, אבל אחר־כך יגיע תורו.

מרילי: „בשנייה אחת בגמרה לי הקריירה. עד היום אני מחכה למישרת עוזר־המאמן. אין לי מושג למה הוא עשה לי את זה. אחרי איזה שנה הוא הזמין אותי אליו. לחצנו ידיים, כי אני מאמין שאת הדין וחשבון עושה מישהו למעלה".

רשימת המריבות והסולחות של שרף ארוכה מאוד. אמיציה לבקוביץ' (שפעם כינה את שרף „העגלון מכפר־סבא"), איל ברקוביץ', ראובן עטר, אלי אוחנה, אלון מזרחי, בוני גינצבורג, גרנט, שפיגל, שפר, קשטן, מי לא. כמעט עם כולם השלים. אבל יש מי שלא שוכח ולא סולח.

אבי כהן (הירושלמי) היה קפטן הנבחרת בתקופה שלפני שרף עם המאמנים שניאור וגרונדמן. התפקיד נשאר של כהן גם כששרף הגיע ב־92'. כהן, אחר שאומר את מה שהוא חושב בפנים, היה מאוד מקובל בנבחרת. שרף לא רצה אותו כקפטן.

כהן: „זכותו. אבל הוא מירר לי את החיים מהרגע שהגיע. כל השחקנים בחרו בי כקפטן, אבל שלמה רצה מישהו אחר. הייתי שומע מהעיתונאים שאני לא בהרכב. רוב השחקנים חשבו שהוא גס ולא בסדר, אבל פחדו לדבר. שאלתי את העיתונאים: למה אתם מלכלכים עליי? הם ענו לי שזה שרף שמדליף לנו.

„נכנסתי אליו ואמרתי לו: 'שלמה, תסתכל לי בעיניים ותגיד לי אם אמרת לעיתונאים את וה'. הוא אמר שלא. לא האמנתי לו. בגללו פרשתי מהנבחרת. אני לא רוצה לשמוע ממנו, לא רוצה לעשות איתו סולחה. הנבחרת היתה הכל בשבילי ולא אסלח לו לעולם".

מפציץ, מאשים ושורד

שרף מאמן את הנבחרת 8 שנים. מחר בערב ינהל את המשחק הראשון שלו בקרנציה הרביעית. הוא מחזיק בשיא משחקים כמאמן נבחרת ישראל (62). בתקופתו קפצה ישראל עשרות מקומות בדירוג העולמי. הוא הפך את איצטדיון רמת־גן לבית שואב נקודות. לא עוד בונקריזם, אלא כדורגל התקפי עם הרבה רגעים של סיפוק לאוהדי הנבחרת.

יש לו מבקרים, אבל ברור ששרף חונן באינסטינקטים וביכולת לגלות כישרונות. הוא מסוגל, לפי התחושה, לדחות פוטנציאל של שחקנים ולהרכיב את אלה שנמצאים בכושר הטוב ביותר. והוא ניצח את נבחרת צרפת בפארק דה־פראנס. נצחון שהשאיר אותו בתפקיד קרנציה נוספת ופתח לישראל הרבה דלתות בעולם הכדורגל.

אבל את המונדיאל ראה כצופה. במשחק החשוב ביותר, כשהנבחרת היתה צריכה תיקו ברוסיה, שרף תיפקד כמו שרף. כל השבוע דיבר על מערך והיר, וברגע האחרון שלח למגרש את רוזנטל במקום הבלם רן בן־שמעון, ועלה עם הרכב הרפתקני, רביבו, אוחנה, ברקוביץ' ונמני, וכלי הגנה מספיקה. החלום קרס תוך 10 דקות. זה שרף. חי על תחושות בטן וגם מת איתן.

מחר שרף חוזר לאוסטריה. למקום ממנו יצא לדרך בכדורגל האירופי עם תבוסה של 5:2. אבי כהן: „לא יעזור לאף־אחד כלום, אבל במחצית שרף לא תיפקד. כולם צעקו על כולם ושלמה נעמד בפינה ולא הצליח להעביר הוראות. עד שרוזנטל קם ואמר לנו לנסות לשחק פשוט. זאת היתה שכונה".

אבל שרף שורד. לעורכי העיתונים הוא נכס. ספק כותרות. בחוכמת החיים שלו משיג תמיכה גדולה ברחוב. הוא מתמרן את ההתאחדות ובדרכו שלו מספק כדורי הרגעה לכולם.

בשבועיים האחרונים זה שוב קרה. בית"ר ירושלים התלונגה ששחקני הנבחרת הגיעו עייפים למשחק בליסבון. שרף קרע את השחקנים באוסטריה. התגובה המיידית של שרף לתלונות הירושלמיות היתה אוטומטית: „מה, הם עובדים בכביש? מה, הם בונים בנייך". העיתונים קיבלו את הכותרות שפותחות עמודים. ההתאחדות, שגם לה חלק בעניין, יצאה נקייה. האיש ברחוב אמר: „איזה גבר שלמה, לא דופק חשבון לאף־אחד". אפילו לבית"ר היה תירוץ על הצגה מחפירה. כולם יצאו מרוצים. שרף בגדולתו.

אלא שהפעם, אפילו לשרף ברוד שרק אם יישר קו עם עמנואל שפר ויעלה את ישראל ליורו 2000, ימשיך לשרוד. ■

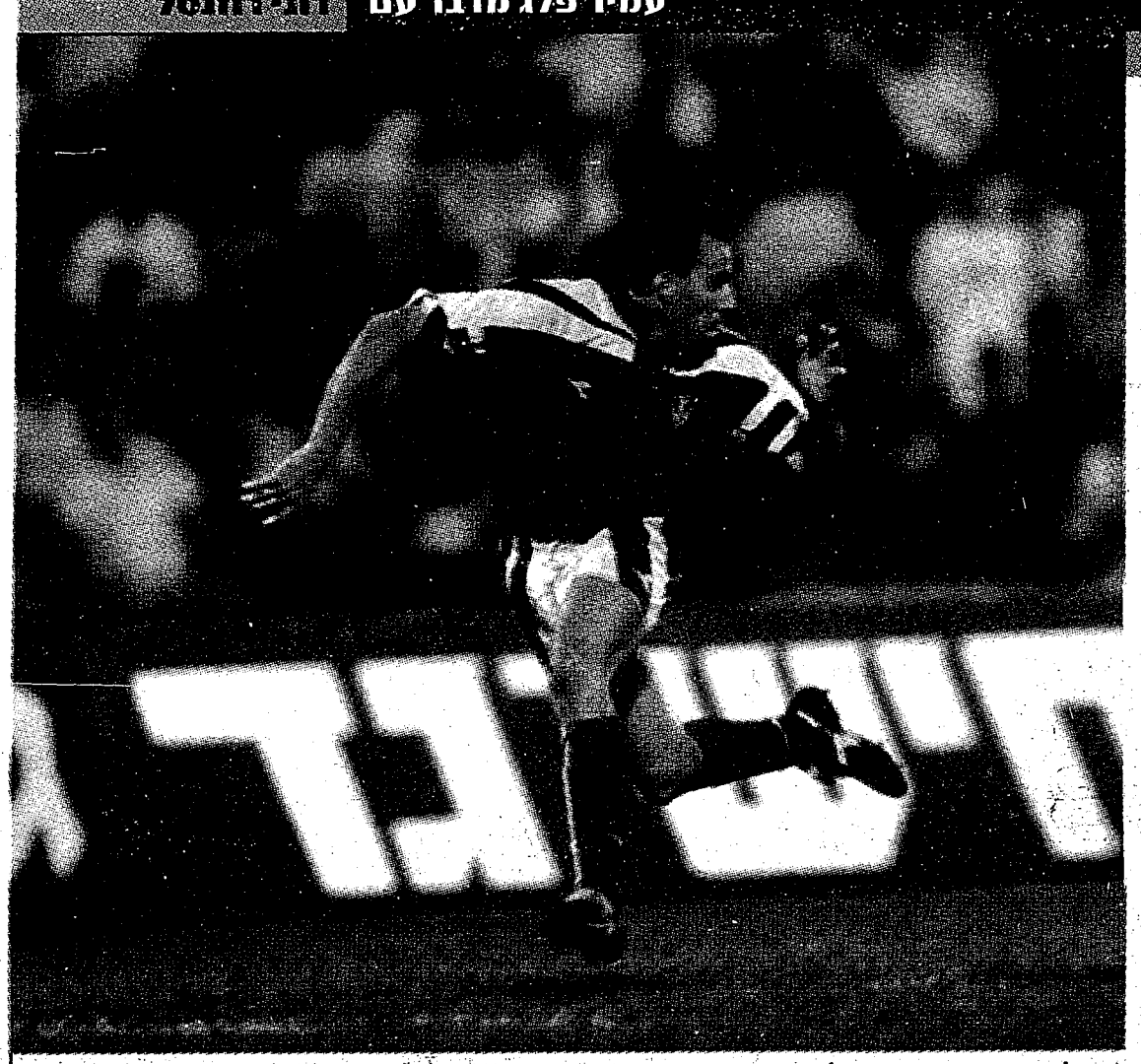

האב, משה שרף: „עם שלמה הייתי רב רק על נדורגל. אני רציתי שילמד כמו שצריך, והוא אמר לי כבר בגיל 14: 'אבא, אל תדאג. אני אהיה שחקן טוב, מאמן מצליח, ואפילו מאמן נבחרת ישראל'"

אישיות קוראת

עמיר פלג מדבר עם רוני רוזנטל

גם בעוד 6 שנים הסיכויים שלנו יהיו קלושים

רוזנטל. „אתה מהכוון שאני צריך לפרוש?"

תצלום: יוסי רוט

ראית את אוסטריה נגד צרפת, רוני?
רק את הגולים. אין מה לדבר, נבחרת יותר טובה מאיתנו.

מה יהיה?
בטח הם יפעילו עלינו לחץ. הכל תלוי באיך שנשחק במחצית הראשונה. אם לא נגמור אותה בפיגור, יש סיכוי.

לתיקו.
אפשר גם יותר מזה. כשהנבחרת מרוכזת, יש סיכוי להפתיע.

אבל אין לנו נבחרת מרוכזת.
עד היום, לא. זה יקרה אם נרע לשמור על שחקנים שבאים מאחור, ושחקן שעוברים אותו לא יגיד לעצמו: לא נורא, יש הגנה מאחורי.

אז אין לנו דרבה מיכוי בשבת.
לא ראיתי את הנבחרת במשחקים האחרונים כי הייתי פצוע, כך שאין לי בסיס לדבר עליה.

מה פצוע? אם היית בריא, היית בנבחרת?
לא שיחקתי כמה חודשים, ועכשיו חזרתי. אני צריך עוד 4-5 משחקים, כדי להתחרות עם הצעירים שבנבחרת.

אתה ממש מפתיע אותי. הייתי בטוח שאתה כבר פנסיונר של הנבחרת.
אתה מתכוון שאני צריך לפרוש?

מהנבחרת? כן.
אני אוהב את הנבחרת. יש לי איזה 61 משחקים בנבחרת, ואם יהיו עוד כמה, זה יהיה נחמד. הרי אר־טר־טו זה ייגמר.

את השיא שלך עברת מזמן.
כבר היו הרבה מקרים שהיה נראה שיצאתי מהמחזור, אבל זה לא קרה.

האוסטרים האלה פוסים. במזל.
תראה, שלמה התחיל להבין לפני 4 שנים, שצריך לשתף כמה שיותר שחקנים שעובדים טוב במגרש מבחינה פיזית. זה הסיכוי היחיד שלנו נגד נבחרות כאלה.

בשביל זה הוא הזמין אותך אז.
לא הייתי היחיד.

מי עוד היה שם?
היו. עכשיו לא עולים לי שמות.

זה סימן שלא היו.
היה למשל אלון חזן. שחקן פיזי, מהיר.

איך זה באמת שלחזן, שחקן נבחרת, אין מקום בהרכב אפילו בליגת המישנה באנגליה.
אי־אפשר לקחת את זה ככה. אנחנו רק בהתחלה והמאמן עושה הרבה שינויים.

אז שרף צודק כשהוא אומר שאנחנו רפוקים בראש?
שחקן ישראלי, שמרוויח יחסית יותר מאחרים, אפילו כשיגיע לליגה הראשונה באנגליה, זה יהיה עולם אחר בשבילו. עבודה קשה.

האימונים בארץ זה חארטה?
תלוי אצל מי. אני יכול להגיד לך שאני נהנה יותר באימוני הנבחרת מאשר בווטפורד. מה שכן, לפעמים הם ארוכים.

ארובים מדי?
מצד אחד, אני מבין את שלמה. הוא לא יכול לראות את כל השחקנים שלו בקבוצות.

יהשית למאמן האוסטרי, מצבו טוב מאוד.
כל מאמן והשיטות שלו. באיזשהו מקום, גם גרהאם טיילור הוא כזה.

וגם הוא לא הצליח בנבחרת.
אתה לא יכול להשוות ככה. להיפך, מאז ששלמה התחיל, היתה בנבחרת התקדמות גדולה.

מי אמר?
אני אומר, ואני לא צריך להתחנף היום לשרף.

למה לא יצא מזה כלום?
בקמפיין הראשון שלו סיימנו במקום החמישי, בשני גמרנו רביעי, ובשלישי היינו מקום שלישי.

לפני קמריסין ולוקסמבורג. כשרומיה ובולגריה התחילו לשחק, אנחנו כבר היינו בים.
אל תצפה שגם ב־5 השנים הקרובות ננצח את הנבחרות האלה.

אז גם במונדיאל הבא אין לנו סיכוי?
גם בעוד 6 שנים הסיכויים שלנו יהיו קלושים.

אז במה ההתקדמות הגדולה שהביא שלמה?
תראה כמה שחקנים שלנו משחקים היום באירופה.

זה בגלל שעברנו לשחק באירופה.
גם. קח לדוגמה את אבי תקוה. הוא לא הגיע לנבחרת בזכות שלמה. גם אני לא הגעתי בזכות יוסל'ה מירמוביץ'. כשנסעתי לברוז', לא הייתי בהרכב של הנבחרת.

תגיד, איך באמת בזה תותח באנגליה?
הוא בורג חשוב מאוד בווסטהאם.

בקיץ קראנו שיוניייטד וליברפול וכל הגדולות רודפות אחריו.
עזוב את הסיפורים האלה. אני מאחל לכל שחקן ישראלי שיגמור את הקהיירה בווסטהאם.

לא, כי אנשים פה מתחילים להאמין שהשחקנים שלנו הכי גדולים בעולם.
זה סתם קשקושים. בכל מקום יש ספקולציות של עיתונאים ואינטרסים של מאמנים וסוכנים.

גם על חיים קראנו, שכל הגדולות בספרד רודפות אחריו.
עזוב את הקשקושים. הבעיה שאין לנו מספיק שחקנים כאלה, לא הכותרות.

השחקנים האלה מאמינים לכל מה שכותבים עליהם, ואחר־כך חיים רוצה להתביין לשחק פולני ואיל מרביץ לחבר שלו מווסטהאם.
השאלה היא מה התרומה שלהם במשחקי הנבחרת.

זהו, שעד היום הם ממש לא עשו הרבה בנבחרת.
חיים שמשחק בויגו, או אני כששיחקתי בליברפול, באנו לנבחרת עם שחקנים שהם לא פייבוריטים. זה לא קל. שים את איל בנבחרת גרמניה ותראה שהוא יהיה הרבה יותר טוב.

גם שלח יהיה הרבה יותר טוב בנבחרת גרמניה.
או.קי.

אם היית מאמן הנבחרת, איזה משפט היית אומר לשחקנים לפני המשחק בוינה?
שכל שחקן יחשוב גם הגנה וגם התקפה.

זה כבר תלוי בכושר הנוכני.
זה קשור בחוסן הגופני ובמהירות. צריך כמה שיותר שחקנים שיכולים לעשות את זה.

אני כבר מתאר לעצמי איך היתה נראית הנבחרת, אם אתה היית המאמן.
יש לי תמונה מסויימת. הבסיס הראשוני הוא הנתונים הפיזיים והמהירות.

"כבר היו הרבה פקרים שהיה נראה שיצאתי מהמחזור, אבל זה לא קרה"

כיתה ג'/ד'

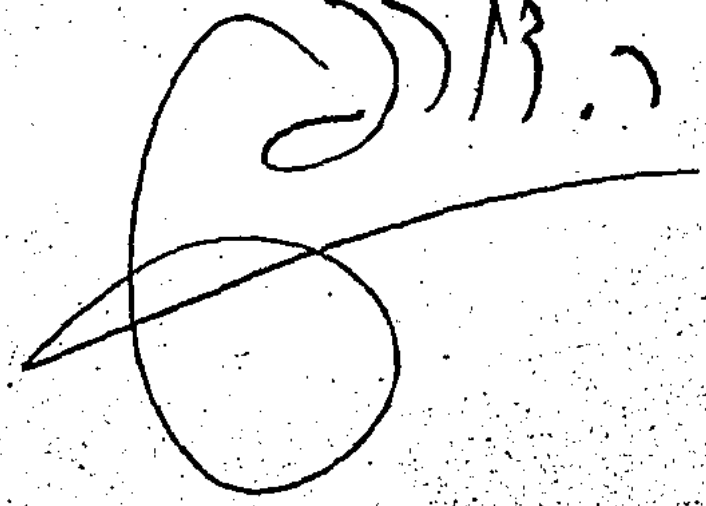
רשימת אוצרות שתרצו לחפש

50 JAHRE (1)
HISTORIA

DER SPORT (2)
BROCK HAUS

6082322

(P) 6044122

OFFIZIELLES ORGAN DER ISRAELITISCHEN KULTUSGEMEINDE WIEN

Die GEMEINDE

Nr. 363 1. März 1988 – 12. Adar 5748 S 20,– Erscheinungsort Wien Verlagspostamt 1190 P. b. b.

NS-PFLICHT-ERFÜLLUNG

Von Univ.-Prof. Dr. Ernst Hanisch

GESCHICHTSVERFÄLSCHER PURIMVORSCHLAG

Von Ben Segenreich

ISRAEL 40 ישראל

Ausstellung Geschichte der Juden in Ungarn, siehe letzte Seite

Unterdrückte und Unterdrücker

Es ist viel besser, unter die Unterdrückten als unter die Unterdrücker zu gehören. In der zahlreichen Familie der Unterdrückten ist keiner mehr unterdrückt und verfolgt von den Stärkeren als die Taube und die Turteltaube, und gerade diese sind es, die der Herr als angenehmsten für die Opfer erklärt hat.

Baba Kama S. 93a.

Ex-Außenminister Dr. Karl Gruber erklärte u. a. im ORF-Morgenjournal am 12. Februar 1988:

„Die Kommission, das waren ja nicht seine Freunde, das waren ja praktisch alles seine Gegner; der Deutsche ist ein Sozialist, die anderen sind von der jüdischen Abstammung her natürlich auch nicht seine Freunde, weil sie klarerweise gegen Waldheim sind. Um das geht es doch letzten Endes. Es wird angegriffen, weil wir nicht bereit waren, wie die Deutschen, das zu zahlen, was sie gezahlt haben. Der Waldheim ist ja nur eine Symbolfigur für das Ganze."

Exaußenminister Dr. Karl Gruber:

„Ich bin ein großer Freund der Juden"

Quelle: Die Presse, 13. Februar 1988

„Distanziere mich keineswegs von meinen Aussagen – ich war nie ein Antisemit"

Quelle: ORF-Morgenjournal, 15. Februar 1988

Pressemitteilung

Mit Abscheu hat die Israelitische Kultusgemeinde Wien die von tiefster Judenfeindschaft zeugenden Äußerungen des ehemaligen Außenministers Dr. Karl Gruber über die Mitglieder der von der Bundesregierung zur Untersuchung des Falles Waldheim eingesetzten Historikerkommission und deren Abschlußbericht zur Kenntnis genommen.

Dr. Gruber behauptete in einem mehrmals vom ORF wiedergegebenen Teilausschnitt eines Interviews, daß die Historikerkommission nicht objektiv gewesen sei, sei doch das deutsche Mitglied Sozialist und die anderen Mitglieder „jüdischer Abstammung", und unterstellt in diesem Zusammenhang, daß Dr. Waldheim von Juden nur aus dem Grund angegriffen werde, weil Österreich im Gegensatz zur BRD keine Wiedergutmachung geleistet habe.

Diese Äußerungen und Veröffentlichung in der Tagespresse über Millionenforderungen der Juden sind ganz offensichtlich das Ergebnis einer konzentrierten Aktion interessierter Kreise und des ehemaligen Außenministers, der vom Bundespräsidenten im Zusammenhang mit der Historikerkommission zu seinem Sprecher erkoren wurde, diese Vorgangsweise hat offenbar das Ziel, durch Aufpeitschung antisemitischer Vorstellungen in der Bevölkerung die Untersuchungsergebnisse der Kommission zu diskreditieren und von deren schockierendem Inhalt abzulenken.

Die Israelitische Kultusgemeinde Wien ist jedoch zuversichtlich, daß österreichische Patrioten, allen voran die unbelastete Jugend dieses Landes, auf diese üblen Taschenspielertricks nicht hereinfallen.

Israelitische Kultusgemeinde Wien, 1988-02-12

Historikerkommission und Vorwürfe

Die Historikerkommission wird sich jetzt mit den von Waldheim erhobenen Vorwürfen gegen ihre Arbeit befassen. Das westdeutsche Kommissionsmitglied *Manfred Messerschmidt* wies die Anschuldigung, sie habe ihre Arbeit auf Hypothesen und Vermutungen aufgebaut, am 16. Februar im Deutschlandfunk als unzutreffend zurück und kündigte an, daß er darüber mit seinen Kollegen beraten werde.

Messerschmidt betonte auch, daß die Kommission unvoreingenommen an ihre Arbeit herangegangen sei. Damals nahm er Stellung zu Äußerungen des ehemaligen Außenministers Karl Gruber, der gesagt hatte, der Bericht sei für Waldheim kritisch ausgefallen, weil jüdische Historiker daran mitgewirkt hatten. Gruber hatte auch darauf verwiesen, daß Messerschmidt Sozialist sei. Damit unterstelle er, daß Juden und Sozialisten zu objektiver Geschichtsschreibung unfähig seien, sagte der westdeutsche Wissenschafter. Im übrigen sei er kein Sozialist.

Das israelische Kommissionsmitglied *Yehuda Wallach* bezeichnete es am 16. Februar im israelischen Armeerundfunk als *„äußerst peinlich"*, daß Waldheim weiter die Fakten verdrehe, wie er es in den vergangenen 40 Jahren getan habe. *„Wir haben ein Dokument von historischer Tragweite vorgelegt"*, sagte Wallach. *„Was damit geschieht, ist Sache des österreichischen Volkes."* Es stehe ihm nicht zu, zu sagen, ob Waldheim zurücktreten solle oder nicht.

APA, 16. 2. 88

Titelbild

Rabbi Leopold Loew (1811–1875) und seine Familie. Rabbiner von Szeged von 1850–1875. Er war eine überragende Gestalt unter den Aufklärungs-Rabbinern Ungarns. Er kämpfte für die bürgerlichen Rechte der ungarischen Juden. (Exponat der Ausstellung „Geschichte der Juden in Ungarn", die vom 4. bis 26. März im Palais Palffy zu sehen ist.
Siehe auch Seite 40.)

Der Präsident der IKG Paul Grosz

In den Wochen und Monaten, die dem 8. Februar vorangegangen sind, dem Tag, an dem die ersten Informationen über das Resultat der Historikerkommission bekanntgeworden sind, schien es, daß die verhältnismäßige Ruhe eine Ruhe vor dem Sturm ist. Je näher wir diesem 8. Februar gekommen sind, desto hektischer wurde das Medieninteresse nicht nur am Resultat des Kommissionsberichtes, sondern auch an der Stellung jüdischer Exponenten zur *causa prima* der österreichischen Politik zu werden.

Die Schlagzeilen der österreichischen Massenmedien widerspiegelten am ersten Tag ganz deutlich die Auffassung, daß die Historikerkommission Dr. Waldheim von allen wesentlichen Vorwürfen freigesprochen hätte, erst in den Folgetagen und mit immer größerer Vehemenz wurde dem Leser bewußt, daß schockierende Details und die Gesamtschlußbetrachtung im Bericht ein deutlich anderes Bild zeigen. Es hat natürlich nicht mehr lange gedauert, bis der vorerst so freudig als Entlastung dargestellte Historikerbericht mehr und mehr von den Protagonisten des Bundespräsidenten und schließlich auch von ihm selbst zurückgewiesen worden ist.

Weite Kreise der österreichischen Bevölkerung haben nur langsam die ganze Tragweite der Aussagen der Historikerkommission zur Kenntnis genommen. Fast unbemerkt, aber auch sehr verspätet und eher oberflächlich behandelt wurden die Umstände der letzten 1–2 Tage, ja der letzten Stunden vor der Veröffentlichung des Schlußberichtes am Montag abend, es war die *Story behind the Story*, die Geschichte des Tauziehens um den Historikerbericht, es war die versuchte Beeinflussung in letzter Minute, des hektischen Hin und Her um Positionen, das schließlich dazu geführt hat, daß der Bundeskanzler sich entschließen mußte, die für Dienstag nach dem Ministerrat vorgesehene Veröffentlichung schon Montag abend, wenigstens teilweise, durchzuführen, weil insbesondere an ausländische Korrespondenten Informationen gelangt waren, die mit der tatsächlichen Aussage im Kommissionsbericht nicht übereingestimmt haben.

Wir sind derzeit noch nicht in der Lage, die Folgen für die Republik, für die Koalition und schlußendlich für den höchsten Würdenträger dieses Staates voll abzuschätzen. Allerdings, eines ist klar: Als infolge des Bekanntwerdens des Inhaltes des Kommissionsberichtes ein Wandel in der öffentlichen Meinung Platz zu greifen schien, hat ein neues trauriges Kapitel von Manipulation der öffentlichen Meinung durch den Sonderbotschafter zur Imagerettung Ex-Außenministers Dr. Karl Gruber begonnen. Um die Historikerkommission zu diskre-

Fortsetzung Seite 4

Gedenkkundgebung

der
Israelitischen Kultusgemeinde Wien
zum 13. März 1938

Sonntag, dem 13. März 1988, um 11.30 Uhr
findet in der
Synagoge (Jüdisches Gemeindezentrum),
Wien 1, Seitenstettengase 4,
ein Gedenkgottesdienst statt.

Anschließend werden sich die Anwesenden geschlossen zum **Morzinplatz,** auf dem sich das ehemalige Gestapo-Hauptquartier befand, begeben, um vor dem Mahnmal der jüdischen Opfer des Nationalsozialismus zu gedenken.

Es sprechen: Bundeskanzler Dr. Franz Vranitzky und **IKG-Präsident Paul Grosz**

Inhalt

ÖSTERREICH

Geschichts-Verfälscher 5
geha

„Erst kommt das Fressen, dann die Moral?" 7
Eli

Pflichterfüllung auf nationalsozialistisch 8
Univ.-Prof. Dr. Ernst HANISCH

Der Blankoscheck für Hitler Kirche im Dritten Reich 10
Markus HONSIG

Selektive Geschichtsdarstellung 12
Eli

1938 und der Antisemitismus heute 14
Dr. Hermann POLZ, Chefredakteur der Oberösterreichischen Nachrichten

Österreich 1938–1988 16–20

JÜDISCHE WELT

Zur Lage in Israel – zwei Meinungen 21

PURIM
Aus Gesprächen des Lubawitscher Rebben 27

Anschluß – aber richtig. Eine programmatische Schrift 28
Von Ben SEGENREICH

KULTUR

Neues aus Kärnten 32

Eine jüdische Gründerfamilie: OLIVETTI 33
Louis J. ROSS

SOZIALVERSICHERUNG: Geltende ASVG-Bestimmungen zugunsten der Opfer des Faschismus 34

AUS DER GEMEINDE 30–40

Jüdischer Kalender 38

Leserbriefe/Echo 39

Die Geschichte der Juden in Ungarn. Eine Ausstellung des BETH HATEFUTSOTH in Wien .. 40

REDAKTIONS-SCHLUSS

für die nächsten Ausgaben der GEMEINDE:

7. März 1988
11. April 1988

Die GEMEINDE

Medieninhaber (Verleger), Herausgeber: Israelitische Kultusgemeinde Wien
Zweck: Information der Mitglieder der Israelitischen Kultusgemeinde Wien in kulturellen, politischen und organisatorischen Belangen.
Stärkung des demokratischen Bewußtseins in der österreichischen Bevölkerung.
Sitz: 1190 Wien, Bauernfeldgasse 4
Telefon:
Verwaltung 36 16 55 / 28 DW
Redaktion 36 16 55 / 27 DW
Telex 136298 ISKUL A
Hersteller: NÖ Pressehaus, 3100 St. Pölten

„trend" berichtet über Arisierung

Der Anschluß war noch nicht offiziell durch die Wehrmacht vollzogen, als schon der Mob Jagd auf jüdische Geschäftsleute und Hausbesitzer machte. In den ersten Tagen, als Österreich zur „Ostmark" degradiert wurde, setzten sich selbsternannte „kommissarische Verwalter" in Betriebe, die Juden gehörten, schikanierten Eigentümer und Personal und raubten, was nicht niet- und nagelfest war.

Selbst der Gauleitung in Wien wurde das wilde Treiben zu viel. Ihrer Meinung nach bereicherten sich die Chefs von eigenen Gnaden hemmungslos mit Gütern, die eigentlich dem Reich zustünden. Also stellten die Nazi-Behörden den Raub an jüdischem Vermögen auf gesetzliche Beine. Von Recht konnte dabei aber nicht die Rede sein.

Das österreichische Wirtschaftsmagazin „trend" beschreibt in seiner März-Nummer in einer Titelgeschichte, wie die „Arisierung" jüdischer Unternehmen durchgeführt wurde. Einige Portraits von bekannten Firmen, die nach dem Krieg wieder an ihre ursprünglichen Besitzer zurückgestellt wurden, sowie Auszüge aus den Kontrollbank-Akten, literarische Erinnerungen und eine Zusammenfassung der Nazi-„Wohnungspolitik" beleuchten genauer einzelne Aspekte.

Donnerstag, 10. März 1988
20.15 Uhr, ARD/Kabel
„DER ANSCHLUSS"

Freitag, 11. März 1988
20.15 Uhr, FS 2
„38"

Ein Film von Wolfgang Glück.
Nach dem Roman „Auch das war Wien" von Friedrich Torberg.

Fortsetzung von Seite 3

ditieren, gleichzeitig aber die Aufmerksamkeit der Menschen durch Aufpeitschen antisemitischer Vorstellungen von den Untersuchungsergebnissen der Kommission abzulenken, hat Dr. Gruber ein neues Element in die Debatte geworfen: Es seien die unerfüllten Wiedergutmachungsforderungen der Juden gegenüber der Republik Österreich und nicht Schuld oder Nichtschuld des Bundespräsidenten, die die Kommission beeinflußt haben, sei doch „der deutsche Sozialist und die anderen jüdischer Abstammung". *„Zufälligerweise* ist gerade an diesem Tag unter großer Schlagzeile im Kurier, *„Hohe Forderungen aus den USA nach Wiedergutmachung"*, ein Artikel über eine Wiedergutmachungsforderung gegen die Republik Österreich in der Höhe von 500 Millionen Schilling veröffentlicht worden. Offensichtlich ist diese Information gerade so rechtzeitig an die Zeitung gelangt und lanciert worden, um Dr. Gruber die Gelegenheit zu geben, seinen Behauptungen den Anschein von Wahrheit zu vermitteln. *„Wiedergutmachung"* ist in Österreich seit 30 Jahren ein abgeschlossenes, wenngleich trauriges Kapitel unzulänglicher Bemühungen, den Opfern Gerechtigkeit widerfahren zu lassen. Dr. Gruber weiß das sehr genau, war er doch selbst als Außenminister bemüht, die Beute für Österreich ungeschmälert zu erhalten. Österreich gibt heute Millionen aus, um im Ausland ein besseres Image zu erlangen. Es blieb Dr. Gruber vorbehalten, durch einen einzigen Satz alle solche Bemühungen zu durchkreuzen. Ihm kann man nur ins Stammbuch schreiben: *„si tacuisses philosophus mansisses"*.

WIR UNTERTANEN '38–'88

Elemente einer Geschichte des autoritären Syndroms in Österreich, I: Gehorsam, Verdrängen, Antisemitismus

Eine Veranstaltungsreihe des
Vereins KULTURZENTRUM SPITTELBERG und des
Republikanischen Clubs „NEUES ÖSTERREICH"

„Erinnerungsarbeit – Erinnerungskultur"

Die gesellschaftlichen Voraussetzungen für Trauern und Erinnerung und für die Emanzipation aus historischen Wiederholungszwängen

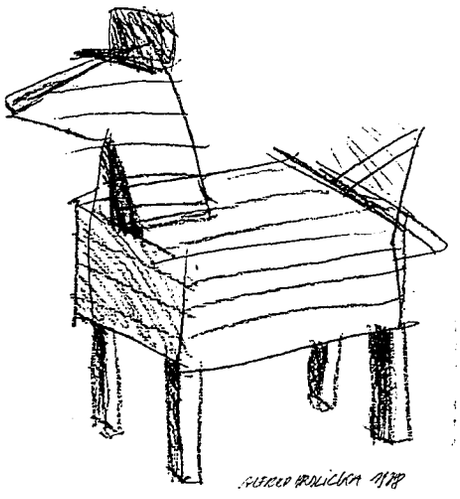
Donnerstag, 3. März — **20 Uhr** (pünktlich) – Universität-NIG, Hörsaal 1 (Wien 1, Universitätsstraße 7)
Referat: **MARIO ERDHEIM** (Ethnologe und Psychoanalytiker, Zürich; Autor, z. B.: „Die gesellschaftliche Produktion von Unbewußtheit", Suhrkamp-Taschenbuch 1984);
anschließend PUBLIKUMSDISKUSSION, Moderation: **THOMAS H. MACHO**

Freitag, 4. März — **20 Uhr** Amerlinghaus (Wien 7, Stiftgasse 8): Seminar mit den Referenten des Vortages

„Antisemitismus nach Auschwitz"

Donnerstag, 17. März — **20 Uhr** (pünktlich) – Universität-NIG, Hörsaal 1 (Wien 1, Universitätsstraße 7)
Referate: **HELMUT DAHMER** (Soziologe, TH Darmstadt, Mitherausgeber der Zeitschrift „PSYCHE" und Autor, z. B.: „Libido und Gesellschaft", 2. Auflage, Frankfurt/M. 1982)
FELIX MENDELSSOHN (Psychoanalytiker und Autor, z. B. Beiträge in „Das schmutzige Paradies, Böhlau-Verlag, 1986, und „Das große Tabu", 1987)
anschließend **PUBLIKUMSDISKUSSION, Moderation GEORG HOFFMANN-OSTENHOF**

Freitag, 18. März — **20 Uhr** – AMERLINGHAUS: Seminar mit den Referenten des Vortages

Geschichts-Verfälscher

Am 26. November des Vorjahres kam es an der Juridischen Fakultät der Wiener Universität zu einem Skandal, der ziemliches Aufsehen erregte. Der Ring Freiheitlicher Studenten hatte einen Herrn Oberlercher aus der BRD zu einem Vortrag über „Österreich, die Weltrevolution und die Wiedervereinigung" eingeladen. In der letzten „Gemeinde" haben wir ausführlich über diese neonazistische Veranstaltung berichtet. Bei vielen Lesern mag der Eindruck entstanden sein, daß es sich um ein spektakuläres, aber letztlich doch allein dastehendes Ereignis gehandelt hat. Neonazis gibt es in vielen westlichen Ländern. Überall, auch in Österreich, handelt es sich um einen zwar radikalen, aber dennoch quantitativ und qualitativ bedeutungslosen Bodensatz, der die Freiheit unseres demokratischen Systems mißbraucht. Dieser Befund ist aber nur so lange richtig, als man sich auf Neonazismus im engeren Sinn beschränkt. Richtet man aber den Blick auf jene, die solchen neonazistischen Umtrieben ein „gewisses Verständnis" oder gar Wohlwollen entgegenbringen oder auf jene, die eifrig bemüht sind, die Geschichte – wo immer es geht – zu retuschieren, dann sieht es in diesem Land anders – ganz anders – als im restlichen Europa aus.

Nicht der RFS, nicht der Vortragende Oberlercher und auch nicht der Saalschutz des Herrn Küssel sind der eigentliche Skandal! Daß so eine Veranstaltung unter wohlwollender Duldung des zuständigen Dekans und des Rektors an Österreichs größter Universität möglich ist, ist das Entsetzliche. Aber die Wiener Universität steht nicht allein. **Dr. Heribert Franz Köck,** Vorstand des Instituts für Völkerrecht an der Linzer Universität, vertritt z. B. die Ansicht: *„Nun hat das Dritte Reich zwar zahlreiche Angriffskriege geführt, doch kann man nicht alle seine Feldzüge ohne weiteres als solche qualifizieren."* Wohlgemerkt: Es handelt sich dabei nicht um die Äußerung irgendeines unbedeutenden Neonazis, es handelt sich um die Meinung eines ordentlichen Professors einer österreichischen Universität. Diese Stellungnahme wurde auch nicht in irgendeinem obskuren rechtsradikalen Blättchen abgedruckt, sondern in der „Presse". Es ist auch kein einmaliger Ausrutscher der „Presse": Der Beitrag des Linzer Professors gehört zu einer ganzen Serie von „geschichtskorrigierenden" Artikeln. Damit man aber der „Presse" nicht nachsagen soll, sie vertrete nur neonazistische oder zumindest revisionistische Auffassungen, werden immer wieder Beiträge von Verfolgten des Naziregimes daruntergemischt. So kann diese Zeitung für sich in Anspruch nehmen, alle zu Wort kommen zu lassen und zu allen Äquidistanz zu wahren. Indem aber die „Presse" Opfer (soweit sie sich für dieses schmutzige Geschäft hergeben) und Täter auf eine Ebene stellt, hilft sie den Tätern. Nicht nur den Tätern von damals, auch jenen von heute. Denn die Verfälschung der Geschichte ist eine Untat der Gegenwart, an den Untaten der Vergangenheit kann sie ohnehin nichts ändern.

Wenn aber die Verfälschung der Geschichte von einer angesehenen Zeitung und von mehreren Professoren betrieben und gefördert wird, dann darf man sich weder über das Geschichtsbild des Österreichers noch über das miserable Image im Ausland wundern. Vor diesem Hintergrund stellen die Angriffe auf Bundespräsident Waldheim tatsächlich eine Ungerechtigkeit dar. Denn seine heutigen Ansichten sind zumindest für einen bedeutenden Teil Österreichs repräsentativ. Deshalb gab es auch keine besonderen Reaktionen, als er in einem „Kurier"-Interview sagte: *„In jedem Krieg gibt es Gefangene und Flüchtlinge. Und in diesem Fall waren es eben Flüchtlinge – Frauen, Kinder, alte Leute –, die vor den Kampfhandlungen in Kozara geflohen sind und in Auffanglager gebracht wurden."* Aus Geiseln und Gefangenen werden Flüchtlinge, aus KZ werden Transitlager. So einfach ist das.

Der Schaden, den diese Geschichts-Retuscheure anrichten, ist enorm. In Österreich wird damit eine sinnvolle Aufarbeitung der eigenen Vergangenheit hintertrieben. Gerade die für die Bildung Verantwortlichen, wie z. B. gewisse Universitätsprofessoren, betreiben bewußt Desinformation. Wie man im Ausland auf solche Äußerungen reagiert, kann man sich leicht vorstellen. Die Empörung der Opfer über den offensichtlichen Zynismus wird das Befremden der Jungen, die das alles ganz anders gehört und gelernt haben, ergänzen. Das Ergebnis wird ein Österreichbild sein, wie es sich keiner von uns wünschen kann.

geha

Freitag, 4. März 1988, 20.15 Uhr, FS 2:

KRIEG OHNE FRONTEN

„Partisanenkrieg in Jugoslawien 1941–1945"

Jugoslawien wird kurz nach dem Einmarsch der Deutschen Wehrmacht buchstäblich auseinandergerissen. Kroatien wird nominell ein Königreich, der Rest wird an die umliegenden Staaten aufgeteilt. Sofort entsteht bewaffneter Widerstand.

Eine Dokumentation von Peter Nausner.

Oberleutnant der Wehrmacht: „Während der Erschießung keine seelischen Hemmungen" und „Das Erschießen der Juden einfacher als das der Zigeuner"

I
Geheim

Infanterie Regiment 734
den 4. Nov. 1941
Br. B. Nr. 437/41 geh. Ia
Der
704. Infanterie-Division
Betr.: Sühnemaßnahmen
1 Anlage

In der Anlage überreicht das Rgt. einen Bericht des Pblt. Walther 9./I. R. 433, über Erschießungen von Juden und Zigeunern am 27. und 30. 10. 1941 mit der Bitte um Kenntnisnahme.

gez. Unterschrift

II
Geheim

Oberleutnant Walther
O. U., den 1. 11. 1941
Chef 9./I. R. 433

Bericht über die Erschießung von Juden und Zigeunern

Nach Vereinbarung mit der Dienststelle der SS holte ich die ausgesuchten Juden bzw. Zigeuner vom Gefangenenlager Belgrad ab. Die Lkw der Feldkommandantur 599, die mir zur Verfügung standen, erwiesen sich als unzweckmäßig aus zwei Gründen:

1. Werden sie von Zivilisten gefahren. Die Geheimhaltung ist daher nicht sichergestellt.

2. Waren sie alle ohne Verdeck oder Plane, so daß die Bevölkerung der Stadt sah, wen wir auf den Fahrzeugen hatten und wohin wir dann fuhren. Vor dem Lager waren Frauen ▶

Israel als Erben.

Ihnen zur Ehre. Ihren Lieben zum Gedenken. Israel zum Leben.

Der KKL berät Sie ganz vertraulich in allen Erbschaftsfragen zugunsten Israels:

Lebendlegate mit Rentenzahlungen in Österreich und im Ausland

✳

Testamentserrichtung und -vollstreckung

✳

Errichtung von Stiftungen

✳

Vermögensverwaltung

KEREN KAYEMETH LEISRAEL

Jüdischer Nationalfonds in Österreich
1010 WIEN · STUBENRING 4 · ☎ 512 77 05

KEREN KAYEMETH LEISRAEL

Der KKL bringt Ihre Hoffnungen zum Blühen.

der Juden versammelt, die heulten und schrien, als wir abfuhren.

Der Platz, an dem die Erschießung vollzogen wurde, ist sehr günstig. Er liegt nördlich von Pancevo an der Straße Pancevo – Jabuka, an der sich eine Böschung befindet, die so hoch ist, daß ein Mann nur mit Mühe hinauf kann. Dieser Böschung gegenüber ist ein Sumpfgelände, dahinter ein Fluß. Bei Hochwasser (wie am 29. 10.) reicht das Wasser fast bis an die Böschung. Ein Entkommen der Gefangenen ist daher mit wenig Mannschaften zu verhindern. Ebenfalls günstig ist der Sandboden dort, der das Graben der Gruben erleichtert und somit auch die Arbeitszeit verkürzt.

Nach Ankunft etwa eineinhalb bis zwei km vor dem ausgesuchten Platz stiegen die Gefangenen aus, erreichten im Fußmarsch diesen, während die Lkw mit den Zivilfahrern sofort zurückgeschickt wurden, um ihnen möglichst wenig Anhaltspunkte zu einem Verdacht zu geben. Dann ließ ich die Straße für sämtlichen Verkehr sperren aus Sicherheits- und Geheimhaltungsgründen.

Die Richtstätte wurde durch 3 MG und 12 Schützen gesichert:

1. Gegen Fluchtversuche der Gefangenen.
2. Zum Selbstschutz gegen etwaige Überfälle von serbischen Banden.

Das Ausheben der Gruben nimmt den größten Teil der Zeit in Anspruch, während das Erschießen selbst sehr schnell geht (100 Mann 40 Minuten).

Gepäckstücke und Wertsachen wurden vorher eingesammelt und in meinem Lkw mitgenommen, um sie dann der NSV zu übergeben.

Das Erschießen der Juden ist einfacher als das der Zigeuner. Man muß zugeben, daß die Juden sehr gefaßt in den Tod gehen – sie stehen sehr ruhig –, während die Zigeuner heulen, schreien und sich dauernd bewegen, wenn sie schon auf dem Erschießungsplatz stehen. Einige sprangen sogar vor der Salve in die Grube und versuchten, sich tot zu stellen.

Anfangs waren meine Soldaten nicht beeindruckt. Am 2. Tage jedoch machte sich schon bemerkbar, daß der eine oder andere nicht die Nerven besitzt, auf längere Zeit eine Erschießung durchzuführen. Mein persönlicher Eindruck ist, daß man während der Erschießung keine seelischen Hemmungen bekommt. Diese stellen sich jedoch ein, wenn man nach Tagen abends in Ruhe darüber nachdenkt.

Walther
Oberleutnant

Quelle: Leon Poliakov/Joseph Wulf, Das Dritte Reich und seine Diener, Ullstein-Taschenbuch 1983, Seite 353, 354.

Verkauf von Mazzot und Mazzotmehl zu Pessach 5748

Israelitische Kultusgemeinde Wien

Der Verkauf von Mazzot und Mazzotmehl erfolgt in der Zeit vom 17. bis 31. März 1988

Montag bis Donnerstag von 9 bis 13 und 14 bis 17 Uhr, Freitag von 9 bis 12 Uhr, Sonntag (20. und 27. März 1988) von 9 bis 12 Uhr.

Zum Verkauf gelangen Mazzot und Mazzotmehl aus den USA sowie Mazzot aus Israel.

Die Mazzot wurden unter der Haschgachah (strengen Aufsicht) der Rabbinate der Ursprungsländer erzeugt.

Der Abgabepreis beträgt:

für israelische Mazzot: pro Paket S 65,–

für Mazzot aus den USA: pro Paket S 32,–

für Mazzotmehl: pro Paket S 32,–

Die jüdische Bevölkerung wird dringend gebeten, den Bezug von Mazzot rechtzeitig vorzunehmen. Zugleich ersuchen wir, Verpackungsmaterial mitnehmen zu wollen.

Der Verkauf findet in Wien 2, Zirkusgasse 3–5/ Stg. 5/1, statt.

„Erst kommt das Fressen, dann die Moral"?

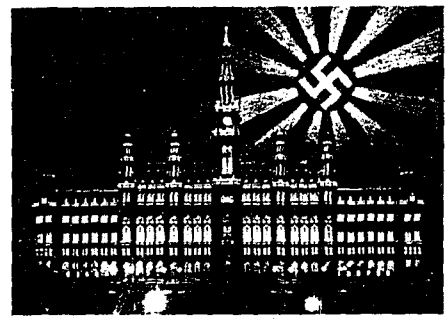
Wer hätte gedacht, daß ausgerechnet konservative Journalisten und Politiker sich zu dieser marxistischen Maxime bekennen würden. Genau das geschieht jetzt aber fast tagtäglich, wenn Konservative die Ausschreitungen des Jahres 1938 und die überproportional hohe Beteiligung von Österreichern am nazistischen Massenmord mit der *„schrecklichen Notlage"* und mit der *„Wirtschaftskrise der dreißiger Jahre"* erklären wollen.

Aber: Obwohl von der damaligen Weltwirtschaftskrise nicht nur Österreich betroffen war, kam es damals in anderen Ländern nicht zu ähnlichen Ausschreitungen.

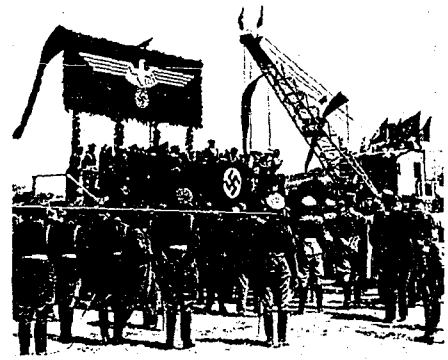
Sicher, nicht nur Marxisten erkennen an, daß die Wirtschaft eine wichtige Rolle im Ablauf der Geschichte spielt, nur kann man nicht alles mit der „schrecklichen Notlage" erklären. Waren die Ariseure, die sich in Österreich Wohnungen, Häuser, Geschäfte, Fabriken, Arztpraxen, Apotheken und Anwaltskanzleien um einen Pappenstiel unter den Nagel rissen, alle notleidende Ausgesteuerte? Waren die österreichischen Akademiker und Beamten, die im Vernichtungsapparat der Nazis keine unbedeutende Rolle gespielt haben, vor dem „Anschluß" alle arbeitslos?

Zwei österreichische Arbeiter, die sich Adressen von Frontsoldaten besorgt und ihnen geschrieben hatten, sie sollten nicht für eine Sache kämpfen, deren Sieg zur völligen Unterjochung führen würde, wurden 1943 vom Volksgerichtshof zum Tode verurteilt. **Straferschwerend** fand der Gerichtshof, daß beide „jahrelang arbeitslos gewesen waren, bevor sie 1938 im wirtschaftlichen Aufschwung nach dem Anschluß Arbeitsplätze fanden".

Erstaunlich, wie sich die Apologien damals und heute ähneln – oder nicht? *Eli*

Wiener Ansichtskarte 1938.

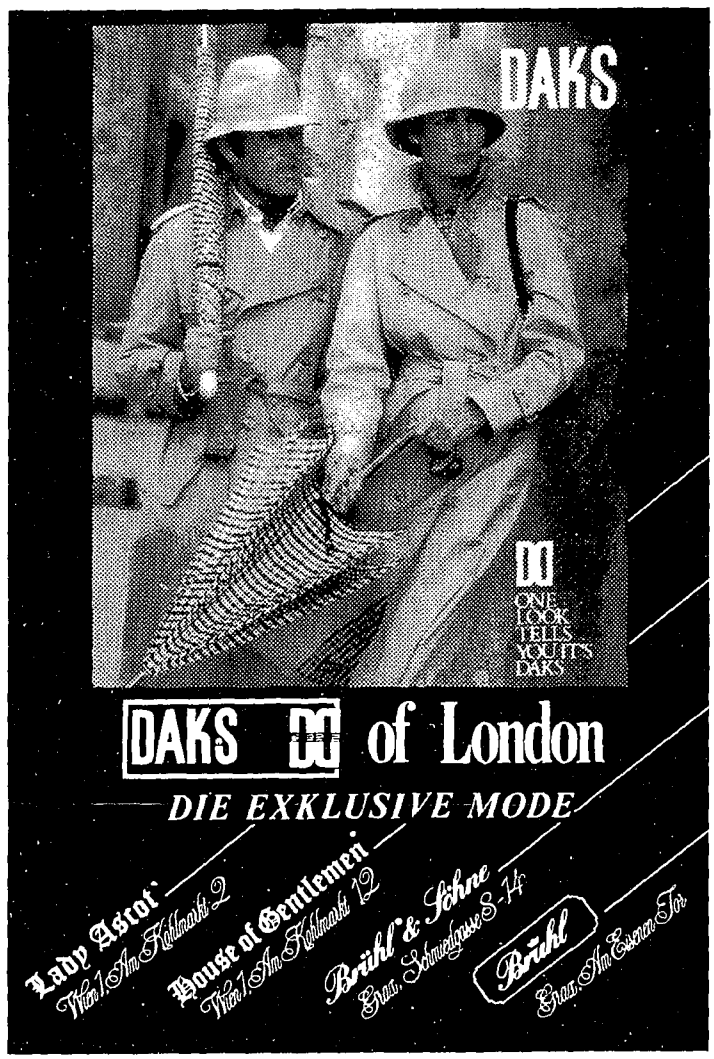
Grundsteinlegung für Hermann-Göring-Werke 1938*: „In die Hände spucken"

Quelle: Wien, ein Stadtführer durch den Widerstand, 1988, Böhlau

Zeitungsinserat der NS-Betriebsorganisation der Ankerbrotfabrik, März 1938.

Quelle: Wien, ein Stadtführer durch den Widerstand, 1988, Böhlau

PROTEST

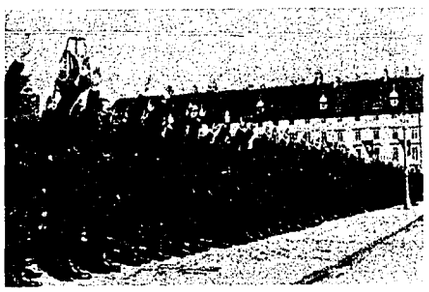
Wir protestieren schärfstens gegen die skandalösen Äußerungen des ehemaligen langjährigen österreichischen Außenministers Dr. Gruber und ersuchen die IKG, bei allen zweckmäßigen Stellen nachdrücklichst und allerschärfstens zu protestieren.

schiffschul wien rotkopf kern machsike hadass wien

„Der Tod von 97.000 Österreichern . . . darunter 65.000 jüdische Bürger, kann als Antwort auf die Mahnung der Alliierten nach einem Beitrag Österreichs zu seiner Befreiung verstanden werden." ?

Der Bundespressedienst der Republik Österreich

betreibt *Geschichtsbewältigung.* Die in englischer und deutscher Sprache verfaßte Aussendung zum Thema **„1938 – Die Besetzung Österreichs"** enthält folgende Schlüsselsätze: *„Europa im Zeichen von Stagnation und Arbeitslosigkeit" – „Widerstand wäre sinnlos gewesen" – „Der Tod von 97.000 Österreichern, die in Gefängnissen und Konzentrationslagern aus politischen oder religiösen Gründen ermordet wurden, darunter 65.000 jüdische Bürger, kann als Antwort auf die Mahnung der Alliierten nach einem Beitrag Österreichs zu seiner Befreiung verstanden werden." – „Und schließlich wurden 247.000 Österreicher als Soldaten der deutschen Armee, in die sie gepreßt worden waren,*

Quelle: Wien, ein Stadtführer durch den Widerstand, 1988, Böhlau

13. März 1938: Die Wiener Polizei unterstellt sich der SS.

getötet, weitere Hunderttausende wurden zu Krüppeln geschossen." – und

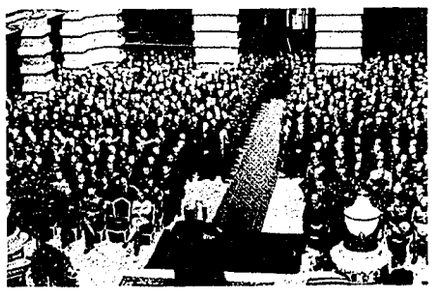

Deutscher Einmarsch in Salzburg: „Schon bahnt sich der Blumenkrieg an"

„Von den Medien hochgespielt"?

„Die Völkermeinschaft hat geschwiegen"

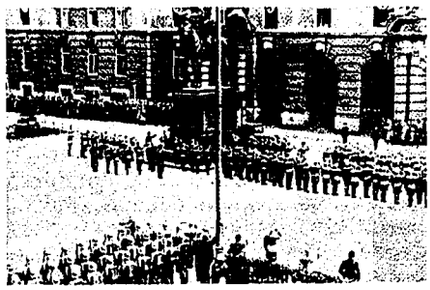
„Als sich Hitler selbst in die ‚heimgeholte Ostmark' begab, begleiteten ihn 18 deutsche Kamerateams, um die neugierigen Menschenmassen, die sich zum Empfang des deutschen Diktators eingefunden hatten, als Dokument für die ganze Welt zu filmen. Und wie bei allen sensationellen Ereignissen, die durch Medien hochgespielt werden, kamen die Menschen und ließen sich von dem kleinen Kern nationalsozialistischer Demagogen zu Beifallskundgebungen hinreißen. Über jene Österreicher, die dem Triumphzug Hitlers ferngeblieben waren, über Tränen der Verhafteten,

„Überleitung der Rechtspflege" Österreichs.
Festakt im Justizpalast am 16. Mai 1938 mit Reichsjustizminister Gürtner und der NS-Gefolgschaft der Justiz-Wien.

Quelle: Wien, ein Stadtführer durch den Widerstand, 1988, Böhlau

über die von der Gestapo Gefolterten und Deportierten erfuhr die Welt vorerst nichts, jene Welt, die bereits seit den Berliner Olympischen Spielen 1936 Hitler internationale Anerkennung gezollt hatte."

Hissen der Reichskriegsflagge vor dem Gebäude des ehemaligen österreichischen Bundesministeriums für Landesverteidigung, unter dem Nationalsozialismus Wehrkreiskommando XVII, am 17. März 1938.

Quelle: Wien, ein Stadtführer durch den Widerstand, 1988, Böhlau

Die ersten Wahlpropagandazüge der NSDAP verlassen den Wiener Ostbahnhof am 1. April 1938. Am selben Tag geht vom Westbahnhof der erste Transport ins Konzentrationslager Dachau ab.

„Ließen sich hinreißen"

knapper wurden, sorgte das Regime für eine bessere Ernährung, um die Sklavenarbeit auch der Sowjetrussen auszubeuten. Wer von den Verbrechen gegen die deutschen Kriegsgefangenen in Sibirien redet, darf über dieses unfaßbare Geschehen nicht schweigen.

Ich komme auf den Anfang zurück. Wer war für diese Verbrechen verantwortlich, die nicht irgendwo im Osten, sondern hier, vor der Haustür, geschahen? Wie konnte Gauleiter Scheel voller Unschuld in seinen persönlichen Aufzeichnungen nach 1945 schreiben: „Ich war allenfalls ein Fanatiker der Humanität"; „Ich hatte keine Kenntnisse ungesetzlicher Ziele, kein Bewußtsein der Rechtswidrigkeit"; „Schuldfrage: Ich bin erschüttert über Judenfrage, Gewaltpolitik. Die deutsche Jugend hat das nicht gewollt. Ich lebte in einer völlig anderen Welt"??? Und die Landesschützen, die das alles sahen und mithalfen? Der Bürgermeister, der nach dem Krieg wieder in Amt und Würden kam? Die hohen Offiziere? Kreisleiter und Landesräte? Alle taten nur ihre Pflicht! Wessen Pflicht?

WORLD FELLOWSHIP OF THE ISRAEL MEDICAL ASSOCIATION

VERBAND JÜDISCHER MEDIZINER IN ÖSTERREICH

ISRAEL MEDICAL WEEK

vom 12.–20. Mai 1988

1. Teil: Social meeting in ELAT vom **12.–15. Mai,** event. Besichtigungen und Reisen.
Behandelte Gebiete: Klinische Immunologie, Anästhesie, Kardiologie, Pulmologie, Kinderpsychiatrie, Gastroenterologie, Geriatrie, Handchirurgie, Hämatologie, Neurochirurgie, Orthopädie, Pädiatrie, Rheumatologie und Urologie.

2. Teil: 14. Weltkongreß der *„Israel Medical Association"* und ihrer *„World Fellowship"* in Jerusalem vom **15.–20. Mai 1988.** Workshops, Vorträge, Seminare.
„MEDAX '88": 6. Internationale Ausstellung für Krankenhauszubehör, medizinische Technologie und Hilfsmittel. Sonderwünsche werden berücksichtigt.

Informationen und Buchungen:
Reisebüro „ALDA", Wien 1, Universitätsstraße 11, Tel. 42 16 26, Kl. 31
(Frau Wagenhofer), Telex 131334

Pflichterfüllung auf nazionalsozialistisch

Von Univ.-Prof. Dr. Ernst HANISCH

Am 21. September 1944 trat Heinrich Himmler in einer seiner vielen Machtrollen auf, diesmal als Chef des Ersatzheeres, wozu er von Hitler nach dem 20. Juli 1944 ernannt worden war. Vor den Wehrkreisbefehlshabern hielt er auf der Jägerhöhe eine seiner großen Geheimreden. Vom Wehrkreis XVIII, der die österreichischen Alpengaue umfaßte, war General Julius Ringel anwesend, illegaler Nationalsozialist und treuer Anhänger Hitlers. Himmler sprach ziemlich ungetarnt. („Ich bin immer jemand, der die Dinge offen ausspricht." „Sie können nun denken, ich sei ein furchtbarer Barbar. Wenn Sie wollen: Ja, das bin ich, wenn es sein muß.") Tatsächlich enthüllte der Reichsführer SS und nach Hitler wohl mächtigste Mann eines der Geheimnisse des Dritten Reiches. „1. Es ist niemandem etwas zu sagen, was er nicht zur Durchführung seines Auftrages zu wissen braucht. 2. Es ist niemand von Dingen Kenntnis zu geben, als dem kleinen Kreis, der für die Durchführung des Auftrages notwendig ist."

Die Begründung lieferte Himmler gleich mit. Nur die Reichsführung habe den vollen Überblick über die Lage, nur sie könne entscheiden. Alle anderen haben ihre Pflicht zu erfüllen und aus ihrer begrenzten Sicht vollen Gehorsam zu leisten.

Das Geheimnis der NS-Herrschaftstechnik war es nun, die traditionelle obrigkeitsstaaliche „Pflichterfüllung" aufgenommen, zersetzt und in den Dienst gigantischer Verbrechen gestellt zu haben. Jeder tat in seinem kleinen Bereich nur seine Pflicht, die Verantwortung für diese Pflichterfüllung wurde auf die nächsthöhere Instanz geschoben. So wurde die Verantwortung parzelliert und der zentralen Frage ausgewichen, wozu diese „Pflicht" nun tatsächlich diente. Nach 1945 wirkte genau dieser Mechanismus weiter. Niemand fühlte sich verantwortlich; Hitler und Himmler waren tot; alle anderen hatten eben nur ihre Pflicht getan. Dieser grandiose Verblendungszusammenhang war allerdings nur in einer modernen Industriegesellschaft möglich, in der zahlreiche Subsysteme ausdifferenziert, gleichzeitig weitgehend selbständig funktionierten und der „Sinn" des Gesamtsystems nur mehr mühsam zu vermitteln war. Tarnsprache auf der einen Seite, technische Perfektion und Appelle an traditionelle Werte, die gleichzeitig umgedeutet wurden, andererseits, vervollständigten diesen Verblendungszusammenhang.

Hier liegt ein Schlüssel für den Verdrängungsmechanismus, der den regionalen und lokalen Bereich besonders dicht absperrte. Es war für Einzelpersonen einfach zu schwierig, den Zusammenhang herzustellen zwischen dem Dienst in der Deutschen Wehrmacht, den ein Bauernbursche ableistete, und der Judenvernichtung, zwischen dem Gebet für den Führer in der Dorfkirche und den unsäglichen Leiden in den KZ, zwischen dem Arbeitsbeschaffungsprogramm und der Vernichtung „unwerten Lebens", zwischen dem Gemeinschaftserlebnis in der HJ und der Ausgrenzung von „Volksschädlingen" usw. Aber tatsächlich konnte der Holocaust nur exekutiert werden, solange die Front hielt, die Bauern ihre Produkte ablieferten und die Züge nach Auschwitz abgefertigt wurden. Weil man diesen Zusammenhang nicht herzustellen vermochte, schwieg man, blendete aus, wollte vergessen. Josef Haslinger stellte in seinem „Essay über Österreich" die provokative Frage: „Wer soll sich heute an die Realität von damals erinnern, wenn er sie damals gar nicht sah?" Dazu nur ein kleines historiographisches Beispiel. Einer meiner Studenten untersuchte 45 Salzburger Heimatbücher auf Aussagen über die NS-Zeit im lokalen Bereich. Zwei Drittel der Heimatbücher umgehen diese Jahre fast vollständig; die NS-Herrschaft im Ort fand nicht statt!

Und die weitere Frage: „Warum treffen Aussagen über Pflichterfüllung auf einen so ungeheuer sensiblen Bereich und lösen sofort gigantische Emotionen aus?" Die ehemaligen Soldaten hatten sieben Jahre (manchmal auch viel mehr) ihres Lebens harte Strapazen, Angst, Kameradschaft in einem vom Deutschen Reich inszenierten Angriffskrieg erlebt, der mit einer totalen Niederlage endete. Der einfachste Weg für sie, über diese verlorenen sieben Jahre hinwegzukommen, war, sich auf die traditionelle Pflichterfüllung zurückzuziehen. Hieß es früher für Gott, Kaiser usw., hieß es nun für Gott und die Heimat, wobei also Hitler dann ausgespart wurde.

Der andere, wesentlich Aspekt dieser Pflichterfüllung, nämlich die Pervertierung dieser Pflichterfüllung für gigantische Verbrechen, wurde dabei ausgeklammert. Aber ich vermute, daß es hierbei gar nicht so sehr um Politik geht. Ich glaube, daß hier viel tieferliegende atavistische Emotionen angesprochen werden. Die alten Männer sind bei dem Thema Pflichterfüllung deshalb so aufgeregt, weil es letztlich um ihre Männlichkeit geht. Weil es um uralte Männlichkeitsrituale geht: der kämpfende Mann als Verteidiger von Frau und Kind; wer als Soldat versagt, versagt auch als Mann, ist im Innersten, im Kern seines Wesens, impotent. Ich glaube, diese tiefenpsychologische Struktur macht es ungeheuer schwierig, über diesen Bereich sachlich zu diskutieren. Auch Gegner des Nationalsozialismus, die in der Deutschen Wehrmacht „dienten", werden bei diesem Thema ausgesprochen aggressiv. Wozu nun die Pflichterfüllung tatsächlich führte, möchte ich an einem kurzen Beispiel deutlichmachen. Ein Beispiel, das in der österreichischen Öffentlichkeit bislang überhaupt nicht diskutiert wurde.

Denn die größten Verbrechen des Regimes geschahen in Westösterreich nicht bei der Partisanenbekämpfung oder beim Judenmord, sondern bei der systematischen Vernichtung sowjetischer Kriegsgefangener. Und dafür war nicht die SS, sondern die Wehrmacht zuständig, nicht judenfeindliche Rassenfanatiker, sondern ältere Soldaten, Landesschützen bewachten die Kriegsgefangenen. Erst im September 1944 ging das Kriegsgefangenenwesen an die SS über. Diese Verbrechen hier im Lande, vor der Haustür, sind aus der Erinnerung der Zeitgenossen gestrichen, nicht wahrgenommen, vergessen.

Im Wehrkreis XVIII entstanden zwei große Kriegsgefangenenlager, das eine in Wolfsberg in Kärnten, das andere in St. Johann in Salzburg, damals Markt Pongau genannt. Beide unterstanden dem Kommandanten der Kriegsgefangenen, 1942 ein Generalmajor von der Linde.

Zahl der Kriegsgefangenen im Stalag 317 (c) in St. Johann

	insgesamt	sowjetische Kriegsgefangene
1. 9. 1941	10.238	–
1. 12. 1941	20.097	2.677
1. 4. 1942	16.623	–
1. 12. 1942	19.280	ca. 5.000
1. 8. 1943	18.850	ca. 5.000
1. 10. 1943	22.452	–
1. 1. 1944	22.487	ca. 6.000
1. 12. 1944	23.067	ca. 7.000
1. 1. 1945	23.029	ca. 7.000

Quelle: MA, RW 6/452.

Die Tabelle täuscht insofern, als keine Zu- und Abgänge verzeichnet sind. Doch aus anderen Quellen wissen wir, daß fast 4000 sowjetische Kriegsgefangene in St. Johann umgekommen sind: erfroren, verhungert, durch Seuchen, erschossen. Viele sind bereits kurz nach der Ankunft gestorben, nach zwei Wochen Fahrt, ohne Essen. Anfänglich gab es an die 40 Toten täglich. Wie sich ein Einheimischer erinnert, mußten die sowjetischen Kriegsgefangenen „Gras und Würmer fressen". Erst ab 1943/44, als die Arbeitskräfte im Reich immer

Der Blankoscheck für Hitler

Kirche im Dritten Reich

Von Markus HONSIG

Durch alle Jahre der NS-Herrschaft war Österreichs Episkopat bemüht, einen Modus vivendi mit den Nationalsozialisten zu suchen, den er anfangs auch recht und später nur noch schlecht fand. Eine Möglichkeit, die viele andere nie hatten: Für Juden, Zigeuner, Geisteskranke, „Erbgeschädigte", Kriegsgefangene und politische Gegner gab es oft nur eine NS-Realität – den Tod.

Über die Grausamkeit der nationalsozialistischen Herrschafts- und Rassenideologie wußten die österreichischen Bischöfe Bescheid. Schon 1933 verfaßte **Bischof Gföllner** von Linz einen Hirtenbrief zum Thema Nationalsozialismus und Kirche, der große Beachtung fand und auch die 1937 erschienene Enzyklika „Mit brennender Sorge" wesentlich mitbeeinflußte.

„Mit dem Christentum völlig unvereinbar"

In diesem Schreiben nimmt der Linzer Bischof mit unmißverständlichen Worten gegen die Rassenideologie, den Rassenantisemitismus und das extreme Nationalitätenprinzip der NS-Politik Stellung. *„Der nationalsozialistische Rassenstandpunkt ist mit dem Christentum völlig unvereinbar und muß daher entschieden abgelehnt werden."*

Freilich, nur eine Seite danach unterstützt Gföllner einen „geistigen und ethischen Antisemitismus", sieht doch auch er die Welt bedroht durch „einen überaus schädlichen Einfluß" des „jüdischen, internationalen Weltgeistes". Diese (auch heute noch gebräuchliche!) Unterscheidung zwischen einem „ethischen" und rassischen Antisemitismus war fünf Jahre später für die Betroffenen nicht mehr relevant.

Noch im November 1937 richteten die Oberhirten unseres Landes ein Schreiben an ihre deutschen Amtskollegen, in dem sie ihre Sorge über die Vorgänge in Deutschland zum Ausdruck brachten, „wo der Staat ... planmäßig und bis zum Äußersten geht, ... die katholische Kirche in diesem Reich auszuschalten und zurückzudrängen". Hitler war in Deutschland bereits fünf Jahre an der Macht, Zeit genug, um seinen Kampf gegen die Kirchen, die weitaus schlimmere und brutalere Rassenpolitik und schließlich seine permanente Kriegsvorbereitung kennenzulernen. Mitnichten.

Nur fünf Monate später wurden alle Sorgen und Einwände beiseite geschoben, Hitlers Einzug in Wien mit läutenden Kirchenglocken gefeiert, und die Bischöfe vollzogen mit einer „Feierlichen Erklärung" eine tiefe Verbeugung vor dem „Führer".

So sehr diese Erklärung unter dem Druck des Gauleiters von Wien, Joseph Bürckel, entstanden sein mag, so wenige Unterschiede lassen sich in den wesentlichen Aussagen der verschiedenen Entwürfe finden. In allen werden die Leistungen des Nationalsozialismus *„auf dem Gebiet des völkischen und wirtschaftlichen Aufbaus"*, besonders aber seine *„Sozialpolitik"* und die Abwehr der bolschewistischen Gefahr gelobt, die *„Segenswünsche"* der Bischöfe zugesagt, und Österreichs Katholiken an ihre Pflicht erinnert, sich *„als Deutsche zum Deutschen Reich zu bekennen"*.

Dieser Loyalitätsbekundung war ein Vorwort beigefügt, in dem die Rechte der Kirche betont wurden („Gebt Gott, was Gottes ist, und dem Kaiser, was des Kaisers ist"), und ein Begleitschreiben an Gauleiter Bürckel, in dem **Theodor Innitzer** noch ein handschriftliches *„und Heil Hitler"* vor seine Unterschrift setzte. Um auch keine wie immer gearteten Zweifel aufkommen zu lassen, schrieb Innitzer Ende März einen weiteren Brief an Bürckel, in dem er betont, daß die Stellungnahme der Bischöfe nicht als *„entspannende Geste"* zu verstehen sei, sondern *„ein allein der Stimme unseres gemeinsamen deutschen Blutes entspringendes Bekenntnis"* darstelle.

„Oktoberpogrom" 1938 gegen die Kirche

Quelle: Wien, ein Stadtführer durch den Widerstand, 1988, Böhlau

Ein Blankoscheck für den Nationalsozialismus

Die Bischöfe wußten, warum sie dem neuen Regime einen derartigen Blankoscheck ausstellten. In diesen „großen geschichtlichen Stunden" (Vorwort) ging es nicht mehr um eine grundsätzliche Ablehnung nationalsozialistischer Politik, um ein Eintreten für die, die von der NS-Vernichtungsmaschinerie bedroht waren, sondern allein um die Sicherung der

Christlichsoziales Wahlplakat 1920

eigenen Interessen und Positionen im neuen Staat.

Diese sahen die Bischöfe – zu Recht – gefährdet. In einem Informationsschreiben an den Salzburger Klerus vom 25. März 1938 erklärt **Erzbischof Waitz** die *„Bereitwilligkeit der Bischöfe"* als *„ein Mittel, Schlimmes abzuwehren ... von den Klöstern und Instituten und den Schulen klösterlicher Vereinigungen, allenfalls drohende Devisen- und Sittlichkeitsprozesse zu verhindern"*. Das Maß war nicht das Leben und die Würde aller Menschen, sondern das Überleben der Kirche. **Nuntius Sibilia** formulierte schon 1932 in Deutschland recht eindeutig: *„Das Wesentliche an der Stellung zum Nationalsozialismus ist, ob er der Kirche feindlich gegenübersteht oder nicht... Wenn er die Garantie leistet, daß er nicht kirchenfeindlich ist, soll man ihn nicht bekämpfen."*

Am 27. März (in Vorarlberg eine Woche später) kam es zur Verkündung der „Feierlichen Erklärung" von allen Kanzeln; wegen starker Kritik Roms mit einer Einleitung versehen, die die „volle Wahrung der Rechte Gottes und der Kirche" nochmals betonte. **Erika Weinzierl** beschreibt die Wirkung als eine doppelte: Zum einen wurden all die Katholiken moralisch bloßgestellt, die aus politischen Gründen emigrieren mußten oder bereits verhaftet waren. Zum anderen wurde all denen, die sich „der Heimholung ins Reich" noch unsicher waren, das „Ja" zum Anschluß beträchtlich erleichtert.

Den neuen Machthabern war die bischöfliche Erklärung willkommener Anlaß, diese propagandistisch zu verwerten. Sie produzierten daraus Flugblätter und Plakate für die Volksabstimmung am 10. April. „Mit Freude und aufrichtiger Genugtuung nimmt

das ganze deutsche Volk von der einheitlichen Stellungnahme der Bischöfe Österreichs zur Wahl Kenntnis... Sie beweist, daß in dieser, für das deutsche Volk und seine Zukunft so ereignisreichen Zeit auch die Katholische Kirche den Weg zum neuen Staate finden will."

Ein Weg, den die Spitze der kirchlichen Hierarchie auch in den nächsten Jahren – trotz aller Enttäuschungen und Verfolgungen – nie verließ.

Die Bischöfe ließen keine Chance ungenutzt und kein Wort ungesagt, um ihre Bereitschaft zu zeigen, sich den neuen Machtverhältnissen unterzuordnen. So kann auch **Erzbischof Waitz** in einem Brief (16. 10. 1941) an Gauleiter Rainer betreffend die zahlreichen Schulverbote bitten um *„umso mehr Gehör und Erhörung in der großen Zeitenwende, in der der Führer und seine heldenhaften Soldaten, die Kinder des Volkes, den großen militärischen Kreuzzug gegen den jüdischen Hauptfeind des Christentums, den Bolschewismus, bald glücklich zu Ende führen".*

Antidemokratisch, antikommunistisch, antisemitisch

In dieser Kombination von Judentum und Bolschewismus als die größte aller Gefahren läßt sich auch der Grund für derartige Formulierungen finden – Formulierungen, die jedem Gauleiter zur Ehre gereicht hätten und nicht selten in bischöflichen Briefen anzutreffen sind. Das katholisch-konservative Weltbild hatte erschreckende Affinitäten zum nationalsozialistischen: Es war antidemokratisch, antikommunistisch und antisemitisch.

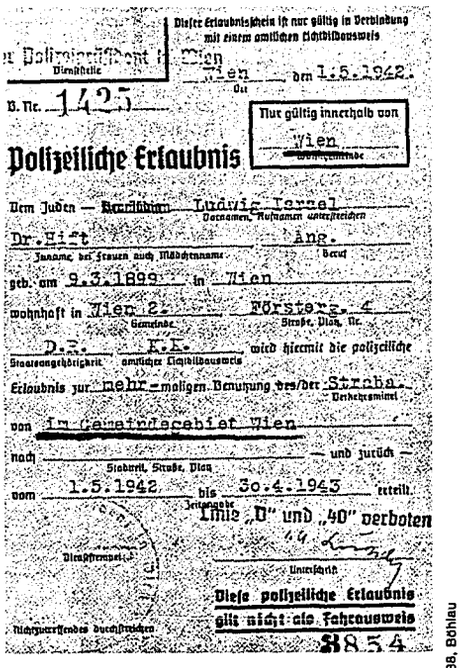
Daher war es möglich, daß auch die Kirche über die „Reichskristallnacht", in der jüdische Geschäfte zerstört, Synagogen verbrannt und noch übriggebliebene Juden verhaftet wurden, den Mantel des Schweigens ausbreitete.

Daher war es möglich, daß die Kirche nie gegen eine Politik Stellung nahm, die den schlimmsten Krieg der Menschheitsgeschichte betrieb. Im Gegenteil: Selbst der Krieg gab noch ein Argument her, um für die Rechte der Kirche zu werben. Immer wieder verweist Erzbischof Waitz in seinen Briefen darauf, *„daß es gerade die katholischen Gemeinden und die katholischen Familien sind, die durch ihren Kinderreichtum die meisten Soldaten stellen".*

Daher war es möglich, daß die Gläubigen von ihren Hirten „zur Treue gegenüber dem Staat", zum unbedingten Gehorsam der Obrigkeit gegenüber aufgefordert wurden – wieviel Unrecht auch immer geschehen möge, denn: *„Wo es sich um irdische Dinge handelt, können wir dulden und schweigen. Wo es aber um den Glauben geht, da gibt es keine Weichen."* (Waitz)

Trauriges Resümee: Die Kirche bzw. ihre Vertreter hätten mit dem nationalsozialistischen Unrechts- und Terrorsystem leben können, hätte dieses nicht die totale Unterwerfung der Kirche verlangt.

Aus: **„KIRCHE INTERN"** Kommunikationsorgan für kirchliche, religiöse und gesellschaftliche Vorgänge. Aus einer dreiteiligen Serie.

Diese Erlaubnisschein ist nur gültig in Verbindung mit einem amtlichen Lichtbildausweis

Polizeipräsident in Wien, den 1.5.1942

B. Nr. 1425

Nur gültig innerhalb von Wien

Polizeiliche Erlaubnis

Dem Juden – Jüdischen – Ludwig Tennel (Vornamen, Zunamen unterstreichen)

Dr. Hift (Zuname, bei Frauen auch Mädchenname) Ang. (Beruf)

geb. am 9.3.1899 in Wien

wohnhaft in Wien 2. (Gemeinde) Förstera. 4 (Straße, Platz, Nr.)

D.-Z. F.-L. (Staatsangehörigkeit) wird hiermit die polizeiliche Erlaubnis zur mehr-maligen Benützung des/der Straßenbahn (Verkehrsmittel)

von im Gemeindegebiet Wien

nach ____ und zurück

(Stadtteil, Straße, Platz)

vom 1.5.1942 bis 30.4.1943 erteilt.

Jeweilige Linie „D" und „40" verboten

(Dienststempel) (Unterschrift)

Diese polizeiliche Erlaubnis gilt nicht als Fahrausweis

(Nichtzutreffendes durchstreichen)

8854

Nachher

Bild aus einem KZ in Österreich: Ebensee.

Quelle: Wien, ein Stadtführer durch den Widerstand, 1988, Böhlau

Antisemitisches Plakat in Wien
„Weitaus schlimmer als in Berlin"

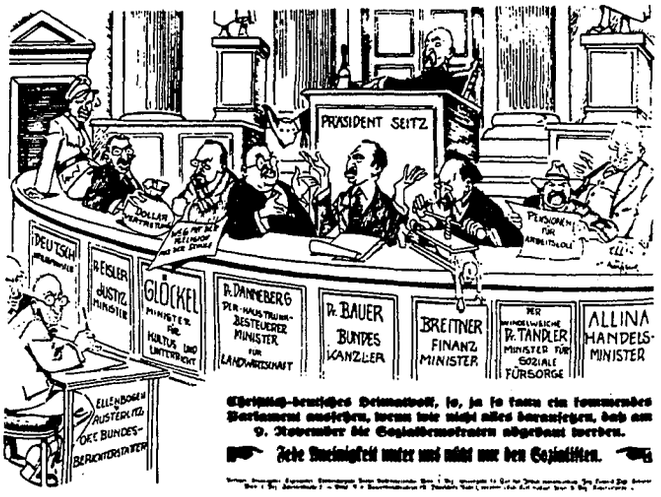

Jüdische Kinder in der Schule: „Der Jude ist unser größter Feind – hütet euch vor dem Juden!"

Die **Israelitische Kultusgemeinde Wien** erwägt, im Laufe des Jahres 1988 eine *Gruppenreise nach Prag,* verbunden mit einem Besuch des ehemaligen Gettofriedhofes in Theresienstadt, zu veranstalten.
Die Dauer dieser Reise würde zwei Tage betragen.
Wir ersuchen Interessenten, uns schriftlich unter Kennwort: „THERESIENSTADT" an DIE GEMEINDE, Bauernfeldgasse 4, 1190 Wien, und vorerst unverbindlich, zu verständigen, um eine entsprechende Planung realisieren zu können.

Selektive Geschichtsdarstellung

Der an der Münchner Universität unterrichtende Politikwissenschafter **Gottfried-Karl Kindermann** hielt einen Vortrag in Wien und erklärte u. a. *„... mit der Übernahme des Hirtenbriefes der österreichischen Bischöfe von Weihnachten 1933 in das ideologische ‚Staatsprogramm' der Vaterländischen Front sei Österreich 1935,*

Christlichsoziales Wahlplakat, 1930, Zeichnung von Fritz Schönpflug, für den Inhalt verantwortlich Leopold Figl, der nach 1938 KZ-Häftling und nach 1945 Bundeskanzler wurde.

Offener Brief der Leitung der Deutschen Studentenschaft an Herrn Professor Dr. Pick!

Die Deutsche Studentenschaft nimmt mit Entrüstung davon Kenntnis, daß Sie wider Erwarten Ihre Wahl zum Dekan der medizinischen Fakultät angenommen haben. Nach wie vor steht die Deutsche Studentenschaft auf ihrem 1922 kundgetanen Standpunkt, daß Professoren jüdischer Volkszugehörigkeit akademische Würdenträger nicht bekleiden dürfen. Wollen Sie bedenken, daß Sie sich an einer deutschen Hochschule befinden und daß die deutschen Studenten als ihre Führer nur deutsche Lehrer anerkennen! Schon im Interesse eines ordnungsmäßigen Lehrbetriebes hoffen wir auf Ihre Einsicht

ges. Gerhard Kurka

ges. Robert Ehrlich ges. Josef Klaus

Antisemitisches Flugblatt der Deutschen Studenten in Wien, gezeichnet von Josef Klaus, der in der Zweiten Republik Bundeskanzler wurde.

im Jahr der Nürnberger Rassengesetze, das erste Land Europas gewesen, das gegen Rassismus Stellung genommen hat". (Kurier, 30. 1. 1988) Ein paar Tage zuvor, anläßlich einer Pressekonferenz der Medienstelle der Erzdiözese Wien wurde die Behauptung aufgestellt, daß die katholische Kirche *„das erste Opfer des NS-Regimes"* in Österreich war: *„Zuerst kam das Oktoberpogrom gegen das erzbischöfliche Palais und erst dann die ‚Kristallnacht' gegen die Juden."*

Tatsächlich erließ der österreichische Gesamtepiskopat im Dezember 1933 einen von Bischof Gföllner verfaßten Hirtenbrief, der *„den nationalsozialistischen Rassenwahn, der zum Rassenhaß und zu Völkerkonflikten führt, ja führen muß"*, das unchristliche Sterilisationsgesetz und den *„radikalen Rassenantisemitismus"* verurteilt.

Am 21. Jänner 1933 aber veröffentlichte der Linzer Bischof **Dr. Johannes Maria Gföllner** – der 1938 als einziger österreichischer Bischof das Treuebekenntnis und den Aufruf der österreichischen Bischöfe, für Hitler zu stimmen, nicht in seinem Diözesanblatt veröffentlichen ließ – einen Hirtenbrief, der von der nationalsozialistischen Propaganda mit Vorliebe zitiert wurde, denn neben der Verurteilung des Rassenantisemitismus wurden darin alle Argumente des traditionellen christlichen Antisemitismus wiedergegeben:

„... Verschieden allerdings vom jüdischen Volkstum und von der jüdischen Religion ist der internationale jüdische Weltgeist. Zweifellos üben viele gottentfremdete Juden einen überaus schädlichen Einfluß auf fast allen Gebieten des modernen Kulturlebens aus. Wirtschaft und Handel, Geschäfte und Konkurrenz, Advokatur und Heilpraxis, soziale und politische Umwälzungen sind vielfach durchsetzt und zersetzt von materialistischen und liberalen Grundsätzen, die vorwiegend vom Judentum stammen. Presse und Inserate, Theater und Kinos sind häufig erfüllt von frivolen und zynischen Tendenzen, die die christliche Volksseele bis ins Innerste vergiften und die ebenso vorwiegend vom Judentum genährt und verbreitet werden. Das entartete Judentum im Bund mit der Weltfreimaurerei ist auch vorwiegend Träger des mammonistischen Kapitalismus und vorwiegend Begründer und Apostel des Sozialismus und Kommunismus, der Vorboten und Schrittmacher des Bolschewismus. Diesen schädlichen Einfluß des Judentums zu bekämpfen und zu brechen ist nicht nur gutes Recht, sondern strengste Gewissenspflicht jedes überzeugten Christen, und es wäre nur zu wünschen, daß auf arischer und christlicher Seite diese Gefahren und Schädigungen bekämpft und nicht, offen oder versteckt, gar nachgeahmt oder gefördert würden ..."

Tatsache ist, daß die Brutalität der antisemitischen Maßnahmen in Deutschland bei einigen österreichischen Katholiken Abscheu erregte. Der österreichische Bischof **Dr. Alois Hudal,** Rektor der deutschen Nationalstiftung „Anima" in Rom, verteidigte jedoch in seinem 1937 erschienenen Buch „Die Grundlagen des Nationalsozialismus" auch die Judenverfolgungen im Dritten Reich:

„Es kann auch gegen eine staatliche Gesetzgebung, die aus Notwehr und gegen eine Überflutung fremder Elemente das eigene Volkstum schützt und aus staatspolitischen und nationalen Gründen gewisse Ausnahmsbestimmungen für Angehörige des jüdischen Volkes erläßt, kein ernster Einwand erhoben werden, auch wenn solche Gesetze dem modernen Rechtsstaat nicht entsprechen, denn die Grundsätze des modernen Staates, die erst durch die Französische Revolution geschaffen wurden, sind vom Standpunkt des Christentums und Volkstums nicht die besten. Am allerwenigsten aber haben ein Recht, gegen diese Reichsgesetzgebung Verwahrung einzulegen, jene Nichtarier, die materialistisch eingestellt sind und die Geistigkeit des Menschen mit einer unsterblichen Seele leugnen. Solche Juden werden sich damit abfinden müssen, daß sie nur mehr rassisch-biologisch beurteilt werden und auch innerhalb unseres deutschen Volkes nicht mehr gleichwertig und gleichberechtigt sein können ..."

Hudals Buch wurde im Vatikan ungünstig beurteilt, jedoch nicht auf den Index gesetzt, und **Kardinal Innitzer** meinte dazu in einem Brief, das Buch werde *„seine besondere Wirkung nicht verfehlen"*. Bundeskanzler Dr.

... so nehmt, christliche, deutsche Bewohner Tirol's und Innsbruck's

1. Stellung gegen Alles Undeutsche und Jüdische in Wort, That und Schrift! Duldet nirgends jüdische Zeitungen!

2. Verkehrt nicht mit Juden und kauft nicht bei Juden! Insbesondere, Ihr christlichen Hausfrauen und Mädchen, merkt Euch dies! Christen kauft nur bei christlichen, ehrlichen Geschäftsleuten und veranlaßt auch Euere Angehörigen und Dienstboten dazu!

3. Wählt Männer in die Vertretungskörper, welche den Muth haben, als die Hauptursache des Niederganges des Mittelstandes das Judenthum zu bezeichnen und deren Grundsatz ist: Alles durch das Volk, Alles für das Volk!

4. Brandmarkt alle Judenfreunde und Judenknechte als Volksverräther!

5. Lest und beziehet nur solche Zeitungen, welche Alles Jüdische und den jüdischen Zeitgeist aus politischen und wirthschaftlichen Gründen offen bekämpfen!

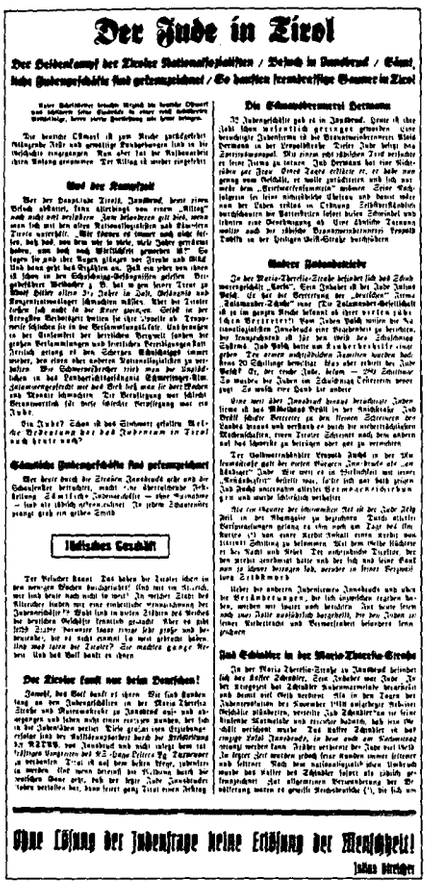
6. Sorget dafür, daß diese Grundsätze feste Wurzel im Volke fassen!

Israel muß fallen!

Wählt bei den Wahlen antisemitisch gesinnte deutsche Männer, keine Juden oder Judenknechte!

●●● Bewohner Innsbruck's macht es so wie die Wiener! ●●●

Antisemitisches Flugblatt aus der Zeit der Monarchie, Innsbruck.

Der Jude in Tirol

Der Heldenkampf der Tiroler Nationalsozialisten / Behandlung in Innsbruck / Einst, jüdische Geschäfte sind gekennzeichnet / Die besten Fremdenführer Gauner in Tirol

Die Schmuckdiebstähle Hermann

Und der Rauschgift

Jüdisches Geschäft

Schmutzige Judengeschäfte sind gekennzeichnet

Der Tiroler kauft nur beim Deutschen!

Ohne Lösung der Judenfrage keine Erlösung der Menschheit!

Julius Streicher

Aus: Der „Stürmer", 1938.

Kurt Schuschnigg aber schrieb dem Autor: *„Ich weiß die Motive, die Sie leiten, sehr wohl zu würdigen."* Hitler schloß sich nicht den nationalsozialistischen Kritikern des Hudal-Buches an: *„Ich lasse das Buch zu."*

Dr. György Kis, ein ungarischer Priester, studierte in den dreißiger Jahren in Innsbruck Theologie. Jetzt erschien sein autobiographisches Buch mit Genehmigung der Kirche in Ungarn. Kis beschreibt u. a., wie *„unser Regent, der gute Pater (Michael) Hofmann uns eine vervielfältigte Liste der wenigen jüdischen Geschäfte in Innsbruck mit der Weisung übergab, da nicht einzukaufen . . . Nach der Machtübernahme der Nazis war ich in Innsbruck Zeuge, wie die Sturmabteilungen diese Geschäfte ausgeraubt und demoliert hatten . . . Wie ich erst unlängst erfahren habe, hatten diese dem jüdischen Besitzer einer der besten Insbrucker Konditoreien mit einem Trichter Abwaschwasser eingeflößt . . . Erschüttert dachte ich an die unsichtbaren Zusammenhänge zwischen der Warnung Pater Hofmanns, nicht bei den Juden einzukaufen, und den Naziausschreitungen."*

Wenn also 1988 der heutigen Tagespolitik angepaßte selektive apologetische Geschichtsdarstellung erfolgt, dann müssen wir betonen, daß die prominentesten geistigen und kirchlichen Führer des österreichischen Katholizismus in ihrem Kampf gegen den Nationalsozialismus einen christlichen Antisemitismus vertraten, der dem nationalsozialistischen Antisemitismus Vorschub leistete. *ELI*

Quelle: Friedrich Heer, „Gottes erste Liebe"; Leopold Spira, „Feindbild Jud'".

Gebäudeverwaltung
Katharina Tschirren übernimmt Zinshäuser zur gewissenhaften und gewinnbringenden Betreuung
1080 Wien, Lerchenfelder Straße 66
Telefon 42 32 24 und 42 27 37

Israel zugunsten

KH KEREN HAYESSOD-UNITED ISRAEL APPEAL

Testamente Erbschaften Lebenslegate

Der Staat Israel hat den KEREN HAJESSOD ermächtigt, Testamente, Lebenslegate mit Rentenzahlungen und Erbschaften aller Art durchzuführen.

Beauftragen sie den KEREN HAJESSOD zugunsten israelischer öffentlicher und sozialer Einrichtungen mit Ihrem Vermächtnis.

Mit KEREN HAJESSOD haben Sie Anteil am Aufbau und Erhalt Israels.

Reichen Sie dem Volk in Israel die Hand.

VON GENERATION ZU GENERATION

Nähere Auskünfte
KEREN HAJESSOD
1010 Wien, Seitenstettengasse 4
Telefon 53 55 366 oder 53 31 955

JEDER GESCHÄFTSMANN

muß an den Kundmachungen der Bundesregierung, der Landesregierungen und verschiedener anderer Behörden und Gerichte interessiert sein. Besonders wichtig sind die Firmenprotokollierungen aller Handelsgerichte Österreichs über Neueintragungen, Veränderungen und Löschungen, weiters die Konkurse und Ausgleiche, Hauptversammlungen, Bilanzen und Bekanntmachungen. Täglich finden Sie diese wertvollen Informationen neben einem objektiv redigierten Überblick über das politische Geschehen in der **„WIENER ZEITUNG"**, und wir glauben, daß im Hinblick auf diese täglichen und wichtigen Veröffentlichungen die **„WIENER ZEITUNG"** auch bei Ihnen aufliegen sollte. Der von der Steuer absetzbare Abonnementpreis beträgt S 1656,– jährlich. Eine Bestellung wäre an die Vertriebsabteilung, 1037 Wien, Rennweg 12a, zu richten oder über Tel. 0222/787631/263, 277 aufzugeben.

Wiener Zeitung

Seit 1703 informiert umfassend und objektiv

Sie bietet täglich neben einem Überblick der politischen Ereignisse – **einen umfangreichen amtlichen Teil, dessen Kenntnis für jeden im öffentlichen Leben Tätigen besonders wichtig und unerläßlich ist.**

1938 und der Antisemitismus heute

Von Hermann POLZ
Aus OÖ Nachrichten, 9. Jänner 1988

Viele antisemitische Untertöne hat es während des Präsidenten-Wahlkampfes gegeben, sagte Simon Wiesenthal am Dreikönigstag während einer Befragung zu seiner Person. Wiesenthal, der heuer achtzig wird, ist ein weiser Mann, dem bei aller Konsequenz in der Verfolgung von Nazi-Verbrechen das Streben nach Versöhnung ein inneres Anliegen ist.

Aus meiner Erfahrung muß ich ihm jedoch korrigierend entgegenhalten, daß es nicht nur Untertöne, sondern Töne gegeben hat. Und was für welche! Antisemitische Äußerungen sind damals wieder zum ehrenvollen Bekenntnis geworden. Als ein Beispiel von vielen sei hier ein Passus aus einem besonders krassen Brief zitiert. Der Autor, dessen Anschrift nicht fingiert ist, stellte fest: „Österreich ist die Heimat von Ariern, Menschen reinen Blutes", um die nur zu bekannte Forderung zu erheben: „Österreich muß wieder judenfrei werden." Hitler bezeichnete er als „Werkzeug zur Vollstreckung des Willens Gottes". Abschriftlich schickte er diesen Brief an den Bundespräsidenten, den Bundeskanzler und den Landeshauptmann von Oberösterreich. Sie alle bat ich daraufhin schriftlich, mir mitzuteilen, ob sie diesen Brief beantworten würden, und wenn ja, in welcher Weise. Bundeskanzler und Landeshauptmann antworteten, daß sie eine Antwort nicht beabsichtigten. Vranitzky fügte sinngemäß hinzu, weil er es in diesem Falle für aussichtslos halte, womit er sicherlich recht hat. Mit dem verknöcherten, fossilen Antisemitismus, der hier zum Ausdruck kommt, kann man nicht argumentieren, den kann man nur zum Schweigen bringen, indem man eine Gesellschaft

Wahlplakat von Norbert Burger 1980.

formt, in der er sich nicht mehr aus seinen Schlammlöchern wagt. Keine Antwort erhielt ich vom Bundespräsidenten, bei dessen Wahlsieg antisemitische Affekte mitspielten und der daher allen Grund hätte, jede Gelegenheit zur Distanzierung wahrzunehmen und sich nicht nur mit allgemeinen Verurteilungsformen des Antisemitismus zu begnügen. Nicht ausschließen will ich allerdings, daß der Brief in einem der bürokratischen Schächte rings um ihn verschwunden ist.

Während der Veranstaltung mit Wiesenthal im Theater in der Josefstadt in Wien kam es durch drei Personen zu neonazistischen Störaktionen, die mit einem demonstrativ starken Applaus des übrigen Publikums in die richtige Dimension gebracht wurden. Solch radikale antisemitische und neonazistische Gruppierungen gibt es, wie wir wissen, auch in westlichen Demokratien, etwa in Frankreich und in den USA. Dieser Hinweis aber kann nie entschuldigenden Charakter haben, denn alles, was bei uns in dieser Weise geschieht, erfolgt auf dem Hintergrund von sechs Millionen ermordeten Juden. Nirgendwo sonst in der Geschichte der Menschheit hat eben der Antisemitismus zum eisig bürokratisch geplanten und systematisch durchgezogenen Massenmord geführt, an dem die Österreicher innerhalb des Deutschen Reiches ihren fürchterlichen Anteil hatten. Weder die Zeitgenossen noch die Nachgeborenen dürfen sich daher der Eichmann-Weglegung und der Kaltenbrunner-Negierung hingeben. Es geht nicht darum, schuldbedrückt in Sack und Asche zu wandeln, sondern zu erkennen, was an Abgründigem in unserem Volk steckt, um es künftig meiden zu können. Das wäre der Sinn dieses Gedenkjahres fünfzig Jahre nach 1938.

Untertöne und Töne noch Mißklänge genug

Sicher, das wissen wir, jedes Volk hat seine Abgründe. Aber die der anderen helfen uns nicht über die eigenen hinweg. Wiesenthal hat geortet, daß die Zahl der gegenüber dem Antisemitismus Gleichgültigen kleiner geworden sei und der Prozeß des Umdenkens gerade bei den jungen Menschen eingesetzt habe. Dem gegenüber steht das erschrockene Bekenntnis von Weihbischof Krätzl: „Bis vor kurzem habe ich geglaubt, es sei übertrieben, in Österreich noch immer allzuviel Antisemitismus zu vermuten. Seit ich aber am Nationalfeiertag in Mariazell darüber predigte, wie unchristlich eigentlich Antisemitismus sei, bin ich eines anderen belehrt worden."

Brieflich und telefonisch ist Krätzl wegen seiner Predigt zahlreichen und massiven Angriffen ausgesetzt gewesen. Er gehört neben Bischof Weber und Erzbischof Berg zu jenen, die dem christlich falsch motivierten Antisemitismus an die Wurzeln zu gehen versuchen. Ehre und Respekt dieser Haltung. Insgesamt aber fallen die Stellungnahmen aus den Reihen der Kirche, ebenso wie jene aus den Reihen der österreichischen Politiker zu allgemein aus. Noch ist in keiner kirchlichen Äußerung der einzelne Gläubige aufgrund seines Christentums dazu verpflichtet worden, dem

Wartende Juden am Rabensteig während der Razzia in der Israelitischen Kultusgemeinde am 18. März 1938.

Demonstration am 31. März 1965 gegen NS-Umtriebe an den Hochschulen.

Quelle: Wien. ein Stadtführer durch den Widerstand, 1988, Böhlau

Antisemitismus im Alltag aktiv entgegenzutreten. Auch hat noch kein Politiker mit restloser Klarheit gesagt, daß Mitgliedschaft bei einer demokratischen Partei nicht weniger zum aktiven Auftreten gegen antisemitische Regungen und Andeutungen verpflichtet als das Bekenntnis zum Christentum.

Da hat Wiesenthal mit seiner resignierenden Bemerkung nur allzu recht, daß unsere Politiker eben Parteimanager seien, die immer nur rechnen, wie viele Stimmen sie das kosten könnte.

Hier gilt es die Grenzen des Werbens um Wähler zu erkennen. Es sind jene zwischen Parteipolitik und Staatspolitik. Der Schritt vom Schweigen zum Antisemitismus oder auch nur von seinem abstrakt-schematischem Verurteilen hin zu einer politischen Ausnützung ist klein und nur allzu schnell getan, wie sich im Präsidentenwahlkampf gezeigt hat.

Anstelle von Jahren lernen Sie in kurzer Zeit **Klavierspielen** mit neuer Unterrichtsmethode. Begabter Pianist erteilt Klavierunterricht an Kinder und Erwachsene. Komme ins Haus!

Tel. 73 48 594

Biedermann, Huth und Raschke wurden am 8. April 1945 am Floridsdorfer Spitz gehängt.

„Ehrung" für Otto Skorzeny.
Führend an der Reichskristallnacht beteiligt, bei der Hinrichtung von Biedermann, Huth und Raschke anwesend, wurde er noch lange nach der Befreiung vom Faschismus als „Mussolini-Befreier" gefeiert.

Quelle: Wien, ein Stadtführer durch den Widerstand, 1988, Böhlau

BERICHTIGUNG (Die Gemeinde, 11. 12. 1987, Seite 30)

Die Adresse des Jewish Communal Marriage Bureau: 23, Ravenhurst Ave, UK-London NW4 4EL, Telefon: 203 5207.

LIDO DI JESOLO
VENETIAN RIVIERA
CORTINA
D'AMPEZZO
ROMA

THE GIANNETTI HOTELS GROUP

In jedem unserer Häuser werden die Mahlzeiten am Buffet, im Restaurant und am Grill serviert. Damit können unsere Gäste, gleich welchem Glauben sie angehören, zwischen den Gerichten wählen, die ihnen angezeigt sind, und soviel essen, wie sie wollen.

LA RESIDENZA ROMA
MAJONI CORTINA
AMBASCIATORI PALACE JESOLO
AQUILEIA JESOLO
CESARE AUGUSTUS JESOLO
MONACO & QUISISANA JESOLO

RESERVATION CENTRE - Phone: 0421/971.971 - Telex 410423 GIOTEL - I

Minna Lachs erinnert sich

Aus: Warum schaust du zurück?

So erinnerte sich Minna Lachs, damals eine junge Lehrerin, die aus der zionistischen Jugendbewegung Haschomer Hazair kam:

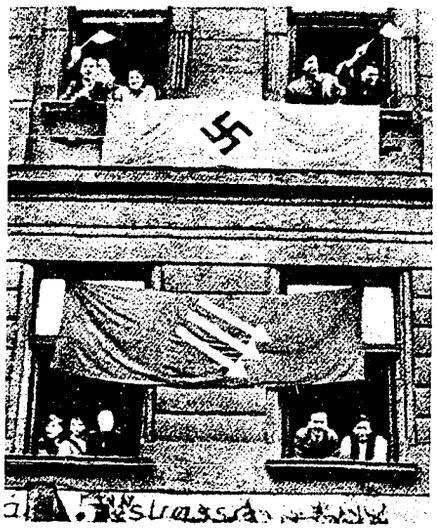
„Wir und unsere Freunde wußten an diesem Tag, daß es viel zu spät war und daß uns etwas Furchtbares bevorstand. Trotzdem saßen wir den ganzen Nachmittag des 11. März vor dem Rundfunkgerät und hofften auf ein Wunder."

Flucht und Exil

„Als ich am Morgen des 12. März erwachte, war aus Österreich die Ostmark geworden und die Heimat des Führers dem Deutschen Reich einverleibt. Von allen öffentlichen Gebäuden wehten die deutschen Fahnen und die Hakenkreuzfahnen. Zahlreiche Verhaftungen waren schon vorgenommen worden. Seit den frühen Morgenstunden wurden die Grenzübergänge streng bewacht – kein Entrinnen mehr –, und auf dem Flughafen Wien-Aspern waren deutsche Luftwaffeneinheiten gelandet. Nur wenigen war es noch geglückt, sich in der Nacht über die Grenze zu retten . . .

Nachts würde man mit allen Freunden, die man im Ausland hatte, telefonieren, ihnen telegrafieren, ihnen schreiben. Stets dieselbe, immer flehentlicher vorgebrachte Bitte: ‚Verschafft und das Einreisevisum in euer Land. Helft uns! Wir wollen nur hinaus . . .'

Bald konnte man auch gegen teures Geld Visa kaufen, zum Beispiel nach Shanghai, nach einzelnen südamerikanischen und afrikanischen Ländern, die man erst auf der Landkarte suchen mußte. ‚;Weit? Von wo?" Junge Leute versuchten in die benachbarten Länder Österreichs heimlich über die Grenze zu gehen. Gewöhnlich unter Führung eines einheimischen Führers. Manchmal glückte es, manchmal hatte der Mann das Geld eingesteckt und war dann verschwunden, und manchmal wurden sie erwischt und zurückgeschickt und landeten im KZ oder wurden in Österreich kurzerhand ‚abgeknallt'."

Quelle: Wien, ein Stadtführer durch den Widerstand, 1988, Böhlau

Wiener Gemeindebau.

Im ersten Stock und zu ebener Erde . . .

Die Wegschauer

Aber neben den Tätern waren es die zahllosen „Mitläufer" und „Wegschauer", „normale" Bürger mit „normalen" Vorurteilen, die Hitlers Herrschaft möglich machten.

„Es gab auch ahnungslose Gutwillige, die, ohne verletzen zu wollen, sagten: ‚Sie können ja nichts dafür, daß Sie eine Jüdin sind. Man kann sich seine Eltern und Ahnen nicht aussuchen.' Und die gar nicht kleine Anzahl derer, die sogar überzeugt sagten: ‚Wenn alle Juden so wären wie Sie, gäbe es keinen Antisemitismus.' Ich weiß nicht, wie viele von all diesen Menschen wegsahen, wenn sie an den lachenden und johlenden Zuschauern vorbeikamen, die um ältere Männer und Frauen standen, die unter der Aufsicht von SA-Männern mit kleinen Handbürsten oder sogar Zahnbürsten Kreideaufschriften auf den Gehsteigen wegzureiben hatten. ‚Wie es geht?' fragte Hans Adler einmal. ‚Man reibt sich halt durch.' Und was sagten die Umstehenden zu einer solchen Schau? ‚Das is dar a Hetz!'"

Und heute . . .

„An einem der ersten Tage der Naziherrschaft durchquere ich den klei-

Die Urania vor der Volksabstimmung

Marchtrenker Schüler werden in Israel mit Alterskollegen lernen, arbeiten und diskutieren:

Brückenschlag mit Kopf, Herz und Hand

MARCHTRENK (OÖN-fsa). Mit einer beachtenswerten Initiative wollen 40 Mädchen und Burschen der Polytechnischen Schule Marchtrenk und ihre Lehrer im Gedenkjahr 1988 nicht nur die Vergangenheit bewältigen, sondern auch etwas für die Gegenwart und Zukunft tun: Sie werden während eines dreieinhalbwöchigen Aufenthaltes in Israel versuchen, mit „Kopf, Herz und Hand" Land und Leute kennenzulernen, mit Alterskollegen in Schulen und Lehrwerkstätten diskutieren und auf einer Plantage als Orangenpflücker arbeiten. Die Idee der jungen Oberösterreicher stieß auf offene Ohren, und mehrere israelische Ministerien erklärten sich sofort bereit, bei diesem „Brückenschlag" zu helfen.

Der Direktor der Polytechnischen Schule Marchtrenk, Dr. Franz Kral, knüpfte im Heiligen Land bereits in den Weihnachtsferien wichtige Kontakte. Inzwischen konnten alle bürokratischen Hürden im In- und Ausland überwunden und der Reisetermin fixiert werden: Am 13. März (also genau 50 Jahre nach der Entmachtung des oberösterreichischen Landeshauptmannes Dr. Heinrich Gleißner durch das Nazi-Regime) werden 21 Mädchen und 19 Burschen mit vier Lehrern von Wien-Schwechat nach Israel abfliegen, die Rückkehr ist für 6. April geplant.

In der ersten Woche des Aufenthaltes werden die Marchtrenker Schüler Berufsschulen und Lehrwerkstätten in Tel Aviv besichtigen und dabei ausführlich über die Ausbildung in Israel informiert werden: das Schulsystem, die Geschichte der Kibbuzbewegung und die vorberufliche Schulung im Militär. Mit gleichaltrigen werden Themen wie „Österreich und die Judenverfolgung", „Geschichte der Juden", „Geschichte des Antisemitismus", „Die zionistische Bewegung", aber auch „Kriege in Israel" und die Probleme Israels in der Gegenwart diskutiert werden.

Bücher-Geschenk von der israelischen Botschaft

„Die Schüler werden schon seit Wochen auf das Projekt vorbereitet. Als Experte in politischer Bildung steht uns vor und während der Reise der Linzer Professor Peter Willnauer von der Pädagogischen Akademie zur Seite. Er wird mit den Schülern vor dem Abflug auch das ehemalige Konzentrationslager Mauthausen besuchen", erklärte dazu Kral den OÖN. Die israelische Botschaft in Wien hat bereits mehrere Container mit Büchern und Informationsmaterial zur Verfügung gestellt. Das Projekt belebt auch den Religions-, Geographie-, Deutsch- und Englischunterricht.

In der zweiten Israel-Woche werden die Schüler in einem Kibbuz wohnen und bei der Orangenernte helfen. Kral: „Das ist ganz im Sinne des großen Schulmannes Pestalozzi – sein Motto ‚mit Kopf, Herz und Hand' kommt heute in den Schulen leider oft zu kurz."

In den letzten zehn Tagen des Aufenthaltes werden die Oberösterreicher historische und religiöse Sehenswürdigkeiten besichtigen und auch den Badeort Eilat besuchen. Bereits morgen (Beginn: 17 Uhr) ist im Marchtrenker Volkshaus ein „Israelisch-Österreichischer Freundschaftsabend" geplant, bei dem unter anderen der israelische Botschaftsrat Dan Ashbel vor Schülern, Eltern und Lehrern sprechen wird. Am 8. März werden die Schüler von Landeshauptmann Ratzenböck im Landhaus empfangen.

Von den Gesamtkosten der Reise (480.000 Schilling) sollen rund 120.000 von den Eltern aufgebracht werden. Das Familienministerium hat bisher einen Unterstützungsbeitrag von 50.000 Schilling zugesagt, vom Unterrichtsministerium gibt es bisher freundliche Worte, aber noch keine konkrete Finanzierungszusage. Die Schule hat bei einem Musical-Abend 40.000 Schilling eingespielt und will auch private Sponsoren gewinnen. Der Landeshauptmann wird „einspringen, wenn Schüler aus finanziell schlechter gestellten Familien nur deshalb zu Hause bleiben müßten, weil sie ihren Beitrag nicht leisten können".

Quelle: Wien, ein Stadtführer durch den Widerstand, 1988, Böhlau

„Ihr habt nur die Heimat verloren"

Von Alfred POLGAR Aus: „Der Emigrant und die Heimat"

„. . . Da man daheim nicht alle Stützen und Freunde des Hitlerregimes loswerden kann, teils weil man sie braucht, teils weil man eben nicht kann, müssen Antinazi und Nazi einen Modus vivendi finden. Mit anderen Worten: Die zufällig nicht umgebracht wurden, müssen ihren Frieden machen mit denen, die zufällig nicht mehr dazugekommen sind, sie umzubringen.

Viele Briefe kommen aus der Heimat, die verlassen zu müssen wir so unglücklich, die verlassen zu können wir so glücklich waren; manche bestätigen unsere Überzeugung, daß ihre Schreiber während der kritischen Jahre knapp das Existenzminimum an Fügung in die Umstände leisteten, nicht ein Winziges darüber hinaus. Schade, daß solche alle Zweifel zerstreuenden Briefe meist nur von jenen kommen, über deren Gesinnung und Haltung nie Zweifel bestand.

Die Briefe aus der Heimat sind voll von Klagen und Anklagen; höchst berechtigten gewiß. Doch es sind da zwei Gruppen von Klagen zu unterscheiden: eine sehr kleine, in der geklagt wird über das Unerträgliche, das, vom März 1938 an daheim ertragen, mit angesehen, miterlebt werden mußte. Und eine weit, weit umfangreichere, deren Verfasser kein Wort verlieren über die Schrecken der Nazizeit, nervös sichtlich erst wurden, als Bomben ihnen aufs Haus fielen, und in rechte Klagestimmung erst mit der Stunde der Befreiung kamen. Kaum hie und da scheint in ihren Mitteilungen ein opportunes Sätzchen auf, aus dem man zur Not schließen könnte, es sei schon *vor* Bomben und Russen ungemütlich im Vaterland gewesen. Und das Wort ‚Befreiung' steht zwischen Gänsefüßchen. Auch wir haben uns die Befreiung freier vorgestellt, mit mehr Ausrufungs- und weniger Fragezeichen. Aber den Morgen anklagen, daß er grau ist, das sollten jene nicht tun, die sich so gut zurechtfanden in der pechschwarzen Nacht, die ihm voranging.

Juden stellen sich um Pässe an

In einem solchen Klagebrief ruft der Absender, seine Schicksale mit denen der Emigranten vergleichend, aus: ‚Ihr habt nur die Heimat verloren.' Nur. Es geht überdies die Sage, ein oder der andere Emigrant hätte, indem er das werden mußte, außer der Heimat noch ein paar Kleinigkeiten verloren, wie etwa sein Leben oder seine Gesundheit, Familie und Freunde, Beruf und Besitz, die Atmosphäre der Muttersprache (für den Geist, was Luft für die Lungen), die Zukunft, für die er vorgebaut hatte, die Vergangenheit, an die ein Wiederanknüpfen ihm nicht mehr möglich ist. In diesem letzten Punkt – ich meine, was die Kontinuität der privaten Lebenslinie anlangt – scheinen die Zuhausegebliebenen doch besser dran zu sein als die Weggegangenen. So schrieb mir zum Beispiel ein Wiener Schauspieler (der als solcher rechtens in hinterer Reihe stand, als wir ihn verließen), die Nazizeit hätte ihre Peinlichkeiten gehabt, aber immerhin habe er sich während ihrer ‚in die erste Reihe nach vorn gespielt'. Wodurch ihm offenbar jene Peinlichkeiten kompensiert erschienen.

Es gibt ein ‚Faust'-Fragment von Lessing, in dem der Geist dem Faust auf die Frage: ‚Was ist das Schnellste auf Erden?' die Antwort erteilt: ‚Der Übergang vom Guten zum Bösen.' Ein Beispiel für die Richtigkeit dieser Antwort lieferte vor etlichen Jahren die unfaßbare Rapidität, mit der sich Kreuze in Hakenkreuze, Menschen in Unmenschen verwandelten. Jetzt vollzog sich im gleichen Tempo die Rückverwandlung. Daß sie so schnell vor sich gehen konnte, verdanken wir dem Führer: weil er nämlich an äußeren Manifestationen der Gesinnung nur so oberflächliche von seinem Volk verlangte wie Parteiabzeichen, Hitlergruß und dergleichen. Stellen wir uns vor, er hätte drastischere, sichtbare Bekundungen der Anhänglichkeit an ihn gefordert. Etwa das Tragen eines Nasenringes. Kein Zweifel, seine Un-

nen ‚Beserlpark' vor unserem Wohnhaus, den Börsepark. Zwei Knirpse, etwa acht Jahre alt, kommen mir entgegen, schauen mich an, flüstern miteinander. Dann fragt der eine: ‚Warum tragen S' kein Hakenkreuz? San Sie vielleicht a Jüdin?' Ich gehe ruhig weiter. ‚Wann S' a Jüdin san, derfen S' da net gehen, das ist für uns, für die Arier!' – ‚Gehen darf s' schon, nur sitzen darf s' net', sagt der andere Knirps.

Heute sind die Knirpse Männer Ende der Vierzig. Was ist mit diesem in der Kindheit erlebten Hochgefühl geschehen: ‚Mir san Arier und dürfen alles, und wir entscheiden, was du darfst oder nicht darfst.' Haben sie verdrängt, was mir in der Erinnerung so klar vor Auge und Ohr steht? Was geschah mit diesen Kindheitserlebnissen? Was geschah mit den Erfahrungen, die sie in HJ und BdM gemacht haben, wie haben sich diese Erlebnisse auf ihr späteres Dasein ausgewirkt?"

TOLERANTE REPUBLIK

Wie aus einem Schreiben des Bundesministeriums für Inneres hervorgeht, ist es seit 1984 zu zahlreichen Anzeigen und Strafverfahren in Zusammenhang mit den §§ 3 (Verbot der nazistischen Wiederbetätigung) und 283 (Gesetz gegen Verhetzung) gekommen:

1984	§ 3	24	Anzeigen, davon 21 Verfahrenseinstellung;
		3	Verfahren sind noch anhängig.
	§ 283	2	Anzeigen, davon 2 Einstellungen.
1985	§ 3	99	Anzeigen, davon 32 Einstellungen; 67 dieser Verfahren sind noch anhängig bzw. ihr Ausgang nicht bekannt (im BM f. Justiz zu erfragen).
	§ 283	3	Anzeigen, davon 3 noch anhängig.
1986	§ 3	93	Anzeigen, davon 44 Einstellungen; 49 dieser Verfahren sind noch anhängig bzw. ihr Ausgang nicht bekannt
	§ 283	42	Anzeigen, davon 31 Einstellungen, 4 Verurteilungen und 7 noch anhängige Verfahren.
1987			Im Zeitraum Mai 1986 bis Juni 1987 kam es zu 29 Anzeigen (Verwaltungsstrafverfahren nach Art. 9/1 EGVG, seit V/86 in Kraft), davon wurden 7 eingestellt, 4 endeten mit Verurteilungen und 18 sind noch anhängig.

tertanen hätten ihn angelegt, seine Philosophen der Sache den ideologischen Unterbau, seine Kunstgelehrten ihr die ästhetische Rechtfertigung approbiert. Die Rückverwandlung aber von Nazis in Nichtnazis wäre nicht so leicht gewesen wie jetzt, wo sie sich rasch und schmerzlos vollzog, im Handumdrehen, im Sinn-Umdrehen. – Ein Geist mit heutigen Erfahrungen hätte wahrscheinlich seiner Antwort an Faust: ‚Das Schnellste ist der Übergang vom Guten zum Bösen', hinzugefügt: ‚und retour'."

und gesagt hat, es sind ein paar Leuteln dort, ein paar Leuteln hat er gesagt, die fort müssen; das tust du, hab ich mir gedacht, das ist ein gutes Werk, das tust du. Can dall'Ostia, sind's nicht auch Menschen? Sind's nicht Leut, die Leuteln? In Wien haben sie mit Zahnbürsteln Straßen kehren müssen, hat der Kartitscher gesagt, und mit der Zunge Inschriften von den Mauern schlecken, und die SS hat sie in den Arsch getreten mit den Stiefeln. Das tust du, Robert, hab ich mir gesagt, den Leuteln hilfst du, Ostia, sie sind doch Leute."

Aus: Schöne Welt, böse Leut

Bürgermeister Karl Seitz in Gestapo-Haft

Quelle: Wien, ein Stadtführer durch den Widerstand, 1988, Böhlau

Ein Gerechter

Von Klaus GATTERER

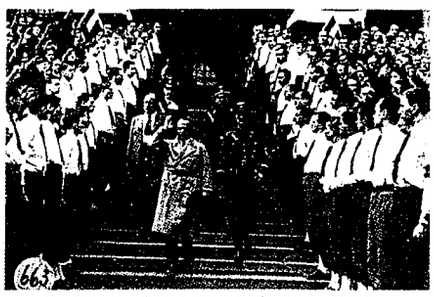
Der einstige Knecht der Familie Gatterer in Sexten war ein „Fluchthelfer".

„Eines Sonntags nachmittags kam der Robert . . . und zog sich mit dem Vater in den Stadel zurück; bevor der Robert ging, steckte ihm der Vater vor dem Haus heimlich die Schlüssel zum Stadeltor und zu der im Futterhaus gelegenen neuen Kornkammer zu. Am Abend redete die Mutter der einen Herrschaft für den nächsten Tag einen Ausflug ins Innerfeldtal ein, unsere Kinder würden sie begleiten; sie könnten dann auch nachsehen, ob die Alpini bei den Manövern in der Wiese Schaden angerichtet hätten.

Die Vorkehrungen waren – wie ich später erfuhr – nötig, um Roberts seltsames Schmuggelabenteuer zu tarnen. Während der Nacht schmuggelte er einige Juden, Männer und Frauen, aus dem ‚früheren Österreich', wie er sagte, heimlich zu uns herüber; den Tag über blieben sie bei uns im Stadel verborgen, und in der folgenden Nacht führte der Robert sie über Waldwege nach Toblach, wo sie den blauen, kleinen Schneckenzug bestiegen, der über Cortina ins Venezianische führt.

‚Ich hab so viel Segen gehabt beim Schmuggeln, daß ich schon einmal ein gutes Werk tun muß', erläuterte der Robert dem Vater den Sachverhalt . . .

Verflucht, hab ich Segen gehabt! Und da hab ich mir gedacht, wie der aus Kartitsch herübergekommen ist

Gauleiter Josef Bürckel bei der feierlichen Wiedereröffnung der Wiener Universität am 25. April 1938

Quelle: Wien, ein Stadtführer durch den Widerstand, 1988, Böhlau

Ing. Kurt Klein

Ausführung und Projektierung
von Gas-, Wasser- und
Heizungsanlagen,
Rohrleitungsbau,
Gas-, Wasserleitungs- und
sanitären Anlagen

1090 Wien, Thurngasse 8, Tel. 34 12 14

WIR EMPFEHLEN:

WIEN

Ein Stadtführer durch den Widerstand

Markierungen
Reisen in den Alltag

Böhlau

Jugendgruppe der tschechischen Minderheit. Einige der Abgebildeten wurden wegen ihrer Widerstandstätigkeit hingerichtet.

„Land des Lächelns"?

„Auch **Dr. Fritz Beda-Löhner** wurde 1942 mit einem Transport jüdischer Häftlinge von Buchenwald ins Vernichtungslager Auschwitz gebracht. Dort wurde er krank. Als er sich beim Revier zwecks Behandlung anstellte, wurde an ihm das an so vielen anderen Häftlingen praktizierte Todesspiel gespielt, nämlich das Totprügeln. Er wurde gesehen, wie er torkelnd Operettenmelodien, darunter aus dem ‚Land des Lächelns', sang. Immer wieder hat er gewimmert, er wollte nicht sterben.

Franz Lehár war eben zu jener Zeit ein im Dritten Reich gefeierter Musiker, während sein Textdichter im Konzentrationslager täglich den Tod befürchten mußte. Beda-Löhner konnte mit gutem Grund hoffen, daß sich Lehár unter Zuhilfenahme seiner Beziehungen bemühen werde, ihm die Ausreise zu ermöglichen und damit die Freiheit zu verschaffen. Aber das war ein schlimmer Irrum.

Aus: Rot-weiß-rot in Buchenwald

Käthe Leichter s. A.

Am 12. Februar 1934 ziehen sich Käthe Leichter und ihr Mann Otto aus ihrer Wohnung in der Eßlinggasse in den Untergrund zurück. Zwischen März und September 1934 halten sich die Leichters in der Schweiz auf, dann kehren sie illegal in ein Haus in Mauer bei Wien zurück. Sie arbeiten bei den Revolutionären Sozialisten mit, in deren Schulungsausschuß Käthe Leichter Mitglied ist. Das Haus in Mauer ist beliebter Treffpunkt illegaler Funktionäre. Von März 1937 bis März 1938 leitet sie den Informations- und Nachrichtendienst der RS.

Nach dem Einmarsch der Hitlerwehrmacht will Käthe Leichter Kinder und Mutter nicht allein zurücklassen und bleibt trotz Empfehlung von Freunden in Wien. Sie unterschätzt offenbar die tatsächliche Gefährdung. Ständig wird sie von Hans Pav, der als Mitarbeiter der RS zum Gestapo-Spitzel geworden war, beobachtet. Als sie die Verfolgung merkt, will sie ausreisen. Als sie aber vor der geplanten Abreise Ende Mai 1938 bei ihrer Mutter in ihrem Geburtshaus am Rudolfsplatz anruft, lockt sie die Gestapo, die bereits bei ihrer Mutter ist, hin. Sie würde ihre Mutter sonst nie wiedersehen.

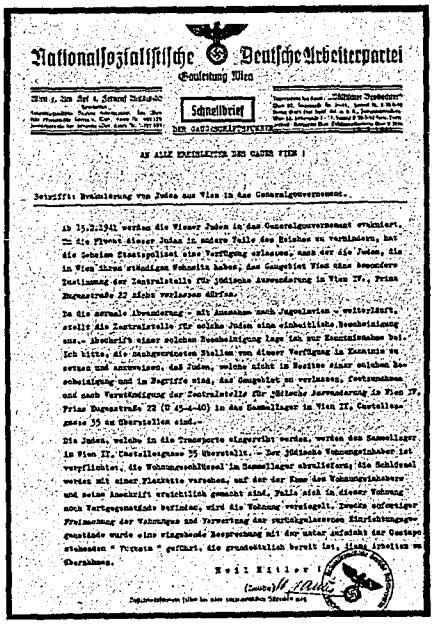
Marc Aurel 4

A. Stein – Textil-Import

Marc Aurel-Straße 4
Telefon 533 36 40/0, 533 52 26/0

Im Herbst 1939 kommt sie nach langer Einzelhaft – in der sie sich durch Klopfzeichen und über Kassiber mit anderen verständigt – in das KZ Ravensbrück. Dort stirbt sie am 17. März 1942, gemeinsam mit einer Gruppe von 1500 Jüdinnen in einer ersten Vergasungs-Aktion.

Quelle: Wien, ein Stadtführer durch den Widerstand, 1988, Böhlau

Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei
Gauleitung Wien

Schnellbrief

AN ALLE ORTSLEITER DES GAUES WIEN !

Betrifft: Evakuierung von Juden aus Wien in das Generalgouvernement.

Rückenschmerzen, Bandscheibenschaden?

Hilfe bringen das Perlsche Zuggerät, Schlüsselzonen-Massagen und die Chiro-Gymnastik.

Beratung:
Institut Dr. Körblers Nachfolger,
1030 Wien, Ungargasse 50,
Tel. 75 31 20
Täglich von 13 bis 18 Uhr

Mode, die paßt
Mode, die stimmt

Österreich

Mode, die sich
jeder leisten kann

8mal in Wien
Mariahilfer Straße 84, 1070 Wien, 96 17 06
Mariahilfer Straße 55, 1060 Wien, 587 71 46
Landstraßer Hauptstraße 1A, 1030 Wien, 73 54 31
Favoritenstraße 101, 1100 Wien, 604 43 91
Favoritenstraße 79, 1100 Wien, 604 35 42
Singerstraße 4, 1010 Wien, 52 57 45
SCS (Shopping City Süd), 69 45 92
Kärntner Straße 12, 512 17 23

Elfriede Schmidt

1938 . . . und was dann?

270 Seiten, engl. brosch.,
Preis: öS 198,–

ÖSTERR. KULTURVERLAG
6065 THAUR/TIROL
KRUMERWEG 9
Telefon 0 52 23 / 64 53

IM BUCHHANDEL ERHÄLTLICH

Versöhnung ohne Verschleierung. Mit dieser Motivation und ausgestattet mit persönlichem Engagement ging die Herausgeberin Elfriede Schmidt an das Projekt heran, Interviews über das Jahr 1938 zu veröffentlichen. Von Persönlichkeiten aus Politik, Gesellschaft, Kultur und Religionsgemeinschaften bis hin zum „einfachen Mann auf der Straße".

Die Erlebnisse dieser Menschen im Jahre 1938 – auch der Zeit vorher und danach – lassen bei denen, die damals von den Ereignissen selbst betroffen waren, Erinnerungen wach werden und bei den jungen Lesern Geschichte lebendig werden. Eine Aktualisierung des Jahres 1938, das die Ereignisse von damals mehr als nur in die Gegenwart und Zukunft spiegelt.

Fünfzig Jahre nach dem Einmarsch deuscher Truppen in Österreich ist es allerhöchste Zeit, sich in Erinnerung zu rufen, was im Jahr 1938 geschehen ist. Gerade die Ereignisse der letzten Zeit werfen die Frage auf, ob über die Zeit „damals" genug gesprochen wurde. Hört man andererseits den Ausspruch *„Nicht schon wieder dieses Thema!"* oder ähnliche, darf sich die oder der Interessierte fragen, ob Übersättigungsgefühl den Schluß zuläßt, daß Vergangenheitsbewältigung in Österreich in geeigneter Weise stattgefunden hat. Zu gerne sah sich dieses Land nur als Opfer des Nationalsozialismus. Die Gegenwart präsentiert die Rechnung: Tendenzen zur Banalisierung des nationalsozialistischen Regimes; Diskussionen über die Anzahl der Ermordeten (z. B. fünf oder sechs Millionen Juden), bis hin zur *„Auschwitz-Lüge"* – und das nicht nur bei diversen Stammtischrunden; peinliche Aussagen von Politikern und nach darauffolgenden Rücktritten vehemente Drohungen an jüdische Mitbürger; Vorurteile gegenüber einzelnen Randgruppen in der Gesellschaft nehmen zu.

Die Reaktionen darauf bleiben nicht aus: starke Polarisierungstendenzen im Inland; das Ausland – insbesondere die demokratischen Staaten – geht auf Distanz.

Der Herausgeberin **Dr. Elfriede Schmidt** ist es nun gelungen, eine Reihe prominenter und weniger prominenter Persönlichkeiten für Fragen zu gewinnen, die alle um das zentrale Thema kreisen: *Wie haben Sie 1938 erlebt?* Aus der Vielzahl der Interviews wurde eine Auswahl getroffen – nicht nach dem Bekanntheitsgrad der Interviewpartner, sondern nach dem Gehalt ihrer Aussagen. Die Antworten auf die Fragen sind oft erschütternd, manchmal auch verblüffend, mitunter hoffnungserweckend, durchwegs aber von zeitgeschichtlicher Qualität. Sie lassen in ihrer Gesamtheit den Schluß zu, daß es noch lange nicht an der Zeit ist, das Jahr *1938* ad acta zu legen, sondern daß es stets neuer Bemühungen bedarf, an einer *Versöhnung* mit den ehemaligen Opfern zu arbeiten. Eine Versöhnung ohne Verschleierung. „Versöhnung", weil es auch nach 50 Jahren noch vieles gutzumachen gilt; „ohne Verschleierung", weil reale Versöhnung nur aufgrund des Wissens über die damalige Zeit geschehen kann. Denn Vergangenheitsbewältigung fordert uns auf, auch darin die Pflicht zu sehen, sich mit Daten, Dokumenten, Analysen . . . dieses noch jungen Geschichtsabschnittes zu beschäftigen.

Hollandia Mazzoth

— ein Begriff für Qualität und Kaschruth!

DÄCHER & FASSADEN
ING. H. WOCILKA
geprüfter Spengler- u. Dachdeckermeister
1020 Wien · Große Schiffgasse 24
TEL. 33 74 60

Zur Lage in Israel – zwei Meinungen

In und um Israel werden die Schatten länger

Von Meron BENVENISTI[1]

Der Generalstreik von fast 750.000 israelischen Arabern war nicht nur eine eindrucksvolle Machtdemonstration, sondern auch ein bemerkenswerter Beweis von Solidarität mit ihren Brüdern in den besetzten Gebieten von Gaza und der Westbank. Es war auch der Höhepunkt eines langsamen und schmerzhaften Aufbaues eines Gemeinschaftsgefühles durch das vierzigjährige Leben im jüdischen Staat.

Dies ist die Niederlage für jene Israelis, die glauben, daß das palästinensische Problem und die dadurch verursachten Störungen nur eine Frage der besetzten Gebiete und nicht von Israel ist – und daß dieses Problem lediglich eines von „law and order" ist.

Plötzlich wollte die Realität jedoch nicht mehr mit der Wahrnehmung übereinstimmen. Die illusorische Unterscheidung zwischen dem großstädtischen Israel und seinem 20 Jahre alten Kolonialreich in der Westbank und in Gaza mußte aufgegeben werden. Jene Linie, welche die Israelis auslöschten, indem sie die besetzten Gebiete besiedelten, womit sie eine volle physische und ökonomische Integration schufen, wurde nunmehr von den Palästinensern ausradiert. Die Israelis haben das Land vereinigt, damit jedoch auch ungewollt die Palästinenser geeint.

Die alten Bedingungen wurden wieder erschaffen. Der alte gegenseitige Kampf erneuert. Es ist ein organischer und endemischer Konflikt, der dreieinhalb Millionen israelische Juden und zwei Millionen palästinensische Araber involviert, wobei es hier um fundamentale Dinge wie Identität und Legitimität geht.

Er wird ausgetragen von jungen Palästinensern, die in eine Besetzung von jüdischen Zeloten hineingeboren wurden, die an eine göttliche Führung glauben; von jungen israelischen Rekruten, die palästinensische Jugendliche erschießen, weil ihnen gesagt wurde, sie kämpften um ihr nacktes Überleben; von jenen, die Häuser gegen den Feind errichtet haben, während sie die Häuser von Terroristen zerstört haben; von solchen, die jüdische Bäume pflanzten, während sie arabische ausrissen.

Die Dynamik des israelisch-palästinensischen Konfliktes ist den anderen solcher Art, sei es in Belfast oder Beirut, sehr ähnlich. Er wird in einem endlosen Teufelskreis von Gewalt, Zwang und Herrschaft geführt, begleitet vom Entstehen von Stereotypen und dem Absinken der Schwelle von moralischen Werten.

Aber all dies wurde von den Israelis nicht wahrgenommen. Sie verwehren sich ganz einfach der Kenntnisnahme des berühmten Dilemmas, ob Israel nunmehr ein jüdischer oder ein demokratischer Staat sein soll, sowie der Erkenntnis, daß jeder neue Tag die Entscheidung mehr und mehr vorwegnimmt.

Die Israelis wollen ganz einfach die Natur dieser zweiten Republik, die 1967 errichtet wurde, nicht wahrhaben. Diese Republik ist rigide, und ihre politische Hierarchie und soziale Struktur basiert auf dem System der jüdischen Herrschaft und der palästinensischen Unterordnung und wird durch Gewalt zusammengehalten.

Die meisten Juden sehen keine Alternative zu dem Status quo. Die gegenwärtige Situation nagt nicht an ihrem Bewußtsein, weil ihnen der derzeitige Zustand als Notwendigkeit für ihre Sicherheit erscheint. Sie sind nicht dazu gezwungen, zwischen Patriotismus und liberalen und demokratischen Werten zu wählen. Konfrontiert mit dem palästinensischen

Die Wurzeln des Problems liegen in der Weigerung, Israel anzuerkennen

Von David BAR-ILLAN[2]

Das Problem mit den meisten der Meinungen über den israelisch-arabischen Konflikt ist, daß sie nicht nur auf den Informationen aus dem Fernsehen basieren, sondern mit diesem übereinstimmen. Politisches Denken scheint von den Schnappschüssen des Fernsehens beherrscht zu sein. Dieses sieht die Ereignisse vom kinematographischen Blickwinkel aus, als Zusammenstöße zwischen Gut und Böse, Besetzern und Besetzten, und schließen daraus, daß, was immer falsch ist, der Fehler der Besetzer ist, und die Lösung lediglich im Ende der Besatzung liegt.

In Wahrheit waren Aufruhr, wie der Terrorismus, in dieser Region schon lange vor der „Besetzung" im Jahre 1967 endemisch. Noch haben die Ursachen für die gegenwärtige Unbeständigkeit irgend etwas mit dem Verhalten der „Besetzer" zu tun.

Der erste und wichtigste Grund ist der bedauerliche Zustand der Flüchtlingslager, wo die meisten der Zusammenstöße ihren Ausgang nahmen. Daß das Problem von einigen hunderttausend arabischen Flüchtlingen in den vergangenen 40 Jahren nicht gelöst wurde, ist ungeheuerlich.

Israel jedoch dafür verantwortlich machen zu wollen ist wohl noch ungeheuerlicher. Israel hat den Flüchtlingen immer angeboten, für Unterkunft zu sorgen. Aber alle diese Angebote wurden nicht nur von den Arabern zynisch verhindert, die offensichtlich vorzogen, daß die Flüchtlinge ein schwelendes politisches Problem bleiben sollten, sondern auch von der ganzen Weltgemeinschaft. Bezeichnenderweise verhallten die wiederholten Aufrufe Premierminister Yitzhak Schamirs an die internationale Gemeinschaft – zuletzt durch den Präsidenten von Italien –, sich dieser Sache anzunehmen, ungehört.

Verschärft wird die Unruhe noch weiter durch das Fehlen von politischen Lösungen. Unsicherheit ruft Instabilität hervor, und solange die Araber von Gaza, Judäa und Samaria glauben, daß Israel eines Tages diese Territorien fallenlassen könnte, werden sie sich nicht mit einer israelischen Herrschaft abfinden. Aber unglaublicherweise scheint die ganze Welt gerade Premierminister Schamir die Schuld zuzuschieben – ihm, der wiederholt seinen Wunsch geäußert hat, direkte Verhandlungen ohne Bedingungen einzugehen.

Sein größtes Vergehen scheint seine Ablehnung des sowjetischen und PLO-Vorschlages einer internationalen Konferenz zu sein – eine Position, die bis zuletzt von den Vereinigten Staaten unterstützt wird. Niemand scheint daran zu denken, König Hussein von Jordanien zu kritisieren, obwohl er an der Idee einer internationalen Konferenz festhält, genau deshalb, weil er weiß, daß es eine Totgeburt ist. Sogar der größte Befürworter einer solchen Konferenz, Außenminister Schimon Peres, hat eine solche Konferenz an die Bedingung der Nichtteilnahme der PLO, der Wiederaufnahme der diplomatischen Beziehungen zwischen der UdSSR und Israel und der Öffnung der sowjetischen Tore für eine jüdische Emigration geknüpft – Bedingungen, die wohl in absehbarer Zukunft nicht erfüllt werden.

Es gibt nur einen Weg zum Frieden: zeitlich nicht limitierte, ohne äußeren Druck stattfindende direkte Verhandlungen zwischen den beiden Parteien des Konfliktes. So lösen souveräne Staaten ihre Meinungsverschiedenheiten. In den Gesprächen zwischen Jordanien und Israel sollten Vertreter der Palästinenser teilnehmen. Aber diese können keine Mitglieder der PLO sein, aus dem einfachen Grund, daß kein Staat mit einer Organisation

BENVENISTI

Negativismus und Terrorismus, scheinen alle Alternativen unannehmbar.

Die Palästinenser andererseits helfen den Israelis, sich die Kosten des Status quo zu ersparen. Sie weigern sich, realistische Strategien zu überlegen, während sie erwarten, daß die palästinensische Revolution den jüdischen Staat möglicherweise zerstören könnte. Drohungen und Repressalien gegen Palästinenser, die es wagen, ihre von der offiziellen „PLO"-Linie abweichenden, gemäßigten Meinungen zu äußern, oder versuchen, diese zu verwirklichen, entmutigen letztlich fast alle.

Die palästinensische Szene wird von zornigen jungen Männern dominiert, die mutig genug sind, die israelischen Soldaten mit bloßen Händen anzugreifen, aber nicht genug Mut aufbringen, ihre Wut in positive Aktionen umzusetzen. Eine neue Generation von palästinensischen Märtyrern wurde geschaffen; eine euphorische Stimmung des Stolzes in den Gebieten ist weit verbreitet. Aber auch das wieder hat keinerlei Einfluß auf die Israelis, die die Palästinenser notgedrungen als Gangs von jugendlichen Delinquenten ansehen.

Weder Israelis noch Palästinenser haben die Lektion der letzten Wochen gelernt. Aber schon bald wird es zu den nächsten Ausschreitungen kommen, und der Bürgerkrieg wird in einem neuen Teufelskreis der Gewalt explodieren.

Der Vorhang ist aufgegangen – für einen neuen Akt einer alten Tragödie. Im Gegensatz zu den vorhergehenden Akten wird dieser praktisch alleine von den beiden tragischen Helden bestritten, während sich die Unterstützer zurückgezogen haben. Das müde Publikum beteuert, daß sich die Tragödie schon ganz nahe der Katharsis befindet, aber die Schauspieler bestehen darauf, den Todeskampf weiterzuführen. Dunkelheit umhüllt die kampfzerfurchte Landschaft des Heiligen Landes. Die Schatten von Haß und Angst sind länger geworden. Weine, geliebtes Land.

1 Der Autor ist der ehemalige Vizebürgermeister von Jerusalem, der als Leiter einer unabhängigen Studiengruppe eine Untersuchung über die besetzten Gebiete durchgeführt hat.

BAR-ILLAN

verhandeln kann, die ihm seine Existenzberechtigung abspricht.

Vor einigen Jahren schien König Hussein im Prinzip direkten Verhandlungen zuzustimmen, zog sich dann jedoch auf Druck von Syrien und der Sowjetunion wieder in das Schneckenhaus einer Forderung nach einer internationalen Konferenz zurück. Seine Weigerung mit Israel zu verhandeln, ohne sicher zu sein, daß sich Israel zumindest auf die Waffenstillstandslinien von 1949 zurückzieht und auf Jerusalem verzichtet, eine Lösung, die das Ende von Israel bedeuten würde, ist in irgendeiner Art und Weise verständlich. Sein eigener Großvater wurde, so wie viele andere, ob groß oder klein, dafür getötet, einen Kompromiß und eine Koexistenz mit Israel überlegt zu haben.

Diese Geschichte deutet, wie die letzten Zusammenstöße, auf eine der Tragödien des Nahen Ostens: die Tatsache, daß gemäßigte Araber sich nie durchsetzen können und wenn, dann nicht lange. Erst jüngst, lange vor dem Beginn der Zusammenstöße, hat sich der ägyptische Erziehungsminister geweigert, Landkarten in den Schulen verteilen zu lassen, die von der UNICEF hergestellt wurden und auf denen der Name Israel zu lesen war – und dies zehn Jahre nach Anwar Sadats Besuch in Jerusalem.

All jene, die nach den wahren Ursachen des arabisch-israelischen Konfliktes suchen, brauchen nicht weiter zu schauen.

2 Der Autor ist Direktor des Jonathan-Institutes, einer privaten antiterroristischen Stiftung.

Hollandia Mazzoth

— ein Begriff für Qualität und Kaschruth!

AUF UNS IST VERLASS !

1a Installateur
Die 1 Adresse für Bad & Heizung

AUF IHREN INSTALLATEUR
FÜR
GAS , WASSER , HEIZUNG
SANITÄRE ANLAGEN

WALTER BAUMANN

1020 wien, ferdinandstraße 30 tel. 24 93 04

Syrien

Syrische Juden dürfen nicht mehr von Stadt zu Stadt umziehen und den Wohnort ohne amtliche Bewilligung wechseln. Das verlautete aus gut informierten Kreisen in Jerusalem und im Vorfeld einer Tagung über das Schicksal der Juden in Syrien. Zur Zeit sollen in Syrien etwa 4000 Juden leben, dies in großer Not. Viele von ihnen werden wegen „Spionage für Israel" verfolgt und bestraft.

Mittwoch, 9. März 1988
FS 2, 22.22 Uhr

Libanon –
DIE HASCHISCH-CONNECTION

In der libanesischen Bekaa-Ebene wird unter den Augen der Syrer das große Geschäft mit den Drogen gemacht.
Eine Dokumentation von Chris Wenner (Wh. am 13. 3., FS 1).

Französische Abgeordnete fordern Auslieferung von Alois Brunner

Hundert französische Parlamentsabgeordnete haben in einem Brief an den syrischen Präsidenten Hafez Assad die Auslieferung des Nazi-Kriegsverbrechers Alois Brunner nach Frankreich verlangt. Der gebürtige Österreicher, ehemaliger Gehilfe Adolf Eichmanns und einer der zehn meistgesuchten Naziverbrecher, lebt seit Jahren unbehelligt in Damaskus.

Eine Auslieferung an Frankreich, wo Brunner wegen Mitwirkung an der Deportation von 128.500 Juden 1954 in Abwesenheit zum Tode verurteilt wurde, würde Syriens Ansehen vergrößern, hieß es in dem Anfang Februar veröffentlichten Schreiben. Damaskus könne den 75jährigen Kriegsverbrecher auch an ein anderes Land ausliefern, das ihn der Justiz übergeben würde. Die Bundesrepublik Deutschland, Österreich und Polen haben seit Jahren wiederholt bei der syrischen Regierung Auslieferungsbegehren gestellt, sind aber bisher in Damaskus stets auf taube Ohren gestoßen. Der Brief wurde von Abgeordneten der oppositionellen sozialistischen Partei und der Regierungskoalition unterzeichnet.

Bialystok

Ein polnischer Historiker, der sich für *ehemalige Einwohner von Bialystok* (und Gegend) interessiert und über Zamenhof ein Buch geschrieben hat, bittet um Zuschriften:

Tomasz WISNIEWSKI
PL-15-370 Bialystok
Bema 95/99, Polen

Äthiopien/Israel

Der Eingliederungsminister **Jakob Zur** hat erfahren, daß in Äthiopien vor einiger Zeit etwa 20 Juden vor Gericht gestellt wurden, denen man vorwirft, Versuche unternommen zu haben, nach Israel auszuwandern. Die meisten Verhafteten haben Angehörige, die sich jetzt in Israel befinden und um ihr Schicksal besorgt sind.

Zur erklärte, daß sich in Äthiopien immer noch zwischen zehn- und zwölftausend Juden befinden, denen die Behörden nicht erlauben, nach Israel auszuwandern.

In Israel befinden sich jetzt 16.000 jüdische Einwanderer aus Äthiopien.

Eine arabische Taube

Haya Samir, die 19 Jahre alte arabische Sängerin, die seit einiger Zeit erfolgreich mit dem Unterhaltungsensemble des Südkommandos der israelischen Armee auftritt, ist das erste arabische Mädchen, das sich freiwillig zum Dienst in der Armee gemeldet hat. Haya Samir ist der geborene Star und erobert jedes Publikum im Sturm. Vor kurzem errangen sie und ihre Truppe den ersten Preis im diesjährigen Hebräischen Liederfestival mit dem Lied: *„Eine Taube mit dem Olivenblatt".*

Vielleicht kann Haya den israelisch-arabischen Frieden ein Stück näherbringen . . .

ኖቬምበር 1987 חשון תשמ"ח 5747

ለአለሌ ኢት ዮጵያ በእሥራኤል የሚኖሩትም የአማርኛ ጋዜጣ 11½ בישראל לעולי אתיופיה עיתון לעולי

የአቶ ዮና በጋሰ የሕይወት ታሪክ

አቶ ዮና በጋሰ ከአናታቸው ወይዘሮ በለው አረዳና ከአባታቸው አቶ በጋሰ ብሩ በ1909 ዓ.ም ጉጋደር ከፍለሀገር፣ ወለታ ከተባለው ባቤቴአሥሌ ሶቾ መገደር ተወለዱ በልጅነታቸው ዘመገ አገደ መገደራ ልጆች ሁሉ በስብት አረኘነትና በጉርና ተብሣር ተው ወለጀቻውነ በመርዓት ሲናሩ ከ፪፱ በኋለ በአካባቢው በ ነበረው የደሁዓውያነ ቱብውሰት ት ሥቤት በመገባት የአማርኛና የገዕዝ ደነደነ ተከታተሉ

አሥራኤል መጥተው ትምህርት አገዲገበ፱ አደረጉ ከ ነዚሁ ወጣቶች መሀከል ፬ኙ ወደ ኢትዮጲያ በተመለሰበት ጊዜ ወደ ገጉሙ ኃይለሰላሴ አቅርበው የሥራ ሙርታቸውነ አበረከቱ ነገሙሙ በደስታ ተቀበሏ ቸው ወጣቶቹ ለወገናቸቸው ትምህርት አገዲያ ሰተሙሩ በሀኑት ሃይሀዲት ፣ በጀት አገዲውልበ በመጠ ፱ት የመጀመሪያውነ አዳሬ ት ሥቤት ውዘቢ በተባለው መገደር ከፈተ በየ፯ት ጊዜ ውስጥም

מנהיג יהודי אתיופיה — יונה בוגלה איננו

מנהיגם הנערץ של יהודי אתיופיה, יונה בוגלה הלך לעולמו, בן 77 היה במותו. יונה בוגלה נולד ב-1908 בכפר וולקה שבמחוז גונדר. בנעוריו היה רועה צאן. חייו של יונה השתנו כאשר הגיע לכפרו אדם לבן בשם יצקב פייטלוביץ. בעזרתו הגיע יונה לירושלים

Kopfblatt einer israelischen Zeitung für neu ins Land eingewanderte äthiopische Juden; links der amharische (der Sprache Äthiopiens), rechts der hebräische Text.

Texhages

Spezialhaus für Damen-, Herren- und Kinderbekleidung
Reiche Auswahl
zu günstigen Preisen

1070 Wien, Neubaugasse 28—30
Linz, Hauptbahnhof

Internationale Ehrung für Jerusalemer Professor

Elihu Katz, Professor für Kommunkation und Soziologie an der Hebräischen Universität Jerusalem, wurde als Gewinner des begehrten *McLuhan-Teleglob-Canada-Preises* für das Jahr 1987 erkoren. Der alle zwei Jahre vergebene internationale Preis für Kommunikation ist mit der Summe von 50.000 Dollar verbunden, die von der kanadischen UNESCO-Kommission zusammen mit Teleglobe Canada vergeben wird. Professor Katz wurde dank seiner außerordentlichen Beiträge im Bereich der Kommunikation gewählt, wobei seine Forschungsgebiete Kultur und Kommunikation in Israel, die Wechselbeziehungen zwischen persönlicher und Massenkommunikation und die Bedingungen, unter denen Massenmedien als Förderer von Wandel wirksam werden, umfassen. In letzter Zeit hat Professor Katz, der 1926 in New York geboren wurde, „Medienereignisse" wie den Besuch des Papstes in Polen sowie die Olympischen Spiele untersucht. Ein weiteres Forschungsobjekt war der Frage gewidmet, wie kulturell verschiedene Zuschauerkreise auf amerikanische Fernsehprogramme wie etwa „Dallas" reagieren.

„Keinen Zentimeter Boden von ganz Palästina . . ."

Zalach Chalef, Stellvertreter von PLO-Chef **Jasser Arafat** und unter dem Namen *„Abu Jihad"* bekannt, erkärte dieser Tage in einem Interview mit der in Abu Dhabi erscheinenden Tageszeitung „El-it-chad", die Palästinenser würden nach wie vor nach der Rücknahme jeden Zentimeters Boden der palästinensischen Heimat und nach Proklamierung eines selbständigen Staates Palästina im ganzen Staatsgebiet streben. Die Frage der Grenzziehung stelle am Anfang kein Problem dar, meinete „Abu Jihad". Im Bericht heißt es, die PLO sei längst bereit, einen Palästinenserstaat „auch nur in Nablus" zu proklamieren. Dabei müsse betont werden, daß es sich dabei nur um ein **„erstes Stadium"** handle.

Der ägyptische Journalist Ànis Mansur meinte seinerseits, daß die arabischen Staatschefs keinen anderen Ausweg als die Aufnahme von Verhandlungen mit der israelischen Regierung haben, um zum erwünschten Ziel, der Errichtung eines Palästinenserstaates, zu gelangen. Man müsse „den Ball aufs israelische Feld schießen". Die arabische Stellungnahme sei „wirklichkeitsfremd": In der arabischen Taktik müsse eine grundlegende Änderung eintreten.

Scheich Hussein Fadlallah, schiitisch-islamischer Prediger des Hasses in Beirut: „Wir wollen das Land mit Gewalt befreien. Wir erstreben die Änderung der ganzen Welt und wollen sie mit Waffengewalt zum Islam bekehren. Wir wollen alle Ketzer töten, darunter auch die zionistischen Juden!"

Bank
Winter & Co AG

SIMON MOSKOVICS

bietet ihre Dienste zur Durchführung sämtlicher Bankgeschäfte an

1010 WIEN, Liliengasse 1, Telefon 51504

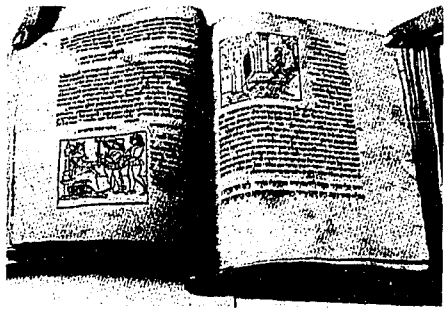
Israel-Diaspora-Verbindungen über Satelliten

Es hört sich wie ein modernes technisches Wunder an, und es ist auch eines. Eine neue Anstrengung durch die Informationsabteilung der Zionistischen Weltorganisation soll in naher Zukunft die Diaspora und Israel einander näherbringen. Das Mittel ist der Einsatz der fortgeschrittenen Satelliten-Technologie, womit die Informationsabteilung der ZWO sich in die vorderste Front der Kommunikationsrevolution stellen wird. Laut **Uzi Narkiss,** dem Leiter der Abteilung, ist ein dichtes Kommunikationsnetz überaus wichtig für die Juden in aller Welt. Narkiss strebt ein internationales Fernsehnetz an, das jeden jüdischen Haushalt überall in der Welt über Satelliten erreichen, und Programme über Israel, jüdische Themen und Feiertage verbreiten soll. *„Das wird ihnen helfen, Juden zu bleiben",* meint er. Den Anfang dieses ehrgeizigen Programms macht das Programm „Jerusalem on Line", ein Nachrichtenmagazin der ZWO, das kürzlich auf experimenteller Basis ausgestrahlt wurde. Der gute Empfang in Los Angeles wirkte ermutigend.

Israel:

Nationalbibliothek reich beschenkt

Eine wirkliche Rarität ist der Nationalbibliothek der Hebräischen Universität in Jerusalem zugekommen: eine Erstausgabe des **Meschal ha-Kadomi,** des ersten illustriert gedruckten hebräischen Buches. Es wurde im 13. Jahrhundert vom Gelehrten **Isaac Ben Solomon Abi Sahula** verfaßt und 1491 vom Soncino-Verlag in Brescia (Italien) herausgegeben. Das Buch enthält eine bedeutende Sammlung von Fabeln und Allegorien in Versromanform und ist mit 75 Holzdrucken illustriert. **Ludwig Jesselson,** New Yorker Mäzen, hatte diese Rarität – es existieren weltweit nur fünf Exemplare – erworben und sie der Bibliothek auf dem Skopusberg geschenkt.

Rarität für die Bibliothek: das erste illustrierte, gedruckte hebräische Buch.

Brief aus Rom

Mittelmeer Symposium – alle Söhne Abrahams

Am Rande des CEE-Kongresses europäischer jüdischer Gemeinden fand in Athen ein interreligiöses Treffen statt.

Veranstalter war die italienische militant-katholische Bewegung CL (Kommunion und Befreiung). Vertreter der röm.-kath., griechisch-orthodoxen, armenischen, mohammedanischen und jüdischen Glaubensgemeinschaften treffen sich im Kulturhaus „Kleo", das den Jesuiten gehört. Themen waren: das religiöse Gewissen des modernen Menschen, kulturelle Kooperation und Austausch sowie der Dialog, wobei der Schwerpunkt auf den christlich-jüdischen Beziehungen lag.

Ehrung für Sir Isaiah Berlin

Die Agnelli (Fiat) Fondation hat ihren mit 200 Millionen Lire dotierten Preis für Ethik Sir Isaiah zuerkannt.

In der Motivation heißt es u. a.: ... Berlin hat die humanistische Vision des Liberalismus vertreten und verteidigt ...

I. Berlin wurde vor 78 Jahren in Riga geboren. Als Kind kam er nach England, studierte in Oxford, wo er später (der erste jüdische „fellow") Professor für Philosophie wurde.

Während des Krieges war er Berater der britischen Botschaft in Moskau und Washington. Sein Spezialgebiet sind Polit- und Sozialwissenschaft. Berlin schrieb eine Reihe wichtiger Bücher und ist Verfasser grundlegender Schriften. Er war auch Gouverneur der Hebräischen Universität in Jerusalem.

Louis J. ROSS

Kuba/Israel

Wie erst jetzt verlautet, ist es im vergangenen Dezember in Mexiko zu einem Treffen israelischer und kubanischer Diplomaten gekommen, wo erste Schritte zur Wiederaufnahme der diplomatischen Beziehungen zwischen den beiden Ländern besprochen wurden. Wie bekannt, hatte die Regierung in Havanna diese Beziehungen in der Folge des Oktober-Krieges von 1973 abgebrochen.

WIZO ISRAEL ישראל קרן קימת לישראל KKL

Feiern Sie mit uns

40. Geburtstag des Staates Israel

bei Tanz und Musik

am Mittwoch, dem 20. April 1988, um 20.30 Uhr im Hotel Hilton

WIZO Kartenverkauf und Tischreservierungen im Reisebüro City, 1010 Wien, Stephansplatz 10 KKL

Israel

Das Statistische Amt in Jerusalem hat folgende Daten für das Jahr 1987 veröffentlicht:

Gesamtbevölkerung: 4,404.000
davon Juden: 3,611.000 (82%)
Mohammedaner: 615.000 (14%)
Christen: 102.000 (2,3%)
Drusen u. a.: 75.000 (1,7%)

Einwanderung 1987: 13.000 (+ 3500 oder + 36% gegenüber 1986)
(= 8080 russische Juden; Rest aus Rumänien, Argentinien, Südafrika)
Gesamtanstieg der Bevölkerung: 72.000
Gesamtanstieg der Juden: 50.000

Gesamtzahl der Geburten: 98.000
Gesamtzahl der Todesfälle: 30.000

Israel-Wirtschaftsdaten

(%-Angaben gegenüber jeweiligem Vorjahr):

	1985	1986	1987	1988 (Prognose)
Bruttonationalprodukt	+ 2,8%	+ 2,25%	+ 4,3%	+ 3,7%
Öffentliche Ausgaben	– 0,8%	– 4,8%	+ 1,4%	+ 1,4%
Private Ausgaben	– 2,2%	+ 14,0%	+ 5,8%	+ 3,5%
Investitionen	– 9,9%	– 5,5%	+ 4,4%	+ 2,8%
Import	– 3,9%	+ 15,1%	+ 9,7%	+ 3,9%
Export	+ 8,6%	+ 4,7%	+ 9,7%	+ 5,3%
Inflationsrate	+ 185,1%	+ 19,6%	+ 16,1%	+ 16,0%
Arbeitslosenrate/Arbeitende	6,7%	7,1%	6,0%	6,5%

Mit der großen SICHERHEIT des größten österreichischen Privatpensionsversicherers WIENER STÄDTISCHE

Die Ausstellung

„Wien 1938"

wird vom 11. März bis zum 30. Juni 1988 in der Volkshalle des Rathauses gezeigt. Die Ausstellung ist täglich von 10 bis 18 Uhr **bei freiem Eintritt** zugänglich.

Jeden Samstag um 16 Uhr sowie jeden Sonntag um 10 und 16 Uhr werden kostenlose Führungen für die Ausstellungsbesucher angeboten.

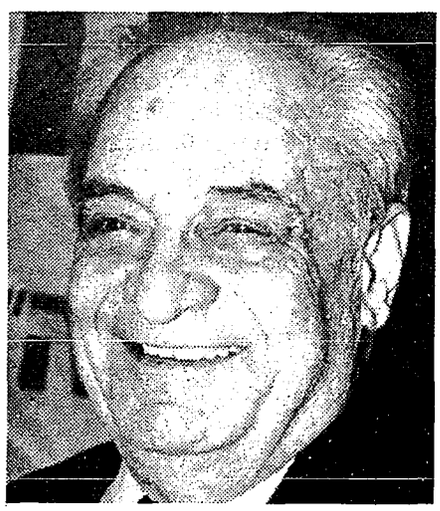
Israel entwickelt Medikament gegen Multiple Sklerose

Ein synthetisches Medikament, „COP 1", das von israelischen Wissenschaftern am Weizmann-Institut in Rechovoth entwickelt wurde, hat erste positive Resultate bei der Anwendung gegen Multiple Sklerose gezeigt. Im Verlaufe von vier Versuchsjahren wurden bei der Anwendung in Fällen der MS klinisch wichtige und wohltuende Wirkungen erzielt. Vor allem betraf dies Patienten, welche an weniger behindernden Folgen der Krankheit leiden, wobei **Prof. Murray Bornstein,** der das Versuchsprogramm in den USA für das Weizmann-Institut leitet, davor warnte, im gegenwärtigen Stadium die neue Behandlung auf andere MS-Patienten zu erweitern, da die Substanz COP 1 in größerem Umfang noch erprobt werden muß. Immerhin berechtigt COP 1 zu vorsichtigen Hoffnungen.

UdSSR

„Zu den Willkürakten, die mit dem stalinistischen Personenkult verbunden waren, zählt auch die grundlose Repression von Schriftstellern, Dichtern, Schauspielern und anderen jüdischen Kulturträgern."

Dieser Satz stammt aus einem Artikel, der in der litauischen Zeitschrift „Sojetskaja Litva" Anfang Jänner 1988 erschienen ist. Der Autor, ein Historiker, beklagt darüber hinaus „die schändliche Praxis", die darin bestand, die Rolle der Juden im antifaschistischen Kampf zu verschweigen.

† Nach einer 16jährigen Wartezeit ist **Prof. Alexander Lerner,** 74, endlich aus der UdSSR kommend in Israel angelangt. Prof. Lerner, ein weltbekannter Kybernetiker, hat 1941 in Wilna durch die Nazis zwei Töchter verloren. Seine dritte Tochter lebt seit 14 Jahren in Israel.

Die **Organisation jüdischer Ärzte und Psychologen in Berlin**

kündigt an:

Internationaler Kongreß jüdischer Ärzte und Psychologen

in Westberlin
vom 16. bis 20. November 1988

Eingeladen sind:
Ärzte, Psychologen, Philosophen, Geisteswissenschaftler, Rabbiner und sonstige am Thema Interessierte

Thema:
Neuzeitliche Wissenschaft und jüdische Ethik

Anschriften:
Dr. A. Friedmann
c/o „Die Gemeinde"
oder:
Organisation der Jüdischen Ärzte und Psychologen
PF 12 73 25, A-1000 Berlin 12

UNESCO/Israel

Es ändert sich manches in der UNESCO, der UNO-Organisation für Wissenschaften und Erziehung. Es muß daran erinnert werden, daß noch 1975 keiner der fünf regionalen Blöcke der UNESCO Israel in sich aufnehmen wollte. In all diesen Jahren genügte es, daß Israel in dieser Organisation einen Antrag unterstützte oder gar initiierte, um ihn mittels der „automatischen Mehrheit" der arabischen, drittwelt- und kommunistischen Länder zu Fall zu bringen. Nun, für das Jahr 1988 wurde der israelische Delegierte zur UNESCO, **Joseph Amihud,** zum Präsidenten des europäischen Blocks gewählt. Wie aus Paris verlautet, hängt die Besserung der Position Israels in der UNESCO einerseits mit den verbesserten diplomatischen Beziehungen zu einer Reihe von Ländern der Dritten Welt und zu sozialistisch regierten Ländern zusammen, andererseits mit der Intensivierung der Kontakte zu Westeuropa, aber auch damit, daß **Frederico Mayor Zaragoza,** ein Freund Israels, zum Generaldirektor der UNESCO gewählt wurde.

Israel

Ein Rabbiner der ultra-orthodoxen Sekte „Neturei Karta" in Israel, ein gewisser Moshe Hirsch, demonstriert Ehrgeiz: Für den Fall, daß die PLO eine Exilregierung gründet, bietet er sich in einem Brief an Arafat an, in dieser die Funktion eines „Ministers für jüdische Angelegenheiten" zu übernehmen.

Elektro-
Hammerschmid

Beratung und Ausführung
von sämtlichen
Elektroarbeiten

WIEN VI, SCHADEKGASSE 16

Telefon 57 11 94

Betrachtungen zu Schabbatot und Feiertagen

Aus Gesprächen des Lubawitscher Rebben

זל"ס"א

Sidra „Ki Tissa": Mein Volk

Purim gibt uns Anlaß zu folgender „Betrachtung": Haman stand vor Achaschwerosch, dem mächtigen Herrscher, über die 127 Provinzen des persischen Reiches, und unterbreitete dem König eine Reihe von „Gründen" für seinen Vorschlag, das jüdische Volk müsse vernichtet werden. „Da gibt es ein Volk", sprach er, „welches verstreut unter den Völkern lebt ... Ihre Gesetze sind verschieden von denen jedes anderen Volkes, und die Gesetze des Königs führen sie nicht aus. Deswegen", so schloß Haman, „lohnt es sich für den König nicht, sie existieren zu lassen." (Esther 3,8–9). Der König stimmte ihm zu und erließ das verhängnisvolle Dekret zur Vernichtung Israels.

Später, als Esther den König anflehte, das Dekret rückgängig zu machen, da ließ sie sich, wie wir feststellen, gar nicht darauf ein, Hamans „Gründe" zu widerlegen. Sie erbat sich nur: „Möge doch mein Leben mir durch diese Bitte gewährt werden und mein Volk durch mein Ersuchen. Denn wir sind verkauft worden, ich und mein Volk, um erschlagen zu werden und unterzugehen." (Esther 7,3–4) Diese Worte machten einen so tiefen Eindruck auf Achaschwerosch, daß sein Zorn sofort entbrannte, und er wütend ausrief (ibid., Vers 5): „Wer ist dieser und wo ist er, der sich untersteht, so etwas zu tun!"

Wie ist dieser plötzliche Umschwung in der Haltung des Königs zu verstehen? Nur ganz kurz vorher stimmte er mit Haman darin überein, daß es sich nicht „lohne", die Juden leben zu lassen. Zudem widersprach Esther keiner von Hamans Behauptungen. Sie bestritt nicht, daß die Juden „verstreut unter den Völkern leben"; sie focht Hamans Behauptung nicht an, daß „ihre Gesetze verschieden sind von denen jedes anderen Volkes"; und sie leugnete auch nicht ab, daß die Juden die Gesetze des Königs nicht ausführten (wo immer diese gegen die Vorschriften der Thora verstießen). Das einzige, das sie zum Ausdruck brachte, war, daß die Juden **ihr** Volk waren (eine Tatsache, die dem König vordem nicht bekannt war). Doch in diesen einfachen Worten „mein Volk" liegt der Schlüssel für die außerordentliche Wirksamkeit ihrer Antwort. Was sie damit meinte, war dies:

„Du, o König, hast all die schönsten Frauen aus den 127 Provinzen deines Reiches kommen lassen, um aus ihnen eine Königin auszuwählen. Noch ein zweites Mal versammeltest du die gefälligsten Jungfrauen deines riesigen Reiches. Und wer allein aus diesem gewaltigen Aufgebot fand Gunst in deinen Augen? Eine Tochter des jüdischen Volkes. Und noch mehr: Diese jüdische Tochter gefiel dir nicht deshalb, weil sie persischem Gesetz und Brauchtum folgte; im Gegenteil, sie verhielt sich – selbst in ihrem eigenen Palaste – wie eine wahre Tochter ihres Volkes. Sie handelte genauso, wie Haman es beschrieben hat."

Esthers Gedankengang ging ganz logisch weiter: „Haman sagt: ‚Ihre Gesetze sind verschieden.' Das ist absolut wahr. Deine Königin ißt nicht deine Speisen, und sie trinkt nicht deinen Wein. Dir ist bekannt, daß sie sieben Mägde zu ihrer Bedienung angestellt hat, eine für jeden Tag der Woche. Und warum? Damit sie nie vergesse, welchen Tag sie als den heiligen Schabbat zu begehen hat. Haman sagt: ‚Die Gesetze des Königs führen sie nicht aus.' Auch das stimmt. Ich beuge mich nicht vor deinen Götzen, noch bin ich bereit, mich in irgendeiner Weise unanständig zu benehmen. Somit ist Hamans Schilderung der Lebensführung meines Volkes in jeder Hinsicht richtig. Aber seine Schlußfolgerung, nämlich daß es sich für den König nicht ‚lohnt', sie leben zu lassen, diese Schlußfolgerung ist ganz und gar falsch und boshaft. Indem du mich als Königin gewählt hast, **damit** hast du **selbst** Hamans Argument zurückgewiesen; du hast damit gezeigt, daß sich die Existenz meines Volkes ganz gewiß ‚lohnt'. Unser unterschiedliches Verhalten, unsere nicht zu besiegende Treue unserem Glauben gegenüber, diese sind es, die unsere Einzigartigkeit und unseren Wert beweisen."

In dieser Treue zu Gott, seiner Thora und ihren Vorschriften liegt das Geheimnis für den Fortbestand unseres Volkes begründet; und dies ist auch **der einzige Weg für uns, um die Achtung der Umwelt zu bewahren.**

Der koshere Supermarket

in 1020 Wien, Hollandstr. 10

empfiehlt sich allen Kunden und Freunden für die Pessach-Einkäufe und wünscht allen einen kosheren Pessach.

Unsere Öffnungszeiten:
Mo.–Do. 8–13 und 16–18.30 Uhr,
Fr. 8–15 Uhr

Ab zwei Wochen vor Pessach haben wir durchlaufend geöffnet!

Neu eingelangt französischer Wein für den Sederabend!

Firma Z. Kippermann

1090 Wien, Widerhoferpl. 4
Telefon 31 26 62

KOSCHER GEFLÜGEL

AUS ISRAEL

für Pessach eingetroffen.

Allen Kunden und Freunden wünschen wir ein frohes Fest

Erfolgreiches CHABAD-Konzert in Wien

Anschluß – aber richtig!

Ein Purim-Vorschlag

Von Ben SEGENREICH

Bestandsaufnahme

Wollen wir doch nichts beschönigen: Der Jahrestag des Anschlusses ereilt das offizielle Österreich in ungemütlicher Lage. Erfüllen die Österreicher auch ihre Pflicht und ziehen Schlußstriche unter die Vergangenheit, sind auch alle Vorwürfe gegen Waldheim ins Reich, wenn nicht der Fabel, so doch der Spekulation zu verweisen, kurzum, ist auch das Gestrige heute längst verewigt – das kleine Österreich kommt nicht um die Einsicht herum, daß es im Inneren beengenden Zwängen und nach außen einer kaum verdienten, doch irritierenden Isolation preisgegeben ist.

Die Erfahrung, daß auch ein halbes Jahrhundert unbefangenen Bemühens keine Beschwichtigung der in diesem Zusammenhang immer wieder durchbrechenden nationalen Unpäßlichkeit bewirken konnte, bewegt uns dazu, in unkonventionellen Denkkategorien Eingebung zu suchen.

Vision

Daß der Anschluß letztlich im großen und ganzen kein Erfolg war, was zwar zuweilen bestritten, im Gedenkjahr 1988 aber zur Genüge ausgeführt werden wird, hat zur leichtsinnigen Vernachlässigung dieses Gedankens geführt. Könnte es sein, daß jener einmalige Mißerfolg uns den Blick für das Wesentliche verstellt? Könnte es sein, daß die spezielle Ausführung falsch gewesen, die Idee im grundsätzlichen aber blitzgescheit wäre und nur des passenden Ansatzes bedürfte? Die Zeit des kleingeistigen, engstirnigen Manövrierens in abgesteckten Territorien ist abgelaufen!

Was not tut, um die Last der Vergangenheit abzuschütteln oder zumindest -zuwälzen, ist der seherische Vorstoß in gedankliches Altneuland!

Bald 100 Jahre ist es nun schon her, daß in Österreich die kühnen politischen Visionen Theodor Herzls erstrahlt sind, und diese Erinnerung könnte in Verbindung mit jener an den Anschluß richtungweisend sein. Was uns vorschwebt, ist eine Wiederholung des Anschlusses mit umgekehrten Vorzeichen: der Anschluß Österreichs an Israel. Der Gedanke erscheint kurios und revolutionierend. Dies aber hat er mit allen großen Inspirationen gemein. Nüchterne Untersuchung und kühles Auskalkulieren der Konsequenzen einer solchen politischen Veränderung werden erweisen, daß sie die Schatten der Vergangenheit ausleuchten und einen echten Aufbruch in eine neue Zeit bedeuten würde.

Organisatorischer Aufbau

Das neue Staatswesen, dem etwa der Name Austriel gut anstünde, würde sich in vieler Hinsicht an der großen Tradition der beiden Fördernden orientieren, so etwa an der Doppelstaatlichkeit von Juda und Israel, und, von seiner Organisation her, am Ausgleich zwischen Österreich und Ungarn. Im Staatswappen träge es den austrielischen Doppellöwen, Staatswährung wäre der austrielische Schekling, Staatsoberhaupt in Personalunion ein Kaiser und König, welche Position nach der in der israelischen Politik bewährten Rotationsmethode besetzt würde. In einer ersten Phase können sich die beiden Partner gewiß auf eine für beide Seiten repräsentative Führungsfigur einigen. Hierbei muß aus naheliegenden Gründen an Altkanzler Bruno Kreisky gedacht werden, nicht zuletzt wegen dessen bekannter Affinität zum Nahen Osten, wo er nun endlich zur Geltung käme, und im Hinblick auf das subtropische Klima im Südteil Austriels, welches das Staatsoberhaupt ohne weiteres zur Führung des Titels „Sonnenkönig" legitimiert.

In diesem Zusammenhang sei daran erinnert, daß die Habsburgerkaiser sich als Könige von Jerusalem bezeichneten und dieser Anspruch durch das neue Staatswesen auf harmonische Weise befriedigt würde. Symbolisch würde sogar die ruhmreiche politische Konstellation unter Philipp II. wiederhergestellt („Die Sonne geht in meinem Staat nicht unter."), da mit 300 Sonnentagen im Jahr gerechnet werden kann.

Auf der anderen Seite stellen ja die Staatsfusionen im Nahen Osten, von inspirierten politischen Führern wie Nasser oder Gaddafi auch über Tausende von Kilometern hinweg betrieben, bewährte und farbige Präzedenzfälle dar.

Nationales Selbstgefühl

Sollte es zutreffen, daß Österreich infolge der Katastrophe von 1918 nach wie vor an nationalen Minderwertigkeitsgefühlen laboriert, und daß, damit verknüpft, versunkenes Gedankengut („Lebensraum, „Drang nach Osten") im Volksempfinden mancher Österreicher nachklingt – die Schaffung Austriels brächte diesem Drang unmittelbare Abhilfe und stellte das Selbstvertrauen der Austrielis auf gesunden Boden. Nebenbei wäre auch denjenigen Kräften, denen nachgesagt wird, daß ihnen die Idee eines Groß-Israel vorschwebt, mit unserem Vorschlag in einer Weise entgegengekommen, die sie sich nie erträumt hätten. (Um all diese Triebe verläßlich zu entlasten, könnte durchaus daran gedacht werden, den neuen Staat großzügig Groß-Austriel zu benennen).

Ein wichtiger Aspekt ist hierbei die Ausgewogenheit der Kräfte. Der Anschluß von 1938 wurde ja nicht zuletzt deshalb (etwa am Heldenplatz) so mürrisch aufgenommen, weil einer der beiden Partner demographisch weit überlegen war, was bei dem anderen ein Gefühl der Überwältigung

Bauunternehmung

LUDWIG VOITH

Baumeister

1200 Wien, Treustraße 15

Telefon 0 22 44 / 20 33

DURCHFÜHRUNG SÄMTLICHER BAUMEISTERARBEITEN

hervorrufen mußte. Im Lichte dieser Erfahrung wären hingegen vom Größenverhältnis her Österreich und Israel schier ideale Anschlußpartner.

Geopolitische und militärische Überlegungen

Zweifellos wird die steirische ÖVP den austrielischen Gedanken augenblicklich übernehmen und politisch verfechten, vermittelt er doch eine verblüffend einfache Erledigung des unlösbaren Problems der Stationierung der Draken-Abfangjäger. Durch die Einbringung der israelischen Phantom-, F 16- und Kfir-Flugzeuge verfügte ja der neue Staat über eine der effektivsten Luftwaffen der Welt, welcher selbstverständlich die Überwachung des gesamtaustrielischen Luftraums obläge.

Komplementär dazu würde der österreichische Partner, der nach 70 trockenen Jahren endlich wieder Zugang zu den Weltmeeren fände (mit all der Bedeutung für das oben erregte Selbstgefühl), sich konzentriert dem Aufbau der austrielischen Seestreitkräfte widmen, wofür er im Hinblick auf die Tradition der österreichischen Kriegsmarine und den ruhmreichen Sieg bei Lissa 1866 prädestiniert ist. Unbedingt müßte daran gedacht werden, das Tegetthoff-Denkmal vom Praterstern in adäquatere Umgebung zu transportieren, etwa in den Hafen von Aschdod, wo der Admiral in würdiger Zeremonie mit Blickrichtung Adria aufzustellen wäre.

In bezug auf die Landstreitkräfte kann angenommen werden, daß die Verlegung einer Kompanie Gebirgsjäger auf den Hermon zumindest in den Wintermonaten eine vorteilhafte Verschiebung des strategischen Kräfteverhältnisses im Nahen Osten bewirken würde.

Beilegung internationaler Konflikte

Weisen wir zunächst darauf hin, daß einem der schlüpfrigsten Probleme des diplomatischen Parketts, jenem des Botschafteraustausches zwischen Österreich und Israel, auf die rascheste und eleganteste Weise abgeholfen wird, da es sich einfach in nichts auflöst.

Unserem Vorschlag kommt aber umso mehr Gewicht zu, als sich aus ihm in der Weise eines phänomenalen Dominoeffekts die Schlichtung einiger der gravierendsten internationalen ethnischen Konflikte unseres Zeitalters ableitet.

Mit besonderem Stolz heben wir hervor, daß hier implizit der einzige erfolgversprechende Plan zur Befriedung des Nahen Ostens vorgelegt wird. Infolge des bekanntermaßen herzlichen Einvernehmens zwischen Österreich und der PLO wäre deren Aggressionspotential unversehens entschärft. Es kann damit gerechnet werden, daß die PLO sich in die erste Reihe jener stellt, die den Staat Austriel anerkennen, wodurch sich Jassir Arafat einen alten Herzenswunsch ohne jeden Gesichtsverlust erfüllen könnte. Für die jüdische Seite, die ja nun auch der immerwährenden Neutralität verpflichtet wäre, wäre eine völlig neue Vertrauensbasis errichtet, würden doch das paranoide Massada-Syndrom und alle daran knüpfenden Argumente null und nichtig: Es liegt nämlich auf der Hand, daß die Juden nicht mehr ins Meer getrieben werden könnten, sondern allenfalls in den Neusiedlersee, was bei dessen mäßiger Durchschnittstiefe von 1 m eine vergleichsweise beruhigende Perspektive ist.

Selbstredend käme Austriel eine besondere Verantwortung für das Palästinenserproblem zu. Dessen zwanglose Lösung erfolgte durch die Schaffung eines Palästinenserstaates in Südtirol, was nun wieder einen für alle Beteiligten ehrenhaften und erleichternden Kompromiß in der Südtirolfrage darstellen würde. Umso eher wäre Italien für diesen Schritt zu gewinnen, als es die historische Schuld des Mussolini-Faschismus abzutragen hat, sein humanitäres Engagement für die Sache der PLO ja auf beispielhafter und verläßlicher Selbstlosigkeit basiert, die peinlichen Komplikationen um die „Achille-Lauro"-Entführung noch in lebhafter Erinnerung sind, und diskrete Anspielungen auf die Eventualität einer fachmännischen Kooperation von PLO- und Südtirolbumsern ihre Wirkung sicher nicht verfehlen werden.

Im übrigen wären neben ihren steirischen und italienischen Nachbarn auch die Kärntner besonders kernige Förderer unseres Vorschlags. In der Tat eröffnet sich hier endlich ein Ausweg aus der Sackgasse des alten Ortstafelstreits, da doch in Austriel in Anbetracht der ethnischen Gegebenheiten und nach israelischem Muster zwei-, wo nicht mehrsprachige Ortstafeln eine jeder Beanstandung entzogene Selbstverständlichkeit wären.

Zionismus und Alia

Die Problematik um die Auswanderung der sowjetischen Juden wäre mit der Entstehung Austriels schlagartig gemildert. Ein weitreichender technischer Vorteil erwüchse aus dem Umstand, daß sich die Auswanderer mit dem Direktflug Moskau–Wien ja unmittelbar auf Alia begäben und somit die ominöse Drop-out-Rate in dramatischer Weise auf 0% fiele. Den großteils erklärt zionistischen, aber nicht gerade mit Mobilität gesegneten österreichischen Juden böte sich die pikante Aussicht, auf Aia zu gehen, ohne auch nur umzuziehen. Darüber hinaus wäre für die gesamte europäische Judenheit der Weg zur Verwirklichung des zionistischen Traums schon rein geographisch wesentlich abgekürzt und damit leichter gangbar. Schließlich aber könnte nicht ohne Berechtigung von einem Jischuv von 11 Millionen (!) Seelen gesprochen werden, eine Zahl, von der Ben Gurion nie zu träumen gewagt hätte, und die geeignet erscheint, das baldige Eintreffen des Messias anzuzeigen.

Christlich-jüdisches Verhältnis und Antisemitismus

Die versöhnende Wirkung, die das Eintreffen des Messias auf das christlich-jüdische Verhältnis haben würde, bedarf nun wirklich keiner besonderen Erläuterung. Wenn sich diese Entwicklung auch noch etwas verzögern könnte, würde sich jedenfalls eine augenblickliche Entspannung aus der Anerkennung Austriels durch den Vatikan ergeben. Der Heilige Stuhl, der ja bekanntlich gemäß einer im Zweiten Weltkrieg begründeten Tradition mit politischen Stellungnahmen sehr zurückhaltend umgeht und sich daher bis zu einer Anerkennung Israels nicht vorwagen kann, wäre schon deswegen günstig gestimmt, weil Austriel in einem seiner hervorragendsten Bürger, Kurt Waldheim, einen Fürsprecher besäße, der beim Papst aus- und eingeht. Es könnte überlegt werden, Menachem Begin als beratenden Dolmetscher beizustellen. Jedenfalls ließe sich ohne große Anstrengung eine Situation herbeiführen, in der die Juden keinen Grund mehr hätten, über den Papst „herzufallen".

Wer bis jetzt noch nicht von der Unerläßlichkeit der Errichtung Austriels überzeugt ist, wird sich unserem letz-

Mit der großen SICHERHEIT des größten österreichischen Privatpensionsversicherers WIENER STÄDTISCHE

ten und stärksten Argument beugen müssen. Durch den Anschluß Österreichs an Israel ist das ewige und quälendste Problem Österreichs zu lösen, der Antisemitismus, unter dem die Österreicher schon so lange zu leiden haben. Zunächst, und das ist das Wichtigste, würde dem Ausland auf unwiderlegbare Weise demonstriert, daß die Österreicher für die Juden brüderliche Gefühle hegen. Mit Recht könnten die Österreicher ins Treffen führen, daß ihre besten Freunde Juden wären. Verstummen müßten die Unkenrufe der hemmungslosen Individuen in New York und das Geschrei der Handlanger des Jüdischen Weltkongresses in Israel, wodurch die Österreicher zu immer wieder neuen Rechtfertigungen provoziert wurden.

Gleichzeitig wäre der Antisemitismus insoferne mit genialem Zugriff an der Wurzel gepackt, als er ja auf der Dämonisierung der Juden beruht. Die Entdämonisierung träte nun auf dem Umweg über die Identifikation mit dem Dämon ein. Die Österreicher würden zu Komplizen der jüdischen Weltverschwörung, lernten diese sozusagen von innen kennen und könnten sich in unmittelbarer Einsicht von deren Harmlosigkeit überzeugen.

Ungeheure kathartische Wirkung entflösse aber andersherum dem Umstand, daß die Österreicher in Austriel ihre Phantasien endlich ausleben und sich als auserwähltes Volk, Mörder eines ungebetenen Gottes und Beherrscher von Kapital, Presse und Politik wähnen könnten!

Daraus erhellt, daß der Anschluß Österreichs an Israel, dem so mancher bei oberflächlicher Prüfung mit Skepsis begegnen mag, nachgerade eine geschichtliche Notwendigkeit ist: denn wenn Austriel nicht, dann kann nichts die Österreicher vom Antisemitismus befreien. ●

Dank an Hermann Hakel

Von Judith POR-KALBECK

Nach insgesamt vier Heimatländern (drei erworben durch Emigration, das vierte durch Heirat), die alle keine echten waren, begegnete ich Hermann Hakel . . . und fühlte mich durch ihn auf eine bisher unbekannte Weise zu Hause. Er wurde mir ein väterlicher Freund. Sollte ich gelernt haben, nicht nur getrost ich selbst zu sein, sondern auch ein wenig zu wissen, warum, so hat es mich Hermann Hakel gelehrt.

Das Zu-sich-selber-Stehen eines aufrechten Zeitgenossen, meine ich, gehörte wesentlich zu Hakels Gesinnung: zu seinem Denken über die Juden, über das geschriebene Wort und über Gott . . . zu seinem Zeuge-Sein. Das Motto „Was braucht ein Jud das oder jenes?" (zu beziehen auf die meisten heiligen Kühe der jüdischen wie der nichtjüdischen Welt) war für den geschworenen Feind jedweder feiger Anpassung nicht bloß humorige Redensart, vielmehr trennte es ihn von den Gemeinschaften um ihn herum und ließ diesen aufmerksamen und zärtlichen Liebhaber des Lebens und der Menschen immer einsamer werden. Auch als Schriftsteller „verweigerte" er sich. Einst ein Entdecker von hohem Rang, ein Förderer der jungen, österreichischen Literatur, wurde er mehr und mehr ein heimlicher Zaddik, ein „Gerechter" des zeitlosen Wortes in der Zeit, der zuletzt schier gar nichts mehr veröffentlichte . . ., darin übrigens ganz wienerisch, ganz grillparzerisch, könnte man anmerken. Und ich glaube, zu erkennen, daß beides, das Verhältnis zur Mitwelt wie das zur Gegenwartsliteratur, in einer nicht eben üblichen, sehr einsamen Beziehung zum Höchsten gründete. im Ringen des Jakobs-Nachfahren, allein und unterwegs, mit einem harten, unerbittlichen Engel.

So aber lernt und lehrt man, sich selber treu zu werden. Wird man ein Unerbittlicher auch.

Unbeirrbar in seinem Urteil, seinem Blick für echte Werte, ein zynischer Zeuge mitunter und doch voller Güte, war Hermann Hakel unter den großen „Unmenschen" des Zeitalters, die berufen sind, nicht nur Zeugnis abzulegen, auch zu richten über ihre Epoche, für mich wie für alle, die ihn kennen durften, einer der menschlichsten. Wir sind ihm Dank schuldig für all unsere Zeit.

Jüdisches Museum in Brüssel

Das erste jüdische Museum in Belgien wird 1991 in Brüssel eröffnet, kündigte die Zentrale der jüdischen Gemeinden Belgiens an. Untergebracht wird das Museum am malerischen Place Sablon in Nachbarschaft zur Brüsseler Hauptsynagoge.

Neben der Präsentation von Kultur und Geschichte der jüdischen Gemeinden Belgiens soll das Museum auch über die Geschichte des Antisemitismus in Belgien und den jüdischen Widerstand während des Zweiten Weltkriegs informieren. Fast 100.000 Menschen zählte die jüdische Gemeinde Belgiens vor dem Krieg, heute sind es 40.000.

Nachruf an die Ungeborenen zum März 1988

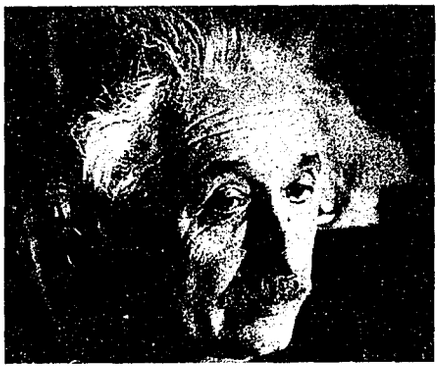
Michael Kehlmann liest

Hermann Hackl
Robert Gilbert
Berthold Brecht u. a.

Am Donnerstag, dem 17. 3. 1988, um 19.30 Uhr im jüdischen Gemeindezentrum, Wien 1, Seitenstettengasse 2, Eintritt frei.

Über die Notwendigkeit jüdischer Bildungsanstalten

Ein Brief Albert Einsteins aus dem Jahr 1936

Sehr geehrter Rabbi Schonfeld:

Ich erlaube mir, an Sie zu schreiben, um Sie für das Yeshiva-College in New York zu interessieren. Um dieser Angelegenheit wirklich gerecht zu werden, muß ich etwas weiter ausholen.

Wir Juden tun viel für unsere Armen und unsere Kranken! Dies ist gewiß gut. Aber es gibt andere, wichtigere Aufgaben, von welchen die Fürsorge für die Ausbildung unserer Jugend eine der wichtigsten ist. Unsere Jugend kommt – soweit sie eine feinere Bildung erhält – in Colleges, in welchen meist eine ablehnende Haltung gegen die Juden und das Jüdische obwaltet. Viele werden überhaupt gar nicht aufgenommen. Das Schlimmste aber ist die durch den Einfluß einer ablehnenden nichtjüdischen Umgebungs-Majorität erzeugte Entfremdung vom jüdischen Geiste, ja vom Geistigen überhaupt.

Nur wenige Juden in Amerika verstehen die Größe der in diesen Verhältnissen liegenden Gefahr richtig einzuschätzen. Wenn Sie die Entwicklung in Deutschland mitgemacht hätten, verstünden Sie die Symptome besser! Wir müssen unsere Jungen zu bewußten und selbstbewußten Juden erziehen. Dies ist nur möglich, wenn wir ihnen eine gesunde jüdische Atmosphäre bieten.

Von diesem Standpunkt aus predige ich seit langem, daß wir jüdische, das heißt in zuverlässig jüdischer Hand befindliche höhere Schulen errichten müssen, daß unsere beste Jugend der jüdischen Tradition (nicht nur der religiösen Tradition im formalen Sinne) nicht entfremdet werde. In New York besteht nun bereits seit etwa acht Jahren ein College (Yeshiva-College), welches diese Bedingungen verwirklicht. Diese Anstalt hat sich durch die Tüchtigkeit und Bildung der aus ihr hervorgegangenen jungen Leute bei den Eingeweihten bereits entschiedene Achtung erworben. Diese Anstalt hat mit ganz kleinen Mitteln begonnen als Zweig einer religiösen Bildungsanstalt. Es ist eine selbständige Anstalt, die ausschließlich der allgemeinen Bildung gewidmet ist. Diese Anstalt ist meines Wissens der erste Keim einer weltlichen Bildungsanstalt, die in jüdischem Geiste geführt ist. Sie hat einstweilen hart um ihren Bestand zu ringen, weil unter den begüterten Juden das Verständnis für die Notwendigkeit jüdischer Bildungsanstalten noch nicht genügend entwickelt ist. Ich setze mich daher mit allem Nachdruck für das Yeshiva-College ein, dem als Bahnbrecher jüdischer Bildung eine hohe Bedeutung zukommt.

Es ist noch hinzuzufügen, daß die Errichtung derartiger Anstalten auch darum von hoher Bedeutung für uns ist, weil tüchtige jüngere jüdische Gelehrte von den nichtjüdischen Lehranstalten ihrer jüdischen Abstammung wegen meist abgelehnt werden. Wir laufen deshalb Gefahr, daß unsere Jugend aus den Lehrer- und Forscherberufen völlig verdrängt wird. Nur die Errichtung jüdischer Lehranstalten kann hier Abhilfe schaffen. Es ist ein Unding, daß viele Tausende jüdischer Studenten ihr Geld Anstalten zukommen lassen, welche jüdische Lehrkräfte ablehnen.

Deshalb bitte ich Sie sehr, dieser Angelegenheit Aufmerksamkeit und Energie zu widmen ...

Jeder, der diese Sache unterstützt, erwirbt sich ein bleibendes Verdienst um die Erhaltung und Vertiefung des jüdischen Geistes in diesem Lande.

Mit ausgezeichneter Hochachtung
Professor Albert Einstein ■

Mauthausen-Ausstellung

Das Pädagogische Institut veranstaltet gemeinsam mit der Lagergemeinschaft Mauthausen eine Ausstellung mit dem Titel „Auch Dinge haben ihre Tränen". Sie zeigt Bilder von Herbert Friedl, die dem Gedächtnis der Opfer des KZ Mauthausen gewidmet sind. Im Rahmen der Ausstellung finden Autorenlesungen, Aussprachen von Schulklassen mit Künstlern und anderen Veranstaltungen statt. Die Ausstellung wird vom 22. Februar bis 26. März, Montag bis Freitag, 10 bis 16 Uhr, im Pädagogischen Institut, Wien 7, Burggasse 14–16, zugänglich sein.

עלית הנוער

KINDER- UND JUGEND-ALIJAH

Organisation zur Betreuung, Erziehung und Berufsausbildung von Immigrationskindern aus aller Welt

Zweigstelle Österreich: 1010 Wien I., Singerstraße 2
Telefon: 0222 / 52 34 65, 513 17 75

Verein der Freunde des österreichischen Jugenddorfes Ben Jakir in Israel

Zum ersten Mal in unserer fast vierzigjährigen Existenz als Österreich-Komitee veranstalten wir einen

BAZAR

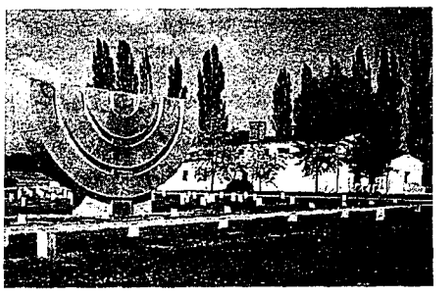
dessen Reinerlös für die Errichtung einer kleinen Klinik in „Ben Jakir" verwendet werden soll.

Der Bazar findet am 20. März d. J. am Graben 12, Mezz., vormittags zwischen 11 und 13 Uhr und nachmittags von 16 bis 18 Uhr, statt.

JEDER ist herzlich eingeladen – als Spender, als Helfer und Gast! Wir rechnen mit Ihrer Teilnahme, die Kinder rechnen mit uns!

Wenn Sie einen schönen Gegenstand haben und entbehren können, wenn Sie uns mit Geld für Porto, für den Druck der Einladungen u. ä. helfen wollen, wenn Sie mittun wollen beim Versenden, Frankieren, Sortieren etc., setzen Sie sich bitte so bald wie möglich mit uns in Verbindung, denn wir haben alle Hände voll zu tun!

Unser Angebot auf dem Bazar wird aus Gemälden, Lithographien, Antiquitäten (z. B. Möbel), Schmuckstükken, exklusiven Textilien und Pelzen, Literatur (u. a. eine Handschrift von Martin Buber) und einer Flohmarkt-Ecke bestehen. Vermutlich wird es eine Versteigerung und eine Tombola geben – und eine Überraschung! Genaues wissen wir im Augenblick selbst noch nicht ...

Neues aus Kärnten

„In Kärnten nichts Neues" war man noch vor kurzem in Abwandlung des Titels eines Romans von E. M. Remarque versucht festzustellen, wenn die Rede auf Arbeiten zur Zeitgeschichte aus dem südlichsten Bundesland Österreichs kam; zu finster schien der dortige politische Horizont, zu nebelverhangen die gesellschaftliche Landschaft, um die Sonne aufklärerischen Schrifttums durchbrechen zu lassen. Da geschieht im Dezember des Jahres 1987 das Unerwartete: Im *Universitätsverlag Carinthia,* Klagenfurt, erscheint das Werk des jungen Historikers **August Walzl** *„Die Juden in Kärnten* und das Dritte Reich" und läßt in einem doch wieder Hoffnung keimen, daß auch in Kärnten das Vergessen eines Tages nicht mehr oberste Maxime sein wird und die Erkenntnis Platz greifen könnte, daß Kärntner Geschichte nicht nur vom Abwehrkampf des Kärntner Heimatdienstes handelt, sondern auch von Minderheiten wie Juden und Slowenen mitgeschrieben wurde. Anstöße zum Nachdenken, zur Gewissenserforschung und zum Lernen aus den Fehlern der Vergangenheit bietet dieses Buch in Hülle und Fülle.

Juden in Kärnten?! Kann dieses Thema einen Aufsatz füllen, geschweige denn ein Buch beträchtlichen Umfanges. Walzl selbst berichtet, daß viele wohlmeinende Ratgeber ihm bedeuteten, daß es sich hier um eine „tabula rasa" handle, die zu erforschen den Aufwand nicht lohne; zu gering wäre quasi die Zahl der Juden in diesem Lande, zu unbedeutend ihre Rolle, als daß es etwas Erwähnenswertes vorzubringen gäbe. Umso erstaunlicher ist die Fülle des gebotenen Materials in diesem Werk, aufgeschlüsselt durch einen umfangreichen wissenschaftlichen Apparat und reichhaltige Literaturhinweise.

Wir erfahren, daß die Juden, 1496 „für ewige Zeiten" aus dem Lande verbannt, am Ende des 18. und zu Beginn des 19. Jahrhunderts begannen, als Hausierer und Jahrmarktkrämer durch die Dörfer und Märkte zu ziehen, und nach Erlaß des Staatsgrundgesetzes von 1867 sich offen und legal im Lande niederzulassen. Nicht von massenhafter Besiedlung ist die Rede, sondern von einem langsamen Prozeß der Seßhaftwerdung, denn zu mächtig war die Anziehungskraft Wiens und Graz' sowie der oberitalienischen Städte und zu feindselig das soziale Umfeld. Das Wirken Dr. Frischhofs, des „Weisen von Emmersdorf", des Verfechters demokratischer Grundrechte und des Föderalismus im Habsburgerreich, wird ebenso beleuchtet wie das anderer Persönlichkeiten von lokalem Rang. Wir werden Zeugen der Anfänge eines gesellschaftlichen Bewußtseins unter den Kärntner Juden, der ersten Vereinsgründungen, der Gründung des „Israelitischen Kultusvereins" im Jahre 1887 als Wegbereiter einer Kultusgemeinde, der Eingliederung in die Grazer Kultusgemeinde und endlich der behördlicherseits immer wieder verzögerten und schließlich unter Druck der Zentralstellen doch zustande gekommenen Errichtung einer eigenen Kultusgemeinde für Kärnten mit dem Sitz in Klagenfurt im November 1922. Eingehend werden die Herkunft, die berufliche Schichtung und die politische Einstellung der Kärntner Judenschaft untersucht.

Der Antisemitismus der zwanziger und dreißiger Jahre, dem die deutschfreundliche jüdische Gemeinde, in deren Mitte der zionistische Gedanke nie richtig Fuß fassen konnte, fassungslos gegenüberstand, wich im Zuge der zunehmenden nationalsozialistischen Agitation einem aggressiven Judenhaß. Im Hauptteil seines Werkes zeichnet der Autor Kärntens Weg bis hin zum Abgrund, über die Zersetzung der vorhandenen Strukturen durch den nationalsozialistischen Ungeist bis zur offenen Machtergreifung nach dem Vollzug des sogenannten „Anschlusses", wobei er aufzeigt, daß zu Beginn der vierziger Jahre auf die Kärntner Minderheiten, Juden und Slowenen – so verschieden ihre Positionen in der ersten Republik auch gewesen sein mochten –, seitens der Machthaber die gleichen Denkmuster und organisatorischen Verfahrensweisen Anwendung fanden. Wirtschaftliche Ausplünderung, Enteignung, Vertreibung nach Wien, Zwang zur Auswanderung, Deportation und Martyrium und nur vereinzelt Überleben der Todesmaschinerie, dieses Schicksal teilten die Kärntner Juden damals mit allen anderen Gliedern ihres Volkes in Europa, und der Leser wird Zeuge dieses grausamen Geschehens.

Rückhaltslos und offen legt Walzl den Finger auf die noch nicht vernarbte Wunde: Wenig von all dem Unrecht, von den Greueltaten der jüngsten Vergangenheit, von der Angst und den Schreien der Opfer und den Sehnsüchten der Exulanten ist eingeflossen in die politischen Verhaltensmuster des Landes von heute. Bedeutsam ist in diesem Zusammenhang Walzls Credo, das er in der Einleitung zu seinem Buch darlegt, „wonach die Kärntner zeitgeschichtliche Forschung noch ein außerordentlich großes Arbeitsfeld vor sich hat und auch bezüglich der Sensibilisierung der Bevölkerung noch vieles zu tun wäre ... Nichts ist gefährlicher als das sogenannte Vergessen, und nichts erweist sich im Laufe der Zeit als leichtsinniger als das sogenannte Einen-Strich-darunter-Machen".

August Walzl, einem Vertreter der engagierten Historikergeneration Kärntens, darf zu diesem Buch gratuliert werden. *A. H.*

Kärnten, Mai 1946

Aus „Kalter Krieg und Österreich" von Robert Knight

„Jedenfalls sollte aber festgestellt werden, daß kein merklicher Umschwung in der öffentlichen Meinung stattfand, als das Ausmaß der Massenermordungen bekanntgeworden war; es ist sogar fraglich, inwieweit diese überhaupt ins öffentliche Bewußtsein eindrangen."

Wie und wann diese Informationen nach Österreich kamen, ist eine relativ wenig erforschte Frage. Hier sei nur auf einen britischen Bericht vom Juni 1946 über eine Vorführung des von den Alliierten gedrehten Films „Die Todesmühlen" in Klagenfurt verwiesen:

The concentration camp film ... has been shown throughout the Land, and, by a decision of the Socialist majority in the Landesregierung, all former Party members were forced to attend. This decision is strongly disapproved of by the Volkspartei. When the film was shown on 2 May to the State Technical School, KLAGENFURT, pictures of the Nürnberg rally were greeted with shouts of "Sieg Heil" and "Heil Hitler" from parts of the audience. The Provincial Government enquiry resulted in five school teachers and 18 of the pupils with the worst political records being suspended. Generally the audiences regard this film as pure propaganda.

Quelle: Political Report, Kärnten, May 1946, „Verdrängte Schuld, verfehlte Sühne, Entnazifizierung in Österreich 1945–1955", Verlag für Geschichte und Politik Wien, 1986.

Juden auf jugoslawischem Boden

Diese in Zagreb stattfindende Ausstellung ist eine geschichtliche Darstellung der jugoslawisch-jüdischen Gemeinschaft, die in Zusammenarbeit mit dem Jüdischen Museum Belgrad gestaltet wurde.

Die Ausstellung wird vom 24. März bis zum 5. Juni 1988 geöffnet sein. Ausstellungsort ist: MUZEJSKI PROSTOR, Jezuitski trg 4, Zagreb. Öffnungszeiten: Dienstag bis Sonntag von 10 bis 20 Uhr, Montag von 14 bis 20 Uhr. Montag ist der Eintritt frei, ansonsten beträgt er Dinar 1000,–.

Muzejski prostor, Tel. 278 957, 433 165, Telex: 22398 MTM ZG YU.

Revierstreifendienst
Sicherheitsberatung
Tagesportiere · Nachtportiere
Begleitschutz
Notrufzentrale
Erste Wiener Wach- und Schließgesellschaft
1090 Wien, Kolingasse 4, Telefon 34 93 81

Eine jüdische Gründerfamilie OLIVETTI

Von Louis J. ROSS

Idealisten, Träumer und – Häretiker waren die Olivettis. Wiewohl Unternehmungsgeist und Wagemut nicht fehlten, entsprechen sie kaum dem klassischen Bild von Industriepionieren.

Zur Zeit der Französischen Revolution wurden in Ivrea sieben Familien mit dem Namen Olivetti gezählt. Unter ihnen waren die Vorfahren des Firmengründers Camillo, der den Namen Olivetti und Ivrea zu einem Weltbegriff machen sollte.

Samuel David Camillo wurde am 13. August 1868 geboren. Der Vater, Salvator Benedetto, war ein wohlhabender Landwirt. Er war in Piemont der erste, der Schwefel als Pflanzenschutzmittel einsetzte. Den Namen Camillo erhielt Olivetti zu Ehren des Staatsgründers **Camillo Cavour.** Diesen verehrte Vater Benedetto wegen dessen Judenfreundlichkeit, Politik und Liebe zur Landwirtschaft.

Camillos Vater starb früh, und die Mutter, für ihre Zeit modern und gebildet, war der Heranbildung dieses „unruhigen Sohnes" nicht gewachsen. Sie schickt ihn in ein Internat nach Mailand, wo er mit wenig Freude, aber besten Ergebnissen das Gymnasium abschließt.

Schließlich entscheidet sich Camillo Olivetti für das Studium der Mathematik und Physik. Er geht an die Polytechnik in Turin und schließt 1891 als Industrieingenieur ab. Danach ging er nach London, um sich praktische Kenntnisse anzueignen. Am Elektrizitätskongreß in Chicago hatte er die Chance, **Edison** kennenzulernen. Von Amerika war Olivetti aber begeistert und blieb es ein ganzes Leben lang.

Nach Ivrea zurückgekehrt, machte er sich an das damals kühne Vorhaben, eine Fabrik für **elektrische Meßgeräte** zu gründen.

Olivetti war der erste Industrielle, der technische (und allgemeine) **Fortbildungsschulen** für seine Arbeiter schuf. Er bemühte sich um die Volksbildung im weitesten Sinn, schrieb für Arbeiterzeitungen und feierte mit seinen Arbeitern den 1. Mai. Auch die nachlässige Art, sich zu kleiden, mit dem Fahrad statt mit dem Wagen zu fahren, mußten ihn der „Obrigkeit" **suspekt** erscheinen lassen.

30jährig heiratete Camillo Luisa Ravel. Fünf Kinder gingen aus dieser glücklichen Verbindung hervor.

CGS (centimetri, gramm, secondi), die erste Firma Olivettis, die heute noch besteht, wurde nach Mailand verlegt. Mit der dortigen Edisongesellschaft bestand eine enge Kooperation. Das inzwischen groß gewordene Unternehmen entsprach Camillos Natur nicht. Sein Forschungsgeist suchte nach neuen Aufgaben.

Mit wenigen Mitarbeitern ging er 1907 nach Ivrea zurück. Eines Tages sahen die Bewohner auf dem alten Betriebsgelände eine Tafel mit der Aufschrift: „Ing. C. Olivetti & Cie. **Erste ital. Schreibmaschinenfabrik.**" Camillo untersuchte die Fehlschläge früherer Versuche. Er besuchte die USA, wo er von den Fertigungsmethoden und Mengen, die vom Band der **Underwood** liefen, tief beeindruckt war. Er konnte nicht ahnen, daß sein Name den Underwoods in 50 Jahren ersetzen sollte.

Olivetti war immer in den Werkstätten unter seinen Arbeitern zu finden. Von diesen verlangte er äußerste Hingabe, leistete aber für seine Mitarbeiter für damalige Zeiten Unvorstellbares: **Er baute Betriebswohnungen, Kindergärten und Schulen** und schuf die erste Betriebskrankenkasse und Ferienheime.

Auf der **Weltausstellung** 1911 in Turin wurde die **erste Schreibmaschine mit sichtbarer Schrift** vorgestellt.

Aus Gewissensgründen vermied Olivetti in den für die Kriegsführung 1914–1918 bestimmten Erzeugnissen jede Bereicherung. Mit dieser Haltung hatte er beachtliche Schwierigkeiten, zumal er es nicht unterließ, über soziale, wirtschaftliche und politische Probleme in seinem Sinn zu schreiben.

Nach dem Krieg war das Unternehmen zum **Branchenleader** geworden. Als der Betrieb wieder zu groß geworden war, machte es Camillo wieder keinen Spaß mehr. Nach und nach übergab er die gesamte Geschäftsleitung seinem Sohn Adriano und schuf für sich eine Entwicklungswerkstätte für Präzisionsgeräte.

Vater und Sohn

Auch der Sohn Adriano war, wie sein Vater, ein „unruhiger Geist", dazu ein schwieriger Charakter. Er wollte die Welt kennenlernen, um sie zu verändern. Erst nach langem Zögern trat er in die väterliche Firma ein. Das **Fließband** betrachtete er als **Gefängnis** und als ungeheure menschliche **Verantwortung.** Später war es sein Hauptanliegen, Arbeitsplätze und **Maschinen menschlicher** und schöner zu gestalten. Er führte bessere Arbeitsbedingungen, kürzere Arbeitszeit bei gleichem Lohn, ein.

Eigentlich wollte Adriano Journalist werden. Seine Interessen galten der Architektur und der Raum- und Städteplanung. Der Bauhaus-Kreis, Le Corbusier, Richard Neutra, mit denen er in Verbindung war, begeisterten ihn. Ohne jedes wirtschaftliche Interesse war Adriano Olivetti **Präsident des Instituts für Städteplanung,** für das er die Zeitschriften „Projekte machen, um zu überleben" und „Technik + Organisation" herausgab.

20 Jahre Zusammenarbeit mit dem Vater war bei zwei so ausgeprägten Temperamenten nicht immer leicht.

Der Sohn sah die Dinge im großen, im amerikanischen Industriemaßstab. Er hatte Wagemut, der aber nie in Abenteuer ausartete, und Intuition.

Der Vater hatte wieder wissenschaftliche Intelligenz. Er führte seine Fabrik im großen Werkstättenstil. Am 4. Dezember 1943 starb Camillo Olivetti. Von den umliegenden Tälern und Dörfern und aus der Stadt waren viele Menschen gekommen, um von dieser einmaligen Persönlichkeit Abschied zu nehmen. Die Massen auf dem jüdischen Friedhof waren eine Herausforderung an die deutsche Besatzung und die SS, die gerade nach „feindlichen Elementen" jagte.

Von Olivetti erhielt **der Ort** ein Schulungszentrum zur Verfügung gestellt. Hunderte jüdische Flüchtlinge wurden nach 1945 dort zu Technikern ausgebildet.

Als Adriano im Jahre 1960 starb, war die Multinationale Olivetti in den Konturen gebildet. Die Krönung seines Lebenswerks, die Übernahme der **Underwood,** konnte er nicht mehr erleben. Die Unterzeichnung erfolgte durch seine jüngeren Brüder Dr. Arigo und Dino Olivetti.

Israel/Italien

Der israelische Touristenwerbefilm *Impressions* gewann den ersten Preis beim Internationalen Filmfestival für Tourismus in Monte Catini in Italien.

Regisseur und Herausgeber dieses Films war **Ilan Eldad.** Der Film *Impressions* ist ein Musicalfilm ohne Dialoge und wurde unter Teilnahme von 250 Filmen aus 33 Ländern zum Sieger gewählt.

Der Film wurde in Zusammenarbeit von „Israel Films", dem israelischen Außenministerium und dem Touristenministerium hergestellt.

Neue Begünstigungen für Opfer

Das nach dem Wiedererstehen Österreichs in Kraft getretene österreichische Sozialversicherungsrecht enthält Begünstigungen zugunsten der Opfer des Faschismus.

Ziel der Begünstigungen ist es, die in der Sozialversicherung erlittenen Nachteile zu beseitigen.

I. BEGÜNSTIGTE PERSONEN:

Personen, die in der Zeit vom 4. März 1933 bis 9. Mai 1945 aus politischen Gründen – außer wegen nationalsozialistischer Betätigung – oder religiösen Gründen oder aus Gründen der Abstammung in ihren sozialversicherungsrechtlichen Verhältnissen einen Nachteil erlitten haben.

II. MASSNAHMEN:

A. **Wiederaufleben aberkannter Renten-(Pensions-)Ansprüche.**

Ansprüche aus der österreichischen Unfall- und Rentenversicherung, die auf Grund der Ausbürgerungen (siehe §501 ASVG, Beilage 4) aberkannt worden sind, leben wieder auf.

B. **Kein Ruhen der Leistungsansprüche bei Auslandsaufenthalt.**

Die Bestimmungen über das Ruhen der Leistungsansprüche bei Auslandsaufenthalt finden auf begünstigte Personen keine Anwendung.

C. **Behandlung der Zeiten der Untersuchungshaft, der Verbüßung einer Freiheitsstrafe, der Anhaltung, der Arbeitslosigkeit oder der Ausbürgerung.**

1) Bei Vorliegen von Vorversicherungszeiten:

a) Zeiten einer aus den angeführten Gründen veranlaßten Untersuchungshaft, Verbüßung einer Freiheitsstrafe, Anhaltung, Arbeitslosigkeit oder Ausbürgerung (siehe § 501 ASVG, Beilage 4) gelten für Personen, die vorher in der Zeit ab 1. Juli 1927 Beitragszeiten gemäß § 226 oder Ersatzzeiten gemäß § 228 oder 229 ASVG erworben haben, als Pflichtbeitragszeiten mit der höchstzulässigen Beitragsgrundlage und sind beitragsfrei zu berücksichtigen.

b) Als Zeiten der Arbeitslosigkeit gelten auch Zeiten einer nachweisbaren Arbeitslosigkeit im Ausland bis zum ersten Antritt einer Beschäftigung im Ausland, soweit sie nicht das Ausmaß von zwei Jahren übersteigen.

c) Als Vorversicherungszeiten gelten auch Versicherungszeiten, die in einem der im § 1 Abs. 3 des Auslandsrenten-Übernahmegesetzes (ARÜG) bezeichneten Staaten (siehe Beilage 1) zurückgelegt worden sind, bei Erfüllung der persönlichen Voraussetzungen (siehe Beilage 2).

2) Ohne Vorliegen von Vorversicherungszeiten:

a) Zeiten einer aus den angeführten Gründen veranlaßten Untersuchungshaft, Verbüßung einer Freiheitsstrafe, Anhaltung, Arbeitslosigkeit oder Ausbürgerung (siehe § 501 ASVG, Beilage 4) gelten für Personen, die am 12. März 1938 ihren Wohnsitz in Österreich gehabt haben und vor dem Eintritt der Schädigung aus Gründen, auf die sie keinen Einfluß hatten, keine Versicherungszeiten erwerben konnten, als Pflichtbeitragszeiten mit der höchstzulässigen Beitragsgrundlage und sind beitragsfrei zu berücksichtigen.

b) Als Zeiten der Arbeitslosigkeit gelten auch Zeiten einer nachweisbaren Arbeitslosigkeit im Ausland bis zum ersten Antritt einer Beschäftigung im Ausland, soweit sie nicht das Ausmaß von zwei Jahren übersteigen.

D. **Behandlung der Zeiten des alliierten Militärdienstes.**

Amtlich bestätigte Zeiten des Militärdienstes in der bewaffneten Macht einer der alliierten Armeen in der Zeit vom 26. August 1939 bis 31. Dezember 1948 gelten (ohne Beitragszahlung) als Ersatzzeit, wenn vor oder nach dem Militärdienst eine österreichische Versicherungszeit vorliegt.

E. **Behandlung der Zeiten der Auswanderung.**

1) Bei Vorliegen von Vorversicherungszeiten:

a) Zeiten einer aus den angeführten Gründen erfolgten Auswanderung gelten für Personen, die vorher in der Zeit seit dem 1. Juli 1927 Beitragszeiten gemäß § 226 oder Ersatzzeiten gemäß § 228 oder § 229 ASVG erworben haben, ab dem vollendeten 15. Lebensjahr, längstens bis 31. März 1959 (ohne Beitragszahlung) als Ersatzzeit.

b) Als Vorversicherungszeiten gelten auch Versicherungszeiten, die in einem der im § 1 Abs. 3 des Auslandsrenten-Übernahmegesetzes (ARÜG) bezeichneten Staaten (siehe Beilage 1) zurückgelegt worden sind, bei Erfüllung der persönlichen Voraussetzungen (siehe Beilage 2).

2) Bei Vorliegen von Versicherungszeiten nach der Auswanderung:

Zeiten einer aus den angeführten Gründen erfolgten Auswanderung gelten ab dem vollendeten 15. Lebensjahr, längstens bis 31. März 1959 (ohne Beitragszahlung) als Ersatzzeiten, wenn nach der Auswanderung eine österreichische Versicherungszeit erworben worden ist.

3) Ohne Vorliegen von Versicherungszeiten: Zeiten einer aus den angeführten Gründen erfolgten Auswanderung können von Personen, die am 12. 3. 1938 ihren Wohnsitz in Österreich gehabt haben,
an diesem Tag älter als 14 Jahre waren und vor der Auswanderung aus Gründen, auf die sie keinen Einfluß hatten, keine Versicherungszeiten erwerben konnten,
ab Vollendung des 15. Lebensjahres, längstens bis 31. März 1959, durch Nachentrichtung von Beiträgen als Beitragszeit erworben werden (1988: 204 S pro Monat).

Diese Begünstigungen (Pkt. 1, 2 und 3) gelten auch für Personen, die sich nach dem 9. Mai 1945 in Österreich aufgehalten haben und danach ausgewandert sind, sofern diese Auswanderung aus Gründen, auf die der (die) Betreffende keinen Einfluß hatte, nicht früher möglich war und sie nicht später als am 31. Dezember 1949 erfolgt ist (Spätemigranten).

F. **Behandlung der Schul-(Hochschul-)zeiten.**

1) Im Inland:

Nach Vollendung des 15. Lebensjahres werden Zeiten des Besuches einer inländischen öffentlichen oder mit dem Öffentlichkeitsrecht ausgestatteten mittleren Schule mit mindestens zweijährigem Bildungsgang, einer höheren Schule, Akademie oder verwandten Lehranstalt oder einer inländischen Hochschule bzw. Kunstakademie oder Kunsthochschule als Ersatzzeit berücksichtigt, wobei für ein **volles** Schuljahr acht Monate gerechnet werden. Schuljahre, die aus den angeführten Gründen abgebrochen werden mußten, gelten als vollendet.

2) Im Ausland:

Zeiten des Besuches einer mittleren oder höheren Schule oder einer Hochschule im Ausland zwischen dem 4. 3. 1933 und dem 31. 3. 1959 sind für Pensionen mit Stichtag ab 1. Jänner 1988 den Zeiten eines entsprechenden Schulbesuches im Inland gleichzuhalten. Das bedeutet, daß zwar die ebenfalls mit der 44. Novelle zum ASVG, BGBl. Nr. 609/87, eingeführte Regelung, nach der künftig Schul- und Hochschulzeiten nur leistungswirksam werden, wenn entsprechende Beiträge (1988: Für ein Hochschulmonat S 2829,–, für ein Mittelschulmonat S 1414,50) vom Versicherten entrichtet werden, auch für die begünstigten Personen gilt, daß aber auf Grund der Übergangsbestimmungen zu dieser Neuregelung diese Schul-(Hochschul-)zeiten für

WIR EMPFEHLEN:

JUDENTUM II

Ein jüdisch-österreichisches Geschichtsbuch

Dr. Jacob Allerhand, Professor für Judaistik an der Universität Wien, hat den 2. Band der dreiteilig angelegten Religionsgeschichte des Judentums vorgelegt. Der Band spannt einen Bogen von der nachtalmudischen Zeit bis hin zum Toleranzpatent Josephs II. 1782. Allerhand schreibt die Geschichte des Diasporajudentums. Der Hauptteil des Buches befaßt sich mit dem sogenannten „jüdischen Mittelalter": Nach der Vertreibung, besonders aus Spanien 1492, wo die Juden eine neue Heimat gefunden hatten, werden sie in eine weitere Diaspora hineingetrieben, „immer weiter weg von der Heimat, in immer weitere Pogrome hinein". Die entscheidende Frage für die Verfolgten lautet: Wie in der Diaspora überleben, ohne die Identität zu verlieren? Mit dieser Frage wird das hochinteressante Geschichtsbuch religiös. Prof. Allerhand versucht über den Umweg der Geschichte die Leser für den jüdischen Glauben zu sensibilisieren. Drei Haltungen können die Identität in der Diaspora wahren: Die Eschatologie, die biblische Auffassung von Diaspora, wie etwa die des Propheten Jeremia, und das talmudische Selbstverständnis des Judentums. Die Eschatologie meint das Ziel des gläubigen Juden: das Wiedersehen der Hütte Davids. Die prophetische und talmudische Diasporaauffassung meint: Solange Israel zerstreut in verschiedenen Wirtsvölkern lebt, soll es den einzelnen Staaten mit Fleiß und Kraft dienen, sich den Gesetzen des Staates unterordnen, ohne sein Ziel aus den Augen zu verlieren. Der Autor zeigt diese Haltung an vielen Rabbinern und Weisen und führt auf diese Weise den Leser in unmittelbare Berührung mit dem jüdischen Glauben bis zum Ausgang des Mittelalters. Eine Persönlichkeit, die diesen symbolisiert, ist Moses Mendelsohn, der jüdische „Homo universalis" der Aufklärung: seinem großen Vorbild Maimonides folgend, führt er das Judentum aus dem Ghettodasein in die Weltoffenheit, nimmt auf das europäische Geistesleben Einfluß, ohne seine Identität zu verlieren. Der Untertitel könnte lauten: „Ein jüdisch-österreichisches Geschichtsbuch". Das Leben der Juden in Österreich wird ausführlich geschildert. Angefangen vom 12. Jahrhundert (wahrscheinlich der ersten bestehenden Synagoge in Wien), bis ins josephinische Zeitalter erzählt Allerhand die jüdisch-österreichische Geschichte: Der Leser erfährt, daß unter der Babenbergerherrschaft die Juden günstig behandelt wurden. Leopold VI. z. B. holte jüdische Händler aus Flandern und aus Regensburg nach Wien, um die Stadt zu einem Wirtschaftszentrum zu machen. Allerhand berichtet über das Entstehen des ersten Judenviertels im 13. Jahrhundert, über die Auflösung des Ghettos 1429; über das von Ferdinand II. angeordnete Ghetto im „Unteren Werd", einem Teil des heutigen 2. Wiener Gemeindebezirkes. Er erzählt von Persönlichkeiten aus dem Ghetto, wie dem großen Gelehrten Moses Heller Frankel, und von der Vertreibung aus dem Ghetto 1670.

Ein Stück österreichisch-jüdisches Schicksal – von Wertheimer und Oppenheimer bis zum Josephinismus – wird in der jüdisch-abendländischen Geschichte miterzählt. Das Buch ist ein kostbarer Beitrag zur gegenwärtigen Vorbereitung für das Gedenkjahr 1988. Es ist mit vielen Bildern, exzellenten Fotografien (z. B.: Fotos der alten Wilnaer Synagoge) aufgelockert und enthält liturgische Texte in hebräischer Sprache mit deutscher Übersetzung. Der Band wird im jüdischen Gymnasium in Wien für den Geschichtsunterricht und für den Religionsunterricht verwendet. Geschichte als „Bewährung des Glaubens", die Thora als die „portable Heimat" des Diasporajudentums, das ist die Quintessenz des Buches, die Quintessenz des Judentums überhaupt. Dem Buch sind viele Leser zu wünschen.

Jacob Allerhand
Das Judentum, Band II
Vom Talmud zur Aufklärung
Gründerverein Zwi Perez Chajes Schule
Wien 1987

Berhard Dohna
im Auftrage des ORF

---

die Geburtsjahrgänge 1927 und älter bei Männern bzw. für die Geburtsjahrgänge 1932 und älter bei Frauen weiterhin beitragsfrei leistungswirksam bleiben.

III. ANWENDUNGSBEREICH:

Die ab 1. 1. 1988 wirksamen Verbesserungen der Begünstigungsbestimmungen gelten für alle künftigen, aber auch – mit Ausnahme der Berücksichtigung ausländischer Schul- und Studienzeiten – für alle bereits bestehenden Leistungsansprüche.
Wenn ein Pensionsanspruch erst auf Grund dieser Verbesserungen entsteht, gebührt die Leistung rückwirkend ab 1. 1. 1988, wenn der Antrag bis zum 31. 12. 1988 gestellt wird, sonst ab dem auf die Antragstellung folgenden Tag.
Bei bereits laufenden Pensionen sind die neuen Bestimmungen – mit Ausnahme der Berücksichtigung ausländischer Schul- und Studienzeiten –, sofern sich daraus eine Erhöhung des Leistungsanspruches ergibt, ab 1. 1. 1988 anzuwenden, wenn der Antrag bis zum 31. 12. 1988 gestellt wird, sonst ab dem der Antragstellung folgenden Monatsersten.
Der ab 1. 1. 1988 geltende Text der §§ 226 bis 229 ist aus der Beilage 3 bzw. jener der §§ 500ff ASVG aus der Beilage 4, die Staaten, mit denen Österreich einen Sozialversicherungsvertrag abgeschlossen hat, sind aus der Beilage 5 ersichtlich.

IV. ZUSTÄNDIGKEIT:

Anträge sind beim Träger der Pensionsversicherung einzubringen, in der vor der Untersuchungshaft, Freiheitsstrafe, Anhaltung, Arbeitslosigkeit oder Ausbürgerung zuletzt Beitrags- oder Ersatzzeiten erworben worden sind. Lassen sich die Versicherungszeiten keiner Pensionsversicherung zuordnen, gelten sie als Versicherungszeiten der Pensionsversicherung der Angestellten. Als zuständige Träger kommen in Betracht:
Pensionsversicherungsanstalt der Angestellten, 1021 Wien, Postfach 1000
oder
Pensionsversicherungsanstalt der Arbeiter, 1092 Wien, Postfach 218

Der **BNAI BRITH**
in Großbritannien kündigt an:

„Jewish Music Festival"

Alle zwei Jahre findet das „Jewish Music Festival" statt. Diesesmal dauert es vom 4. bis 27. Oktober 1988 und bringt u. a.: „Der Kaiser von Atlantis" (von V. Ullman in Theresienstadt komponierte Oper), „Moses und Aron" von Schönberg, das Ida Kaminska Jiddische Theater aus Warschau, „Das Goldene Zeitalter" (sephardische Musik und Lyrik), „Cabaret" (Jüdische Zigeunergitarren), „Alhambra" (jüdisch-spanische Musik aus dem Mittelalter) und vieles andere mehr.

Kontaktadressen:

G. Auerbach
22 Gerard Road
Harrow HA1 2NE, England

Jo Velleman
52 Ventnor Drive
London N20 8BS, England

Sterbefälle Jänner 1988 ז"ל

ABELES Otto, 8. 1., 84 J.; BRAUN Rosalia, 31. 1., 92 J.; FORSTER Marianne, 8. 1., 81 J.; GLASS Mieczislaw, 7. 1., 95 J.; GRÜNBERGER Dr. Felix, 14. 1., 83 J.; MANDEL Fritz, 8. 1., 87 J.; NACHMAN David, 19. 1., 90 J.; QUARTNER Julius, 4. 1., 93 J.; SCHÄFLER Stella, 22. 1., 85 J.; SOVINC Rea, 22. 1., 87 J.

ת. נ. צ. ב. ה.

ANNA DINER

GARTENBAU

Durchführung sämtlicher Gruft- und Gräberschmückungen. Beistellung von Kränzen und Blumensträußen.

Bestellungen werden im Büro des Betriebes, Wien 11, Simmeringer Hauptstraße 403, vis-à-vis dem 4. Tor, Telefon 76 62 79, übernommen.

„Der Schoß ist fruchtbar noch, aus dem das kroch"

Ausstellung von Collagen und Graphik von

verlon

in der Kinogalerie des Künstlerhauses, Akademiestraße 13, 1010 Wien,
22. März bis 17. April 1988
Täglich geöffnet
von 15.30 bis 21 Uhr
Eintritt frei!

Der Künstler Willy Verkauf (André Verlon) widmet diese Ausstellung den Mitgliedern der Gesellschaft bildender Künstler Österreichs (Künstlerhaus), die zwischen 1938 und 1945 durch die damalige barbarische Zwangsherrschaft politisch und „rassisch" verfolgt und in Vernichtungslagern ermordet wurden. Sowie auch denen, die im aufgezwungenen Kriegsdienst den Tod fanden.

Bet Limud: Jüdisches Seminar der Schweiz

In einjährigen intensiven und individuell geführten Kursen sollen junge Männer und Frauen zwischen 18 und 22 Jahren mit der jüdischen Kultur in ihren vielfältigen Aspekten vertraut gemacht werden.

Die Schule ist als Internat geplant: Es soll und darf nicht bei bloßer Wissensvermittlung bleiben, vielmehr muß den jungen Menschen Gelegenheit gegeben werden, jüdische Lebenspraxis von innen heraus kennenzulernen und in Gemeinschaft mit Gleichaltrigen auf dem Boden des Judentums menschlich zu reifen. Daß Israel im didaktischen und im pädagogischen Programm ein besonderer Platz zukommt, ist ja wohl selbstverständlich; auch der direkte Kontakt mit Land und Staat ist eingeplant.

Ein Haus ist bereits in Aussicht; es liegt in nächster Nähe von Synagoge und Gemeindezentrum der Israelitischen Gemeinde Basel.

Es ist klar, daß jede Schule von ihrem Leiter entscheidend geprägt wird. In der Person von **Zeev Meller** ist sicher der geeignete Mann für diese Aufgabe gefunden worden. Z. Meller ist deutscher Herkunft, in Israel aufgewachsen, an Jeschiwa und Universität geschult. Er bewährt sich seit Jahren als Talmudlehrer an einem staatlichen nichtreligiösen Gymnasium. Die Schweiz kennt er von dreijähriger Tätigkeit als Schaliach und initiativer Betreuer des allen Jugendbünden dienenden „Pädagogischen Zentrums" in Zürich.

Man rechnet fest damit, daß das Bet Limud im Frühjahr 1988 seine Tore wird öffnen können. *Die Schweizer Gemeinden, von denen etliche die neue Schule in aller Form mittragen, freuen sich, Schülerinnen und Schüler aus dem ganzen deutschsprachigen Raum willkommen zu heißen.* Auf den in vielen Ländern geltenden Schulbeginn im Herbst Rücksicht zu nehmen, schafft keinerlei Probleme.

Der Präsident des Vereins Bet Limud steht für Anfragen gerne zur Verfügung: Dr. Ralph Weill, Colmarerstr. 118, CH-4055 Basel, Tel. 061 22 09 15.

Privat sucht
HEBRAICA, JUDAICA
antike Bücher (Seforim), Pergamente, Kultgegenstände, Besonim-Türmchen usw.
I. Orzel, CH-4055 Basel, Bartheimerstr. 55,
Telefon 0 50 61 / 38 55 09, 38 29 83.

Aktivitäten der Misrachi

Seniorenclub im „Misrachi-Haus" am Judenplatz

Der Seniorenclub veranstaltet jeden Mittwoch nachmittag ein Treffen. Es findet immer ein Vorschlag über aktuelle jüdische Themen, mit anschließender Diskussion, statt. Traditionsgemäß werden die Feiertage des jüdischen Kalenders gebührend gefeiert und auch die jeweiligen Wochenabschnitte der Tora besprochen. Letzte Woche, Mittwoch, 3. 2., wurde Tu Bischwat (Neujahr der Bäume) auf traditionelle Weise mit Obst und Kuchen in fröhlicher Stimmung gefeiert. Unser Gast, Rav Biedermann, schilderte dem zahlreichen Publikum, wie schon unsere Väter die Natur geschätzt und geschützt haben. Unsere Gastvortragenden kommen aus verschiedensten Kreisen (Journalisten, Professoren, zionistische Organisationen), manchmal tragen auch unsere eigenen Mitglieder vor. (**Fr. Pollerman, H. Ronai, H. Almogi** etc.) Jeden Mittwoch erfreuen sich die Senioren bei Kaffee oder Tee an den hausgemachten Mehlspeisen der Fr. Mayer.

Wir freuen uns immer wieder über die zahlreiche Teilnahme an unseren Seniorennachmittagen.

Sederabende im Misrachi-Haus

Wie alljährlich zu Pessach veranstaltet die Misrachi auch heuer am Freitag und Samstag, 1. und 2. 4., Sederabende. Wir bitten um rechtzeitige Anmeldung.

Talmud Tora-Schule „Sinai"

Der Unterricht im zweiten Semester des Schuljahres 1987/88 hat begonnen. Alle Schüler erhalten individuelle Betreuung durch unsere Lehrkräfte. Noch einige Anmeldungen möglich.

Anfragen über alle Aktivitäten der Misrachi: Montag bis Donnerstag 15 bis 18 Uhr, Tel. 535 41 53 (Fam. Mayer).

V sanitär- und heizungstechnik
werner vales

A-1020 wien
untere augartenstraße 32 u. 34
Telefon 33 36 54, 35 72 535

gas-, wasser-,
heizungs- und
solartechnik

WIR GRATULIEREN

Geburt
Margit und Avram MAURER zur Geburt ihres Sohnes MOSHE BENJAMIN

Hochzeiten
Dr. Andrew DONNER und Helene SILLAM
Avner ZONENASHVILI und Lea CHIKVASHVILI

Sponsion
Monika MERYN zur Sponsion zum Magister der Philosophie

Ernnennung/Habilitation
Dr. Alexander HAUBENSTOCK, Facharzt für Innere Medizin und Assisten an der I. Medizinischen Universitätsklinik, bestand am 28. 1. d. J. sein Habilitationskolloquium in eindrucksvoller Weise. Damit wird der 32jährige Arzt zu einem der jüngsten Universitätsdozenten der Wiener Medizinischen Fakultät.

Univ.-Doz. Dr. Haubenstock ist der Sohn von Univ.-Prof. Roman Haubenstock-Ramati, einem der bedeutendsten zeitgenössischen Komponisten und Musiklehrer.

Univ.-Doz. Dr. Siegfried MERYN, Facharzt für Innere Medizin, wurde zum ärztlichen Leiter der Wiener Privatklinik in Wien 9 ernannt.

Ordinationseröffnung
Dr. Gabriel GRÜNFELD, Facharzt für Gynäkologie und Geburtshilfe und Oberarzt an der Gynäkologischen Abteilung der Krankenanstalt Rudolfsstiftung, hat in Wien 3 eine Ordination eröffnet.

Wir brauchen ein As!

. . . und suchen dringend eine(n) Organisator(in) für eine wöchentliche Karten- bzw. Spielrunde mit unseren Insassen im Elternheim der Israelitischen Kultusgemeinde.

Freiwillige melden sich bitte bei Frau Elisabeth Weiss, Tel. 36 16 55, Kl. 30.

„HASCHOMER HAZAIR"
Zionistische Jugendbewegung – Österreich

Seminar „Schoah we Mered" („Vernichtung und Aufstand") vom 3.–8. April 1988 in Polen

3. April:
Ankunft in Warschau.
Besichtigung des Jüdischen Museums und des Jüdischen Friedhofes.

4. April:
Fahrt nach Lublin, Stadtbesichtigung.
Besuch des Konzentrationslagers Majdanik.
Sederabend in Lublin.

5. April:
Fahrt nach Krakau. Unterwegs besuchen wir ein ehemaliges Stedtel.
Stadtbesichtigung in Krakau.

6. April:
Besuch des Konzentrationslagers Auschwitz.
Fahrt nach Warschau.

7. April:
Besuch jüdischer Gedenkstätten.
Konzentrationslager Treblinka.

8. April:
Weitere Besuche jüdischer Gedenkstätten.
Mifkad (Appell) im ehemaligen Bunker des Kommandanten des Gettoaufstandes, unseres Chawer Mordechai Anilewicz.
Heimfahrt.

16- bis 20jährige Interessenten können weitere Informationen von Schmuel Gardi, Tel. 36 30 404, erhalten.

Wohnungsmarkt

1.–23. Bezirk
Tel. 36 16 55 / 36 DW

2.,	Im Werd (Zi, Kü)	34 m²
2.,	Hillerstr. (Zi, Kü, Kab, Du)	44,9 m²
2.,	Hillerstr. (Zi, Kü, Du)	30 m²
3.,	Steingasse (Zi, Kü, Kab)	55,4 m²
3.,	Steingasse (Zi, Kü, Kab)	39,6 m²
9.,	Grünentorg. (Zi, Kü)	20 m²
18.,	Kreuzgasse (Zi, Kü, Kab)	32 m²
20.,	Hartlgasse (Zi, Kü)	22 m²

Magazine

3.,	Dannebergplatz	80 m²
5.,	Siebenbrunnengasse	43 m²
6.,	Esterhazygasse	92 m²
18.,	Kreuzgasse	25 m²

Geschäftslokale

18.,	Weimarer Straße	90 m²

S.C. Hakoah

Am 9. Jänner 1988 fand in den Räumen des Restaurants „Arche Noah" in festlichem Rahmen eine nicht alltägliche Sportlerehrung verdienter Hakoahner statt. Der Präsident des Wiener Schwimmverbandes, Herr Walter LESEK, überreichte in Anwesenheit des Präsidiums des S.C. HAKOAH goldene Ehrennadeln und Urkunden für sportliche Erfolge, die schon vor 50 und 60 Jahren errungen worden sind.

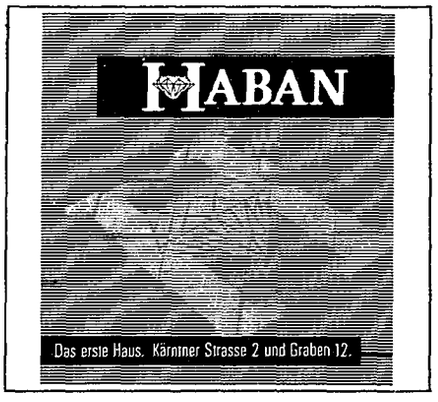

George-Gyuri Flesch und Fritzi Löwy, rechts Präs. Walter Lesek.

Die Geehrten sind Fritzi LÖWY und George-Gyuri FLESCH: Fritzi LÖWY war in den dreißiger Jahren eine dominierende Erscheinung im österreichischen Schwimmsport, vielfache österreichische Meisterin und eine der ganz wenigen österreichischen Schwimmsportler, die bei Europameisterschaften eine Medaille gewinnen konnten. Fritzi LÖWY lebt seit vielen Jahren wieder in Wien.

Gyuri FLESCH war Wasserballer und in den zwanziger Jahren mit der HAKOAH mehrmals österreichischer Meister. Er wurde 33mal, auch als Kapitän, ins österreichische Nationalteam berufen. Er spielte später auch noch 27mal im Nationalteam Israels, für das er auch als Abgeordneter zur Knesseth viele Jahre tätig war.

Herr LESEK fand später aber deswegen umso herzlichere und freundschaftlichere Worte der Anerkennung und des Dankes für die vor so vielen Jahren für Wien und Österreich erbrachten Leistungen, die für immer ein wesentlicher Teil der österreichischen Sportgeschichte und der gro- Vergangenheit des S.C. HAKOAH s werden.

Jüdischer Kalender

Anläßlich des **PURIMFESTES** spricht Oberrabbiner Paul Chaim EISENBERG am SONNTAG, dem 6. März 1988, um 21.50 Uhr in FS 2.

Pessach/ORF

Zum Pessach-Fest spricht Oberrabbiner Paul Chaim Eisenberg am Montag, dem 30. 3. 1988, um 18.50 Uhr in Radio Österreich 1, und am Montag, dem 4. 4. 1988, um 21.30 Uhr in FS 1.

Seniorenklub

Unsere nächsten Klubnachmittage finden am 6. und 20. März 1988 im Café Bauernfeld, Wien 9, Bauernfeldplatz/Liechtensteinstraße 42, von 15 bis 18 Uhr statt.

Briefmarkenausstellung 40 Jahre Israel

Montag, 11. April und Dienstag, 12. April 1988, 9–17 Uhr
Ort: Im Festsaal der Länderbank, Renngasse 2, Ecke Freyung, 1010 Wien.
Sonderpostamt mit Sonderstempel
Veranstalter: Freunde der israelischen Briefmarke, 1040 Wien, Rechte Wienzeile 37.
Eintritt frei.

Urlaubsaktion der Sozialabteilung der Israelitischen Kultusgemeinde Wien

Ältere Personen, soferne sie befürsorgt sind oder eine Mindestpension beziehen, haben die Möglichkeit, um einen Urlaubszuschuß anzusuchen.
Alle diesbezüglichen Anträge müssen bis **spätestens 30. April d. J.** an die Sozialkommission der Israelitischen Kultusgemeinde, 1190 Wien, Bauernfeldgasse 4, gerichtet werden.

Dienstag	1. März	12. Adar	
Mittwoch	2. März	13. Adar	Fasten Esther
Donnerstag	3. März	14. Adar	Purim
Freitag	4. März	15. Adar	
Samstag	5. März	16. Adar	Sidra „Ki Tissa"
Sonntag	6. März	17. Adar	
Montag	7. März	18. Adar	
Dienstag	8. März	19. Adar	
Mittwoch	9. März	20. Adar	
Donnerstag	10. März	21. Adar	
Freitag	11. März	22. Adar	
Samstag	12. März	23. Adar	Sidroth „Wajakhel" und „P'kudej"
Sonntag	13. März	24. Adar	
Montag	14. März	25. Adar	
Dienstag	15. März	26. Adar	
Mittwoch	16. März	27. Adar	
Donnerstag	17. März	28. Adar	
Freitag	18. März	29. Adar	
Samstag	19. März	1. Nissan	Sidra „Wajikra"
Sonntag	20. März	2. Nissan	
Montag	21. März	3. Nissan	
Dienstag	22. März	4. Nissan	
Mittwoch	23. März	5. Nissan	
Donnerstag	24. März	6. Nissan	
Freitag	25. März	7. Nissan	
Samstag	26. März	8. Nissan	Sidra „Zwa"
Sonntag	27. März	9. Nissan	
Montag	28. März	10. Nissan	
Dienstag	29. März	11. Nissan	
Mittwoch	30. März	12. Nissan	
Donnerstag	31. März	13. Nissan	
Freitag	1. April	14. Nissan	Erew Pessach
Samstag	2. April	15. Nissan	1. Tag Pessach
Sonntag	3. April	16. Nissan	2. Tag Pessach
Montag	4. April	17. Nissan	
Dienstag	5. April	18. Nissan	
Mittwoch	6. April	19. Nissan	
Donnerstag	7. April	20. Nissan	
Freitag	8. April	21. Nissan	7. Tag Pessach
Samstag	9. April	22. Nissan	8. Tag Pessach (Jiskor)

Gebetzeiten im Stadttempel

Freitag abends (Sabbateingang)		*Sabbat früh immer 9 Uhr; abends:*		*An Wochentagen (Montag bis Freitag) früh immer 7 Uhr; an Sonntagen 8 Uhr; abends:*
4. März	17.40 Uhr	5. März	17.50 Uhr	Vom 6. März bis
11. März	17.50 Uhr	12. März	18.00 Uhr	
18. März	18.00 Uhr	19. März	18.15 Uhr	24. März, 18 Uhr
25. März	18.15 Uhr	26. März	18.30 Uhr	Vom 27. März bis
1. April	19.00 Uhr	2. April	19.30 Uhr	6. April, 19 Uhr
8. April	19.15 Uhr	9. April	19.45 Uhr	

Am Freitag, dem 1. April, findet anschließend an den 7-Uhr-Frühgottesdienst ein Sijum für Erstgeborene statt.

Gottesdienste zu Pessach

				früh	*abends*
Freitag,	1. April	Erew Pessach		7.00 Uhr	19.00 Uhr
Samstag,	2. April	1. Tag Pessach		9.00 Uhr	19.30 Uhr
Sonntag,	3. April	2. Tag Pessach		9.00 Uhr	19.45 Uhr
Donnerstag,	7. April	Vorabend des 7. Tages Pessach		7.00 Uhr	19.00 Uhr
Freitag,	8. April	7. Tag Pessach		9.00 Uhr	19.15 Uhr
Samstag,	9. April	8. Tag Pessach	7.15 und	9.00 Uhr	19.45 Uhr

Bei dem Gottesdienst am 9. April wird bei der Maskirandacht der Opfer des Holocaust gedacht. Es finden zwei Maskirandachten statt, und zwar bei den Morgengottesdiensten.

„Professoren streiten – Juden schuld am Antisemitismus?"

Artikel in Nr. 361/362, 1988

Leider kann ich die Beurteilung über Prof. Sutter nur bestätigen. Im Rotary-Club Wolfsberg hielt er im Mai 1987 einen Vortrag mit dem Titel „Antisemitismus". Ich war sehr positiv eingestellt, erwartete ich doch eine Aufklärung für die – zum Teil auch heute noch – mehr oder weniger überzeugten Alt- und Neunazi. Nach 1945 fand sich nämlich im ehemaligen Kriegsgefangenenlager Wolfsberg die „ehrenwerte Gesellschaft" für ein paar Jährchen zur Entnazifizierung zusammen; den Erfolg dieser Maßnahmen kann man heute noch sehen und vor allem hören! Während des Vortrages Prof. Sutters meinte ich, zum falschen Thema gekommen zu sein, denn es war, wie in Ihrem Artikel zu lesen ist, eine Negativ-Aufzählung von seit Jahrhunderten verbreiteten „Tatsachen" über die Juden. Doch noch erhoffte ich eine Gegendarstellung, um endlich das richtige Bild zu erhalten, aber dem war nicht so, und am Ende des Vortrages herrschte beruhigtes Einverständnis. Die heiße Diskussion, die ich erwartet hatte – und empfindliche Nazis hätten sicher bei einer anderen Darstellung des Themas aufgeschrien –, blieb aus; man war zufrieden, denn man hatte sich, wie etliche Stimmen aus dem Zuhörerkreis zeigten, die akademische Bestätigung geholt, daß man ja mit seiner Meinung ganz richtig liegt. Da ich schon vor Wut kochte, fehlte nur mehr die kleine Episode vom Juden, der, vom Papst die Hostie empfangend, diese vor die Füße des Papstes ausspuckt, die Prof. Sutter dann noch über seinen Vortrag „drüberstreute". Ich sagte in diese Zufriedenheit hinein, daß mir der Vortrag absolut einseitig erschiene und ich doch eine Gegendarstellung erwartet hätte. Darauf meinte Prof. Sutter, er sei nur Historiker, kein Judaist. Außer meinem Mann kam mir noch ein Schweizer Rotarier zu Hilfe, der meine Ansicht bestätigte, da ich mich mit meiner Argumentation einem Universitätsprofessor doch nicht gewachsen fühlte. Nach einigen Banalitäten und Geschmacklosigkeiten aus dem Publikum meldete ich mich nochmals zu Wort und las das – vorsorglich – mitgebrachte, Papst Johannes XXIII. zugeschriebene Bußgebet über „unsere älteren Brüder" vor, zur Besinnung. Doch weit gefehlt! Prof. Sutter bebte vor Zorn, als er meinte, daß er das nicht notwendig hätte, da er Katholik und sein Vater von 1938 bis 1945 im KZ gewesen sei ... Ich hatte, scheint es, in ein Wespennest gestochen! Weitere Kommentare erübrigen sich, denke ich. Ich war daher sehr erstaunt, gleich in der ersten Nummer der „Gemeinde", die ich abonniert habe, von berufenerer Seite die gleiche Meinung über Professor Sutter zu finden.

Ich danke für die Zusendung Ihrer Zeitung, die mir sehr gut gefällt, da sie mir einen guten Einblick in jüdisches Leben und Denken gibt. Mit zusätzlicher Lektüre über das Judentum ausgerüstet, hoffe ich gut gewappnet den Kampf gegen das „Gespenst Antisemitismus" bestehen zu können. Viel Kraft und Mut für diese gemeinsamen Bemühungen wünsche ich Ihnen und mir. Herzliche Grüße, Ihre

Friederike HABSBURG-LOTHRINGEN
9400 Wolfsberg/Kärnten

„Zu Drimmels Geschichte"

In Nr. 361/362, 1988

Ich kann der Kritik an Dr. Drimmels „Werk" nur vollinhaltlich zustimmen und kann auch zu diesem ehemaligen Bundesminister der ÖVP (Mitglied des CV Nordgau) mit bösen Erfahrungen beitragen. Herr Dr. Drimmel hat mir jahrelang in seinem damaligen Ressort wegen meiner jüdischen Herkunft große Schwierigkeiten bereitet und meine wissenschaftliche Laufbahn schwer geschädigt. Als ich dann in den letzten Jahren der üblen Sache nachging, waren die bezüglichen Akten verschwunden. In seinen Augen (und den seiner Mitarbeiter) war ich als Sohn eines konfessionslosen Vaters und einer jüdischen Mutter, als ehemaliger KZ-Häftling und als ehemaliger alliierter Offizier des Zweiten Weltkrieges ein rotes Tuch (wörtlich, da sowohl mein Vater als auch meine Mutter alte Mitglieder der SPÖ waren). Dieser Bundesminister setzte sich kalt über die Bestimmungen des OFG hinweg. Dr. Drimmel gehört einer CV-Verbindung an, die im „Sudetenland" zu Hause ist und die stets deutsch – katholisch – antijüdisch eingestellt war, verbunden mit einem infantilen Antibolschewismus.

Es ist ganz selbstverständlich, daß dieser Herr ein solches Werk verfaßt.

Mag. Dr. Alfred POSSELT
Tit.-Univ.-Prof. d. OIU
Universitätslektor WUW

Hilfe für ältere Dame

Wenn Sie gerne kochen, Ihnen leichte Hausarbeit kein Problem ist und Ihnen auch Spaziergänge mit einem kleinen Hund Spaß machen, habe ich den richtigen Job für Sie. Ich bin alleinstehend und wünsche mir jemanden, der wochentags für mich kocht, ein wenig aufräumt (Bad, Küche, Schlafzimmer) und nach dem Essen und am späteren Nachmittag mit dem Hund spazierengeht. Es wäre schön, wenn Sie meinen Hund auch zu Ihrem Wochenendspaziergang mitnehmen können.

Bitte rufen Sie an: 47 96 60
von 9 bis 17 Uhr

In der

GALERIE DÜRRER
IM HEILIGENKREUZERHOF
in Wien 1, Schönlaterngasse 5

findet vom 8. Feber bis zum 15. April 1988

eine Ausstellung von graphischen Arbeiten von ALFRED KUBIN

„Ein neuer Totentanz"

statt.
Diese Blätter schuf Kubin im Jahre 1938.

Reaktionen auf Bronfmans Statement

Bronfman sagte, die Untersuchung der Rolle, die Österreich im Nationalsozialismus gespielt habe, sei wichtiger, als die Frage, ob Waldheim an Kriegsverbrechen beteiligt war. Diese Auffassung wird ja angeblich vom offiziellen Österreich geteilt, das eben im Gedenkjahr 1988 zur kritischen Betrachtung dieser historischen Rolle geradezu auffordert. Trotzdem erhob sich von *Haider* über *Mock* und *Zilk* bis zur *Volksstimme* ein Geschrei der Opfer des „Österreich-Kannibalismus". Bronfman meinte weiter, Österreich sei ein sehr williges Anschlußopfer gewesen, ein Tatbestand, den die Moskauer Deklaration von 1943 nicht berücksichtige. Obwohl gerade in diesen Tagen an die dokumentarisch belegte Anschlußbegeisterung und die von *Renner* und *Innitzer* abgesegnete Zustimmung zur Eingliederung Österreichs ins Dritte Reich erinnert wird, an Pogrome, die nicht einmal im „Altreich" in diesem Umfang stattfanden, und an viele andere Formen einer überproportionalen Beteiligung von Österreichern an der NS-Maschinerie, proklamiert man ausgerechnet dem Präsidenten einer jüdischen Organisation gegenüber eine österreichische Kollektiv-Unschuld!

Auch das noch so trotzige Festhalten an einer Lebenslüge wird die Zweifel an der Berechtigung der privilegierten Sonderbehandlung Österreichs nach 1945 jetzt erst recht nicht zum Schweigen bringen. In ihrem Verhalten zum Dritten Reich unterschieden sich nämlich Deutsche und Österreicher kaum. Deutschland mußte schwerwiegende Folgen tragen. Österreich hat sich diese erspart ... und bekommt die Rechnung nun verspätet präsentiert. Ein böses Erwachen nach einem trügerischen Traum. Und das alles im Lande Freuds!

John Bunzl

Die Bronfman-Erklärung

WJC-Präsident Edgar Bronfman hatte am 7. Februar in Oxford erklärt, die Kernfrage sei „nicht Waldheim, sondern wie Österreich seiner Vergangenheit gegenübertritt". Österreich sei ein „sehr willfähriges Anschlußopfer" gewesen und habe einen außerordentlich hohen Anteil von Mitgliedern der NSDAP und auch des SS-Personals in den Vernichtungslagern gestellt. „Österreich muß seiner Vergangenheit ins Gesicht schauen, wenn es irgendeine Zukunft haben soll", betonte Bronfman.

Quelle: APA-Meldung

Maimonides-Loge: Mock hat wenig aus der Geschichte gelernt

In einer Reaktion auf die Pressekonferenz von Vizekanzler Außenminister **Dr. Alois Mock** vom 17. 2. 88 stellt die caritative jüdische Organisation B'nai B'rith fest, daß dessen Äußerungen nur bedingt zutreffen. Die Behauptung, daß die Osterreicher aus der Geschichte gelernt haben, sei zumindest für seine eigene Person **„bis zu einem gewissen Umfang in Zweifel zu ziehen".** Was Mock tatsächlich aus der Geschichte gelernt habe, sei, statt der Bezeichnung **„Weltjudentum"** nun **„gewisse Kreise"** zu verwenden, heißt es in einer Aussendung der Maimonides-Loge von B'nai B'rith in Wien.

Quelle: APA-Meldung

Die Geschichte der Juden in Ungarn

Eine Ausstellung des BETH HATEFUTSOTH (Das Nahum-Goldmann-Museum der jüdischen Diaspora, Tel Aviv)

Verbreitung in Europa durch European Council of Jewish Community Services Paris

WIEN KULTUR

Palais Palffy, Wien 1, Josefsplatz 6
4. 3.–26. 3. 1988, täglich 10–18 Uhr

BM|UKS

Die Ausstellung **DIE GESCHICHTE DER JUDEN IN UNGARN** berichtet über das jüdische Leben in Ungarn, von der Zeit der Römer bis zur Gegenwart. Das Leben der Gemeinde in all seinen Aspekten wird dargestellt. Dabei liegt das Schwergewicht auf dem 18. und dem 19. Jahrhundert, der wichtigsten Epoche, in der die jüdische Gemeinde Ungarns zur drittgrößten Europas geworden war. Im Laufe dieser Zeit formte sich jener einzigartige geistige Charakter des ungarischen Judentums, der auf die jüdische und auf die europäische Kultur so stark einwirkte. Die Ausstellung illustriert die Hauptströmungen unter den ungarischen Juden der neueren Geschichte: Auf der einen Seite das bedingungslose Festhalten an der Tradition, wie in den orthodoxen und chassidischen Gemeinden Osteuropas, und auf der anderen Seite Integration in die umgebende Kultur, fallweise bis zur vollständigen Assimilation.

Die Ausstellung behandelt, unabhängig vom Wechsel politischer Grenzen, alle Gebiete die zur Einflußsphäre der ungarischen Kultur gehörten. Die Einbettung in der österreichisch-ungarischen Monarchie und die Befassung mit dem jüdischen Leben im Burgenland im besonderen, stellen einen starken Bezug zu Österreich her.

Die Geschichte der Juden in Ungarn ist über weite Strecken ein wesentlicher Bestandteil der geistigen und kulturellen Geschichte Österreichs.

Lediglich für die Epoche nach dem Zweiten Weltkrieg gilt die Beschränkung auf die heutigen politischen Grenzen Ungarns.

Das Zustandekommen der Ausstellung in Wien ist dem Kulturamt der Stadt Wien sowie dem Bundesministerium für Unterricht, Kunst und Sport zu verdanken.

Im Rahmen der Ausstellung werden Videofilme des Beth Hatefutsoth vorgeführt.

Georg TABORI wird bei der Eröffnung über die Thematik der Ausstellung sprechen.

Kinder stellen sich zur Mikveh an. Dorf in Karpato-Rußland, 1920.

Obdachloser Jude, der in keinem der für Juden bestimmten überfüllten Häuser unterkommen konnte. Budapest, 1944.

SOUVENIR PROGRAM

H. BECK & CO., PRINTERS 35

Frederick A. Praeger Dies at 78; Published Books on Communism

By RICHARD D. LYONS

Frederick A. Praeger, an Austrian immigrant who borrowed $4,000 from friends and founded a major Manhattan publishing house that brought to many Western readers their first incisive views of life under Communism, died on May 28 in Boulder, Colo. Mr. Praeger, who lived in Boulder and died at the Manor Care Nursing Home there, was 78.

The cause was a stroke, said his daughter, Andrea Praeger.

The eponymous book company that he founded in Greenwich Village in 1950 evolved into a leader in the fields of international relations, Russian and German history, military science and art.

Mr. Praeger, who had been an intelligence officer and military government official in Europe during and after World War II, sought out anti-Communist dissidents from the Soviet Union, East Germany, Czechoslovakia and Hungary and during the height of the Cold War brought their manuscripts detailing the realities of Communism to the Western reading public.

Among the more memorable of the company's 2,000 titles were: "One Day in the Life of Ivan Denisovich" (1963) by Aleksandr I. Solzhenitsyn; "The New Class" (1957) by Milovan Djilas; "The Naked God: The Writer and the Communist Party" (1957) by Howard Fast, and "Revolution in China" (1952) by Charles Patrick Fitzgerald.

The New York Times, 196

Frederick A. Praeger

Imprisoned for Book

The work by Mr. Djilas, a denunciation of Communism written when he was a vice president of Yugoslavia, caused a furor in Eastern Europe and contributed to his eventual imprisonment by the regime of Josip Broz Tito. More than three million copies were printed in various editions.

The books devoted to painting and architecture in the Praeger World of Art series included "Picasso" (1965) by Frank Elgar and Robert Maillard, and "The Arts and Civilization of Angkor" (1957) by Bernard-Phillippe Groslier.

Mr. Praeger sold the company to Encyclopaedia Britannica. Mr. Praeger severed ties to his former company two years later. He moved to Boulder in 197 and started Westview Press, which was devoted to scholarly scientific and technical works. The press was sold in 1991 to SCS Communications.

Mr. Praeger was born into a book publishing family in Vienna. He immigrated to the United States after the forced unification with Germany in 1938, while the other members of his family remained in Austria; they died at Auschwitz.

Returned With Army

He returned to his birthplace as a lieutenant in the Army during World War II. He stayed on for several years in the American military government before returning to New York in 1948 to open a book exporting company and finally the publishing firm bearing his name.

Mr. Praeger is survived by his wife, Kellie Masterson of Boulder; four daughters, Claudia Sargent of Cambridge, Mass., Andrea Praeger of Dobbs Ferry, N.Y., Manya Praeger of Seattle, and Alexandra Praeger of [illegible], N.C., and four grandchil-

HARRY T. BURTON

Pasteurized Milk

Union 1506 — 172 BERKSHIRE STREET

TELEPHONES GASPEE 1154-1723

New England
Window and House Cleaning Co.

INCORPORATED

GENERAL CLEANING CONTRACTORS

625 Westminster Street — Providence, R. I.

FROM A

"HAKOAH"

Supporter

"HAKOAH" LINE UP

Goal
FABIAN

Left Full Back — Right Full Back
WEGNER — GOLD

Left Half Back — Center Half Back — Right Half Back
HESS — GUTTMAN — POLLOK

Outside Left — Inside Left — Center — Inside Right — Outside Right
SCHWARZ — WORTMANN — SCHOENFELD — HAEUSLER — NEUFELD

HOGG — DIXON — RENFREW — CURTIS — FLORRIE
Outside Right — Inside Right — Center — Inside Left — Outside Left

IZATT — DICK (Capt.) — AULD
Right Half Back — Center Half Back — Left Half Back

MacAULAY — ABEL
Right Full Back — Left Full Back

SURGENER
Goal

PROVIDENCE LINE UP

Your well-dressed friends have found

BOLTON

SUITS and TOPCOATS

THE BEST VALUE IN TOWN

For Higher Grade Clothes — Conservatively Smart in Style

AT A PRICE THAT IS ALWAYS RIGHT

UNDER THE MANAGEMENT OF
LOUIS J. BALATOW
WHO WILL GIVE YOUR NEEDS
PERSONAL ATTENTION.

BOLTON
CLOTHIER
Woolworth Building
Dorrance and Westminster St.
Second floor, facing City Hall

GERETINGS TO

"HAKOAH"

MAY YOUR AMERICAN TOUR BE ONE TRIUMPHAL PROCESSION

ARTHUR I. DARMAN

WOONSOCKET, RHODE ISLAND

Joseph Marcus & Co.

COMPLETE

HOME FURNISHERS

184-194 North Main St.

Brown & Schlossberg

INSURANCE

OF ALL KINDS

72 WEYBOSSET STREET

Beswick & Glancy

REAL ESTATE

7 Beswick Place Pawtucket, R. I.

MELLION BROS.

SHOE

REPAIRING

FACTORY

6 MARKET SQUARE

OPP. BOARD OF TRADE BUILDING

Riverbank Canoe House

on

THE LOWER TEN-MILE

G. E. (Dad) CRAMM, Prop.

PHONE EAST PROVIDENCE 1743-J

Canoes also Stored and Repaired

TELEPHONE UNION 2456

BERNARD GOODMAN

DEALER IN

Hosiery and Furnishings

174 North Main St. Providence, R. I.

JOSEPH EPSTEIN

INSURANCE

49 WEYBOSSET STREET

KORB'S BAKING CO.

Bercovitz כשר Restaurant

81 RICHMOND ST.

CORNER FRIENDSHIP STREET

Telephone Connection

G. A. Mercurio

FRUIT

AND PRODUCE

50 SOUTH WATER STREET

PROVIDENCE, R. I.

Charles A. Backman Co.

COTTON

AND COTTON GOODS

243 NORTH MAIN STREET

Providence, R. I.

Tully's Vogue Studio

PHOTOGRAPHER

PHONE APP'T

GASPEE 4432

L. H. BELLIN

STUDIO

256 WESTMINSTER STREET

Harry's Delicatessen

THE MOST FAMOUS DELICATESSEN IN NEW ENGLAND

ORIGINATOR OF THE FAMOUS

"Gimmie Special"

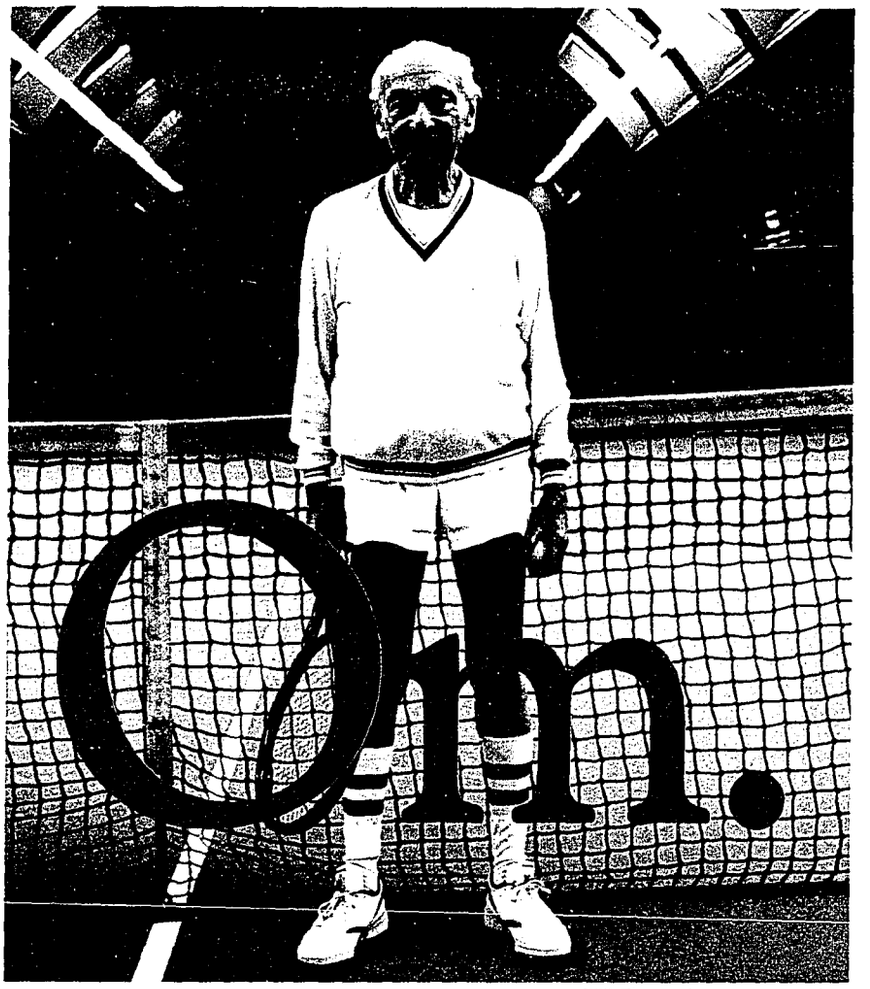
372 North Main Street

STOP

ON THE WAY DOWNTOWN

AND SEE FOR YOURSELF

HIRÅCO/BBDO

Willi Ehrenreich, 102 år, tennisspelare.

Det finns mycket man kan råka ut för här i livet. Att leva länge till exempel.

Får vi presentera Willi Ehrenreich. Just fyllda 102 år. Tennisspelare, tilllika fenomen. Uppvuxen i sekelskiftets Wien. Veteran från första världskriget. Solna-bo sedan drygt 50 år, med vitrinskåpet fyllt av internationella tennispriser.

Willi slutade tävlingsspela som 70-åring. Men är än idag en duktig motionsspelare, med klipp i slaget. Man häpnar.

–Jag var allra bäst på 20-talet, säger Willi och skrattar. –Mitt bästa slag är forehand.

Förutom sina goda gener tackar Willi sitt goda humör. –Man måste ha glädje när man spelar. Mina kompisar säger alltid att jag är så glad när jag kommer.

Hur planerar man då för sin framtida utkomst, om man själv har förhoppningar om att vara still going strong långt upp i åren?

Fråga Skandia.

VI KAN GARANTERA ATT PENSIONEN RÄCKER, ÄVEN OM DU HÅLLER FORMEN I ÖVER 100 ÅR.

Försäkringar är till för att täcka upp dig när livet bjuder på överraskningar. Som att du får leva och ha hälsan överraskande länge.

Om du pensionssparar tillsammans med Skandia Liv kan du försäkra dig om att ett visst pensionsbelopp betalas ut så länge du lever. Hur länge du än lever. Garanterat.

Alternativet är att du bestämmer dig för att utbetalningarna av pensionen ska fördelas över ett visst antal år.

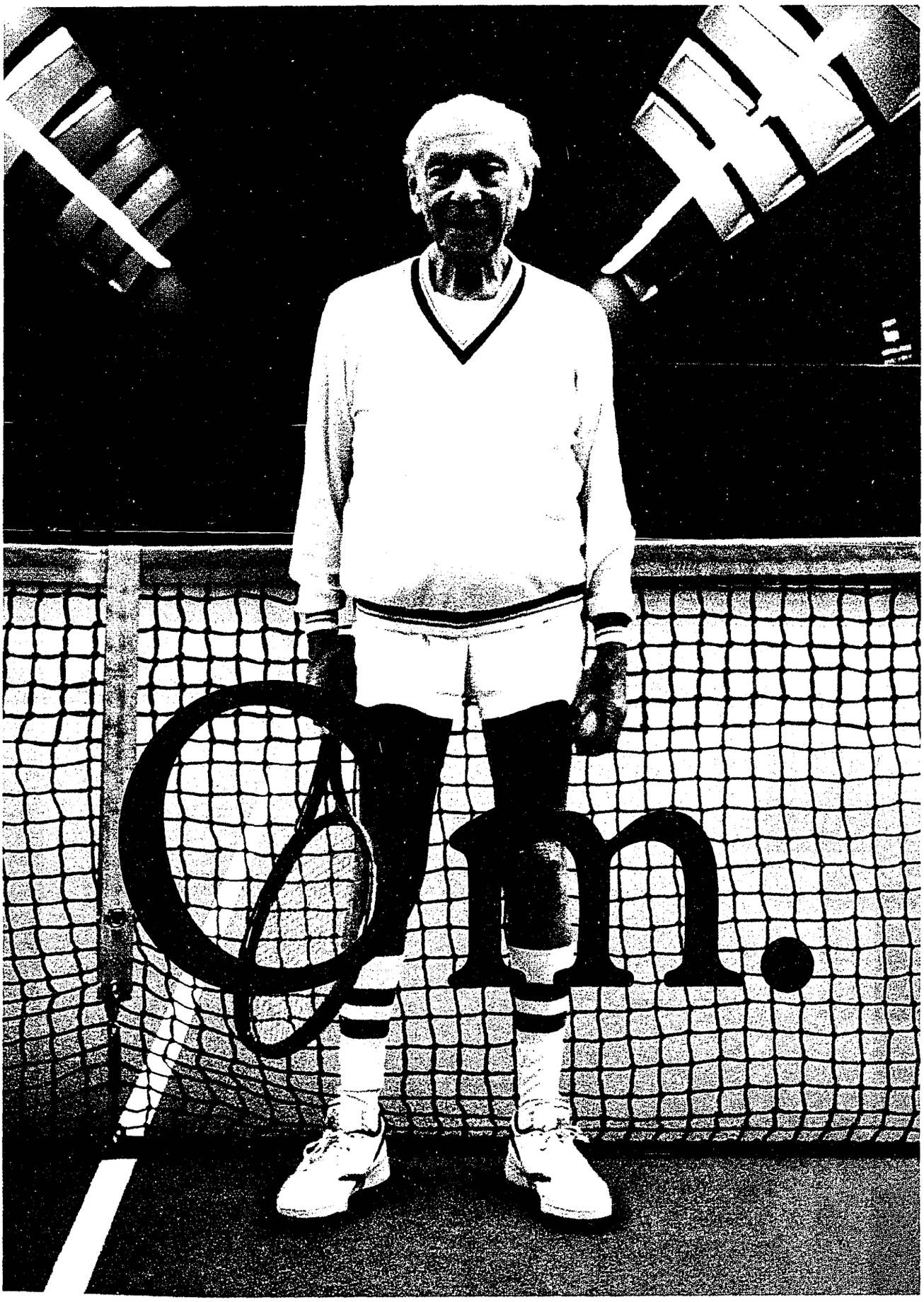

Hur du vill ha pengarna utbetalda är ändå inte huvudsaken. Viktigast är att du börjar spara i tid.

Tiden går så fort. Fråga Willi.

Skandia

Trygghet för generationer

Willi Ehrenreich, 102 år, tennisspelare.

HR&CO/BBDO

Det finns mycket man kan råka ut för här i livet. Att leva länge till exempel.

Får vi presentera Willi Ehrenreich. Just fyllda 102 år. Tennisspelare, tillika fenomen. Uppvuxen i sekelskiftets Wien. Veteran från första världskriget. Solnabo sedan drygt 50 år, med vitrinskåpet fyllt av internationella tennispriser.

Willi slutade tävlingsspela som 70-åring.

Men är än idag en duktig motionsspelare, med klipp i slaget. Man häpnar. – Jag var allra bäst på 20-talet, säger Willi och skrattar. – Mitt bästa slag är forehand.

Förutom sina goda gener tackar Willi sitt goda humör. – Man måste ha glädje när man spelar. Mina kompisar säger alltid att jag är så glad när jag kommer.

Hur planerar man då för sin framtida utkomst, om man själv har förhoppningar om att vara still going strong långt upp i åren?

Fråga Skandia.

VI KAN GARANTERA ATT PENSIONEN RÄCKER, ÄVEN OM DU HÅLLER FORMEN I ÖVER 100 ÅR.

Försäkringar är till för att täcka upp dig när livet bjuder på överraskningar. Som att du får leva och ha hälsan överraskande länge.

Om du pensionssparar tillsammans med Skandia Liv kan du försäkra dig om att ett visst pensionsbelopp betalas ut så länge du lever. Hur länge du än lever. Garanterat.

Alternativet är att du bestämmer dig för att utbetalningarna av pensionen ska fördelas över ett visst antal år.

STOCKHOLM OPEN XXVII • HUVUDSPONSOR •

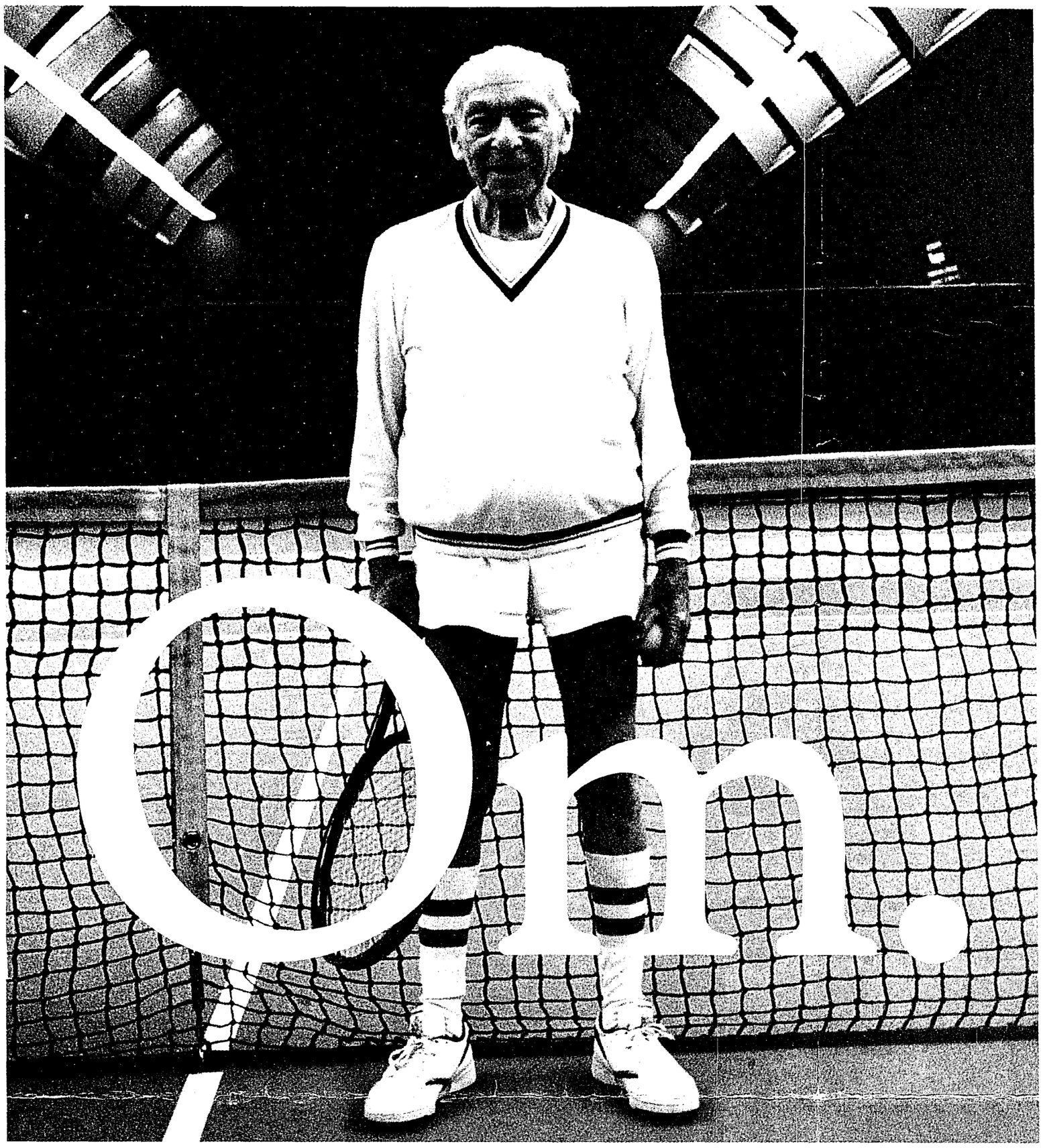
Hur du vill ha pengarna utbetalda är ändå inte huvudsaken. Viktigast är att du börjar spara i tid.

Tiden går så fort.

Fråga Willi.

Skandia

Trygghet för generationer

Willi Ehrenreich, 102 år, tennisspelare.

Det finns mycket man kan råka ut för här i livet. Att leva länge till exempel.

Får vi presentera Willi Ehrenreich. Just fyllda 102 år. Tennisspelare, tillika fenomen. Uppvuxen i sekelskiftets Wien. Veteran från första världskriget. Solna-bo sedan drygt 50 år, med vitrinskåpet fyllt av internationella tennispriser.

Willi slutade tävlingsspela som 70-åring. Men är än idag en duktig motionsspelare, med klipp i slaget. Man häpnar.

–Jag var allra bäst på 20-talet, säger Willi och skrattar. –Mitt bästa slag är forehand.

Förutom sina goda gener tackar Willi sitt goda humör. –Man måste ha glädje när man spelar. Mina kompisar säger alltid att jag är så glad när jag kommer.

Hur planerar man då för sin framtida utkomst, om man själv har förhoppningar om att vara still going strong långt upp i åren?

Fråga Skandia.

VI KAN GARANTERA ATT PENSIONEN RÄCKER, ÄVEN OM DU HÅLLER FORMEN I ÖVER 100 ÅR.

Försäkringar är till för att täcka upp dig när livet bjuder på överraskningar. Som att du får leva och ha hälsan överraskande länge.

Om du pensionssparar tillsammans med Skandia Liv kan du försäkra dig om att ett visst pensionsbelopp betalas ut så länge du lever. Hur länge du än lever. Garanterat.

Alternativet är att du bestämmer dig för att utbetalningarna av pensionen ska fördelas över ett visst antal år.

Hur du vill ha pengarna utbetalda är ändå inte huvudsaken. Viktigast är att du börjar spara i tid.

Tiden går så fort. Fråga Willi.

Skandia

Trygghet för generationer

Pris 18:- (inkl moms) I Finland fmk 18 (inkl oms)

7

14 febr 1994

Allers

BÄSTA KÖP!

STICKA barnens roliga DINO-TRÖJOR!

Vårens stora

GARDIN-EXTRA!

Massor med mönster & idéer!

Allers STORA KOKBOK med de bästa recepten

Denna vecka: FESTLIGA FISKRÄTTER!

16 sidor JÄTTE-KRYSS-EXTRA!

OS-hoppet Torgny Mogren avslöjar: Därför vill vi inte ha barn just nu!

TIDSAM
0201-07
07
7 388020 101802

När Torgny kom hem till Hällefors på permis från lumpen gick han med kompisarna på en skoldans. Där träffade han den 15-åriga Cecilia.Det är tio år sedan nu och deras kärlek har bara vuxit sig starkare.

Hemma hos skidkungen Torgny Mogren

Cecilia ger mig trygghet och balans – går det bra i OS så beror det på henne!

Nu håller vi tummarna för skidkungen Torgny Mogren, vårt svenska hopp i OS i Lillehammer. Som för en gångs skull har Cecilia, sin hjärtans kär, på plats utmed spåret. När det blir dags för stafetten tar hon bussen från deras lilla röda stuga i jämtländska åsarna för att heja fram Torgny.

Text: INGRID HANSSON Bild: ÅKE CYRUS och PRESSENS BILD

Nu så är det dags igen. Ett år efter VM-bragden på femmilen i Falun, då skidkungen Torgny Mogren, 30 år, räddade den svenska äran, laddar han om för OS i Lillehammer. Först tremilen (14 februari) sedan femmilen (27 februari) och dessemellan stafetten.

– Bara jag vinner någotdera är jag nöjd, säger han enkelt.

Ty att vinna gör honom lyc-lig. Och så har det varit sedan han satt på bänken som kna-spelare i hockelaget hemm... västmanländska Hällefors.

Det var därför han valde -dorna. Han ville ge järnet nera tiden.

Det var också därför n sökte till skidgymnasiet i J.r-pen. Så långt norrut som möjligt, där det fanns mycket snö.

För han ville bli bäst.

– Det är en enorm känsla att vara nummer ett, förklarar Torgny. Har man en gång vunnit så...

Tyngd av nationens förväntningar känner sig alltså inte dubble världsmästaren Mogren, när han dessa dagar rustar för ny strid om kungakronan hemma i den lilla byn Åsarna i Jämtland.

– Dessutom har jag ingen individuell OS-medalj – ännu. tillägger han leende.

Det är här, sju och en halv mil söder om Östersund, han bor i en rödmålad gammal rallarstuga i Kolbacken vid sjön Hålen tillsammans med sambon Cecilia och hundarna Chiba och Ronja.

Mixtrar med vallan

Det är tre rum och kök där nere. Ovanvåningen hyr de ut till en skidkompis. Källaren är bokstavligen talat ett hemlighus. Ty det är här nere i pannrummet som Torgny mixtrar med vallan.

– Allt handlar om att ha bra glid under laggarna, förklarar han.

Bakom gärdsgården susar Norrlandspilen förbi och ur snön reser sig den numera så berömda lilla guldbyn med sina 550 invånare och den sakliga välkomstskylten: Här bor världens bästa längdåkare.

Här finns en ICA-handel, Statoil, Halvarssons Slöjd, Nisses hembageri, kiosken, salong Emilia, Ohlssons värdshus invid posten – och så Skicentret.

Små tanter glider fram på spark och rödkindade farbröder på snöskoter längs bygatan. Men detta är också byn som vimlar av skidkungar: Thomas Wassberg, Hans Persson, Janne Ottosson, Torgny Mogren – alla har de sin hemvist här.

– Här är jag bara en i mängden, förklarar Torgny. Jag är "Molle" rätt och slätt.

Hemma i Åsarna är nämligen ingenting särskilt märkvärdigt. Man är van vid att fira.

Gillar åka pulka

Solbränd och avslappnad kliver Torgny ur sin vinröda Opel och hänger av sig anoraken för att äta schnitzel med bearnaisesås på Skicentret, där Cecilia serverar och står i receptionen.

Torgny kommer just från duschen och dagens första långrunda i skogarna. Han hugger genast in på en trave knäckebröd och Ramlösa.

– Sådär fyra timmar om dan åker jag väl just nu. Men efter lunch brukar jag vila några timmar. Läsa tidningarna, städa lite hemma och lyssna på musik.

Dessutom åker han gärna pulka en stund bland de andra barnen i backarna, innan han tänder pannlampan och åter försvinner ut i träningsspåret i skymningen.

En skidkung som åker pulka...

– Jo, nog har jag barnasinnet kvar, säger Torgny leende.

Cecilia kommer in med hans lunchbricka och han följer henne förälskat med sina blå ögon:

– Visst skulle vi gärna vilja ha barn, säger han. Men så länge jag är borta i stort sett hela vintern känns det inte rätt.

Sedan Torgny och Cecilia flyttade ihop för sex år sedan har han faktiskt mest varit hemifrån.

– Vi har säkert varit borta från varann minst halva tiden. Jag är i alla fall aldrig hemma så länge att vi hunnit börja gräla.

Torgny skrattar och säger att han förresten nog inte är så rolig att gräla på.

– Jag har svårt att bli förbannad. Jag håller hellre tyst än börjar bråka och stimma.

Hur som helst är Torgny på resa minst 200 dagar varje år. Almanackan är fullbokad av träningsläger och tävlingar runt om i världen. Och så har det varit under hela hans karriär.

– Från september till april har jag inte många lediga stunder. I år hann vi inte ens åka hem och fira jul med mor och far. Det har jag annars alltid gjort, ända sedan jag var liten, berättar Torgny.

Jagar ripa

En vecka varje år åker han och Cecilia dock alltid till fjällen och jagar ripa med hundarna. Här uppe njuter Torgny i fulla drag.

– Det är Cecilia som har licens och gevär. Jag är bara med och tittar på. Lite råskinn ska det vara i en kvinna.

Somrarna med sin barmark är också en fin tid.

– Då får Cecilia och jag äntligen rå om varandra. Umgås med vännerna, ha fester och koppla av.

Då tar Torgny över hushållssysslorna hemma i stugan, för han lagar gärna mat.

Ska det vara "fin" mat blir det oxfilé och potatisgratäng med mycket grädde och vitlök.

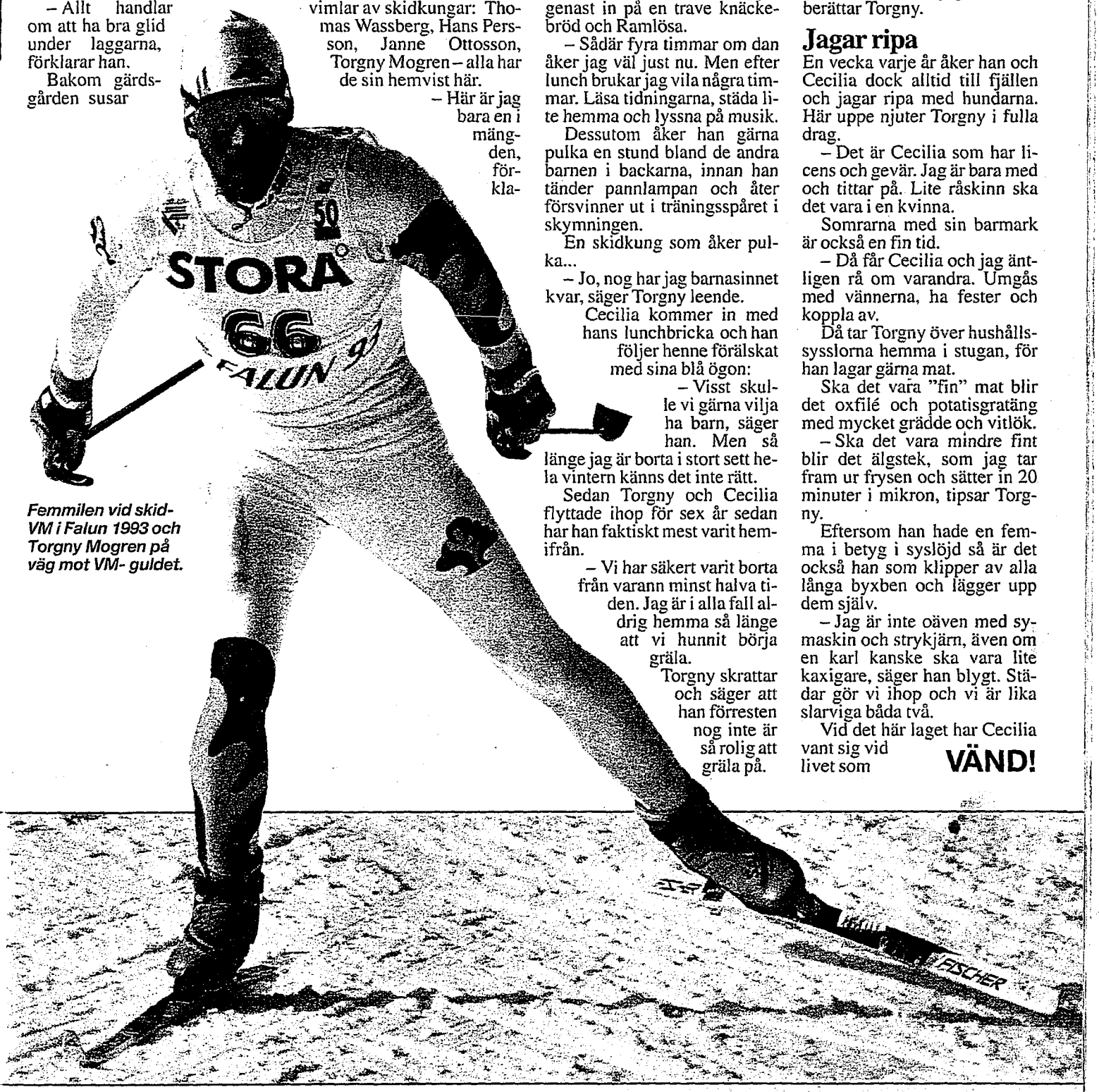
– Ska det vara mindre fint blir det älgstek, som jag tar fram ur frysen och sätter in 20 minuter i mikron, tipsar Torgny.

Eftersom han hade en femma i betyg i syslöjd så är det också han som klipper av alla långa byxben och lägger upp dem själv.

– Jag är inte oäven med symaskin och strykjärn, även om en karl kanske ska vara lite kaxigare, säger han blygt. Städar gör vi ihop och vi är lika slarviga båda två.

Vid det här laget har Cecilia vant sig vid livet som

VÄND!

Femmilen vid skid-VM i Falun 1993 och Torgny Mogren på väg mot VM- guldet.

Forts från föreg sida
idrottsänka. Hon åker själv Tjej-vasan, jobbar på Skicentret och följer spänt sin Torgny framför TV:n hemma i stugan.

– Jag ska ta bussen upp till Lillehammer för att se OS-stafetten. Men annars trivs jag bäst hemma, säger Cecilia bestämt.

Pendlarkärlek

Så är deras kärlekssaga också en berättelse om verklig pendlarkärlek.

De är båda uppvuxna i Hällefors i Västmanland, och det var här i hembyn de möttes för tio år sedan.

Torgny var 20 år och gjorde – efter åren på skidgymnasiet i Järpen – lumpen på idrottsplutonen i Östersund. Cecilia skulle snart fylla 15 år och hade precis gått ut åttan hemma i Hällefors.

– Jag hade kört ner till Hällefors för att träffa mina kompisar. Sedan åkte vi till skolans avslutningsfest. Det var på dansen i Krokbornsparken jag fick syn på Cecilia.

Det enda hon visste om Torgny var att han tidigare spelat i popbandet Streedos, där hennes bror Thomas tagit över trummorna efter honom.

Men efter dansen följde hela gänget med hem till Cecilia. Därefter blev Torgny storpendlare.

I sin gamla Saab körde han 42 mil i vardera riktningen mellan Östersund och Hällefors. Och det blev många resor sommaren och hösten 1983.

– Men jag var så blyg att jag hade två–tre kompisar med mig när jag hälsade på Cecilia.

Till jullovet bestämde de sig för att bli ett par och på Cecilias 16-årsdag sommaren därpå gav Torgny henne en ring. Och deras pendelförhållande fortsatte i ytterligare fyra år sedan Torgny efter lumpen kommit med i skidlandslaget och bosatt sig i Åsarna.

– Jag var lite less på vägen mellan Jämtland och Hällefors mot slutet. Men tävlingarna gick bra, nykär som man var.

För sex år sedan flyttade Cecilia hem till Torgny i Åsarna. Men då hade hans karriär tagit sådan fart att han var borta långa tider.

– Ja, så pendlandet har fortsatt. Men nu pendlar jag hem till vår egen stuga. Cecilia ger mig trygghet och balans och det är skönt att ha någon att komma hem till, säger Torgny och ger henne ett kärleksfullt ögonkast medan skidturisterna flockas för att få ett ord med världsmästaren.

Fram till och med 1995 har Torgny tänkt fortsätta skidkarriären. Men framtiden är redan tryggad.

Tryggad framtid

Han har en egen firma som dels arrenderar Skicentret där han är delägare, dels har generalagentur på stavar, skidvalla och aerobicskor. Dessutom har Torgny anställning som försäljare hos FM Mattson i Mora.

Som om inte allt detta skulle räcka har han ett eget rallyteam: Team Mogren.

– Att bli rallyförare var min stora barndomsdröm.

– Jag glömmer aldrig när jag såg Stig Blomqvist komma farande så att bromsskivorna glödde under Bergslagsrallyt.

Men så tog pappa Nils honom med upp till Edsbyn för att prova ut skidor hos stjärnan Benny Södergren. Då kände Torgny att det var något stort på gång.

– Mor och far har betytt oerhört mycket för mig. Utan deras hjälp hade jag aldrig kommit så här långt. Varannan vecka tog de mig och mina systrar Carola och Jessica med upp till Sälen bara för att vi skulle få åka skidor.

Föräldrarna köpte en husvagn enbart för den sakens skull.

– Far skjutsade mig jämt till träningen. Han älskar själv att åka skidor, men bara för att det är kul. När jag var liten följde jag med honom ut så ofta jag fick. Vi har haft en stark sammanhållning hemma, berättar Torgny med värme.

Jag träffade Cecilia på en skoldans – men jag fick vänta i fyra år innan hon blev min!

Cecilia ger sin skidkung en segerpuss efter hemkomsten till Åsarna med VM-guldet i bagaget.

Allers DENNA VECKA!

Kära läsare

Ni samlar väl på alla de läckra matrecepten till vår fina matpärm? Den här veckan är det dags för fiskrätter. Här får fiskälskaren sitt lystmäte och vem vet – en och annan fiskhatare kan kanske bli omvänd. Det är aldrig för sent att ompröva sina antipatier! Själv älskar jag fisk i alla former. Tänk en len skiva gravlax på rostat bröd. Eller pinfärsk kokt torsk med persiljestinn äggsås och rött vin till på norskt vis. Eller...

I min barndom kom fiskbilen varje vecka farande ute på sommarstället. Fiskhandlarn hette Kling och han stannade då och då efter byvägen och hojtade: "Strömming och fisk, strömming och fisk." Strömming, det var vardagsmat i varenda stuga. Och det var också mest strömming som Kling fick sälja där i byn. Det var liksom inte "fisk". En och annan sommargäst köpte en gös eller en sik. Det var "fisk" och inte alls lika populärt. På en annan ort – på skånska västkusten – ropade den ambulerande fiskhandlaren: "Sill, torsk och fisk." Här var det alltså sill och torsk som var vardagsmaten. Fisk, det var något annat det. Tyvärr blir det allt svårare att få tag på färsk fisk utanför de stora orterna. Djupfryst-industrin har tagit över. Och torskblock kan bli riktig festmat om man bara "pyntar" det med rätt sorters tillbehör. Mor gjorde en fullkomligt underbar fiskgratäng med torskblock, tjocka skivor med kokt potatis och bechamel-sås.

Trots ivriga försök har jag aldrig riktigt kunnat få till den rätta barndoms-smaken på mina fiskgratänger.

Chris

Chris Bergendorff
Chefredaktör

ARTIKLAR

Hemma hos Torgny Mogren 2
Bilden från min barndom 6
Anders gör musik genom att prata med sin dator 7
Birgitte Söndergaard: Ingen anade vad som fanns i min mage 10
Veckans kriminalfall 12
På 100-årsdagen vann jag i tennis 14
Din hälsa: Reumatism 16
Agda är Sveriges äldsta bartender 20
Möte med det okända 21
Leva tillsammans: Folkrace – den nya familjesporten 24
Kåseriet av Gunnar Arvidson 27
Direkt ur verkligheten 28
Jag snodde bilar 80
PS av Lars Jonsson 126

ROMANER, NOVELLER

Novell: Kärlekens frukt 30
Veckans chock 46
Vändpunkten i mitt liv 48
Roman: Ödets vindar 50
Roman: Mördande reklam 78

FRÅGESPALTER

Fråga husläkaren 18
Fråga advokaten 26
Fråga Else 34
Fråga om gamla ting 41

VARJE VECKA

Ring och tipsa Lasse 28
Läsarbrevet 29
Jag söker en vän 49
Äventyr i naturen 104
Lill-Allers 106
Visst kan vi 108
Skratta med Allers 109
TV-programmet 120
Din egen Allers 124

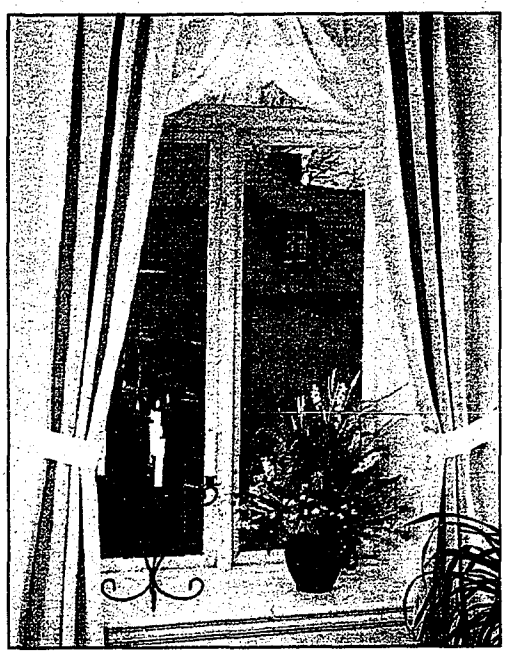
KORSORD, TÄVLINGAR

Mattävling 33
Antik & Kuriosa 41
Kryssextra 53-76
A-korsordet 60
Lösningar och vinnare 83
Melodikrysset 101
Nallerskrysset 107

Omslagsfoto: RALF EKVALL
Kläder från FLASH 046/12 43 40

HEM OCH FAMILJ

Mitt i tidningen hittar du Allers stora kokbok: Fiskrätter

Gardinextra 35
Romantisk middag för två 42
Sticka dinosaurier 84
Baka matbröd 88
Vårskor 90

HEM OCH FAMILJ, VARJE VECKA

På gång 44
Mat-biten 87
Gröna idéer 92
Lev lätt, lev väl 94
Allers-klubben 96
Mitt bästa tips 98

SERIER

Doktor Truls 83
Gnuttarna 107
Kronblom 120

EXTRA

Märkliga notiser 111–117
Gamla skor blir konst 111
Hon lovade 22 män evig kärlek 112
Kidnappad i åtta dygn 113
Småväxta affärsmän 113
Lika mjukt och varmt som hos mor 114
Soffbord för 12 miljoner 114
Presidenten en otrogen lögnare 115
Veckans horoskop 115

Bilden från min barndom

Hans Villius:

Det var en härlig sommar – jag fick min trehjuling och pappa sin första bil!

Det är juli månad 1928. Hans Villius har fyllt fem år och fått en trehjuling i present. Man kan se att det är mitt på dagen, för skuggan är obetydlig. Han cyklar norrut på heden vid Berga udd, intill Kalmar sund.

Hans pappa, som är tandläkare inne i Kalmar, har tagit fotot med en Zeiss bälgkamera.

– Pappa och mamma var trygga den sommaren.

– Depressionen efter första världskriget var så gott som över och ingen kunde ens drömma om Kreugerkraschen, som väntade.

Sex år efter det att fotot togs måste familjen Villius sälja sitt sommarställe vid Berga udd.

– Där hade jag och mina bägge syskon, Gertrud och Lars, tillbringat alla sommarlov.

– Men far hade blivit ett av Kreugerkraschens offer, och det måste ha känts bittert. Han förlorade nästan allt.

På fotot är Hans födelsedagsklädd i luftig vit tröja, grå shorts som är knäppta i sidan, knästrumpor med stickad bård, tygskor och basker som skydd för den heta solen.

– Den sommaren hade pappa skaffat sig bil. Mamma hade förberett oss syskon på att pappa en dag skulle komma åkande i bil.

– Ändå blev vi överraskade! Det var en skinande ny Fiat med sidorutor av celluloid.

– Jag ville nog ha något som jag kunde tävla med pappa med. Så jag fick min trehjuling. Men jag blev ohjälpligt efter.

Året därpå fyllde Hans sex år och började skolan. Han tyckte om att spela fotboll och hade fått en stor idol i en tjeckisk målvakt som hette Planica. Någon vecka innan skolan började fick han mamma och pappa att köpa honom en fullständig målvaktsutrustning.

– Sen visade det sig att min skola var en flickskola. Vi var bara fem pojkar i den. Jag fick aldrig visa att jag kunnat bli en ny Planica. ■

Mamma Elisabeth är stolt över sin musikaliske son och nyligen fick en av de låtar Anders varit med och komponerat vara med på en CD-skiva som gavs ut av ett skivbolag.

Text: SOLVEIG NORLÉN
Bild: STEPHEN HURFORD

Musiken har alltid varit Anders stora intresse och tack vare en fiffig dator kan han fortsätta med sin hobby, trots att han är blind och totalförlamad. Han komponerar musik genom att "prata" med datorn. Fast det gäller att inte bli hes – då vägrar datorn att lyda...

Nu får de passa sig för stenhård konkurrens, dansbanden Vikingarna och Arvingarna. För nu kommer nykomlingarna MBA med stormsteg!

– Hoppas vi i alla fall, säger Anders Wahlman från Valbo, strax utanför Gävle.

Här, hemma hos föräldrarna Elisabeth och Rolf, har han sin egen musikstudio och här har en riktig vinnarlåt kommit till.

– Jag har tillsammans med Monica Bäckman och Bo Bjerkeroth bildat en popgrupp som vi kallar MBA, efter våra namn. För en tid sedan hörde vi talas om en tävling, arrangerad av det kristna skivbolaget PRIM. Man skulle skicka in en demoinspelning av en originalmelodi. De tio band som skickat in de bästa låtarna skulle därefter få göra en CD-platta. Vi skickade en låt som heter Do you believe in me. Månaderna gick och Anders och hans kompisar glömde bort det hela. Men så kom glädjebeskedet: Deras låt var en av de uttagna!

Bra gjort av tre ungdomar som vill satsa på musiken. Men det är ändå Anders egen prestation i sammanhanget som imponerar och gör honom värd beundran. Sedan sju år tillbaka är Anders blind och dessutom är han förlamad i hela kroppen.

Anders är förlamad men han komponerar musik genom att prata med sin dator

Trots dessa nära nog oöverstigliga handikapp har denne envise 27-åring lyckats komponera musiken till vinnarmelodins slagverk, samt ett par andra instrumentslingor!

Använder rösten

– Jag gör musik med hjälp av en specialprogrammerad dator, förklarar Anders. Den är i sin tur kopplad till syntar, ljudmoduler och en trummaskin. I stället för händerna använder jag rösten att styra datorn med. Eftersom datorn är konstruerad att endast lyda min röst, så kan det vara lite marigt att få igång den, om jag är lite hes till exempel. Då får jag tjata ett tag innan datorn känner igen mig.

För en komplett okunnig i datavärldens mysterier hjälper det inte hur mycket Anders så entusiastiskt förklarar. Alltihop verkar ändå som rena trolleriet.

Mannen bakom det tekniska undret är Joachim Lindborg; det är han som har konstruerat det finurliga dataprogrammet för Anders personligen.

– Vi fick kontakt genom landstingets hjälpmedelscentral, berättar Anders. Tack vare "Jockes" oerhörda arbete och hjälp kan jag ägna mig åt att skapa musik, utan hans insats hade det varit absolut omöjligt.

När Anders, knappast utan någon förvarning alls, förlorade synen, skulle han precis rycka in i lumpen. Han hade till sin lycka blivit antagen till Arméns musikpluton i Strängnäs som trumslagare. Efter att ha spelat allehanda instrument sedan han var liten pojke, piano, gitarr, blåsinstrument, men allra helst slagverk, så kändes det förstås som en ärofull bekräftelse på att Anders talang var något utöver det vanliga.

Stor besvikelse

– Så det är klart att det var en stor besvikelse för mig att jag tvingades avstå min plats i musikplutonen när synskadan kom, nästan som en blixt från klar himmel. Och inte kändes det bättre, när ingen läkare kunde berätta vad för slags sjukdom jag drabbats av.

– När jag ungefär fem månader senare började snubbla och fick allt svårare att gå, för att till sist bli liggande i sängen, ja då menade man att det tydde på MS (multipel skleros). Men varken jag eller min familj trodde – och tror fortfarande inte – att det var så i mitt fall. Den sjukdomen accelererar inte så fort.

Gjorde allt

Anders föräldrar gjorde allt som stod i deras makt för att få till stånd en magnetröntgen för Anders. Genom en sådan undersökning kan man se om nervtrådarna är angripna som följden är vid MS. Dessvärre fanns inte den specialutrustning som krävdes för den här speciella formen av röntgen i Gävle. Och läkarna vägrade skriva ut en remiss till ett större sjukhus med de erforderliga resurserna. De ansåg proceduren vara onödig. "Det är utom allt tvivel multipel skleros", konstaterade läkarna orubbligt.

– Efter fyra års oupphörlig vädjan fick Anders till sist remissen, berättar mamma Elisabeth.

– Och röntgenplåtarna visade, att det fanns *inga som helst* symtom på den fruktade sjukdomen ...

Forts på sid 32

Tänk att vår Buster kom hem igen – i mer än tre år var han spårlöst försvunnen

Elisabeth vägrade ge upp hoppet, fast hennes älskade hund Buster varit borta i över tre år. Och en dag ringde det på telefonen. Buster fanns i Örkelljunga! 40 mil från hemmet i Bohuslän. Trött och smutsig. Men vid liv. Och han längtade hem...

Text: MARGARETA BREMERTZ Bild: OWE TOLLESBY

I hallen hängde Busters koppel och halsband kvar. Elisabeth höll på med julstädningen. Det skulle bli snyggt och prydligt överallt, bråttom som vanligt.

Skulle hon lägga undan de där gamla hundprylarna nu, äntligen? Elisabeth resonerade med sig själv. Hunden hade ju varit borta så länge, tre och ett halvt år! Då kan man inte räkna med att någonsin få se honom igen! Hon var nog dum, som gick här och hoppades...

– Men nej, jag kunde inte slänga det! Jag stod och höll i hans koppel och halsband, sedan hängde jag tillbaka det igen. En känsla inom mig sa att han var vid liv.

Elisabeth Walldén-Gustavsson hade rätt känsla!

Efter tre och halvt år på okända äventyr återvände Buster plötsligt hem...

Elisabeth bor med Lennart och barnen Fredrik, 12 år, och Ann-Marie, 5 år, på en höjd i norra Bohuslän, med skogar och dalar runt om, fem kilometer från norska gränsen.

Tre hundar

– Jag har alltid haft hundar, säger hon, kan inte tänka mig att vara utan! Här på gården brukar hundarna springa lösa. De går aldrig ner till E 6-an, utan håller sig här omkring.

I dag skuttar faktiskt tre hundar omkring på gräsmattan utanför huset:

Buster, nioårig golden retriever, nyss återvänd från okända trakter.

Ricky, sexårig tax, som brukar vara med husse på jakt.

Lady, fyraårig cavalier king Charles spaniel, döpt efter Disneyfiguren.

Sommaren 1990 fanns Buster och Ricky i familjen. En av de allra sista dagarna i juni hade Elisabeth släppt ut båda hundarna på deras vanliga morgonrunda. De brukade ta sig en tur runt ägorna och komma in igen efter någon timme. Buster sprang oftast ner till kohagen och tittade till korna, eftersom han använts mycket som vallhund. Men han var den som brukade komma först hem.

Efter någon timme kom Ricky, men inte Buster.

– Jag tänkte: Okej, han har väl tagit sig en extratur, han kommer nog. Men han brukar aldrig vara borta länge.

Tiden gick, ingen Buster. Efter några timmar var alla oroliga.

– Det blev fullt pådrag. Jag åkte ut med bilen och letade utefter vägarna, och min man gav sig iväg med Ricky i koppel, för att han skulle kunna spåra, ifall Buster skulle ligga skadad någonstans.

Men inte en skymt av hunden. Dagarna närmast efter deltog också grannarna i sökandet.

– Alla var ute och letade efter Buster, men det fanns inte ett spår av honom.

Efterlyst i radio

Elisabeth anmälde försvinnandet till polisen och både svenska och norska tullen. Hon lät efterlysa Buster flera gånger i regionalradion.

Dagarna blev veckor och månader. Teorierna om vad som hänt Buster var många. Hade han kanske blivit ihjälsparkad av en älg? Eller hade några förbipasserande helt enkelt stulit honom? Plockat upp honom bara? Trafiken på E6-an och småvägarna runtom är tät på sommaren.

Barnen ville inte acceptera att Buster var borta. Ann-Marie gick länge och frågade var Buster var. Fredrik funderade också mycket över var som kunde ha hänt honom.

– De saknade honom väldigt. Båda två är ju så gott som uppvuxna ihop med Buster. Vi tittade på kort och videofilmer med Buster, och om vi såg en golden retriever ute någonstans, frågade de alltid: "Är det Buster?"

Elisabeth slutade egentligen aldrig hoppas. Även om hon begrep att chansen var minimal, närde hon långt inom sig en liten dröm: Kanske var han ännu vid liv, och i så fall..?

Telefonen ringde från Örkelljunga

Fredagen den 7 januari, några veckor efter att Elisabeth stått i farstun och funderat, med Busters koppel och halsband i handen, kom telefonsamtalet hon aldrig glömmer.

Rösten tillhörde en kvinna i Örkelljunga.

– Hej, sa hon, jag tror jag har din hund här!

– Jag blev helt ställd. Någon försöker driva med mig! tänkte jag. Men hon hade kollat idmärkningen i hundens öra, och ringt Svenska Kennelklubben. Själv hade jag kvar Busters papper. Numret stämde, det var Buster!!!

– Allt bara snurrade för mig. Så mycket känslor vällde upp, att jag var tvungen att sansa mig först, och ringa upp henne efter en stund. Då kunde vi börja tala om praktiska saker, hur jag skulle få hem hunden.

Hur Buster hamnat över 40 mil hemifrån är en gåta. Han dök upp i ett litet villaområde och slog följe med en dam, som var ute på promenad. Damen gick gatan fram, och tydligen vann hon Busters förtroende, för han följde efter henne hela tiden. Hon började undra vems den främmande hunden kunde vara, och knackade på i alla hus utmed gatan. Men ingen kände igen honom. Då damen till slut inte visste vad hon skulle ta sig till med denna lurviga varelse, som följde med henne vart hon gick, bad hon att han skulle få stanna i det sista huset, tills det blev klart var han hörde hemma.

God vän med alla

Det fick han. Det var en väldigt smutsig hund, med mycket slitna och röda trampdynor, som nu, sannolikt efter en lång vandring, villigt följde med in i huset. Han blev snabbt god vän med alla i familjen, särskilt barnen.

Klockan sex samma dag hon fått samtalet satte sig Elisabeth, omtumlad men glad, på tåget från Strömstad mot Göteborg. Ungefär samtidigt skulle Buster starta sin resa med tåget söderifrån, för att få möta sin riktiga matte i Göteborg.

Nu har hunden uppenbarligen råkat ut för någonting i samband med bilar under den här tiden. Han, som tidigare har älskat bilåkning, och alltid glatt och villigt hoppat in, vägrade nu att gå in i en bil. Han la sig platt på marken och morrade, när kvinnan försökte få honom med sig i bilen de tre milen till närmaste tågstation.

Ombord på tåget fick Elisabeth ett samtal till sin mobiltelefon. Buster hade missat tåget på grund av sin vägran att åka bil. Men kvinnans make erbjöd sig att köra Buster hela vägen till Göteborg, om han kunde få in honom i bilen. Det lyckades efter mycket lock och pock och mutförsök med korv och slutligen oxfilé.

Väntade på Göteborgs central

Och utanför Göteborgs central såg Elisabeth en man och en golden retriever, med den ovanligt ljusa, nästan vita pälsen, som är typisk för Buster. Hon gick fram till dem och sa med darrig röst:

– Är det mattes Buster?

– Det brukade jag säga honom, förr. Han vände sig om och bara tittade på mig ett par sekunder. Jag sa det igen: Är det mattes Buster? Då blev han helt vild.

Buster verkar helt nöjd över att vara hemma igen från sitt långa och mystiska äventyr. Och matte Elisabeth och lillmatte Ann-Marie är generösa med klappar och kramar, så det är klart att Buster trivs.

– När vi hälsat färdigt, tog jag upp hans koppel och halsband. Han nosade på halsbandet och stod blickstilla medan jag satte på honom det. Som om han väntat på det.

När han hittades hade han inget vanligt hundhalsband om halsen, utan en svart, nött läderrem, som snarare liknar en avkapad livrem med många extrahål.

– Tänk om han kunde berätta! suckar Elisabeth.

Orolig natt

I Göteborg övernattade hon hos en svägerska. Hon lyckades få in Buster i bilen med övertalning, genom att själv först sätta sig i baksätet och låta Buster hoppa in bredvid.

– Efter en stund la han upp tassen i min hand, precis som förr.

Natten blev orolig. Men Elisabeth hade med sig Busters snuttefilt, ett gammalt frottébadlakan han haft i alla år. Framåt tvåtiden la han sig äntligen på den och somnade.

Nästa dag fortsatte de hem. På en hamburgerbar utanför Uddevalla möttes de av pappa och Ann-Marie. De blev överfallna med våta pussar, glada puffar och inviter till lekar, till exempel dragkamp om snuttefilten. Det var mycket känslor som vällde upp, när Buster så småningom återförenades med hela sin familj.

Inga fysiska skador

En veterinär har konstaterat att han inte har några fysiska skador. Bilskräcken kan bero på att han blivit påkörd, suttit instängd i en varm bil utan tillgång till vatten eller upplevt något annat obehag, förknippat med en bil.

– Han tvärvägrar fortfarande när det gäller bilar, säger Elisabeth.

Jag får lyfta in honom, och han lägger sig inte ner som förut, utan sitter upp, orolig och flåsig under hela färden.

– Varför får vi väl aldrig veta.

Vill bli klappad

Hemma på gården uppför sig Buster fortfarande inte riktigt med den värdighet som anstår en nioårig herre. Snarare som en lekfull valp. Han jagar sin svans, rullar kelsjukt omkring med magen i vädret och vill bara bli klappad. Om och om igen. Och ingen har något emot det.

Spanieln Lady köpte Elisabeth av en god vän, när Buster varit borta en tid.

– Fast jag inte riktigt hade gett upp om Buster, så tyckte jag det kunde vara roligt med en ny hund.

Lady morrade lite grand, när Buster kom, för att säga: "Jag är inte rädd för dig, fastän du är stor!" Men det gick snabbt över.

Ricky var lite reserverad och reste först ragg en aning. Men när han fått nosa ordentligt, och kommit underfund med att den "nya" hunden var hans egen gamle kompis, som nästan varit som en mamma för honom, när han själv kom till gården som hjälplös liten valp, då började svansen vifta.

August, tioårig randig bondkatt, satt ute på trappan, dagen då Buster kom hem.

Buster sprang direkt fram och nosade på honom. Normalt skulle August ha burrat upp sig och blivit som en spänd båge i luften, vid åsynen av en främmande hund.

Men han rörde knappt ett morrhår, utan satt lugnt kvar, med minen: "Jaså, kommer du nu?"

En sak är säker: Buster springer inte långt numera, utan håller sig kring huset och lagården. Det är säkrast så.

Första dygnet var han orolig. Det gick över, när han insupit de välbekanta lukterna och hittat de vanliga liggplatserna. Han kunde andas ut. Påfrestningarna var över. Han var hemma! ■

Ulf Berg hette musikern som Birgitte föll för under en repetition. De gifte sig hemligt i en hotellsvit och han bytte sitt efternamn till Söndergaard.

Skådespelerskan Birgitte Söndergaard blev blixtkär på teatern:

Jag hade så vida kjolar – därför såg ingen vad som fanns inne i min mage!

Birgitte prisade de vida sekelskifteskjolarna hon fick bära i Charlies tant medan hon var gravid. Här spelar hon mot Martin Ljung, Siv Ericks och Kjell Bergqvist.

Birgitte var fortfarande gift med sin förre man när hon kom till Stockholm för att gästspela i Charlies tant. Det var då – under en repetition – som det hände. Hon blev upp över öronen förälskad i musikern Ulf. Snart var hon gravid, men ingen märkte hur hon blev tjockare och tjockare för varje föreställning...

Text: SARA MYRHED
Bild: ÅKE CYRUS och PRESSENS BILD

Hon var flickan från landet som skulle göra karriär i storstan. Då var Birgitte Söndergaard en mycket ung och mycket förväntansfull kvinna som stod vid början av sitt nya liv i Stockholm. Birgitte från Vänersborg, nygift, till synes självsäker, pigg på nya idéer och romantisk ut i fingerspetsarna.

– Äktenskapet betyder allt för mig, sa hon. Jag skulle vilja gifta mig en gång om året.

Hur gick det sedan? Blev livet i storstan vad hon hade tänkt sig?

Var det värt steget att lämna den trygga tjänsten som skådespelare vid Östgötateatern i Norrköping?

– Klart att det var, säger Birgitte fem år senare på sin charmiga västsvenska. Man måste våga välja, och välja bort. Det viktiga som händer finns ändå inom mig och beror inte så mycket på yttre saker.

Birgitte vågade välja bort. Inte bara jobbet och tryggheten utan också sin dåvarande man, som hon flyttade till Stockholm med.

– Det är mycket som gör ont i livet, säger Birgitte. Man kan inte få allt av en enda person. Möjligen kan man dela allt, men man måste få bli älskad också för sina dåliga sidor.

Idag är Birgitte omgift och mamma till treåriga Linnéa. Hon har haft ett oerhört aktivt år som skådespelare och ännu mer engagemang är på gång inför 1994. Just nu spelar hon i Budy Holly på Göta Lejon i Stockholm. Birgitte gör rollen som Budy Hollys fru, Maria Elena Santiago, och har fått mycket beröm av recensenterna. Stämningen lyfter faktiskt också när hon kommer in på scenen. Och Vänersborgsdialekten är plötsligt som bortblåst.

För Birgitte har det betytt oerhört mycket att bli mamma. Plötsligt kände hon att hon dög. Det är svårare att trampa på henne nu när hon har sitt lilla 3-åriga charmtroll Linnéa.

Rörigt privatliv

Är det inte svårt att vara mamma och skådespelare och hustru och filmkändis och glad och framåt och trevlig på samma gång?

Birgitte tänker efter.

– Jag är ju en person i alla fall, säger hon. Men det är klart att privatlivet är ju ett evigt pusslande.

När det blir riktigt rörigt brukar hon och maken Ulf bestämma "date" med varandra för att hinna med.

– Hörredu, vad gör du den 9 oktober, kan Birgitte fråga sin man och ta fram almanackan.

Och det är klart att det blir mer romantiskt när man äntligen får tid för varandra.

Och Linnéa?

– Man känner nog alltid att barnen kommer i kläm, säger Birgitte. Men vi träffas väldigt mycket. Hon går bara halvtid på dagis och vi är oftast hemma när hon är vaken.

För Birgitte har det betytt oerhört mycket att bli mamma. Det var som att få svar på en massa frågor. Som skådespelare blir man ju ständigt bedömd.

– Jag tyckte plötsligt att jag dög utan att behöva få erkännande av en massa andra människor, säger hon. Jag kunde ta det lugnt. Det betydde inte så mycket vad andra tyckte om mig.

Hemligt gifta

Birgitte kände att hon blev en del av någonting när hon fick barn. Att hon blev "använd" av själva livet och del av en kraft.

– Det är svårare att trampa på mig nu än innan Linnéa föddes, säger hon. Jag tror mer på mig själv. Och nu har jag ju ett liv till att stå upp för.

Idag är Birgitte 36 år och inte längre den lite naivt romantiska tjej som kom till Stockholm. Hon vågar visa sina mörka sidor, vågar bli arg och vågar till och med vara dålig.

– Numera känns det som att jag duger ändå, även om jag skulle misslyckas, säger hon. Och för det har nog Linnéa betytt mycket. Jag behöver inte visa upp någon glad och käck yta utan kan vara mig själv på ett annat sätt.

Linnéa blev till under den period som Birgitte spelade Kitty i sekelskiftespjäsen Charlies tant i Stockholm. Där möttes också hon och Ulf Berg, den musiker som snart skulle byta sitt namn mot hennes Söndergaard.

Birgitte var fortfarande gift med sin förra man och karriären i Stockholm hade bara pågått ett år. Det var under en av de första repetitionerna på Charlies tant som Birgitte insåg vad som skulle hända.

– Jag hade bara pratat några sekunder med Ulf när jag förstod att den här mannen kommer att betyda något alldeles speciellt för mig, berättar hon.

Och så blev det också. Snart var Ulf och Birgitte hemligt gifta i en hotellsvit med egna musiker och präst på rummet. Birgitte plockar stolt fram bröllopskortet ur sin plånbok. Redan nött och tummat. Det syns lång väg hur paret kände sig den stora dagen.

Ammade i kulisserna

– Jag är nog fortfarande jätteromantisk, säger Birgitte. Men jag försöker inte leva upp till en bild av hur jag vill att det ska vara. Förr ville jag alltid sätta in saker och händelser i en guldram. Nu har jag förstått att de viktigaste sakerna i livet ramar in sig själva.

Och hon stoppar ned det oinramade bröllopsfotot i plånboken. Plockar istället fram ett annat på Linnéa.

– Hon är lik Ulf, säger Birgitte. På munnen och på håret.

Birgitte blev gravid ganska snabbt efter vigseln. Snart prisade hon tacksamt de vida sekelskifteskjolarna i pjäsen som kunde dölja hennes växande mage.

– Det var underbart att vara gravid, berättar Birgitte. Jag blev nog lite fixerad vid själva tillståndet. Jag tror aldrig att jag har mått så bra.

Efter fyra månader fick hon order av läkaren att ta det lugnt och sluta jobba. Men det var svårt att låta bli, för hon mådde så bra.

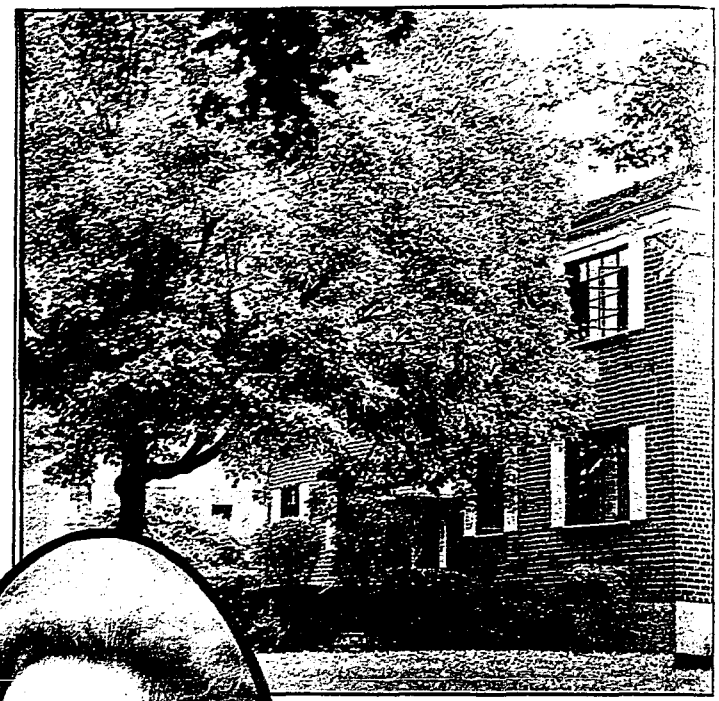
– Man missbrukar lätt sig själv som skådespelare, säger Birgitte. Det är något konstigt som händer med oss när vi går in på scenen. Vi ger allt och det är lätt att slita ut sig.

När Linnéa var nyfödd kom Birgitte däremot tillbaka till scenen. Det var en bra förlossning och hon mådde fortfarande som en drottning. När Linnéa var bara någon månad gammal ringde det från teatern. De.

Forts på sid 32

William Barber tillsammans med sin hustru Marjorie. De levde i ett barnlöst, men utåt sett lyckligt äktenskap.

William var ganska förmögen och ägde bland annat ett vackert hus. Vid en skilsmässa skulle han förlora de mesta av sina ägodelar.

William måste få leva med sin älskade:

Kärleken gjorde mig till mördare!

Text: LARRY MASSON

– Jag dödade för kärleks skull! Hade jag inte älskat så mycket hade jag aldrig blivit mördare. Så förklarade William Barber sin handling, sedan han dömts till 18 års fängelse. Men ville den kvinna han älskade vänta på att han skulle bli frikänd?

Jeanette Matherson var frånskild och arbetade som bartender när hon träffade William. De inledde snart ett förhållande.

Georg Barber, Williams bror, var den förste som avslöjade sanningen för polisen.

Tillfälligheter kan ha avgörande betydelse i en människas liv och så var det också för William Barber. Av en ren slump råkade han gå in på en bar och det skulle förändra hans liv totalt.

William var försäljare för ett stålbolag i Sault Sainte Marie i Kanada och han var i Toronto i affärer. Han kände ingen i staden och sedan han promenerat omkring en stund fick han en plötslig ingivelse att gå in på en bar.

William var 40 år och hans fru Marjorie var ett år yngre. Äktenskapet var inte särskilt lyckligt men de hade ändå hållt ihop i tolv år trots att de inte fått några barn.

Levde parallellt

William hade en dröm. Han ville bli författare och han skrev också detektivromaner i Agatha Christiestil. Men ingen ville ge ut dem och hans fru brukade reta honom för det och tala om hur dålig han var. Det hjälpte inte precis upp hans dåliga självförtroende.

William måste lägga sina författarambitioner åt sidan och ägna sig åt sitt arbete vilket betydde att han sällan var hemma. Makarna levde var sina liv vid sidan av varandra.

Så snart William kommit in på baren i Toronto fick han syn på den kvinnliga bartendern och sedan kunde han inte ta ögonen ifrån henne. Han drabbades av en ögonblicklig stark förälskelse och han hade aldrig tidigare upplevt något liknande.

De började prata med varandra och till slut tog han mod till sig och frågade om hon ville äta middag med honom. Hon förklarade att hon egentligen inte fick umgås med gästerna men att hon ville göra ett undantag. Hon skulle strax sluta sitt pass och de bestämde en mötesplats.

De fick genast fin kontakt och hon berättade att hon hette Jeanette Matherson och var 35 år. Hon kom från England och hade varit gift med en kanadensare men var nu skild. De hade inte haft några barn.

William stannade hos Jeanette den natten och när han vaknade nästa morgon visste han att han äntligen funnit kvinnan han letat efter i hela sitt liv. Innan han lämnade henne bestämde de att hon skulle sluta på baren för att kunna följa med honom på hans resor. För första gången i sitt liv var William

Nyhet!

Halverad

mängd halsirriterande ämnen.

Vi har nu försett Blend Ultima med Curzel Filter — det i särklass effektivaste som finns. Mängden av halsirriterande ämnen i röken halveras utan att smaken påverkas. Blend Ultima har dessutom marknadens lägsta tjärvärde — bara 1 mg.

Nya Blend Ultima med Curzel Filter.
Bara 1 mg tjära.

The House of Blend AB.
Röken från en cigarett innehåller: Kolmonoxid ca 1 mg (10 mg). Tjära ca 1 mg (11 mg*). Nikotin ca 0,1 mg (0,9 mg*). *Genomsnitt märken i Sverige 1992.*

Röker en så röker alla. Det mesta av tobaksröken går ut i luften som alla andas. Din rökning kan skada andra.

Socialstyrelsen

riktigt lycklig. Jeanette var hans idealkvinna och hon förstod honom helt och fullt.

Förmögen

Men William kunde inte skilja sig utan problem. Han var ganska förmögen och Marjorie skulle se till att hon fick det mesta av vad han ägde vid en skilsmässa.

Månaderna gick och blev till år och William och Jeanette kom allt närmare varandra. Båda älskade klassisk musik, konst och litteratur och Jeanette uppmuntrade Williams författarskap. De var alltid vänner och det fanns inte ett moln på deras himmel. Jeanette följde med William på alla resor och hans fru Marjorie anade ingenting. Hon fortsatte sitt liv med sina vänner och saknade inte sin man.

Det gick nästan två år och William förstod att han inte kunde fortsätta att träffa Jeanette endast under resorna. Han ville vara tillsammans med henne hela tiden. Han anförtrodde sig till sin bror George och bad honom om råd. Problemet var att Marjorie aldrig skulle gå med på skilsmässa och om han lämnade henne skulle hon se till att han blev alldeles barskrapad. George hade inget råd att ge men snart kom William som skrivit flera detektivromaner fram till att det mest radikala och enkla vore att ta livet av Marjorie.

"Kom fort"

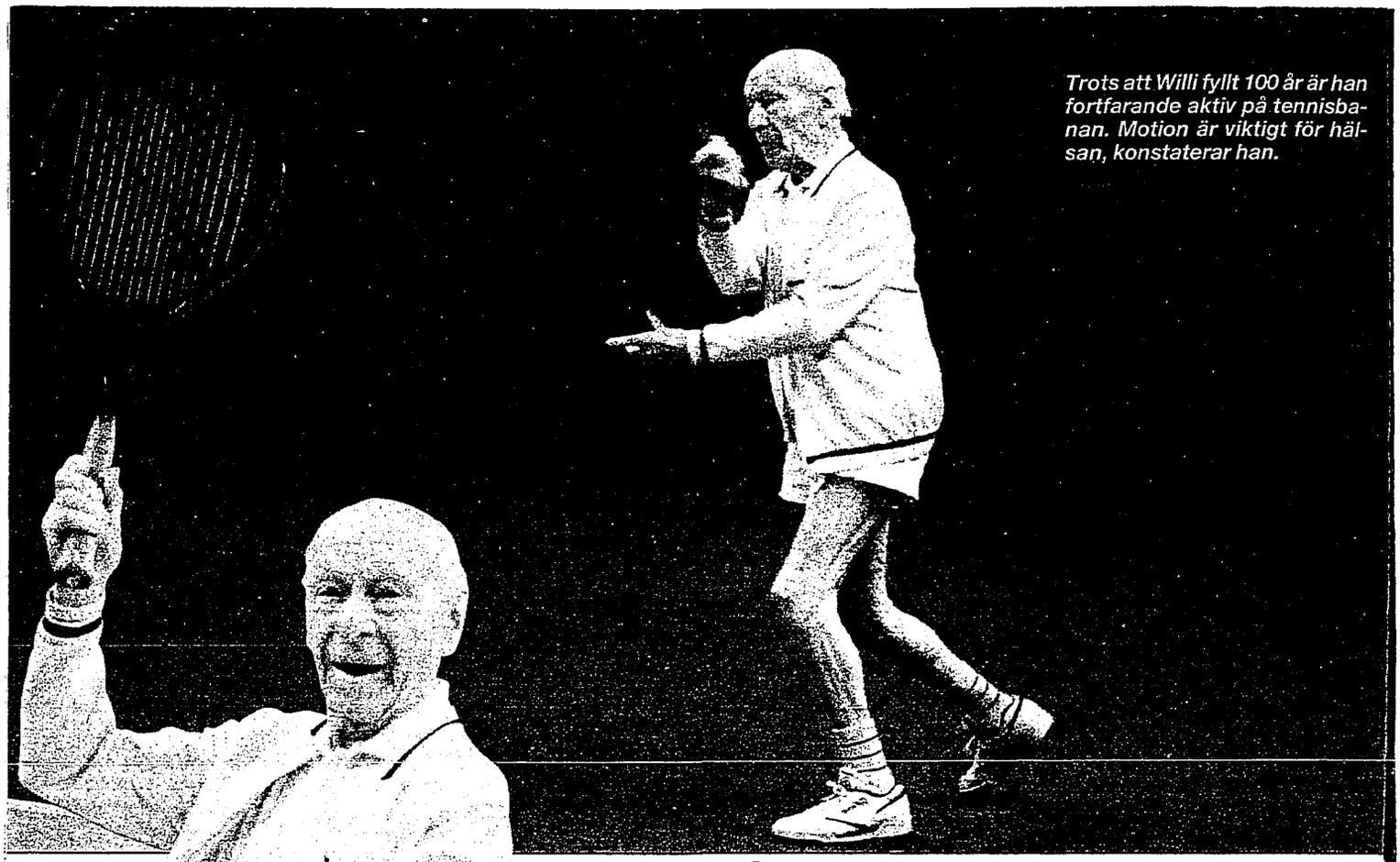
Han arbetade länge och väl med sin plan och sent en kväll fick familjeläkaren Gilbert Godwin ett alarmerande telefonsamtal från William.

– Kom hit fort, det har hänt något fruktansvärt, skrek William, och han lät förvirrad och omtöcknad.

Läkaren körde genast hem till Barbers. Dörren stod på glänt och han sprang uppför trappan till sovrummet. William låg på golvet och Marjorie i sängen och det luktade som i ett garage. Dr Godwin öppnade fönstren och ringde efter ambulans och polis.

William var halvt medvetslös men med Marjorie var det ännu värre. Hon var död.

När polisen kom dit blev de genast misstänksamma. Det luktade bilavgaser i hela huset men mest i sovrummet. Marjories kudde var sotig och det fanns också **Forts på sid 32**

Trots att Willi fyllt 100 år är han fortfarande aktiv på tennisbanan. Motion är viktigt för hälsan, konstaterar han.

På min 100-årsdag slog jag en pigg 90-åring i en match!

1938 kom Willi Ehrenreich till Sverige från Österrike. Han var 45 år och fick inte arbeta i sitt hemland. I somras fyllde han 100 år och är fortfarande aktiv på tennisbanan och i bilen.

Text: SOLVEIG NORLéN
Bild: ÅKE CYRUS

Varje lördagseftermiddag spelar Willi Ehrenreich tennis i Tennisstadion i Stockholm. Efter en timme med racketen känns det i kroppen och bastubadet är efterlängtat. Rosig och grann sätter han sig sedan i bilen och kör hem till Solna där hustrun Martha väntar med middagen.

Och inget konstigt vore detta. Om det inte var så att Willi är inne på sitt etthundraförsta år!

– Givetvis är jag mycket tacksam över att vara frisk i både kroppen och knoppen, skrattar han. Från den 19 maj 1893, då jag föddes i Wien, och fram till nu, är en lång tid. Som alltid när man tänker tillbaka tycks åren rusat iväg i expressfart. Jag kom till Sverige och Stockholm i juni 1938 och bara det är ju över ett halvt sekel sedan!

Förbjöds arbeta

När Hitler ockuperade Österrike förbjöds judarna att arbeta och Willi, som är av judisk härkomst, liksom Martha, fick lägga ner sin affärsverksamhet. Tack vare sina förbindelser med handelsministeriet fick han visum till Sverige.

– Direkt när jag kom hit, gick jag till polisen och skaffade mig ett handelspass som förnyades varje månad för trettiofem kronor. Mycket pengar då, men ett måste om man som utlänning ville bedriva handel.

Till en början var jag agent för Österrikiska varor. Jag minns att de stora varuhusen NK, PUB och MEA var ytterst noga med att kontrollera mina handelspapper. Men redan 1939 blev det lättare att göra affärer, då fick jag tillstånd att öppna egen handelsfirma. Det måste poängteras, att för min del var polisen och andra myndigheter mycket vänliga, ingen försökte sätta några käppar i hjulet för mig. Så länge man inte sysslade med politik – och det har jag aldrig ägnat mig åt – var alla ytterst hjälpsamma.

Willi påpekar med berättigad stolthet:

– Min firma hette Ehrni och jag var faktiskt först med att saluföra nylonjackor och nylonstrumpor, dessa revolutionerande klädesplagg. Eftersom jag själv hade idrottat mycket i min ungdom, så föll det sig naturligt att satsa på sportkläder. Det fanns heller ingen konkurrent inom det speciella området.

Framgångsrik

Willi blev med sin aldrig sinande energi snabbt framgångsrik. Men vad betydde pengar, när hans älskade befann sig på andra sidan Atlanten?

– När jag reste till Sverige hade vi förhoppningen att Martha skulle komma efter inom en snar framtid, berättar Willi. Hon fick nämligen inte visum och det skulle visa sig omöjligt att ordna det dokumentet härifrån. Efter Kristallnatten tvingades Martha fly till USA och det skulle dröja hela åtta år innan vi möttes igen. Vi var förlovade när vi skildes åt. Trots avståndet och den långa tiden vi tvingades att vara ifrån varandra fanns aldrig någon tvekan om vår ömsesidiga kärlek. Även om väntan och längtan kändes svår emellanåt.

Deras tid skulle komma. Den 28 juni 1946 stävade amerikabåten Gripsholm in i Göteborgs hamn med Martha som en av passagerarna ombord. Två månader senare stod bröllopet och därefter har de två levat lyckliga, nära tillsammans.

– 1948 flyttade vi in i den här våningen i Solna, berättar Martha. Då var det rena landet, skogen stod som en grön mur utanför fönstren, Willi brukade ta långa skidturer ända ut till Saltsjöbaden, fyra mil var ingenting för honom!

Tennisälskare

– Jag har alltid varit en skidentusiast, inflikar Willi, även alpin åkning har varit ett stort intresse. Fast tennis har ju alltid legat mig varmast om hjärtat och en hel del tävlingar har jag vunnit. Många spelare har varit mycket bättre i både serv, for- och backhand, men jag har lyckats tack vare uthållighet och starkare kondition. På min hundraårsdag slog jag faktiskt en pigg nittioåring i en seniormatch!

Mitt på ena långväggen i det stilfullt möblerade vardagsrummet tronar ett vitrinskåp av modell större. Där trängs pokaler, skålar och vaser i kristall, plaketter i mängder, allt är förtjänstfulla priser i en tenniskarriär som amatör. Förr fanns knappast proffsspelare, då kanske livet sett annorlunda ut för Willi. Men själv vill han inte höra på det örat, tycker inte att sport skall höra ihop med pengar. I synnerhet inte de astronomiska summor det handlar om just i tennissammanhang.

– Man bör inte tävla på blodigt allvar, framhåller han, man spelar för att det är roligt och, förstås, lite för äran. Flera gånger har jag haft förmånen att spela mot, vad vi säger, gamle kungen, Gustav V. I Båstad och Borgholm har vi mötts på tennisbanan och kungen var alltid trevlig och en mycket god sportsman. Dessutom en mycket vänlig herre, som höll på stilen, han bar alltid hatt vid matcherna. Vi motspelare, som annars använde oss av korta tennisbyxor, följde av artighet kungen i, att liksom han bära vita långbyxor. Dock var vi barhuvade!

Willi spelade tennis med kung Gustav V vid flertalet tillfällen. Både i Båstad och på Borgholm.

Utklassade 18-åring

I en av klippböckerna kan i en artikel läsas hur Willi 1960, sjuttio år gammal, utklassade en 18-åring vid namn Assar Björne. Och när man träffar denne vige och spånstige man, fortfarande med musklerna på rätta stället, då förvånar det inte. Finns det något hemligt knep för att bevara kraft och livslust i, som det nästan verkar, evighet?

– Födsel och ohejdad vana, skrattar Willi. Nej, motionen har nog gjort mycket till min aktningsvärda ålder, liksom att jag aldrig rökt och på sin höjd tagit något glas likör. Dessutom och inte minst viktigt, har Martha gett mig en god omvårdnad, hela livet. Skött om vårt hem, hjälpt mig i firmans skötsel, tills jag slutade arbeta vid nittio års ålder (!), lagat delikata maträtter. Fisk äter vi ofta, det föredrar jag framför kött.

– Åh, Willi äter som en fågel, säger Martha och tillägger leende: Men han har en svaghet, han älskar efterrätter!

Kör bil gör Willi varje dag, han behöver inte ens glasögon när han sitter bakom ratten. Tjugofem gånger under åren har han och Martha kört genom Danmark, Tyskland för att semestra i Österrike. I dag tar de för bekvämlighetens skull flyget till sitt gamla hemland, en gång årligen.

Bilturer

– Det blir kortar bilturer numera, som till Tennisstadion och när vi far ut och shoppar, säger Willi. Man skall inte stressa utan ta det lite lugnt när man är pensionär. Njuta av livet. Vi har det så gott tillsammans Martha och jag, gör bara det vi själva har lust med. Går upp ganska sent, vid åtta, halvnio, äter frukost och läser tidningen i godan ro. Dagen tar vi som den kommer, läggdags brukar bli vid 22-tiden. Om det inte är en spännande äventyrsfilm på teve, då sitter i alla fall jag uppe och tittar. Och Dallas missar jag aldrig!

Aningen dåligt samvete har Willi när han går in i sitt arbetsrum. För på skrivbordet ligger massor av gratulationskort sedan den hundraåriga födelsedagen, som ska sorteras och sedan tackas för.

– Jag önskade mig inga presenter för egen del, det fanns helt enkelt ingenting som jag behövde. I stället uppvaktades jag genom att vännerna bland annat köpte mig träd att planteras i Israel. Fantastiskt, sammanlagt fick jag 1 700 träd och Israel blir på så sätt lite mindre av öken. Jag kunde inte ha fått en klokare och mer behjärtansvärd gåva.

– Men som sagt, det skall skrivas och tackas till oräkneliga vänner, bekanta, föreningar och organisationer, som så vänligt hedrat mig. Korrespondenskorten är redan slut, nu får jag i alla fall vänta tills jag låtit tycka nya med mitt namn på.

Willi suckar lätt.

– Tror minsann jag har fått lite känning av tennisarm också... ■

Laila har levt i 20 år med reumatism:

Blir förpackningarna för svåra tar jag tänderna till hjälp!

Och så alla dessa besvärliga förpackningar! Som för en reumatiker ofta är omöjliga att forcera. För att få upp kaffepaketet måste Laila ta tänderna till hjälp.

DIN HÄLSA

Redaktör: ANNU LIIKKANEN

– Det är väldigt opraktiskt att vara så här svag i lederna. Samhället är inte gjort för oss reumatiker! Det konstaterar Laila Birgersson, som i mer än halva sitt liv haft ledgångsreumatism. Hon är opererad otaliga gånger och kroppen och händerna har vridits sneda och knotiga av värken.

Text: ANNU LIIKKANEN

Bild: LARS SJÖLANDER

Frisk blir du aldrig. Och har du otur kan du hamna i rullstol om några år.

Laila Birgersson hörde läkarens ord, men kunde först inte fatta vad han sagt. Inte förrän hon kommit hem gick hela den fruktansvärda sanningen upp för henne. "Obotligt." "Rullstol." "Inget att göra."

– Jag gick hem till en väninna och bara stortjöt. Min ledvärk var kronisk ledgångsreumatism, påstod doktorn. Men sånt drabbade väl bara gamla människor. Och jag som inte var mer än 24! Hela livet rasade, tyckte jag.

Men Laila snöt sig och torkade tårarna och reste sig ur

spillrorna full av kamplust. Så lätt tänkte hon inte ge upp. Ungarna, Joakim, den gången 6 år och 4-åriga Annika, som äntligen friskförklarats efter att ha levt med svår hjärtsjukdom sedan hon föddes, behövde ju henne.

Mindre kaxig

– Men hade jag vetat då vad som väntade mig längre fram, så hade jag nog inte varit så kaxig, säger Laila med ett lätt skratt.

– Det har funnits tider när Joakim fått bära mig uppför trapporna till vår lägenhet på andra våningen. Och det händer fortfarande att jag inte ens kan öppna dörrarna själv. För att inte tala om alla dessa förbaskade förpackningar. Det är tur att jag har tänderna i behåll, för fingrarna är ofta alldeles för svaga för att jag ska få upp en paket med kaffe eller mjölk eller inplastade grönsaker.

Laila, som idag är 52 år, har levt mer än halva sitt liv med sjukdomen. Hennes händer har vridits sneda och knotiga av värken och hon har opererats otaliga gånger på olika ställen i kroppen.

– Jag har fått nya leder i båda knäna och ena höften, den andra höften är spikad efter ett lårbensbrott, säger hon och räknar på fingrarna.

– Dessutom är jag steloperad i nacken. Fingrarna och fötterna har opererats och jag behöver snart få en ny axelled. Men tyck för allt i världen inte synd om mig. Varje operation har ju ändå tagit bort en del av smärtan.

Plötslig feber

Laila är lite blank i ögonen och har lätta rosor på sina tunna kinder. Orsaken är en häftig febertopp, som hon drabbades av för ett par dagar sedan. Hon fick plötsligt 40,5 i feber och blev så sjuk att hennes man Jan körde henne direkt till lasarettet.

När vi träffas i den gulmålade villan utanför Vetlanda där hon bor med Jan och sina två dvärgtaxar har hon just kommit hem på söndagspermission. Egentligen borde hon ligga i sin sjukhussäng i Eksjö. Men hon har så mycket hon vill berätta och framför allt vill hon ge

VÄND!

Laila Birgersson tillsammans med sin familj, sonen Joakim, hans sambo Maria, dottern Annika och maken Jan.

Chefsöverläkare Bengt Hagstedt:

Finns mycket hjälp att få!

Chefsöverläkare Bengt Hagstedt på Eksjö lasarett är Laila Birgerssons stora trygghet. I bakgrunden alla hennes nya protesleder på röntgenplåtarna.

Ställ mer krav! Ni har rätt att få hjälp!

Den uppmaningen riktad till Reumatikerförbundet kommer från chefsöverläkare Bengt Hagstedt vid Eksjöklinikerna. Som ortoped möter han ofta reumatiker med svårt angripna leder. Människor, som trots sina smärtor, sällan klagar.

Att Bengt Hagstedt är en doktor med stor omtanke och engagemang har redan Laila Birgersson berättat.

För henne har han blivit den stora trygghetens. En läkare, som bryr sig om och som inte släpper taget om första behandlingen inte ger önskat resultat.

En inte oväsentlig detalj för patientens välbefinnande.

Det är också Bengt Hagstedt, som har opererat in Lailas nya höftled och hennes knäproteser.

– Men kirurgi är inte något man tar till när allt annat är förgäves, påpekar han.

– Minst lika viktig är träningen och annan behandling, bland annat kortison.

I Sverige finns runt en miljon (!) reumatiker, 15 000 av dem är barn och ungdomar. Kvinnor är också mer utsatta än män.

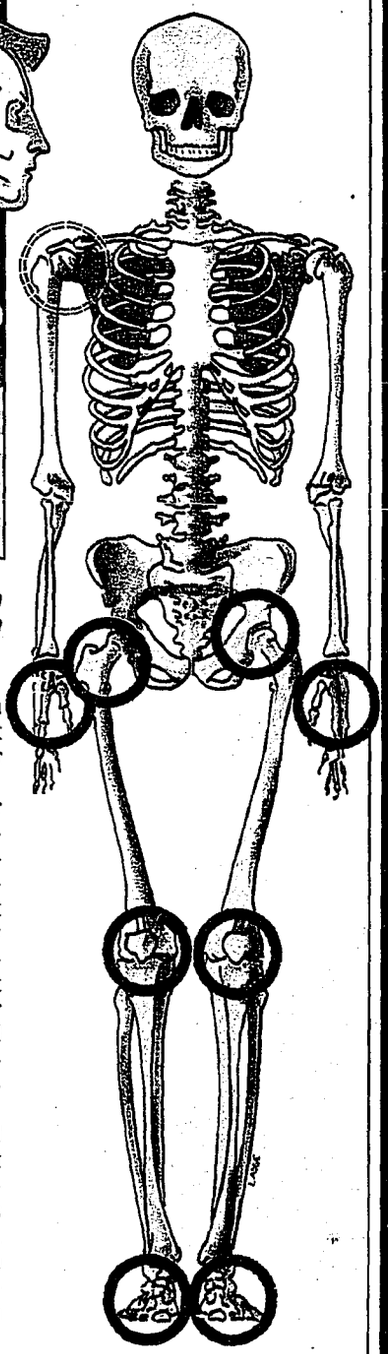
Alla kroppens leder kan drabbas, men vanligast är att brosket i knän, fötter, händer och höfter angrips.

Starten till sjukdomen är att ett än så länge okänt äggviteämne i brosket lockar immunförsvarets "soldater", T-lymfocyterna, att reagera. Det i sin tur får hela "hären" av antikroppar och andra mördarceller att kasta sig över det främmande ämnet. I den här processen utvecklas i en ond cirkel en kronisk inflammation som kan leda till att brosket förstörs.

Man har gjort massor med försök runt om i världen att hejda den här kroniska inflammationen, men hittills med ganska dåligt resultat. Nu hoppas vetenskapen på genforskningen och en framtida behandlingsmetod den vägen.

Senaste forskningen har nämligen hittat tre olika genskador på tre olika kromosomer. De här skadorna ökar dels risken för att få sjukdomen och dels för att sjukdomen ska förvärras.

Har man de här genskadorna finns stor risk för att sjukdomen ska bryta ut efter till exempel en svår infektion eller stark stress. ■

Laila Birgersson är opererad otaliga gånger över hela kroppen. De förstörda nackkotorna är stagade för att livsviktiga nerver inte ska komma i kläm. Hon har fått en ny höftled och är spikad efter lårbensbrott på den andra höften. Båda knälederna är utbytta och handleder och fötter är opererade. Teckning: LARS ANDERSSON

Forts från föreg sida
hopp och uppmuntran till andra i samma situation. För det går att leva ett riktigt bra liv trots den kroniska sjukdomens problem, försäkrar hon.

Men det gäller att man vågar ta för sig. Att man törs göra sin röst hörd.

– Jag har en bestämd känsla av att många reumatiker inte ens vet hur mycket hjälp det finns att få, bara man ber om den, säger hon.

– Jag är också övertygad om att de flesta reumatiker inte vet hur bra resultatet av operationer kan bli. Själv har jag haft turen att träffa en underbar ortopedläkare, Bengt Hagstedt, som verkligen ställt upp på alla sätt.

Rikt liv

– Visst har jag tvingats ändra mitt liv en del. Som till exempel att jag numera måste nöja mig med att hjälpa Annika med hästarna och träningen och följa med när hon tävlar istället för att kunna tävla själv. Men trots, eller kanske tack vare, mina proteser kan jag både cykla och dansa och till och med ta en liten ridtur när längtan blir för stor.

När jag hör Lailas ivriga röst och ser hennes grönbruna ögon lysa av feber, men också av entusiastisk livslust, glömmer jag ibland hur svårt hon faktiskt hanterats av sin kroniska ledgångsreumatism. Hon utstrålar en positiv inre glädje, som är svår att beskriva men som känns som en varm hand mot min hud.

Visst finns det stunder när hon gråter, erkänner hon nästan motvilligt. Men gråten spar hon helst till sin ensamhet. Så att de andra inte ska behöva lida hennes lidande. Och hon har ju ändå så mycket att vara glad över och tacksam för, tycker hon.

Genom köksfönstret kan hon se ut mot den gamla ladugården, som byggts om till stall, och över hagarna, där familjens hästar klafsar omkring i vinterleran. Hästarna, som alltid varit hennes stora intresse och glädje. På andra sidan hagen bor Joakim och hans sambo Maria, som till sommaren ska ge Laila hennes första barnbarn.

Orsaken en gåta

Orsaken till varför vissa människor drabbas av reumatism är en gåta för vetenskapen. Men man har funnit att stress av olika slag kan vara en utlösande faktor.

Forts på sid 95

Fråga husläkaren

Skriv till Doktor Staffan Meurling, Allers, 251 85 Helsingborg.

Jag tål inte medicinen mot slidkatarr

FRÅGA: Jag är en 39-årig fru som i flera år besvärats av ont i underlivet. Det värker, svider, trycker och känns tjockt och jag har svåra trängningar. Ibland får jag även ont i ryggen av det här. Jag är så trött och har ingen ork. Har varit hos gynekolog som gav mig medicin. Men så läste jag i Fass att medicinen hade många biverkningar och det gjorde mig rädd. Jag måste också äta värktabletter.

Finns det inget annat sätt att bli bra? Jag mår ju inte bra av medicinen.

Går det att göra ultraljud utanpå underlivet eller måste det göras inifrån. Måste man ta lavemang före? Får man dricka vatten? *Sara*

SVAR: Utifrån din beskrivning är det svårt att förstå vilken diagnos din doktor ställde och vilken medicin du fick. Generellt kan man säga att det är bättre att prata med doktorn som ordinerade medicinen innan man slutar ta den. Ibland förefaller det, när man läser Fass, som om medicinen är farligare än vad som egentligen är fallet. Därför är det alltid bättre att diskutera saken direkt med läkaren.

Ibland kan det dessutom vara så att biverkningarna är mest påtagliga i början av en behandling för att sedan försvinna mer eller mindre, så att man enbart har effekten kvar.

Gynekologiskt ultraljud på icke gravida kvinnor görs bäst via slidan, det vill säga på ett sätt som liknar en gynekologisk undersökning. Man behöver inte ta lavemang före undersökningen.

Är jag för gammal för en operation?

FRÅGA: Jag är en kvinna som är drygt 80 år. Jag har i många år dragits med diskbråck och har väldigt ont i ryggen och benen. Läkarna tror inte att jag blir återställd genom operation, så det återstår bara att äta tabletter. Jag har nu fått en svår förstoppning, vilket läkarna säger hänger samman med mitt diskbråck. Kan det vara så? Kan laser eller akupunktur vara en metod för mig? Jag är nog för gammal och så är det väl rätt dyrt. Mitt diskbråck sitter i vänstra sidan av ryggen och värken går ned i benet. Ibland känns den ända upp i halssenorna. *Anonym*

SVAR: Ju äldre man blir desto större är riskerna att opereras. Har man som du svår ischias på grund av diskbråck får man väga riskerna med en operation mot det obehag som det innebär att gå omkring med smärtor. Nu för tiden opereras diskbråck med så kallad mikroteknik, vilket innebär att man gör operationen i mikroskop eller med luppglasögon. Själva omfattningen av operationen blir mindre än tidigare och resultatet blir ofta mycket bra.

I din ålder är vävnaden sämre genomblödd och läkningen blir då mer äventyrlig. Jag tycker du ska kontakta en annan ortoped eller neurokirurg för att diskutera en eventuell operation. Har du ett klart diskbråck och du är pigg för övrigt bör man överväga en operation. Förstoppningen hör nog samman med ditt diskbråck, eftersom krystningarna i samband med toalettbesök blir hämmade när det gör ont i ryggen. Akupunktur kan du pröva under väntetiden.

Operation av domnade fingrar

FRÅGA: Jag skulle vilja veta hur en operation av domnade fingrar (två stycken) går till. Hur lång tid tar det innan det har läkt? Får man problem med rörligheten i fingrarna? Kan domningen komma tillbaka? Vilka konsekvenser kan det få om jag avstår från operationen? *Undrande*

SVAR: Om det är lång- och ringfingret som är domnat kan du ha så kallad carpaltunnelsyndrom. Är det däremot lill- och ringfingret du har besvär med så rör det sig om ett ulnarissyndrom. Behandlingen av dessa två åkommor är helt olika. Carpaltunnelsyndrom är ganska vanligt förekommande och drabbar framför allt kvinnor i 40–60-årsåldern, men det är också en vanlig åkomma under graviditeten. Vätskesvullnad eller någon form av hormonell påverkan kan vara orsak. Symtomen är domningar i framför allt pek- och långfingret men även tummen kan drabbas och besvären accentueras nattetid. Behandlingen är skena som håller handleden i rakt läge, framför allt nattetid, men även cortisoninjektioner kan ge bra effekt som dock är övergående. Operationen görs genom att man gör ett snitt på baksidan av handleden och vävnaden som trycker på nerven klyvs. Läkningen tar några veckor. Risk finns att besvären återkommer, men för det mesta ger operationen ett bra resultat även på lång sikt. Om inte någon operation görs finns risk för känselstörning och att värken i fingrarna blir kronisk.

Har du däremot ulnarissyndrom är orsaken oftast att sö ka i arbetet (tryck av verkty och liknande). Domningar lillfingret och den del av ring fingret som vetter mot lil fingret är vanliga symto Handgreppet kan vara svag vilket medför svårigheter a fatta om en nyckel eller e penna. Vid operation friläg ger man nerven (ulnaris) d den går vid baksidan av hand leden och klyver upp den väv nad som trycker på nerve Även här finns risk att besv ren återkommer, men i d flesta fall ger operationen e bra och långvarigt resultat.

"JAG HAR SVÅRT ATT HÅLLA TÄTT, MEN MED TENA KÄNNER JAG MIG TRYGG"

– Förr vågade jag knappt gå ut bland folk. Men med TENA lady kom jag över obehaget.

Detta är en vanlig kommentar från någon av de tiotusentals kvinnor som sökt hjälp för sin inkontinens. Hur lindrigt man än drabbas, så upplevs det som pinsamt att inte kunna hålla tätt.

Finns hjälp att få

Har du svårt att hålla tätt, så tveka inte att tala med din distriktssköterska eller läkare. Det finns både bot och lindring. Ofta räcker det med bäckenbottenträning, vilket gör verkan även när man är till åren kommen.

Tills behandlingen ger resultat behöver du ett effektivt och diskret skydd så du kan känna dig trygg såväl i vardagen som till fest.

Kostnadsfria hjälpmedel

TENA *lady* håller dig torr och luktfri. Skyddet är smidigt, tunt och behagligt att bära. Finns i fyra storlekar.

Bedömer din distriktssköterska eller läkare att du har stadigvarande behov, kan du få TENA *lady* som kostnadsfritt hjälpmedel.

Även för män

Många män med motsvarande problem använder TENA *for men*, vilket är anatomiskt utformat, diskret och mycket behagligt att bära.

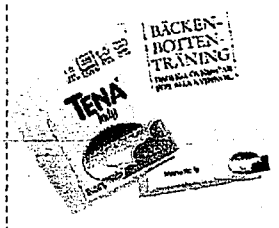
Prova gratis

Sänd in kupongen idag och prova TENA utan kostnad.

TENA®
Mölnlycke

Inkontinenshjälpmedel du kan lita på

Jag vill gärna prova!

Sänd provpåse med ❑ TENA *lady* ❑ TENA *for men*

I provpåsen ingår även *program för bäckenbottenträning* och information om kostnadsfria hjälpmedel.

Föredrar du att beställa per telefon, så **ring 020-59 99 99** (kostar bara en samtalsmarkering inom Sverige).

NAMN

ADRESS

POSTNR ORT

AL 7/94

Sänd kupongen ***portofritt;*** *skriv på ett vanligt kuvert "Frisvar" och Mölnlycke AB, Sjukvårdsprodukter, 434 01 Kungsbacka.*

Sveriges äldsta bartender, Agda 80 år:

På danskvällarna är det en jädra fart här i baren - då måste man vara klar i knoppen!

Agda älskar sitt jobb som bartender. Hon har inte en tanke på att sluta hälla upp öl och blanda drinkar, trots att hon sedan länge uppnått pensionsåldern. Och "stökiga" kunder göre sig icke besvär i Agdas bar.
– Det brukar räcka med en skarp blick, säger Agda. Det fungerar alltid...

Text: PELLE JAENSSON
Bild: ROONY JOHANSSON

Hon blandar drinkar och tappar upp öl med en fermitet som imponerar.

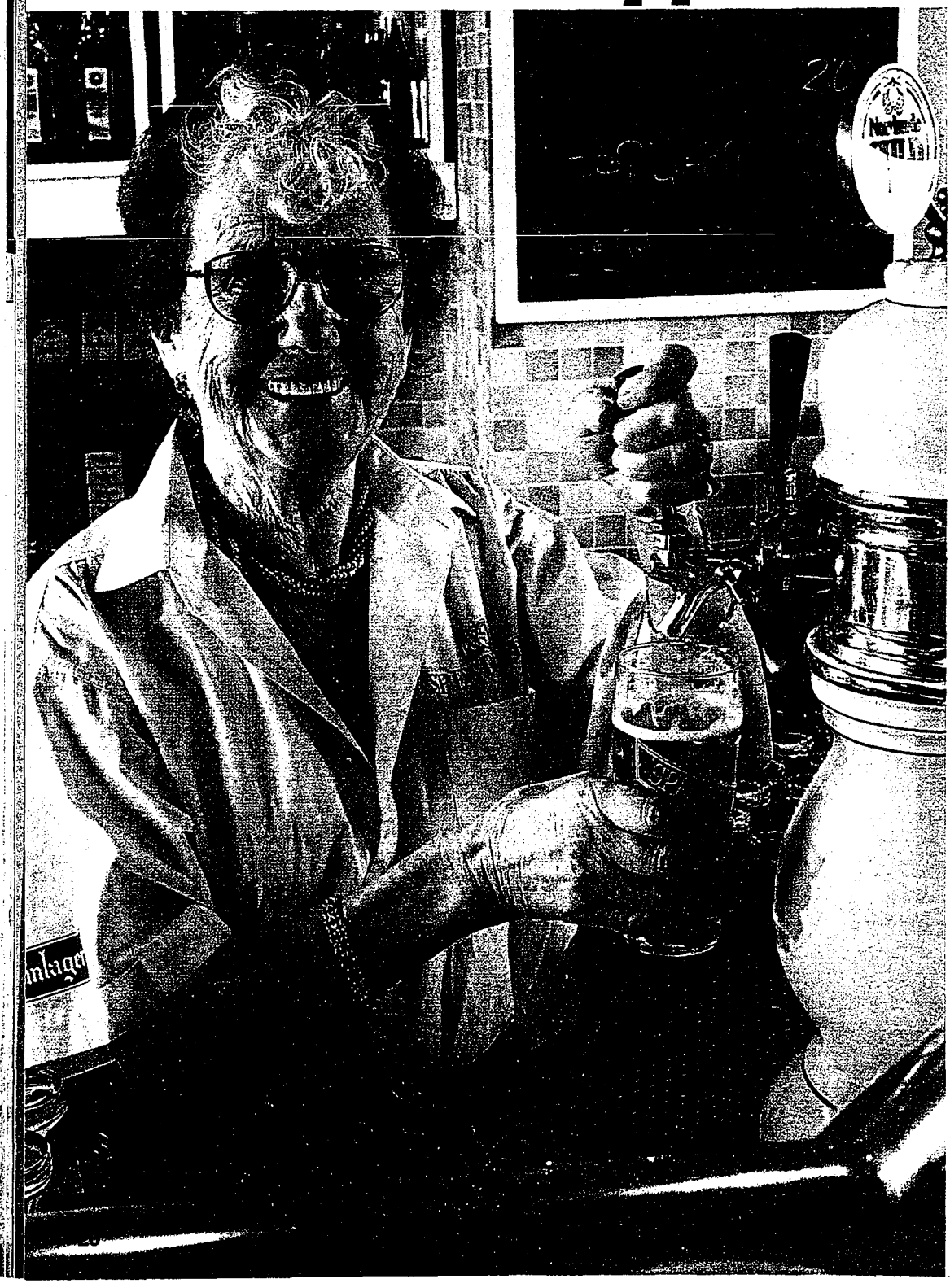
Bartendern Agda Nilsson hade säkert varit mångmiljonär om hon jobbat på ackord, men det gör hon inte.

– Åsch, gästerna ska ju ha snabb och bra service, säger hon bara.

Dessutom tycker hon bara det är roligt när det är full rulle. och då menar hon att det verkligen ska vara mycket fart och fläkt.

– Då är det skoj, skrattar Agda, 80 år.

För snart 46 år sedan började Agda arbeta som bartender på dansstället Jägersbo i skånska

Agda Nilsson tog jobbet som bartender på Jägersbo som ett litet extraknäck sommaren 1948. Hon stortrivdes och är kvar i baren än idag.

Agda älskar sitt jobb som bartender. Hon har inte en tanke på att sluta hälla upp öl och blanda drinkar, trots att hon sedan länge uppnått pensionsåldern. Och "stökiga" kunder göre sig icke besvär i Agdas bar.
– Det brukar räcka med en skarp blick, säger Agda. Det fungerar alltid...

Text: PELLE JAENSSON
Bild: ROONY JOHANSSON

Hon blandar drinkar och tappar upp öl med en fermitet som imponerar.

Bartendern Agda Nilsson hade säkert varit mångmiljonär om hon jobbat på ackord, men det gör hon inte.

– Äsch, gästerna ska ju ha snabb och bra service, säger hon bara.

Dessutom tycker hon bara det är roligt när det är full rulle, och då menar hon att det verkligen ska vara mycket fart och fläkt.

– Då är det skoj, skrattar Agda, 80 år.

För snart 46 år sedan började Agda arbeta som bartender på dansstället Jägersbo i skånska Höör. Och fortfarande svingar hon glasen bakom bardisken på Jägersbo.

– Jag har många år kvar i det här jobbet! Inte kan man sluta när det är så här kul, säger Agda.

Det formligen lyser av arbetslust kring henne.

– Under hela mitt liv har jag bara varit borta från jobbet en enda gång.

– Det var när jag fyllde 50 år och tog ledigt en dag. Nästa gång jag ska ha ledigt blir när jag fyller 100...

Och har hon sagt det, så lär det bli så, för Agda är en målmedveten och bestämd kvinna. Det har hon alltid varit.

Ensam med sonen

Och Agda berättar om hur hon ställdes ensam med sin ende son, Arnold, då han bara var sju år.

– Det var inte lätt att vara ensam mamma på den tiden. Men jag gav mig sjutton på att vi skulle klara oss, och dessutom bestämde jag mig för att pojken skulle få en ordentlig utbildning utan att behöva sätta sig i skuld för livet.

– Visserligen fick jag jobba och slita mycket, men jag tänkte hela tiden på pojkens bästa.

I 28 år jobbade hon i Anton Lundströms speceri- och bosättningsaffär hemma i Hörby, men hon hade också olika extraknäck för att klara försörjningen av sig och sonen.

Idag är Arnold rektor i Karlshamn sedan elva år tillbaka.

– Han var skuldfri när han var adjunkt, inte dåligt av tanten...

Agda bjuder ännu en gång på sitt hjärtliga skratt, trots att hon berättar om ett liv som ibland innehöll både svårigheter och prövningar.

– Men det har funnits mycket glädje också, det får man inte glömma. Jag har alltid försökt se det positiva i problemen, och det mesta kan man vända till något bra.

– Så jag klagar inte.

Att klaga är hon nämligen inte mycket för, denna 80-åriga glädjekälla. Och hon berättar ivrigt om jobbet som bartender, ett arbete som egentligen började som ett av hennes många extraknäck.

– Det var en väninna som sa att de behövde hjälp med serveringen på Jägersbo och jag gick dit mest för att titta. Jag tänkte att det skulle bara bli en gång.

Det var tidigt på sommaren 1948 och Agda är kvar än.

– Jag stortrivdes med en gång och nu är Jägersbo mitt smultronställe på jorden.

Skötte även städningen

I början arbetade hon som servitris och bartender, men så småningom tog hon hand om städningen också.

– Städningen slutade jag med för några år sedan, det blev lite för slitsamt tyckte jag.

Agda jobbade i baren fram till klockan två-tre på natten, åkte hem och sov några timmar för att sedan cykla två och en halv mil från Forts på sid 91

Agda Nilsson tog jobbet som bartender på Jägersbo som ett litet extraknäck sommaren 1948. Hon stortrivdes och är kvar i baren än idag.

Herbert Nilsson satt i kassan på Jägersbo och fick ögonen på den flinka bartendern. Ljuv musik uppstod och idag är Agda och Herbert sambor.

Mitt möte med det okända

Det svartklädda sällskapet försvann spårlöst i skogen

För några år sedan, närmare bestämt söndagen den 16 januari 1986, upplevde jag och min man något underligt.

Det var en strålande vacker vinterdag med blå himmel och snötyngda granar. Vi tyckte det var synd att stanna inne en sådan fin dag och beslöt oss för att ta bussen till Obs-varuhuset och handla lite. Det var alldeles för kallt att bara promenera omkring utomhus.

Vi steg av bussen vid halvtvå-tiden, gick en kort sträcka och vek sedan in på vår skogsväg. Snön knarrade under våra fotsulor.

På vägen bara några meter framför oss gick tre personer – två herrar och en dam. Samtliga var svartklädda. Herrarna bar långa rockar och hattar med invikta brätten. En underlig klädsel tyckte både jag och min make.

Vägen var nyplogad med höga snövallar. Min man tyckte att vi skulle sakta ner på stegen så att vi slapp tränga oss förbi de tre framför oss på den smala vägen.

Mitt i en brant backe stannade de tre och tittade upp mot berget på vänster sida. Sedan gick de vidare.

Nu satte vi också fart, vi ville gärna se om det underliga sällskapet skulle stanna vid vårt hus.

Men till vår stora besvikelse var de svartklädda figurerna borta. Vi stod länge och lyssnade, men inte ett ljud hördes.

När vi ställt ifrån oss varukassarna inne i huset gick min man ut igen för att se om han kunde upptäcka några fotspår i snön. Men, nej – ingenting syntes.

Sedan dess stannar jag varje gång jag passerar förbi berget i skogen, och tittar upp längs sluttningen. Det inträffar märkliga händelser även i våra dagar.

Kerstin i skogsgläntan

Min döde svärfar kom och hälsade på

Jag och min man Bosse sov över hos svärmor Lydia en natt. Svärfar var död sedan några år tillbaka.

Bosse och hans far hade haft ett mycket bra kamratskap.

Då vi sent på kvällen skulle gå och lägga oss berättade Bosse:

– I natt kommer pappa och hälsar på. Men du ska inte bli rädd, han gör ingen illa. Det har hänt förr att han kommit på besök.

Jag kände en kall fläkt som drog genom rummet och min kropp var alldeles stel.

Klockan började närma sig midnatt och sömnen kom smygande. Vi hjälptes åt att bädda på golvet, med madrasser och täcken.

Jag kröp ner under täcket, rättade till kudden och funderade på vad som skulle hända. Var det verkligen sant att svärfar skulle komma och hälsa på?

Bosse låg länge spänd och lyssnade. Så plötsligt reste han sig upp och sa:

– Nu kan jag höra pappa komma gående uppför trappan.

Så var det tyst några minuter. Bosse satte sig ner och la armen om mig.

– Var inte rädd. Nu öppnar han strax dörren.

Jag hörde ett knäpp – någonting stängdes.

Plötsligt kände jag en hand på min axel! Jag blev helt stel.

– Nu när han har hälsat ska du inte bli rädd.

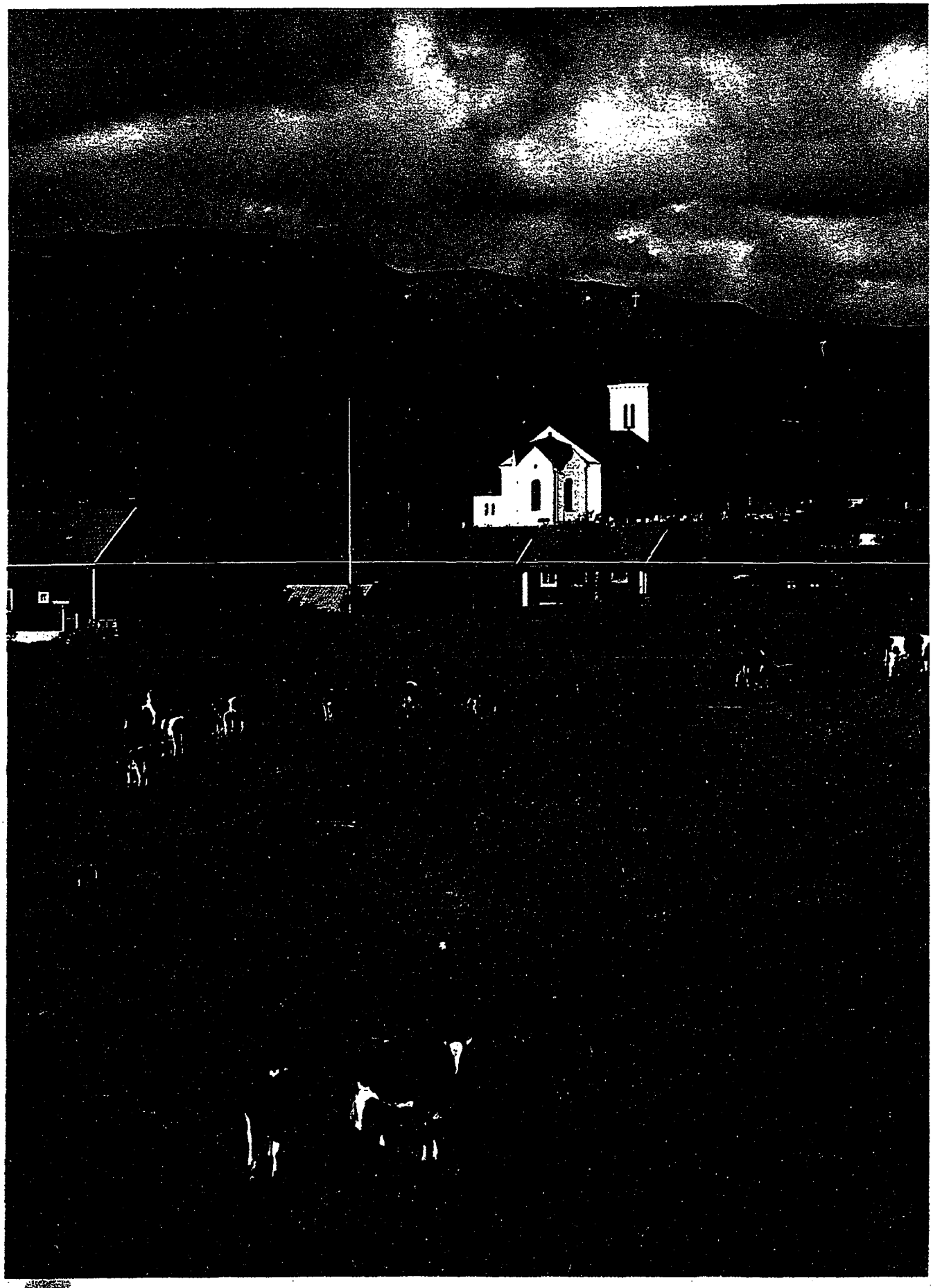
Dörren till köket stod öppen och plötsligt såg jag ett ljussken över köksbordet. Så lyftes en tesked upp och jag såg hur den började röra runt i en kaffekopp på bordet. Men plötsligt stannade den upp.

Jag kramade Bosses hand.

– Adjö nu pappa. Kom och hälsa på oss en annan gång. Vi väntar på dig, sa Bosse.

Aldrig kunde jag tänka mig att jag skulle få uppleva någonting som för många människor är helt onaturligt – ett så kallat under.

Marita

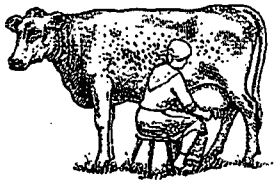

I norr hyllar vi hantverk och tradition. Vi månar om vår natur. Vi månar om vår mat. Ty att göra god ost är en konst. Inte en slump.

I norr skapas några av Sveriges godaste ostar.

NorrOst Herrgård till exempel.

Ost från norra Sverige är unik. Här värnas om hantverk, traditioner och småskalighet på ett sätt som är ovanligt i ett samhälle som i mångt och mycket hyllar stordrift.

Mjölkning av fjällko.

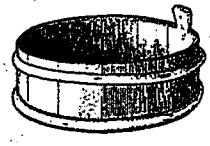
Här finns en provinsiell skaparglädje och ett engagemang i den egna hembygden som gör att varje individ lägger sig vinn om att satsa det där lilla extra. Ett levande landskap höjer ju inte bara kvaliteten på råvarorna och hjälper till att skapa goda ostar. Det ser också till att jobben får finnas kvar. Det ger arbetsglädje och ro. Och det är ju inte för inte uttrycket "Vi flytt int´" finns.

Ett bevis på att det lönar sig att satsa på hantverk och traditioner kom vid Ost-SM i Skara, som gick av stapeln i september förra året. Då utsågs NorrOst Herrgård, från mejeriet i Umeå, till Sveriges bästa Herrgårdsost.

NorrOst Herrgård – Utsedd till Sveriges bästa Herrgårdsost 1993.

Erling Bäckström heter ostmästaren bakom verket. Han är en man med många år i yrket. En man som vet vad som behövs för att skapa de bästa och godaste ostarna. Den vetskapen delar han med de andra ostmästarna runt om på våra mejerier. Ty att göra god ost är en konst, inte en slump.

Mjölkstäva.

Du hittar våra ostar i din butik. Alla sorter du kan önska dig.

Från Sveriges mest sålda Grevé till Sveriges godaste Herrgårdsost, NorrOst Herrgård.

NorrOst

gulare och godare

KONSUMENTKONTAKT 060-56 62 10. – NORROST ÄR ETT INREGISTRERAT VARUMÄRKE.

FOLKRACE
- ett sätt att leva tillsammans

Hela familjen är med och hejar när Patrik kämpar för att vinna första priset - en gris!

Den nya familjesporten har den kallats, folkrace. Här tävlar far och son, mor och dotter mot varandra och runt banan samlas morfar och mormor och passar de yngsta familjemedlemmarna. Vi följde Patrick Jerner när han och hans familj deltog i det så kallade "Fläskracet" i Falun.

Text: ANNICA ÖHMAN
Bild: ÅKE CYRUS

Tidigt i gryningen lämnar Patrick Jerner, 25 år, hemmet i Sälgsjön utanför Gävle. Han har bråttom för att hinna i tid till besiktningen inför dagens tävling i folkrace i Falun.

Hans sambo, Annelie Söderlund, ligger fortfarande och sover tillsammans med dottern Madelene, 6 månader.

– Annelie var på tioårsjubileum i går kväll med klasskompisarna från nian och det blev lite sent, men hon kommer senare, till första starten, säger Patrick.

Han har alltid sina närmaste omkring sig när han tävlar. Annars vore det inte lika roligt, utan familjen är det inte samma sak.

Folkrace är en familjesport, som vuxit sig stark med mer än tiotusentals tävlande runt om i Sverige sedan tillkomsten i början av 80-talet.

Patrick lämnar familjens bil kvar på gården så att Annelie kan komma efter med Madelene, som trots sin ringa ålder redan sett pappa vinna flera tävlingar.

Madelene är född mitt i en helg med folkrace. Annelie fick värkar och kunde inte följa med till en tävling på försommaren utan tvingades att åka till BB. Det är enda gången hon avstått från att vara med att heja fram sin Patrick. Lördagen den 15 maj fick Patrick klara sig utan hennes stöd. I gryningen

Första heatet gick inte så bra och Patrick tröstar sig med en kopp fika hos mamma Ann-Christine och hustrun Anneli. Dottern Madelene ler glatt mot pappa. Hon är hans mascot och redan en van folkracesupporter.

Ring Ulla!
Telefon:
042/17 36 65

Du som har synpunkter på våra reportage eller som vill berätta om egna erfarenheter av detta att leva tillsammans – skriv eller ring till mig under adress:
Ulla Persson-Ling, Allers, 251 85 Helsingborg.
Telefon: 042/17 36 65

var förlossningen över, när Patrick hunnit fram efter att ha kört finalen och hamnat på prispallen.

Missar sällan en tävling

Självklart ska Annelie och lilla Madelene vara med idag på bortaplan då behovet av stöd känns extra angeläget.

Patrick får skjuts av sin mamma, Ann-Christine, som sällan missar en tävling där äldste sonen eller maken Sture deltar. Men idag ligger Sture hemma i influensa och kan inte komma till start. Han, som sett fram mot att ta revansch sedan han lottades bort i förra tävlingen på grund av att för många hade anmält sig, är ensam kvar hemma och deppar för att han inte vaccinerat sig mot influensan som Patrick och Ann-Christine.

Med den skrotade blå Saaben på släp som Patrick ska tävla med kör de ut i vintermörkret i riktning mot Falun. Den här bilen har Patrick haft många framgångar med och humöret är på topp inför dagens tävling som kallas "Fläskracet" – med en gris att dela på för vinnarna.

Det blir inga anmärkningar vid besiktningen och Patrick deltar som nummer 51 med sin SAAB 99 för Gävle motorklubb.

De flesta klubbar som deltar kommer från olika håll i Dalarna. Intresset för folkrace är stort. Klubbar långt från Dalarna deltar också. Gästrikland representeras av flera klubbar liksom Hälsingland och Västmanland, men här finns även klubbar från Värmland, Uppland och Stockholm.

Efter besiktningen är det förarmöte med uppemot 100 förare och reserver, enbart seniorer för ovanlighetens skull och nästan enbart män. Annars finns det en handfull kvinnor som är modiga nog att våga köra på samma villkor som männen. Vid vissa tävlingar kan kvinnor köra i en egen klass och juniorerna, de som är mellan 15 och 18 år, kör alltid i en grupp för sig.

Klart för start

Efter genomgången av tävlingsreglerna inspekteras banan. Sedan är det klart för start.

Mamma Ann-Christine vankar nervöst av och an i närheten av startbanan, hela tiden med ett öga mot sonen. Att detta är en lek med mycket allvar i råder det ingen tvekan om att döma av hennes ansiktsuttryck. Hon som brukar skämta och gå på med en galghumor som lockar till skratt blir plötsligt gravallvarlig.

Ju närmare starten kommer, desto tystare blir hon, helt koncentrerad på tävlingen.

– Det är mycket värre när Patrick kör än när Sture gör det, jag är aldrig lika nervös för honom, säger hon.

När första starten går klockan halv tio har Annelie och Madelene kommit, ordentligt påpälsade i Forts på sid 101

Patrick får en bra start med sin medfarna blå Saab, men sedan går det åt skogen. Han blir trängd och hamnar på taket efter en volt. Vindrutan måste bytas. Han får låna en ruta utav en tävlingskonkurrent och är snart redo för nästa heat. Allvarligare olyckor är praktiskt taget okända i denna bilsport för hela familjen.

Skriv till
Advokat Björn Wagnsson,
Allers, 251 85 Helsingborg

§ Fråga ADVOKATEN

Hur ska bodelningen i samband med vår skilsmässa gå till?

FRÅGA: För två år sedan firade min man och jag vår 25-åriga bröllopsdag. Allt var frid och fröjd trodde jag! Senare har det visat sig att han redan då hade inlett ett förhållande med en gammal vän till oss båda. I det här fallet rör det sig inte om någon ung älskarinna.

Tvärtom, hon är två år äldre än jag.

För ett år sedan flyttade vårt yngsta barn hemifrån. Jag trodde att jag och min man skulle ha ett fint fortsatt liv tillsammans. Vi har en välordnad ekonomi. Båda har arbete, vi har villa, sommarställe, båt och två bilar. Inga skulder utan tvärtom en hel del pengar på banken.

Strax efter att vårt yngsta barn flyttat meddelade min man bryskt att han också tänkte flytta. Han hade beslutat sig för att flytta ihop med sin älskarinna.

Under ganska lång tid levde jag i ett chocktillstånd. Jag kunde inte tro att min man skulle bära sig åt på det här sättet. Han var emellertid helt förändrad och varken böner eller hot hjälpte.

För ett halvår sedan skrev jag under skilsmässohandlingarna. I det papperet stod att vi båda yrkade att tingsrätten skulle döma till äktenskapsskillnad. Så har också skett. Jag trodde att tingsrätten även skulle ta ställning till hur våra tillgångar skulle fördelas. Så var emellertid inte fallet.

Efter att ha konsulterat en bankjurist fick jag klart för mig att vi måste förrätta en bodelning. Men min man säger att det inte är nödvändigt.

I praktiken har vi delat upp tillgångarna. Vem har rätt? Måste vi upprätta ett skriftligt avtal eller räcker det med den muntliga överenskommelse vi har?

Förskollärare

SVAR: Svaret på din fråga är att bankjuristen har rätt. I äktenskapsbalken föreskrivs att bodelning ska ske skriftligen. En muntlig överenskommelse är alltså inte tillräcklig. Jag ska försöka förklara varför.

Det finns mycket tungt vägande skäl för att man kräver att bodelning ska vara skriftlig.

Först kan vi konstatera att själva bodelningsavtalet är ett bevis på att bodelning verkligen har ägt rum. Även om du och din före detta man i nuläget är överens om uppdelningen kan det ju hända att en av er så småningom ändrar sig.

Då har den andra parten mycket svårt att visa vad som verkligen överenskommits. Även i en situation där båda är överens om att ett muntligt avtal träffats kan det senare uppstå tvist om vad avtalet verkligen innehåller.

En skriftlig handling klargör självklart på ett mycket bättre sätt vad parterna verkligen avtalat. Lagstiftaren har också utgått ifrån att kravet på ett skriftligt avtal kan hjälpa till att förebygga förhastade åtgärder.

En bodelning är många gånger det viktigaste ekonomiska avtal som två makar träffar. I den situationen är det klokt med eftertanke.

Ett annat skäl till kravet på skriftligt avtal är att samma krav gäller vid fastighetsköp. Köp av fastighet kräver således ett skriftligt avtal. Det har därför ansetts att även bodelning bör regleras på samma sätt – i en bodelning ingår ju ofta en eller flera fastigheter. Så är det ju även i ert fall. En förutsättning för att du eller din man ska kunna få lagfart på villan respektive sommarstället är att det finns en skriftlig bodelningshandling.

I ert fall kan man konstatera att någon bodelning inte genomförts. För att en sådan ska anses ha skett måste ett skriftligt avtal upprättas. Om du och din man är överens om allting råder jag er att vända er till en jurist på en advokatbyrå. Ni kan i det läget anlita samma jurist, som hjälper er att upprätta avtalet.

Förra sommaren hade jag förmånen att vara gäst på ett ljuvligt och traditionellt midsommarbröllop. Gamla, goda, vänner gifte bort en dotter i det fagra gränslandet mellan Östergötland och Södermanland. Mycket verkligt vacker och levande musik i kyrkan. Därefter fördes brudparet direkt i båt från kyrkan till en härlig bröllopsmiddag. Det hela var en mycket fin upplevelse.

Vad har nu den här ingressen med juridik att göra? Jo, ingåendet av ett äktenskap har många juridiska följder. I början och i många fall under mycket lång tid är det mesta enbart positivt. Men då äktenskapet upplöses, vare sig det sker genom skilsmässa eller dödsfall, blir bilden i allmänhet mörkare. I den situationen så ska bland annat bodelningen förrättas; det vill säga makarnas tillgångar och skulder ska fördelas.

I skilsmässosituationen innebär detta mycket ofta svåra problem. I dagens frågespalt tar jag upp ett par frågor som har samband med just detta.

Har min man rätt att få del av mina antikviteter vid bodelningen?

FRÅGA: Min man och jag har varit gifta i ett tiotal år och har två barn. Tyvärr bråkar vi numera om det mesta.

Vi har därför kommit fram till att en skilsmässa är det bästa. Min man går med på att jag får vårdnaden om barnen och är också villig att betala ett rimligt underhållsbidrag.

Problemet är att vi inte kan komma överens om hur tillgångarna ska fördelas.

Min man hävdar att han har rätt till hälften av det vi äger. Vilket jag finner orimligt.

Bakgrunden är att jag äger en hel del värdefulla antikviteter, som jag under årens lopp fått av mina föräldrar. Jag bedömer att gåvorna sammanlagt är värda minst 200 000 kronor. Vad säger lagen? *Halmstadbo*

SVAR: Tyvärr, för din del, har din man i princip rätt. Sedan rätten dömt till äktenskapsskillnad ska bodelning förrättas. Om ni inte kan komma överens frivilligt finns det flera rättsregler som gäller. Sammanfattningsvis går dessa ut på att var och en först får täcka in sina skulder mot sina egna tillgångar. Det som sedan blir över delas lika. Det innebär emellertid inte att din man har rätt att få hälften av antikviteterna.

Eftersom de är din egendom kan du lösa ut honom med pengar eller andra tillgångar.

För att undvika detta borde dina föräldrar i skriftliga gåvobrev ha förordnat att det du fick skulle vara din enskilda egendom och inte vara föremål för giftorätt. Då hade antikviteterna inte ingått i bodelningen.

Under speciella omständigheter kan man tänka sig att en jämkning ska ske till fördel för dig. Omständigheterna i det enskilda fallet avgör om jämkning ska äga rum. Du bör anlita advokat för att få hjälp med skilsmässan och bodelningen.

PRISVÄRDA SIGNATURER

Det slog mig en egendomlighet i annonserna veckorna före jul. Det finns för all del så dags på året många egendomligheter att hänga upp sig på i alla otroliga julannonser.

Nu vet jag precis vad du tänker, du försöker inte ens dölja din gäspning. Du har väl inte bättre uppfostran kan jag tro. Medge att du tänker just nu – om du inte redan har bläddrat vidare – att det var då en tjatig karl! Komma dragande med julen, så här många veckor i efterhand.

Jag vet ju hur andra genier och tänkare haft det. Idel misstroende, likgiltighet och gäspningar vart man sig i världen vänder.

Men sådant får inte hindra en sann människovän och reformator. Man ska inte låta sig nedslås av en omgivning som inte kan tänka de stora tankarna.

Just det. Som exempelvis jag.

Vad jag fäste mig mest vid i julas var de braskande bokannonserna. Och författarna som infann sig mellan klockan 13 och 15 i varuhus och bokhandel för att signera sin senaste bok. De fanns alla där: Jan Guillou och Björn Ranelid och Kerstin Thorvall och Gustaf von Platen och Stefan Andhé och Herman Lindqvist – otroligt vad den karln hinner med, förresten.

Sådant är ju bara tacknämligt. För bokhandlare och förlag – och författaren själv förstås. Alltid blir det några extra böcker i julklappspaketen. Hårda paket är populärare än mjuka, om du nu kan hålla en så enkel sak i huvudet till nästa jul.

Det som slog mig i alla dessa annonser om signerande författare var priset på boken. Kostade den normalt 330 kronor – och det gör ju även en ganska tunn bok som bekant – så säljs den för 290 kronor. Och kostar den normalt i handeln 248 kronor så säljs den för 200 kronor jämnt.

Bara man går till bokhandeln och på begäran får författarens hjärtevarma och vänskapsfulla namnteckning. Med dedikation till moster Edith eller farbror Håkan. Eller vem det nu kan vara som på julafton vecklar upp det hårda paketet och till sin outsägliga förvåning upptäcker att hon eller han önskas god jul av en författare som hon eller han aldrig hört talas om och inte kommer att läsa mer än 18 sidor av. För sedan kommer ju en repig långfilm med alldeles fel färger i TV och då är boken glömd, det vet vi alla.

Nu är det inte meningen att jag vill väcka dina dåliga samveten sedan i julas, låt dem vila i frid. Nej, det är PRISET jag tänker på.

Hur i all världen kan en bok, som kostar 330 kronor plötsligt säljas för 290?! För att författaren skriver en alldeles personlig julönskan till en totalt okänd individ och sätter sitt namn under därtill?

Annars brukar man ju tävla om autografer, men i detta speciella fall tycks ju författarens namnteckning plötsligt göra att varan sjunker i värde.

Vad är det för roligt att vara känd eller halvkänd, när allt man rör vid med en penna bara rasar i värde? Borde det inte vara tvärtom?

Jag begriper det inte. Men det har slagit mig att detta fenomen nog kunde vara ett vapen mot dyrtiden. Vad hindrar att möbelarkitekter signerar sina möbler med en kulspetspenna någonstans?

De möblerna måste ju i samma sekund bli avsevärt billigare. Eller bilar – alltid finns det väl någon på Volvo eller Saab som kan skriva en lyckönskan någonstans på plåten; det måste sänka priset med säkert 10 000 kronor.

Eller alla dessa dyra kläder och skönhetsmedel som bär sina skaparres namn. Det är ju alldeles fel att betala dyra pengar för sådant som borde slumpas bort om det fanns någon logik.

Eller det dyraste vi har – våra bostäder. Låt arkitekterna skriva en önskan om att hyresgästen ska trivas och sedan avrunda med sin namnteckning – alltid finns det väl någon tapet att skriva på i tamburen. Då kommer man sannolikt att kunna sänka priset avsevärt.

Svårare är det inte. Jag har själv kommit på det.

Fast det slår mig just att Riksbanken kanske kommit på samma geniala grepp. Riksbankschefen brukar ju själv signera våra sedlar.

Alldeles riktigt. Sedan är de inte mycket värda heller.

Gunnar Arvidson

Teckning: BARBRO HENNIUS

Plötsligt insåg jag att han inte tänkte gifta sig med mig

Sakta men säkert började Gunvor få en annan syn på mannen hon levde tillsammans med. Han framstod som en total främling. En modersfixerad fifflare, som inte höll sina löften.

Det är ett alldeles vanligt amatörfoto. Till höger i bild står ett fotografi bredvid ett par läsglasögon, som skvallrar om att det inte är ett tonårshem. Och inte är det två tonåringar som leende tittar rakt in i kameran – nej, det är två personer där åren satt sina spår, både till kropp och själ.

Han har kärleksfullt lagt armen om henne och hon lutar sig tillgivet mot honom. De är sinnebilden av sann, äkta kärlek och inga tonåringar i världen, hur förälskade de än vore, skulle kunna utstråla samma lycka och samhörighet som Gunvor och Helge gör på fotografiet från sin trettionde bröllopsdag – pärlbröllopet.

Diakonissa

Berättelsen om Helge och Gunvor börjar med en helt annan man – Bertil.

Gunvor jobbade som diakonissa i en församling och hon var mycket anlitad för hem- och sjukbesök. Äldre och sjuka blev glada när hon, som var en gladlynt ung kvinna, dök upp i deras hem, hjälpte dem och piggade upp dem. Så en dag blev hon uppsökt av en ung man – Bertil.

– Hans mor var krasslig och han bad mig besöka henne, berättar Gunvor.

Hon sökte upp mannens mor och gjorde som vanligt sitt bästa. Och Bertil uppskattade verkligen hennes arbete. Men än mer uppskattade han Gunvor själv.

– Han blev intresserad av mig och jag – ja, jag blev förälskad. Han uppvaktade mig verkligen i stor stil. Det var blommor och stora chokladaskar, minns hon.

En dag slog Bertil verkligen på stora trumman – han köpte henne en fin ring i vitt guld med en diamant i. Men minst lika mycket värt var hans ord.

– Jag kände mig så lurad. Han var inget annat än en sol- och vårare och jag var tvungen att ta mig därifrån.

– Han berömde mig mycket, smickrade mig och pratade ofta om att vi skulle gifta oss.

Hopplöst kär

Gunvors arbete var stundom mycket tungt, både fysiskt och psykiskt. Ibland fick hon sitta uppe och vaka nätterna igenom hos svårt sjuka människor. När hon umgåtts med Bertil en tid fick hon en mycket krävande patient. Han skulle ha sprutor varannan timme och det var bara Gunvor som fick ge honom dem.

– Då var det verkligen en tröst och ett stöd att någon kom och hämtade mig, och det gjorde Bertil ofta.

Snart var Gunvor hopplöst kär i den uppvaktande kavaljeren. Han tog henne med storm och hon svalde hans ord med hull och hår – och varför skulle hon inte göra det? Ingenting tydde på att han inte menade varje ord han sa.

– Ja, jag trodde verkligen på hans smicker. Alldeles för mycket, konstaterar hon efterklokt.

Bertil var handelsresande och ibland tog han Gunvor med sig på sina resor. De umgicks allt oftare och snart förlovade de sig.

– Jag flyttade hem till honom och hans mor. Henne kände jag ju sedan tidigare och det var en trevlig kvinna. Vi kom bra överens och till en början fungerade allt bara bra. Men sen gick det bara bakåt, säger hon med en tung suck.

Sakta men säkert började hon få en annan syn på mannen hon levde tillsammans med och lovat att dela sitt liv med. Den stora, starka omhändertagande mannen som hon så tryggt kunnat sjunka ihop och vila ut hos visade sig vara en schimär. I vardagslag var han precis tvärtom.

– Det gick upp för mig hur oerhört modersbunden han var. Hans mamma var egentligen alldeles för snäll. Bertil var van vid att man skulle dalta med honom och inte minst skulle man tycka synd om honom.

Den trygga hamnen höll inte ens för minsta kuling och en storm – ja, den ville inte Gunvor ens tänka på.

– Ändå ville jag gifta mig, få allt klart. Men han var så undvikande nu, pratade inte alls om giftermål, tyckte att det var väl inte så bråttom.

– Eller också var det som det ofta var – många vackra ord, men inget hände.

Inte blev saken bättre av att firman som Bertil jobbade åt gick allt sämre.

– Bertil fick mindre och mindre att göra. Men jag försökte hjälpa till och ställde upp och bidrog till ekonomin så gott jag förmådde.

Uppsagd

Ju längre tiden led, desto mer uppdagades.

– Till sist blev han uppsagd och då kom det fram att han fifflat med traktamente och annat, berättar hon och för en gångs skull ser hon allvarlig ut. För fiffel och båg, det hade hon ändå inte trott Bertil om.

Gunvor kunde bara konstatera att hon bodde ihop och var förlovad med en människa hon inte alls kände igen. Vad var detta för främling? En fifflare, en modersfixerad man som inte höll sina löften. Borta var alla fagra ord och storslagna presenter. Istället fann hon sig leva tillsammans med en man som hon fick försörja.

– Jag kände mig så lurad, jag var så förtvivlad. Han var inget annat än en sol- och vårare. När jag insåg att han inte alls tänkte gifta sig med mig, då var jag tvungen att ta mig därifrån.

Ändå ville Gunvor att Bertil och hon skulle skiljas som vänner. Det ansåg inte Bertil som var rosenrasande för att hon gav sig iväg.

– Jag lämnade tillbaka den vita guldringen och förlovningsringen. Till och med förstoringen av honom fick han tillbaka. Men jag, jag fick inte ens tillbaka förlovningsringen.

Livet var slut

För Gunvor kändes det som en del av hennes liv var slut. För 30 år sedan var inte inställningen till sambo samma som nu och särskilt inte för henne själv. Hon kände sig förtvivlad, som om hon mist sin chans att någonsin får en äkta man. För vem skulle vilja ha henne nu, när hon redan bott tillsammans med en man hon visserligen var förlovad med – men gift var hon inte.

Det var just inför en lång påskhelg hon flyttade in i ett hyresrum och framför henne låg de långa helgdagarna tomma och ensamma.

– Jag stod inte ut med tanken

att sitta där ensam, så jag tog anställning på tågen. De gick genom hela Sverige och under tiden hade jag gratis mat och logi.

De resorna hjälpte henne igenom de svåraste stunderna. Tågets dunk-dunk, så lik hjärtats livsgivande rytm, gav henne kraft att ta sig i kragen och återvända till vardagen och att möta de svårigheter hon visste väntade.

Ge aldrig upp!

– Men då kändes det verkligen som om jag aldrig skulle komma över sorgen, säger hon.

Ändå – livet ska man aldrig ge upp, inte hoppet heller. För bara några månader senare mötte hon Helge.

– Och tänk – han ville ha mig trots allt. Jag berättade sanningen för honom med en gång, men det betydde inte så mycket för honom.

Gunvor var salig och bara en kort tid senare gifte de sig. Det är mer än trettio år sedan nu. Hon arbetar fortfarande inom kyrkan, hjälper till med besöksverksamheten och hon är fortfarande gift med Helge.

– Så allt går, trots allt. Inte ens när allt känns som mest hopplöst ska man tappa hoppet. Lyckan kan komma precis när som helst. ■

Text: ELISABETH JANSSON

Läsarbrevet!

Den som inte varit arbetslös kan inte föreställa sig hur påfrestande det är

I över 20 år har jag arbetat hårt och, tillsammans med min make, försökt bygga upp en trygg tillvaro. Vi har inte fått något gratis – komna ur fattiga förhållanden, och med bara en okuvlig vilja till förbättring i bagaget, påbörjade vi vårt gemensamma liv.

Men vi har haft ett mål att sträva mot i alla år, så arbetet har känts uthärdligt.

Idag skulle vi ha haft det tryggt och bra, kunnat ägna oss åt något fritidsintresse och unnat oss ett restaurangbesök ibland. Det var vår dröm, vårt mål, under de arbetsamma åren – att en dag kunna minska på arbetstiderna och njuta lite av livet.

Man glömmer så lätt att samhället förändras, och så även människorna. Och inte räknar man med att stå utanför arbetsmarknaden före ålderspensionen.

När man är utan jobb blir det väldigt lite pengar i plånboken, och även om jag nu får vara hemma så gläder det mig inte. När jag slet på fabriken längtade jag ofta hem, och drömde om härliga dagar i trädgården och nybakat bröd i köket.

Naturligtvis finns det dagar då jag njuter av arbetet här hemma, men jag har ju inte frivilligt valt detta. Jag är van att träffa människor varje dag, att ha någonstans att gå och ha tider att passa. Att vara någon helt enkelt.

Nu, när maken åkt till sitt arbete på morgonen, har jag många långa och ensamma timmar framför mig. I våra drömmar skulle vi ju båda jobba lite mindre och ha mera tid för varandra. Men min arbetslöshet har istället inneburit att maken måste jobba mer än någonsin, för att ekonomin ska gå runt. Så nu har vi ännu mindre tid tillsammans.

Det gör ingen nytta att sjunka ner i självömkan och jag hoppas fortfarande på att kunna komma ut i samhället igen, att åter vara behövd.

Jag älskar vårt hem – vi bor på landet precis som vi alltid har önskat att göra – och närheten till naturen är underbar. Kanske kan jag också vänja mig vid att vara utan andra människor och lära mig att njuta av ensamheten, jag har ju trots allt katterna och hunden som sällskap om dagarna.

Men ingen, som inte själv har varit arbetslös, kan nog föreställa sig hur otroligt påfrestande det kan vara att inte få vara en kugge i det stora samhällsmaskineriet. Arbetslöshet är ju inget man önskar sina medmänniskor, men ibland undrar jag om det inte skulle vara en nyttig erfarenhet för våra politiker och tjänstemän.

Fattig och arbetslös

En enkel trasdocka hjälpte mig igenom den stora sorgen

Mor och jag stod ensamma i världen och jag drog försorg om oss båda. Vi levde för varandra och delade gott och ont.

När mor blev sjuk och lades in på lasarettet fick jag beskedet att det inte fanns något hopp om tillfrisknande.

Jag hade plats i en affär på den tiden och var tvungen att visa ett piggt och glatt ansikte mot omvärlden. Hela min viljestyrka gick åt för att hålla masken mot kunderna. Men på kvällarna höll jag på att gå åt av ängslan och förtvivlan. I min ensamhet behövde jag ju inte spela teater.

En kväll när jag hade det som svårast ögnade jag igenom en tidning och kom då att läsa en artikel av Moa Martinson. Hon beskrev sin barndom och de svårigheter hon tvingats genomgå, men konstaterade att hon trots alla vedervärdigheter aldrig gav upp.

Jag ville inte heller ge upp, men vad skulle jag göra?

Jag tog fram min lapplåda och började klippa till några tygbitar. Symaskinen kom fram och intresset steg. Till slut hade jag format en mjuk och härlig trasdocka. Jag satte den i soffhörnet och den såg glad ut.

En vän fick syn på dockan och beställde en likadan. Ryktet spred sig och jag fick ta emot en ström av beställningar. Jag skrev till Moa och berättade hur hennes artikel inspirerat mig i min förtvivlan. Hon svarade och jag skickade henne en docka som skulle sitta i soffan i hennes storstuga.

Många blev sedan de brev och böcker som Moa skickade till mig, och då min mor gick bort var jag stark nog att bära sorgen. Moa blev min vän och mina dockor fann vägen till hundratals hem. De blev min räddning! *Viola*

Ring och tipsa LASSE! Du kan tjäna 1000:-

Artikeln här bredvid är en historia direkt ur verkligheten. Vad som skiljer den från andra reportage i Allers är att huvudpersonen framträder anonymt. Har du också något att berätta om dramatiken eller problemen i ditt eget liv är du välkommen att i största förtroende ringa eller skriva till mig.
Adressen är Lars Jonsson, Allers, 25185 Helsingborg.
Telefon: 042/17 36 53.
Om ditt tips leder till en artikel i Allers kan du tjäna 1000 kronor. Så mycket betalar vi för månadens bästa tips.
Övriga tips som leder till reportage belönas med 500 kronor.

Skriv & berätta!

Skriv till Allers och berätta om vad du upplevt. Skicka gärna med bilder som visar vad eller vem du skriver om. Adressen är Allers, Läsarbrevet, 25185 Helsingborg. Införda bidrag honoreras.

Kärlekens frukt

Novell av SOFIA STAR Teckning av ANITA VÅMARTVEIT

Hon ville aldrig träffa Jon igen, aldrig någonsin. Ändå kunde hon inte helt förtränga honom ur sitt medvetande...

Tungt och nästan andlöst satte Lisbet sig ner i fåtöljen inne i vardagsrummet. Hon hade fortfarande både kappa och skor på sig, för hon befann sig i en annan värld. *Gravid* hade doktorn sagt. Hon upprepade ordet högt. Hon var varken glad eller ledsen, bara så totalt överrumplad och oförstående. Det kunde inte vara sant! Trettionio år och gravid... Visserligen hade hon fött ett barn, för sexton år sedan, men då hade det tagit åratal innan projektet burit frukt.

Hon reste sig och gick med mekaniska steg bort mot köket. Långsamt plockade hon fram en kastrull ur grytskåpet och satte på tevatten.

En liten baby.

Hennes blick föll på en bild av en söt, knubbig liten pojke i ljusblå sparkbyxor och en kofta med vita nallebjörnar på. Reklam för en garnfirma.

Vattnet bubblade i kastrullen och ångorna spred sig snabbt i köket och fäste sig som imma på rutorna. Nedkomst i början av september.

När hon satt sig vid köksbordet med sitt te, plockade hon fram almanackan ur handväskan. Varje dag brukade hon skriva en liten rad eller två om dagens händelser, det var alltid så spännande att läsa det senare. Hon räknade tre månader tillbaka. Det måste ha hänt den veckan hon varit på semester tillsammans med Jon. Bara de två, undangömda för hela världen, i en fjällstuga ute på Västlandet i Norge. "Älskogsstugan" hade Jon döpt om den till. De hade njutit av varandra varenda sekund.

Hon hörde dotterns sprudlande röst i andra änden och fick dåligt samvete för att hon inte riktigt orkade dela hennes glädje.

Tänka sig! Hon bar på en hemlighet som bara tre varelser i hela världen kände till. Doktorn, det ofödda barnet och hon själv.

Hon lade handen över magen som för att värma och beskydda det lilla livet.

Jon brukade ringa mellan tio och halv elva varje kväll, och kanske skulle han kunna höra något i hennes röst när han ringde. Kanske skulle han fråga om det, men hon skulle hålla honom på sträckbänken.

På en och samma gång stred både fruktan och glädje inom henne. Hon försökte förutsäga hans reaktion men upptäckte att det var omöjligt.

Med ett ryck vaknade hon när telefonen skrällde. Hennes röst lät yrvaken då hon svarade.

– Hej, min vän, det är jag. Jag har inte kommit hem förrän nu.

Lisbet hörde musik och glam i bakgrunden.

– Jag ville bara säga godnatt.

Förtvivlat svalde hon en stor klump i halsen. Hon ville säga något men kunde inte. Han hade bråttom att avsluta samtalet.

Långsamt lade hon på luren. Klockan var strax efter midnatt. Hon kände på sig att han hade ljugit för henne. Instinktivt slog hon numret till hans lägenhet och lät det ringa tol signaler utan att någon svarade Han var alltså inte hemma, säkert satt han på någon bar. Hon kände hur tårarna rann nerfö hennes kinder, kudden blev all deles våt.

Vad kunde hon förvänta si av ett sådant förhållande? Her nes sunda förnuft gav henne e svar, men hennes passion pro sade på ett annat. Du är bara semesterflirt, sa hennes sun förnuft. Ödets osynliga trå trollband oss med kärleke band, påstod hennes passion

Hon drog på sig morge rocken och gick bort till skri

bordet, öppnade en låda och tog fram en hög med foton. Hon hade ännu inte satt in dem i ett album. De flesta bilderna var tagna vid sjön eller ute på fjällvandring. Norges undersköna natur nästan utplånade personerna på bilderna.

Okontrollerat myllrade tankarna fram. Hur var det nu? På en och samma gång kändes det som ett fjärran förflutet och ändå så nära i tiden. Det var ju faktiskt inte mer än tre månader sedan. Så fort tiden hade gått!

"Med darrande fingrar slog hon Jons nummer. Ingen svarade. Alltså hade han ljugit för henne när han sagt att han ringt hemifrån!"

Hon mindes hur hon för ett par år sedan bestämt sig för att prova en skidsemester under en ledig vintervecka och gått in på resebyrån. Mannen som sålt resan till henne hade bett henne hälsa till Jon Berger, hans norske brorson, som var guide på hotellet.

Det var *den* gången. Sedan hade de tillbringat flera semestrar tillsammans, senast nu i december...

Hon var trött när hon kom till arbetet följande morgon. Telefonerna ringde oavbrutet, med olyckligt lottade människors nödrop – hennes och kollegornas klienter.

Hennes tankar kretsade kring hennes eget öde. Vilka råd skulle hon ha gett ifall det varit hon själv som suttit på andra sidan skrivbordet på advokatkontoret?

Hon hade i alla fall bestämt sig för att inte kontakta Jon mer.

Han hade helt klart ljugit för henne när han ringt på natten, och det fick vara nog med lögner från hans sida. Hellre var hon ensam och fri än bunden och bedragen.

Det var dags för lunch och hon bestämde sig för att gå ner till kafeterian och nöja sig med en smörgås, eftersom hon inte hade någon aptit. Just när hon skulle gå ringde telefonen.

– Hej, det är Jon. Jag ville bara be om ursäkt för i går kväll och höra hur det är med dig?

Hon kände hur irritationen steg ännu några grader.

– Du kan ringa mig hem efter klockan sju i kväll, för jag har faktiskt något viktigt att tala om för dig, svarade hon kort.

Inom henne viskade en röst, att ensamstående mor det skulle hon med största sannolikhet bli.

Inte för att det betydde så mycket, hon hade erfarenhet av den saken. Redan när Tanja var två år hade hon blivit ensamstående när Björn lämnade henne för en annan kvinna. Visst hade det varit jobbigt många gånger, men det hade gått. Hon hade haft tur när hon valde bostad, för i de flesta lägenheterna runt omkring bodde också ensamma mödrar. De hade stöttat och hjälpt varandra så gott de kunnat, och flera av dem hade blivit hennes förtrogna och bästa vänner. Så vad skulle hon med en karl till?

Hon och Tanja hade en alldeles utmärkt tillvaro, bara de två. Ändå fanns det något djupt inom henne som gjorde motstånd, som gav henne en osäkerhet och en längtan efter något. Men vad, det visste hon inte. Kanske hade det något med en semesterflirt i Norge att göra, heta brev och glödande telefonsamtal... Det var nog så det var, om hon skulle vara ärlig.

Tanja och hon höll på med disken när Jon ringde. Lisbet stängde dörren efter sig in till vardagsrummet innan hon tog samtalet.

– Jag ville bara tala om för dig att vi ska ha ett barn, Jon.

Hennes röst lät helt fel och alldeles för ansträngd. Det var som om hon måste tvinga fram orden, och en lång paus uppstod efter dem.

– Det kan inte vara sant, i alla fall inte med mig, protesterade han. Jag kan inte producera barn i min ålder...

– Vad är det för trams, du är bara trettioåtta, Jon. Jag är i tredje månaden, det fick jag besked om i går.

Hennes värsta farhågor besannades.

– Det måste vi göra något åt, hörde hon hans röst.

Det kändes som om benen slogs bort under henne. Hon tog mod till sig och sa med en röst som skakade av vrede och besvikelse:

– Jag gläder mig i alla fall åt barnet.

Hon grep tag om armstödet på fåtöljen så att knogarna vitnade.

– Jag hade inte precis tänkt mig några barn, svarade han.

Hennes mun kändes torr, men det låg en dimmig hinna över hennes ögon när hon lade på luren. Hon kunde fortfarande höra hans röst innan luren nådde klykan. Men hon ville aldrig prata med honom mer, aldrig någonsin! Det gjorde ont långt in i själen, som om hon hade fått en dolkstöt rakt i hjärtat. Hon lät tårarna få fritt utlopp.

– Är du sjuk, mamma, hörde hon Tanjas oroliga röst från dörren.

– Nej, jag är gravid.

Tanja öppnade och gav henne en överraskad och oförstående blick.

Hon hade en tid hos läkaren två veckor senare. Tanken på besöket gjorde henne en smula nervös, för när allt kom omkring så var hon ju inte precis purung längre.

– I våra dagar behöver man inte oroa sig alltför mycket för den saken, tröstade läkaren henne.

Det gjorde henne lättare till mods, och hon promenerade hem genom stan i det dunkla vintermörkret. Medvetet styrde hon stegen förbi resebyrån på huvudgatan. Det var där Jons farbror arbetade, han som ägde resebyrån och som på sätt och vis sammanfört henne med Jon.

Hon kände hur ögonen fylldes med tårar när hon gick därifrån. Det slog henne att det gått sjutton dagar sedan hon haft sitt ödesdigra samtal med Jon. Varför var alla karlar så svekfulla? Hon kände en obehaglig våg av självmedlidande skölja över henne.

När hon kom hem hittade hon en lapp på insidan av ytterdörren. *Mamma! Jag blir lite sen i dag, för jag ska gå och prata om en praktikplats. Håll tummarna! PS. Jon har ringt. Puss, Tanja.*

– Jon har ringt.

Lisbet sa det högt för sig själv. Det lät som ett tomt eko i vardagsrummet, och hon sjönk ihop i fåtöljen.

Telefonen ringde och hennes hjärta tog ett veritabelt skutt när hon lyfte luren.

– Hej, mamma, jag kommer snart hem, hördes dotterns sprudlande röst. Jag fick den där platsen jag ville ha.

Lisbet gratulerade henne halvhjärtat. Innan de avslutade samtalet kunde hon inte hålla inne med frågan vad Jon sagt när han ringde.

– Han ville prata med dig, och så sa jag att du inte var hemma.

– Jaså... vad sa han mer?

– Han frågade var du var, och jag sa att du var borta hos Christer.

– Christer? Vad menar du med det, Tanja?

– Tja, är det inte Christer din läkare heter i förnamn? Tanjas röst verkade skrattlysten.

– Din lilla häxa, skrattade Lisbet högt.

– Ja, du kan tro att han blev paff, och så...

– Tanja, vi kan pratas vid när du kommer hem, avbröt Lisbet henne.

– Okej, hej så länge.

På något sätt gjorde det henne mjuk och varm inuti att Jon hade sökt henne. Hon ville definitivt inte ha honom tillbaka, men helt och hållet kunde hon ändå inte stryka honom ur sina tankar.

Några kvällar senare var Tanja mycket hemlighetsfull när Lisbet kom hem från arbetet. Men hon sa ingenting så Lisbet antog att det gällde en ny förälskelse, vilket hon förmodade var en riktig gissning när det oväntat ringde på dörren.

Hon satt och såg på TV-nyheterna och hörde hur Tanja öppnade. Ett lågmält mumlande trängde in till henne från hallen, annars var det mycket tyst.

– Tack för att du ville träffa mig igen...

Hon vände sig hastigt om när hon plötsligt hörde en bekant röst från dörröppningen. Även om hon var totalt mållös, lade hon ändå märke till att Jon stod och fumlade med en bukett blommor och hade svårt att möta hennes blick. Tanja sände henne ett uppmuntrande leende. Atmosfären kändes allt mer pinsam.

"Trots att hon var förberedd på att Jon skulle reagera negativt över beskedet att hon väntade hans barn, blev hon sårad ända in i själen"

Han kom fram till henne och överräckte buketten, och då lade hon märke till att hans händer darrade.

– Tack för de vackra blommorna, sa hon kort och reste sig.

Hon fortsatte ut i köket för att sätta

Forts på nästa sida

Forts från föreg sida

buketten i en vas, samtidigt som hon fick en chans att få kontroll på sitt kaotiska inre. Hur i all världen kunde det komma sig att Jon var här?

Plötsligt stod han alldeles bakom henne. Hon kände hans händer på sina axlar och vände sig automatiskt om. Så var hon i hans famn.

– Jag har uppfört mig som en stor barnrumpa, Lisbet.

– Kan du inte försöka förlåta mig? sa han lågt.

Hon gjorde sig fri och gav honom en skarp blick.

– Menar du att du har rest hit ända från Norge bara för att säga mig det?

– Det är väl här jag hör hemma nu, inte sant?

Han drog henne intill sig och den här gången kände hon hur motståndet veknade.

– Jon, jag förstår inte riktigt, förklara för mig är du snäll, mumlade hon.

– Jag har faktiskt ett jobb på lut här i stan.

– I min farbrors resebyrå, sa han och smekte henne varsamt över kinden.

Hon skakade oförstående på huvudet.

– Om du vill kan jag försöka få tag på en egen lägenhet... den första tiden, sa han osäkert.

– Älskade... kan vi inte försöka igen?

Det stack till i henne. Hon var allt för omtumlad över det hon just fått höra.

Tanja kom ut i köket och ställde sig alldeles intill dem. Hon sände Jon ett spjuveraktigt leende och sa:

– Mamma, jag berättade visst aldrig att jag fick min praktikplats på "Nordturist". Du frågade ju aldrig, så... Nu blir Jon och jag arbetskamrater.

Lisbet vände sig mot Jon.

– Är det du som har..?

Han nickade kort och log hemlighetsfullt mot Tanja.

– Det bestämde vi två för ganska länge sen, och jag är inte den som smiter från mitt ansvar.

Lisbet tog Jons händer och placerade dem försiktigt på sin lilla buktande mage.

– Välkommen till familjen då, sa hon mjukt.

Än så länge var det för tidigt att säga något om framtiden, men hon kände på sig att allt skulle gå bra.

Dessutom tycktes Jon och Tanja komma väl överens, de hade till och med redan haft en hemlighet ihop.

Alla förutsättningar verkade vara uppfyllda för att de skulle kunna bli en lycklig familj, som snart skulle utökas med ett nytt litet liv... ■

Jag hade så vida...

Forts från sid 11

behövde en inhoppare i rollen som Kitty i Charlies tant

– Jag fick amma i kulisserna, berättar Birgitte. Ulfs mamma kom och hälsade på den helgen och som tur var kunde hon ställa upp som barnvakt. Hon stod och väntade i kulisserna med Linnéa när jag kom ut från scenen. Det var jobbigt men roligt.

Mjuk hemmamänniska

Som skådespelare behöver man en trygg och stabil grund i tillvaron, menar Birgitte. Och den grunden måste man ha i sig själv. Även om hon fortfarande tycker att familjen är basen i livet.

– Jag måste stå för mig själv, förklarar hon. När det är kaos i livet och allt rullar på kan jag inte luta mig mot någon annan. Då utplånar jag mig själv. Att ha varandra är inte samma sak som att utplåna sig för varandra. Det tror jag att Ulf har lärt mig väldigt mycket. Att man inte får ge upp sig själv, utan att man måste stå för det man känner är rätt.

Birgitte talar mycket om kärlek och vad det betyder i livet. Hon är samma mjuka hemmamänniska som förr och älskar fortfarande att fixa mysiga kvällar med sallad hemma i soffan.

– Det är viktigt att få en stund tillsammans när Linnéa gått och lagt sig, säger hon. Kärlek ger inte sig självt och man kan inte låta äktenskapet bara rulla på.

– Det jag har med Ulf är mer än ett äktenskap, säger hon. Vi har någon slags gemensam kraft och i det som ibland kan se ut som ett kaos finns outtalade mönster. Där är hemligheten att vi älskar varandra.

Birgitte är en både spontan och intuitiv person. Mycket av det hon säger eller "hör" tar sig uttryck på annat sätt än i ord.

– Själva orden är bara ett sätt att kommunicera, säger hon. De viktigaste sakerna säger man kanske på andra sätt till varandra. ■

Kärleken gjorde...

Forts från sid 13

sot kring hennes mun. Avgaserna måste ha kommit från en bil och det rörde sig antingen om självmord eller mord.

Det stod en bil i garaget men motorn var helt kall. Bakom en plantering på baksidan av huset stod det emellertid ännu en bil och den var fortfarande varm. Det fanns märken på avgasröret som tydde på att någon kopplat en slang till det.

Misstankar om mord

William kvicknade till i ambulansen. Han hade inte varit så illa däran som läkaren trott. Sjukvårdaren såg att han var sotig på ena handen och sa det till läkaren på sjukhuset.

Polisens misstankar om att William mördat sin fru blev allt starkare och de började undersöka hans bakgrund. De talade med brodern George som kände sig tvingad att berätta att William hade ett förhållande med en Jeanette Matherson Toronto.

Polisen spårade upp Jeanett som bekräftade att hon umgicks med William Barber oc att de planerade att gifta sig nä han fått sin skilsmässa.

Men polisen behövde säkr bevis och började leta efte slangen som använts för avgaserna. De hittade den halvt ned grävd bakom några buskar Barbers trädgård och teknikerna fann tydliga fingeravtryck från William Barber på den.

William arresterades för mord på sin hustru Marjorie och juryn dömde honom som skyldig. Han fick 18 års fängelse.

– Jag dödade för min kärleks skull men kvinnan jag älskar vill kanske inte vänta på mig tills jag blir fri. Det kan dröja så länge som 18 år.

Han hade helt rätt för Jeanette ville inte längre kännas vid honom.

– Jag vill helst glömma William Barber och hoppas att han också försöker glömma mig. Jag kan inte tänka mig att vänta på en mördare ens för en mycket kort tid. ■

Anders är...

Forts från sid 7

Själv tror Anders att både blindheten och förlamningen beror på en skidolycka 1985.

– Det var i Funäsdalen, jag hoppade och landade på nacken. I slutet av maj började synen avta och i augusti kom de första tecknen på förlamningen.

Elisabeth tillägger:

– Sviterna efter en nackskada behöver ju inte uppträda omedelbart. Anders farfar, exempelvis, föll i sitt jobb och slog huvudet i ett cementgolv, det skulle ta tjugo år innan skadorna gav sig till känna. Man skulle kanske önska att sjukhusens experter inte vore så snabba med sina diagnoser och aningen mer villiga att lyssna och pröva andra alternativ, nya vägar.

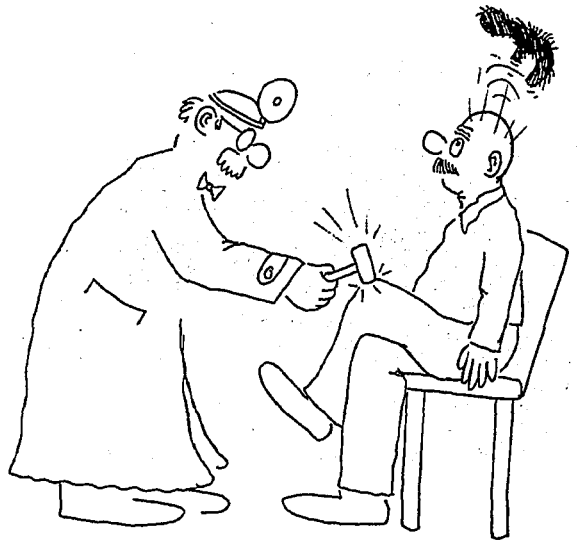
Men trots många års kamp för att få klarhet om sonens sjukdom vägrar Rolf och Elisabeth att låta sig nedslås, de vägrar att bli bittra.

– Det går ju inte an att känna ilska och upprördhet år ut och år in, menar Elisabeth lugnt. Vi närstående, och givetvis Anders, måste ju acceptera situationen som den är och inrätta oss därefter. Vi lever ett så normalt liv

Forts på sid 8

Rickard Fuchs:

Doktor Truls dagbok

Era reaktioner är verkligen hårresande, herr Larsson.

EXTRA!

Allers stora kokbok med de bästa recepten

Tävla & Vinn

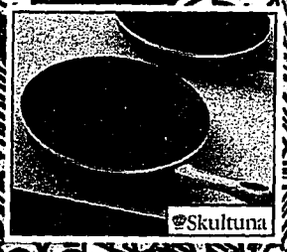
Mat för 5.000:-, kaffekoppar, termoskannor, kastruller, glas och mycket mera.

Här får du chansen! Varje vecka i Allers nummer 4 till 7 1994 kan du vinna exklusiva ting till ditt kök.

Finalpriser

Det är enkelt att tävla:

Leta upp de företagslogotyper som du finner på vinstbilderna här intill, och som finns gömda på annan plats i tidningen. Ange på kupongen här nedan på vilka sidor du hittade logotyperna, fyll i kupongen och sänd in den så den är hos oss senast två veckor efter tidningens utgivningsdatum.

Vill du dessutom vara med i den stora finalen där du kan vinna en matkasse för 1000:– beskriver du med högst 10 ord varför Allers är din favorittidning. Lycka till! Vinnarna underrättas per post senast 14 mars 1994.

Juryn, som består av marknadschef Anders Lundstedt, Allers Förlag AB samt Karin Roos, Södergården Reklam AB. Juryns beslut kan ej överklagas. Ev vinstskatt betalas av vinnarna.

Allers nr 4 **1:a–5:e pris:** Pastagryta från Nilsjohan. Värde: 499:-. **6:e–10:e pris:** Praktisk mixasats från Hammarplast. Värde: 100:-. **11:e–30:e pris:** Sex vackra vita ljus från Havi. Värde: 20:-.

Allers nr 5 **1:a–5:e pris:** Bestick från Nilsjohan, Johanna, 9 delar. Värde: 442:-. **6:e–10:e pris:** Stekpanna från Skultuna, Perfekt. Värde: 350:-. **11:e–30:e pris:** Sex vackra vita ljus från Havi. Värde 20:-.

Allers nr 6 **1:a–5:e pris:** Kastrull från Nilsjohan, Avanti. Värde 308:-. **6:e–20:e pris:** Diskställ Drip Drop + två flaskor Mini Risk. Värde: 125:-.

Allers nr 7 **1:a–5:e pris:** Pastagryta från Nilsjohan. Värde: 499:-. **6:e–10:e pris:** Stekpanna från Skultuna, Perfekt. Värde: 350:-. **11:e–15:e pris:** Termos från Hammarplast. Värde: 200:-. **16:e–20:e pris:** Sex vackra vita ljus från Havi. Värde: 20:-.

Finalpriser **1:a pris:** Diné kaffekoppar. 1/2 dussin, från Rörstrand. Värde: 1.165 kronor. **2:a–6:e pris:** Matkasse i valfri livsmedelsbutik. Värde 1.000:-. **7:e pris:** Sex rödvinsglas från Mondo. Värde: 1.080:-. **8:e pris:** 1/2 dussin djupa tallrikar, Louise, från Rörstrand. Värde: 890:-. **9:e pris:** Tegods, 2 delar, Paratiisi från Arabia. Värde: 390:-.

Tävlingskupong

Jag fann de tre symbolerna för vinsterna i Allers nr: _____ på följande sidor: _____

Därför är Allers min favorittidning (max 10 ord):

_____

_____

Insänt av: _____

Adress: _____

Postnr/ort: _____

Plats för porto

Allers

Redaktionen
Landskronavägen 23
259 98 Helsingborg

Skriv och FRÅGA ELSE!

Du som behöver någon att tala med och få råd av – skriv till Else Johansson, både om personliga frågor och om samlevnadsproblem. Adressen är: Else Johansson, Allers, 251 85 Helsingborg.

När min man blev senil började jag bli elak och slå honom!

FRÅGA: Jag har ingen att tala med och jag vänder mig till dig eftersom jag tycker att jag känner dig efter 15 år som prenumerant.

Jag är 63 år och har varit lyckligt gift i 40 år med en man som nu är 72 år. Vi fick inga barn men hade varandra och delade allt. För några år sedan blev han rörelsehindrad efter en hjärnblödning och han kämpade hårt för att komma tillbaka. Förra våren bröt han lårbenet och hamnade i rullstol.

Men i höstas inträffade gradvis det som vi båda fruktat mest. Min älskade make blev senil, och det gick fort. Vi förstod båda vad det var fråga om när han började glömma helt vanliga saker, och snart blev han helt virrig.

Nu kommer det hemska som jag inte vågat berätta för någon. Jag som verkligen älskat min man har blivit fruktansvärt elak mot honom. Jag skriker åt honom när han gör sina dumheter, och jag har också slagit honom. Inte så värst hårt, men ändå. Jag har både gett honom örfilar och smällt till honom med saker. Han blir ledsen och gråter, och då blir jag ännu argare. Det blir som en röd dimma och jag kan inte behärska mig.

Efteråt får jag fruktansvärd ångest och vet inte hur jag ska gottgöra mina övergrepp. Jag pysslar med honom på alla sätt och han har snart glömt att jag nyss var elak. Han är lika glad igen till nästa gång.

Våra bekanta och grannar har säkert förstått att något är på tok med honom och mig, men ingen har sagt något. De håller sig undan. Jag lider något fruktansvärt av det jag gör men kan inte sluta. Är jag normal?

Prenumerant

SVAR: Du lever i en mycket svår och pressad situation, och dina överreaktioner är kanske inte så ovanliga som man skulle kunna tro. Du skulle inte slå och misshandla din man om du inte vore så förtvivlad över det som händer med honom och ert förhållande, och du klarar helt enkelt inte av den stora sorgen och besvikelsen över hans förändring. Seniliteten har förvandlat honom till en helt annan människa och du saknar honom som han var förr. Du orkar inte kännas vid den här nya personen som uppför sig så irriterande och påfrestande.

Du borde gå till biblioteket och låna de böcker som finns om senilitet och läsa om hur det påverkar de anhöriga. Du kan också ta kontakt med närmsta Alzheimerförening där du kan få råd och stöd. Du måste få ut dina bekymmer, och även om du inte behöver berätta om misshandeln bör du få prata med någon om hur du har det och hur du själv mår. Dra dig inte för att berätta för grannar och vänner om dina problem. Folk är mer förstående och hjälpsamma än man tror i sin ensamhet.

Du ska också ta reda på vad det finns för möjligheter till hjälp på din ort. Du har nu tagit hela ansvaret för din man. Det är inte bara fysiskt ansträngande att sköta en handikappad, senil människa – den psykiska belastningen är minst lika stor när livskamraten drabbas på detta sätt. Prata med din mans läkare och sök den hjälp som står att få. Det finns ett socialt skyddsnät för människor som drabbas av senilitet, och även om det sägs att det glesnat tror jag att du kan räkna med insatser från samhället. Men du måste ge dig till känna och själv ta en del initiativ, och du bör göra det så snart som möjligt. För din mans skull, men också för din egen. Isoleringen är inte bra för någon av er.

Skriv gärna igen om du känner för det!

Min kille fick låna allt jag sparat – och nu vill han ha ännu mer...

FRÅGA: Jag behöver verkligen ett råd och hoppas du vill svara. Jag har varit ihop med en kille i ett år och jag är mycket förälskad i honom. Jag skulle vilja flytta ihop med honom vilken dag som helst, men han bor på annan ort och kan inte tänka sig att flytta.

När jag pratar om att flytta till honom slår han genast bort det.

Jag har aldrig varit där men han säger att han bor så illa, och han har ingen telefon vilket jag tycker är konstigt. Han har någon sorts importfirma men jag vet inte riktigt vad det är han importerar.

Problemet är att för ett halvår sedan så behövde han pengar till en skuld. De var efter honom, sa han, och han var mycket rädd för det var hårdföra pojkar. Jag hade sparat trettiotusen och egentligen behövde han mer, men det räckte för att hålla dem lugna ett tag. Jag skulle få tillbaka pengarna så snart hans affär gått i lås. Det var en liten summa för honom, och jag behövde inte oroa mig, sa han.

Men dagarna har gått och jag har inte fått mina pengar eller ens någon avbetalning. Tvärtom vill han låna mer. Det börjar kännas jobbigt, men jag vill inte tjata på honom för då kanske han tröttnar på mig. Jag har påmint honom några gånger och han svarar alltid likadant. Snart ska jag få dem tillbaka.

Jag undrar också varför han köpt en ny bil – visserligen begagnad, men ändå – när han inte betalt mig. Men han säger att han behöver den för att hälsa på mig. Vad tror du? Har han lurat mig? Jag är 52 år och han 40 år.

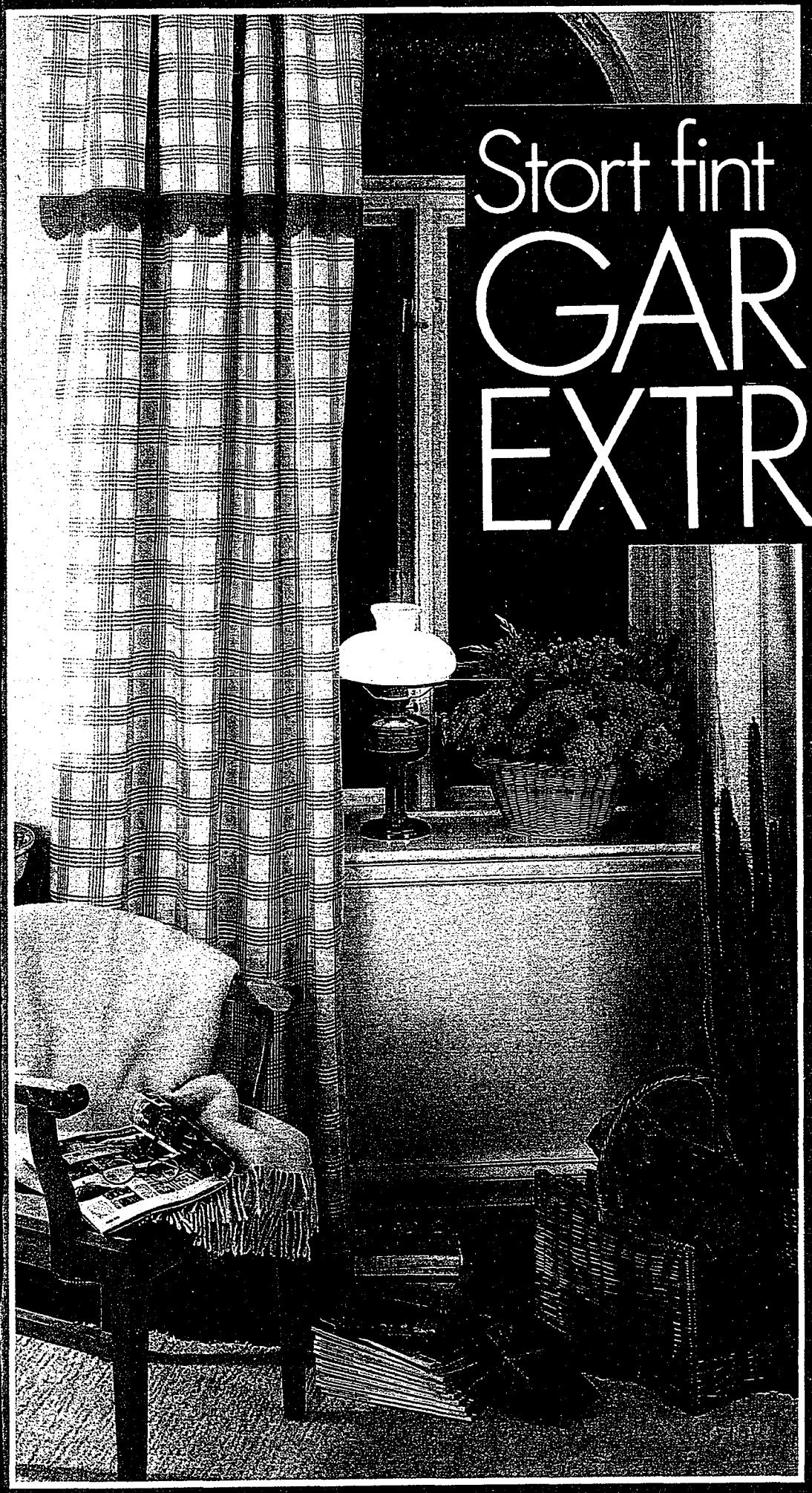
Lilly

SVAR: Jag kan inte säga om din vän lurat dig eller ej, och hur det är med det kan bara framtiden utvisa. Det finns ju en möjlighet att det är precis som han säger och att han tänker betala sin skuld till dig så snart han kan. Men jag tycker också att det finns en hel del mellan raderna i ditt brev som talar för motsatsen.

Hans löften och bedyranden låter lite för vaga och till intet förpliktigande, och han har inte ens försökt betala delbelopp av det han lånat. Bilköpet är också något som talar emot honom, och nog borde han ha diskuterat det med dig innan han bestämde sig. Det kan naturligtvis vara sant att den nya bilen gör det enklare för er att träffas och fyller ett verkligt behov, men om han redan hade en bil som fungerade borde köpet ha fått bero tills han betalat dig.

Men det är inte bara det här med lånet som låter lite tveksamt. Han är över huvud taget mycket förtegen med sina göranden och låtanden, och du får inte lov att besöka honom i hans bostad eller själv kontakta honom. Ni träffas enbart när han känner för det och du har inga möjligheter att få tag i honom om du skulle vilja det. Så ojämlikt kan ni inte fortsätta att ha det och jag tycker gott att du kan kräva större öppenhet av honom. Ni har varit tillsammans så pass länge att det borde vara självklart att du någon gång hälsar på hos honom.

Jag vill inte gärna vara negativ och få dig att misstro din vän, men jag vill inte heller hjälpa till att invagga dig i några falska förhoppningar. Du har redan lite funderingar om din vän och jag tror att det är dags att du tar reda på vad han egentligen är för en person. Vetskapen är, även om den gör ont, bättre än ovissheten, och du är skyldig dig själv ett mer ärligt och uppriktigt liv.

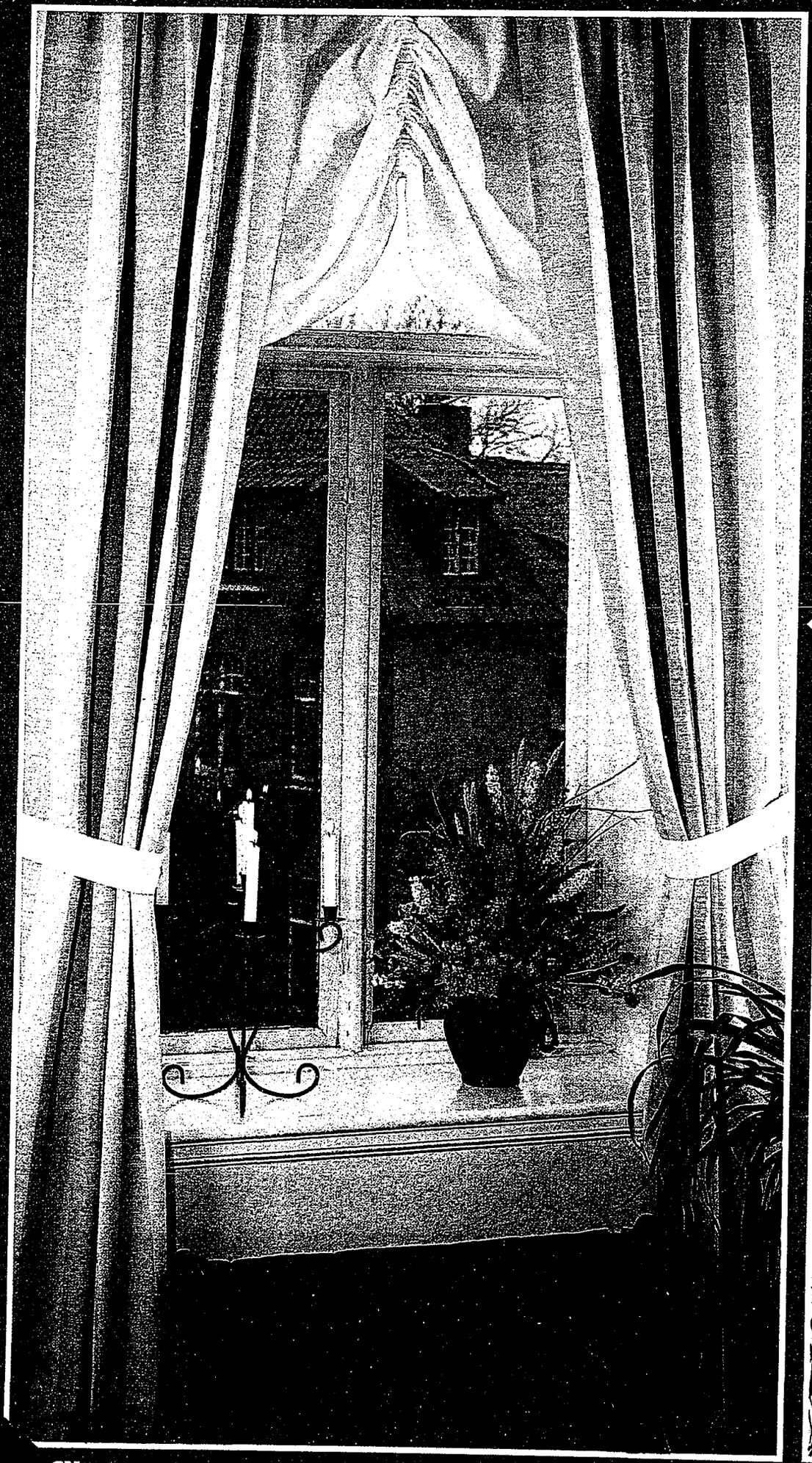
Stort fint GARDIN EXTRA!

Februarimörkret till trots går vi mot ljusare tider och får vårkänslor. Låt våren börja hemma i fönstret med nya fräscha gardiner, som du enkelt syr och fixar till själv. Det senaste inom heminredning är linnetyger i olika naturtoner vilket kommer stort nu i år. Här får du tips på nya vårgardiner – både lätta och svårare.

Av TINA JOHANSSON och ANNA-MIA KARLSSON
Bild: MATS DRIVMO
Sydda modeller: YVON LUNDBLAD

Telefonlista se sid 95.

Naturlig enkelhet. Här sydde vi en enda lång längd med tyg nedvikt upptill och kantad med en vackert handvirkad linnespets. Mät fönstrets höjd + 10 cm till fållen nedtill och hur lång den nedvikta kanten ska vara. Spetsen syr du fast i den tygkant som ska vikas ned. En enkel mormorsstång är det allra snyggaste att hänga upp den i. Det rutiga linnetyget kommer från Axlings Linne och spetsen från Galen i Tyg. All rekvisita privat.

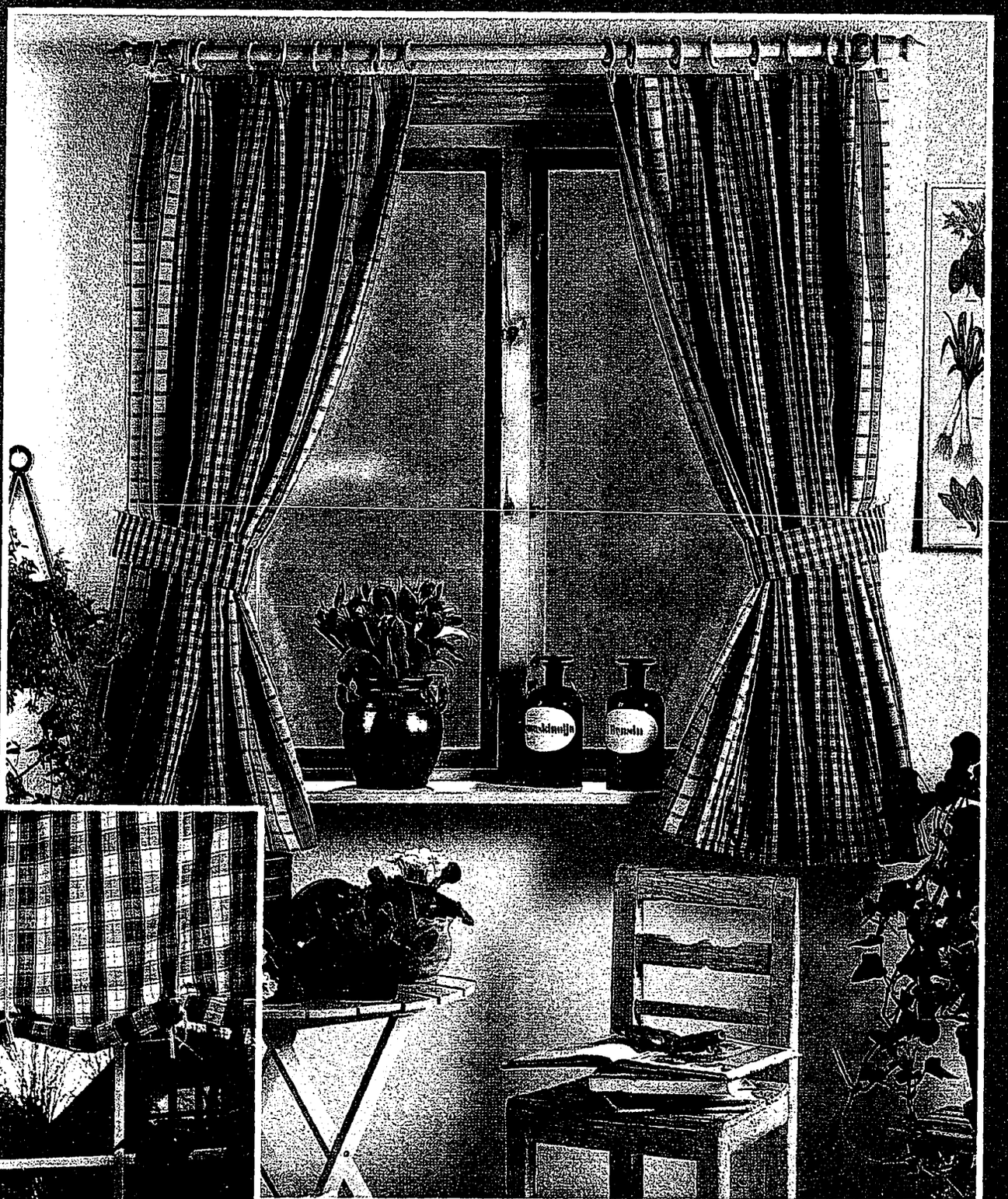
Fräscha till linnegardiner är de här snygga gardinomtagen med tofsar i naturvitt från Åhléns, ca 49:50:–.

Av både blekt och oblekt linnetyg sydde vi de här gardinerna. Kappan är sydd i blekt linnetyg med rynkband och de fodrade längderna i oblekt linnetyg. Snyggast till foder är blekt linnetyg, men en billigare variant är vanlig vit lakansväv. Både kappa och längder har en sydd kanal upptill som lätt rynkas ihop. De enkla omtagen sydde vi i blekt linne. Beskrivning se sidan 40. Linnetyger från Axlings Linne. All rekvisita privat.

Allers 7

Stort fint GARDIN EXTRA!

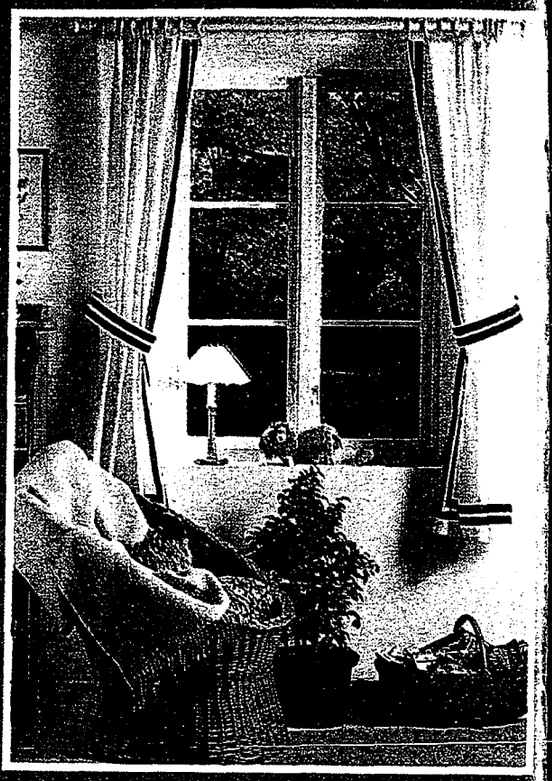

Enkla hissgardiner syr du efter fönstrets innermått och knyter upp med söta, vävda bomullsband i matchande färg (finns i sybehörsaffärer). Upptill sitter en smal rundstavspinne som trätts genom den sydda tygkanalen och sedan fästs inuti fönsterkarmen. Beskrivning se sidan 40. Tyg från Hellas. Randig kruka, lampfot och skärm från Åhléns. Övrig rekvisita privat.

Bondska rutor i grönt och naturbeige fräschar upp fönstret. Gardinen är storrutig på avigsidan och har ett påsytt mittparti i smårutigt. Vi kantade gardinen med det storrutiga tyget för lite extra effekt och sydde enkla omtag till. Beskrivning se sidan 40.
Träbord och väggampel kommer från Åhléns. Tyger från Hellas. Övrig rekvisita privat.

Enklaste gardinen i skiraste vitt. Allt du behöver göra är att mäta fönstrets höjd x 2, fålla kanterna, hänga upp tyget på en mormorsstång och knyta en lös knut. Fåtölj och taburett från Dux/Ybe-Möbler, träpall och väggampel från Åhléns. Övrig rekvisita privat.

Vårfrä
Vi syd
av ma
band
och n
vanlig
längd
väv. C
också
bandl
skrivn
Ståpu
Möble
Pehrs
skärm
Åhlén
Bruka
Kasth
sita p

Allers 7

Allers 7

Stort fint GARDIN EXTRA!

Vårfräscht i marin stil. Vi sydde på två ränder av marinblått kantband längs ena sidan och nederkanten på vanliga raka gardinlängder av vit lakansväv. Omtagen fick också matchande bandkantning. Beskrivning se sidan 40. Ståpulpet från MIO Möbler/Leander-Pehrson, lampfot, skärm och korg från Åhléns, tygfår från Bruka och matta från Kasthall. Övrig rekvisita privat.

Fräscha blåvita längder i vardagsrummet. Har man flera stora fönster i ett rum kan det vara snyggt med långa, enkla längder. Vi sydde dessa gardiner i bomullssatin med matchande enkelt omtag. Beskrivning se sidan 40. Tyg från Ikea. All rekvisita privat.

Gammaldags romantik med ett avklippt spetslakan som gardin. Gammalt sänglinne finns oftast att köpa på auktion eller i antikaffärer om du inte har något gammalt ärvt. Mät hur lång gardinkappan ska vara + fållning upptill, klipp av lakanet och fålla. Regissörsstol och randiga krukor i järnstativ kommer från Åhléns. Övrig rekvisita privat.

Allers 7/94

GARDIN MED RYNKKAPPA OCH FODRADE LÄNGDER

Tygåtgång på 150 cm bredd: 2 × önskad längd + 19 cm oblekt linnetyg, 1 1/2 × fönstrets bredd blekt linnetyg och 2 × önskad längd + 19 cm vit lakansväv.

Gör så här

1. Klipp till 2 längder ca 100 cm breda av det oblekta linnetyget. Gör likadant med den vita lakansväven. Klipp av det blekta linnetyget till en kappa som mäter 1 1/2 × fönstrets bredd och ca 120 cm bred och 2 omtag 16 × 80 cm.

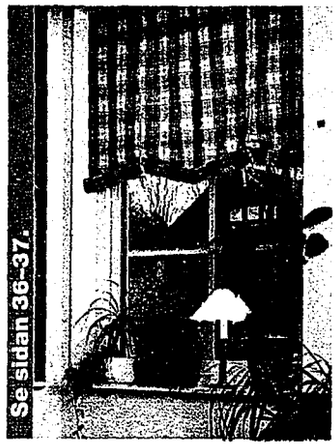
2. Sy längderna så här: Nåla fast lakansväven mot det oblekta linnetygets avigsida. Vik in långsidorna 1 + 1 cm mot avigan och sy. Fålla nertill 2 + 2 cm mot avigan och upptill 1 + 7 cm mot avigan. Sy fast med en smal stickning. Sy en stickning ca 4 cm från ovankanten så att det blir ett rynkhuvud på 4 cm och en kanal på 3 cm.

3. Sy kappan så här: Vik in 1 + 1 cm mot avigan i sidorna och sy. Fålla gardinen 1 + 1 cm. Vik in 1 + 7 cm mot avigan upptill på gardinen och sy en smal stickning. Sy en stickning ca 4 cm från ovankanten så att det blir ett rynkhuvud på 4 cm och en kanal på 3 cm. Mät ut mitten på gardinen och nåla fast ett dubbelt rynkband precis nedanför kanalen på gardinens avigsida. Sy en smal stickning längs bandets båda sidor. Sy på rynkband även vid de båda kortsidorna.

OMTAG

Vik tyget på längden räta mot räta och sy ihop med 1 cm sömsmån. Vänd och pressa. Vik in kortsidorna 1 + 1 cm och sy för hand. Sy på 2 tryckknappar. Sy en hank och sy fast den vid ena kortsidan, se teckning till beskrivning till rutig gardin av två tyger.

Beskrivning: Yvon Lundblad
tel 046/13 39 10

"RULLGARDIN" MED KNYTBAND

Tygåtgång: Fönstrets bredd (innermått) + 4 cm × längd + ca 15 cm.

Tillbehör: Träpinne (rundstav) i fönstrets bredd, ca 2 cm breda band 2 × fönstrets längd + 30 cm.

Gör så här

1. Klipp till tyget i önskad bredd + 4 cm och längd + ca 15 cm.

2. Vik in 1 + 1 cm på avigan på långsidorna och sy en stickning.

3. Vik in ca 2 1/2 + 2 1/2 cm mot avigan nertill på gardinen. Sy en stickning. Vik in 1 + 2 1/2 cm upptill mot avigan och sy en smal stickning. Anpassa kanalen upptill efter gardinstångens/träpinnens storlek.

4. Välj om du vill låta banden knytas löst utanpå gardinen eller sy fast dem på mitten, ett på avigan och ett på rätan upptill, precis nedanför den övre kanalen.

Beskrivning: Yvon Lundblad
tel 046/13 39 10

RUTIG GARDIN AV TVÅ TYGER

Tygåtgång på 150 cm bredd: 2 × önskad längd + fåll 8 cm av det storrutiga tyget, samma längd av det smårutiga tyget, som delas och räcker till 2 gardiner, och 20 cm till omtag.

Tillbehör: 2 st tryckknappar

Gör så här

1. Klipp 2 längder 120 cm breda av det storrutiga tyget (ta hänsyn till rutorna), 2 längder ca 70 cm breda av det smårutiga tyget (ta hänsyn till rutorna) och 2 omtag 16 × 70 cm + fåll.

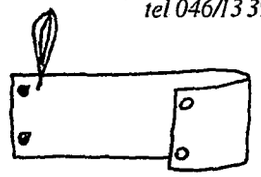
2. Vik och sy in 1 + 1 cm på långsidorna av det storrutiga tyget. Vik in 1 cm mot avigan på det smårutiga tygets långsidor och pressa. Nåla fast det smårutiga tyget på mitten mot det storrutiga tygets rätsida och sy en smal stickning. Vik och sy in 1 + 1 cm mot avigan upptill på gardinen.

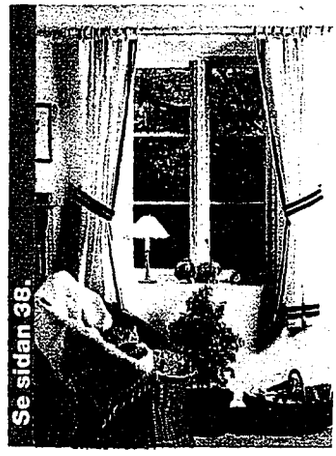
3. Fålla gardinen genom att vika tyget mot avigan 3 + 3 cm och sy en stickning.

OMTAG

Vik tyget på längden räta mot räta och sy ihop med 1 cm sömsmån. Vänd och pressa. Vik in kortsidorna 1 + 1 cm och sy för hand. Sy på 2 tryckknappar. Sy en hank och sy fast den vid ena kortsidan (se teckning).

Beskrivning: Yvon Lundblad
tel 046/13 39 10

VITA GARDINER MED MARINBLÅ BAND

Tygåtgång på 150 cm bredd: 2 × önskad längd + 11 cm.

Tillbehör: Ca 2 cm breda marinblå bomullsband, 4 st × gardinens längd och bredd, 4 st 70 cm långa till omtagen och 2 tryckknappar.

Gör så här

1. Klipp till 2 längder ca 100 cm breda och 2 omtag 16 + 70 cm.

2. Vik in 1 + 1 cm mot avigan på gardinernas främre långsidor. Fålla nertill 4 + 4 cm mot avigan. Nåla fast bandet längs gardinernas främre långsidor och nederkant ca 5 cm från kanterna. Sy en stickning i bandets båda sidor.

Sy hörnen enligt teckning.

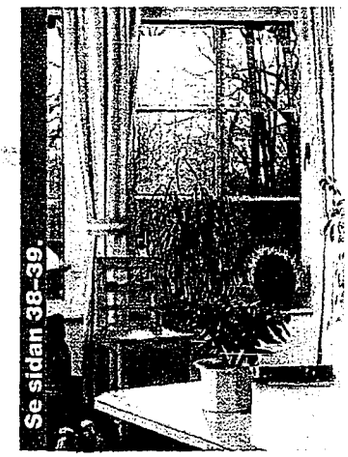
Det andra bandet sys fast med ett mellanrum på ca 2 cm från det första.

3. Vik in 1 + 1 cm mot avigan på de yttre långsidorna och sy. Vik in 1 1/2 + 1 1/2 cm mot avigan upptill på gardinen och sy.

OMTAG

Vik tyget på längden räta mot räta och sy ihop med 1 cm sömsmån. Vänd och pressa. Sy fast de marinblå banden mitt på med 2 cm mellanrum. Vik in kortsidorna 1 + 1 cm och sy för hand. Sy på 2 tryckknappar. Sy en hank och sy fast den vid ena kortsidan, se teckning vid beskrivning till rutig gardin av två tyger.

Beskrivning: Yvon Lundblad
tel 046/13 39 10

RANDIG GARDIN

Tygåtgång på 150 cm bredd. Önskad längd + fåll 16 cm.

Tillbehör: 2 tryckknappar.

Gör så här

1. Klipp längderna ca 132 c breda (tyget som blir över på dorna används till omtag).

2. Vik in och sy 1 + 1 cm m avigan på gardinens långsid Vik in 6 + 6 cm mot avigan n till på gardinen.

3. Kanal: Vik in 1 + 3 cm m avigan och sy en smal söm. K nalen ska bli ca 3 cm bred (p sar till en kirschstång, ann anpassas kanalens bredd e gardinstångens storlek).

OMTAG

Vik tyget på längden räta mo ta och sy ihop med 1 cm sö mån. Vänd och pressa. Vi kortsidorna 1 + 1 cm och sy hand. Sy på 2 tryckknappar en hank och sy fast den vid kortsidan, se teckning vid skrivning till rutig gardin av tyger.

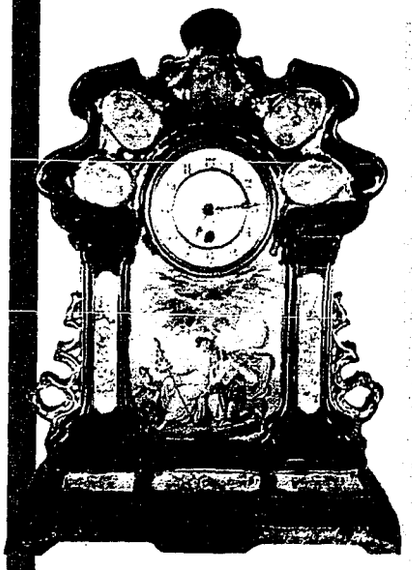
Beskrivning: Yvon Lundb
tel 046/13 39

Fråga om GAMLA TING

Redaktör: BERIT EKSTRAND

Har du någon gammal sak som du vill veta lite mera om så skriv till Gamla ting, Allers, 251 85 Helsingborg. Skicka helst med ett tydligt foto och skriv gärna några rader om föremålet, helst format och signatur. Bifoga frankerat kuvert med ditt namn och adress om du vill ha ditt foto i retur. Det värde vi anger är rekommenderat försäljnings- och utropspris vid auktion, inte försäkringsvärdet som är betydligt högre! Slutpriset vid en auktion kan variera betydligt beroende på efterfrågan. Frågor om frimärken och mynt besvaras inte.

FRANSKT PORSLINSUR

FRÅGA: Tacksam för hjälp med upplysningar och värdering av denna porslinsklocka vars urverk är märkt Made in France. De vita underlagen för de olika målningarna har små sprickor samt är något slitna i kanterna, likaså guldmålningarna. Då klockan är ett arvegods undrar jag om ni kan tipsa om vart jag ska vända mig för att få den såld till rätt värde. *Bodihl*

SVAR: Ditt ur är troligen ett engelskt porslinsur med franskt urverk från sekelskiftet. Mellan 1950 och1970 var det många handlare som åkte till England och köpte antikviteter. Då betalades ca 20:– för liknande ur. Verken är mycket enkla. I dag kostar samma ur ca 1000:– här hemma på auktioner enligt vår medhjälpare Malmö Antikurmakeri. Vill du sälja uret så lämna det till auktion och sätt lägsta pris!

VINN ETT FINT FISKBESTICK

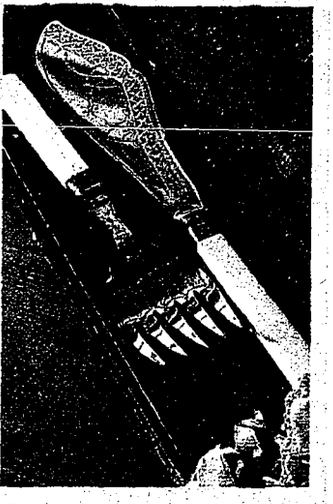
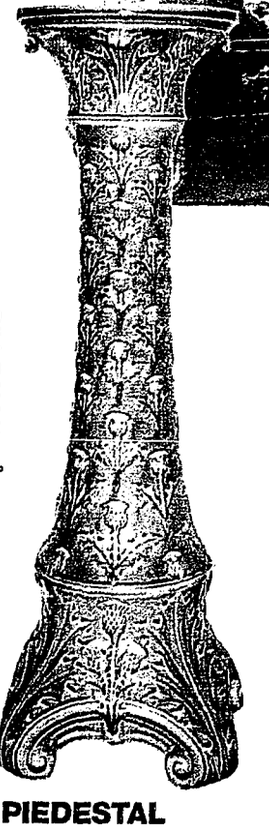

Bild: RALPH MÅNSSON

Från slutet av 1800-talet är det fina engelska fiskbesticket i silverplät och ben. Vill man inte enbart bruka det som fiskbestick är det också användbart som tårtbestick! Vi har ropat in fiskbesticket på Helsingborgs Auktionskammare. Svarar du rätt på vår fråga och har tur i lottdragningen kan du vinna denna fina antika vinst.

PIEDESTAL UTAN ORIGINALKRUKA

FRÅGA: Vore tacksam att få veta något om piedestalen, bland annat värde. Den kom i familjens ägo på 1920-talet. På fotens insida står 99 M S och något som liknar ett enkelt ankare. *Marianne*

SVAR: Det var synd att det inte finns någon originalkruka till den vackra piedestalen som då hade haft ett högt värde. Priset på endast piedestal kan bli upp till ca 2000:– vid en bra auktion.

SVÅRBEDÖMD ÅLDER

FRÅGA: Min skrivbyrå, eller sekretär, har varit illa misshandlad men är nu ihoplappad. Den har lådor i ek och beslag i mässing. Vilken stil är den? Vad är värdet om den varit helt felfri och vad är värdet nu? *Roligt att veta*

SVAR: Möbeln är från Holland eller Tyskland. På grund av att fotot endast visar framsidan är åldern svår att bedöma. Materialet är mahogny och om det är en så kallad kopiemöbel från 1900-talets början och om den inte är alltför skadad så ligger priset mellan 10 000 och 12 000:– Skulle det visa sig vara en originalmöbel är priset högre.

TÄVLINGSKUPONG TILL ANTIK & KURIOSA 7
Vilken fisk förknippar man med Vättern?
____Torsk, ____Röding, ____Flundra.
(Kryssa för det alternativ du tror är rätt.)

Namn: _____

Adress: _____

Postnr: _____ Postadr: _____

Skicka kupongen, eller en avskrift av den, i ett fullt frankerat kuvert till Antik & Kuriosa 7, Allers, 259 95 Helsingborg. Märk kuvertet med ditt svar. Senast den 28 februari vill vi ha ditt svar.

Njut av en middag på tu man hand. Vi ger dig menyn – skagentoast, kryddig fisk och hemlagad glass, ljuvligt gott gjort för två. Så bjud hem någon du tycker mycket om och ha en riktigt romantisk kväll!

Av ULLA LINDH
Bild: MATS DRIVMO

Romantisk middag för 2

TOAST MED SKAGENRÖRA

Det här behövs till 2 personer

2 skivor vitt formbröd
smör till stekning
200 g skalade räkor
msk hackad dill
2 msk majonnäs
1 msk crème fraiche
1 knivsudd kajennpeppar
citronsaft
salt och peppar
2 msk löjrom
dillkvistar
salladsblad

Gör så här

1. Hacka räkorna. Rör samman majonnäs och crème fraiche och smaka av med kajenn, några droppar citronsaft, salt och peppar. Blanda i räkor och dill.

2. Skär av kanterna på brödskivorna och stek dem på båda sidor i smör tills de är guldbruna och frasiga.

3. Lägg räkröran på brödskivorna och garnera med löjrom och dillkvistar. Servera smörgåsarna genast med salladsblad.

FISKFILÉER MED SAFFRANSSÅS

Det här behövs till 2 person

300 – 400 g bergtungsfiléer
salt och peppar
2 msk hackad gul lök
2 dl fiskbuljong
1 dl vispgrädde
1 msk smör
1 tsk vetemjöl
1/4 pkt saffran

TILLBEHÖR

kokt pressad potatis
kokta späda grönsaker

Gör så här

1. Dela fiskfiléerna på läng
om de är stora. Salta och pe
ra och rulla ihop filéerna.
2. Strö hackad lök i botten p
kastrull och ställ fiskfilée
ovanpå. Häll på buljong
sjud fisken sakta under loc
– 10 minuter.
3. Tag upp fisken och håll
varm. Sila buljongen och k
ihop den tills 1 1/2 dl åter
Häll i grädden. Rör ihop s
och mjöl till en kula och v
ner i såsen. Rör i saffran
koka såsen under omrörnin
– 4 minuter.
Servera fisken med saffr
sås, pressad potatis och sp
grönsaker.

TILLBEHÖR
kokt pressad potatis
kokta späda grönsaker

Gör så här
1. Dela fiskfiléerna på längden om de är stora. Salta och peppra och rulla ihop filéerna.
2. Strö hackad lök i botten på en kastrull och ställ fiskfiléerna ovanpå. Häll på buljong och sjud fisken sakta under lock i 8 – 10 minuter.
3. Tag upp fisken och håll den varm. Sila buljongen och koka ihop den tills 1 1/2 dl återstår. Häll i grädden. Rör ihop smör och mjöl till en kula och vispa ner i såsen. Rör i saffran och koka såsen under omrörning i 3 – 4 minuter.
Servera fisken med saffranssås, pressad potatis och späda grönsaker.

VALNÖTSGLASS MED APRIKOSSÅS OCH HALLON

Det här behövs till 2 personer
1/2 liter vaniljglass
1 dl vispgrädde
50 g valnötskärnor
25 g mörk choklad
1 msk konjak
1 burk aprikoser
färska eller frysta hallon
myntakvistar

Gör så här
1. Vispa grädden till hårt skum. Grovhacka valnötskärnor och choklad.
2. Skär glassen i bitar och rör den mjuk. Blanda i vispad grädde, nötter, choklad och konjak. Häll massan i en form och ställ i frysen ett par timmar tills glassen är hård.
3. Låt aprikoserna rinna av i en sil och spara lagen. Mosa och passera aprikoserna. Rör ut moset med några matskedar av lagen till en tjockflytande sås.
4. Häll såsen som en spegel på två tallrikar och lägg på en stor kula av glassen. Garnera med hallon och en kvist mynta. Servera genast.

Dukat för bara er två... Som förrätt smörstekt toast med skagenröra garnerad med löjrom.

Med pressad potatis och späda grönsaker serverar du den läckra fisken med den härligt gula saffranssåsen (bild se längst upp).

Allra sist en ljuvlig dessert, hemlagad glass med valnötter och choklad, kryddad med konjak. Servera med en sås av aprikoser och hallon.

Av EVA JOHANSSON
Bild: RALPH MÅNSSON

På GÅNG

Flera formgivare och textiltillverkare inspireras just nu av 1700-talet. Ofta är tyg- och tapetmönstren exakta kopior av utsökta gustavianska original. I handeln hittar du också flera möbelserier vars design är vackert gustaviansk.

Signum Gustavus är en ny 1700-talsinspirerad möbelserie från Mio. De vackra kvalitetsmöblerna, med detaljer utförda av bildhuggare, finns i 16 delar och i sex olika färgnyanser. Pottskåpet 2895:–, spjälstol 1695:– och spegel med rosett utskuren för hand 1870:–. Rutigt bomullstyg på kudde 123:–/m på 150 cm bredd, blommigt bomullstyg 70:–/m på 150 cm bredd. De jaquardvävda tygerna på stolen kostar 197:–/m på 150 cm bredd, materialet är polyester/bomull. Allt från Ludvig Svensson. Kruka med blomställning 320:– och antika tavlor från Esteten. Tapeten satt ursprungligen på Bergsmansgården i Västansjö, vilket också är namnet som Duro givit sin kopia. Priset är 185:–/rulle (9 meter).

Tryckta bomullstyger Hedvig, Eleonora och Ulrika 95:–/m på 150 cm bredd. Stolen ingår i serien Rosenholm och kostar 1295:–. Allt från Obs! Interiör.

Bordslampa Vicky, 329:–, skärm Wendy 79:–, Obs! Interiör.

Skrivböcker, brevpapper och block, pris mellan 29:– och 59:–, Indiska Magasinet.

Allers 7/94

Golvlampa Karolin, 35 cm hög, 798:–, skärm 89:– hos Obs! Interiör.

TELEFONLISTA
Produkterna återfinns i större, välsorterade butiker.
Duro 026/19 70 50
Esteten 042/13 44 90
Indiska magasinet
08/670 45 00
Ludvig Svensson
0320/115 80
Mio 0504/412 00
Obs! Interiör
08/743 32 23
Royal Copenhagen
031/17 32 45
Smedbo 042/15 15 00

BOKTIPSET
Om du vill göra de riktiga fynden på auktionen kan Auktionsboken av Jane Fredlund vara en bra hjälpreda. Boken tar upp det mesta om möbler, glas, porslin, silver och mässing. Pris 312:–, Rabén & Sjögren.

K. BIRGERSSON

Dörrskylt i mässing med sirlig dekor 300:– inklusive gravyr, Smedbo.

Som varuhusdetektiv hade jag lärt mig att iaktta människor och med tiden blivit riktigt skicklig på att avslöja snattare. Ändå var min chef inte nöjd.

Lite svinn får man räkna med

När jag tittade ut över havet av kunder i det stora varuhuset lade jag märke till en flicka i mängden. Hon verkade mycket intresserad av exklusiva varor och något sa mig att hon inte var en vanlig kund.

Jag lade märke till henne första gången ett par veckor före jul, när allt i det stora varuhuset lyste och tindrade av alla krafter. Jag stod vid rulltrappan på övervåningen, klädd som en vanlig förortsfru för att det inte skulle märkas att jag var varuhusdetektiv.

I surret av många röster och havet av ännu fler ljus spanade jag ut över kunderna som myllrade omkring på bottenvåningen.

Flickan var inte en dag över tjugo. Hon var blond och söt men klädd i en alldaglig grå kappa som nästan fick henne att smälta in i mängden. Fast inte riktigt...

När jag fick syn på henne rörde hon sig lugnt och obesvärat från vara till vara inne på väskavdelningen. Till slut stannade hon vid några mycket dyra handväskor i krokodilskinn.

Någon har visst sagt att en butikstjuv är en man i trettioårsåldern som halv tre på eftermiddagen stryker omkring inne på damstrumpe-avdelningen. Men det kan lika gärna vara en söt ung tjej på väskavdelningen när klockan närmar sig fyra. Tro mig, jag vet.

Det var själva mönstret i flickans manövrar som gjorde mig extra uppmärksam. En vanlig varuhuskund rör sig impulsartat och ryckigt, utan den målmedvetenhet som jag tyckte mig urskilja hos den här flickan.

Jag var inte helt säker på att hon var en tjuv. Men en svag misstanke var väckt och jag höll ögonen på henne.

Naturligtvis ringde min ficktelefon just då.

Det var direktör Sune Ohlson – av de andra flickorna kallad tjejtjusaren. Vilket var menat som ironi, för han var raka motsatsen till tjejtjusare och lika sur mot alla.

– Det är jag, sa han. Har du inget särskilt för dig kan du väl komma upp ett slag.

Det betydde att jag förväntades komma genast, och med en liten suck gick jag mot hissen.

När jag kom in på kontoret var direktören inte ensam. I besöksstolen satt en ung man vars prydliga kostym skvallrade om att han kommit för att söka jobb. Och hans glada uppsyn vittnade om att han hade fått det.

Han hade krulligt rött hår och glasögon, och verkade osannolikt präktig.

– Kom in och hälsa på Lars Jansson, som blir din nye assistent, sa Ohlson.

Lars, det här är Ulla Gradin, din närmaste chef.

Egentligen kom det inte som någon överraskning. Under de senaste åren hade svinnet i varuhuset bara ökat. Vi hade börjat inta en hårdare attityd mot snattarna och polisanmälde numera allt fler. Men trots det fortsatte stölderna att öka och värdet av det stulna började bli kännbart för varuhuset.

Att direktören så här inför julruschen tyckte det var motiverat med en extra man som höll efter tjuvarna kunde jag förstå, men det irriterade mig att han som vanligt inte hade varskott mig. Fast det visade jag förstås inte utåt – jag hälsade vänligt på Lars.

Nästa dag tog jag honom med på en rundvandring i varuhuset. Jag visade avdelningarna och undervisade om vilka regler som gällde för vårt arbete.

Lars var ivrig som en hundvalp. Han sög i sig varje ord jag sa. Och läraktig var han också. Samma eftermiddag, när jag lät honom bevaka övervåningen på egen hand, tog han en butikstjuv – en proper medelålders man som rullat in en sidenslips för fyrahundra kronor i handen när han trodde att ingen såg honom.

En av de första saker jag inpräntat i Lars var att man aldrig kunde se på en persons yttre om hon eller han var oärlig. Det enda man kunde gå efter var ett visst mönster i beteendet. Välklädda direktörstyper runt de sextio var minst lika tjuvaktiga som långhåriga tonåringar.

Lars skötte saken lugnt och snyggt, precis som jag lärt honom, och grep tjuven utanför entrén. När vi tog in mannen på kontoret var han så ångerfull att han grät. Han erbjöd sig att betala det dubbla för slipsen och visade att han också kunde göra det, kontant. Men vi hade ju direktör Ohlsons direktiv att rätta oss efter, så det hjälpte inte hur mycket han än bönade och bad, det blev förstås polisanmälan i alla fall.

– Tyck inte synd om honom, sa jag efteråt till Lars. Tänk på hur stor skada de gör varuhuset.

– Jag tycker inte ett dugg synd om honom, sa Lars glatt. Jag avskyr tjuvar.

Det fanns något muntert hjärtlöst i hans sätt att säga det, vilket fick mig att haja till och titta närmare på honom.

Själv tyckte jag alltid synd om tjuvarna som jag satte fast.

Bara en timme senare tog Lars sin andra tjuv, en ung man som på ett ganska klumpigt sätt försökt stjäla ett par jeans. Samma procedur upprepades. Tjuven togs utanför entrédörrarna och lommade snällt med upp till kontoret där han fick legitimera sig och skriva under på att han erkände tillgreppet. Sedan väntade polisanmälan.

Kort före stängningsdags såg jag på nytt den blonda flickan. Hon var inne på handskavdelningen och stod och plockade bland de dyraste handskarna i svinläder. Jag ställde mig bakom en pelare ett tiotal meter bort och iakttog henne, till hälften övertygad om att jag skulle få se henne plocka på sig ett eller flera par handskar. Men efter några minuter lämnade hon disken och följde strömmen av kunder mot utgången, sedan högtalarrösten upplyst om att varuhuset strax skulle stänga.

Två dagar senare fick jag syn på henne igen. Jag pekade ut henne för Lars. Flickan tittade på några dyra damkappor i skinn och päls.

– Ser du den blonda flickan där borta? sa jag. Henne ska du hålla ögonen på.

Lars följde min blick och nickade.

– Jag ser henne, sa han. Vad har hon gjort?

– Inget, sa jag. Inte än. Men jag misstänker att hon är här för att stjäla.

– Du kan ju missta dig, sa han.

Jag sa inte emot honom, men mina instinkter sa mig att jag hade rätt. Flickan var en tjuv!

Det gick några veckor och Lars fortsatte att vara uppmärksam och nitisk. Han satte fast fler butiksråttor än jag och åtog sig självmant det tråkiga arbetet att efter stängningsdags söka igenom hela varuhuset på jakt efter personer som gömt sig, för att sedan ostört kunna stjäla. Några år tidigare hade varuhuset en natt tömts på varor för över en miljon kronor, och försäkringsbolagets experter hade fastslagit att storstölden begåtts av just personer som gömt sig kvar på varuhuset efter stängningsdags. All personal mindes fortfarande direktör Ohlsons vredesutbrott. Efter den betan var det mycket noga med att vi letade igenom minsta skrymsle innan vi fick gå hem.

– Jag gör det, sa Lars. Du har ju en familj att sköta också.

– Bussigt, sa jag. Förresten såg jag den där blondinen i dag. Hon var nere på din våning.

– Jag vet, sa Lars. Jag höll ögonen på henne, som du sa. Men hon tog inget. Vet du, jag tror att du har fel om henne. Hon kanske bara gillar att gå på varuhus och titta.

Efter julen och januarireorna var kunderna färre och då borde stölderna ha minskat.

Därför blev jag förvånad när Lars och jag i början av februari blev uppkallade till direktör Ohlson. Han var blek av upphetsning.

– Hur sköter ni ert jobb egentligen? gastade han och viftade med några papper.

– Hur menar direktörn? sa jag.

– Läs själv, sa han och körde upp papperna i ansiktet på mig. Det är inte fråga om enstaka tillgrepp längre utan om hela partier av varor som vandrar ut härifrån mitt framför näsorna på er. Jag fattar inte hur de kan stjäla så mycket utan att ni ser det och gör något för att stoppa det.

Jag läste vad som stod på papperen. Det var rapporter från avdelningarna om systematiska stölder av varor i så stora kvantiteter och till så stora värden att håret reste sig på mig.

– Vad i hela friden...

– Just det! gormade Ohlson. Vad i hela friden! Se till att ni får stopp på det!

Över en kopp kaffe efteråt enades Lars och jag om att vi inte begrep hur det hade gått till.

Samma eftermiddag fick jag syn på den blonda flickan igen. Jag stelnade till och tänkte: hon måste vara skyldig till stölderna. Eller åtminstone medskyldig. Den här gången var det mer än en ingivelse. Om det är något jag lärt i mitt jobb under årens lopp så är det att känna igen ansikten, och under de gångna månaderna var det henne jag oftast hade sett i vimlet av varuhusbesökare.

Nu tänkte jag inte släppa henne. Först var hon inne på parfymavdelningen. Hon tog god tid på sig och dröjde särskilt länge framför montern med de dyraste parfymerna.

Sedan fortsatte hon upp till glasavdelningen där hon särskilt intresserade sig för fina kristallglas och skålar.

När hon tittat sig mätt på glasen tog hon fram en anteckningsbok som hon skrev i innan hon fortsatte till damkläderna, där hon en lång stund ägnade sig åt badrockar av det mer exklusiva slaget. Jag vill minnas att de kostade en bra bit över tvåtusen kronor styck. Också här kom anteckningsboken fram.

Vid det laget hade jag gripits av jaktens spänning och när flickan en kort stund senare lämnade varuhuset följde jag efter. Det var en ganska fin februaridag med soldis över gatornas sista bortsmältande snöfläckar. Flickan korsade Östra Hamngatan och fortsatte med raska steg in på Kyrkogatan. Jag lät henne få ett bra försprång och svor sedan över min överdrivna försiktighet när jag tappade bort henne i hörnet av Korsgatan. Hon måste ha försvunnit in i en butik eller en port. Men hade hon gått in någonstans måste hon väl komma ut igen?

En lång stund blev jag stående utanför Buttericks och fortsatte sedan längs Kyrkogatan. När jag passerade konditoriet mitt emot Domkyrkan fick jag syn på henne. Hon satt vid ett bord längre in i lokalen och lutade sig ivrigt fram mot – Lars Jansson...

Några sekunder stod jag som fastfrusen vid trottoaren, sedan förpassade jag mig kvickt utom synhåll för dem.

Senare följde jag efter flickan hem utan att hon märkte det. Hon tog bussen vid Lilla torget och steg av vid en gata i Masthugget. Jag följde efter henne till porten och upp i trappan. Inte förrän hon låste upp sin ytterdörr tilltalade jag henne. Jag förklarade vem jag var och vad jag ville.

Flickan var lugn och behärskad och förstod genast att det inte skulle hjälpa med några undanflykter. Hon berättade att hennes uppgift varit att se ut de varor som skulle stjälas.

Sedan hade Lars utfört själva stölden efter stängningsdags, då han så omtänksamt gått sista ronden. Ensam i hela varuhuset kunde han ostörd läsa på flickans beställningslapp och lasta sin skåpbil full med värdefulla varor.

Det har nu gått några månader sedan min upptäckt.

Jag skvallrade aldrig för direktör Ohlson utan lät Lars sköta det hela snyggt. Han sade upp sig själv och försvann snabbt från staden. Den blonda flickan har jag inte heller sett till på sistone.

Men jag har hört ryktas att de flyttat till Barbados. Jag åker nog och hälsar på dem vad det lider. Tjänster och gentjänster ni vet... ■

Kriminalnovell av SOLVEIG HILDMAN Teckning av VIKI

När det var som mörkast trodde jag att jag aldrig skulle få livsglädjen tillbaka – det som nu hänt mig är nästan ofattbart.

Jag var en hopplös tjockis som ingen ville veta av – men doktorns utskällning gav mig en tankeställare

Redan som barn var jag tjock och det blev bara värre med åren. Till slut vägde jag hundra kilo och ingen ville veta av mig. Jag hade bara ett liv i ensamhet och tristess att se fram emot. Men en dag hände något som förändrade allt...

Berättat för KERSTIN SKOGSBERG **Bild: BO JARNER, BMP**

Jag strök med handen över sidentyget i min krämfärgade dräkt och log lyckligt mot den slanka skönheten i provrummets spegel. Var det verkligen möjligt? Var kvinnan i spegeln verkligen samma person som den hopplösa tjockisen, som för bara något år sedan inte haft annat att se fram mot än ett liv i ensamhet och tristess? Som gråtit, lidit och tröstätit i sin förtvivlan över att livet inte blivit som hon tänkt sig.

Ändå växte jag upp i ett harmoniskt hem, med föräldrar som alltid levt i ett lyckligt äktenskap. Och jag dyrkade Lena, min tre år äldre syster som var älvlik och vacker och som alltid väckte beundran och avund i alla sammanhang.

Själv var jag redan som liten en rulta med smilgropar och korkskruvslockar – söt och gullig så länge jag var i förskoleåldern. Men kilona blev efter hand allt fler och i tonåren var jag den enda tjockisen i klassen.

Mina kompisar blev allt smalare, medan mina fåtaliga bantningsförsök alltid misslyckades. Min dröm var att se ut som Lena – hon kunde äta hur mycket som helst utan att gå upp i vikt, eftersom hon bråddes på vår slanka mamma. Medan pappa och jag bara lade på oss kilo efter kilo. Och mamma kunde verkligen laga mat, hon arbetade på restaurang innan hon gifte sig. Alla såser reddes därför med smör och grädde, efterrätterna var lika kaloririka, och hon skämde bort oss med delikatesser som förmodligen aldrig förekom i andra hem.

När jag slutade skolan vägde jag hundra kilo och hade för länge sedan slutat leta efter kläder i affärerna. Det fick bli hemmasydda klänningar i tältmodell. Att gå ut och dansa eller åka till badstranden var otänkbara nöjen, och jag hade inga vänner utan umgicks bara med mina föräldrar och deras bekanta. Det kan framstå som ett trist och onormalt liv för en ung flicka, men jag hade inte mycket att jämföra med.

Mina föräldrar verkade nöjda över att jag stannade hemma och hjälpte till i hushållet. Vår villa var gammal och svårskött med en jättelik vildvuxen trädgård, så det saknades inte arbetsuppgifter. Pappa hade från och till besvär med hjärtat och kunde därför inte ta så mycket – även han led av sin övervikt och den bidrog till att hans fysiska besvär blev allt fler.

Att vi borde banta och gå in för en sundare livsstil fattade vi dock inte förrän det nästan var för sent. Då höll en hjärtinfarkt på att kosta pappa livet.

Även som vuxen hade jag gjort ett par halvhjärtade försök att gå ner i vikt, bland annat då Lena skulle gifta sig. Jag skulle vara tärna och fasade för gästernas reaktioner då de såg en elefant i rosa taft och volanger. Jag hade tre månader på mig och levde nästan uteslutande på skorpor och vatten. En katastrofal diet skulle det visa sig.

Visserligen var den effektiv, för jag lyckades komma i den rosa taftdrömmen och var för första gången i mitt liv snygg. Men efter bröllopet åt jag upp mig i ilfart, så att jag till slut vägde ännu mer än före bantningen. Jag formligen frossade i feta såser och mat figa efterrätter, och mamma serverade utan protester alla mina älsklingsrätter.

Naturligtvis borde jag ha sökt professionell hjälp så att jag kunnat behålla min ideal

vikt, men efter den förfärliga svältkuren var jag så besatt av mat att jag bara vräkte i mig under flera veckor.

Några år senare blev jag bekant med Erik, en av de nya säljarna på firman där jag arbetade som kassörska. Han var så snygg att jag inte kunde fatta vad han såg hos mig, men han verkade mena allvar med sin uppvaktning.

Det är ju känt att kärleken kan få en att tappa aptiten, och så skedde även i mitt fall. Kilona rasade på nytt – denna gång utan minsta besvär – eftersom jag inte hade annat än Erik i tankarna. Jag blev allt slankare och snyggare och njöt av omgivningens komplimanger. Ingen hade kunnat tro att jag gömde på en så snygg figur under alla fettvalkarna!

Men tiden gick och Erik blev allt svalare i sin uppvaktning. Orsaken fick jag så småningom reda på – han var redan gift!

Familjen bodde i Stockholm och Erik brukade ofta resa dit. Jag hade alltid trott att det gällde affärsresor, men nu insåg jag vilket dubbelliv han förde.

En skilsmässa var otänkbar för hans del – han hade två barn och var fullkomligt nöjd med att ha en familj och en älskarinna att pendla mellan...

Jag gjorde omedelbart slut, men efter brytningen hamnade jag i en depression som ledde till att jag åter började tröstäta. Mamma hjälpte mig på det enda sätt hon begrep – hon tillagade varje dag de läckraste grytor och gratänger, pajer och suffléer. Även pappa åt med samma uppskattning.

Efter jul blev han hastigt sjuk. En morgon strax efter att han stigit upp drabbades han av andnöd och smärtor i bröstet. Efter en snabb ambulansfärd till sjukhuset och en noggrann undersökning konstaterades en allvarlig hjärtinfarkt. Han hade varit någon minut från döden...

Nu följde en lång konvalescens och många stränga dietföreskrifter. Allt i matväg som pappa tidigare älskat var numera bannlyst.

En dag när mamma och jag satt hos pappa gav hans läkare mig en sträng blick.

– Det är faktiskt inte bara din far som måste ändra sina kostvanor, sa han. Det gäller även dig! Annars lovar jag att det kommer att sluta på samma sätt, och du kanske inte har samma tur.

Det var ord och inga visor! Rodnande av skam och vrede åhörde jag hans predikan, men jag ville inte alls ge honom rätt. Jag tyckte att han var oförskämd och arrogant.

Efter hand måste jag ändå ge honom rätt. Jag såg ju vad den nyttiga dieten gjorde för pappa, som snabbt förlorade i vikt och mådde allt bättre. Men jag vägrade banta efter läkarens föreskrifter och anmälde mig istället till Viktväktarna. Jag skulle minsann visa att jag klarade mig utan hans råd...

För första gången var jag omgiven av personer med samma problem och stödet från gruppen hjälpte verkligen. När jag blivit av med 20 kilo fick vi en ny medlem. En man. Den stackaren hade fått order av sin läkare att banta bort 40 kilo!

Christer hade tröstätit sedan sin frus död, ett par år tidigare, och hade nu dragit på sig diabetes och ryggbesvär.

Jag bestämde mig för att ge honom allt stöd, eftersom jag kände igen så mycket av mig själv hos honom.

Vi blev snart goda vänner och lagade ofta måltider ihop hemma hos honom. Efter hand som kilona försvann blev vi både piggare och rörligare. Och för min del återvände livsglädjen i samma stund som jag insåg att jag kände mer än vänskap för honom.

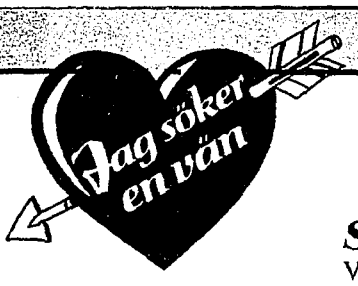
Christer hade redan i början av vår bekantskap markerat hur intresserad han var av mig, men jag hade varit avvaktande av rädsla för att bli sviken på nytt. Han var dock varken filmstjärnesnygg eller flirtig, utan en karl som man tryggt kunde lita på, så jag tvekade inte när han till sist friade.

Vi beslöt att gifta oss när vi nått våra idealvikter. Nu hade vi ett mål att kämpa för.

– Jag får gratulera, sa gruppledaren leende vid den sista vägningen. Ni har tillsammans lyckats banta bort en fullvuxen karl!

Ännu gladare blev hon när hon fick höra om våra planer.

Själv vet jag förstås vem jag har att tacka för min nyfunna lycka – läkaren som skällde ut mig vid pappas sjukbädd! ■

Skriv till Jag söker en vän, Allers, 251 85 Helsingborg. Glöm inte skriva ditt namn och din adress, och skicka gärna med ett foto av dig själv!
Svar på anrop sänds till samma adress. Bifoga svarsporto, och märk det förseglade innerkuvertet med anropets signatur och nummer.

Skånepåg

Jag är en pigg kille på 40 år som bor i Skåne och nu söker en ärlig tjej mellan 33 och 48 år. Mina intressen är mysiga kvällar, resor, dans, djur, bio, fotboll, promenader och musik. *Kanske vi två (5784)*

Var finns du?

Jag som söker dig är en mycket snäll, ärlig och skötsam kille på 43 år. Du snälla, rara flicka som känner samma längtan som jag efter någon att älska och vara älskad av kan väl skriva snart. Om du är svenska eller svensktalande invandrarflicka spelar ingen roll, men du bör vara mellan 30 och 38 år och bosatt i Skåne, Småland eller Halland. Mina intressen är dig, barn (har inga själv) bilturer, resor, musik med mera. Har fast arbete och är sprit- och rökfri. Finns det någon plats för mig i ditt hjärta så skynda dig att skriva. Skicka gärna med foto och telefonnummer.

Leva för varandra (5785)

Vill skingra tristessen

Finns det någon som känner sig lika ensam som jag? För att skingra tristessen söker jag dig man mellan 70 och 75 år som är rökfri och ej har spritproblem. Är du omtänksam och snäll, har ordnade förhållanden och gillar det mesta som gör livet glatt, så hör av dig. Jag är änka, 72 år, och bor i 08-området.

Hand i hand (5786)

Smålandskille

Visserligen är jag fyllda 50, men är ändå full av bus och hyss. Nu söker jag en tjej som är kristen och kanske har barn som behöver en pappafigur att busa med. Du ska vara solig och glad, rök- och spritfri. Alla får svar.

Busige Emil (5787)

Livet är ej en dans på rosor

Jag är en 40-årig kille från Skåne, snäll, skötsam, ärlig, kramig, mjuk och lite blyg. Rök- och spritfri. Jag söker en snäll, ärlig, enkel, mjuk och förstående tjej mellan 23 och 43 år, som också har upplevt att livet inte är någon dans på rosor. Mina intressen är allmänna, dock ej dans.

Skånepåg (5788)

Musikalisk västmanlänning

Musikalisk, trevlig kille på 38 år med förtidspension söker kontakt med en förstående, ärlig, romantisk och känslig tjej med humor mellan 20 och 50 år. Tycker du om att kramas och mysa och bor i Västmanland med omnejd så skriv till mig. Mina intressen är musik, promenader, cykelturer, lite sport, fiske, barn, spela dragspel och gitarr, sjunga, resa, djur och natur och lugna hemmakvällar. Svara gärna med foto och telefonnummer.

Mycket ensam (5790)

Samma våglängd?

Ärlig och skötsam man i norra Skåne önskar få kontakt med ensam, ärlig och trogen kvinna i 65–70-årsåldern. Är du dessutom intresserad av naturen, lugna hemmakvällar och kanske ett auktionsbesök någon gång emellanåt, befinner vi oss kanske på samma våglängd. Om du är intresserad och är bosatt i 0451/0479 området, så hör av Dig.

Seriösa svar (5791)

Fortsättningen på vår fängslande roman som började i förra numret

Ödets Vindar

Av MARIANNA WOLFMOOR Teckning av ROB PERRY

Samantha reste sig tumlad upp. Hon v glad över att det v James och inte Ge som kommit till he hjälp när hon kast sig av den skenan hästen.

Hon känner sig yr efter fallet från hästen, men hon har bara en tanke i huvudet: Till kvällen ska hon vara så pass återställd att hon kan dansa med James!

Detta har hänt: **Arton år gammal återvänder *Samantha* hem till det engelska lantgodset Westerton Hall efter två års studier i Schweiz. Hon möts vid tåget av sin tio år äldre halvbror *James*, som hon inte träffat på åtskilliga år eftersom även han vistats utomlands. Deras far, *William Westerton*, är politiker och en av drottning Victorias förtrogna. James är hans son från ett tidigare äktenskap. När första hustrun dog gifte William om sig med *Agnes* som fött honom två barn, sonen *Henry* och därefter Samantha. Nu berättar James att Agnes fött ytterligare ett barn, lille *Adam*. Ingen av dem förstår varför de inte blivit underrättade om saken, men Samantha antar att det beror på att modern aldrig brytt sig om sina barn.**

Även nu får hon ett svalt välkomnande av sin mor, medan däremot den gamla barnsköterskan *Sarah* tar emot henne med öppen famn. James har av en slump upptäckt att William inte är Samanthas biologiske far, men han tiger om saken eftersom skandalen skulle omintetgöra faderns karriär. Situationen kompliceras av att James och Samantha dras till varandra. Snart måste han avslöja hemligheten. Inför den stora midsommarfesten på godset kommer fadern hem från London tillsammans med kollegan *Gerald Treebourne*, en man som väcker Samanthas instinktiva motvilja...

Dagen för festen bjöd på strålande solsken. Samantha tog på sig sin nya riddräkt och skyndade ner till frukostmatsalen. Både hennes bror James och faderns kollega Gerald Treebourne satt där. Männen reste sig och James hälsade muntert.

– Godmorgon, Samantha, sa Gerald insmickrande och log sitt varggrin. Jag ser att ni är ridklädd, fortsatte han. Har ni något emot att vi rider ut tillsammans?

Samantha rös av obehag vid tanken, samtidigt ville hon inte vara oartig.

– Naturligtvis inte, svarade hon lågt och kastade en vädjande blick på James. Han tycktes uppfatta hennes bön.

– I så fall kan vi följas åt alla tre, sa han lätt.

Gerald såg allt annat än nö ut.

En stund senare var de p väg. De red uppför kullen ba om huset och ner i dalen p andra sidan. Det var Samanth favoritväg, och hon såg att äve James njöt. Han gav henne e leende som fick det att hetta henne.

Stigen smalnade så de fi låta hästarna gå i rad. Saman red först, efter henne kom G rald och sist James.

Plötsligt ringlade en o över stigen. Samanthas h blev skrämd, den gnäggade och kastade sig in bland bus och träd. Samantha visste hon riskerade att bli avkasta det kunde innebära att hon b nacken. Hennes enda räddni var att hoppa själv. Hon lyck des få foten ur stigbygeln o

befria höger knä frå deln. Nu gällde det...

Marken kom em med blixtrande hasti hon hade sinnesnärva böja knäna och låta rulla runt. Fallet var att det tog andan ur kunden därpå kom kastade sig på knä br ne.

– Sammie, hur är mig!

Hon kände hur ha henne mot sig och l par vidröra hennes p

– Gode Gud, ta ifrån mig, viskade h

Samantha slog u och reste sig upp på

– Hjälp mig hem hon och log blekt. J la, annars orkar jag med dig i kväll...

Samantha reste sig omtumlad upp. Hon var glad över att det var James och inte Gerald som kommit till hennes hjälp när hon kastat sig av den skenande hästen.

befria höger knä från damsadeln. Nu gällde det...

Marken kom emot henne med blixtrande hastighet, men hon hade sinnesnärvaro nog att böja knäna och låta kroppen rulla runt. Fallet var så häftigt att det tog andan ur henne. Sekunden därpå kom James och kastade sig på knä bredvid henne.

– Sammie, hur är det? Svara mig!

Hon kände hur han lyfte upp henne mot sig och lät sina läppar vidröra hennes panna.

– Gode Gud, ta henne inte ifrån mig, viskade han.

Samantha slog upp ögonen och reste sig upp på armarna.

– Hjälp mig hem, James, sa hon och log blekt. Jag måste vila, annars orkar jag inte dansa med dig i kväll...

Han skrattade lättat, tog henne i sina armar och bar henne till sin egen häst. Gerald var tydligt irriterad över att James hunnit först, men Samanthas hjärta bultade av glädje.

– Tack, viskade hon och kände en förtrolig tryckning av hans hand som låg om hennes liv.

Sarah ojade sig och tappade upp ett hett bad åt Samantha. Det kändes ljuvligt att krypa ner i det, och efteråt kände hon sig nästan helt återställd. Några präktiga blåmärken skulle hon förstås få, men det var inte hela världen.

Tillbaka i sitt rum satte hon på sig en av de nya klänningarna och tittade ut över parken där midsommarfesten var i full gång. Alla såg ut att roa sig av hjärtans lust.

Hon skyndade nedför trapporna. Det gjorde ont i ena sidan, men hon brydde sig inte om det. Vem tänkte på småkrämpor en dag som den här!

I vardagsrummet stötte hon på Gerald.

– Åh, Samantha, äntligen! sa han.

Sedan bjöd han henne armen, som om han tog för givet att de skulle följas åt. Hon rynkade pannan. Hon hade större lust att vandra mellan ståndena och prata med människorna där, smaka av kakorna och stå och titta på när Robert och Sadie sålde kyssar för välgörande ändamål. Nu var det uteslutet. Gerald väntade sig säkert att hon skulle uppföra sig som en vuxen dam, inte som en barnunge.

Katastrofen hände vid kysståndet. Robert, smedens lärling, fick syn på henne och vinkade glatt. Samantha släppte spontant Geralds arm och gick fram.

– Välkommen hem, miss Westerton, det är verkligen roligt att se er igen! hälsade Robert med ett brett leende.

– Åh, Robert, när har jag varit annat än Sammie för dig? sa hon skrattande.

Han skrattade tillbaka och tog sig åt hjärtat.

– Åh, Sammie, jag måste få kyssa dig! utbrast han dramatiskt. Det kostar förstås tre pence... men tänk på alla barnen som får nytta av slantarna.

Samantha sneglade på Gerald. Han såg misslynt ut. Måtte tusan ta honom, tänkte hon och letade fram en shilling.

– Du får den här skillingen men då ska det vara en riktigt rejäl kyss!

Samantha vände kinden till, men Robert tog henne om livet och gav henne en smällkyss på munnen.

Hon blev så paff att hon inte kom sig för med att protestera. Varför skulle hon förresten göra det, hon hade ju betalat för kyssen!

Folk omkring applåderade och hurrade, men plötsligt trängde sig Gerald fram och innan någon visste ordet av, hade han låtit sin knytnäve landa på den förvånade Roberts haka.

Samantha flämtade till. Vad tog det åt Gerald Treebourne? Vem inbillade han sig att han var? Robert gned sig om hakan, och hon såg hur vreden började lysa ur hans ögon. Hon tog ett steg framåt, men Gerald höll henne tillbaka.

– Lägg er inte i det här, Samantha. Jag ska lära den lymmeln hur det går när man tar sig friheter!

– Men det var ju jag som... stammade hon och vände blicken mot Robert.

De var gamla skolkamrater. Därför visste hon att han var fridsam av sig – men hon visste också att det var svårt att hejda honom om han någon gång ilsknade till.

– Nej, Robert, gör det inte, bad hon. Mr Treebourne missförstod, han visste inte att vi har känt varandra i massor av år.

Åskådarna höll andan, de visste att Robert var stark som en björn och fruktansvärd i sin vrede.

– Robert, låt bli, bad hon igen och äntligen tycktes han lyssna. Han såg på Samantha och log snett.

– Håll med om att det var en präktig kyss!

– Men så fick du en bra slant för den! gav Samantha igen.

Alla skrattade lättat. Samantha kände hur en hand slöts om hennes arm, men hon gjorde sig snabbt fri.

– Mr Treebourne, jag tycker inte att ni ska lägga er i våra seder och bruk, sa hon högdraget och gick därifrån.

Gerald gick ifatt henne.

– Ursäkta mig, miss Westerton, bad han. Ni hade rätt, jag missförstod det hela. Kan vi vara vänner igen?

Samantha var fortfarande ond. Men han var gäst på Westerton Hall, alltså måste hon visa artighet. Hon nickade.

Resten av dagen gick utan missöden. Efter lunchen frågade James om Samantha ville följa med på en rundtur. Hon berättade om episoden vid kysståndet, och även om han harmades över Geralds ingripande så skrattade han gott åt Roberts frejdighet.

– Nu tänker jag gå och få en kyss av Sadie! sa han.

– Åh, mr Westerton! utbrast Sadie med glänsande ögon när de kom fram. Nog ska ni få en kyss som heter duga!

Hon lutade sig framåt, tog om hans kinder med båda händerna och kysste honom länge. Det var ingen oskyldig kyss – som Roberts – utan en som var avsedd att väcka alla hans känslor. Samantha såg på och kunde inte låta bli att undra över hur det skulle vara att ha James läppar mot sina. Inte som med Robert, det var hon säker på, utan mera spännande. I detsamma skämdes hon för sina tankar och blev pionröd.

När Sadie äntligen släppte James, började hon ivrigt vifta med den fempundsedel hon fått av honom.

– Slå det om ni kan! ropade hon utmanande.

James kastade en förbryllad blick på Samantha. Varför rodnade hon så djupt? Plötsligt läste han svaret i hennes ögon och förstod att han måste tala om för henne att hon inte var sin fars dotter – för hennes egen skull. Och för hans...

"James såg på Samantha. Han måste berätta sanningen för henne - både för hennes skull och för sin egen"

På eftermiddagen skulle gästerna komma. Föräldrarna bad Henry att köra och hämta sin vän Stuart Thomson och hans syster Anne som kom med tåget från London, och när sällskapet anlände till Westerton Hall stod de andra på trappan och tog emot. Samantha och Anne kramade om varandra, och snart satt de uppe i Samanthas rum. De berättade ivrigt om vad som hänt sedan de sågs sist, och Samantha avslöjade händelsen vid kysståndet. Nu kunde hon skratta åt det, men Anne blev allvarlig.

– Det måste betyda att den där Gerald Treebourne är svartsjuk, sa hon.

– Äsch, han känner mig ju knappt. Men Anne, jag gillar

VÄND

Forts från föreg sida
honom inte. Han får mig att rysa, jag vet inte varför.

– Han verkade mycket artig när jag hälsade på honom.

– Visst är han det, men... Jag vet inte, han verkar så hård. Men nu bryr vi oss inte om honom längre. Du måste se vårt nya badrum, Anne, du kommer att älska det!

Senare den eftermiddagen stod Samantha och vände och vred sig framför spegeln i sitt rum. Var det verkligen sin egen bild hon såg? Sarah hade satt upp hennes hår högt uppe på huvudet och låtit långa lockar falla ner över ryggen. Klänningen som Madame Lily sytt var en dröm och till den bar hon ett garnityr med safirer.

När Sarah öppnade dörren virvlade Samantha runt för att låta kjolen bölja ut omkring sig. Men det var inte Sarah som stod där. Det var James. Hon spratt till.

– Förlåt om jag skrämde dig, sa han och ställde en vas med rosor på bordet. Jag knackade faktiskt, men eftersom du inte svarade trodde jag att du hade gått ner. Låt mig se på dig.

Han tog hennes hand och svängde henne runt.

– Åh, du är vacker som en dag!

– Tack, min herre, log hon och gjorde en skämtsam nigning.

Plötsligt blev han allvarlig.

– Samantha, det är något jag måste säga dig.

Hon höll andan och kände på sig att det var viktigt. Men i nästa ögonblick tycktes han ha ångrat sig.

– Nej, det kan vänta. Nu ska du bara vara vacker och glad och dansa hela natten.

De gäster som skulle övernatta i huset hade samlats i hallen, och nu började resten anlända. Samantha tyckte att det tog en evighet innan hon hade tryckt alla händer, kysst damernas kinder och nigit för herrarna.

I stora matsalen hade man ställt upp långa bord som dignade av mat och vin. Samantha fann Gerald vid sin sida, han räckte henne ett glas champagne. Hon tog det och tackade ja till hans erbjudande att hämta mat åt henne.

Medan hon åt upptäckte hon James i sällskap med Julia Harris, dotter till en granne. Gerald följde hennes blick.

– Er bror vore inget dumt parti för miss Harris, log han. Hennes far lär sitta hårt åt, men James är ju förmögen.

– Det vet jag ingenting om, sa Samantha avvisande.

– James har minsann sinne för affärer, han...

– Är det fel att tjäna pengar? frågade Samantha näbbigt och undrade tyst om Gerald var avundsjuk.

Med en ursäkt lämnade hon honom och gick runt bland gästerna. Det var hennes plikt som dotter i huset.

Hovmästaren klappade i händerna och bad gästerna dra sig tillbaka medan man röjde ur matsalen för dansen. Gerald bjöd Samantha armen. På rent trots tog hon den och svepte förbi Julia och James utan att ge dem så mycket som en blick.

James såg efter henne. Hon var strålande, hans Sammie!

Med en chock insåg han att han alltid tänkte på henne som "sin". Julias hand på hans arm väckte honom.

– Mr Treebourne skulle vara ett bra parti för din syster, sa hon som ett eko av Geralds ord till Samantha.

Han svarade inte. Över min döda kropp! tänkte han och mindes de vilda rykten som gick om Treebourne på Londons klubbar.

Sällskapet drog sig ut i parken där det serverades förfriskningar av diverse slag, och så småningom började dansen. Samantha kunde inte säga nej när Gerald bjöd upp henne – och han var faktiskt en ovanligt god dansör.

Efter det gick danserna slag i slag, i nästan två timmar var hon ständigt på dansgolvet. Men än hade inte James bjudit upp henne...

– Ni förstör mitt rykte! skämtade hon när Gerald återkom för fjärde gången.

Plötsligt tog han tag i henne och drog ut henne genom de franska dörrarna till parken.

– Ni måste vara trött, lite frisk luft kommer att göra er gott, sa han övertalande och förde henne vidare ut i mörkret. Med ens stannade han och slog armarna om henne. Hans grepp var hårt och brutalt, det var som att sitta fast i ett skruvstäd. Hon ville dra sig undan, men det resulterade bara i att han pressade henne ännu hårdare intill sig.

Så tryckte han sina läppar mot hennes medan han kramade om hennes bröst och tvingade in sitt ena knä mellan hennes lår. Samantha vaknade till besinning, satte händerna mot hans axlar och sköt honom ifrån sig. Sedan samlade hon ihop sina kjolar och sprang mot huset i full panik.

James hade just kommit ut på terrassen när han såg henne komma farande. Kjolarna fladdrade, frisyren var i oordning och hon såg ut som om hon hade den onde själv i hälarna. Snabbt sprang han nedför trapporna och hejdade henne.

– Sammie, vad har hänt? Vad är det med dig?

Med en snyftning kastade hon sig i hans armar.

– Hjälp mig, James. Ta mig härifrån!

"Hon kände hans läppar mot sina och händerna som famlade efter hennes bröst. Förtvivlat försökte hon komma undan men hon satt som i ett skruvstäd"

Resolut lyfte han upp henne och bar henne till ett litet lusthus. Som tur var hade ingen låst dörren utan han kunde gå in och sätta ner henne i en korgstol. Sedan letade han rätt på några ljusstumpar, tände dem och gick fram till Samantha.

– Berätta vad som hände, Sammielill, sa han milt.

– Jag... jag kan inte. Det var hemskt!

– För mig kan du berätta vad som helst, försäkrade han och satte sig på huk framför henne.

Stammande talade hon om vad hon blivit utsatt för. Hon såg James ansikte förvridas av vrede och blev rädd. Tänk om han beslutade sig för att slåss med Gerald!

– Det var mitt eget fel, sa hon hastigt. Jag hade druckit för mycket champagne och tänkte inte på att jag aldrig borde följt med honom. Jag har fått mig en läxa.

– En läxa! fnös han. Jag skulle kunna slå ihjäl karln.

Han anade hennes rädsla och strök henne lätt över kinden.

– Okej, jag lovar att inte ge mig på honom. Bra så?

Hon nickade och försökte le, men när han reste sig for hon upp och tog tag i honom.

– Nej, nej, jag ska inte gå, lugnade han. Mina ben somnar om jag sitter på huk.

– Sätt dig bredvid mig, bad hon. Stolen är bred nog.

Det var den inte, men han tog henne i knät i stället. Hon lutade sig mot hans bröstkorg och suckade belåtet.

– James... kom det lågt efter en stunds tystnad.

Hon hade vänt ansiktet mot hans och såg honom rakt i ögonen, och utan att reflektera böjde han ner huvudet och berörde hennes mun med sina läppar.

Trycket mot hennes läppar hårdnade, och en eld tände i hennes ådror. Detta var inte hennes halvbror utan en annan James, en man med förmåga att väcka nya känslor inom henne. Men oväntat drog han sig undan.

– Nej, Sammie, inte mer!

– Det är fel, eller hur? sa hon lågt. Syskon gör inte så här. Det är förbjudet, hur mycket de än tycker om varandra...

– Ja, det är fel, suckade han. Om man är syskon.

Han måste säga det. Annars skulle hon dras med ett evigt dåligt samvete, eviga skamkänslor. Han drog ett långt andetag.

– Sammie, du måste tro mig när jag säger detta. Vi är inte syskon. Din far är inte din riktige far. Alltså gör det ingenting om vi kysser varandra.

– Det är inte sant! utbrast hon och reste sig hastigt.

– Jag ljuger inte, försäkrade han. Jag har bevis... brev som din mors älskare skrev till henne. Du behöver inte skämmas för att du känner dig dragen till mig...

Ett ögonblick stirrade hon vilt på honom, så vände hon på klacken och rusade ut.

Samantha förstod att hon måste se hemsk ut, så hon slank in genom köksdörren och tog en baktrappa upp till sitt rum. Just som hon satt sig framför spegeln knackade det på dörren.

– Det är bara jag, Samantha, hördes Annes röst utanför.

– Kom in, ropade hon tillbaka.

Anne spärrade upp ögonen när hon fick syn på väninnan.

– Sammie! Vad står på?

– Jag kan inte berätta det nu, viskade Samantha. Hjälp mig att komma i ordning igen är du snäll.

Anne pressade henne inte, hon förstod att det var allvarligt. Hon insåg också att det var viktigt för Samantha att visa sig där nere. Hur Samantha tog sig igenom resten av balen visste hon inte själv. Hon pratade och skrattade och lyckades dölja smärtan i sina ögon. Den enda som såg hennes vända var James. Han följde henne med blicken överallt.

Gerald i sin tur iakttog dem båda. Han hade sett hur James hade lyft upp henne och hade försvunnit bort mot lusthuset. Något hade hänt där. Men vad?

Forts i nästa nr

Allers stora KRYSS-EXTRA

Av LENNART NILSSON Illustration: PETER HELPERIN Bild: MATS DRIVMO

↓	LOCKAR PUBLIK	FENICISK KUNGADOTTER	DOTTER TILL LOKE	POPULÄR SPORTORT		TÄTT STEAMSHIP		FULLSTÄNDIG FRID	DJUPNING	PERIOD		POPULÄR SPORTORT	UPPSALAKÖR	TÖS VANÄRA		RINGMASKAR		SYNBART ORGAN
↘			▶			▶			▶									
LED I PARIS KUNGANAMN				NÄRKES APOSTEL						LYRISK DIKT	XENON							
↳				UPPHÖJD PLATS	ÄMNAR	GRUPP SKYDDAR VÅR KUST					ANMODER		LOKAL SPORTORT				HJÄLPREDA	
STARTORD FRIKTRÄTT			TRÄD FORSKARE				BRÄNSLE ÄR LINSFÖRSEDD				TA BORT	▶			MEDDELANDE PRISADE			
↳									VINNA ÅSTAT					VÄRMEKÄLLA GITTA				
STADGAR SEGELS KANT						MISSTÄNKA		↳		HÖGTID		SPEL PRONOMEN				RÖRA PÅ SIG		JAPANSK STAD
POPULÄR SPORTORT		NATRIUM BRANSCH			HAR ORV TILL SKAFT	POPULÄR SPORTORT		SPORTORT FAS										
ANTIK PLATTA ↳					↳				SYMBOL FLORIN									
↳					RESONERA OM							TRÄD		EFTERSOM KREDIT				
GENLJUD BLANDNING				FÖRFLYTTA MED KRAFT				BEGRÄNSADE							FÅGELLÄTE			
↳					FÖRLIKA				DANSSTÄLLE FÖRR				↳		ANNO DOMINI			LN -93

Allers-krysset ①

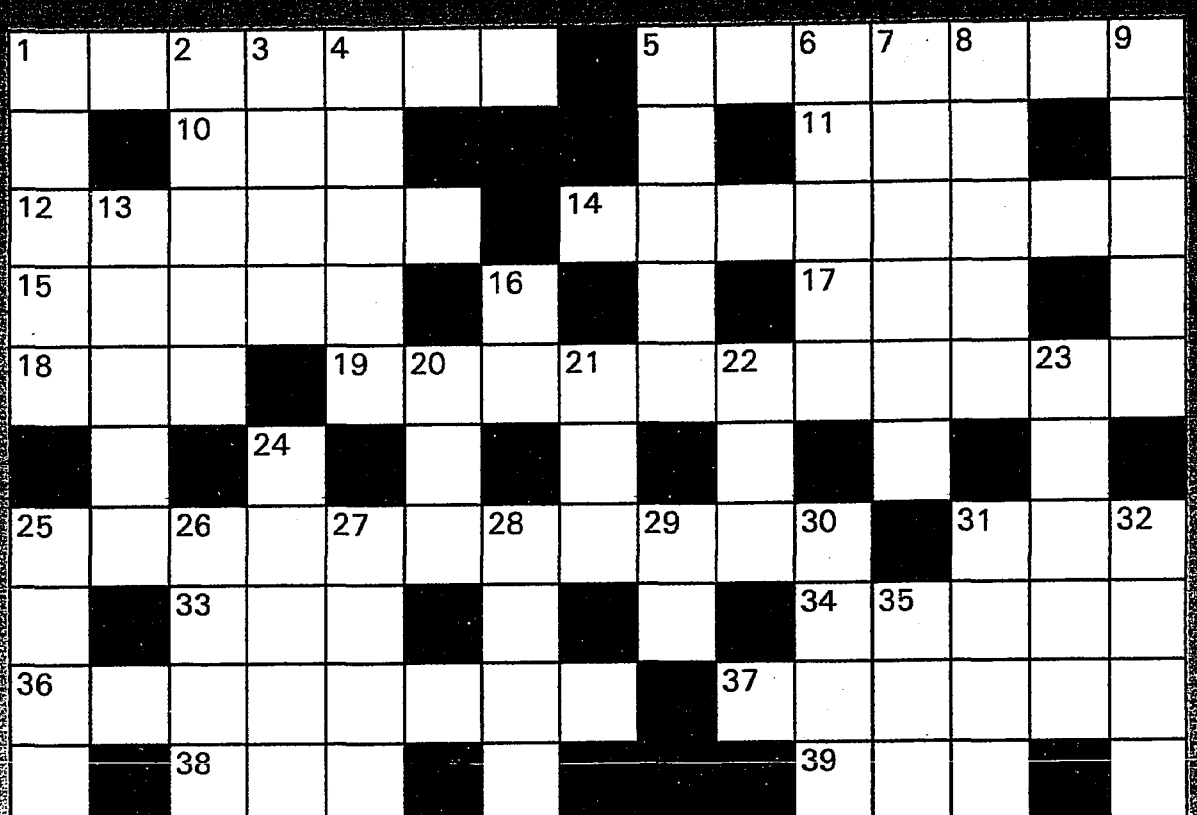

NETTE SEBBFALK
Allers 7/94

Kryssvänner!
I dessa sportlovstider bjuder vi på ett kryss-extra med extra många korsord. För att du ska slippa onödiga ifyllnadsövningar har vi slopat kupongerna vid varje kryss och ersatt dem med en enda i slutet av kryss-extra. Denna vecka hittar du förutom Allers-krysset och de gamla godingarna en liten nyhet – Lilla A-korsordet – för dig som gillar att gnugga geniknölarna. Lycka till!

10 vinnare får var sin kabinväska. Kupong se sidan 76.

Dubbelrutan är två korsord i ett – till samma rutmönster har vi två uppsättningar frågor – en lätt och en svår – som ger helt skilda svar!

Frågor (lätta):

VÅGRÄTA ORD
1. Helig stad vid Ganges
5. För skön avkoppling i sommarvärmen
10. Lyrisk dikt
11. Separatiströrelse
12. Dold
14. Älskarinna
15. Skådeplats för tävlingar
17. Lågvatten
18. Häftig undanmanöver
19. Kan vara tröttande
25. Teg
31. Utrymme för flera
33. Misstänka
34. Lång uppräkning
36. Naturligtvis
37. Mindre tvåmastat segelfartyg
38. Känd Quensel
39. Underlag för målare
40. Bör affärsdrivande företag vara
41. Ö bland Små Antillerna

LODRÄTA ORD
1. Firma
2. Musikaliska tecken
3. Hamnstad i Sydjemen
4. Befriat från främmande ämnen
5. Rulle på filmprojektor
6. Parar sig
7. Rest av helhet
8. Vardagligt misstag
9. Plagg utan ärmar
13. Välkänd skånsk badort
16. Riktning
20. Trivs i vatten
21. Finns röd, brun och grön
22. Grundenhet i växternas systematik
23. Mindre tygbit
24. Sova över hos någon
25. Instrument med pipor
26. Större ras
27. Kung Davids rådgivare
28. Konstfullt föremål
29. Lever på livsmedel
30. Handelsväg till sjöss
31. Kela
32. Ta ombord varor
35. Kan stilla blod

Frågor (svåra):

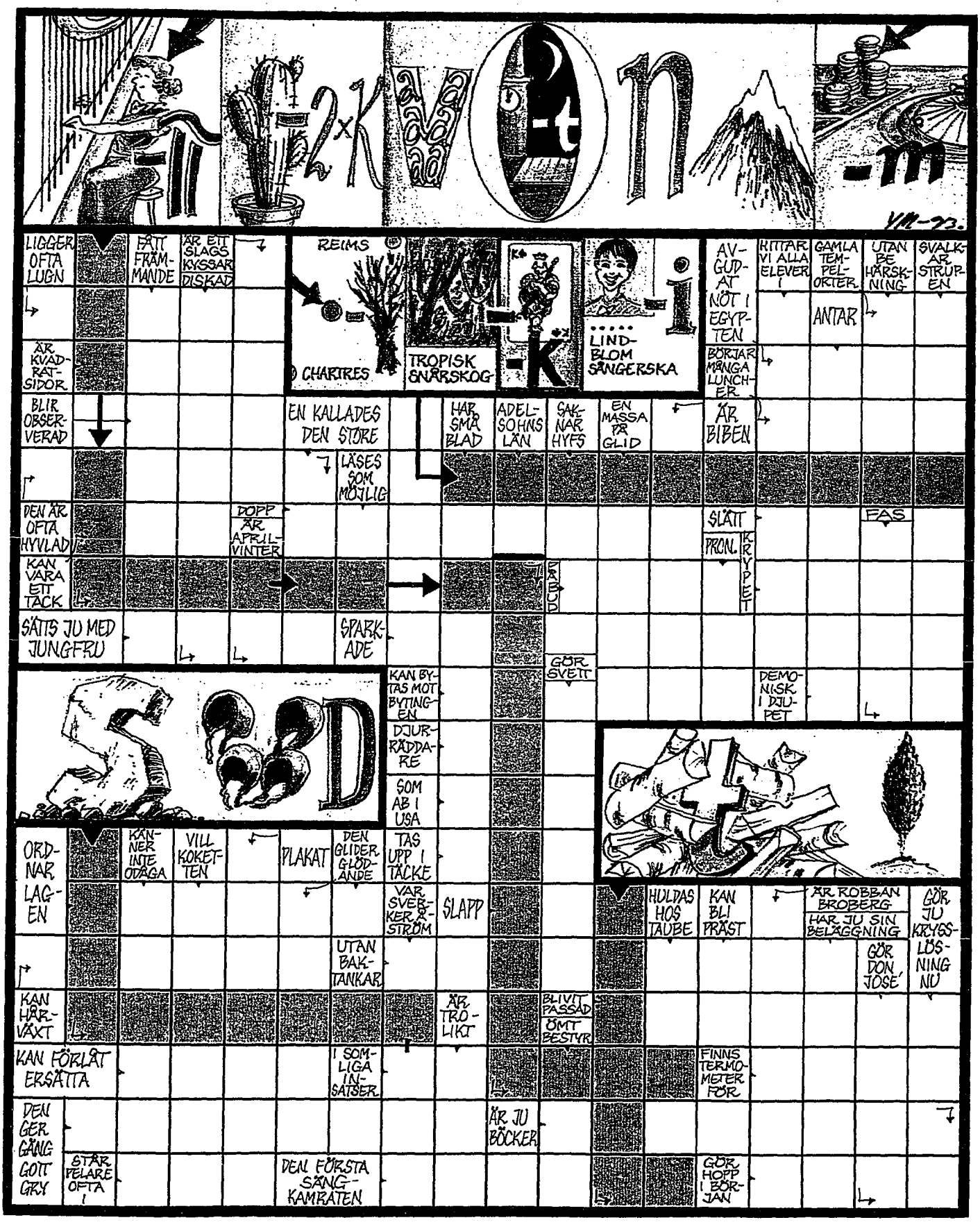
VÅGRÄTA ORD
1. Djur som trivs i ökenklimat
5. Tunnade ut
10. Berg i den grekiska arkipelagen
11. En av de fysiska grundstorheterna
12. Förligaste stagseglet i ett segelfartyg
14. Skaffa mat
15. Dalta
17. Har plats i koger
18. Sagoslut
19. Ställe för hetsiga diskussioner
25. Är person som håller upp dörren
31. Livgivande vätska
33. Stryker över
34. Klängande gren
36. Hejda
37. Forngrekisk folkstam på Peloponnesos
38. Är det kanske vid billig affär
39. Udde
40. Den danska är kännbar
41. Himlakropp som rör sig kring en planet

LODRÄTA ORD
1. Ta sig framåt
2. Ljusstark stjärna
3. Han skrev "O helga natt"
4. Frö av johannesbrödträd
5. Var Gunnar, Hogne och Gudrun barn till i Volsungasagan
6. Avsnitt på vägen till målet
7. Avtryck som kan bestyrka äktheten
8. Mindre vanligt flicknamn
9. Förbrödrats
13. Dyrkas av många
16. Ett gammalt rymdmått
20. Skidlöparnas gud
21. Trivselplats för mygg och knott
22. Långsamt temperaturfall
23. Andningsrör hos insekter
24. Ingår i dermatologiska flämnen
25. Författare som fick Nobelpriset 1957
26. Lite till
27. Område
28. Sjö i Uppland
29. Pelarformad växt
30. Sätta fast
31. Spetsgattad mindre båt
32. Är tropiskt klimat
35. Är av finare ras

Dubbelrutan ②

1:a och 2:a pris 99:–, 3:e–5:e pris 50:– i den svåra varianten och i den lätta 1:a och 2:a pris 75:– och 3:e–5:e pris 50:–. Kupong se sidan 76.

Av LENNART NILSSON

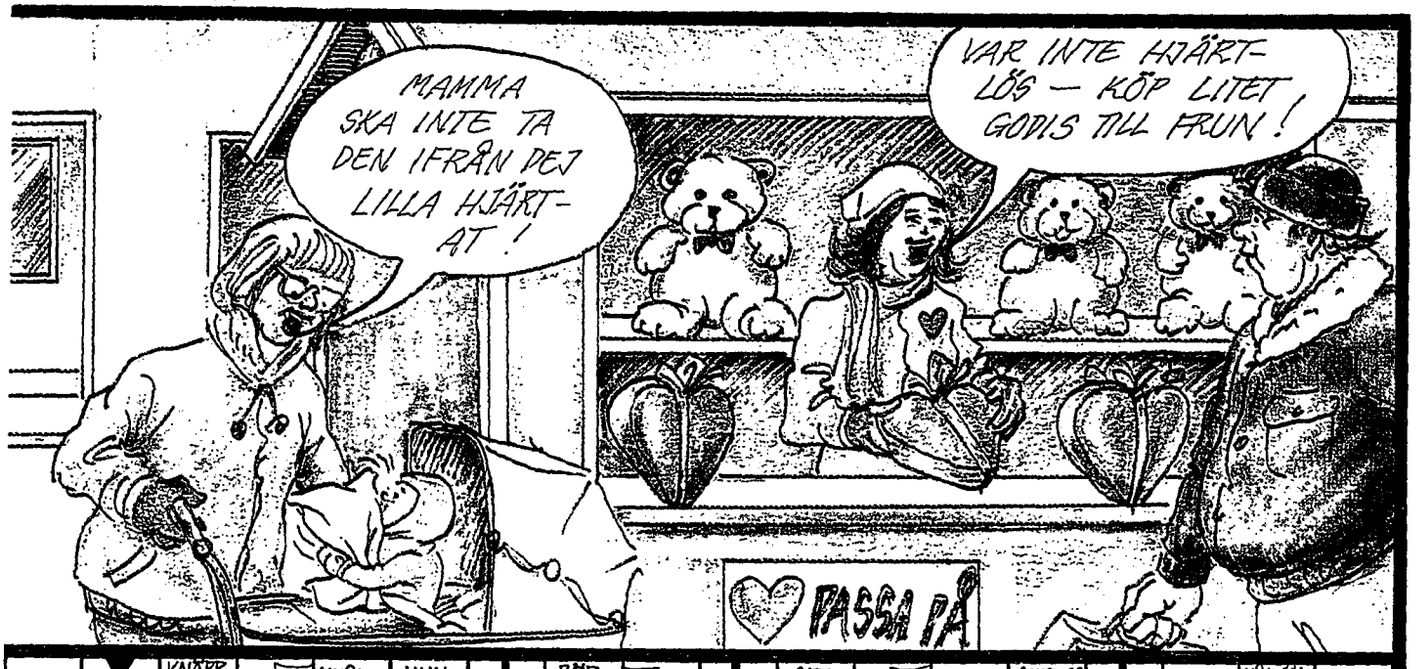
Rebus-krysset ③

av YNGVE MÖLLER

1:a och 2:a pris är 99:–, 3:e–10:e pris är 50:–.
Kupong se sidan 76.

Familje-krysset ④

FOSFOR · KNÄPPTE BELLMAN PÅ · KNÅDA DEG · HUNNERKUNG · BÖR LINGON-MARKER VARA · GER OSS NYTT · GER FÖDA · SVETAS FINNE I · TILLTAL · NÅLHÅL GREKSTAD

KAN DÅLIG FRUKT HOLMAR · KAJKAT I KAROTTEN · BRÖDSKANDE SVAVEL

31 + 5 36 · HETER EN ORUP GÄR BOMBAYDAM I · HIMLAFÄRG BALT · STÄR FÖR MILJON · SESSA I STORBRITANNIEN

ETTA I LEK EN EKBORG · VAR EN BASKS FÖREGÅNGARE · MÄRKA SVERIGES RADIO

KULRAM TONRING · LAPP KLAGOORD · LADDA MET KROK

KOLLAR STRÅLNING · STRÅLGLANS BEGÄRA · VÄRDAR ORTOPEDMASSA · DEN ÄR OLAGLIG I CHOKLAD

BLÅSINSTRUMENT · HÖRS VID TALLFALL · RUNT HALS BRUKAR SPÅRHUND

STILLAR BLOD · .... OCH DATT SEGA VIRKET · SVSNÖRE · GÄR OFTA JULRIM PÅ · VARA GOD NOG

GREENSLAG LANTFÅGEL · OBESEGRAD SPETS

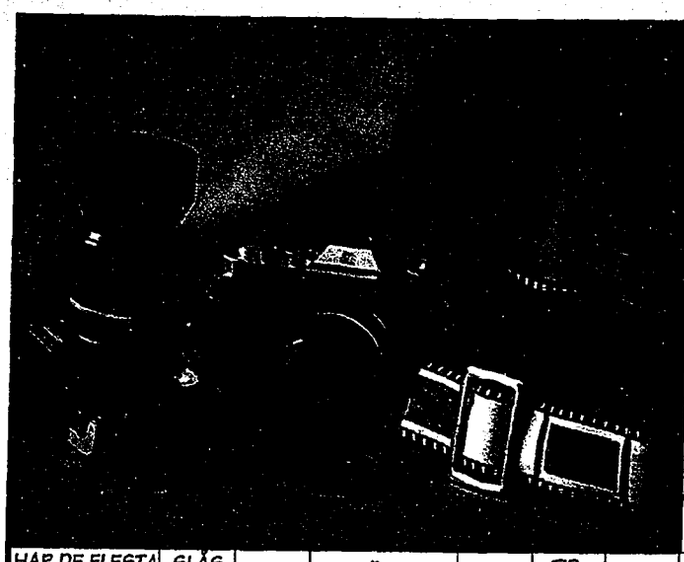
LITE LÄTT PÅ SNUSEN · BLIR SNURRAD

NORRORT · ANAR MISSTÄNKSAM · RÄCKER EJ LÄNGE TON

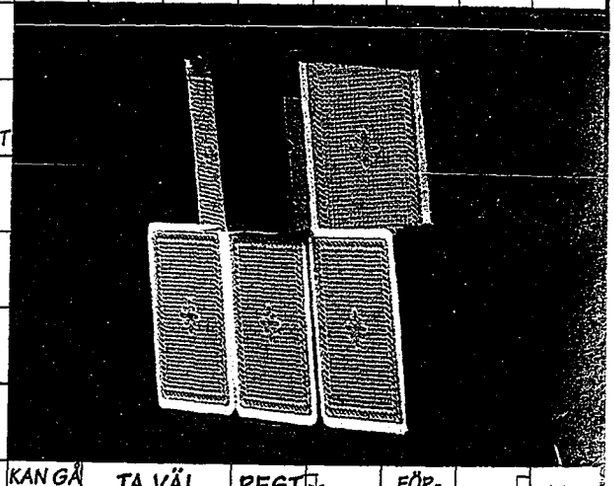
ÄTTELÄGG · VAR HEMSK IVAN · FÖRBJUDET GLET · BOK I GT

Av PER-ERIK BENGTSSON Bild: YNGVE MÖLLER

1:a–10:e pris 99:–. Kupong se sidan 76.

VERKAR ALKOHOL
SIMPEL
GER VÄRME I HUS
FRAKTAR MED BÅTAR
ROVA
KROPPSANSTRÄNGNING
LITEN ARTIKEL I TIDNING
BYGDEMÅLET
KRAFTORD
PIGG
DALLAS-OLJA / BOLAG
GÅR HISS IBLAND
FÖRKASTA
DECIGRAM
GÖR GLAD
RYSK KEJSARE
UTHÄLLIG / SMÄLTER
MÅNGA HAR RADIO
FÄST / DET VARAR 12 MÅNADER
ANTAL GODA TING
HA PÅ KÄNN
HAR DE FLESTA BARN PÅ BÄSTA SÄTT
SLÅS PÅ KLAVER
BUTIK
HON ÄR GLAD I OPERETT
FÄRSKA
TIDNINGSDRAKE
MELODI
FÖRNÄRMADE / BETYG FÖRR
LIKVÄL
KOSTBAR / KORT AVSÄNDARE
MARKNADSPLATSEN
KAN MAN LÄTT FÅ OM MAN HAR LÅNGT ATT GÅ
VÄLJER SINA ORD / TUNNA UT
NYTVÄTTADE
STYCKEN KORT / INTE KRYDDAT
STÅ ÖVERST
AVKOMMA / LEDER
VÄRMER PÅ FOT
LYXBIL
BETESMARK / INTAS KLYFTVIS
FLYGER OCH FAR / STOR DÖRR
DÅLIGT
EJ SOM ANDRA / GÅR TÅG PÅ
BYGGNAD FÖR BONDENS FÖRRÅD
SKJUTVAPEN / BLOMMAR RÖTT
BLIR KVAR
LILLA ASKEN
MÅRDDJUR / GRY
FATTIG / SJUNGS ARIA
KAN GÅ I ELSKÅP
TA VÄL HAND OM
REST IVÄG
FÖRTECKNING
VACKER KNUT
SAMLARVURM
KUNDE FRED ASTAIRE / ORDNING
ILSKET
PÅ KATTASS / LONDONSTADSDEL
SVÅR PERIOD
KÄNNER NERVÖS / FÖRA SAMMAN
ÄR SPYDIG TEAM
ALLMÄNT
TVIVEL / STIADAM
TITTAR / BÄR BÄR
SJUNGA I BAKGRUNDEN
GOTT TILL KÖTTFÄRS
DEN SKUTTAR I SKOGEN
KAN KORTHUS LÄTT
HÅLA
FÄRGATS

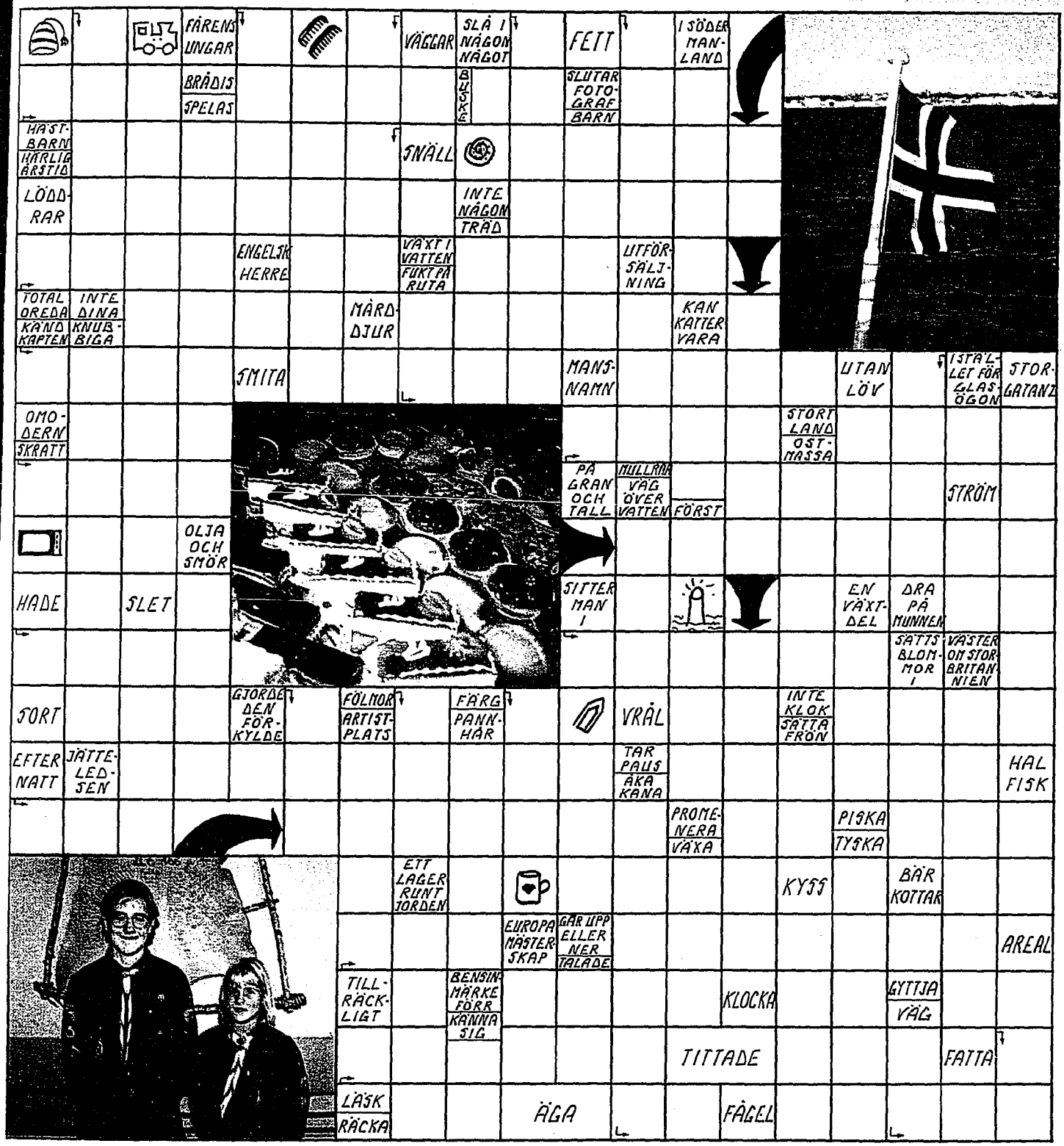

AB Svenska Korsord

Lätta krysset ⑤

Av YLVA BRANDONÉ Bild: SVENSKA KORSORD

1:a och 2:a pris är 99:–, 3:e–10:e pris är 50:–. Kupong se sidan 76.

Vi i femman ⑥

Av LENA ROSENSCHÖLD

1:a och 2:a pris är 99:–, 3:e–10:e pris är 50:–. Kupong se sidan 76.

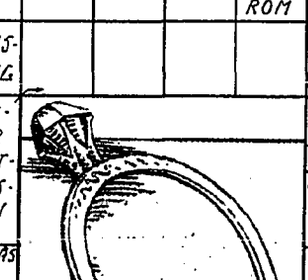
Svensk lapp kallas same. Vad heter lapp på ryska Kolahalvön?

Vad heter delningslinjen i en heraldisk sköld?

Vad var den konstriktning som på 1800-talet ville pånyttföda antiken?

Vi[illegible] fågel ha[illegible]en st[illegible]ta vi[illegible]red-de

Vad kallas den som bär sig åt så här?

Det händer att en juvelare skyltar med smycken, som lämnats in till försäljning. Vad står det på "affischen"?

Vad heter närsynthet på läkarspråk?

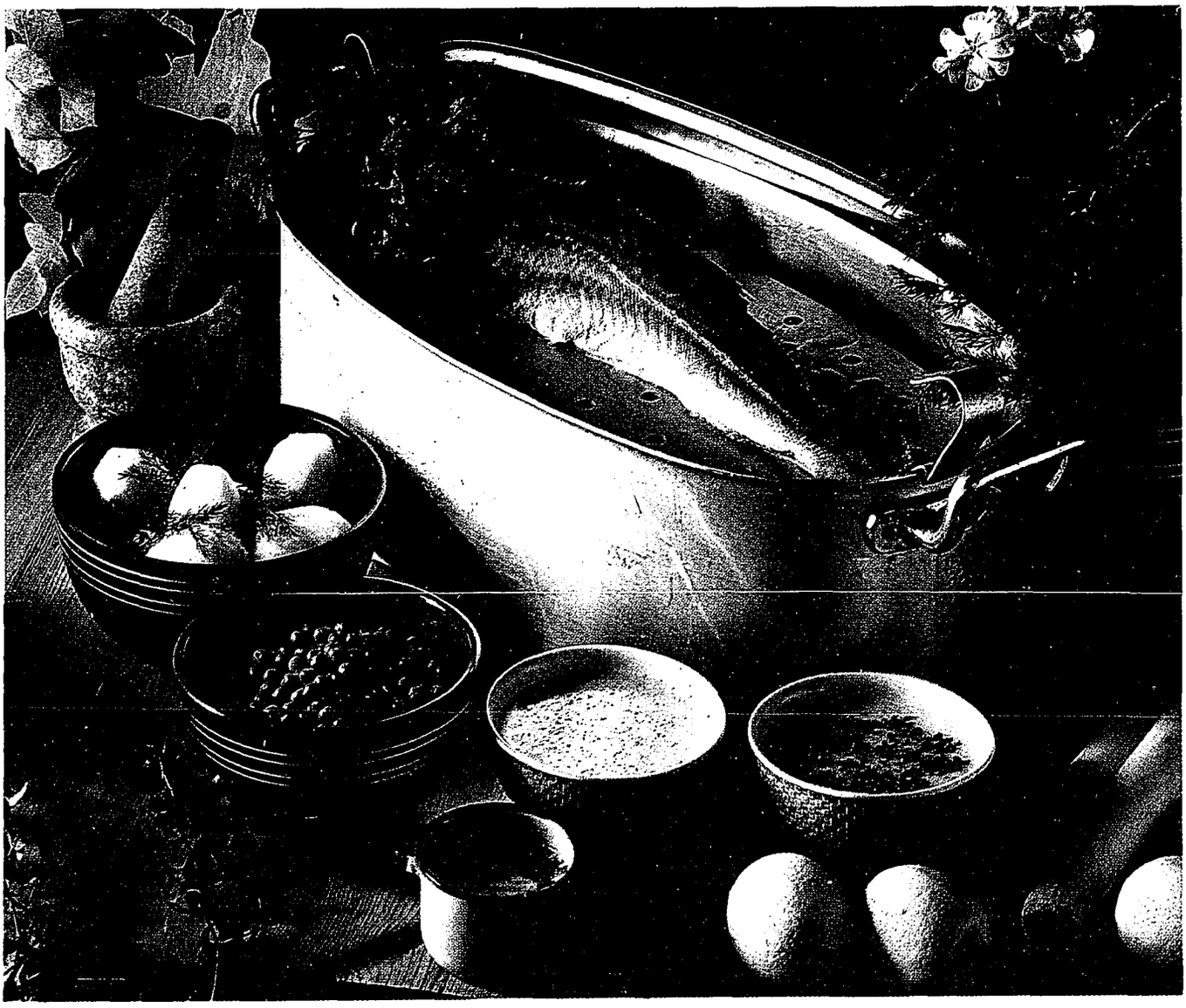
Vad kallar båtbyggaren det sättet att bygga båt, då han lägger borden kant i kant?

Vad kallas en rest från länge sedan svunna tider?

Vad heter roman och författare?

A-korsordet 7

Veckans tema i samlarserien till kokboken handlar om fisk. Här får du förslag på allt från enkel billig vardagsmat med sill och strömming till riktiga lyxrätter med lax och sjötunga. Välj och vraka bland våra recept – alla fiskälskare kommer säkert att hitta nya, goda favoriter!

Av ULLA LINDH
Bild: RALPH MÅNSSON

KOKT TORSK MED TVÅ SÅSER

● 4 pers ● 45 min

1 hel torsk på ca 1 1/2 kg
1 1/2 msk salt per liter vatten vatten

SENAPSSÅS

1 msk smör
2 msk vetemjöl
2 dl fiskbuljong
2 dl mjölk
1 msk malen torrsenap
salt och örtpeppar

KRYDDPEPPARSÅS

samma sås som ovan men byt ut senapen mot krossad kryddpeppar

TILL SERVERING

kokt potatis, gröna ärter och smält smör

GÖR SÅ HÄR

1. Rensa och skölj fisken noga. Koka gärna torsken i fiskkittel då köttet blir fastare. Häll vatten i fiskkitteln så mycket att den kommer att täcka halva fisken. Tillsätt salt. Lägg fisken på gallret med ryggen uppåt och sjud fisken i 15–20 minuter. Prova genom att känna på ryggfenan och när denna släpper är torsken färdig. Koka fisken på samma sätt i en stor gryta om du inte har någon fiskkittel.

2. Smält smöret i en kastrull och tillsätt mjölet. Späd med fiskbuljong och mjölk till en lagom tjock sås. Tillsätt senapspulvret och låt såsen sjuda några minuter. Smaka av med salt och örtpeppar. Eventuell skånsk frösenap stöts i mortel, droppa under tiden i 1–2 msk vatten. Gör kryddpepparsås på samma sätt som ovan men smaka av med krossad kryddpeppar.

3. Servera torsken med kokt potatis, gröna ärter och sås.

Kokt torsk är en underbar vardagsmiddag som brukar gå hem hos både stora och små! Som variation får du förslag på två såser – en med senap och en med kryddpeppar.

TIPS!
Torsken kan även kokas i tjocka skivor och behöver då endast koka 6–8 minuter sedan vattnet kokat upp. Ta upp bitarna med hålslev.

FISKPATÉ

● 6 pers ● 90 min

400 g gäddfilé
100 g räkor utan skal
2 msk potatismjöl
3 ägg
3 dl vispgrädde
salt och citronpeppar
1/2 dl finklippt dill
1/2 dl finklippt gräslök
1 pkt crab-fishpinnar, ca 8 st

AVOKADOSÅS

2 avokador
1 msk pressad citronsaft
2 msk citronmajonnäs
2 dl crème fraiche
salt och citronpeppar

CHILISÅS

1 liten burk majonnäs, ca 125 g
2 msk chilisås
1 msk konjak

GARNERING

räkor utan skal och citronklyftor
dillkvistar och persiljekvistar
sallad och skivade färska champinjoner

GÖR SÅ HÄR

1. Sätt ugnen på 175 grader.
2. Tag bort alla benen i fiskfiléerna. Mixa filéerna tillsammans med räkor till en jämn färs.
3. Tillsätt mjöl, ägg och vispgrädde och kör mixern lite till. Tillsätt kryddor och det kryddgröna.
4. Fyll färsen i en avlång form varvvis med crab-fishpinnar lagda på längden. Täck med folie och grädda i vattenbad i ugnen i ca 1 timme. Låt patén svalna i formen innan den stjälps upp.
5. Skala och kärna ur avokadorna och kör dem i mixer tillsammans med citronsaft, majonnäs och crème fraiche. Smaka av med salt och citronpeppar.
6. Blanda samman ingredienserna till chilisåsen.
7. Garnera med räkor, dillkvistar och citronklyftor.

Servera med färska champinjoner och strimlad sallad.

TIPS!

Gäddan till patén kan utbytas mot gös eller kolja. Har du inte någon mixer går det bra att mala fiskfiléerna. En del fiskaffärer har dessutom färdigmalen fiskfärs.

FISKSOPPA MED VITLÖKSBRÖD

● 4 pers ● 35 min

1/2 kg gul lök
2 msk smör
1 msk curry
3 krossade vitlöksklyftor
1 burk krossade tomater
400 g torskfilé
1 fiskbuljongtärning
salt och citronpeppar
3 dl vispgrädde
2 djupfrysta smördegsplattor

VITLÖKSBRÖD

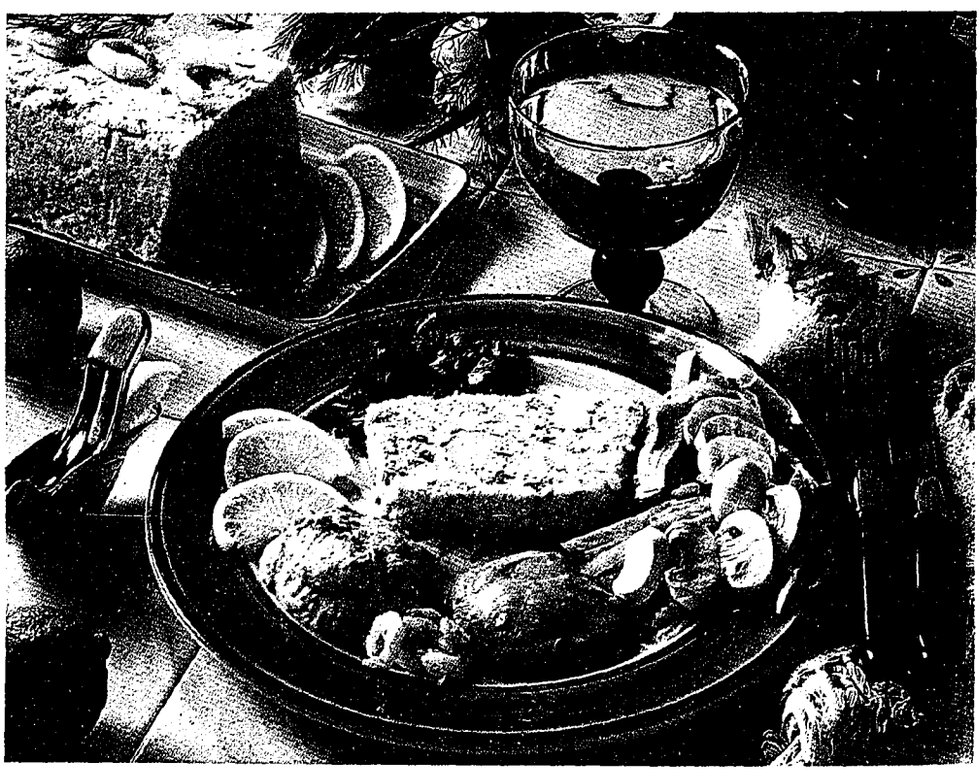
1 baguette
2 msk smör
3 krossade vitlöksklyftor
1 msk klippt persilja

GÖR SÅ HÄR

1. Skala och hacka löken fint. Smält smöret och låt löken puttra i smöret utan att få färg i ca 5 minuter. Tillsätt curry, vitlök och de krossade tomaterna. Smula ner buljongtärningen och tillsätt grädden. Låt allt koka upp.
2. Skär fisken i mindre bitar och lägg ner den i soppan som får koka några minuter till. Smaka av med salt och citronpeppar.
3. Sätt ugnen på 225 grader om du vill täcka fisksoppan med smördeg. Kavla ut smördegsplattorna. Täck portionsskålarna med smördeg och pensla med uppvispat ägg. Ställ in i ugnen tills smördegen är gyllengul och frasig, ca 15 minuter.
4. Skär brödet i skivor. Blanda smör, vitlök och persilja och bred det på brödskivorna. Sätt på grillen i ugnen och grilla dem frasiga och gyllenbruna.

En rykande het fisksoppa är bland det godaste som finns att "festa" på en kall kväll. Extra läcker blir den om den täcks med smördegslock. Vitlöksbaguette passar utmärkt till!

Paté är perfekt som entré- eller liten kvällsrätt. Till den här gäddpatén med räkor och crabfish serverar vi två såser.

FISKGRATÄNG MED SKALDJUR

● 4 pers ● 50 min

500 g spättfilé eller annan plattfisk
1 dl vitt vin
2 dl vatten
1 fiskbuljongtärning
salt och peppar

SÅS

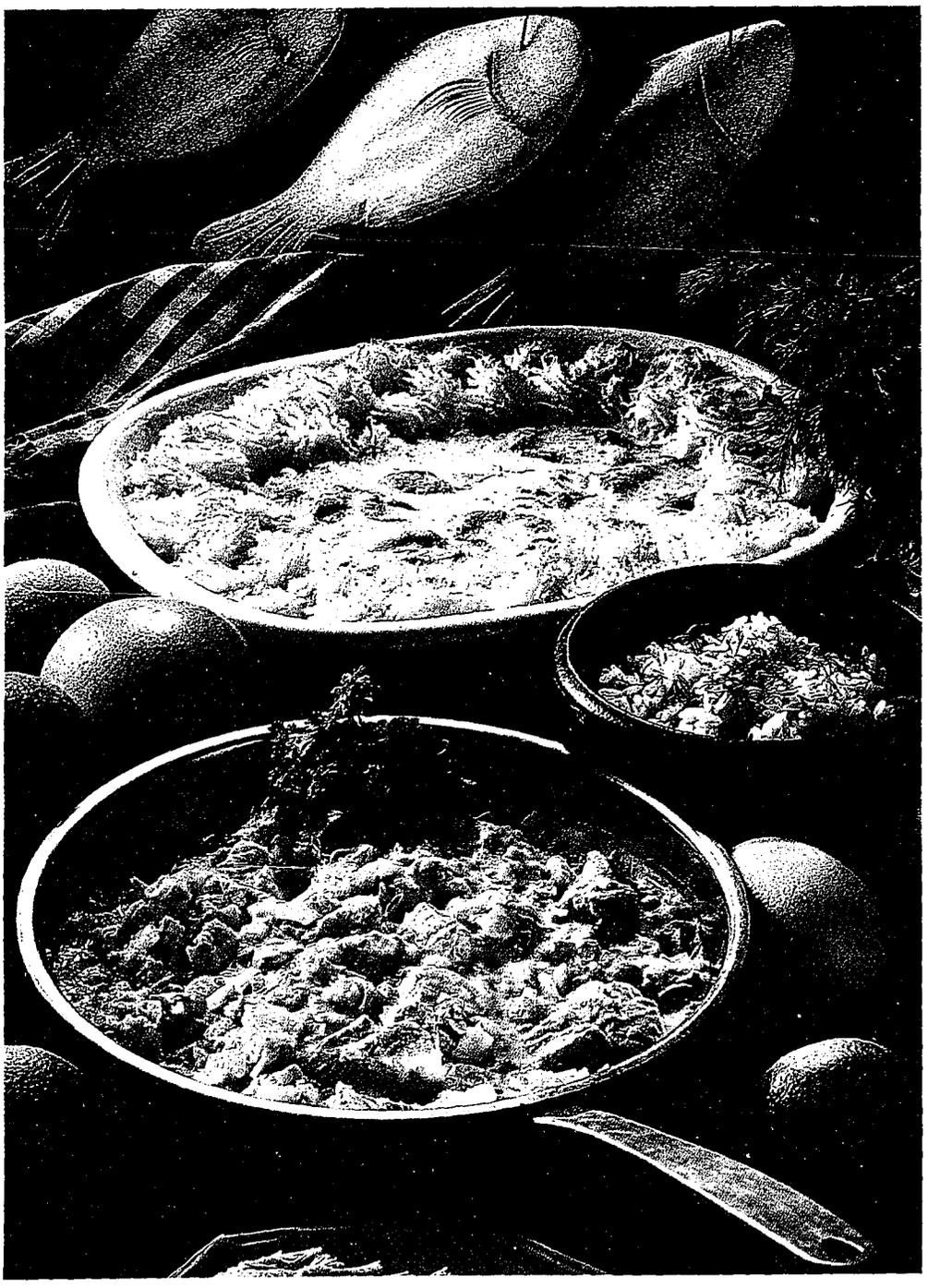
3 dl fiskbuljong
1 msk smör
2 msk vetemjöl
1 äggula
1 dl vispgrädde
100 g räkor utan skal
1 burk musslor, ca 225 g

POTATISMOS

3/4 kg potatis
1 äggula
2 msk smör
salt
skorpmjöl

GÖR SÅ HÄR

1. Sätt ugnen på 225 grader.
2. Lägg fiskfiléerna i en eldfast form och strö över lite salt och peppar. Blanda vin, vatten och fiskbuljongtärning och låt koka upp. Häll blandningen över fisken. Täck med folie och ställ in i ugnen i ca 15 minuter. Häll ifrån spadet och spara till såsen.
3. Smält smöret i en kastrull och tillsätt mjölet. Späd med spadet och tillsätt äggula och vispgrädde. Smaka av med mer kryddor om så behövs. Tillsätt räkor och musslor.
4. Skala och dela potatisen i mindre bitar och koka dem mjuka i vatten. Häll av vattnet och pressa potatisen. Tillsätt smör och äggula och smaka av med salt.
5. Spritsa potatismoset runt fisken och häll såsen i mitten. Strö över lite skorpmjöl. Gratinera rätten i 250 rader i ca 10 minuter.

Två frestande fiskrätter som blir extra goda med en skvätt vitt vin i. Fiskgratängen har vi gjort med spättfilé, räkor och musslor. Den doftande laxgrytan smaksätts med saffran och apelsin.

LAXGRYTA MED KOKT RIS

● 4 pers ● 30 min

400 g laxfilé
200 g räkor utan skal
1 finhackad gul lök
1 liten purjolök i tunna skivor
1 msk smör
1 dl vitt vin
2 dl crème fraiche
1 fiskbuljongtärning
1/2 pkt saffran
1 blodgrapefrukt
2–3 apelsiner
salt och citronpeppar

TILL SERVERING

kokt ris

GÖR SÅ HÄR

1. Skär fisken i ganska stora tärningar. Smält smöret i en traktörpanna och låt lök och purjolök puttra några minuter utan att få färg. Tillsätt vin, crème fraiche, buljongtärning och saffran och låt såsen koka några minuter.
2. Skala apelsiner och grapefrukt. Ta bort hinnorna runt klyftorna.
3. Lägg i fiskbitarna och låt dem puttra i såsen på svag värme i 3–4 minuter. Tillsätt frukt och räkor och hetta upp allt. Tillsätt även saften från frukten och späd eventuellt med lite mer vin om såsen blir för tjock. Smaka av med salt och citronpeppar. Servera grytan med kokt ris.

TIPS!

Fiskgratängen kan göras i ordning helt i förväg och endast gratineras före serveringen. Musslorna kan bytas ut mot skivade champinjoner och krabbbitar.

FISKRÄTTER

GRAVAD LAX

● 6 pers ● 15 min + gravning 1–2 dygn

1 kg laxfilé
1 msk grovkrossad vitpeppar
1/2 dl salt
1/2 dl strösocker
rikligt med dill

GRAVLAXSÅS

3 msk svensk senap
1 msk fransk senap
2 msk strösocker
1/2 tsk salt
1 1/2 msk vinäger
2–2 1/2 dl olja
1 dl finhackad dill

GÖR SÅ HÄR

1. Frys laxbiten i 48 timmar.
2. Tina laxen. Blanda salt, socker och vitpeppar. Gnid in laxen med blandningen och lägg dillkvistar runt om. Lägg in laxen i en plastpåse och förslut den. Lägg in påsen i kylen, placera gärna en tyngd över och låt ligga i 1–2 dygn beroende på hur tjock laxen är. Vänd påsen någon gång.
3. Blanda senapen med socker, salt och vinäger. Tillsätt under ständig omrörning oljan lite i sänder. Rör ner dillen.
4. Skär laxen i tunna skivor och servera den med gravlaxsåsen.

LAXFJÄRIL MED SVAMPSÅS

● 4 pers ● 45 min

4 laxfjärilar à 150 g
salt och citronpeppar
2 msk smör

SPENATTIMBAL

200 g djupfryst bladspenat
1/2 dl gräddfil
1 msk hackad gul lök
salt och citronpeppar

SVAMPSÅS

1 finhackad gul lök
2 msk smör
1 msk vetemjöl
200 g trattkantareller eller annan svamp
1 dl fiskbuljong
1 dl madeira
3 dl vispgrädde
salt och peppar
ev soja

GARNERING

löjrom, dillkvistar och citronklyftor

GÖR SÅ HÄR

1. Sätt ugnen på 175 grader.
2. Låt den djupfrysta spenaten rinna av så att det mesta av vätskan försvinner. Blanda spenaten med gräddfil och lök. Smaka av med salt och citronpeppar. Fyll små muffinsformar till två tredjedelar med smeten och grädda dem i vattenbad i ugnen i ca 20 minuter.
3. Smält smöret till såsen och fräs löken lätt i det. Tillsätt mjölet och späd därefter med fiskbuljong, madeira och vispgrädde lite i taget och vispa till en jämn sås. Låt sjuda tills såsen tjocknar. Hacka svampen och blanda ner den. Smaka av med salt och peppar. Tillsätt eventuellt lite soja så att såsen blir ljusbrun.
4. Salta och peppra laxfjärilarna och stek dem i smör i ca 4 minuter på var sida. Garnera med löjrom, dillkvist och citron.
5. Servera laxfjärilarna med svampsås och spenattimbaler.

För många är lax fisk nummer 1! Och visst är den både läcker och ganska enkel att variera! Här får du förslag på två rätter: Gravad lax med en smakrik sås och laxfjäril med spenattimbal och svampsås.

TIPS!

Gravad lax är mycket gott att halstra i tjocka skivor på hett järn.
Dillstuvad potatis passar fint till gravad lax.
Tillsätt lite crème fraiche om gravlaxsåsen önskas mildare.

OSTGRATINERAD SJÖTUNGA

● 4 pers ● 40 min

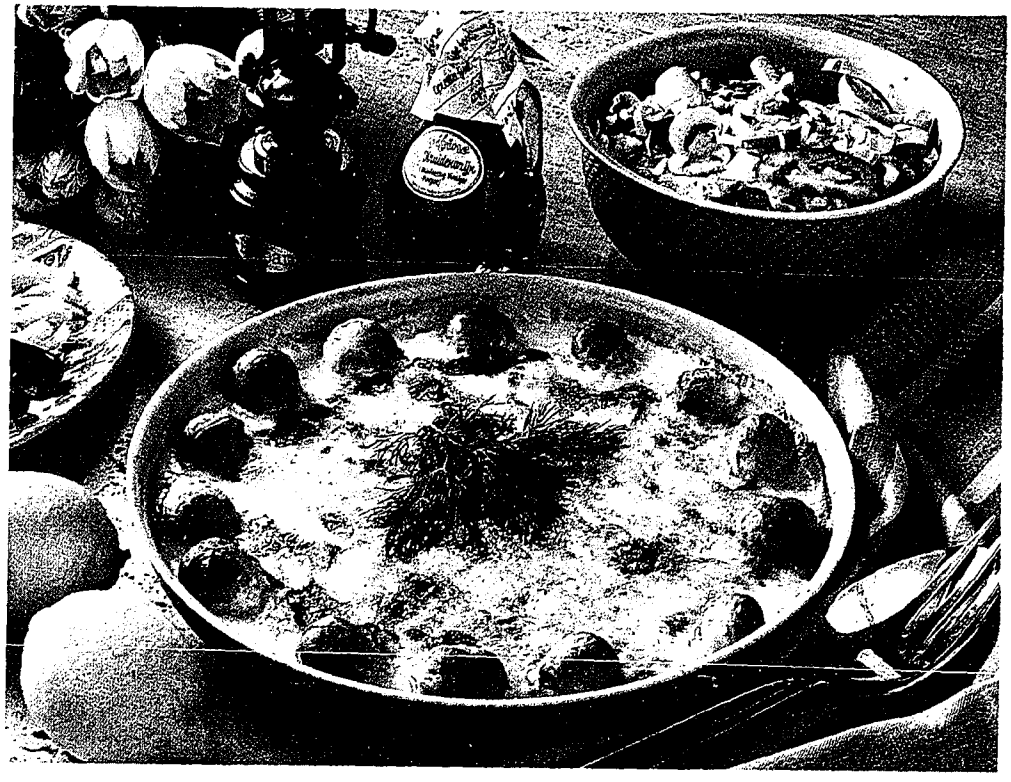
4 stora eller 8 små sjötungsfiléer
1 dl vitt vin
salt och citronpeppar
4 msk smör
1 dl riven ost
1 ägguła
3 dl vispgrädde
1–2 dl riven ost till gratineringen

TILL SERVERING

kokt ris, brysselkål och en god sallad

GÖR SÅ HÄR

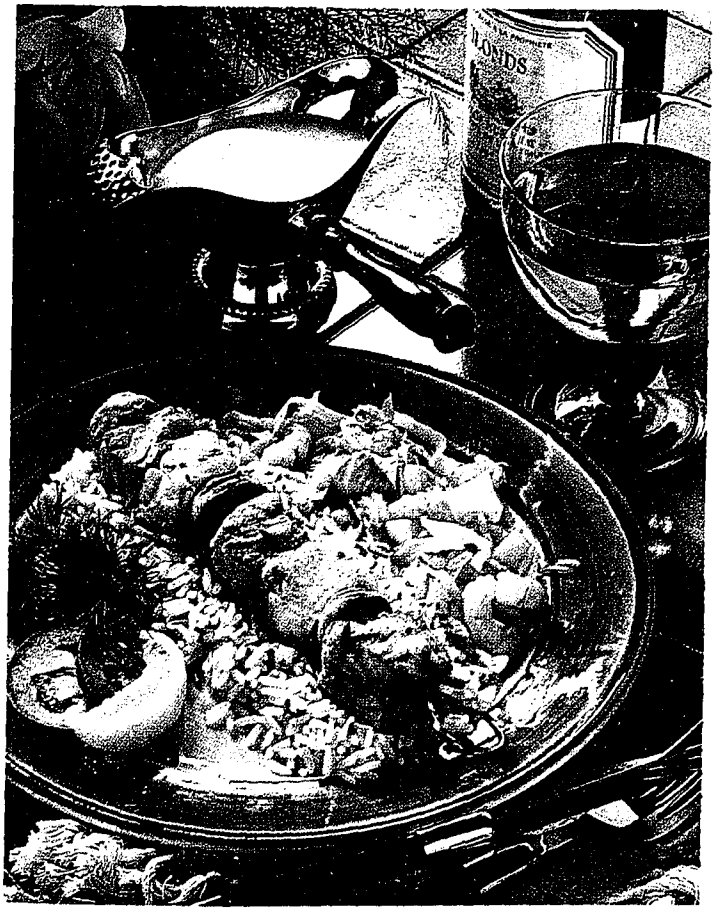
1. Lägg fiskfiléerna i en gratängform med låga kanter. Strö över salt och citronpeppar samt häll över vinet.
2. Sätt ugnen på 200 grader.
3. Blanda smör, ost och ägguła till en grynig massa och strö över fisken. Häll vispgrädden över och strö till sist rikligt med riven ost över.
4. Gratinera i ugnen i ca 25 minuter tills gratängen fått vacker färg och fisken är färdig.
5. Servera med lättkokt brysselkål, kokt ris och sallad.

Ostgratinerad sjötunga – elegant feträtt som sköter sig själv i ugnen!

TIPS!

Sjötungan kan bytas ut mot spättfiléer. Men ta då endast 1/2 dl vitt vin eftersom spättfiléer avger mer vätska.

TIPS!

Spetten kan även stekas på grilljärn ovanpå spisen. Du kan också variera med andra fisksorter, byt till exempel den vita fisken mot marulk eller annan fast, vit fisk.

Lättlagad liten bjudrätt – fiskbitarna marineras först innan de träs upp på spett och lagas i ugnen. En enkel sherrysås och kokt ris passar fint till.

FISKSPETT PÅ RISBÄDD

● 4 pers ● 40 min + 1 timme i marinad

300 g laxfilé
300 g hälleflundra utan ben
salt och citronpeppar
1 msk olja
3 msk citronsaft
1 msk vatten

SÅS

3 dl crème fraiche
1 dl sherry
1 fiskbuljongtärning

TILL SERVERING

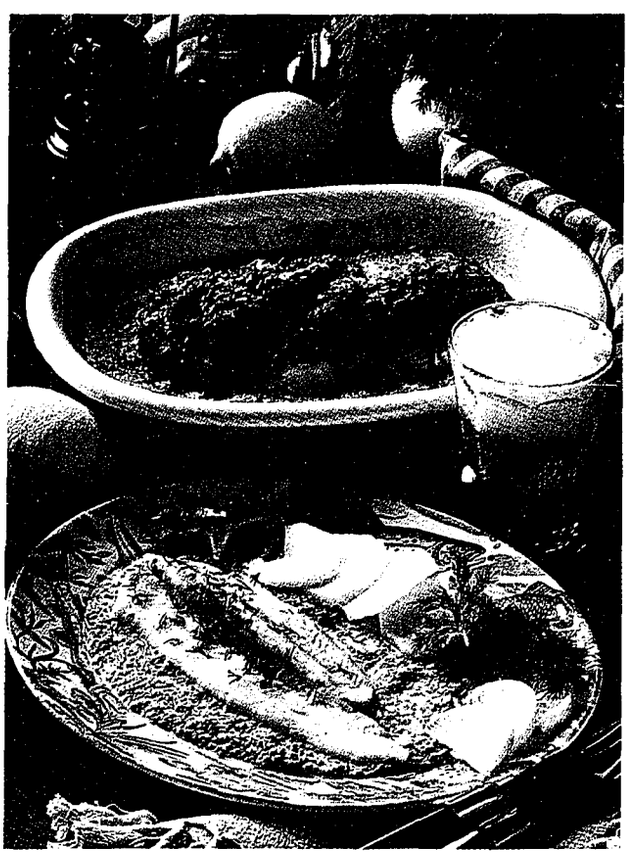
kokt ris blandat med klippt gräslök och persilja
strimlad isbergssallad med skalade räkor, tomat- och citronklyftor och dill

GÖR SÅ HÄR

1. Skär fisken i fyrkantiga bitar och lägg dem i en skål. Blanda olja, salt, citronpeppar, citronsaft och vatten till en marinad och häll den över fiskbitarna och låt stå kallt i ca 1 timme.
2. Sätt ugnen på 225 grader.
3. Varva fiskbitarna på spett och lägg dem på folie i en långpanna. Pensla över lite av marinaden och sätt in dem i ugnen i 7–8 minuter.
4. Blanda samman ingredienserna till såsen och hetta upp. Servera spetten på risbädd och garnera.

Stekt strömming är en klassiker bland all god husmanskost. Här har vi fyllt den med lök och persilja och bjuder ett hemmalagat potatismos till. Mums!

Torskblock med kaviar och champinjoncrème – eller rysk spätta som rätten också kallas – serveras här med kokt, pressad potatis. En smakrik sås med gräslök och spenat passar utmärkt till fiskfilén.

STEKT FYLLD STRÖMMING

● 4 pers ● 50 min (förutsatt att rensad strömming används)

1 kg hel eller 600 g rensad strömming
1 dl grovt rågmjöl
1/2 dl ströbröd
1 1/2 tsk salt
4 msk margarin

FYLLNING

2 finhackade gula lökar
1 dl klippt persilja
1 msk margarin

POTATISMOS

800 g potatis
1 1/2 dl varm mjölk
salt och peppar

GARNERING

citronklyftor och persiljekvistar

GÖR SÅ HÄR

1. Rensa strömmingen och skölj av den väl. Låt den rinna av. Blanda ströbröd, rågmjöl och salt på en tallrik.
2. Låt löken puttra på svag värme i matfettet några minuter utan att få färg. Blanda lök och persilja. Lägg ihop strömmingen två och två med fyllning emellan. Vänd strömmingen i paneringen. Stek dem gyllenbruna i matfettet ca 3 minuter på var sida.
3. Skala och dela potatisen i mindre bitar och koka dem mjuka i vatten. Häll av vattnet. Pressa potatismoset genom purépress och tillsätt mjölken. Arbeta moset luftigt med elvisp. Smaka av med salt och peppar. Servera strömmingen med citronklyftor och garnera med persilja.

TORSKBLOCK UNDER KAVIARTÄCKE

● 4 pers ● 40 min

1 torsk- eller sejblock, 600 g
1 burk champinjoncrème, ca 185 g
1 burk svart kaviar, 100 g
3 dl vispgrädde
salt och citronpeppar

TILL SERVERING

kokt pressad potatis

GÖR SÅ HÄR

1. Sätt ugnen på 200 grader.
2. Lägg det upptinade torskblocket i en ugnssäker form. Bred över champinjoncrèmen och därefter den svarta kaviaren. Vispa grädden och smaksätt den med salt och citronpeppar. Bred grädden över kaviaren.
3. Ställ in fatet i ugnen och grädda i ca 30 minuter tills torskblocket känns färdigt och gratängen fått vacker färg. Servera med pressad potatis.

TIPS!

Variation på fyllning till strömmingen: hackat äpple, lök och klippt dill eller en blandning av kryddgrönt och senap.

TIPS!

Torskmiddagen går snabbt att göra. Förbered rätten och bred bara grädden över innan du sätter in fatet i ugnen.

FISKFILÉ I SPENATSÅS

● 4 pers ● 30 min

500 g spättfilé eller annan plattfisk
citron
salt och peppar
1 1/2 msk smör

SÅS

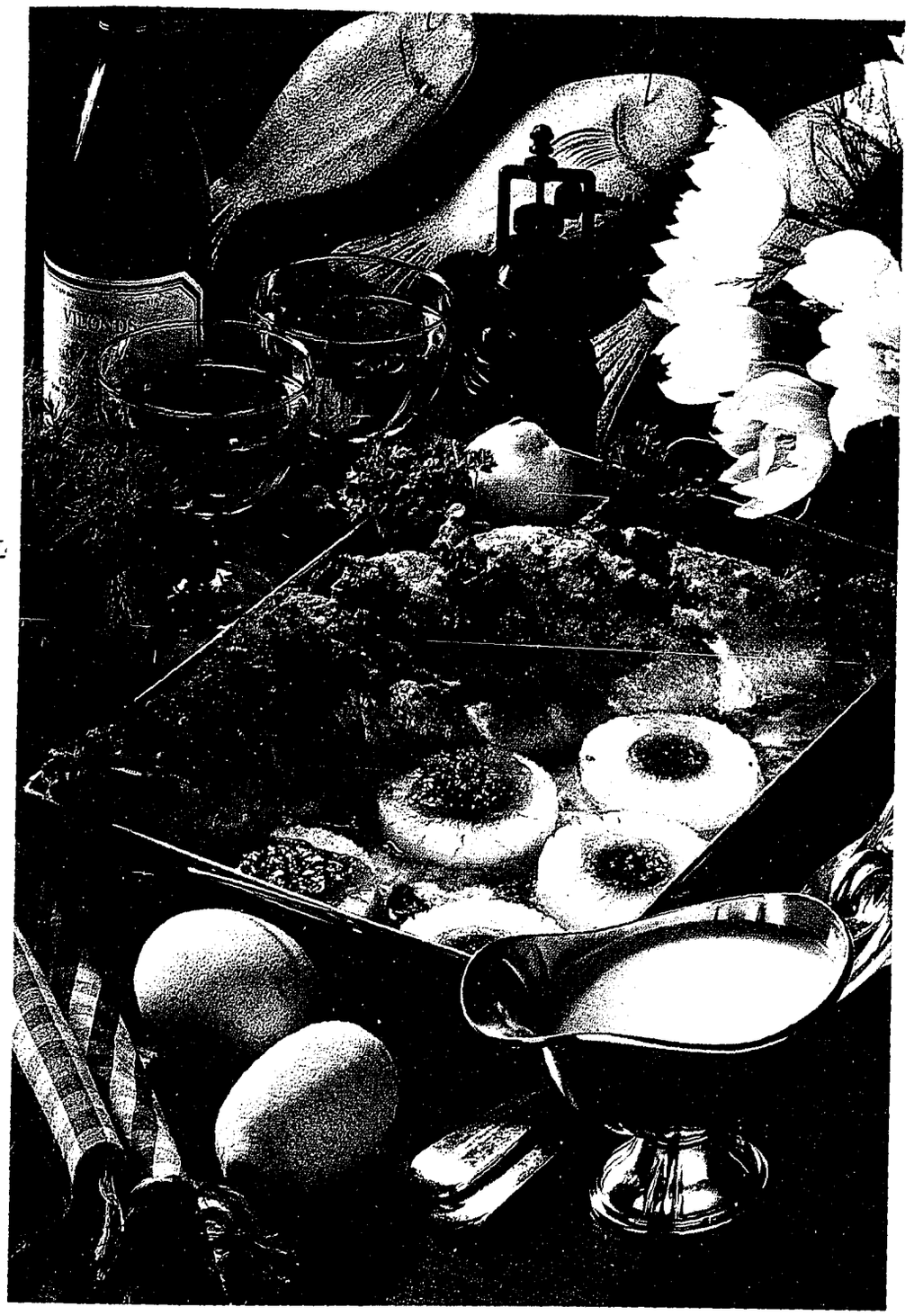
2 tsk vetemjöl
2 dl crème fraiche
1 litet pkt hackad djupfryst spenat
2 msk finklippt gräslök

GARNERING OCH SERVERING

citronskivor och dillkvistar
paprikastrimlor
kokt skivad potatis

GÖR SÅ HÄR

1. Pressa citronsaft över fiskfiléerna och strö över salt och peppar. Smält smöret i en traktörpanna och lägg ner fiskfiléerna och låt dem sjuda sakta i sitt eget spad några minuter tills fisken är vit och fast. Tag upp filéerna ur spadet och håll dem varma.
2. Vispa ut mjölet i lite vatten och red spadet. Tillsätt crème fraiche och till sist spenat och gräslök. Hetta upp såsen och fördela den på tallrikarna och lägg fiskfiléerna ovanpå. Garnera med dillkvistar, paprikastrimlor och citronskivor. Servera skivad potatis till.

Marinera först gösen, fyll den med champinjoner, tomater, gräslök och persilja och stek den sedan i ugnen. Det blir en underbar middag! Fisksåsen kan du variera på många olika sätt.

FYLLD STEKT GÖS

● 4 pers ● 60 min + 1 timme i marinad

1 gös på ca 1 kg
1 dl vispgrädde
2 msk smör

MARINAD

2 msk pressad citronsaft
1 dl vatten
2 tsk salt
1/2 tsk vitpeppar eller örtpeppar

FYLLNING

100 g färska champinjoner
2 tomater
1/2 dl klippt gräslök och persilja
1 msk smör
1 msk skorpmjöl

TILL SERVERING

ananasringar med mango chutney
kokt potatis eller ris

GÖR SÅ HÄR

1. Sätt ugnen på 175 grader.
2. Rensa och fjälla fisken. Be gärna att få detta gjort i affären. Skölj fisken väl. Blanda samman marinaden. Marinera fisken i ca 1 timme. Vänd den då och då.
3. Rensa och hacka champinjonerna i små bitar. Hacka tomaterna. Smält smöret och bryn champinjonhacket några minuter. Tillsätt tomathacket och det kryddgröna och låt puttra någon minut.
4. Tag upp fisken ur marinaden och skär snitt längs sidan och lägg i fyllningen. Lägg fisken i en långpanna och strö över skorpmjöl. Klicka över smör.
5. Stek gösen i ugnen i ca 45 minuter tills köttet känns färdigt. Späd med grädde mot slutet av gräddningen.
6. Vid servering: Lägg ananasringarna på ena sidan och fyll hålen med mango chutney. Servera med potatis eller ris.

FISKSÅS MED VARIATION

● 4 pers ● 20 min

2 msk finhackad gul lök
1 msk smör
2 dl vitt vin
1 fiskbuljongtärning
saften av 1/2 citron
4 dl vispgrädde
1 msk smör
1 msk vetemjöl
salt och kajennpeppar

GÖR SÅ HÄR

1. Smält smöret i en kastrull och tillsätt lök, vin, buljongtärning och citronsaft och låt allt koka tills hälften återstår.
2. Blanda samman smör och mjöl till en massa. Tillsätt grädden under ständig vispning och tillsätt smörblandningen i klickar. Låt såsen koka i 10 minuter tills den tjocknat. Späd eventuellt med lite mer grädde eller vin om såsen är för tjock. Sila den och smaka av med salt och peppar.

FÖRSLAG TILL OLIKA SMAKSÄTTNINGAR

● Såsen kan smaksättas med löjrom eller finhackad svamp.
● Det vita vinet kan utbytas mot 1 1/2 dl sherry + 1/2 dl vatten till en god sherrysås.
● Till örtsås: Tillsätt 2 dl finklippt kryddgrönt, till exempel gräslök, persilja och dill samt lite torkad dragon.

TIPS!

Den goda fisksåsen, som du kan smaksätta på flera olika sätt, passar till många av veckans fiskrätter.

STEKT SPÄTTA

● 1 pers ● 30 min

1 portionsspätta, ca 350 g
2 msk smör
1 ägg
1/2 dl grovt rågmjöl
salt och citronpeppar

TILL SERVERING

kokt potatis, remouladsås, citronklyftor och dillkvistar

1. Torka av fisken med hushållspapper så att den blir lättare att hålla i. Skär bort huvudet. Inälvorna sitter strax under huvudet och följer med när huvudet tas bort.

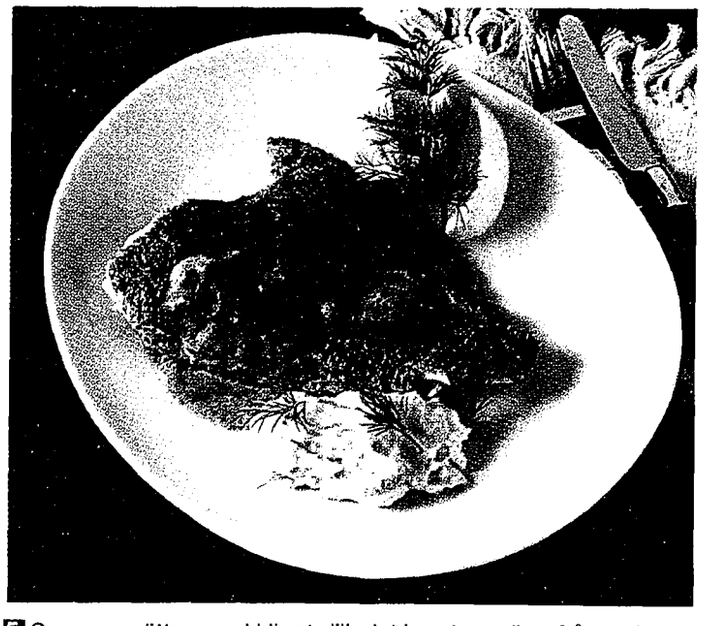
2. Tag bort skinnet på ovansidan. Stick in knivspetsen alldeles under skinnet vid kanten där huvudet suttit och drag upp en flik.

3. Ta tag i fliken med en tygbit och riv försiktigt av skinnet. För med den andra handen tätt intill skinnet så att fiskköttet inte lossnar.

4. Panera fisken. Vispa upp ägget lätt. Blanda rågmjölet med salt och citronpeppar. Vänd spättan först i ägg och därefter i mjölet (för att få en knaprig yta). Hetta upp smöret tills det blir nötbrunt och stek spättan i 4–6 minuter på var sida.

5. Servera spättan med klippt dill, det brynta smöret från stekpannan, kokt potatis, remouladsås och citronklyftor.

TIPS

Här får du recept på en god remouladsås att servera till den stekta spättfilén.

Det här behövs
2 dl majonnäs
2 msk klippt persilja
1/2 tsk torkad dragon
1 msk hackad kapris
1/2 tsk torkad körvel
1/2 hackad ättiksgurka
1 msk citronsaft
1 msk ansjovisspad

GÖR SÅ HÄR

Blanda alla ingredienserna till en fin sås.

Säger dig namnet Domrémy-la Pucelle något? Där föddes en märklig kvinna vars hus finns kvar. Vad hette hon?

GRÖNSKANS TID | USCH! | BÄR RIKA DAMER | MITT EMOT | GÖR EJ PLASTBÅT

STIG | GRÖDA MED STÖD

TRÄFFANDE | BANALA MENINGAR | BLIR DET EFTER FISK | SEGELARISTOKRATI

LITVÄXT

DÄRTILL MED PERSONLIGHET

DUBBELNAMN

BÄRANDE UNDERREDE

Vad kallas det mannen har på skulten?

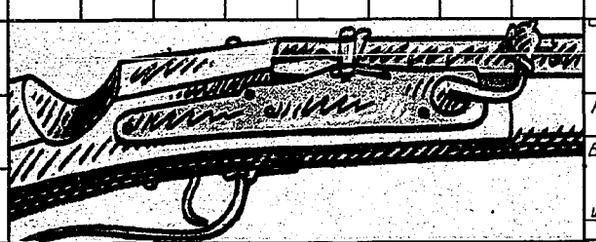
Vilken stad har denna vackra dam i sitt vapen?

TÄVLING MED VARIERAD STARTPLATS | SCENPRODUKTER | KONCENTRAT | FUSKA I JOBBET | JORDVIBRATION | VILL OMSTÖRTNING

Långhalsat gitarrliknande instrument med extra resonanslåda, 6 + 13 strängar. Spelas i Indien, men vad heter det?

SMITTSÄKER | ETABLISSEMENT | FRITT VAL BRUKAR

STAM OM VÅREN TURF | YNGLINGAKUNG

Hej alla skyttar! Vad är detta?

"ÄMYNNINGS"STAD | OMRÅDE I SYDEUROPA | HÄNGBESTÅNGEN FYR | BYTER OFTA NAMN | FORNSVENSK KUNG | ÖPARADIS | PLOMMON | MÅLANDE | FEMININT | GISSNING

RAGNARÖKSULVEN | INTERN. LUFTTRANSPORTORGAN I TÄTEN

KÄRLEKSFULLT | SÄTT ATT FÖRDRIVA TIDEN | STOR FRAMGÅNG

KNAPPT BLIR SEGLET | OTREVLIG GÄST | "ODÖDLIG" KURTISAN | HÄLSOMOST | NATURSCENERI

FIKTIVT RÅOLJA | KOLLI | RÄTTEGÅNGSÄRENDE

FÖRPÅTRÄNDE | DEL AV STAFFANSTORP | SKICKELSE | BATSEBAS MAN | LÄR MAN FÅ I UDDEVALLA | VANLIG AMERIKANSKA

FLYGER VINGLIGT

Vilken kapplöpning räknar av traditionen den elegantaste sporten?

TITTAR AVUNDSJUK | BOKFORMAT

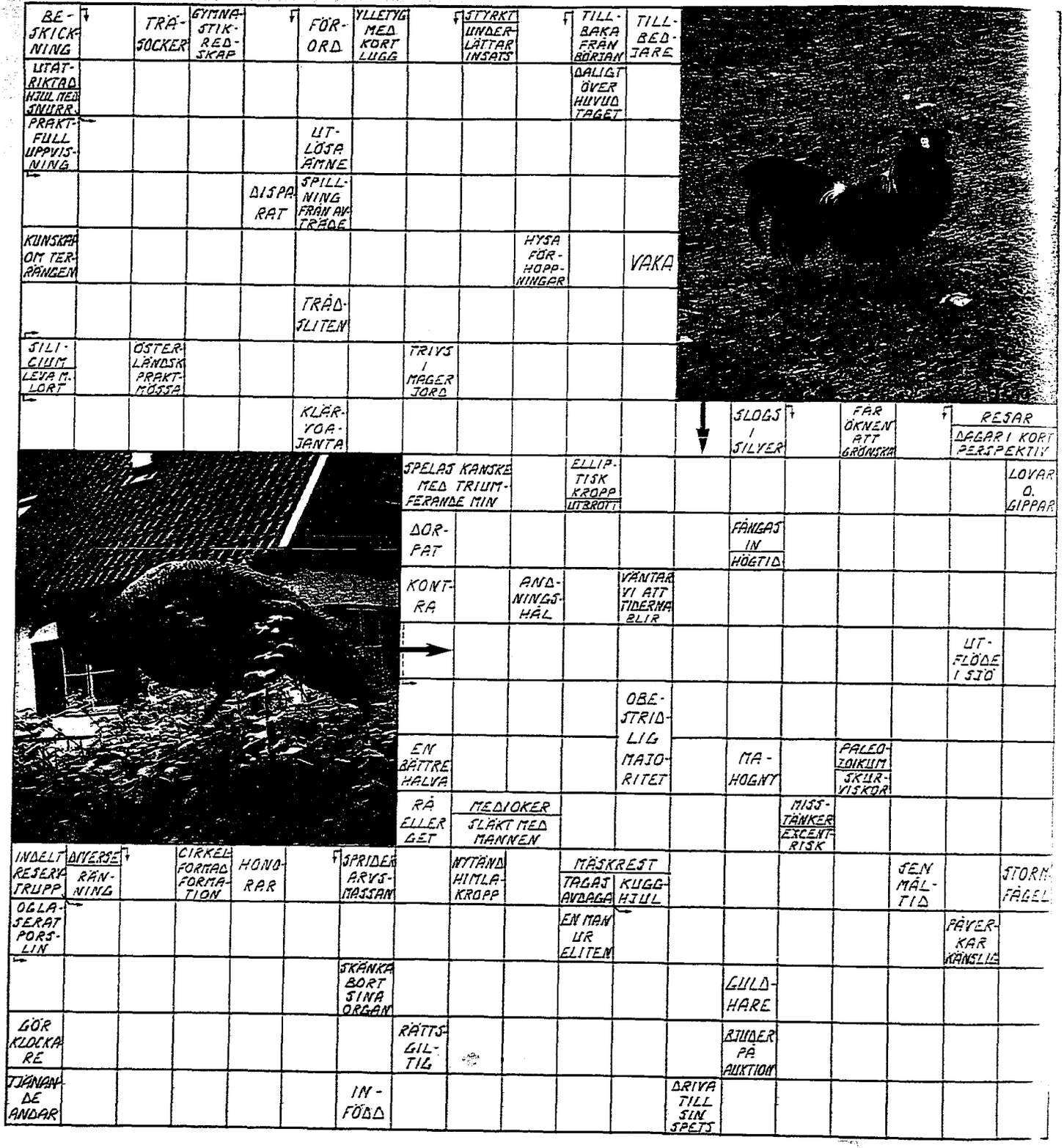
Vilken rysk ätt kom på tronen med Mikael?

TÄCKELSE

SKÖNING OCH MÅNGEN ANNAN DONING

Av **GEORG SKOGBERG Bild: GERARD SKOGBERG**

1:a–10:e pris 99:–. Kupong se sidan 76.

Geni-krysset ⑧

Av UNO GÖRANSSON

1:a och 2:a pris är 99:–, 3:e–10:e pris är 50:–. Kupong se sidan 76.

Geni-krysset ⑧

Av UNO GÖRANSSON

1:a och 2:a pris är 99:–, 3:e–10:e pris är 50:–. Kupong se sidan 76.

DETTA VAPEN ÄR FRÅN 1500-TALET. KATTEN I VAPNET HETER FITZY. HAN ÄR EN HJÄLTE OCH UTNÄMNDES - TILL VAD?

HÄR STOR KRAGE | FOGAT | SEXA | GER BAK SMÄLLA | PÅ TECKNINGEN BÄR GUDINNAN EN SKALLRA VAD HETER DEN? | JAGAR FILMPANTER | "... OH KATT, LJUSET I MIN KAMMARE. OH ÄLSKADE KATT" | VÄL | OM FUL SÄGER SKÄNING | MAKAKEN

JALUSIDEL | GÄSPAR LÄTT

KAN RINNA | OSSTAD | LOCKIG JÄMARE

FÜRSTENBERG I JET-SET | FAT

PETRI BREV 5:8 | VARUPARTI | TECKNADE BRUNHOFF | FYLLER BIRGLAD

METSPÖ | BYTER SKINN | RINNER UT I BISCAYABUKTEN | HELIG TALLRIK

...SKENHELIGT | KÄLKBORGARE | KROSSKR | BÖNHASER! | FÖR PLAGG | HADE SEX HUVUDEN | SOLGUDEN RA INTOG KATTLIK SKEPNAD | STÖFF I SÄCK

DÅ HAN SLOGS MOT SIN ONDE ORMFIENDE. VAD HETTE HAN? | BÄRS AV ALPACKA | TAR DET MED RO | RÄNNA | STÄDRUM | KAN VAKEN STOPPA

...EN AV "FELISARNA" | GJORDE KATTFUGAN | PORTER BLIR ETT MED RING

...PLATINAMETALL | ÖSEL | FÄRGKAR PÅ STUBINEN | URKANTON | FÄSTA | STADGAN

SKREV "DE RÖDA KAFFORNA" | SKA SKADAD VARA I PUDRAT | DAGAS VÅREN

...GER VISS TÄCKNING

VÄLKOMNAS NOG | KOMMER MED BESKED | SÄGER BIN IBLAND | SA SVIKEN | HJÄLPER

...TRÄTA | ÄR VERSINDELAT | LOPP | TÄPPER TILL

...OFTA ANVÄNDE | SKALDAR JAPAN | FÖRGÅNGEN | MUSIKALEN CATS SKREV WEBBER | INLEDER ATTACK

...GANGSTERMATT | KLINKSTYCKE | DEN BASERAS PÅ EN STORY AV EN KÄND FÖRFATTARE. VEM? | KATTBYTEN

...ÄRDSB | URLÄGE | BÅDE LO OCH COLOCOLO | VARA PÅ BENEN | HELLASMAN

...CK YFOS ...GT | SKÄRPTA | MAN I POLEN | DANSVISA

KEATSKVÄDE | TÄVLING | HÖGTIDSDRÄKT | RUNT ONA

...SSEN | LÅTER PIP | INAKOS DOTTER

...OKAR ...ÄRJEER | HÄR EN, GOD IDE ATT SÖKA ORKIDÉ

I EGYPTEN VAR KATTEN EN LEVANDE SYMBOL FÖR DENNA 5000 ÅR GAMLA GUDINNA. VAD HETER HON?

Lilla A-korsordet ⑨

Av OTTO KLEESE Illustrationer: SUSAN BÅGE

...a och 2:a pris är 99:–, 3:e–10:e pris är 50:–. Kupong se sidan 76.

VAD HETER TEATERFIGURERNA?

VAD KALLAS EN UNDER-AVDELNING AV ROMERSK LEGION?

FRANKISK KUNGAÄTT. DESS FRÄMSTE MEDLEM, KLODVIG, GRUNDADE DET FRANKISKA RIKET. ÄTTEN BLEV KÄND FÖR SINA YTTERST BLODIGA SLÄKTFEJDER

ETT GAMMALT SÄLLSKAPSSPEL, SOM SPELAS MED BRICKOR. VAD HETER DET?

VAD HETER TONSÄTTAREN?

HUVUDSTAD I REPUBLIK BESTÅENDE AV EN ÖGRUPP I INDISKA OCEANEN, SYDVÄST OM FRÄMRE INDIEN

SAMMANSLUTNING AV SÄLJARE ELLER PRODUCENTER FÖR ATT BEGRÄNSA INBÖRDES KONKURRENS

VAD HETER MED EN FÖRKORTNING OXFORDGRUPPRÖRELSEN

FORNGREKISKT KNYTKALAS

SLOTTSRUIN PÅ ÅLAND PÅ HUVUDÖNS ÖSTRA KUST

ÄMNE SOM ANVÄNDS I KÄRNREAKTOR FÖR ATT BROMSA NEUTRONERNAS HASTIGHET

RÄT LINJE SOM SKÄR EN KURVA I TVÅ ELLER FLERA PUNKTER

AROMATISKT KOLVÄTE, UTVINNS UR STENKOLSTJÄRA. ANVÄNDS SOM MALMEDEL

TILL VILKEN GRUPP HÖR DESSA VARELSER?

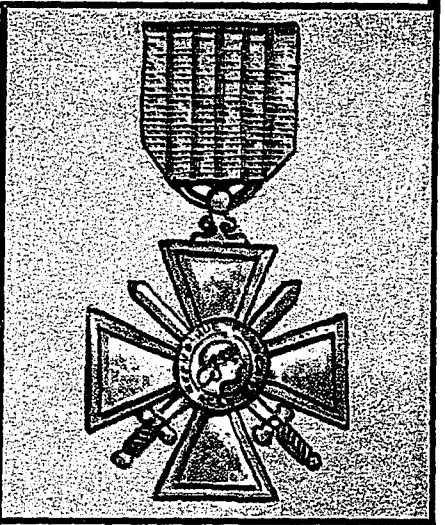

Stor-krysset ⑩

VAD STÅR DEMONSTRANTERNA FÖR?

KRIGSKORSET KALLADES DENNA MEDALJ SOM GAV TILLTRÄDE TILL EN FASCISTISK ORDEN. VILKEN?

D KALLADES KONSTNÄREN?

VAD HETER FÖREMÅLET?

KNUTET FISKEREDSKAP FÖR VINTERBRUK

Av JAN EKVALL Bild: IBL Illustration: LENA JOHANSSON-GOVOROVSKI

1:a–10:e pris 99:–. Kupong se sidan 76.

Plocko ⑪

	O		I		R		■		S		I		T	
R	■		■			■		■		■	■	P	■	I
	S		N	■	S		E		E	■	S		L	
T	■			L		E	■	E		K		L	■	I
	■		■	■	I	■	■		E	■	■		■	
K				I		T	■	A		L		G		A
	O		I	■	■		R		■	■	G	■	O	■
I		O		E		A	■	T		A		E		I
	■		■	■	A	■	■	■		■	■		■	
F	■	O		A		A	■	Ä		G		L	■	G
	R		A	■	S		A			■	N		G	
L	■	E	■	■		■		■		■	■	P	■	T
	I		B		N		■				S		L	

JSON

I PLOCKO ska du bilda ord i de vågräta och lodräta raderna. Ett antal bokstäver finns redan utplacerade i rutsystemet. För dig gäller det nu att plocka in nedanstående bokstäver i de tomma rutorna så att riktiga ord bildas. I de två markerade rutfälten ska förnamnen på de båda personerna på bilderna plockas in.

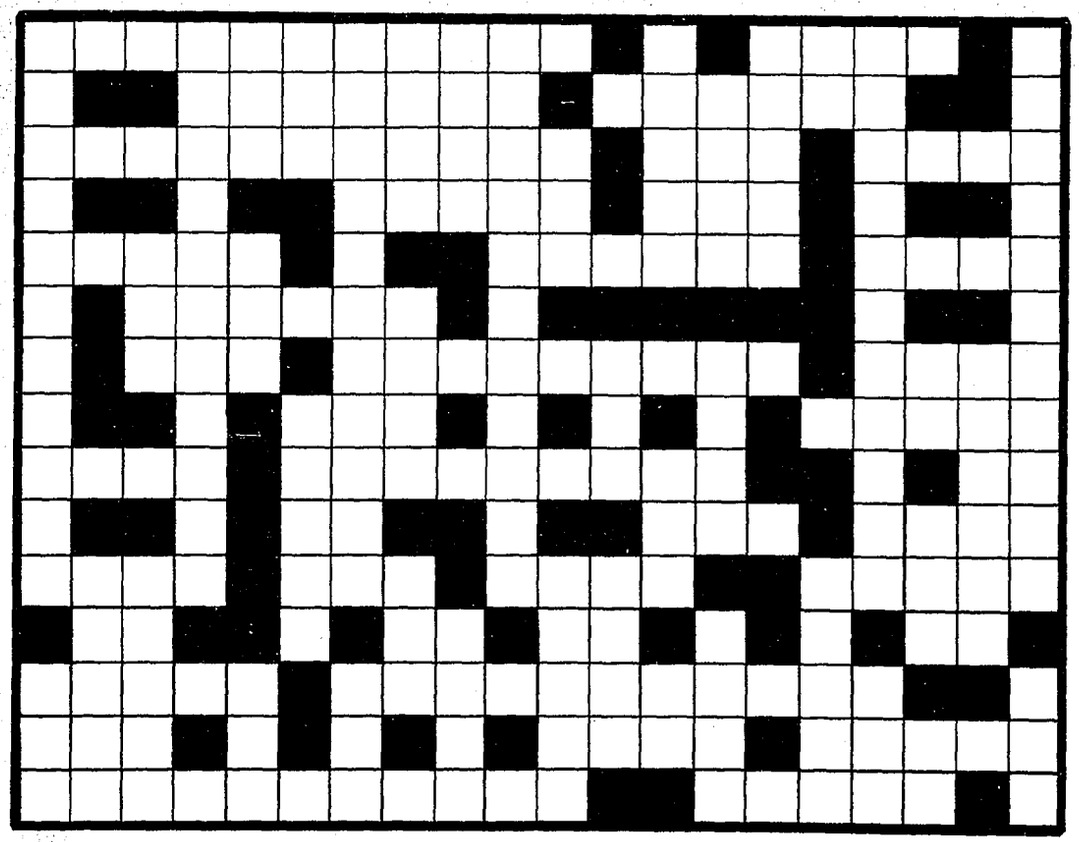
ANVÄND FÖLJANDE BOKSTÄVER

A A A A A A A B D D E E
E E E E E G G G G I I I
I I I I K L L L L L L M
N N N N N N O O O O P P
R R R R S S S S T T T T
U V V Ä Ö

Av JAN-E ISRAELSSON
Bild: ALLERS FOTOSERVICE

1:a och 2:a pris är 75:–, 3:e–5:e pris är 50:–. Kupong se sidan 76.

HAMMAR PLAST SARVIS

Av JAN EKVALL

Kriss-Kross ⑫

Fläta ditt eget korsord med hjälp av dessa ord:

2. DS LE OR RA SA SE SY TR YR ÅT
3. AKT ALN EST GLI HAT KNÄ KUT MED OBI OND OST PAR RAD RAR RAR ROP SET TOR TÅR ULL VAL
4. ADEL ALEN ARGA EGAL ETTA GLAS KNAP LANK LETT LYSA NAIN NOLL RASK TAFT TANK TING YMER
5. AGENT ANADE DARRA DRESS DROPP ENORM ESSET ETTER ISTER LADDA LIERA NYTTA OKTAV SKAKA
6. ANKARE ESSENS SVANEN TRAMPA
7. RALLARE
9. KUNGARIKE RAKRYGGAD
11. AVDELNINGAR GREPPVÄNLIG JASSKONSERT KLISTERBURK KRAMSFÅGLAR REAKTORHALL SEGELFARTYG SKALDEKONST SKOGVAKTARE TRAPPRÄCKE

1:a och 2:a pris är 75:–, 3:e–5:e pris är 50:–.
Kupong se sidan 76.

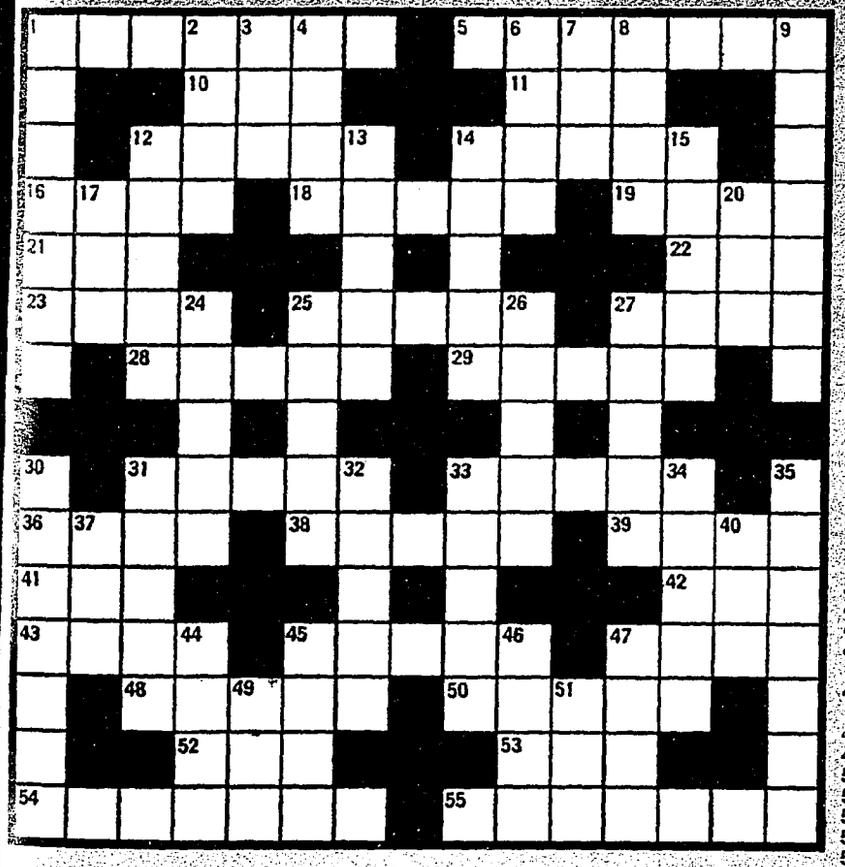

Musik-krysset (13)

BÄRS MEST PÅ FEST		LÅNGSAMT FÖR PIANISTEN	ÄLSKADE LEANDER	HAR MÄNNISKOKÄNNEDOM	I ALLRA MINSTA LAGET		FICK FOCKAD YTTERLIGHET			HYLLNINGSDIKT	DRA PÅ MUNNEN
→								↘			
FRIGGS ÄKTA HÄLFT					MIA		SMYCKESTEN 2+4				
DRAR UPP GRÄNSER											HJORTUNGE
STRAVINSKY					UPPSÖKER BILÄGARE DÅ OCH DÅ					FINNS NOG I VERKTYGSLÅDAN	
STÅR FÖR NICKEL			UNDERVISA		GULDMAKERI BERÖM						
SJÖNG X MED STOR INLEVELSE							VIND				
STYCKE FÖR EN STÄMMA	BYGGS PÅ LÖSAN SAND	DIAMANTÄMNE				OMRÅDE I GRÖNA HISSEN			GER GRÖN YTA		SPÖKDJUR
↳							KAN KALLAS KRAN				
KÄND DANSK BADORT		KLAR TANKEGÅNG					PÅ LASSO	TÅG			

Av MARIA ARGIROUDAKI
Bild: ALLERS FOTOSERVICE

1:a och 2:a pris är 75:–; 3:e–5:e pris är 50:–. Kupong se sidan 76.

1:a och 2:a pris är 75:–, 3:e–5:e pris är 50:–.

VÅGRÄTT

1. Sådant smör är inte gott.
5. Är den som för kraftspråk.
10. Trivs i floder.
11. Finns på bark men ej på träd.
12. Indisk myntenhet.
14. Fågellåt och olåt.
16. Material till skjul.
18. Finns på lastrum.
19. Saltmått.
21. Dunst.
22. Vanlig fråga.
23. Roddbåten.
25. Okränkbar.
27. En som for våldsamt fram.
28. Faller Svartån ut i.
29. Hoppas optimisten alltid på att få.
31. Nöd.
33. Fästning.
36. Löpares belöning.
38. Annat namn på skogsområde.
39. Är snabb expedition.
41. Vikt i Leningrad.
42. Irländskt förnamn.
43. Har den som klär sig väl.
45. Hette den afrikanska floden före 1971.
47. Känner den utträkade.
48. Sårsöm.
50. Härskar Agni över.
52. Gläder sig ung flicka åt.
53. I egoistens mun.
54. Känt för att darra.
55. Namn på pärlan.

LODRÄTT

1. Leksak som ger motion.
2. Tar evigheten ej men ledigheten (tyvärr).
3. Får den som roffar åt sig.
4. Landsförvisning.
6. Rå.
7. Äger sälta.
8. Bitter och butter.
9. Blev uppväckt från de döda.
12. Ibland på isklädd sjö.
13. Konstnärlig prins.
14. Brukar det finnas dyrbarheter i.
15. Nouveauté.
17. På laxen.
20. Säger den som bär tung börda.
24. Nykomling.
25. Var Thais en.
26. Talade sfinxen i.
27. Biblisk person.
30. Lärdomsstad.
31. Gjorde allt han rörde till guld.
32. Har ordet i sin makt.
33. Obestämd myckenhet.
34. Söt.
35. Form av välvilligt beskydd.
37. Svårt att få i trängsel.
40. En efter en...
44. Omfångsrikt vedträ.
45. Pryder ej image.
46. Behövs förrätt det skall gå som smort.
47. Djurs liggplats.
49. Förekommer vid banketter.
51. Forntida dansk.

Parkettproblem (14)

Kupong se sidan 76.

Knepiga flätan (16)

Av LENNART NILSSON

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1										
2										
3										
4										
5										
6							■	Ä	T	T
7							E			
8							S			
9							T			
10							■			
11										
12										

1:a och 2:a pris är 75:– och 3:e–5:e pris är 50:–. Kupong på denna sida.

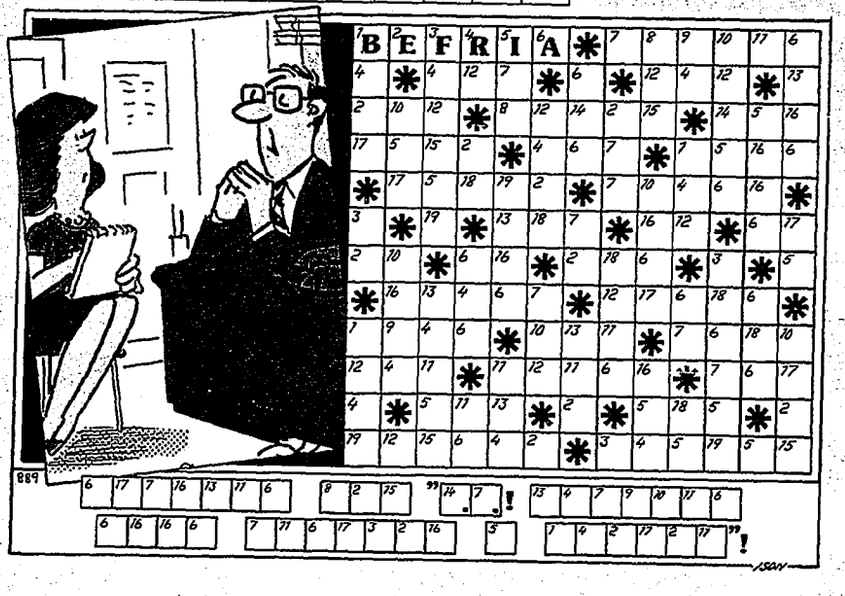
I Knepiga flätan är det en eller flera frågor att besvara på varje lodrät och vågrät rad. Du ska själv också placera ut de svarta rutorna. Hur många de ska vara står inom parentes i slutet av varje rad. För att du ska komma igång lättare är redan ett lodrätt och ett vågrätt ord ifyllt liksom en svart ruta.

VÅGRÄTA ORD

1. Figur skapad av Albert Engström ....(1)
2. Skådeplats – Argon för kemisten ....(2)
3. Är väl romanser ....(0)
4. Trivs vid vatten – Stamfar för de semitiska folken ....(2)
5. Engelsk adelstitel – Natrium....
6. Andfåglar med långa halsar – Klan ....(
7. Pardans i 3/4-takt – Härk ....(
8. Kvinnoskönhetens gudinna....(
9. Bakvatten – Tidig stund ....(3
10. Yttrade – Vågrät gång – Svagt åtdragen....(2
11. Hjälteepos som skildrar belägringen av Troja – Färsk ...(1
12. Garneringssnodd på möbler – Färgton....(1)

LODRÄTA ORD

A. Dröm – Är på dåligt humör....(2)
B. Har svårt för att sitta still – Sänka sig mot marken ....(1)
C. Formbart material – Kvinnligt naturväsen – Riktning ....(2)
D. Lustbetonad inriktning – Park....(1)
E. Central del – Ofta på gammeny – Väderstreck....(3)
F. Luft – Skämd....(2)
G. Läkekonstens gudinna – Balt – Månfas ....(3)
H. Omger ona – Fortfarande – Bär kottar....(4)
I. Ombud med företrädesrätt – Rovfågel ....(4)
J. Svensk nationalscen – Sky ....(1)

När du löst det här kryptot får du veta hur texten till skämtteckningen lyder.
Samma tal motsvarar hela tiden samma bokstav. Veckans givna ord är BEFRIA och av detta framgår att talet 1 motsvarar B, 2 motsvarar E osv.
Fyll nu samtliga rutor så att ord bildas vågrätt och lodrätt.
När rutorna är fyllda ska du flytta ner bokstäver till motsvarande rutor i rutkedjan under kryptot. Har du löst kryptot riktigt ska du här kunna läsa texten till skämtteckningen.

Av JAN-E ISRAELSSON Bild: NORSK SERIEBYRÅ

Roliga kryptot (15)

1:a och 2:a pris är 75:– och 3:e–5:e pris är 50:–. Kupong på denna sida.

KUPONG TILL KRYSS-EXTRA NR 7

Kryssa för de korsord du löst.

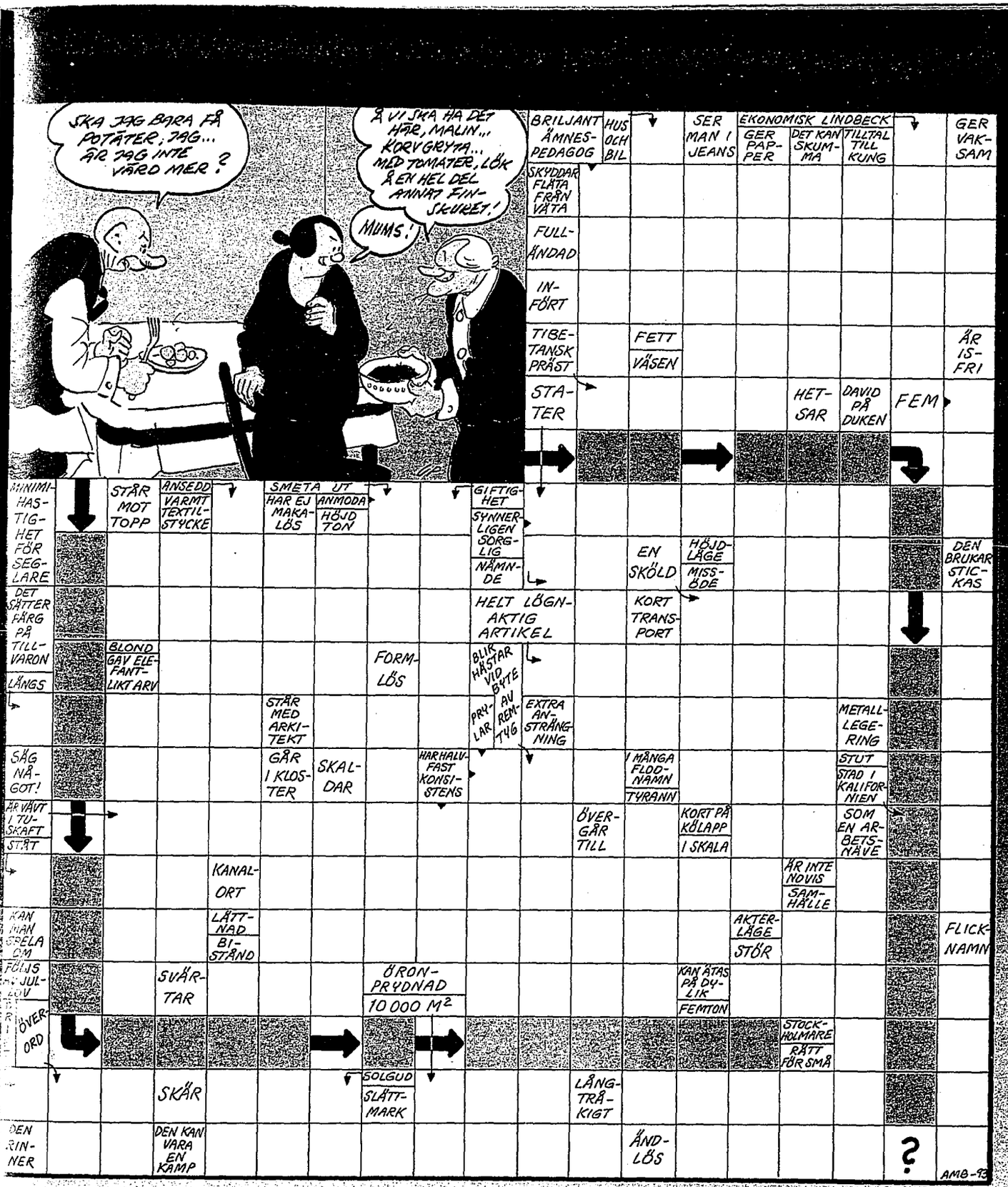
Sänd kupongen och de lösta kryssen i fullt frankerat kuvert till Allers, 259 95 Helsingborg så att vi har dem senast den 28 februari. Märk kuvertet ALLERS NR 7 samt med numren på de lösta kryssen. Olika tävlingsbidrag i märkta innerkuvert kan sändas i samma ytterkuvert om detta märks TÄVLINGSBREV. Lösningarna kommer i nr 10 och pristagarna i nr 15.

Namn:_____

Adress:_____

Postnr:_____ Postadr:_____ A 7/94

- (1) Allers-krysset
- (2) Dubbel-rutan
- (2) Rebus-krysset
- (4) Familje-krysset
- (5) Lätta krysset
- (6) Vi i femman
- (7) A-korsordet
- (8) Geni-krysset
- (9) Lilla A-korsordet
- (10) Stor-krysset
- (11) Plocko
- (12) Kriss-Kross
- (13) Musik-krysset
- (14) Parkettproblem
- (15) Roliga kryptot
- (16) Knepiga flätan
- (17) Kronblom-krysset

Kronblom-krysset ⑰

Av ANN-MARIE BERGSTRÖM Bild: GUNNAR PERSSON

1:a–5:e pris Kronblom-T-shirt, 6:e–10:e pris 2 Kronblomkortlekar. Kupong se sidan 76.

Roman av KRISTINA ÖSTRÖM
Teckning av ROBBIE MILLS

Detta har hänt: Isabella är överlycklig när hon blir anställd på rederiet av ägaren *Gustaf Nordmark*. Han ger ett sympatiskt intryck och hon är övertygad om att de kommer att arbeta bra tillsammans. Därför känns det som en besvikelse att få höra att Gustafs båda söner, *Adam* och *Markus*, ska ta över företaget inom kort. Till Isabellas förvåning vill Adam ha henne som modell för en reklamkampanj, ett projekt som brodern Markus inte tycks dela med samma entusiasm. Det blir *Björn*, rederiets frilansfotograf, som får i uppdrag att ta bilderna den helg personalen bjuds på en kryssning. Isabella ska bland annat fotograferas i fartygets nyinredda badavdelning och på vägen dit passerar hon en hytt, varifrån det tränger ut upprörda röster. Den ena, som hon gissar tillhör Adam, låter mycket hotfull. Av samtalet att döma utgår hon ifrån att den andra personen är Björn. När hon en stund senare träffar Björn verkar han vara som vanligt, och eftersom den fortsatta kryssningen blir lyckad bestämmer hon sig för att glömma händelsen – tills hon en dag av misstag råkar höra ett samtal när hon sitter i företagets telefonväxel. Samtalet är till Adam och han är mycket upprörd över att mannen i andra änden ringt upp. Männen pratar om en viss kajplats och hon hör även ordet ”polis” nämnas. Strax därpå står Adam på tröskeln och hon förstår att han vet att hon hört hela samtalet. Samma kväll uppfattar Isabella underliga ljud från ytterdörren till sin lägenhet. Hon drar täcket över huvudet för att utestänga ljudet och intalar sig att hon är överansträngd och inbillar sig en massa saker...

Mördande reklam

Isabellas första tanke är att någon vill skoja med henne, men när hon läser det korta meddelandet som är fäst på kransen inser hon att avsändaren inte velat skämta. Snarare rör det sig om ett hot...

Sedan Isabella började sin anställning på rederiet, hade hon varje morgon vaknat innan väckarklockan ringt och känt sig ivrig på att komma upp och göra sig i ordning. Men den här morgonen kände hon sig missmodig och tung inombords när hon steg ur sängen.

På väg mot köket stelnade hon plötsligt till. Det där ljudet hon hört vid ytterdörren kvällen innan – var det bara något hon drömt?

Hon gick ut i hallen, tvekade några sekunder innan hon lade handen på handtaget, men så öppnade hon beslutsamt ytterdörren. Vad var det som hängde på utsidan av den? En blomsterkrans!

Ett häpet leende spred sig över Isabellas ansikte när hon såg fotografiet som var fäst i kransens mitt. Det var ju en bild av henne själv. Där stod några rader också.

Nyfiket lutade hon sig närmare för att läsa texten. I nästa sekund kände hon hur hon bleknade.

Farväl, Isabella – om du inte slutar upp med att lägga näsan i blöt, stod det med prydlig skrivstil.

Hon ryckte loss kransen och när hon återvände in, låste hon med darrande fingrar båda låsen på dörren. Då hade hon alltså inte drömt. Någon *hade* varit på hennes dörr kvällen innan, någon hade hängt upp en begravningskrans – som en sista hälsning.

Hon kastade kransen ifrån sig och sjönk med en snyftning ner vid köksbordet. Hon försökte tänka, men det var som om hennes hjärna blivit förlamad. Hade detta något samband med de samtal hon råkat höra, först det på båten, sedan på Adams telefonlinje? Och kunde den som satt upp kransen på hennes dörr vara samma person som tvingat henne av vägen kvällen innan?

Jag måste prata med någon, tänkte hon. Någon som jag kan lita på och som kan hjälpa mig att förstå vad det är som håller på att hända...

Pernilla, hennes bästa väninna? Nej, hon skulle bara bli upprörd och orolig.

Gustaf, hennes chef på rederiet då? Honom hade hon ju genast fått förtroende för, och om de här händelserna på något vis hade med hennes arbete att göra, borde han kunna ta reda på vad det handlade om. Men var det rätt att ge honom sådana bekymmer bara några månader innan han gick i pension? Svaret måste bli nej.

Men Adam då? Nej, inte han heller. Han verkade lynnig och hade säkert fullt upp för tillfället. Det klokaste var sannolikt att prata med Ingrid. Hon var visserligen kylig till sitt sätt, men hon hade i alla fall arbetat på rederiet i åratal...

Isabella hade just beslutat sig för att vända sig till Ingrid, när hon kom att tänka på ytterligare en person. Björn, frilansfotografen som skötte alla fotouppdrag åt rederiet. Men han hade ju varit så föraktfull mot henne när han tagit bilderna av henne under kryssningen. Var det kanske han som av någon obegriplig anledning bestämt sig för att skrämma henne?

Hon ruskade uppgivet på huvudet. Det här var för komplicerat för henne.

Som vanligt dök Adam upp på rederiet först under eftermiddagen. Markus kom redan vid niotiden, men han försvann sin vana trogen genast in på sitt rum för att sedan inte visa sig förrän han gick på lunch.

För Isabella var det en lättnad att få arbeta ostörd, men hon kände sig ändå spänd som en stålfjäder när hon på eftermiddagen tog fram de senaste två veckornas passagerarlistor på dataskärmen för att gå igenom dem.

En halvtimme senare kontrollerade hon dem för tredje gången med samma dystra resultat. Inget av de tre kryssningsfartygen hade varit ens

Roman av KRISTINA ÖSTRÖ
Teckning av ROBBIE MILLS

Som vanligt dök Adam upp på rederiet först under eftermiddagen. Markus kom redan förmiddagen, men han försvann in i sitt rum för att sedan inte visa sig förrän han gick på lunch.

För Isabella var det en lättnad att få arbeta ostörd, men hon kände sig ändå spänd som en stålfjäder när hon på eftermiddagen tog fram de senaste veckornas passagerarlistor på datorskärmen för att gå igenom dem.

En halvtimme senare konstaterade hon dem för tredje gången med samma dystra resultat. Inget av de tre kryssningsfartygen hade varit ens halvfullt med passagerare en enda gång under perioden! Hur i all världen kunde rederiet klara ekonomin med så dåligt underlag?

Plötsligt stod Adam i dörren.

– Är du klar med rapporteringen? undrade han med ett vänligt leende.

– Ja, alldeles strax.

– Det är bra. Lämna in listorna till mig sen, är du hygglig.

Han var redan framme vid sin dörr igen när Isabella hörde sig själv säga:

– Jag ger mig sjutton på att rederiets fartyg har skumma extrainkomster av något slag, för att få ekonomin att gå ihop.

Hon hade slängt ur sig orden halvt på skämt, halvt på allvar – men Adams reaktion blev häftig. Han snodde runt och gav henne en mörk blick.

– Förlåt, jag skojade bara, sa hon snabbt. Det angår ju inte mig, men...

– Just det, klippte han av. Det angår *inte* dig, kom ihåg det, annars...

Han avslutade inte meningen. Inför Isabellas skräckfyllda blick snodde han i stället runt och försvann in på sitt rum, med passagerarlistorna fladdrande som vilsna fåglar efter sig. Varför i all världen hade han blivit så upprörd?

Hon suckade. Adam kanske helt enkelt inte tyckte om henne, trots de glimtar av intresse hon tyckt sig märka. Åh, varför måste livet vara så komplicerat?

I hissen på väg ner till personalmatsalen fick Isabella sällskap med Björn. Han hälsade demonstrativt kyligt på henne, men sedan undrade han oväntat om de kunde göra sällskap över lunchen. Isabella nickade.

Hon förstod inte varför hon gick med på det, men det fanns något i hans ögon som berörde henne.

De hade just ställt sig i matkön när han vred på huvudet och gav henne ett flyktigt leende.

– Att du nöjer dig med att äta här, det trodde jag faktiskt inte, sa han.

– Varför inte?

– Åsch, ingenting.

Isabella gav honom en undrande blick. Vad var det han trodde om henne egentligen?

Över maten en stund senare bestämde hon sig för att försöka ta reda på det, men innan hon hann öppna munnen inledde Björn en metodisk utfrågning av henne. Han ville veta var hon arbetat innan hon kom till rederiet, hur det kom sig att hon blev anställd där, vilka hennes arbetsuppgifter var och om hon hoppades på att kunna avancera inom företaget. Isabella svarade så gott hon kunde, och för varje svar nickade Björn, ungefär som om han sorterade in de fakta hon gav honom i ett särskilt utrymme i huvudet.

– Jaha, sa han till sist med en snabb blick omkring sig. Det låter åtminstone oskyldigt.

– Vad menar du? utbrast Isabella hetsigt. Vad har du för rätt att sitta här och avgöra vad som är oskyldigt eller ej? Du kanske är den mest skyldige av alla?

– Förlåt, sa han och gjorde en avvärjande gest. Jag menade bara att det låter som om du lyckats få fatt i ett jobb som du passar bra för. I alla fall trodde säkert *Gustaf* att du skulle göra det när han anställde dig...

Han betonade Gustafs namn på ett sätt som fick Isabella att ana att han i själva verket mer tänkte på Markus och Adam.

– Mitt jobb är inte särskilt märkvärdigt, sa hon kort. Var och en som är noggrann kan klara det utan större...

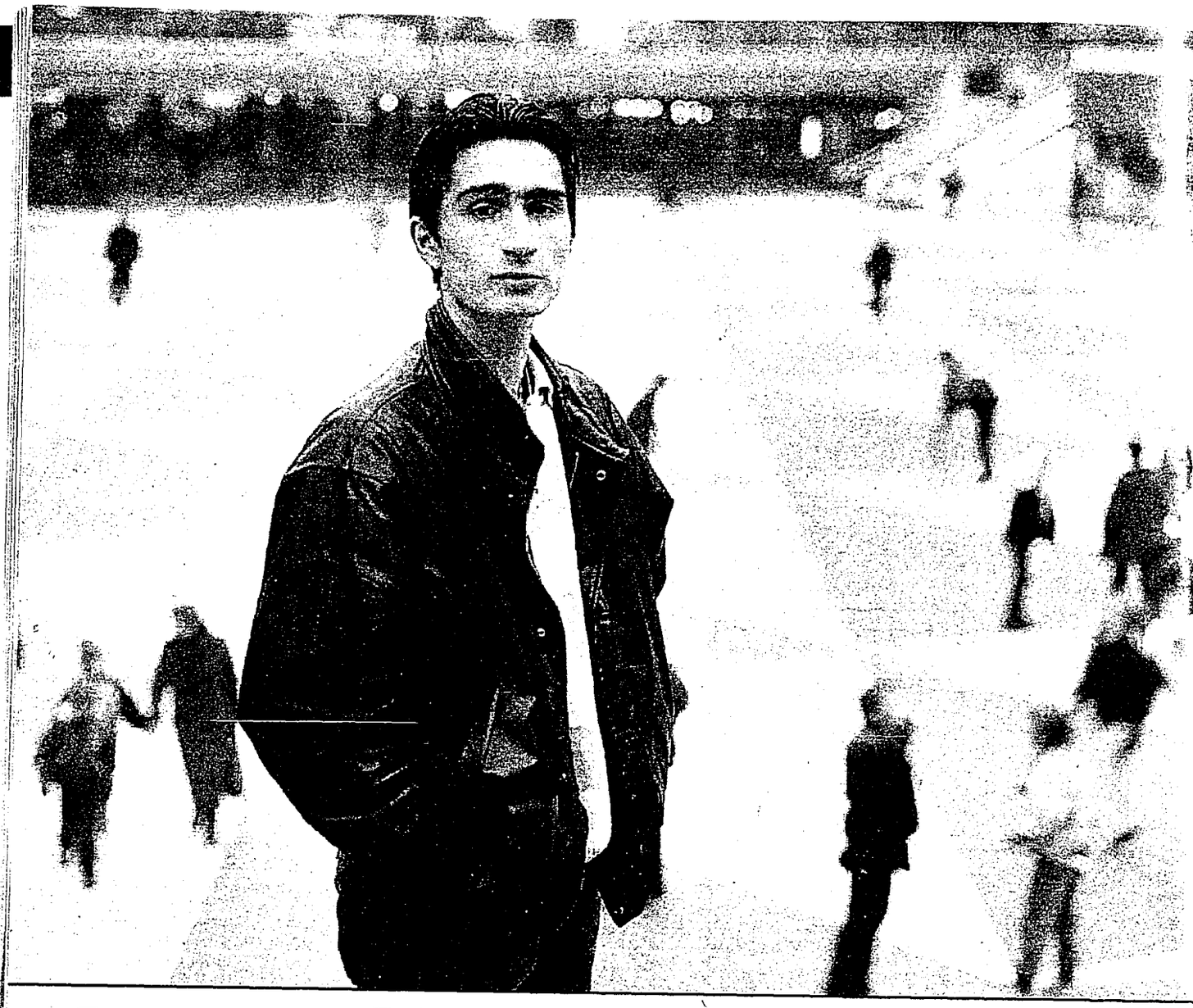
– *Det* jobbet, ja, avbröt Björn skarpt. Men du som arbetar på ett rederi bör väl veta att det är långt ifrån allt som syns ovanför ytan!

Med de orden reste han sig, gav henne en kort nick och gick.

Isabella tittade långt efter honom. Hur kunde Björn sitta och formligen korsförhöra henne, sedan komma med kommentarer som var rena förolämpningen, och ovanpå det lämna henne utan att ens besvära sig med att säga hej?

Björn gick med raska steg därifrån och höll på att kollidera med

Forts på sid 97

Jag snodde bilar för miljoner utan att få något straff – men när jag vägrade värnplikt åkte jag i fängelse!

Roger levde ett kriminellt liv på "plattan" i Stockholm. Han snattade och snodde bilar, men det enda straff han någonsin fick var 150 kronor i böter. Idag lever Roger ett skötsamt liv och hjälper andra ungdomar som råkat illa ut. Han kämpar aktivt mot våld och rasism. Men när han blev värnpliktsvägrare – då fick han sitt livs första fängelsestraff!

På Sergels torg i Stockholm, "plattan", startade Roger sitt kriminella liv redan i tonåren. Idag lever han ett skötsamt liv och arbetar med att hjälpa andra ungdomar som är på väg in i kriminalitet.

Text:
MARGARETA BREMERTZ
Bild: ÅKE CYRUS

Roger Ticualo levde ett vil liv på fel sida om lagen. Han begick mängder av brott, men dömdes aldrig till hårdare straff än böter.

Idag lever han ett helt annorlunda liv. Nu är han skötsam och jobbar aktivt mot våld, rasism och främlingsfientlighet. Och när han för första gången i sitt liv hamnade i fängelse var det för att han vägrade göra värnplikt.

Han jobbar i ett modernt kontor i Stockholms city, med projektledning, samordning och säkerhetsfrågor vid större

venemang, kampanjer och demonstrationer, till exempel. Hans firma jobbar också idélt, för organisationer som "Non-fighting Generation", NfG, som han själv var med och startade och vars förste ledförande han var fram till 89.

Vändpunkten i Rogers tidigare destruktiva och flummiga liv inträffade i maj 1986. Polisinspektör Arne Danner, en eldsjäl som jobbar med ungdom och brottsförebyggande verksamhet, ville göra ett bildband för skolorna om våldets konsekvenser.

Arne gick ner till "plattan" och plockade ihop ungdomar, som skulle vara statister. Jag var en av dem, berättar Roger. I samband med inspelningen blev det en massa diskussioner. Det blev mer än bara ett bildband. Jag hade precis fyllt 17 år då. Efter hand skapade vi ett slags forum, där vi snackade om allt möjligt, bland annat hur vi kunde hjälpa till, så att inte de yngre också började begå brott. Först var det mera en intern liten klubb, sedan växte det.

Vid den tiden diskuterade politikerna att stänga Kungsträdgården över sommaren, eftersom massor av ungdomar samlades där och många rån och överfall ägt rum.

Massor av rubriker

– Det gav oss ett mål att jobba för. Politikerna skulle inte behöva stänga Kungsträdgården, vi skulle bevisa att ungdomarna kunde sköta sig. Så vi började värva medlemmar, och det blev en massa rubriker: "Jävlarna har blivit änglar", "Värstingarna samarbetar med skinnfärgarna", "Privatarmén som ska stoppa våldet" och så vidare.

– Det var någonting helt nytt för oss, som i vanliga fall inte brukade ville visa våra ansikten i media. Plötsligt ville alla vara med, och sommaren 1986 fick NfG drygt 2000 medlemmar i stort nafs!

Det hela blev en riksomfattande kampanj, stödd av regeringen. De aktiva reste runt och höll föreläsningar, startade verksamheter på Fryshuset i Stockholm och bildade lokalföreningar.

– Alla som startade NfG hade mer eller mindre kriminell bakgrund. På en skala från ett till tio låg nog jag på sex, på väg mot sju. Vi hade väl några åttor och nior i gänget också.

– Vi hade ett slags hatkärlek till polisen, säger Roger. Å ena sidan gillade vi inte snutarna, men samtidigt tyckte vi det var rätt häftigt. Vi ville gärna skryta lite med allt vi hade gjort, kolla gränserna och se hur långt vi kunde driva dem. Men Arne visste hur han skulle sätta oss på plats: Tydliga gränser. Passar det inte, så dra! Ingen flumstil, det funkar aldrig.

– Socialtjänsten däremot behandlar många gånger de här ungdomarna som om de vore dumma. Men de är inga dumhuvuden! Kan du desarmera ett larm för 150 000 kronor och sno en bil på tolv, tretton sekunder, då är du inget dumhuvud! Många killar längtar efter en farsa eller en snubbe, som kan säga ifrån.

Inget att skylla på

Varför Roger egentligen hamnade i den här kriminella svängen kan vara svårt att förklara och förstå, så här efteråt.

– Jag hade inga problem hemma, så det kan jag inte skylla på. De ekonomiska förhållandena var väldigt bra, mina föräldrar är högutbildade, hade bra jobb och brydde sig om mig. Och jag har aldrig blivit mobbad eller diskriminerad, varken för min invandrarbakgrund eller någonting annat. Nej, jag har bara mig själv att skylla. Jag tillhörde nog de tio, femton procenten, som är ute efter kicken, uppmärksamheten. Respekten du får ute på stan. Du ÄR nån. När du gick på stan, visste alla vem du var. Kom du in på ett fullsatt kafé så behövde du bara titta på några killar, så reste de sig och gick, och bordet var ledigt!

– I dag blir jag vansinnig när jag ser sånt!

– Det fanns en rangordning i gängen på "plattan". Ju mer känd du blir, för att du begått vissa brott, desto mer ökar din rang. Och jag låg väldigt högt i rang.

– Jag började när jag var tolv, tretton år. Först snatterier och sånt, sedan fick man vara med de större grabbarna och se hur man snor en bil. De första 50, 60 bilarna var mer "på skoj", köra lite, sno stereon och så. Men man blev duktigare och då kom beställningsjobben: bara Porschar, Mercor eller BMW. In på verkstan, 20 000 i handen, klart. Då är det farligt, för då handlar det om stora pengar och man blir lätt förstörd.

– Mina föräldrar lyckades inte ta tag i mig, eftersom jag var en jäkel på att ljuga. Det första brottet jag åkte fast för, tretton år gammal, var olovligt förfogande av annans egendom. Jag lånade en cykel. En pojkstrecksgrej, men åklagaren kallade in mig.

– Men mina föräldrar fick aldrig reda på någonting, det var en av anledningarna till att jag kunde fortsätta. Min farsa skulle ha blivit vansinnig. När jag sedan i 15-årsåldern åkte fast för den första stora grejen, bilstölder, fick mina föräldrar veta det. Men jag hade bra förklaringar. Som många andra invandrare trodde min farsa att straff skulle vara hårda, att bildstöld måste leda till fängelse. Så när domen blev 900 kronor i böter, och jag sa: "Jag visste ingenting, jag råkade bara sitta med i en bil som var stulen", så trodde han mig. Jag fick en massa skäll och utegångsförbud ett antal veckor, men det var allt.

– Mina föräldrar kontaktades alldeles för sent. Men de rutinerna har ändrats nu, till det bättre.

Några slagsmål var han inte inblandad i.

– Det undviker man, om man är ganska klent byggd som jag. Men jag bar på mig skjutvapen. Jag har aldrig skjutit mot någon människa, men jag använde det för att skrämmas. Effektivt, men dumt!

– Det absolut värsta jag gjorde var nog ett väpnat rån mot en pensionär. Han kom inte till skada fysiskt, som väl var.

– Vissa gjorde det för pengarna. Och inte tackade jag nej till pengar. Men framför allt var det häftigt. Man sattes på prov, tvingades använda huvudet ordentligt.

Från Polen

Roger var fem år, när han kom hit från Polen 1974. På något sätt har hans invandrarbakgrund ändå haft betydelse för vad som hände, menar han.

– Det är fult att säga att invandrare är mer brottsbenägna än svenskar. Det är de naturligtvis inte när de föds! Men under uppväxttiden, som främlingar i ett samhälle, blir de det. Inte alla, men vissa. För en del invandrare är kanske andra vägar stängda. Då kan kriminaliteten bli ett medel att nå dit man vill. Men så var det inte för mig.

– Det finns något, som forskarna alltid missar: Känslor! Känslor går inte att föra statistik över. Den speciella känslan i ett invandrargäng är svår att förklara. Det osynliga brödraskapet som binder ihop killarna. Små signaler: "Vi förstår varann." Det finns alltid ett litet utanförskap som förenar. Det kommer man inte ifrån. Men förhoppningsvis kommer tredje generationen att ändra på det.

– Men ingen ska använda sin invandrarbakgrund som ursäkt för att begå brott. Det är lika idiotiskt som att slå en svensk med motiveringen att han var rasist: "Han kastade en rasistisk blick på mig, så jag klippte till." Sådant har jag läst i polisrapporter.

I NfG fick vi göra studiebesök hos polisen och lära oss juridik, lagarna kring misshandel, dråp och mord, socialtjänstlagen och första hjälpen. Arne var noga med att vi skulle kunna sådant när vi hade jouren ute på gatan och skulle informera om våldets konsekvenser. Många av oss satt faktiskt och pluggade lagboken, det var skitkul!

Duktig i skolan

– Jag hade lätt för mig i skolan. Hög frånvaro visserligen, men jag såg alltid till att vara med på proven. Det fanns killar som knappt kunde läsa och skriva. Men jag minns en, som började på Komvux, när han varit med ett tag. Andra har börjat plugga nu, när de är 24–25 år och upptäcker vad de missat. En kille, som varit dömd för en massa brott och sedan tagit hand om andra värstingar, går på socialhögskolan nu.

– Vi lyckades få en del yngre killar på rätt köl. En liten procent av dem som driver på stan är riktiga värstingar, som inte går att rädda. Resten hänger bara på, befinner sig i riskzonen. Svansen brukar vi kalla dem. Av dem lyckades vi hjälpa en hel del. Flera har tagit över jouren och är nu ledare inom NfG.

– Vi var deras faddrar, kände oss som brorsor för dem. Det kan vara väldigt jobbigt att hålla efter en femton–sextonårig kille dygnet runt. De kunde ringa klockan tre på natten och berätta att någonting gått snett. Men lyckas man, är belöningen fin. Det finns ingen bättre känsla än att se att det går bra för dem sedan, när de ringer och morsar, eller man möter dem.

– Visst finns det återfall, men de är få.

Roger kör på gatorna i city och nickar mot en kille.

– Där är en riktig värsting. Han var med oss i NfG ett tag, fick ett återfall och kom sedan tillbaka. Nu verkar han klara sig rätt bra.

– Väldigt ofta fick vi frågan hur vi kunde vända så där och bara bli "snälla" helt plötsligt. Men det var inget som kom över en natt. Det var en process som pågick länge, i etapper. Först sa vi: "Inget våld. Men inbrott är okej, det har inget med våld att göra." Men efter ett tag, när den lilla interna klubben blivit en stor, allmän rörelse där ungdomar fick bli medlemmar och som

Forts på sid 83

GREKISK LAX, FÄRDIG PÅ NOLLTID.

Recept: Anders Dahlin, Årets kock 1995.

I Grekland används en helt annan fisk till det här goda receptet för 4 personer. Men oss emellan blir det ännu godare med lax.

Grekiska laxkakor med valnötter

600 g laxfilé hackad eller skuren i små bitar
2 dl ströbröd
1/2 dl olivolja
100 g hackade valnötter
1 halv pressad citron
1 msk honung
25 g hackad persilja
1 tsk Santa Maria Vitlökspulver
1 tsk Santa Maria Grovmalen svartpeppar
salt efter behov

Forma 8 st små biffar av laxbitarna. Vänd dem i ströbrödet. Bryn dem i olivoljan så att de blir gyllenbruna. Plocka upp ur stekpannan. Lägg i valnötterna och tillsätt citronsaften, honungen och koka upp. Tillsätt persiljan, kryddorna och en nypa salt. Servera biffarna med valnötsblandningen och nykokt potatis.

Santa Maria

DU KAN OCKSÅ LAGA SPÄNNANDE MAT!

Konsumentkontakt 031-67 42 00

Jag snodde...

Forts från sid 81

tidningarna skrev om, förstod vi att om vi skulle säga nej till alla former av våld kunde vi inte acceptera några brott alls. Många hade svårt för det, processen tog flera år för vissa.

Uppmärksamhet

– De som sökte uppmärksamheten och kicken fick det genom NfG också. Vi fick ju all världens uppmärksamhet och lovord för det vi gjorde.

– Vi hittade på en massa verksamheter, satte killar och tjejer på olika uppdrag. En fick hålla i föreläsningarna, en fick sköta kontakten med sponsorer, en fick starta jouren ute på stan, en fick ha hand om medlemsregistret och så vidare. De flesta hade aldrig tagit ansvar tidigare. Här fick de ett enormt ansvar, egen budget som skulle hållas. Det var något helt nytt.

– Ingen av oss hade någon föreningserfarenhet, utan vi fick lära oss steg för steg. Sedan kom massmedia, och det blev möte efter möte, man var ständigt uppbokad. Det rullade bara på.

Vid trappan ner till "plattan" på Sergels torg kommer två fältassistenter, som hejar glatt på Roger.

– Jag har knappt varit ute på stan det senaste halvåret, eftersom jag jobbar mest inomhus nuförtiden.

Som värnpliktsvägrare har han nyligen fått sitta i fängelse – för första gången i sitt liv. Under sin bråkiga period blev han dömd för olaga vapeninnehav, rån, bilstölder och försäkringsbedrägeri. Men det ledde aldrig till annat än böter, totalt omkring 150 kronor.

– Det känns absurt att ha stulit bilar för miljoner, blivit dömd för en massa brott, och enbart få böter. Sedan vägrar jag värnplikt, och får två veckors fängelse! Jag menar inte att man inte ska få något straff för värnpliktsvägran, men visst är det konstigt...

Roger menar att han inte kan vara borta tio månader från sitt jobb, det skulle förstöra för mycket. Dessutom tycker han att samhället slösar för mycket pengar på försvaret.

– Vi köper in stridsvagnar för flera miljarder, medan vi skär ner på skola, fritid och brottsförebyggande arbete bland ungdomar.

– Jag vinner aldrig den här kampen, det vet jag, men jag har i alla fall protesterat. Förmodligen åker jag in en vända till, någon månad eller två. Om Sverige hamnade i krig och mina närmaste hotades, så skulle jag försvara dem med vapen. Jag kunde fått vapenfri tjänst, om jag sagt att jag var samvetsöm och inte kan lyfta vapen mot en fiende. Men jag ville inte ljuga. Så det blev fängelse i stället.

Mordhotad

Roger är förlovad och sambo sedan några år och bor i en trea. Även om han aldrig har trakasserats för att han är invandrare, så har han varit mordhotad de senaste fem, sex åren på grund av sitt engagemang i kampen mot rasism och främlingsfientlighet.

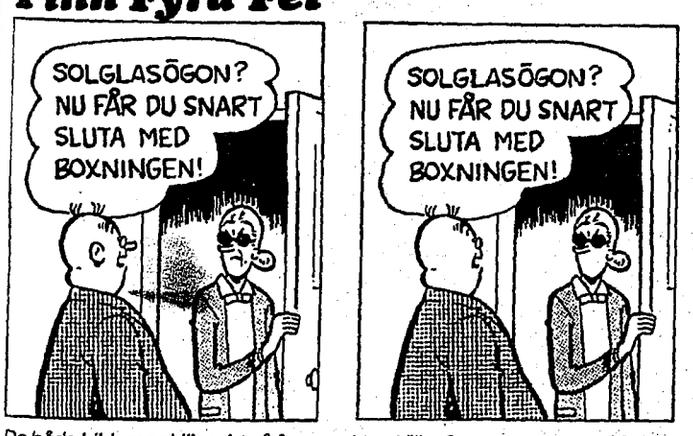
– Jag har blivit mordhotad och bombhotad och fått en massa annat skräp hem i brevlådan. Men det är på grund av jobbet, inte mot mig personligen.

Som ledare för projektet "Svennar och svartskallar" har han i ett par års tid åkt omkring och hållit föreläsningar i mer än 200 skolor.

– Vi tjatar inte om hur synd det är om invandrare. Nej, vi vänder på steken och tar med ungarna på fantasiresor ner till Kuwait. "Om ni skulle flytta dit", säger vi, "skulle ni då fortfarande vilja tala svenska? Skulle ni fortfarande vilja fira midsommar, jul och lucia?" "Ja, självklart!" säger de. "Men folk undrar, när svenskarna kommer släpande på en gran, och lägger offergåvor under den. De tror granen är nån sorts gud. Och midsommarstången! Svenskarna tar i ring runt en fruktbarhetssymbol, vuxna människor hoppar runt och sjunger små grodorna! Kan det bli värre? undrar kuwaitierna. Och hur löjliga ser vi inte ut, när vi sätter strutar och stearinljus på huvudet, för en svartskallebrud från Italien, som dog för 300 år sedan? Är vi verkligen normala i Sverige? Okej.

Nästa gång ni ser något konstigt, en snubbe med turban till exempel, så är det en fullt normal kille ni ser, punkt slut!" ■

Finn Fyra Fel

De båda bilderna skiljer sig på fyra punkter. Vilka ?
Lösning på sidan 96

Anders är...

Forts från sid 15

som möjligt och dessutom är vi alla, även Anders, benhårt övertygade om att han kommer att bli frisk en dag!

Obändig livskraft

En familj med obändig livskraft; att ge upp eller resignera, det är dem helt främmande.

Pappa Rolf tar ett belysande exempel:

– Anders har alltid ägnat sig åt olika idrotter, vattenskidåkning och vindsurfing hör till de populäraste.

När Anders inte kunde se längre, så fortsatte han ändå med vattensporterna – med lite hjälp från min sida. Jag stod vid stranden och via en kommunikationsradio meddelade jag Anders, som hade hörlurar på sig, hur han skulle åka. Höger, vänster eller rakt fram, det fixade han galant!

Som ytterligare bevis på Anders vilja och uthållighet kan nämnas att när CD-skivan spelades in i Stockholm, då var han med. Han låg på en bår i studions kontrollrum och gav instruktioner om hur musiken skulle låta.

– Fast jag tycker nog att vår första inspelning, den som vi gjorde här i min hemmastudio, är mycket bättre än den som de åstadkom i huvudstaden, framhåller Anders utan minsta blygsamhet.

Så är det när man vet vad man kan.

Nu är siktet för Anders och hans popgrupp inställt på att producera fler låtar och drömmen är förstås att få chansen att presentera eget material på en alldeles egen platta.

Vad är lämpligare att säga än ett lycka till – och We believe in you! ■

Lösningar och vinnare

Vinnare Matkrysset 51
Anna-May Andersson, Ekenässjön; Sven Andersson, Malmö; Roy Berggren, Göteborg; Knut Carlsson, Mölndal; Karl Hagdahl, Karlsborg; Enar Hörke, Lilla Edet; Brita Kroon, Veddige; Sonja Nilsson, Helsingborg; Inga Öberg, Malmö.

Vinnare Musikkrysset 51
1:a–2:a pris 75:–: Maj Karlsson, Uddevalla; Inga-Lill Karlsson, Örebro; Eivor Wernersson, Bovallstrand.
3:e–5:e pris 50:–: Ingalill Johansson, Malmö; Lilian Jönsson, Lund; Mats Lundkvist, Ronneby.

Vinnare Plocko 51
1:a–2:a pris 75:–: Brit-Marie Berglund, Kalmar; Ragnar Knutson, Ängelholm.
3:e–5:e pris 50:–: Inger Bartels, Norrtälje; Elly Hahne, Karlstad; Stig Jansson, Norberg.

Vinnare Parkettproblem 51
1:a–2:a pris 75:–: Gully Lundmark, Mellerud; Margaretha Nilsson, Åby.
3:e–5:e pris 50:–: Henry Elofsson, Åseda; Ebba Hellberg, Torshälla; Berith Johnsson, Linköping.

Vinnare Rebuskrysset 51
1:a–2:a pris 99:–: Elisabeth Rosendahl, Hallsberg; Märta Thomasén, Karlskoga.
3:e–10:e pris 50:–: Eva Bondesson, Halmstad; Nils Carlsson, Finnerödja; Norma Ekholm, Tenhult; Gertrud Johansson, Linneryd; Ann-Mari Selander, Karlshamn; Olov Thorin, Årsta; Cenita Werneros, Kåge; Gerd Windelås, Lyckesle.

Vinnare Storkrysset 51
1:a–10:e pris 99:–: Greta Andersson, Enskede; Anita Andersson, Västerås; Britt Berg, Stockholm; Gösta Hjort, Furulund; Lars Hultgren, Danderyd; Barbro Kvillert, Göteborg; Ewy Lindqvist, Täby; Birger Norlin, Katrineholm; Eje Platzack, Båstad; Nils Skoog, Västerås.

Vinnare Tomtekrysset 51
1:a–10:e pris 99:–: Margareta Andersson, Uppsala; Gunhild Hedqvist, Boden; Maja Hofling, Sollebrunn; Bertil Jardstam, Bonässund; Birgit Johansson, Arvika; John Johansson, Karlstad; Irene Lundström, Sävar; Gunnel Rhodin, Lidköping; Ingegerd Thomasson, Karlstad; Karin Westlinder, Torpshammar.

Vinnare Vi i femman 51
1:a–2:a pris 99:–: Lars Mellstam, Mölndal; Marianne Olesen, Älmeboda.
3:e–10:e pris 50:–: Ulrica Brännström, Skellefteå; Susanna Grenblad, Ljungsbro; Stig Holmblad, Järfälla; Love Johansson, Sjöbo; Maj-Britt Karlsson, Falkenberg; Maj-Lis Lindh, Kristinehamn; Majlis Lindkvist, Borlänge; Anna Nordholm, Malmö.

Bär reflex eller lampa vid dålig sikt
NTF

STICKA!

Finns det egentligen någon, ung eller gammal, som kan motstå dinosaurier? I ett mjukt och skönt blandgarn av ull och akryl stickar du läckra tröjor till förskolebarnen. Du kan välja mellan tre roliga motiv, dinosaurie som fiskar, spelar hockey eller hoppar hopprep.

Pascal gillar att fiska och det gör Dino också. Rutig flanellskjorta från Gömstället, jeans från H&M, kängor från Din Sko.

Allers 7/

SAURIE & FNATT

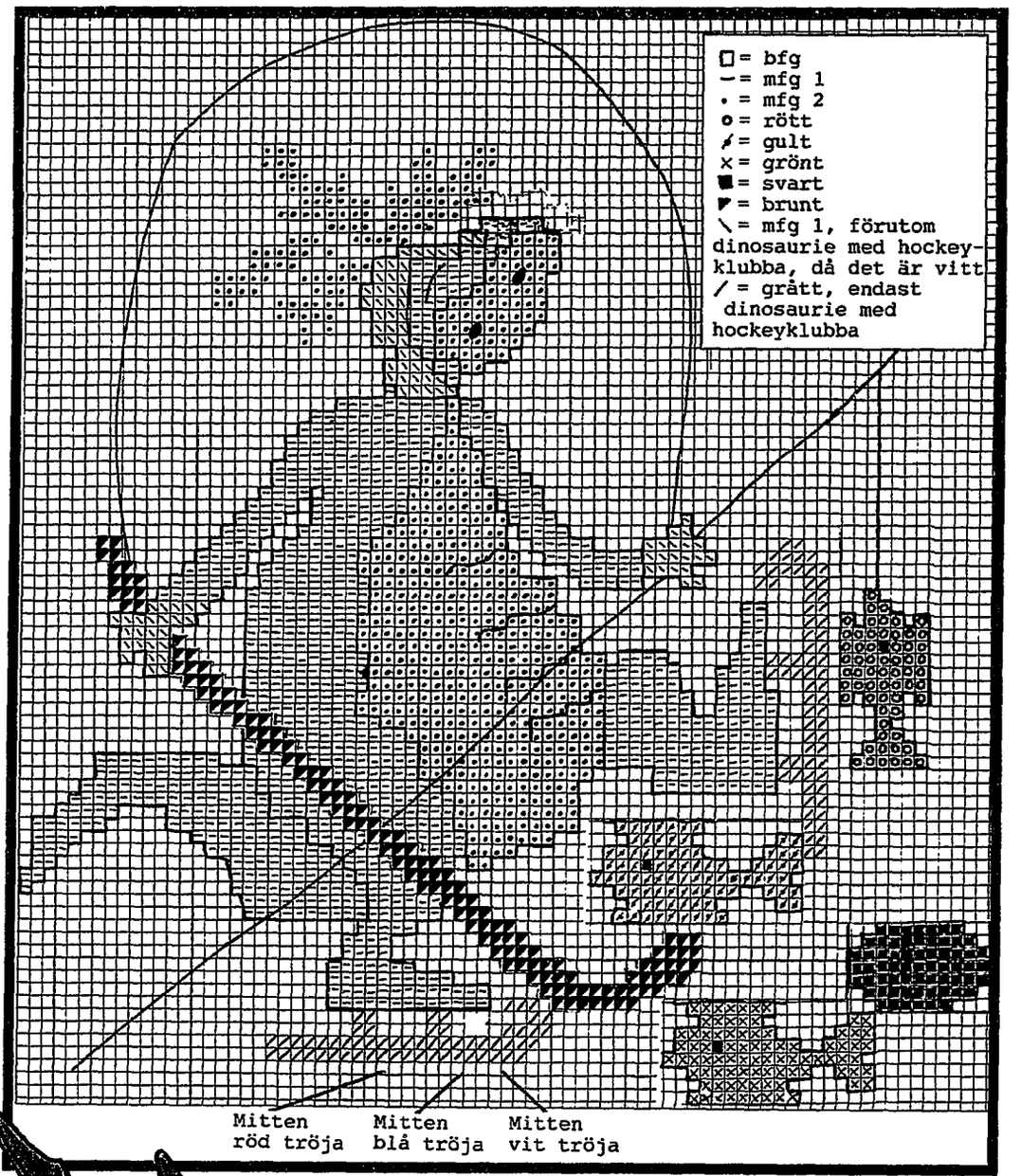
Av KIA HOLFVE Bild: LISA KALLÓS
Teckningar: LARS ANDERSSON

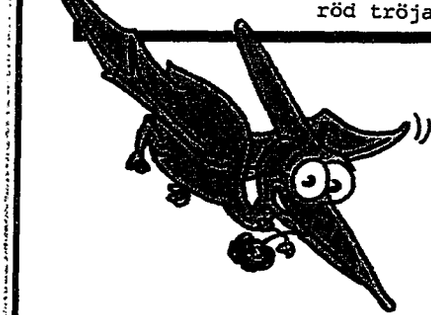

m, den lille tuffingen, valde som hockeyspelare. Rutig ellskjorta och snickisar Gömstället, skärmmössa H&M.

BARNTRÖJOR MED DINOSAURIER

Storlek: 2 (4) 6 år = 91 (105) 115 cl.

Garnåtgång: Röd tröja: 4 (5) 6 nystan bfg (rött nr 404), 1 nystan mfg 1 (grönt nr 490) och 1 nystan mfg 2 (gult nr 481) Zoom från Garntjänst, tel 0278/590 00 samt restgarn i svart och brunt.

Naturvit tröja: 4 (5) 6 nystan bfg (naturvitt nr 459), 1 nystan mfg 1 (klarblått nr 406) och 1 nystan mfg 2 (ljusblått nr 405) Zoom samt restgarn i svart, brunt, gult, grönt och rött.

Blå tröja: 4 (5) 6 nystan bfg (marinblått nr 494), 1 nystan mfg 1 (rött nr 404) och 1 nystan mfg 2 (gult nr 481) Zoom samt restgarn i svart, brunt, vitt och grått.

Stickor: Nr 3 och 3 1/2.

Stickfasthet: 23 m slätstickning på stickor nr 3 1/2 = 10 cm.

Plaggets övervidd: Ca 66 (72) 78 cm.

Plaggets längd: 38 (44) 48 cm.

Sticka första och sista m rät hela tiden = kantm.

BAKSTYCKE

Lägg upp 72 (78) 84 m med mfg 1 på stickor 3 och sticka resår 1 rm, 1 am i 2 varv, byt till bfg och fortsätt sticka resår tills arbetet mäter 4 (4) 5 cm. Öka 9 (11) 11 m jämnt fördelat över sista resårv. Byt till stickor 3 1/2 och sticka slätstickning. När arbetet mäter 36 (42) 46 cm, sätter du de mittersta 25 (27) 29 m på en avmnål för halsringningen. Sticka var sida för sig. Maska av ytterligare 1 m 2 ggr för halsringningen. När arbetet mäter 38 (44) 48 cm maskar du av resten av m för axeln. Sticka andra sidan lika, men åt motsatt håll.

FRAMSTYCKE

Sticka lika som bakstycket.

Röd tröja: Efter 10 (14) 18 v slätstickning stickar du in motivet enligt diagrammet över de 61 mittersta m. **OBS!** Uteslut skridskor, puck, hockeyklubba, metspö och fiskar på diagrammet.

Naturvit tröja: Efter 6 (10) 14 v slätstickning stickar du in motivet enligt diagrammet över de 73 mittersta m. Uteslut skridskor, hockeyklubba, puck och hopprep.

Blå tröja: Efter 2 (6) 8 varv slätstickning stickar du in motivet enligt diagrammet över de 78 mittersta m. Uteslut metspö, fiskar och hopprep.

Alla tröjorna: När arbetet mäter 34 (40) 43 cm sätter du de mittersta 15 (17) 19 m på en avmnål för halsringningen och stickar var sida för sig. Maska av ytterligare 3, 2, 1, 1 m för halsringningen. När arbetet mäter 38 (44) 48 cm maskar du av resten av m för axeln. Sticka andra sidan lika, men åt motsatt håll.

ÄRMAR

Lägg upp 38 (40) 42 m med mfg 1 på stickor 3 och sticka resår 1 rm, 1 am i 2 varv, byt till bfg och fortsätt sticka resår tills arbetet mäter 4 (4) 5 cm. Öka 12 (14) 16 m jämnt fördelade över sista resårv. Byt till stickor 3 1/2 och slätstickning. Samtidigt som arbetet mäter 6 (6) 7 cm ökar du 1 m i var sida vart 6:e v hela tiden. När arbetet mäter 25 (28) 31 cm maskar du av alla m elastiskt.

MONTERING OCH HALSKANT

Sy höger axelsöm. Plocka upp ca 94 (96) 98 m runt halsringningen med bfg på stickor 3 och sticka resår 1 rm, 1 am enl följande: 6 v bfg, 6 v mfg 1, 6 v bfg. Maska av i resår. Vik halskanten inåt och sy till den med elastiska stygn. Brodera med svart och efterstygn runt hela dinosaurien enligt diagrammet.

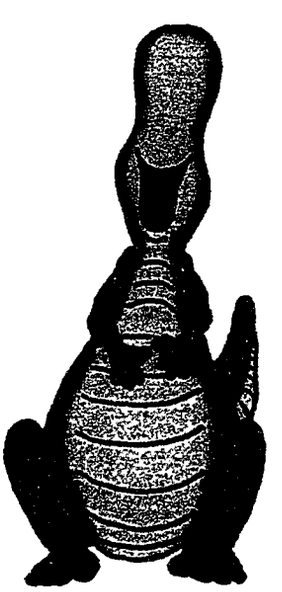
Röd tröja: Sy hopprepet med efterstygn i brunt. Se diagram och bild.

Naturvit tröja: Brodera metspö och fiskelina med efterstygn. Sy efterstygn runt fiskarna. Se diagram och bild.

Blå tröja: Sy runt skridskorna och pucken med efterstygn. Se diagram och bild.

Alla modeller: Sy vänster axelsöm och halskant. Sy i ärmarna. Sy ärm- och sidsömmarna samtidigt.

Modell: Kerstin Arvelind
tel 08/644 46 16
månd–fred kl 09.00–17.00

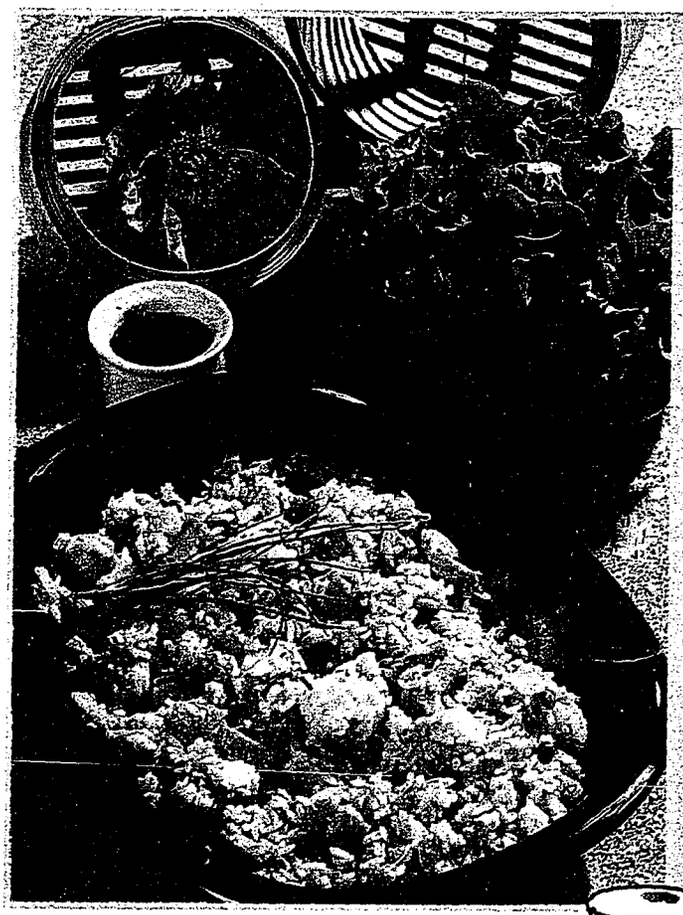

MAT-liten

Av ÅSA TENGVALL
Bild: LINDBERG PRESS
Teckning:
ANNA-GRETA PAULSEN

Så här i sportlovstider med förhoppningsvis en hel del snö och skidåkning kan det vara skönt att värma sig med lite het mat. Här får du några förslag på rätter som smakar lite extra kryddstarkt men ändå inte är för heta.

STEKT RIS

Billig indonesisk vardagsrätt.
Det här behövs till
4 personer
1/2 liter kallt kokt ris
2 ägg
salt, vitpeppar
100 g champinjoner
1 morot
2 msk hackad gräslök
200 g kokt eller rökt skinka
1/2 dl ärter
drygt 4 msk olja
1 msk indonesisk soja

Gör så här
1. Vispa ägg med lite salt och peppar. Häll äggen i het stekpanna med en aning olja. Gör en omelett.
2. Rensa champinjonerna och skär dem i bitar. Hacka moroten i småbitar och skär skinkan i tärningar eller strimlor.
3. Värm 4 matskedar olja i en stekpanna och häll ner morotshack, gräslök och ris. Stek riset under omrörning och tillsätt skinka, ärter och champinjoner. Rör ner omeletten. Smaka av med salt och soja. Servera ett brytbröd till.

CURRYDOFTANDE KÖTTFÄRSRÖRA

Serveras till ris eller pasta.
Det här behövs till
4 personer
4 gula lökar
2 msk matolja
3 tsk curry
10 marinerade vitlöksklyftor
500 g blandfärs
salt, svartpeppar
2 tsk basilika
1 1/2 dl ananasjuice

Gör så här
1. Skala och hacka löken fint. Fräs den mjuk i oljan tillsammans med vitlöksklyftorna. Dofta över curryn. Rör ner köttfärsen och bryn den riktigt. Salta och peppra.
2. Häll i ananasjuice och basilika och låt allt puttra i 5 minuter. Servera direkt ur pannan.

HET RÄKPANNA

Servera ris och ett brytbröd till.
Det här behövs till
4 personer
1 kg räkor med skal
1 röd paprika
1 grön paprika
1 liten purjolök
smör att steka i
2 vitlöksklyftor
1–2 tsk curry
1 krm paprikapulver
salt, svartpeppar
2 dl matlagningsgrädde

Gör så här
1. Skala räkorna. Skär paprikorna i småbitar och purjolöken i strimlor. Fräs grönsakerna mjuka i matfett. Pressa ner vitlöken och dofta över kryddorna och häll i grädden.
2. Låt allt puttra ihop i ca 5 minuter. Lägg ner räkorna och låt dem bli varma. Servera genast.

ORIENTALISK FLÄSKFILÉ

Spännande bjudrätt!
Det här behövs till
4 personer
600 g fläskfilé
1 äpple
3 msk margarin
salt
några stänk tabasco
1 tsk stark curry
1–2 vitlöksklyftor
1 dl köttbuljong (tärning + vatten)
1 dl vispgrädde
1 msk torr sherry
2 bananer

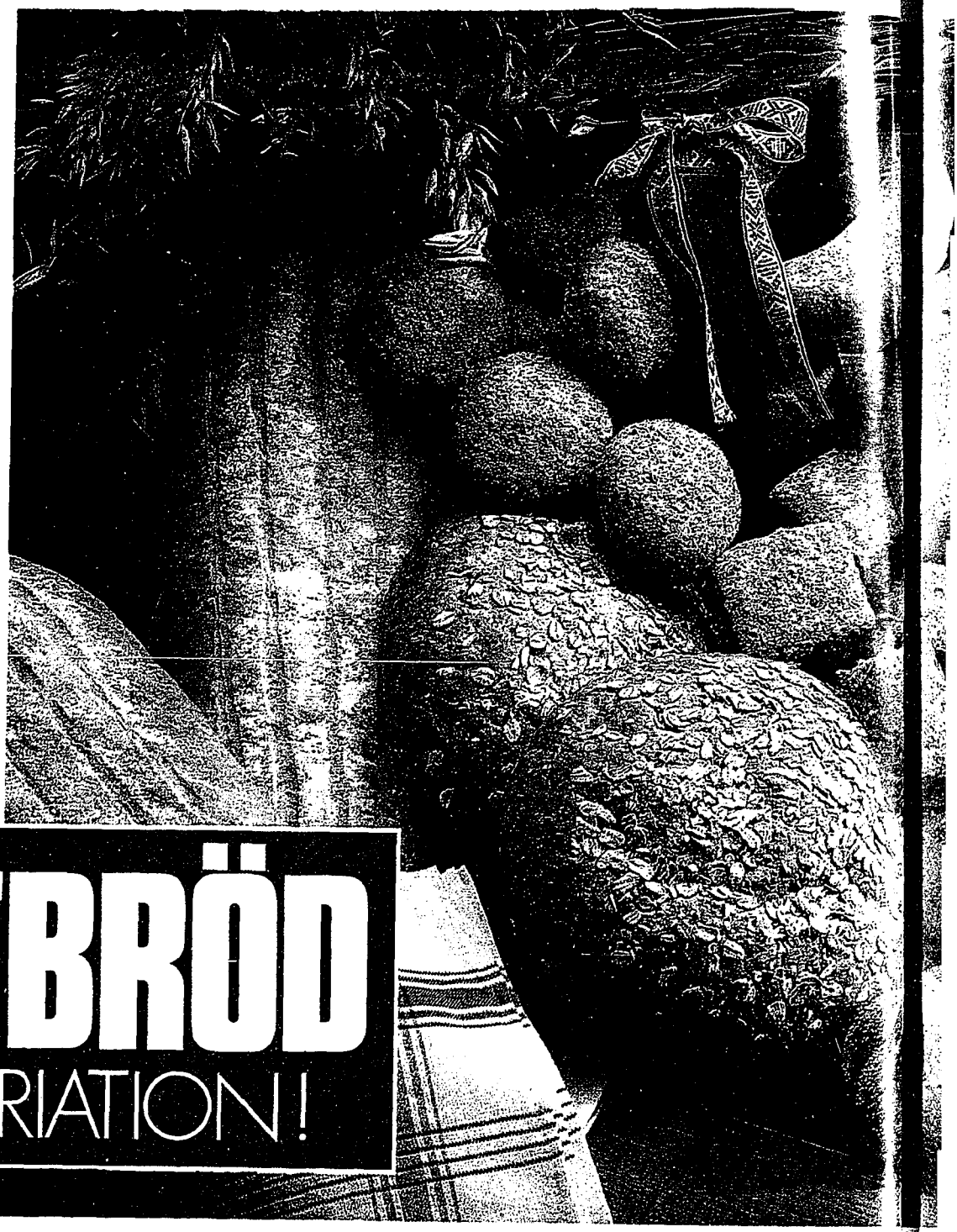
Gör så här
1. Ansa fläskfilén och skär köttet i bitar. Skala och skär äpplet i tärningar.
2. Bryn köttet i matfett på båda sidor. Krydda med salt, tabasco och curry. Pressa ner vitlöken och tillsätt äppelhacket. Häll över buljong och grädde och låt allt puttra under lock i 10 minuter. Smaka av med sherryn.
3. Skala och skär bananerna i skivor. Fräs upp dem i lite matfett så de får färg. Lägg bananskivorna över köttet och servera. Servera med ett sprödvärmt bröd, ris och en god sallad.

Tips!

Istället för ananasjuice kan du använda lika mycket kokosmjölk eller apelsinjuice.

Tips!

Låt inte räkorna ligga för länge i såsen – de blir lätt sega då.

MATBRÖD MED VARIATION!

Här doftar det verkligen nybakat matbröd – allt från goda frukostbullar, till smakrika limpor och brytbröd till soppan. Från vänster rågsiktsbröd, grova kesellabullar, franskbröd, brytbröd, havrebröd, rågrutor, franskbröd och ostbröd.

I de flesta hem har matbröd en strykande åtgång! Men ibland är det svårt att variera sig. Här får du hjälp på traven med ett enkelt grundrecept som blir sju helt olika brödsorter!

Av IRENE KNUTSSON
Bild: ANETTE NILSSON

GRUNDDEG TILL MATBRÖD

Det här behövs
50 g jäst
5 dl vatten
50 g rumsvarmt smör eller margarin
2 tsk salt
1 tsk socker
ca 15 dl vetemjöl eller vetemjöl Special

Gör så här
Lös upp jästen i det fingervarma vattnet. Tillsätt smör eller margarin, salt och socker. Blanda sist ner vetemjölet och arbeta degen blank och smidig. Låt degen vila övertäckt i degbunken i ca 40 minuter.

RÅGSIKTSBRÖD

Det här behövs till 2 bröd
1 sats grunddeg till matbröd men byt ut 7 dl av vetemjölet mot 7 dl rågsikt + rågsikt att strö på bröden

Gör så här
1. Dela degen i två lika stora bitar som formas till avlånga bröd. Lägg dem på en plåt som klätts med bakpapper att jäsa till knappt dubbel storlek, vilket tar ca 40 minuter. Sätt ugnen på 250 grader.
2. Pensla de färdigjästa bröden med vatten och strö på lite rågsikt. Skär dem med en vass kniv i längsgående snitt och sätt in dem i den varma ugnen. Sänk genast ugnstemperaturen till 200 grader och grädda bröden färdiga, vilket tar 25–30 minuter.

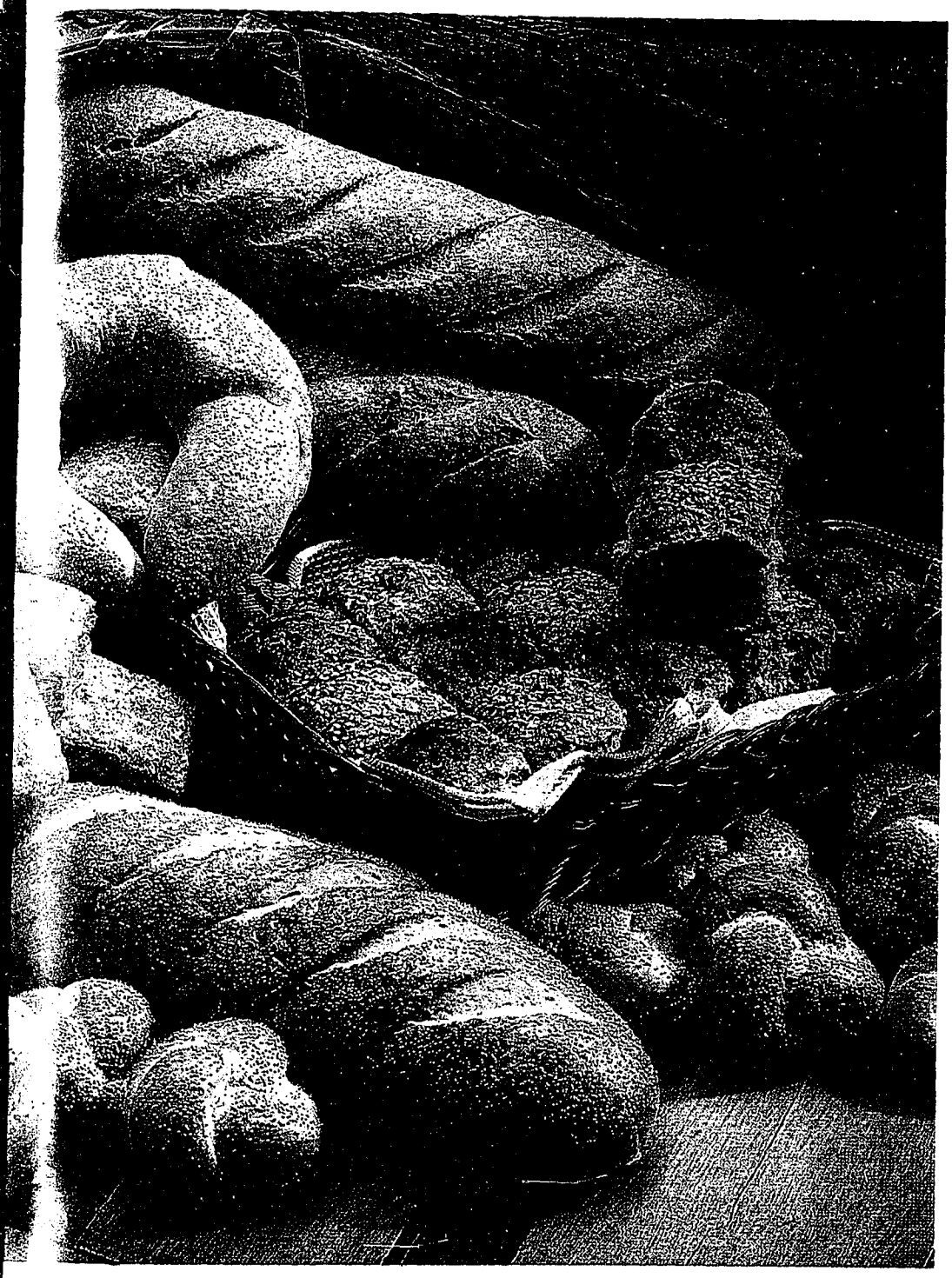
GROVA KESELLABULLAR

Det här behöva till ca 32 bullar
1 sats grunddeg till matbröd **men**
tillsätt 1 dl kesella och 1 dl vetekross
byt ut 7 dl vetemjöl mot 7 dl grahamsmjöl
GARNERING
grahamsmjöl

Gör så här
1. Forma degen till en längd som delas upp i bitar. Rulla dessa runda. Pensla dem med vatten och doppa dem i grahamsmjöl. Lägg bullarna på bakpappersklädd plåt att jäsa till knappt dubbel storlek, vilket tar 30–35 minuter. Sätt ugnen på 225 grader.
2. Grädda de färdigjästa bullarna i 10–12 minuter.

FRANSKBRÖD

Det här behövs till 3 bröd, 6 horn eller ca 30 bullar
1 sats grunddeg till matbröd
PENSLING OCH GARNERING
1 ägg
vallmofrön

Gö så här
1. upp degen på mjölat bakbo. Till franskbröden delas degen tre lika stora bitar som formas till avlånga bröd. Lägg dem på kpappersklädd plåt att jäsa till ubbel storlek, vilket tar ca 45 nuter. Sätt under tiden ugnen på 250 grader.
2. Pensla de färdigjästa bröden med lätt uppvispat ägg. Strö på valfrön och snitta dem med en vass kniv. Sätt in bröden i den varma ugnen och sänk genast ugnstemperaturen till 200 grader. Grädda bröden färdiga, vilket tar 15–18 minuter.
3. Man kan även välja att baka ut degen till horn eller bullar. Båda sorterna jäses i ca 40 minuter och gräddas i 225 grader. Hornen gräddas i 12–15 minuter och bullarna i ca 10 minuter.

BRYTBRÖD

Det här behövs till 4 bröd
1 sats grunddeg till matbröd **men**
byt ut vetemjölet mot 2 dl vetekli och ca 12 dl matbrödsmjöl av vete.

Gör så här
1. Dela degen i fyra lika stora bitar. Arbeta ut dem till smala bröd, lika långa som en bakplåt. Lägg deglängderna på plåt som klätts med bakpapper. Låt dem jäsa till nästan dubbel storlek, vilket tar 35–40 minuter. Sätt ugnen på 225 grader.
2. Snitta de färdigjästa längderna och grädda dem i 12–15 minuter.

HAVREBRÖD

Det här behövs till 2 bröd
1 sats grunddeg till matbröd **men**
byt ut ca 6 dl av vetemjölet mot 2 dl havregryn och 2 dl grovt rågmjöl
GARNERING
havregryn

Gör så här
1. Koka upp 3 dl av grunddegens vatten och häll det hett över havregrynen och rågmjölet som mätts upp i en degskål. Rör om till en slät gröt och tillsätt därefter resterande vatten som ska vara kallt. Degvätskan ska nu hålla fingervärme. Tillsätt och rör ut jästen i blandningen. Blanda i de övriga ingredienserna och bearbeta degen på samma sätt som grunddegen.
2. Dela degen i två lika stora bitar. Forma dessa till runda bröd som lägges på bakpappersklädd plåt att jäsa till nästan dubbel storlek, vilket tar 35–40 minuter. Sätt ugnen på 250 grader.
3. Pensla de färdigjästa bröden med vatten och strö på havregryn. Sätt in bröden i den varma ugnen och sänk genast ugnsvärmen till 200 grader. Grädda bröden färdiga, vilket tar ca 30 minuter.

RÅGRUTOR

Det här behövs till ca 30 bullar
1 sats grunddeg till matbröd **men**
byt ut vetemjölet mot 5 dl grovt rågmjöl och ca 7 dl mörkt lantbrödsmjöl
GARNERING
grovt rågmjöl

Gör så här
1. Kavla ut degen så stor att den passar att lägga i en bakpappersklädd långpanna, ca 30×40 cm. Markera rutor i degen och ställ den att jäsa till knappt dubbel storlek, vilket tar ca 30 minuter. Sätt ugnen på 200 grader.
2. Pensla de färdigjästa rutorna med vatten och strö på lite grovt rågmjöl.
3. Grädda brödet i ca 25 minuter.

OSTBRÖD

Det här behövs till ca 35 bullar
1 sats grunddeg till matbröd men tillsätt 100 g riven ost
PENSLING OCH GARNERING
1 ägg
50 g riven ost
sesamfrön
paprikapulver

Gör så här
1. Forma degen till en rulle som delas upp i små bitar. Rulla dessa runda och lägg dem i en bakpappersklädd långpanna, ca 30×40 cm. Låt dem jäsa till dubbel storlek, vilket tar 40–45 minuter. Sätt ugnen på 225 grader.
2. Pensla de färdigjästa bullarna med lätt uppvispat ägg och strö på den rivna osten. Strö varannan bulle med sesamfrön och varannan med paprikapulver till ett rutmönster.
3. Grädda brödet i 20–25 minuter.

Nu är vårens nya skomode här! Tuffa, snygga modeller med höga eller låga skaft och grova klackar. Klassiska svarta och marina skor blandat med nya i bruna toner. De yngres favoriter med platåsulor är ett mode som hänger med också i vår.

TELEFONLISTA, ring för uppgift om närmaste återförsäljare:
Blue Way 08/754 03 40
Bronx, 0340/164 30
Ceasarina 08/754 03 40
Ecco 0340/162 30
Matcha 019/11 92 10
NetWork 08/754 03 40
Nilson 08/611 94 56
Peperoni 044/604 [illegible]
P.T.A. 08/580 32 72
Trekkers 031/24 090

PÅ VÅRLÄTTA FÖTTER

Av MARIEANNE JONASON
Bild: MAGGIE WILLIAMS

Överst: Sportig knytsko i marin, beige och brunt, 700:–, P.T.A. Lätt promenadsko i mocka med gummisula, 695:–, Ecco. Klassisk bootsmodell i naturfärgat läder, 449:–, Peperoni. Flätad och krokopräglad marinblå lädersko, 745:–, Trekkers. Promenadsko i naturfärgat linne och skinn med gummisula, 299:–, Peperoni. Konjaksfärgad mockaloafer med prickig rosett, 319:–, Blue Way. Tuff svart lädersko med nitar och platåsula, 529:–, NetWork. Grön mockasko med räfflad gummisula, 419:–, Blue Way. Svart lackglänsande lädersko med hög skärning och klack, 650:–, Nilson. Vinröd promenadsko i sandalmodell, 420:–, Matcha. Klassiska marinblå pumps med djup ringning, 595:–, Ceasarina. Cowboyinspirerad sandalett i naturläder med gummisula, 529:–, NetWork.

Riktigt inne i vår är denna låga känga i högglansigt läder och snörning, 550:–, Bronx.

På danskvällarna...

Forts från sid 21

förby till Jägersbo, där hon började städa klockan sju på morgonen.

Nu nöjer hon sig med att sköta en egen bar på dansstället som tar in 2500 personer varje fredags- och lördagskväll. Och då är det full rulle.

– Då gäller det att vara snabb och klar i tanken, för det kan vara en jädra fart i baren, skrattar Agda som är landets äldsta bartender.

– Det är jobbet i baren som håller mig pigg, tänk bara på alla trevliga människor som jag får träffa varenda kväll. Och så många fina människor jag lärt känna genom åren.

Men dem som hon serverade i början av sin karriär som bartender, de är ganska sällsynta på Jägersbo idag.

– Nu är det deras barn, eller rent av barnbarn som kommer hit. Jag brukar ofta se direkt vems barn det är och ibland kommer de fram och hälsar till mig från sin mamma eller pappa.

Förmodligen är det så att Agda inte känner alla, men alla känner Agda.

– Det är bra, för de respekterar mig och det har nog varit en orsak till att jag aldrig haft problem med någon gäst. Och skulle någon bära sig illa åt så säger jag ifrån på skarpen, men på rätt sätt. Det fungerar alltid. Oftast räcker det med att jag ger dem en skarp blick.

Kurator

Hon ler lite hemlighetsfullt och säger:

– Jag har allt räddat ett och annat förhållande och äktenskap också. Man får vara lite kurator i det här jobbet ibland...

Åtskilliga par har också träffats på Jägersbo genom åren och även Agda själv har funnit sin stora kärlek här. Han heter Herbert Nilsson, är tio år yngre än Agda, och har suttit i biljettkassan på Jägersbo i 16 år.

– Det tog tid innan vi fann varandra, men nu är vi sambor sedan några år, säger Agda samtidigt som Herbert lägger armen om henne och kärleksfullt pussar henne på kinden.

– Vi är så kära, det är härligt.

Och givetvis är mötet med Herbert det bästa som hänt Agda på Jägersbo, men hon har många andra fina minnen att ösa ur.

– Alla artister som jag träffat till exempel. Zarah Leander, Alice Babs och så många andra. De flesta som varit här och uppträtt har skickat något till mig efteråt.

Hemma i lägenheten har Agda flera kartonger fyllda med brev och bilder, en bokhylla är fylld av kassetter och skivor från kända artister.

Hon tar fram en LP-skiva med Vikingarna, där dansbandskungen själv skrivit en hälsning:

"Tack för smörgåsar och härligt bemötande. Hälsningar Christer Sjögren"

– Han och jag blev verkligen goda vänner.

Och när en bok skulle göras om det engelska rockbandet The Who flög författarna till Sverige för att intervjua Agda om bandets framträdanden på Jägersbo under 60-talet.

När vi ber henne berätta några roliga historier som inträffat under åren så fnissar Agda lite och berättar om en PRO-fest för bara några år sedan.

– När jag serverade kom ordföranden fram och sa till mig: "Du får gå med i föreningen när du blir pensionär."

– Då var jag ju redan pensionär sedan många år tillbaka, skrattar Agda glatt.

Men det är lätt att förstå mannens misstag när man träffar denna mycket ungdomliga grå panter.

– Jag är ju rätt så pigg både till kropp och själ, håller Agda med. Men det är för att jag alltid håller i gång. Och så har jag mina kurer.

Två gånger om året, vår och höst, går Agda till hälsokostaffären och laddar upp med medel för en rejäl dunderkur med vitaminer.

– Förresten, lägger hon till, de ringde från hälsokostaffären härom dagen och ville att jag skulle jobba hos dem några dagar, de vill väl ha mig som levande bevis för att det de säljer fungerar...

Och oavsett om det är hälsokost, arbets- eller livsglädje så är Agda ett levande bevis på att man inte behöver vara äldre än man känner sig.

– Men tro nu inte att jag bara äter hälsokost. Ibland tar jag mig en drink eller ett glas likör, det är gott och så blir man lite glad.

Men inte när hon arbetar.

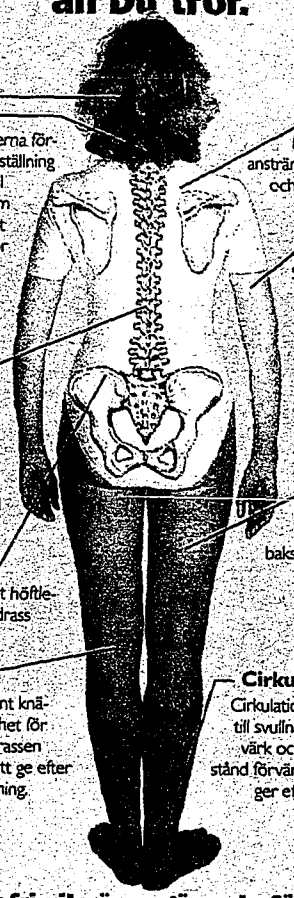
– Nej, då har jag så roligt ändå... ■

Barnombuds-mannen arbetar för barn i Sverige.

Rädda Barnen

Värk?

Din sovställning är viktigare än Du tror.

Huvudvärk
Stel nacke
Spänningar i nackmusklerna förvärras av en felaktig sovställning och kan vara orsaken till spänningshuvudvärk. Om nacken inte får ett riktigt stöd kan den utsättas för tröjning och belastning under sömnen med värk och stelhet som följd.

Ryggsmärtor
Ryggbesvär är den vanligaste folksjukdomen. Smärtan och stelheten förvärras ofta under nattens "vila", särskilt om ryggraden tvingas till en onaturlig ställning.

Höftledssmärtor
Vid irritationer i och runt höftleden kan en för hård madrass orsaka avsevärd smärta.

Knäsmärtor
Retningstillstånd i och runt knäleden kan ge stor känslighet för tryck och beröring. Madrassen måste vara följsam nog att ge efter även vid lätt punktbelastning.

Muskelvärk–Fibromyalgi
En felaktig sovställning är ansträngande för muskulaturen och kan förvärra smärtförnimmelsen.

Värk i armen
Smärtor, domningar och stickningar i armen och handen är vanligen orsakade av inflammationer i nackens nervbanor. De förvärras om nacken eller armen utsätts för en felaktig sovställning.

Ischias
Ischias-smärtor, som löper ner utmed lårets baksida och vaden till foten, kan hålla i sig i flera månader. En belastande sovställning försämrar tillståndet.

Cirkulationsstörningar
Cirkulationsstörningar leder ofta till svullna fötter och vader med värk och domningar. Dessa tillstånd förvärras om inte madrassen ger efter och avlastar trycket mot vaden och hälen.

En spänningsfri vila är avgörande för Din hälsa.

Tempur®-Madrassen och Tempur®-Sovkudden formar sig efter kroppen och ger optimal tryckavlastning med högsta sovkomfort.

Visade i TV i "Sköna Söndag" och "Bortom 2000"

Rekommenderas och säljs i Sverige nu av över 1000 sjukgymnaster, läkare, chiropraktorer, naprapater och massörer.

Prova Tempur®-Madrassen i 30 dagar med full returrätt.

❑ JA, jag önskar information om TEMPUR och lista över försäljningsställen i min närhet.

Namn:

Adress:

AL 7/94

Tel:

Sänd kupongen till Fagerdala Industri AB, 139 22 Värmdö.

TEMPUR®
ORTOPEDISK
MADRASS OCH SOVKUDDE

Ring: 020-45 22 22. (Kostar endast en markering).

GRÖNA idéer

Hjärteblommor t

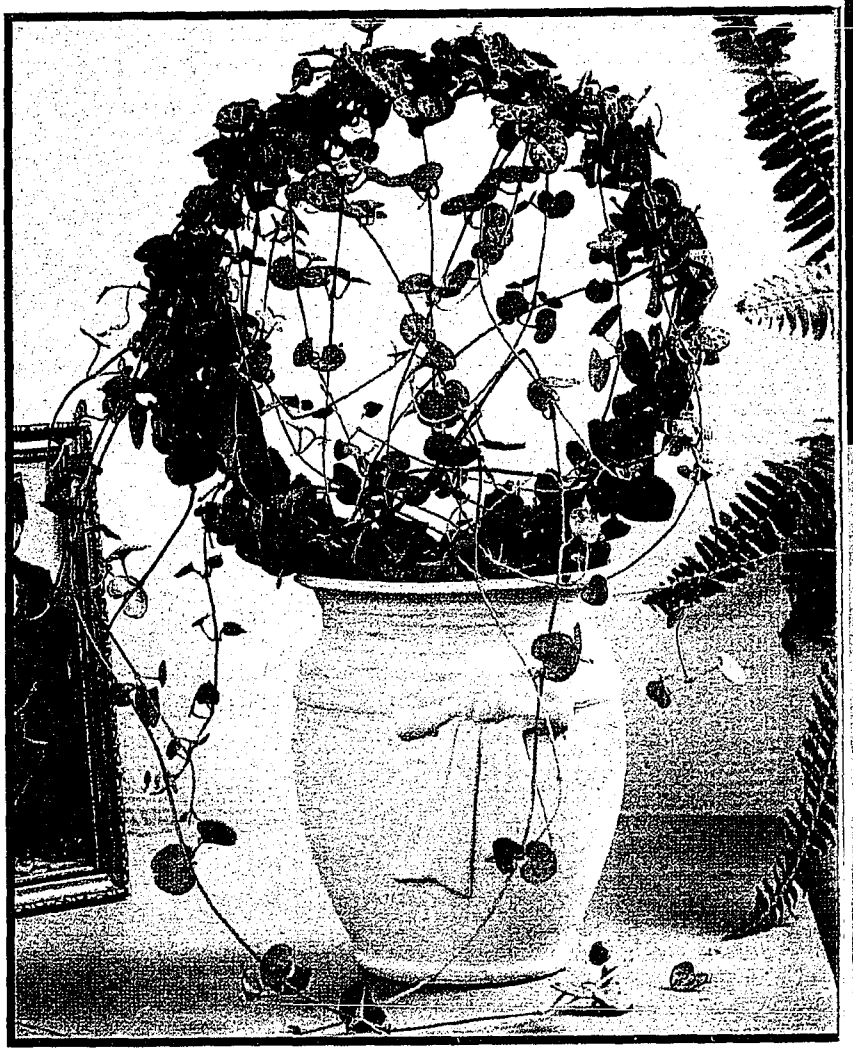
Av EVA JAKOBSSON
Bild: CHRISTER ANDREASON, LINNEA BRINK och IBL

Den 14 februari firar vi alla hjärtans dag med blommor, kort och bakelser, men vet du varför vi gör det? Jo, efter Valentin, ett ganska okänt helgon som led martyrdöden den 14 februari år 270!

Helgonet Valentins dödsdag firades förr i norra Frankrike och England med att man vid en fest "parade ihop" de ogifta ungdomarna inför den kommande danssäsongen. Detta ledde med tiden till att de ogifta männen började uppvakta sin älskade med brev eller presenter denna dag. Den här seden tog svenska blomsterhandlare upp i början av 1960-talet och är det vi nu kallar för alla hjärtans dag!

HJÄRTAN PÅ EN TRÅD

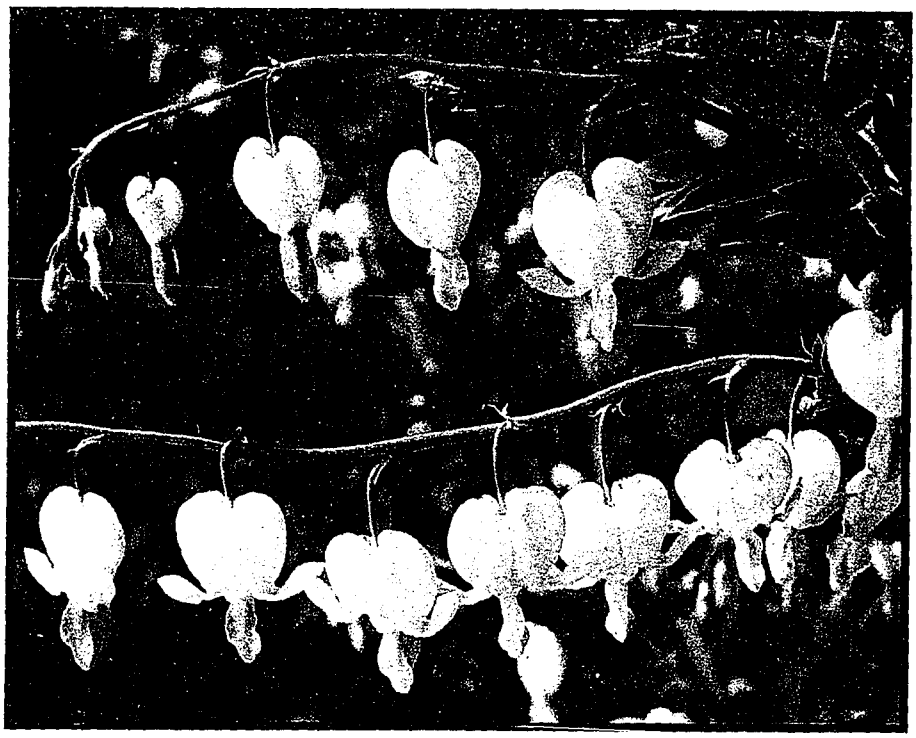
Lyktrankan, Ceropegia woodii, är en graciös hängande suckulent som ofta också kallas hjärtan på en tråd. Den har små oansenliga blommor som liknar lyktor. Bladen är små och tjocka och sitter på långa rankor. Vackrast är hjärtan på en tråd om den får hänga högt så att rankorna med sina hjärtan hänger ner eller om du binder upp den till en vacker form. Blir rankorna för långa kan du bara klippa av dem till lagom längd. Hjärtan på en tråd vill gärna hänga ljust men inte i direkt sol. Den tål att stå varmt och trivs bra i vår torra rumsluft.

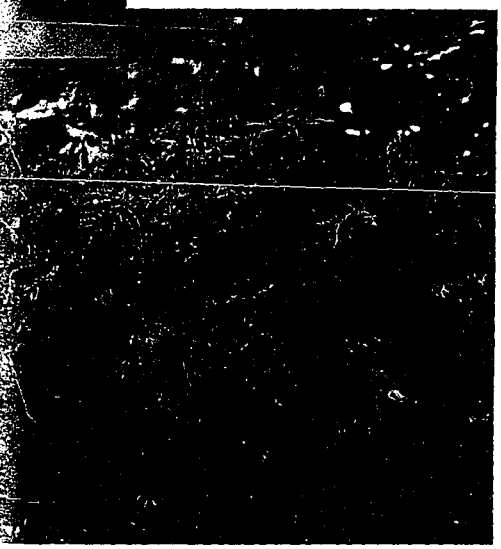
Alla hjärtans dag

HJÄRTEBLOMMOR

Söta trädgårdsväxter med hjärtenamn är löjtnantshjärta och fänrikshjärta.
Båda är perenner, det vill säga de återkommer och blommar varje år.
Löjtnantshjärtat är graciöst och rikblommande men det blommar bara en kort tid på försommaren och vissnar sedan ner för att nästa år snabbt växa upp till full glöd. Tyvärr fryser de vattenrika stjälkarna ner om det kommer en sen frostnatt på våren. Löjtnantshjärta finns både med rosa och med vita blommor.
Fänrikshjärtat är en mera trogen vän i rabatten. Det är ganska oansenligt, men mycket tåligt. Det börjar blomma med små lilarosa blommor i maj–juni och blommar hela sommaren. Fänrikshjärtat är trevligt som kantväxt i perennrabatten.

HJÄRTSTILLA

Hjärtstillan, Leonturus cardiaca, odlades förr som medicinalväxt och användes som läkemedel mot hjärtsmärtor. Hjärtstillan är en 0,5–1 meter hög flerårig ört som förvildats i stora delar av Sverige.
Den har flikiga blad och röda blommor i täta kransar.
Hjärtstillan är ett trevligt inslag i trädgården för den som är intresserad av gamla medicinalväxter.

HJÄRTBERGENIA

Hjärtbergenian, Bergenia cordifolia, är en bergenia som fått sitt namn för att de 20–30 cm breda städsegröna bladen är rundat hjärtlika. Hjärtbergenian blommar i maj–juni med blekt lilarosa blommor som sitter samlade i stora täta blomställningar. Bergenior är fina perenner i rabatter, stenpartier eller i vildängar. De gula blommorna i bakgrunden på bilden är vårkrage, Doronicum orientale.

LEVLÄTT liv

Av CHRISTINA LEIJONHUFVUD
Bild: MATS DRIVMO
Teckning: TUSS HÄGG

Många av oss vill gärna ta med lunchmat till arbetet. Har du tillgång till mikrovågsugn så blir variationsmöjligheterna större. Men ett par rejäla smörgåsar kan också vara ett utmärkt alternativ. Här följer recept på luncher som innehåller ca 400 kcal, vilket är lagom för viktväktaren.

Variera din lunch med en korv- och broccoligryta med vitkålssallad samt en lunchmacka.

■ STÖRRE PORTION?

Behöver du större lunchportioner än dessa du får förslag på här, ökar du mängden potatis, pasta, ris eller bröd.

■ LUNCHLÅDOR

Laga alltid lite större satser och frys in. Det tar inte längre tid att laga fyra portioner än en. Rester från middagen går förstås alldeles utmärkt att äta nästa dag. Men tänk på att om du värmer upp din mat i värmeskåp varje dag så är portionens innehåll av vitaminer och mineralämnen lägre. Förvaringen och den relativt långa uppvärmningstiden är orsaken. Du som alltid värmer din mat i värmeskåp ska vara extra noga med att komplettera måltiden med någon färsk grönsak eller frukt.
Mikrovågsugnen är en bättre och skonsammare uppvärmningskälla.

■ KOMPLETTERA GÄRNA MED VITKÅLSSALLAD

Strimlad vitkål i god dressing kan förvaras i burk med lock i kylskåp cirka en vecka utan att den smakar sämre eller förlorar stora mängder vitamin C.
Gör en rejäl sats och komplettera dagens lunchlåda med denna sallad.

■ VITKÅLSSALLAD

Den här satsen räcker ca 5 dagar
500 g vitkål (du kan också blanda vitkålen med t ex strimlad morot, hackad persilja, paprika eller purjolök)
DRESSING
2 msk olja
2 msk vinäger eller citron
2 msk vatten
1 krm av vardera salt, svartpeppar samt t ex italiensk salladskrydda

Gör så här
1. Finstrimla kålen i matberedare eller med osthyvel.
2. Rör ihop dressingen och blanda allt.

■ PIROGER

Det här behövs till 20 små piroger
250 g kokt pressad potatis
3 1/2 dl vetemjöl
1 tsk bakpulver
100 g margarin
1 ägg till pensling
FYLLNING
200 g blandfärs
2 morötter
1 stor gul lök
1/2 dl vatten
1 msk tomatpuré
1/2 krm salvia
salt, svartpeppar

Gör så här
1. Blanda samman ingredienserna till pirogdegen, lägg den svalt under tiden du gör fyllningen.
2. Bryn färsen. Tillsätt riven morot, hackad lök, vatten, tomatpuré och kryddor. Låt puttra ca 5 minuter.
3. Kavla ut pirogdegen. Sporra eller skär degen i rutor. Lägg på fyllning och vik ihop. Tryck till kanterna med en gaffel. Pensla med uppvispat ägg. Grädda i 225 grader ca 10 minuter.
Pirogerna går bra att frysa in. Varje pirog ger ca 100 kcal.

■ LUNCHSMÖRGÅS

Det här behövs till 1 portion
2 runda bröd typ polarkaka, en stor tekaka eller något grovt runt bröd
lättmargarin
sallad
1 skivad kokt potatis
50 g tonfisk i vatten
skivad gurka
4 gröna oliver

Gör så här
1. Dela eventuellt brödet på mitten. Bred tunt med lättmargarin på underdelen. Täck med salladsblad. Lägg på övriga ingredienser. Använd överdelen som lock.
2. Plasta in smörgåsen eller lägg den i en lagom stor burk.

■ KORV- OCH BROCCOLIGRYTA

Det här behövs till 4 personer
300 g mager falukorv
250 g broccoli
2 tomater
1 msk margarin
1 1/2 msk vetemjöl
2 dl vatten
1/2 buljongtärning
1/2 krm timjan
salt och peppar
TILLBEHÖR
1 1/2 dl kokt pasta

Gör så här
1. Strimla korven, skär broccolin i bitar och tärna tomaterna. Fräs korven i margarinet. Lägg i broccolin och tomaterna.
2. Rör samman vetemjölet med lite av vattnet. Häll i mjölredningen, resten av vattnet, buljongtärning och kryddor. Sjud knappt 5 minuter. Blanda med pastan.

Blir förpackning...

Forts från sid 18

Och faktum är att Laila levde under en mycket stark psykisk stress hela fyra år innan sjukdomen bröt ut.

– Annika föddes med hjärtfel och låg ett halvår på Jönköpings lasarett, berättar hon.

– När hon kom hem var hon helt sårig och gallskrek när hon skulle kissa. Ingen verkade förstå varför och ingen kunde heller ge mig något hopp om Annikas hjärtsjukdom. Så jag bestämde mig för att ta reda på var landets bästa hjärtspecialist fanns. Den doktorn och ingen annan skulle ta hand om min unge.

– Till slut fick jag veta att doktorn jag letade efter just skulle börja jobba på lasarettet i Jönköping. Så jag skrev ett brev och därmed blev Annika hans första patient. Han såg också till att flickan kom iväg till Sahlgrenska i Göteborg. Där vidgades hennes för trånga urinrör och då blev det också slut på hennes eviga urinvägsinfektioner och skriken av smärta.

När Annika var fyra år konstaterade läkarna att hennes hjärtfel växt bort. Hålet mellan kamrarna, som borde slutits redan i fosterstadiet, var nu så litet att det inte längre var någon risk för henne.

Då bröt Lailas sjukdom ut!

Knölarunder fötterna

Det började försiktigt med att hon fick ont under fötterna.

– Jag hade knölar under trampdynorna som inte syntes på röntgen. Doktorn gav mig hålfotsinlägg. Men de kunde jag inte använda, för det gjorde ju jätteont. Jag började också få ont i handlederna, kunde till exempel inte vrida ur en trasa. Ändå dröjde det ett år innan jag sökte för värken. Och kom till doktorn som tog ett reumaprov och kallt konstaterade att det enda han kunde göra var att ge magnecyl. Något hopp om förbättring fanns inte. Tvärtom. För jag hade fått kronisk ledgångsreumatism.

Laila försökte stå ut med värken utan läkemedel. Men till sist gick det inte. Hon hade också börjat få problem med knäna.

– Jag var sex veckor på reumatikersjukhuset i Spenshult och fick varma bad och man provade ut medicinering. Men vilken chock att komma dit! Jag hamnade på en sal med sju gamla tanter, som alla var helt förstörda av reumatisk värk. En av tanterna försökte muntra upp mig och sa att "när jag var så gammal som du hade jag också så där fina händer"! Hon ville ju bara vara snäll, men för mig kändes det förfärligt. Skulle jag också bli sådan som de?

Äktenskapet med Jan gick sönder innan Lailas sjukdom brutit ut på allvar och de skildes. Han gifte om sig och fick ett nytt barn, Linda som idag är 15 år och bor hemma hos sin mamma. Men hon är hos Laila och Jan så gott som varje dag, inte minst för att hon har sin egen häst i gårdens stall.

Laila och Jan, ja. Sedan 1983 lever de åter tillsammans och har också gift om sig. Med varann den här gången. Men i mellantiden, när Laila blev ordentligt sjuk, tog barnen över ansvaret.

– De har varit fantastiska, säger Laila med en varm blick mot "barnen", som samlats med oss kring kaffebordet.

– Jag försökte jobba trots att jag var svullen i alla leder och hade ont överallt. Kontoret där jag jobbade låg 500 meter hemifrån. Att gå var omöjligt, så jag cyklade. Men barnen måste hålla cykeln medan jag tog mig upp och fick balans. Sedan trampade jag på och försökte stålsätta mig mot smärtan jag visste skulle komma när jag hoppade av cykeln.

– Under den här tiden hade vi det inte så fett, ungarna och jag. Jag jobbade halvtid och vi hade bara den lönen och min halvtidspension att leva på.

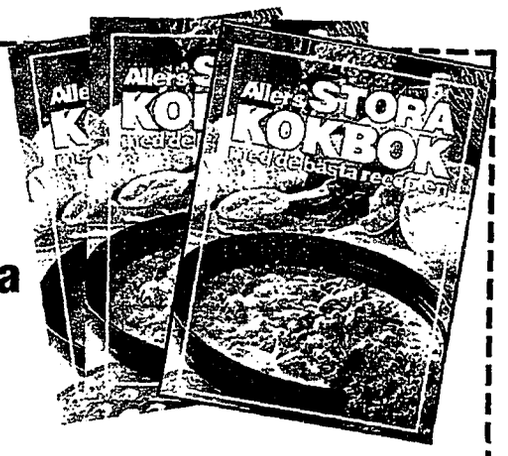
Rullstolsbunden

Laila var periodvis så illa däran att hon inte ens klarade att gå med käppar utan måste använda rullstol. Armarna bar henne helt enkelt inte. Sjukdomen spred sig till halskotorna så att hon måste stelopereras och man gjorde flera operationer i hennes svaga handleder och för att lindra smärtan i fötterna. Hon fick också efter en tid en handikappanpassad lägenhet inne i Vetlanda.

– Jag blev mycket bättre efter höftoperationen och sedan knäna opererats. Men jag gick fortfarande lite illa. Och en dag när jag var ute i hagen för att laga stängslet, trasslade jag in mig i tråden och bröt lårbenshalsen. På den friska höftsidan, förstås!

– Linda stod inne i stallet och jag hade bett henne sätta på strömmen när jag ropade. Så jag vågade ju inte skrika där jag låg med benet insnurrat i stängslet. Men som tur var kom hon ut och ropade om hon skulle slå på strömmen och hon hörde när jag vrålade mitt NEJ och kom springande för att titta vad som hänt.

– Samtidigt hade en granne kört förbi och sett mig ligga raklång i hagen. Så han ringde efter ambulans som körde mig till Eksjö lasarett där jag blev opererad. Tyvärr blev ena knät, som redan opererats, så illa tilltygat att jag måste få en ny protes. Men det dröjde nästan ett helt år, för min doktor Hagstedt var just Forts på nästa sida

Var med från början!

BESTÄLL

Allers fina samlarpärm!

Om du missade Allers fina samlarpärm i nummer 4, har du ändå chansen att vara med från början.
Med Allers nummer 4 följde en tjock fin samlarmapp till en matserie som innehåller 100-tals fantastiska recept. För att du inte ska missa de första delarna har du nu chansen att rekvirera mappen och de första 24 sidorna för endast 20:–.

Var god texta!

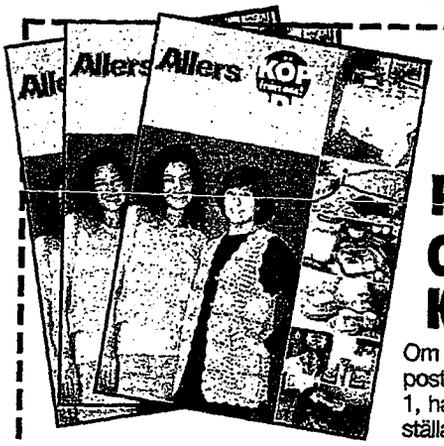
Namn _____

Adress _____

Postnr _____ Postadr _____

Telefon _____

Skicka in kupongen, eller skriv av den, till Allers 259 98 Helsingborg och bifoga 20:–, dock ej i frimärken. Märk kuvertet "MATPÄRM".

Ny chans!

BESTÄLL

POST-ORDER-KATALOGEN!

Om du missade Allers fina postorder-katalog i nummer 1, har du nu chansen att beställa den. Fyll bara i kupongen så får du hem katalogen gratis i din brevlåda.

Var god texta!

Namn _____

Adress _____

Postnr _____ Postadr _____

Telefon _____

Skicka in kupongen, eller skriv av den, till Allers 259 98 Helsingborg
Märk kuvertet "KATALOG".

TELEFONLISTA
(Gardin-extra, se sid 35–40.)
Axlings Linne, 08/550 801 11
Bruka Design, 08/23 17 90
Galen i Tyg, 042/14 27 67
Hellas, 042/13 30 85
Ikea, närmaste varuhus
Kasthall Design, 0320/143 30
Mio Möbler/Leander
Pehrson, 042/20 35 00
Ybe-Möbler, 042/14 25 05
Åhléns, 08/750 10 00

ANNONS

KÖP från oss!

Nu kan Allers-klubben erbjuda den mycket populära snabbkokaren "Kettle" för endast 289:-.

Energisnål SNABBKOKARE endast 289:-

I England kallas en snabbkokare för en kettle och inte många engelsmän klarar sig utan den. Engelsmännen är överens om att "a kettle is a must", det vill säga att en snabbkokare är ett måste för att snabbt koka upp vatten till te eller kaffe. Att koka en halv liter vatten tar mindre än 2 minuter. Snabbkokaren är mycket energisnål, den drar mindre ström än om du använder spisen. Dessutom stänger snabbkokaren av sig själv – vilken spis gör det? Ketteln rymmer 1,7 liter och kostar 289:-, normalpriset är 400:-.

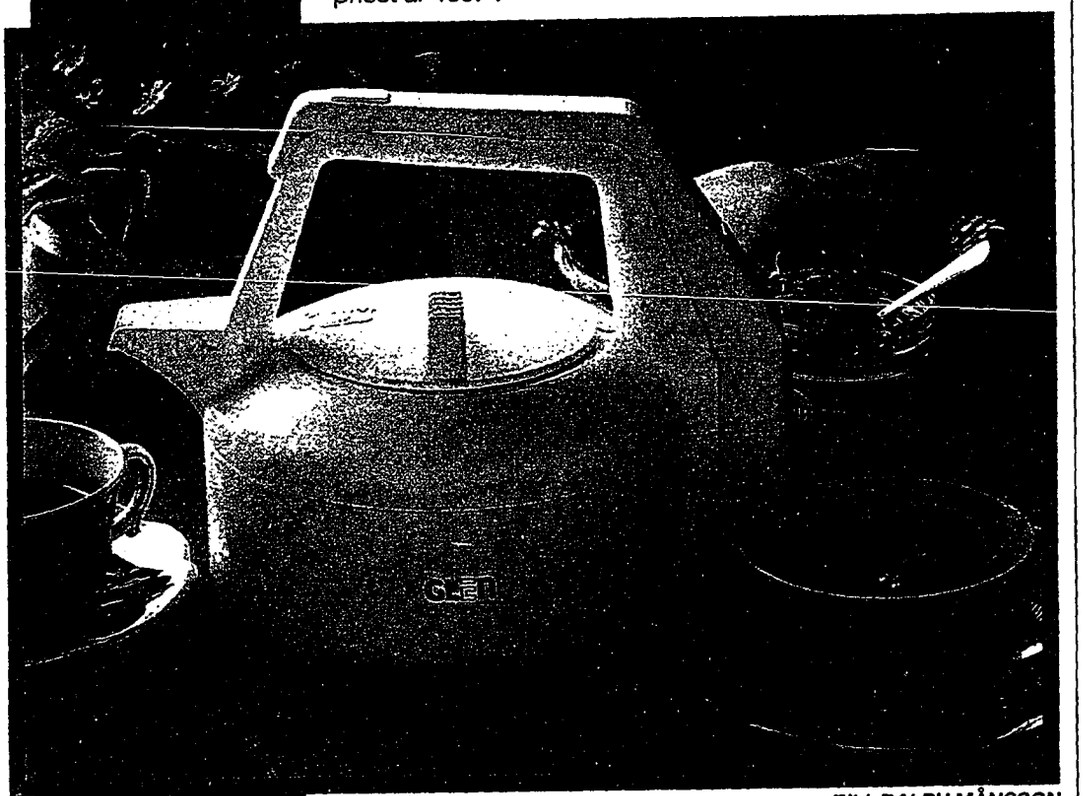

Bild: RALPH MÅNSSON

ALLERS klubben

Förfrågningar ring Ann-Kristin Håkansson, 042/17 36 54, telefontid 9.00–11.00 och 13.00–15.00.

BESTÄLLNINGSKUPONG TILL SNABBKOKARE

Jag beställer

___ st snabbkokare à 289:-.

Postens porto och postförskottsavgifter tillkommer och du har full returrätt inom 14 dagar. Erbjudandet gäller så långt lagret räcker.

Var god texta!

Namn _____

Adress _____

Postnr _____ Postadr _____

Telefon _____ A 7/94

☐ Kryssa i rutan om du är prenumerant.

Skicka in kupongen, eller en avskrift av den, till Allers-klubben, 259 98 Helsingborg. Märk kuvertet "SNABBKOKARE 7/94".

Forts från förerg sida

då i Saudi Arabien och jobbade.

Hejda förloppet

Mitt i alltihop försökte Laila hitta någon mer varaktig bot mot sin sjukdom. Hon visste förstås att läkarna ännu inte hittat något, som kunde få den kroniska ledgångsreumatismen att försvinna. Men om hon bara kunde hejda sjukdomen, hade hon ändå nått en bit på väg.

– Jag hade läst i en tidning om en engelsk läkare, Keith Mumby, som ansåg att ledinflammationerna kunde bero på födoämnesallergi. Så jag letade rätt på hans adress i London och 1986 for vi dit, Joakim och jag.

– Mumby testade mig och kom fram till att jag var allergisk mot mjölkprodukter och mot mögel. Och faktum är att jag fått mindre värk sedan jag slutade med allt som innehåller mjölk. Men de leder, som är förstörda går ju inte att göra något åt.

– Det är väldigt opraktiskt att vara så här svag i lederna. Samhället är inte gjort för oss. Jag kan inte ens låsa dörren till handikapptoaletten, vredet går för tungt. Ofta blir vardagliga saker omöjliga när man inte har någon kraft i händerna.

Inte handikappad

– Det är inte alltid så roligt att behöva be om hjälp. Jag ser mig ju inte som handikappad. Vill inte se mig som sådan trots att sjukdomen kommer och går så att jag aldrig kan planera något i förväg.

Jag ser mycket fram mot att bli farmor. Att jag inte klarar att lyfta barnet, gör inte så mycket. Han eller hon lär sig snart att krypa upp i mitt knä. För läsa sagor kan jag. Och kramas. Och det är väl det som farmödrar är till för! ■

Lösning till Finn fyra fel

LÖSNING : SE PILAR

Mördande reklam

orts från sid 79

Markus och Adam som kom in i matsalen. Markus stelnade till vid anblicken av Björn, medan Adam log vänligt. Han växlade några ord med Björn, men Isabella satt för långt ifrån för att höra vad de två männen sa till varandra. Däremot tyckte hon sig se Björns ögon glimma till och hans mun smalna innan han gick vidare.

Adam fortsatte mot matsalen för chefspersoner, men Markus kom rakt emot henne.

– Det var bra att jag fick fatt i dig, Isabella, sa han rappt. Jag har just tittat på Björns bilder av dig som han tog under kryssningen, och de är mycket lyckade. Bra jobbat.

Han skulle just gå vidare när hon hejdade honom.

– Förlåt, du kanske har bråttom, men... ja, jag måste bara få fråga en sak som tycks vara väldigt känslig. Hur i all världen kan rederiet löna sig när vi hela tiden har så få passagerare?

Han stelnade till för en sekund eller två, men så kom svaret:

– Är du orolig för din lön?

Isabella kände hur hon rodnade.

– Inte alls, mumlade hon.

Skulle hon aldrig lyckas få några raka, begripliga svar? Och skulle hon aldrig lära sig att tiga?

På eftermiddagen blev Isabella inkallad på Adams rum.

– Jag hörde av min bror att du oroar dig för din lön, inledde han och gjorde en gest åt henne att sätta sig i besöksstolen. Det är helt onödigt. Broschyren du hjälpte oss med kommer att bidra till att rederiet snart gör betydligt bättre resultat än hittills, så sluta upp med att oroa dig för vår ekonomi. Okej?

Isabella nickade. Hon satte värde på att han tog sig tid att prata med henne, men hon lyckades inte skaka av sig känslan att det fanns ett dolt hot i hans ord.

Plötsligt spred sig ett leende över hans ansikte.

– Vad sägs om en liten uppmuntran för din insats förresten?

– En kryssning tillsammans med din pojkvän eller någon väninna nu i helgen, hur vore det?

Isabella tvekade bara en sekund.

– Det vore väldigt roligt att få göra en kryssning till, sa hon.

"Markus såg märkbart irriterad ut. Det var tydligt att hon trampat på en öm tå när hon frågat hur rederiet kunde överleva"

Hon ångrade sig genast. Tänk om hon genom resan försatte sig i en farlig situation. Hon sneglade på Adam. Han log fortfarande, och när deras blickar möttes sa han mjukt:

– Bra, då är det bestämt. Prata med Ingrid så ordnar hon med biljetterna.

– Tack, sa Isabella och reste sig. Jag undrar bara...

– Vad?

Den där skarpa, otäcka rösten igen.

– Ingenting, mumlade hon. Då fortsätter jag med mitt arbete.

Hon lämnade Adams rum, fylld av splittrade känslor. En sak var säker: Adam hade en personlighet som hon inte förstod sig på.

Innan Isabella lämnade sitt arbete den dagen, överlämnade Adam ett litet häfte till henne. När hon bläddrade igenom det fann hon att det gällde två kryssningsbiljetter, hytt och måltider inkluderade.

Han log sitt mest charmerande leende när hon tackade, men så glänste det till av allvar i hans blick.

– Kom ihåg att det är en nöjesresa den här gången. Försök att koppla av och inte räkna passagerare eller något annat som ingen bett dig om.

Hon tackade för hans omtänksamhet och lovade att bara roa sig. Men när hon en stund senare steg in i sin bil och startade motorn, kom hon på sig själv med att undra över hans ord. Varför kom han ideligen med något slags halvt kamouflerade varningar – eller borde hon kanske snarare betrakta dem som direkta hot?

Isabella rös till vid tanken, och när hon i nästa sekund mindes vad som hänt kvällen innan, bestämde hon sig för att inte åka hem genast. Klockan var bara tio över fem så Pernilla, hennes väninna, borde vara kvar i antikvitetsbutiken där hon arbetade. Varför inte svänga förbi henne och fråga om hon ville följa med på en gratiskryss till Amsterdam? Med lite tur kanske de kunde äta middag och tillbringa resten av kvällen tillsammans också.

Pernilla var kvar på sitt arbete, men eftersom det var en hel del kunder i butiken, bad hon Isabella att titta sig omkring medan hon tog hand om dem.

– Du kanske inte tror det, men det finns en del saker här som är oerhört värdefulla. Den där chiffonjén, till exempel, skulle vi säkert kunna sälja för 40 000 kronor på kontinenten.

Isabella nickade och började vandra runt i butiken medan Pernilla återgick till kunderna. Varuutbudet dominerades av antika möbler, men det fanns gott om prydnadsföremål av silver, tenn och handmålat porslin också. Hon närmade sig försiktigt en kristallkrona för att se hur mycket den kostade, men hon hittade ingen prislapp.

– Vi arbetar inte med fasta priser på våra varor, förklarade Pernilla en stund senare. Vi låter våra kunder lämna ett bud i stället, och tycker vi att det är rimligt så säljer vi. För tillfället gör vi inte några särskilt stora vinster eftersom tiderna är som de är, men ute i Europa finns fortfarande ett enormt sug efter väl bevarade antikviteter.

"Isabella blev förvånad när hon hörde Björns röst i luren. Vad ville han henne?"

– Varför börjar ni i så fall inte exportera era antikviteter i stället för att sälja dem här i Sverige?

Pernilla log.

– Det finns en hel djungel av lagar som reglerar sådant. En del antikviteter får inte föras ut ur landet över huvud taget, andra måste man betala en särskild exportavgift för, andra åter... Men det var väl inte för att få en lektion i sådana regler som du tittade in?

Isabella log och ruskade på huvudet.

– Nej, förlåt. Jag kom hit för en helt annan saks skull. Vänta så ska du få höra!

Pernilla blev överförtjust när Isabella berättat om biljetterna.

– På fredag klockan fem, sa du? Då måste jag be om ledigt ett par timmar, men det går säkert bra. Himmel, vad spännande! Då ska vi verkligen se till att roa oss, Isabella!

De enades om att äta middag tillsammans på en kvartersrestaurang i närheten, och medan de väntade på maten var Isabella flera gånger på väg att berätta om de obehagligheter som inträffat sedan hon började på rederiet. Men hon hejdade sig varje gång. Det fanns något olustigt över det hela som hon helst ville skaka av sig. Så länge hon inte klädde problemet i ord, var det som om det inte existerade på allvar.

I stället berättade hon lite om Adam, om hur bra han såg ut och hur charmig han kunde vara.

– Du håller på att bli kär, konstaterade Pernilla innan de skildes åt. Säg inte emot, jag kan sådant.

Isabella sa inte emot, men i hemlighet undrade hon ändå. Visst var hon fascinerad av Adam. Men kär? Kunde man vara kär i någon som man var rädd för?

När Isabella återvände hem den kvällen, tittade hon sig vaksamt omkring innan hon steg ur bilen. Parkeringsplatsen låg tom och öde och hon gick med raska steg mot porten, låste snabbt upp den och skyndade vidare mot hissen.

I samma ögonblick som hon öppnade ytterdörren ringde telefonen. Hon slet åt sig luren utan att ge sig tid att ta av sig kappan först.

– Ja?

– Hej, det är Björn. Förlåt att jag ringer så sent, men jag har funderat på det där du sa på lunchen när du i stort sett anklagade mig för att vara en skurk. Har du gått och lagt dig eller kan jag titta upp en stund och prata med dig?

– Jag kom just innanför dörren, svarade hon demonstrativt kort.

– Hör du om jag tutar nere på gatan? frågade han oberört.

– Javisst...

– Bra, då kommer jag direkt. Jag tutar två långa och en kort signal, så kommer du ner och öppnar porten. Är det okej?

Isabella hann knappt svara innan han lade på luren.

Björns ansikte var blekt och spänt när

Forts på sid 123

Mördande reklam

Forts från sid 79

Markus och Adam som kom in i matsalen. Markus stelnade till vid anblicken av Björn, medan Adam log vänligt. Han växlade några ord med Björn, men Isabella satt för långt ifrån för att höra vad de två männen sa till varandra. Däremot tyckte hon sig se Björns ögon glimma till och hans mun smalna innan han gick vidare.

Adam fortsatte mot matsalen för chefspersoner, men Markus kom rakt emot henne.

– Det var bra att jag fick fatt i dig, Isabella, sa han rappt. Jag har just tittat på Björns bilder av dig som han tog under kryssningen, och de är mycket lyckade. Bra jobbat.

Han skulle just gå vidare när hon hejdade honom.

– Förlåt, du kanske har bråttom, men... ja, jag måste bara få fråga en sak som tycks vara väldigt känslig. Hur i all världen kan rederiet löna sig när vi hela tiden har så få passagerare?

Han stelnade till för en sekund eller två, men så kom svaret:

– Är du orolig för din lön?

Isabella kände hur hon rodnade.

– Inte alls, mumlade hon.

Skulle hon aldrig lyckas få några raka, begripliga svar? Och skulle hon aldrig lära sig att tiga?

På eftermiddagen blev Isabella inkallad på Adams rum.

– Jag hörde av min bror att du oroar dig för din lön, inledde han och gjorde en gest åt henne att sitta sig i besöksstolen. Det är helt onödigt. Broschyren du hjälpte oss med kommer att bidra till att rederiet snart gör betydligt bättre resultat än hittills, så sluta upp med att oroa dig för vår ekonomi. Okej?

Isabella nickade. Hon satte väl på att han tog sig tid att prata med henne, men hon lyckades inte skaka av sig känslan att det fanns ett dolt hot i hans ord.

Plötsligt spred sig ett leende över hans ansikte.

– Vad sägs om en liten uppmuntran för din insats förresten? – En kryssning tillsammans med din pojkvän eller någon väninna nu i helgen, hur vore det?

Isabella tvekade bara en sekund.

– Det vore väldigt roligt att få göra en kryssning till, sa hon.

"Markus såg märkbart irriterad ut. Det var tydligt att hon trampat på en öm tå när hon frågat hur rederiet kunde överleva"

Hon ångrade sig genast. Tänk om hon genom resan försatte sig i en farlig situation. Hon sneglade på Adam. Han log fortfarande, och när deras blickar möttes sa han mjukt:

– Bra, då är det bestämt. Prata med Ingrid så ordnar hon med biljetterna.

– Tack, sa Isabella och reste sig. Jag undrar bara...

– Vad?

Den där skarpa, otäcka rösten igen.

– Ingenting, mumlade hon. Då fortsätter jag med mitt arbete.

Hon lämnade Adams rum, fylld av splittrade känslor. En sak var säker: Adam hade en personlighet som hon inte förstod sig på.

Innan Isabella lämnade sitt arbete den dagen, överlämnade Adam ett litet häfte till henne. När hon bläddrade igenom det fann hon att det gällde två kryssningsbiljetter, hytt och måltider inkluderade.

Han log sitt mest charmerande leende när hon tackade, men så glänste det till av allvar i hans blick.

– Kom ihåg att det är en nöjesresa den här gången. Försök att koppla av och inte räkna passagerare eller något annat som ingen bett dig om.

Hon tackade för hans omtänksamhet och lovade att bara roa sig. Men när hon en stund senare steg in i sin bil och startade motorn, kom hon på sig själv med att undra över hans ord. Varför kom han ideligen med något slags halvt kamouflerade varningar – eller borde hon kanske snarare betrakta dem som direkta hot?

Isabella rös till vid tanken, och när hon i nästa sekund mindes vad som hänt kvällen innan, bestämde hon sig för att inte åka hem genast. Klockan var bara tio över fem så Pernilla, hennes väninna, borde vara kvar i antikvitetsbutiken där hon arbetade. Varför inte svänga förbi henne och fråga om hon ville följa med på en gratiskryss till Amsterdam? Med lite tur kanske de kunde äta middag och tillbringa resten av kvällen tillsammans också.

Pernilla var kvar på sitt arbete, men eftersom det var en hel del kunder i butiken, bad hon Isabella att titta sig omkring medan hon tog hand om dem.

– Du kanske inte tror det, men det finns en del saker här som är oerhört värdefulla. Den där chiffonjén, till exempel, skulle vi säkert kunna sälja för 40 000 kronor på kontinenten.

Isabella nickade och började vandra runt i butiken medan Pernilla återgick till kunderna. Varuutbudet dominerades av antika möbler, men det fanns gott om prydnadsföremål av silver, tenn och handmålat porslin också. Hon närmade sig försiktigt en kristallkrona för att se hur mycket den kostade, men hon hittade ingen prislapp.

– Vi arbetar inte med fasta priser på våra varor, förklarade Pernilla en stund senare. Vi låter våra kunder lämna ett bud i stället, och tycker vi att det är rimligt så säljer vi. För tillfället gör vi inte några särskilt stora vinster eftersom tiderna är som de är, men ute i Europa finns fortfarande ett enormt sug efter väl bevarade antikviteter.

"Isabella blev förvånad när hon hörde Björns röst i luren. Vad ville han henne?"

– Varför börjar ni i så fall inte exportera era antikviteter i stället för att sälja dem här i Sverige?

Pernilla log.

– Det finns en hel djungel av lagar som reglerar sådant. En del antikviteter får inte föras ut ur landet över huvud taget, andra måste man betala en särskild exportavgift för, andra åter... Men det var väl inte för att få en lektion i sådana regler som du tittade in?

Isabella log och ruskade på huvudet.

– Nej, förlåt. Jag kom hit för en helt annan saks skull. Vänta så ska du få höra!

Pernilla blev överförtjust när Isabella berättat om biljetterna.

– På fredag klockan fem, sa du? Då måste jag be om ledigt ett par timmar, men det går säkert bra. Himmel, vad spännande! Då ska vi verkligen se till att roa oss, Isabella!

De enades om att äta middag tillsammans på en kvartersrestaurang i närheten, och medan de väntade på maten var Isabella flera gånger på väg att berätta om de obehagligheter som inträffat sedan hon började på rederiet. Men hon hejdade sig varje gång. Det fanns något olustigt över det hela som hon helst ville skaka av sig. Så länge hon inte klädde problemet i ord, var det som om det inte existerade på allvar.

I stället berättade hon lite om Adam, om hur bra han såg ut och hur charmig han kunde vara.

– Du håller på att bli kär, konstaterade Pernilla innan de skildes åt. Säg inte emot, jag kan sådant.

Isabella sa inte emot, men i hemlighet undrade hon ändå. Visst var hon fascinerad av Adam. Men kär? Kunde man vara kär i någon som man var rädd för?

När Isabella återvände hem den kvällen, tittade hon sig vaksamt omkring innan hon steg ur bilen. Parkeringsplatsen låg tom och öde och hon gick med raska steg mot porten, låste snabbt upp den och skyndade vidare mot hissen.

I samma ögonblick som hon öppnade ytterdörren ringde telefonen. Hon slet åt sig luren utan att ge sig tid att ta av sig kappan först.

– Ja?

– Hej, det är Björn. Förlåt att jag ringer så sent, men jag har funderat på det där du sa på lunchen när du i stort sett anklagade mig för att vara en skurk. Har du gått och lagt dig eller kan jag titta upp en stund och prata med dig?

– Jag kom just innanför dörren, svarade hon demonstrativt kort.

– Hör du om jag tutar nere på gatan? frågade han oberört.

– Javisst...

– Bra, då kommer jag direkt. Jag tutar två långa och en kort signal, så kommer du ner och öppnar porten. Är det okej?

Isabella hann knappt svara innan han lade på luren.

Björns ansikte var blekt och spänt när

Forts på sid 123

Mitt bästa TIPS

Har du ett bra tips så skicka in det till Mitt bästa tips, Eva Jakobsson, Allers, 251 85 Helsingborg. Införda bidrag belönas. Tyvärr kan vi inte ansvara för publicerade tips då vi inte har möjlighet att kontrollera dem.

Bild: CHRISTER ANDREASON, ANNE-MARIE NILSSON och ANNA-GRETA PAULSEN

POTATISMJÖL TILL SNITTBLOMMORNA

När jag sätter snittblommor i vas slår jag lite potatismjöl i vattnet. Då står blommorna raka och fina hela tiden. *Berit*

POTATIS SUGER ÅT SIG SALT

Har soppan eller grytan blivit för salt så lägg ner en potatis och låt den koka med.
Potatisen suger åt sig saltet så att själva maträtten blir mindre salt. *Eva*

RENGÖR SPELKORTEN

Har du en kortlek av bra kvalitet som börjar se smutsig ut, kan du lätt göra korten rena. Stoppa dem i en plastpåse med potatismjöl, skaka om och gnid lite grann. När du tar upp korten ur påsen ser de nästan ut som nya. *Peter*

REFLEXER PÅ ÄRMARNA

Sätter du som cyklist reflexer nedtill på ärmarna blir det lättare för övriga trafikanter att se när du gör tecken i trafiken. *Inga*

SNUS I BLOMJORDEN

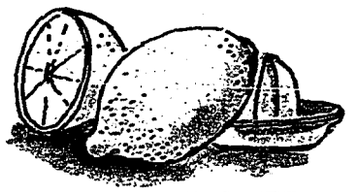
Jag blandar ner snus i blomjorden till mina krukväxter då försvinner blomflugorna. Glöm inte att göra det i alla krukorna. Annars flyttar flugorna till en kruka där det inte finns snus. *Maj-Britt*

TÅLIGA KLIPPDOCKOR

När jag klippt ut klippdockor stryker jag fast vlieselin på baksidan så håller de längre. *52:an*

KOPPARPUTS

Jag putsar mina kopparsaker med lite vinäger på en mjuk trasa och får då ett bra resultat. *M Ekstrand*

LJUMMA CITRONER

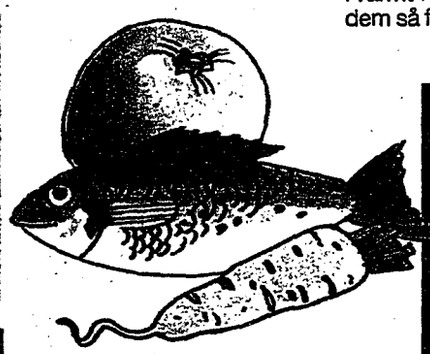
Om du lägger citronerna en stund i varmt vatten innan du ska pressa dem så får du ut mer saft ur dem. *Maj-Britt*

RENA TAPETER

Ett enkelt och ett mycket effektivt sätt att rengöra tvättbara tapeter är att använda ett vanligt fönsterputsmedel. Det blir ett garanterat strålande resultat. Lycka till. *Eva*

SNABBLAGAT RÖTMOS

Jag river kålroten på rakostjärnet när jag ska koka rotmos. Då går det mycket snabbare. Nu så tar det inte längre tid att göra rotmos än potatismos. *Eva*

FINA PETITCHOUER

När kakorna är färdiggräddade stänger jag värmen och öppnar ugnsluckan på glänt. Så låter jag kakorna stå ca 5 minuter i eftervärmen i ugnen. Då sjunker de inte ihop när jag tar ut dem. *Inga*

MISSFÄRGAD TVÄTT

Har du ett plagg som har blivit missfärgat så lägg det i filmjölk några timmar så blir färgen fin igen. *Laila*

LUFTIGT POTATISMOS

Blanda ner en uppvispad äggula i potatismoset så blir moset luftigt och gott. *Marianne*

PANERA FISK

När du ska panera fisk så blanda lite riven ost i ströbrödet. Det ger fin färg och god smak. *Sippan*

SYLT I RULLTÅRTAN

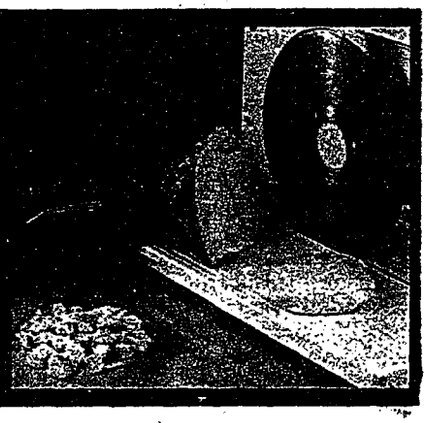
Värmer du sylten innan du brer ut den på rulltårtan så spricker inte kakan när du rullar ihop den. *E Olsson*

STÄNKSKYDD TILL MOUNTAINBIKE

Stänkskydd till bakhjulet på en mountainbike gör du lätt själv. Dela en stor plastläskflaska på längden och gör hål för fastsättning. Dekorera gärna med färgad tejp eller reflexer. *Stefan*

LÄTTSKALAD SELLERI

Rotsellerin blir mycket lättare att skala och lättare att tärna om du först tar och skivar den i brödskäraren. *Lena*

WELLA SOFT COLOR. MILD OCH FÄRGSTARK.

Nu finns Soft Color från Wella för dig som på ett skonsamt sätt vill förändra eller framhäva din naturliga hårfärg. Nya Soft Color från Wella är mild som en toning, men håller mycket längre. Den är cremebaserad och lätt att använda. Soft Color innehåller inte ammoniak och kan användas direkt efter en permanentbehandling. Välj en eller flera av elva härligt naturliga nyanser och njut av din nya färgglans. Soft Color från Wella, en mild men färgstark nyhet som framhäver ditt naturliga jag.

Din framtid

Vad händer dig fram till år 1996.
Med Tarotkortens gamla visdom lägger jag en Stjärna för dig och ser in i din Framtid.
Skriv till:
Louise, Box 99, 427 23 Billdal
160:–+postförskottsavgift

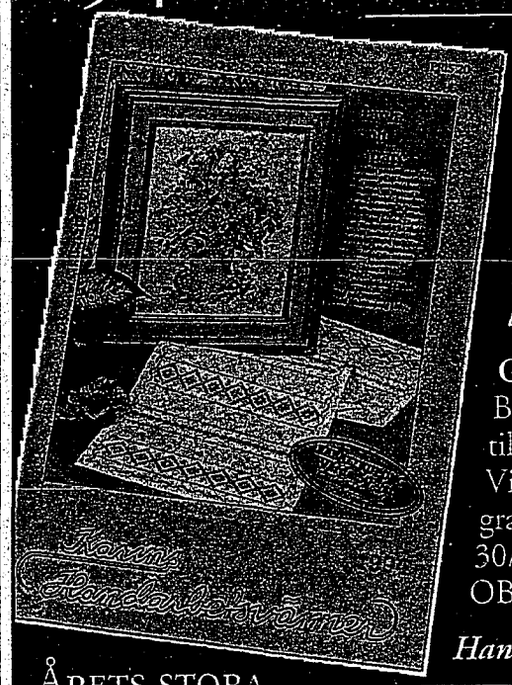
VILL DU VETA DIN FRAMTID?

Kärlek, arbete, hälsa, ekonomi
Jag spår dig per brev samt ger råd i olika situationer. Svarar på frågor om det okända. Medial sedan barndomen. Seriös. För information sänd namn, adress och svarsporto.
MONIKA HÖGBERG
RÖETVEDSVÄGEN 103–4
291 94 KRISTIANSTAD

SPÅDOM

per telefon
Spådamer spår din personliga framtid i kort.
Ring oss på
0717-10242, 0717-10256
19:20/min.
Ex. 10 minuters samtal kostar 192:–
Anona Tele AB,
Box 7548, 103 93 Stockholm

-94 ÅRS BRODERIKATALOG

Nu utökad till 100 sidor i färg med ca 600 vackra broderier från Sveriges ledande broderidesigners – Almedahls, Marks, Ekelunds, Permin m fl. Katalogen kostar 20:-. Då sänder vi även med en vacker löpare värd ca 95:-

Gör så här:
Betala genom att sända in 20:- i brev till adressen nedan. Frimärken gäller ej. Vi sänder dig omgående katalogen och gratisbroderiet. Erbjudandet gäller t o m 30/6 -94 och endast en gång per hushåll! OBS! Gäller endast inom Norden.

Handla på postorder – lätt och bekvämt.

ÅRETS STORA BRODERIKATALOG FRÅN KARINS HANDARBETSVÄNNER

GRATIS BRODERI – när du beställer katalogen för 1994!
Upptäck våra oslagbara priser – BESTÄLL DEN NU! Det tjänar du på!

KARINS HANDARBETSVÄNNER
Box 5, 740 20 BRUNNA. Tel 018-36 45 00

KUDDEN FÖR NACKEN!

"Spänningshuvudvärk och stelhet i nacke och skuldror är något av en folksjukdom.
Den här nya kudden är till mycket stor hjälp främst när det gäller att lindra obehagen, men också i förebyggande syfte.

"Den bästa jag någonsin provat."
Bertil Ravald, Malmö
Ravalds massage och idrottsinstitut.
Mönsterskyddat 1983 1443

Till Sissel Design, Box 18, 233 21 Svedala
Sänd _____ st Kudden för Nacken á 298 kr.
Sänd _____ st extra kuddvar á 40 kr.
Postförskottsavgift och porto tillkommer.
Namn: _____
Adress: _____
Postadress: _____

ORIGINAL Sissel MALMÖ - SWEDEN
Tel. 040-40 40 15

AL7/91

Vetenskaplig undersökning visar att 9 av 10 sover mycket bättre och har sköna drömmar med Valerina Natt. Naturlig sömn!

Sov gott

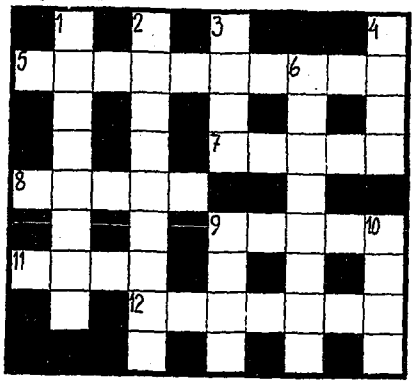
Skön drömaktivitet och naturlig sömn är kroppens sätt att samla kraft. Ta Valerina Natt om du vill somna gott och vakna utan "dagen-efter" känsla. Känner du stress & oro; ta Valerina Dag. Båda finns i din hälsokostbutik.

MEDIC HERB AB
BIOLOGISKA MEDICINER

Medic Herb AB, Box 30060, 400 43 Göteborg. Reg. naturmedel. Har ej genomgått för läkemedel föreskriven kontroll.

MELODIKRYSSET 7

sänds lördagen den 19 februari kl 10.00 i P4. Lösningen ska sändas in under adress Melodikrysset nr 7, Riksradion, 109 12 Stockholm och vara Riksradion tillhanda senast onsdagen den 23 februari.

Namn _____

Bostad _____

Postnr _____ Postadress _____ A 7/94

Hela familjen är...

Forts från sid 25

vinterkylan. Patrick hälsar på dem och gör sig klar inför sin första start som blir i sjätte loppet eller heat nummer sex som det heter på folkracespråk.

I varje heat tävlar sex bilar och det gäller att samla så många poäng som möjligt under tre heat för att ha chans att komma till final.

Det går undan med sex bilar i varje lopp och snart är det dags för heat nummer sex. Patrick gör sig beredd. Han sätter på sig hjälmen och spänner fast sig i den hårda säkerhetsramen som är inbyggd i alla folkracebilar.

Det gäller att sitta stadigt om bilen skulle volta. Det sker nästan alltid under en tävling att en eller annan bil går runt några varv och hamnar upp och ner. En ambulans finns ständigt i beredskap om olyckan skulle vara framme.

Inga olyckor

Men konstigt nog är svåra olyckor så gott som obefintliga och det beror nog på de strikta bestämmelserna om säkerheten. Förare som inte underordnar sig dessa varnas med gul flagg eller får i värsta fall svart flagg och tvingas då lämna banan utan poäng.

Patrick kommer iväg bra i starten. I första kurvan prejas han hårt men väjer inte och i den branta lutningen blir det för långt. Inom loppet av någon sekund voltar han och hans bil gaab hamnar upp och ner. Ny-gnö och grus yr runt bilen. Ett par funktionärer är snabbt framme och ser att det inte är någon fara med Patrick. De får snabbt

Forts på sid 123

SYNTETPERUKER

ENDAST 510:– **ENDAST 550:–**

Hellång modell ca 50 cm 640:–

Elegant utförda och av mycket hög kvalité. Perukerna, som är mjuka och behagliga, kan kammas i flera olika frisyrer. Tillv. på stretchbotten så att de passar alla. **Mycket lättskött.** Full returrätt inom 8 dagar. 2 st fraktfritt.

Medsänd gärna hårprov. **Direktimport.**

Broschyr på begäran!

Även herrtoupéer på beställning.

Var god sänd ..... st à kr 510:–

Var god sänd ..... st à kr 550:–

Var god sänd ..... st à kr 640:–

Firma GARANTIPRODUKTER
Avd AL 7 Box 115, 851 03 Sundsvall 1
Tel 060-201 69 efter kl 18.00

Brodera ett vackert konstverk!

Ditt pris 269:-

(ord pris ca 500:-)

Från ett berömt konstverk har vi överfört motivet till färglagd stramalj, där du broderar i halva korsstygn med ullgarn. Madonnans klädnad i vitt och rubinrött står så fint mot strålglansen och den mörkt röda bakgrunden. Storleken är hela 40×50 cm.

Allt broderimaterial medföljer!

Namn _____

Adress _____

Postadress _____ A7/94

Sänd kupongen till: CLASSICA, Evas Handarbetscenter, Box 197, 243 23 Höör. Tel 0413/248 50.

Endast postens kostnader tillkommer. Full returrätt gäller.

gratis!

KATALOGEN MED MODEKLÄDER ÄVEN I 20-SERIEN TILL LÅGPRISER!

BESTÄLL KATALOGEN GRATIS FRÅN ÅSHILD KONFEKTION AB BOX 919, 501 10 BORÅS A7/94

NAMN _____

ADRESS _____

POSTNR/ADR _____

åshild

JÄTTEFOTO NÄSTAN HALVA PRISET

Färg & svartvitt

GARANTI

FÖRSTORA från negativ och dia (135-film = småbild). Gäller endast färg. Från andra negativ andra storlekar.

DU FÅR EN PRESENT VÄRD 20:- OM DU BESTÄLLER INOM 10 DAGAR

Direkt från dina FOTO, gör vi förstoringar.

Till ett av **SVERIGES LÄGSTA PRIS?**

FOTO-CENTER erbjuder fotoförstoringar och ramar till nästan halva priset. Skicka in dina fina fotografier och bilder på dina barn, barnbarn, bröllopsbilder, konfirmation eller dina gamla släktfoto. Du kan även förstora från de foto som du själv tagit med din egen kamera. Pris vid köp av minst 2 st av samma foto i samma storlek.

DIREKT FRÅN DINA FOTO, BILDER.

OBS! KORT LEVERANSTID

Storlek cm	Svart/vit en bild	Färg en bild	Monterat på 10 mm platta Foto ingår ej	Fururam rell. fr. glas	Ädelträram rell. fr. glas
9 X 12	29:-	39:-		29:-	35:-
13 X 18	29:-	39:-	-	36:-	45:-
20 X 25	29:-	39:-	-	39:-	49:-
30 X 40	59:-	69:-	109:-	69:-	89:-
40 X 50	69:-	79:-	119:-	89:-	109:-
50 X 60	79:-	89:-	129:-	99:-	129:-

DU KAN BESTÄLLA ENDAST RAMAR.

OBS! DINA FINA GAMLA SLÄKTFOTO GÖR VI OM ENLIGT DINA ÖNSKEMÅL

Storlek cm	Negativ en bild	Dia en bild	Fururam rell. fritt glas	Ädelträram rell. fritt glas
13 x 18	23:-	26:-	36:-	45:-
20 X 30	35:-	42:-	43:-	53:-
33 X 50	99:-	114:-	89:-	109:-
50 X 70	109:-	124:-	109:-	139:-

Behöver du bara en bild tillkommer 15:-/bild FRÅN FOTO TILLKOMMER 30:- FÖR NEGATIV. Dina egna bilder retuneras oskadade. Moms ingår. Porto tillkommer.

ANTAL	STORLEK	SV VITT	FÄRG	FURURAM	ÄDELRAM	PLATTA
..... st	 X	☐	☐	☐	☐	☐
..... st	 X	☐	☐	☐	☐	☐
..... st	 X	☐	☐	☐	☐	☐

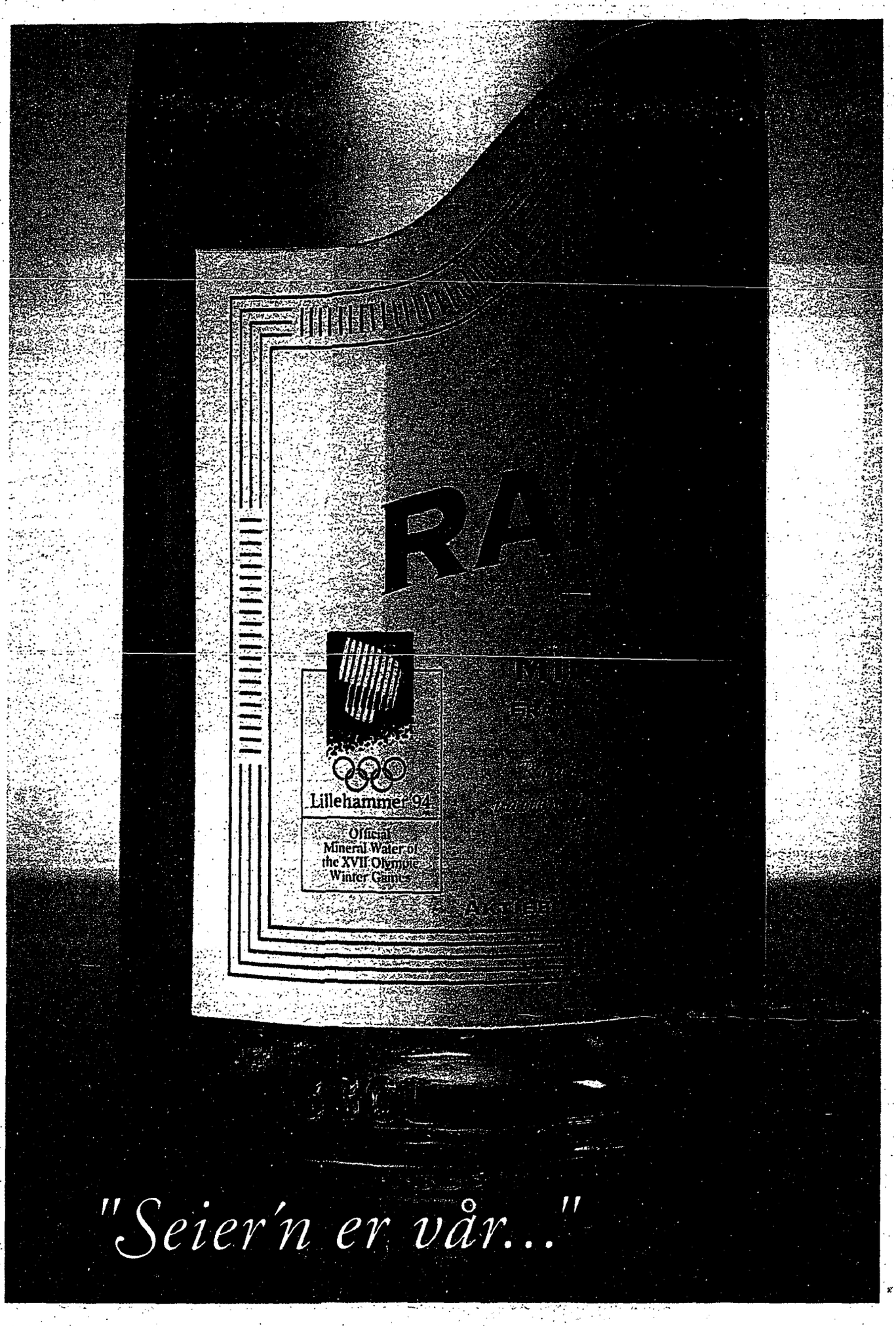
FOTO-CENTER
Box 101 AVD. AA
295 22 BROMÖLLA Tel. 0456-299 06

Namn _____ Tel ____/_____

Adress _____

Postnr _____ Ort _____

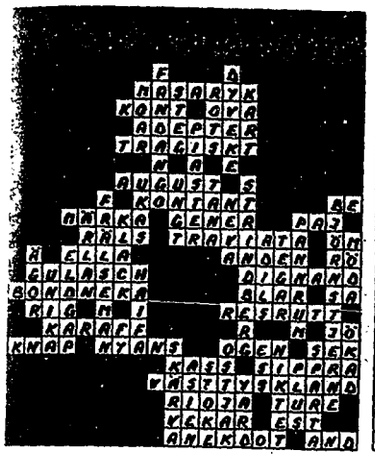
AL 7/94

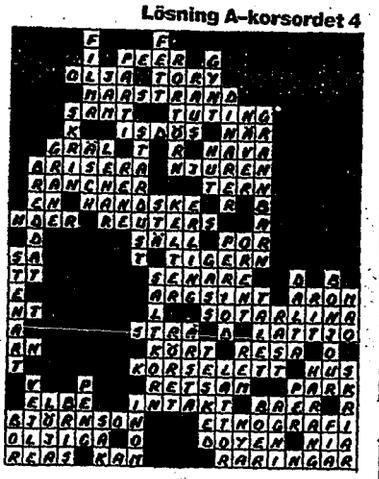

"Seier'n er vår..."

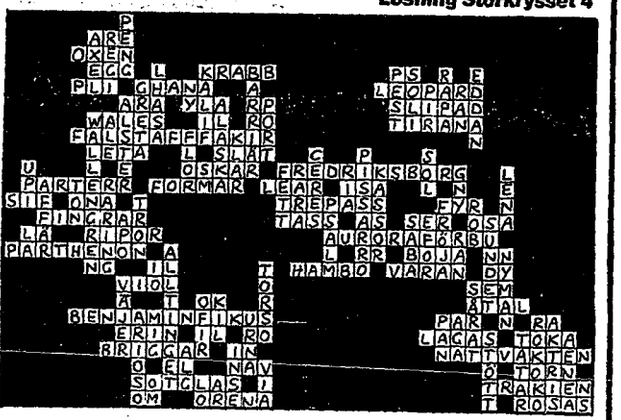
LÖSNINGAR OCH VINNARE Forts från sid 83

Lösning A-korsordet 4

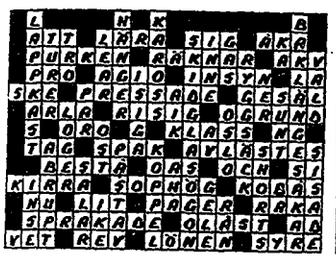

Lösning Storkrysset 4

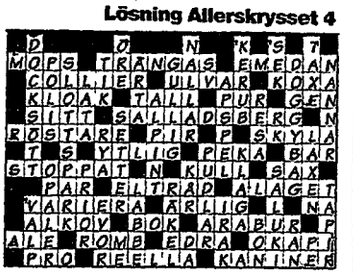

Lösning Familjekrysset 4

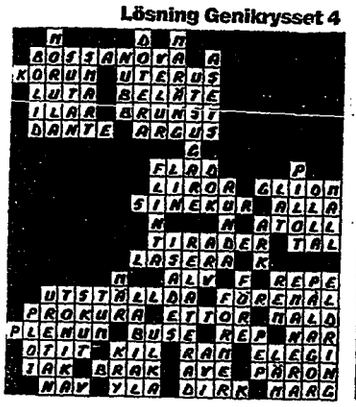
Lösning Allerskrysset 4

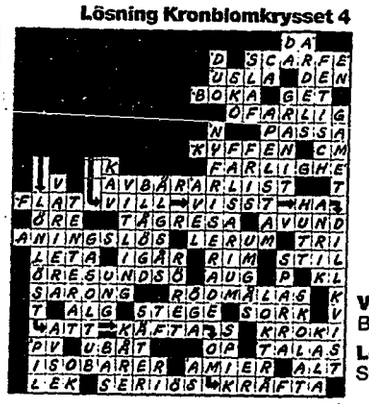
Parkettproblem 4

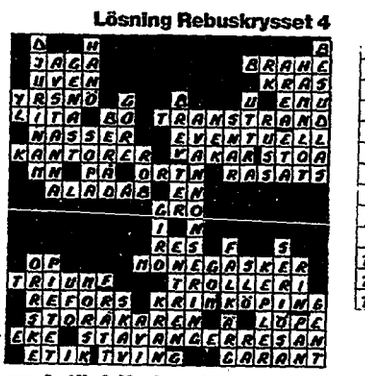
Lösning Genikrysset 4

Lösning Kronblomkrysset 4

Lösning Rebuskrysset 4

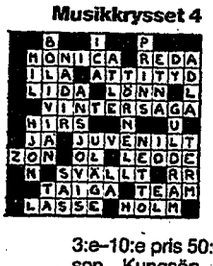
Knepiga flätan 4

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1	M	O	T	I	V	E	R	A	D	
2	O	R	A	K	E	L		V	O	N
3	S	A	M	O	S		O	L	A	V
4		N		N	U	B	B	A	R	
5	A	G	A		V	A	S	S	E	N
6	B	E	R	T	I	L		T		Y
7	D		K	R	U	S	T	A	D	
8	I	B		O	S	A	R		Å	K
9	K	O	R	S		M	O	S	S	A
10	E	L	I	A		E	M	P	I	R
11	R	I	S		A	R	B	O	G	A
12	A	N	K	A	R	A		R	A	T

Lösning Plocko 4

Musikkrysset 4

Vinnare Antik & Kuriosa 51
Berthold Johansson, Axvall.

Lösning Antik & Kuriosa 4
Skansen.

Vinnare A-korsordet 51
1:a–10:e pris 99:–: Lily Andersson, Skövde; John Erik Berggren, Stockholm; Synnöve Ehrnlund, Uddevalla; Kurt Ekebo, Karlstad; Sten Fahlström, Västra Frölunda; Maj-Lis Johansson, Tumba; Thomas Jonsson, Farsta; Margit Rosén, Skövde; Wenna Sköld, Bollänge; Lilly Stigemyr, Anderstorp.

Vinnare Roliga kryptot 51
1:a–2:a pris 75:–: Brita Affelin, Lagan; Ingvor Eriksson, Vänersborg.
3:e–5:e pris 50:–: Sonja Fägnefors, Göteborg; Ingela Johansson, Norrköping; Signhild Sjöström, Örnsköldsvik.

Vinnare Bildkrysset 51
1:a–2:a pris 99:–: Sigrid Markusson, Rossön; Britt Petterson, Karlskoga.
3:e–10:e pris 50:–: Sven-Erik Andersson, Kungsör; Benny Andreasson, Varberg; Märta Granlund, Malmö; Anna Lindkvist, Sollentuna; Ewa Magnusson, Alingsås; Anne-Marie Nyman, Eslöv; Anna Olsson, Köpmanholmen; Greta Palm, Linghem.

Vinnare Ett tu tre 51
1:a–2:a pris 99:–: Britt-Marie Lundström, Arvidsjaur; Inger Sjöberg, Alingsås.
3:e–10:e pris 50:–: Eivor Bengtsson, Åtvidaberg; Kerstin Björseth, Göteborg; Linnéa Eriksson, Vikbolandet; Viola Falk, Norrköping; Astrid Friberg, Torslanda; May Johansson, Umeå; Alvar Madsén, Norsborg; Eva Rydén, Älvängen.

Vinnare Familjekrysset 51
1:a–10:e pris 99:–: Lars Andersson, Halmstad; Donald Dahlgren, Falkenberg; Alf Ferm, Hultsfred; Mona Flink, Jönköping; Ann-Marie Hansson, Falkenberg; Gull-Britt Kihlström, Lödöse; May Möllberg, Smedjebacken; Ulla Nilsson, Uppsala; Lars Thorsson, Uddevalla; Linnéa Ysberg, Mörrum.

Vinnare Genikrysset 51
1:a–2:a pris 99:–: Britta Holm, Osby; Ingrid Sjöström, Skellefteå.
3:e–10:e pris 50:–: Ulla Benckert, Stocksund; Curt Engemark, Malmö; Inge Eriksson, Vänersborg; Eivor Larsson, Ursviken; Ines Pettersson, Tidaholm; Bertil Sjunnesson, Helsingborg; Göran Sundmark, Säter; Clary Zacco, Malmö.

Vinnare Julkrysset 51
1:a–2:a pris 99:–: Anita Claesson, Vegby; Kerstin Marklund, Byske.
3:e–10:e pris 50:–: Gunnel Eriksson, Sörbygden; Ruth Larsson, Morgongåva; Elvi Levin, Ludvika; Sylvia Lundgren, Hjo; Maj-Lis Olson, Edsele; Axel Pettersson, Lövånger; Margot Rutgersson, Vänersborg; Ingrid Viberg, Järbo.

Vinnare Kronblomkrysset 51
Kronblom-T-Shirt: Jesper Brolin, Umeå; Jan Dominique, Vadstena; Margit Jonsson, Boliden; Margaretha Rugentin, Hisings Backa; Maj Svedberg, Västerås.
2 Kronblomkortlekar: Wincent Ahlström, Grillby; Arne Eriksson, Göteborg; Gösta Kroon, Veddige; Ingvor Lekemark, Karlstad; Nils Niklasson, Västervik.

Vinnare Krim & Kryss 51
Monika Borgö, Borgholm; Stina Collberg, Vänersborg; Aurora Eriksson, Härnösand; Birgith Johansson, Heby; Sven Kvillert, Göteborg; Gunter Maiwald, Vetlanda; Ingvar Norén, Skellefteå; Kajse-Marie Nyberg, Mönsterås; Ingrid Ödengård, Falkenberg; Gunnar Segerström, Trollhättan.

Vinnare Knepiga flätan 51
1:a–2:a pris 75:–: Gerda Persson, Torshälla; Bibbi Åkerblom, Borgholm.
3:e–5:e pris 50:–: Jan Carlsson, Kvibille; Gunilla Torstensson, Strängnäs; Curt Weigardh, Enköping.

Vinnare Kriss-Kross 51
1:a–2:a pris 75:–: Inga Jönsson, Kvidinge; Thorsten Nilsson, Ängelholm.
3:e–5:e pris 50:–: Gösta Berggren, Skellefteå; Christina Hennig, Borås; Lola Hällgren, Mölndal.

Vinnare Lätta krysset 51
1:a–2:a pris 99:–: Lena Eriksson, Norrtälje; Christina Årebrink, Mariestad.
3:e–10:e pris 50:–: Lennart Billsvik, Kungshamn; Rune Goslafsson, Uppsala; Gertrud Landqvist, Malmö; Yvonne Larsson, Borlänge; Elvy Mattsson, Källby; Anna-Stina Olofsson, Västra Frölunda; Uffe Rönnov, Malmö; Gösta Sundström, Jönköping.

Äventyr i naturen

med ARNE BROMAN

Bild: JAN ELMELID, TERO NIEMI

Varifrån har ekorren fått sitt namn?

FRÅGA: Jag undrar varför ekorren heter "orre" – den har ju inget med fågel att göra utom att den vistas i träd? *Jägare*

SVAR: Man tror gärna att det första ledet i namnet har med trädet ek att göra, men nu menar forskarna att det kommer av fornnordiska-namnet *eikinn*, som betyder snabb och rörlig. Det andra ledet – orre – anses härstamma från slaviska eller baltiska språk.

Så lurar ni listiga skatan

FRÅGA: När jag hängt upp talgbollar utanför fönstret har skatorna kommit och på ett mycket listigt sätt hackat i sig godsakerna. De sätter sig på grenen och drar med näbben upp talgbollen genom att fatta tag i snöret, som bollen hänger i.

Vill gärna ha ett svar på följande: är talgbollar farliga för småfåglarna? Hur hindra skator att dra upp dem? *Martin Andersson, Mora*

SVAR: Förra vintern så ställde vi samma fråga till våra läsare: Är talgbollar farliga? Övervägande delen av de många läsarbrev vi fick intygade då att talgbollar är ofarliga. Tvärtom söker sig fåglarna gärna till dem.

Anna Svärdh, Kristianstad, skriver: Jag har en ribba med sju talgbollar utanför köksfönstret. Under tjugo år har det aldrig hänt att någon fågel fastnat med foten. Hela dagen kan vi sitta och titta på alla småfåglar, som samlas kring talgbollarna.

Sven Lund, Lovisa i Finland har ett svar på Martins andra fråga: Skator drog upp våra talgbollar och hackade snabbt i sig innehållet, så att talgoxar och blåmesar blev utan. Jag hängde då upp bollarna i en ståltråd, ungefär tjugo centimeter lång. I var ände på tråden gjorde jag en krok avpassad dels för talgbollen, dels för en krok i grenen, på vilken sedan talgbollen skulle hänga. Nu kunde skatorna inte längre dra upp bollen.

©Skultuna

Nyårsraket bot mot rövarkatt

● Jag är inte någon katthatare, tvärtom tycker jag katten är ett fint och ädelt djur. Men en vinter hade grannens katt tagit för ovana att dagligen besöka vårt fågelbord. Jag blev rasande när katten en dag tog en koltrast, troligen den som glatt mig hela sommaren med sin sång. När katten även slagit en talgoxe några dagar senare var måttet rågat. Att köra bort katten hjälpte inte – jag försökte flera gånger.

Nästa dag var den tillbaka, ibland lade den sig på taket till fågelbordet eller rentav inne i detta.

Efter mycket funderande kom jag på att vid kökstrappen sätta en nyårsraket riktad mot fågelbordet. En dag då katten satt där smög jag ut, tände raketen och i en sky av gnistor flydde katten som ett rött streck över gräsmattan.

Jag har aldrig sett en katt ha så brått. Skadad blev den inte, men den fick sig en minnesbeta. Sedan dess undviker katten att gå in på vår tomt.

Valle L

Rödhaken sjunger med silverklang

● Rödhaken är min älsklingsfågel. Första gången jag träffade honom, var när jag arbetade i en botanisk trädgård. Han kom hoppande och betraktade mig med nyfikna ögon.

Rödhakens sång, som man kan höra tidiga morgnar och kvällar, är så vemodigt ljus och silverklingande.

Jag har haft stor glädje av att läsa en bok om rödhaken av Agda Röhl, den österrikiska författarinnan.

I denna beskriver hon så fint hur hon fick en rödhake som hyresgäst och hur den förändrade hennes liv och vanor.

Dagmar Ohlsson, Solna

Vi efterlyser bra berättelser och intressanta frågor till natursidan.

Skicka gärna med en färgbild. Införda läsarbrev honoreras! Adress: Äventyr i naturen, Allers, 252 85 Helsingborg.

Tjockhornsfåret ever farligt

Text och teckningar: CHARLIE BOOD

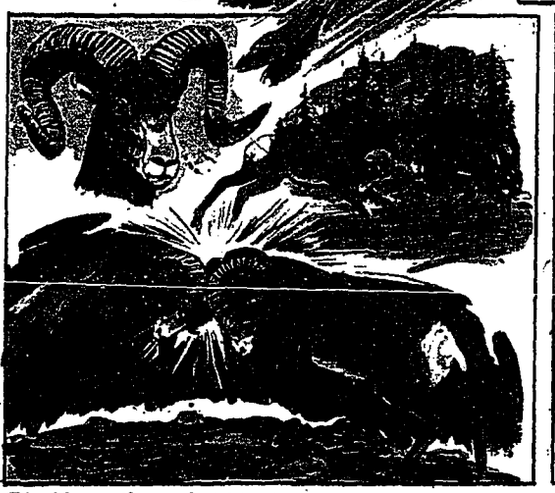
Tjockhornsfåret är Nya världens enda vildfår. Det förekommer från Alaska i norr till Mexiko i söder. I de mest svårtillgängliga bergstrakterna i Rocky Mountains och i de sterila och heta saltöknarna i sydvästra USA. Till dessa områden med sina hårda livsvillkor har de tagit sin tillflykt, undan den värsta fienden människan. Tjockhornsfåret är ett exempel på hur djur med tiden anpassar sig till miljön och livsbetingelserna omkring dem. Fåret i norr lever ovan trädgränsen på flera tusen meters höjd medan samma ras i söder har anpassat sig till det heta ökenklimatet.

Fåren rör sig lätt med små språng utmed de branta bergssidorna. Klövarna är elastiska som hårdgummi och sluter sig om stenarna likt sugkoppar. Vintern tillbringar de nedanför trädgränsen.

När snön ligger djup tvingas tjockhornsfåren ner i dalen. Där blir baggarna offer för skjutglada jägare. Av tidigare 1,5 miljoner djur återstår bara omkring 18 000 i USA.

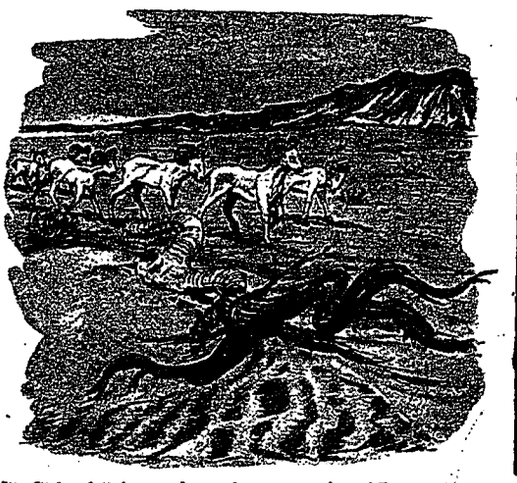
Tjockhornsfåren går i hjordar där baggarna bildar en egen flock medan tackor, lamm och ungdjur går tillsammans. Under parningstiden brakar baggarna ihop så det ekar flera kilometer. Man har sett "knock downs" men ingen som har blivit dödad.

När det är dags att föda, söker tackan upp en otillgänglig plats där ett, ibland två, lamm föds. Modern stannar utan mat och vatten tills ungarna orkar följa med hjorden.

Huvudfödan för fåren i norr är gräs, olika örter och späda skott från buskar och träd. I de karga ökenrakterna får tjockhornsfåret äta vad som bjuds t ex ökväxter, tistlar, blad och kaktus som samtidigt ger vattentillskott.

När födan börjar ta slut och vattnet sinat i Panamintbergen i södra Kalifornien, drivs fåren av ren instinkt ut genom den beryktade döda dalen, Death Valley. Där har man uppmätt Nordamerikas högsta temperatur, +57 grader Celsius.

Utmattade når de fram till de svalkande sluttningarna på Amargossabergen. De väljer vägen över Death Valley för att kunna undgå jägarnas kulor.

Redaktör: MARIA CARLSSON

LILL-ALLERS

SKISS 1
KALLES ÖRON

Öppning

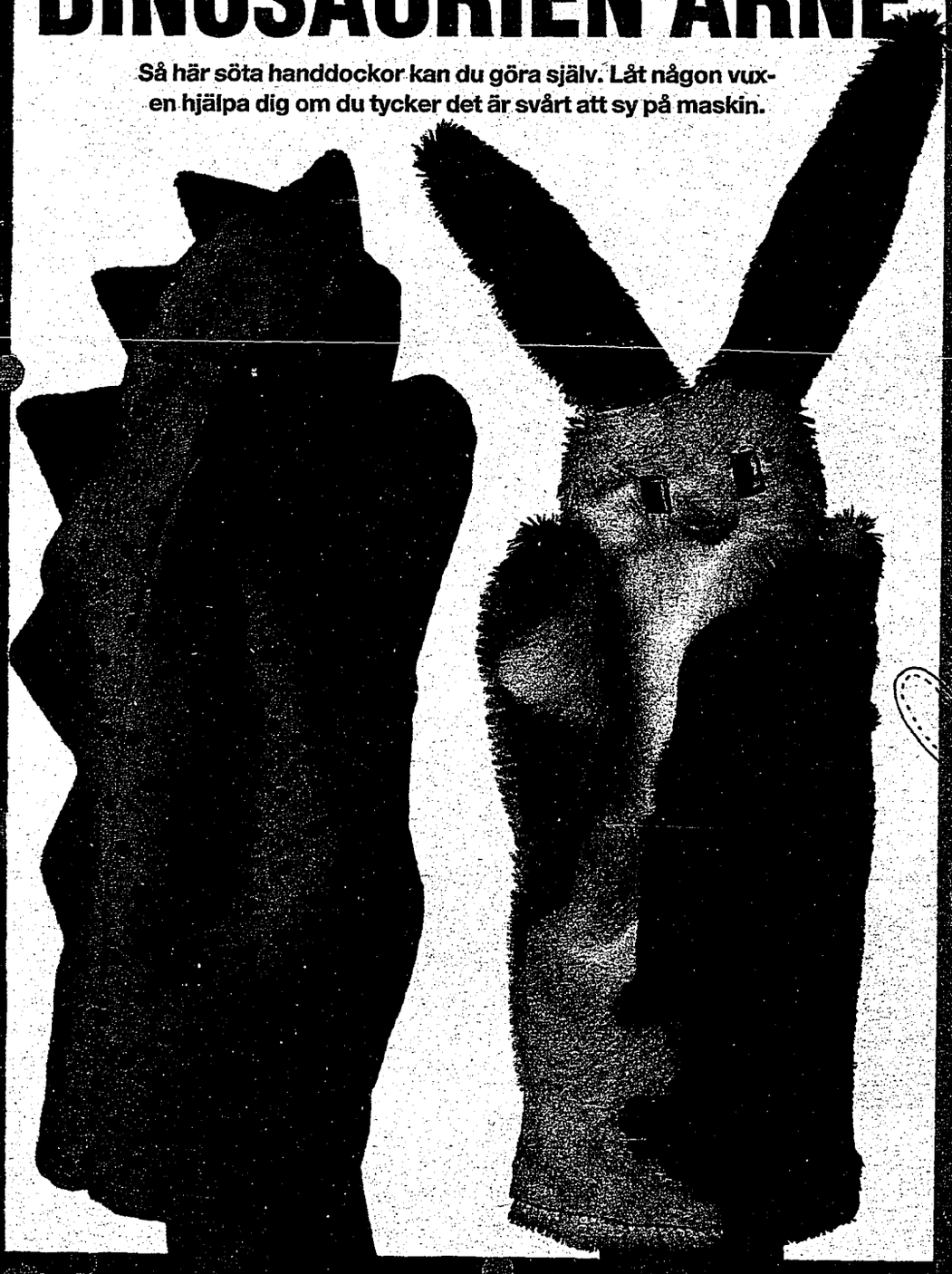
SKISS 2 RYGGKAM TILL ARNE

Öppning

Av MONICA PALMQVIST
Bild: RALPH MÅNSSON

KALLE KANIN OCH DINOSAURIEN ARNE

Så här söta handdockor kan du göra själv. Låt någon vuxen hjälpa dig om du tycker det är svårt att sy på maskin.

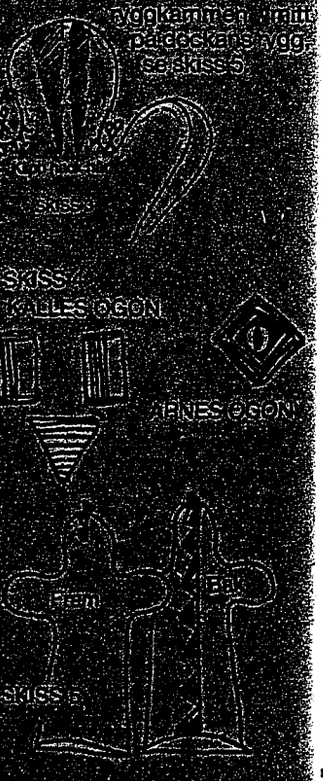
Du behöver: Kalle: Kanin 45 x 45 cm, linne eller vaxduk, rött, gult eller svart tyg till ögon och öron, vadd eller bomull. Arne: Dinosaurien Arne, 45 x 45 cm, mönster, eller annat tyg 10 x 20 cm svart eller mörkt till ryggkammen + lite vadd eller bomull till ögonen, 2 ögon, en sömnad nål och svart tråd.

Rita av mallarna på skiss 1 och 2 och klipp ut dem. Vik tyget dubbelt över varandra. Lägg mallarna på skiss 1 så att de ligger på tygets veck. Se till att öronen på Kalle Kanin klipps ut i handdockans och sidorna. Se till att Arnes kjol klipps ut i handdockans och i sidorna. Nästa bit delarna till Kalle. Börja sy runt båda öronen på skiss 1 vänd dem och stoppa in lite vadd eller bomull fills de är lagom tjocka.

Till Arne: Sy ihop ryggkammen och klipp fransar enligt skiss 2. Vänd den med rätsidan ut och vik kanterna och sy ihop den för hand.

Sy ihop handdockan runt om men lämna nederkanten öppen. Gör så att Kalle stoppa in öronen innan du syr fast skiss 3. Klipp små ledkramarna på skiss 4. Vik dem och fäst runt om dockans nederkant och sy.

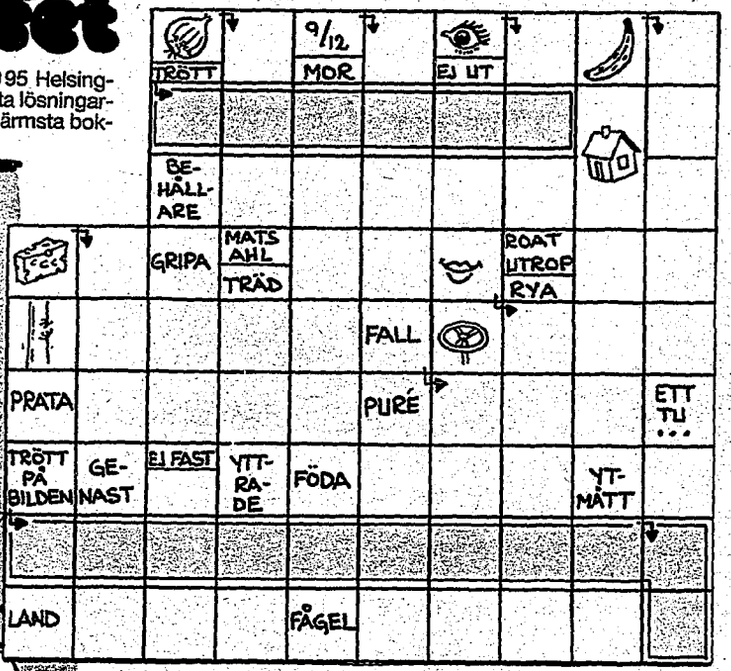
Vänd rätsidan ut. Bred ut ögon och nos på Kalle. Sätt fast plastögonen eller broderi på Arne och bred runt om så ögonen blir större, se skiss 4. Lägg in lite vadd lagom upp i huvudet. Sy för hand fast ryggkammen mitt på dockans rygg, se skiss 5.

Allers-krysset

Sänd in lösningen till "Nallers-krysset 7", Allers, 259 95 Helsingborg, senast den 28 februari. De 10 först öppnade rätta lösningarna får varsitt presentkort à 75:– som kan användas i närmsta bokhandel. Pristagarna kommer i Allers längre fram.

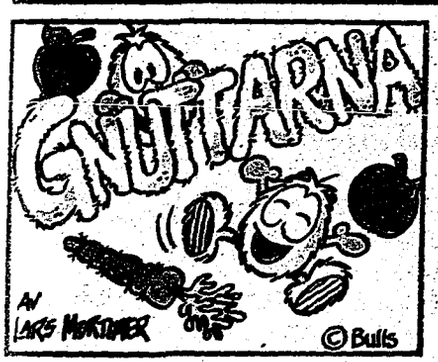
Namn _____

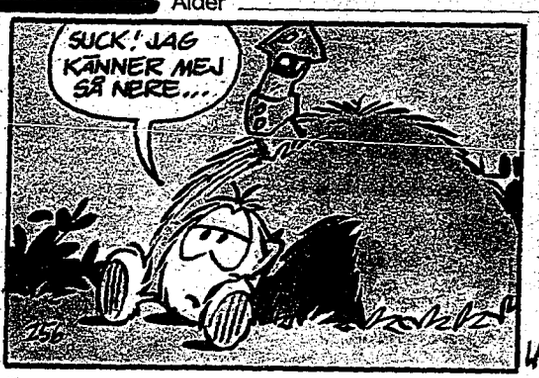
Bostad _____

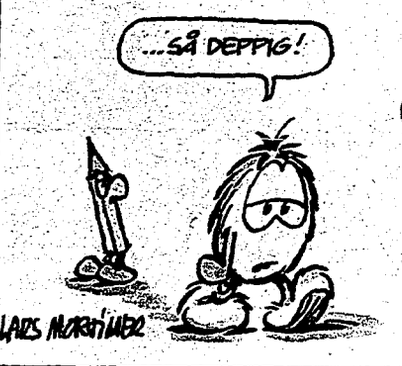
Postnr _____ Postadr _____

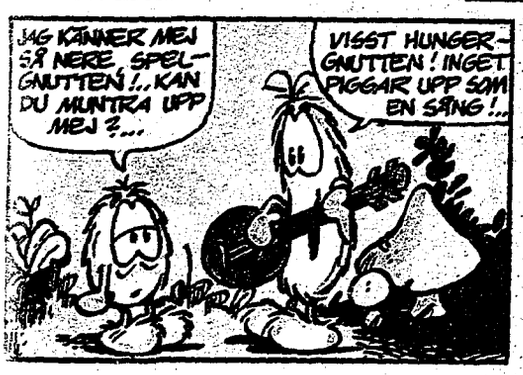
Ålder _____

Redaktör: MARIA CARLSSON
Teckning: TOMMY STRINDHOLT
Korsord: LENNART NILSSON

TILL ARNE

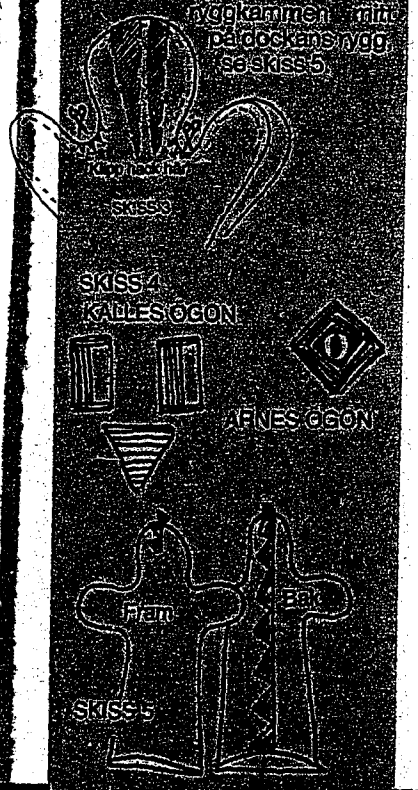
Du behöver: Kalle Kanin: 35×45 cm vit och svart syntetpäls eller tyg, garn till ögon och nos, vadd eller bomull. Dinosaurien Arne: 35×45 cm mönstrat eller enfärgat tyg, 10×29 cm svart sammetstyg till ryggkammen + lite vadd, garn till ögon + ev plastögon. 0,5 cm sömsmån inräknad.

Gör så här:
Rita av mallarna på sidan 123 och klipp ut dem. Vik tyget dubbelt med avigsidan utåt och rita av de mallar du ska använda där. Gör du Kalle Kanin klipper du ut handdockan och 2 st öron. Gör du Arne klipper du ut handdockan och 1 st ryggkam. Nåla ihop delarna.

Till Kalle: Börja sy runt båda öronen, se skiss 1, vänd rätsidan ut och stoppa in lite vadd eller bomull tills de är lagom mjocka.

Till Arne: Sy ihop ryggkammen och klipp försiktigt små snitt, se skiss 2, vänd den med rätsidan ut och vik in kanterna och sy ihop den för hand.

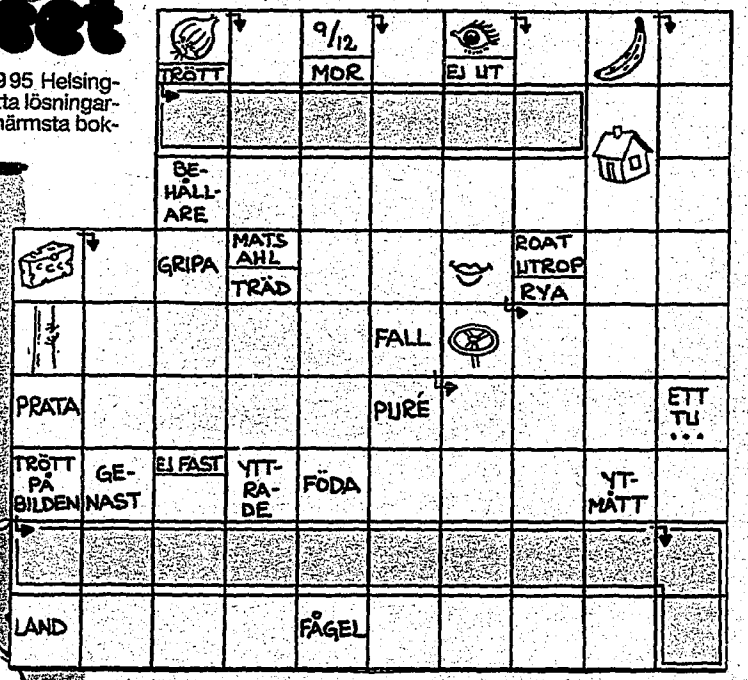
Sy ihop hand-dockan runt om men lämna nederkanten öppen. Gör du Kalle stoppar in öronen innan du syr, se skiss 3, klipp små fack i framsidan, se skiss 3. Vik upp 1 cm runt om i dockans nederkant och sy. Vänd rätsidan ut. Brodera ögon och nos på Kalle. Sätt fast plastögonen om det tillgår på Arne och brodera runt om så ögonen blir större, se skiss 4. Lägg in lite vadd längst upp i huvudet. Sy för hand fast ryggkammen i mitten på dockans rygg, se skiss 5.

Nallers-krysset

Sänd in lösningen till "Nallers-krysset 7", Allers, 259 95 Helsingborg, senast den 28 februari. De 10 först öppnade rätta lösningarna får varsitt presentkort à 75:– som kan användas i närmsta bokhandel. Pristagarna kommer i Allers längre fram.

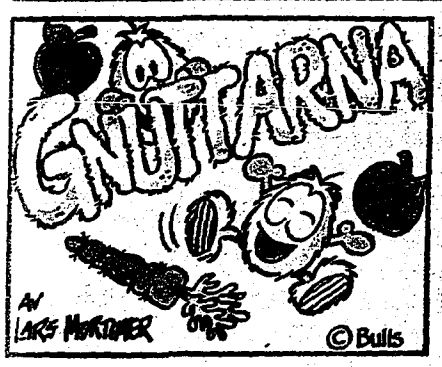
Namn _____

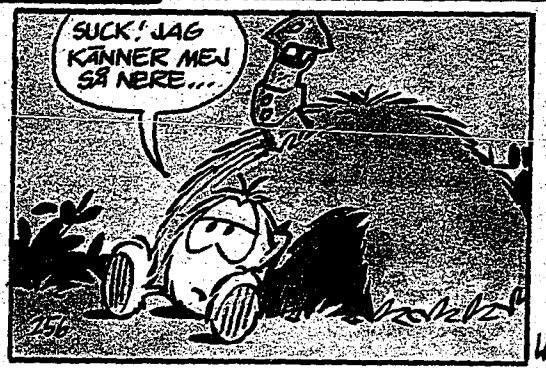
Bostad _____

Postnr _____ Postadr _____

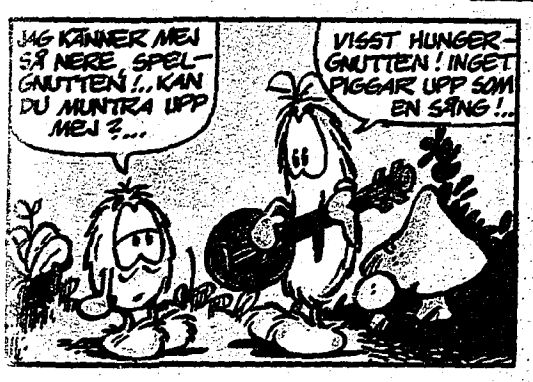
Ålder _____

Redaktör: MARIA CARLSSON
Teckning: TOMMY STRINDHOLT
Korsord: LENNART NILSSON

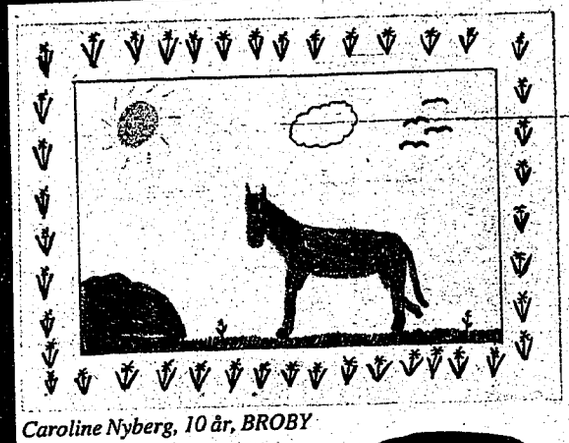

VISST KAN VI!

Varje vecka hittar du här unga Allersläsares egna teckningar och dikter. Vill du själv vara med så skicka dina bidrag till Visst kan vi, Lill-Allers, 251 85 Helsingborg. På varje bidrag måste du skriva ditt namn, din ålder och din adress på baksidan. Kommer ditt bidrag med i tidningen får du 25:- som tack och din teckning tillbaka. Välkommen du också!

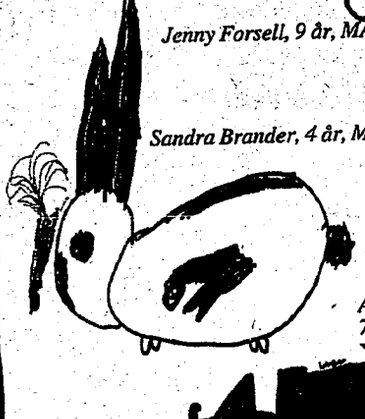

Caroline Nyberg, 10 år, BROBY

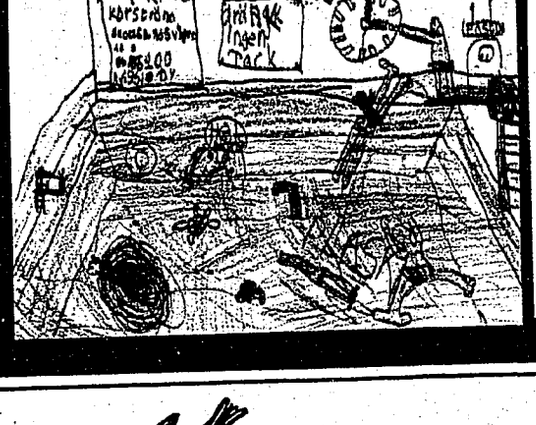

Jenny Forsell, 9 år, MARIESTAD

Sandra Brander, 4 år, MORA

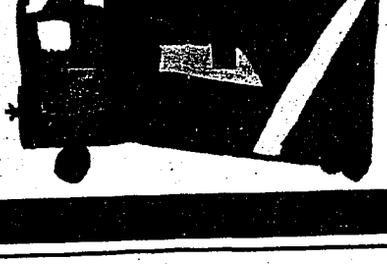
Richard Kårström 8 år, KVISSLEBY

Lisa Eriksson, 10 år, TREKANTEN

Anders Svensson, 7 år, LINGHEM

Adressen är "Skriv till mej" Allers, 251 85 Helsingborg Skicka gärna foto!

Jessica Melin (9 år)
Gräsandsgatan 16
133 41 SALTSJÖBADEN
Intr: ridning, tvärflöjt och gymnastik.

Cecilia Bertilsson (9 år)
Gräsandsgatan 11
133 41 SALTSJÖBADEN
Intr: djur, ridning och att läsa.

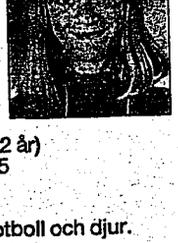
Samuel Kallin (13 år)
Box 164
520 25
DALUM
Intr: fiska, disko och tjejer.

Jaakko Ahlroos (11 år)
Pallastunturinkuja 5 C 12
01280 VANDA 28
Finland

Tiina Virkkunen (13 år)
Maratongränden 1 E 20
01280 VANDA
Finland
Intr: slalom, hundar och kompisar.

Anna Larsson (10 år)
Vindruvegången 4
611 57 NYKÖPING

Anette Saarinen (13 år)
Drätselgatan 2 A 6
00240 HELSINGFORS
Finland
Intr: musik, läsning och djur.

Katja Rajahalme (10 år)
Vestersundsgatan 5 D
68600 JAKOBSTAD
Finland
Intr: djur, rita och brevskrivning.

Riikka Laukkanen (12 år)
Spjutvägen 6 B 28
01280 VANDA
Finland
Intr: fotboll och hundar.

Laura Luohio (12 år)
Kurustigen 1 A 5
01280 VANDA
Finland
Intr: körsång, fotboll och djur.

Rose-Marie Törnhult (13 år)
Skolv 9 B
818 30
VALBO
Intr: musik, killar och disko.

Victor Bengtsson (6 år)
Vipevägen 19
261 62 GLUMSLÖV
Intr: fotboll och musik.

Anna Gunnesson (12 år)
Prinsens väg 1
231 32 TRELLEBORG
Intr: musik, djur och tennis.

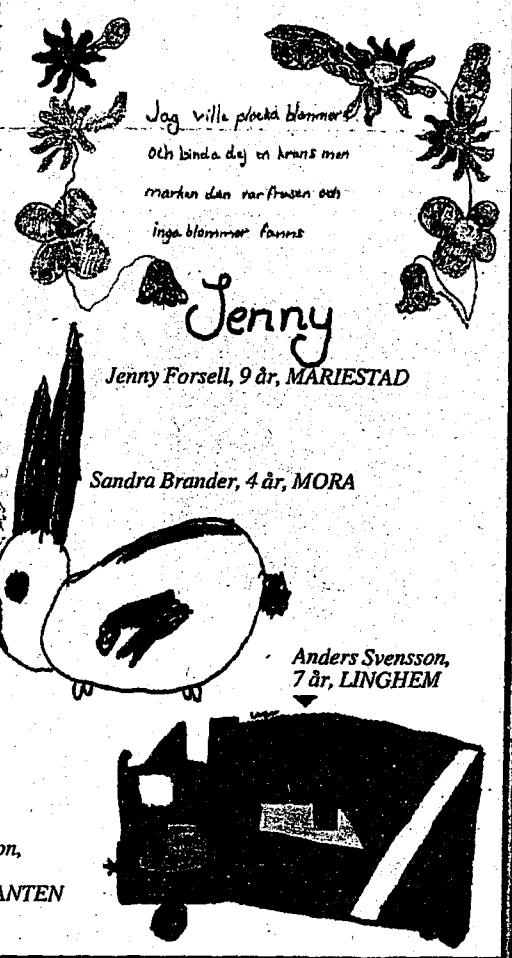
Hanna Metsänen (12 år)
Vallgränden 7 C 13
01280 VANDA
Finland
Intr: killar, badminton och musik.

Eva-Marie Svensson (11 år)
Kläpp 1988
880 30 NÄSÅKER
Intr: killar, djur och disko.

Jutta Roiha (12 år)
Tuulensuuvägen 2
01510 VANDA
Finland
Intr: musik, rita och läsa.

Kristin Simonsson (12 år)
Björnjaktsvägen 19
722 42 VÄSTERÅS
Intr: allt möjligt!

Jenny Forsell, 9 år, MARIESTAD

Sandra Brander, 4 år, MORA

Anders Svensson, 7 år, LINGHEM

...isa Eriksson, ...0 år, ...RERANTEN

Tiina Virkkunen (13 år)
Maratongränden 1 E 20
01280 VANDA
Finland
Intr: slalom, hundar och kompisar.

Anna Larsson (10 år)
Vindruvegången 4
611 57 NYKÖPING

...(11 år)
...ja 5 C 12
...8

...n (12 år)
...28

...hundar.

Laura Luohio (12 år)
Kurustigen 1 A 5
01280 VANDA
Finland
Intr: körsång, fotboll och djur.

Hanna Metsänen (12 år)
Vallgränden 7 C 13
01280 VANDA
Finland
Intr: killar, badminton och musik.

Kristin Simonsson (12 år)
Björnjaktsvägen 19
722 42 VÄSTERÅS
Intr: allt möjligt!

Skratta med Allers

Vi väntar på din roligaste historia. Du ska sända in den till Skratta med Allers, 251 85 Helsingborg. För varje publicerad historia får du 25 kronor.

– Vad för slags arbete har din far? frågade Rune den lille pojken.
– Han hugger ner träd.
– Och vad gör han, när han inte hugger ner dem?
– Hugger upp dem, så klart!
Christer Rudbeck, Stockholm

Den gamla damen kommer in på polisstationen och anmäler att hon blivit av med sin plånbok.
– Jaha, svarar polismannen. Var det mycket pengar i den?
– Nej, lyckligtvis så hade jag bara pensionen i den.
Juhani Vartiainen, Norrköping

– Det regnar ute, Emma lilla.
– Låt det regna, då.
– Som du vill, Emma lilla.
Karl Angshult, Liatorp

Läraren frågade eleverna vad de tänkte bli när de blev stora.
Kalle:
– Fotbollsspelare för jag har fars bollsinne.
Jesper:
– Urmakare, för jag har fått min fars ursinne.
L Johansson, Kristianstad

Erik och Olle var ute och åkte kälke. Olle fick inte låna Eriks kälke och ropade på mamma. Då sade hon:
– Ni får turas om.
– Ja, det gör vi också. Jag har den nerför backen och Olle får låna den uppför backen.
Niklas Persson, Trollhättan

Kapten:
– Kan soldaten simma?
– Ja, kapten.
– Var har ni lärt er det?
– I vattnet, kapten.
Lars-Erik Sundgren, Uddevalla

– Titta mamma! Jag har byggt en fiol.
– Det var duktigt. Var har du fått strängarna ifrån?
– Dom tog jag i pianot.
S Yngvesson

– Har snigeln några tänder?
– Det vet jag inte, men i alla fall går den som om den vore på väg till tandläkaren.
Inga-Lisa Andersson, Västerås

– Hovmästaren, har ni svampomelett?
– Javisst, men när vi serverar svamprätter vill vi alltid ha betalt i förskott. *R Ruthberg, Södertälje*

Den lille pojken kommer fram till en patrullerande polis och frågar:
– Har konstapeln sett en liten hund?
– Nej, det har jag inte.
– Hur länge har konstapeln varit konstapel?
– I femton år.
– Och inte sett en liten hund...
Maj-Britt Martinsson, Odensbacken

– Vad är det för tilltag att sjunga och skråla mitt i natten, ni väcker ju folk.
– Förlåt, jag såg inte att konstapeln stod och sov.
Rune Sandquist, Lidköping

– Egon, vårt nya hembiträde säger att hon väntar barn!
– Prat, Sonja. Inte ens den skickligaste gynekolog kan avgöra det efter en vecka.
Cattis Buller, Saltsjö-Boo

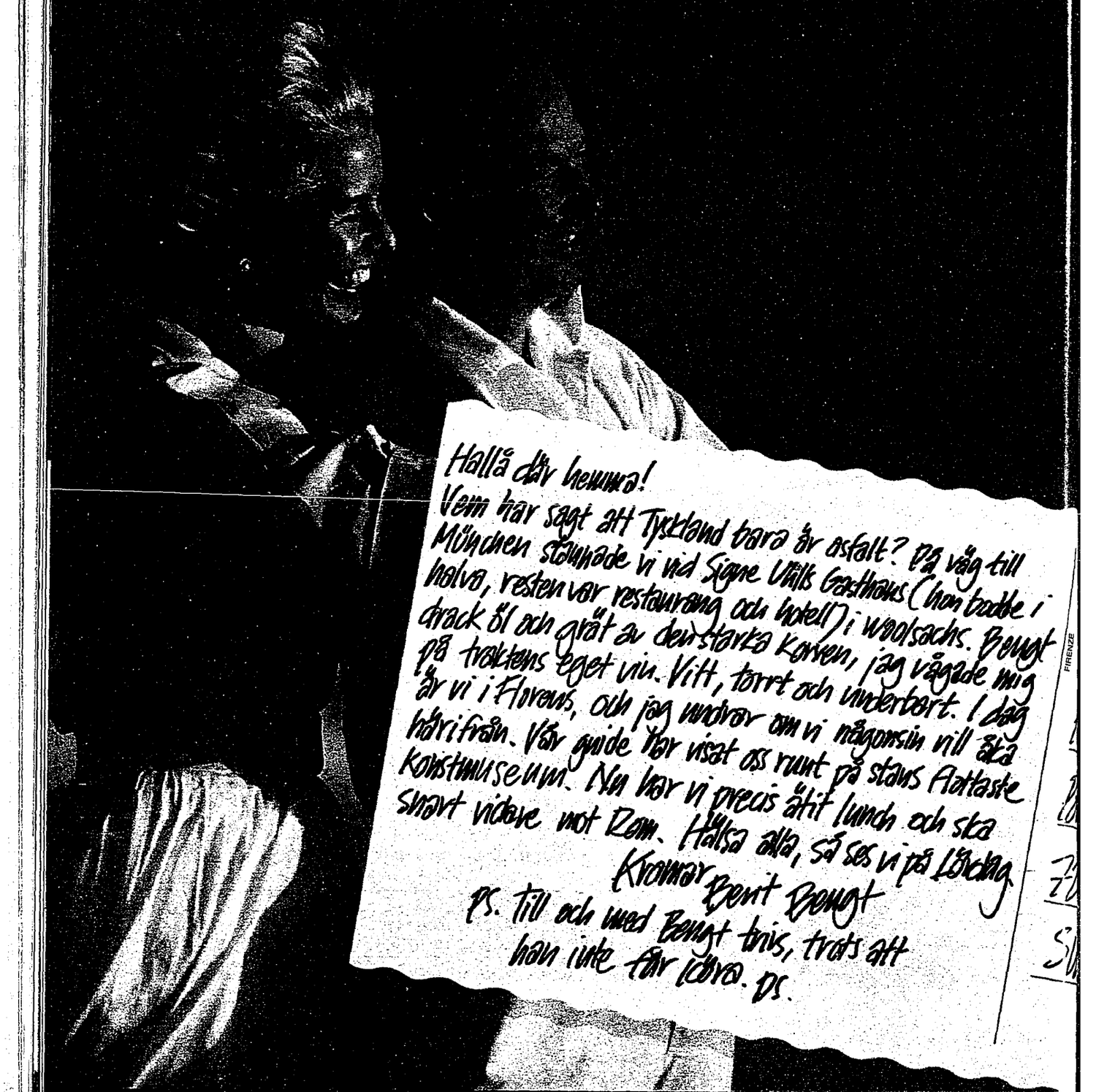
En präst var på väg till kyrkan en söndagsmorgon. Han möter en gammal bekant, en fiskare, och efter hälsningen säger prästen:
– Det var en förfärlig torka det har varit länge nu. Jag hade tänkt att i min predikan skulle jag be en liten bön till Vår Herre att han måtte ge oss lite regn.
Fiskaren tittar upp mot skyarna en stund och säger sen:
– Det är nog inte mycket lönt med denna vinden." *N Runesson*

– Är du fin på att laga mat, Lisa?
– Jadå.
– Utmärkt, jag har en köttbulle här som har gått sönder.
Marie Johansson, Åstorp

Per hade för första gången varit på cirkus med sin pappa. Efteråt frågar mamman:
– Nå, Per, hur var det på cirkusen?
– Jodå, allting var bra utom han som kastade kniv.
– Varför var han inte bra då?
– Ach, han missade ju tre gånger. *Mattias Persson, Hjärtum*

Två isbjörnar var ute och vandrade i öknen. Den ena sa då:
– Här måste det ha varit halt.
– Hurså?
– De har ju sandat så mycket.
Emy Pettersson, Kolmården

SCANDORAMA®
BUSSRESOR

MER SEMESTER FÖR PENGARNA

HÄMTA NYA KATALOGEN HOS DIN RESEBYRÅ ELLER RING VÅR KATALOGSERVICE 040-11 71 00

EXTRA!

Gamla utgångna skor är faktiskt konst!

Jerome Guillet är en ung fransman som tagit fasta på begreppet återanvändning. Med fantasi och uppfinningsförmåga ger han gamla utslitna skor ett nytt och bättre liv som trendiga konstverk!

Jerome började arbeta med skor för några år sedan när han upptäckte hur trötta och sömniga de ofta ser ut. Resten gav sig snart själv.

Han börjar med att koka skon, och han betackar sig alltså för gummisulor. När skon är mjuk och lite urkokt ser han vad den har för möjligheter. Breda ansikten kräver uttrampade, stora skor, medan han för de mer snipiga kan använda trånga, inklämda skodon.

Han använder olika medel för anletsdragen. En bit plåster kan bli tänder, skosnören blir till öron, sulan mun och olika tygbitar får bli kläder. Lite färg här och där – och vips, står skon där som förvandlad.

Ibland gör Jerome avbildningar av kända personer, men oftast är det rena fantasiporträtt som växer fram. Vad det blir beror på den gamla skon. ■

MÄRKLIGA NOTISER

Glädjestrimma

Den brittiska drottningen har många bekymmer, bland annat att många av hennes undersåtar i Australien velat att landet ska bli republik. Men nu har det svängt, enligt senaste opinionsmätningen vill bara 44 procent av invånarna att de ska göra sig av med drottningen som statsöverhuvud.

Tvilling-service

Passagerarna på concordeplanet mellan London och New York var helt tagna över den effektiva servicen ombord – tills en fotograf avslöjade sanningen: den raska flygvärdinnan var två! Enäggstvillingarna Estelle och Elaine Moffat är identiska i allt, från utseende till yrkesval och arbetsplats!

EXTRA!

Linda, 53, har lovat 22 män evig kärlek!

Linda Essex i staden Anderson i USA har slutat att leta efter en äkta man, och hon tror att hon aldrig kommer att gifta sig igen. Men osvuret är nog bäst – 53-åriga Linda har nämligen varit gift 22 gånger. Därmed har hon slagit världsrekord i vigslar.

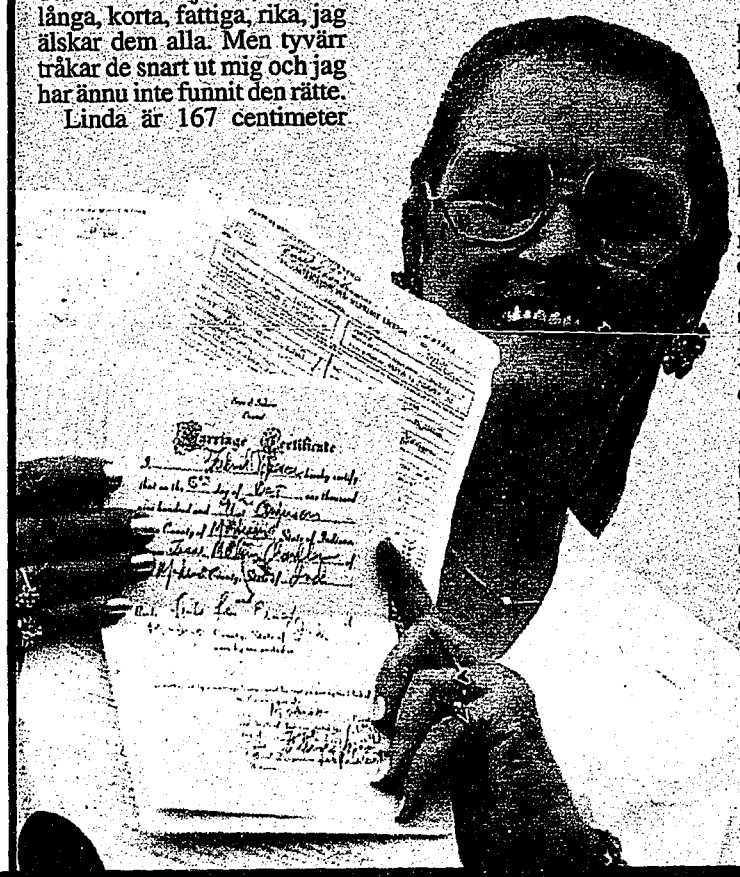
Linda erkänner villigt att hon verkligen älskar män.

– Det spelar ingen roll hur de ser ut. Tjocka, smala, långa, korta, fattiga, rika, jag älskar dem alla. Men tyvärr tråkar de snart ut mig och jag har ännu inte funnit den rätte.

Linda är 167 centimeter lång och har blonderat hår och bruna ögon. Vilken är din hemlighet, Linda?

– Jag är ganska kraftig, särskilt över bysten och det tycks attrahera män. De tycker också om att jag förmår lyssna på dem och att jag aldrig pratar om mina tidigare förhållanden. Varje man vill vara den ende.

– Jag lagar också god mat, håller mig alltid ren och fräsch och ser till att hemmet är trevligt. Sådant uppskattar män.

Otrogna män

Linda avslöjar att flera av hennes äkta män har varit otrogna, trots att några äktenskap varit tämligen kortvariga.

Själv har hon aldrig varit otrogen, men hon lämnade en gång en av sina män för att gifta sig med nästa.

– Men mina män har ofta kommit tillbaka efter sina historier med andra och bett om förlåtelse. Och ibland har vi börjat om.

Lindas mor kom till de tre första vigslarna, sedan fick hon nog.

– Hon tröttnade på att höra mig ständigt stå och lova evig trohet, skrattar Linda.

Söker en far

Lindas far dog under andra världskriget, och Linda hade en tråkig barndom.

– Jag saknade min far och i hela mitt liv har jag letat efter någon som kunnat ta hans plats. Jag måste ha varit söt, för jag hade pojkvänner redan som sexåring.

Linda har fött fyra barn. De är nu vuxna och hon lever ensam.

– Jag gifte mig 22 gånger för att finna min far.

Om han levat skulle mitt liv ha sett annorlunda ut, tror Linda själv om sitt rekord. ■

Nu gör … glömma … hos …

Stephanie Slater, engelskan som kidnappades av psykopaten och mördaren Michael Sams, har flyttat till Isle of Wight för att börja ett nytt liv. Sams dömdes förra året till livstids fängelse för mord på tonåriga Julie Dart och för kidnappning av Stephanie när hon arbetade som fastighetsmäklare i Birmingham. Hon skulle visa Sams ett hus när han tvingade henne att följa med honom i hans bil. Han skar henne med en kniv, band henne och la henne i en kista som i sin tur stod i en sorts stenkrypta.

Vi är …

Nyblivna nykterister

Guldhamstrar kan dricka mängder med alkohol och ändå vara till synes oberörda. Forskare på Harvard i Boston har nu gett laboratoriets värsta suputer en urgammal kinesisk läkeört, kutzu. Och vips blev alla nykterister och drack bara vatten! Nu hoppas forskarna att mänskliga alkoholister ska reagera på samma sätt.

Skrattet kommer av sig

Är det så att livet blir tråkigare med åren? I alla fall skrattar vi mindre ju äldre vi blir. Forskarna har räknat ut att som barn skrattar vi 400 gånger per dag, som tonåringar ungefär hälften så många gånger och som vuxna – 15 gånger per dag...

Värmande flaskor

Den som kryper in i en värmande fleece-tröja kan glädja sig åt att vara miljömedveten. 80 procent av det amerikanska företaget Patagonias fleece-tillverkning består nämligen av återvunna PET-flaskor, som smälts ner och spinns till nya polyestertrådar.

EG-skräp

I "Gröna vitboken" konstaterar EG:s miljökommission att sopsortering ska rädda miljön åt våra barn. Men i Greklanc, hemland för kommissionens ordförande Ioannes Paleokrassas, gör man ingenting alls åt hushållsavfallet. Allt läggs på hög i ett växande sopberg. Tyskar, schweizare och fräns-

EXTRA!

jag allt för att de åtta dygnen kidnapparen!

– Det var så obeskrivligt fruktansvärt och jag var på gränsen till att förlora förståndet. Jag var övertygad om att jag skulle dö! förklarade Stephanie under rättegången.

Vägrar ge efter

Stephanie fick hela tiden ligga i kistan, och Sams öppnade endast för att ge henne mat. Gröt, chips och burksoppa var det enda hon fick.

– Jag tvingar mig att fortsätta äta sådant han gav mig. Annars skulle jag ge efter för honom, och det vägrar jag, säger Stephanie. Jag är heller inte rädd för honom längre, bara arg. Han är ett fegt kräk som gav sig på svaga kvinnor.

Stephanie har bränt upp alla kläder hon bar under fångenskapen, men hon behöll den blodiga handske som blev det slutliga beviset mot Sams. För att bli av med en del av skräcken har hon också återvänt till den plats där hon hölls fången.

Tacksam och glad

– Jag gick dit med en hel grupp vänner, och det var nog bra. Jag behövde all hjälp jag kunde få när jag försökte utplåna de hemska åtta dygn då jag tvingades ligga i kistan.

– Jag har också träffat Sams fru Teena, och jag tycker så synd om henne. Hon hade inte en aning om vad hennes man höll på med. Nu väntar hon bara på sin skilsmässa.

– Jag önskar att alla kvinnliga fastighetsmäklare kunde utrustas med tårgas och mobiltelefon så att inget liknande händer igen. Men mitt liv måste gå vidare och jag är så innerligt tacksam att jag lever! ■

Stephanie har lämnat Birmingham där hon kidnappades och flyttat till Isle of Wight. – Nu måste jag våga glömma skräcken för kidnapparen, förklarar hon och kramar om sin katt Esmeralda.

rätt små - utom i affärer!

Dvärgarna Greg och John Rice har blivit miljonärer på fastighetsaffärer.

– Vi märks så snart vi kommer in i ett rum, och folk kommer ihåg oss. Det är inte många affärsmän som kan skryta med det, säger Greg som bor i ett jättehus i West Palm Beach i Florida med sin fru och två barn, medan brodern är ungkarl.

– Att vi är småväxta tycks inte avskräcka damerna. Det är personligheten som räknas, tror Greg. Min fru är normallång och hon har aldrig klagat på storleken.

Greg och John Rice har aldrig själva satt några gränser för vad de klarar av. Nu är de mångmiljonärer och reser USA runt för sitt företag.

Bröderna startade sitt företag Tänk stort på 70-talet, och nu turnerar de runt hela USA som föreläsare. Ämnet är positivt tänkande.

– Vi har alltid arbetat tillsammans, berättar John. I början sålde vi vid dörrarna och det kunde vara besvärligt när vi inte nådde upp till dörrklockan.

Bröderna har aldrig utnyttjat sin litenhet för att nå några mål, men de är heller inte generade över att de är små.

– Det finns ingenting jag velat göra som jag inte klarat, men så har jag heller aldrig önskat att jag kunde spela baseboll, skrattar Greg. ■

MÄRKLIGA NOTISER ★ MÄRKLIGA NOTISER ★

män leder sopbrännarligan, medan de fattiga spanjorerna är duktigast på både sopsortering och kompostering. Engelsmän kan inget alls om kompostering, och klarar bara en återanvändningsgrad på två procent.

Högsta byggnaderna

Världens högst belägna bebodda byggnader tillhör fortet Basisi på gränsen mellan Indien och Tibet. De ligger på 5 988 meters höjd. På berget Llullaillaco på gränsen mellan Chile och Argentina finns resterna av en trerumsbostad från 1400-talet på hela 6 600 meters höjd.

Vodka utan baksmälla

I början av 30-talet krossade nazisterna den judiska tillverkningen av Koscher-vodka. Nu har industrin återuppstått, till glädje för både rättrogna judar och andra som vill njuta av vodka som man enligt reklamen inte får baksmälla av!

Lurad finansminister

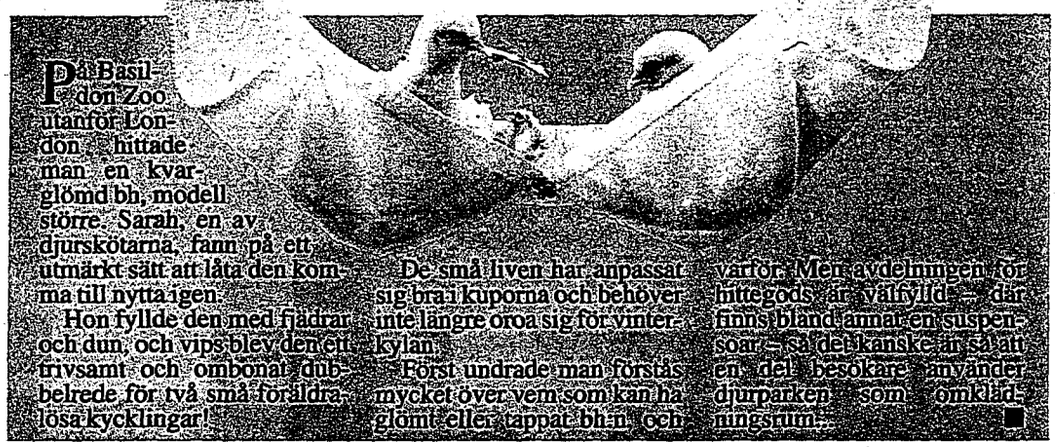
Albaniens finansminister Genc Ruli avgick sedan en fransman på genomresa i landet lurat av honom 1,6 miljoner dollar. Mannen lovade utföra vissa tjänster, men försvann spårlöst med pengarna...

Sega gummin på paradgatan

För några år sedan beslöt Paris borgmästare Jacques Chirac att byta ut de fula asfalterade trottoarerna längs paradgatan Champs Elysées mot granitplattor från Sardinien. Så nu kämpar stadens rengörare en ojämn kamp mot alla kastade tuggummin, som ohjälpligt fastnar på de i och för sig vackra plattorna. Man har prövat hett vatten, ånga, olika kemikalier och skrapor, men inget hjälper. Senaste förslaget är att försöka högtrycksblästra dem med ispartiklar.

EXTRA!

Det här är lika mjukt och varmt som mamma!

På Basildon Zoo utanför London hittade man en kvarglömd bh, modell större. Sarah, en av djurskötarna, fann på ett utmärkt sätt att låta den komma till nytta igen.

Hon fyllde den med fjädrar och dun, och vips blev den ett trivsamt och ombonat dubbelrede för två små föräldralösa kycklingar!

De små liven har anpassat sig bra i kuporna och behöver inte längre oroa sig för vinterkylan.

Först undrade man förstås mycket över vem som kan ha glömt eller tappat bh:n och varför. Men avdelningen för hittegods är välfylld – där finns bland annat en suspensoar – så det kanske är så att en del besökare använder djurparken som omklädningsrum...

Det här är första sidan på boken om president Bill Clinton och hans förhållande med sexiga Gennifer Flowers.

I en ny, kontroversiell bok framställs president Bill Clinton som otrogen äkta man och lögnare. Förlaget First Amendment Publishing, som tidigare gett ut Han sa-Hon sa-böcker om kända par har därmed gått in i politiken.

De har tidigare bland annat givit ut en satir om Woody Allen och Mia Farrow, och nu har man låtit den sexiga före detta TV-reportern Gennifer Flowers berätta om sin kärleksaffär med Bill Clinton när han var guvernör i Arkansas.

– Det är egentligen en gammal skandal, säger förlagets talesman Joe Mauro, men avsikten med boken är att dra uppmärksamhet till att presidenten svikit sina löften.

Tänk att få sjunka ner framför ett soffbord för 12 miljoner!

Många trodde inte sina ögon när de steg in på det välkända varuhuset Harrods i London. Där fanns ett bord till salu, ett kristallbord, och det kostade en miljon pund – över 12 miljoner svenska kronor!

Förundrade kunder var säkra på att något var fel med prislappen, men föreståndaren för glas- och porslinsavdelningen försäkrade att priset var alldeles korrekt.

– En miljon pund är visserligen mycket pengar, men bordet är helt unikt och tillverkat av skickliga konstnärer och hantverkare. Vi har faktiskt också redan fått flera seriösa förfrågningar om det.

Bordet är en och en halv meter långt och 90 cm högt och ovanpå finns en guldbelagd båt som bärs upp av gyllene keruber. Hela bordet väger mer än ett halvt ton, och tillverkades en gång av ett franskt glasbruk för den indiske maharadjan av Bikaner. Den gången fraktades det från Frankrike i 300 delar, och det tog två hela dagar att sätta ihop det.

MÄRKLIGA NOTISER ★ MÄRKLIGA NOTISER

Sköt maken när han bytte kanal

60-åriga Marlene Lenick i Florida tittade på TV-nyheterna när hennes man Michael slog sig ner i soffan, grep fjärrkontrollen och helt sonika slog om till matchen mellan Dallas och Philadelphia. Sinnet rann på Marlene, så hon hämtade en pistol i sovrummet. Hon sköt ett skott som snuddade vid Michaels mage och ett som tog i vänster skuldra och gick ut i nacken. Sedan ringde hon själv efter ambulans.

Dubbelrum i rymden!

År 2020 ska japanerna sända upp ett rymdhotell i en bana runt jorden. Alla rummen ska få full galaxutsikt, lovar man.

Inga fler diplomatböter

Myndigheterna i Washington har tröttnat på alla utländska ambassadtjänstemän som utnyttjar den diplomatiska immuniteten och struntar i att betala sina parkeringsböter. Därför föreslår senaten att bidragen till ett land minskas med summan av alla obetalade böter landets diplomater dragit på sig i Washington!

Tvillingar med olika ålder

Tvillingarna Amy och Elizabeth Wright föddes med 18 månaders mellanrum, men befruktningen av de två äggen ägde rum vid samma tillfälle i mars 1984. Elizabeth föddes den 22 april 1987, sedan det befruktade ägget legat djupfryst i 29 månader.

Ny sport i Kina

Den första tjurfäktningen någonsin hölls nyligen i Shanghai i Kina. Det blev en så stor succé att arrangörerna omedelbart köpte in 28 tjurar och planerar att bygga en riktig tjurfäktningsarena efter spansk modell.

Det här är första sidan på boken om president Bill Clinton och hans förhållande med sexiga Gennifer Flowers.

I en ny, kontroversiell bok framställs president Bill Clinton som otrogen äkta man och lögnare. Förlaget First Amendment Publishing, som tidigare gett ut Han sa-Hon sa-böcker om kända par har därmed gått in i politiken.

De har tidigare bland annat givit ut en satir om Woody Allen och Mia Farrow, och nu har man låtit den sexiga före detta TV-reportern Gennifer Flowers berätta om sin kärleksaffär med Bill Clinton när han var guvernör i Arkansas.

– Det är egentligen en gammal skandal, säger förlagets talesman Joe Mauro, men avsikten med boken är att dra uppmärksamhet till att presidenten svikit sina löften.

Här är boken som avslöjar att presidenten är en otrogen lögnhals!

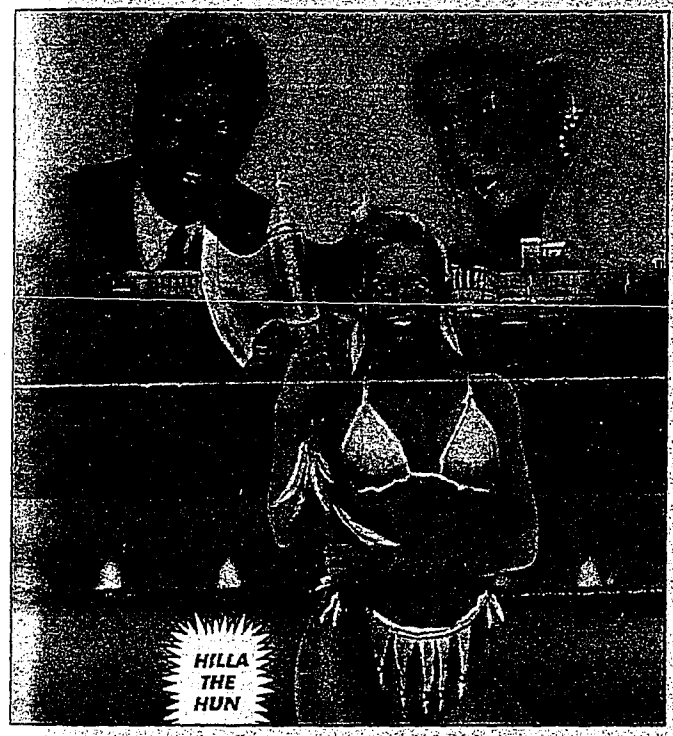
Texterna i boken består av Bill Clintons uttalanden i massmedia, och de ställs mot Gennifer Flowers kommentarer.

Enligt Gennifer Flowers brukade Clinton kalla sin fru Hillary för "Hunnern Hilla", och i boken visas presidenthustrun lättklädd och med en yxa i högsta hugg.

– En man som ljuger och bedrar sin fru är också i stånd att lura och bedra sitt folk, säger Gennifer Flowers.

Från Vita Huset har det ännu inte kommit ut någon kommentar.

– Vi har varken sett eller ens hört talas om boken, säger Lorraine Voles på informationsavdelningen. ■

Bokens mittuppslag är en utvikningsbild på den lättklädda presidenthustrun Hillary, som kallas "Hunnern Hilla", och som bär en stridsyxa över axeln.

EXTRA!

14/2—20/2

Veckans HOROSKOP

VÄDUREN 21/3–20/4

Du bör inte dra dig för att berätta sanningen, ty det är just från dig som de rätta orden ska komma. Har du lagt slantarna i malpåse, ångrar du dig, eftersom de inte kunnat föröka sig. Mot slutet av veckan får du tid för några minuters erotik.
Lyckotal: 8.

OXEN 21/4–21/5

En frustrerande känsla av arbetslust griper tag i dig i mitten av veckan och vill inte släppa ens under veckohelgen. Din hjärtevän känner sig därför åsidosatt och du måste muta med bakelser. Då blir minspelet desto gladare.
Lyckotal: 1.

TVILLINGARNA 22/5–21/6

Det är en smula trångt i portgången för dig, men du upptäcker innan veckan är slut att det beror på att du huggit för dig ett större stycke än du orkar med. Vänliga kamrater avlastar dig och du får tid att lyckliggöra den du har kär.
Lyckotal: 6.

KRÄFTAN 22/6–22/7

Du gör allt för att undvika bråk om pekuniära ting, och slipper därför olustkänslor. Med ett leende går du istället din hjärtevän till mötes såväl i säng som diskbalja. På jobbet håller du andan för att inte störa i ett känsligt moment.
Lyckotal: 2.

LEJONET 23/7–23/8

Hemarbetet går trögt och dammsugarsladden bara lindar sig kring dina ben och du hittar såsfläckar på väggen bakom kökshanddukarna. Och innan veckan är slut kommer din älskade med en överraskning du egentligen inte vill ha.
Lyckotal: 5.

JUNGFRUN 24/8–23/9

Du möter en person som du känt ganska länge och resultatet låter inte vänta på sig. Det blir en omvälvning, som får till följd att du vågar slå näven i bordet på jobbet. Dessutom hittar du några tomflaskor och blir smått förmögen!
Lyckotal: 7.

VÅGEN 24/9–23/10

I vinterkylan längtar du efter sol och värme. Du sätter allt på ett kort för att förverkliga dina drömmar. Under tiden sliter du för det dagliga brödet medan din älskade muntrar upp dig med fagert tal. Men först när ord övergått i handling är du nöjd.
Lyckotal: 5.

SKORPIONEN 24/10–22/11

Du känner rädslan krypa längs ryggraden. Du bestämmer dig dock för att inte visa det för någon, som kan dra nytta därav. Den du har kär kan konsten att stålsätta sig och kan därför ge dig den trygghet du så väl behöver för att kunna fungera.
Lyckotal: 1.

SKYTTEN 23/11–21/12

Strålande tider står för dörren och du har redan i början av veckan möjlighet att få skjuts till jobbet sedan din bil frusit fast. Dessutom ser din älskade dig i ögonen en stund var kväll hela veckan. Detta gör dig snäll även på arbetsplatsen.
Lyckotal: 6.

STENBOCKEN 22/12–20/1

Du låter alla tankar på karriär flyga och fara och ägnar din tid helt åt en person av motsatta könet. Ty ett sådant ögonpar kan aldrig en Stenbock motstå. Det får bära eller brista, men jobbet får vara när en sådan passion griper tag i dig.
Lyckotal: 4.

VATTUMANNEN 21/1–18/2

Denna vecka är det minst andra gången du upptäcker att du går över ån efter vatten. Men din livskamrat ser det inte som ett avgörande fel. Därför kan fortsatt samvaro bli möjlig även på det romantiska planet. Dock är ekonomin ett problem.
Lyckotal: 3.

FISKARNA 19/2–20/3

Du ser alltid till att ha vissa ekonomiska marginaler, vilket dock gör dig lite mindre spännande i åtminstone en viss persons ögon. Tingen och vädret är dessutom inte helt på din sida. Därutöver visar sig ekonomin vara på soligt humör.
Lyckotal: 7.

NOTISER

i Washing-

med
r
Amy och Eli-
ght föddes
naden; mel-
n berätt-
e två äggen
samma till-
1984. Eliza-
den 2? april
det berätt-

tade ägget legat djupfryst i 29 månader.

Ny sport i Kina

Den första tjurfäktningen någonsin hölls nyligen i Shanghai i Kina. Det blev en så stor succé att arrangörerna omedelbart köpte in 28 tjurar och planerar att bygga en riktig tjurfäktningsarena efter spansk modell.

MÄRKLIGA NOTISER ★ I

EXTRA!

Toppmodell drar blankt

Huka er grabbar för nu laddar hon om! När Maribeth Brown vann Miss America-titeln poserade hon med dragen pistol och det var kanske hotet "priset eller livet" som fick juryn att falla.

I Sydafrika där tävlingen om Miss World-titeln hölls imponerade inte missen med vapnet lika mycket även om hon blev en av de tio finalisterna.

Sedan kan man ju i dessa yttersta dagar undra vad en pistol har i en skönhetstävling att göra. ■

Jag är skulptör – men jag låter datorn sköta hela jobbet åt mig!

Sedan Francois Desjours i Paris för fyra år sedan uppfann en revolutionerande robot har han bara gjort skulpturer dagarna i ända.

Desjours använder en dator med laserteknik, och den som vill ha en skulptur av sig själv behöver bara sitta modell i någon minut. Så fort går det för en laserstråle att läsa av en persons utseende, och varenda liten rynka kommer med på bilden.

Sedan tar datorn hand om resultatet och för över det till skulpturroboten. Man kan välja nästan vilket material man vill för sin skulptur, datorn gör en exakt kopia av ansiktet.

Efter det återstår bara skulptörens finputsning. Och räkningen förstås. En ordinär skulptur kostar mellan 7000 och 15 000 franc.

Vill man bli förevigad i äkta guld blir det naturligtvis dyrare. Mer än en miljon franc kostar en guldupplaga, men då blir man förstås oförstörbar. ■

Cesilia med chefen

Louise var 31 år gammal och ekonomichef på ett medelstort, exportföretag i norra Sverige. Louise hade gjort en ovanligt snabb karriär men så var hon också mycket effektiv och duktig. Dessutom var hon både snygg och sexig och mycket mån om sin klädsel och det fanns de som hävdade att Louise gått sängvägen för att nå sin position. Men det var nog mest elakt förtal från kvinnliga arbetskamrater.

Louise lade också ner väldigt mycket tid på sitt arbete. Visserligen var hon förlovad sen fyra år tillbaka och bodde ihop med sin fästman. Men också han jobbade målmedvetet på sin karriär som läkare.

Louise hade alltså en mycket lysande karriär inom nära räckhåll och det fanns, till synes, ingenting som kunde rubba henne.

Men så en dag stormade Cesilia in på företaget. Hon var 21 år och formidabelt söt och charmig och hon skulle arbeta som praktikant på ekonomiavdelningen. Alltså blev hon direkt underställd Louise.

Cesilias blotta existens skulle bli förödande för Louise och egentligen anade nog Louise vad som skulle hända redan när Cesilia för första gången steg innanför dörrarna på företaget – men hon förmådde inte göra något åt det.

Louise hade en hemlighet som hon kämpat med att förtrycka ända sen hon upp-

MÄRKLIGA NOTISER ★ MÄRKLIGA NOTISER

Genomskinligt

I höstas beslutade myndigheterna i Tokyo att stadens invånare måste sortera sina sopor i genomskinliga plastpåsar med namn på. Den som inte sorterat sina sopor i brännbara respektive återvinningsbara påsar skulle inte få sina sopor hämtade. Men protesterna haglade in – och man tvingades snabbt besluta att trots allt hämta alla påsar. – Men vi ändrar inte reglerna, förklarade hälsovårdschefen och höll inte alls med om att man gjort en kovändning i frågan.

Bäddat för gapskratt

Kläderna åker av fortare än kvickt och ett passionerat samlag börjar. Efter några sekunder får båda orgasm exakt samtidigt. Så skildras sexscener som regel på film. En engelsk journalist beslöt att tillsammans med sin man imitera några kända sexscener från filmerna Basic Instinct, Betty Blue och Ingen utväg. Den stora sexscenen i Basic Instinct varar faktiskt fyra minuter i filmen – men den tog över en halvtimme för verklighetens par att genomföra. Delvis, erkänner de, berodde det på att de skrattade så mycket...

Representativa OS-medaljer

Medaljerna i vinterns OS i Lillehammer kommer att vara gjorda av både ädla metaller och av äkta norsk gråsten. Försäljningschefen på det företag som tillverkar de sammanlagt 465 medaljerna säger att de ska representera ett stycke Norge. Visst, ett stentrist stycke, säger de som är traditionella nog att tycka att det var bättre förr.

Rysk Coca-Cola

Coca-Cola och Pepsi har länge varit utan annan konkurrens på världsmarknaden. Nu

EXTRA!

tog företaget storm och föll ohjälpligt...

Louise bestämde sig för att göra slut på det hela. Hon svalde tabletterna och satte sig på sängkanten.

täckte den i sin tidiga ungdom. Men inför anblicken av Cesilia kunde hon inte hålla sina känslor tillbaka längre.

Efter några veckor var Louise tvungen att erkänna för sig själv att hon var djupt förälskad i Cesilia. Och Cesilia hade förstått och det dröjde inte länge förrän de hade inlett ett förhållande. Louise och Cesilia skötte sin kärleksaffär mycket diskret och på arbetet var det ingen som anade någonting.

Inte heller Louises sambo fattade några som helst misstankar.

Louise var förälskad och lycklig. Men hon plågades också ständigt av skuldkänslor och dåligt samvete. För Cesilia, däremot, var förhållandet med Louise enbart en annorlunda och kul grej.

Cesilia var i grunden en mycket egensinnig och självupptagen ung dam och i hennes självska hjärna började en djävulsk plan växa fram. Cesilia visste att Louise var livrädd för att deras förhållande skulle bli känt. Det skulle förstöra hennes hela karriär och det skulle krossa hennes förhållande till fästmannen. Därför utgick Cesilia från att Louise var beredd att göra vad som helst för att hennes kärlek till Cesilia skulle förbli hemlig.

Cesilia bestämde sig för att pressa Louise på pengar. Louise hade ju hand om företagets hela ekonomi så för henne skulle det inte vara några svårigheter att trolla lite med siffrorna så att Cesilia fick några tiotusentals kronor mer på sitt lönekonto varje månad.

Nästa gång Louise och Cesilia träffades på tu man hand, slog Cesilia till.

– Jag har bara lekt med dig, hela tiden, sa Cesilia. För mig har förhållandet mellan oss aldrig varit allvarligt menat. Om du inte sätter in trettiotusenkronor på mitt lönekonto varje månad kommer jag att berätta om oss. För alla. På jobbet och för din fästman.

Först trodde Louise inte sina öron. Men när det så småningom gick upp för henne att Cesilia menade allvar, bröt hon samman och började gråta. Men hon förstod också att hon inte hade något annat val än att betala Cesilia.

Under nästan två år pågick utpressningen. På jobbet uppträdde Louise och Cesilia fortfarande som vänner och Cesilia hade snabbt avancerat till assistent på ekonomiavdelningen.

Men inom Louise växte hatet och det fanns stunder då hon på allvar planerade hur hon skulle kunna göra sig av med Cesilia.

Till slut stod Louise inte ut längre. Hennes nerver var totalt slut och hon förstod att hon var på gränsen till ett sammanbrott. Louise beslutade att ta livet av sig. Hennes förskingringar skulle säkert snart bli avslöjade och då fanns det ingen annan utväg.

Louise gick till företagsläkaren och klagade på att hon hade svårt att sova. Läkaren skrev ut sömntabletter. Två dagar senare skulle Louises fästman vara på konferens och borta över natten och då skulle Louise sätta i sig alla tabletterna.

På kvällen den aktuella dagen skrev Louise ett avskedsbrev till sin fästman. I brevet berättade hon allt. Hon tog tabletterna två och två och sköljde ner dem med kallt, vitt vin. När burken och vinflaskan var tomma gick Louise in på sängen och lade sig.

Vid niotiden på kvällen kom dock Louises fästman hem. Konferensen hade blivit inställd på grund av sjukdom. Han fann brevet där det låg på golvet alldeles innanför ytterdörren och han fann sin medvetslösa fästmö liggande på sängen.

På förmiddagen nästa dag vaknade Louise upp på intensivvårdsavdelningen på stadens lasarett. Hennes fästman satt vid hennes sida.

På Louises arbete anmälde man aldrig hennes förskingringsbrott. I stället upprättade man en avbetalningsplan och lät hennes behålla sitt jobb. Cesilia däremot dömdes två månader senare till ett och ett halvt års fängelse för utpressning. ■

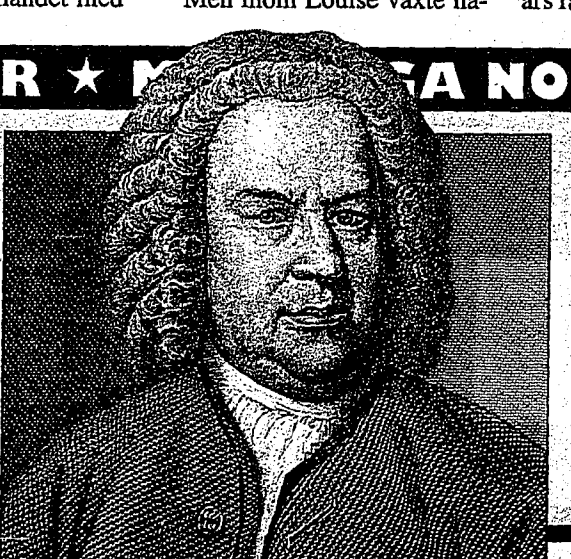
Text: PER ERICSON

MÄRKLIGA NOTISER ★ MÄRKLIGA NOTISER ★

har ryska forskare i Vladivostok tagit fram en dryck som de tror kan bli er värdig medtävlare. De har döpt drycken till Panta-Vita, och den innehåller saker som ginseng, rådjurshorn och en del andra exotiska ingredienser. Ett amerikanskt företag har redan hört av sig om distributions- och marknadsföringsrätt på den amerikanska marknaden.

Billigt men gott

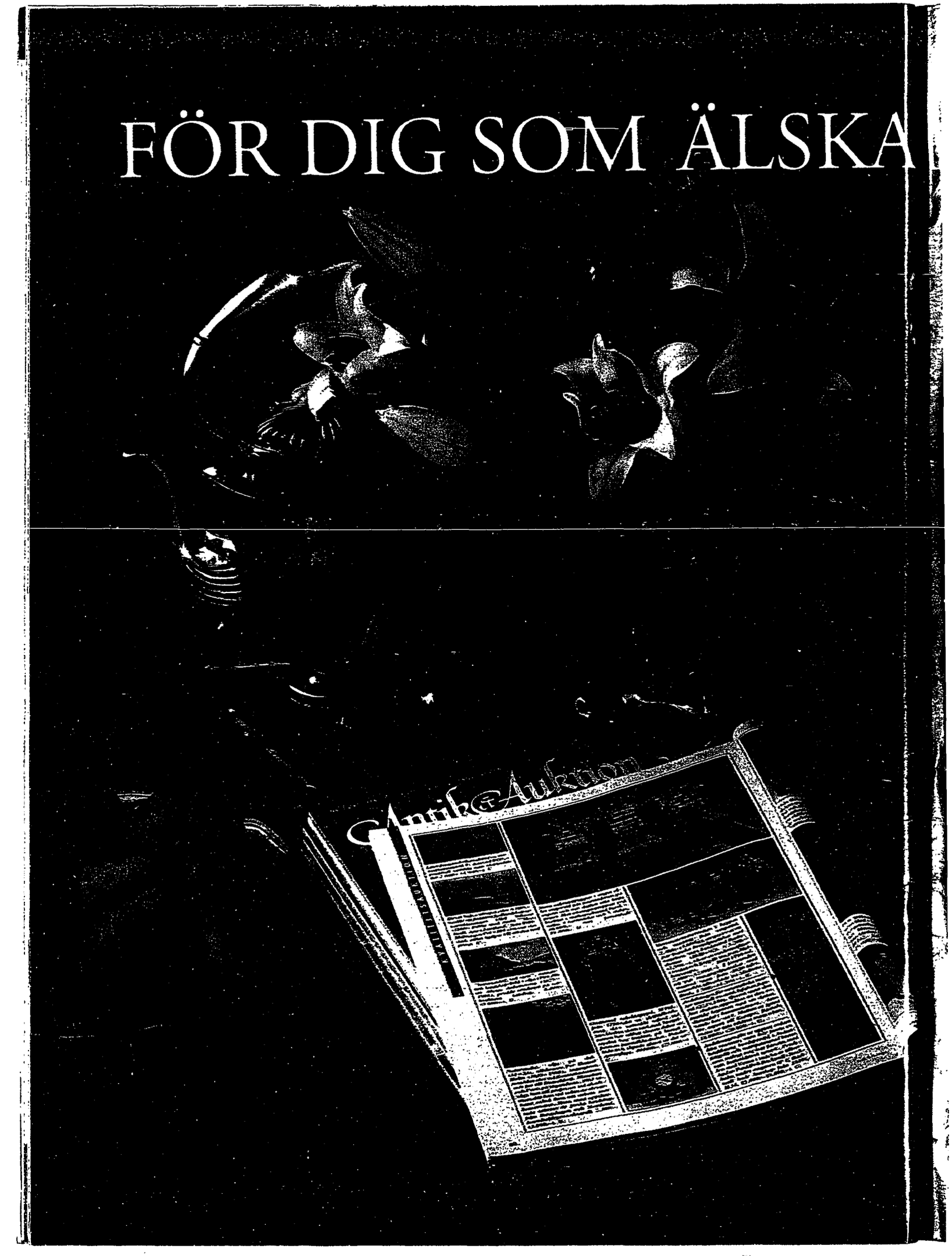
Kasta inte ut pengar på exklusivt rödvin, råder den japanske vinodlaren Norifumi Shiobara. Ställ i stället det billiga vinet framför grammofonen och lägg på en platta med Bach, Brahms, Schubert eller Strauss. Det förvandlar det enklaste vin till en kvalitetsprodukt, hävdar Shiobara.

Världens snabbaste fisk

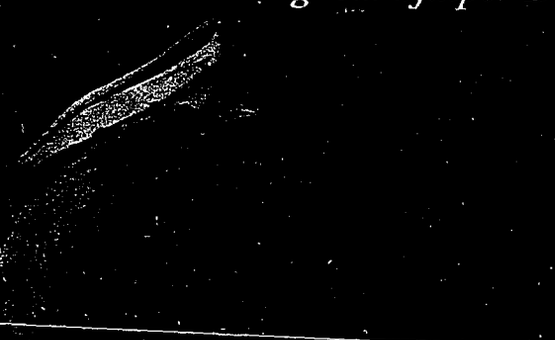
Världens snabbaste fisk är den atlantiska segelfisken. I en serie försök vid Long Key Fishing Camp, Florida, drog en segelfisk ut 100 yard – 91 meter – fisklina på tre sekunder, vilket motsvarar en hastighet på 109 kilometer i timmen. En gepard kommer upp i 96 kilometer i timmen.

FÖR DIG SOM ÄLSKA

GAMLA TING

Antik & Auktion är en nyckel till antikviteters ursprung och historia. Både de exklusiva och de överkomliga. En tidning som hjälper Dig göra fynd!

I Frågor & Svar ger vår Expertpanel gratis sitt utlåtande på prenumeranternas frågor och alla får svar.
I Klubbat på Auktion visar vi varje månad hundratals föremål från auktioner över hela landet. Dessutom reportage och artiklar om vackra hem; konsthantverk, kulturhistoriskt intressanta föremål och mycket mer.
Europas största tidning om konst och antikviteter svämmar över av kärlek till det gamla.
Varje månad!

Antik & Auktion

Senaste nytt om det gamla!

✱HELA VECKANS TV-PROGRAM✱HELA VECKANS TV-PRO

Måndag

TV1 14 feb

09.00 UR-Akademin
10.00 Kina
11.00 Tidernas Europa – I Gemenskapens tid
11.30–12.00 Levande Ursprung
13.15 Speciellt
14.00 Hemma
15.40 Högsta vinsten
16.00 Rapport
16.05 Hemma
17.00 Rederiet
17.45 Börsen i dag
17.50 Uutiset – Nyheter
18.00 Aktuellt och väder
18.15 Björnes magasin
18.45 Affärer
19.15 Bullen
20.00 *Lilly Harpers dröm*
20.45 "Vargen" i Serbien
21.00 Aktuellt
21.35 *A-ekonomi*
21.45 OS Lillehammer Hockey: Ryssland–Finland.
23.00 Spanarna på Hill Street
23.50–00.20 Affärer

TV2

06.30–09.15 Go'morron Sverige
10.15–13.00 OS Lillehammer. Herrarnas tremil.
13.55–15.20 OS Lillehammer. Herrarnas 500 m skridsko.
16.55 Nyhetstecken
17.00 Rapport med väder
17.05 Regionala nyheter
17.10 En härlig tid
17.40 Parabolic People
17.45 Flytande Television
18.00 Hurra
18.15 Landet runt
18.45 Lilla sportspegeln
19.15 Regionala nyheter
19.30 Rapport med väder
20.00 OS Lillehammer. Hockey: Ryssland–Finland.
21.45 Dynamo
22.45 Ni bad om det
23.15 Rapport
23.25–00.25 Hedebybor-na

Tisdag

TV1 15 feb

09.00 Lilla löpsedeln
09.15 Runt i naturen
09.30 Dagis-TV för barn
09.45 Teckenkvarten *NU*
10.00 MedieMix & Trix
10.15 Uppfinnare – Upptäckare
10.30 Minnen från Latinamerika
10.45 Kunskap och känsla
11.00 Högtryck – Iris
11.30 Finsk halvtimme
12.00–12.30 Compact
14.00 Hemma
15.35 Högsta vinsten
16.00 Rapport
16.05 Hemma
16.55–17.30 OS Lillehammer. Hockey: Sverige-Italien.
17.45 Börsen i dag
17.50 Uutiset – Nyheter
18.00 Aktuellt och väder
18.15 Tjat om mat
18.25 Eddy och Freddy
18.30 Herkules Jonsson
18.45 Hugo
19.00 Tuben
19.30 Röda tråden
19.55 TopHit
20.00 OS Lillehammer
21.00 Aktuellt
21.35 A-ekonomi
21.45 Gardell får *hemligt* besök
22.15 Inför Grammisgalan
22.30–23.30 *Mosaik*

TV2

06.30–09.15 Go'morron Sverige
10.15–12.00 OS Lillehammer. Damernas jaktstart.
14.55 OS Lillehammer. Hockey: Sverige–Italien.
16.55 Nyhetstecken
17.00 Rapport med väder
17.05 Regionala nyheter
17.10 Ren & Stimpy
17.35 Pickup
18.15 Solsta Café
19.15 Regionala nyheter
19.30 Rapport med väder
20.00 Glashuset
21.00 OS Lillehammer
23.40 Rapport
23.50–00.40 Eddie Skoller

Onsdag

TV1 16 feb

11.05 *Dokumentären:* Den europeiska människan
12.15 *OS Lillehammer*
14.00 Hemma
15.35 Högsta vinsten
16.00 Rapport
16.05 Hemma
16.50 Mannen i tornet
17.45 Börsen i dag
17.50 Uutiset – Nyheter
18.00 Aktuellt och väder
18.15 Björnes magasin
18.45 Lilla Aktuellt
19.00 TopHits
19.10 MacGyver
20.00 Striptease
21.00 Aktuellt
21.35 A-ekonomi
21.45 Inför Grammisgalan
22.00–23.35 City Heat. Amerikansk actionkomedi med Clint Eastwood och Burt Reynolds.

TV2

06.30–09.15 Go'morron Sverige
14.00–15.00 OS Lillehammer. Freestyle, puckelpist, samt skridsko herrar 1500 m.
16.10 Söndagsmorron – *repris*
16.55 Nyhetstecken
17.00 Rapport med väder
17.05 Regionala nyheter
17.10 Northwood
17.35 VJ: Petter
17.45 Iris
18.15 Solsta Café
19.15 Regionala nyheter
19.30 Rapport med väder
20.00–22.30 OS Lillehammer
20.30 Vikinglotto
22.30 Rapport
22.40 En vild Sigge Hill – och hans orkester
23.10–00.10 Glashuset

Torsdag

TV1 17 feb

09.00 Lilla löpsedeln
09.15 Runt i naturen
09.30 Dagis-TV för vuxna
09.45 Teckenkvarten NU
10.00 MedieMix & Trix
10.15 Uppfinnare – Upptäckare
10.30 Minnen från Latinamerika
10.45 Kunskap och känsla
11.00 Högtryck – Iris
11.15 Lilla Aktuellt
11.30–12.00 Finsk halvtimme
13.35 Röda tråden
14.00 Hemma
15.40 Högsta vinsten
16.00 Rapport
16.05 Hemma
16.45 Leif Segerstam, ett livspartitur nu!
17.45 Börsen i dag
17.50 Uutiset – Nyheter
18.00 Aktuellt och väder
18.15 Barnprogram: Planeten Pi
18.45 Hugo
19.00 TopHits
19.15 OS Lillehammer. Hockey: Frankrike-Sverige.
21.00 Aktuellt
21.35 A-ekonomi
21.45 Inför Grammisgalan
22.00 Dokumentären: Jag kan inte läsa
22.50–23.35 Gäst i Hemma

TV2

06.30–09.15 Go'morron Sverige
10.15–13.30 OS Lillehammer. Herrarnas jaktstart 10 km, Super G för herrar.
16.30 Carol & Co
16.55 Nyhetstecken
17.00 Rapport med väder
17.05 Regionala nyheter
17.10 Anslagstavlan
17.15 OS Lillehammer. Hockey: Frankrike-Sverige.
19.15 Regionala nyheter
19.30 Rapport med väder
20.00 Svar direkt
21.00 OS Lillehammer. Fortsättning från Kanal 1.
23.30 Rapport
23.40–00.05 Synk

Fredag

TV1 18 feb

09.15 Viaje al Español
09.45 Fragmentos de América Latina
10.00 Spreepiraten
10.30 Pozjalujsta 2
11.00–11.15 Willkommen in der Schweiz
13.00 Striptease
14.00 Hemma
15.45 Galleri 11 ställer ut
16.00 Rapport
16.05 Hemma
17.10 Härlige Harry
17.35 Anslagstavlan
17.40 Information om vårens skolprogram
17.45 Börsen i dag
17.50 Uutiset – Nyheter
18.00 Aktuellt och väder
18.15 *Björnes magasin*
18.45 Disney-dags
19.45 Uppfinnare-upptäckare
20.00 OS Lillehammer
21.00 Aktuellt
21.30 A-ekonomi
21.35 Inför Grammisgalan
21.50 Lasse Hallström x 5: Jag är med barn. Svensk komedi med Magnus Härenstam.
23.35–00.45 David Byrne Live

TV2

06.30–09.15 Go'morron Sverige
09.50–12.00 OS Lillehammer. Damernas skidkytte 15 km.
14.00–15.50 OS Lillehammer. Herrarnas skridsko 1000 m.
16.30 Carol & Co
16.55 Nyhetstecken
17.00 Rapport med väder
17.05 Regionala nyheter
17.10 Sverigetoppen
18.15 Solsta Café
19.00 Regionala nyheter
19.30 Rapport med väder
20.00 Oldsberg för närvarande
21.00 OS Lillehammer
22.30 Rapport
22.40–00.30 Eleni. Amerikansk långfilm från 1985.

Lördag

TV1 19 feb

07.30 Compact
08.00 I Mumindalen
08.20 100 kilo godis
08.30 Planeten Pi
09.00 Tuben
09.30 Blossom
10.00 Hej, små knattar!
10.30 Det vackra Finland
11.30 Dagis-TV för vuxna
11.45 MedieMix & Trix
12.00 Lilla löpsedeln
12.15 Teckenkvarten NU
12.30 OS Lillehammer
13.30 Nyheter på turkiska
13.40 Nyheter på grekiska
13.50 Nyheter på serbokroatiska
14.00 Mosaik
15.00 Tornet i Ängdalen – hos Arne Fälth – konstnär
15.25 Konsten att dirigera en orkester
16.25 Hans vän den vilda ponnyn. Eng familjefilm.
18.00 Aktuellt
18.15 Vad är det du säger?
18.45 Pippi Långstrump
19.15 Trivsel åt djuren
19.30 OS Lillehammer
20.00 Grammisgala
21.00 Aktuellt
21.05 Grammisgala, forts.
22.15 Scali
23.05–01.25 Den bäste. Amerikansk långfilm.

TV2

08.00–10.00 Go'morron
10.15 OS Lillehammer. Nordisk Kombination, herrar 15 km, damernas störtlopp.
12.30 Nyhetstecken
13.15 Bra att veta
13.30 OS Lillehammer
14.30 *Packat och klart*
15.00 Tipsextra
16.00 Engelsk ligamatch
17.45 Tipsextra
18.25 Helgmålsbön
18.30 Kontrapunkt
19.30 Rapport med väder
20.00–00.00 OS Lillehammer. Hockey: Sverige-USA samt konståkning med herrarnas fria program.
22.30 Rapport
00.00–01.05 Sverigetoppen

Söndag

TV1 20 feb

08.00 Pozjalujsta 2
08.30 I kemins värld
09.00 UR-Akademin
10.00 Pippi Långstrump
10.30–11.30 Disney-dags
11.45 OS Lillehammer. Skidskytte, backhoppning *och skridsko.*
15.00 En stund med Alison Krauss
15.15 Bullen
16.00 OS Lillehammer. Hockey: Ryssland-Tjeckien.
17.30 Söndagsöppet
18.00 Aktuellt
18.15 Söndagsöppet, forts
20.00 Ett med naturen: Hemligheter i Arktis
21.00 Aktuellt
21.15 Speciellt
22.00 Konsten att dirigera en orkester
23.00–23.30 Det vackra Finland

TV2

08.00–09.00 Upp och titta
08.00 Sigge och Siri
08.20 AB Djungelfoto
08.30 De vilda djurens flykt
09.00 Söndagsmorron
09.45 OS Lillehammer. *Skidskytte herrar 20 km,* backhoppning 120 m, skridsko 10 000 m för herrar.
11.45–12.15 Andrum
13.00 UR-program
15.00 OS Lillehammer
16.00 Svar direkt
17.00 Kina
18.00 Säsongstart: Visst nappar det
18.30 Säsongstart: Läslustan
19.00 Sjung för Guds skull
19.30 Rapport med väder
20.00 OS Lillehammer
22.00 Bony
22.50 Rapport
22.55–23.25 Pengar pengar – Var dags ekonomi

Reservation för ändringar

Reservation för ändringar

✶HELA VECKANS TV-PROGRAM✶HELA VECKANS TV-PRO

Måndag

TV3 14 feb

12.25 Mördare i vitt. Brittisk komedi från 1946.
14.00 I nöd och lust
15.00 Lenny
15.30 Pantertanter
16.00 21 Jump Street
17.00 Grannar
17.30 Barntrean
18.30 Bigfoot & Hendersons
19.00 Pang i plugget 2
19.30 Paradise Beach
20.00 Hur jag lärde en FBI-agent att dansa marengo. Komedi från 1991.
21.50 Rik och berömd
22.50 Våra värsta år
23.20 Rebell i rätten
00.20–01.55 Möte vid Oxoket. Västernfilm från 1943.

TV4

06.28 Gomorron!
08.45 Lingo
09.15–09.45 Festmat
13.10 Sjukhuset
13.55 Herrskap och tjänstefolk
14.50 Dynastin
15.40 Lilla huset på prärien
16.30 Junior-4:an
17.00 Cosby
17.30 Lokal-TV
18.00 Nyheter
18.05 Lokal-TV
18.25 Spader och Keno
18.30 Lingo
19.00 Stjärn-Jeopardy!
19.30 Nyheter, väder
20.00 SOS – på liv och död
20.30 Kalla fakta
21.15 Matsons bil
22.00 Nyheter, väder
22.30 Trav: Dagens Dubbel
22.40 Suzis sista vilja
23.35–00.30 Olösta mysterier

NORDIC

09.00 Oprah Winfrey
10.00 Bakom rubrikerna
15.00 Santa Barbara
16.00 Gänget och jag
16.30 Fresh Prince i Bel Air
17.00 Pappa vet bäst
17.30 Bakom rubrikerna
18.00 Oprah Winfrey
19.00 Glamour
20.00 Vem tar vem?
20.30 Vingar
21.00 NioBio: Nålens öga
23.10 Tennisspionerna
00.10–01.10 Cartwright

Tisdag

TV3 15 feb

12.30 Spöktåget. Brittisk komedi från 1941.
14.00 I nöd och lust
15.00 Lenny
15.30 Pantertanter
16.00 21 Jump Street
17.00 Grannar
17.30 Barntrean
18.30 Bigfoot & Hendersons
19.00 Pang i plugget 2
19.30 Paradise Beach
20.00 Larmet går
21.00 Säsongstart: Möte med det okända. Är Saldas förmåga nu vetenskapligt testad?
22.00 Privat
23.00 Aschberg direkt
23.35 McCall
00.35–03.10 Halleluja-tåget. Västernkomedi från 1965.

TV4

06.28 Gomorron!
08.45–09.15 Lingo
13.10 Sjukhuset
13.55 Herrskap och tjänstefolk
14.50 Dynastin
15.40 Lilla huset på prärien
16.30 Junior-4:an
17.00 Cosby
17.30 Lokal-TV
18.00 Nyheter
18.05 Lokal-TV
18.25 Spader och Keno
18.30 Lingo
19.00 Stjärn-Jeopardy!
19.30 Nyheter, väder
20.00 Skrattkammaren
20.35 På spaning i New York
21.25 Futbol Mundial
22.00 Nyheter, väder
22.30 Trav: Dagens Dubbel
22.40 Tropical Heat
23.35–01.05 Varför just jag?

NORDIC

09.00 Oprah Winfrey
10.00 Bakom rubrikerna
15.00 Santa Barbara
16.00 Gänget och jag
16.30 Fresh Prince i Bel Air
17.00 Pappa vet bäst
17.30 Bakom rubrikerna
18.00 Oprah Winfrey
19.00 Glamour
20.00 Kung Fu – Legenden
21.00 NHL Hockey
00.00–01.00 Cartwright

Onsdag

TV3 16 feb

12.55 Flyg iväg Peter. Brittisk dramafilm.
14.00 I nöd och lust
15.00 Aschberg direkt r
15.30 Pantertanter
16.00 21 Jump Street
17.00 Grannar
17.30 Barntrean
18.30 Bigfoot & Hendersons
19.00 Pang i plugget 2
19.30 Paradise Beach
20.00 Amors pilar
21.00 Låt kameran gå
22.00 Melrose Place
23.00 Aschberg direkt. Robert Aschberg intervjuar en för dagen aktuell gäst.
23.30 Wiseguy
00.30–01.50 The Heat of Anger

TV4

06.28 Gomorron!
08.45–09.15 Lingo
13.10 Sjukhuset
13.55 Herrskap och tjänstefolk
14.50 Dynastin
15.40 Lilla huset på prärien
16.30 Junior-4:an
17.00 Cosby
17.30 Lokal-TV
18.00 Nyheter
18.05 Lokal-TV
18.25 Spader och Keno
18.30 Lingo
19.00 Stjärn-Jeopardy!
19.30 Nyheter, väder
20.00 Doktor Quinn
20.55 Maj Fant
21.30 Uppdragsutdelningen
21.35 Maj Fant, forts
22.00 Nyheter, väder
22.30 Trav
23.00 Scoop
23.55–01.45 Kansas

NORDIC

09.00 Oprah Winfrey
10.00 Bakom rubrikerna
15.00 Santa Barbara
16.00 Gänget och jag
16.30 Fresh Prince i Bel Air
17.00 Pappa vet bäst
17.30 Bakom rubrikerna
18.00 Oprah Winfrey
19.00 Glamour
20.00 Program ej fastställt
21.00 NioBio: Harry & son
23.15 Tennisspionerna
00.15–01.15 Bröderna Cartwright

Torsdag

TV3 17 feb

12.20 Här kommer Huggetts. Brittisk dramakomedi från 1948. Filmen kretsar kring ett kungligt bröllop.
14.00 I nöd och lust
15.00 Aschberg direkt r
15.30 Pantertanter
16.00 21 Jump Street
17.00 Grannar
17.30 Barntrean
18.30 Bigfoot & Hendersons
19.00 Pang i plugget 2
19.30 Paradise Beach
20.00 Lagens änglar
21.00 Par i brott
22.00 Miami Vice
23.00 Erotik: Sjunde himlen
00.00 Saturday Night Live
00.55 Adam 12
01.20–01.50 Dragnet

TV4

06.28 Gomorron!
08.45–09.15 Lingo
12.30 Sjukhuset
13.15 Seriestart: Hotellet
14.50 Dynastin
15.40 Lilla huset på prärien
16.30 Junior-4:an
17.00 Cosby
17.30 Lokal-TV
18.00 Nyheter
18.05 Lokal-TV
18.25 Spader och Keno
18.30 Lingo
19.00 Stjärn-Jeopardy!
19.30 Nyheter, väder
20.00 Gladiatorerna
21.05 Baywatch
22.00 Nyheter, väder
22.30 Trav: Dagens Dubbel
22.40 Hunter
23.35–00.35 En röst i natten

NORDIC

09.00 Oprah Winfrey
10.00 Bakom rubrikerna
15.00 Santa Barbara
16.00 Gänget och jag
16.30 Fresh Prince i Bel Air
17.00 Pappa vet bäst
17.30 Bakom rubrikerna
18.00 Oprah Winfrey
19.00 Glamour
20.00 Renegade
21.00 NioBio: Back to school. Amerikansk komedi från 1986.
23.00 Tennisspionerna
00.00–01.00 Bröderna Cartwright

Fredag

TV3 18 feb

12.30 Guvernören. Brittiskt drama från 1935.
14.00 I nöd och lust
15.00 Aschberg direkt r
15.30 Pantertanter
16.00 21 Jump Street
17.00 Grannar
17.30 Barntrean
18.30 Bigfoot & Hendersons
19.00 Pang i plugget 2
19.30 Paradise Beach
20.00 Lagens änglar
21.00 Par i brott
22.00 Miami Vice
23.00 Erotik: Sjunde himlen
00.00 Saturday Night Live
00.55 Adam 12
01.20–01.50 Dragnet

TV4

06.28 Gomorron!
08.45–09.15 Lingo
13.10 Sjukhuset
13.55 Hotellet
14.50 Dynastin
15.40 Lilla huset på prärien
16.30 Junior-4:an
17.00 Cosby
17.30 Lokal-TV
18.00 Nyheter
18.05 Lokal-TV
18.25 Spader och Keno
18.30 Lingo
19.00 Stjärn-Jeopardy!
19.30 Nyheter, väder
20.00 Säsongfinal: Fångarna på fortet
20.35 Inför Bingolotto
20.40 Fångarna på fortet
21.10 Bakom kulisserna: Pillertrillaren
21.30 Penn & Teller – oslagbar magi
22.00 Nyheter, väder
22.30–00.20 Fotboll: Sverige – Colombia

NORDIC

09.00 Oprah Winfrey
10.00 Bakom rubrikerna
15.00 Santa Barbara
16.00 Gänget och jag
16.30 Fresh Prince i Bel Air
17.00 Pappa vet bäst
17.30 Bakom rubrikerna
18.00 Oprah Winfrey
19.00 Glamour
20.00 Star Trek
21.00 NioBio: Blixten
23.00 Tennisspionerna
00.00–01.00 Bröderna Cartwright

Lördag

TV3 19 feb

07.00 Barntrean
10.00 Jättarnas land
11.00 Vilse i rymden
12.00 Färja till Hong Kong
14.00 Onedinlinjen
15.00 Jagad
16.00 Kampen om Colorado
18.00 Simpsons
18.30 Spielbergs magiska värld
19.00 Snobbar som jobbar
20.00 Listen to Me
22.10 Babbla med Babsan
23.10 Katastroflarm
01.05–02.30 Columbo

TV4

09.00 Barnprogram
09.15 Morgonluft
10.00 Lokal-TV special
10.45 Maj Fant
11.55 Bakom kulisserna: Pillertrillaren
12.15 Skrattkammaren
12.45 SOS – på liv och död
13.15 Kalla fakta
14.00 Stora pengar
15.00 Inför fotbollen
15.30 Tysk fotboll
17.30 Spader och Keno
17.35 Vinnare!
18.30 Bingolotto
19.30 Nyheter, väder
19.50 Bingolotto
21.00 Revenge
23.25 Tommy Cooper – en hyllning till en komiker
00.20–00.50 Lustfyllt

NORDIC

17.30 Resemagasinet Kappsäcken
18.00 Top Rank Boxning
19.00 Blixten
20.00 Sherlock Holmes
21.00 På farligt uppdrag
22.00 Riptide – Strandsnutarna
23.00 Mannix
00.00–00.10 NioBio – Nästa vecka

Söndag

TV3 20 feb

07.00 Barntrean
10.00 Wrestling
11.00 På vift med Genevieve
12.30 För friheten
14.00 Onedinlinjen
15.00 Jagad
16.00 Klasskamrater
18.00 Simpsons
18.30 Spielbergs magiska värld
19.00 Mord och inga visor
20.00 Två systrar för mycket
21.55 Dokumentär
22.55 Efterlyst
23.55–01.50 Miraklet

TV4

08.30 Katten Felix
09.00 Chipmunkarna
09.30 Mode-TV
10.00 Fångarna på fortet
11.10 Bingolotto
13.20 Åter till Runö
14.20 Mode-TV
14.50 Bingolottovinnare
15.00 Ufo Café
16.35 Casanova
17.05 Beverly Hills
18.00 Stora famnen
18.30 Junior-Jeopardy!
19.00 Stora famnen
19.30 Nyheter, väder
19.50 Sporten
20.00 Uppdraget
20.35 Famnen-final
20.55 Fotboll: USA – Sverige
22.50 Stora pengar
23.50–01.25 Född på nytt

NORDIC

08.00 In touch
09.00–09.30 En vän för livet
17.30 Gillette – Jorden runt
18.00 NHL – Veckans highlights
19.00 Acapulco H.E.A.T.
20.00 SöndagsBio: En spanare i juryn. Amerikansk komedi från 1987.
22.00 Rättvisans gång
23.00 Mannix
00.00–00.10 NioBio – Nästa vecka

Reservation för ändringar

En originalserie för Allers

Kronblom

tecknad och berättad av Gunnar Persson

©Persson

Hela familjen

Forts från sid 101

ur dan bilen så att den inte är i vägen när de andra kommer in på andra varvet. Men Patrick hinner aldrig komma med ens på tredje varvet, sista plats i heatet ger dock en poäng, vilket kan vara av avgörande betydelse för att komma till finalen. Därför är det viktigt att gå i mål.

Men hela framrutan i Patricks Saab har spräckts i den dramatiska volten och utan ruta får man inte köra.

Patrick är så arg att han inte får fram ett ord när han bogseras ut från banan. Ingen säger något till honom, inte ens Annelie.

– Det är bäst att låta honom vara när han är på det här humöret, säger hon med Madelene i famnen.

Den lilla flickan bjuder sin far på ett stort leende, och kanske är det precis vad Patrick behöver. Han skrattar och ger sin dotter en puss.

Sedan skyndar han iväg till en kompis och lånar en framruta. Den värsta fienden på banan kan vara den största vännen utanför. I folkrace hjälper man varandra.

Patrick hoppar upp på taket och börjar hamra med rutan.

Runt bilen står idel släkt och vänner och hejar på.

Ett par juniorer försöker också vara till hjälp när de ändå inte får vara med och tävla utan bara vara med och heja på sina pappor.

– Folkrace är väldigt bra för ungdomar, säger en av föräldrarna. De får ta förarlicens samma år de fyller 15 år och blir väldigt bra i trafiken när de väl får körkort. På folkracebanan kan de busa av sig och får respekt för vad det innebär att köra bil, blir försiktiga och tar inga onödiga risker. Det är bra för ungdomarna att ha motorintresse, de lär sig laga och meka, vet hur en motor fungerar. Men allt bygger på att någon av föräldrarna kan köra till och från tävlingar med folkracebilen på släp.

– Har en i familjen börjat med folkrace brukar resten följa med, det blir bara så, säger Ann-Christine, som i början inte alls delade sin mans intresse för sporten.

– Jag fattade inte varför Patrick skulle hålla på med sån skit, det var bara dammigt och lite illa, tyckte jag. Men så var jag och fixade håret och då sa min frissa åt mig att jag måste komma och se Patrick köra, han var ju så bra.

– Så då följde jag med på en tävling och blev helfrälst. Det är sådan härlig stämning runt folkrace, en sådan sammanhållning.

Och det var Patrick som övertalade pappa Sture att också börja tävla. Det var för tre, fyra år sedan. Även Patricks mamma Ann-Christine har tagit förarintyg och varit med i en damtävling, precis som Annelie.

Jättelika läger

Det är vanligt att kvinnorna ställer upp på somrarna vid alla de cuper som ordnas över långhelger. Då kommer familjerna med husvagnar, flyr stugor i stugbyar och lever i jättelika läger runt folkracetävlandet. Förra sommaren var familjen Jerner med vid Siljanscupen och nästa sommar blir det Gotland under semestern.

– Det är ett trevligt sätt att umgås. Alltid träffar man någon man känner, säger Annelie, som står och småpratar med Pia Olsson, som började tävla som junior men som inte kan vara med idag på grund av att det är pappa Kjells tur att ha familjens folkracebil.

Patrick har nu fått fast den nya vindrutan på sin gamla Saab och är redo för nästa heat i "Fläskracet".

– Det är bara att finna sig i att komma noll, bita ihop och komma igen även om det ser mörkt ut, säger Patrick med glimten i ögat.

Han vet att han måste vinna de två heat som är kvar för att vara säker på att komma till final.

Starten är inte helt lyckad och Patrick lägger sig på fjärde plats. Bilen framför får svart flagg under första varvet och ska enligt regelboken omedelbart köra av banan. Men av någon anledning gör han inte det utan ligger i vägen för Patrick, som hindras att ta upp kampen med de båda i täten. Han är arg som ett bi när han går i mål som trea.

– Jag hade häng på dom och skulle kunnat ta någon av dom, kanske båda om jag fått chansen, säger Patrick surt när han väl fått bekräftat att bilen framför haft svart flagg nästan från starten för ojust körning. Patrick går till funktionärerna och försöker diskutera. Han avvisas.

– Nu är det kört, nu går jag inte till final, säger Patrick uppgivet.

Mackor med ägg

I pausen efter andra omgången bjuder Ann-Christine på fika med macka och vändstekta ägg. Hon har stekt extra många, som vanligt. Gänget samlas runt henne och Patrick söker tröst hos sin dotter, leker med henne för att skingra tankarna.

– Han är lite vidskeplig, säger Annelie och berättar att Patrick tror att oturen kommit sig av att han missat att tala med Madelene före tävlingen. Han brukar alltid hålla på extra med henne innan han tävlar, som en besvärjelse. I dag hann han inte med det och så gick det inte bra heller.

Om det är en bön eller en besvärjelse Patrick ägnar sig åt när han dansar runt i snön med Madelene och lyfter upp henne i luften för att i nästa ögonblick krama om henne vet bara han själv. Men det verkar som han blivit bönhörd när han i sitt tredje heat tar ledningen direkt och ökar på under varje varv för att vinna överlägset i tredje omgången. Nu har Patrick elva poäng och är nära finalplats. Men poängen räcker trots allt inte, det blir ingen final för Patrick idag. Men mitt i besvikelsen är han glad trots allt, han har ju i alla fall fått visa att han är bra.

Efter samtliga finaler är alla bilar som deltagit till salu. Vem som helst kan lämna in anbud och köpa en bil till ett pris som fastställts till 3500 kronor, varken mer eller mindre. Det är denna regel som bidrar till att göra sporten så populär. Det är möjligt att komma över en bra bil till ett överkomligt pris.

Folkrace är den billigaste motorsporten och har betydligt lägre anmälningsavgifter än rally, det kostar aldrig mer än 150 kronor att vara med i en folkracetävling.

Som tur är får Patrick behålla sin bil. Den har han lagt ner mycket arbete på, sedan han köpte den vid en tävling förra våren.

Med den här bilen ska han vinna fler segrar. Det är han och hans supportrar – hela familjen – övertygade om när de är på väg hem till pappa Sture, som, trots att influensan drabbat honom, dukat för en festmåltid för hela familjen. ■

Mördande...

Forts från sid 80

hon tio minuter senare släppte in honom.

– Vill du ha kaffe? frågade hon.

Han ruskade på huvudet.

– Nej, jag vill hellre att du talar om för mig vad du menade med det du sa på lunchen. Tycker du att jag verkar vara en skurk?

Isabella tvekade innan hon svarade, men till sist beslutade hon sig för att lita på Björn. Hon berättade i korta ordalag att hon kvällen innan blivit prejad upp mot en husvägg av en annan bil och att det hängt en begravningskrans på hennes dörr på morgonen. Däremot nämnde hon ingenting om samtalet hon hört utanför båthytten, då Björn med största sannolikhet fick en utskällning av en uppretad Adam.

Björn lyssnade uppmärksamt.

– Det *måste* ha ett samband med något som hände under kryssningen förra helgen när jag tog bilderna, konstaterade han till sist. Något som du hörde, gjorde eller såg...

– I så fall kommer jag kanske på det i och med att jag går ombord igen.

– *Vad?*

– Jag och min väninna ska på kryssning med *Måsen* nu på fredag, förklarade Isabella. Adam gav mig två fribiljetter som tack för hjälpen med fotograferingen.

Björn hajade till och gav henne en skarp blick.

– Det var som tusan, mumlade han. Menar du att du tänker resa också?

– Varför inte?

Han såg henne rakt i ögonen i minst tio sekunder innan han plötsligt lutade sig över köksbordet och gav henne en lätt kyss på kinden.

– Jag tycker om dig, så enkelt är det, sa han.

Inför Isabellas häpna blick reste han sig och började gå mot dörren. Han var redan på väg att öppna den när hon hörde sig själv säga:

– Och jag tycker om dig, Björn.

Han stannade och vände sig sakta om. Hans ögon var mycket allvarliga, men så började det med ens att glittra i dem.

– Jag tror att du gör rätt som reser med *Måsen* igen, Isabella, så han sakta. Jag kommer visserligen att vara orolig för dig, men jag har länge haft på känn att något inte står rätt till med rederiet. Jag har bara inte lyckats komma underfund med vad. Kanske du har mer framgång. Ta det försiktigt bara.

Isabella nickade.

– Jag lovar, viskade hon. Och jag ska hålla ögonen öppna, jag lovar det också. Är du nöjd då?

– Nästan, sa han och log.

Med de orden och ett otydbart leende gick han. Kvar satt Isabella fylld av oroliga tankar. Varför hade Björn kysst henne? Kunde det vara farligt för henne att gå ombord på *Måsen* igen? Vem eller vilka var hennes fiender? **Forts i nästa nr**

Mallar till handdockor på sid 106.

Din egen Allers

Har du något att diskutera? Eller något du vill berätta? Skriv till Lars Jonsson, "Din egen Allers" 251 85 Helsingborg. Införda bidrag belönas med 75 kronor.

Vi läser Allers i USA!

Jag är sedan många år bosatt i en förort till Washington i USA. Varje år får jag en prenumeration på Allers i julklapp av min mor. Jag uppskattar alla fina recept på mat och bakning som kommer med Allers, samt allt annat från fina handarbeten till intressanta artiklar. Vi är några svenska flickor som för ungefär 20 år sedan bildade en syjunta och vi håller fortfarande ihop och träffas en gång i månaden. Vi representerar olika delar av Sverige från Norrland till Östergötland. Vi vill gärna hälsa till alla syjuntor var än i världen ni befinner er!

Carin Sjöberg-Sprick

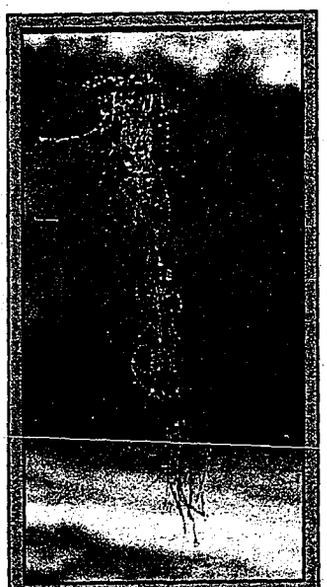
Förföljd av fotspår

Jag hade just fredags-städat då lille Stefan kom inklampande med leriga skor rakt igenom hela huset – min städning var helt saboterad.

– Varifrån kommer alla de leriga fotspåren? sa jag uppgivet.

– Ingen aning. De bara följer efter mej, sa gossen oberörd.

Förföljd sjuåring

Som pärlor av kristall

Rolig vägskylt

Denna roliga skylt ser man när man kör mellan Strängnäs och Enköping.

Margareta Larsson, Katrineholm

Ordet är fritt

Vikingen var inte rasist!

Nu blir jag snart sur! Snart törs man inte flagga på födelsedagen och snart vågar man inte glädjas åt Du gamla du fria när Sverige klår Ryssland i hockey tex. För då tror folk att man blivit rasist! Låt dem inte ta våra nationalsymboler ifrån oss! Och nu, det värsta av allt, nu börjar de tafsa på vår svenske viking också. Han och hans Asatros symbol, Torshammaren, har de gjort till sina symboler.

Vikingen var säkert en rövare och bandit ibland, men framför allt var han berest och inte främmande för det som fanns utanför svenska gränser. Han tog säkert med sig utländska varor hem. Han tog nog med både vackra flickor och arbetskraft utifrån. Troligen och tyvärr mot deras vilja, men ändå, han var inte rädd för främmande!

I nutiden är hans hammare ett vackert smycke bland andra vikingasmycken och absolut ingenting annat!

Rör inte min viking

FYRA GENERATIONER

Från vänster mamma Unni, Östersund, i mitten sitter Sara hos morfarsmor, Duved, till höger sitter morfar Torsten, Gäddede.

Unni, Östersund

SYSKONKÄRLEK

Jag och min lillasyster Rebecca, 1 år, vill gärna överraska mormor och morfar i Eksjö med många pussar och kramar!
Sara Jacobson, 3 år, Onsala

Här är syskonen Stephanie, 6 år och Simon, 4 år, som har varit hos fotografen med ett mycket bra resultat. *Lillieån*

...t här är våra barnbarn Fre...k, 8 år, och Malin, 4 år, vid ...an fäbod i Arvselen. Visst ...de gulliga!
...rmor och morfar, Malung

...tta är mina barnbarn Jo... Karlsson och Caroline ...ta-Aho som hjälper mig ...laga mat.
Mormor och farmor Maj-Britt, Svenljunga

...vill hälsa till vår mormor ...nborg och morfar Birger ...nsson i Kolmården och till ...mor Maj-Britt och farfar ...nis Veinbergs i Norrköping. ...är så snälla och ställer all... upp. *Johan, Andreas och Niklas Veinbergs*

Detta är våra underbara barnbarn Emily och Felicia Ärleryd. De ger oss så mycket glädje. *Farmor och farfar, Värnamo*

VECKANS TANKE ★

Kan man vara glad åt lite då har man mycket att vara glad över.
Ewa-May Lindström, Tranås

Lilla Gumman

Gunilla Dahlgren ©Brombergs

Våra olika beteenden när vi köar

När jag köade på posten häromdan, slog det mig hur olika vi människor uppför oss i "köande" situationer. Somliga är så stressade att de går fram och tillbaka oavbrutet, medan andra sitter lugnt tillbakalutade i väntsofforna och njuter av lite vila och ro.

Själv, tycker jag det är så trevligt att kunna iaktta omgivningen – glada ansikten, ledsna ansikten, gamla, unga och härligt busiga barn. Det här är ju LIVET!

Emc, Värmland

Veckans Dikt*

Luffarbröd

Hon står i köket
och bakar –
rågbröd i
långa limpor
och virar in
i en rödrutig
handduk –
som en film
för länge sen...
När hösten
kommer
vänder han
hem –
med gula
regnblöta
lönnlöv –
till nyskurat
kök,
till nybakat
bröd,
till nykärnat
smör –
till sin luffarfru...
Inger Therén

Nilsjohan!

PS!

Vad är landningen på månen jämfört med att spottkoppen försvann?

Det har onekligen hänt en del under det här seklet. Vid sidan om landningen på månen är kanske spottkoppens avskaffande det som imponerat mest på mig.

Det stod en emaljerad spottkopp i vänthallen på varje järnvägsstation. På väggen ovanför satt en skylt: Spotta ej på golvet!

Det var manligt att spotta. Man gav eftertryck åt sin bestämda uppfattning med en stram och snärtig spottstråle. Man kunde spotta gillande efter en vacker flicka. Eller besvärjande efter en katt (tre gånger) eller en le käring.

Jag var fyra år när Ludvig Nordström skrev sin berömda bok Lort-Sverige. Boken gavs ut efter en reportageresa för Sveriges radio 1938. Lubbes reportage vållade rabalder. Sverige höll på att resa sig ur 30-talets depression. 12 dagars lagstadgad semester var just genomförd. Vi hade beredskapsarbete med avtalsenliga löner och gav bidrag till bostadsförbättringar. Välfärdsstaten var nyfödd och ute i Europa sågs den svenska modellen i många stycken som ett föredöme.

Då kom Lubbe med sitt reportage. Han påstod att svensken levde i lort. Det var mer än svensken kunde tåla. Lubbe fick hotelse- och skällebrev från både höger och vänster, från hög som låg.

Men Lubbe hade rätt. Så särskilt renliga av oss var vi inte. Att renlighet är en dygd fick vi förstås lära oss i skolan. Och vi skrubbade oss nog så gott vi kunde. Och så mycket vi trodde var nödvändigt. Men gränsen för nödvändighet var inte densamma som nu.

Jag minns när min far kom hem på permission från det militära. Han låg på S1 i Stockholm 1941. Han berättade att han upplevt märkliga ting i den kungliga huvudstaden.

Dels hade han träffat världens längste man, han hade med sig vykort hem så att mamma och jag kunde se att han talade sant. Dels fanns det en soldat på kompaniet som tvättade fötterna varje dag. Hade vi någonsin hört talas om något så dumt. Fötterna kunde ju tvina bort!

Den personliga hygienen i mitt hem sköttes vid diskbänken i ett emaljerat gult handfat. Något badrum hade vi inte. Men under skoltiden fick vi barn bada två gånger om året i en badinrättning under gymnastiksalen.

På somrarna badade vi i ån. Så gott det doftade av tvål och vass. Och så skrovlig tvålen blev när man tappat den i sanden.

Fortfarande i min barndom fanns det tvättbryggor vid ån och ävjorna i det lilla samhället. När mamma tvättade använde hon den vedeldade tvättgrytan i källaren. Inte kunde man tvätta kläder så ofta då. Jag minns att jag hade samma par golfbyxor hela terminen. Underkläder och strumpor byttes en gång i veckan.

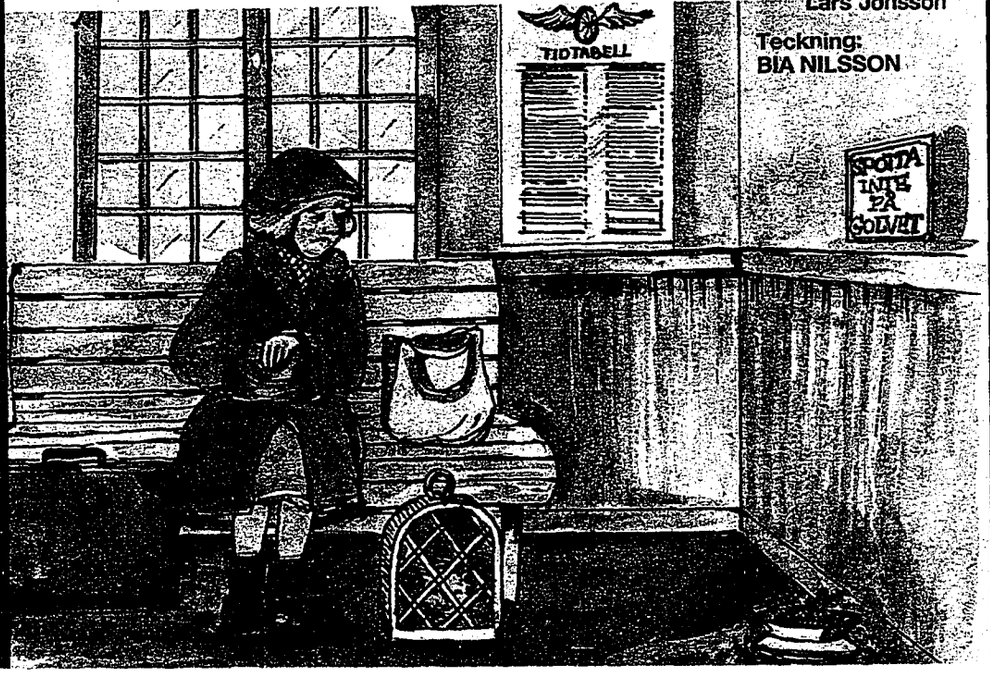
Man fick ta bort fläckar istället. Gud så det gnoddes. På femtiotalet kom det fantastiska fläckborttagningsmedel, som efterlämnade vita ringar, där fläcken hade suttit.

På den tiden kunde man känna igen en människa på hennes doft. Det är något som jag saknar i denna utslätade deoderanttid. Jag minns ännu farfars, farmors, mammas och pappas speciella dofter.

Särskilt minns jag pappas vänliga arom. Jag förvarade den länge efter hans död i hans sommarkeps. Nu efter femton år är den helt borta.

Men jag minns den.

Lars Jonsson

Teckning:
BIA NILSSON

Vi på Allers

GRUNDAD 1877 AV CARL ALLER
NUMMER 7 ÅRGÅNG 118
Redaktion: Tel: 042/17 35 00
Chefredaktör:
Chris Bergendorff (ansvarig utgivare)
Redaktionschef:
Inger Pettersson (stf ansvarig utgivare)
Reportage:
Lars Jonsson (reportagechef), Ulla Persson (bitr rep chef), Thomas Ekberg, Ursula Forner, Ingrid Hansson, Annu Liikkanen (medicin), Ulla Nilsson, Lilian Ottosson, Lars Sjöqvist, Torun Teurneau (tjänstledig)
Romaner och noveller:
Gun-Britt Bergström (fictionchef)
Hem och familj:
Åsa Tengvall (hem- och familjechef), Lena Andersson (bitr hem- och familjechef), Malin Carlsson (vik), Berit Ekstrand, Kia Holfve, Eva Jakobsson, Eva Johansson, Tina Johansson, Anna-Mia Karlsson (vik), Kajsa Lidbeck (barnledig)
Förfrågningar om mat och handarbete: Ann-Kristin Håkansson, Camilla Borg tel: 042/17 36 54 (kl 9.00 – 11.00 och 13.00 – 15.00)
Korsord:
Nette Sebbfalk, Bo Johnsson (red sekr)
Layout:
Claes Hain (layoutchef), Liz Barner (bitr layoutchef), Johan Andersson, Lars Andersson, Susan Båge, Maria Carlsson, Peter Helperin, Monica Palmqvist, Cecilia Rosberg (tekn red), Birgitta Thomblad
Redaktionsassistent: Marianne Winck
Sekretariat:
Ninnie Runge-Löfvendahl (red kamrer) Inger Danielson, Carina Leonardsson (barnledig), Heléne Wikfalk (vik)
Redaktion:
Besöksadress: Landskronavägen 23, Helsingborg
Tel: 042/17 35 00
Telefax: 042/17 35 68
Postadress: Allers Redaktion, 251 85 Helsingborg
Annonsavdelningar:
STOCKHOLM: Box 277 04, 115 91 Stockholm. Tel: 08/679 46 00
Telefax: 08/661 88 19
HELSINGBORG: Landskronavägen 23, 251 85 Helsingborg. Tel: 042/17 35 00
Telefax: 042/17 37 67
MALMÖ: S Bulltoftavägen 17, 205 35 Malmö. Tel: 040/38 59 00
Prenumerationsavdelning:
Även adressändringar och förfrågningar om utebliven tidning:
Allers, 251 85 Helsingborg
Tel: 042/17 38 00 telefontid 9.00-15.30
Telefax: 042/17 37 40

PRENUMERERA
042-17 38 00
Telefontid: 9.00–15.30

Prenumerationspriser:
Helår 710:– Halvår 375:– Kvartal 195:–
Delbetalning 5 x 150:– = 750:–
Postgiro: 1 44 05-5
Namn- och adressändring görs på postens blankett eller i brev direkt till Allers Förlag AB, Pren avd, 251 85 Helsingborg. Ändring bör vara förlaget tillhanda senast 3 veckor i förväg.

Eftertryck av text och illustrationer är förbjudet. Redaktionen ansvarar ej för insända, ej beställda manus och bilder.

Tryckt 1994 hos Aller Tryck AB Helsingborg. ISSN 0002-578x.

Lösningar till flera tävlingar i samma nummer av tidningen kan skickas in i ett kuvert om du märker detta "Tävlingsbrev". Lägg de olika lösningarna i var sitt innerkuvert, märkt med respektive tävlings namn. Skicka lösningarna till Allers, 259 95 Helsingborg. För eventuell beskattning av vinster i tidningens pristävlingar svarar pristagaren själv.

Uthyming eller utlåning av tidningen i kommersiellt syfte är förbjudet.

Allers är tryckt på miljövänligt papper.

Hi på Allers

GRUNDAD 1877 AV CARL ALLER
NUMMER 7 ÅRGÅNG 118
Redaktion: Tel: 042/17 35 00
Chefredaktör:
Chris Bergendorff (ansvarig utgivare)
Redaktionschef:
Inger Pettersson (stf ansvarig utgivare)
Reportage:
Lars Jonsson (reportagechef), Ulla Persson (biträd chef), Thomas Ekberg, Ursula Forner, Ingrid Hansson, Annu Liikkanen (medarb), Ulla Nilsson, Lilian Ottosson, Lars Sjöqvist, Torun Teurneau (tjänstledig)
Romaner och noveller:
Gun-Britt Bergström (fictionchef)
Hem och familj:
Åsa Tengvall (hem- och familjechef), Lena Andersson (biträ hem- och familjechef), Mali Carlsson (vik), Berit Ekstrand, Ia Holfve, Eva Jakobsson, Eva Johansson, Tina Johansson, Anna-Mia Karlsson (vik), Kajsa Lidbeck (barnledig)
Förfrågningar om mat och handarbete: Ann-Kristin Håkansson, Camilla Borg tel: 042/17 36 54 (kl 9.00 – 11.00 och 13.00 – 15.00)
Korsord:
Nette Sebelius, Bo Johnsson (red sekr)
Layout:
Claes Hall (layoutchef), Liz Barner (biträ layoutchef), Johan Andersson, Lars Andersson, Susan Båge, Maria Carlsson, Peter Helgerd, Monica Palmqvist, Cecilia Rosberg (sekr red), Birgitta Thornblad
Redaktionsassistent: Marianne Winck
Sekreterarist:
Ninnie Rutgers-Löfvendahl (red kamrer) Inger Danielsson, Carina Leonardsson (barnledig), Helene Wikfalk (vik)
Redaktionens adresser:
Besöksadress: Landskronavägen 23, Helsingborg.
Tel: 042/17 35 00
Telefax: 042/17 35 68
Postadress: Allers Redaktion, 251 85 Helsingborg
Annonsavdelningar:
STOCKHOLM: Box 277 04, 115 91 Stockholm. Tel: 08/679 46 00 Telefax: 08/661 88 19
HELSINGBORG: Landskronavägen 23, 251 85 Helsingborg. Tel: 042/17 35 00 Telefax: 042/17 37 67
MALMÖ: S:t Bullitoftavägen 17, 205 35 Malmö. Tel: 040/38 59 00
Prenumerationsavdelning:
Även adressändringar och förfrågningar om utebliven tidning:
Allers, 251 85 Helsingborg
Tel: 042/17 38 00 telefontid 9.00-15.30
Telefax: 042/17 37 40

PRENUMERERA
042-17 38 00
Telefontid: 9.00–15.30

Prenumerationspriser:
Helår 710:– Halvår 375:– Kvartal 195:–
Delbetalning 5 x 150:– = 750:–
Postgiro 744 05-5
Namn- och adressändring görs på postens blanketter eller i brev direkt till Allers Förlag AB, Prenavd, 251 85 Helsingborg. Ändring bör vara förlaget tillhanda senast 3 veckor i förväg.
Eftertryck av text och illustrationer är förbjudet. Redaktionen ansvarar ej för insända, ej beställda manus och bilder.
Tryckt 1994 hos Aller Tryck AB Helsingborg. ISSN 0002-578x.
Lösningar till flera tävlingar i samma nummer av tidningen kan skickas in i ett kuvert om du märker detta "Tävlingsbrev". Lägg de olika lösningarna i var sitt innerkuvert, märkt med respektive tävlings namn. Skicka lösningarna till Allers, 251 85 Helsingborg. För eventuell beskattning av vinster i tidningens pristävlingar svarar pristagaren själv.
Uthyrning eller utlåning av tidningen i kommersiellt syfte är förbjudet.
Allers är tryckt på miljövänligt papper.

Allers 7/94

NÄSTA VECKA!

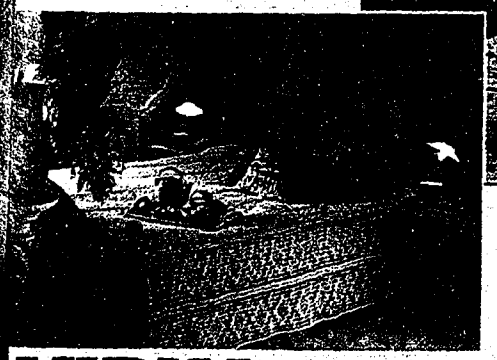

Fortsätt samla till ALLERS fina KOKBOK!
Lätt & läckert med SKALDJUR!

JÄTTE-GARN-REA!

STICKA barnens bästa TRÖJOR!

VIRKA vackert sängöverkast!

Våren nya SKJORTOR!

Ta kluriga KRYSS!

Sveriges största LÄS-tidning!

Stina drabbades av kvicksilverförgiftning

Jag var dödssjuk men ingen läkare kunde begripa vad jag led av!

Anna, 23 år, Sveriges enda kvinnliga brandchef!

Folke tjänar pengar på andras olycka men säger: – Jag lider av alla tragedier jag bevittnar!

Leva tillsammans

Mitt barn var så efterlängtat – ändå skämdes jag för att jag inte var gift!

Min dröm är att tävla i VM när jag fyller 80 år!

Remifemin hjälper 9 av 10 kvinnor i klimakteriet.

Utan östrogen.

Remifemin är ett effektivt, hormonfritt sätt att behandla lindriga klimakteriebesvär. Ett alternativ som är lika effektivt eller effektivare* än t ex östrogen.

Kliniskt dokumenterat under 10 år

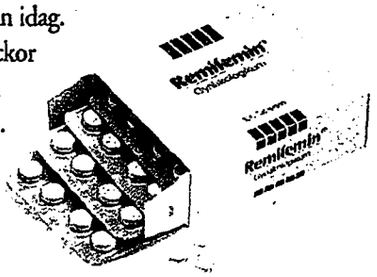
Remifemin är nytt i Sverige men registrerades i Tyskland redan 1956, och rekommenderas där sedan årtionden av kvinnoläkare och gynekologer. 40 års erfarenhet tillsammans med 10 års omfattande kliniska studier gör att man idag med säkerhet vet att Remifemin är effektivt och helt oskadligt.

Studier vid tyska universitetskliniker** visar att 9 av 10 kvinnor blir helt eller nästan helt besvärsfria. Efter 2-5 veckor märks effekten – humöret blir bättre, värmevallningar och svettningar försvinner eller minskar. Sömnstörningar försvinner. Slemhinnorna återfår sin elasticitet och fuktighet. Hela känslolivet påverkas positivt.

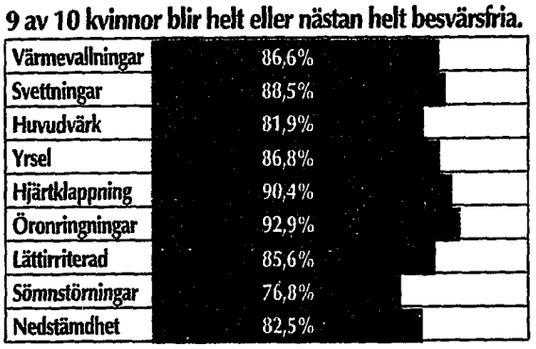
Utan hormonets nackdelar

Liksom östrogen normaliserar Remifemin den hormoniella balansen, men är till skillnad från östrogen ett mjukverkande naturligt växtextrakt utan hormonets nackdelar. Kliniska studier visar att du undviker menstruationsliknande blödningar, vattenansamling och andra biverkningar som en hormonbehandling kan medföra. Remifemin är alltså ett säkert och okomplicerat alternativ vid lindriga klimakteriebesvär. Ett alternativ som är minst lika effektivt som hormonbehandling*, men utan registrerade biverkningar.

Remifemin säljs av utbildad personal i hälsokosthandeln. Välkommen in redan idag. Redan om några veckor märker både du och dina kära skillnaden.

9 av 10 kvinnor blir helt eller nästan helt besvärsfria.

Samtliga kliniska studier visar att Remifemin är lika effektivt eller effektivare än t ex östrogen och psykofarmaka vid lindriga klimakteriebesvär.*

* *Lehman-Willenbrock and Riedel 1988 (Presomen 1,25 mg/dag)*
Stoll 1987 (Transannon mite 0,625 mg/dag)
Pethö 1987 (Gynodian, injektion)
Warnecke 1085 (Transannon mite 0,625 mg/dag)

** *Stolze 1982*

FÖR BROSCHYR:
RING 040-94 91 95!

Remifemin®

Klimakterium utan besvär.

Finns i hälsokostbutiken.

Marknadsförs av MaxMedica Naturmedel AB,
konsumentkontakt 040-94 91 95.

Remifemin är ett registrerat naturmedel 92-5105 och har ej genomgått för läkemedel föreskriven kontroll. Indikationsområde: Lindriga klimakteriebesvär utan blödningsrubbningar, högst sex månaders användning.

מעריב
היום
יום ב', י"ב באייר תשנ"ג, 3.5.93

עוד ידו נטויה

ווילי הרנרייך בפעולה
תמונה מהעתון 'סוונסק טנים'

מאת אלכס דורון

ווילי הרנרייך חוגג ב־19 לחודש את יום הולדתו ה־100, אך חרף גילו המופלג ממשיך היהודי תושב שבדיה לשחק טניס יום־יום וגם לשחות, פעמיים ביום.

שבדיה תציין את יום הולדתו של הרנרייך באירוע מיוחד. אחרי הכל, במשך שנים רבות שימש יריב־אימונים קבוע של מלך שבדיה, חובב־טניס מושבע. חבריו של הרנרייך בישראל – כולם ותיקי מועדון הכח וינה, צעירים ממנו כמעט בשני עשורים – הבטיחו שתהיה גם להם נציגות באותו מעמד. הרנרייך ביקר באחרונה בארץ והיה תראה עם החברים.

הרנרייך, שנפצע במלחה"ע הראשונה, היה טניסאי מצטיין במועדון הכח וינה, מועדון הספורט היהודי המהולל, שהתפרסם בשנות ה־20 וה־30 בעיקר תודות לקבוצת הכדורגל המצויינת שלו, שנחשבה בשעתה לטובה באירופה.

כשפרצה מלחה"ע השניה נמלט הרנרייך מווינה ומצא מקלט בשבדיה. עד גיל 65 הופיע בטורנירים בינלאומיים.

לרגל יום ההולדת ביקש אמרגן גרמני להפגיש את הרנרייך עם בוריס בקר למשחק ראווה – "מאבק הדורות", הוא קרא לו. אבל הרנרייך, יהודי גאה, שומר כשרות ומסורת, דחה את הפנייה: "לא מוכן שכף רגלי תדרוך על אדמת גרמניה. אינני מוכן לשחק עם גרמנים", השיב. ביום ההולדת ה־100 יש בדעתו להתפלל כרגיל, בבית הכנסת של שטוקהולם. אגב, אשתקד, בגיל 99, חידש הרנרייך את רשיון הנהיגה שלו, לעוד עשר שנים.

נאום הפגישה שנשא ראש עירית תל־אביב, מ. דיזנגוף לחברי „הפח" ולתירים מוינה.

תל־אביב, א' שבט תרפ"ד.

רבותי בעלי „הפח" אורחינו הנכבדים!

מפנה רחוקה, מארצות הגלות, באתם אלינו ובלבבכם בוערים נעגועים אל הארץ בה היינו עם שיצר וברא ערכים תרבותיים בני אל-מות. הפצתם לדרוך ברגליכם את הקרקע אשר עליה נשפך כ"כ הרבה דם אבותינו במלחמות היהודים ובימי נצחונות המכבי, ואשר על הרריה הטיפו נביאינו וחוזינו לשלום עולמי בין אנשים ובין עמים. באתם לא"י לראות בעיניכם את אשר פעלו חלוצי הישוב החדש בעבודתם בבנין הארץ ובתחית העם.

אך דרכה רגלכם על אדמת קדשנו והנה אתם בעיר שכלה עברית, אשר בשמה, בשם כל ראשיה ומנהליה, הנני מתכבד לקדם אתכם בברכה הכי לבבית ולאמור לכם: ברוכים הבאים בשם אלהים, ברוכים הבאים בשם ארצנו הקמה לתחיה!

הביטו! הנה התאספו, נקבצו כל ילדינו עם מוריהם ומחנכיהם, כל ראשי הקהלה והעיריה וכל ראשי המוסדות, וכלם קוראים לכם: בואכם לשלום!

פה בתל-אביב אתם רואים את אשר עשה המרץ היהודי בזמן קצר כשאין מפריע בעדו; כל מה שאתם רואים פה: הבתים, הרחובות, הגנים, כתי החרשת, מוסדות הצבור וכדומה - - הכל נעשה ע"י עבודה עצמאית של הצבור היהודי פה בלי שום עזרה פילנטרופית מן החוץ. הכל נבנה פה על יסודות בריאים של איניציאטיבה פרטית ועזרה הדדית. ואנו בטוחים שהעיר העברית הראשונה הזאת שנוסדה לפני כשלש-עשרה שנה, תגדל ותתפתח והיתה לעיר ואם בישראל.

אתם באים אלינו ועל ראשיכם זרי פרחים מהנצחונות המזהירים שנצחתם בכל העולם ואשר הראיתם על ידם כי דם המכבים נוזל בעורקיכם זכי לא רק בני עם הספר אתם, כי גם כח אבנים כחכם ושרירים שרירי ברזל. בכל היותנו מאמינים כי „לא בחיל ולא בכח כי אם ברוח" יבא נצחוננו הסופי בעת שתמלא כל הארץ דעה, הננו שמחים מאד לראות אנשים מישראל אשר עוז בלבם וכח במתניהם לדבר מלחמה עם אויביהם בשער ואשר הגשימו בחייהם את הפתגם הידוע: נפש בריאה בגוף בריא.

עוד תעברו ותראו בעירנו ובמושבותינו, לדרוש בשלום אחינו באשר הם שם; בכל מקום תראו את חלוצי הישוב עומדים ונלחמים בעד בנין ביתנו הלאומי. קשה היא המלחמה ורבים הם המכשולים — אך עומדים אנו במערכה בהכרה ברורה ובבטחון גמור שתפקיד היסטורי גדול הננו ממלאים כלנו העובדים פה לבנות, לחרוש ולנטוע וכי הצלח נצליח לבא אל המטרה הנשגבה של תחית עמנו והרמת קרנו בכבוד!

ואתם אחינו התירים, אשר הואלתם לבא לבקר אותנו ולתור את הארץ, ברוכים אתם לנו ושלום בואכם. מאושרים הננו לבא במגע ומשא עם אחים רחוקים הקרובים אלינו בלבותיהם, כי רק בהשתתפות כל העם מי בכח ומי ברוח, מי בכסף ומי בעבודה — תבנה הארץ.

עודכם צעירים, אחי, וזאת היא הופעתכם הראשונה בארץ עברנו ועתידנו. הנני מאחל לכם שהבקור הזה שלכם בא"י ישאר בלבבכם לעולם כקו אור יקרות, כזכרון נעים של חלום יפה ושל שירת נעורים ונצחון, וילוה אתכם הזכרון הזה לכל ימי חייכם.

וכשתשובו לבתיכם, הגידו נא לאחינו בארצות הגולה, שפה חיים חדשים הולכים ונארגים, חיים של הכרת ערך עמנו ובכודו, חיים של עבודה בשביל התגשמות אידיאלי התחיה ושל תקוה לגאולה שלימה.

עוד פעם **בואכם לשלום,**

תחי אגודת הכח!

דפוס איתן-שושני, תל-אביב.

schütterlichem Vertrauen, dass wir eine grosse historische Rolle erfüllen, alle die wir hier am Pflug oder am Baugerüst arbeiten und dass wir sicherlich siegen und zum erhabenen Endziel des Wiederaufblühens unseres Landes und der Wiederherstellung des Ehre unseres Volkes gelangen werden.

Und ihr Turisten, ihr Brüder, die ihr hierher gekommen seid uns zu besuchen und das Land zu besichtigen; willkommen heisse ich euch nun und gesegnet sei euer Kommen! Wir sind glücklich, mit so fernen Teilen unseres Volkes, die uns aber nahe sind im Geiste, in Berührung zu kommen, denn nur durch gemeinschaftliches Arbeiten des ganzen Volkes, und durch rege Mitarbeit, durch Geld und Tat, durch Körper und Geist, wird dieses Land aufgebaut werden können.

Ihr seid noch jung, meine Freunde, und das ist euer erstes Kommen in das Land unserer Vergangenheit und Zukunft. Ich wünsche euch, dass dieser euer Besuch in Palästina in eurem Herzen für ewige Zeiten eingegraben bleiben soll, als ein glanzvoller Lichtstrahl und eine angenehme Erinnerung eines herrlichen Traumes, eines jugendlichen Siegesliedes, die euch fürs ganze Leben überallhin begleiten sollen.

Und wenn ihr in eure jetztige Heimat zurükkehrt, so sollt ihr unseren Brüdern in den Diasporaländern sagen, dass hier ein neues Leben sich zu entwicklen beginnt, ein Leben des Seibsbewusstseins unseres Volkes und der Erkenntnis seiner Ehre, ein Leben der Arbeit für die Verwirklichung der Ideale unserer Auferstehung und der Hoffnung einer restlosen Erlösung Zions.

Nochmals: **WILLKOMMEN und FRIEDE ÜBER EUCH!**

HOCH LEBE DIE „HAKOAH"!!!

Druskerei Itin-Schoschani, Tel-Aviw.

Begrüssunganspräche an die „HAKOAH"-Gäste

und die Wiener Touristengruppe,

Gehalten von Herrn Bürgermeister M. DISENGOFF.

Tel-Aviv, 7 Januar, 1924.

Meine Herren von der Hakoah, verehrte Gäste!

Aus einem fernen Winkel der Diaspora kamt ihr zu uns und in eurem Herzen brennt die Sehnsucht nach dem Lande in welchem wir zum Volke wurden, zu einem Volke das unsterbliche Kulturwerte geschaffen hat. Ihr wolltet mit euren Füssen den Boden betreten auf welchem so viel Blut unserer Väter vergossen wurde in den Kriegen der Makkabäer und dem Kampf gegen die Römer, und auf dessen Bergen unsere Propheten und Seher den Weltfrieden zwischen Menschen und Völkern gepredigt haben. Ihr kamt mit euren eigenen Augen das zu sehen, was die Pioniere des modernen Jischub in ihrer Arbeit für den Aufbau des Landes und die Wiedergeburt des Volkes geleistet haben.

Kaum dass ihr den Boden des Heiligen Landes betreten habt, und siehe, da gelangtet ihr in eine Stadt die ganz hebräisch ist, und in deren Namen und in Namen aller ihrer Führer und Leiter ich mich beehre, Sie hier auf das Herzlichste zu begrüssen und euch zu sagen: Gesegnet die Ankommenden in Namen des Herrn, Gesegnet die Ankommenden in Namen unseres auferstehenden Landes!

Sehet! Hier sind versammelt alle unsere Kinder mit ihren Lehrern uns Erziehern, die Häupter der Jüdischen Gemeinde und der Stadtverwaltung, sowie die Leiter aller unserer Institutionen und die Einwohner unserer Stadt, und alle insgesamt rufen euch zu: Gesegnet seien die Ankommenden!

Hier in Tel-Awiw, werdet ihr sehen was die jüdische Energie in so kurzer Zeit vollbringen konnte, sobald man uns nicht an der Arbeit hindert. Alles was ihr hier sehet, Häuser, Strassen, Gärten, Fabriken, gemeinnützige Institutionen u. s. w., alles das wurde durch eigene Arbeit der jüdischen Bevölkerung hier getan, ohne irgend eine philantropische Hilfe von aussen. Alles wurde auf der gesunden Grundlage der Privatinitiative und der gegeseitigen Hilfe aufgebaut. Wir sind überzeugt, dass diese erste jüdische Stadt, die erst vor etwa dreizehn Jahren gegründet wurde, sich entwickeln und wachsen und eine jüdische Grossstadt in Palästinas werden wird.

Ihr kommt zu uns, und auf eurer Stirne blüht der Lorbeer der glänzenden Siege die ihr in der ganzen Welt errungen habt, wodurch ihr dokumentiert habt, dass in euren Adern das Blut der Makkabäer rinnt, und dass ihr nicht nur Kinder des «Volks des Buches» seid, sondern dass ihr auch eiserne Muskeln und felsenfeste Ausdauer habt. Und sosehr wir auch dem ewigen Grundsatze huldigen «Nicht durch Kraft und nicht durch Macht sondern durch den Geist» wird unser Endsieg kommen wenn die ganze Erdoberfläche vom Worte Gottes erfüllt sein wird, so sind wir doch sehr erfreut, Leute aus unserem Volke zu sehen die durch ihren Mut und ihre Kraft sich mit ihren Gegnern auf dem Felde der Ehre messen können und die in ihrem Leben den uralten Grundsatz: «Eine gesunde Seele in einem gesunden Körper», verwirklicht haben.

Ihr werdet in unseren Städten und Kolonien wandern und unsere Brüder an der Arbeit begrüssen; überall werdet ihr die Chalüzzim unserer Kolonisationsarbeit finden, die für den Aufbau unseres nationalen Heims ringen. Der Kampf ist schwer, die Hindernisse sind zahlreich, aber wir stehen in der Kampfreihe mit fester Zuversicht und mit uner-

Erinnerungen an Friedrich Torberg, der vor zehn Jahren gestorben ist:

Streitbarer Kämpfer – ein Leben lang

Am 10. November 1979 ist der 71jährige Schriftsteller Friedrich Torberg in seiner Geburtsstadt Wien einem plötzlichen Herzkollaps erlegen. Fast ausnahmslos hätten ihn seine zahlreichen Stammleser für älter gehalten. Schon beinahe unmittelbar nach dem an einem Realgymnasium der neuen Heimat Prag beim zweiten Anlauf immer noch sehr mühsam bestandenen Abitur glänzte er nämlich bereits als Autor des Bestsellers «Schüler Gerber hat absolviert» (späterer Titel «Der Schüler Gerber»). In zehn Sprachen übersetzt, folgte eine Auflage buchstäblich der anderen.

Von Alfred Joachim Fischer

Hier nun gebührt seinem väterlichen Freund Max Brod hohes Lob. Von Torberg hatte der Redakteur des renommierten «Prager Tagblatts» ein paar kleinere Arbeiten veröffentlicht. Torberg übergab ihm das Manuskript seines «Schülers Gerber» und bat um eine Beurteilung. Was der junge Mann nie gewagt hätte, Brod bot es dem bekannten Zsolnay-Verlag an. Der Begleitbrief zeugt von seiner Feinfühligkeit: Bei negativer Entscheidung möge man Torbergs Roman an Brod zurückschicken und nur bei positiver den Verfasser direkt benachrichtigen. Was dann auch geschah. Die Annahme wurde telegrafisch bestätigt. Torberg solle nach Wien kommen und den Vertrag unterzeichnen. Pragmatisch meinte er sehr viel später, das Buch wäre zwar ein literarischer Triumph gewesen, jedoch eine sachliche Blamage. Immer noch schrieben ihm Schüler, wie sehr sie bei gestiegenem Leistungsdruck unter der Despotie vieler Lehrer zu leiden hätten.

Ungleich vielen anderen Kindern aus emanzipierten bürgerlich jüdischen Familien gab es für ihn niemals auch nur die Versuchung, sich taufen zu lassen. Ganz im Gegenteil, er wurde ein aktiver Zionist. Der Weg führte über zwei Sportklubs, in Wien die «Hakoah» und in Prag den «Hagibor». Beide Vereine schlugen fast alle Rekorde. «Hagibors» Wasserballmannschaft war jahrelang Meister der

Friedrich Torberg, der am 10. November 1979 verstarb. **Foto JR**

Tschechoslowakei. Ihr Kapitän hiess Friedrich Torberg. Genau das ist der autobiographische Hintergrund seines spannenden Sportromans «Die Mannschaft».

Aber es war nicht nur der Sport. Sachlich stellte er fest: «Was zweitausend Jahre besteht – da muss doch etwas dran sein, wenn man immer noch in die Synagoge geht, mindestens an hohen Feiertagen.» Genau wie der Theatermagier Max Reinhardt war auch Torberg dieser Tradition treu geblieben. Als sein Lebenswerk hatte er den «Süsskind von Trimberg» bezeichnet, jene fiktive Lebensgeschichte eines im 13. Jahrhundert tatsächlich existierenden Juden, der Minne sang und als erster seines Glaubens nicht auf jiddisch, sondern auf deutsch dichtete.

Jahre hindurch gehörte Torberg zum Redaktionsstab des «Prager Tagblatts». Das war wiederum mit dem «Leipziger Tagblatt» liiert, bei dem er ganze sechs Monate das von ihm hochgeschätzte «Handwerk» des Umbruchs, Korrekturlesens, und was es halt sonst noch gibt, erlernte. Wichtig für ihn war die Mitarbeit an der «Weltbühne», nicht erst ihrer Exilausgabe, sondern unter Carl von Ossietzky und Kurt Tucholsky bereits in der Weimarer Republik. Schmunzelnd erinnerte er sich: «Tucholsky hatte die Erstausgabe meines ‹Schüler Gerber› enthusiastisch besprochen. Nun, die gleiche Nummer der alten ‹Weltbühne› verzeichnete ein anderes Debüt, das der Marlene Dietrich im ‹Blauen Engel›. Zwei Premieren, von denen eine Weltberühmtheit erlangte. Nicht die meine.»

Erst als literarisches Wunderkind verwöhnt, empfand er es schmerzlich, dass fast alle der eben älteren Freunde, auch das grosse schriftstellerische Vorbild Karl Kraus, lange vor ihm starben und Einsamkeit hinterliessen. Vom «Prager Tagblatt» war Torberg in die Wiener Redaktion versetzt worden. Neben anderen Aufgaben schrieb er abwechselnd mit Alfred Polgar die Theaterkritiken. Obgleich tschechoslowakischer Staatsbürger, also in Österreich nicht wahlberechtigt, wollte er von einem Familienbesuch unbedingt aus Prag nach Wien zurückkehren, um die Volksbefragung, die Bundeskanzler Kurt von Schuschnigg für den 13. März 1938 einberaumt hatte, mindestens zu beobachten. Wenn durch einen Glücksfall nichts daraus wurde, war das segensreich. Die mit der deutschen Wehrmacht eingerückte Gestapo wartete in seiner Wohnung vergeblich auf diesen kompromisslosen Antinazi.

Aber das Schicksal hätte ihn beinahe doch ereilt. Zwar schloss er sich in Frankreich der tschechoslowakischen Exilarmee an. Nur kam sie überhaupt nicht zum Einsatz. Wenige Stunden, bevor es nicht mehr möglich gewesen wäre, gelang ihm die Flucht über die spanische Grenze. Zuvor, im Herbst 1939 – «Tatort» eine Militärbaracke – hatte er noch das unter die Haut gehende Gedicht «Kurze Lebensgeschichte des Friedrich Israel Torberg» geschrieben und den Geburtstag um biblische 5700 Jahre zurückverlegt.

Von Portugal aus gelangte Torberg dann nach den USA. Er gehörte zu den zehn Auserwählten – darunter Intimus Franz Werfel, Alfred Polgar und Heinrich Mann –, denen als «Outstandig writers» Sondervisa erteilt wurden. Während des Krieges und die ersten Jahre danach beschäftigte ihn vornehmlich die Tragödie des Judentums unserer Epoche.

Der KZ-Roman «Mein ist die Rache» sowie die Bücher «Hier bin ich, mein Vater» und «Die zweite Begegnung» sind aufwühlend. Als er erfuhr, dass es nicht nur in seiner Phantasie, sondern tatsächlich jüdische Gestapospitzel gegeben hatte, war das für ihn ein Schock.

Aus seiner Familie wurden die Mutter, die ältere Schwester und fünfzehn nahe Verwandte Opfer der «Endlösung». Nur die jüngere Schwester, Ilse Daus, lange Zeit engste Mitarbeiterin des vergötterten Bruders, überlebte in Israel.

1951 war Torberg nach Österreich heimgekehrt. Warum, hatte er mir kurz erläutert: «Ich schreibe nun mal auf deutsch und möchte gern da leben, wo meine Sprache gesprochen wird. Und wenn schon, dann dort, wo ich herkomme. Ich finde, dass sich das mit meiner jüdischen Haltung sehr gut vereinbaren lässt.»

Von 1954 bis 1965 gab Torberg die monatlich erscheinende Kulturzeitschrift «Forum» heraus und gestand, «mit einem tränenden Auge», weil er lieber mehr Bücher geschrieben hätte. Beiträge der Mitarbeiter veränderte er oft radikal. Wer umgekehrt an seinen Kritiken, Glossen, Polemiken und Büchern auch nur ein Wort strich oder eins hinzufügte, hatte ihn für alle Zeiten als Autor verloren.

Daraus ergab sich eine logische Konsequenz. Das Schreiben von Romanen war sein eigentliches Element. Beim Hörspiel, oder wenn es sich gar um etwas fürs Fernsehen handelte, musste er sich wohl oder übel – Betonung auf übel – vom Regisseur dreinreden lassen. Weil der halt dieses Medium beherrschte.

Sein Kampf gegen Bertolt Brecht und die Feindschaft mit der ihn überlebenden einstigen Jugendkonkurrentin Hilde Spiel bedarf eher der Deutung eines Psychoanalytikers als eines Publizisten.

Auch die Aufzählung seiner Leistungen als Übersetzer würde den Rahmen dieses Artikels sprengen. Immerhin sollte man nicht vergessen, dass durch Torbergs Nachdichtung Ephraim Kishon, den er für Israels besten Gesandten hielt, einer der meistgelesenen Schriftsteller im deutschen Sprachraum geworden ist.

Zum Tod einer «lebenden Legende»:

Vladimir Horowitz – Intelligenz, Herz und Technik

Der weltberühmte Pianist Vladimir Horowitz ist vergangenen Sonntag im Alter von 85 Jahren gestorben. Horowitz, der in der Konzertwelt dank seiner ausgewöhnlichen Liszt-, Tschaikowsky- und Rachmaninow-Interpretationen bekannt geworden ist, gilt als einer der grössten Konzertpianisten dieses Jahrhunderts.

Von Hilde Marx

«Zum Klavierspielen gehört Intelligenz, Herz und Technik. Alle drei sollten gleichmässig entwickelt sein. Ohne Intelligenz bist du ein Fiasko, ohne Technik ein Amateur und ohne Herz eine Maschine. Der Beruf hat seine Gefahren.» Also sprach Vladimir Horowitz, den ein englischer Kritiker einst den «grössten Pianisten, tot oder lebendig» nannte. Und er selbst beschrieb sich als eine «lebende Legende».

Das lange Leben dieser «Legende» war stürmisch wie ein stark dramatisiertes Märchen. Vladimir Horowitz wurde 1904 als jüngstes Kind seiner wohlhabenden Eltern in Kiew geboren. Im Alter von sechs Jahren begann er, bei seiner Mutter Klavierunterricht zu nehmen. Mit siebzehn absolvierte er das Konservatorium in Kiew und gab sein erstes grosses Konzert in Russland, dem 1923 ein Rekord folgte: Er gab in dem einen Jahr in Leningrad dreiundzwanzig Konzerte. Im Jahr danach konzertierte er mit sensationellem Erfolg in Berlin und Paris. Der Künstler, der den meisten Musikliebhabern als der grösste Interpret von Chopin gilt, spielte sich zum Weltruhm mit Tschaikowsky, Rachmaninow und Liszt. Er selbst erzählt eine Anekdote aus dieser Zeit, sein Treffen mit Ravel: Nach Schluss des Konzerts (Chopin, Liszt und Ravel) sei ein kleiner Mann zu ihm gekommen und habe gesagt: «Bravo! Sie spielen sehr gut. Aber hier spielen wir mehr impressionistisch; Sie spielen wie Liszt.» Und dann habe er zur Decke hinauf geschaut und gesagt: «Ich denke aber, Sie haben recht. Ich begrüsse Sie. Ich bin Ravel.»

Erfolg in Hamburg ...

Horowitz selbst war überrascht, dass seine ersten grossen Erfolge nicht in den Hauptstädten der verschiedenen Länder stattfanden: «In Russland war es Leningrad, nicht Moskau – in Deutschland Hamburg statt Berlin, in Amerika nicht New York, sondern Chicago. Die Hauptstädte kamen erst später.»

Dem Erfolg in Hamburg ging eines dieser märchenhaften Ereignisse voraus, die im Leben von Künstlern ebenso oft geschehen wie auf der Leinwand: Der Pianist hatte in Hamburg ein wenig beachtetes und finanziell nicht lohnendes Konzert gegeben. Einige Tage danach kam er, kalt und hungrig nach einem Besuch des Zoologischen Gartens, in sein Hotel. Dort wartete ein Agent auf ihn, der ihn fragte, ob er für eine plötzlich erkrankte Pianistin einspringen möchte, die an diesem Abend Tschaikowsky spielen sollte. Horowitz liess sich ein Glas Milch geben, rasierte sich und raste in die Konzerthalle, wo das Symphonie-Orchester eben gespielt hatte. Der Dirigent, der nicht wusste, ob er einen Solisten haben würde, kam ins Künstlerzimmer, sah den sehr jungen Mann kaum an und sagte ihm bloss, welche Tempi er nehmen würde und gab ihm folgenden Rat: «Passen Sie auf meinen Taktstock auf, dann wird es schon gehen.» Nach den ersten Takten schon starrte er den Unbekannten an – am Ende rannte er zu ihm ans Klavier. Das Konzert war ein riesiger Erfolg. Die Kritiker schrieben, seit dem Auftritt von Caruso habe Hamburg einen solchen Triumph nicht mehr erlebt. Ein weiteres Konzert wurde sofort angesetzt, und zwei Stunden nach dessen Ankündigung waren dreitausend Karten verkauft.

Horowitz machte sein amerikanisches Debüt im Jahr 1928 und wurde dank seiner unerhörten Technik der beliebteste Pianist in den Vereinigten Staaten. Dann kamen die vielen Tourneen, die Plattenaufnahmen, Erfolg über Erfolg – und Schwierigkeiten im privaten Leben. Horowitz hat Wanda Toscanini geheiratet, die Tochter des grossen Dirigenten, und es wird gesagt, dass der Druck des öffentlichen Lebens, die Neigung der beiden zu finanziellem Erfolg, die übergrosse Ehrfurcht vor dem Schwiegervater zu den ersten Nervenzusammenbrüchen des Künstlers beitrugen. Dies begann im Jahr 1936. Er erholte sich wieder, aber von 1953 bis 1965 war er auf keinem Konzertpodium mehr zu sehen.

Von Natur beinahe krankhaft scheu, legte er eine Arroganz an den Tag, die – wie in unzähligen Fällen anderer – diese Scheu verdecken sollte. Er war bekannt als eitel und als eigenartig in seinen persönlichen Bräuchen: Auf Konzerttouren musste er nicht nur seinen Flügel (und angeblich auch seinen eigenen Klavierstimmer) bei sich haben, dazu kam sein eigener Koch und ein ziemlich grosser Stab anderer Helfer; er verlangte zum Essen einen bestimmten Fisch, in jedem Hotelzimmer mussten Verdunkelungsvorhänge angebracht sein, und was der Eigentümlichkeiten mehr waren.

... und in New York

Über Technik, Intelligenz und das «Herz» in der Kunst von Horowitz wurde viel geschrieben und gesprochen. Bedauerlich ist es, dass er praktisch keine Schüler hat, bloss Nachahmer. Im Leben jedes jungen Pianisten gibt es unweigerlich eine Periode der Horowitz-Verehrung. Einen prominenten Schüler allerdings hat der Meister: Byron Janis, dem er Unterricht anbot und der drei Jahre lang mit ihm gearbeitet hat.

Als das Ehepaar Horowitz in sein

So kannte ihn die Welt: Der Pianist Vladimir Horowitz. **Foto Keystone**

Heim im US-Staat Connecticut zog, wo es bis zuletzt lebte, ging Wanda von Tür zu Tür, um sich ihren neuen Nachbarn vorzustellen. «Ich bin Frau Horowitz», sagte sie, und wenn sie gegangen war, fragten sich die meisten Alteingesessenen: «Wer ist Frau Horowitz?» Dann sahen sie das ganz besondere, für ihn angefertigte Klavier ankommen – und auf einmal dämmerte es der Nachbarschaft und man riss sich um die Horowitzens.

Ein Kritiker schrieb, Horowitz sei kein «Tasten-Akrobat», obwohl seine brillante Technik auch diese Bezeichnung zulassen würde. Wie er selbst sagte: Es ist eine Kunst voll Intelligenz und Technik und Herz. Der bekannte deutsche Musikkritiker Joachim Kaiser, der fachwissenschaftlich auf alle Einzelheiten in Horowitzens Wiedergabe der verschiedenen Komponisten eingeht, hielt zu seinem zweiten Debüt in New York über die enorme Kraft der Wiedergabe in der einen und die unendliche Zartheit in der anderen Komposition folgendes fest: «Der Donner kann auch singen.»

Vor 50 Jahren – Das Tagebuch des Chaim A. Kaplan

Auf der (vergeblichen) Suche nach Menschlichkeit

Am 8. November 1939, dem Jahrestag der Pogromnacht, mit der noch in Deutschland der Anfang vom Ende begonnen hatte, versuchte eine jüdische Delegation, vom Nazi-Herrscher über Polen, Hans Frank, Menschlichkeit zu erreichen. Vergeblich ...

Der Ghettoerlass nagt an unserer trüben Welt. Niemand hatte diese Katastrophe vorausgesehen, obgleich wir wussten, wie der Eroberer die Juden in Deutschland behandelt hatte. Die Gestapo widmet diesem Problem mit ihrer grenzenlosen Verruchtheit und Grausamkeit ihre ganze Aufmerksamkeit. (...)

Inzwischen hat sich eine jüdische Delegation nach Krakau begeben, um Dr. Frank aufzusuchen und ihn zu bitten, das strenge Dekret aufzuheben. Leiter der Delegation ist Dr. Szoszkes. Ich bezweifle, ob sie etwas ausrichten werden. Das ist die Methode des Führers, und niemand kann davon abweichen. (...)

Dreissigtausend Juden haben sich zum Aufbruch gerüstet und überfluten mit ihrem Gepäck und Geld in der Hand die ihnen zugänglichen Strassen auf der Suche nach Wohnungen. Eine Wohnung zu finden ist so schwer wie trockenen Fusses das Schilfmeer zu überqueren. Es ist schmerzlich, die Not dieser armen aus ihren Häusern gejagten Menschen mitanzusehen. Die Verzweiflung übermannt sie. Aus dem Landesinnern dringen schreckliche Gerüchte zu uns. Dutzende von jüdischen Ortschaften sind niedergebrannt worden und vom Erdboden verschwunden. In Wayszkow zum Beispiel stehen nur noch drei Häuser. Aus den nicht verbrannten Orten wurden die Juden selbstredend vertrieben. Zuerst wurde ihr Besitz beschlagnahmt, dann wurden sie geschlagen und zur Zwangsarbeit gepresst, und schliesslich, nachdem man sie durchsucht und ihres Geldes beraubt hatte, mussten sie die Flucht ergreifen. Die unglücklichen Vertriebenen sind gebrandschatzt, beraubt, überfallen worden und wurden nackt und mittellos aus ihren Heimatorten vertrieben. Das geschah den Juden von Pultusk, Mlawa, Wloclawek und andern jüdischen Ortschaften, die zu zahlreich sind, um auf einer Liste Platz zu finden.

Allmächtiger Gott! Bereitest du dem Rest der polnischen Judenheit ein Ende? **(Übertragung: Emil Dreifuss)**

Redaktionsbüro
Zürich
Tel. 01/4820019

1-4

1

רבקה מלכי

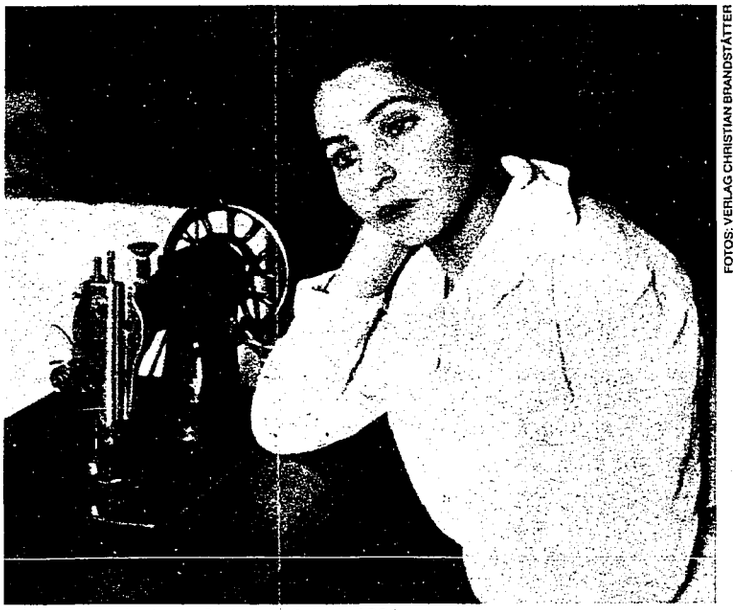
מחוז ג'נין

1 ברקן בית
2 אום אל-פחם
3 כאוכב
4 ג'לג'וליה

Reiser

Leben vor dem Holocaust

Mit einem eindrucksvollen Bildband erinnert die Münchnerin Rachel Salamander an die jüdischen Kulturen Mitteleuropas

FOTOS: VERLAG CHRISTIAN BRANDSTÄTTER

Arbeitslose Näherin aus Bialystok (Polen), 1921

Lehrer mit seinen Schülern in Lublin (Polen), 1924

Ein Foto aus dem Jahre 1925: Stolz posieren vier Mitglieder von »Hakoah-Wien«, des dreimaligen österreichischen Wasserball-Meisters. Auf ihren Badehosen das Vereinsabzeichen – der Davidstern. Wie soll man auf so ein Bild reagieren? Man weiß: Sechzehn Jahre später mußten sie den Judenstern an ihren Mänteln tragen, als Mal ihrer Absonderung. Und doch kann man nicht, sagt Rachel Salamander, »den

Wasserballer von »Hakoah-Wien«, 1925

Todgeweihten im nachträglichen Blick ihre ureigenen Anliegen, ihre Sehnsüchte, ihren Glanz absprechen«.

So hat Salamander, Inhaberin einer jüdischen Buchhandlung in München, Text- und Bild-Zeugnisse aus Mitteleuropa zu einem eindrucksvollen Buch über »Die Jüdische Welt von gestern« zusammengetragen (Christian Brandstätter, 320 Seiten, 98 Mark). Darin erfahren wir von den jüdischen Lebensweisen vor dem Holocaust: Von den »Luftmenschen« im polnischen Schtetl, die so heißen, weil sie sich von Luft zu ernähren scheinen, ebenso wie von den assimilierten Großbürgern in Prag und Wien; von Gottesfürchtigen, denen die Bibel die Zeitungslektüre ersetzt, und von den Belles Juives, den jüdischen Schönheiten, auf den Bühnen; von Kosmopoliten aus Überzeugung ebenso wie von Getto-Bewohnern aus Zwang. Salamanders Buch ist lehrreich: Man erfährt, daß es nie *eine* jüdische Welt gegeben hat, dafür einen großen Kosmos verschiedener jüdischer Welten. Gleich sind ihre Bewohner erst durch ihre Mörder gemacht worden.

GIFTGAS-AFFÄRE

»Offenbar recht munter und aktiv«

Jürgen Hippenstiel-Imhausen will in dem Prozeß, in dem er sich wegen Mithilfe am Bau der Giftfabrik im libyschen Rabita verantworten soll, trotz erdrückender Beweise »um seinen Freispruch kämpfen«. Seine Firma macht unterdes Gewinne wie noch nie

Der Untersuchungshäftling Jürgen Hippenstiel-Imhausen ist ein vielbeschäftigter Mann. Fast täglich gehen seine drei Anwälte, der Steuerberater, die Sekretärin, Geschäftsführer oder andere Mitarbeiter der Firmengruppe Imhausen, mit Akten vollbepackt, in der Justizvollzugsanstalt Mannheim ein und aus. Oft blockierten sie den Besuchsraum mit Anderthalb-Stunden-Konferenzen, bis sich andere U-Häftlinge beschwerten und die Grünen im Stuttgarter Landtag die »Sonderbehandlung« monierten.

Vom Tag seiner Inhaftierung, dem 10. Mai 1989, bis Ende Januar 1990 hat »der Untersuchungsgefangene H. außer 90 Besuchen seiner Verteidiger 166 Besuche anderer Personen genehmigt erhalten«, darunter 105 »geschäftliche«, listete das Justizministerium auf. Normalerweise dürfen Untersuchungshäftlinge in Mannheim nur vier halbstündige Besuche im Monat empfangen. Daß die Mannheimer Staatsanwaltschaft die Besuchserlaubnis so großzügig handhabt, rechtfertigt das Ministerium so: »Mehr Besuche werden bewilligt, falls diese aufgrund besonderer Umstände geboten erscheinen.«

Die Grünen-Abgeordnete Rosemarie Glaser, Strafvollzugsbeauftragte ihrer Fraktion, hat die »besonderen Umstände« auf einen einfachen Nenner gebracht: »Offenbar führt Herr Hippenstiel recht munter und aktiv seine Geschäfte aus der Zelle heraus weiter.« Den Eindruck haben auch Mithäftlinge und Wärter. Hippenstiel-Imhausens Zelle im zweiten Stock des U-Haft-Trakts, so erzählen sie, gleiche einem gutausgerüsteten Büro: Fernsehgerät und CD-Player sind installiert, Berge von Unterlagen und Fachliteratur stapeln sich in dem kleinen Raum, Post wird mitunter gleich waschkorbweise angeliefert.

Auch sonst unterscheidet sich der 49jährige Industrielle aus Lahr, der sich ab 11. Juni vor dem Landgericht Mannheim verantworten muß, weil er Libyen beim Bau der Giftgasfabrik in Rabita geholfen haben soll, vom Gros seiner Mithäftlinge. Sie berichten, oft lasse sich Ehefrau Violetta Imhausen zweimal wöchentlich vom Chauffeur aus dem Schwarzwaldstädtchen bis vor die Haftanstalt in der Mann-

Stets frische Wäsche von seiner Frau und mehr als 250mal Besuch: Jürgen Hippenstiel in der Justizvollzugsanstalt Mannheim

CUNARD

ENTERTAINMENT PROGRAMME

Entertainment

IN AID OF

BRITISH & AMERICAN SEAMEN'S INSTITUTIONS

HELD ON BOARD THE

CUNARD R.M.S. "AQUITANIA"

Captain S. G. S. McNeil, R.D., R.N.R.

IN THE

SECOND CLASS DINING ROOM,

ON

WEDNESDAY, APRIL 13TH, 1927, AT 9.00 P.M.

Chairman - - MR. FLOYD MORRISON.

Programme.

Overture	"Raymond" ...	"AQUITANIA" ORCHESTRA
Song	Selected	Mrs. A. J. YOUNG
Piano Solo		Mr. E. GRUENFELD
Song	Selected	Mrs. V. M. LEWIS
Viennese Song		Messrs. W. KATZ and O. FISCHER
Saxophone Solo and Song		Mr. J. CASSIDY
Trio	"Samson and Delilah"	Messrs. FINLOW, GANN & OLORENSHAW

Chairman's Remarks. Collection.

"Star Spangled Banner" "God Save the King."

TO BE FOLLOWED BY A DANCE IN THE LOUNGE.

Entertainments on Cunard Ships. Distribution of Proceeds.

The proceeds resulting from the various entertainments held from time to time on Cunard Steamers are distributed to various seamen's institutions and other organisations working in the interests of those who "go down to the sea in ships."

The Institutions which permanently benefit are:

BRITISH

Royal Liverpool Seamen's Orphan Institution.
Home for Aged Mariners, Egremont.

AMERICAN

New York Port Society.
American Seamen's Friend Society.
Seamen's Church Institute.
Seamen's Christian Association.
Y.M.C.A. Mariners' Branch.
Society for the Relief of Destitute Children of Seamen.
Mariners' Family Asylum.
St. Mary's Episcopal City Mission, East Boston.

CANADIAN

Montreal Sailors' Institute.
Montreal Catholic Sailors Club.

Other British Charities which are helped from time to time are:

Royal National Lifeboat Institution.
Royal Merchant Seamen's Orphanage, London.
Seamen's Orphanage, Southampton.
Sailors' Home, Southampton.
Missions to Seamen.
Seamen's Friend Society, Liverpool.
Seamen's Convalescent Hospital, Limpsfield.
Seamen's "Dreadnought" Hospital, Greenwich.

Compliments of . . .

Bethlehem Steel Company

HANDS ACROSS THE SEA

JAMES ROBINSON

The international, inter-racial, inter-religious game of soccer today is a striking gesture of friendship and good-will.

On the soccer field are laid aside all international, racial and religious prejudices, and the teams pitted against each other will play in the interest of good sportsmanship, with the sole idea "may the better team win!"

The community, management and local team extend a hearty welcome to the members of the Hakoah aggregation of soccerites, and we offer them all we have, except, of course, the game.

We shall not deliberately hand over the game to them; but if they take it by superior action, agility, judgment and ability on the field, we shall surrender it without a grudge or a symptom of ill-will.

We are glad to have the opportunity of playing the Hakoah team, because we would like to compare our soccer ability with that of a crack-team of Europe; because we want to show our American hospitality; because we want to demonstrate what a fine game real soccer is; because we want to interest all the community in our home team, one of the greatest exponents of the game in the United States, and because, as much as anything else, we want to weld the community around a game which is clean and above reproach.

Soccer makes its appeal to the best sportsmanlike instincts of men, and its communal interest is, therefore, of inestimable value.

We are pleased that we lead off in the games of the tour, when our friendly opponents are fresh and rested, and are presumably able to give their best in the game.

We can safely promise the team every consideration, courtesy and respect on this side of the Atlantic, and they will be met in the same spirit in which they have come, for Americans are good sportsmen.

Whether we win or lose, we keep our self-respect, and dignify the sport by maintaining the highest ideals of soccer.

If a better understanding of America is gained by this tour; if men are united as men in a common interest around a clean game; if soccer is promoted—then the visit of the Hakoah team will have done us a useful service.

May the better team win today, and may that team be ours!

BAND CONCERT

BY

THE CITY BAND OF BETHLEHEM

CLAUDE M. STAUFFER, Conductor

EDWIN FRANKO GOLDMAN, Guest Conductor

OF GOLDMAN'S BAND, NEW YORK CITY

Sunday Afternoon, May 8th, 1927

AT 2.30 O'CLOCK

COLONIAL THEATRE

30 WEST BROAD STREET, BETHLEHEM, PA.

Secure Tickets from Members of the Band. Only those securing Tickets before the Concert can be admitted. Price of Tickets, $2.00. Good for Two Admissions to this Concert and to Concert to be announced later.

IF YOU ARE NEW TO SOCCER

By BILL HIGHFIELD

In all probability there are many of you who are here to witness this game, viewing a soccer contest for the first time. There are also many of you who have seen soccer games before, but are not familiar with the rules under which the contest is played. The following notes may therefore be of interest and enable you to derive greater enjoyment from the contest to be played today. They contain the main points of the game, written in every day fashion, rather than the formal manner in which the official rules are stated.

GENERAL CONDITIONS.

The length of a game is 90 minutes, divided into two 45 minute halves, with an interval of 10 minutes between halves. There are eleven men on each side. The objective of each team is the opponent's goal—a goal is scored when the ball is sent between the uprights and below the crossbar. Only one member of a team is allowed to use his hands, and that member is the goalkeeper—the man who stands between the goalposts, and who is the last line of defense. The ball, then, must be maneuvered into position with the feet, head or breast. Naturally, the team that scores the most goals wins the game.

THE REFEREE'S WHISTLE.

About the most annoying thing to a spectator becoming acquainted with a new game is the continual blowing of the referee's whistle, when the spectator does not know what it is all about. The rules of soccer have been modified to such an extent that in almost every instance it is perfectly obvious to the onlooker what infringement has occurred.

In the majority of cases play is stopped for one of two things—either because a foul has been committed or a member of one of the teams has been detected in an offside position. Until a few years ago the offside rule was very complicated, but at the present time it is very easy to understand.

Bear this in mind—a man cannot be offside if he is behind the ball when last played by a team-mate. He cannot be offside when it is played to him by an opponent. He cannot be offside if there are two or more men between him and the net when the ball is played. Eliminating all these will give you the offside decision in a nutshell.

He is offside if he is ahead of the ball when played by a team-mate and at the same time has less than two men between him and the net.

The other cause for the referee's whistle is the foul. The most common foul is that of handling by a player other than the goalkeeper. Others are tripping, clipping, pushing, dangerous play, and holding. There are, of course, many others in addition to these, but these enumerated are the ones most frequently committed.

Paste them in your hat, then—handling, tripping, clipping, pushing, dangerous play and holding.

Severe bodily contact is allowed and is occurring throughout any normal game. But it must be shoulder to shoulder, body to body, the hands must not enter into it.

The penalty for any of the infractions mentioned above is a free kick for the side that has been fouled, taken from the spot at which the foul was committed or offside detected.

WHEN THE BALL GOES OUT OF PLAY

When the ball goes out of play the game is resumed in the following manner. If it goes out of bounds on either side of the field it is given to the opponents of the team which played it out. The half back on that team throws it back into play by standing behind the line, with both feet on the ground, the throw (with both hands) starting from behind his head. If he does not adhere to these conditions he commits a foul. If the attacking side should play the ball out at the defender's end of the field, the defender is given a free kick from the six yard mark. Should a defender play the ball out at his own end of the field, a corner kick is given to the attacker. In that case the ball is kicked from the corner flag in the direction of the goal, and a grand melee usually follows.

AMERICANIZING THE GAME

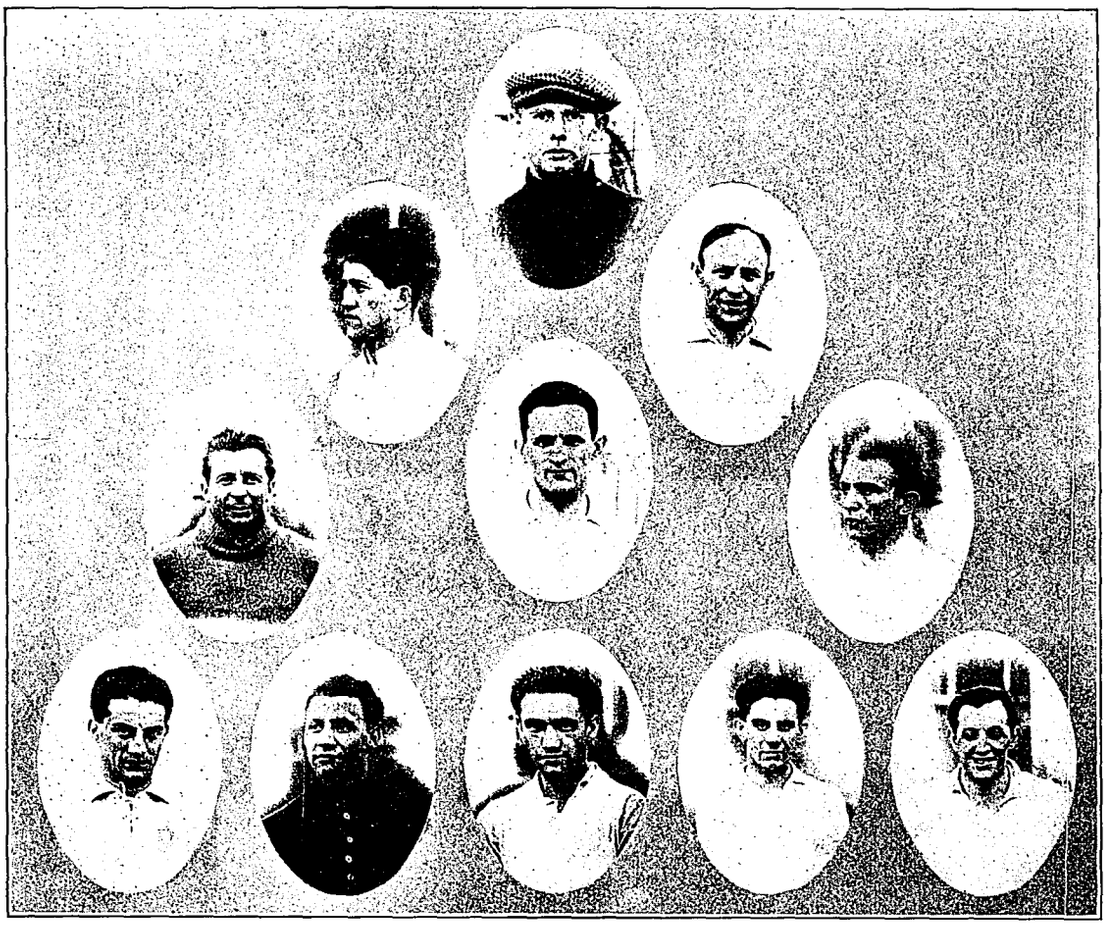
Capable of reading the handwriting on the ball, promoters of soccer, recognizing that the sport is rapidly gaining in popularity throughout the country, are taking steps to bring the game to a point where it will appeal even more than it does now to the American sport lover. With that in view, the substitution rule was injected. Prior to this time a team which lost the services of a player through injury was forced to play short-handed. Now, however, substitutions are allowed, so that, under ordinary conditions, a game which starts with eleven men on each side will finish with the same number. Two substitutions are allowed each team. As time passes there will no doubt be many other changes along similar lines.

DUTIES OF PLAYERS

Each team is composed of eleven men—the goalkeeper, two full backs, three halfbacks and five forwards. Briefly, their duties are as follows: the goalkeeper's job is to keep the ball from entering the net. The fullbacks form protection for the goalkeeper, in that they form the last line of defense beside him, and their office is to dispossess the opposing forward and prevent him getting in his shot. The halfback line forms the connecting link between the attack and defense. When an attack is on they must be ready to help their forwards, to return clearances made by opposing backs. They must be ready to fall back and help their own backs in staying an attack. The outside forwards—wingmen—are supposed to carry the ball goalward and place it where it will be most dangerous, occasionally cutting in and taking a shot themselves. The inside forwards provide the openings and assist their halfbacks. A good inside forward must be a field general. The center forward must have speed, must distribute the ball to his other forwards, and be the possessor of a good shot, as he is generally in the best position of any to take the odd crack at goal. Each man on the team must be continually using his brain to conjure up situations which will be disastrous to the opposition.

And that about covers it all. So we hope you will enjoy the game.

HAKOAH (OF VIENNA)—A PROBABLE LINE-UP FOR TODAY'S GAME

Fabian, Goalie; Feldman, R. F. B.; Scheuer, L. F. B.; Fried, R. H. B.; Wegner, C. H. B.; Barbak, L. H. B.; Katz, O. R.; Wortmann, I. R.; Kovaczi, C. F.; Fuss, I. L.; Fischer, O. L.

BETHLEHEM STEEL SOCCER TEAM—1926-1927

Standing—Terris Eadie McDonald Barrie Edwards Carnihan (Capt.) Rankin McGregor Ferguson Allan Easton (Mgr.)
Sitting — Raeside Gillespie Jaap Granger Stark Rollo Goldie Robertson
Does not include Forrest and Reid

TO-DAY'S LINE-UP

HAKOAH (OF VIENNA) vs. BETHLEHEM

INTERNATIONAL GAME

WEDNESDAY, APRIL 20, 1927 — **Kick-off 4.30 P. M.**

HAKOAH (OF VIENNA) (Light Blue and White)

Goal
FABIAN

Right Full Back
SCHEUER

Left Full Back
GOLD

Right Half Back
FRIED

Center Half Back
HESS

Left Half Back
BARBAK

Outside Right	Inside Right	Center Forward	Inside Left	Outside Left
MANSUER	**WORTMANN**	**KESTLER**	**NIKOLSBURGER**	**FISCHER**

BETHLEHEM (Blue and White)

Outside Left	Inside Left	Center Forward	Inside Right	Outside Right
GOEDIE (21)	**ROLLO (20)**	**GILLESPIE (22)**	**ST[illegible] (19)**	**[illegible]AAP (17)**

Left Half Back
REID (24)

Center Half Back
CARNIHAN (10)

Right Half Back
McDONALD (9)

Left Full Back
EADIE (6)

Right Full Back
BARRIE (4)

Goal
EDWARDS (1)

Referee: D. OATES. Time of Halves—45 Minutes.

Linesmen: H. WILLIAMS and J. H. CARPENTER

RESERVES

Hakoah (of Vienna)		Bethlehem	
Feldman	Scheurer	Allan (5)	Granger (18)
Weiss	Kovaczi	Ferguson (7)	Rankin (23)
Katz	Fuss	McGregor (11)	Smith (24)
		Raeside (12)	Forrest (25)
		Robertson (14)	

HAKOAH HERE AGAIN

By ABRAHAM TUVIM

The Vienna Hakoah, a Jewish club, organized originally in 1909, was brought into being by the need for an institution which could combat the destructive influences of physical helplessness. The race was apathetic and disinterested in bodily development and the birth of Hakoah was the means to a new interest and a new vigor.

The exploits of this Viennese club are now history.

The Hakoah has engaged in various athletics throughout Europe and the jewish boys have won championships in Soccer, Wrestling, Swimming, Hockey and water sports, but more than this, it has brought to Jewry a new significance of athletics one which kindled their interest in the development of their children physically.

Hakoah has amazing vitality. This is best exemplified by the rapidity with which it recovered from the loss of nine of its star players.

The almost complete break-up of the old Hakoah team left in its wake a hopelessness about the future of this fine combination. At least the faithful thought so and felt so. For America the results were vastly different, since, among other things, it resulted in a general improvement in soccer playing standards, and, as if by some magic, attendance figures were doubled and trebled. In Vienna, during my visit there last summer, there existed some slight bitterness because of the desertion of the players, yet even there one felt an undercurrent of hope that some good had been accomplished and that its reflection might eventually come home to roost.

This slight optimism soon gave way to lusty hopes. The youngsters, who had to content themselves with second teams as long as the "stars" were in ascendency, soon came forward with a style of football which left the old timers gasping. It is a happy commentary on the substance of the Hakoah spirit, that it today has a team which stands five positions higher in the Austrian league than the famous combination which came here last Spring.

A word about the players who are now in America would not be amiss. A great deal has been said and written on this subject but one must really know the economic condition in Vienna to understand the moving force which prevailed. It is next to impossible for most of these boys to earn a livelihood in Vienna and the prospect of a living wage and the possibility to even save in America was too promising for them to overcome. When they yielded to the force of the American professional managers, it was in response to an economic need and not because they loved their Hakoah any the less.

It is only by sheer exertion and by the full exploitation of the Football section that the Vienna club can maintain its numerous sections. None of these earn as much as one quarter of their costs, and the most popular, the swimming section is a dead loss financially. Thus the children who have no opportunity to bathe at home avail themselves of the swimming pools which are rented by Hakoah. It is even necessary for the club to feed some of these children and to care for them in other ways. It could not do this unless it operated through the Football section, which is the only one in a position to earn money. Dr. Koerner, president of the Hakoah, has told the writer time and again that the happiest day of the Hakoah will be when it finds itself in a position to maintain a purely amateur team in Football and give up its semi-professional character. That cannot be done now except at a loss to all the other sections. If the Hakoah were to establish its Football section on an amateur basis at this time, it would automatically follow that the swimming, hockey, chess, tennis, wrestling, social, musical and cultural divisions of the organization would be abandoned.

Such conditions would be calamitous, especially to the swimming section which fills a social need. This section has become very popular during the past year. It won eleven out of twenty-four championship contests in Austria. It is a beautiful sight to see thousands of children and young men and women carrying on swimming exercises in the Danube during the summer months and in the swimming pools at other periods of the year.

The Hakoah has developed a number of international players in its Football section. These boys have represented various nations in international play, and of these Fabian, Gold, Scheuer, Fried, Hess and Katz are with the present team now touring Eastern United States and Canada.

Fabian is a most interesting player. He is twenty-three years old and is a chemist by profession. He is now considered Vienna's best goal keeper and is the idol of the public, not only because he has great knowledge of the game, but because of his winning personality and modest appearance. Accompanying him will be a group of seventeen players who have succeeded in perfecting a style of play which will be just as effective on this second tour in America as was the playing of the team which came here on the first tour. It is difficult for many people to conceive that Hakoah should have, within a comparatively short time, again perfected a playing machine, but it is nevertheless a fact and it can be accounted for possibly through the loss of the individual stars. Their leaving Hakoah gave many youngsters a long wanted opportunity to show their ability and left openings for Jewish players from other teams and countries.

The second tour of the Hakoah will cover a period of eight to ten weeks and will include the principal cities east of Chicago, both in the United States and Canada. It is expected that the vast interest which was displayed on the first tour will not only be repeated, but that even larger audiences will witness the splendidly constructed team work of the Hakoah club.

International Soccer

WEDNESDAY, APRIL 20, 1927

HAKOAH (Of Vienna)

vs.

BETHLEHEM STEEL F. C.

(National Champions)

TAYLOR STADIUM

BETHLEHEM, PA.

PROGRAM, 10 CENTS

Besondere Anerkennung dem unermüdlichen Kampfgeist sämtlicher Spieler. Westham United hat meiner Meinung nach aus dem Grunde die Erwartung nicht erfüllt, weil die Hakoah die Engländer nicht zur Entfaltung ihres Könnens kommen ließ.

Dr. Abelos, der frühere Präsident der Fußballverbände: „Die Engländer haben nicht enttäuscht, da ich noch die Leistungen der uns früher besuchenden Professionalmannschaften in Erinnerung habe. Die Hakoah hingegen entwickelt sich langsam zu einer hervorragenden Mannschaft."

Das gesellschaftliche Bild.

Das Wettspiel bildete auch ein gesellschaftliches Ereignis, wie nachstehender Auszug aus der Präsenzliste zeigt, der keineswegs Anspruch auf Vollständigkeit macht. Es waren u. a. erschienen:

Von der britischen Gesandtschaft: Der Gesandte The Honourable Mr. A. Akers-Douglas und Lady Akers-Douglas, Konsul Mr. H. H. Cassels und Mrs. Cassels, erster Sekretär Mr. Edward Keeling, zweiter Sekretär Mr. P. Nicholls, Handelsattache Mr. O. S. Phillpotts. In Vertretung des Bundespräsidenten Gesandter Dr. Hunčar, Landeshauptmann Dr. Buresch, Polizeipräsident Schober, die Vizebürgermeister Hoß und Emmerling samt Gemahlin, die Stadträte Breitner, Siegl, Weber und Frau, Kokrda, Prof. Dr. Taußler, Speiser, Gemeinderat Dr. Plaschkes, der Präsident des Oe. F. V. Nationalrat Volkert, der Präsident des W. F. V. Siegfried Deutsch, der Präsident des Jüdischen Sportverbandes Dir. Spiegler und Frau, die Kommerzialräte Kola und Bosel, die Banddirektoren Doktor Bauer, Dr. F. G. Steiner, Hugo Schwarz, Doktor Singheimer, die Industriellen Brüder Herbst, Beer-Berson, Kommerzialrat Hochmuth u. a. m., zahlreiche Vertreter der Wissenschaft, der Kunst und Literatur.

Die Pfingstspiele.

Das Pfingstprogramm ist heuer qualitativ kaum zu überbieten. Nach den Engländern werden wir zwei hervorragende Vertreter des deutschen Fußballsportes begrüßen können.

Zwei Spiele auf dem Amateur-Platz

bilden das sportliche Ereignis des heutigen Tages. Vorerst treten Amateure und Hertha zum fälligen Meisterschaftsspiel an. Die Ober-St. Veiter haben sich seit dem Beitritt Schaffers gewaltig verbessert, so daß man geneigt ist, sie in jedem Treffen gegen irgendeinen lokalen Konkurrenten als Favorit zu bezeichnen. Demgemäß werden auch der Hertha heute nur Außenseiterchancen zugebilligt. Die Amateure würden aber unklug handeln, wenn sie die Favoritener unterschätzen würden. Hertha hat gegen Wacker gut gespielt. Wir glauben, daß sie sich auch heute nicht leicht wird schlagen lassen. Im letzten Spiel siegten die Ober-St. Veiter 3:1. Schiedsrichter Braun.

Das Hauptspiel sieht Phönix-Ludwigshafen und Hakoah als Gegner. Der Meister der Pfalz, Phönix-Ludwigshafen, dem es gelang, die Hakoah anläßlich einer Wettspielreise durch die Rheinlande 1:0 zu schlagen, spielt zu Hause eine sehr bedeutende Rolle. Es gelang ihm heuer, die Bezirksmeisterschaft zum dritten Male hintereinander zu gewinnen, zum zweiten Male ist er Rheinbezirksmeister. Nach der Erringung der Pfalzkreismeisterschaft hatte die Mannschaft gegen den Meister des Odenwaldes, dem Fußballklub Phönix (Mannheim), in zwei Spielen um die Rheinkreismeisterschaft zu kämpfen. Beide Spiele endeten zugunsten der Ludwigshafener bei einem Torverhältnis von 7:2. Als Rheinkreismeister gelangte die Mannschaft in die Schlußrundenspiele um die deutsche Meisterschaft, [illegible] Spielen mit 4:1 geschlagen werden konnte, mußten die Spiele in Pforzheim und gegen die Spielvereinigung Fürth knapp verloren. Speziell in den Spiele gegen Fürth hielt sich die Ludwigshafener Mannschaft hervorragend tapfer und verlor dieses Treffen erst in den letzten fünf Minuten. Damit schied die Mannschaft aus dem Bewerbe um die deutsche Meisterschaft aus.

Die Aufstellung von Phönix in ihren hiesigen Spielen wird folgende sein: Bauer; Bechtel, Rogele; Ebert, Rillig, Hipdner; Siller, Weber 1, Fleischmann, Weber 2, Grünauer. Ersatz: Durst.

Kompl. Anzug-Zugehör

Prima Strapaz-Serge, ober Cloth, Aermel- und Gilettfutter, Leinen, Kanafas, Rock- und Hosentaschen, Watta . . . Schilling 104
Ia engl. od. Alpaka-Schafwollstoffe, Ia Satin-Aermel- u. Gilettfutter, Rock- u. Hosentaschen (Moleskin), Leinen, Kanafas, Roßhaar, Watta . . . 140

Komplette Maße u. in allen Farben. :: Großes Lager sämtl. Futterwaren u. Schneiderzugehör zu billigsten Tagespreisen.

Wilhelm Feldschuh, Wien V., Wiedner Hauptstraße Nr. 90—92.

Provinzversand gegen Nachnahme. Telephon 53829

Von diesen Spielern waren Bauer, Regele, Weber 1, Weber 2, Fleischmann, Grünauer, Ebert und Rillig für den heimischen Verband wiederholt tätig.

Die vom Vortage ermüdete Hakoah wird gegen den Pfalzkreismeister keinen leichten Stand haben. Auf jeden Fall wird die Hakoah schwer zu kämpfen haben, um sich ehrenvoll zu behaupten. Schiedsrichter Valeura.

In Floridsdorf

treten einander heute F. A. C. und Rapid entgegen. Im letzten Meisterschaftsspiel siegten die Hütteldorfer mit 6:4 Toren. Der S. C. Rapid hat von Slavia eine gewaltige Abfuhr erlitten, die moralisch von schwerwiegender Folgezeit sein kann. Der F. A. C. hat deshalb auch heute keine schlechten Aussichten, zumindest einen Punkt nach Hause zu bringen. Schiedsrichter Werner.

Der Klub

ist die Abkürzung für den 1. F. C. (Nürnberg), der morgen in Hütteldorf gegen Rapid antritt. Da die Gäste heute in Budapest gegen M. T. K. spielen, tragen sie im morgigen Kampf das gleiche Handikap wie der S. C. Rapid, der tags zuvor gegen F. A. C. spielt. Den Süddeutschen fehlt ihr berühmter Mittelläufer Kalb an allen Ecken und Enden. Mit ihm sind sie eine der besten Mannschaften des Kontinents, ohne ihm haben sie ihre liebe Mühe, sich des Ansturmes der Spielvereinigung Fürth zu erwehren. Immerhin stellen die Nürnberger auch ohne Kalb ein hochklassiges Team, gegen das sich Rapid in seiner derzeitigen Verfassung nur schwer behaupten wird können. Schiedsrichter Wagner.

Ein zweites Gastspiel

bestreitet Phönix (Ludwigshafen) morgen auf dem Praterstern-Platz, wobei der W. A. C. den Gegner abgeben wird. Da letzterer Verein ausgeruht antreten kann, während die Gäste noch das Spiel vom Vortag in den Gliedern haben dürften, ist es leicht möglich, daß die Wiener die Oberhand behalten. Schiedsrichter Kienzl.

Meisterschaftsspiele.

Da für die Pfingstfeiertage keine Meisterschaftsspiele ausgelost waren, nehmen zahlreiche jüdische Vereine an Rundspielen teil oder treten in Freundschaftsspielen an; in einigen Gruppen gelangen auch einzelne rückständige Spiele, die zur Meisterschaft zählen, zur Austragung.

Vierte Klasse Nord: Neulerchenfeld—Wr. Viktoria (11 Uhr, Helfort-Platz), Grünzweig.

Vierte Klasse Südost: Prater S. C.—Vorwärts (Halb 2 Uhr, Feuerwehr-Platz), Kolin.

Vierte Klasse West: H. A. C. Nordstern—Austria (Halb 6 Uhr, H. A. C. Nordstern-Platz), Leutner.

Makkabi (Mährisch-Ostrau) in Wien.

Den beiden jüdischen Vereinen Menorah und Makkabäa ist es gelungen, eine kombinierte Mannschaft des Mährisch-Ostrauer Makkabi nach Wien zu bringen. Die Ostrauer sind die erste jüdische Mannschaft der Tschecho-Slowakei, die in Wien [illegible] repräsentieren ziemlich gleiche Spielstärke, beide Vereine sind technisch gut durchgebildet und nur wegen der größeren Routine ist die Mannschaft der Menorah etwas höher einzuschätzen. Mit Rücksicht darauf, daß die Ostrauer nicht mit ihrer kompletten Mannschaft das Spiel bestreiten, ist der Ausgang als völlig ungewiß zu bezeichnen. Wir hoffen, daß ein großer Teil der jüdischen Sportgemeinde diesen Spielen beiwohnen wird, um dem Bruderverein der Tschecho-Slowakei einen herzlichen Empfang zu bereiten. Sonntag spielt Menorah um halb 11 Uhr auf dem Feuerwehr-Platz, Montag um halb 6 Uhr Makkabäa auf dem Hakoah-Platz gegen die Gäste. Schiedsrichter Grünert, bezw. Hadlicek. Am Montag bestreiten um halb 4 Uhr auf dem Hakoah-Platz Ari und Menorah ein Vorspiel. Beide Vereine gehören der fünften Klasse an, spielen jedoch in verschiedenen Gruppen, so daß sie sich am Montag erstmalig gegenüberstehen. Ein knapper Sieg Aris ist wahrscheinlich. Schiedsrichter Hofstätter.

Freundschaftsspiele.

An einem Rundspiel auf dem V. A. S. 16-Platz beteiligt sich der S. C. Hazair; die anderen Teilnehmer sind Normannia, Dempsey und F. C. 1910. Die Auslosung ergab folgende Paarung: Sonntag, halb 4 Uhr, Hazair—F. C. 1910; halb 6 Uhr, Normannia—Dempsey; Montag, halb 4 Uhr, Hazair—Normannia; halb 6 Uhr, Dempsey—F. C. 1910. Der jüdische Verein hat in einem Osterturnier gegen drei drittklassige Gegner den Sieg errungen, er wird auch diesmal ehrenvoll abschneiden.

Zwei jüdische Vereine, Achduth und Bar Kochba, spielen Montag mit zwei Mannschaften auf dem Sturm 14-Platz gegeneinander. Wir erwarten einen Erfolg von Achduth.

An einem Rundspiel auf dem Sturm 16-Platz nehmen Cheruth, Adir, Neptun-Lomb. und die Jungmannschaft der zweitklassigen Hausherrin teil. Die jüdischen Vereine werden schwer kämpfen müssen, um siegreich zu bleiben.

Nach Zwölfaxing fährt der S. C. Lloyd, wo er gegen den dortigen Sportklub antritt. Der jüdische Verein hat gute Aussichten, den Sieg zu erringen.

Die Moriah spielt in Groß-Enzersdorf gegen den dortigen Fußballklub. Der Ausgang ist ungewiß.

Spiele jüdischer Vereine.

F. A. S. Borochow—Bar Kochba 1:0. Die Borochow-Mannschaft konnte die Fünftklassigen sicher besiegen. Dem Schußpech der Stürmer war es zuzuschreiben, daß Borochow die Ueberlegenheit nicht zifferumäßig zum Ausdruck bringen konnte. Das einzige Tor schoß Kahn nach einem Zuspiel von Selzer. Reserven 2:2.

Hockey.

Das Pfingstprogramm.

Der S. C. Hakoah veranstaltet gemeinsam mit dem Wiener Allround S. C. ein Rundspiel, das an den beiden Pfingstfeiertagen auf dem Hakoah-Platz zur Austragung gelangt. Durch das Engagement des Makkabi (Mähr.-Ostrau) erfährt die Veranstaltung ein internationales Gepräge. Als vierter Teilnehmer kommt eine kombinierte W. A. C.-Mannschaft in Betracht. Spieleinteilung: Pfingstsonntag: einviertel 10 Uhr, Hakoah—W. A. C., halb 11 Uhr, Makkabi—Allround S. C.; Pfingstmontag: einviertel 10 Uhr, Allround S. C.—W. A. C., halb 11 Uhr, Makkabi—Hakoah. Um über die Spielstärke der Makkabi heute einiges zu erwähnen, dient folgender Vergleich. Der Brünner S. C. unterlag dem Makkabi mit 4:1, die Brünner wieder schlugen unsere spielstarken Vereine Hakoah und Lehrersportvereinigung mit 3:2, bezw. 3:1. Aus den Resultaten ist zu ersehen, daß sich die Hakoah und der Allround S. C. sehr anstrengen werden müssen, um gegen die Ostrauer erfolgreich abzuschneiden. Das Rundspiel verspricht, sehr interessante Kämpfe zu bringen. Die Mannschaft des Makkabi (Mähr.-Ostrau) traf gestern um halb 3 Uhr nachmittags am Nordbahnhof ein. Die Hakoah-Spieler Landesmann, Erwin Nossig, Alfred Nossig, die wegen der Vorfälle beim Spiel Hakoah—Fünfhaus gesperrt wurden, erhielten vom österreichischen Hockeyverband für das internationale Treffen gegen Makkabi (Mähr.-Ostrau) Spielbewilligung.

Der Magyar Hockey Club wird zu Pfingsten zwei Wettspiele in Wien austragen. Heute, einviertel 11 Uhr vormittags, tritt er gegen die Mannschaft des Wiener Amateur-Sportvereins in St. Veit an, Pfingstmontag, vormittags, gegen die Lehrersportvereinigung auf dem Lehrer-Platz.

In den bisherigen Spielen des Magyar Hockey Clubs in Budapest gegen die führenden Wiener Mannschaften haben die Ungarn sehr gute Resultate erzielt. So konnten sie gegen den Wiener Amateur-Sportverein 5:1, gegen den V. f. B. 2:2 spielen.

Hans Wiener, der sympathische Hockeyspieler der Hakoah, hat sich mit Fräulein Alice Bauer verlobt.

(85. Fortsetzung.)

David Alroy.

Roman von **Disraeli** (Lord Beaconsfield).

Aus dem Englischen übersetzt von G. Unna.

Betrachte diese Pfähle von Palmenholz; sie sind spitziger als eine Lanze! Die schrecklichste Vergeltung, welche Menschenwitz für Verbrechen erdenken konnte, wartet dein. Und doch reichen alle Strafen der Menschen nicht an deine Verbrechen heran. Erwarte sie in vollem Maße erst von jenen höllischen Mächten, durch deren schwarze Mitwirkung du solches Unheil bewirkt hast. Deine Strafe ist öffentlich, damit jedermann erfahre, daß der Schuldige ihr nie entgeht, und daß, wenn dein Herz nur im geringsten von Mitleid wegen deiner zahlreichen Schlachtopfer durchdrungen ist, du heute durch das freie Bekenntnis der unwiderstehlichen Mittel, mit denen du sie verführtest, diese Schlachtopfer von dem peinlichen und schmachvollen Ende befreien kannst, das ihnen jetzt um deinetwillen droht. Höre, versammeltes Volk, die unendliche Gnade des Stellvertreters Allahs! Er gestattet dem Bösewicht, seine Untaten zu bekennen und durch sein Geständnis seine unglücklichen Schlachtopfer zu retten. Ich sprach es. Allah sei Ehre!"

Und das Volk rief: „Er sagte es. Er sagte es. Allah sei Ehre! Er ist groß, er ist groß und Mohammed ist sein Prophet!"

„Darf ich sprechen?" — fragte Alroy, als der Tumult nachgelassen hatte. Der Klang seiner Stimme erzwang sich allgemeine Aufmerksamkeit.

Alp Arslan neigte zustimmend sein Haupt.

„König von Karasme. Hier stehe ich, vieler Verbrechen angeklagt. So höre jetzt meine Antwort. Man sagt, ich sei ein Rebell. Darauf antworte ich: ich bin ein Fürst wie du, von einem heiligen Stamme, und weit älter als der deine. Ich schulde niemandem Treue als meinem Gott, und habe ich diese verletzt, so muß man mich erst noch darüber belehren, daß Alp Arslan der Rächer seiner Macht ist. Was deinen Gott und deinen Propheten betrifft, so kenne ich sie nicht, sie aber wohl den meinen. Wohl weiß man in jedem Staate, daß mein Volk abgesondert steht von anderen Nationen und trotz aller seiner Leiden immer so stehen wird. Weiter nun wegen der Gotteslästerung. Ich gehöre einem jahrhundertealten Glauben an, den selbst die heiligen Schriften deines Stammes noch verehren. Was die Zauberkünste betrifft, die ich verübte, und die höllischen Mächte, mit denen ich es halten soll, so wisse, König, daß ich das Panier meines Glaubens auf den bestimmten Befehl meines Gottes, des großen Weltenschöpfers, erhob. Was bedurfte ich da noch der Zauberei? Was des Betruges durch kleinliche Feinde, da seine Allmacht mich schützte? Mein Zauber war seine göttliche Eingebung. Bedarf's noch des Beweises, daß bei solcher Hilfe mein Volk sich scharenweise um mich versammelte? Die Zeit wird kommen, wo aus unserem alten Samen ein würdigeres Oberhaupt erstehen wird, das selbst du, Herr, nicht wirst vernichten können. Was jene unglückliche Fürstin anbelangt, von der Ihr, wie mir's scheint, nicht ohne mit großer Schonung sprecht, so ist sie mein Weib, aus freiem Willen mein Weib, die Tochter eines Kalifen — aber doch mein Weib, obgleich Eure Pfähle sie bald zur Witwe machen werden. Ich stehe wohl nicht hier, um mich wegen der Liebe eines Weibes zu verantworten. Glaube mir, Herr, sie überließ ihre Schönheit meinen entzückten Armen unter keiner weiteren Ueberredung als der, wie sie sich für einen Krieger und einen König geziemte. Sonderbar mag es dir auf deinem Throne vorkommen, daß die Blume Asiens vor einem so niedrigen Manne gepflückt ward als ich bin. Aber bedenke, die Launen des Glücks sind seltsam. Ich war nicht immer, was ich jetzt bin. Wir trafen früher aufeinander. Es gab einen Tag, und das ist nicht allzulange her, wo ohne die Verräterei einiger Schurken, die ich hier erblicke, das Glück wohl geneigt schien, unser Los gerade umzudrehen. Hätte ich gesiegt, so versichere ich dir, ich hätte mehr Gnade gezeigt."

Der König der Chodaresmier war der leidenschaftlichste aller Menschen. Er hatte nach den Zureden und nach den Weisungen seiner Räte gesprochen, welche ihm versichert hatten, daß der Ton, in dem er spräche, Alroy bewegen würde, alles einzugestehen, was er verlange, und besonders den Ruf der Fürstin Schirene zu retten, welcher es bereits gelungen war, Alp Arslan zu überzeugen, daß sie die Gekränkteste ihres ganzen Geschlechtes war. Jetzt stampfte der König der Chodaresmier dreimal mit dem Fuße auf den Teppich vor seinem Throne und rief mit großer Heftigkeit: „Bei meinem Barte! Ihr habt mich betrogen: der Hund hat nichts gestanden!"

Alle Räte und die obersten Heerführer und die Mollahs und die Imams und die Kadis und die vornehmsten Personen der Stadt waren in der größten Bestürzung. Sie berieten sich augenblicklich untereinander und stimmten nach vielen Meinungsverschiedenheiten endlich darin überein, daß es, ehe man zum äußersten schreite, am geratensten sei, das zu beweisen, was der Gefangene nicht bekennen wolle. So stand denn ein sehr ehrwürdiger Scheik auf, in weite grüne Gewänder gekleidet, mit einem langen, weißen Barte und einem Turban wie der Turm zu Babel. Der Ruf seiner Heiligkeit verschaffte ihm allgemeine Stille, während er ein langes Gebet sprach, worin er Allah und den Propheten bat, alle gotteslästerlichen Juden und Giaurs zuschanden zu machen und Worte der Wahrheit aus dem Munde frommer Männer strömen zu lassen. Und nun rief der ehrwürdige Scheik alle Zeugen gegen David Alroy auf. Augenblick trat Kisloch der Kurde vor, und als er auf eine Erhöhung gestiegen, zog der Kadi von Bagdad aus einem Samtbeutel eine Rolle und las eine Aussage ab, in welcher der ehrwürdige Kisloch bezeugte, daß er den Gefangenen David Alroy zuerst in den Trümmern eines gewissen Ortes in der Wüste, dem Schlupfwinkel der Räuber, deren Oberhaupt Alroy gewesen, kennen gelernt habe. Daß er, Kisloch, damals ein angesehener Kaufmann gewesen und seine Karawane von diesen Räubern geplündert, er selbst aber gefangen genommen worden sei. In der zweiten Nacht seiner Einkerkerung sei Alroy ihm in der Gestalt eines Löwen erschienen und in der dritten in der eines Stieres mit feurigen Augen. Er könne sich stets verwandeln. Er rufe oft Geister herbei. Endlich in einer furchtbaren Nacht sei Eblis selbst mit einem großen Gefolge gekommen, habe Alroy mit dem Zepter Salomons Ben David beschenkt, und am nächsten Tage habe Alroy sein Panier aufgerichtet und bald nachher Hassan Subah und dessen Seldschuken mit sichtbarem Beistande vieler schrecklichen Dämonen gemordet.

(Schluß folgt.)

Fechten.

Hakoah (Graz) gegen Hakoah (Wien). Die Grazer Fechter sind bereits in Wien eingetroffen und wurden von einigen Herren der Fechtsektion der Hakoah im Bahnhof empfangen. Zwei Fechter der Grazer Mannschaft beteiligen sich heute bei den im Wr. Athletiksportklub stattfindenden Konkurrenzen um die Meisterschaft von Oesterreich. Montag abends treten die Grazer der Mannschaft der Wiener Hakoah entgegen. Die Kämpfe finden Montag abends im Klubheim der Hakoah, 1. Bez., Wiesingerstraße 11, statt und beginnen, da ein Teil der Gäste noch am selben Abend abreisen muß, pünktlich um 8 Uhr. Zuschauer willkommen.

Zu den Meisterschaften von Oesterreich, die heute stattfinden, entsendet die Fechtsektion der Hakoah eine Reihe ihrer Fechter. Da derzeit noch nicht bekannt ist, welche Fechter des In- und Auslandes an den Konkurrenzen teilnehmen, ist auch noch kein Urteil über die Aussichten der Hakoahner möglich.

Leichtathletik.

Championat der Streckenläufer. Dieses Laufen über 25 Kilometer findet heute im Rahmen der Mittelschülerwettbewerbe des W. A. C. mit Start und Ziel auf dem W. A. C.-Platz statt und verspricht nach der Qualität der eingelaufenen Nennungen einen hochinteressanten Verlauf. Als aussichtsreichste Bewerber müssen nach ihren bisherigen Leistungen Franz (Hertha), Brunsen (Göc) und Kühnel (Wacker) gelten.

Radfahren.

Bahnrennen finden heute und morgen in Hernals statt. Das Programm der Pfingstfeiertage umfaßt die nachstehenden Konkurrenzen: Pfingstsonntag: Begrüßungsfahren für Amateure. Wertungsfahren über 100 Runden für Berufsfahrer. Großer Pfingstpreis für Amateure hinter Schrittmachermotoren über 50 Kilometer. Schrittmacherrennen über 5 Kilometer. Vorgabefahren für Amateure. Pfingstmontag: Eröffnungsfahren für Amateure, 3 Kilometer. Hauptfahren für Amateure, 3 Kilometer. Australisches Ausscheidungsrennen für Berufsfahrer. Stundenrennen mit Motorführung für Berufsfahrer. Entschädigungsfahrten für Amateure. Prämienwertungsfahren über 90 Runden für Berufsfahrer. Trostfahren für Berufsfahrer. Folgende Ausländer gehen an den Start: Süßmilch (Dresden), Pawke (Berlin), Hildebrand (Troppau). Der Beginn ist an beiden Tagen für 3 Uhr nachmittags festgesetzt.

Touristik.

Jüdischer Touristenverband.

Die erste ordentliche Generalversammlung des J. T. V. fand am 16. d. statt und nahm einen sehr würdigen Verlauf. Herr Dr. Klaber berichtete kurz über die Tätigkeit der provisorischen Leitung, dann wurden die Wahlen vorgenommen, die folgendes Ergebnis zeitigten: Obmänner: Dr. Arnold Karplus, Ing. Fedor Ackermann, Jacques Salzer; Schriftführer: Richard Gaensler, Hugo Deutsch; Kassier: Treuer; alpiner Referent: Ernst Raubitschek; Jugendreferent des Zionistischen Landeskomitees: Dr. Isidor Klaber; Beiräte: Dr. Otto Lichtwitz, Max Fuchs.

In das Schiedsgericht wurden gewählt: Dr. Heinrich Schiffmann, Dr. Hugo Kurzmann, Erwin Schwarz. Als Kassarevisoren wurden bestellt: Ing. Kirschmann, Franz Heller.

Es sprachen noch die Herren Ing. Ackermann, Karp, Salzer, Stengel, Heller, Gaensler, Engel und Dr. Lichtwitz über die Ziele des J. T. V.

Die Vereinigung der jüdischen Touristenvereine, respektive Vereinssektionen, zu einem Verband und die damit verbundene Schaffung eines Zentrums aller jüdischen Touristen war schon lange eine Notwendigkeit. Die Vereine, respektive deren Sektionen, die Touristik betreiben, waren einzeln zu schwach, um ihre Ziele, das sind hauptsächlich: a) Ausbildung von Führern, b) Errichtung von Unterkunftsstätten, c) Erreichung von Begünstigungen bei Aemtern, Eisenbahnen und Dampfschiffen usw., d) Gewinnung der noch nicht organisierten jüdischen Touristen und last not least Erziehung der jüdischen Jugend zu volksbewußten, aufrechten Juden und die Natur liebenden Touristen, rasch und gründlich erreichen zu können. Diese Ziele hofft der J. T. V. durch Zusammenfassung aller jüdischen Touristen rascher und sicherer zu erreichen. Aufopfernde Arbeit und eiserner Fleiß jedes einzelnen sind die Vorbedingungen, damit der Verband auf seinem Wege zum Erfolg rasch fortschreite.

Der J. S. C. Menorah hat eine Touristensektion ins Leben gerufen. Damen und Herren, die der Sektion beitreten wollen, mögen sich am Donnerstag von 8 Uhr abends an im Klubcafe Viktoria, 7. Bez., Stiftgasse, bei Herrn Klauus anmelden.

Turnen.

Die Turnwarte sämtlicher Makkabi-Vereine werden dringendst gebeten, wegen Besprechung der Teilnahme an dem Turn- und Sportfest in Znaim sich Freitag den 25. d. zuverlässig um 8 Uhr im Lokal des Makkabi, 9. Bez., Liechtensteinstraße 20, einzufinden.

Zehnjähriges Gründungsfest des Makkabi (Lundenburg). Am 6. d. feierte der Lundenburger Makkabi das Jubiläum seines zehnjährigen Bestandes mit einem wohlgelungenen Turnfest. Im edlen Wettbewerb betätigte sich am Hochbarren der Bruderverein Makkabi (Brünn), dessen Musterriege die schwierigsten Uebungen meisterte und dadurch allgemein auffiel. Großen Beifall erntete die Hochreckriege des Makkabi 10 (Wien), deren Leistungen wirklicher Akrobatik ähnelten. Hierauf fand ein Festabend statt, an dem zahlreiche Brüderklubs und andere jüdische Vereine durch Delegationen vertreten waren.

Lawn-tennis.

Im internationalen Cottage-Turnier unterlag der Hakoahner Ehrenreich gegen den österreichischen Meister Kinzl 2:6, 2:6.

Aus den Vereinen.

Achtm. Heute um halb 2 und halb 4 Uhr Freundschaftsspiele mit zwei Mannschaften gegen City auf dem Rudolfsheimer-Platz (Linie 57, 59, 60 und L-Wagen). Folgende Spieler haben sich um 1 Uhr, respektive 3 Uhr im Gasthaus Malek, 14. Bez., Braunhirschengasse 15, zwecks Umkleidens einzufinden: Schwarz, Knoll, Lorber 1, Landau, Kreisler, Wieselmann 1 und 2, Izso, Altmann, Ladenbacher, Rosenberg, Münzer, Wertheimer, Unger 3, Günsberg, Stern, Schächter, Löffler, Feuchtbaum, Fischer, Rosner, Nachmann, Fell, Lacher, Lorber 2, Grünfeld.

Adir. Heute um halb 2 Uhr Wettspiel der ersten Mannschaft auf dem Sturm 14-Platz gegen Neptun-Jungmannschaft. Treffpunkt 12 Uhr beim Ferdinands-Kino. Aufstellung: Schöller; Vogl, Schreiber 1; Ginsberg, Teitelbaum, Bannet; Weiß, Puterklej, Adler, Pisk, Straßberg. Ersatz: Herzfeld Heller, Löw. Reiseleiter Balaban, Jäger. Morgen Wettspiel der ersten Mannschaft um 3 Uhr auf demselben Platz gegen Sturm 14-Jungmannschaft. Treffpunkt halb 2 Uhr Ferdinands-Kino. Aufstellung: Schöller; Vogl, Schreiber 1; Haber, Teitelbaum, Weik; Bannet, Puterklej, Adler, Pisk, Herzfeld. Ersatz: Straßberg. Reiseleiter: Balaban, Jäger.

Achduth. Morgen Freundschaftsspiel mit zwei Mannschaften gegen Bar Kochba auf dem Sturm 14-Platz. Treffpunkt der Reserve um 8 Uhr, der Ersten um 9 Uhr beim Konzertsalon Brigitta. Mittwoch um halb 8 Uhr Ausschußsitzung im Vereinsheim, 2. Bez., Obere Donaustraße 65, Tür 4.

Hakoah-Jungmannschaft. Morgen, halb 3 Uhr, Wettspiel gegen Baumgartner Hakoah: Oppenheim; Probst, Hirschl; Deutsch, Posauer 2, Neubauer 2; Dosser, Drucker 2, Posauer 3, Wurmbrand, Wiener. Ersatz: Taube, Karl, Thatenfeld.

Haschilon. Talentierte junge Spieler, die unserem Verein beitreten wollen, mögen ihre Adressen an L. Schleuder, 2. Bez., Große Sperlgasse 8, Tür 33, bekanntgeben.

Jüd. S. C. Jugendbund. Neuwahlen: Obmänner: Pais, Lauer; Kassiere: Teich, Wolf; Schriftführer: Wittels, Kovasz; Sektionsleiter: Muschel, Lauser.

Sport-Briefkasten.

Bar Kochba. Zuschriften, die nicht mit der Vereinsstampiglie versehen sind, gelangen nicht zur Veröffentlichung.

Automobilismus.

Das Derby der Motorräder.

Italienisch-englisch-amerikanischer Sieg.

Kodric (Garelli) Sieger und beste Zeit des Tages. — Schmidt (Harley Davidson) Sieger der unbeschränkten Klasse. Delmar (Sunbeam) bei den Senioren. — Dirtl (Zenith J. A. P.) beste Rundenzeit aller Konkurrenten.

Die große Schlacht auf der Landstraße, die erste Oesterreichische Tourist Trophy der Motorräder, ist geschlagen. Jetzt weiß man es, woran man ist. Man kennt sie nun, die Vorwärts- und Rückwärtssieger, die Preisgekrönten, und jene, die „ferner liefen", die Durchgestandenen, und die am Wege starben. Und kann sich, wenn man gerade Lust hat, seinen Vers darauf machen. Er wird beispielsweise dahin lauten, daß die hierzulande so eifervoll verfochtene „England, England über alles"-Theorie" ein leeres Gewäsch ist. Gerne zugestanden, das Inselreich versteht sich ganz fabelhaft auf den Krafträderbau, indes, auch andere Länder haben brave Kinder, zweirädrige nämlich, mit einem Motor darin. So z. B. Amerika, Italien und Deutschland, die sich diesmal mit England in die Siegeslehren teilen. In Italien ist die berühmte Garelli beheimatet, die mit dem Sieg in der Juniorenabteilung in der Allerbestzeit des Tages den wertvollsten Vogel der T. T. abschoß, aus den Vereinigten Staaten stammt die Harley Davidson, die, eine Maschine am Start, eine am Ziel, unter den ganz großen Maschinen triumphierte, in Deutschland endlich kam und kommt die Mabeco zur Welt, ein neues, an die Indian anklingendes Modell (acht Ventile für zwei Zylinder), Zweitplacierte der Senioren und Drittschnellste überhaupt. Freilich, quantitativ genommen, ist der englische T. T.-Erfolg der stärkste und eindrucksvollste. Sunbeam, die Permanenz- und Gewohnheitssiegerin der Saison 1922, erfocht einen glänzenden Sieg in der Senioren T. T. und belegte überdies den zweiten, dritten, fünften und sechsten Platz, wodurch sie auch den Teampreis einheimste.

Die Preisverteilung, die Schlußbilanz unserer ersten Tourist Trophy der Motorräder, kam also durchaus erwartungsgemäß. Dem Fachmann gab sie keinerlei Anlaß zum Wundern, dem Laien keinen zum Staunen; der unverbesserliche Anglomane allein ist total aus dem Häuschen. Man denke: Eine Garelli gewinnt die T. T., schlägt mit ihren noch nicht 350 Kubikzentimeter nahezu dreimal so „gehaltvolle" Maschinen und leistet sich mit einer Gesamtfahrzeit von vier Stunden, 17 Minuten, 55 Sekunden, die beste Zeit aller Gestarteten. Gewiß: Der Vergleich der Maschinen nach ihrem Zylinderinhalt hinkt. Hinkt ganz bedeutend. Denn die Garelli ist ein Zweitakter, die Harley Davidson Viertakter, Garelli ein ausgesprochener „Hochtourist", Harley Davidson eine Konstruktion mit mittlerer Drehzahl. Immerhin ist und bleibt diese T. T. ein beredtes Plaidoyer für den Abbau des Zylinderinhaltes im allgemeinen und dem Bau von Zweitaktmotoren im besonderen.

Die Straßen des Brettenfurter Circuits (mehr Schande als Landstraßen) waren ganz darnach angetan, unserer ersten Tourist Trophy den Titel und Charakter einer Zerreißprobe aufzudrücken. Es war eine Hetzjagd, wie sie maschinen- und menschgermürbender kaum gedacht werden kann, und welcher Motor, bezw. Rad, die 300 Kilometer Distanz in einem Durchschnittstempo von 60 bis 80 Kilometer störungs- und defektlos durchgestanden hat, darf sich rühmen, von guten, nein, von besten Eltern zu sein. Insoferne verdankt das Konsumentenpublikum, falls vorhanden, der ersten heimischen T. T. gar wertvolle Fingerzeige, welche Motorradmarken, bezw. Modelle, unseren Gegenwartsstraßen gewachsen sind. Allein auch das Tempo, das die unterschiedlichen Teilnehmer anschlugen, darf keineswegs quantite negligeable bei Einschätzung der Markenqualitäten sein. Mit wachsender Geschwindigkeit nimmt naturnotwendig auch die Beanspruchung des gesamten maschinellen Organismus zu, zumal auf so schlechten Straßen, wie jenen der T. T. Ist also das 100 Kilometer-Tempo auch an sich (für Sportler und Touristen) ebenso unverwendbar als überflüssig, ja sogar, da es unnütze Gefahren heraufbeschwört, in gewissem Sinne schädlich, kann es andererseits für den Privaten oder industriellen Nutznießer der T. T. nicht ganz gleichgültig sein, wie viele Stunden, Minuten und Sekunden, der glückhafte T. T.-Absolvent für seinen 300 kilometrigen Parforceritt aufzuwenden genötigt war.

England, Deutschland, Italien, Amerika — dies die Länder, die die Siegermarken stellten — sind somit, die T. T. hat es deutlich genug erwiesen, gewissermaßen die vier Motorrad-Kulturstaaten der Welt. Ob sie wohl aus unserer T. T. werden lernen wollen? Mit nichten! Schon deshalb nicht, weil die Republik Deutschösterreich, wie sie heute ist, für sie als Exportland nur ganz begrenztes Interesse hat. Unsere Kaufkraft für kostspielige Importmaschinen ist nahezu Null, und die Hypertrophie an ausländischen Motorradvertretungen kann und darf nicht darüber hinwegtäuschen, daß jene unserer Landsleute, die willens und in der Lage sind, für ein zweirädriges Volksauto, letzten Endes doch nur eine Schönwettermaschine, 30 bis 50 Millionen auf den Tisch zu legen, praktisch kaum in die Wagschale fallen. Wenn schon, denn schon, so sagen sich unsere Benziniker in spe. Wenn ich ein Kapital von 30 Millionen opfere, um mich auf eigene Räder zu stellen, dann sollen es deren viere sein und keines weniger. Gegen diese landläufige Auffassung lassen sich allerhand Einwände erheben. Zunächst: Garagierung, Steuer und Benzinverbrauch — drei gewichtige Posten im automobilistischen Haushalt, die für den Motorradfahrer eine nur untergeordnete Rolle spielen.

Um aber wieder zur T. T. zurückzufinden. Die Engländer, Amerikaner und Italiener wollen von ihr nichts lernen, die Oesterreicher hinwieder können es nicht, dieweil Oesterreich dermalen, von Hilfs- und Leichtmotorrädern abgesehen, den Kraftradbau völlig ad acta gelegt hat. Nur bei Puch in Graz, der Pionierfabrik auf dem Gebiete des Motorrades, unternimmt man neuerdings wiederum (ziemlich schüchterne) Versuche, den Motorradbau in die Wege zu leiten, vorerst durch Erzeugung einer Ganzleichtmaschine im Zweitakt, also keines T. T. geeigneten Modells.

Das alles sind natürlich nur Nebenbemerkungen. Eine großangelegte T. T., wenn auch in einem Lande ohne einschlägige Industrie veranstaltet, bleibt auf alle Fälle ein nützlich Ding, insoferne nämlich, als sie Leben in die Bude bringt, dem Motorsport neue Impulse verleiht und die Welt daran erinnert, daß unser Wien „niemals nicht" untergeht.

Wer hat geführt?

In der ersten Runde führte Karner vor Dirtl und Doktor Felledy; in der zweiten Runde Karner vor Schmidt, Dirtl und Roßner; in der dritten Runde Schmid vor Roßner und Schuster; in der vierten Runde Schuster vor Roßner und Kodric; in der fünften Runde Schuster vor Roßner und Kodric; in der sechsten Runde Roßner vor Kodric, Schuster und Karner; in der siebenten Runde Kodric vor Roßner, Schuster und Karner; in der achten Runde Kodric vor Roßner, Karner, Delmar, Nadherny und Beledy; in der neunten Runde Kodric vor Roßner und Karner; in der zehnten Runde Kodric vor Karner, Roßner und Manetti; in der elften Runde Kodric vor Karner, Roßner, Schmidt und Schuster; in der zwölften Runde Kodric vor Karner, Roßner und Högl; in der dreizehnten Runde Kodric vor Karner, Roßner und Högl; in der vierzehnten Runde Karner vor Kodric, Roßner, Schmidt, Delmar und Beledy.

Wie der Einlauf erfolgte: 1. Kodric (Garelli) 4:17:55; 2. Schmidt (Harley Davidson) 5:15 später; 3. Roßner (Mabeco) 1:56 später; 4. Delmar (Sunbeam) 5:21 später; 5. Feledy (Sunbeam) 2:57 später; 6. Manetti (Garelli) 23 später; 7. Zieserl (Sunbeam) 3:2 später; 8. Mayer (A. B.½ C.½) 9:56 später); 9. Kraus (Sunbeam) 10:42 später; 10. Nadherny (Sunbeam) 2:27 später; 11. Temple (Douglas) 4:55 später; 12. Dirtl (Zenith J. A. P.) 7:4 später; 13. Knapp (Humbec) 14:22 später. Der Zeitunterschied zwischen 1. und 13. betrug 1 Stunde 7 Minuten 30 Sekunden.

10 Kilometer-Weltrekord auf Chiribiri.

Im Autorennen von Cremona.

Das vorwöchige Automobilrennen zu Cremona wurde zu einem sensationellen Erfolge für die auch in Oesterreich bestbekannte italienische Kleinwagenmarke Chiribiri. An dem Wettbewerbe nahmen eine ganze Reihe bekannter Marken, darunter auch zwei Chiribiri-Wagen in der Kategorie mit 1500 ccm teil. Der Chiribiri belegte auf gleichnamigem Fabrikat den zweiten Platz in seiner Kategorie, wobei er nur um wenige Sekunden länger fuhr als der Sieger Antonio auf O. M.

Eine wahrhaft sensationelle Leistung aber vollbrachte der bekannte italienische Rennstar Ramasotto, dem es am Volant seines 1500 ccm-Wagens gelang, die schnellste Runde des Tages in einem Stundentempo von 132·926 Kilometer zu absolvieren und mit einer Geschwindigkeit von über 161 Stundenkilometer einen neuen

TRAUTMANNSDORFER FAHRZEUGGESELLSCHAFT
D.S.H. Leichtmotorräder 1 u. 1½ PS D.S.H. Leichtmotorrad Fahrgestell
HUMBER MOTOR-RADER
Die englische Weltmarke Konkurrenzlose Preise
Generalvertretung:
WIEN, V., WIEDNER HAUPTSTR. 91
Telephon Nr. 51-3-16

Benzin—Benzol
von 690° bis 750° (fass- und kannenweise) zu Original-Fabrikspreisen 7515
Offizielle Benzin- u. Oelstation
IGNAZ PREIS
Wien IV., Freihaus, 6 Hof. Tel. 51390

I. Oesterr. Tourist Trophy
13. Mai — 300 Kilometer
A. B. C.
das *weltbekannte englische Motorrad* startete kürzlich in der *Oesterreichischen Tourist Trophy* (Fahrer Franz Mayer) und absolvierte die gesamte Strecke *defektlos* in *vorzüglicher Zeit.* Dieses glänzende Debüt in einem so schwierigen Langstreckenrennen spricht selbst für die hervorragende Qualität.
Zu besichtigen bei der Generalvertretung:
Alois Schasche, Wien IV.,
Möllwaldplatz 5 7524

zu größeren Kurssteigerungen. Sehr fest tendierten Eisenwerte. Der gemischte Markt lag uneinheitlich, Holzwerte waren gesucht. Die Schlußtendenz war zuversichtlich.

Schlußkurse: Ung. Kredit 44.000, Oesterr. Kredit 14.900, Britisch-Ung. Bank 7100.—, Salgo Kohlen 104.500.—, Rimamuranyer 28.650.—, Südbahn 15.750.—, Staatsbahn 99.500.—, Gran-Szaszvarer 65.000.—, Oberungarische Kohle 112.000.—, Drasche-Ziegel 40.250.—, Ungarische Allg. Kohle 362.000.—, Urikany Kohlen 200.000, Adria 91.000, Clotilde chem. Fabrik 18.000, Ung. Eisenbahnverkehr 34.250.—, Anglobank —.—, Verein. Holz 1900.—, Koburg 12.500.—, Spodium 35.250.—.

Die Devisenkurse.

Berlin, 15. Mai. (Devisenkurse.) — Amsterdam 16.458.75 (17.955.—), Belgien 2419.93 (2618.43), Christiania 6882.75 (7650.82), Kopenhagen 7905.18 (8608.42), Stockholm 11.196,93 (12.069.75), Italienische 2059.83 (2254.35), London 195.260.62 (212.467.50), New-York 42.194.25 (45.885.—), Paris 2807.96 (3037.38), Schweiz 7640.85 (8079.75), Spanien 6458.81 (6683.25), Wien 60.34 (63.24), Prag 1266.82 (1321.68), Budapest 8.10 (8.10), Sofia 338.15 (352.11), Belgrad 444.88 (465.83).

Berlin, 15. Mai. (Notenkurse.) — Noten Dollar 42.244.10 (44.638.10), Pfund 194.801.75 (208.726.85), Italienische 2059.80 (2204.45), Polnische 87.— (91.75), Tschechoslowakische 1281.75 (1319.65), Oesterr. gestempelte 59.85 (61.05).

Prag, 15. Mai. (Devisenkurse. — Mitgeteilt vom Bankamte des tschecho-slowakischen Finanzministeriums.) — Berlin*) 7.60 (6.95), Zürich 599.75 (599.75), Paris 220.75 (219.25), London 155.— (155.75), New-York 33.80 (34.10), Belgrad 35.25 (35.62½), Bukarest —.— (—.—), Wien* 4.60 (4.59), Warschau*) 6.52½ (6.62½), Agram —.— (—.—), Budapest*) 63.— (63.—), Jugoslawische 36.25 (36.75), Oesterreichische gestempelte Krone 4.60 (4.59), Polnische 6.55 (6.55), Ungarische 59.— (55.—).

*) Für 10.000.

Budapest, 15. Mai. (Kurse der Devisenzentrale.) — Amsterdam 2040 bis 2100, Bukarest 25.50 bis 27.50, Kopenhagen 980 bis 1010, Christiania 858 bis 888, London 24.150 bis 24.750, Berlin 0.12 bis 0.14, Italien 255.— bis 265.—, Paris 346.— bis 356.—, Prag 155.50 bis 161.50, Stockholm 1388 bis 1438, Zürich 945 bis 975, Wien 0.0725 bis 0.0755, Sofia 41.50 bis 43.50, Belgrad 54.50 bis 56.50, New-York 5220 bis 5370, Warschau 0.1160 bis 0.1280, Brüssel 298 bis 308.

Agram, 15. Mai. (Devisen.) Wien 0.1347½ bis —.—, Berlin 0.215 bis —.—, Budapest 1.82 bis —.—, Bukarest —.— bis —.—, Italien 469.50 bis —.—, London 445.— bis —, New-York 9500.— bis —.—, Paris 632.50 bis —.—, Prag 286.— bis —, Sofia —.— bis —.—, Schweiz 1730.80 bis —.—, Brüssel —.— bis —.—, Warschau —.— bis —.—, Amsterdam —.— bis —.—, Stockholm —.—.

Belgrad, 15. Mai. (Devisenkurse.) London 441.50 bis —.—, Paris 663.50 bis —.—, New-York 9550.— bis —.—, Genf 1727.50 bis —.—, Saloniki —.— bis —.—, Mailand 468.— bis —.—, Prag 285.50 bis —.—, Berlin 0.220 bis —.—, Wien 0.1352 bis —.—, Bukarest 46.— bis —.—, Sofia 74.— bis —.—, Budapest 1.80 bis —.—, Brüssel 540.— bis —.—, Amsterdam 3737.50 bis —.—, Warschau —.— bis —.—.

Amsterdam, 15. Mai. (Devisenkurse.) London 11.83 bis 11.83½, Berlin 0.0058 bis 0.0058½, Paris 16.97 bis 17.02½, Schweiz 46.02½ bis 46.10, Wien 0.0035½ bis 0.0036½, Kopenhagen 47.90 bis 48.10, Stockholm 68.— bis 68.20, Christiania 41.90 bis 42.10, New-York 255.— bis 255.25, Brüssel 14.62½ bis 14.67½, Madrid 38.90 bis 39.—, Italien 12.45 bis 12.55, Budapest —.— bis —.—, Helsingfors —.— bis —.—, Prag —.— bis —.—.

Warschau, 15. Mai. (Devisen.) Berlin 1.06, London 18.765.—, New-York 47.520.—, Prag 1425.—, Wien 0.65.

New-York, 15. Mai. (Devisen.) London 462.625, Paris 663.50, Berlin 0.22.75, Mailand 490.75, Zürich 1803.—, Kopenhagen 1879, Stockholm 2662, Christiania 1642, Amsterdam 3900.—, Prag 298.—, Wien 0.14.125, Budapest 1.93, Bukarest 47.625, Warschau 0.20.50, Madrid 1523.—, Helsingfors 276.—, Brüssel 573.25, Kanada 1²⁰/₃₂ unter pari, Brasilien 9575, Argentinien 3600, Belgrad 104.25.

Sportblatt der Wiener Morgenzeitung

weilt, tritt die Reise von Prag nach Wien Freitag früh an, so daß die Mannschaft Freitag nachmittags um halb 3 Uhr auf dem Franz-Josefs-Bahnhof eintrifft. Auf dem Bahnhof ist für einen großen Empfang durch die Gastgeber vorgesorgt und ist es wohl als sicher anzunehmen, daß sich zahlreiche Sportenthusiasten am Bahnhof einfinden werden, um dort die populären Gäste zu begrüßen.

Für Freitag abends ist, falls es das Wetter gestattet, eine Spazierfahrt in den Prater vorgesehen. Sehr reichhaltig ist das Programm für Samstag. Um 9 Uhr vormittags findet ein Ausflug nach Schönbrunn statt, von wo dann die Engländer in ihren Autos direkt ins Rathaus gelenkt werden. Dortselbst werden sie vom Bürgermeister empfangen. Dem Empfang wird sich eine Besichtigung des Rathauses anschließen. Der Nachmittag ist der Ruhe gewidmet. Um 6 Uhr findet dann das mit Spannung erwartete Wettspiel statt. Es wird schon jetzt darauf aufmerksam gemacht, daß das Wettspiel auf die Minute pünktlich beginnt, so daß die Begrüßung, photographische Aufnahme usw. schon um dreiviertel 6 Uhr ihren Anfang nehmen. Dadurch wird es möglich sein, das Wettspiel noch vor Eintritt der Dunkelheit zu beendigen. Um den Aufmarsch des Publikums auf einen größeren Zeitraum zu verteilen, findet vor dem Engländerspiel das Meisterschaftstreffen der Reservemannschaften von Rapid und Hakoah statt. Dieses Spiel beginnt präzise einviertel 5 Uhr. Am Abend findet dann zu Ehren der Gäste in den Prachträumen des Kursalons das große Bankett statt. Am Sonntag vormittags, werden die Engländer noch einen Ausflug in die Umgebung Wiens machen. Vorgesehen sind: Kobenzl und Kahlenberg. Nach dem Mittagessen erfolgt die Abreise der Gäste nach Budapest.

Das Wettspiel des Westham United dürfte nicht nur zu einem sportlichen, sondern auch zu einem gesellschaftlichen Ereignis allerersten Ranges werden. Auf die Einladung des Sportklubs Hakoah haben bereits folgende Persönlichkeiten ihr Erscheinen in sichere Aussicht gestellt: Bundespräsident Hainisch, Bürgermeister Reumann, Vizebürgermeister, Gemeinderat Polizeipräsident Schober, Hofrat Dr. Viktorin, zahlreiche Nationalräte und Würdenträger der Gemeinde sowie Vertreter des Bundesministeriums für Heerwesen. Selbstverständlich ist, daß sowohl der englische Gesandte als auch der Konsul mit zahlreichen Herren der Gesandtschaft und der hiesigen englischen Kolonie bei ihren Landsleuten auf der Hohen Warte erscheinen werden. Auch die Führer des jüdischen politischen und geistigen Lebens werden bei dem sportlichen Ereignis anwesend sein.

Um den Andrang bei den Kassen zu vermeiden, werden die Besucher ersucht, sich auch die Stehplatzkarten im Vorverkauf zu beschaffen.

SPORTPLATZ HOHE WARTE

Pfingstsamstag den 19. Mai, präz. 6 Uhr nachm.

Westham-United — Hakoah

(erstkl. engl. Professionalmannschaft).

vorher

Rapid-Reserve — Hakoah-Reserve

(Meisterschaft)

Schluss des Vorverkaufes Freitag abends

Westpolnischer Brief.

Bielitz, 6. Mai.

Anläßlich des polnischen Nationalfeiertages fanden am 3. Mai zugunsten des polnischen Fußballverbandes einige Spiele statt, die ungeheures Interesse erregten. In allen Spielen ging es um mehr als um Punkte oder Meisterschaftsehren. Es ging um die Hegemonie in der heimischen Sportgemeinde, um die Vorherrschaft langjähriger Rivalen. In der jüdischen Sportwelt wurde das Spiel Makkabi—Jutrzenka mit Spannung erwartet. Tausende Zuschauer kamen, um dem Kampf um die Vorherrschaft im jüdischen Sporte Krakaus beizuwohnen. Jutrzenka war lange Jahre für Makkabi kein ernster Rivale, erst in der letzten Zeit konnte Jutrzenka die Oberhand gewinnen. Die Niederlage im letzten Meisterschaftstreffen trug Makkabi auch die Zweitklassigkeit ein. Makkabi hatte also allen Grund Revanche zu nehmen. Tatsächlich gelang es ihm auch, Jutrzenka 1:0 zu schlagen. Der Sieger stellte die weitaus bessere Mannschaft und überragte technisch und taktisch den erstklassigen Rivalen. Als es Makkabi gelang, das siegbringende Goal zu erzielen, wollte der Jubel kein Ende nehmen. Nicht geringeres Interesse fand das Spiel Krakowia—Wisla. Krakowia wurde bekanntlich von Wisla in der Meisterschaft geschlagen. Allgemein wurde angenommen, daß Krakowia imstande sein wird, die derzeit außer Form befindliche Wisla zu bezwingen. Nach ebenbürtigem Spiel endete aber der Kampf 1:1. Auch in Bielitz ging es lebhaft zu. Als Attraktion ging schon am 1. Mai das Spiel B. B. S. V.—Hakoah vor sich. Der jüdische Verein unterlag unverdient 3:1. Er kämpfte mit Ambition und Aufopferung, das Glück war ihm jedoch nicht hold. Am 3. Mai fand das Retourspiel statt. Hakoah konnte das Spiel sicher 2:1 für sich entscheiden. Sturm spielte gegen die zweitklassigen B Lipnik und gewann unverdient 2:0.

Bei einer Temperatur, die das Spielen zur Qual machte, kamen die für Sonntag festgesetzten Meisterschaftsspiele zur Austragung. Demgemäß litt auch die Qualität des Gebotenen. Krakowia empfing den B. B. S. V. und schickte ihn mit einer Packung von 7:0 heim. Die Bielitzer spielten herzlich schwach. Wisla besiegte Wawel 3:1 (1:0). Makkabi stellte zum Meisterschaftsspiel gegen Wawel 2 fast die komplette Reserve, die einen glücklichen 2:1-Sieg erringen konnte. In Bielitz hatte es Sturm mit Jutrzenka zu tun. Sturm, dem das Wasser bis zum Halse reicht, kämpfte mit grenzenloser Aufopferung, um die zwei wichtigen Punkte zu ergattern, es half ihm nichts. Jutrzenka konnte [illegible] durch diesen Sieg rückt der jüdische Verein an die dritte Stelle der Meisterschaftstabelle vor. Den ersten Punkt in der Meisterschaft vergab die Hakoah gegen B. B. 2. Die Hakoah-Mannschaft hatte viel schwere Spiele in einer Woche absolviert und war sichtlich erschöpft, überdies ließen alle Spieler Ambition vermissen, so daß der übrigens herzlich schwache Gegner das Spiel 2:2 unentschieden halten konnte. Kommenden Donnerstag findet das Städtespiel Bielitz—Kattowitz statt. Es ist die erste Begegnung polnischer Vereine mit den deutschen Klubs aus Oberschlesien.

E. Mückenbrunn.

(82. Fortsetzung.)

David Alroy.

Roman von **Disraeli** (Lord Beaconsfield).

Aus dem Englischen übersetzt von G. Unna.

So schaute sie, und als sie schaute, mußte sie unwillkürlich diesen Anblick, der wie das Grab aller Leidenschaften des Menschengeschlechtes erschien, mit dem unvergleichbaren Glanze jenes begeisternden Schauspiels vergleichen, das Bagdad bei der Feier von Alroys Vermählung darbot. Wie verschieden war damals ihre Lage gegen jetzt und wie glücklich! Die einzige Schwester eines treu ergebenen Bruders, des Herrn und Eroberers von Asien; die Gattin seines siegreichsten Befehlshabers, eines Mannes, der all ihrer Tugenden wert war und dessen jugendliche Tapferkeit ein Diadem auf ihre Stirn gesetzt hatte. Für Mirjam hatte ihre hohe Stellung weder Sorge noch Verbrechen gebracht. Man könnte sagen, ihre Mildtätigkeit gewann nur dadurch an Ausdehnung, ihre Menschenliebe an Macht, sich zu betätigen. Sie konnte sich selbst in dieser ernsten Stunde der schärfsten Selbstprüfung, das reine Wesen konnte sich bei all ihrer Bescheidenheit, Demut und Zerknirschung nicht anklagen, daß sie ihre Unterwerfung gegen Gott oder ihre Pflichten gegen ihre Nebenmenschen auch nur einen Augenblick vergessen habe. Wenn sich aber ihre Gedanken dann wieder zu dem Wesen wandten, von dem sie sich eigentlich nie entfernt hatte, und wenn sie seiner gedachte und seines ganzen Lebens und all der tausend Vorfälle seiner Jugend, Geheimnisse für die Welt und nur ihr allein bekannt, die aber die Vorboten seines Ruhmes waren; und wenn sie nun an alle seine herrlichen Eigenschaften, an all seine innige Liebe, seinen Ruhm ohnegleichen und das ihn bedrohende Los dachte, da erzwangen sich ihre Tränen in schweigender Todesangst einen Weg über ihre bleichen und schwermutsvollen Wangen. Sie neigte ihr Haupt auf Bathsebas Schulter und die sanfte Beruna drückte ihre bebende Hand.

Der Mond ging unter, die Sterne wurden weißer und bleicher und einer nach dem andern erlosch. Jenseits der weiten Ebene des Tigris, dem Schauplatz des hochzeitlichen Prunkes, schimmerte der dunkelpurpurfarbene Horizont von einem glänzenden Streifen, weiß und orange. Das feierliche Gebet der Muezzin erscholl von den Minaretts. Jemand klopfte an die Tür. Es war Kaleb.

19.

Auf Kaleb gestützt und von einem Wächter, welcher Fackeln trug, begleitet, stieg Mirjam die dumpfen, zertrümmerten Stufen hinab, welche in den Kerker führten. Ihre Kräfte verließen sie, als sie an die Tür kam. Sie blieb stehen und lehnte sich an die alte, feuchte Mauer. Der Wächter und Kaleb gingen voraus. Sie vernahm Alroys Stimme. Diese war fest und sanft. Ihr Ton kräftigte sie. Kaleb schritt mit einer Fackel voran und hielt sie ihr vor die Füße, und als er sich herabbeugte, sagte er: „Mein Herr befahl mir, Euch zu bitten, guten Muts zu sein, denn er ist es."

Nachdem der Wächter eine Fackel in die Vertiefung der Mauer gestellt, entfernte er sich. Mirjam bat Kaleb, draußen zu bleiben. Dann faßte sie alle Kraft zusammen und trat in den furchtbaren Raum. Alroy war aufgestanden, um sie zu empfangen. Das volle Licht fiel auf sein Gesicht. Er lächelte. Mirjam konnte sich nicht länger halten. Sie stürzte vor und drückte ihn an ihr Herz.

„O, meine Teure, meine Geliebteste," flüsterte Alroy, „solch ein Wiedersehen läßt die Gefangenschaft vergessen!"

Die Schwester konnte nicht sprechen. Sie lehnte ihr Haupt an seine Schulter und schloß die Augen, um nicht zu weinen.

„Mut, geliebtes Herz, Mut", flüsterte der Gefangene. „O, ich bin ja glücklich!"

„Mein Bruder, mein geliebter Bruder!"

„Hätten wir uns gestern gesehen, so würdest du mich vielleicht verstört gefunden haben. Aber heute bin ich wieder ich selbst. Seit ich den Tigris überschritt, entsinne ich mich nicht, solch innere Ruhe empfunden zu haben. Ich habe süße Träume gehabt, teure Mirjam, Träume voll Trost und mehr als Träume. Der Herr hat mir verziehen, das glaube ich zuversichtlich."

„O, mein Bruder! Deine Worte sind voller Trost, denn siehe, auch ich habe geträumt, Träume voll Beruhigung. Seit deinem Falle ist mein Geist nie ruhiger gewesen."

„Wirklich? Dann bin ich sehr glücklich!"

„Sage mir das noch einmal, mein David, laß sie mich noch einmal hören, diese Worte des Trostes!"

„Es ist vollkommen wahr, meine teure Freundin. Ich spreche es nicht nur aus freundlicher Verstellung, um dir Freude zu machen. Denn wisse, in vergangener Nacht . . . ob nun der Herr seinen Zorn gewendet oder ob einige Prüfungen, von denen ich nicht sprechen, nie mehr an sie denken mag, für meine vielfachen Sünden mir Verzeihung erworben haben . . . aber es geschah, daß um diese Zeit, als mein Engel Mirjam ihre freundliche Botschaft sandte, ein Gefühl der Ruhe über mich kam, wie ich es mir schon lange ersehnt hatte. Ich fiel in einen Schlummer, tief und sanft, und statt jener wilden und wirren Vorstellungen, die während der letzten Zeit meinem Hirn entsprungen waren, wenn es ruhen sollte, statt der Bilder von Herrschaft und Verschwörung, der Szenen grimmigen Krieges und höhnender Liebe — stand ich an unserem heimatlichen Springbrunnen und pflückte Blumen mit meiner frühesten Freundin. Und als ich die blühenden Gefangenen um deine fliegenden Locken wand, da kam Jabastor, der große, beleidigte Mann, nicht mehr ernst und zürnend, sondern mit wohlwollenden Blicken und voll von Liebe. Und er sagte: „David, der Herr hat deine Glaubenstreue geschaut trotz der Finsternis deines Kerkers." Damit verschwand er. Geliebte Schwester, er sprach von einigen harten Versuchungen, denen ich durch Hilfe des Himmels widerstanden. Nichts mehr davon. Ich erwachte. Und horch! Noch hörte ich meinen Namen rufen. Voll meines Morgentraumes dachte ich, du seiest es, und antwortete: „Teure Schwester, bist du hier?" Aber niemand antwortete. Und als ich dann nachdachte, erkannte mein Gedächtnis jene schwirrenden Töne wieder, welche Alroy in Jabastors Höhle beriefen."

„Die Bathkol?"

„Ja, jener heiligen Botin. Ich bin voll Vertrauen. Der Herr hat mir verziehen. Glaube mir!"

„Ich kann nicht daran zweifeln, David. Du hast große Taten für Israel verrichtet. Niemand ist in diesen Zeiten gleich dir emporgestiegen. Bist du auch gefallen, so warst du jung und schweren Versuchungen ausgesetzt."

„Doch Israel, Israel! Wenn ich nicht fühlte, daß einst meinem Vaterland ein würdigerer Führer erstehen würde, das Herz bräche mir. Ich habe mein Vaterland verraten!"

(Fortsetzung folgt.)

Dem F. S. C. Menorah und dem F. S. C. Makkabäa ist es gelungen, die spielstarke Juniorenmannschaft des S. C. Makkabi (Ostrau) zu den Pfingstfeiertagen nach Wien zu verpflichten. Die Ostrauer, die als eine der stärksten Mannschaften der tschecho-slowakischen Republik gelten, erzielten in letzter Zeit bemerkenswerte Resultate. Sie schlugen unter anderem die äußerst spielstarke Reservemannschaft des S. C. Mor. Ostrava 5:1, die des Mähr.-Ostrauer S. C. 5:1, Hakoah (Witkowitz) 3:1. Da die Mannschaft hierher mit einigen Spielern der ersten und zweiten Mannschaft verstärkt ankommt, dürfte ein sehr schönes Spiel zu erwarten sein, um so mehr, als die heimischen Klubs in ihrer stärksten Aufstellung die Spiele bestreiten werden. Ort und Zeit der Spiele werden noch bekannt gegeben. Die jüdischen Sportler werden sicherlich die Gelegenheit wahrnehmen, durch den Besuch der Spiele die jüngeren jüdischen Vereine zu fördern.

Breuer, der beste Spieler des V. A. C., verließ Budapest und begab sich nach Proßnitz, um für den Makkabi tätig zu sein. Der Budapester jüdische Verein beabsichtigt, den Makkabi (Proßnitz) beim Jüdischen Fußballverband der Tschecho-Slowakei wegen Kapperei anzuzeigen. Ersterer behauptet, daß zwei Mitglieder der Proßnitzer in Budapest weilten und als Vertreter eines Bruderklubs auf das herzlichste aufgenommen wurden. Diese beiden Herren revanchierten sich für die genossene Gastfreundschaft damit, daß sie mehrere Spieler überreden wollten, nach Proßnitz zu kommen. Ihr Vorhaben gelang ihnen nur teilweise, da nur Breuer der Einladung Folge leistete.

Belgrad besiegte im Städtespiel Bukarest 3:2. Das Treffen fand in Belgrad statt.

Das Budapester Pfingstprogramm. Sonntag: W. A. C.—F. T. C., 1. F. C. Nürnberg—M. T. K. Montag: Westham United—M. T. K. und F. T. C. komb.

Winkler, der vom M. T. K. in die Schweiz zog und dort längere Zeit spielte, ist nach Budapest zurückgekehrt und dem B. T. C. beigetreten.

Deutsche Fußballer in Finnland. Als erste deutsche Fußballmannschaft nach dem Kriege wird der Sportklub Wacker, Leipzig, Ende Mai in Finnland spielen.

Boxen.

Hakoah (Ring- und Boxsektion). Heute Mittwoch um 7 Uhr abends im Trainingslokal, 1. Bez., Elisabethstraße 5, Vollversammlung. Tagesordnung: Bericht und Abrechnung über die Deutschlandreise, Eventuelles. — Schwimmsektion: Mittwoch: Gymnastik von 8 bis 9 Uhr Damen, von 9 bis 10 Uhr Herren. Badeanzug mitbringen! Donnerstag: von dreiviertel 7 Uhr bis dreiviertel 9 Uhr Dianabad. Samstag: zum Westham United-Match.

Frak Rose, der bekannte tschecho-slowakische Boxer, schlug in Rio de Janeiro Van Sanken in der 10. Runde knock out.

Leichtathletik.

Der österreichische Leichtathletikverband bringt am kommenden Sonntag vormittags die Meisterschaft der Streckenläufer über 25 Kilometer zur Austragung. Start und Ziel befinden sich auf dem W. A. C.-Platz.

Touristik.

Hechawer (Touristen- und Skisektion). Gruppe Neubau. Pfingsttour in das Gesäuse. Abfahrt Samstag. Führer: Erich Dhein. Anmeldung.

Young Jewish Sporting Club (Touristensektion). Pfingsttour: Schneeberg. Abfahrt Samstag den 19. um 7 Uhr 30 früh vom Südbahnhof nach Payerbach. Aufstieg durch die Enge—Baumgartnerhaus (Nächtigung)—Hochschneeberg—Damböckhaus—Fischerhütte—Kaiserstein—Klosterwappen. Abstieg durch den Krummbachgraben nach Kaiserbrunn. Rückfahrt Sonntag abends zwischen 7 und 8 Uhr von Payerbach. Führer: Gideon Kolb. Vorbesprechung morgen Donnerstag um halb 9 Uhr im Klublokal, 8. Bez., Alserstraße 15, Cafe Schlößelhof. (Diese Tour ist auch für Anfänger, jedoch ausdauernde Fußgänger ausgeschrieben.)

Aus den Vereinen.

Bar Kochba. Heute um halb 8 Uhr im Cafe „Magnet" Versammlung.

Borochow. Heute um halb 8 Uhr Ausschußsitzung im Cafe Kimmergut. Samstag um 8 Uhr außerordentliche Generalversammlung.

Hakoah (akad. Sekt.). Heute um 5 Uhr Training. Morgen um 7 Uhr Spielerversammlung und Ausschußsitzung. Ausgabe der Trainingskarten. Freitag um 8 Uhr Training.

Hazair. Heute, 8 Uhr, Leitungssitzung im Klubheim. Die Herren Wortmann, Dr. Stroh, Tysser, Sperling, Losch, Rindler, Jenö wollen bestimmt erscheinen. Zuschriften an Jenö Weisz, 2. Bez., Praterstraße 28—18, Tel. 60-3-90.

Hechawer. Fußballsektion: Heute auf dem Feuerwehr-Platz ab 5 Uhr Training. — Leichtathletiksektion: Heute ab 6 Uhr auf dem F. A. C.-Platz Damen- und Herrentraining. — Morgen im Wiener Ringcafe, 1. Bez., Stubenring 18, Gesellschaftsabend mit Vorträgen und Tanz.

Jüdischer S. C. „Jugendbund". Heute um halb 7 Uhr Mitgliederversammlung. Mitgliederaufnahme jeden Mittwoch und Samstag von 7 bis 9 Uhr im Cafe Augartenbrücke, 2. Bez., Untere Augartenstraße 2. Zuschriften F. Wittels, 2. Bez., Obere Donaustraße 45a, Tür 22.

Kadimah. Die Klubleitung gibt bekannt, daß sich unser Mitglied Herr Dr. A. Jacobowicz, 2. Bez., Heinestraße Nr. 30, bereit erklärt hat, als Klubarzt den Mitgliedern unentgeltlich zur Verfügung zu stehen. Alle Mitglieder, die im Zusammenhang mit dem Sportbetrieb Verletzungen erleiden, haben sich bei Herrn Frischler eine Anweisung zu holen. Außerdem wird bekanntgegeben, daß alle sporttreibenden Mitglieder turnusweise auf ihren Gesundheitszustand untersucht werden.

Lloyd. Heute um 8 Uhr Ausschußsitzung, anschließend gesellige Zusammenkunft aller Mitglieder. Samstag um halb 8 Uhr Spielerversammlung und Mannschaftsaufstellung.

Makkabäa. Heute, 8 Uhr, Klubleitungssitzung im Bürgercafe. Donnerstag, 8 Uhr, Vollversammlung. Besprechung der Pfingstspiele. Kartenverrechnung. Sonntag, halb 8 Uhr abends, im Wiener Bürgercafe zu Ehren der Ostrauer Gäste Gesellschaftsabend mit Vorträgen und Tanz. Eingeführte Gäste willkommen. Karten werden nur an der Abendkasse ausgegeben.

Young Jewish Sporting Club. Boxsektion. Heute um 8 Uhr Boxtraining im Turnsaal, 17. Bez., Rötzergasse 9 bis 11. Turnhose und Turnschuhe mitbringen!

Sport-Briefkasten.

Friedrich Gottlieb (Lemberg). Ihrem berechtigten Wunsch wird in Hinkunft Rechnung getragen.

Löwenstein, Wien, 7. Bez. Wir sehen Ihrem Besuch mit Interesse entgegen. Sprechstunden täglich von 6 bis 8 Uhr abends. Druckerei Steinmann, 9. Bez., Universitätsstraße 8.

Speditionsgesellschaft
S. Schein, Kulmann & Jäckel
Wien, II. Taborstrasse 17a
Telephon 47-0-41 Telephon 47-2-29
EILSAMMELVERKEHR
von **Wien** nach **Krakau, Warschau, Lemberg**
Warenvorschüsse!

MONSTRE-KONZERT im Café-Restaurant **KONSTANTINHÜGEL**
Kapellmeister E. W. Ganglberger ■ Restaurateur Otto Kaserer

Theater von heute

Burgtheater: Fasching	7
Akademie-Theater: Hochzeitstage	½8
Staatsoper: Martha	7
Volksoper: 1001 Nacht	½8
Deutsches Volkstheater: Wilhelm Tell	7
Raimund-Theater: Die Juden	7
Wr. Kammerspiele: Der Viererzug — Salon Coco	7 10
Josefstädter-Theater: Das Abstiegequartier	½8
Roland-Bühne (Ensemblegastspiel des Josefstädter Theaters): Maison Grünwald	½8
Neue Wiener Bühne: Der große Bariton	7
Renaissance-Bühne: Epsteins Witwe	8
Wr. Komödienhaus: Die Kreuzelschreiber	½8
Carltheater: Madame Pompadour	7
Theater an der Wien: Geschlossen	
Stadttheater: Ein Jahr ohne Liebe	7
Joh. Strauss-Theater: Katja, die Tänzerin	7
Wr. Bürgertheater: Der ledige Schwiegersohn	7
Lustspieltheater: Der keusche Heinrich	½8
Apollotheater: Gastspiel der Exlbühne	½8
Hölle: Kurt Lessen in „Der König träumt" — Robert Valberg in „Ein wenig Musik" 2c.	8
Chat noir: Gastspiel der „Budapester", Trebitsch, Fleischmann, Lindau, 2 Possen 2c.	8
Vergnügungspark: Heute Fest der Maikönigin	

DOROTHEUM — WIEN
9. Kleine Auktion
in der Kunstabteilung
Oelgemälde, Aquarelle, Miniaturen, Handzeichnungen, Graphik, Ausgrabungen, Bronzen, Majoliken und Antiquitäten aus Privatbesitz.
Schaustellung: Heute
Mittwoch bis Samstag den 19. Mai von 10 bis ½6 Uhr im Kielmannseggsaal
Versteigerung:
Von Dienstag den 22. bis Samstag den 26. Mai im Kielmannseggsaal

Orig. engl. Seidenwolle
Franz. Seide, prima gezw.
Grösstes Farbenlager Wiens
Heinrich Pollak
I., Trattnerhof 1 (Graben) Tel. 61-7-25
Exportlager: I., Salzgries 18
211

STORPER & Cie.
Rauchrequisiten- und Galanteriewarenfabrik
Zigarren- und Zigarettenspitzen, Armreifen, Halsketten aus Elfenbein, Schildpatt, Horn, Ambroid, Galalith, Juwelith etc. **Export nach allen Ländern**
Fabrik und Niederlage:
Wien, X., Davidgasse 96 375
Fernruf 59-0-19 Linie 65

Möbelhaus
MAX BERGMANN
Wien, II., Praterstrasse 33
Weintraubengasse 2 444
Stets große Auswahl von Möbeln aller Art zu mässigen Preisen

„OLLA" sechzehnfach beste GUMMI-Spezialität. Überall erhältlich. Preisliste gratis!
OLLA-Depots 1033 durch Plakate ersichtlich

Maschinschreiben, Stenographie
Fachlehranstalt
IX., Alserbachstraße 30
III., Hauptstraße 15

Büromöbel
Schreibmaschinen 188
Leop. Steinhart
Wien, I., Biberstrasse 9
Tel. 74-1-67. Schreibmaschinen-Reparaturen

Brillanten, Perlen
Gold, Silber, Platin, falsche Zähne kauft Weltfirma Rabinowitsch, 1. Bez. Mahlerstraße 5 (Hatlest. Kärntnerring), 2. Bez. Hollandstraße 3, frühere Stefaniestr., im eigenen Hause, Samstag geschlossen. 6890

Schule Gutsch
Stenographie
Maschinschreiben
kaufmännische Fächer
I., Leopoldsgasse 26

Kindersocken
Fil d'Ecosse, glatt für 4 Jahre K 13.700
Fil d'Ecosse, gestreift für 4 Jahre K 15.000
Jakob Gelles, I. Rotgasse 1 (Ankerhof)

Herausgeber u. Eigentümer: Jüd. Zeitungs- u. Verlagsges. m. b. H., Wien, 2. Bez., Taborstraße 1—3. Verantw. Redakteur: Alwin Goldschmied, Wien, 4. Bez., Favoritenstraße 72. — Druckerei- und Verlags-A.-G. Jg. Steinmann (verantwortl. Leiter: Viktor Mistelberger), 9. Bez., Universitätsstraße Nr. 8.

Verwaltungsrat, Generaldirektion und Direktion der Oesterr. Waffenfabriks-Gesellschaft
erfüllen hiermit die traurige Pflicht, Nachricht von dem Hinscheiden des verdienstvollen Direktors der Gesellschaft, Herrn

KOMMERZIALRAT
ROBERT SIERCKE

zu geben, welcher am 13. Mai tötlich verunglückt ist.

Der Verblichene, welcher in rastloser Hingebung seine Pflichten als Direktor erfüllte, war auch vermöge seiner ausgezeichneten Charaktereigenschaften allgemein hochgeschätzt. Unsere Trauer um den uns jäh entrissenen Freund und Kollegen ist eine tiefe. Wir werden sein Andenken jederzeit hochhalten.

Das Leichenbegängnis findet Freitag den 18. Mai um ½5 Uhr nachmittags auf dem Hietzinger Friedhof statt.

Wien, 14. Mai 1923.

Gast aus Oesterreich:

Frontlinie im Kampf Israel-Araber geht mitten durch Wien

TEL AVIV (A.S.—Eig. Ber.) Man kann nicht „ein bisschen Krieg fuehren,", ebensowenig wie man ein „bisschen schwanger sein kann. Jeder Krieg hat seine inneren Gesetze. Aus diesem Blickpunkt muss man auch Israels Vorgehen im Libanon verstehen. Dies erklaerte Robert Rauscher, Generaldirektor der Organisation „Wien International", die sich die Pflege von Kontakten mit den in Wien weilenden Beauftragten aus aller Herren Laender zur Aufgabe gestellt hat, anlaesslich eines Vortrags ueber „Oesterreich und die Schlom-Hagalil-Aktion', im Rahmen der Gesellschaft Israel-Oesterreich in Tel Aviv.

Der Referent, ehemals u.a. Vizesekretaer der Sozialistischen Internationale und Kulturattache an der oest. Botschaft in London, gehoert zu den Begruendern der Oesterreich - Israel - Gesellschaft.

Extreme Reaktionen

In Oesterreich reichen die Reaktionen auf Israels Libanonkrieg von extremer Ablehnung bis zu extremer Befuerwortung, berichtete Herr Rauscher. Waehrend der Bundespraesident Dr. Rudolf Kirschlaeger eine Equidistanz (gleichgewichtige Haltung) gegenueber Israel und Arabern empfiehlt, ist dies schwierig angesichts der „bekannten persoenlichen Abneigung" einer „gewissen Person" gegenueber Israel. „Das ist sein Recht als Privatmann, wird aber bedauerlich, wenn man bedenkt, dass es sich um den Vorsitzenden der SPO, den prominenten Vertreter der Sozialistischen Internationale und den oesterreichischen Bundeskanzler" (Bruno Kreisky) handelt." „Arafat ist gross und Kreisky ist sein Prophet..."

Waehrend also die oesterreichische Regierung eine ablehnende Haltung einnimmt, gehen die Meinungen im Publikum weit auseinander. Die offizielle Haltung erinnert Rauscher an das politische Apeasement gegenueber Hitler und Mussolini, wobei auch „handfeste materielle Interessen mit im Spiel sind."

Verstoss gegen Neutralitaet

Die mangelnde Equidistanz sei ein Verstoss gegen die oesterreichische Neutralitaet, wie sie von 60 Staaten und darunter auch Israel kodifiziert wurde. Frage: Ist es dem Staat Israel zuzumuten gewesen, dass er an seiner Grenze Streittruppen duldet, die ihn bedrohen? Herr Rauscher bezog sich auch skeptisch zur Akkreditierung des PLO-Vertreters in Bonn, Frangi, als Vertreter in Oesterreich - desselben Frangi, der bekanntlich drohte, dass der Kampf gegen Israel sich in die Wohnzimmer der Europäer verlagern wuerde, wenn sie die PLO nicht unterstuetzen und deren Bedingungen nicht erfuellt werden. Von seinem Vorgaenger weiss die Polizei, dass er beteiligt war an dem Mord an Stadtrat Nittel, an dem Anschlag auf die Wiener Synagoge und nachweisbar an Waffenschmuggel. Herr Frangi habe im nachhinein diesen Herrn Hussein rehabilitiert. Er ist bereit, dasselbe zu tun, und daher sei anzunehmen, dass in der naechsten Zeit Terrorakte auf oesterreichischem Boden stattfinden werden. Rauscher sieht dem mit Sorge entgegen und wird als Oesterreicher dafuer die Bundesregierung verantwortlich machen.

Tiefer Schock

Auf den Libanonkrieg reagierten die Oesterreicher mit einem tiefen Schock. 50 Prozent haben selber einen Bombenkrieg erlebt. Neben anfaenglicher Sympathie machten sich auch ehrliche Beunruhigung und Bedenken bemerkbar. Der Antizionismus tritt an die Stelle des bei nur 8.000 Juden in Wien ueberwunden geglaubten Antisemitismus. Dieser werde gespeist etwa durch einen Aufruf einer obskuren Vereinigung Sozialistischer Katholiken, aber auch gewisser Massenmedien. So z. B. brachte bereits im Februar 1981 das „Extrablatt" ueber Schimon Peres einen Artikel, der im Stuermerstil begann: „Der illegale Waffenhaendler des beruechtigten Ben-Gurion", etc. etc. Im gleichen Blatt erschien ein sehr positives Interview mit PLO-Vertreter Dr. Hussein. „Wenn der Maarach am Ruder waere, waere es also um kein Jota besser." Dass „die Frontlinie im Kampf mitten durch Wien geht", wirkt sich auch auf die Juden aus. Besorgte Treue, tiefe Zweifel, daneben Angst vor dem Antisemitismus machen sich bemerkbar. „Auf leisen Sohlen kriecht die Angst" durch die Gemeinschaft, waehrend gleichzeitig einige wenige aggressive juedische Renegaten in Aufrufen so weit gingen, einen Abbruch der diplomatischen Beziehungen zu Israel zu fordern. Leider fuehre die sozialistische Arbeiterzeitung (AZ) mit Luegen und Verleumdungen uebelster Art die Leser irre und schon in den Ueberschriften werde Manipulation und raffinierte Verleumdung sichtbar, bedauerte Alt-Sozialist Rauscher.

Sein ausserordentlich positives Referat wurde mit Begeisterung aufgenommen und es schloss sich eine lebhafte Diskussion an. Einfuehrende und abschliessende Worte sprach Frau Dr. Hedy Kive-Landau. Sie begruesste auch besonders Botschaftsrat Wilfling v.d. oest. Botschaft und Vorsitzenden Dr. Hans Klinghofer (Gesellschaft Israel — Osterreich.)

WALTER
Dauerbrandöfen
Radio, Luster
Sprechmaschinen
und alle elektr. Hausgeräte zu den bekannten Kreditbedingungen
Beleuchtungshaus
WALTER
Stammhaus: Wien, VI., Gumpendorferstraße 88b. Zweigniederlage: Graz, Jakominigasse 23.

schrittliche Politik sieht."

Jakob Goldschmidt

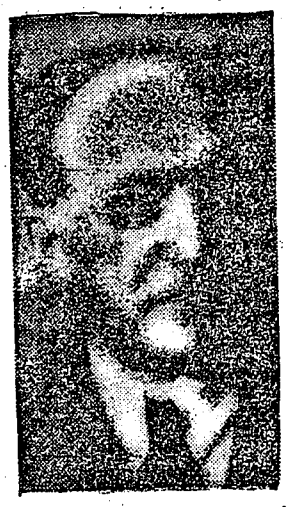
Präsident der Darmstädter Bank.

„Den österreichischen Wahlen kann man mit voller Ruhe entgegensehen. Sie werden im Zeichen des friedlichen Aufbaues der österreichischen Wirtschaftsverhältnisse stehen, der leichtfertig unterbrochen wurde. Niemand wird heute mehr ungestraft eine aufbauende Linie unterbrechen dürfen. Das Volk weiß, wie teuer ihm so etwas zu stehen kommt."

Graf Arco

der berühmte Erfinder und Präsident der Telefunken-Gesellschaft.

„Die Österreicher haben es bei den Wahlen sicher besser, als wir es gehabt haben. Die Wahlen werden zugunsten jener ausfallen, die den Staat und die Republik höher stellen, als die Partei oder gar die einzelne Person.

Das nicht verblendete Bürgertum und die Sozialdemokratie in gemeinsamer Abwehr staatsfeindlicher und staatsschädigender Cliquen würde einen ausgezeichneten Eindruck in der ganzen Welt machen. Ich wünsche und hoffe, daß es so kommt."

Ganze Arbeit.

Die Sowjetrussen hängen weiter.

Kowno, 26. Oktober. (Tel.-Union.)

Wie aus Moskau gemeldet wird, verhaftete die O. G. P. U. in Taschkent in Turkestan 23 Personen wegen Sabotage des Fünf-Jahresplanes. Sechs von ihnen wurden von der O. G. P. U. zum Tode verurteilt und erschossen.

Das Artilleristendenkmal in der Votivkirche.

Unter starker Beteiligung vieler Kameradschaftsverbände wurde gestern vormittags in der Votivkirche ein Denkmal zu Ehren der im Weltkriege gefallenen Artilleristen enthüllt.

Außer dem deutschen Gesandten Grafen Lerchenfeld waren viele Generäle der alten Armee und des Bundesheeres erschienen; die Brigadeartillerieabteilungen waren entgegen dem Programm wegen starken Regens nicht ausgerückt.

Nach einem feierlichen Gottesdienst wurde das Denkmal vom Militärvikar, Prälat Koczy, enthüllt. Vertreter des Bundesheeres legten neben den verschiedenen Kameradschaftsvereinen Lorbeerkränze an seinem Sockel nieder.

Sozialdemokratischer Erfolg bei den Handelskammerwahlen.

Sie erobern drei Mandate in der Gewerbesektion.

Gestern haben in Wien die Wahlen in die Handels- und Gewerbekammer stattgefunden. Für die Sektion Handel war so wie bisher ein Kompromiß geschlossen worden, auf Grund dessen die Sozialdemokraten fünf Mandate und ein Ersatzmandat eingeräumt erhalten.

Für die Sektion Gewerbe wurde ein solches Kompromiß von den Bürgerlichen mit dem Hinweis abgelehnt, daß es keine Gewerbetreibenden gäbe, die sozialdemokratisch wählen. Hier kam es zu einer Kampfabstimmung. Die sozialdemokratische Liste hat hiebei einen überraschenden Erfolg errungen. Sie erhielt 10.953 Stimmen und drei Mandate. Aus einzelnen Sektionen fehlen noch die Endergebnisse, so daß mit einer Verschiebung zugunsten der sozialdemokratischen Liste noch gerechnet werden kann. Die gegnerische Liste (Ständige Delegation) erhielt 16.000 Stimmen.

Die Bedeutung des Erfolges.

Von Handelskammerrat Emil Volk.

Einer der sozialdemokratischen Handelskammerräte, die auch der neuen Kammer wieder angehören werden, Herr Emil Volk, sagte gestern abends einem unserer Redakteure folgendes über den sozialdemokratischen Wahlsieg in der Handelskammer:

„Bisher besaßen die Sozialdemokraten außer den fünf Mandaten in der Handelssektion zwei Mandate in der Gewerbesektion, die unserer Partei im Kompromißweg von den Bürgerlichen eingeräumt worden waren. Einen Wahlkampf zwischen Bürgerlichen und Sozialdemokraten hat es bisher auch in der Gewerbesektion nie gegeben.

Diesmal haben die Sozialdemokraten nach dem Scheitern der Kompromißverhandlungen zum erstenmal selbständig kandidiert. Dies hatte zur Folge, daß der Wahlkampf von bürgerlicher Seite mit aller Schärfe geführt wurde. Man muß dabei bedenken, daß die sogenannte „Ständige Delegation" des Gewerbes die Gewerbesektion der Kammer seit vielen Jahren vollkommen beherrscht. Die Agitation hat heuer eine noch nie dagewesene Beteiligung der Wähler an den Kammerwahlen zur Folge.

Wir Sozialdemokraten haben in unseren Versammlungen stets darauf hingewiesen, wie wichtig es sei, daß alle sozialdemokratischen Wähler zur Urne gehen. Die Wahlbeteiligung hat diesmal in der Gewerbesektion 45 Prozent der Wähler erreicht, das ist etwas ganz Ungewöhnliches, denn bei den früheren Kammerwahlen ist stets nur ein kleiner Prozentsatz der Wahlberechtigten tatsächlich zur Abstimmung gegangen.

Der sozialdemokratische Erfolg ist sehr groß, denn schon nach den bisher vorliegenden, noch unvollständigen Ergebnissen erhalten die Sozialdemokratischen Gewerbetreibenden in der Gewerbesektion drei Mandate, das ist um ein Mandat mehr, als sie bisher besaßen. Auf ein viertes Mandat fehlen ihnen nur 180 Stimmen, und es ist wahrscheinlich, daß die endgültige Stimmenzählung den Sozialdemokraten auch dieses vierte Mandat bringen wird.

Das Wahlergebnis zeigt, daß sich eine immer größere Zahl von Gewerbetreibenden von ihrer bisherigen bürgerlichen Vertretung abwendet.

*

Ouvertüre zum 9. November.

Die Christlichsozialen verlieren eine Gemeinderatsmehrheit.

Korneuburg, 26. Oktober. (Eigenbericht.)

In Mollmannsdorf, Gerichtsbezirk Korneuburg, haben heute Gemeinderatswahlen stattgefunden, die ein bezeichnendes Ergebnis brachten.

Die christlichsozialen Bauernbündler haben vor einigen Monaten mutwillig die Gemeinde aufgelöst. Heute haben ihnen die Wähler die verdiente Antwort gegeben. Die Gemeinde ist für sie verloren.

Die von den Sozialdemokraten und Landbündlern gebildete Arbeitsgemeinschaft hat die Mehrheit erobert. Sie verhielt von 11 Mandaten 6. Die Sozialdemokraten werden den Vizebürgermeister und die Landbündler den Bürgermeister stellen. Bis zum Jahre 1924 beherrschten die christlichsozialen Bauernbündler allein diese Gemeinde.

Seit dem Jahre 1923 ist die Zahl der christlichsozialen Stimmen von 125 bis heute auf 91 gesunken. Die beiden vereinigten Parteien sind von 35 auf 93 Stimmen gestiegen.

Das Ergebnis wurde von der Bevölkerung mit großem Jubel aufgenommen.

„ELIX" die dauerhafte Glühlampe!

115 Tote im Saarbrückener Revier.

Bisher 89 Todesopfer der Schlagwetterexplosion in der Maybach-Grube geborgen.

Saarbrücken, 26. Oktober. (Tel.-Union.)

Das Bergwerksunglück, das sich Samstag nachmittags auf der Grube Maybach in Friedrichstal ereignete, hat bis Sonntag nachmittags 89 Todesopfer gefordert, die in den Krankenhäusern gestorbenen sechs Bergleute miteingerechnet.

Da noch etwa 30 Mann der Belegschaft in der Tiefe eingeschlossen sind, die zum Teil als verloren gelten, muß mit rund 115 Tote gerechnet werden.

Nach einer Mitteilung des Oberbergamtes soll die Zahl der Toten unter Tage 15 betragen. Unter ihnen befindet sich auch der Aufsichtsbeamte der vom Unglück betroffenen Abteilung 9, der Steiger Meissen, durch dessen Tod die Klärung der Ursache der Explosion äußerst schwierig werden dürfte.

Sofort nach dem Bekanntwerden des Unglückes waren die Vertreter der Bergbaupolizei, der stellvertretende Berghauptmann und das Mitglied der saarländischen Regierungskommission, Maurice, an die Unglücksstelle geeilt. Da die französische Grubenverwaltung jede Auskunft verweigerte, beziehungsweise in ihren Mitteilungen über das Unglück sehr zurückhaltend war, sickerten die Nachrichten nur langsam durch. Danach waren 778 Bergleute in die Grube eingefahren, von denen sich nach der Explosion 687 rechtzeitig in Sicherheit bringen konnten, während 91 eingeschlossen wurden.

Die Grube Maybach wurde das letztemal im Jahre 1907 von einer Schlagwetterexplosion heimgesucht, die 150 Bergleuten das Leben kostete.

Die Regierungskommission des Saargebietes, die heute eine Trauersitzung abgehalten hat, hat zur Linderung der ersten Not einen Betrag von 200.000 Franken zur Verfügung gestellt.

Die Bergungsarbeiten vorläufig eingestellt.

Friedrichsthal, 26. Oktober. (Wolff.)

Wegen der bis zur Unerträglichkeit gesteigerten Hitze in den Stollen sind die Bergungsarbeiten in der Maybachgrube vorläufig eingestellt worden.

Im Laufe des heutigen Tages sind die Angehörigen an die Bahren geführt worden, um die Toten zu identifizieren.

Die Beisetzungsfeierlichkeiten sind für Mittwoch angesetzt.

Die Grube ist gerettet.

Paris, 26. Oktober. (Telunion.)

Der Generalsekretär der Dominialminen Raspail hat der französischen Presse eine Erklärung abgegeben, in der es unter anderem heißt, daß die Schäden in Friedrichsthal sehr beträchtlich seien. Trotzdem könne man jetzt schon sagen, daß die Grube gerettet sei.

Das Beileid Briands.

Paris, 26. Oktober. (Havas.)

Minister des Äußern, Briand, ersuchte den Präsidenten der Regierungskommission des Saargebiets, den Familien der Opfer der Katastrophe auf der Grube Maybach sein Beileid zu übermitteln.

*

Ein Telegramm Hindenburgs.

Berlin, 26. Oktober. (Telunion.)

Reichspräsident von Hindenburg hat an die Direktion der Maybach-Grube in Friedrichstal folgendes Telegramm gerichtet:

„In die tiefe Trauer, die ganz Deutschland um die Opfer der Bergwerkskatastrophe von Alsdorf erfüllt, fällt soeben die Nachricht von dem Unglück auf der Grube Maybach. Tief erschüttert durch diese neue Heimsuchung, bitte ich Sie, den Hinterbliebenen der verunglückten Bergleute den Ausdruck meiner herzlichen Anteilnahme und den Verletzten meine innigen Wünsche für baldige Wiederherstellung zu übermitteln. Gott gebe, daß es gelingt, die noch vermißten Bergleute zu retten."

Sie wählen richtig . . . wenn Material und Muster geschmackvoll, die Farben unübertroffen wasch-, licht- und wetterecht sind
Indanthren
„Indanthrenhaus"
Wien, VI., Mariahilferstraße 71
Stoffe für Kleidung und Heim

Abonnement vierteljährig:
Wien, mit der Post S 3·90, Provinz S 3·90, Weltpostverein Schw. frk. 3·60, Tschechoslowakei čK 20·—

Postsparkassen-Konten:
Österr. 106.485, tschech. 59.744, jugosl. 40.412, poln. 190.764, deutsches 29.502

Redaktion und Administration:
Wien, IX., Canisiusg. 8—10
Fernsprecher: A 18·5·75 Serie und A 150·62

Der Morgen

Wiener Montagblatt

Einzelnummer 30 Groschen

Alleinige Anzeigenannahme:
Annoncenexpedition
Heinrich Schalek
Wien, I., Wollzeile 11
Fernsprecher:
R 26·0·81, R 26·0·82

Druckerei:
J. N. Vernay A.-G.
IX/4 Canisiusgasse 8—10
Fernsprecher: A 18·5·75 Serie

21. Jahrg. | Wien, den 27. Oktober 1930 | Nr. 43

Thomas Mann, Einstein, Paul Loebe über die Wahlen am 9. November.

Selten noch wurde der Ausgang österreichischer Wahlen mit so fieberhafter Spannung erwartet, wie es diesmal der Fall ist. Der Entscheidung, die am 9. November fallen wird, sieht man aber auch im Ausland mit ganz ungewöhnlichem Interesse entgegen.

Wir haben uns daher an eine Reihe der prominentesten Persönlichkeiten in Deutschland gewendet, mit dem Ersuchen, uns ihre Ansicht über das vermutliche Ergebnis der österreichischen Wahlen mitzuteilen.

Im nachfolgenden geben wir die zum Teil sensationellen Äußerungen wieder:

Thomas Mann

der berühmte Dichter und Nobelpreisträger.

„Von den österreichischen Wahlen erwarte ich einen klaren Sieg der staatsaufbauenden Parteien. Wer in Österreich die Partei ist, die die Republik befestigt, die Kultur erneuert und dem Elend gesteuert hat, ist in aller Welt bekannt: Die vielgeschmähten Marxisten haben bewiesen, daß man ihnen Österreich anvertrauen kann."

Albert Einstein

Nobelpreisträger.

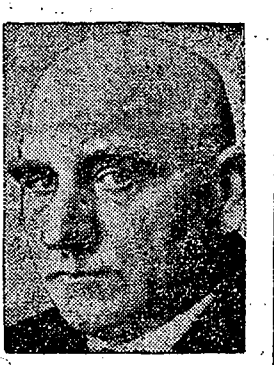

„Die Auflehnung des verantwortungsbewußten Bürger- und Bauerntums gegen eine Korruptionspolitik — auch eine in die Politik getragene Protektionswirtschaft muß man so nennen, hat Österreich vorzeitig Neuwahlen gebracht. Da ist es nicht zweifelhaft, wie sie ausfallen werden.

Gegen jene Parteien, die mit abgebrauchten, importierten Methoden die Wirtschaft eines notleidenden Staates vollends vernichten, und den angehenden Aufschwung jäh unterbinden wollen. Für jene Parteien, die bewiesen haben, daß ihnen eine wirtschaftliche Zukunft des Landes, Ruhe und Ordnung und kultureller Aufschwung höher steht, als kleinliche Parteipolitik."

Otto Braun

preußischer Ministerpräsident.

„Der Wahlkampf in Österreich zeigt deutlich, wer in den Wahlen den Sieg davontragen wird: Die Ordnung und Sicherheit. Wer bisher für Ordnung und Sicherheit eingetreten ist, wird deshalb siegreich aus der Wahlschlacht hervorgehen. Die Sozialdemokratie hat eine ungemein günstige Position. Der Schoberblock wird allein von dem Namen seines Repräsentanten leben. Seine Gewinne werden nur diesem zu danken sein.

Der Ausgang der österreichischen Wahlen wird einen guten Einfluß auch auf die deutschen Verhältnisse ausüben."

Paul Loebe

Präsident des Deutschen Reichstages.

„Ich zweifle nicht daran, daß der Ausgang der Wahlen aufs neue bestätigen wird, daß der überwiegende Teil der Wähler in dem Zusammenschluß zu einer großen deutschen Republik die beste Aussicht für eine Gesundung der Wirtschaft und für eine von Experimenten freie fort-

Demission Dr. Pamers.

Bevorstehende Veränderungen in der Wiener Polizeidirektion.

Wie wir erfahren, steht in der Leitung der Wiener Polizeidirektion eine bedeutsame Änderung bevor:

Vizepräsident Ignatz Pamer wird im Laufe des heutigen Tages der Regierung sein Demissionsgesuch überreichen.

Vizepräsident Dr. Pamer hat bereits unmittelbar nach Amtsantritt der neuen Regierung dem Innenminister Starhemberg mitgeteilt, er sei bereit, für den Fall, daß aus irgend welchen Gründen über seinen Posten verfügt werden wolle, seine Stelle zur Verfügung zu stellen. Dies um so mehr, als er bereits die vorgeschriebene Dienstzeit überschritten habe und nur mit Rücksicht auf seine langjährige Mitarbeit mit Bundeskanzler Dr. Schober über dessen ausdrücklichen Wunsch seine schon früher bestandene Absicht, zurückzutreten, aufgeschoben habe.

Dr. Pamer leitete von dem Tage an, da Dr. Schober die Regierung übernahm, also seit Oktober 1929, die Wiener Polizeidirektion. An diesem Zustande änderte sich nichts, als Dr. Schober seine Demission als Bundeskanzler gab, da er sich auch nach diesem Zeitpunkte vom Posten des Polizeipräsidenten bekanntlich bis auf weiteres beurlauben ließ.

Die Entscheidung über den Rücktritt des Vizepräsidenten Dr. Pamer wird also in der nächsten Zeit erfolgen. Dr. Pamer repräsentierte den pflichttreuen, altösterreichischen Beamten im besten Sinne der guten Tradition.

Die Tatsache, daß gerade Pamer während der Bundeskanzlerschaft Dr. Schobers die Polizeidirektion leitete, war eine Garantie für die Kontinuität der Konzilianz und der Loyalität in der Führung unserer wichtigsten Sicherheitsbehörde.

Es ist deswegen zu wünschen und zu hoffen, daß die neue Regierung eine endgültige Entscheidung der Zeit nach den Wahlen überläßt, um den Eindruck zu vermeiden, daß eine Zufallskonjunktur zu politischer Konvenienz gebraucht werde. Ein Wechsel auf dem Posten des Leiters der Polizeidirektion in dieser nervösen, mit Zündstoff geladenen Atmosphäre, hat eine Bedeutung, die niemand in der Bevölkerung unterschätzt.

Es wäre daher wünschenswert, daß sich die Regierung entschlösse, auf das Rücktrittsgesuch Dr. Pamers zu antworten, daß es der Wunsch der maßgebenden Stellen sei, daß Dr. Pamer bis auf weiteres seine Agenden weiterführe.

HERREN- UND KNABEN- KLEIDER
TILLER
MARIAHILFER-STR. 22

Der blaue Montag

Beruhigende Erwägung.

Hier pfiffen die Spatzen schon längst auf dem Dach
Von Heimwehrputschvorbereitung;
Jetzt pfeifen's „krummnasige Schmierfinken" nach
Auch von der „Frankfurter Zeitung".

Mit Recht ist die „Reichspost" entrüstet darob,
Das Ausland so zu erschrecken.
Es ist kein Grund vorhanden, gottlob,
Beunruhigung zu erwecken.

Ja richtig, es hat auch das Kanzleramt
Uns übrigens jüngst beschwichtigt
Und sämtliche Putschgerüchte (mitsamt
Dem Innenminister) berichtigt.

Na schön. Wir glauben Herrn Baugoin
Und zweifeln nicht. Abgesehen
Von diktatorischen Mauldiarrhö'n,
Wird nichts diktatorisch geschehen.

Trotzalldem gab es noch bis zuletzt
Viel Zweifler; die ahnten nichts Gutes.
Auch diese sind völlig beruhigt jetzt
Und sorglos und fröhlichen Mutes.

Man darf getrost in die Zukunft seh'n:
Die Herr'n, unter deren Befehle
Die putschbegeisterten Mannen steh'n,
Sind k. u. k. Generäle.

Das In- wie das Ausland, ganz speziell,
Weiß wohl, ganz ruhig erwägend:
Bewußte Strategen sind traditionell
Gewiß nicht besorgniserregend.

Wauwau.

Guter Morgen!

Die Schotten sind auch in Amerika so geizig geblieben, wie sie in ihrer Heimat sind. Mac Madden sagt zu seinem Freund, der sich heimlich eine Flasche Whisky verschafft hat: „Den darfst du nicht trinken; das ist Methylalkohol, davon wird man blind." Sie treffen sich am nächsten Tage wieder, und auf Maddens Frage, was er mit dem gefährlichen Alkohol gemacht habe, sagt der Freund: „Ich habe ihn meinem blinden Onkel verkauft."

*

Herr Simandl bemerkt, daß seine Gattin sich zum Weggehn bereit macht und gestattet sich die Frage, wann er sie zurückerwarten könne. Sie antwortet abweisend: „Wann es mir paßt!" Da regt sich in Herrn Simandl der Autoritätsgeist; zumal der Zimmerherr den Dialog gehört hat: „Also gut, einverstanden; aber keine Minute später!"

*

Jonas Berger wurde von Frau Jellinek telephonisch angerufen, denn seine glücklich durchgeführte Scheidung von seiner zweiten Frau veranlaßte die Heiratsvermittlerin, ihm ihre Dienste anzubieten. „Danke bestens", erwiderte Berger, „ich bleibe schon bei meinem Schadchen Vorschirm, der hat mich bisher gut bedient; die erste Frau ist gestorben, von der zweiten bin ich zu Gesund geschieden, soll er auch das drittemal intervenieren."

*

„Was, am Jomkippur essen Sie?" sagte der Rabbiner in Holleschau zu Srul Back, der aus dem Restaurant heraustrat, „heut', wo die Juden Buße tun?" — „Gott ist allgütig", entgegnete Srul Back, „ich betracht' die Buße nur — bedingt."

*

Geiringer geht mit seinem Jüngsten ins Restaurant. „Ich bitte Sie, lassen Sie das Kind doch nicht das Messer in den Mund stecken, es wird sich doch schneiden", meint sein Nachbar. — „Aber nein, er soll sich ja gewöhnen", entgegnete er.

*

Wasserbogel kommt zu Kommerzialrat Bachrach schnorren. „Hätten Sie nicht ein paar alte Hosen, Herr Kommerzialrat?" — „Wirklich schad'", erwidert Bachrach, „die letzte hab' ich dem Gärtner geschenkt. — „Oder vielleicht ein paar Schuh'?" — „Sie haben wirklich Pech. Erst vorige Woche hab' ich alle gebrauchten Schuhe dem Briefträger geschenkt."

Der zerstreute Mucker

— „Also, Herr Kommerzialrat", wird Wasservogel mutiger, „könnten Sie mir vielleicht zwanzig Schilling geben?" — „Geld wollen Sie?!" ruft Bachrach. „Warum haben Sie das nicht gleich gesagt?" — „Wie soll ich Ihnen danken!" frohlockt Wasservogel. — „Was heißt danken?" protestiert Bachrach kühl. „Geld geb' ich nämlich prinzipiell nicht!"

*

„Ich weiß nicht, Herr Schoßberger", sagt Schlesinger, „Ihr Buchhalter macht mir so einen gedrückten Eindruck. Sollte der Mann Unregelmäßigkeiten begangen haben? Ich möchte Ihnen doch empfehlen, die Bücher nachzuprüfen." Nach einigen Tagen treffen sich die beiden wieder. „Die Sache mit dem Buchhalter hat eine harmlose Aufklärung gefunden", begann Schlesinger: „meine Frau hat ihm den Laufpaß gegeben."

*

Quappitsch liebt gute Bücher. So hat er sich auch für seine Italienreise ein feines Buch als Lektüre mitgenommen? „Gedanken", von Oskar Wilde. An der Grenze konstatiert der Zollbeamte: „Das Buch ist neu, Sie müssen dafür zehn Lire Zoll bezahlen!" Jammert Quappitsch: „Wirklich? — Und ich habe mir doch extra dieses Buch gekauft, weil ich dachte, Gedanken sind zollfrei."

Wie der „Blaue Montag" erfährt,

müssen einige prominente christlichsoziale Politiker schon selber lachen.

Was alles inseriert wird.

Im „N. Wr. T." v. 19. d. sucht „55jähriger Witwer mit Beruf und schöner Wohnung Ehebekanntschaft mit Herrn in Stellung oder Pensionisten." — Ebenda wünscht: „Bäckermeisterswitwe Ehebekanntschaft mit älterem Fräulein oder Witwe..." — Kein Wunder beim heutigen Ehewirrwarr!

Dummheiten der Woche.

Auf der Romanseite des nationalsozialistischen „Westdeutschen Beobachters" findet sich diese Stelle: „...Damit war sie gegangen. Als sich hinter Pieters Glück die Tür schloß, brach er mitten im Zimmer lautlos." — Im Dritten Reich darf man nämlich nicht mehr laut kotzen, sondern nur noch still vor sich hin brechen.

*

Das „N. Wr. T." schreibt zur geplanten „Valorisierung der Ansprüche aus Tapferkeitsmedaillen": „Zur Durchführung dieser Aktion ist ein Gesetz notwendig." — Ist das das einzige, was man dazu braucht?

*

Im Stockerauer Wahlflugblatt „Der Heimatblock" heißt es mit Bezug auf Starhemberg: „Er trägt die Fahne, führt uns an." — Das sollte eigentlich in der nächsten Nummer dementiert werden.

*

Wie die „Stunde" v. 21. d. berichtet, hat der Kleistpreisträger Reinhardt Goering „fast ein Jahrhundert lang auf das Schreiben verzichtet." — Wir empfehlen somit allen angehenden Dichtern, das gleiche zu tun.

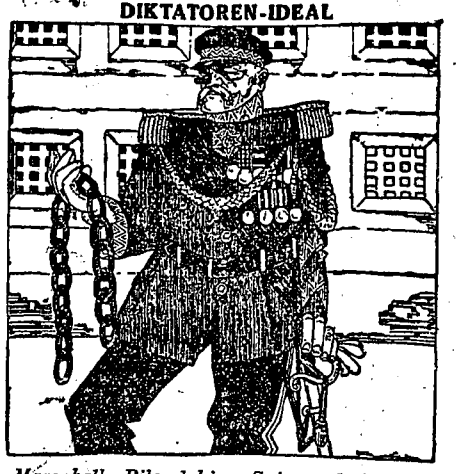
*

Das Bezirksgericht Mattersburg veröffentlicht im Amtsblatt folgendes Edikt: „... Da die beklagte Partei gestorben ist, wird Dr. S. zum Kurator bestellt, der sie auf ihre Gefahr und Kosten vertreten wird, bis sie selbst auftritt oder einen Bevollmächtigten nennt." — Inzwischen galoppiert der Amtsschimmel weiter bis zum jüngsten Tag.

Nur Großes kommt dem Großen gleich,
Drum reicht an Huber-Brand nicht vieles.
Findet man Huber-Verse weich,
War's auch die Ferse von Achilles.

Aus dem neuesten „Götz von Berlichingen":

DIKTATOREN-IDEAL

Marschall Pilsudski: „Sejm oder nicht Sejm, das ist hier die Frage."

Gradjanski in Graz geschlagen.

G. A. K.—Gradjanski 3:0 (1:0).

Vor über 2000 Zuschauern fand gestern in Graz ein Spiel des Agramer Meisters Grajanski gegen den G. A. K. statt. Das Wettspiel wurde durch den heftigen Sturmwind stark beeinträchtigt. Vor der Pause hielten sich die Gäste mit dem Wind im Rücken recht gut und mußten nur ein Tor durch einen Elfer Gabers in Kauf nehmen. Nach der Pause sind die Grazer vollkommen überlegen und erreichen durch Gaber und Heubrandner zwei weitere Treffer.

Italienische Fußballer in Donawitz.

In Donawitz spielte gestern die italienische Mannschaft Cormons gegen den Donawitzer Sp. C. Die Einheimischen siegten vor 1200 Zuschauern knapp mit 1:0 (0:0) Toren.

Kampfstimmung im holländischen Fußball-Verband.

In der Leitung des holländischen Fußballverbandes ist ein aufsehenerregender Wechsel eingetreten.

Der bisherige Vorsitzende Ing. Kips wurde in der kürzlich stattgefundenen Generalversammlung in ziemlich brüsker Art durch den Rotterdamer Dr. van Prooye ersetzt. Bemerkenswert ist, daß auch hier die Amateur- und Berufsspielerfrage insofern eine Rolle spielte, als Kips in Holland und auch in der Fifa als ein Verfechter der derzeitigen Zustände auftrat und auch als englandfeindlich gilt, während der junge Dr. van Prooye, den derzeitigen Verhältnissen entsprechend, zweckdienliche Reformen durchführen will.

Dr. Bauwens über das Wiener Stadion.

Dr. Bauwens weilte vorgestern (Samstag) auf der Durchreise nach Budapest, wo er gestern dem Länderkampf Tschechoslowakei—Ungarn leitete, in Wien. Dr. Bauwens, einer der angesehensten Kölner Persönlichkeiten und derzeit mit dem Bau der großen Ford-Fabrik beschäftigt, nahm die Gelegenheit wahr, auch das im Bau befindliche Wiener Stadion zu besichtigen.

Der deutsche Fachmann, der unter anderem auch das Kölner Stadion gebaut hat, ist über die Wiener Anlage begeistert. Dr. Bauwens meinte, er habe das Gefühl, daß fast alle Mängel, die bei Stadionbauten bisher festzustellen waren, beim Wiener Stadion behoben wurden.

Das Urteil Dr. Bauwens' wird nicht verfehlen, in allen beteiligten Sportkreisen Aufsehen hervorzurufen.

*

Ungarischer Fußball. Ein einziges Ligaspiel fand gestern in Steinamanger statt. Sabaria schlug Pecsbaranya mit 3:1 (1:0) Toren.

Jugoslawische Staatsmeisterschaft. Concordia (Agram)—Hayduk (Spalato) 1:1 (1:1). Das Spiel wurde von dem Wiener Schiedsrichter Göbel gut geleitet. Belgrader S. C.—Slavia (Osijek) 5:0 (3:0). Jugoslavija—Slavia (Sarajevo) 4:2 (1:0).

Tschechischer Fußball. Teplitzer F. K.—Nusselsdorf 4:1 (2:0). D. F. C. Prag—Moravska Ostrava 5:2 (2:2).

Steirischer Fußball. Hakoah—Sportklub 2:1 (1:0). Kastner & Oehler—Kapfenberg 3:0 (0:0). Wacker (Graz)—Guggenbach 3:2 (2:0).

Die Wiener-Neustädter Sportunion trug gestern in der Meisterschaft ein Spiel gegen den Korneuburger Sportklub aus, das 2:2 (0:2) unentschieden endete. Der Kampf ging bei strömendem Regen vor sich. Tore für Korneuburg: Neuendörfer und Hanschk; für Neustadt: Zwiefelhofer und Ochsenhofer.

Der Mittelstürmer der Hakoah, Stern, ist anfangs dieser Woche nach Palästina abgereist. Stern hat sich hier als ein Forderer allergrößten Stils erwiesen. So verlangte er für sein letztes „Auftreten" gegen W. A. C. nicht weniger als 700 Schilling. Die Hakoah-Leitung hat endlich reinen Tisch gemacht und glaubt, daß mit der Entfernung Sterns die Moral der Mannschaft eine bessere wird. Stern findet in Palästina interessanterweise kein Betätigungsfeld. Der palästinensische Verband ist nämlich Mitglied der Fifa, besitzt nur Amateurvereine, bei denen Stern als Professional nicht mitwirken kann. Will er als Amateur nach Ablauf der Karenzfrist tätig sein, so wird er hiezu die Hakoah und den Verband um seine Freigabe bitten müssen.

W. A. C. unternimmt zu Weihnachten eine große Tournee durch Deutschland und Frankreich. Zu Weihnachten werden in Deutschland Spiele ausgetragen, dann reisen die Athletiker nach Frankreich, wo sie am 1. Jänner in Paris gegen Cercle Athletique und am 4. Jänner in Rennes gegen Universitätsklub spielen werden.

Der englische Schiedsrichter Prince Coz, der infolge einer schweren Fußverletzung sein Schiedsrichteramt nicht mehr ausüben kann, ist bei dem englischen Verein Bristol Rovers Sekretär und Manager geworden.

Eine Doppelveranstaltung findet am kommenden Sonntag auf dem W. A. C.-Platz statt. Austria spielt gegen Admira und Vienna gegen W. A. C.

Deutsche Schwimmrekorde in Düsseldorf.

(Eigener Bericht.) Düsseldorf, 26. Oktober. (Eig. Drahtbericht.)

Am ersten Tage des Internationalen Wettschwimmens in Düsseldorf — auch französische und holländische Konkurrenten waren am Start — stellte Frl. Elfriede Sasserath (Rheydt) mit 1:27,5 einen neuen deutschen Rekord im 100-Meter-Rückenschwimmen auf.

Am zweiten Tag gab es einen neuen deutschen Staffelrekord, und zwar durch Magdeburg 96 in der 4×50 Meter Freistilstaffel mit 1:53,8.

Die wichtigsten Ergebnisse sind:

100 Meter Crawl: Deruhs (Köln) 1:01,5. — 100 Meter Crawl (Damen): Godard (Paris) 1:13,1. — 200 Meter Brust: Budig 2:55,6. — Damenkunstspringen: Frl. Borgs (Düsseldorf), Platzziffer 5.

Französische Schwimmer in Köln geschlagen.

Bei dem internationalen Schwimm-Meeting des S. C. Poseidon-Köln trat auch eine Mannschaft des Clubs des Nageurs, Paris, an, die sich aber auf der ganzen Linie geschlagen geben mußte. Besonders kam die Überlegenheit der Deutschen im Wasserballspiel zum Ausdruck, bei dem die Gäste vernichtend 24:4 (11:1) geschlagen wurden. Die wichtigsten Ergebnisse sind:

Staffel 3×100 Meter Freistil: Köln 2:16.7 1.; Paris 3:33.1 2. — Staffel 3×200 Meter Freistil: Köln 7:29.6 1.; Paris 8:27.8 2. — 8×40 Meter Freistil: Köln 4:58.6 1.; Paris 5:18.6 2.

Jedem Besucher ein Geschenk

vom 27.—29. Okt. nach Maßgabe des Vorrates vom 27.—29. Okt.

3 Okkasionstage

3-Röhren-Apparat mit Lautsprecher . . S 100·—
Grammophon . S 48·—
Lichtantenne . S —·50
Herrenuhr . . S 3·50
Goldfüllfeder . S 7·—
Rollfilmkamera . . S 18·—
De-Pe-Fächer . S 2·—
Lötgarnitur . . S 1·50

3 Okkasionstage

Fahrtrichtungs-Anzeiger kompl. S 40·—
Luster, 4 flamm. S 38·—
Dauerbrandofen S 54·—
Fleischmaschine S 6·—
Heilsonne . . . S 65·—
Rasierklinge . S —·25
Füllfeder . S —·60, 2·—

3 Okkasionstage

Amerikanischer Dauerbrand-Ofen f. ganze Wohnung S 420·—
Werkzeugkassette S 24·—

3 Okkasionstage

Siemens-Gas-Glüh-Ofen S 130·—

Nur 3 Tage vom 27. bis 29. Oktober von 3 bis 5 Uhr nachmittags konzertiert die beste Jazz-Kapelle am Kontinent des Pavillon, die **Happy Boy's**

Außerdem:
Der 100. Besucher bekommt einen Lautsprecher.
Der 200. eine Füllfeder.
Der 300. ein Grammophon.
Der 500. einen 3-Röhren-Radio-Apparat
und der 1000. einen Netzempfänger s. Lautsprecher

Haus für Radio und Technik
EUGEN GOLDSCHMIED
VII., Neubaugasse 3 Telephon: B 32-5-75 Serie

Die Wasserballmeisterschaft.

W. A. C. und Vienna siegreich.

Die vierte Runde der gestern im Diana-Bad ausgetragenen Wasserball-Meisterschaft brachte mit den Siegen des W. A. C. und der Vienna die erwarteten Ergebnisse. Diese sind:

W. A. C.—Austria 7:2 (2:2). W. A. C. schwächer als in den letzten Spielen. Die Torschützen waren Schulz (3) und Mehler (4) für W. A. C.; Schwarz für die Austria.

Vienna—Hakoah 8:5 (4:2). Gute Leistungen beider Mannschaften, die nur durch die temperamentvolle Anteilnahme des Publikums [illegible] Wondrowitz (6) und Münzel (1) für Hakoah Bad (3) und Flesch 2. Schiedsrichter Neuwei[illegible]

Rahmenbewerbe: 100-Meter-Damen-Freistilschwimmen (Antonie-Graf-Preis): Wagner (W. A. C.) 1:19,2 1.; Rumliner (Austria) [illegible]; Fokl (Vienna) 3. — 100-Meter-Herren-Rückenschwimmen (Zeitgrenze 1:30): Rosenberg (Vienna) 1:32 1.; Lepkowicz (Hakoah) 2.; Rubin (Hakoah) 3. — 3×100-Meter-Damen-Lagenstaffel (Antonie-Graf-Preis): W. A. C. 4:40,2 1.; Danubia I 2.; Danubia II 3. — 6×100-Meter-Lagenstaffel: Ewast 7:32,8 1.; Austria 7:47 2.; Ewast II 3.

Stand des Antonie-Graf-Gedenkpreises. W. A. C. 15 Punkte 1; Danubia 8 Punkte 2.; Austria 3 Punkte 3.

Wasserballspiele der Reserven: W. A. C.—Donau 3:1 (3:0). — Hakoah—Vienna 5:1 (1:1).

Der moderne Fünfkampf des Hauptverbandes.

Gestern wurden im Diana-Bad die Schwimmbewerbe des modernen Fünfkampfes zur Durchführung gebracht. Die Damen legten eine 200 Meter, die Herren eine 300 Meter Strecke zurück. Die Ergebnisse sind:

200 Meter-Schwimmen Damen: Zimmermann (Chr. Gew.) 3:34.8 1., K. Gal (Waf) 3:45.2 2., Eckel (Danubia) 4:05.6 3., Wagner (Waf) 4., Unik (Waf) 5.

300 Meter-Schwimmen Herren: Hunyacek (Vienna) 4:47.4 1., Benischek (Heer) [illegible]54 2., Patuzzi (Ewast) 4:58.2 3., Wolf (Vienna) 4., Straubinger (Vienna) 5. 44 Starter.

Da nicht alle Damen starten, werden die Kämpfe der Damen am 2. November fortgesetzt.

Nach den gestrigen Ergebnissen ist Strähsler (Chr. D. T.) sicherer Endsieger. Es zunächst werden Krysta (Heer) und Kinner (Wac) siegen sein.

Laufen „Quer durch Linz".

Bei der leichtathletischen Veranstaltung wurde gestern in Linz das Laufen „Quer durch Linz" über fünf Kilometer ausgetragen.

Sieger blieb Pastrello (Heer) in 17:15 vor Hader (Graz) und Dautlich (Salzburg). In der Gruppe der Senioren siegte Dautlich (Salzburg), bei den Junioren Schulz (Salzburg), bei den Schülingen Zehetmeyer (Chr. Gew.) und bei den bewaffneten Formationen Pastrello.

Meisterschaften von Österreich im Ringen.

Die österreichischen Meisterschaften im Ringen wurden gestern in den Stephaniensälen zur Durchführung gebracht. Es gab ausgezeichnete Kämpfe und ein äußerst gut besuchtes Haus. Die Ergebnisse sind:

Bantamgewicht. Weissinger (Austria) 1 Schl.-P. 1.; Buemberger (Innsbruck) 2. [illegible] Starter.

Federgewicht. Mezulian (Slovan) 2 Schl.-P. 1.; Flamm (Hakoah) 2.; Gottlieb (Hakoah) 3. Neun Starter.

Leichtgewicht. Schlange (Hakoah) 2 Schl.-P. 1.; Stiedel (Simmering) 2.; Gr[illegible] (Austria) 3.; Pokornik (Slovan) 4. Zehn Starter.

Weltergewicht. Sesta (Ast[illegible]) 3 Schl.-P. 1.; Födl (Innsbruck) 2.; Mäder (Austria) 3. Elf Starter.

Mittelgewicht A. Stiedl (Simmering) 1 Schl.-P. 1.; Grilka (Polizei) 2.; Bergmann (Hakoah) 3. Neun Starter.

Mittelgewicht B. Cerwenka (Polizei) 4 Schl.-P. 1.; Pointner (Austria) 2.; Müller (Hakoah) 3. Acht Starter.

Schwergewicht. Hirschl (Hakoah) 0 Schl.-P. 1.; Folladore (Innsbruck) 2.; Riedmüller (Simmering) 3. Im Kampfe Hirschl—Wittek (Slovan) wurde der Tscheche wegen derber Gangart disqualifiziert.

Hockeyländerkampf Mitteldeutschland—Böhmen.

Ein Sieg der Deutschen von 5:0 (3:0) Toren.

In Aussig fand gestern der Hockey-Länderkampf Mitteldeutschland—Böhmen statt.

Die Mitteldeutschen [illegible]

Wiener Sieg im Kunstturnen.

Ratibor, 26. Oktober. (Eig. Drahtbericht.)

In Ratibor fand heute ein Vierstädtekampf statt. Wien siegte mit 461 Punkten und gewann damit den Ehrenpreis des Reichspräsidenten Hindenburg.

Den zweiten Platz besetzte Kattowitz (413 Punkte) vor Ratibor (368) und Troppau (320).

*

Der Boxländerkampf Deutschland—Dänemark, der gestern in Aarhus ausgetragen wurde, endete mit 8:8 unentschieden.

Arbeiter-Sport.

Die Länderkämpfe des Vasö abgesagt.

Die für gestern geplanten Länderkämpfe des Vasö gegen Steiermark und Burgenland mußten abgesagt werden. Da die beiden Gästemannschaften bereits in Wien eingetroffen waren, bemühte man sich, die Spiele doch noch durchzuführen, schließlich mußte man aber doch den Plan aufgeben und die Spiele absagen.

Vasö-Spiele in Niederösterreich.

Die beiden wichtigsten Spiele in Neunkirchen und Wr.-Neustadt kamen trotz des schlechten Wetters zur Durchführung. Das Duell um die Führung zwischen den beiden Vereinen wurde auch gestern nicht entschieden, da beide Vereine unentschieden spielten. Die Ergebnisse sind:

Neunkirchen—Vorwärts Atzgersdorf 1:1 (1:0). Tor für Neunkirchen: Pollitzer. Leopold Schauer (Neunkirchen) erlitt einen Knöchelbruch.

Wr.-Neustädter S. C.—Siebenhirten 3:3 (0:2). Siebenhirten lag schon mit 3:0 in Führung.

Die Vasö-Mannschaft gegen Deutschland.

Kommenden Samstag und Sonntag veranstaltet der Vasö zum Abschluß der Saison zwei Länderspiele gegen Deutschland. Das erste Spiel wird Samstag auf dem Karl-Volkert(Red Star)-Platz, das zweite Sonntag auf dem Rag-Platz ausgetragen. Beginn beider Spiele ½3 Uhr. Am ersten Tage bestreiten die Handballteams von Wien und Niederösterreich, am zweiten Tage die Handballer von Nord-Wien und Stockerau die Vorspiele.

Folgende Mannschaften wurden vom Vasö gestern für die Länderspiele nominiert: Büttner (Gaswerk 8); Brzesovsky (Erlaa), Patzak (Technische Union); Lischka (Phönix, Schwechat), Nemetschek (Phönix, Schwechat), Prinz (Gaswerk 8); Weiß (Erlaa), Aigner (Postgewerkschaft), Manner (Red Star), Pohl (Phönix, Schwechat), Hösch (Gaswerk 8). Am zweiten Tag spielt für Büttner Gaider (Nord-Wien), für Nemetschek Eisner (Nord-Wien) und für Weiß Petz (Nord-Wien).

Saalsport-Akademie des Arbö.

Der Sportausschuß des Kreises Wien des Arbeiter-Radfahrerbundes veranstaltete gestern im Etablissement Stahlener eine große Sportakademie.

Den Höhepunkt bildete ein Saalwalzenrennen über 3000 Meter, das Weingartner (Ottakring) mit 20 Metern vor Hlebowicki (Freiheit 17) gewann.

Hakoah-Mannschaft unter großem Jubel empfangen.

Eine nach Tausenden zählende Menge begrüßt die erste internationale Fußballmannschaft, die die alte Welt nach dem Kriege sendet. — Mayor Walker heißt die Mannschaft in der City Hall willkommen. — Der Gruß des Präsidenten. — Am nächsten Sonntag das erste Wettspiel.

den 18. April 1926.

Die Welt, ob westliche, ob östliche Hemisphäre, steht im Zeichen einer gewaltig anschwellenden sportlichen Entwicklung. Mehr denn je zuvor wird dem Sport in den Nationen und Ländern Rechnung getragen, mehr denn je erkennt man im Sport den Weg für eine internationale, verbindende Verständigung.

Diesem Ziele soll auch der Besuch der österreichischen, jüdischen „Hakoah" Fußballmannschaft dienen, die gestern auf der „Berengeria" von Europas Gestaden kam, um der Neuen Welt einen längeren Besuch abzustatten, um hier mit erlesenen Mannschaften des Fußballsports ihre Kräfte zu messen und um internationale Beziehungen zu stärken und neu zu knüpfen.

Schon auf dem Dampfer hatte sich der Kongreßmann des 10. Distrikts, Herr Emanuel Celler, mit dem bereits hier weilenden Präsidenten der Hakoah, Herrn Dr. Koerner, zum ersten Willkommengruß eingestellt. Das war früh, als der Schiffsriese von der Quarantäne-Station freigegeben, an zum Pier zu fahren. Zu Hunderten zählte bereits die Schar der Begrüßenden, die sich am Pier eingefunden hatten. Zu Tausenden aber wuchs die Zahl, als der Zug, mit einer lustig blasenden Musikkapelle vom Broadway zur City Hall einschwenkte, um den Gruß der Stadt New York und auch den Gruß der hiesigen Vertreter einiger Länder zu empfangen.

Mayor James J. Walker selber war mit Herren seines Stabes erschienen, um die fremden Sportsleute zu empfangen, um sie als Vertreter eines befreundeten Landes zu begrüßen. Am Empfangskomitee dienten weiter Dr. Jaroslaw Novak, Konsul der Tschechoslowakei, George Schmidt, österreichischer Konsul, Dr. Sylvester Czrupka, Konsul Polens Dr. Louis J. Harris, Gesundheitskommissär der Stadt New York, Dr. Stephen S. Wise, Joseph V. McKee, Präsident des Stadtrates, Julius Miller, Präsident des Borough Manhattan, die Richter Jacob Panken, Max S. Levine und William Collins, dann auch James Farley, Vorsitzer der Sportbehörde des Staates New York.

Die einzelnen Spieler wurden dem Mayor Walker vorgestellt, der mit allen freundlichen Handschlag austauschte und sich stolz selber mit einer der blauen Kappen, die die Mannschaft als ein Abzeichen führt, bedeckte und sich so den unzähligen Photographen präsentierte. Begeistert jubelte die Menge, die den ganzen Platz in einer tiefgegliederten Kette umsäumte, den Fußballvertretern der alten Welt zu.

Die Mannschaft war vom Dampfer zum Hotel Brevoort gefahren und hatte von da aus in einigen Automobilen die Fahrt zum Stadthaus angetreten. Die Rückfahrt erfolgte über den Broadway, wo ebenfalls freundige Zurufe die Wiener begrüßten. Am Abend ging es zum New Yorker Standquartier, dem Klubhaus des Crescent Athletic Club, am Shore Road in Brooklyn.

Die Mannschaft.

Die Hakoah-Mannschaft für Fußball ist eine ausgesprochene Kampfmannschaft. Sie ist nur ein Sportzweig der Hakoah — der Name bedeutet „Mächtig, Stark" — da alle Sportarten bewußt und intensiv gepflegt werden, als Leibesübung wie als Wettmesser. Die Fußballmannschaft konnte im letzten Jahre die europäische Meisterschaft erringen und schlug erst kurz vor der Abfahrt eine repräsentative Mannschaft Frankreichs in Paris. Auch der bedeutendste englische Klub, die Western United, mußte sich beugen.

Die Mannschaft besteht aus folgenden Herren: Dr. Eugen Felix, geschäftlicher Leiter; Dr. Valentin Rosenfeld, Begleiter; Joseph Grünfeld, Backspieler; Maximilian Gold, Back; Alexander Neufeld-Nemes, Rechtsaußenspieler; Moritz Häußler, Kapitän und Rechtsinnenspieler; Albert Guttmann, Stürmer; Ernö Schwarz, Linksaußenspieler; Erwin Pollak, Linkshalb; Ingenieur Alexander Fabian, Goalwächter; Josef Eisenhofer, Linksinnenspieler; Jakob Wegner, Back; Alois Heß, Rechtshalb; Alfred Krauß, Rechtshalb; Max Grünwald, Stürmer; Siegfried Wortmann, Rechtsinnenspieler, Theodor Wegner, Back; Heinrich Schönfeld, Stürmer; Ingenieur Siegfried Vogelfänger, Back; Leo Ducker, Halbstürmer.

Der Stürmer Guttmann gilt technisch als der beste Spieler, Grünwald, auch Stürmer, als der berechnendste Mann, der um jede Chance wägt, Scheuer und Gold als die besten Verteidiger.

Der Gruß des Präsidenten.

Gilt der Sport als die einzige internationale Materie, die allen und jeden Gegensatz überbrücken kann, so verschloß sich auch Präsident Coolidge nicht dieser Ansicht. Ein in herzlichen Worten gehaltenes Telegramm hieß die Hakoah-Mannschaft auf amerikanischem Boden willkommen.

Die kommenden Spiele.

Gestern abend war ein Teil der Mannschaft bereits Gast im Deutschen Theater, wo die lustige Operette „Madame Pompadour" über die Bretter ging. Heute abend wird die Schar Gast in einem jüdischen Theater sein. Am heutigen Nachmittag, um 3 Uhr, sind die Hakoah-Leute Gäste des Brooklyner Fußballklubs der Wanderer und Zuschauer des Entscheidungsspieles zwischen den Wanderern und den Indiana Flooring auf dem Hawthorne Feld. Am Montag wird die Mannschaft Gast bei einem Luncheon von Nathan Strauß jr. sein, am Dienstag wird ein erstes Uebungsspiel mit den Brooklyn Wanderers auf dem Crescent A. C. Platz in Brooklyn ausgetragen, am Abend ist die Mannschaft von der österreichischen Kolonie unter Führung von Dr. Otto Glogau zu Gast geladen.

Am Mittwoch nachmittag ist ein

Auf Wiedersehn, Hakoah!

New York Times May 4, 1926

They came; they played; they conquered.

When the Berengaria steamed out of the New York port last Wednesday morning it had on board the twenty-odd members of the Hakoah soccer team who had just completed the most sensational whirlwind tour in the history of the sport in the United States.

The Hakoah team took back to Vienna not only a tidy sum but, what is even more important, the sincere gratitude of every American Jew and the admiration of all sport lovers. It was an extraordinary exhibition of the finest sportmanship that this all-Jewish team gave to the inhabitants of the country, and it will be a long time before we shall forget it. We are all genuinely proud of the Hakoah players, every man Jack of them!

To say that the Hakoah was the greatest sensation of the year in Jewish life in the United States is to state only the obvious truth. Seldom have we witnessed such an outpouring of Jewish mass emotion as was aroused by every appearance of the Hakoah-players.

Thanks to the Jewish sport team from Vienna, soccer has at last been put on the map in America. What all the professional and semi-professional soccer teams in the entire country have not been able to accomplish in a dozen years, these two dozen Jewish lads succeeded in a little more than a month. Here is a record of which the Hakoah players have every reason to be proud. By this time everybody in the United States knows that soccer is a major sport worthy of the attention of true sport lovers. Before the visit of the Hakoah team no soccer game could attract an audience of more than eight or ten thousand in New York and a bare few thousand in Philadelphia and Chicago. Not even the most sanguine entertained any hope that this European fame would become sufficiently known and liked in this country to draw twenty or thirty thousand spectators. And that is exactly what happened.

When the Hakoah boys played the New York Giants a week ago Saturday afternoon, fully thirty thousand persons filled the Polo Grounds, despite the Decoration Day week-end when thousands of sport lovers are away from the city. The week before at Ebbett's Field in Brooklyn almost forty thousand people witnessed the game. In Philadelphia, on Memorial Day, nearly twenty-five thousand were present a large proportion of whom came from New York. In Chicago and in St. Louis the crowds were almost as large, and not one whit less enthusiastic. It has been estimated that almost 200,000 persons saw the ten games.

To say that most of those who crowded into the Polo Grounds and Ebbett's Field to watch the games were particularly interested in soccer would be an absurd statement. It is safe to state that perhaps 95% of those present had never before heard the name of the game or could tell soccer from ping pong. It is hardly an exaggeration that almost half of the audience at the Polo Grounds and Ebbett's Field had never before seen an athletic meet of any kind. Thousands had never before visited the Polo Grounds. And yet they came, paying tens of thousands of dollars in admission fees, cheered themselves hoarse, and vowed to attend every other soccer game that will come to town.

What was the magnet which drew these many thousands of Jews in New York, Brooklyn, Jersey City, Philadelphia, Chicago, St. Louis and the other cities to the soccer games? The answer is: HAKOAH—the ALL-JEWISH TEAM FROM VIENNA. It was that fact, and not any special fondness for or knowledge of the European game, that practically put soccer on the athletic map overnight. The Jews came not out of interest in the sport but purely out of curiosity to see an all-Jewish sport team that made no effort to hide its Jewishness but rather took especial pride in its nationality. For the first time in modern history a Jewish team, carrying the Jewish flag and proud of the Jewish name, appeared ready and anxious to meet all comers on terms of equality, and gave them an honest-to-goodness trouncing.

Time was when Jewish athletes were as scarce as hens' teeth. True enough, there were Jewish philosophers, mathematicians, scientists, inventors, physicians, musicians, authors, moneymongers — but no Jewish athletes. Then little by little, almost imperceptibly, Jews began to drift into athletics. For a long time the Jewish prize-fighter had too little pride of race to go under his real name. He preferred to be known under some Irish name, since the pugnacity of the Irish race is famous everywhere. But even that stage passed. Nowadays a Jewish athlete no longer thinks that his own name will hurt his chances as a drawing card. Everybody is aware of the fact that Leach Cross, Benny Leonard, Sid Terris, Kid Kaplan and other well-known ring masters are not Irishmen or Italians or Swedes, but Jews.

And now along came HAKOAH as the first avowedly all-Jewish sport organization. Verily, that was something brand new. Small wonder that everybody became tremendously interested. There was news aplenty that the Hakoah had licked everybody in sight on the continent. Even the stalwart British soccer players went down to ignominious defeat before this group of Austrian Jews. The European sportsmen acclaimed the Hakoah team as supreme in its chosen field. But how would the team fare in the United States? How would the Jewish players stand up under the fire of the American attack? When everything is said and done the Americans are today possibly the best all-around athletes in the world. We are revealing no secret when we say that many of us entertained grave fears lest the Hakoah team prove a fizzle. We went to the first game filled with apprehension. Even after the Jewish team won the first game we were not complacency happy. We wanted to see what showing they would make against the picked teams of the rest of the country. We waited with bated breath. We have not been disappointed.

The Hakoah team played 10 games. The Jewish boys won 6 games, 2 games were tied, 2 were lost. This is an excellent record in its way, and yet it is not the best possible record. When the Hakoah players arrived in New York they had a record of only 8 defeats in almost 200 games. In this country they suffered 2 actual defeats out of 10 games and tied 2 games. When one studies the matter closely the reason for this fact becomes apparent. Laurence J. Spiker, the popular sports writer of The New York *Times*, has some very pertinent things to say on this point. To quote Mr. Spiker: "The Vienna players will derive great satisfaction from the fact that they performed their mission to this country more creditably perhaps than even they had hoped . . . Perhaps they did not play as well here as they did in Europe, but it is pretty much of a certainty that they did perform better than they had expected . . . The team had conquered the best in Europe, but no one was more apprehensive of success here than the Vienna players themselves . . . They knew that conditions here are not what they are in Europe: the styles of attack differ and the modes of defense make the game look like two different sports. In Europe the eleven on the defensive does not join the goal mouth and that style of play here went far to explain the Hakoah team's lack of a scoring punch in its first few games. Towards the close of their campaign, the visitors did develop a will to score and none can testify better to this than the New York Giants of the American Soccer League."

Mr. Spiker goes on to point out that "soccer in this country has been marked by a hit-and-miss style of play . . . Seldom has such mastery over the ball been seen as when the Hakoah eleven started its attack on enemy goals. In midfield the defense always has stood powerless against the clever and fast passing of the invaders and the only respect in which the visitors failed to measure up to American standards of play was a ferocious attack in front of the goal".

Mr. Spiker's appraisal of the merits of the Jewish team is eminently fair and entirely sound. Whoever saw the very first game in New York between the Hakoah lads and the Giants must have noticed at once that the American players were extremely rough, relying on mere physical force, while the Jewish team gave a wonderful exhibition of speed and finesse. What the Americans lacked in generalship they made up in brute strength. In time the Hakoah boys found this out and in the later games they were quite a match for the rough and ready American players. Many a Jewish player got mauled in the fray, and he was by no means backward in returning kick for kick and bloody nose for bloody nose. But it took the Hakoah'niks several days to get used to these new tactics, and this fact explains their two defeats as well as the two tied games.

The most amazing and beautiful thing about the Jewish team was its team work. Such team work had never been seen at an American soccer game. Isn't it a bit curious that Jews, who are notorious as a race for their inability to pull together, should give

a marvelous display of perfect team work? Perhaps we shall soon have to revise our ancient opinion about the lack of cohesiveness of Jewish groups... It was indeed a rare treat to see how cannily each member of the Hakoah team knew in advance what his fellow player would do next. It almost seemed uncanny the way the boys played into each others hands. What speed, what grace, what adroitness! Could it be possible that an all-Jewish team from the European ghetto was capable of such astuteness and courage? Compared with some of the American players the Hakoah boys looked undersized and undernourished. The members of the New York Giants really looked like giants—strong and stalwart and husky. But the Viennese lads made up in speed and gameness what they lacked in height and weight.

Next to watching the soccer game, the most interesting and amusing thing was to look at the spectators. Polo Grounds looked like a Jewish mass meeting. All kinds of *acheynt buei Yisroel* were there — bearded Jews, some of whom could hardly speak a dozen English words: old women who had probably never before heard of soccer, Jewish flappers, male and female varieties; college boys *and girls*; Russian-born fathers and their American-born children. For once the chasm between the two generations was bridged. I am optimistic enough to believe that the Hakoah games have gone a long way toward bringing understanding between the young and old. After all, dad can't be such an awful "greenhorn" if he enjoys a football game, you know... And who is rash enough to say that the American children are such a bad lot since they take so much pride in the victory of a Jewish team from "the old country"? If there is one thing we American-born or bred Jews have been envying our Gentile neighbors it is the joy which must be theirs to be able to attend a baseball game or prize fight in the company of *one's father*. Here at last was such an opportunity. May I be permitted to observe that the sooner Jewish fathers begin going to athletic games with their young sons the better for both of *them*?

No one can hope to understand the soul of the Anglo-Saxon who fails to appreciate the tremendous role sports play in his life. Whether we like it or not, we too have to learn to appreciate and to be fond of athletics. In the Polish ghetto physical prowess was not regarded with any degree of pride. The ideal of the Jewish community was the *bank kvetcher. Gezunt vie a Goy*, was hardly a compliment. To be gaunt and anaemic was almost a *mitzvah*. "He is becomingly pale", was a nice compliment. This abnormal state was the inevitable result of life in the ghetto. Fortunately it is otherwise in this country. The boy who likes to play baseball is no longer regarded as a "loafer" and "good-for-nothing", as was the case in the early days of Jewish immigration in the United States. It is especially gratifying to observe that even on the European continent, where for five centuries and longer the Jews have been confined within the stifling ghetto walls, the cult of athletics is making rapid strides.

When one speaks about the Hakoah soccer eleven it should be borne in mind that the soccer team is only one branch of the Hakoah Athletic Organization with its thousands of members and hundreds of branches. If the Hakoah were only a team of exceptionally fine soccer players it would be interesting enough, but how much more important does the movement become when it is remembered that in Vienna and in other cities throughout Europe Jewish young men, Ghetto products, are *devoting* themselves to athletics! It is only a few years since the Hakoah boys took up soccer in a serious way, and already they have excelled many of the best and oldest *soccer* teams on the Continent.

Before sailing for home the Hakoah players told the reporters that they had thoroughly enjoyed their brief stay in this country and were grateful for the hospitality which had been shown them. They also announced that they would return to America next year for a trans-continental tour. This is surely welcome news. We hope the Hakoah boys won't make us wait too long. They have endeared themselves to all of us. They proved themselves to be good sportsmen—*modest in* victory, uncomplaining in defeat, at all times cheerful and equable. Not a single American sports writer has failed to comment on their *modesty* and good nature.

TW/TT

19th October 1979

Mr. Arthur Hanak,
Maccabi World Union,
Maccabiah Village,
Ramat Gan,
Ramat Chen,
Israel.

Dear Arthur,

As arranged before I left for England, I have pleasure in herewith
** sending you photostat copies of certain papers which I think will be of interest for your museum.

It was nice meeting you in Israel and no doubt I will soon be there again because there are many more things I would like to see.

With best regards.

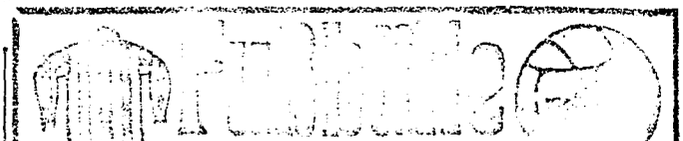
Yours sincerely,

T. WEGNER

encs.

7. Feber 1925.

Sport-Tagblatt

am allerbilligsten nur im

SportHaus II. Pelikh, II. Taborstr. 9, Tel. 21321

Kinder-Wagen, kompl., Mod. K 125.000, 12teil. K 95.000;
Fußball-Schuhe, Ia, handgenäht K 325.000 u. K 275.000;
Boxsäcke, Box-Birnen, gefüllt K 70.000, glatt K 45.000;
Fußball-Garnituren, K 175.000, Cricket-Garnituren K 285.000;
Plüsch-Teddybären, Riesen-M. K 75.000.

nehmen gelten Litzka, Neras, Fröhler, Dworschak, Lissobad und Mayer.

Hakoah stellt in Wegner II (früher Amateure) einen neuen Mann ins Feld; die Mannschaft lautet im übrigen: Fabian; Gold, Wegner I; Fried, Guttmann, Wegner II; Katz, Grünwald, Heß, Häusler, Neufeld.

Wiener Morgenzeitung.

Sportnachrichten.

Fußball.

Hakoah in Polen.

2.

Der 5:0-Sieg gegen L. K. S. (Lodz).

(Von unserem Spezialberichterstatter.)

Lodz, 5. Juli. Unser zweites Auftreten in Lodz brachte uns wieder einen überlegenen Sieg. Der Gegner war diesmal der Lodzer Meister, respektive Kreismeister, welcher unter der Leitung des ehemaligen M. T. K.-Spielers Zeisler die schönsten Erfolge erzielte. So gelang es dieser Mannschaft, den Simmeringern vor ganz kurzer Zeit zwei unentschiedene Resultate (beidemale 2:2) abzutrotzen. Wir spielten in derselben Aufstellung wie gestern, und zwar Fabian; Wegner 1, Wegner 2; Fried, Guttmann, Pollak; Grünfeld, Schwarz, Heß, Eisenhoffer, Wortmann.

Wir brauchten wieder längere Zeit, um zu unserer vollen Form aufzulaufen, was aber darauf zurückzuführen war, daß unser Gegner mit voller Kraft darauf los spielte. In den ersten zwanzig Minuten hatten wir auch zahlreiche gefährliche Angriffe abzuwehren, doch war die gesamte Verteidigung auf der Höhe. Ein in diesem Zeitraum gegen uns diktierter Eifer ging an die Stange. Von diesem Moment an gingen wir zur Offensive über und schnürten den Gegner vollkommen ein. In der 25. Minute wird Eisenhoffer verletzt. Für ihn springt Fuß ein, der auch bis Ende der ersten Hälfte spielt. In der 30. Minute kamen wir durch einen prächtigen Schuß Schwarz' in Führung. Bis Halbzeit werden viele günstige Gelegenheiten vergeben.

Nach Seitenwechsel treten wir wieder mit Eisenhoffer an und sind ständig überlegen. In der 20. Minute geht Grünfeld am Flügel durch und flankt seinen Flankenball verwertet Wortmann mit hübschem Schuß. In der 35. Minute ist es wieder Wortmann, welcher aus einem Gedränge mit „Spitzler" erfolgreich ist. Bis Schluß sind wir dauernd überlegen. Sehr gut spielte bei uns die Verteidigung, insbesondere Wegner 2, die gesamte Halbesreihe sowie Heß und Wortmann.

Dem Wettspiel wohnten gegen 10.000 Zuschauer bei, die uns nach Gebühr akklamierten. Schiedsrichter gut. Heute, 1 Uhr mittags, fahren wir nach Warschau, wo wir um halb 5 Uhr eintreffen.

Warschau, 6. Juli. Wir sind um halb 5 Uhr in Warschau eingelangt. Zu unserem Empfang hatten sich nur einige wenige Leute eingefunden, da nicht bekannt war, wann wir eintreffen. Wir sind wieder im Viktoria-Hotel abgestiegen. Sofort nach der Ankunft gingen wir ins hiesige Zentraldampfbad, wo wir uns einer fachmännischen Massage unterzogen. Der M. T. K. wird unter allen Umständen geschlagen. Unsere „Magyaren" freuen sich schon darauf. Morgen erwarten wir Scherer und die beiden „Internationalen" Neufeld und Häusler.

Bis auf Eisenhoffer, welcher eine leichte Verletzung erlitten hat, ist alles fit. Gegen M. T. K. werden wir in folgender Aufstellung spielen: Fabian; Scherer, Wegner 1; Fried, Guttmann, Pollak; Neufeld, Häusler, Grünwald (schon dagewesen), Eisenhoffer, Schwarz. Samstag den 11. d. spielen wir hier gegen Polonia.

Von der Polenreise der Damen im Jahre 1925.

Hakoah – M. T. K. 4:0

Hakoah: Fabian; Scherer, Wegner II; Fried, Guttmann, Pollak; Neufeld, Heß, Grünwald, Eisenhoffer und Schwarz.

M. T. K.: Kovacsek; Kocsis, Senkey I; Nyul I, Meszer, Nyul II; Senkey II, Molnar, Laszlo, Denko und Ekes.

Sofort setzte sich Hakoah in den Besitz des Balles und verlegte das Spiel in die M. T. K.-Spielhälfte. Hakoah wird ein Freistoß zugesprochen und Schwarz besorgt die Exekution. Er findet ein Loch in der Verteidigungsmauer und schießt unheimlich scharf von zwanzig Meter Entfernung aufs Tor. Kovacsek, der einen besonders guter Tag hat, robinsoniert herrlich und dreht den Ball zum Corner. Hakoah macht seinem Meistertitel alle Ehre; sie spielt präzis von Mann zu Mann, nur das überaus schlechte Spielfeld verhindert den vollen Erfolg. In der 23. Minute gelingt es Eisenhoffer, der schon lange nicht so gut spielte wie diesmal, einen gut placierten Schuß anzubringen und damit das erste Goal zu erzielen. Gleich darauf, in der 27. Minute, spielt sich Grünwald durch und erzielt Tor Nummer 2. Molnar bringt einigemal das Hakoah-Tor in Gefahr, und Fabian kann seine Kunst zeigen. Aber auch Wegner II und der unermüdliche Scherer stehen das Publikum zu Beifallskundgebungen hin. Guttmann hat einen sehr schweren Stand, denn er arbeitet in diesem Gelände. Es hat nicht weniger als drei Wochen geregnet und den Platz dementsprechend in Mitleidenschaft gezogen. Pollak arbeitet ganz hervorragend und hält seinen Flügel sicher in Schach. Mit einem Cornerverhältnis von 5:2 für Hakoah geht es in die Pause.

Gleich nach Beginn der zweiten Spielhälfte, in der dritten Minute, schießt Eisenhoffer an den herauseilenden Kovacsich vorbei, nachdem er von Heß den Ball schußgerecht zugespielt bekam, ins Tor. Hakoah führt 3:0. Der M. T. K. schießt eine derbere Gangart ein, jedoch Hakoah läßt sich nicht beirren und führt jetzt ein Kombinationsspiel vor, das sich sehen lassen darf. Minutenlang geht der Ball von Fuß zu Fuß, ohne daß ein M. T. K.-Mann den Ball berührt. Besonders Schwarz bringt durch seine Läufe das M. T. K.-Tor immer in Gefahr, aber die Verteidigung ist auf ihrem Platze. Senkey II kommt unverhofft vor, und Pollak rettet durch Corner. Der schön getretene Ball wird von Fabian auf elegante Manier aus der Luft geholt. Minutenlanger Beifall lohnt seine Tat. In der 21. Minute gelingt es Heß, den schönsten Treffer durch placierten Schuß zu erzielen. Bewundernswert ist es, wie der M. T. K. unbeirrt weiterkämpft und das Spiel bis zum Schluß interessant gestaltet. Besonders Molnar versucht immer wieder einen guten Schuß anzubringen; Erfolge blieben ihm allerdings versagt. Bei einem Cornerverhältnis 8:1 für Hakoah pfeift der ausgezeichnete Schiedsrichter das Spiel ab. Unter schwerer Mühe bahnen sich dann die Hakoaner durch die enthusiasmierten Zuschauermassen den Weg zu den Autos.

Der M. T. K., der zwar einige Ersatzleute hatte, hätte diesmal auch mit kompletter Mannschaft geschlagen werden müssen. Häusler, der mit Neufeld von Stockholm bis Danzig gefahren war, konnte nicht rechtzeitig zum Wettspiel gelangen, da der Verband nicht für das polnische Visum gesorgt hatte. Das Ministerium des Innern veranlaßte telephonisch von Warschau aus, daß Häusler über die Grenze käme. Wir erwarten ihn morgen, Samstag spielen wir gegen Polonia, den Meister von Polen.

Die Veranstalter des Spieles Hakoah gegen M. T. K. hatten die schöne Einnahme von 35.000 Mark, das ist 7000 Dollars (!) zu verzeichnen; davon erhielt Hakoah 2000, der M. T. K. 500.

Sommer 1925

Wiener Morgenzeitung.

Sportnachrichten.

Fußball.

Hakoah in Polen.

Das 7:0-Spiel in Lodz. — Morgen: Hakoah—M. T. K. (Budapest) in Warschau.

(Von unserem Spezialberichterstatter.)

Lodz, 5. Juli. Wir sind nach recht angenehmer Fahrt gestern um halb 4 Uhr nachmittags in Lodz angekommen. Es erwarteten uns bei tausend Personen, die uns einen enthusiastischen Empfang bereiteten. Nach schwerem Kampf gelangten wir zu den Droschken, die uns in das Savoy-Hotel brachten, wo wir auch im letzten Jahre einquartiert waren. Das Hotel ist ununterbrochen von Neugierigen belagert und jeder von uns, der es zu verlassen wagt, wird von einigen Dutzend jugendlichen Sportanhängern treu begleitet. Ein Entrinnen gibt es nicht.

Heute treten wir gegen den Lodzer Touringclub an, während morgen L. K. S., der hiesige Meister, unser Gegner ist. Für die Wettspiele gibt sich ungeheures Interesse kund und es dürften diesmal Rekordzuschauermengen zu verzeichnen sein. Baar hat sehr viel zu tun; er wird von Redakteuren sämtlicher Lodzer Zeitungen überlaufen und muß ununterbrochen vom Werdegang der Hakoah erzählen. Die Mannschaft befindet sich wohl und hofft, sämtliche Wettspiele auf der Reise zu gewinnen.

Das Spiel in Warschau gegen M. T. K. am Mittwoch ist perfekt und wird als allergrößte Sensation gewertet.

*

Hakoah schlägt Lodzer Touringclub 7:0 (1:0).

Wir spielten in folgender Aufstellung: Fabian; Wegner 1, Wegner 2; Fried, Guttmann, Pollak; Grünfeld, Wortmann, Heß, Eisenhoffer, Schwarz.

Unser Gegner präsentierte sich als eine faire, schnelle Mannschaft, welche mangelndes technisches Können durch große Ambition zu ersetzen trachtete. Bei diesem Verein ist der ehemalige Wiener Ligaspieler Linsmayer als Trainer tätig. Absolut erstklassige Leistungen boten der rechte Half und linke Back. Bei uns wollte es in der ersten Hälfte nicht so recht klappen. Der Sturm spielte schlecht zusammen, insbesondere Eisenhoffer und Wortmann schienen indisponiert. In der zweiten Hälfte tauschten Wortmann und Schwarz die Plätze und wir konnten dem Publikum ein prächtiges Spiel vorführen. Das Rückgrat der Mannschaft bildete die Halbreihe. Ueberragend gut hielt sich Wegner 2 als linker Verteidiger.

Statt um 5 Uhr begannen wir um dreiviertel 6 Uhr, da sich der Schiedsrichter verspätet hatte. Vor Spielbeginn wurden wir in herzlichen Worten als Meister von Oesterreich gefeiert. Vom Gegner wurde uns ein herrlicher Riesen-Blumenstrauß überreicht.

Obwohl wir vor der Pause nur ein Tor erzielten, waren wir ständig überlegen. Fabian mußte äußerst selten eingreifen. Das einzige Tor in diesem Spielabschnitt erzielte Schwarz mit Pracht-Volleyschuß nach einer idealen Flanke Grünfelds in der 20. Minute.

Wie bereits erwähnt, bewährte sich die nach Seitenwechsel durchgeführte Umstellung aufs beste und wir konnten den Gegner in Grund und Boden spielen. Die sechs Tore wurden so ziemlich in regelmäßigen Intervallen erzielt und zwar das zweite von Wortmann nach einem Korner, das dritte mit unheimlich scharfem Schuß von Eisenhoffer, das vierte hatte Grünfeld zum Urheber, das fünfte und sechste erzielte Fried, letzteres nach prachtvollem Solo, während das siebente und letzte aus einem Elfmeter in der letzten Minute erzielt wurde. Guttmann führte die Exekution mit derartiger Wucht durch, daß sich der Tormann beim Abwehrversuch sämtliche Finger prellte. Es herrschte prachtvolles Wetter. Besuch 5000 Personen. Schiedsrichter Hanke amtierte vorzüglich. Nach Schluß wurden uns große Ovationen bereitet. Unsere Rückfahrt ins Hotel glich einem Triumphzug. Erwähnen will ich noch, daß heute der „Eisenkönig" Siegmund Breitbart seinen Einzug in Lodz hielt und ebenfalls überschwänglich gefeiert wurde.

Die Reise der Hakoah.

Siege in Warschau und Lublin.

Warschau, 11. Juli. Die Wiener Hakoah spielte heute gegen Polonia, also gegen jene Mannschaft, die erst vor wenigen Tagen gegen den M. T. K. unentschieden gespielt hatte. Die Gäste siegten sicher nach einem überaus fairen Spiel mit 4:2 Treffern (Halbzeit 2:0), trotzdem sie mehrfache Ersatzleute eingestellt hatten. Das Spiel, dem der österreichische Gesandte beiwohnte, hatte außerordentliche Anziehungskraft ausgeübt; es waren über 12,000 Personen, darunter alle möglichen Würdenträger und Vertreter der Behörden erschienen. Heß war zweimal, Grünwald und Schwarz je einmal erfolgreich. Die Wiener waren in der ersten Hälfte stark überlegen, sie führten bei der Pause 2:0, vergrößerten den Vorsprung dann auf 3:0. Dann holten sich die Polen zwei Erfolge, denen die Hakoah noch einen Treffer entgegenstellen konnte.

Lublin, 12. Juli. Der Wiener Sportklub Hakoah, dessen Spiel in Warschau wegen des Regenwetters nicht abgehalten werden konnte, trat heute in Lublin gegen den Sp. K. Lublinjanka an. Die Wiener, die bei ihrem fairen Gegner keinen ernsten Widerstand fanden, siegten in überlegenstem Stil mit 6:0 Treffern. Bis zur Pause hatten sie es schon auf vier Erfolge gebracht. Zuerst brachte Häusler den Ball ins Tor, dann folgte ihm Eisenhoffer, und noch vor der Pause stellte sich Grünwald mit zwei Treffern ein. Nach dem Seitenwechsel kamen dann Häusler und Schwarz zu Erfolgen. 5000 Zuschauer.

Das Spiel gegen Polonia.

Der Bericht eines Reiseteilnehmers.

Warschau, 11. Juli. Mit sehr gemischten Gefühlen trat die Mannschaft der Hakoah gegen den Sportklub Polonia an, denn die meisten Spieler erinnerten sich, daß die Hakoah im vorigen Jahr diesen Gegner nur mit härtester Mühe 1:0 besiegen konnte, wobei allerdings die zweite Spielhälfte wegen der schlechten Witterung ausfiel. Man wußte aber doch, daß man es mit einem schwer zu bezwingenden Gegner zu tun haben werde.

Die Hakoah trat mit folgender Mannschaft an: Fabian; Wegner I, Scheuer; Fried, Guttmann, Grünfeld; Schwarz, Häußler, Heß, Grünwald, Wortmann. Etwa 12,000 Zuschauer waren zu dem Wettspiel gekommen, die Arrangeure waren also schon vor dem Anfick zufrieden. Bevor Schiedsrichter Mandl das Spiel anpfiff, wurde den Wienern mit einer Ansprache, auf die Sektionsleiter Baar durch Ueberreichung eines Blumenstraußes dankte, eine herrliche Wimpel überreicht.

Hakoah hatte Anfick und verlegte das Spiel sofort in die gegnerische Hälfte. Polonia, die gegen den M. T. K. zwei unentschiedene Ergebnisse erkämpft hatte, spielte mit besonderem Eifer, gab aber im Gegensatz zum Vorjahr einen durchaus fairen Gegner ab. Dadurch war es den Wiene möglich, ein fein durchdachtes Spiel vorzuführen, bei dem j., besonders der rechte Flügel Schwarz-Häußler auszeichnete. Nach einer Flanke Schwarz' brachte Grünwald in der 17. Minute einen herrlichen Kopfstoß ein, der der Hakoah die Führung eintrug. Trotz großer Ueberlegenheit der Wiener dauert es doch bis zur 42. Minute, bis Heß im Alleingang den zweiten Treffer erzielte. 2:0 lautete das Halbzeitergebnis. In der Pause wurden die Wiener Spieler dem österreichischen Gesandten vorgestellt, der seine besondere Befriedigung über die ausgezeichnete Vertretung der österreichischen Farben durch die Hakoah zum Ausdruck brachte.

Die zweite Spielhälfte war ereignisreicher als ihre Vorgängerin. Nachdem die Wiener in der neunten Minute durch Heß zum dritten Treffer gekommen waren, glaubten sie, sich auf ihren Lorbeeren ausruhen zu können, aber die Unaufmerksamkeit Wegners und Frieds gab dem linken Verbindungsstürmer der Polen Loth II Gelegenheit, zweimal hintereinander einzusenden, wobei allerdings der zweite Treffer zu verhindern gewesen wäre. Die Wiener erkannten nun den Ernst der Lage und bombardierten, zuerst ohne Erfolg, das gegnerische Tor, bis es endlich Schwarz in der 29. Minute aus einer sehr schwierigen Position mit einem Fernschuß gelang, den vierten Treffer zu erzielen. Dieser Vorsprung wurde dann bis zum Spielende behauptet. Es wäre noch zu erwähnen, daß sich Wegner II, der in der zweiten Spielhälfte statt des verletzten Fabian Tormann war, gut hielt. Grünfeld, der diesmal Pollak vertreten mußte, arbeitete besonders nach der Pause mit sehr gutem Erfolg; dagegen hatte Guttmann einen ausgesprochen schlechten Tag. Wortmann am linken Flügel fügte sich vortrefflich in das Ensemble ein.

1925

Sportnachrichten.

Die Hakoah trifft's besser.

Das Städteteam von Riga 6:0 geschlagen.

(Drahtbericht der „Wiener Morgenzeitung".)

Die Hakoah bestritt vorgestern einen Kampf gegen das Rigaer Städteteam, gegen das die Simmeringer vor 14 Tagen 0:0 unentschieden gespielt hatten. Die Zugkraft der jüdischen Mannschaft bewies sich hier wieder auf das glänzendste. Obwohl es stark regnete, hatten sich 8000 Zuschauer bei dem Wettspiel eingefunden. Der Boden war tief und rutschig. Die Hakoahner spielten um Klassen besser als die Simmeringer und siegten, obwohl das Team stark war und sehr scharf spielte, mit 6:0 (3:0) Toren. Die meisten Treffer erzielte Grünwald, der dreimal den Ball ins gegnerische Heiligtum brachte. Die restlichen Tore wurden von Eisenhofer, Häusler und Guttman erzielt.

Die Hakoah in der kommenden Spielzeit.

Die Kampfmannschaft.

Die Hakoah wird voraussichtlich am 4. August von ihrer Sommerreise zurückkehren. Viel Ruhe wird sie sich dann nicht gönnen können, da der Meisterschaftswettbewerb bereits am letzten Augustsonntag beginnt. Im vergangenen Spieljahr hat die jüdische Mannschaft die höchste heimische Trophäe errungen, sie wurde Meister von Österreich.

Die Hakoah wird nun alles daransetzen, um diesen großen Erfolg im Meisterschaftsjahr 1925-1926 zu wiederholen. Im nachfolgenden wollen wir die Spieler Revue passieren lassen, die der jüdischen Mannschaft zur Verfügung stehen werden.

Der Tormannposten ist mit Fabian ganz ausgezeichnet besetzt. Als Ersatzmann kommt der jugendliche Beer in Betracht.

In der Verteidigung werden neben den alten routinierten Scheuer, Wegner 1 und 2, Grünfeld und voraussichtlich Gold zu finden sein. Das Verteidigertalent von Wegner 2 wurde erst auf der derzeitigen Sommerreise erkannt. Sämtliche Berichte enthalten das uneingeschränkte Lob über diesen jungen Spieler.

Die Läuferreihe enthält als Standardspieler Fried, Guttmann, Pollak und Heß.

Für den Angriff werden wieder Neufeld, Schwarz, Häusler, Grünwald, Eisenhofer, Wortmann und Fuß zur Verfügung stehen.

Einiges Kopfzerbrechen verursacht der Sektionsleitung die Frage, wer in der kommenden Spielzeit den Mittelstürmerposten einnehmen soll. Für ihn kommen in erster Linie Grünwald und Heß in Betracht. Die Sektionsleitung, die bei der Aufstellung des früheren Verbindungsstürmers Schwarz auf den Flügelstürmerposten viel Geschick bekundete, beabsichtigt, Grünwald in der kommenden Spielzeit als Verteidiger zu versuchen. Sie glaubt nämlich, bei diesem Spieler ein besonderes Talent für diesen Posten erkannt zu haben. Auf alle Fälle wird die Hakoah wieder eine ausgezeichnete Kampfmannschaft, die die Fähigkeiten besitzt, auch in der kommenden Saison den Meistertitel zu erringen, ins Feld stellen.

Die Hakoah auf Reisen.

Von einem Reiseteilnehmer.

Riga, 24. Juli. Die drei letzten Spiele in Polen endeten mit empfindlichen Niederlagen unsrer Gegner. Am 18. d. siegten wir in Bialystok 8:0, am 19. d. in Wilna 6:0 und am 21. d. in Grodno 8:0. Wir konnten uns gegen die schwachen Mannschaften recht ausleben; eine nähere Schilderung der Wettkämpfe ist überflüssig. Unsre Mannschaft führte überall guten Propagandafußball vor und erntete reichen Beifall.

Mittwoch, den 22. d., um 4 Uhr früh verließen wir Grodno und kamen um 12 Uhr in Zemgale, der polnisch-lettländischen Grenzstation, an. Nach einer flüchtigen Revision bestiegen wir den Zug, der uns nach Riga, der lettländischen Hauptstadt, brachte. In jeder Station auf der Strecke begrüßten uns Abordnungen, die uns durch Ansprachen ehrten und uns soviel Blumensträuße überreichten, daß unsre Abteile Blumenhainen glichen. Man erzählte uns, daß wir in Riga einen festlichen Empfang bekommen würden, doch wurden an Ort und Stelle unsre kühnsten Erwartungen bei weitem übertroffen. Um ¾9 Uhr abends kamen wir an unserm Ziel an. Der Perron war mit einer derartigen Menschenmenge überfüllt, daß es uns nicht möglich war, unsre Abteile zu verlassen, und erst nach einer guten halben Stunde war soweit Platz gemacht, daß wir aussteigen konnten. Es wurden von den Vertretern der verschiedentlichsten Korporationen, dem Wunsche unsrer Reiseleitung entsprechend, kurze Begrüßungsansprachen gehalten, die immerhin längere Zeit dauerten und für die dann unser Vertreter, Herr Baar, dankte. Was nun folgte, läßt sich schwer beschreiben. Mit schwerer Mühe hatte man durch die Menschenmenge eine Bahn für uns gebrochen und wir sollten die für uns bereitgestellten Autos vor dem Bahnhof besteigen. Doch hatten sich auf dem Platz tausende Personen eingefunden, die uns unbedingt sehen und begrüßen wollten. Im Nu waren die starken Ordnerketten durchbrochen und bald war jeder von uns in irgendeinem Wirbel drinnen. Nach schwerer Mühe konnten wir befreit werden, und unter dem Beifall fast der ganzen Einwohnerschaft machten wir eine Rundfahrt durch Riga. So gegen ½11 Uhr, um diese Zeit dämmert es hier erst, kamen wir an den Strand, wo wir in einer Pension einquartiert wurden. Wir befinden uns im Seebad Majorenhof, zirka 30 Kilometer von Riga, das bestimmt so fashionabel wie alle Seebäder an der Adria, und vielleicht denselben noch vorzuziehen ist, da in der nächsten Nähe die herrlichsten Waldungen sind.

Wir sind ganz begeistert von der prachtvollen Aufnahme, die wir hier gefunden, und werden ungefähr eine Woche hierbleiben, um uns von den Strapazen in Polen zu erholen.

Etwas Statistik über unsre Spiele in Polen: Ausgetragen 10 Spiele. — 10 Siege, Torverhältnis 53:3. Die einzelnen Wettspielergebnisse lauten: 4. d.: Lodz, Touringklub 7:0 (1:0); 5. d.: Lodz, L. K. S. 3:0 (1:0); 8. d.: Warschau, M. T. K. 4:0 (2:0); 11. d.: Warschau, Polonia 4:2 (2:0); 12. d.: Lublin, Lublinianka 6:0 (4:0); 15. d.: Lodz, L. K. S. 3:1 (2:1); 16. d.: Warschauer Team 4:0 (3:0); 18. d.: Bialystocker Team 8:0 (1:0); 19. d.: Wilno, Matlaer 6:0 (3:0); 21. d.: Grodnoer Team 8:0 (5:0).

An den Spielen haben 18 Spieler teilgenommen. Sämtliche zehn Spiele haben Schwarz und Fabian absolviert. Auch Beer war in allen Spielen ungezogen, aber nur als Ersatzmann! Neunmal spielte Guttmann, achtmal Wegner II, Eisenhoffer, Grünwald, Wortmann, siebenmal Häusler, Pollak, sechsmal Heß, fünfmal Scheuer, Wegner I., Neufeld, viermal Fried, Krantz, dreimal Grünfeld, zweimal Fuß, einmal Beer.

Den Schützenrekord hält Grünwald mit 14 Treffern. Ihm folgen Eisenhoffer (10), Häusler (9), Wortmann (6), Schwarz, Heß (5), Grünfeld, Fuß, Guttmann je ein Tor.

T. C.

Hakoah - Rapid 5:4 (Juli 1925).

Hakoah gegen Rapid 5:4.

Ein großer Tag der Hakoah-Stürmer.

Hakoah: Fabian; Scheuer, Wegner II; Fried. Heß, Pollak; Neufeld, Wortmann, Grünwald, Eisenhofer, Schwarz.

Rapid: Janeschitz; Jellinek, Czeiler; Richter, Brandstetter, Nietsch; Kirdes, Wessely, Kuthan, Bauer, Wessely.

Rapid-Platz. Schiedsrichter Kaufmann. 18.000 Zuschauer.

e. m. Das Wettspielresultat stimmt nicht, das heißt, die Ziffern sind wohl richtig, sie geben aber doch kein anschauliches Bild vom Verlauf dieses mit seltener Ambition durchgeführten Kampfes, denn diesmal war die Hakoah ihrem Gegner um weit mehr überlegen als die nüchterne Verhältniszahl 5:4 zum Ausdruck bringt, denn die Mannschaft der Hakoah führte zumindest in der ersten Spielhälfte ein ganz hochklassiges Spiel vor, das ihr schon vor der Pause drei Treffer verschaffte und dann zu zwei weiteren Erfolgen führte, bevor die Rapid-Mannschaft eigentlich noch ernstlich gefährlich werden konnte. Bis dahin sah also die Hakoah wie der überlegene Sieger aus, und sie wäre es wohl auch geblieben, wenn sie nicht durch zwei Verletzungen, die, wie ausdrücklich bemerkt werden soll, ohne gegnerische Einwirkung entstanden, zwei ihrer Leute, nämlich Wortmann bei der Pause und Grünwald im Verlauf der zweiten Spielhälfte, verloren hätte. Erst dann konnten sich die Hütteldorfer, die mit bewundernswerter Willenskraft, aber nicht immer mit sorgfältiger Wahl ihrer Mittel kämpften, durchsetzen und zu vier Treffern kommen, von denen zwei aus Elfmeterstößen entstanden. Begreiflicherweise versetzten diese Vorfälle und der vollständige Wechsel der Situation durch das verblüffende Aufholen der Treffer durch die Rapid-Leute die Zuschauer beider Parteien in ungeheure Erregung, die sich aber zeitweilig in ganz unzulässigen Formen äußerte.

Die absolute Ueberlegenheit der Kriemer

war, solange die Mannschaft komplett spielte, nicht zu verkennen; sie trat aber am deutlichsten in der Angriffsreihe hervor. Hier war jeder Mann der Hakoah ein vollwertiger, hochklassiger Stürmer, und selbst der Ersatzmann: Wortmann, der Vertreter für den nicht rechtzeitig eingetroffenen Häußler, erwies sich als ein Mann, der den Ball zu behandeln und der zu schießen versteht, wie denn das Schußvermögen der Hakoah-Stürmer überhaupt weit über dem der Rapidler stand. Eisenhofer, Grünwald, Schwarz waren schneller, beweglicher als die Gegner, und die gleichen Eigenschaften wies auch Neufeld auf, der aber zeitweilig, vielleicht auch deshalb, weil ihm die sichere Führung durch Häußler fehlte, kopflos arbeitete. Schnell war aber auch er und daß er schießen kann, bewies er durch einen Treffer und einige von Janeschitz gut abgewehrte Schüsse. Die Angriffsreihe konnte sich auf eine trotz dem Fehlen Guttmanns verläßliche Läuferreihe stützen, denn Heß gab einen flugen, technisch gut ausgebildeten Mittelläufer ab, und wenn ihm auch die Wucht Guttmanns fehlte, so war er durch geschicktes Placieren doch in der Lage, die Angriffsversuche Rapids zumeist in deren Anfangsstadium zu unterbieten. Auch die Flügelläufer waren höher einzuschätzen als jene Rapids, was diesmal allerdings etwas unerwartet, auch für die Verteidigung gilt. Scheuer arbeitete vernünftig und sicher, und in dem jungen Wegner, der sich als Halbback in der Reserve der Amateure nicht zur Geltung bringen konnte, wächst ein sehr tüchtiger Verteidiger heran. Er ist noch nicht so weit, er hat noch vieles zu lernen und manche

regungen gegen Rapid.

Daß es der Hakoah, die nur fünf Minuten mit elf unverletzten Spielern kämpfte, trotzdem gelang, zu siegen, muß bei den gestrigen Vorfällen als Wunder bezeichnet werden.

Die Blau-Weißen, die auf ihre Hauptstützen Guttmann und Häusler verzichten mußten, boten eine schon lange nicht gesehene Leistung und waren ihren Gegnern in jeder Hinsicht glatt überlegen. Häusler war aus Riga nicht eingetroffen und hat dadurch seine Mannschaft im Stiche gelassen. Dem Kampfe wohnten viele Kongreßteilnehmer bei, darunter die Makkabi-Mannschaft aus Tel-Awiw, die vom Spiel der jüdischen Mannschaft in einen wahren Taumel versetzt wurden. Fabian im Tor zeigte nach Seitenwechsel seine Klasse. In der Verteidigung gefiel nebst dem alten bewährten Scheuer der blutjunge Wegner 2, der ein tüchtiger Verteidiger zu werden verspricht. Heß als Mittelläufer bewährte sich, die beiden Flügelläufer waren gut wie immer.

Eine angenehme Ueberraschung brachte der Angriff. Die Hakoahner erwiesen sich als Scharfschützen ersten Ranges.

1925

Hakoah - Rapid 5:4

Das erste große Ereignis der Herbstsaison, das Fußballmatch Hakoah—Rapid, das gestern in Hütteldorf ausgetragen wurde, war eines der prächtigsten und aufregendsten Treffen, das je auf Wiener Plätzen ausgetragen wurde. In der ersten Hälfte ein Spiel, in dem die Hakoah souverän herrschte und Rapid fast zur Staffage verurteilt war. Dann, nach der Pause, immer mehr ein Kampf, bei dem Rapid, je mehr es dem Ende zuging, zusehends die Oberhand errang; allerdings in dieser Zeit die Hakoahmannschaft stark havarierte, da Wortmann und Grünwald durch unglückliche Zufälle außer Gefecht gesetzt wurden. Wortmann II verließ zwar als treuer Schildknappe seiner Mannschaft nicht das Feld, aber seine Tätigkeit als Invalider beschränkte sich fast nur auf Balleinwürfe.

Das blauweiße Stürmerquintett

bot in der ersten Spielhälfte trotz der Abwesenheit Hänslers eine hervorragende Gesamtleistung. Sowohl technisch, taktisch, als auch was schnelles Startvermögen betrifft, wurde in vorbildlicher Weise gespielt. Die Deckung und Verteidigung Rapids war an diesem Spieltag den gegnerischen Anstürmen ganz und gar nicht gewachsen. Stabek [illegible] als alter gewiegter Routinier hin und her, um die drohende Situation einzugreifen, aber seine Mühe war umsonst, denn immer und immer wieder tauchte die blaue Gefahr in bedenklicher Nähe des Rapidtores auf. Dabei entpuppte sich der Hakoah-Sturm geradezu als eine Scharfschützenkompagnie.

Nemes pfiff, dribbelte und

wie kaum je einmal zuvor, er kam über seine Gegner [illegible] Leichtigkeit hinweg und machte seine Sache so vorzüglich, daß es fast so aussah, als ob seine Aktionen trotz ihrer Vollendung kinderleicht wären. Auch die anderen Stürmer verdienen uneingeschränktes Lob: vor allem spielten sie wohlüberlegt, und dieser gemeinsame geistige Zusammenhang, dem körperliche Fitneß und ausgezeichnetes Können zur Verfügung stand, schuf eine nahezu vollendete und erfolgreiche Leistung. Ob nun Schwarz am Flügel den Ball geschickt vorbrachte und fein placiert zur Mitte gab, ob Eisenhoffer durch einige energische raumgreifende Aktionen Verwirrung in die Reihen Rapids brachte, ob Grünwald [illegible] placiert auf der Dauer stand oder ob Wortmann II durch [illegible] kleine Wendungen und einen schönen Vorleger den besten Weg [illegible] Löcher: Nemes gegen das feindliche Tor schickte — aus allen Aktionen war ein vernünftiger Zweck ersichtlich. Es war daher nur eine logische Folge, daß Janiczik, der brave Tormann Rapids, bis zur Pause vor dem übermächtigen Gegner

dreimal kapitulieren mußte.

Der erste Treffer fiel in der 20. Minute durch einen raffinierten Schrägschuß Grünwalds, der eine schöne Vorlage von Nemes verwertete. Fünf Minuten später leistete sich dieser ein Kabinettstück bester Sorte. Leitung und nach einer blitzschnellen Täuschung jagte er aus [illegible] Stellung das Leder in die linke Ecke. In der 40. Minute [illegible] hoffer einem teil verlegten Ball nach, passierte wie im Fluge [illegible] Verteidiger und der dritte Treffer der Hakoah war erzielt.

Auch ohne Guttmann arbeitete die Deckung gut.

Heß, der als Mittelläufer auf einem schweren Posten stand, konnte zwar den Stil und die Routine des Ungarn, den er zu ersetzen hatte, nicht erreichen, immerhin vollbrachte er eine aufopfernde Arbeit und wurde dabei äußerst wirksam von Pollak und Fried unterstützt, wobei der letztere einige Male Proben seiner hohen Spielkunst zum besten gab. Auch die beiden Verteidiger müssen rühmend erwähnt werden. Scheuer ist bedeutend nützlicher als sein Ruf; wenn auch seine nicht ideale Fußballfigur beeinträchtigend auf seine Leistungsfähigkeit wirkt, so muß man, um ihm gerecht zu werden, zugeben, daß er ein unermüdlicher, mit gutem Erfolg arbeitender Tackler ist. Wegner II, sein Partner, trotz seiner Jugend schon jetzt eine prächtige Verteidigergestalt, der eine vielversprechende Leistung. Fabian im Tor zeigte besonders gegen Schluß des Kampfes seine altbewährte Virtuosität.

Die Ohnmacht Rapids.

In der ersten Spielhälfte war durch das katastrophale Versagen ihrer Hintermannschaft der Sturm der Grünweißen trotz größter Anstrengungen fast zur Ohnmacht verurteilt. Erst nach der Pause fand sich das Quintett, von den tosenden Zurufen der Rapid-Anhänger angefeuert, zu einer, wenn auch nicht effektvollen, so doch erfolgreichen Arbeit zusammen. Hätte die Hakoah nicht bald nach der Pause durch Nemes in der siebenten Minute nach einem Vorleger von Schwarz und durch eine Kombinationsarbeit von Eisenhoffer und Schwarz, wo dem letzteren die Exekution zufiel, in der neunten Minute zwei weitere Tore erzielt und den Stand auf 5:0 gestellt, wer weiß, ob die Blauweißen als Sieger hervorgegangen wären.

Die entscheidende Wendung

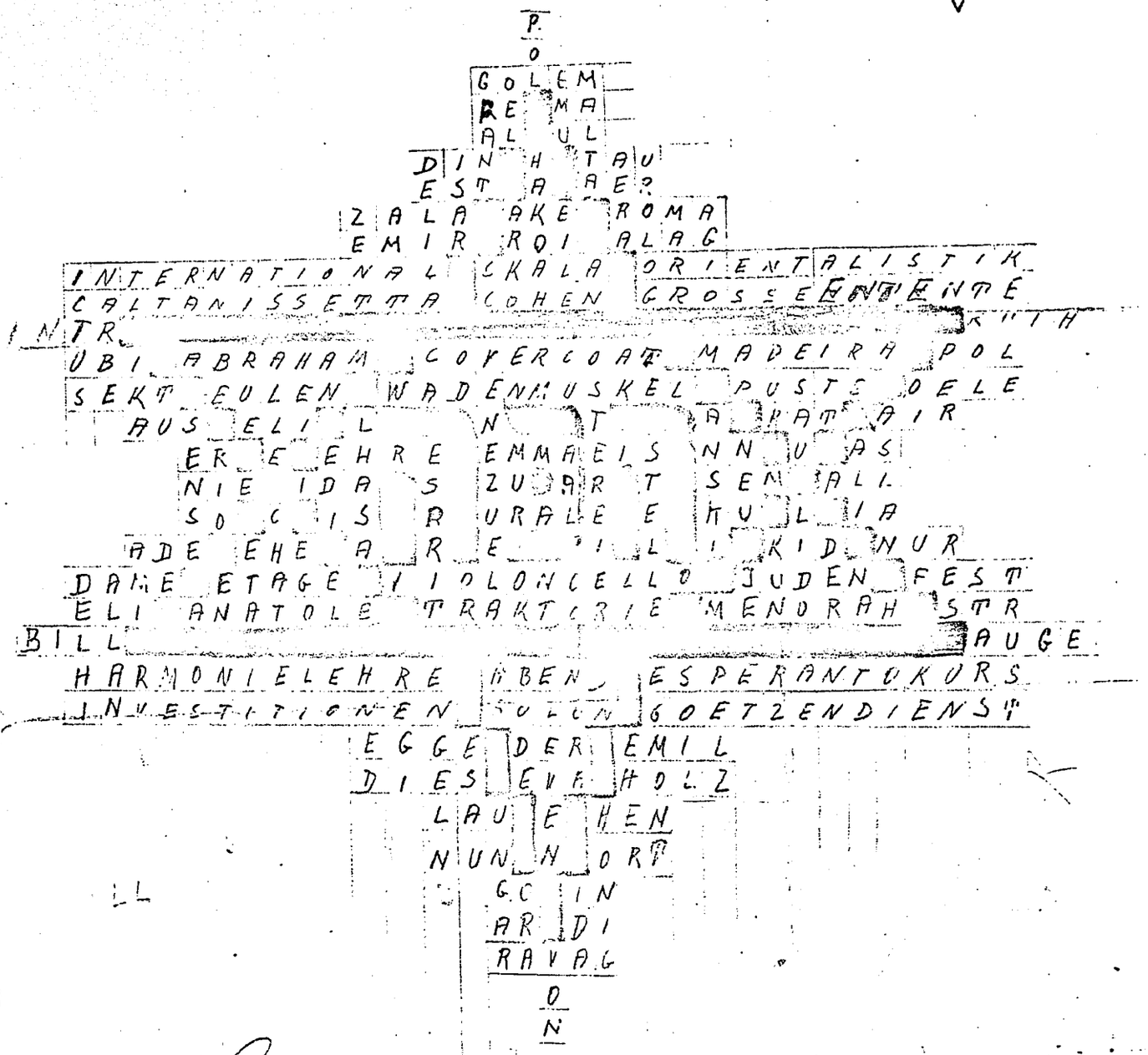
brachte ein Prachtschuß Wesselys aus dreißig Meter Entfernung, der von der rechten Torstange unhaltbar ins Netz sprang. Nun begann der eigentliche Kampf. Die Hütteldorfer hatten Blut gerochen und in gewaltigen Sturmläufen rannten sie gegen das Hakoah-Tor an. Bald darauf verwandelte Wessely einen „Elfer" unhaltbar und als in der 26. Minute abermals durch einen Elfmeterstraftoß Wessely einen dritten Treffer aufbolte, war der Sieg der Hakoah nicht mehr fern zu wißhein. Die beiden Flügelstürmer Rapids Kirbes und Wessely, von Kuchan glänzend in Szene gesetzt, segelten blitzschnell die Outlinie entlang und ihre schönen Zenterbälle brachten das Hakoahtor sehr oft in Gefahr. Fabian hatte alle Hände voll zu tun, um sich der Geschosse zu erwehren.

Die neun kampffähigen Hakoahner

wehrten sich mit der größten Aufopferung, trotzdem konnten sie es nicht verhindern, daß Wessely zehn Minuten vor Schluß einen weiteren Treffer aufbolte. Den Hakoah-Anhängern wurde es nun bange, denn der Ausgleich lag sozusagen in der Luft. Wohl konnte Nemes anläßlich eines Vorstoßes ein sogenanntes falsches Goal erzielen, dessen optische Wirkung einen ohrenbetäubenden blauweißen Beifallssturm auslöste, allein Rapid übernahm sofort wieder das Kommando und das Hakoah-Tor lag wieder unter schwerstem Artilleriefeuer. Aber der Zufall wollte diesmal die Rolle des Corriger la fortune nicht übernehmen, und so feierte die Hakoah, ihren besseren technischen und taktischen Leistungen [illegible] Sieg. Doch muß anerkannt werden, daß [illegible] eine vernichtende Niederlage durch ungebrochenen Kampfgeist in ein ehrenvolles Resultat wandeln konnte.

Herr Kaufmann, dem die schwere Aufgabe zu teil wurde, das heikle Spiel zu leiten, hat ja, da er das Treffen klaglos zu Ende brachte, unter den obwaltenden Umständen gefahrvolle Klippen umgangen, doch hätte es leicht die Hakoah den Sieg kosten können, daß er wohl für Rapid zwei Elfmeter gab, aber den Blauweißen zumindest zwei ebensolche Strafstöße nicht zuerkannte.

15.000 Zuschauer.

Kreuzworträtsel erschienen in der „Morgenzeitung" Wien

Winter 1925–1926.

Composed by
Tibi Wagner

Mit der Hakoah in Amerika.

Erlebnisse eines Reiseteilnehmers.

In Cherbourg bestiegen wir den prachtvollen Dampfer „Berengaria", ein imposantes Schiff mit drei Rauchfängen und auf das luxuriöseste eingerichtet. Unsere Kabinen waren sehr hübsch, wir machten es uns rasch häuslich und kamen dann wieder aufs Deck, um den feierlichen Augenblick des „In-See-Stechens" nicht zu versäumen. Wir haben diesen Augenblick wirklich mit ganz eigentümlichen Gefühlen — die natürlich mit den späteren der Seekrankheit nicht verwechselt werden sollen — mitgemacht, war es doch das erstemal, daß wir eine so lange Seereise unternommen haben. Das erste Nachtmahl war hervorragend, dann gingen wir an Deck, den Sergang inspizierend. Ein Buchmacher trat sofort in Aktion und legte Wetten auf den ersten Seekranken. Als erster Favorit wurde, noch ehe etwas geschah, Grünfeld inskribiert, dessen Gesichtsfarbe wenig Gutes versprach. Die auf ihn wetteten, hatten ihr Geld gut angelegt, seine Favoritstellung war berechtigt. Darüber später.

Der Sonntag war herrlich, die gesamte Hakoah-Mannschaft erschien in blauen Kappen an Bord, was wir sofort ausnützten, und bald wußte jedermann, daß wir „the champions of Austria" seien. Die Schiffszeitung brachte einen Artikel über den Zweck unserer Reise, kurz, wir wurden gebührend beachtet und bestaunt, es gab immer eine größere Zuschauermenge um uns, die den verschiedenen von uns geübten Spielen beiwohnten. Sogar ein Fußball wurde herbeigezogen, wir spielten „Draufgehen", — zirka 100 Zuschauer — aber bei dem Draufgehen ging leider der Ball drauf. Weiß der Himmel wie das kam, Mayi Grünwald war in Hochform und paßte so präzise, daß der Ball natürlich aus ging, was hier leider den Tod bedeutete und mit dem Verlust des Leders bezahlt werden mußte. Nicht viel besser erging es dann einer schönen Dame, die einen Gummiball spendierte, denn auch der landete in den Fluten.

Dieses alles war noch am Sonntag. Montag gab es bereits schlechtes Wetter und dazu Sturm, womit schon alles gesagt ist. 70 Prozent der Reisenden gehen wie Geister herum oder liegen wie tot in Kabinen und Liegestühlen. Meine besten Freunde lassen sich nicht blicken, wenn man ihnen zur Ermunterung das Wort Speisesaal sagte, wurden sie unwirsch seekrank. Wie erwähnt, Grünfeld war der erste. Ich war die ganze Zeit über in Hochform, mir geschah nichts. In den Tagen des Sturmes gab es natürlich eine gähnende Leere im Speisesaal. Oft kam es vor, daß einer ganz ruhig sein Essen zu sich nahm und plötzlich mit einem Start, der jedem Leichtathleten zur Ehre gereicht hätte, aus dem Saal stob und nicht mehr gesehen ward. Für die wenigen Gesunden war es allerdings ein Naturschauspiel, das sich ihnen mit dem Wetter bot. Schwere Wolken, Hagel und Regen, die über das Deck gepeitscht wurden, und dazu schaukelte das Schiff wie eine Nußschale.

Das Wetter wurde allmählich besser und die [illegible] erschienen wieder, zwar etwas bleich, an [illegible] wurde [illegible] Tages [illegible] [illegible] erst [illegible] [illegible] [illegible]

Die Hakoah in Amerika.

Von einem Reiseteilnehmer.

[illegible] in New York macht auf uns alle [illegible] Eindruck. Mir gefällt es hier [illegible] dem es gibt hier manches, das unserer [illegible] Heimat [illegible] Wenn [illegible] so geht er einfach vom Hause weg, [illegible] eine Bahn und kann in wenigen Minuten [illegible] finden, der ihm soviel verdient, damit er leben kann. Das ist der [illegible] des Landes, wenn Menschen wer[illegible] beraubt.

[illegible] den großen Häusern haben wir uns schon [illegible] sehen, wir auch die oft bis zu 50 Stock[illegible] Wolkenkratzer mit einigem Respekt [illegible] Man kann hier aber nicht nur in die [illegible] sondern auch in die Tiefe. Manche Gebäude [illegible] 14 Stockwerke unter den Straßen[illegible] Der größte Bahnhof der Welt liegt im [illegible] Viertel. Aus Ersparungsgründen [illegible] unter den 20 bis 25 Stockwerke hohen [illegible] von der Straße aus ist von diesem Bahn[illegible] zu sehen.

[illegible] ich wieder zum sportlichen [illegible] Am Dienstag hatten wir Training auf [illegible] mit Steiner und Glaschreben über[illegible] Am Mittwoch spielten gegen die Brooklyn [illegible] Rovers, in der Aufstellung: Fabian; Gold, [illegible] I (Schuster-Vogelfänger zweite Spielzeit); [illegible] Guttmann, Heß; Schwarz, Wortmann, [illegible] Häusler, Remes. Bei den Gegnern [illegible] Bender, Grünwald und [illegible]. Hakoah [illegible] indem sie nicht gut beisammen war, mit [illegible] dreifern. Für die Hakoah waren Wortmann [illegible] Remes, für die Wanderers Grünwald [illegible]. Wir waren froh, daß wir nach dem [illegible] Grund waren, da die Brooklyner sehr hart, [illegible] nicht derb spielten.

Die Tage bis zum ersten Spiel vergingen uns im Fluge. Wir waren Gegenstand zahlreicher Einladungen, und förmlich gab es für uns andere Unterhaltungen. Auch die Wiener Kolonie, deren Führer Dr. Glogau ist, veranstaltete uns zu Ehren einen sehr schönen Abend.

Je näher es dem ersten Spiel zuging, desto aufgeregter wurden wir. Immer wieder wurde uns eingeschärft, daß das Spiel gewonnen werden müsse, da vom Ausgang des ersten Spieles die ganze Reise abhinge. Zwei Tage vor dem Spiele bekamen wir im Dampfbad amerikanische Massage, so kräftig, daß wir alle Engel singen hörten. Samstag abends waren wir bereits um ½10 Uhr im Bett. Die hiesigen Zeitungen prophezeiten Regen, wir Wiener glaubten aber nicht [illegible] von Wien in solchen Fällen gewohnt, das Gegenteil erwarten. Aber auch in diesen Din[illegible]

gen sind die Amerikaner verläßlich. Es regnete wirklich, Sonntag vormittags war es ausgesprochen trüb und um 12 Uhr ging der Regen wieder los. Knapp vor Beginn des Spieles besserte sich das Wetter aber auf und als wir das herrliche Polo-Ground-Stadion betraten, gab es sogar Sonnenschein. Der Platz verfügt über 50.000 Sitzplätze (Stehplätze gibt es nicht) und ist von einer zwei Stock hohen Tribüne — in der Höhe einem sechs Stockwerke hohen Wiener Haus gleich — umgeben. Die gesamten Stadionbauten bestehen aus Eisenbeton, wie es überhaupt nichts Brennbares auf dem Platz gibt.

Das erste Spiel.

Um ¾3 Uhr betraten wir in folgender Aufstellung den Platz: Fabian; Gold, Pollak; Eisenhofer, Drucker, Heß; Schwarz, Wortmann, Grünwald, Häusler, Remes.

In der Kabine wurden wir vorher noch von Weltmeister Bennie Leonard begrüßt, der uns viel Glück wünschte. Auf dem Spielfeld wurden wir von einer Menge Persönlichkeiten, darunter dem Bürgermeister und dem österreichischen Konsul, empfangen. Eine große Flagge in den Farben Amerikas, Österreichs und der Hakoah wurde von den Spielern über den Platz getragen und das Publikum von uns nach [illegible] begrüßt.

Das Spiel ging vor 25.000 Zuschauern [illegible] nun brachte uns einen Sieg von 4:0 [illegible] Leistung. Wir waren ständig überlegen. Aber [illegible] vergab eine Menge Chancen in [illegible] Manier. Als trotz großer Überlegenheit [illegible] Resultat zustande kommen will, werden unsere Spieler noch nervös, was das Übel noch verschlimmert. Bis zur Pause bleibt es also 0:0.

In der Pause werden Heß, der gar schlecht spielte, durch Drucker, und dieser durch Guttmann ersetzt. Wir sind jetzt bedeutend besser. Anfangs vergeben zwar Wortmann und Häusler einige Gelegenheiten, in der 10. Minute geht aber Schwarz durch, gibt zu Häusler, dieser schießt den Tormann an und den abprallenden Ball drückt Remes ein. Vier Minuten später, sendet ein Paß Häuslers [illegible] Tor in der Ecke. Und weitere zwei Minuten später bringt ein Solo[illegible] Grünwalds das dritte Tor vor der Pause. Das Publikum tobt vor Begeisterung. Hakoah ist weiterhin überlegen. Aber [illegible] in der 14. Minute führt ein herrlicher [illegible] auf Wortmanns zum vierten und letzten [illegible].

Eine Minute nach dem Schlußpfiff strömen die Zuschauer ins Feld. Unsere Kabinen werden be[illegible]

[illegible] wir bespielt. Die besten Leute der [illegible] Gold, Eisenhofer, Remes, Drucker, [illegible], und Grünwald. Der Gegner, das [illegible] Amerikaner New Yorks, hatte im Laufe seiner Laufbahn die besten Kräfte. Der Sieg [illegible] 90 Zuschauern bedeutete einen Rekord [illegible] hatte ein Fußballmatch soviel Leute [illegible] Nächsten Sonntag spielen wir gegen [illegible] das Berufsspielerteam der Giants und [illegible] Thos Meaney.

T. W.

Sports and Politics.

,,Hakoah Wien" became Austrian Soccer Champion in 1923 .This was an event be admired in the whole soccer world.An all-Jewish club Austrian Champion ! This happened a short time comperatively after the First World War and relations between the winners and the loosers was not at the best.Wounds of war don't he so quickly! It was Hakoah which brought the famous Czeck soccer team ,,Sla Praha" to Vienna and in its retour visit to Praha,won over Slavia in a most convincing way.In 1923 they invited the famous english Club,,Westham United" to Vienna and before some 40000 spectators ~~XXXXXXXXXXXXXXXXXX~~ forced Westham tombe satisfied with an ,,Teko" result.Fews months later Hakoah went to Lond -the first Austrian team in England since the war- and made Sports history t by winning 5:0 .The Austrian Ambassador in London declared that this Game di more for a rehabilatation of Austria in english eyes,then everything else wh has been done up to now.

Das Material dürfte als Grundlage bei einer eventuellen Aenderung der Zuckerzölle Verwendung finden.

Kaffee.

Die Tendenz ließ am Schlusse der Berichtswoche nach und Preise waren — bis auf Santos superior, welche Gattung mit 40.000 K. unverändert notierte — von 100 bis 1000 K. nachgebend.

Im Auslande verkehrte der Markt in ruhiger Haltung. Die brasilianischen Forderungen sind unverändert, Preise waren im allgemeinen unverändert, jedoch gut behauptet.

Gewürze.

Bei einigen Umsätzen blieb holländischer Kümmel mit 66.500 K. und Piment mit 25.500 K. unverändert. Cassia lignea ermäßigte den Preisstand um 500 K. auf 42.500, dagegen trat eine Erhöhung in Pfeffer Singapore schwarz um 250 K. auf 29.750 K. ein.

Die deutschen Märkte zeigten ruhige Haltung, die Auslandspreise sind unverändert fest. Die Marktpreise sind der Steigerung der Devisen entsprechend fest.

Reis.

Bis auf Burma II alte Ernte, welche Gattung um 100 K. höher ab Wien (5300 K.) notiert und Bruchreis, welcher um drei Punkte höher, auf 11 Schilling 6 Pence waggonfrei Hamburg bewertet wurde, blieben Preise unverändert. Es notieren Saigon I 4900 K., Burma II neue Ernte 5600 K., italienischer I. Qualität 7600 K. und Siam Patna glaciert I 7250 K.

Im Auslande sind Preise unverändert und gut behauptet.

Börse für landwirtschaftliche Produkte.

(Eigenbericht der „Wiener Morgenzeitung".)

Angesichts der eintretenden Feiertage zeigte der gestrige Markt wesentlich schwächeren Besuch, wodurch das Geschäft von vornehereinin allerengste Grenzen gedrängt wurde. Die Stimmung, die im Wochenlaufe der matteren Stimmung zuneigte, sprach sich in Mehlen etwas freundlicher aus. In den Preisen allerdings kommt die freundlichere Stimmung kaum zum Ausdruck, indes in dem Umstande, daß in den allerletzten Tagen bereits bescheidene Käufe zum Abschluß gebracht werden konnten, während noch zu Beginn der Berichtsperiode Mehl sich als beinahe unverkäuflich erwies. Wie verlautet, erzielte doppelgriffiges ungarisches Nuller bis 6100 K. inkl. Warenumsatzsteuer. Für Brotgetreide verhalten sich die Mühlen noch immer ablehnend und zeigen selbst bei entgegenkommenden Preisforderungen so gut wie keinen Begehr. In Mais ist gleichfalls sehr ruhiges Geschäft zu beobachten, nach Süddeutschland geht nichts und der Verkehr beschränkt sich auf kleinere Ankäufe der Tschecho-Slowakei in der Preislage von 2550 bis 2600 K. Angesichts der Disparität der Preise in der Tschecho-Slowakei gegenüber den Bezugsprodukten ist ein regerer Verkehr dorthin unmöglich, da infolge der dort in Geltung stehenden billigen Preise vielfach Getreide verfüttert wird. Hafer ist in großen Quantitäten in rumänischer Ware offeriert und wurde in der Preislage von 1,20 tschech. K. umgesetzt. Rumänischer Hafer wurde zu 2500 K. Wien gehandelt und rumänische Futtergerste erzielte 2200 K., slowenische Braugerste wurde vom Konsum in der Preislage von 2800 K. aufgenommen. Wie verlautet, ist in der Slowakei eine leichte Besserung der Stimmung eingetreten, da die Maiszentrale sich wieder am Kaufe betätigt. Ungarische Weißbohnen fanden in kleinen Quantitäten Aufnahme zu 4000 K. Wien. In Heu und Stroh stehen vollkommen irreguläre Preise in Geltung. Aus Jugoslawien und Ungarn treffen fortgesetzt reiche Zuschüsse ein, für welche sich der Markt nicht als aufnahmsfähig erweisen kann. Auf dem Ostbahnhof hat sich eine [illegible] Händlerschaft bereits Schritte unternommen, um diesem Treiben fremder Elemente ein Ende zu bereiten. Die Preise sind weiter rückgängig.

Es notieren pro Kilogramm ab Wien (exklusive der Pauschalwarenumsatzsteuer): Weizen inländischer 3850 bis 3950 K., bulgarischer 4100 bis 4200 K., Hardwinter 4250 bis 4350 K., Manitoba 4450 bis 4550 K., Roggen inländischer 3450 bis 3600 K., bulgarischer 3200 bis 3300 K., Gerste inländische 2700 bis 2850 K., tschecho-slowakische 2700 bis 2950 K., 1.20 bis 1.30 tschech. K. ab Marchegg, Futtergerste 2200 bis 2300 K., Mais jugoslawischer 2550 bis 2650 K., rumänischer 2600 bis 2700 K., Cinquantin 3300 bis 3400 K., Hafer inländischer 2500 bis 2600 K., ungarischer 2500 bis 2550 K., rumänischer 2475 bis 2575 K., Reis italienischer 2.15 bis 2.20 Lire ab Tarvis, Burma 13 Schilling 9 Pence waggonfrei Hamburg, Buchweizen 3050 bis 3100 K., Hirse 2800 bis 2900 K., Hirsebrein 4800 bis 5100 K., Mohn 15.000 bis 15.500 K., Weißbohnen ungarische 3800 bis 4100 K., Kocherbsen ungarische oder rumänische 3000 bis 4500 K., Linsen rumänische klein 4000 bis 5000 K., groß 14.500 bis 15.000 K., russische groß 14.500 bis 16.500 K., Zwiebeln ägyptische neu 2800 bis 2900 K., Preßhen österreichisches 2350 bis 2450 K. ab Station, ungarisches 1300 bis 1400 K. ab Grenze, Roggenrittstroh gepreßt 1250 bis 1300 K., ungarisches 1100 bis 1200 K., Bundstroh lose 1400 bis 1450 K., gepreßt 1500 bis 1550 K., Leinsaat 5200 bis 5600 K., Hanfsaat 6000 bis bis 6400 K., Repskuchen 2600 bis 2800 K., Malz rumänisches 4000 bis 4200 K., Malzkeime 2000 bis 2100 K., Biertrebern 1800 bis 1900 K., Wicke 2800 bis 3100 K., Weizengrieß 6800 bis 6900 K., Weizenmehl Nuller inländisches 6300 bis 6300 K., ungarisches doppelgriffig 5900 bis 6000 K., 2.80 bis 2.90 tschech. K., griffig 5700 bis 5800 K., 2.70 bis 2.80 tschech. K., Kochmehl inländisches IIa 5500 bis 5600 K., Brotmehl inländisches Ia 4950 bis 5050 K., Futtermehl Ia 2300 bis 2400 K., Roggenmehl inländisches Ia 4900 bis 5000 K., 70%iges slowakisches 1.80 bis 1.90 tschech. K., Weizenkleie inländische 1450 bis 1500 K., ausländische 1400 bis 1450 K., Roggenkleie 1500 bis 1550 K.

Baumwollmarkt.

New-York, 18. Mai. Baumwollzufuhren in den atlant. und Golfhäfen 5000, im Innern 1000, Ausfuhr nach Großbritannien —, nach dem Kontinent —.

Lokalmarkt middling: 27.— (gestern 26.75). Tendenz Stetig. Termine: Mai 26.79, Juni 26.03, Juli 25.27, August 24.30 September 23.48, Oktober 22.97, November 22.77, Dezember 22.58, Jänner 22.27, Februar 22.27, März —.— April —.—.

Die Devisenkurse.

Budapest, 19. Mai. (Kurse der Devisenzentrale.) — Amsterdam 2042 bis 2102, Bukarest 25.50 bis 27.50, Kopenhagen 971 bis 1001, Christiania 851 bis 881, London 24.125 bis 24.725, Berlin 0.11 bis 0.1220, Italien 254.— bis 264.—, Paris 348.— bis 358.—, Prag 156.— bis 162.—, Stockholm 1391 bis 1441, Zürich 940 bis 970, Wien 0.0740 bis 0.0770, Sofia 42.— bis 44.—, Belgrad —.— bis —.—, New-York 5250 bis 5370, Warschau 0.1140 bis 0.1260, Brüssel 299 bis 309.

New-York, 19. Mai. (Devisen.) London 462 9/16 Paris 667.—, Berlin 0.2025, Mailand 486.50, Zürich 1802.—, Kopenhagen 1861, Stockholm 2667.—, Christiania 1633, Amsterdam 3914, Prag 298.—, Wien 0.14, Budapest 1.875, Bukarest 52.50, Warschau 0.2050, Madrid 1522.—, Helsingfors 278.—, Brüssel 574.—, Kanada 2 1/16 unter pari, Brasilien 9675, Argentinien 3607, Belgrad 104.75.

Sportblatt der Wiener Morgenzeitung

Das Engländergastspiel.

Die Hakoah erzwingt ein 1:1-Resultat. — Die Engländer sind von der Spielstärke der Wiener überrascht. — Die Hakoah liegt bis neun Minuten vor Spielende in der Führung.

Hohe Warte. 50.000 Zuschauer. Schiedsrichter Retschury.

Westham United: Hempson; Henderson, Hempton; Carter, Kay, Bishop; Richards, Brown, Watson, Fletcher, Ruffel.

Hakoah: Halpern; Scheuer, Grünfeld; Kerr, Guttmann, Pollak; Neufeld, Häusler, Gansl, Heß, Katz.

50.000 Zuschauer waren gekommen, um nach neunjähriger Pause wieder Engländer zu sehen. Wir wollen gleich jetzt bemerken, daß die große Masse der Wettspielbesucher unbefriedigt den Platz verließ. Unsere Sportenthusiasten erwarteten von den Gästen Wunderdinge und, da sie diese nicht zu leisten vermochten, verließen viele enttäuscht den Sportplatz. Wir waren uns darüber nicht klar, wie weit uns die Vertreter aus dem Drei-Insel-Reich noch voraus sind und dachten noch immer an die Zeiten, in denen Manchester United, Blackburn Rovers, Everton und Corinthians unsere Vertreter mühelos abfertigten. Diesmal kam es anders. Die Hakoah gab einen hervorragenden Gegner ab, so daß sich Westham United nicht recht entfalten konnte. Das Resultat entspricht nicht ganz dem Kräfteverhältnis, da die Gäste im allgemeinen mehr im Angriff lagen, trotzdem kann festgestellt werden, daß der jüdische Verein höchstens um ein Tor schwächer war als sein berühmter Gegner.

Die Spielweise der Engländer.

Die Westham-Leute unterscheiden sich von unseren Spielern vor allem dadurch, daß sie, wie ein alter Fußballhase sagte, drei Extremitäten besitzen, und zwar die beiden Füße und den Kopf. Der Ball wird in jeder Situation vollkommen beherrscht, wobei die Engländer durch die vollkommene Ausbildung beider Beine stets das Unerwartete ausführen.

Wenn auch die Körperbeherrschung der Engländer als vollendet bezeichnet werden kann, so erzielen sie doch ihre Täuschungseffekte hauptsächlich dadurch, daß die Gegner nie wissen, mit welchem Fuß der Ball getreten wird. Technisch sind sie unseren besten Spielern noch weit über. Sie blieben uns aber, was das Zuspiel und die flüssige Kombination anlangt, manches schuldig. Der Ball wurde oft grundlos in der Luft herumgewirbelt, so daß die Verteidiger Gelegenheit zum rechtzeitigen Eingreifen hatten. Insbesondere die Läufer ließen flaches Passen vermissen. Sie bemühten sich, den Ball über den Gegner zu „gaberln", was ihnen aber nicht immer gelang. Vor der Pause nahm Westham United den Kampf anscheinend nicht ganz ernst, nach Seitenwechsel konnten sie dann mit der Hakoah-Hintermannschaft nicht fertig werden. Im zweiten Spielabschnitt hätten die Engländer gern den Sieg an sich gerissen, wobei die Erscheinung zutage trat, daß ihre Kämpferqualitäten nicht allzu hoch einzuschätzen sind. Ganz hervorragend ausgebildet ist ihr Kopfspiel, wodurch sie jeden hohen Ball in ihren Besitz bringen. Zusammenfassend kann festgestellt werden, daß Westham United eine technisch hervorragende Mannschaft stellt, deren Kombinationsspiel und Kampfgeist den Erwartungen nicht entsprachen.

Die Leistung der Hakoah.

Im Lager des jüdischen Vereins wurde vor Beginn des Spieles bedauert, daß eine Niederlage unvermeidlich sei, wodurch der Hakoah das Renommee, die einzig unbesiegte Mannschaft von Wien während der Frühjahrssaison zu sein, verloren geht. Nun traf aber das Unerwartete ein, daß die jüdische Mannschaft auch aus diesem bedeutungsvollen Treffen ungeschlagen hervorging. Der große Erfolg war vor allem auf dem unermüdlichen Kampfgeist und auf die glänzende körperliche Verfassung der ganzen Mannschaft zurückzuführen. Die Hakoahner bewiesen aber diesmal sehr eindrucksvoll, daß sie ganz ausgezeichnet zu spielen verstehen. Es wurde flach und raumgreifend kombiniert und sehr schnell gespielt. Hätten die Hakoahner vor dem berühmten Namen der Gegner nicht derart Respekt gehabt, dann wäre es leicht möglich gewesen, daß sie sich vor der Pause noch einen größeren Vorsprung gesichert hätten. Das Spiel der Hakoah war nicht so fintenreich wie das der Gegner, doch war es weit praktischer. An Schnelligkeit, Start nach dem Ball, Kampfgeist und Zähigkeit waren die Wiener den Engländern vorzuziehen.

Die Spieler.

Der Tormann Hempson wehrte einige Schüsse mit Ruhe ab. Einem geschraubten Ball von Häusler faß er aber gründlich auf. Die beiden Verteidiger bildeten den besten Mannschaftsteil der Engländer. Ihre Stoßsicherheit und ihr taktisches Verständnis waren sehenswert. Nach Seitenwechsel pflegten sie das „One back-System", wodurch viele Angriffe der Hakoahner bereits im Keim erstickt wurden. In der Deckung war der rechte Läufer Carter der beste. Der Mittelläufer Kay verriet nur hervorragende Kopftechnik. Der Angriff hatte im Rechtsaußenstürmer Richards die beste Kraft, von Watson und Brown sah man technische Meisterstücke, doch schossen beide schlecht. Der linke Flügel Fletcher und Ruffel konnte sich nie recht durchsetzen. Die Kritik scheint sehr streng gehalten zu sein, doch legen wir bei der Beurteilung der Leistungen der Westham-Spieler schon gefühlsmäßig einen anderen Maßstab an als bei der Beurteilung von Wienern.

Die Hakoahner hatten in ihrer Verteidigung ein sicheres Bollwerk. Scheuer verrichtete ganze Arbeit und seine Leistung rief allgemein ehrliche Bewunderung hervor. Grünfeld lieferte sein bestes Spiel, seitdem er auf dem Verteidigerposten tätig ist. Halpern hatte eigentlich nicht viel schwere Arbeit zu leisten, doch klärte er in zufriedenstellender Weise. In ganz hervorragender Form befand sich wieder der Mittelläufer Guttmann, der sein berühmtes Gegenüber Kay in den Schatten stellte. Was sein Zuspiel anbelangt, wurde er von keinem Läufer auf dem Felde erreicht. Pollak und Kerr waren sehr verläßlich, wobei ersterer einige technische Kunststücke zum besten gab. Im Angriff gefiel Häusler weitaus am besten. Er zeigte diesmal einige glänzende taktische Einfälle, denen auch die Engländer auffaßen. Seine Ballführung war mustergültig. Neufeld wollte den Gegnern mit Kraft aufkommen, was ihm aber nicht gelang. Seine Schnelligkeit hingegen brachte die gegnerische Hintermannschaft oft in Verwirrung. Gansl war bedeutend besser als in den letzten Spielen, er bereitete seinen Nebenleuten gute Schußchancen vor, die diese aber in der Aufregung vergaben. Der Ersatzmann Heß war im Feld überraschend gut, vor dem Tor hingegen verließ ihn die Ruhe. Katz gab einen schnellen und tüchtigen Flügelstürmer ab.

Schiedsrichter Retschury

beging unserer Meinung nach den Fehler, daß er zu oft und anscheinend auch manchmal unbegründet das Spiel unterbrach. In einem scharfen Meisterschaftsspiel wäre seine Taktik wohl richtig gewesen, doch gab dieser faire Kampf keine Veranlassung dazu, die Pfeife derart oft zu gebrauchen. Unser bester Unparteiischer löste immerhin seine nicht zu schwere Aufgabe in gewohnt zufriedenstellender Weise.

Der Spielverlauf.

Die Engländer erzwingen bald den ersten Eckstoß, der aber ergebnislos verläuft. Bald darauf bietet sich Häusler eine gute Schußchance, doch schießt der Hakoahner zu früh. Gansl gelangt ebenfalls allein vor das gegnerische Tor, doch schießt er den Goalmann an. Ein Kopfstoß von Brown verfehlt knapp das Ziel. Westham United erzwingt zwei Eckstöße, ohne zu Torehren zu gelangen. In vorbildlicher Kombination wird Heß von Gansl freigespielt, doch verfehlt letzterer das gegnerische Tor. Die Engländer erzwingen wieder Eckstöße, wobei sich Halpern bei der Abwehr auszeichnet. In der 25. Minute überspielt der rechte Flügel der Hakoah die gegnerische Hintermannschaft und Häusler erzielt mit scharfem Schuß die Führung. Die Engländer praktizieren bereits jetzt das „One back-System", ohne aber mehr als einige Eckstöße zu erzielen. Der Hakoah bietet sich weit bessere Chancen, doch werden auch sie nicht zu Torehren führen.

Nach Seitenwechsel spielen die Gäste sichtlich auf Sieg. Sie finden aber an der gegnerischen Verteidigung ein unüberwindliches Hindernis. Ein prachtvoller Kopfball von Watson geht knapp daneben. Bald darauf wird Häusler freigespielt, doch vergibt er diese günstige Chance. In der 36. Minute stellt Watson dann den Ausgleich her. Knapp vor Spielende gelingt den Engländern ein idealer Angriff, wobei Fletcher mit dem Kopf den Ball knapp an der Latte vorbeilenkt. Eckenverhältnis 7:2 für Westham United.

Ansichten der Fachleute.

Mr. White, Präsident von Westham United: „Vor allem stelle ich fest, daß die Hakoah weit besser wie die Slavia gespielt hat. Der Start nach den Ball, die Schnelligkeit und die Ausdauer der Wiener haben uns verblüfft. Am meisten imponierte mir bei den Wienern der rechte Verteidiger Scheuer. Für unsere verhältnismäßig schwächere Leistung kann ich folgende Gründe anführen: Unsere Spieler sind an die Wiener Kost nicht gewöhnt und überdies waren sie sehr ermüdet. Der Ball war unseren Leuten auch zu klein."

Mr. Kay, Kapitän der Westham United: „Die Hakoah stellte eine ausgezeichnete Mannschaft, die ich weit höher einschätze als die Slavia. Die Wiener sind vor allem schneller und energischer. Ihr bester Mann war der rechte Verteidiger Scheuer."

Mr. Hunter, Trainer der Hakoaah: „Meine Mannschaft lieferte heute das beste Spiel, das ich bisher von ihr gesehen habe. Besonderes Lob zolle ich den beiden Verteidigern Guttmann und Häusler. Die Hakoahner dürften erkannt haben, welchen Vorteil es bringt, wenn man den Ball mit beiden Füßen gleich gut führen kann."

Artur Baar, Sektionsleiter der Hakoah: „Meine Mannschaft spielte bedeutend besser wie die Slavia.

RAPID-PLATZ, Hütteldorf
XIII., Hütteldorf, Strassenbahnlinien 49, 50, 51 u. 52
Vorortelinie der Stadtbahn Westbahnzüge

Pfingstmontag, den 21. Mai, 5 Uhr:
I. F. C. Nürnberg
gegen
Rapid
Halb 4 Uhr: 10116
Sp. C. Graphia — Rapid II.
Halb 3 Uhr:
Wien-West-Jun. — Rapid-Jun.
Vorverkaufsstellen:
Stone & Biyth, Neumann (Popovich), Konditorei Göttl, Kleiderhaus Hahn und Sekretariat des Sportklubs Rapid. 10116

II. Prater, Sportallee 186 **W.A.C.-Platz** Linien H, H1, M, L, 4
(Nächst der Sophienbrücke)

Pfingstmontag, 3 Uhr:
RedStar — W.A.C.
Knittelfeld komb.
5 Uhr:
Phönix
Ludwigshafen
gegen
W. A. C. I.

stellt ihm das traurigste Zeugnis aus. Entweder sind diese Kreise unfähig, das wirtschaftlich zu vertreten, was den Interessen ihres Standes frommt, oder sie sind böswillig und versuchen, die Aufmerksamkeit auf eine falsche Spur zu lenken. Sie vergessen aber dabei, daß sie sich selbst das schlechteste Zeugnis ausstellen, weil sie dadurch zugeben, daß sie eigentlich keine wirtschaftlichen Argumente zu ihrer Verteidigung haben. Es müssen sich doch diese Leute fragen, welches Interesse denn die „internationale Judenschaft", wie es in einer Floskel einer antisemitischen Phillippika hieß, daran haben könnte, daß die Landwirte Deutschösterreichs, die eine Null sind gegenüber der Landwirtschaft der ganzen Welt, sich ausleben oder nicht ausleben.

Vielleicht wäre es vernünftiger, wenn diese Kreise darüber beraten würden, wie sie tatsächlich die Landwirtschaft heben könnten und wie sich das Genossenschaftssystem richtig entwickelt, bevor sie darauf achten, was die anderen über sie sagen. Ist es nicht lächerlich, daß es in ganz Oesterreich nur 550 Raiffeisenkassen und 380 Milchgenossenschaften gibt, daß also nicht einmal in jedem Dorfe eine Raiffeisenkasse oder eine Genossenschaft sich befindet? Schon dies allein dokumentiert, wie unentwickelt diese Landwirtschaft ist. Ihre Wortführer mögen gefälligst auf die Mängel in ihren eigenen Reihen sehen, bevor sie sich auf die hochtönenden Argumente der Angriffe durch das internationale Judentum berufen. Sie mögen zuerst die Ursachen untersuchen, warum gerade fast im letzten Dorfe die Banken ihre Filialen und Niederlassungen haben, und warum gerade aus jenen Kreisen die meisten Börsenaufträge stammen? Sie werden vielleicht zu ganz anderen Resultaten kommen. Die Interessenvertretung der Landwirtschaft hat wahrlich ganz andere Aufgaben, als eine Verfechterin der antisemitischen Demagogie zu sein. —g.

Eine Palästina-Handels- und Industrie A. G. in Prag.

Aus Prag wird uns gemeldet: Eine Gruppe hiesiger jüdischer Großindustrieller hat sich als vorbereitendes Komitee für die Gründung einer Aktiengesellschaft konstituiert, welche neue industrielle und kommerzielle Beziehungen zwischen der Tschecho-Slowakei und Palästina anbahnen und die bereits vorhandenen ausbauen will. Die Gesellschaft beabsichtigt die Beteiligung an Unternehmungen, beziehungsweise Gründungen, welche die palästinensischen Landesprodukte und Bodenschätze gewinnbringend verwerten sollen. Insbesondere ist die Errichtung einer Spiritusfabrik in Chedera bei Haifa geplant, wobei an die Erzeugung von Spiritus aus den Durrha-Früchten gedacht wird. Es wird darauf hingewiesen, daß eine Fabrik dieser Art in Palästina völlig fehlt, obgleich die Durrha in großen Mengen angebaut und Spiritus andrerseits in beträchtlicher Quantität nach Palästina importiert wird. Die Gesellschaft hat einen Waggon Durrha nach Böhmen importiert und diese probeweise verarbeiten lassen. Das Resultat hat alle Erwartungen befriedigt. Der Fabrik soll eine Kohlensäuregewinnungsanlage angeschlossen werden, da auch für dieses bisher importierte Produkt lohnender Absatz im Lande möglich ist. Ein bereits mit der Kolonie Chederah geschlossener Vertrag sieht die Verwendung der bei der Erzeugung gewonnenen Schlempe zur Viehfütterung vor, wogegen die Gesellschaft das ausschließliche Verkaufsrecht der Molkereiprodukte der Kolonie erhält. Weiters ist von der Gesellschaft die Uebernahme einer bestehenden Kork- und Isoliermaterialfabrik in Jaffa beabsichtigt, da infolge der starken Weinproduktion das Land einen starken Bedarf an Flaschenkorken hat. Auch für die Verwendung der Abfälle bei der Korkfabrikation ist bereits vorgesorgt. Schließlich will die Gesellschaft den Warenhandel zwischen Palästina und der Tschecho-Slowakei pflegen und hat bereits die Vertretung einer ganzen Reihe von Industriefirmen für Palästina übernommen. Das auf 100.000 Pfund präliminierte Aktienkapital wird in Aktien zu 10 Pfund Nominale geteilt, die zum Kurse von 11 Pfund zur Zeichnung gelangen.

Die Budapester Börsenreform.

Budapest, 18. Mai. (Ung. Tel.-Korr.-Bur.) In der heutigen Sitzung des Börsenrates erstattete Vizepräsident Fleißig Bericht über seine an der Wiener Effektenbörse gemachten Erfahrungen betreffend die Abschließung und Abwicklung von Geschäften.

Da unter den gegenwärtigen Verhältnissen die Wiederherstellung der Institution der besugten Börsenagenten ohne starke Erschütterung des Marktes nicht möglich erscheint, wurde auf Antrag des Redners beschlossen, daß in Hinkunft auch an der Budapester Börse nur Mitglieder des Giro-Vereins sowie deren beim Börsenrat angemeldeten Bevollmächtigten berechtigt sind, laute Waren- oder Geldangebote zu machen, bezw. die Angebotsteller beim Wort zu halten. Ferner wurde beschlossen, daß die Giromitglieder zur Erlegung einer entsprechenden Kaution verhalten werden können.

Die Goldanleihe.

Die 8prozentige Goldanleihe vom Jahre 1922 wird am 1. Juni d. J. fällig und gelangt zur Rückzahlung. Die Besitzer haben das Recht, in der Zeit vom 1. bis 30. Juni d. J. die Rückzahlung nach ihrer Wahl entweder in Dollar oder in Kronen zu verlangen. Durch eine Kundmachung wird rechtzeitig bekanntgegeben werden, bei welchen Stellen die Stücke zur Einlösung einzureichen sind. Den Inhabern der Schatzscheine ist schon seinerzeit bei der Begebung das Recht eingeräumt worden, ihre Schatzscheine in Titres der Völkerbundanleihe umzuwandeln. Die Teilausgabe für Oesterreich wird am 1. Juni 1923 zur öffentlichen Zeichnung aufgelegt werden. Es steht heute bereits fest, daß das Bezugsrecht der Inhaber der 8prozentigen Schatzscheine auf den Bezug von Titres der Völkerbundanleihe mit ganz besonderen Begünstigungen ausgestattet sein wird. Dieser Begünstigungen wird jeder Besitzer der 8prozentigen Goldschatzscheine, der seine Titres in solchen der Völkerbundanleihe konvertiert, teilhaftig, wenn er nur die Konvertierung innerhalb der voraussichtlich den ganzen Monat Juni 1923 umfassenden Subskriptionsfrist vornimmt. Er hat also, ohne irgend eine der Begünstigungen zu verlieren, einen vollen Monat Ueberlegungsfrist. Den Besitzern der 8prozentigen Goldanleihe 1922 wird eine Konversionsprämie eingeräumt werden, durch welche sich der Erwerb der neuen Anleihe für sie billiger und demnach die Rentabilität der Anleihe höher stellen wird als für neue Zeichner. Es wird ihm die neue Anleihe nur mit dem Emissionskurs angerechnet, ferner der Dollarbetrag seiner 8prozentigen Schatzscheine zum Tageskurs, der gegenwärtig 70.800 steht, also um 800 höher als der Betrag von 70.000, den er seinerzeit bei Zeichnung der Goldschatzscheine dafür erlegt hat.

Deutsch-russische Wirtschaftsbeziehungen.

Der deutsche Reichstagsabgeordnete Dr. Ludwig Haas hat als Vertreter der „Gesellschaft für wirtschaftliche Beziehungen mit dem Osten" während seines Aufenthaltes in Moskau einen Vortrag mit der Sowjetregierung über eine Holzkonzession im Gebiete der Moskau-Rybinsker Eisenbahn und über den Ausbau dieser Eisenbahn abgeschlossen. Die Gesellschaft erhält ein Waldareal von etwa 900.000 Hektar, wo sie im Laufe von 20 Jahren bis zu 9000 Hektar jährlich abholzen kann. Sie verpflichtet, die gesamte gefällte Holzmasse zu verwerten und zu diesem Zwecke Sägemühlen und Betriebe für Imprägnierung von Eisenbahnschwellen und für chemische Verarbeitung von Stubben zu errichten. Nach Ablauf von zehn Jahren kann die Sowjetregierung auch die Errichtung eines Zellulosewerkes verlangen. Vorbedingung für Gewährung der Konzession ist die Verpflichtung der Gesellschaft, den bereits vor Jahren begonnenen Bau neuer Bahnstrecken von insgesamt etwa 330 Kilometer zu Ende zu führen. Die Sowjetregierung hat am 8. Mai einen Vertrag des Außenhandelskommissariats mit der deutschen „Westöstlichen Europäischen Warenaustauschgesellschaft" bestätigt, wonach die Gesellschaft unter Voraussetzung der vorschriftsmäßigen Genehmigungen für die einzelnen Operationen bis zum 1. Jänner 1924 Waren für mindestens 1,200.000 Goldrubel aus Rußland ausführen und Waren im Höchstwert dieser Ausfuhr nach Rußland einführen darf. Ihre Abschlüsse darf die Gesellschaft mit staatlichen und genossenschaftlichen Organen sowie mit Privatpersonen tätigen.

Der Wiener Geldmarkt.

Nach der Beendigung der Prolongation hatten sich die Geldverhältnisse wieder wesentlich gebessert. Es wurde wieder Geld zu einem halben Prozent angeboten. Es ist allerdings dies ein höherer Geldstand, als es vor einer Woche der Fall war, doch wird in manchen Kreisen befürchtet, daß mit Rücksicht auf die bevorstehende Völkerbundanleihe sich die Verhältnisse in dieser Beziehung noch schlimmer gestalten werden. Es wird mit einer gewissen Knappheit gerechnet, zumal das vom Finanzministerium erlassene Emissionsverbot eine Anzahl von Industriegesellschaften in eine ziemlich prekäre Lage bringen dürfte, da diese in der Hoffnung auf ihre Emissionen gewisse Engagements eingegangen waren, nunmehr das Geld benötigen und es nicht bekommen können. Sie werden sich infolgedessen an die Banken und den Geldmarkt wenden. Die Banken werden ihren Kunden die Wünsche nicht versagen können und daher auch knapper mit den dem Geldmarkt zur Verfügung stehenden Mitteln sein. Es verlautet sogar, daß sie ihre Mittel zurückziehen werden. Dieselbe Taktik soll auch vom Postsparkassenamt, das doch auch große Mittel dem Markte zur Verfügung stellt, eingeschlagen werden. Diese Umstände dürften eine neuerliche Verschärfung der Geldverhältnisse im Gefolge haben, und es ist wahrscheinlich, daß ein gewisser Pessimismus gerechtfertigt ist. Auf alle Fälle ist für die nächsten zwei Monate mit knappen Verhältnissen unbedingt zu rechnen.

Neuregelung des Devisenclearings seitens der Oesterreichischen Nationalbank. Die Oesterreichische Nationalbank, Bankabteilung, bringt hierdurch zur Kenntnis, daß sie am Dienstag den 22. d. den Devisenclearing an allen Werktagen, mit Ausnahme der Samstage, abhalten wird. Die Bedarfsanmeldungen für den Clearing müssen demgemäß ab 22. d. an dem dem betreffenden Clearing vorhergehenden Werktag bis längstens 12 Uhr mittags, an Freitagen (für den Montagsclearing) bis halb 2 Uhr nachm. bei dem hiezu bestimmten Schalter der Bankabteilung eingereicht werden. An Samstagen werden Einreichungen von Bedarfsanmeldungen nicht entgegengenommen. Als Kassetag gilt nach wie vor der dem Clearing folgende zweite Werktag. Die schriftliche Anmeldungg der Verkaufs- und Tauschaufträge für ausländische Zahlungsmittel hat wie bisher an den Clearingtagen bis 1 Uhr mittags zu erfolgen. In den beiden Wochen vom 20. bis 26. d. und vom 27. d. bis 2. Juni wird somit der Clearing wie folgt abgewickelt werden: Einreichung: Freitag den 18. d., Dienstag den 22. d., Mittwoch den 23. d., Donnerstag den 24. d., Freitag den 25. d., Montag den 28. d., Dienstag den 29. d., Mittwoch den 30. d., Freitag den 1. Juni. Für den Clearing vom Dienstag den 22. d., Mittwoch den 23. d., Donnerstag den 24. d., Freitag den 25. d., Montag den 28. d., Dienstag den 29. d., Mittwoch den 30. d., Freitag den 1. Juni, Montag den 4. Juni. Kassetag: Donnerstag den 24. d., Freitag den 25. d., Samstag den 26. d., Montag den 28. d., Mittwoch den 30. d., Freitag den 1. Juni, Samstag den 2. Juni, Montag den 4. Juni, Mittwoch den 6. Juni. Die Kassetage für den Wechselstubenverkehr werden hierdurch nicht berührt. Hierdurch erscheint einem wiederholt geäußerten Wunsche der Handels- und Industriekreise nach weiteren Erleichterungen in der Devisenbeschaffung Rechnung getragen.

Ausfuhrverbote in Polen. Das Ministerialkomitee für Wirtschaftsangelegenheiten beschloß, das Ausfuhrverbot für Brotgetreide auf die Gerste für Brauereizwecke auszudehnen.

Bosel und der Westböhmische Bergbau-Aktienverein. In finanziellen Kreisen verlautet, daß das Interesse, das sich in der letzten Zeit für die Aktien des Westböhmischen Bergbau-Aktienvereins kundgab, darauf zurückzuführen ist, daß Bosel, der bekanntlich in den Verwaltungsrat dieser Gesellschaft eintritt, die genannten Aktien in größerem Maßstab am Prager und Wiener Platze aufkaufen läßt.

Von den in- und ausländischen Warenmärkten.

(Eigenbericht der „Wiener Morgenzeitung".)

Chemikalien.

Die Lage am Chemikalienmarkte hat keine sonderliche Veränderung erfahren. Es treten in letzter Zeit bereits wieder Exportkäufer auf dem hiesigen Platze auf, die speziell ihr Interesse für Harzprodukte zeigen. Terpentinöl, welches auf den amerikanischen und französischen Märkten einen stärkeren Rückgang erfahren hatte, hat sich in den letzten Tagen etwas erholt. Die Bordeauxer Notierungen bewegen sich bereits annähernd an 6 Franken, was gegen den letzten Tiefstand eine Erholung von zirka 15 Prozent bedeutet. Die hiesigen Produzenten haben, was speziell Terpentinöl betrifft, ihre Preise nur ganz geringfügig ermäßigt. Der Harzmarkt ist von Material vollkommen entblößt. Die Zuschübe an französischem Harz sind noch immer äußerst gering und decken nicht im entferntesten die große Nachfrage. Von Wachsen hat Carnaubawachs seine feste Tendenz gehalten, dasselbe gilt auch von Japanwachs. In Paraffin liegt der Markt etwas ruhiger. In Montanwachs ist infolge des starken Marktrückganges in nächster Zeit mit Preiserhöhungen seitens der deutschen Werke zu rechnen. Die derzeitigen hiesigen Notierungen für letztgenannten Artikel sind unter Berücksichtigung der Markentwertung als äußerst günstig zu bezeichnen. Die rückläufige Bewegung für Schellack hält weiter an. Der Wiener Markt verfügt jedoch über wenig Ware, so daß die vorwöchentlichen Notierungen auch weiter ihre Position behaupten. In Terpentinölersatzprodukten wie auch in russischem Terpentinöl ist die Nachfrage nach wie vor sehr lebhaft. Die letztgenannten Artikel haben alle ihre Preise behauptet und teilweise Preiserhöhungen erfahren. Die allgemeine Lage auf dem Chemikalienmarkte kann daher als ruhig, aber fest bezeichnet werden.

Zucker.

Das Geschäft auf dem hiesigen Platze war mäßig und man schritt nur zur Deckung des allerdringendsten Bedarfes. Tschechische Ware per prompte Lieferung ab Grenze war um 5 Punkte schwächer, während Preise pro Juni—Oktober—Dezember unveränderten Stand behielten. Ab Lager Wien konnte man bis 100 K. billiger ankommen.

Am New-Yorker Markte waren prompte Zentrifugalzucker zurückgegangen, stiegen dann im Anschluß an die Bewegungen des New-Yorker Zuckermarktes.

In London fielen Preise für weißen Zucker der laufenden Ernte auf 30 Schilling zurück, erholten sich aber später. Die Märkte in Paris, Antwerpen und Amsterdam wiesen stärkere Schwankungen auf; in Paris blieb neue Ernte vernachlässigt.

Die Erzeugung der Rübenzuckerernte wird wie folgt angegeben für 1922/23: Abgeerntete Aecker 541.113 Acres, Rohzuckerzeugung 615.936 Tonnen gegen 817.388 Acres und 911.190 Tonnen Erzeugung in 1921/22. Die frühere Schätzungszahl für 1922/23 hatte 625.000 Tonnen gelautet. Anfangs April war sie auf 616.000 Konnen ermäßigt.

Die Weltzuckervorräte betragen zurzeit 3,637.900 Tonnen gegen 3,472.600 Tonnen und 3,411.100 Tonnen gleichzeitig in den beiden Vorjahren.

Die amerikanische Regierung läßt gegenwärtig durch eine nach Kuba entsandte Kommission dort Erhebungen über die Kosten der Zuckerproduktion anstellen. Später soll eine gleiche Untersuchung auf Porto Rico, Hawai und den Philippinen stattfinden.

Börsen-Kommissionsgeschäft und
Wechselstube MAGID & Co.
Wien, I., Hohenstaufengasse 11 4027

An die Mitglieder und Freunde des S. C. Hakoah Wien

Mit großer Freude und Genugtuung übermittle ich Ihnen im Namen des American Joint Distribution Committee die besten Grüße und Wünsche zum 45jährigen Jubiläum der Wiener Hakoah.

Der Fleiß und die unaufhörlichen Anstrengungen, unter denen Sie in den vergangenen Jahren Ihr Programm wieder aufgestellt haben, sind ein hervorragendes Kapitel in der Geschichte der Wiener jüdischen Gemeinde und für den Wiederaufbau nach den Verwüstungen der vergangenen Jahre von größter Bedeutung.

Möge die Hakoah ihr gutes Werk in Wien noch viele Jahre weiterführen!

Theodore D. Feder
Direktor

AMERICAN JOINT
DISTRIBUTION COMMITTEE
für Österreich

Sportblatt der Wiener Morgenzeitung

Fußball.

Westham United in Prag.

Slavia 0:3 geschlagen. — Das Resultat ist zu Halbzeit bereits gegeben.

(Eigenbericht der „Wiener Morgenzeitung".)

Westham United, der gestern in Prag gegen Slavia antrat, rechtfertigte vollkommen den Ruf einer hochklassigen Fußballmannschaft. Alle Vorzüge, die in einem Team vereinigt sein können, waren bei ihm zu merken. Die Engländer bewiesen vollkommene Ausgeglichenheit und es ist unmöglich, einzelne Spieler hervorzuheben. Insbesondere vor der Pause beherrschten die Engländer souverän das Feld. Hervorzuheben ist ihr fabelhaft exaktes Kopfspiel, ihre präzise Kombination und ihr verständnisvolles Placierungsvermögen, das den Gegner nicht zum Ball kommen läßt. Gleich nach Beginn des Spieles trugen die Engländer den Angriff ins gegnerische Feld, aber erst in der 23. Minute, nach dem sie sich mit den ihnen ungewohnten Platzverhältnissen vertraut gemacht hatten, vermochte der rechte Verbindungsstürmer zum ersten Male einzusenden. Acht Minuten später erzielte derselbe Mann, ein prächtiges Kopftor. Die Slavia versuchte den Vorsprung aufzuholen, konnte aber über die gegnerische Deckung nicht hinauskommen. In der 44. Minute spielte sich der Mittelstürmer Watson elegant durch und schoß unhaltbar zum dritten Male ein. Ohne Pause wurde das Treffen fortgesetzt. Die Slavia, die nun den Wind zum Bundesgenossen hatte, kam etwas auf, um so mehr, als sich die Engländer sichtlich nur bemühten, das Resultat zu halten. Einige Male unternahmen die Stürmer Entlastungsvorstöße, die Slavia hatte aber etwas mehr vom Spiel. Die Tschechen brachten es aber nur auf zwei Eckstöße.

Die Verteidigung der Gäste bewies in der zweiten Spielzeit ebenso ihr hohes Können, wie der Angriff vor der Pause. Der Erfolg der Engländer ist um so höher einzuschätzen, als sich Slavia derzeit in ausgezeichneter Form befindet und gestern ein zumindest gleich gutes Spiel lieferte als am vergangenen Sonntag, an welchem Tage sie Rapid in Wien 6:0 schlug. Der Eindruck, den die Engländer hinterließen, war der denkbar günstigste. Ueber 20.000 Zuschauer jubelten den Gästen zu. Schiedsrichter Hevrles hatte keine Mühe, das faire, aber in kolossalem Tempo geführte Spiel zu leiten.

Westham United—Hakoah.

Samstag, 6 Uhr, Hohe Warte.

Der Hakoahner Herr Löwenstein wohnte der beiden letzten Spielen von Westham United in London bei. Im nachstehenden geben wir seine Ansichten wieder:

„Westham United ist eine körperlich sehr schwere Mannschaft, die sich insbesondere durch Härte und Schnelligkeit auszeichnet. Ganz hervorragend ist das Schußvermögen der Stürmer. Die Engländer betreiben das typische Long passing game, bei besonderer Ausnützung der Flügelstürmer. Nachdenklich stimmt [illegible] der Linksaußen der gefährlichste Mann. Sehenswert ist die Genauigkeit des Zuspieles. Ich bin überzeugt, daß Westham United in Wien epochal wirken wird. Einen Vergleich zwischen der englischen und der Wiener Klasse ziehen zu wollen, ist sehr schwer, da ich nur englische Mannschaften gegeneinander spielen sah. Den hervorragenden Stürmern standen gleichwerte Verteidiger gegenüber, so daß erstere sich nicht ganz entwickeln konnten. Auf jeden Fall sind uns die Engländer, was Balltechnik und Stellungsspiel anlangt, weit überlegen. Bei Westham United sah ich keine hervorstechenden Primadonnen, da die Spieler vollkommen uneigennützig sind. Dadurch hinterläßt die Mannschaft einen einheitlichen Eindruck. Die Hakoahner können meiner Meinung nach, wenn sie nicht „Lampenfieber" haben, ein günstiges Resultat erzielen. Zu Torehren werden sie voraussichtlich nur sehr schwer kommen, da die gegnerischen reckenhaften Verteidiger kaum zu bezwingen sein werden. Ich glaube aber, daß die jüdische Mannschaft stark genug ist, um den Engländern energischen Widerstand entgegenzusetzen. Es dürfte allgemein interessieren, daß man in London vom Wiener Fußballsport schon einiges weiß. Man schätzt ihn ziemlich hoch ein, so daß auch Westham United weit davon entfernt sein dürfte, das Spiel gegen Hakoah von der leichten Seite zu nehmen. Die Gäste des jüdischen Vereins tragen dunkelbraune Leibchen mit weißen Aermeln und sehen in ihren Klubfarben sehr schmuck aus."

Zu den Ausführungen des Herrn Löwenstein soll noch folgendes hinzugefügt werden: Der Sportklub Hakoah ist der einzige Verein, der in der heurigen Saison noch ungeschlagen ist. Sowohl in der Meisterschaft als auch im Cup und nicht zuletzt im internationalen Wettbewerb gelang es keinem Gegner, die Hakoah zu bezwingen. Die Mannschaft der Blau-Weißen obliegt für das schwere Spiel gegen Westham United einem Spezialtraining. Der Trainer hat im Spiel gegen Simmering die leicht blessierten Spieler Grünwald und Pollak geschont, um seine Mannschaft gegen die Engländer komplett und vollkommen „fit" antreten zu lassen. Er selbst hat sich nach dem Dienstagtraining nach Prag begeben, um dem Spiele Westham United gegen Slavia beizuwohnen, kehrte aber bereits gestern nachts nach Wien zurück, um heute seiner Mannschaft den letzten Schliff zu geben. Die Hakoah wird aller Voraussicht nach in folgender Aufstellung antreten: Halpern; Scheuer, Grünfeld; Kerr, Guttmann, Pollak; Katz, Grünwald, Gansl, Häusler, Neufeld.

Der Vorverkauf für das Wettspiel Westham United gegen Hakoah gestaltet sich überaus rege. In den meisten Vorverkaufsstellen sind zahlreiche Sitzkategorien bereits ausverkauft. Aber auch die Nachfrage nach Stehplätzen ist sehr groß, was mit Rücksicht darauf, daß das Wettspiel an einem Wochentage stattfindet und die meisten Besucher vielleicht nur knapp vor Beginn des Wettspieles eintreffen können, erklärlich ist. Im übrigen sind die Preise an den Kassen der Hohen Warte erhöht.

Straf- und Meldeausschuß.

Der W. A. F. wird aufgefordert, morgen Freitag um 6 Uhr abends den Täter, der Herrn Dr. Körner nach dem Spiel W. A. F.—Hakoah insultierte, festzustellen, widrigenfalls die Spieler Kreutzer und Achaby ab 18. d. automatisch suspendiert sind.

Eingestellte Verfahren: Gegen D. Schönecker, Sektionsleiter von Rapid; Anzeige wurde zurückgezogen.

Es wurden disqualifiziert: Auf 14 Tage: Fischera (W. A. F.) wegen beleidigender Kritik bis 28. d.

In Kontumaz: Auf 14 Tage: Podhorzer (Achduth) wegen unfairen Spiels bis 28. d.

Spiele jüdischer Vereine.

Makkabäa—Achim 1:0 (0:0). Der Ausgang des Treffens wurde erst 20 Sekunden vor Schluß durch einen Elfmeterstoß entschieden. Achim mußte für Wieselmann I und Münzer Ersatz stellen. Achim, der die zweite Spielhälfte nur mit neun, zeitweise sogar mit acht Mann bestreiten mußte, spielte mit großer Aufopferung.

Baumgartner Hakoah—Adir 2:1. Die Baumgartner Hakoah, die mit vier Ersatzleuten antreten mußte, gewann das Spiel sicher. Die Tore schossen Tabak und Baumann.

Baumgartner Hakoah—Fortuna 16 5:0 (3:0). Auch in diesem Spiel mußten die Baumgartner einige Ersatzleute einstellen, die sich gut bewährten. Die Sieger waren ihrem Gegner glatt überlegen und erzielten durch Bock (3), Klüger und Prinz ihre Treffer. — Baumgartner Hakoah 2—Roma 2 4:2. Sicherer Sieg. Tore erzielten Braunstein (2), Schläger, Tröster (Elfer).

Die Vereine des Jüdischen Sportverbandes werden aufgefordert, heute um halb 8 Uhr abends einen Delegierten ins Sekretariat der Hakoah zu entsenden.

Ein behebbarer Mangel. Wir haben bereits einmal auf den Schaden hingewiesen, den schlechte Schiedsrichter, besonders bei Reservespielen erstklassiger Vereine anrichten können. Sonntag spielte das Reservespiel ab, das Spiel Hakoah-Reserve—Simmeringer-Reserve am vergangenen Sonntag auf dem Simmeringer-Platz. Das Treffen, das in der ersten Viertelstunde einen vielversprechenden Anfang nahm, artete durch die Unzulänglichkeit des Schiedsrichters, der sich den Spielern gegenüber als außer Form befindlich bezeichnete, aus. Es ist dringend notwendig, die Reservespiele mit tüchtigen Schiedsrichtern zu besetzen.

Spiele in Polen. Krakau: Spiele um die Meisterschaft der Klasse B: Cvakovia Rej.—Wawel Rej. 6:1; Olscha—A. Z. S. (Akad. Sportverein) 9:1 (Samstag). — Warschau: Legia—Polonia 1:0. — Thorn: S. K. Torun—Wisla Krakau 4:2 (Samstag). — Posen: Pogon Lemberg—A. Z. S. 1:1; Poznanska Unia—Wisla Krakau 5:1 (Sonntag).

Die Auswahlmannschaft der 4. Klasse Nord trägt heute um 6 Uhr abends auf dem Bewegung 20-Platz ein Wohltätigkeitsspiel gegen die Hausherren aus. Der Sportplatz liegt in der Brigittenau in der Meldemannstraße. (Straßenbahnlinien D und 31.) Der F. A. C. stellt für das Team die gesamte Verteidigung.

Spanien. Bilbao, 13. Mai. Im Endspiel um die Meisterschaft von Spanien siegte heute der Athletic Club Bilbao gegen Europa, Barcelona mit 1:0.

In Kopenhagen besiegte Arsenal, London, Frem mit 4:2, den K. B. mit 1:0 und ein kombiniertes Team 2:1.

Cesky Lev (Pilsen) in Frankreich. Straßburg, 12. Mai. Racing Club de Straßbourg gegen Cesky Lev (Pilsen) 1:0.

Straßburg, 13. Mai. Cesky Lev (Pilsen) gegen ? stat 3:0.

Lawn-tennis.

Davis Cup. Bordeaux, 15. Mai. (Havas.) Das Ausscheidungsspiel zwischen Frankreich und Dänemark hat begonnen. Der Däne Larsen schlug den Franzosen Lacorte. Fergner (Dänemark) mußte von Cochet (Frankreich) eine Niederlage in den Kauf nehmen.

Kompl. Anzug-Zugehör

Prima Etrapaz-Serge oder Cloth, Aermel- und Gilefutter, Leinen Kanafas, Rock- und Hosentaschen, Watta . . . . . } 104 Tausend
Ia engl. od. Alpaka-Schafwollserge, Ia Satin-Aermel- u. Gilefutter, Rock- u. Hosentaschen (Moloskin), Leinen, Kanafas, Roßhaar, Watta } 140

Komplette Maße u. in allen Farben. :: Großes Lager sämtl. Futterwaren u. Schneiderzugehör zu billigsten Tagespreisen.

Wilhelm Feldschuh, Wien V. Wiedner Hauptstraße Nr. 90—92.

Provinzversand gegen Nachnahme. Telephon 53829

Das Turnier des Cottage-Eislaufvereins. Heute beginnt das Tennisturnier des Cottage-Eislaufvereins auf dessen Plätzen in der Hasenauerstraße 2. Von der Hakoah haben folgende Spieler genannt: Fräulein Gröger und Bauer, die Herren Ehrenreich, Federer, Földes, Bund, Fleischmann, Hammermann, Neumann, Ing. Ball, Lenghel, Weiß.

Das Wiener internationale Turnier. Ergebnisse: Herrenmeisterschaft: 1. Kreuzer (Frankfurt), 2. Rohrer (Brünn). Hagen-Gedenkpreis: 1. Rolf Kinzel (Wien), 2. Kreuzer (Frankfurt). — Damenmeisterschaft: 1. Frau Friedleben (Frankfurt), 2. Fräulein Weihermann (Frankfurt). Der Hakoahner Federer errang im Vorgabewettbewerb den dritten Platz.

Hockey.

Das Länderspiel gegen Süddeutschland. Das österreichische Team ist zum Teil bereits nominiert. Im Tore wird wieder Lichtschein tätig sein. Sein Klubkollege Fred Revi übernimmt wie im Vorjahre den Posten des rechten Verteidigers. Sein Partner wird voraussichtlich Goldschmied von den Amateuren sein. Mittelläufer spielt diesmal Herbert Brück (W. A. C.), linker Läufer wie voriges Jahr Herbert Groß (Amateure), während für den rechten Läufer die Wahl zwischen Walter Brück (W. A. C.) und Herzl, beziehungsweise P. Wildam (beide V. f. B.) noch schwankt. Der Innensturm wird zur Gänze aus W. A. C.-Spielern gebildet, und zwar Neudörfer, Thiesch und Kurt Revi. Den Rechtsaußenposten wird Stubenbauer von der Lehrer-Sportvereinigung einnehmen, dagegen werden für Linksaußen außer Polaschek (Amateure) noch Horvery und Kral vom V. f. B. in Erwägung gezogen. Die Besetzung der noch fraglichen Stellen wird in den nächsten Tagen erfolgen.

Aus den Vereinen.

Akad. Sektion Borochow. Heute um 3 Uhr nachmittags Wettspiel gegen Akad. Sportklub auf dem Rekord 12-Platz. Treffpunkt viertel 3 Uhr, Wallensteinplatz. Folgende Spieler haben zu erscheinen: Teitler, Diamand, Sawransky, Glaser, Zohn, Schwefel, Pollak, Kliegler, Riedigstein, Kanzifer, Wang, Rappaport, Fischler, Schneider, Mindes. 7 Uhr abends allgemeine Spielervollversammlung. Besprechung für die samstägige Generalversammlung. Nominierung der Wahlkandidaten. Die Versammlung findet im Cafe Neptun, 20. Bez., Gaußplatz, statt.

A. r. i. Heute um halb 8 Uhr Mitgliederversammlung im Cafe Rembrandt. Aufstellung für die Wettspiele am Samstag, Sonntag und Montag.

Hakoah-Schwimmsektion. Wochenprogramm: Pfingstsamstag: Fußballspiel Westham United. Nach dem Match Zusammenkunft im Klublokal. Pfingstsonntag und Pfingstmontag: Zweitägiger Ausflug unter Führung des Herrn Pollak nach Weißenbach a. d. Triesting, Mirafälle, Dürnkenloch, Dürrewand, Guttenstein, Puchberg am Schneeberg, Hochschneeberg, Lakaboden und Payerbach. Teilnehmer nur Herren über 16 Jahre wollen sich heute im Dianabad in die Liste eintragen lassen. Kosten zirka 60.000 K. Proviant ist mitzubringen. Ausführlicher Bericht über den Ausflug erscheint Samstag in der „Wiener Morgenzeitung". Dienstag ab 4 Uhr Training Alte Donau. Mittwoch Gymnastik im Trainingslokal, Elisabethstraße 5, von 8 bis 9 Uhr Damen, von 9 bis 10 Uhr Herren. Donnerstag von dreiviertel 7 bis dreiviertel 9 Uhr Uebungsabend im Dianabad. Für Damen in der Sporthalle, für Herren in der Wellenbadhalle (Wasserballer). Freitag ab 4 Uhr Training Alte Donau. Samstag Alte Donau. Ab 6 Uhr gymnastische Uebungen mit Waldlauf.

Hasmonea. Wir danken auf diesem Wege Herrn Franz Weiß für seine Mitwirkung am Bunten Abend.

Haschilton. Heute um halb 9 Uhr abends Ausschußsitzung. Die Herren Ausschußmitglieder Goldapper, Schleuder, Grünberg, Kassner I, Teichberg und Haberfeld werden ersucht, bestimmt zu erscheinen.

Hechawer. Heute im Wiener Ringcafe, 1. Bez., Stubenring 18, großer Gesellschaftsabend mit Vorträgen und Tanz. Gäste willkommen. — Leichtathletiksektion: Morgen ab 6 Uhr auf dem F. A. C.-Platz Training.

F. A. C. Borochow. Samstag den 19. d. um halb 8 Uhr abends außerordentliche Generalversammlung im Cafe Neptun, 2. Bez., Gaußplatz. Alle Mitglieder wollen bestimmt erscheinen.

Kadimah. Heute um 7 Uhr Spielerversammlung sämtlicher Mannschaften.

Menorah. Heute um halb 9 Uhr Leitungssitzung. Freitag ab 4 Uhr Training sämtlicher Mannschaften auf dem Donaufelder-Platz.

Young Jewish Sporting Club. Heute ab 8 Uhr Sekretariatsstunde. 9 Uhr Ausschußsitzung. — Touristensektion. Heute um halb 9 Uhr Besprechung wegen der Schneebergtour.

Theater von heute

Burgtheater: Antonius und Cleopatra	7
Akademie-Theater: Bunbury	½8
Staatsoper: Die Walküre	6
Volksoper: Die Bohème	½8
Deutsches Volkstheater: Die Brüder von St. Bernhard	7
Raimund-Theater: Die Juden	7
Wr. Kammerspiele: Der Viererzug	7
— Salon Coco	10
Josefstädter-Theater: Das Absteigequartier	½8
Roland-Bühne (Ensemblegastspiel des Josefstädter Theaters): Maison Grünwald	½8

Die besten Tuchstoffe
Die billigsten Tuchstoffe
direkt aus den Fabriken kaufen Sie bei 745
Edmund Goldschmied & Bruder WIEN, I. Wipplingerstr. 25
Täglich Okkasionsverkäufe
durch wirkliche, nicht selbstfabrizierte TUCHRESTE
En-gros Gegründet 1900 En-detail

Possenbühne
MAX und MORITZ
I. Bez., Annagasse 3
Telephon 2123
Heute und täglich 8 Uhr
Gastspiel des berühmten
SANDOR ROTT
aus Budapest
in der Titelrolle von
Ihr Kleiner
Schwank von Ad. Glinger und Otto Taussig
Vorverkauf an der Tageskassa, I., Annagasse 3, und in allen Kartenbureaus

TAPEZIERER-MÖBEL
auch gegen kleine Raten,
Ottomanen v. K 350.000
Diwane von K 680.000
Matratzen u. Bettelnsätze
Schlaffaut., Kinderwagen
Kinderbetten in grosser Auswahl — Primaware — billigste Preise,
vom Selbsterzeuger
WAGENBERG
Tapeziermeister
II. Taborstr. 50 u.
II. Vereinsgasse 7
5 Min. vom Nord-, Nordwest- u. Franz Josefs-Bhf.

Brillanten, Perlen
Gold, Silber, Platin, falsche Zähne kauft Weltfirma Rabinowitsch, 1. Bez. Mahlerstraße 5 (Haltest. Kärntnerring), 2. Bez. Hollandstraße 3, früheres Stefaniestr., im eigenen Haus. Samstag geschlossen.

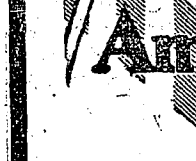
Zu den Schuhen passende Strümpfe und Socken

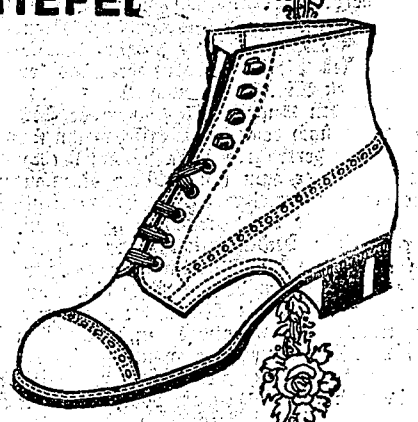
Theater von heute

Neue Wiener Bühne: Der große Bariton 7
Renaissance-Bühne: Epsteins Witwe 8
Wr. Komödienhaus: Der Weibsteufel ½8
Carltheater: Madame Pompadour 7
Theater an der Wien: Geschlossen
Stadttheater: Ein Jahr ohne Liebe 7
Joh. Strauss-Theater: Katja, die Tänzerin 7
Wr. Bürgertheater: Der ledige Schwiegersohn 7
Lustspieltheater: Der keusche Heinrich ½8
Apollotheater: Gastspiel der Erlbühne ½8
Hölle: Kurt Lessen in „Der König träumt" — Robert Valberg in „Ein wenig Musik" 2c. 8
Chat noir: Gastspiel der „Budapester", Trebitsch, Fleischmann, Lindau, 2 Possen 2c. 8
Vergnügungspark: Heute Fest Maikönigin

Laufmaschen-Strümpfe
Seidenflor, in allen Farben K 35.000 „Wiener Strumpfkönig" (Inh. Max Margulies), VII., Neubaugasse 11 u. 32

Orig. engl. Seidenwolle
Franz. Seide, prima gezw.
Grösstes Farbenlager Wiens
Heinrich Pollak
I., Trattnerhof 1 (Graben) Tel. 61-7-25
Exportlager: I., Salzgries 18 211

Einkauf u. Verkauf von
Eisenfässern
gebraucht in allen Grössen
Ludwig Prinz Wien, VIII., Kochg. 28. Tel. 22-9-26

1871 21. MAI **1923** 21. MAI
52 BESTAND JAHRE
AUS DIESEM ANLASSE GEBEN WIR
PAAR **5.200** PAAR
Ia Ia HERREN HAV. BOXCALF
GOODYEAR SCHNÜRSTIEFEL
ZUM PREISE VON
KR. **175.000·-**
PER PAAR.
BEKA

Alleinverkaufsstellen:
II., Taborstrasse 17
III., Landstr. Hauptstr. 88
IV., Wiedner Hauptstr. 50
V., Margaretenstrasse 76
VII., Mariahilferstrasse 82
IX., Währingerstrasse 50
IX., Schlickgasse 4
XI., Simmeringer Hauptstrasse 92
XII., Meidlinger Hauptstrasse 25
XIII., Linzerstrasse 53
XIV., Schwendergasse 5
XVI., Hofferplatz 11
XVII., Ottakringerstr. 90
XVIII., Währingerstr. 102
XIX., Döbl. Hauptstr. 37
XX., Wallensteinstr. 26
XXI., Am Spitz 7

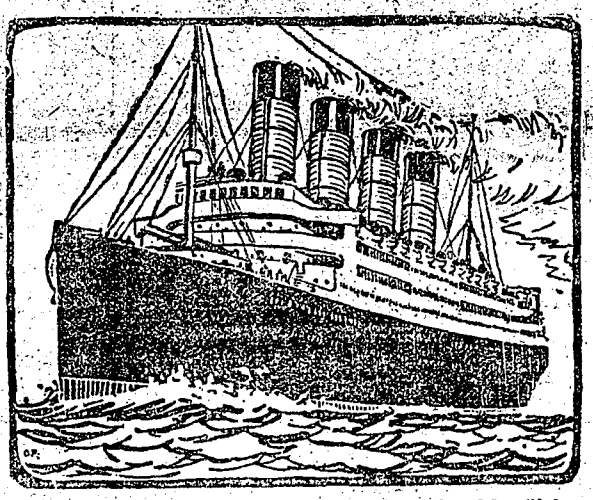
MONSTRE-KONZERT im Café-Restaurant KONSTANTINHÜGEL
Kapellmeister E. W. Ganglberger ▪ Restaurateur Otto Kaserer

Büromöbel
Schreibmaschinen
Leop. Steinhart
Wien, I., Biberstrasse 9
Tel. 74-1-67. Schreibmaschinen-Reparaturen 881

KONKURS
Bei der Kongress. israelit. Religionsgemeinde in Bratislawa (Pressburg) ist die Stelle eines
Sekretärs
für den 1. Juli l. J. zu besetzen. Bewerber wollen ihre Offerte mit Abschriften ihrer Wirkungszeugnisse bis zum 1. Juni dem Unterfertigten einsenden. Absolventen eines Rabbiner-Seminars werden bevorzugt. Gehalt nach Uebereinkommen.
Dr. Viktor Stein
Präses
10102

Bei Bestellungen berufen Sie sich auf die „Wiener Morgenzeitung"

American Line
REGELMÄSSIGE PASSAGIER- U. FRACHTDAMPFER ZWISCHEN
HAMBURG NEW-YORK
Regelmässige wöchentliche Abfahrten
AMERICAN LINE
WIEN 452
I., KARNTNERRING 4, TELEPHON 56248
IV., WIEDNERGÜRTEL 10, Tel. 53-5-42

Cunard-Linie

EUROPA—AMERIKA
180
Cunard-Linie, Wien, I. Graben 30 u. IV. Argentinierstrasse 62 - Tel. 66-7-13

Druckerei- u. Verlags-Aktiengesellschaft
Ignaz Steinmann
Uebernimmt alle Druckarbeiten
Prompte Lieferung auch bei Massenauflagen / Billigste Preise
Spezialabteilung für alle Sprachen
sowie für den Druck von Tageszeitungen, Wochenschriften und Fachblättern / Auslands- und Provinzaufträge werden raschest und unter Garantie erledigt
Offertstellung auf Wunsch auch schriftlich oder durch Vertreter der Firma, welche über Anforderung die Kundschaft besuchen
Telephon 16301 und 3564/VIII
Wien, IX., Universitätsstraße 8

Möbel billiger
als überall, da nur kleine Regie
Sie kaufen zu teuer
wenn Sie nicht bei uns kaufen
Schlafzimmer, Esche mit Blumenesche, poliert
K 2,800.000
Kiste mit Eschefüllung
K 4,500.000
Vollausschlafzimmer, Kiste oder Esche mit Bildhauerarbeit, facet. Gläser und Spiegel
K 5,900.000
Birke und Mahagoni-Furnier, Hochglanz poliert
K 6,500.000
Speisezimmer, Eiche, Auszugtisch, 6 Sessel
K 4,300.000
Speisezimmer, Palisander in Ebenholz, Ebenholz usw.
Zahlungserleichterung ohne Preisaufschlag.
Boritzer, Mariahilferstr. 105, 2. Stiege, Tür 12. 746

Brauchen Sie
garantiert gut und verläßlich gebaute Küchen- und Vorzimmereinrichtungen, Schlaf- und Mädchenzimmermöbel 2c. sowie Küchengeräte aller Art?
Dann müssen Sie die Filialen „Küchenfee" der Möbelspezialfabrik Karl Klimberger & Co., XX., Engelsplatz 6, besuchen.
Unsere Erzeugnisse bereits 1913 mit der höchsten Auszeichnung gold. Medaille prämiiert.
I., Spiegelgasse 15
IV., Margaretenstraße 2
VI., Stumpergasse 51
VIII., Josefstädterstraße 30
XVIII., Währingerstraße 115
XXI., Hauptstraße 28
XXI., Kagran Wagramerstraße 118.
428

Bitte lesen!
Die jetzt so schwere Geldbeschaffung gebietet auch bei Aufnahme eines Darlehens oder Hypothek nach jeder Richtung hin, sei es an Spesen, Provision oder Prozente, euren Vorteil zu wahren und billigste Geldquelle zu suchen. Bevor Sie daher Geld aufnehmen, kommen Sie gleich in das protokollierte
Bankgeschäft IX. Währingerstr. Nr. 60 B
Keine Vorspesen. — Auskünfte kostenlos. — Prima Referenzen. — Rückporto erbeten. 749

Holzer
Seidenjumper K 150.000 — Flosstrümpfe K 17.000 — Mariahilferstraße 89, neben Flottenkino. 908

Bitte lesen!
! Kapitalisten !
Die jetzt so schwere Zeit gebietet jedem, sein Geld so gut und so sicher als möglich anzulegen. Sein Vermögen, sei es in Bargeld, Wertpapieren, Schmuck od. Realitäten, nutzbringend zu verwerten, gleichwohl ob sich selbes im In- oder Ausland befindet. Wir übernehmen die kostenlose Durchführung und sichern Ihnen einen monatlichen Verdienst von 4 bis 12% bei vollster einwandfreier Sicherstellung. Der kleinste und größte Betrag kann placiert werden. Kapitalsrückzahlung zu jeder Zeit ohne Kündigung durch
protokolliertes Bankgeschäft
Wien, IX. Währingerstr. 60 B
Prima Referenzen im In- und Ausland. 748

Wichtig für In- und Ausländer!
Wenn Sie wirklich gediegene u. preiswerte Möbel kaufen wollen, besuchen Sie das altrenommierte Kunsttischler- u. Tapeziermöbelhaus Platschek u. Co., 9. Bezirk, Porzellangasse 49 a. Besichtigung für jedermann frei. 7235

Ehrlicher, solider, junger Mann,
Hochschüler, erteilt vorzüglichen Unterricht in hebräischer u. französischer Sprache auch gegen Wohnung. Vollständige Beherrschung beider Sprachen in Wort u. Schrift in sechs Monaten garantiert. Gefällige Zuschriften erbeten unter „Erfolgreich 100" an die Adm. des Blattes. 100

Bevor Sie einen Teppich kaufen
kommen Sie, bitte, VI., Mariahilferstr. 95 im Hofe rechts.
Infolge kleiner Regien gelten nachstehende billige Preise für 1 Tausend.
Tüllstores mit Einsätzen K 35
Bettvorleger, reines Material K 15
Draperien aus Leinen K 18
Strapaz-Lauferteppiche K 12
Plüschdecken K 175
Wandteppiche K 45
Tischteppiche, ca. 2×3 K 190
Künstlervorhänge, gestickt K 49
Steppdecken, gut gefüllt K 110
Flanelldecken, warm K 39
Bettgarnituren (2 Bett-, 1 Tischdecke, feinst gestickt K 190
2c. 2c. 8540

EINLÖSUNG
von
GOLD SILBER PLATIN
bei 9387
G. A. SCHEID, Wien VI.
Gumpendorferstraße 85

WEITZ-Ottomanen 495
WEITZ-Diwane
WEITZ-Matratzen
WEITZ-Patentfauteuils
sowie sämtliche Tapeziermöbel am billigsten nur beim
Selbsterzeuger
M. WEITZ
II. Darwingasse 39
(vis-à-vis Nordbahnhof)
Telephon 40-2-09
Neu eröffnet!
Filiale: V., Arbeitergasse 37
Auch auf Teilzahlung!

Spezialität
in Vorzimmer- und Küchenmöbeln. Große Auswahl!
Josef Koblitz und Sohn, 7. Bez., Siebensterng. 12. 541

Nähmaschinen Schreibmaschinen PICK Fahrräder IX., Liechtensteinstraße 25-27

Ruderleibchen 7144
Weiß, für 4 Jahre . . . . . K 25.000
Fil d'Ecosse, für 4 Jahre . . . K 76.600
Jakob Gelles, I., Rotgasse 1 (Ankerhof)

Herausgeber u. Eigentümer: Süd. Zeitungs- u. Verlagsges. m. b. H., Wien, 2. Bez., Taborstraße 1—3. Verantw. Redakteur: Alwin Goldschmied, Wien, 4. Bez., Favoritenstraße 72. — Druckerei- und Verlags-A.-G. Ign. Steinmann (verantwortl. Leiter: Viktor Mistlberger), 9. Bez., Universitätsstraße Nr. 8.

ע. בינאוער
תיאטר רח' שומאלוב 23

Sport Zürich

Die Anekdote

Hugo Meisl, der österreichische Fussballführer und Chef des «Wunderteams», ist ein sehr ordnungsliebender und gegenüber den Spielern sehr strenger Führer. Was seine Dispositionen anbelangt, so kann er sehr kleinlich sein.

Die Nationalmannschaft gastierte vor vielen Jahren eines Tages in Schweden und Meisl hatte angeordnet, dass man sich nach den schwedischen Verhältnissen richten, also erst um vier Uhr zu Mittag essen solle.

Aber den Spielern war das ungewohnt und um zwei Uhr machte sich bei allen der Hunger bemerkbar. Man beratschlagte, was zu tun sei und wollte den Spielführer Popovich bestimmen, bei Meisl vorstellig zu werden. Aber Popovich, der Meisl kannte, sträubte sich. So wurde ein anderer vorgeschickt, der bei Hugo Meisl besonders beliebt war.

Der Spieler ging also zu Hugo Meisl, ganz bescheiden und schüchtern: «Herr Meisl, wir haben solchen Hunger; entschuldigen Sie vielmals, aber können wir nicht jetzt schon das Essen einnehmen?»

Kaum hatte er ausgesprochen, als Meisl auf den Kapitän Popovich zustürzte: «Was ist hier los? Das ist ja Revolution! Unerhört ist so etwas. Und Sie, Popovich, als Kapitän, machen diese Meuterei mit? Sie sind zum letzten Male Kapitän gewesen ....»

Der schwedische Verbandspräsident legte sich zum Glück begütigend ins Zeug und meinte, dass die Spieler doch nun einmal Hunger hätten und nicht an schwedische Sitten gewöhnt seien und man könne ihnen ruhig nachgeben.

Meisl war besänftigt, die Spieler bekamen ihr Essen um zwei Uhr, statt um vier Uhr und Popovich hatte trotz der «Revolution» noch oft die Ehre, Kapitän der Nationalelf zu sein.

ב. בינאבר
תל-אביב רח' מונטיפיורי 23

Hakoah wird verkauft

△ *New York*

„Fußballclub billig zu verkaufen."

Diese Anzeige kann man jetzt in allen New Yorker Zeitungen lesen. Der Fußballverein Hakoah-New York ist für 300 Dollar mit sämtlichen Aktiven und Passiven einschließlich der Spieler zu verkaufen.

Als vor einigen Jahren die Hakoah-Wien, damals eine der besten europäischen Fußballmannschaften, eine Amerikareise machte, errang sie drüben derartige Erfolge, daß die tüchtigen Yankees ein großes Geschäft witterten und kurzerhand fast die gesamte erste Mannschaft „aufkauften".

Der neue Klub entfaltete sich dann auch schnell und gewann bald die amerikanische Meisterschaft. Mit zunehmender Krise verschlechterte sich auch die finanzielle Lage des Vereins, Europa konnte sich einige Spieler wieder zurückkaufen — Wortmann und Häußler spielen jetzt wieder in Wien bei der „Vienna", und jetzt ist der Verein vollkommen pleite.

Sic transit gloria Hakoae.

77.
11/33

nach Erez käme, seinen Platz abtreten, — den Sokolow und viele andere mit Stolz ihren Freund nannten, von dem ein Jabotinsky schrieb, er sei glücklich und stolz sein Zeitgenosse zu sein; musste sich — als er sich um irgendeine Beschäftigung in K.K.L. oder der Sochnuth bewarb — vom K.K.L. sagen lassen, **dass seine Tätigkeit mehr lokalen Charakter getragen habe** — und wurde abweislich beschieden.

1902. — Körner gründet das Lektionsvermittlungsbureau f. jüd. Hochschüler. Er ist gleichzeitig ehrenamtlicher Sekretär d. Ver. zur Errichtung jüd. Studentenheime.

1903. — Körner bereist, mit Zustimmung Herzl's, Mähren und wirbt für den Zionismus. Er gründet den jüd. Mädchen-Verein „Sulamit" in Holleschau.

— Körner übernimmt im Auftrage d. inneröster. Distriktkomitees die Leitung der Hilfs-Aktion für die Kischenewer Pogromopfer, und bereitet die Wahlen zum VI. Zion. Kongress vor.

— Körner gründet den M. G. V. „Schir-Zion" und führt die Synagogen-Spenden für den K.K.L. ein.

1904. — Der K.K.L. gibt über Körners Vorschlag Sammelbogen aus. — Körner organisiert die erste Pal. Ausstellung (Wien, Grabenhof).

— **3.VII.** — Herzl's Tod. Körner übernimmt im Auftrage des Landeskomitees das Arrangement der Ehrenwache und des Trauerzuges.

1905/9. — Körner (inzwischen Arzt geworden) wird in alle Wahlkomitees delegiert. Er organisiert die Wählerversammlungen, stellt Rednerlisten auf, besorgte Geldmittel etc. etc.

1907. — Körner gründet Unterstützungsver. für jüd. Hochschüler aus Mähren und Schlesien.

1909. — Körner ist Mitveranstalter der in den Räumen des jüd. Museums veranstalteten Bezalel-Ausstellung.

26.IX. — Körner gründet im Auftrag Wolfsohn's mit Löhner-Beda, Weinberger und gemeinsam mit dem Wiener jüd. Hochschul-Ausschuss den

„SPORTKLUB HAKOAH",

der trotz haftigster Gegnerschaft in den assimilatorischen Kreisen bereits im Spätherbst seine sportliche Tätigkeit aufnahm.

1910/12. — Körner wird zum Obmann d. inner-österr. Distrikts Komitees gewählt. Das zionistische Leben in Wien entwickelt sich zusehends, dreifacher Schekelverkauf.

1911. — Körner veranstaltet den historisch gewordenen I. jüd. Demonstrationszug d. galizischen Schänker über die Wiener Ringstrasse; wird von Kaiser Franz Josef I. in Audienz empfangen und erzielt die Verhinderung der Gesetzwerdung eines von den poln. Abgeordneten vorgeschlagenen Entwurfes. Während dieser Jahre ist er aber in ununterbrochener Fühlung mit der Hakoah, deren Reisen er oft finanziert.

— Körner sprengt assimil. Versammlungen, veranstaltet grosse zionistische Versammlungen, in denen Mossinsohn und Schmarjahu Lewin zu den Juden Wiens sprachen.

— Er wird Obmann des von ihm gegründeten jüd. Zentralvereines.

1912. — Körner tritt als Obmann d. Distrikt Komitees zurück und wird von den Wiener Zionisten, nachdem ihm öffentlich der Dank für seine vorbildliche unermüdliche und erfolgreiche Tätigkeit ausgesprochen worden war, unter No. 4252 i. Bd. I. d. goldenen Buches für den K.K.L. eingetragen (2te Eintragung!) verbleibt aber Mitglied d. Distrikt-Komitees.

— Körner schliesst als Obmann d. zion. Kultuswahlkomitees mit d. Assimilanten ein Kompromiss. **Stricker u. Ehrlich ziehen in die Kultusstube ein.**

Körner als Führer der Hakoah.

1912. — Körner wird geschäftsführ. V. Präs. der Hakoah. — Hakoah wird drittklassig. Körner mietet — auf eigene Kosten — den Birnerplatz in Wien XXI, und verschafft allen Sektionen Trainings-Möglichkeiten.

1913. — Körner übernimmt anlässlich d. XI. Zion. Kongr. d. Arrangement d. Turn- u. Sportfestes. Körner führt — selbst in Hakoahdress — die 80 Hakoahner unter den 1450 Turnern u. Sportlern an der Ehrentribune vor Wolfsohn u. d. Delegierten vor.

1914/18. — Körner rückt 1914 als Assistenzarzt ein, avanciert aussertourlich zum Regimentsarzt, erhält 12 öster. und 2 deutsche Dekorationen und galt als einer der bestdekorierten jüd. Offiziere d. Armee. (Eis. Krone III., F.J.O., Sign. Laudis gold. Tapferkeitsmed. etc. alles mit den Schwertern!).

1918 vom Felde zurückgekehrt gründet Körner die österr. jüd. Selbstwehr und beginnt mit dem Wiederaufbau der Hakoah.

1919/27. — Körner — Präsident der Hakoah.

1920. — Körner erzielt als Zentralwahlleiter der zion. Org. gewaltige Erfolge. In die Kultusstube ziehen 13 Zionisten ein. Ing. **Stricker** i. d. Oest. Nat.-Rat; **Ehrlich, Pollak u. Plaschkes** i. d. Gemeinderat gewählt.

1921. — Schaffung d. **Makkabi-Weltverbandes; Karlsbad** (XII. Zion. Kongr.) Körner wird Leiter d. Kreises Oesterreich. — Ausbau d. Hakoah (15 Sektionen!). Körner wird Ehrenpräsident. — Die Hakoah erhält einen eigenen Sportplatz.

1922. — Eine Engl. Fussballmannschaft (Westham United) — als Gast d. Hakoah in Wien.

1923. — Revanche geg. obige Mannschaft (Cup-Finalist) in London. **Hakoah siegt 5:0.**

— Körner als Vertreter d. jüd. Sports in allen Sportverbänden u. i. Olymp. Komitee. Kämpft mit Erfolg gegen den Arier-Paragraphen in den Sportvereinen.

1923. — 1. Palästina-Reise d. Hakoah-Fussballer. Unter Teilnahme von 100 Reisebegleitern fährt die Hakoah über Alexandrien und Kairo nach Palästina. Begeisterter Empfang in Tel-Aviv. Körner überreicht Dizengoff die diamant. Hakoah-Nadel und überbringt d. Vertreter d. Nat. Bibl. in Gegenwart Sir H. Samuel, Vertretern der Exekutive u. v. a. die Herzl-Büste S. Jarays. — Sportveranstaltungen in ganz Palästina. — **Die Hakoah verzichtet auf alle Einnahmen** zu gunsten der Errichtung von Sportplätzen (Stadion). — Gründung des Hakoah-Waldes (Nordseite v. Kirjath-Anavim). — Körner zurückgekehrt; spricht in 72 Versammlungen über Erez-Israel und die Fonde.

— Körner spendet eine Parzelle auf dem Karmel, die er als Ehrengabe von der Hakoah erhalten hatte — dem K.K.L.

1924. — 2te Reise nach Erez.

— Grosse Demonstrations-Versammlung der Zion. Partei in der Volkshalle d. Wiener Rathauses. Körner erscheint zum Schutze der Versammlung mit **2000 Hakoahnern.**

1925. — Körner — Vorsitzender d. Verbandes d. jüd. Körperkultur u. Ehrenmitglied d. Sport-Verbandes.

— XIV. Zion. Kongr. in Wien. Körner übernimmt mit der Hakoah die Sicherheit für den ungestörten Verlauf des Kongresses.

— Körner führt die Hakoah nach New-York. Empfang beim Präs. Coolidge. Körner spricht in allen grossen Städten über die jüd. Sportidee und wirbt erfolgreich f. d. Makkabi-Beitritt. Nach der Rückkehr wurde Körner in besonderer Audienz durch Präs. **Hainisch** der Dank der Republik ausgesprochen. — Körner bereist Oesterreich, C.S.R., Ungarn, Polen; hält Vorträge über die Amerika-Reise und Palästina und seine Fonds.

1926. — 2te Reise nach Amerika. Körner erkrankt infolge Ueberarbeitung und muss von N. Y. nach Wien zurückkehren, wo er sofort im Sanatorium Löw operiert wird. Noch nicht ganz hergestellt, hält er wieder zahlreiche Agitations-Vorträge, erkrankt neuerdings an einer Nervenentzündung der linken Hand und muss seinen ärztlichen Beruf aufgeben. — Körner errichtet ein Reisebureau.

Dr. Körner als Kultusmandatar.

1927. — Körner muss als Ersatzmann nach Stricker in den Kultusrat, und legt sein Mandat als Präs. der Hakoah zurück. K. wird sofort in verschiedene Kommissionen gewählt u. a. auch zum Obmann d. Kom. f. d. Versorgungshaus und zum Obmannstellv. der Bau-Kommission. Er setzt die Renovierung d. Tempel Wien 16 u XXI durch, schafft für das Versorgungshaus ein neues Statut, ändert den Namen in Alters-Heim, erhöht den Belagraum von 200 auf 300 Betten.

1932. — Körner leitet die Neuwahlen f. d. Kultusgemeinde und erringt für die zionistische Organisation die Majorität. K. übernimmt seine alten Funktionen. K. beschafft private Mittel zur Erweiterung d. Altersheimes, und Herstellung eines Neubaues. Der Belagraum steigt auf 600 Betten.

1936. — Kultuswahlen. Die zionistische Majorität wird noch grösser. K. übernimmt ausser seinen anderen Funktionen die Leitung des Rothschild Spitales. Das bis dahin falsch geführte Institut wird innerhalb eines Jahres unter Körners Führung zum anerkannten Musterinstitut. K. errichtet ein Radiuminstitut, eine Herzstation, neue Ambulatorien, neue Operationssäle und Laboratorien etc. Da jüdische Aerzte in keinem Wiener Spital aufgenommen werden, führt K. die Zulassung von **„Hospitanten"** ein, (im ersten Jahre 134!), und gibt dadurch den jungen Aerzten Gelegenheit sich medizinisch auf allen Gebieten fortzubilden.

1938. — Körner setzt auch unter Hitler und nach Ueberwindung grösster Schwierigkeiten zuerst als Leiter und später nachdem es ihm gelungen war den verhafteten Dr. Löwenherz freizubekommen, als Beirat unter Löwenherz seine Tätigkeit fort und muss sich noch zusätzlich mit der Auswanderung der Juden beschäftigen.

11.X.1938. — Körner fährt nach Erez.

1939/44. — Körner baut die Hakoah i. Erez auf, errichtet ein viele Tausende Namen u. Adressen umfassende Karthotek der in der ganzen Welt zerstreuten Hakoahner und beendet sein musikliterarisches Lebenswerk: Die Musikinstrumente der alten Hebräer.

21.XII.1944. — Dr. Körner erliegt einem Schlaganfall.

Hugo Feiner

Dr. Körners letzter Weg

Von unserem Schilde beim Hauseingang zu unserem Klubheim hängt ein Trauerflor. Im Klubheim selbst ist alles weggeräumt, ganz leer liegt der Raum da. Quer über die grosse Vitrine, an der Rückwand des Saales, ist ein breiter Trauerflor gespannt. Die Vitrine birgt die Trophäen, die hierher gerettet wurden und die der Dahingeschiedene mit so viel Liebe und Sorgfalt in Stand gesetzt hatte. Die beiden seitlich der Vitrine angebrachten Armleuchter brennen und verbreiten, abgeblendet, ein trauriges Halbdunkel. Die Mitglieder der Landesleitung und der Snifimleitungen sind vollzählig versammelt. Das Hakoahheim erwartet den letzten Besuch seines Ehrenpräsidenten.

Präzise 11 Uhr vormittags fährt das Leichenauto der Kultusgemeinde mit der sterblichen Hülle Dr. Körners vor. Dem Auto entsteigen Rabbiner Dr. Hager von der Chewra Kadischa, der gesch.führende V. Präsident des Merkas Hakoah Herr Josef Brenner, der Obmann des Snifs Haifa Herr Sigl Goldklang, sowie Herr Dr. Sigfr. Plaschkes, die das Geleite vom Krankenhaus der Hadassah ins Hakoahheim übernommen hatten. Hakoahner heben die Bahre vom Wagen und tragen sie vorsichtig die Stufen hinunter ins Heim. Vor dem Trophäenschrein stehen 2 grosse Kerzen. Zwischen sie wird die Bahre gestellt und mit unserer grossen mit dem Magen-David gezierten blauweissen Hakoah-Fahne bedeckt. Ueber sie legt dann sein intimer Freund Babad den Thalit des Verstorbenen und entzündet die Trauerkerzen.

Die erste Ehrenwache — vier Vorstandsmitglieder des Snif Tel-Aviv — bezieht ihre Plätze. Alle 10 Minuten wechselt die Wache. Die Delegationen aus Jerusalem, Haifa und Ramat-Gan und Freunde des Verstorbenen übernehmen hintereinander die Ehrenwache.

Um 1 Uhr treten die aktiven Sportler die Ehrenwache an: Fussballer, Leichtathleten und Handballer in Dress. Stumm und reglos stehen sie an beiden Seiten der Bahre ihres toten Förderers.

Inzwischen erscheinen bereits die ersten Trauergäste. Sie werden durch das Heim an der Bahre vorbei in den Vorhof geleitet. Noch einmal übernehmen Herren in „Zivil" die Ehrenwache. Es sind die „alten Herren" der Studentenverbindung „Ivria", der Dr. Körner angehörte, die es sich nicht nehmen lassen ihrem „Klofac" die letzte Ehre zu erweisen. Ununterbrochen — über eine Stunde lang — defillieren Neuankommende an der Bahre des allseits Verehrten vorbei, stumm verweilen manche einige Sekunden zum letzten Grusse. Ergreifende Stille herrscht trotz der übergrossen Zahl der Trauergäste, die um 2 Uhr gebeten werden sich auf die Strasse vor das Haus zu begeben.

Die alten Hakoahner — Kadmon, Hirschl, Präger, Dankner, Dr. Weiser, Jona Laufer heben nun die Bahre und für immer verlässt nun der Körper unseres geliebten Dr. Körners das Klubheim seiner Hakoah auf dessen Errichtung er so stolz gewesen. Oben bringt nach den geistig weitgezogenen Worten des greisen Wiener Rabbiners Dr. Rosenmann (sieh S. 6) Josef Brenner, der geschäftsführende Vizepräsident der Landesleitung in einer tief ergreifenden Rede, die noch einmal die Persönlichkeit des Verstorbenen, sein Leben und Wirken umreisst den Abschiedsgruss und das Gelöblis der Hakoah, in seinem Sinne weiterzuwirken, zu beredtem Ausdruck. Und in die vielen Tränen der ergriffenen Trauergäste mischen sich die vom Himmel fallenden — — Ein Regen setzt ein, als nun 8 Hakoahner in Sportdress mit dem Zionstern im Blauen Kreis und dem „H" in der Mitte, auf der

Brust — dem alten Hakoahabzeichen — die Bahre auf die starken Schultern heben. In langsamen feierlichen Schritt, flankiert von weiteren 8 Sportlern tragen sie ihn nun seinen letzten Weg — sie die Hakoahner — die jüdischen Sportler, deren Wegbereiter er gewesen.

Zu einem langen Zuge formieren sich die Trauergäste. Hinter der Bahre gingen die Vorstandsmitglieder der Hakoah: Präs. Artur Baar, der geschäftsführende Vizepräs. Josef Brenner, die Vizepräsidenten und Obmänner der Snifim Sigl Goldklang, Dr. Sommer und Wilf Wahrhaftig, sowie einige ganz besonders nahestehende Freunde des Verblichenen unter ihnen sein alter Weggenosse Dr. Schalit. Dann folgten die Abgesandten von Sochnuth und d. Stadtgemeinde Tel-Aviv, die „alten Herren" der „Ivria", die Vertretungen der Sportverbände, der Sportklubs „Hapoel", „Betar", und „Atid", sowie eine Delegation des „Makkabi". Die grosse Gemeinde der aus Wien und Oesterreich Eingewanderten war fast vollzählig erschienen, sich dessen bewusst einem Manne das letzte Geleit zu geben der Ungeheures für das Judentum geleistet hatte. Und die jüdischen Bürger dieser Stadt, sie standen Spallier zu beiden Seiten des Weges, sie sahen hinunter aus den Fenstern und sahen, wie eingehüllt in die Zionsflagge, getragen von Sportlern der Vater und Führer des jüdischen Sportes zu seiner letzten Ruhestätte gebracht wurde.

Trotz des strömenden Regens verlässt keiner den Zug der sich über die schöne moderne Dizengoffstrasse und das Rondeau des Dizengoffplatzes in die Pinskerstrasse bewegt und eine halbe Stunde später das Bethaus vor dem alten Friedhof in der schmalen Trumpeldorstrasse erreicht. Triefend nass aber nicht mit der Wimper zuckend setzen jetzt die Sportler die Bahre ab. Kantor Ungar verrichtet die Gebete und nun tragen zuerst die Vatikim der Hakoah, u. a. A. Baar, Babat, Brenner, Drucker, Glücksmann, Goldklang, Günser, Hess, Hirschl, Kadmon, Kaupy, Nemes, Pinkas, Pollak, dann Angehörige der Ivria und alte Freunde des Dahingeschiedenen die Bahre in den Friedhof bis zum offenen Grab. Dort sprachen dann in der Sprache unseres Volkes herzliche Worte der Würdigung: als Vertreter der Sochnuth Dr. Oskar Grünbaum, für die Ivria Dr. März und zum Schlusse namens der aktiven Sportler einer unserer jungen Garde in Sportdress — Koppel Rand. Kein Auge blieb tränenleer als er das feierliche Versprechen gab dass die Saat die Dr. Körner gesät, aufblühen wird auch hier, ja hier erst recht im Lande unserer Väter zum Wohle und zur Ehre des jüdischen Volkes.

Dann wurde was sterblich war an diesem edlen Menschen getreu dem alten Brauch in die Grube hinabgelassen. Einer nach dem anderen wirft 3 Schaufeln Erde in die Grube und bald wölbt sich ein kleiner Erdhügel über die Stelle. Dr. J. H. Körner ist zu letzten Ruhe gebettet. Das „El male rachamim" erklingt, und dann tritt unser Babad ans Grab und sagt für den Kinderlosen im Namen unser aller — seiner Hakoahner — Kadisch.

Vom nahen Meeresstrand dröhnt das Rauschen des aufgewühlten Meeres und Wolken fliehen über den Himmel. Auch unsere Gedanken fliehen hin zu allen Hakoahnern auf der ganzen Welt, die inzwischen die Trauerbotschaft erhalten haben werden, und in dieser Stunde gemeinsam mit uns trauern um den allzufrühen Heimgang unseres Vaters, des Vaters der Hakoah, um **unseren Dr. Körner** den wahren Begründer des jüdischen Sportes.

Rabbiner Dr. M. Rosenmann (Wien—Tel-Aviv)

Trauerrede beim Leichenbegängnisse Dr. Körners

Ein schlichter, bescheidener, aber umso bedeutsamer Mann der Wiener judenheit und, ohne der Uebertreibung schuldig zu werden sei es gesagt — einer der besten Söhne unseres Volkes hat jähe, vorzeitig die Augen geschlossen.

Die Klagerufe die um ihn erschallen werden sicherlich über den Kreis der Teilnehmer hinaus Wiederhall finden und auch hinüberdringen an die Ufer des Atlantischen Ozeans nach Nord- und Süd-Amerika, nach Afrika, nach England, überall hin wo der flüchtige Fuss des Wiener Juden Boden gefasst hat, wo alle jene weilen, die Dr. Körner gekannt oder bloss von ihm gehört hatten und ihn schätzten, als wertvolle Persönlichkeit. **Das war er nämlich.**

Denn wenn das Judentum in allen Epochen seiner schicksalsschweren Geschichte immer Sehnsucht trug und lechzte nach idealdenkenden, selbstlosen, opferbereiten Männern und Frauen — so gehörte er zu diesen.

Jahrzehntelang in Wien im politischen Kampf stehend, als Kultusvorsteher; als Mitglied des leitenden Vertreterkollegiums der Gemeinde und Ehrenpräsident der „Hakoah", als Obmann vieler Organisationen sozial-humanitärer Tendenz verstand er es doch sich jene Herzensreinheit, jenen unerschütterlichen Rechtssinn, jene unentwegte und dabei positiv wirkende Objäktivität zu bewahren, die vielen Rufern im Parteienstreite als unzeigemäss, oft als unverständlich erschien, ihm aber und seiner kindlich reinen Seele als Höchstes galt!

Diese seelische Verfassung war es die ihm vermöge einer Wahlverwandschaft in innigen Kontakt gebracht hatte mit einem noch Grösseren: Oberrabbiner Dr. Chajes, über den er mir oft und oft zu erzählen pflegte und dessen Verkehr er als Gewissen seines Lebens betrachtete.

Dr. Körner verschmähte in seiner schwersten Zeit die Sonnenstrahlen privater Gönner und zog sich zurück in das Gehege der Entsagung und weitestgehenden Genügsamkeit. Auf vieles hatte Dr. Körner zu verzichten gewusst, nur auf eines nicht — auf die Hakoah.

Dieser von ihn vor 35 Jahren mitgegründeten ruhmreichen zionistischen Hochburg des Muskeljudentums und ihrer Wiedererstehung hier im heiligen Lande gehörten alle seine Gedanken und all sein eifriges, rastloses Streben, und als dieses von Erfolg gekrönt wurde erhielt der späte Abend des ohne Familie, ohne Weib und Kind dastehenden Mannes einen neuen Inhalt — die letzten Lichtstrahlen.

Kohelet hebt in seinen Büchlein hervor, dass alle Flüsse in das Meer strömen, Weil das einmal auch von den vielen jüdischen Parteien, Organisationen, Landsmannschaften gelten wird, dass sie in das Meer des jüdischen Volkes willig sich einfügen werden, und man zuletzt rückblickend versuchen wird die letzte Phase auch des Wiener Judentums zu erfassen, dann wird ein eigener Abschnitt gewidmet sein müssen jenen Söhnen und Töchtern unseres Volkes die, wie Dr. Körner zu den „Ansche Mofeth", d. h. zu den Persönlichkeiten zählten, die als **Vorbilder** zu wirken haben für die Gegenwart, aber auch für die Zukunft.

Sichronoh Livracha!

Dr. Isidor Schalit

Gedächtnisrede

gehalten in der Trauerversamlung in Tel-Aviv, Bet Chaluzot am 4.1.45

Dies ist keine Trauerversammlung, es soll eine Stunde des Gedenkens sein. In der Trauer sind Uebertreibungen gestattet. Gedenken verpflichtet aber zur Wahrheit.

Die Geschichte der Gründung des Hakoah ist ein Teil der zionistischen Geschichte.

Dr. Schalit sprach dann über die Vorgeschichte der Entstehung der Hakoah und ihren Weg und setzte dann fort:

War Körner auch nicht der alleinige Gründer der Hakoah, den Namen „Vater der Hakoah" hat er sich ehrlich erworben. Er war in Wahrheit der Vater der Hakoah. Was er aus der Hakoah sportlich gemacht hat wird Ihnen Freund Baar erzählen. (Siehe Iwrith-Teil. Anmerkg. d. Redaktion.). Ich will mich nur auf den allgemeinen Teil beschränken und will Ihnen nur sagen wie ich Körner schaue.

Mit ihm ist ein Stück zionistischer Vergangenheit ins Grab gesunken. Körner stand im Morgenrot unserer Freiheitsbewegung, als wir für die volkliche, für die sittliche und physische Erneuerung unseres Volkes eintraten. Da wir junge Menschen für ein grosses Ideal uns begeisterten. Nach unserer Art, nach jugendlicher Art: Mit Wort und Wehr für Judas Ehr'. Was uns Herzl mit seinem Judenstaat gab, kann nur der ermessen, der jene Tage miterlebt hat. Was wir durch alle Jahre ersehnt, gesucht und nicht gefunden hatten, war das eine Wort „Judenstaat". Wie trockene sonnverbrannte Erde durstig den Regen trinkt, und die Erde wird wieder trocken und lechzt nach neuem Regen, so tranken unsere jungen Seelen unsere jungen,

sonnverbrannten durstigen Seelen die Worte der Verheissung und hörten nimmer auf in unserem heiligen Durst. Und lechzten immer wieder nach einer neuen grossen Tat.

In dieser stürmischen Aufregung lag aber auch eine grosse Gefahr, die Gefahr des Ueberschwangs, des Chauvinismus. Nationalismus und Chauvinismus scheinen aus dem gleichen Stoff zu sein und doch sind sie grundverschieden. Die Tollkirsche liefert, in geringen Dosen gegeben, ein Heilmittel für gewisse Augenerkrankungen. Aus dem blauen Fingerhut wird ein wundervolles Heilmittel, das Digitalis für Herzerkrankungen gewonnen. Aber wehe, wenn die Dosis zu gross ist. Dann sind beide Heilmittel, das Atropin und das Digitalis, tödlich. Wehe, wenn aus dem Nationalismus der Chauvinismus erwächst. Er ist tödlich. **Körner war niemals ein Chauvinist,** auch nicht in seinen Studentenjahren. Das höchste Recht, wenn es unbewehrt ist, ist machtlos gegen das bewehrte Unrecht. Wir haben es in diesen Jahren der Barbarei und des Krieges erfahren. War uns diese Weisheit schon damals in unseren ersten Jahren bekannt? Nein. Unser Duellieren trug auch einen persönlichen Charakter. Wir waren doch junge Menschen, wir brannten, im Kampfe die Schmach zu löschen. Wir hieben auf die teutonischen Schädel los, nicht aus philosophischer Betrachtung, sondern um uns Luft zu machen, um heimzuzahlen für alles, was diese Barbaren an Schmach und Schande, an Drangsal und Bedrückung uns angetan hatten. Wir schlugen uns aus ungestillter Sehnsucht nach nationalem Leben und nationaler Freiheit. Unser Schlagen war eine Hachscharah des persönlichen und nationalen Mutes. Aber Mut allein genügt nicht. Mut muss mit Kraft verbunden sein. Kraft ruht nur im gesunden Körper und nur im gesunden Körper lebt eine gesunde Seele. Und nur aus einer gesunden Seele strömen die vereinten Energien die Grosses verrichten können. Mut allein genügte nicht, das Duell genügte nicht. **Aus dem Schlagen der Studenten musste der Sport des Volkes werden. Körner erfasste das sehr früh.** Zu einer Zeit, wo wir noch in den uns lieb gewordenen studentischen Vorstellungen plätscherten, schwamm er schon hinaus ins Weite, verliess die Studentenbude und suchte sein neues Arbeitsfeld auf dem Sportplatz. Körner war ein zielbewusster Arbeiter. Er war niemals Chauvinist.

Da lebten so gegen Ende des vorigen Jahrhunderts in der Tschechei in Böhmen, Mähren und der Slowakei, Juden ganz eingener Art. Sie waren assimiliert, aber auf halbem Wege stecken geblieben. Sie waren Juden und keine Nationaljuden. In ihnen lebte noch ein grosser Teil jüdischen Brauchtums und jüdischer Tradition. Körner kam aus dieser Umgebung. Er hat jüdische Tradition vom Elternhaus mitgebracht und Zion auf der Universität gelernt. Drum konnte er auch nicht der einseitige Chauvinist werden. Er war im Gegenteil ein universeller Mensch, der mit seinen Wurzeln tief in die Tradition, in jüdische Lebensform reichte.

Körner war kein einseitiger Mensch. **Er liebte Kunst und Musik.** Bis in seine letzten Stunden arbeitete er an einem Werk über biblische Musikinstrumente. Hoffentlich wird es der Leitung der Hakoah möglich werden, sein Manuskript der Oeffentlichkeit zu übergeben. Nie verlor Körner über dem Nationalen das Menschliche aus seinem Blickfeld. Was er in Altersfürsorge in Wien geleistet hat, ist nicht so recht anerkannt. Er kümmerte sich nicht um die Voranschläge des Budgets der Gemeinde. Ohne lang zu fragen schaffte er alles Notwendige an. Er arbeitete lustig und freudig weiter trotz aller Hindernisse in der Kultusstube. Körner war nicht ein Mensch mit überströmenden Tränendrüsen. Er war ein froher, ein heller Mensch. Er übte die Werke der Barmherzigkeit nicht mit der konventionellen Würde eines Vorstandes, sondern in Lust sondern mit Freude und Begeisterung. So wandelte er Barmherzigkeit in Liebe um. Sein Versorgungshaus war nicht nach Wiener christlichem Sinn ein Armenhaus, sondern nach jüdischem Brauch ein Altersheim, in dem nicht Pfründer sondern Brüder wohnten. Seine Arbeit im jüdischen Versorgungshaus in Wien gehört mit zu den grossen Aktivposten in seiner Lebensbilanz.

Aber das alles, was ich hier sage, war nur Verbrämung, nur die Hülle seines Lebens gewesen. Darunter brannte ein grosses Feuer. Sein ganzes Leben, seine ganze Kraft gehörte der Hakoah und den Hakoahnern. Der Hakoah zuliebe hat er auf sein Lebensglück verzichtet, war unbeweibt geblieben, ohne Kinder. Die Hakoah war ihm das Weib und die Hakoahner seine Kinder, für die er dachte, sich mühte und sorgte bis in die letzten Tage seines Lebens. Körner war kein Vereinsmeier, der für seinen Verein arbeitete. Die Hakoah war ihm mehr als ein Verein. Er war ein Besessener von der Idee der Hakoah. Man verstand ihn nicht immer. Lassen Sie mich eine Episode erzählen. Als Körner die Hakoah von ihren berühmten Weltreisen heimbrachte, war sie schwächer geworden. Manche wertvolle Kräfte hatten die Mannschaft verlassen und waren in fremden Ländern geblieben. Die Hakoah wurde wieder zweitklassig. Die Juden in Wien waren empört. Sie waren um ihr Sonntagsvergnügen im Stadion und auf den anderen Sportplätzen gekommen. Wie übel beraten waren diese Kritiker! Wie kurzsichtig waren sie! Wohl, die Hakoah hatte die Erstklassigkeit für eine Zeit verloren, aber vor wem? Vor dem christlichen Wien. Vor den Hernalsern, Fünfhausern und Döblingern, vor dieser ganzen Avantgarde des kommenden Hitler? Aber erstklassig war sie in der ganzen Welt geworden. Ihre Fahrten waren Triumphzüge für den jüdischen Namen. Weggeblasen wie ein Windhauch war jeder Schimpf über jüdische Minderwertigkeit oder jüdische Schwäche. Aus einem Wort des Schimpfes war ein Wort der Ehre geworden. Jeder Sieg der Hakoah war ein Sieg des zum neuen Leben erwachten Volkes, ehrte uns und erhob uns. Ich erinnere mich, als eine der besten englischen Mannschaften in Wien von der Hakoah geschlagen wurde an die Worte des englischen Gesandten Aker Douglas, an dessen Seite ich auf der Tribüne sass: Sie können stolz auf Ihre Jungen sein!

Hakoah ist nicht ein Sportverein im üblichen Sinn des Wortes. Als wir die Hakoah schufen, schufen wir damit ein Instrument für die Idee der physischen Erneuerung unseres Volkes. Vor unseren Augen schwebte nicht eine Hakoah in Wien sondern ein Hakoah in der ganzen Welt, damit der Jude die Kraft gewönne um das Judenland zu gewinnen und aufzubauen. So verstand auch Körner die Hakoah und so führte er sie. **Hakoah ist nur ein Anfang,** niemals Erfüllung. Alles ist immer nur Anfang. Nirgends und niemals Erfüllung und Vollendung. Streut einen kleinen Scheffel Saatkorn übers Feld und daraus wird die grosse Ernte reifen, die die Scheunen füllt. Versenkt einen Fruchtkern in die Erde und ein Baum erwächst mit Früchten für kommende Menschen. So hat Körner, wohin er auch mit seiner Hakoah kam, den Samen gestreut für eine grosse Ernte. **So war Körner ein Erneuerer und ein Wegbereiter.** So barmherzig er war, so lehnte er Barmherzigkeit für sich und sein Volk ab. Das jüdische Volk wird nicht durch fremde Gnaden erlöst werden. Land und Freiheit gewinnt man nicht mit papierenen Deklarationen. Land und Freiheit müssen erkämpft werden. Und der Kampf muss vorbereitet werden und die Jugend muss erzogen werden für die grosse Arbeit und für den grossen Waffengang.

So war Körner nicht nur ein Präsident sondern der Vater, der Lehrer und Führer der Hakoah. Aus seinem Leben, aus seiner Arbeit klingt und singt das Lied des starken aufrechten Juden. In Heiligkeit, in Liebe und Treue und Stärke, immer bergauf, immer zur lichten Höhe. Vom glühenden Enthusaismus seiner Jugend bis zum Gipfel seines Schaffens und dann hinab ins tiefe Tal. Immer in Treue und Liebe und Bereitschaft. So hat er sein Leben erfüllt. Die Krone des Gerechten ist sein. Wie das ewige Licht vor dem Altar leuchtet, so wird sein Namen immer in der Geschichte der Hakoah leuchten und wir, denen er nahe gestanden war, werden seiner immer in Dankbarkeit und Liebe gedenken.

Trauerversammlung

anlässlich des Todes Dr. J. H. Körner's am 2.I.1945 in Clubheim „Carmeliacourt", Haifa.

Rede des Obmannes S. Goldklang:

Dr. Ignatz Hermann Körner, wehmutsvoll gedenke ich in dieser Stunde Deiner, Du gütiger prachtvoller Mensch!

Seit dem Jahre 1909 hatte ich die Ehre, als Dr. Körner's Weggenosse und Mitbegründer der Hakoah ihn in Freud und Leid zu zu begleiten und ihm zu dienen. Ich will Euch geehrte Trauerversammlung kurz seine menschlichen und organisatorischen Eigenschaften innerhalb der Hakoah schildern. Im engen Kreise Klofac genannt, versammelten sich täglich zu jeder Stunde seine Mitarbeiter und Jünger in seiner zahnärztlichen Ordination um in allen Fragen des jungen aufstrebenden Klub's sich beraten zu lassen, in finanziellen, sportlichen und administrativen Sorgen Rat zu erbitten. Dr. Körner empfing jeden einzelnen von uns wie ein gütiger Vater, unter Vernachlässigung seiner in Behandlung stehenden oder wartenden Patienten. Er war stets ein glühender Anreger des Hakoahgeistes,

organisierte mit seinem Getreuen Sektion auf Sektion unter schwersten Bedingungen, verlacht von Ariern, Getauften und Assimilanten, bedroht auf den Spielfeldern von Antisemiten und bezahlten Rowdies. Die Hakoahgeschichte zeigt, dass es Dr. Körner und seinen Getreuen gelang, trotz grösster Wiederstände die höchsten Siegestrophäen zu erreichen und sie jahrelang zu behalten. Dr. Körner war auch Mitbegründer des Maccabiweltverbandes.

Meine geehrte Vorredner haben aufgezeigt inwieweit sich Dr. Körner zionistisch betätigte und mit welcher Energie er für den Zionismus kämpfte. Ich, geehrte Trauerversammlung, kann Ihnen bestätigen, dass Dr. Körner für unsere, für seine Hakoah Opfer, über Opfer brachte, seine Hakoah über Alles liebte und bis zu seinem letzten Atemzuge hart und zähe für sie arbeitete und kämpfte. Ich, und wir alle in Haifa empfinden sein Hinscheiden besonders schwer, da von hier aus der Ruf an den grossen Verblichenen erging, die in aller Welt verstreuten Hakoahner wieder zu sammeln. Mit Begeisterung stellte er sich wie immer zur Verfügung und sein Ruf zündete die Herzen Aller. Nach kaum Jahresfrist hatte seine berühmt gewordene Mitglieder- und Namenskarthotek fast 3500 Nummern erreicht, eine Arbeit die man als überwältigend bezeichnen kann. Wir Haifaner empfinden in diesem Schmerze aber auch tiefste Genugtuung darüber, dass wir es waren, seinem Lebensabend jene Form zu geben wussten, welche ihn, nach den vielen Enttäuschungen und Entbehrungen, von seiner Bitterniss befreien konnte.

Die Saat welche Dr. Körner mit solch übermenschlicher Hingabe gestreut hat, ging schliesslich in überreicher Fülle in der gesammten jüdischen Sportwelt auf.

Von dieser Stelle aus, verspreche ich Dir, lieber, guter, treuer Dr. Körner, dass ich und meine Mitarbeiter in Deinem Sinne und nach Deinen Lehren Deine so erfolgreiche Arbeit fortsetzen werden.

Dr. A. Sahavi-Goldhammer, Haifa

Dr. J. H. Körner — Ideal meiner Jugend

Ein grenzenloser Schmerz über den Verlust unserer unschuldigen Kinder, unserer unglücklichen Frauen und unserer gefolterten Männer, die, Märtyrer unseres Volkes, von der Hand der Bestie in Menschengestalt bereits gefallen sind und noch täglich fallen, krampft unser Herz zusammen. Tiefe Trauer lässt uns mit Stolz auf die unzähligen Helden blicken, die den Opfertod für ihre Nation in den Kämpfen der polnischen Ghettos erlitten, gegen den grausamsten Feind, den wir je im Laufe der Geschichte gegen uns hatten. Und gerade dieser Schmerz und diese Trauer verstärken unsere Gefühle, die Gefühle eines Menschen der untröstlich ist, in diesem Augenblicke, da wir des Verlustes eines unserer Besten gedenken.

Denn gerade jetzt vermögen wir die Bedeutung hervorragender Persönlichkeiten voll zu werten. In diesen Tagen begreifen wir erst recht, wie dringend erwünscht uns ihr Rat — wie notwendig ihre unvermittelte Hilfe den kärglichen Resten unserer Nation ist. Unsere Verzweiflung ist unbeschreiblich, wenn wir daran gehen unserem Dr. Itzchak Zwi Körner den Nachruf zu halten.

Alle Tage seines Lebens hat er mit ergebener Hingabe vor Allem der Vorbereitung unserer Jugend im alten und neuen Oesterreich gewidmet und ihre Heranbildung zu aufrechten Zionisten und vollendeten Sportlern mit allen Kräften durchgeführt. Dr. Körner hat sie gelehrt, die Ehre Judas als das Allerheiligste anzusehen und auf sie, so wie er es sein Leben lang tat, mit fanatischem Eifer zu wachen.

Leider hatten wir nicht allzuviele Wegweiser, der Art und Güte eines Dr. K., denn wenige nur verstaden es wie er, schädigende Unarten zu bekämpfen, die wir von unseren Vorfahren, im wirklichen, oder geistigen und physischen Ghetto geerbt haben. Er richtete seinen ganzen Widerstand gegen die Brüchigkeit jüdischer Gegenwart, damit wir einmal zur Vollkommenheit und Selbstständigkeit auf eigenem Boden im eigenen Lande und zu einem einheitlichen Ganzen gelangen können; um einmal ein Leben in Freiheit mit eigener Kultur auf Grundlage unserer alten Sprache, eines gesunden Geistes in einem gesunden Körper führen zu können. Verständlich also dass seine Zöglinge ihm blind folgten und seinen Rat als Befehl entgegennahmen.

Dr. Körner war für diese seine Aufgabe deshalb so hervorragend geeignet, weil er in sich das Grundideal des Herzens mit tiefer Erkenntnis der Wirklichkeit vereinigte. In seinem Herzen wirkte stets ein unstillbares Drängen nach Taten und Betätigung und ein fortwährendes Mühen nach neuem Schaffen. Daher schlugen ihm auch die Herzen seiner Verehrer entgegen und gerieten in Wetteifer ihm ihre Liebe und Anhänglichkeit zu bezeugen.

Er gehörte jenem Typus von Menschen an, denen von Natur aus ein Optimismus innewohnt, gleich jenen Menschen die eine gesunde Lunge und ein richtig funktionierendes Herz besitzen. Solche Menschen erwachen jeden Morgen mit einem gesunden Appetit und geben sich nicht theoretischen Hirngespinsten hin, sie streben vielmehr zu wirklichem Tun Schaffen.

Hinter seinen rauhen Reden verbarg sich ein warmfühlendes für jeden jederzeit mitempfindendes Herz. Auch Dr. K. konnte von sich sagen: Wozu jedem einzelnen zeigen wieviel man in sich trägt? Wir erwecken ja nur Neid und Hass wenn wir anderen gegenüber mit unseren Edelsteinen protzen.

Seine hervorstechendste Eigenschaft — ewig jung zu sein; denn fast schien es als ob ihm das Alter nichts anhaben kann. Er schien fast in einem ewigen Frühling des Glaubens und im brausenden Stürmen eines stets in seinem Ideal glühenden Menschen zu leben. Bis zu seinem letzten Atemzuge glich er wegen seiner ungebrochenen Energie und seelischen Aufmerksamkeit einem in Begeisterung erglühenden Jüngling. Das Morgenglühen einer Naturkraft webte und wirkte in diesem Menschen, und hob ihn über alle seine Kameraden empor, wenn sie auch manchmal klüger taten und klüger waren.

Nur wenige wissen davon, dass Dr. Körner ein gottbegnadeter Forscher war. Sein Werk über die im alten Testament genannten Musikinstrumente, seine Arbeit über Stätten, Denkmäler und Institutionen der Juden in Wien, über die Juden in der Musik von Wien, sein jüdisches Sportlexikon u. a. die alle noch nicht gedruckt wurden, zeigen dass er aus den tiefsten Quellen allgemeinen und jüd. Forschsen zu schöpfen verstand.

Sein erfrischender, oft aber auch beissender Humor sind sichere Beweise für die tiefe Kenntnis und restlose Erfassung der Psyche und Mentalität seiner jüd. Mitmenschen. Daher konnte er seine jungen Freunde so geschickt lenken und führen, ebenso gut aber auch über sene Gegner in ätzenden Worten herfallen. Besonders heftig und erbittert wandte er sich gegen die Assimilanten, denen er oft erbarmungslos die empflindlichsten Hiebe versetzte.

Im Kreise jüdischer Politik, die in den letzten Jahren zu einer „Wort- u. Redekunst" geworden war, hatte Dr K. nichts zu bestellen, ihm gelang es niemals aus seiner Art des Wirkens und Wirkenlassens, heraus — und in den Dunstkreis leeren Schwätzens hineinzugehen.

Sein hinreissendes echtes Volksrednertalent diente ihm nur dazu, zu predigen, dass wir niemals unser Leben erneuern und unsere Heimat wieder aufbauen werden, wenn wir uns mit dem Reden begnügen und nicht zu echtem Handeln übergehen werden. Er zählte zu jenen Menschen bei denen Gedanke und Tat stets e i n s waren. Daher war auch kein Hindernis in der Welt im Stande ihn von dem aufzuhalten was er für den Fortbestand und für die Entwicklung seines Volkes für nützlich und notwendig erkannte.

Dr. Körner schrieb in den letzten Jahren seines Lebens in Erez-Israel an seinen Erinnerungen. Wenn auch betäubt durch die Erinnerung an die genossenen schönen Stunden seines Lebens, aber auch an die Martern seines politischen Aufstieges auf die höchsten Stufen der vielfältigen zionistischen Bewegung, blieb ihm doch die schmerzliche Erfahrung erspart, dass sogar das robuste Talent zum Jungbleiben siech und gestrig werden muss. Denn der Kopf dieses gütigen Menschen der sich stets Sorgen um Andere machte, niemals für sich, erlitt im gleichen Augenblick den lähmenden Schlag, in dem sein Herz, das Herz eines glaubensfrohen hoffnungstarken Menschen versagte.

Was ihm das Schicksal als Mission setzte hat er voll und ganz erfüllt. Wir sind um eine teure, wertvolle und liebenswerte Persönlichkeit ärmer geworden. Er wird stets in unserer Erinnerung weiterleben.

H A K O A H N E R !

Spendet für den Dr. Körner Denkmal-Fonds!

Ing. Buchbinder

Dr. Körner, mein Freund und Lehrer

Als ich im Jahre 1906 auf die Hochschule kam, war Dr. Körner zuerst Mitglied und im Jahr 1910—12 Präsident des inner-österr. Distriktkomités und hat in dieser Eigenschaft eine segensreiche, agitatorisch erfolgreiche Arbeit durchgeführt, aber darüber hinaus war er, zu jener Zeit bereits A. H. der zion. Verbindung „Ivriah" in Wien, der anerkannte Führer der bewust-jüdischen Studenten. Er war unser Lehrer und unser Vorbild und ich bin stolz darauf, dass aus diesem Lehrer mein Freund wurde, welche Freundschaft mehr als ein Lebensalter währte und sich in guten und schlechten Zeiten in gemeinsamer Arbeit für die zion. Sache auswirkte. Er gehörte zu den ersten Um- und Ausgestaltern der damals noch liberalen Vereinigung Mähr-schlestischer Studenten zu einer hochaktiven zion. Verbindung, schaarte die jüdische Jugend um sich und wurde ihrer aller Freund und Berater. Kaum je ist es einem seiner Nachfolger als Leiter einer zion. Organisation gelungen, die Verbindungs- und Vereinsstudenten zu solcher Ergebenheit, Anhänglichkeit und Liebe zu vereinigen. Ihm ist es gelungen, die Studenten zu jederzeit willigen Mitarbeitern zu machen. Mit dieser Gefolgschaft war er imstande, die ersten jüdisch-politischen Wahlen in Wien durchzuführen und erfolgreich zu beenden.

Nach solcher, rein zion. Tätigkeit, wandte sich Dr. Körner der von ihn neugegründeten „Hakoah" zu, die erst von Dr. Fritz Löhner (Beda) und dann von Ing. Kramer geleitet worden war und die aus kleiner Anfängen sein geliebter grosser Sportverband Hakoah wurde. Jahrzehnte bis zu seinem zu frühen Ableben, hat Dr. Körner sein grosses organisatorisches Können dieser Vereinigung gewidmet und ihm ist es gelungen, aus dem Verein Hakoah in Wien eine, die ganze Welt umspannende, Organisation zu machen. Er machte das Wort unseres grossen Führers Theodor Herzl wahr: aus Judenjungen wurden junge Juden. Der Siegeszug der Hakoah durch die Welt, ihr Auftreten bei der I. Makkabiade in Erez, bleibt ein Ruhmesblatt für ihren Präsidenten und für den Verein.

Aus dieser Arbeit, der sich Dr. Körner uneingeschränkt ergeben hatte, wurde er im Jahre 1914 zu den Fahnen gerufen. Seine Leistungen im Felde sind in keiner Chronik verzeichnet, aber wenn man die mit unzähligen Kriegsdekorationen geschmuckte Brust gesehen hat, mit Dekorationen die kein Arzt und kaum ein Offizier seines Ranges je aufzuweisen hatte, dann weiss man, dass Dr. Körner seinen Mann restlos gestellt hat. Er hat sich diese Dekorationen nicht durch Liebenswürdigkeit errungen, jede dieser Auszeichnungen war an der Front, im Schützengraben durch hervorragende Leistungen ehrlich und wohlverdient erworben. Er kämpfte nicht nur für Oesterreich, er kämpfte für sein Judentum gegen den damals grössten Feind, das zaristische Russland, wie übrigens damals alle zion. Studenten in gleicher Weise ihr Bestes gaben.

In dem Bewusstsein, seine Pflicht voll und ganz erfüllt zu haben, kehrte Dr. Körner Ende 1918 nach Wien, der Stätte seiner politischen und zion. Arbeit zurück. Durch den Zerfall der Monarchie war Dr. Körner czechoslovakischer Staatsbürger geworden, und hätte in der Cz. Slovakei weiterdienen müssen. Er zog es vor, in Wien zu bleiben und hier seine unterbrochene Arbeit wieder aufzunehmen. Er nahm an der Organisierung des jüd. Selbstschutzes teil und konnte wieder wertvolle Arbeit leisten. Aber da er seine ärztliche Tätigkeit infolge einer Nerven-Entzündung über Anraten unseres ihn behandelnden Dr. Somer unterbrechen musste, war er gezwungen sich eine andere Betätigung zu suchen, um die Mittel für seinen Lebensunterhalt zu erwerben. Er erhielt die Konzession für ein Reisebüro. Für jeden geschäftstüchtigen, auf seinen eigenen Vorteil bedachten Mann eine ganz wunderbare Einnahmsquelle, für Dr. Körner, der in jeder Lebenslage nur an andere dachte, erwuchs daraus eine neue prächtige Aufgabe. Er hat es zuwege gebracht, den Auswanderern nach Palästina alle erdenklichen Erleichterungen und Begünstigungen zu verschaffen, ja er hat es oft erst durch seine beispiellose Selbstlosigkeit möglich gemacht, dass so mancher Jude, den es nach Erez zog, seine Absicht verwirklichen konnte. Ach hätten alle, die sich nach ihm mit der Beförderung von Auswanderern nach Palästina befassten, sich von gleichen Gedanken leiten lassen, so manches Unglück und bitteres Leid hätte vermieden werden können.

Ehe ich mich der Arbeit Dr. Körners in der Wiener K. G. zuwende der er als Vorstandsmitglied seit dem Jahre 1929 angehörte, möchte ich doch noch einer seiner organisatorischen Arbeiten gedenken, die eine besondere Erwähnung verdient. Es ist dies der Zug der Schänker. Es wird sicherlich allen jüdischen Akademikern, die im Jahre 1908-09 in Wien studierten in Erinnerung sein, welche übermenschliche Aufgabe damals bewältigt wurde, als in der unglaublich kurzen Zeit — es waren nur wenige Stunden zur Verfügung — ca. 3000 Menschen, alte Männer und Frauen, die zu einer Demonstration aus Galizien nach Wien gekommen waren, mit Quartier und Nahrung versorgt werden mussten. Auf Details kann ich nicht eingehen, aber soviel muss gesagt werden, dass die Organisation dieses Empfanges, das Arrangement des Zuges durch die Strassen Wiens und die restlos klaglose Rückbeförderung dieser vielen Menschen, die früher kaum ihren kleinen Geburtsort verlassen hatten, selbst von der Leitung der Wiener Polizei anerkannt und gewürdigt wurde. Ich will in aller Bescheidenheit bemerken, dass auch ich am Gelingen dieser Aktion teilnehmen durfte.

Die organisatorischen Fähigkeiten Dr. Körners haben sich während der Zeit seines öffentlichen Wirkens immer wieder nur zum Vorteil der Zion. Organisation und der jüd. Sache ausgewirkt. Seine Arbeit in der Wiener Kultusgemeinde verdient eine spezielle Würdigung und ich will mich darauf beschränken, dieses Wirken zu beleuchten, soweit es auf mich, den bescheidenen Mitarbeiter an seinem Werk, einen bleibenden Eindruck hinterlassen hat. Als Obmann der Versorgungshaus-Kommission hat Dr. Körner weit über seine Pflicht hinaus Grosses geleistet, weit mehr als ihm als dem Beauftragten des K. G. Vorstandes an Verwaltungsarbeit zukam: Menschlichkeit, Liebe, Güte und Freundlichkeit gab er den Menschen. Er hat seine Tätigkeit im Altersheim mit Liebe und Herz erfüllt, er hat sich durch sein Verhalten zum Vater aller Insassen dieser mustergültig geführten Organisation gemacht, er hat ihr alle seine Begabung in uneingeschränktem Masse gewidmet. Keine grössere Freude konnte es für Körner geben, als die Möglichkeit geschaffen zu haben, noch einen Menschen, der an die Pforte dieses Hauses pochte und um Einlass bat, aufnehmen zu können, ihn der Segnungen dieses Hauses teilhaftig werden zu lassen. Welch grosse, aufrichtige Freude hat Körner empfunden, als der zion. Vorstand daran schreiten konnte, den neuen Zubau zum Altersheim in Angriff nehmen zu können. An diesem Werk konnte ich, als der damalige Obmann des Baukomités mit der von Körner gewünschten Beschleunigung mitwirken. An der Eröffnung konnte ich leider nicht teilnehmen, weil ich zu jener Zeit in Erez beruflich tätig war. Ich habe also nicht das Glück gehabt, an der grossen Freude des ganzen Vorstandes (die Mitglieder der Union waren damals bereits wieder in den Vorstand zurückgekehrt) und insbesondere des Vorstandes der Altersheims-Kommission, Dr. Körner, teilzuhaben, dem endlich die Möglichkeit gegeben worden war, nach Herzenslust Hilfe und Glück auszuteilen.

Nach einer langjährigen Arbeit im Altersheim wurde Dr. Körner mit der Obmannschaft der Spitalskommission betraut. In diesem mustergültigen Institut, dem Stolz unserer Gemeinde, arbeiteten Aerzte, vom Vorstand dazu berufen, die in der wissenschaftlichen Welt einen rühmlichen Platz einnahmen. Es war nur noch notwendig, die Einrichtuungen des Spitals auf das modernste zu gestalten. Den Wunsch der Aerzteschaft und der Leitung des Institutes wurde durch die warme und dringliche Fürsprache und Befürwortung Dr. Körners in weitherzigster Weise Rechnung getragen. In der Zeit des Einbruches der Hitlerhorden in Oesterreich war das Spital der Isr. Kultusgemeinde ein Musterinstitut. Leider und tausendmal leider haben nicht die Menschen, für die diese Einrichtungen geschaffen worden waren und aus deren Steuergeldern die Bezahlung erfolgte, den Nutzen daraus ziehen können. Vorzeitig musste auch Dr. Körner seine Tätigkeit dort einstellen; er konnte noch mit der ihm eigenen Energie und Zähigkeit manchen heilungsuchenden Juden die Aufnahme ermöglichen. Viel war allerdings nicht mehr zu machen, wo sich Gewalt und Unmenschlichkeit dort breit machten, wo früher Menschlichkeit und Hilfsbereitschaft herrschten.

Dr. Körner hat mit der Ausbreitung der Naziherrschaft in Wien die Basis für ein weiteres Wirken in seinem Sinne völlig verloren, er musste der Gewalt weichen und es war ein Glück, dass er noch rechtzeitig nach Erez gehen konnte — wohin hätte er sonst mit seiner tiefempfundenen Liebe für unsere alt-neue Heimat gehen sollen?

Er kam Anfang 1939 ins Land und hat leider hier nicht die Möglichkeit gefunden, um

eine seinen Kenntnissen, Erfahrungen und Wünschen entsprechende Tätigkeit entfalten zu können. Es ist ihm die gebührende Wertschätzung und Anerkennung versagt geblieben. Erst mit der Wiedereinrichtung des Verbandes „Hakoah", mit der Sammlung und Registrierung der auf der ganzen Erde lebenden Hakoahner war ihm wieder ein Lebenszweck gegeben. Der Hakoah gebührt das Verdienst diesen „Mann" Körner sich wieder gegeben zu haben und ihn wieder jung werden zu lassen. Der Hakoah war es gelungen, ihn wieder aufzurichten und ihm seine letzten Jahre zu verschönen und freundlicher zu gestalten. Dafür sei der Hakoah herzlichst gedankt.

Wer Klofac gekannt hat — dies sein Name im vertrauten Freundeskreis — wird seiner stets in Liebe und Freundschaft gedenken. Er war ein treuer Diener am Werke unseres unvergesslichen Führers Herzl, er war Freund und Bruder der Bedürftigen, er war stets hilfsbereit — er war ein guter Mensch.

Klofac, alle Deine Bundesbrüder, alle, die mit Dir in einer Reihe gestanden und gekämpft haben, werden Dich nimmer vergessen und Dir stets ein ehrendes Andenken bewahren.

Trauerversamlung in Jerusalem

am 4.1.1945 (in Saal des Handwerker-Verbandes)

REDE DES PRAESIDENTEN
WOLF WARHAFTIG

Hakoahner, verehrte Gäste,

Wir versammelten uns heute, 30 Tage nach dem Ableben Dr. Körners, um uns des Mannes zu erinnern, der für die jüdische Sportbewegung im Allgemeinen und für den Sportklub „Hakoah" im Besonderen sehr viel, wenn nicht alles bedeutete.

Es war mir nicht vergönnt, Dr. Körner zu einer Zeit nahe zu stehen, da er an der Spitze der mächtig aufgeblühten „Hakoah" stand. Erst hier in unserem Lande lernte ich ihn näher kennen und da geschah es mir wie so vielen anderen, dass ich ihm und seinem Enthusaismus für die „Hakoah" verfallen bin. Ich begriff oder besser, ich fühlte auf einmal, dass dieser Mann den jüdischen Sport als etwas Heiliges und dass er seine unablässige Bemühung für die „Hakoah" als eine „Sendung" auffasste. Sein Verhältnis zur Hakoah wich auch von der üblichen Norm ganz ab. Dr. Körner diente nicht der Hakoah zu gewissen Tagen oder Stunden, sondern seine Tage und Nächte, das ganze Leben Dr. Körners gehörte der Hakoah. Die Hakoah füllte ihn so sehr aus, nahm von ihm so vollständig Besitz, dass er sich selbst dabei vergass, so sehr seine privaten Interessen vergass, dass von ihm tatsächlich kaum etwas anderes übrig geblieben ist, als — — die Hakoah.

Die Hakoah ist das Vermächtnis, das uns Dr. Körner hinterlassen hat. Es ist unsere heilige Pflicht dieses Vermächtnis in seinem Sinne zu verwalten, der Hakoah mit voller Hingabe zu dienen und sie in Erez Israel zu dem zu machen, was die Sehnsucht Dr. Körners in seinen letzten Jahren war, zu einer mächtigen Sportbewegung, die ihrer ruhmreichen Vergangenheit in der Golah würdig ist.

Dr. N. M. GELBERS REDE

Mein Vorredner hat Dr. Körner als Führer im jüdischen Sport gewürdigt. Meine Aufgabe ist es das Wirken Dr. Körners in seiner Gesammtheit darzustellen. Es besteht kein Gegensatz, sondern im Gegenteil, ein innerer Zusammenhang zwischen Dr. Körners Wirken als Sportler und seiner sonstigen zionistischen und jüdisch-politischen Wirksamkeit. Als der unvergessliche Max Nordau das Wort vom Muskeljudentum aussprach und die Forderung stellte es zu schaffen, da betrachtete Dr. Körner diesen Ruf, als ob er ein Auftrag sei der an ihn persönlich gerichtet sei und er schritt sofort daran diese ihm gestellte Aufgabe zu verwirklichen. Der tiefere Sinn warum er diesen Ruf so gut verstand und seine Aufgabe so gut löste war, weil er seiner sonstigen Weltanschauung so gut entsprach: Ordnung in die bisherige Unordnung zu bringen und einen Sinn, einen positiv jüdischen Sinn in die Unsinnigkeit des assimilatorisch jüdischen Lebens zu bringen. So wurde Dr. Körner **Politiker** jüdisch-nationaler Politiker. Er war unter den ersten die es nicht länger dulden wollten, dass die österreichischen Juden — und das waren damals auch die Juden der westlichen Tschechoslowakei und die von Galizien — bei den politischen Wahlen wie Lämmer ohne Hirten instinktlos fremdnationalen Parteien nachliefen Dr. Körner und seine Kampfgenossen schufen ein jüdisch-nationales Programm und zum **erstenmale in der Geschichte des Parlamentarismus zogen jüdisch-nationale, zionistische Volksvertreter in ein Parlament ein.** Doch nicht nur ein guter voraussehender Politiker war Dr. Körner, er war auch ein glänzender praktischer Verwaltungsmann. Gut verwalten können, eine Institution sorgsam zu führen, ist eine bei Juden leider ziemlich seltene Eigenschaft. Dr. Körner besass sie in hohem Masse. Durch das Vertrauen seiner Mitbürger in den Vorstand der grossen Wiener jüdischen Gemeinde gewählt, war er der beste Vertreter den das jüdische Spital, der sorgsamste und gütigste Vorsteher den je das Altersheim und das Siechenhaus — gehabt haben. Hingebungsvollster Fleiss, grandiose Beherrschung des Verwaltungsapprates, hervorragende Sachkenntnis und Erfahrung im Umgang mit Menschen machten ihn zu einem musterhaften Verwalter der ihm unterstellten Institutionen. In den letzten Jahren seines Aufenthaltes in der Golah wuchs in ihm die Sehnsucht nach Erez-Israel. Sein Wunsch nach dem altneuen Lande zu übersiedeln — wurde ihm erfüllt, unerfüllt aber blieb dem edlen Dahingeschiedenen, in Erez-Israel einen grossen Wirkungskreis zu finden, seine grosse Kraft und seine grosse Begeisterung in den Dienst des Landes zu stellen.

Dies war ihm versagt und mit dieser Tragik endet das Erdendasein dieses grossen, unvergesslichen Mannes.

Josef Brenner
Gesch. Fuehr. V. Praesident d. Sp. Klub „Hakoah" 1909—Tel-Aviv.

Gedächtnisrede

gehalten i. d. Trauerversammlung d. Chug Austri i Brith Hazionim Haklalim B., Tel-Aviv Montefiore 27.

Wenn ich heute hier einen Nachruf nach unsern leider so frühzeitig verstorbenen Dr. Körner halten soll, so erblicke ich meine Aufgabe weder darin Ihr Mitgefühl zu steigern — Sie haben ihn genau so verloren wie wir — noch die Erinnerungen an eine vergangene Zeit in Ihnen wachzurufen! Ich will versuchen, und dies aus bestimmten Gründen auf die ich noch zurückkommen werde, durch Schilderung seines Lebenslaufes und seiner Verdienste um das jüd. Volk die Erinnerung an diesen grossen Sohn Judas dauernd in Ihrem Gedächtnis zu verankern.

Ich weiss, meine sehr Verehrten, dass ich hier in Ihrem gesch. Kreise vor Freunden des Verblichenen, vor Oesterreichern und Wienern spreche, ich weiss, dass Sie alle mit uns den Schmerz teilen und mit uns den Verlust beklagen, den das jüd. Volk und der Zionismus, vor allem aber die jüdische Jugend, die Hakoah, erlitten hat. Sie alle kannten Dr. Körner und wussten auch, der eine mehr der andere weniger, um seine Tätigkeit. Aber Körner wurde trotzdem — wenn auch zum Teil durch eigenes Verhalten — nicht entsprechend gewürdigt. So konnte es kommen, dass dieser Mann, dessen Führertalent und Organisationsgenie eine Hakoah schuf, der für den Aufbau der zionistischen Organisation und deren Entwicklung, und das nicht etwa nur in Oesterreich, so unendlich viel leistete, der vor allem die Jugend so zu begeistern wusste, ausserhalb seines Wirkungskreises, ob dies nun Hakoah oder Kultusstube, Versorgungshaus oder Rothschildspital war, durchaus nicht so bekannt war, wie man nach seinem etwa fünfzig-jährigen Wirken anzunehmen berechtigt war. Und das hatte seine Ursache in der ausserordentliche Bescheidenheit Dr. Körners, der immer andere in den Vordergrund schob und nur in Stunden der Gefahr selbst die Zügel in die Hand nahm. Und erst vor einigen Tagen hörte ich von zwei Wiener Juden den einen von beiden fragen: Wer war eigentlich Dr. Körner, worauf der andere erwiederte: Der Dr. Körner von der Hakoah!! Der eine wusste also nichts, der andere kannte ihn nur als den Körner von der Hakoah!

Und leider hat dies Körner selbst erfahren müssen als er hier ins Land kam, für dessen Aufbau er so unendlich viel gearbeitet — so unendlich viel beigetragen hatte. Er, der Judentum, Menschlichkeit und Zionismus in einer Person verband — bei dem diese drei Eigenschaften nicht nebeneinander sondern ineinander als unteilbares Ganzes wirkten — und

seine ganze Tätigkeit sein ganzes Handeln motorisierten, er der jede Aktion, die er einleitete, lediglich von dem Gesichtspunkte beurteilte: „Was nützt sie meinem Volke?", so wie z. B. seine literarischen Arbeiten ausgesprochen jüdisch-universellen Charakter tragen, — er musste sich hier einmal von einer zionistischen Stelle schreiben lassen, dass bei aller Würdigung u. s. w. sein Wirken nur von lokaler Bedeutung gewesen wäre.

Dass von einer leitenden zionistischen Stelle so geschrieben werden konnte, zeigt nicht nur wie gleichgültig diesen Stellen das Schicksal des einzelnen ist, sondern es zeigt auch ihre erschreckende absolute Uninformiertheit über jene Kräfte, denen nicht zum geringsten Teil K. H. und K. K. L. sowie die zionistische Organisation überhaupt ihre Entwicklung zu verdanken haben und wirft ein grelles Licht auf das herrschende System bei der Erledigung solcher Fragen; eine Angelegenheit über die noch, um ähnlichen Fällen in Zukunft vorzubeugen, gesprochen werden wird.

Also geschah im Jahr 1940, und der Mann, der niemals etwas genommen sondern immer nur und reichlich gegeben hatte und auch jetzt nichts geschenkt wollte — er fühlte sich das erste mal zurückgesetzt, ungerecht behandelt — er schrieb nun an die betreffende Stelle, ganz gegen seine sonstige Art, eine Antwort, in welcher er, soweit er sich erinnern konnte, alles aufzählte was er für den Zionismus geleistet hatte. Nicht etwa was er in den vielen Jahren persönlich an K.K.L. und K.H. gezahlt hatte, nein, lediglich was er organisatorisch geschaffen u. am Rande fügte er bei Anführung jedes Faktums hinzu: Lokal oder nichtlokal. — Und dann setzte er sich hin und schrieb seine Memorien. Aber nicht etwa zum Zwecke der Veröffentlichung nach seinem Tode. Körner dachte nicht an den Tod, sondern hoffte vielmehr den baldigen glücklichen und siegreichen Ausgang dieses Krieges erleben zu können und wieder in den Besitz seines in Tschechien eingefrorenen Vermögens zu kommen. Er schrieb diese Memorien in Form eines Gedächtnisprotokolls — sie sind eine chronologische Aufzeichnung über seine zionistische Tätigkeit, über seine Arbeit bei der Hakoah, über sein Wirken als Kultusrat.

Alles andere was sich sonst im Leben eines Menschen abspielt — Eltern, Geschwister, Familie, Beruf, Vermögen erschien ihm neben seiner jüd. Arbeit so nebensächlich, uninteressant, dass er es förmlich aus seinem Leben strich und keine Erwähnung darüber machte.

Er schrieb diese Memorien und er hätte sie in seiner Bescheidenheit aufbewahrt, um sie vielleicht später einmal, wenn er wieder im Besitze seines Vermögens sein würde den betreffenden Stellen, dann nich mehr als Bittsteller, vorhalten zu können. Es kam anders, er sollte es nicht erleben, und somit glaube ich eine Pflicht zu erfüllen, in seinem Sinne zu handeln und ihm den schönsten Nachruf zu halten, wenn ich seine Aufzeichnungen vorläufig in ihren wichtigsten Teilen publik mache.

(Hier folgt Dr. Körners Lebensbeschreibung.
Siehe Seite 2 Anmerkung d. Red.)

Hier enden im wesentlichen seine Aufzeichnungen. Es folgen nur noch ganz genaue Daten über seinen Briefwechsel mit den verschiedenen Aemtern und Institutionen über deren Veröffentlichung ein Ausschuss, bestehend aus Mitgliedern des Merkas und einigen seiner engsten Freunde noch beschliessen wird. Dann Mitteilungen über sportliche Fragen im Zusammenhang mit dem Wiederaufbau der Hakoah und der Wiederaufnahme ihrer Tätigkeit, sowie der Schwierigkeiten die ihr noch bereitet werden.

Trotzdem wäre mein Bericht lückenhaft, wenn ich seine literarischen Arbeiten nicht besonders erwähnen würde.

Körner hinterliess: —

1) Musikinstrumente der alten Hebräer.
2) Die Juden im Sporte in Wien.
3) Die Juden in der Musik von Wien.
4) Stätten, Denkmäler u. Institutionen der Juden in Wien.
5) Jüdisches Sportlexikon.
6) Karthotek.

Der Merkas der Hakoah wird dafür sorgen, dass diese Werke veröffentlicht werden, aber auch dafür, dass jedem Hakoahner i. d. Welt draussen u. hier im Lande d. Lebensgeschichte dieses Mannes zugänglich gemacht wird u. in d. Archiven der Snifim für immerwährende Zeiten aufbewahrt bleiben soll, als bleibendes Dokument über das Lebenswerk Dr. Körners. Körner hat sich wie selten einer ein Denkmal gesetzt, ein Denkmal nicht aus Stein sondern ein Denkmal in tausend und abertausend Menschenherzen, vor allem aber in seinen Hakoahnern, die in ihm nicht ihren Präsidenten

sondern auch ihrem gütigen Vater erblickten, der sie liebte wie seine Kinder und ihnen immer, wenn es notwendig war, mit Rat und Tat zur Seite stand und an den auch sie mit wirklich einzigartiger Liebe hingen. Seine Werke werden ihn überleben. In allen Erdteilen gibt es heute Hakoah-Vereine gegründet von Hakoahnern — seinen Kindern. Sie alle haben die Tradition der Hakoah übernommen und zum Grundpfeiler ihrer erzieherischen und zionistischen Arbeit gemacht.

Am 18. Kislew, in den Tagen der Makkabäer ist Dr. Körner einem Schlaganfall erlegen und es war vielleicht kein Zufall, dass dieser Mann, der sein ganzes Leben wie ein Makkabäer für das jüdische Volk und gegen seine Gegner kämpfte und dem die Liebe zu seinem Volke alles war und die Arbeit für dasselbe, den ausschliesslichen Lebensinhalt bildete, gerade in den Tagen des Makkabi starb.

Dr. Körner war ein Makkabäer, in des Wortes vollster und edelster Bedeutung und so soll auch sein Andenken in unserer Erinnerung fortleben als leuchtendes Vorbild wahren Makkabäertums.

Wir Hakoahner haben gelobt — und wir werden das Gelöbnis halten — sein geistiges Erbe getreulich zu verwalten, in seinem Sinne weiterzuwirken und die uns anvertraute Jugend in seinem Geiste zu erziehen und heranzubilden — zu körperlich und geistig gesunden Juden — zur Ehre seines Andenken und zur Ehre und zum Wohle des jüdischen Volkes.

Sichrono livracha.

AUS DR. KÖRNERS FREUNDEKREISEN

Univesitätsprofessor Dr. Hugo Bergmann:

DEM FREUNDE ZUR ERINNERUNG

Meine Freundschaft mit Dr. Körner begann im zweiten oder dritten Jahre des ersten Weltkriegs. Mit dem Ausbruch des Krieges mit Italien war ich an die italienische Front kommandiert worden und wurde 1916 an die Nachrichtenstelle des dritten (Grazer) Korps versetzt. Dort war Körner als Zahnarzt des Korps tätig und so trafen sich in der fremden Umgebung die beiden Zionisten.

Könnten wir doch nur der heutigen jüdischen Generation sagen, was für ein lebendiges Band der Zionismus damals um die auf den verschiedenen Fronten der Mittelmächte zerstreuten jüdischen Soldaten schlang! Wo zwei zionistische Studenten oder ehemalige Studenten einander, in Uniform trafen, da war sofort eine Innigkeit und Wärme der Beziehung hergestellt, die nur aus tiefsten Lebensquellen heraus verständlich gemacht werden kann. Die zionistische Idee war für jeden von uns ein grosses Erlebnis, das ihn für sein Leben formte. Wenn damals die Berliner Zionistische Zentrale ein Sammelbuch für die jüdischen Soldaten an der Front herausgab und sein Redakteur, Leo Herrmann, das Buch „Treue" nannte, so war dieses Wort der passende Ausdruck jener innigen Verbundenheit in Treue, welche dem zionistischen Erlebnis entsprungen war.

Diese Verbundenheit vom ersten Augenblick bewährte sich auch in meinem Verhältnis zu Körner. Wir waren sehr verschiedene Menschen und auch unsere zionistische Vergangenheit war sehr verschieden. Er entstammte der „Verbindung" Ivrija und ich dem „Verein" Bar-Kochba, und der Gegensatz dieser beiden zionistischen Studententypen im alten Oesterreich war ein tiefer. Aber angesichts der Verbundenheit durch die Idee verschwand der Gegensatz der Vergangenheit und der Charaktere. Nie werde ich den Sederabend 1916 vergessen, als wir beide in dem Südtiroler Dorfe **Vigolo Vattaro**, wo damals unmittelbar vor der Offensive unser Kommando stand, im Mondschein zwischen den hohen Bergen spazieren gingen und im gemeinsamen Gespräch sozusagen unseren Seder im Felde feierten. Wie oft sassen wir hernach am Abend in der Offiziersmesse zusammen und Körner erzählte von seiner Heimat im mährischen Städtchen Prerau und seiner Gemeinde. Er kannte die Gebetmelodieen jedes Festes und wusste, wie sie sich von Fest zu Fest ändern. Die Prerauer nahmen es, so erzählte er, mit der Ueberlieferung der synagogalen Musik sehr genau und achteten am Neujahrstage genau darauf, dass der Schofarbläser die Silbe Bo, mit dem das Boruch des Segenspruches begann, genau zehnmal in allen Höhenlagen modulierte. Körners Interesse an der Geschichte der Jüdischen Musik ist bekannt

und die jüdische Nationalbibliothek erhielt von ihm später eine sehr schöne und wertvolle Sammlung von Büchern zur Geschichte der synagogalen Melodieen.

Merkwürdig war Körners Stellung unter den Offizieren des Korpskommandos. Das Korps hatte seine Heimat in der antisemitischen Steiermark. Wir beide waren meistens die einzigen Juden in der Offiziersmesse und wir trugen unser Judentum, wie es bei Zionisten selbstverständlich war, mit einem gewissen ostentativen Stolz zur Schau. Der kommandierende General war die gefürchtete Exzellenz Krautwald, Generalstabschef war Oberst Georg Karg. Wir anderen Offiziere wagten es nicht, mit den beiden Gewaltigen anders als höchst dienstlich zu sprechen. Körner aber hatte einen eigentümlichen Charme, mit dem er es wagte, die Grenzen des Dienstranges missachtend, den Beiden ganz undienstlich Witze zu erzählen und manchmal die Wahrheit zu sagen, — und sie hatten ihn lieb. Und so alle anderen Offiziere der Korpskommandos. Unser Standplatz war jahrelang hoch oben in den Alpen, weit und breit gab es kein Haus, viele Monate sahen wir die Sonne nicht und waren, in dieser Einsamkeit von Schnee, auf einander angewiesen. So bildete sich nach und nach aus diesen Offizieren eine Familie heraus. Natürlich mit all den Reserven, welche der militärische Rang auferlegte. Und in dieser Familie war Körner der gute Geist, der sie mit seinem Humor und seinem offenen Betragen zusammen hielt.

Dass wir zwei Juden in dieser Gesellschaft bei aller Herzlichkeit und Kameradschaft nur mit Distanz verkehren konnten, weil unsere Denkungsart im tiefsten Grunde eine andere war, darüber braucht nicht weiter gesprochen zu werden.

Und so fühlten wir, Körner und ich, uns in dieser kameradschaftlichen Umgebeung doch wieder wie auf einer einsamen Insel. Wir hatten unser eigenes Leben und unsere eigenen Erlebnisse, die vor allem bestimmt waren durch die Nachrichten aus Palästina und von der zionistischen Zentrale. So haben wir denn auch gemeinsam die grosse Botschaft von der Balfourdeklaration aus der Jüdischen Rundschau erfahren und erlebt.

Von Körners späterem Leben werden andere erzählen. Als Körner anfangs der Zwanziger Jahre mit der Mannschaft des Hakoah in Jerusalem eintraf und die Vorsteher der jüdischen Gemeinde unter der Führung von David Jellin ihn an der westlichen Stadtgrenze erwarteten und begrüssten, da war mein alter Kriegskamerad für einige Tage der Mittelpunkt der jüdischen Oeffentlichkeit in Palästina.

Dr. Oscar Grünbaum:

DR. J. H. KOERNER

Eine der letzten Säulen aus der heroischen Zeit Herzl's ist gestürzt. Einer der noch wenigen Ueberlebenden ist mit Dr. J. H. Körner von uns gegangen, die das Glück hatten: Herzl's Kampfgenossen zu sein. Ströme von Tinte und Druckerschwerze, werden vergeudet, um das hohe Lied der Chaluzim zu singen. An Herzl erinnert sich diese geschäftige Propaganda einmal im Jahr, zu seinem Todestag. Herzl's Getreue aber — und Körner war einer unter ihnen — werden totgeschwiegen.

Nicht Sentimentalität und nicht politische Abneigung sprechen aus diesen Feststellungen, sondern die Gegnerschaft gegen eine Geschichtsfälschung, die gleichzeitig eine Beleidigung für jene seltenen und selbstlosen Menschen darstellt, denen wir heute verdanken, wenn Erez Israel die einzige Hoffnung des jüdischen Volkes im Werden ist. Bis zum heutigen Tage ist die Geschichte der Studenten nicht geschrieben worden, die — wie Herzl selbst — aus der Assimilation kamen und — im heiligen Feuer der von ihm geschaffenen zionistischen Bewegung — gegen diese Assimilation anrannten und Herzl's Ideen hinaustrugen nach Böhmen, Mähren, Schlesien, Galizien und in die ganze Welt. Der Genius dieser selbstlosen, begeisterten Studenten schuf die zionistische Bewegung und die Treue dieser Studenten hielt sie am Leben, als Herzl starb.

Dr. Körner war einer ihrer Fahnenträger und nicht nur das. Wie Herzl begann er seine zionistische Tätigkeit als wohlhabender Mensch und wie Herzl starb er mittellos. Für ihn war zionistische Arbeit, was für den Hohepriester der Dienst im Allerheiligsten war. Aber während der Hohepriester angesichts des ganzen Volkes seinen Dienst versah, tat dies Körner im Stillen. Noch ein Bett für eine alte Jüdin im Altersheim in der Seegasse in einem Winkel unterbringen zu können, war für ihn eine heilige Pflicht wie einen Chaluz, der aus Erez Israel krank in Wien eintraf, im Rothschildspital unterbringen zu können.

Körner hat ungezählten tausenden Juden Gutes getan, aber nie posaunte er seine Taten aus. Diese Taten waren sein tagtägliches Brot, er musste sie tun, denn sie waren ihm zionistische Pflicht. Sein Zionismus, der Zionismus Herzl's, gab ihm Antwort in allen Dingen des menschlichen Lebens, nicht nur in Fragen der Politik und deswegen gab es für Körner keine Ruhe und keine Rast. Deswegen verkroch er sich nicht im Rothschildspital, als Hitler nach Wien kam, sondern arbeitete weiter, schmuggelte Gefährdete aus dem Land und dämmte die allgemeine Panik ein. Deswegen arbeitete er in Erez Israel weiter, trotz Krankheit, Not und Verbitterung. Deswegen gründete er vom neuen die „Hakoah". Deswegen musste er Adressen von Vermissten ausfindig machen und tausend andere Dinge, die andere Menschen gleichgültig lassen.

Er hat nie Dank verlangt oder entgegengenommen, Wird ihm das jüdische Volk mit mehr danken als mit einem Grabstein, jetzt wo er ins Grab gesunken ist? Nochmals: Wann wird die Geschichte der Studenten um Herzl geschrieben werden? Und vom rein menschlichen Standpunkt: Mit Dr. Körner ist ein unvergleichliches Original dahingegangen. Sein trockener, oft galliger Humor, seine witzigen Thesen und Antithesen retteten so manche Situation. Schon seiner Aussprüche wegen verdient er ein literarisches Denkmal. Seine unzähligen Freunde sollten es ihm setzen. Wenige Menschen verdienen das Andenken und die Dankbarkeit der zionistischen Welt wie Dr. J. H. Körner. Sein Andenken sei uns ein Segen.

Dr. Isidor Klaber,

Dr. I. H. KOERNER s. A.

in seiner Tätigkeit in der Wiener Isr. Kultusgemeinde.

Es ist in der bildenden Kunst nichts so schwer als die Darstellung eines lachenden, schreienden oder weinenden Individuums und auch dem Photographen gelingt es schwer, soll das Bild nicht starr und schlecht erscheinen, so geht es auch uns mit der Darstellung eines stets in Bewegung befindlichen Menschen voll Eifer und Tätigkeit wie es unser Dr. Körner war. Körner war zeitlebens gebend und zerbrach schon im Gedanken irgend wann und was nehmend zu erscheinen. Als Körner in den Vorstand der israelitischen Kultusgemeinde berufen wurde, war er der bekannte Führer und Gründer der „Hakoah", kein Unbekannter und wenn wir vielleicht dachten, dass er dort seinem Spezialgebiet dem Kampf für die Förderung des Sportes und Turnen allein obliegen wird, hatten wir uns sehr getäuscht. Selbstverständlich hat er so wie wir anderen zionistischen Mandatare alljährlich in der grossen Budgetdebatte für die Subventionen der Jugend-, Turn- und Sportvereine geredet, aber weit gefehlt zu glauben, dass er seine Befriedigung darin fand. In seiner Eigenschaft als Obmann des Altersheim war er zum „Vater" der Alten geworden. Lachen und Freude verbreitete er täglich, wenn er in der Seegasse erschien und nicht bloss Agenden erledigte, sondern von Bett zu Bett gehend mit der ihm eigenen Art aufmunternd zu den alten, siechen Menschen sprach. Man musste sie hören unsere Alten, wenn sie von ihrem unserem „Dr. Körner" sprachen. „Er wird es schon machen, er wird es schon ordnen, er wird helfen und wenn nicht er, wer sonst?" Und Dr. Körner machte, ordnete und half! So waren die Gespräche im Altersheim und derselbe Dr. Körner, später Obmann im Spital der israelitischen Kultusgemeinde, was vollbrachte er dort? —

Er konnte seine organisatorische Fähigkeit gerade dort entfalten. War es unter ihm gelungen den Zubau im Altersheim durchzuführen, so begann er im Spital eine Anstalt mustergiltiger Forschung und Betreuung von Kranken aller Art zu errichten. Eine eigene Herzstation unter Leitung Doc. Dr. Schärf wurde neben den bereits bestehenden zwei internen Abteilungen errichtet, das Radiuminstitut unter Dr. Schloss und der Umbau des Röntgeninstitutes sowie der Neubau der otologischen Station auf sein Betreiben durchgeführt. Viel wichtiger als die Bauten und die Organisation war aber der **Geist und die Opferbereitschaft,** die Dr. Körner durch sein **eigenes uneigennütziges** und **unermüdliches** Arbeiten ins Spital für die notleidenden Menschen brachte.

Wie konnte er aber diese Dinge schaffen trotz mancher Parteikämpfe in gleicher Zeit? Da war es wieder der so oft grobe, barsche Dr. Körner, der in allen Parteien seine Freunde hatte, die bereit waren über alle Gegensätze hinweg für Dr. Körners Wünsche und Forderungen zu stimmen. Oft waren wir zionistischen Mandatare erstaunt wie Dr. Körner es zu stande brachte nicht durch Reden in der Kommissionssitzung oder im Plenum sondern durch **persönliche Fühlungnahme** bei den massgebenden Stellen für die notwendigen Beschlüsse

alles vorzubereiten in seinem also auch in unserem Sinne.

Nicht vergessen darf man auch an seine Tätigkeit im Wiener Rathaus, an seine Konferenzen mit dem Fürsorgereferenten Stadtrat Prof. Dr. Tandler vor allem für unsere Waisenkinder und Waisenhäuser. Dr. Körner verstand es mit Prof. Tandler, den er seit Jugend her kannte und schätzte zu verhandeln. So gelang es ihm und dem verstorbenen Reg. Rat Fuchsgelb bei der damals antireligiösen sozialdemokratischen Gemeindeverwaltung die Beiträge für die jüdischen Waisenkinder in den jüdischen Heimen zu erreichen. Es mag dies heute klein und unbedeutend erscheinen, damals war es nicht bloss materiell sondern auch prinzipiell eine wichtige Entscheidung.

So hat Dr. Körner auf allen Gebieten der Verwaltung der isr. Kultusgemeinde mitgeschaffen, sogar im Friedhofswesen und selbstverständlich auch immer in den Unterrichtsfragen. Nicht zuletzt sei auch seine besondere Liebe für die Kantoren und Chorsänger erwähnt und viele Wege hat er für einzelne von ihnen, um ihnen in verschiedenen Nöten zu helfen, getan. Seine Liebe zur Musik wird ja von Berufenen an anderer Stelle wohl gewürdigt werden. Wir, die wir fast 4 Jahrzehnte den gemeinsamen Weg mit Dr. Körner gegangen sind und die wir gemeinsam gekämpft haben, werden weder ihn noch sein Werk, wenn es auch durch die Barbarei der Nazis zum Teil vernichtet ist, vergessen.

Dr. Körner war ein Zionist, für den Zionismus, — das heisst Schaffen für das jüdische Volk und Hilfe für den Aufbau Erez-Israel — zum Leben geworden ist. Tag und Nacht keine andere Sorge als jene für die Wohlfahrt des jüdischen Volkes und das Wohlgeschehen jedes einzelnen Juden, in voller Uneigennützigkeit. Das war Dr. A. H. Körner. Wo sind noch solche Menschen im Jischuv? Wer lehrt die Jugend die Geschichte solcher Juden? **Dr. Körner werde zum Beispiel für kommende Kämpfer! Das jüdische Volk benötigt diese noch lange Zeit** in Erez Israel und vermutlich auch noch in der Golah.

Hakoahner!

Spendet für den

Dr. Körner Denkmal-Fonds!

Anitta Müller-Cohen:

DR. I. H. KOERNER

Wieder ist ein Mensch von uns gegangen, der eine Kostbarkeit war, deren Wert wir erst zu schätzen wissen, da er von uns genommen ist.

Wir haben gelernt, unsere Toten zu ehren, aber noch nicht, den Lebenden gerecht zu werden.

Nie mehr werden wir wieder Körners Lachen hören, nie mehr uns seines beissenden Humors freuen, mit dem er so gut die Enttäuschung und Bitterkeit des Herzens zu verbergen verstand, niemals sehen, wie er mit Grandezza seinen alten Hut schwenkte, niemehr in diese treuen guten Augen sehen. Alle sind ärmer geworden — — —.

Wir haben ihn alle lieb gehabt und waren doch alle schlecht zu ihm. Gewiss, er hat es seinen Freunden nicht leicht gemacht, ihm nahe zu kommen. Glaubte er nur, dass man ihm helfen wollte, rollte er sich schnell wie ein Igel ein und man bekam die Stacheln zu fühlen.

Helfen, stützen gewiss — aber dazu war er da. Er, der königliche Verschwender, der nicht nur das reiche Erbe seiner Mutter verschenkte, wie ein anderer einen Groschen, der auch sich selbst gab, sein Leben, seine Kraft, sein Können bis zum letzten Tag seines Lebens.

Wie stolz und wie gerade war er! Die vielen Ordensbänder mit den Schwertern, Anerkennung seiner Verdienste im ersten Weltkrieg, trug er nicht auf dem Rock, sondern in der hinteren Hosentasche und auf die selbstgeflickte Garderobe war er stolzer, als auf alle Auszeichnungen.

In einer Welt, da selbst der Wille zur Treue gestorben zu sein scheint, war er ein Urbild dieser Jugend. Treu sich selbst, treu seinem Volke, treu der Aufgabe, die er sich gewählt — treu seinen Freunden und treu sogar in seinen Feindschaften.

Nehmt alles in allem, er war ein Mann; wir werden nicht bald seinesgleichen sehen.

Aus Tausenden Judenjungs, Söhnen der Galuth, hat er junge Juden gemacht und hat zwei Generationen gelehrt, stolz auf ihr Volk zu sein und das Volk, stolz auf diese seine Söhne.

H a k o a h, das bedeutete nicht nur Kraft, das war auch Freude, das war das stolze Gefühl der Beherrschung seines Körpers, das war Anspannen aller Kräfte, denn es galt, den anderen zu zeigen ,dass die Juden keine Feiglinge sind. Das bedeutete Kameradschaft, Mut, Freude an Kampf, zähe Ausdauer, Selbstüberwindung und Selbstdisziplin und noch viele andere Dinge, die gerade Juden ungern lernen.

Körner war ein guter Führer dieser Jugend, denn er war kein Demagoge, der die Jugend für irgendeine Partei einfangen wollte. Sein Zionismus, seine Liebe galt dem ganzen jüdischen Volk.

Er kannte die Menschen und liebte sie dennoch, er kannte seine Juden und liebte selbst ihre Fehler.

Stets bereit, über sich selbst zu spotten, verschonte er auch nicht die Andern und seine scharfe mit viel Humor gemengte Kritik war gefürchtet. Er hatte keinen Respekt vor Titel und Namen und schon gar keinen Respekt vor Reichtum — nur vor dem Leid der Kreatur beugte er sich.

Er hatte die harte Güte herber und vornehmer Menschen. Er konnte schimpfen und fluchen und erklären, dass er keinen Finger rühren werde, aber dann zeigte es sich, dass ihm kein Weg zu weit und keine Arbeit zu schwer war, um gerade diesem Menschen, dem er die harten Worte gesagt hatte, zu helfen, während die sanften Menschen, die so süsse Worte sagen konnten, nichts, einfach nichts getan hatten.

Als Hitlers Hand schwer über Oesterreich lag, dachte er nicht an die eigene Sicherheit, sondern sorgte unermüdlich für die Alten und Siechen. Endlich, nachdem er auch in dieser schweren Zeit weit mehr als seine Pflicht getan hatte, kam er nach Palästina.

Aber auch in Erez Israel war eine neue, grausame Welt entstanden, eine Welt ohne Träume und Illusionen, eine nüchterne Welt ohne Fanatismus. Er, der alle Einzelheiten des Sportes kannte, hatte vergessen, dass auch unser Land ein Kolonialland ist, für das man nicht nur ein besonderes Training, das seine Ellenbogen rücksichtslos zu benutzen versteht, sondern auch eine seelische Abhärtung braucht, die man vielleicht nicht mehr gut verträgt, wenn man schon nicht mehr jung ist.

Er, der grosse Kämpfer, blickte auf Dinge und Menschen schon von jenem anderen Ufer, das sich Alter nennt und dachte: Es lohnt nicht mehr.

Was er bei Menschen nicht fand, suchte er in Büchern. Sie wurden seine Freunde. Tag für Tag sass er in der Bibliothek und schrieb an seinem Werk über jüdische Musik.

Und dann kam doch noch, wie im Märchen, das letzte grosse Glück: Die Hakoah feierte ihre Wiedergeburt in Erez Israel.

Dr. S. J. Plaschkes.

INTIMES UEBER Dr. KOERNER

Ich hatte das Glück Dr. Körner persönlich nahe zu stehen. Ich habe ihn in der Studentenzeit kennen gelernt: er hat im Hause meiner Eltern verkehrt, wo er meine Mutter gleich seiner eigenen verehrt hat, wo er mit meinem Vater als Gründer d. jüd. nat. Gegenwartsarbeit in Oesterreich diskutierte. Er ist mit meinem Bruder Leopold eine grosse Strecke ihres jüd. polit. Wegges gemeinsam gegangen und trotz Meinungsverschiedenheiten im Kultusvorstand Wien hat sie immer eine innige Freundschaft verbunden, die Körner in der Krankheitszeit meines Bruders durch persönliche Teilnahme an der Pflege dokumentierte, wie er sich auch nach seinem Tode liebevoll bemühte sein Andenken hochzuhalten.

Ich selbst hatte mit ihm in der jüd. Aertztefrage offiziel viel zu tun als K. Leiter des jüd. Versorgungshauses und des Rotschildspitals war, wo ich seine Opferbereitschaft und seine kluge Planung bewundern konnte. Ich kann wohl sagen, dass wir uns gut verstanden und geliebt haben. Schliesslich hatte ich leider auch Gelegenheit ihn ärztlich zu behandeln und musste dem Teuren die Augen zudrücken.

Wenn ich aus diesen und vielen anderen Gelegenheiten heraus Intimes über Körner mitteilen soll, muss ich vor allem sagen, dass er nie ein „Musterknabe" war. Von Jugend auf und bis ins Alter war er immer zu Spässen aufgelegt, die manchmal auch etwas derber waren. Aber es gelang ihm auf diese Weise und scheinbar absichtlich, die Laune seiner Freunde und Verhandlungspartner zu verbessern und auch seine Gegner zu entwaffnen. Daraus resultierte eine kolossale Geschicklichkeit im Führen von Verhandlungen, die er so gut wie immer zu gutem Ende lenkte. Viele Anekdoten sind darüber im Umlauf.

Seine hervorragendste Eigenschaft war seine Herzensgüte und Hilfsbereitschaft. Ich glaube, es gab wohl keinen Bekannten bis zum

jüngsten Hakoahner, dem er nicht in irgendeiner misslichen Situation beigesprungen wäre, ob es nun eine Geld- oder Liebesangelegenheit, eine Ehrenaffaire oder ein Krankheitsfall war. Besonders bei Erkrankungen musste ich ihm in Dutzenden Fällen helfen. Jeder fand leicht und selbstverständlich den Weg zu Dr. Körner!

So sehr er anderen half, so schwer war es, ihm zu helfen oder nur den geringsten Gefallen zu tun. Aus reichem Hause stammend, hatte er immer eine offene Hand und hat ein Vermögen für seine Ideale und seine Freunde ausgegeben. Niemals aber hat er für sich etwas gewollt und auch beruflich ist er in Konkurrenzfällen immer in den Hintergrund getreten, weil „der andere es notwendiger brauchte".

Sehr charakteristisch und tragisch ist in diesem Zusammenhang seine Aliah-Angelegenheit. Er hat, nachdem er von den Nazis in seiner Eigenschaft als Kultusvorsteher schon zu sehr verfolgt worden war, sich entschlossen Wien zu verlassen. Das ihm zugeteilte Zertifikat hatte er natürlich an einen anderen abgetreten und reiste mit Touristen-Visum in der Hoffnung, dass er in Erez bald ein anderes Zertifikat erhalten werde. Dadurch, dass sich dies aber verzögerte, war es ihm nicht möglich seinen Besitz in Mähren zu realisieren. Und dadurch gelangte er in bittere Not. Er hauste in einem mehr als bescheidenen Zimmer, ass in einer Gemeinschaftsküche, nur um ja niemand zur last zu fallen. Jeder Versuch seiner Freunde, ihm zu helfen, wurde von ihm nicht nur abgelehnt, sondern als Beleidigung aufgefasst.

Diese sehr prekaere Lage hinderte ihn nicht, hier in Erez seinen unvergesslichen Leistungen um die jüdische Sportbewegung und die Hakoah, um die jüd. Gemeinschaft in Wien und den Zionismus eine neue, und vielleicht nicht weniger bedeutende, hinzuzufügen. Er forschte wissenschaftlich — oft mit leerem Magen und mit starken Kopfschmerzen. Aber er hat mit ungeheurem Fleiss kompilatorisches Material über jüdische Musik (sein Steckenpferd von Jugend auf), über jüdische Musiker und jüdische Musikinstrumente, über jüdischen Sport und jüd. Sportler zusammengetragen. Werke von grossem apologetischen Wert, die der Veröffentlichung harrt.

Dieses Leben der letzten Jahre voll Sorge und rastloser Arbeit hat gwiss nicht dazu beigetragen, seine Gesundheit zu festigen. Das erste Mal behandelte ich ihn vor etwa dreissig Jahren: Damals erkrankte er unter Schwindel und heftigen Schmerzen des linken Arms. Als ich eine Nikotinvergiftung feststellte, konnte ich so recht Körners Energie beobachten. Er versprach mir sofort in die Hand, dass er, der sechzig und mehr Zigaretten täglich bis dahin geraucht hatte, nie mehr rauchen werde und er hat dieses Versprechen mit fast sportlicher Disziplin bis zu seinem letzten Atemzug gehalten. In den letzten zwei bis drei Jahren klagte er über Schlaflosigkeit und Kopfschmerzen. Leider war klar, dass es sich um weitgehende Gefässveränderungen handelte, die schwer zu beeinflussen waren. Am Tage vor seinem Tode wurde ich plötzlich von Herrn **Josef Brenner** in das Geschäft des Herrn Babad berufen, da Dr. Körner plötzlich erkrankt sei. Ich fuhr sofort zu ihm und fand ihn bei getrübtem Bewusstsein, sehr unruhig und mit schwerer Sprachstörung vor. Ich konstatierte eine Hirnblutung bei hohem Blutdruck. Ein an Ort und Stelle unter Schwierigkeiten, unter Assistenz d. Herrn Dr. W. Sommer der auch inzwischen eingetroffen war und Herrn Brenner, vorgenommener Aderlass half soweit, dass wir ihn in die „Hadassah" bringen konnten, wo er zwanzig Stunden später, ohne das Bewusstsein wiederlangt zu haben, starb. Er starb wie ein Gerechter: sein Leiden war kurz und sein Sterben leicht.

Dr. Körner war nicht so glücklich Frau und Kinder zu besitzen, obwohl er in seiner Güte dazu wie geschaffen war. Doch hat er zahlreiche Freunde und Schützlinge hinterlassen, die ihn wirklich liebten und verehrten und nicht vergessen werden. Wenn diese eine Pflicht ihm gegenüber erfüllen wollen, müssen sie alles daransetzen, um die Herausgabe seiner hinterlassenen wertvollen Schriften zu ermöglichen. Damit können wir einen kleinen Teil unserer Dankesschuld an diesen grossen und lieben Menschen abtragen und zugleich in seinem Sinne für die Ehre des Judentums wirken.

V. V. Rosenfeld:

A MEMORIAL MEETING

for our Honorary President, Dr. I. H. Koerner, was held in London on February 4th, '45. It was arranged jointly by the 'Council of Continental Zionists', by the 'Igul', the Maccabi World Union, and 'Hakoah in Emigration', and was held at the North West London Zion House, N. W.3. In the chair was Dr. Bruno Schroetter, chairman of the London 'Igul', who welcomed those who had come to pay homage to Dr. Koerner's memory, to which he dedicated some introductory words. Among those present, there were representatives of the Union of British Maccabi Associations, of Maccabi-London, the Chairman of Bar Kochba London (Mr. S. Lehrfreund), Dr. Schwarzbart, (member of the Polish State Council), members of the 'Igul' such as Dr. Zolschan and Dr. Bauer, members of the various Maccabi Clubs, and of course, many 'old' Hakoahners of whom we mention (without laying claim to completeness): the last President of the Sports Club Hakoah, Mr. D. Herbst, Anton Diamant, Fritz Engel, Leo Feiner, Mrs. Felix, Max Hirsch, Norbert Katz, Mr. & Mrs. Erwin Landesmann, Kurt Muenz (U. S. Army), Hubert Nassay, John Pisker, Max Reiser, Eleanor Riu-Kohn, Schwarz, Mr. & Mrs. Max Wachtel, Samu Wertheimer, Zsigo Wertheimer, Leopold Winter, Fritz Zimmer, and many others. Apologies arrived from Fred Oberleander, Theodore Petyan, Ludwig Schlanger, Theodore Wegner, Dr. Ernst Billig, Paul Goldberg, Dr. Hugo Kurzmann, Hugo Kohn, Dr. S. Unterberg, s/Sgt. Edith weiss and others. Kurt Muenz and Leopold Winter had faced long journeys in order to be present on this solemn occasion... Furthermore, Dr. Schroetter read letters of condolence from the British Zionist Federation, from the World Jewish Congress and from Dr. Arthur Immerglueck, a personal friend and fraternity-comrade of Dr. Koerner's who was, unfortunately not able to attend.

The first speaker called upon was Mr. Joseph Fraenkel, who spoke on behalf of the 'Ivria', the students' fraternity of which Dr. Koerner was a member. He described his early days as a student, his connection with Theodor Herzl and the group of Zionists around Herzl, and his political career. Mr. Fraenkel said farewell to a great Zionist and a dear friend whose name will not perish. He hoped that the day was not remote when we would go to his grave and tell him 'Hitler had been defeated' news for which Dr. Koerner was so anxiously waiting.

The next address was delivered by Dr. Eugen Felix, Honorary member of the Hakoah, who spoke on behalf of the former Vienna Igul and his own name, as one, who for many years had worked with Dr. Koerner in the Hakoah. He started with describing the political background in Vienna in the first decade of this centure, when a new form of race anti-Semitism had been imported from the Austrian Sudetenland by Schoenerer and Wolf. Dr. Koerner who intimately knew that movement from his youth in Moravia (where both in politics and in sports he was on the Czech side) was, when he came to Vienna, driven or rather forced, into the Jewish national students' movement and later into the Hakoah. Our Club was a small and insignificant group at that time, laughed at by Jews and no-Jews. But this Hakoah gradually became his life talk, and Dr. Felix illustrated Dr. Koerner's connection with, and the quick and steep rise of, Hakoah by many little stories which characterised Dr. Koerner's work and deep sense of humour. He then spoke of Dr. Koerner as a politician, as an orator, and as a friend ,always mentoining short episodes and dicta that brought the picture of our dear Honorary President most vividly to the hearers' minds. He too, said farewell to the great Jew and dear friend.

V. V. Rosenfeld, on behalf of 'Hakoah in Emigration' was the third speaker. He called that Memorial Meeting uncommon and unique because it was held for a living person. The Hakoahners all over the world refused to consider him dead; for them he would remain their spiritual leader, as he has been in the past.' He was great in his love that had built up the Hakoah and infused it with his spirit, but just as great in his hatred of all that he considered wicked or opposed to what he thought necessary for the Jewish cause. But this combination of love and hatred, blended with his temperament, assiduity, oratorical gifts, learing and memory, gave him the impetus successfully to carry out activities that otherwise would need at least ten men to tackle. The speaker then described Dr. Koerner as a great builder and designer in all spheres of his work, in the Hakoah, the MaccabiMovement, at political elections, the Jewish Community, the 'Juedisches Altersheim', the renewal of the Hakoah in Eretz Israel and, above all, as the builder of a castle for himself, in the hearts of all Hakoahners. "They have buried the slag in Tel Aviv after his body had burnt out like a torch, 'and his soul goes marching on'."

Dr. Willy Meisl (who also had specially to come to this Memorial Meeting, from the country), speaking on behalf of the Executive

of the Maccabi World Union, praised Dr. Koerner as one of the best and most valuable men the movement had ever possessed, and as a personal friend who never asked anything for himself, but was always on the spot when he was needed. Dr. Meisl hoped that, when peace should be restored and the World Union restored to its former strength, a permanent Challenge Cup or something similar would be dedicated in order to make known to many coming generations of young Jews, what Dr. Koerner meant to the Maccabi Movement and to Jewry as a whole.

Finally the chairman announced that the associations represented at the Memorial Meeting had decided to inscribe Dr. Koerner's name in the Golden Book of the Jewish National Fund.

The Hatikvah concluded the dignified Meeting paying homage to our great President and Leader.

—:—

MACCABI WORLD UNION

London, W. C. 1., 11th February, 1945

Dear Friends,

The untimely death of Dr. Koerner was not only a great loss to all the members of the former Hakoah Vienna, particularly to those united in the Hakoah B'Eretz Israel, but also to the Maccabi Movement as a whole. His preparedness for sacrifice, his impetus, his organising capacity, his experience, and all his other gifts, will scarcely ever bereaded by any official of the Maccabi Movement.

Our speaker, Dr. W. W. Meisl, who represented our President, Prof. Brodetsky, who at that time was in America, pointed out at the Memorial Meeting, that the Maccabi World Union has lost one of its pillars.

We hope that you will be able to continue your work in Palestine in his spirit, which was definitely the Maccabi spirit, and will, therefore, bring about the formal enterance of Hakoah into the Maccabi Movement.

Our deepest sympathy is with all those who had the privilege to work with Dr. Koerner, the great Maccabi Leader, the great Zionist.

With Maccabi Greetings,

Yours sincerely,

V. V. Rosenfeld,

Hon. Secretary.

Im Namen aller Mitglieder und Freunde innigstes Beileid.

OLEJ AUSTRIA JERUSALEM

THE FRIENDS OF AUSTRIA
AND AUSTRIAN SOCIETY IN PALESTINE
"FREE-AUSTRIAN-WORLD-MOVEMENT"

Sehr geehrte Herren!

Endesgefertigte Leitung, erlaubt sich, anlässlich des Ablebens Ihres, populären, verdienstvollen, geachteten Präsidenten Herrn Dr. Körner, Ihnen ihr aufrichtiges Beileid auszudrücken. Der Verewigte, war uns, unseren Mitgliedern, ja man kann sagen allen Oesterreichern als ein warmfühlender, hilfsbereiter Mensch bekannt, so dass wir ermessen können, welchen Verlust Ihr verehrl. Verein erleidet.

Genehmigen Sie die Versicherung, dass wir stets dem Verewigten ein ehrendes Angedenken bewahren werden.

(—) Klein (Präsident)
(—) Winterstein, Sekretär

NACHRUFE DER PRESSE

DR. J. H. KOERNER

Mit dem in der Vorwoche in Tel-Aviv verstorbenen Dr. J. H. Körner ist wieder einer der verdienstvollsten Zionisten der alten Garde dahingegangen. Aus dem mährischen Städtchen Prerau stammend, begann er seine Hochschulstudien in Prag, wo er mehr auf den Sportplätzen als in den Studiersälen der medizinischen Fakultät anzutreffen war, bis ihn sein Vater zur Fortsetzung des Studiums nach Wien schickte. Hier geriet er in den Bannkreis des Zionismus, trat der jüdisch-nationalen Verbindung „Ivria" bei und war bei allen zionistischen, aber nicht minder bei allen sportlichen Ereignissen in erster Reihe zu finden. Der Traum vom nicht nur geistig, sondern auch körperlich ertüchtigten Juden liess ihn nicht los.

Im Auftrage David Wolfsohns gründete Körner die „Hakoah", die sich aus einer drittklassigen Fussballmannschaft unter seiner Führung zu Erstklassigkeit durchkämpfte und zu einem der grössten all-round Sportverbände entwickelte.

Beim Karlsbader Kongress im Jahre 1921 gelang ihm die Gründung des „Makkabi-Weltverbandes" mit dem Sitz in London. 1924 führte Körner seine geliebte „Hakoah" auf einer Sportreise nach Aegypten und Palästina.

Im folgenden Jahr fielen fast alle Meisterschaften im Schwimmen, Ringen, Leichtathletik Hakoahnern zu, und der Verein wurde auch Meister von Oesterreich in Fussball u. Hockey. Schon vorher debütierte die Fussballmannschaft unter Körners Führung in England und schlug den Cup-Finalisten Westham United 5:0; sie kehrte als Wunder-Team heim. 2 Reisen nach Nord- und Süd-Amerika brachten weitere Triumphe. Der jüdische Sport hatte sich Weltgeltung erworben und so nicht wenig zur Popularisierung des Zionismus beigetragen.

Das Wirken Körners als Pionier des jüdischen Sportes darf seine Tätigkeit als zionistischer Mandatar nicht vergessen lassen. Als einer der ersten zionistischen Kultusräte zog er in die Jüdische Gemeinde ein, der er bis zum Zusammenbruch — und man kann sagen darüber hinaus — zuletzt als Mitglied des Direktoriums diente. Als jahrelanger ehrenamtlicher Leiter verwaltete er das grosse jüdische Spital in Wien und das jüdische Altersheim in der Seegasse. Unvergängliche Verdienste hat sich Körner um die Armen und Kranken des jüdischen Wien erworben. Es bedarf keines Hervorhebens, dass Körner bei keinem Kongress und bei keiner Landestagung fehlte und in seinem Wirken für die Allgemeinheit und die Idee aufging. In Erez Israel angekommen, begann er sogleich die jüdischen Sportler um sich zu scharen. Von der Jugend geliebt starb er, ohne einen nahen Verwandten im Lande, von Tausenden betrauert. Er wurde in einem von der Iriah Tel-Aviv gewidmeten Ehrengrab bestattete.

A. (Dr. Antal)

(Alija Chadascha, Yedioth, No. 50.)

Obituary:

DR. I. H. KOERNER

A memorial meeting for the late Dr. I. H. Koerner, who died recently in Tel-Aviv, aged 66, was organised at the North West Zion House jointly by the Council of Continental Zionists, the Igul, the Maccabi World Union, and Hakoah. Dr. Schroetter (Igul) presided. The speakers were: Mr. Joseph Fraenkel (Ivria), Dr. E. Felix (Igul), Dr. W. W. Meisl (Maccabi World Union), and Mr. V. V. Rosenfeld (Hakoah).

Mr. Josef Fraenkel writes, in the course of a tribute:

While still a schoolboy Dr. Koerner, who came of a well-known Jewish family of Prerau (Moravia), already belonged to a sports organisation, in which he became friendly with E. Benes (now President of Czechoslovokia), and they played in the same football team. At the turn of the century he arrived in Vienna to study medicine, and he immediately joined the „Ivria". He made the acquaintance of Herzl and worked for Zionism, founding several Zionist societies. After the formation of the Jewish National Fund Dr. Koerner was chosen as collaborator to Ing. Krementzky, first President of the J.N.F. He was one of the leaders of the "Wiener Kultusgemeinde".

Dr. Koerner's greatest achievement was the formation of the Jewish sports movement "Hakoah", which came to comprise about 400 "Hakoah" organisations all over the world. In 1919 the Jewish district of Vienna, "Leopoldstadt", was about to be attacked by anti-Semites, and it was Koerner and his "Hakoah" boys who, by forming a Jewish self-defence group, prevented a pogrom from taking place. When Adolf Hitler arrived secretly in Vienna in 1925 with the intention of breaking up the 14th Zionist Congress it was once more due to Koerner and his followers that the Nazis did not succeed. Although 26 members of Hakoah were arrested at least an equal number of Nazis were taken to hospital after being well beaten up.

("Jewish Chronicle", 16.3.45)

THE LATE DR. I. H. KOERNER

A Memorial Meeting for the late Dr. I. H. Koerner, of Tel Aviv, took place at the North West Zion House, on February 4th, arranged jointly by the Council of Continental Zionists, the Igul, the Maccabi World Union, and the Hakoah in Emigration. Dr. Koerner who was of that older generation of Zionists and one of the collaborators of Herzl, a very active member of the Vienna "Kultusgemende" and, abov all, president and driving spirit for many years of the Vienna Sports Club Hakoah, died in Tel Aviv on December 4th, from a sudden heart attack.

In the chair at the London Memorial Meeting was Dr. Schroetter, chairman of

the Igul, and the speakers included Mr. Joseph Fraenkel for the former students' fraternity Ivria, Dr. E. Felix for the Igul, Dr. W. W. Meisl for the Maccabi World Union, and Mr. V. V. Rosenfeld, for the Hakoah. ("Maccabi in Aktion" London)

Dr. I. H. Koerner, who died in Tel Aviv, was a prominent Zionist figure in Vienna and was closely associated with the Jewish national sport organisation Hakoah.
("The New Judea", Febr.-March, 1945).

Ernst F. Taussig (Tel-Aviv):

J. H. KOERNER

Der Gründer der „Hakoah" gestorben.

Mitten in den Vorbereitungen für das 35jährige Jubiläum des Wiener Sportklubs „Hakoah", unmittelbar vor seinem 66. Geburtstag, verschied am Montag, den 4. Dezember, Dr. J. H. Körner, der Begründer, aktivste Mitarbeiter, Ehrenpräsident und „Vater" der „Hakoah", jenes Wiener Klubs, der durch seine sportlichen Leistungen vielleicht mehr für das Judentum erzielt hat, als so manche Institutionen auf sozialem, kulturellem oder wirtschaftlichem Gebiet.

Dr. J. H. Körner, ein gebürtiger Tscheche, der wegen seines Sportenthusiasmus von seinem Vater in die „Fremde" nach Wien geschickt wurde, damit er dort sein Studium nicht vernachlässige, konnte auch in der „Fremde", die ihm bald zu seiner Wahlheimat wurde, von seiner Passion nicht lassen, die durch die Gründung und die Welterfolge des Hakoah gekrönt wurde. Schon in Prag, wo er studierte, war er ein bekannter Fussballer — er spielte sogar einigemal mit einem gewissen Benes, der später Präsident der tschechoslowakischen Republik wurde, in einer Maanschaft. Zum 60. Geburtstag erhielt er vom Präsidenten Dr. Benes ein Telegramm: „Lieber Präsident Körner: Herzlichste Glückwünsche. Ihr Präsident Benes."

Seine ganze Freizeit — und er wusste als vielbeschäftigter und vielbeliebter Arzt sich immer ein paar freie Tag- und Nachtstunden zu schaffen — widmete er seinem „Kind", der Hakoah. Die Liebe zur Hakoah war so gross, dass er vergass, zu heiraten. Als dann die Hakoah als erster europäischer Klub nach Amerika eingeladen wurde und ungewöhnliche Erfolge nach Hause brachte, da war sein Ziel erreicht.

Bald nach seiner Alijah nach Erez Israel gab er seiner Gründung neues Leben und gründete dort die „Wiener Hakoah", deren Ehrenpräsident und aktivster Mitarbeiter er immer schon war und auch dort blieb. Nebenbei war er Mitarbeiter sämtlicher sozialer und kultureller Institutionen in Wien, einer der erfolgreichsten Offiziere — er besass die goldene und zwei silberne Tapferkeitsmedaillen, den Orden der eisernen Krone mit den Schwerten, Franz Josef Orden etc. etc. und war überhaupt einer der meist dekorierten Officiere. Er war Präsident des Wiener Armen- u. Versorgungshauses, und viele Juden haben ihm Leben, Existenz und Wohlergehen zu verdanken. Ein Schlaganfall machte seinem arbeits- und erfolgreichen Leben ein Ende. Gross ist der Schmerz seiner Freunde, und er hatte ihrer viele.

Alle, die ihn kannten, mussten seinem edlen, fröhlichen, hilfsbereiten und offenen Wesen Freund sein. Im Ehrengrab auf dem Tel-Aviver Friedhof, das ihm die Stadtgemeinde in Würdigung seiner Verdienste um Judentum, jüdische Jugend und jüdischen Sport gestiftet hat, wurde er begraben. Trotz wolkenbruchartigem Regen folgte dem von den aktiven Hakoahnenrn getragenen Sarg eine unübersehbare Menschenmenge.
(„Aufbau" 5.1.1945.)

HAKOAHNER!

SPENDET FÜR DEN Dr. KÖRNERS-

DENKMAL - FONDS

גרמניה, רגע לפני השואה

בקיץ 1932, זמן קצר לפני שאדולף היטלר מונה לקאנצלר גרמניה, היו בריוני המפלגה הנאצית במוקד כותרות העיתונים. אולם ההתייחסות אליהם היתה מתוגה ונטולת חששות, אולי משום שיהודי אירופה הורגלו שנים קודם לכן לפרעות והתעללויות, ואולי משום שההתייחסות לתופעות חדשות מיתרגמת לפחד רק לאחר שהאמת נחשפת.

ב-10 ביולי 1932, תחת הכותרת "תעלולי הנאצים ברכבת התחתית", דיווח "הארץ" ש"עשרים וחמישה נאצים לבושי מדים התנפלו על הנוסעים היהודים ב'תחתית' שבפרידריכשטאדט בקריאות: יהודים לכו לארץ ישראל! גרמניה אינה בשבילכם". למחרת ציין "הארץ" כי "הממשלה הגרמנית מתנגדת לאנטישמיות, וגם... לפרסום התנגדותה ברבים". לפי הדיווח לא התפרסמה הודעה רשמית בדבר עמדת הממשלה, והדברים נאמרו בשיחה פרטית לעסקן יהודי, "ידידו של המזכיר המדיני פלאנק". ב-12 ביולי הופיעה ידיעה נוספת, על "תעלולי הנאצים בווינא", ולפיה "הנאצים התנפלו על שחייני 'הכח' בשעת תחרות שחייה והיכו כמה מהם, בתוכם גם את הצעירות".

קריאת הפרשנויות והמאמרים שהופיעו באותם ימים מוכיחה שרק אירועים חמורים ביותר מדליקים נורות אזהרה. במאמר ב"הארץ" ב-10 ביולי הבהיר "סרפרנו בברלין", שיש להפריד בין "גזמאות ומציאות". הוא מביא ידיעה מה"צייט" הלונדוני — שלפיה נקראו "היהודים והרדיקלים (כנראה הקומוניסטים, י"ג) להישמר מפני פלוגות ההתקפה של היטלר, אשר יתנפלו על רכבות וישליכו משם את היהודים ואת המתנגדים" — וידיעה נוספת, שבה נאמר שיהודים רבים בברלין מוכרים את רכושם ועולים לארץ ישראל, ומסכם שאפשר לצטט אינספור מבוקים מסוג זה, ש"הגזמאות בהן עוברות את גבול האיוולת ונכנסות לגבול הבורות".

לפי המאמר, רק משפחות יהודיות בודדות עזבו את גרמניה, אבל לא עברו לארץ ישראל אלא למדינות אירופיות אחרות, וגם שם הן מתכוננות "לשבת שם רק עד יעבור זעם, ואחר כך לחזור לגרמניה". לדעת הכותב, "כל הגזמאות ודברי האיוולת הללו... גורמים להמון בית ישראל עגמת נפש על לא דבר ונותנים תמונה מקולפת (כך במקור, י"ג) בהחלט מן המצב האמיתי".

במאמר נוסף, מ-12 ביולי, מספר י. קלינוב לקוראים מיהו "היטלר האדם". לפי קלינוב, לאחר שבמשך שנים סירב היטלר להצטלם, היום, כ"מאה תמונות שונות מתמונותיו נמכרות בשוק... מנהיגם של הנאצים מצטלם עכשיו בחפץ לב... בכל מיני מלבושים, בכל מיני פוזות". במאמרו מביא קלינוב את דבריו של רודולף ארנהיים, מבקר אמנות וראינוע, שהתייחס לדמות של היטלר, ובעיקר לשפתם. בעולם של מנהיגים מגולחים למשעי או מזוקנים, "איש השפם הוא חידוש, אבל יש להודות... המצאה טובה מזו אי אפשר היה לטכס. הרי זה מעין סמל. לא לאיש המעלה תהיה מעתה השררה, אלא לאיש הבינוני"... את צלב הקרס שאלו הנאצים מן המזרח. השפמון שאול מצ'ארלי צ'אפלין... זה תיאורו של 'האיש הקטן'... בא-מצעים קטנים ניתן התחליף של הגדול". וזאת שמונה שנים לפני "הדיקטטור הגדול".

יעל גרינפטר